

KANCELLIETS BREVBØGER

VEDRØRENDE DANMARKS INDRE FORHOLD

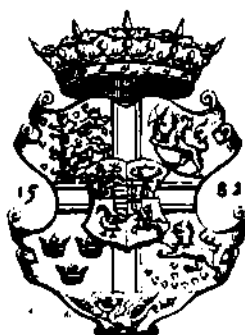
I UDDRAG

UDGIVNE VED

L. LAURSEN

AF

RIGSARKIVET.

1888—1892.

KØBENHAVN.

I KOMMISSION HOS C. A. REITZEL.

TRYKT HOS NIELSEN & LYDICHE
(ÅBET, SIMMELHJØR)

1908.

INDLEDNING.

I den i sin Tid af daværende Gehejmearkivar A. D. Jørgensen for Udgivelsen af »Kancelliets Brevbøger« lagte Plan var det bestemt, at Uddragene skulde gøres efter en saadan Maalestok, »at selv for den Tid, da Brevene ere tilstede i stort Antal, et Tidsrum af 5 Aar kan faa Plads i et Bind«. Samtidig fastsloges dog tillige, at Uddragene, hvad enten Brevene vare trykte eller ej, skulde være nogenlunde udtømmende, saaledes at intet væsentligt af Indholdet var udeladt. Herfra gjordes kun et Par Undtagelser, nemlig med større Forordninger og Domme, hvis Indhold vanskelig lod sig saaledes sammentrænge, hvor man i Reglen lod sig nøje med en kort Redegørelse for, hvad de gik ud paa, og, hvis de vare trykte, en Henviisning til Trykkestedet. (Se Forordet til Bindet 1551—55. S. II og V). Fra Aargangen 1561 af nøjedes man end videre for Skøders og Mageskifters Vedkommende med Henviisninger til det imidlertid udgivne Værk »Kronens Skøder«, naar da ikke rent undtagelsesvis Uddragene heri, der vare gjorte efter noget andre Principper end i »Kancelliets Brevbøger«, forbigik noget, som gjorde det ønskeligt at medtage dem i sædvanligt Uddrag i det sidstnævnte Værk. Heri medtoges ogsaa Skøder og Mageskifter angaaende Gods i Købstæderne, der ikke vare medtagne i »Kronens Skøder«.

Trods disse Indskrænkninger viste det sig dog snart, at hvis man vilde overholde Princippet om de 5 Aar i et Bind, maatte man slaa af paa den anden Fordring om, at Uddragene skulde være nogenlunde udtømmende, og forkorte disse i en saadan Grad, at deres Brugbarhed vilde blive forringet. Da dette ansaas for meget

uheldigt, fraveg man fra Aargangen 1576 af Princippet om de 5 Aar i Bindet og nøjedes foreløbig med 4 Aar. Imidlertid kan det med Sikkerhed forudses, at Stoffet, naar man kommer ind i det 17. Aarhundrede, vil svulme endnu langt stærkere op, og man har da, efter at være naaet ud af Kong Frederik II's Regeringstid, ment det rigtigst at søge at spare nogen Plads ved for de Breves Vedkommende, der ere optagne i let tilgængelige større Samlingsarbejder, omfattende Breve af en bestemt Kategori, kun at give en ganske kort Betegnelse af disse Breve og en Henvisning til det Værk, hvori de ere trykte, da man formentlig kan gaa ud fra, at den, der har Brug for det omhandlede Brev, ikke alene maa benytte, men ogsaa fortrinsvis vil benytte denne Specialsamling, hvori han som Regel har den Art Breve samlede, som han kan have Brug for, medens han i »Kancelliets Brevbøger« maa søge dem spredte omkring i Værket blandt helt andre Breve. Denne Fremgangsmaade er i dette Bind bleven fulgt med alle de Breve, der ere trykte in extenso i

1. V. A. Secher, Corpus Constitutionum Daniæ (citeret som CCD.),
2. H. F. Rørdam, Danske Kirkelove (citeret som *Dsk. KL.*),
3. O. Nielsen, Kjøbenhavns Diplomatarium (citeret som *KD.*)

og ligeledes med de Breve, der ere gengivne i Uddrag i Corpus Constitutionum Daniæ, paa et Par enkelte Undtagelser nær, hvor en Del af Brevets Indhold er udeladt i dette Værk som faldende udenfor dets Ramme. Ved Henvisningerne til »Corpus Constitutionum Daniæ« er, naar Brevet her er trykt in extenso, brugt Formen: *Tr.: CCD.*, naar Brevet er givet i Uddrag, Formen: *Se CCD.*

Endvidere vil man, ligesom alt tidligere sket, ved nogle enkelte større Fundatser, hvoraf der vanskeligt kan gives Uddrag, nøjes med en Henvisning til Hofmans Foundationer eller et andet Værk, hvori de findes trykte. Ligeledes vil man ved de Breve vedrørende Island og Færøerne, der enten ere trykte in extenso eller gengivne i tilfredsstillende Uddrag i Norske Rigsregistrarer, nøjes med en Henvisning til dette Værk, medens de Breve, der her kun ere givne i kort Regest, ville blive medtagne i sædvanligt Uddrag i nærværende Værk.

Med Hensyn til Gengivelsen af Person- og Stednavne

er der ogsaa i dette Bind foretaget nogle Forandringer. Navnene paa de evropæiske Lande, de danske Landskaber og de danske og norske Købstæder ere i Teksten gengivne i de i Registret benyttede Former, da det formentlig ikke mere kan have nogen Interesse at gengive Brevbøgernes aldeles vilkaarlige Skrivemaader. Ligeledes er ved Patronymika, hvad enten de i Brevbøgerne ere skrevne med *-sen* eller *-søn*, denne Endelse gengivet ved *-sen*, da Brevbøgernes Skrivemaade er ganske vilkaarlig; man finder begge Former i det samme Brev. Ligeledes har man ment at kunne give de bekendte danske Adelsfamiliers Navne i den Form, som nu maa siges at være den almindeligst brugte, uden Hensyn til Brevbøgernes ret regelløse Skrivemaade. De Former, der ere brugte, ere de samme, som ere anvendte i Registret, hvortil henvises. Ved nogle enkelte Adelsnavne: Barnekov, Krafse, Navl, Reedtz, Svave, hvor der kan være nogen Tvivl om, hvorvidt denne Form har været den almindelige, ligesom ogsaa ved de udenlandske Adelsnavne har man i Teksten bibeholdt Brevbøgernes Skrivemaade. Det samme er gjort ved Adelsfamilierne Juel og Juul, hvis Navnes Retskrivninger paa den Tid aldeles ikke holdtes ude fra hinanden. Iøvrigt er ved Person- og Stednavne Brevbøgernes Former bevarede, dog har man, da der her jo kun er Tale om Skrivers Gengivelse af Navnene, simplificeret Skrivemaaden efter de af Rigsarkivar Secher i Indledningen til Kongens Rettertings Domme 1595—1604 opstillede Regler.

Foruden de i de foregaaende Bind benyttede Rækker af Danske Kancellis Registranter, Konceptsamlingen og de i Rigsarkivets forskellige Afdelinger og andensteds opbevarede Originaler, saavidt de have været Udgiveren bekendte, ere i dette Bind følgende to nye Kilder benyttede:

1. En i Samlingen Rigens Raads Breve Nr. 41 opbevaret Kopibog, citeret som RA., over de i Mellemtiden mellem Kong Frederik II's Død og Begravelse af Regeringsraadet i dettes eget Navn udstedte Breve. Disse Breve ere tillige indførte Sjæll. Tegn. Nr. 17 Fol. 1—54.
2. Danske Kancellis »Tiendebog« 1591—1647, der indeholder de af Kongen udstedte Stadfæstelsesbreve paa Livstid af de af Lensmændene udstedte Fæstebreve paa Kron- og Kirketiender. Stadfæstelsesbrevene ere i denne Registrant, der citeres som Tb., kun givne i ganske korte Uddrag.

IV

De af Regeringsraadet i Kongens Navn udstedte Missiver ere simpelthen betegnede som Miss. De af Regeringsraadet i eget Navn udstedte Missiver i mere privat Form ere betegnede som Miss. fra Regeringsraadet, hvorefter der i () er tilføjet, hvem der have underskrevet Brevet, saafremt dette er angivet.

Rigsarkivet, i November 1908.

L. LAURSEN.

1588.

4. April (Antverskov). Miss. fra Niels Kaas og Arrild Hvitfeldt til Rigsraaderne Peder Gyldenstjerne, Peder Munk, Jørgen Rosenkrantz, Christoffer Valkendorf, Steen Brahe, Jørgen Skram, Manderup Parsberg, Erik Hardenberg, Hak Ulstand, Anders Bing, Hendrik Belov, Axel Gyldenstjerne, Corvits Viffert, Absalon Gjøe, Jacob Seefeldt, Breide Rantzau, Christen Skeel og Albret Friis om, at Kongen efter paa femte Uge at have lidt af en besværlig Sygdom er død i Aften mellem Kl. 4 og 5. Da det vil være nødvendigt, at Rigens Raad ufortøvet træder sammen for at raadslaa baade om Kongens Begravelse og Rigets Anliggender, og kun Brevskriverne have været til Stede, har Dronningen anmodet dem om at skrive til alle Rigsraaderne om at begive sig hid, hvilket de under disse Omstændigheder ikke have kunnet nægte. Rigsraaderne anmodes om at møde i Slagelse saa hurtig som muligt, for at der kan blive raadslaaet om, hvad den nærværende Lejlighed kræver, hvilket ikke alene er af Betydning for Dronningen og Prinsen, men ogsaa for Rigsraaderne og Riget. — Seddel i Brevet til Christoffer Valkendorf: Han anmodes om at lade lave en Ligkiste af Tin, saa lang, som indlagte Maal udviser, og saa høj og bred som fra Knuden til den nærmeste Ende, og en Kiste af Vognskud, hvori den anden kan sættes, saaledes som han selv ved, at det bør være, og sørge for, at Kisterne blive lavede saa snart som muligt og sendte hid. — Seddel i Brevet til Axel Gyldenstjerne: Hvis Rentemesteren er rejst derfra, før dette Brev kommer, skal han sørge for, at Kisterne blive lavede. — Seddel i Brevet til Anders Bing: Da han selv skal begive sig fra Slottet [Varberg] og der under de nuværende Forhold bør føres godt Tilsyn med alt, særlig paa en Befæstning ved Grænsen, anmodes han om at sørge for, at

Slottet under hans Fraværelse kan være vel forsynet og betrygget mod enhver Fare, hvilket de ikke tvivle om, at han selv kan tænke er fornødent, hvorfor de haabe, at han ikke optager denne Erindring anderledes end til det bedste. Sj. T. 17, 1¹. RA, 1.

5. April (Antverskov). Miss. fra Niels Kaas, Christoffer Valkendorf og Arrild Hvitfeldt til Bisperne over hele Riget om Klokke-ringning efter Kong Frederik II's Død. Sj. T. 17, 3. RA, 2 b. Orig. (til Superintendenten i Fyen i Odense P.A.; til Superintendenten i Vendelbo Stift i Viborg P.A.). (Tr.: Dsk. KK. II. 436 f., jvfr. CCD. II. 512).

— Miss. fra de samme til Steen Brahe, Hak Ulfstand og Niels Friis om at sørge for Ringning hver i sit Len [Ravnsborg, Aalholm og Nykøbing]. Udt. i Sj. T. 17, 4. Udt. i RA, 3 b.

6 April (—). Miss. fra Niels Kaas, Christoffer Valkendorf og Steen Brahe til Ofve Jul for Aggershus Slot og Len, Pouel Hvitfeldt for Halmsted By, Anders Thott for Laugholm Slot og Len, Erik Lykke for Visborg Slot og Gotland og Falk Gjøe for Hammershus Slot og Bornholm. Det meddeles dem, at Kongen er død efter nogle Ugers besværlig Sygdom. Da der under saadanne Forhold maa føres nøje Opsigt med alt, anmode Brevskriverne, der ere de eneste af Rigsraaderne, som ere til Stede, eftersom der ikke kan ventes dermed, indtil de andre Rigsraader komme sammen, paa den udvalgte Prinses og hele Rigsraadets Vegne dem om med højeste Flid at lade sig alt være befalet, at holde det dem betroede Slot i en Slotslov, Prinsen og Kronen til tro Haand, at forsyne sig med alt nødvendigt for enhver paakommende Fares Skyld og at sende Bud i Tide, hvis de mangle Skyts, Lod, Krudt eller andet, for at det kan blive skaffet. Hvis der er Mangler paa Befæstningen, paa Vold, Mur eller Bolværk, som i en Fart kunne istandsættes, skulle de ufortøvet med ringest mulige Omkostning udbedre dem saa godt som muligt. De skulle lade føre god Opsigt paa Grænsen og gøre sig den yderste Flid for, at de ved paalidelige Folk stadig kunne have Kundskab paa Græn-

¹ Foran dette Brev er (baade i Sj. T. og i RA) skrevet: Aar 1588 paa Skjærtorsdag, som var dend fjerde Aprilis, døde dend stormechtigste, hogborne første och herre, her Friderik dend anden, Danmarkis, Norgis, Wendis och Gottis konning; och ere efter skrefne brevne siden hans Mats. salig och hogloflig abnekommelsis død och afgang af Danmarkis riges raad, som efter leiligheden tilstede hafve verit, udskrefne, ut sequitur. — Indtil Kongens Begravelse 5. Juni ere Brevene for hele Riget (ogsaa Norge) indførte i Sjøllandske Tegnelser.

sen og fra Sverrig; hvad de kunne erfare, skulle de efterhaanden indberette til Hove, for at der i Tide kan betænkes Raad derom (i Brevet til Erik Lykke: Han skal med Flid lade udsperge de fremmede Skibe, som komme til Landet, om Tidender fra Østersøen eller Vestersøen, særlig om der sker noget hos hans Naboer, de Svenske, som kunde behøve nogen Opsigt; hvad han saaledes erfarer, skal han efterhaanden indberette til Hove — i Brevet til Falk Gjæ: Han skal med Flid lade forhøre om de Tidender og Kundskaber fra Østersøen eller Vestersøen, som kunne forekomme der paa Landet, og hvis der sker noget, som angaar disse Riger, skal han efterhaanden indberette det til Hove). Sj. T. 17, 4. RA 3b.

6. April (Autvorskov). Lignende Miss. til Peder Brahe paa Selvisborg og Johan Urne paa Lykaa, dog tales her ikke noget om at holde Slottene i en Slotslov, kun at de skulle føre flittig Opsigt paa Grænsen og i Lenet og gøre sig Flid for at skaffe Kundskab fra Sverrig. Udt. i Sj. T. 17, 6. Udt. i RA, 5.

— Lignende Miss. til Christen Friis i Trundhiem; han skal føre godt Tilsyn i Lenet, særlig i Herdalen, Jempteland og andensteds paa Grænsen, at intet uformodet skal komme paa, og have Kundskab paa Grænsen og fra Sverrig. Udt. i Sj. T. 17, 6. Udt. i RA, 5.

— Lignende Miss. til Niels Bild paa Bergenhus. Han skal føre godt Tilsyn med alt, baade i Byen, paa Bryggen og i Lenet; da der steds kommer mange fremmede til Byen, baade fra Øster- og Vestersøen, skal han af paalidelige Folk faa at vide, hvad der vedrører disse Riger og hvad Rigernes Naboer tage sig til, og indberette det. Der taltes i Brevet ikke om Slotslov. Udt. i Sj. T. 17, 6. RA, 5.

— Lignende Miss. til Jørgen Kaas paa Vardhus om at passe godt paa i Lenet og paa Slottet, skaffe sig Underretning om, hvilke Tidender den søfarende Mand fører did enten fra Rusland eller andenstedsfra, og indberette det ved paalidelige Folk; der taltes ikke noget om Slotslov. Udt. i Sj. T. 17, 6 b. Udt. i RA, 5 b.

— Miss. til Ofve Lunge paa Aalborghus (ligelydende med Brevet til Niels Bild). Udt. i Sj. T. 17, 6 b. Udt. i RA, 5 b.

— Miss. fra Niels Kaas, Christoffer Valkendorf og Steen Brahe til Hendrik Gyldenstjerne. Kongen er efter nogle Ugers besværlig Sygdom afgaaet ved Døden, hvilket de som de eneste til-

stedeværende af Rigsraadet ikke kunne undlade at meddele ham, da der under saadanne Forhold maa føres nøje Opsigt med alt og der ikke kan ventes dermed, indtil Rigsraadet kommer sammen. Da den afdøde Konge kort før sin Død har tilladt ham at drage herved for at søge Raad mod en Sygdom, der aarlig kommer i hans Ben¹, anmode de paa den udvalgte Prinses og Rigsraadets Vegne ham om, saafremt hans Tilstand bestemt kræver, at han rejser herved, da, forinden han rejser, at ordne alt saaledes paa Båhus, at det for alle Farers og Tilfældes Skyld kan være vel forserget. Kongen har skrevet til Steen Matsen om at begive sig did og blive paa Slottet under Hendrik Gyldenstjernes Fraværelse; endvidere skal han selv sørge for, at Peder Knudsen og hvilke andre af Adelen i Lenet, han selv synes, blive tilforordnede Steen Matsen og blive liggende i Slotsloven paa Slottet, indtil Hendrik Gyldenstjerne kommer tilbage, saa intet skal blive forsømt formedelst hans Fraværelse. Hvis der er Mangler paa Vold, Mur eller Bolværk omkring Slottet, som i en Fart kunne istandsættes, skal han sørge for, at de blive udbedrede saa meget som muligt. Hvis der er Mangel paa Skyts, Krudt, Lod eller andet, skal han sende Bud derom i Tide, for at det manglende kan blive skaffet. Han skal lade føre god Opsigt paa Grænsen og gøre sig Flid for, at han ved paalidelige Folk stadig kan have Kundskab fra Sverrig om, hvad Rigets Naboer tage sig for; hvad Riget magtpaaliggende han erfarer, skal han indberette til Hove, efterhaanden som han erfarer det, for at der i Tide kan betænkes Raad derom. Sj. T. 17, 7. RA, 5 b.

6. April (Antvorskov). Miss. fra de samme til Steen Matsen om i Anledning af Kongens Død og den Hendrik Gyldenstjerne af den afdøde Konge givne Tilladelse til at rejse herved for at søge Raad mod sin Sygdom ufortøvet at begive sig op til Båhus og rette sig efter at blive der, saalænge Hendrik Gyldenstjerne er borte. Der er skrevet til Hendrik Gyldenstjerne om ogsaa at kalde Peder Knudsen og andre af Adelen i Lenet ind paa Slottet for at ligge i Slotslov der sammen med Steen Matsen. De skulle som ærlige Adelsmænd tage sig af alt, baade Vagt og andet hvad Lejligheden kan kræve, og holde Slottet i en Slotslov, Prinsen og Riget til tro Haand, indtil Hendrik Gyldenstjerne kommer tilbage. Hvis de behøve noget eller mangle Skyts, Lod, Krudt eller

¹ 28. Marts 1588 (Norske Rigsregistr. II, 733).

andet, skulle de melde det til Hendrik Gyldenstjerne, for at han kan sørge for, at det bliver skaffet, eller selv indberette det til Hove, for at der i Tide kan tænkes paa Raad. De skulle føre tilbørlig Opsigt paa Grænsen og gøre sig al mulig Flid for ved paalidelige Folk uformærket at skaffe sig Kundskab om, hvad der sker i Sverrig af Betydning for dette Rige, og indberette hvad de erfare til Hove. Sj. T. 17, 8. RA, 7.

7. April (Antverskov). Miss. til Borgemestre, Raad og Byfoged i Næstved. Da Dronningen formedelst den nærværende, dem uden Tvivl bekendte, Løjlighed nødes til at blive liggende her i nogen Tid, men Hofsinderne af Hensyn til de fremmede, der stadig ventes, ikke kunne blive saa længe i Slagelse, er det blevet bestemt, at Hofsinderne med deres Heste og Folk skulle begive sig til Næstved og blive der nogen Tid. De skulle derfor, baade de selv og deres Medborgere, sørge for at have Hø, Havre, Straafoder, Fetalje, Vin og andet i Forraad, saa Hofsinderne kunne faa Underholdning hos dem til en rimelig Pris. Sj. T. 17, 9 b. RA, 8 b.

— Miss. til Niels Parsberg, Jochim Leist, Giert Rantzau og Dr. Knoppert hver især. Da de fremmede Fyrster¹, der i nogen Tid have været hos den afdøde Konge, 3. Paaskedag [9. April] efter Prædikenen ville begive sig til Kronborg, skulle de sørge for, at Fyrsterne faa tilbørlig fyrstelig Underholdning og deres Folk god og uforseemmelig Befordring, naar de komme til dem, saaledes som den afdøde Konge har skrevet til dem. Sj. T. 17, 9 b. RA, 8.

9. April (—). Miss. fra Niels Kaas, Hak Ulfstand og Breide Rantzau til Niels Parsberg, Jochim Leist og Giert Rantzau. Da de fremmede Herrer med det første komme did, skulle de lade de Gemakker paa Slottet (Gaarden), hvori de skulle ligge, om-
drage med sort Klæde og dertil bruge af det sorte Klæde, som tidligere har været slaaet op paa Bistrup; hvis det er anvendt til andet Brug, skulle de skaffe noget andet Klæde, saa Gemakkerne sikkert kunne være omdragne før Herrerne's Ankomst, og indekrive Udgiften i deres Regnskab. Sj. T. 17, 10 b. RA, 9.

10. April (—). Miss. fra Niels Kaas, Manderup Parsberg og Absalon Gjæe til Casper Markdaner. Da Kongen kort før sin Død havde bestemt at forære 30 gl. Dir. til hver af de kejserlige Tjenere, der have fulgt Berideren ind med de Heste, Kej-

¹ Hertug Filipp af Grubenhagen og 2 Fyrster af Anhalt (jvfr. 21. April 1589).

seren har skænket Kongen, skal han udbetale dem dette Beløb og indskrive det i sit Regnskab. Sj. T. 17, 10 b¹. RA, 9¹.

16. April (Aulverskov). Miss. fra Regeringsraadet (Niels Kaas, Peder Munk, Jørgen Rosenkrantz og Christoffer Valkendorf) til nedenævnte Herremænd. Som de uden Tvivl have hørt, har Gud hjemkaldt Kong Frederik II, og det er blevet bestemt at lade Kongens Lig begrave i Roskilde Domkirke førstkommende 5. Juni. Da det vil være nødvendigt at forskrive nogle af Rigets Adel og gode Mænd til at følge Liget, hjælpe til med at bære det og holde Lys og i andre Henseender vare paa Tjenesten ved den Lejlighed, anmodes de om at møde i Slagelse 21. Maj for at følge Kongens Lig til Roskilde og siden blive der og lade sig bruge ved Ligbegængelsen, saaledes som de skulle faa nærmere Anvisning om. De skulle lade lave sorte Sørgeklæder og lange Kjortler eller Kaaber til sig selv og deres Folk og tage 8 Heste med sig, saa de kunne være ridende og vise deres kære Konges Lig den tilbørlige sidste Ære og Tjeneste (de sjællandske Lensmænd skulle møde med alle de Heste, som de skulle holde baade af deres Forlening og af deres Arvegods; de jydskke og skaanske Lensmænd skulle møde med 4 Rideheste hver og de øvrige Herremænd med saa mange Heste, som de selv synes). — Register: Christoffer Rosengaard, Erik Valkendorf, Giørt Rantzau, Olluf Bilde, Knud Grubbe, Olluf Daa, Peter Reidtz, Hermand Juel, Frants Rantzau, Johan Barnekov, Knud Rud paa Vidby, Eske Brock, Claus Hundermark, Mats Eriksen, Eske Kraufse, Christoffer Kraufse, Frederik Lange, Gabriel Kaas, Peder Brahe, Johan Urne, Anders Thott, Gabriel Sparre, Jørgen Urne, Jacob Krabbe, Hans Speigel, Magnus Svabe, Jørgen Brahe, Lauge Urne, Christen Gyldenstjerne, Olluf Rosen-sparre, Jørgen Bilde, Brorstrup Gedde, Holger Ulfstand, Eske Bilde, Ofve Ugerup, Børge Rosenkrantz, Axel Rosenkrantz, Friderik Hobe, Peder Grubbe, Peder Rud, Erik Bilde paa Sæholm, Christian Krabbe, Predbiørn Gyldenstjerne, Godtslef Budde, Ofve Lunge, Hannibal Gyl-denstjerne, Niels Skram, Claus Glambek, Henning Reventlov, Erik Lange, Lodvig Munk Ollufsen, Godske von Ahlefeldt, Kiøn Qvitzov, Hans Lange, Knud Brahe, Hendrik Lykke, Jørgen Friis, Ulrik Sand-berg, Jacob Høg, Christen Munk, Borckort von Papenheim, Christof-fer Pax, Ofve Lunge til Tirsbek, Valdemar Parsberg, Eiler Brocken-

¹ Derefter er indført Notifikationskrivelser af 11. April, udsendte af hele Rigsraadet, til Kongen af Sverrig og Hertug Karl af Sverrig om Kong Frederik II's Død.

huus, Karl Bryske, Henning Gjæ, Mogens Gjæ, Holger Ulfstand, Melchior Ulfstand og Mogens Gjæ paa Bollerup. — Rigsraaderne, der ingen Breve fik, da de selv vare til Stede, skulle møde i Slagelse Tirsdag før Pinsedag [21. Maj], hver med 4 Rideheste. Rigsraadernes Fruer skulle møde hver med 3 Vognheste. Sj. T. 17, 13 RA, 11 b.

16. April (Antverskov). Lignende Miss. til Morits Podebusk, Lodvig Munk, Alexander Durham, Morten Skinkel og Niels Skinkel om at møde alene uden Heste. Sj. T. 17, 14. RA, 12 b.

— Miss. fra de samme til nedennævnte Adelsfruer: Som de uden Tvivl have hørt, har Gud hjemkaldt Kong Frederik II, og det er blevet bestemt at lade Kongens Lig begrave i Roskilde Domkirke førstkommande 5. Juni. Da det vil være nødvendigt at forskrive nogle af de nærmestboende fornemme Fruer til i Forening med de dertil forordnede gode Mænd at følge Dronning Sophia ved Begravelsen, anmodes de om at møde i Slagelse 21. Maj for i Forening med Dronningen at følge Liget til Roskilde. De skulle forsyne sig med sædvanlige Sørgeklæder, lade lave lange Kjortler eller Kaaber og sorte Klæder til deres Folk og saaledes vise Kongens Lig den tilbørlige sidste Ære og Tjeneste. — Register: Fruerne Anne Rosenkrantz Albret Gjæs, Birgitte Rosenkrantz Peder Bildes, Birgitte Bilde Christoffer Galdes, Birgitte Bøller Christoffer Gjæs, Anne Brahe Herluf Skaves, Kirsten Bøller Jesper Kraufæs, Bielleborg Bilde Eiler Kraufæs, Anne Holck Hr. Verner Parsbergs, Lissabet Galde Eggert Ulfeldts, Elsebe Svab Vincents Juels, Kiersten Lykke Eiler Grubbes, Anne Hardenberg Olluf Moritsens, Agathe Grubbe Lauge Becks, Sophia Pedersdatter Christoffer Paxes, Maren Hermand Juels og Karen Rostrup Peter Rødtzes. Sj. T. 17, 15 b. RA, 13 b.

— Miss. fra de samme til de højlærde i København om at møde i Roskilde Aftenen før Begravelsen for at følge Kongens Lig Udt. i Sj. T. 17, 15 og 19 b (med Dato 17. April). Udt. i RA, 13 og 17 (med Dato 17. April).

— Miss. fra de samme til Kapitlet i Roskilde om at lade Skolemesteren, Præsterne, Pøblingene, Kannikerne og Kleresiet møde Lørdagen før Pinsedag [25. Maj] ved Vejmøllerne udenfor Roskilde for at følge Kongens Lig til Bispegaarden og siden møde ved Bispegaarden 5. Juni for at følge Liget

til Kirken. Udt. i Sj. T. 17, 15 og 19 (med Dato 17. April). Udt. i RA, 13 og 17 (med Dato 17. April).

16. April (Antvorskov). Miss. fra de samme til Bisperne over hele Riget om Ringning med Klokkerne paa den Dag, da Kong Frederik II skal begravnes. Sj. T. 17, 16 b. RA, 14 b. Origg. (til Superintendenten i Fyens Stift i Odense P.A.; til Superintendenterne i Vendelbo og Viborg Stifter i Viborg P.A.) (Tr.: Dsk. KL. II 437 f., jvfr. CCD. II. 512).

— Miss. fra de samme til Giert Rantzau. Da Grev Ernst af Mansfeld har anmodet om at maatte bese Kronborg og Dronningen, som de have talt med derom, har bevilget det, skal han lade Greven komme op paa Slottet, naar han kommer did, og lade ham føre omkring og bese, hvad der er at se. Sj. T. 17, 17. RA, 15.

17. April (—). Miss. fra Regeringsraadet til Laurits Brockenhuus og Peter Reitz, hver især. Da man venter Hertug Hans af Slesvig Holsten og andre fremmede til Kongens Begravelse 5. Juni, skulle de bestille Skuder til at ligge rede i Nyborg henimod den Tid for at afvente Hertugens og de andre fremmedes Ankomst og siden føre dem og Følge over. Sj. T. 17, 17 b. RA, 15.

— Miss. fra Regeringsraadet (N. Kaas, P. Munk, J. Rosenkrantz, C. Valkendorf) til Borgemeistre og Raad i Roskilde. Da der ventes nogle fremmede Fyrster og andre fremmede til Kongens Begravelse 5. Juni, skulle de bestille og skaffe Staldrum i Byen til 600 Heste og til saa mange som muligt derud over, saa der kan være god Plads baade til de fremmedes, Landsaaternes og Hofsindernes Heste. De skulle gaa omkring med Furén, opskrive Staldrum og lade nedslaa og nedbryde Vægge og Skillerum, saa der kan blive Plads til saa mange som muligt. De skulle ogsaa beflitte sig paa i Forvejen at skaffe Hø, Havre, Straafoder og hvad andet, der behøves til Folkene og Hestene, i Forraad, saa der ikke skal være Mangel paa noget. De skulle med det første fremsende Fortegnelse over, hvor mange Heste der kan være Staldrum til. Sj. T. 17, 18. RA, 15 b.

— Lignende Miss. fra de samme til Dr. Johan Knuppert om i Ringsted og de nærmest liggende Landsbyer at bestille Staldrum og andet nødvendigt for en Nats Tid. Udt. i Sj. T. 17, 18. Udt. i RA, 16.

— Miss. fra Regeringsraadet til Casper Paslich, Niels Friis og

Morten Venstermand. Da Regeringsraaderne have anmodet Hertug Ulrich af Meklenborg, der ventes at ville komme herind til Kong Frederik II's Begravelse 5. Juni, om at komme en 8—10 Dage før Begravelsen, skulle de møde paa Giedsøer 12 eller 14 Dage før Begravelsen, afvente Hertugens Ankomst, modtage ham, ledsage ham til Roskilde og sørge for, at han faar fyrstelig Udredning paa Vejen. De skulle forsyne sig selv og deres Folk med sorte Sørgeklaeder og lange Kjortler eller Kaaber. — Tillægsartikel i Brevet til Niels Friis: Da Hertugen ikke vil ligge paa Giedtsgaard, skal Niels Friis, hvis Hertugen kommer til Landet silde eller henimod Natten, sørge for, at han faar Natteteje i Kroen ved Giedsby eller paa Nykøbing Slot. Han skal endvidere sørge for, at de Skuder, der findes ved Giedsøer, Stubbekøbing, Nykøbing og deromkring, løbe til Werminde¹ 3 Uger eller senest 14 Dage før Begravelsen for at føre Hertugen og Følge over og blive garnerede og udredede, som det sig bør. Sj. T. 17, 19. RA, 16. Jvfr. 2. Maj.

17. April (Antvorskov). Følgebrev for Gabriel Sparre til Kronens Bønder i Lykaa Len, som Johan Urne nu har i Forsvar. Udt. i Sj. T. 17, 20. Udt. i RA, 17 b.

— Følgebrev for Johan Urne til Bønderne under Dalby Kloster, som Gabriel Sparre nu har i Forsvar. Udt. i Sj. T. 17, 20. Udt. i RA, 17 b.

— Miss. fra Regeringsraadet til Gabriel Sparre (Johan Urne). Da det forsamlede Rigsraad har bestemt, at Johan Urne (Gabriel Sparre) herefter skal have Dalby Kloster (Lykaa Len), som Gabriel Sparre (Johan Urne) hidtil har haft, og Gabriel Sparre (Johan Urne) i Stedet have Lykaa Len (Dalby Kloster), sendes der ham hermed Følgebrev til Bønderne fra førstkommende 1. Maj af, for at han kan rette sine Sager derefter og til den Tid overlevere Leenet. Han skal siden, naar han henvender sig derom, faa Forleningsbrev. Sj. T. 17, 20. RA, 17.

— Følgebrev fra 1. Maj af for Steen Brahe til Kronens Bønder i Helsingborg Len, som Giert Rantzau hidtil har haft, og til Kronens Bønder i Gjænge Herred, som Mogens Svabe hidtil har haft. Udt. i Sj. T. 17, 20 b. Udt. i RA, 17 b.

— Miss. til Mogens Svabe om at overlevere Steen Brahe Gjænge Herred. Udt. i Sj. T. 17, 20 b. Udt. i RA, 18.

¹ Warnemünde.

17. April (Antvorskov). Miss. til Giert Rantzau om at overlevere Steen Brahe Helsingborg Slot og Len med Inventarium. Udt. i Sj. T. 17, 21. Udt. i RA, 18.

— Følgebrev for Axel Gyldenstjerne til Kronens Tjenere i Bierre i Fers Herred. Udt. i Sj. T. 17, 20 b. Udt. i RA, 17 b.

— Følgebrev for Jørgen Brahe til Kronens Bønder under Landskrone Slot og i Fers Herred med Undtagelse af dem i Bierre, at de skulle svare ham fra 1. Maj af, da Rigsraadet har bevilget ham dette Len i Forlening. Udt. i Sj. T. 17, 20 b. Udt. i RA, 17 b.

— Miss. til Axel Gyldenstjerne om at overlevere Landskrone Slot og Len og Fers Herred med Inventarium, Jordebøger og andet til Jørgen Brahe. Udt. i Sj. T. 17, 20 b. Udt. i RA, 18.

— Følgebrev for Hak Ulfstand til Kronens Bønder i Kallundborg Len, at de skulle svare ham fra 1. Maj af, da Rigsraadet har bevilget ham dette Len i Forlening. Udt. i Sj. T. 17, 21. Udt. i RA, 18.

— Miss. til Frants Rantzau om at overlevere Hak Ulfstand Kallundborg Slot og Len med Inventarium, Jordebøger og andet. Udt. i Sj. T. 17, 21. Udt. i RA, 18.

— Følgebrev for Frants Rantzau til Kronens Bønder i Silkeborg Len, at de skulle svare ham fra 1. Maj, da Rigsraadet har bevilget ham dette Len i Forlening. Udt. i Sj. T. 17, 21. Udt. i RA, 18 b.

— Miss. til Henning Reventlov om at overlevere Frants Rantzau Silkeborg Slot og Len med Inventarium, Jordebøger og andet. Udt. i Sj. T. 17, 21 b. Udt. i RA, 18 b.

— Følgebrev for Niels Kaas, Kansler, til Bønderne under Leckingegaard, at de straks skulle svare ham. Udt. i Sj. T. 17, 21 b. Udt. i RA, 18 b.

— Miss. fra Regeringsraadet (P. Munk, J. Rosenkrantz og C. Valkendorf) til Johan Svab om straks at overlevere Kansler Niels Kaas Leckingegaard med Avl, Bønder, Inventarium, Jordebøger og andet, da Rigsraadet har bevilget, at han maa faa denne Gaard i Forlening i Stedet for 2 Birker paa Laaland af Dronningens Livgedingsgods, som han hidtil har haft i Forlening. Sj. T. 17, 21 b. RA, 18 b.

17. April (Antverskov). Følgebrev for Jørgen Rosenkrantz til Bønderne under Svenstrupgaard. Udt. i Sj. T. 17, 22. Udt. i RA, 18.

— Miss. fra Regeringsraadet (N. Kaas, P. Munk og C. Valkendorf) til Niels Paraberg om straks at overlevere Jørgen Rosenkrantz Svenstrupgaard med Avl, Bønder, Inventarium, Jordebøger og andet, da Rigsraadet har bevilget, at han maa faa denne Gaard i Forlening, fordi han herefter skal blive i København. Sj. T. 17, 22. RA, 19 b.

— Aabent Brev, udstedt af Danmarks Riges Raad, til Indbyggerne i Danmark om Indsættelsen af et Regeringsraad. Sj. T. 17, 23. RA, 20. (Se CCD. II. 512 f.)

— Miss. fra Regeringsraadet (N. Kaas, P. Munk, J. Rosenkrantz og C. Valkendorf) til Landsdommerne i Danmark, Maltz Jensen, Moritz Stygge og Hans Lindenov i Jylland, Morten Brock i Fyen, Anders Dresselberg i Sjælland, Gregers Juel paa Langeland, Rudbek Pors paa Laaland og Falster, Corvits Viffert i Skaane, Biørn Knudsen i Sønderhalland, Corvits Lauritsen i Nørrehalland og Peder Hansen paa Bornholm samt Erik Lykke paa Gotland om at forkynde ovenstaaende Brev paa Landstingene og paa Gotland og siden holde det i god Forvaring. Sj. T. 17, 24 b. RA, 21.

— Aab. Brev i Regeringsraadets Navn til Kirkeværgerne paa Samsø. Da Aarhus Domkirke, der er meget bygfældig og med det første maa gøres i Stand, ikke kan bekoste Istandsættelsen af egne Midler, og da Kirkerne paa Samsø skulle have godt Forraad paa Penge og være i god Stand, saa de nu ikke behøve disse Penge synderligt, har Rigens Raad bevilget, at Halvdelen af de Penge, som Kirkerne paa Samsø havde i Forraad i Følge sidste Regnskab, maa anvendes til Aarhus Domkirkes Istandsættelse. Kirkeværgerne skulle levere Halvparten af hver Kirkes Beholdning til Manderup Paraberg, Embedsmand paa Aarhusgaard, der siden skal anvende Pengene til Domkirkens Bygning, og de ville komme til at staa til Rette, hvis de undlade det. Sj. T. 17, 25. RA, 22.

18. April (—). Følgebrev for Axel Gyldenstjerne til Bønderne i Aggershus Len, da Rigsraadet har bevilget ham dette Len i Forlening. Sj. T. 17, 26. RA, 22 b.

— Miss. til Ofve Juel om at overlevere Aggershus Slot og Len

med Inventarium til Axel Gyldenstjerne. Udt. i Sj. T. 17, 26. RA, 22 b.

19. April (Antvorskov). Miss. fra Regeringsraadet (Kansler Niels Kaas) til Jørgen og Frederik Qvitzov. Hoslagt sendes dem en af Arndt von der Harts Fuldmægtig efter Kongens Død overleveret Skrivelse fra Hertug Julius af Brunsvig til Kongen om at sørge for, at Arndt von der Hart faar nogle Penge betalt, som han har forstrakt deres Broder Didrich Qvitzov med. Fuldmægtigen har berettet, at han har været hos deres Moder¹, der har erklæret sig villig til at betale sin Part af Gælden, og han har begæret Forskrift til dem om ogsaa at betale, for at han ikke skal have gjort sin Rejse og saa store Omkostninger forgæves. Paa den udvalgte Konges Vegne anmoder derfor Niels Kaas dem om at rette sig selv heri og betale, hvad deres Broder skylder Arndt von der Hart, for at de og deres Broder ikke skulle blive Genstand for Eftertale, og for at andre gode Mænds Børn, der kunne trænge til Hjælp udenlands, ikke skulle skades derved. Sj. T. 17, 27. RA, 23.

23. April (Kbhvn.). Miss. fra Regeringsraadet (N. Kaas og C. Valkendorf) til Anders Thott. De have modtaget hans Skrivelse, hvori han melder, at der paa Laugholm er ringe Forraad ikke alene paa Proviant, men ogsaa paa Krigsmunition, Skyts, Lod og Krudt, og begærer at faa at vide, hvad de synes der bør gøres, hvilket han da med største Flid vil udføre. Da de ikke nu kunne afgøre, hvad Munition det er nødvendigt at sende did, skal han lade en af Bøsseskytterne, som har Forstand derpaa, komme hid for at aflægge Beretning om, hvad der mangler, hvorefter de ville betænke, hvorledes Huset bedst kan blive forsynet. Sj. T. 17, 35. RA, 31.

— Miss. fra Regeringsraadet (de samme) til Fru Ide Falk Gjæs, Fru Agatta Lauge Becks, Fru Kiersten Hans Kraufsis og Fru Else Jacob Vinds. Da det vil være nødvendigt, at der drages nogle Kamre paa Roskildegaard til Kongens Begravelse 5 Juni. anmode de paa Dronningens Vegne dem om forinden at begive sig til Roskildegaard og med hvide Lagner og Duge drage to Kamre, det ene, hvori Kongens Lig skal indsættes, det andet, hvori Dronningen selv skal ligge. Sj. T. 17, 35 b. RA, 31 b.

¹ Birgitte Rasmussen. Henning Qvitzov.

24. April (Kbhvn.). Miss. fra Regeringsraadet (de samme) til Borgemestre og Raad i Lund. Denne Brevviser, Mikkell Christensen, Bøsseskytte, har berettet, at uagtet hans Fader er død for nogle Aar siden, have han og hans i Lund bosatte Søster endnu ikke kunnet faa deres Arvepart, endvidere at deres Søster, som endnu er hos deres Moder, lever i et ondt Levnet, hvorfor de befrygte, at hun og hendes Børn skulle ødelægge deres Arvepart og mere til, og han har derfor begæret at blive hjulpen til Ret, hvilken billige Fordring man ikke har kunnet nægte ham. De anmodes derfor om med det første at tage Sagen for og hjælpe ham til Ret, saa baade han og hans Søkende hver kunne faa, hvad der med Rette tilkommer dem. Sj. T. 17, 36. RA, 32.

— Miss. fra Regeringsraadet (de samme) til Erik Lykke. De have nu sendt to af Kongens Skippere med Skibene Vildmanden og Hanen over til ham for at indtage saa meget Tømmer, som Skibene kunne føre, og anmode ham om saa hurtig som muligt at skaffe Skibene Ladning af det bedste og længste Hustømmer, der kan faas paa Landet [Gotland], saa de snarest igen kunne komme tilbage, og sige til Skipperne, som Giert Rantzau har fragtet, at de skulle løbe til Nykøbing paa Falster med Tømmeret og opskibe det der. Sj. T. 17, 36 b. RA, 32 b.

25. April (—). Miss. fra Regeringsraadet (de samme) til Niels Friis og Friderik Hobe. Da den afdøde Konge bl. a. har forskrevet Dronning Sophia Aaleholm til Livgeding og Dronningen har bestemt, at Christoffer Rosengaard til førstkommende 1. Maj skal overtage nævnte Slot og Len, skulle de være til Stede ved hans Overtagelse af Slottet, overlevere ham Inventariet, besigte Bygningerne, give beskrevet, hvad Christoffer Rosengaard modtager, og sende Regeringsraadet Fortegnelsen. Sj. T. 17, 37. RA 33.

29. April (Roskilde). Miss. fra Regeringsraadet (de samme) til Rigsraaderne Peder Munk, Peder Gyldenstjerne, Jørgen Rosenkrantz, Axel Gyldenstjerne, Steen Brahe, Corvits Viffert, Jørgen Skram, Absalon Gjøs, Manderup Parsberg, Jacob Seefeld, Erik Hardenberg, Bræide Rantzau, Hak Ulfstand, Christen Skeel, Anders Bing, Albrecht Friis, Hendrik Belov og Arrild Hvitfeldt. Dronningen har ønsket, at det skulde gaa noget prægtigere til ved Kongens Begravelse end bestemt, baade med at beklæde Heste og føre Faner foran Liget for hver Provins, Kongen har haft, og de have mærket, at flere have stødt sig over, at det skulde gaa for

simpelt til, da det er kommet i Brug, at saadanne Sædvaner bruges ved alle Potentaters og Fyrsters Begravelser og saaledes ogsaa skulle være brugte ved Kongen af Polens Begravelse. Skønt de ikke gerne ville forandre noget i det, som alle Rigsraaderne have bestemt, have de dog paa disses gode Behag til Ære for Kongens Lig givet Ordre til at beklæde Heste og at lade 16 eller 17 Faner for de Provinser, Kongen har haft, forsyne med hver Provinses Vaaben, saa de kunne være færdige til Rigsraadernes Ankomst. Sj. T. 17, 27 b. RA, 24¹.

29. April (Roskilde). Miss. fra Regeringsraadet (de samme) til nedennævnte Herremænd. Dronningen og Rigsraadet have bestemt, at Kongens Lig skal begraves i Roskilde Onsdagen den 5. Juni, og skønt Regeringsraaderne ligesaa vel som de øvrige Rigsraader meget nødig ville besvære nogen adelig, der ikke er forlenet med Kronens Len eller Gods, med nogen Bekostning, vente de dog, at de ikke ville finde sig beaværede ved at møde ved Begravelsen og vise Kongens Lig den sidste Ære, og bede dem derfor af Hensyn til den Tjeneste, de skyldte den udvalgte Konge, at møde i Roskilde senest Pinseaften den 25. Maj for at vare paa Tjenesten. De behøve ikke at tage Heste med sig, men skulle staffere sig selv og deres Folk med sorte Sørgeklæder og lange Kjortler eller Kaaber. — I Sjælland: Jørgen Daa, Anders, Hans og Folmer Dresselberg, Albret Beck, Peder Basse, Christoffer Lindenov, Christoffer Galle, Hartvig Høcken, Christoffer Bildt, Godske Mogensen, Rasmus Nielsen, Niels Hendriksen Arntfeld, Hendrik Gjøe Eskildsen og Jens Grubbe; Niels Parsberg, Jacob Vind og Frederik Godske fik ikke Brev, men bleve tilsagte. — I Skaane: Bjørn Saxstrup, Niels Bilde Jørgensen, Mogens Gyldenstjerne, Claus Podebusk og Niels Pedersen. — I Fyen: Erik Venstermand, Knud Venstermand, Eiler Bryske, Tønne Bryske, Erik Bilde Stensen, Ofve Bilde Eriksen, Jørgen Qvitzov, Friderik Qvitzov, Jens Falster og Eiler Rud. — I Jylland: Peder Juel, Giord Pedersen, Mogens Juel Pallissen, Bendicts Rantzau, Kield Brockenhuus, Johan Rud, Erik Lunge, Kield Juel, Timme Rosenkrantz, Ifver Munk og Pouel Munk. — Følgende Kancelli- og andre Hoftjenere bleve ikke foreskrevne, men optegnede til at vare paa Tjenesten: Absolon Juel, Vilhelm Dresselberg, Johan Brockenhuus, Erik Dresselberg, Jacob Trolle, Christen Knudsen, Christian Holck, Peder Dresselberg, Niels Kaas, Hans Andersen,

¹ Tr.: Kralov, Rigsraadets og Ständermødernes Hist. I. 17.

Jens Mogensen, Ifver Juel, Frederik Ulfeld, Corvits Grubbe, En-vold Kruse, Holger Gagge og Apitz Gronnebergk. Sj. T. 17, 28 b. RA, 24 b.

29. April (Beskilde). Følgebrev i de herværende Regeringsraaders (N. Kaas og C. Valkendorf) Navn for Henning Sparre til Bønderne under Liusse Kloster i Norge, som den afdøde Konge havde forlenet ham med. Sj. T. 17, 37 b. RA, 33 b.

2. Maj (Antverskov). Miss. fra Regeringsraadet (N. Kaas) til Niels Friis. Kort før Kongens Død har der fundet en Forhandling Sted mellem denne og Henning Sparre, hvorved sidstnævnte har afhændet sin Hovedgaard med tilliggende Gods til Kronen, og Sagen er kommet saa vidt, at han har faaet, hvad Kongen har tilsagt ham; nu skal Henning Sparres Gods annammes under Kronen, og det befales derfor Niels Friis med det første at kalde Henning Sparre til sig, aftale en Tid med ham til Godsets Overlevering og modtage dette, nemlig Hovedgaarden Thorkildstrup¹ med tilliggende Skove og Ejendom, 6 Gaarde i Thorkildstrup, 1 Smedje paa Byens Grund, 5 Bol eller Gadehuse, der have deres Ager, Eng, Avl og Brugning i Byens Mark og ingen Skyld svare til Gaarden, kun Arbejde, og 1 Gadehus smatda., 1 Gaard i Dalby og 1 Gaard i Sallerup² i Sønder Herred. Han skal indskrive Godset i Nykøbing Slots Jordebog og vide Dronningens Gavn dermed. Sj. T. 17, 31 b. RA, 27 b.

— Miss. fra Niels Kaas paa Dronningens og den udvalgte Konges Vegne til Fru Birgitte Bilde og Fru Litsabet Galde om henimod Tiden for Begravelsen, omkring den 18. eller 19. Maj, at begive sig til Ringsted Kloster for med Duge at omdrage de Kamre, hvori Dronningen og de unge Frøkener skulle bo, naar den afdøde Konges Lig skal føres der forbi. Sj. T. 17, 31. RA, 27.

— Miss. fra Regeringsraadet (N. Kaas) til Casper Paslich, Erik Valkendorf, Christoffer Pax, Morten Venstermand, Niels Friis, Henning Gjæ, Mogens Gjæ, Frederik Hobe, Peder Grubbe, Peder Rud, Knud Urne og Johan Svave. Da Hertug Ulrich af Meklenborg har meddelt, at han vil komme her ind i Riget til Kongens Begravelse og den 20. Maj vil ankomme til Wernow for ved første Lejlighed at fortsætte Rejsen til Giedtsær eller til Aaleholm, og da Dronningen har anmodet om, at der maa blive beskikket nogle gode

¹ Thorkildstrup, Falster. ² Sj. T.: Sallerup.

Mænd til at tage imod Hertugen, som det jo ogsaa er tilbørligt, anmoder Niels Kaas paa den udvalgte Konges Vegne dem om at møde i Giedtsøer 19. Maj med Heste og Folk, stafferede efter Tidens særgelige Omstændighed, give Agt paa Vinden og hvorledes Hertugen anstiller sin Rejse, modtage ham der, hvor han lander, og følge ham til Roskilde, hvori de ville gøre Dronningen og den udvalgte Konge en behagelig Tjeneste. — Særskilt Artikel i Brevene til Arrild Hvittfeldt¹, Niels Friis og Johan Svab: Henimod Hertugens Ankomst skulle de sørge for at have Vin, Tyskøl og andet til Hertugens fyrstelige Underhold nødvendigt i Forraad, saa han kan blive tilbørlig underholdt i deres Len, og indskrive Udgiften i Regnskabet. Postscriptum: Der sendes dem en Afskrift af den af Hertugen indsendte Furørseddél, for at de kunne rette sig derefter med Hensyn til Fureringen af Hertugen og hans Følge. De skulle ogsaa bestille Herberg til de gode Mænd, der ere beskikkede til at modtage og ledsage Hertugen. — Særskilt Artikel i Brevet til Niels Friis: Da Hertugen ikke vil ligge paa Giedtsgaard, skal han sørge for at have alt i Beredskab baade i Kroen i Giedtsbye og paa Nykøbing Slot, saa alt, hvorledes nu end Vinden og Hertugens Rejse fører sig, kan være i Orden paa begge Steder. — Særskilt Artikel i Brevet til Johan Svab: Da Hertugens Rejse falder saaledes, at han kommer henimod Pinsen, og han maaske derfor kan blive til Sinds at blive liggende over i Pinseshelligdagene, skal Johan Svab af Hensyn her til berede sig med yderligere Forraad, saa der intet skal mangle til Hertugens tilbørlige Underhold og Udredning. Sj. T. 17, 30. RA, 26.

3. Maj (Antvorskov). Miss. fra Regeringsraadet (N. Kaas) til Morten Venstermand, Mogens Gjæ og Frederik Hobe. For nylig skrev han efter Dronningens Begæring til dem og flere andre om den 19. Maj at møde i Giedtsbye for at modtage Hertug Ulrich af Meklenborg og ledsage ham til Kongens Begravelse; da Dronningen nu har begæret, at nogle af de gode Mænd, der have faaet Ordre til at ledsage Hertugen, ville begive sig over til Wernow til de Skibe, der have faaet Ordre til at møde der for at overføre Hertugen, anmoder han paa Dronningens og den udvalgte Konges Vegne dem om at møde noget tidligere i Giedtsbye og lade sig sætte over

¹ Baade Sj. T. og RA have paa dette Sted: Arrild Hvittfeldt, skønt han ikke nævnes blandt dem, til hvem Brevene udgik; enten er hans Navn glemt i Ovsakriften, hvilket vistnok er det sandsynligste, da han var Lensmand paa Tryggevalde (Niels Friis var Lensmand paa Nykøbing Slot, Johan Svab paa Vordingborg Slot), eller ogsaa er Arrild Hvittfeldt en Fejlskrift for et af de andre Navne.

til Skibene, saa de sikkert ere hos disse den 18. eller 19. Maj; de skulle derefter træde ind paa Skibene, afvente Hertugens Ankomst og følge denne over paa det Skib, Hertugen ønsker at benytte. — Særskilt Artikel i Brevet til Morten Venstermand: Ved Hertugens Ankomst skal han begive sig i Land i Wernow, melde Hertugen, at Skibene ere sendte did for at overføre ham, og henstille til ham selv at vælge, paa hvilket Skib han vil gaa ombord. De skulle lade deres Heste blive i Giedtsbye; saa de, som tidligere befalet, i Forening med de andre gode Mænd kunne følge Hertugen til Roskilde. Sj. T. 17, 32 b. RA, 28 b.

3. Maj (Antverskov). Miss. fra Regeringsraadet (N. Kaas) til Niels Friis. Da Hertug Ulrich af Meklenborg ved Wernow vanskelig vil kunne faa saa mange Skuder, som behøves til at overføre hans Heste, Vogne og Tøj, skal Niels Friis henimod den Tid, Hertugen ventes at ville komme, give Ordre til, at alle Skuder og Færger i Lenet [Nykøbing] skulle begive sig over til Wernow, saa de sikkert ere der 16. eller 17. Maj, afvente Hertugens Ankomst og hjælpe til med at føre hans Folk, Heste og Tøj over. Sj. T. 17, 33 b. RA, 29 b.

4. Maj (—). Miss. fra Regeringsraadet (N. Kaas) til Laurits Brockenhuus, Axel Brahe, Hans Johansen og Casper Markdaner. Da der til Kongens Begravelse kan ventes at ville komme nogle fremmede Fyrster, som ville rejse over Fyen, har Dronningen og Rigsraadet bestemt at ville anmode dem om at modtage og ledsage de Fyrster, der komme den Vej, hvilket han ikke har villet undlade at lade dem vide, for at de kunne rette sig derefter; dog er det endnu uvist, hvem der kommer eller naar de komme. De skulle derfor være rede til, naar de faa nærmere Skrivelse, at begive sig til Kolding eller Assens, hvor saadanne Fyrster kunne ankomme, hvorom de skulle faa nærmere Underretning, for med deres Heste og Folk, stafferede efter Tidens Lejlighed, at følge Fyrsterne til Roskilde. Da det kan befrygtes, at de ikke i den Fart kunne faa saa meget sort Klæde, som vil være nødvendigt til at omdrage Gemakkerne med paa deres Slotte, synes det at være det bedste, at Fyrsterne blive indlogerede i Købstæderne. De skulle derfor (Axel Brahe i Odense og Assens, Casper Markdaner i Kolding, Hans Johansen i Middelfart og Laurits Brockenhuus i Nyborg) bestille gode Løsementer til disse og sørge for, at der i Herrernes Gemakker bliver draget noget med Duge om Væggen og over Bor-

dene, saa Gemakkerne ikke skulle være helt blotte. Sj. T. 17, 34. RA, 30.

9. Maj (Mbbvn.). Miss. fra Regeringsraadet (N. Kaas og C. Val-kendorf) til Borgemestre og Raad i Skelskør, Kerteminde og Svendborg. Da Rigsraadet, en stor Del af Adelen og nogle fremmede ventes over til Kongens Begravelse og maaske komme over Nyborg, skulle de lade alle Skuder i deres By løbe til Nyborg, saa de ere der senest 18. Maj, for at overføre de Rigsraader, adelige og fremmede med Folk, Heste og Gods, som komme did, til Korsør. Vise de sig forsømmelige, ville de komme til at staa til Rette derfor. Sj. T. 17, 38. RA, 24.

— Miss. fra Regeringsraadet (de samme) til Falk Gjæe. Da han har berettet, at Hendrik Lykke har ladet ham indmæne for en Sum Penge, hvorfor de begge vare gaaede i Borgen til Olluf Bagger i Odense, og som Hendrik Lykke nu har maattet betale, og har begæret at maatte blive forløvet fra Slottet [Hammershus] for at komme hid og ordne Sagen, saa have de, skønt det er meget betænkeligt under de nuværende Forhold at tillade ham at begive sig af den ham betroede Slotslov, bevilget dette for en kort Tid, dog skal han, forinden han rejser fra Slottet, beskikke Landsdommer Peder Hansen og Jens Kofoed til midlertidig at ligge i Slotsloven og føre Tilsyn med alt paa Slottet og andensteds. Sj. T. 17, 38 b. RA, 34 b.

— Miss. fra Regeringsraadet (de samme) til Landsdommer Peder Hansen og Jens Kofoed om, saasnart Falk Gjæe tilsiger dem, at begive sig ind paa Hammershus, holde det i Slotslov og god Forvaring under hans Fraværelse og føre Opsigt med alt, saaledes som de selv ville svare til. Hvis de spørge nye Tidender af Betydning for disse Riger, skulle de straks indberette dem hertil. Sj. T. 17, 39. RA, 35.

10. Maj (—). Miss. fra Regeringsraadet (de samme) til Tolderne i Helsingør. Den afdøde Konge har for nogen Tid siden bestilt nogle Sejerværker i Aalborg og givet en Sum Penge paa Haanden, men endnu refterer der 800 Dir. af Betalingen, hvorfor de anmodes om straks at sende en af Toldskriverne hid med 800 Dir. af Tolden og føre Pengene til Udgift i deres Regnskab; saasnart Pengene blive leverede, skulle de faa tilbørlig Kvittans. Sj. T. 17, 39 b. RA, 35 b.

— Miss. fra Regeringsraadet (de samme) til Henrik Gylden-

stjerne. I Anledning af hans Skrivelse om Krudt, Lod, Fetalje og andet til Slottets [Bahus] Brug, meddeles ham, at der skal blive truffet Anstalter til, at han med det allerførste kan faa Krudt, Lod, Fetalje, Korn og andet nødvendigt tilsendt; for at man kan skønne over, hvad der behøves af Fetalje og Proviant, skal han med det første sende en af sine Skrivere ned med en klar Fortegnelse over al den Indkomst, som er oppebaaret til Slottet fra 1. Maj 1587 til 1 Maj 1588. Sj. T. 17, 39 b. RA, 36.

10. Maj (Mbhv). Miss. fra Regeringsraadet (de samme) til Niels Parsberg. Da der ventes en stor Hob fremmede til Roskilde til Kongens Begravelse og Borgerne i Byen vanskelig straks kunne have saa megen Fetalje og andet i Forraad, som behøves til disse fremmedes Underhold, skal han paalægge alle Bønderne i Roskildegaaards Len at gøre Borgerne Tilførsel med Økane, Svin, Lam, Gæs, Høns, Hø, Havre, Straafoder og andet, som Lejligheden kan kræve, og sælge det til dem for en rimelig Pris. Sj. T. 17, 40. RA, 36 b.

— Miss. fra Regeringsraadet (de samme) til Borgemeistre og Raad i Næstved og Køge. Da der i Anledning af de fremmede, der komme til Roskilde til Kongens Begravelse, vil blive Brug for adskilligt Beskab og Tøj af Kobber og Tin, som ikke altsammen kan faas hos Borgerne i Roskilde, skulle de, naar Niels Parsberg, Embedsmand paa Roskildeggaard, sender Bud til dem, hjælpe Buddet til hos dem og deres Medborgere at faa det Kobber- og Tintøj, Duge og andet, som der behøves, til Laans og opskrive, hvad der bliver udlaant og hvem det tilhører; hvis noget bliver borte, skal der blive sørget for, at det bliver betalt, saa det skal blive Udlaanerne uden Skade. Sj. T. 17, 40 b. RA, 37.

— Miss. fra Regeringsraadet (de samme) til Kapitlet i Roskilde. Da der i Anledning af Kongens Begravelse vil komme en hel Hob fremmede til Roskildeggaard, hvorfor det vil være nødvendigt at bestille Ved i Forraad til Brug i Gemakkerne, Køkkenerne og andensteds i Gaarden, anmodes de om at give Kapitelstjernerne Ordre til straks at begive sig med Heste og Vogn til Aunstrup og Hiebierg Skove og hver køre 4 Læs Ved til Bispegaarden i Roskilde inden Pinsedag i det seneste. Sj. T. 17, 41. RA, 37 b.

11. Maj (—). Miss. fra Regeringsraadet (de samme) til Borgemeistre og Raad i Malmø om straks at sende Malerne Kort og

Daniel til København for at hjælpe til med at udføre noget Malerarbejde. Udt. i Sj. T. 17, 41 b. Udt. i RA, 37 b.

11. Maj (Kbhvn.). Lignende Miss. til Borgmestre og Raad i Roskilde om Ebbe Maler. Udt. i Sj. T. 17, 41 b. Udt. i RA, 38.

12. Maj (—). Miss. fra Regeringsraadet (de samme) til Jørgen Brahe. De have bragt i Erfaring, at det skal være gaaet meget uskikkelig til ved Otte Thotts Begravelse forleden haade med Kirketjenesten, der er holdt over den lovlige Tid, og i andre Maader, alt i Modstrid med den af Kongen og Rigsraadet i Kallundborg udgivne Reces¹ om Adelen's Begravelser og til Trods for den deri fastsatte Straf. Da det er første Gang efter Kongens Død, at noget saadant er haendt, og det derfor kan formodes, at andre skulle ville »støde« sig derpaa, ja endog yderligere handle mod Recessen, hvorved denne kunde komme i Foragt, som om den ikke skulde holdes længere, end Kongen levede, anmodes han, for at forekomme saadant, om som Stiftlensmand at tage sig af Sagen, straks undersøge den og, hvis Sognepræsten enten med Kirketjeneste eller i anden Maade har forset sig mod nævnte Reces eller andre Breve og Forordninger, lade ham tiltale og forfølge, saavidt han kan gøre med Retten, og siden indberette, hvad han erfarer om Sagen. Da afdøde Fru Mette Rosenkrantz's Begravelse med det første skal holdes paa Skarolt, skal han advare hendes Arvinger mod i nogen Henseende at handle mod ovennævnte Reces eller andre Breve. Sj. T. 17, 41 b. RA, 38.

— Miss. fra Regeringsraadet (de samme) til Kapitlet i Roskilde om, at 30 Degne og Peblinge af Skolen skulle klædes i sorte Kjortler og hver bære en stor Stage Lys for Kongens Lig. Sj. T. 17, 42 b. RA, 38 b. (Tr.: Dsk. KL. II. 439).

13. Maj (—). Miss. fra Regeringsraadet (de samme) til Hans Johansen. For nogen Tid siden [4. Maj] fik han Skrivelse om i Forening med Laurits Brockenhuus, Axel Brahe og Casper Markdaner at modtage Hertug Hans af Slesvig Holsten og hvilke andre Fyrster, der maatte komme til Kongens Begravelse, og ledsage dem til Roskilde. Skönt de endnu ikke ved, om Hertug Philip af Slesvig Holsten kommer, skal Hans Johansen dog, for at alt kan være ordnet med Følge, fyrstelig Udredning og Befordring, hvis Hertugen skulde erklære at ville komme, indrette sig saaledes, at

¹ Den kallundborgske Reces af 31. Nov. 1576 § 9 (CCD II. 33 ff.).

han, saasomt han faar nærmere Skrivelse, kan møde med Casper Markdanner og Dr. Jørgen Skomager med Heste og Folk i Kolding eller hvor Hertugen melder at ville komme for at modtage Hertugen og ledsage ham til Roskilde, sørge for, at Hertugen undervejs faar god fyrstelig Udredning, gode Losementer i Købstæderne, Udkvitning af Herbergerne og anden Befordring, og at der bliver draget og »tilflyet« i de Kamre, hvori Hertugen bliver indlogeret. Hvis Hertug Philip ikke kommer, skal Hans Johansen rette sig efter at begive sig til Assens med sine Folk og Heste, naar han hører, at Hertug Hans kommer did, eller han faar nærmere Ordre, for sammen med de andre tilforordnede at modtage Hertugen og ledsage ham til Roskilde. Sj. T. 17, 43. RA, 39.

13. Maj (Mbbvm.). Lignende Skrivelse til Casper Markdanner. Udt. i Sj. T. 17, 43 b. Udt. i RA, 40.

— Miss. fra Regeringsraadet (de samme) til Axel Brahe. Da Hertug Hans af Slesvig Holsten har meldt, at han og Gemalinde ville komme til Kongens Begravelse og rejse over Assens, skal Axel Brahe sørge for, at de Kamre i Assens og Odense, hvori Hertugen og Hertuginde selv skulle logere, blive tilberedte med Dragnings og i andre Maader. Da det endnu ikke er sikkert, naar Hertugen kommer, skal han se at faa det at vide og rette sig efter i rette Tid at møde i Assens med Laurits Brockenhuus og Apitz Grønneberg for at modtage Hertugen, ledsage ham til Roskilde og sørge for, at han undervejs faar god fyrstelig Udredning og Udkvitning af Herbergerne. Hans Johansen og Casper Markdanner, der tidligere ogsaa have faaet Ordre til at modtage og ledsage Hertug Hans, have nu for det Tilfælde, at Hertug Philip af Slesvig Holsten skulde melde, at han ogsaa kommer til Begravelsen, faaet Ordre til sammen med Dr. Jørgen Skomager at modtage denne i Kolding og ledsage ham til Roskilde, men hvis Hertug Philip ikke kommer, skulle de ogsaa møde i Assens. Der sendes ham en Furørseddel paa Hertug Hans's Følge, hvorefter han kan rette sig ved Fureringen. Sj. T. 17, 43 b. RA, 40.

— Lignende Skrivelse til Laurits Brockenhuus. Udt. i Sj. T. 17, 44 b. Udt. i RA, 40 b.

— Miss. fra Regeringsraadet (de samme) til Ofve Juel. I Anledning af hans Skrivelse om at faa Krudt, Lod og andet saadant tilsendt, da der er Mangel derpaa paa Slottet, meddeles ham, at Rigsraadet, før hans Skrivelse ankom, havde bestemt, at Axel Gyldenstjerne skulde være Statholder i Norge og have

Aggersbus Len, hvilket han uden Tvivl nu har erfaret; der skal dog straks blive sørgel for, at Slottet bliver forsynet med Krudt, Lod og andet nødvendigt, og naar han kommer herved, ville de yderligere tale med ham selv om, hvad der i den Henseende kan være magtpaaliggende. Sj. T. 17, 44 b. RA, 41.

19. Maj (Antvorskov). Miss. fra Regeringsraadet til Superintendenterne over hele Riget om Sørgeprædiken i Kirkerne paa den afdøde Konges Begravelsesdag. Origg. (til Superintendenten i Fyens Stift i Odense P.A.; til Superintendenterne i Vendelbo og Viborg Stifter i Viborg P.A.) (Tr.: Dsk. KL. II. 441 f.).

24. Maj. Ceremoniel ved Overførelsen af Kongens Lig fra Andvorskouf til Roskilde 24. Maj. Sj. T. 17, 45. RA, 41.

2. Juni (Kbhvn.). Sj. R. 13, 3 b. Se 20. Juni.

5. Juni. Ceremoniel ved Kong Frederik II's Begravelse i Roskilde 5. Juni. Sj. T. 17, 46 b. RA, 42 b.

10. Juni (Kbhvn.). Miss. til Otte Brockenhuus til Voldersløf og Jacob Vind til Grundit. Da Lauge Beck til Førsløf har berettet, at han endnu har nogle af Stiftets Breve hos sig, som han efter klare Registre har modtaget til Inventarium paa Roskildegård og er villig til at overlevere til Niels Parsberg, skulle de, naar Lauge Beck vil overlevere Brevene og tilsiger dem derom, være til Stede ved Overleveringen, føre Tilsyn med, hvilke Breve Niels Parsberg modtager, og optage klare Registre derover. Sj. T. 17, 58¹.

— Miss. fra Regeringsraadet til Johan Svove. Denne Brev viser, Jacob Skomager i Vordingborg, har berettet, at der uforvarende er kommet et Dyr ind i hans Have, hvilket er blevet jaget bort af hans Tjenestefolk, og at han af den Grund, da man siden fandt et Dyr ved Byen og mente, at det var det samme, er bleven tiltalt af Johan Svove paa den afdøde Konges Vegne og har maattet optinge for en Sum Penge; da han imidlertid er ganske uskyldig og det, der kan være sket, er sket formedelst hans Tjenestefolks Uforstand, har han begæret, at Sagen maa blive ham eftergivet. Det samlede Rigsraad har overvejet Sagen og i Betragtning af Omstændighederne ment at kunne eftergive ham den for denne Gang. Paa den udvalgte Konges og Rigsraadets Vegne bede de derfor Johan Svove lade al Tiltale falde. Sj. T. 17, 58 b.

¹ Tr.: A. D. Jørgensen. Udsigt over de dsk. Rigsark. Hist. S. 226.

11. Juni (Kbhvn.). Miss. fra Regeringsraadet til Axel Brahe. Disse 2 Brevvisere, Christoffer Hansen og Jacob Hansen, have berettet, at deres Modersøster, Elsebe M. Jørgens i Odense, er død og som Arvinger kun har efterladt sig dem og en Søn¹, der er bleven fredløs paa Grund af et Manddrab, hvorfor Byfogden, da Sønnen ikke kan arve, paa Kronens Vegne vil tilholde sig Arven, hvorved Christoffer Hansen og Jacob Hansen mene sig forurettede. Skønt Sagen kan omdisputeres, have dog samtlige Rigsraader ment, at Sønnen, der har begaaet Manddrabet paa en saa utilberlig Maade, hvorfor ogsaa den afdøde Konge gentagne Gange har afslaaet hans Begæring om at komme til sin Fred igen, heller ikke nu bør stedes til Fred, og de have derfor bevilget, at Elsebes Søsterbørn maa faa al den Part, der kunde tilfalde Kronen af Arven efter Elsebe M. Jørgens, da den kun beløber sig til en ringe Ting. F. og Sm. T. 2, 1.

— Aab. Brev om, at alle Herredsfogder, Byfogder og andre Dommere skulle hjælpe Chresten Nielsen, Borger i Ribe, der baade i Købstæderne og paa Landet har adskilligt til gode, som han ikke kan faa ind, til enten at faa sit Tilgodehavende betalt eller ved Vurdering og andre lovlige Midler at komme til sin Ret, saa han ikke med Billighed kan have noget at klage over. J. R. 5, 1.

— Miss. fra Regeringsraadet til Casper Markdaner. Denne Brevviserske, Mette Jensdatter, Mikkell Sølvpops Enke, har berettet, at hendes Husbonde, der i lang Tid har tjent den afdøde Konge og dennes Fader og Moder, havde købt sig et Hus i Kolding ved Provstegaarden, og at Byfogden nu, da Arven efter hendes Husbonde har staaet i Aar og Dag, uden at der har meldt sig Arvinger for at gøre Fordring derpaa, paa Kronens Vegne vil tilholde sig Arven, hvilken hun dog har begæret maa forundes hende, da den kun beløber sig til en ringe Ting og hendes Husbonde har efterladt hende i stor Gæld og Armod. Det nu her forsamlede Rigsraad har overvejet Sagen og i Betragtning af de ovenanførte Omstændigheder bevilget, at hun maa beholde den Part, som kunde tilfalde Kronen i hendes afdøde Mands Bo, hvorfor Casper Markdaner anmodes om at sørge for, at hun uhindret faar denne Part. J. T. 4, 1.

¹ Didrik Jørgensen Sadolin.

² Udenfor er skrevet: Gunde Langes Skrift.

12. Juni (Kbhvn.). Fredebrev for Thomas von Hussem, Bartskeer, der havde slaet den forrige Skarpretter et Slag over Halsen. Sj. R. 13, 1. (Tr.: KD. II. 432 f.).

— Miss. fra Regeringsraadet til Borgemestre og Raad i Roskilde. Hoslagt sendes dem en Supplikats fra Slagterne i Roskilde, hvori disse klage over, at de omkringboende Bønder imod Skraa og gamle Sædvaner og Privilegier indføre saltet Kød til Byen og sælge det der til stort Afbræk for dem, og derhos begære, at saadant maa afskaffes og særlige Privilegier enten fornyes eller gives dem. Da Regeringsraadet finder det betænkeligt at forandre eller forordne noget i Modstrid med, hvad der har været sædvanligt i den afdøde Konges Tid, medmindre det kan ske efter Kapitlets, Borgemestres og Raads og Borgerskabets Betsækning og med deres Vidende, skulle Borgemestre og Raad samles med de residerende Kapitelsmedlemmer og nogle af de fornemste Borgere, overveje, om det er gavnligt for Byens og Menighedens Bedste at give Slagterne en særlig Skraa eller lade det blive ved de gamle Sædvaner. Hvis de mene, at der bør affattes en Skraa for Slagterne i Roskilde ligesom i andre Købstæder, skulle de afgive Betsækning om en Skraa, hvorefter da Regeringsraadet vil vide videre at erklære sig. Sj. T. 17, 59.

— Miss. fra Regeringsraadet til Peter Redtz. Da Bønderne i Sebye, Aasserup og Hallindtsløf have klaget over at have lidt stor Skade baade med Fædrift og Vand til deres Kvæg ved det Skifte, som er foretaget med dem mellem noget af Sebygaards Ejendom og noget af nævnte Byers Ejendom, skal han lade Oldinge undersøge Sagen og tilsende Raadet deres Kendelse. Udt. i Sj. T. 17, 59 b.

— Miss. fra Regeringsraadet (N. Kaas, P. Munk, J. Rosenkrantz og C. Valkendorf) til Anders Thott. Hoslagt sendes ham en Supplikats til Rigens Raad paa den udvalgte Konges Vegne fra denne Brevviser, Hr. Christen Pedersen, Præst til Abbild Sogn i Halland, hvori han beretter, at Kong Frederik II for nogen Tid siden¹ har bevilget, at en af Kronens Gaarde maatte udlægges til Præstegaard, og at de derpaa boende Bønder maatte blive forsergede med andre Gaarde eller paa anden Vis; dette er dog endnu ikke sket, idet Bønderne paa Gaarden efter Kong Frederik II's Død stille sig

¹ 22. Febr. 1588.

meget uvillige, ikke ville holde den Kontrakt, som de tidligere have indgaaet med Præsten, ja endog lade sig forlyde med Trusler mod ham. Da den afdøde Konge har funderet Gaarden til Præstegaard og ofte har skrevet baade til Anders Thott og de tidligere Lensmænd om at skaffe Gaarden ryddelig til Præsten og forsørge Bønderne andensteds, havde Regeringsraadet formodet, at det ogsaa var sket, og at man kunde have været fri for Overløb. Paa den udvalgte Prinses og hele Rigsraadets Vegne befales det ham nu at sørge for, at den afdøde Konges Fundats og Breve om Ryddeliggørelse af Gaarden blive efterkommede, og hvis Bønderne lade sig forlyde med Trusler mod Præsten, tage Borgen af dem for, at de ville blive ham ubevaret, eller lade dem blive Borgen for sig selv, indtil de stille andre, saa at de maa vide, at der endnu ligesom tidligere er og skal være Lov og Ret i Landet. Sk. T. 2, 1.

12. Juni (Åbbv.). Miss. fra Regeringsraadet til Fru Christense Biørn Kaas's. Menige Bønder i Barre og Thorne Herreder have klaget til den udvalgte Prins over, at de Bønder, hun har i Forsvar i Vibbre¹, og nogle af Fru Bente Myria, Mickel Pedersens Enkes, Bønder have indhegnet en Del af deres Alminding paa Steder, hvor de fra Arilds Tid have haft fri Hugst til Gærdsel, Ildebrændsel og anden Brug. Da denne Indhegning strider mod den derom gjorte Forordning og tidligere Kongers Bestemmelser og da andre Naboer, der ligeledes havde indhegnet noget af Almindingen, have rettet sig selv heri og igen udlagt det i Henhold til Forordningen, anmodes hun om ogsaa at rette sig selv heri og sørge for, at det, som hendes Bønder maatte have indtaget af Almindingen, igen bliver udlagt, for at saadanne Klagemaal ikke skulle fremkomme og fremkalde alvorligere Foranstaltninger. Sk. T. 2, 2.

— Lignende Miss. til Fru Bente Myre, Mickel Gynges Enke. Udt. i Sk. T. 2, 3.

— Aab. Brev om, at Borgerskabet i Vejle har berettet, at tidligere Konger have henlagt nogen Jord, Skov, Mark og Ejendom til Vejle Borgere paa den Betingelse, at de skulle svare aarlig Landgilde deraf til Koldinghus og udføre de Vognægter, der ofte foresalde gennem Byen med Kongens Fadebur og i Kronens Angiggender, men at ikke desto mindre nogle omkringboende adelige

¹ Vabersd, Torne H.

og andre tilforhandle sig noget af denne Ejendom af modvillige Borgere, der ikke ville rette sig efter borgerlig Pligt og Vedtægt eller den almindelige Forordning¹ om, at ingen Pante- eller Skødebrev om saadan eller anden Ejendom i Købstæderne maa udstedes uden paa Tinge, og siden tilholde sig disse Kronens Ejendomme med samme adelige Frihed som deres øvrige Gods, saaledes at de ikke deraf ville deltage i Udredelsen af Landgilden til Koldinghus eller i Besørgelsen af Ægterne, hvilket medfører, at de bosiddende Borgere blive besværede des stærkere, og med Tiden vil medføre, at Kronen og Byen ikke ville faa deres Rettighed med Skyld, Ægt, Hold og anden borgerlig Tynge af ovennævnte Ejendomme. Kongen har derfor overvejet Sagen med Danmarks Riges Raad, som nu har været forsamlet her, og efter dets Betænkning forordnet, at der af den af tidligere Konger til Vejle henlagte Jord herefter ikke maa sælges eller afhændes noget til andre end de i Vejle bosiddende Borgere, som ville gøre eller lade gøre tilbørlig Tynge deraf med Landgilde, Ægt og andet; hvis Ikke-Borgere før denne Tid have tilforhandlet sig noget af denne Jord og nu ikke svare den Rettighed deraf, som bosiddende Borgere skulde gøre, skal Jorden indtales til Byen, og Borgemestre og Raad eller den, som de tillade det, maa frit indløse Jorden for den Sum, som er givet for den, for at den igen kan komme til Byen. Hvis en Ikke-Borger efter denne Dag køber eller tilpanter sig noget af ovennævnte Ejendom, skal Handelen være ugyldig og Køberen miste sine Penge og have Skade for Hjemgæld. Det paalægges Lensmanden paa Koldinghus og Borgemestre og Raad i Vejle at føre Tilsyn med dette Paabuds Overholdelse og inddele den tidligere afhændede Ejendom, saafremt de ikke selv ville staa til Rette for mulige Overtrædelser og Forømmelser. J. R. 5, 1 b.

12. Juni (Åbbvn.). Aab. Brev om, at Mickel Jørgensen i Gilling² i Hatz Herred, hvis Gaard er brændt ved Vaadeild sidste Fastelavn, maa være fri for at udrede dette Aars Landgilde og for at gøre Ægt, Arbejde og anden saadan Tynge i et Aars Tid efter dette Brevs Datum. J. R. 5, 2 b.

13. Juni (—). Aab. Brev om Begravelse paa Aarhus Domkirkes Kirkegaard. J. R. 5, 3. (Tr.: CCD. II. 513 f.).

— Miss. fra Regeringsraadet (N. Kaas, P. Munk, J. Rosen-

¹ 27. Aug. 1680. ² Gylling, Hads H.

krantz og C. Valkendorf) til Oluf Galde. Hostagt sendes ham en Skrivelse fra Borgemestre og Raad i Bremen til den udvalgte Konge Christian IV, hvori de intercedere for deres Medborger Brun Brunsen, der af sin Svoger, Johan Focke i Leverden, i Betaling har faaet overladt en Gældsfordring paa Oluf Galde, som skulde have været betalt for mange Aar siden, men som er trukken ud lige fra 1570 til nu, skønt Johan Focke tidt og ofte har søgt om at faa den betalt og gjort stor Bekostning derpaa. Paa den udvalgte Konges Vegne befales det ham straks uden videre Undskyldning at betale Gælden med paaløbne Renter og Skadegæld, da den tværtimod hans udgivne Gældsbrief har staaet i saa mange Aar, for at ikke hans eget gode Navn og Rygte skal blive Genstand for Eftertale, og for at ikke andre fra disse Riger, der komme til fremmede og kunne behøve Godtfolks Hjælp, skulle komme til at lide derunder. Betaler han ikke og kommer der yderligere Klager, maa han vide, at de ikke kunne undlade at gribe til saadanne Midler, der kunne fremtvinge Betaling, da de paa ingen Maade ville have, at man i Udlandet med Billighed skal kunne sige, at der ikke vederfares fremmede Lov og Ret her i Riget i Kongens umyndige Aar. J. T. 4, 2.

13. Juli (Nbhv.). Miss. fra Regeringsraadet til Claus Glambek og Niels Skram. Hr. Anders Povelsen, Sognepræst til Aldmind Kirke, har berettet, at Oddum Mark ved afdøde Fru Karrine Krabbes Underhandling er bleven bortskiftet¹ fra hans Præstegaard til Kronen for 1 Bol i Kathalle, men da han endnu ikke har faaet dette, har han nu begæret enten at faa det eller faa Marken tilbage eller ogsaa at faa Gaarden Tholstrup til Mageskifte for hans Præstegaard med 2 dertil hørende Gadehuse og Oddum Mark. De anmodes derfor om med det første at besigte alt det nævnte Gods, overveje, hvad Kronen kan gaa ind paa, og indsende skriftlig Betænkning Herom til Kancelliet. Hvis de finde, at Kronen ikke kan gaa ind paa det af Hr. Anders foreslaaede Skifte, skulle de udse noget andet Krongods, hvoraf der kan udlægges ham Vederlag for det Gods, han har mistet, hellere mere end mindre, for at han og hans Efterfølgere ikke skulle komme tilkørt derved. Hvis de udlægge nogen Ejendom fra en af Kronens Gaarde, skulle de afkorte et tilsvarende Beløb i Gaardens Landgilde og indsende Besked til Kancelliet om, hvad de gøre. J. T. 4, 35.

¹ 9. Juli 1581.

14. Juni (Mblvn.). Miss. fra Regeringsraadet til Borgemestre og Raad i Nyborg. Hoslagt sendes dem en Supplikats fra David von Duethen, Borger i Hamborg, hvori han beretter, at deres afdøde Medborger Hans Skriver er kommen til at skyldte Kort Brammer, Borger i Hamborg, en Sum Penge, som denne trods gentagne Anfordringer ikke har kunnet faa, og som Kort Brammers Fuldmægtig og Indehaver af Gælds brevet begærer at blive hjulpen til sin Betaling. De anmodes om at give Hans Skrivers Arvinger Ordre til at betale David von Duethen, hvad de efter Gælds brevet skyldte Kort Brammer. F. og Sm. T. 2, 2.

15. Juni (—). Aab. Brev, hvorved Kongen bevilger, at Bønderne paa Møen, der af Kongens Fader have faaet¹ nogle Aars Frihed for den [halve] Told af det Fæ og Kvæg, som de udføre, og have ansøgt om Forlængelse heraf, indtil videre maa nøjes med at svare halv Told af deres eget hjemmefødte Kvæg, som de udføre. Sj. R. 13, 2.

— Miss. fra Regeringsraadet til Johan Svove. Da Olluf Christensen er sat i Fængsel der paa Slottet [Vordingborg] for en Hjort, som han skal have skudt paa Andrup Fang, for hvilken Sag Albret Becks Dreng tidligere var sigtet, og der nu er opkrævet 16 Mænd derpaa, skal han erklære sig til Raadet om, hvorledes det forholder sig med den Sag. Udt. i Sj. T. 17, 60.

— Aab. Brev om, at Borgemestre og Raad i Malmø have berettet, at Kong Frederik II for nogen Tid siden² har bevilget, at de til Byens forfaldne Befæstnings Istandsættelse i 2 Aar maatte oppebære Halvparten af den Sise og Told, som falder i Byen, og hele den aarlige Byskat, og at de nu have begyndt paa nogen mærkelig Bygning paa Befæstningen, Riget til Ære og menige Mand til Gavn og Bedste, til hvis Fuldførelse de, da Byens Borgere ikke paa egen Bekostning kunne fuldende den og de to Aar nu paa det nærmeste ere udløbne, begære nogen Hjælp. Kongen har overvejet Sagen med Rigsraadet og efter dets Betænkning bevilget, at Borgemestre og Raad efter de to Aars Udløb i yderligere tre Aar maa oppebære Halvparten af Sise og Told og hele Byskatten til Befæstningens Fuldførelse. Lensmanden paa Malmøhus skal i Forening med Borgemestre og Raad oppebære denne Hjælp tillige med det, som Borgerne selv bidrage, og an-

¹ 11. Sept. 1566. ² 20. Aug. 1588.

vende alt det indkomne til Befæstningen; der skal aarlig gøres Regnskab derfor, for at man kan se, at Hjælpen udelukkende er anvendt til Befæstningen. Det befæles Tolder og Sisemester at levere Halvdelen af Told og Sise til Lensmanden og Borgemestre og Raad. Sk. R. 2, 1¹.

15. Juni Ekshva.). Miss. fra Regeringsraadet til Borgerne i Aalborg. Det har forebragt det nu her forsamlede Rigeraad deres Begæring om at maatte bruge Sildevod paa Fiskeriet i Norge, men Rigeraadet har ikke ment det raadeligt, at en saadan Tilladelse gaves, da det af forskellige i den afdøde Konges Tid anførte Grunde har erfaret, at det skulde være den menige Mand, der besøger Fiskeriet, til stor Skade. J. T. 4, 2 b.

— Miss. fra Regeringsraadet til Niels Skram. Da M. Thøger Lauritsen og M. Jacob Jensen, Sognepræster i Randers, have berettet, at de ikke have faaet noget Vederlag for 1 Gaard i Øster Alling og et Stykke Jord i Lille Tvedts Mark, der høre til det Vikariegods i Aarhus Kapitel, som Kong Frederik II har henlagt til Prædikestolen i Randers, men for nogen Tid siden² af Kong Frederik II ere bortskiftede til Eske Brock, anmodes han om med det første at besigte det Gods, Sognepræsterne have mistet, udse ligesaa meget og ligesaa godt Gods af Kronens Gods i hans Len paa det Sted, hvor det bedst kan undværes, og indsende klare Registre over Godset til Kancelliet. J. T. 4, 3.

— Miss. fra Regeringsraadet til alle 3 Landsdommere i Nørrejylland. Hendrik Gyldenstjerne har berettet, at han af Bjørn Andersen har faaet nogle Bundgarnsstader, som Godtslef Budde nu vil tilholde sig, og at den derom opstaaede Trætte er indkommen for Landstinget, hvor der er gaaet Opsættelse i Sagen. Da denne Opsættelse er udløben om en 8 Dage og der derefter skal gaa Dom i Sagen, men Hendrik Gyldenstjerne af forskellige Grunde ikke kan komme fra Huset [Barhus] og desuden har stor Skade i sine Ben, og da Prebiørn Gyldenstjerne, der skulde svare for ham, ogsaa har Forfæld her, anmodes Landsdommerne om at opsætte Sagen til det nærmeste Landsting før Mikkelstdag og da endelig dømme deri. J. T. 4, 3 b.

18. Juni (—). Pasbord for M. Jacob Matsen, Superintendent i Fyens Stift, paa fri Færger over Færgstederne. Afskr. i Karen Brahes Mnskr. Nr. 280 (Tr.: Dsk. KL. II. 443).

¹ Udenfor er skrevet: Iver Juels Skrift. ² 9. Aug. 1587.

19. Juni (Abbva.). Miss. fra Regeringsraadet til Axel Brahe om at istandsætte Superintendent M. Jacob Matsens bygfældige Residens. F. og Sm. T. 2, 3. (Se Dsk. KL. II. 443 f.)

— Aab. Brev om, at Hans Frantsen i Sollersød, der er født paa Roskildegaaards Gods, men har fæstet en Gaard i Sollersød under Københavns Slot og nu af Lensmanden paa Roskildeggaard Niels Parsberg tiltales til igen at flytte ind paa Roskildegaaards Gods, fremdeles maa blive boende i Sollersød og være fri for at deles til Stavns, saalænge han svarer tilbørlig Rettighed til Kronen af den Gaard, han bor i, da det jo er Kronens Gods begge Steder. Sj. R. 13, 2 b.

— Miss. fra Regeringsraadet til Peter Redtz. Da han har nærret Betænkelighed ved efter Kongens Død at betale de 50 Dir., som denne aarlig havde bevilget¹ M. Jens Katholm til hans Stunderinger af Andvorskouf Slot, meddeles ham, at Pengene maa betales for dette Aar. Udt. i Sj. T. 17, 60.

— Miss. fra Regeringsraadet til Hans Speigel, Fru Giærvæl, Jørgen Brahe og Jørgen Urne. Da Borgemestre og Raad i Malmø have berettet, at de have foretaget nogen mærkelig Bygning paa deres Befæstning, og at de behøve nogle Vogne til at hente Kalk og andet, skulle ovennævnte fire efter nærmere Tilsigelse af Borgemestre og Raad give de Bønder, som de have i Befaling, og som bo nærmest, Ordre til at møde paa én Gang med Heste og Vogn paa de Steder, hvor de tilsiges, for hver at køre 1 Læs Kalk eller andet til Malmø. Sk. T. 2, 3.

— Skøde til Karl Bryske til Margaard paa Kronens Rettighed i 1 jordegen Bondeggaard i Visløf² med Ret til at tilforhandle sig Bønderrettigheden deri. Kong Frederik II havde bevilget at give Karl Bryske en Gaard i Fyen, hvor Kronen kunde undvære en saadan, til Gengæld for, at han havde antaget Kongens Mægling i Striden mellem ham og Eske Brock angaaende den Part, der tilkom Karl Bryske i Gamle Estrups Hovedgaards Bygning, og efterat Karl Bryske havde begæret at faa Kronens Rettighed i ovennævnte Gaard og Axel Brahe, der har Rudgaard, hvortil Gaarden hører, i Pant, havde erklæret at ville afstaa Gaarden af Pantet, havde Kong Frederik II ladet et Skødebrev til Karl Bryske paa

¹ 23. Marts 1688. ² Vigerslev, Skovby H.

Gaarden skrive, men formedelst Kongens Svaghed blev det ikke underskrevet. F. og Sm. R. 2, 2.

19. Juni (Åbbv.). Aab. Brev om Forbud mod, at der bruges Landkøb i Omegnen af Randers. J. R. 5, 3. (Tr.: CCD. II. 514 ff. Hofman, Foundationer III. 192 f. (her med Dato: 12. Juni og gældende Aarhus)).

— Aab. Brev om, at Kongen har eftergivet Anne Niels Tranis, Borgerske i Viborg, den Sum, som hendes Husbonde som Byfoged i Viborg er bleven Kronen skyldig, og hvorfor hun nu tiltales, da hun formedelst Fattigdom ikke kan udrede den. J. R. 5, 4.

20 (1) Juni¹ (—). Følgebrev for Arrild Hvitfeldt, Rigens Kansler, Embedsmand paa Tryggevelde, til Kronens Bønder i Sollerød og Mossede, der hidtil have hørt under Københavns Slot, og til 4 Kronens Bønder i Jersie og 2 i Ø[l]æmagle, der hidtil have hørt under Vordingborg Slot, at de straks skulle svare ham til Tryggevelde. Sj. R. 13, 3 b.

— Forleningsbrev for Alexander Durham til Høgs-gaard paa 10 Gaarde og 1 Bol i Derup² i Bog Herred i Fyen, hvorpaa et Forleningsbrev til ham allerede var skrevet kort før Kong Frederik II's Død, men formedelst Kongens Svaghed blev det ikke underskrevet. Han skal i aarlig Afgift svare 35¹/₂ Dlr. 1 Ort, som enten skulle betales paa Renteriet til hver 1. Maj eller afkortes i hans aarlige Pension. F. og Sm. R. 2, 3.

— Forleningsbrev for Predbiørn Gyldenstjerne, Embedsmand paa Aastrup, paa Afgiften af Kronens Korntiende af Sognene i Aastrup Len, medmindre Afgiften tidligere er forlenet til nogen anden, og paa Gæsteriet af Skielderup Præstegaard, kvit og frit, dog skal han tjene Riget med 2 geruste Heste deraf. J. R. 5, 4 b.

— Miss. fra Regeringsraadet til Claus Glambek. Erik Lange har for nogen Tid siden³ faaet 4 Gaarde i Olholm⁴, der hørte til Hospitalet i Horsens, til Mageskifte, men Hospitalet har formedelst Kongens Død ikke faaet noget Vederlag derfor. Da de vide, at den afdøde Konge ingenlunde har villet berøve Hospitaler og

¹ Brevet er dateret 2. Juni, hvilket dog ikke kan være rigtigt, da alle Breve, der udsendes før Frederik II's Begravelse 5. Juni, ere indførte i Sjællandske Tegnelser; Brevet er i Sj. R. ogsaa indført mellem Breve af 19. og 20. Juni. ² Derup, Baag Herred.

³ 21. Maj 1584. ⁴ Ølholm, Nørvang H.

fattige noget, men langt hellere har forbedret deres Indtægt adskillige Steder i Riget, og da de ikke tvivle om, at den udvalgte Konge i den Henseende vil træde i sin Faders Spor, anmodes han om med det første at besigte det Gods, Hospitalet har mistet, siden udlægge Hospitalet Fyldest af det Gods, han har i Befaling, enten i Vinding By eller et andet Sted, hvor han selv synes, og indsende klare Registre over Godset til Kancelliet. J. T. 4, 4

20. Juni (Åbbvn.). Miss. fra Regeringsraadet til Malti Jensen, Moritz Stygge og Hans Lindenov, Landsdommere i Nørrejylland. Deres Fællesskrivelse er modtaget, hvori de under Henvi-ning til, at deres Landsdommerbestilling i denne sørgelige Tid efter Kongens Død vil blive besværligere, og at de maa befrygte mere Modvillighed og utilbørlig Forulæmpning end i den afdøde Konges Tid, anmode om enten at blive fritagne for Embedet eller, hvis det ikke kan lade sig gøre, at maatte finde Befordring og Haandhævelse i deres Befaling hos Regeringsraaderne. Med Hensyn til deres Bemærkning om, at deres Embede vil blive besværligere end før, saa maa jo alle beklage, at Kong Frederik II døde saa tidlig og i den udvalgte Konges umyndige Aar, hvorved Embedet vil blive besværligere baade for dem og Regeringsraaderne og deres andre Medbrødre, men da det har været Guds uransagelige Vilje, maa man finde sig deri og tænke paa, hvilke Midler der under disse Forhold kunne være tjenlige til Fædrelandets Ophold og Bedste, og da der nu mere end nogensinde tidligere vil være Brug for gode Folks Hjælp og Bistand til at hjælpe fattige Folk til Lov og Ret, benstille Regeringsraaderne venligen til dem selv at betænke, at de nu ikke kunne gøre noget ved deres Begæring om Fritagelse for Embedet, men paa den udvalgte Prinses Vegne indstændig maa anmode dem om fremdeles at varetage deres Embede, hvilket den udvalgte Prins, naar han kommer til Lavalder, uden Tvivl ogsaa vil betænke med al Gunst og Naade. Hvad Regeringsraaderne selv angaar, kunne Landsdommerne trygt forlade sig paa, at de ligesaa vel som deres Medbrødre ville understøtte dem med Raad og Daad i deres Bestilling og, hvis nogen viser Modvillighed mod dem eller forulæmper dem og overfalder dem paa Embeds Vegne, hvilket dog med Guds Hjælp ikke skal ske, da ville anvende Midler, der ere tjenlige til at forekomme, afværge og gengælde saadant. Da da i deres Skrivelse ogsaa have berørt, at der i denne onde Tid optænkes og indføres flere Sager og Trætter

for Retten end i tidligere Tid, om hvilke der for det meste ingen Besked findes i Lovene, Recessen eller Haandfæstningen, og i den Anledning have begæret at maatte dilatere og opsætte saadanne Sager til Regeringsraadernes og de andre Rigsraaders Betænkning og Forordning, saa gives der dem selv at betænke, at Regeringsraaderne i saa Henseende ikke kunne gøre nogen Forandring imod den afdøde Konges Reces¹, og at de vel herefter ligesom før af deres velbegravede Forstand og »Beskedenhed« kunne betænke og dømme, hvad der i saadanne Sager er tilbørligt og lovligt. Da den afdøde Konge saavel i nævnte Reces som ved Skrivelse² har foreholdt dem, at Opsættelser saa vidt muligt skulle undgaas, da de fattige derved besværes i høj Grad med Kost og Tæring og i andre Maader, saa anmodes de paa det allerflittigste paa den udvalgte Konges Vegne om saa vidt muligt at afholde sig fra unødige Opsættelser og saa hurtig som muligt befordre enhver, den fattige saa vel som den rige, til endelig Dom, Lov og Ret, da det nu mere end tidligere er nødvendigt at anvende al mulig Flid paa, at den fattige saa vel som den rige kan ske Skel og Ret, og at ingen med Billighed skal kunne klage over, enten at Retten nægtes eller forholdes ham eller at han besværes med unødvendige Omkostninger. J. T. 4, 5³.

21. Juni (Mbhv.). Aab. Brev om, at Kongen med Rigsraadets Samtykke har bevilget, at Malti Jensen, Landsdommer i Nørrejylland, der formedelst Alderdom og Svaghed har ansøgt om at blive forløvet fra Embedet, maa træde tilbage efter Mikkelssdag, da han altid har passet sit Embede flittigt og efter Kongens Ønske har lovet at sidde Ting paa Viborg Landsting indtil Mikkelssdag sammen med de to andre ham tilforordnede gode Mænd. Kongen vil formedelst hans beviste Tjeneste være ham en naadig Herre og være ham bevaagen med al Gunst og Naade. J. R. 5, 5 b.

— Aab. Brev, hvorved Regeringsraaderne Niels Kaas, Peder Munk, Jørgen Rosenkrantz og Christoffer Valkendorf paa den udvalgte Prinses Vegne og med Samtykke af Dronning Sophia efter Landsdommer Mourits Stygges Anmodning til Dronningen og dem give hans Broder Niels Stygge til Nøragergaard Henstand, indtil førstkommende Omslag er overstaaet, med Betalingen af de 12000 Dlr., som Kong Frederik II paa hans Begæring laante ham,

¹ Kallundborgske Reces 21. Nov. 1678 § 5. ² 12. April 1685. ³ Tr.: Nye dsk. Mag. IV. 163 ff.

og som han skulde betale tilbage til Mikkelsdag, da Kongen ellers skulde have Ret til at tage hans Gaard Nørager med mere Gods; saafremt Betalingen ikke sker, saasnart Omslaget er forbi, nødes de til at henholde sig til den af ham til Kong Frederik II givne Forskrivning. J. R. 5, 5.

22. Juni (Åbbvm.). Aab. Brev om, at Antonius Preuss, der i nogen Tid har tjent Kong Frederik II som Apotheker og siden har bosat sig i Malmø og der paa egen Bekostning anrettet et Apothek, hvorpaa han nu begærer at maatte nyde samme Privilegier som Apothekerne i Viborg, Odense og andensteds, maa være fri for Skat, Hold, Vagt og anden kgl. og borgerlig Tynge, have Eneret paa at sælge sød Vin, Lutendrank, Claret eller saadan tilberedt Vin, stødte Urter eller andre apothekiske materialia, composita eller simplicia, som høre til et Apothek, og have Ret til at holde offentlig Vinkælder, hvor han uhindret maa sælge og udtappe Vin i Fade, Amer og Pottetal, alt saalænge han holder Apotheket ustraffeligt med gode friske Urter eller Specerier eller indtil anden Ordre. Han skal sælge sine Varer til en rimelig Pris og forholde sig saaledes, at der ingen begrundede Klager kan komme over ham. Sk. R. 2, 2 b.

— Forleningsbrev for Mogens Heinessen, Borger i Aalborg, paa Holmen Egholm i Aalborghus Len, som Kong Frederik II havde lovet at forlene ham med, men hvorpaa han formedelst adskillig Ubejlighed og Kongens straks efter følgende Sygdom ikke fik noget Brev. Han skal selv udminde de paa Holmen boende Bønder og svare sædvanlig Landgilde, men ellers være fri for anden Tynge. J. R. 5, 6.

— Aab. Brev om, at Fru Karren Gyldenstjerne, Holger Rosenkrantz's Enke, der har berettet, at Taarnet paa hendes Sognekirke Stoubye ved Bolver i Nørrejylland er næsten helt faldet ned, ligesom Kirken ogsaa i andre Maader er meget bygfældig, og at hun er til Sinds at istandsætte den, hvis hun kan faa nogen Hjælp dertil, i de næste 8 Aar maa oppebære Afgiften af Kronens Tiende af Barit Sogn til Stoubye Kirkes Istandsættelse. J. R. 5, 6 b.

— Miss. fra Regeringsraadet til Niels Skram. Hoslagt sendes ham en Supplikats fra menige Kronens Tjenere i Tannum, hvori de klage over, at de ingen Engbjærgning have til at føde deres Kvæg med, da al Engbjærgningen til Byen er bleven ødelagt

af Støvningen for Drotningborg Mølle, og ansøge om for en rimelig Indfæstning og Afgift at faa en af Holmene syd for Randers. Regeringsraadet har paa den udvalgte Prinses Vegne bevilget dette og befaler ham at udse en Holm eller et Stykke Eng af Slottets Eng, hvor det bedst kan undværes, straks overdrage Bønderne Engen og sende Regeringsraadet Besked, for at Bønderne kunne faa nærmere Forvaring derpaa. J. T. 4, 6 b.

22. Juni (Kbhvn.). Miss. fra Regeringsraadet til Ofve Lunge. Mellem den afdøde Konge og Fru Kierstine Ulfeldt, Morten Svendsens Enke, har der fundet en Forhandling Sted, hvorved hun har afstaaet hendes Hovedgaard Biernderup med mere Gods i Fyrstendømmet til Kongen mod Livsbrev¹ paa Gaarden Kinderup i Aalborghus Len og nogle Læster Korn af Slottet, hvilket Brev dog formedelst nogen indtruffen Uenighed ikke er blevet sat i Værk. Da hun nu har rettet sig og forklaret sig angaaende disse Stridigheder og har Kongens endelige Brev paa Gaarden og Kornet, skal han, naar hun besøger ham med dette Brev, efterkomme Kongens Brev baade med Hensyn til Gaarden og Kornet. J. T. 4, 10 b.

23. Juni (Roskilde²). Miss. fra Regeringsraadet til Tolderne i Helsingør. De have indberettet, at der nylig til Sundet fra Riga er kommet et skotsk Skib, hvori der fandtes noget Gods, som ikke var angivet og fortoldet, hvorfor de arresterede baade Skib og Gods og Skipperen og Skibsfolket, og de have begæret at faa at vide, hvorledes de skulle forholde sig dermed. I Anledning heraf meddeles dem, at Skipperen og Skibsfolket have haft Fuld-mægtige hos Raadet og paa det højeste forsikret, at det er sket af Uforstandighed, da de ikke tidligere have været i Østersøen og derfor ikke vidste, hvorledes det plejede at være med Rigets og Kronens Rettighed i Sundet; de have erkendt deres Forseelse og begæret, at den for denne Gang maatte blive dem tilgivet for Guds, Kongens af Skotlands og deres fattige Vilkaars Skyld. Regeringsraaderne have tilkendegivet de andre her tilstedeværende Rigsraader Sagen og i Forening med dem overvejet den, og skønt Skotternes Undskyldning ingenlunde kan forklare deres grove Forseelse og der var god Grund til ikke alene at straffe dem paa Skib og Gods, men ogsaa at straffe dem selv til advarende Eksempel for andre, har hele Rigsraadet dog, først og fremmest af Hensyn til Kongen af

¹ 20. Dec. 1687.

² Roskilde er vistnok en Fejlskrift for: København.

Skotland og dernæst ogsaa af Hensyn til Skotternes Armod, eftergivet dem Forseelsen for denne Gang, dog paa det Vilkaar, at de skriftlig og mundtlig paa Toldhuset skulle erkende, at de have forsæt sig, og at Sagen alene for Guds og Kongen af Skotlands Skyld er eftergivet dem, og derhos forpligte sig til, at de uden Naade ville lide den højeste Straf, hvis noget saadant herefter hændes nogen af dem paa noget af Kongens Toldsteder, enten i Sundet eller andensteds. Naar Skotterne have givet saadan Bekendelse og Forpligtelse og have betalt al den Told, de skulle, maa Tolderne lade dem passere med Skib og Gods. Naar Skotterne gøre deres Bekendelse paa Toldhuset, skulle Tolderne alvorligt foreholde alle de tilstedeværende Skippere, at ingen af dem af denne Benaadning maa lade sig forlede til lignende Misgerning, da de sikkert kunne forlade sig paa, at hvis nogen bliver greben i lignende Svig med at underslaa Kronens Told og Rettighed, lidet eller meget, vil det herefter ikke blive dem eftergivet mere end tidligere, men blive straffet uden al Naade. Sj. T. 17, 60.

23. Juni (Kbhvn.). Miss. fra Regeringsraadet til Steen Brahe, Hack Ulfstand og Niels Friis. For nogen Tid siden gav den afdøde Konge dem Ordre til at samles, kalde Henning Gjæ til Kierstrup og Anne, Benedict Nielssens Enke, Borgerske i Nykøbing, for sig, undersøge, hvorledes det forholder sig med det Regnskab, som hendes afdøde Mand skulde gøre Henning Gjæ for de 3 Aar, hvori han var Skriver paa Nykøbing Slot, men formedelst sin Død ikke fik gjort, og skille dem ad om den Sag. Da hun nu har berettet, at de nok nogle Gange have været samlede om Sagen og have indstævnet hende og hendes Modpart for sig, men alligevel ikke truffet nogen endelig Afgørelse i Sagen, og har anmodet om at blive hjulpen til Ret i Henhold til Kongens Befaling, da det er hende besværligt at opholdes saa længe med denne Trætte, anmodes de om at møde paa belejlig Tid, kalde Sagen for sig og uden videre Undskyldning og Forhaling udføre Kongens Befaling og skille Parterne endeligt ad, saa hun ikke skal have behov at besvære nogen med videre Overløb. F. og Sm. T. 2, 4.

— Aab. Brev om, at Kongen efter Rigsraadets Betænkning har bevilget, at Jens Poulsen, Tolder i Kolding, der ved sin Bestilling hindres meget i sin Næring og derfor har ansøgt om, at hans Tjeneste maatte blive betænkt, indtil videre maa oppebære

Halvparten af Afgiften af Kronens Kornstiende af Skanderup Sogn i Koldinghus Len. J. R. 5, 6 b.

23. Juni (Kbhvn.). Miss. fra Regeringsraadet til Casper Markdanner. Denne Brevviserske, Doritthe Pedersdatter, Simon Jægers Enke, Borgerske i Kolding, har berettet, at hendes Husbond paa sit yderste har gjort sit Testamente i Hofprædikant M. Christoffers Nærværelse og givet hende alt, hvad han efterlod sig her i Riget, medens hans Arvinger skulde have alt, hvad der arvelig var tilfalden ham udenlands, hvormed Kongen ogsaa, da M. Christoffer berættede ham det, af Hensyn til Simon Jægers Tjeneste har erklæret sig tilfreds. Da Arvingerne have ladet sig nøje med det, der var tilfaldet Simon Jæger udenlands, og ikke ere komne herind inden Aar og Dag for at kræve den her faldne Arv, har Byfogden paa Kronens Vegne ment at have Ret dertil. Da det har været den afdøde Konges Mening, at hun i Henhold til hendes Mand's Testamente skulde beholde al Arven, saafremt der ikke gjordes Indsigelse af andre Arvinger, hvilket ikke er sket inden Aar og Dag, skal han sørge for, at der af Byfogden ikke gøres hende nogen Hinder paa Arven. J. T. 4, 7.

— Miss. fra Regeringsraadet til Kapitlet i Ribe. Friderik Munk har berettet, at han for nogen Tid siden henvendte sig til den afdøde Konge om at maatte faa en Kapitlet tilhørende Gaard, kaldet Brixbøl, der ligger ham belejligt, til Mageskifte, og at Kongen ogsaa bevilgede dette, men formedelst indtrufne Forhindringer og Kongens straks efter paafølgende Sygdom fik han ikke kgl. Skrivelse til Kapitlet, hvorfor han nu har anmodet Regeringsraadet om at bevilge Mageskiftet og skrive til Kapitlet derom. Da den afdøde Konge har bevilget det, kan Regeringsraadet ikke nægte ham dette og anmoder derfor Kapitlet om at skaffe sig at vide, hvad Gods han igen vil udlægge til Kapitlet, besigte og ligne Mageskiftegodset og bringe Mageskiftet i Orden, dog skulle de nøje paase, at Kapitlet faar Skel og Fyldest i godt og belejligt Gods. J. T. 4, 8.

— Miss. fra Regeringsraadet til Claus Glambek og Niels Skram. Fru Birgitte Bølle, Christoffer Gjæes Enke, har berettet, at den afdøde Konge for nogle Aar siden har taget 1 Bol i Randeløf af Christoffer Gjæes Gods og dennes Part i Attrup¹ Mølle i Houlbjerg Berred i Drotningborg Len og skrevet til Christoffer Gjæe, at han

¹ Aarup Mølle, Hovibjerg H.

vilde gøre ham Vederlag derfor, men da dette endnu ikke er sket, har hun, hvem dette Gods med mere er bebrevet paa Livstid, nu begæret i Stedet at faa 1 Bol i Vium By og Sogn og, hvis det ikke er nok, yderligere Udlæg smstds. De skulle, hver i sit Len, med det første besigte Bolet og Møllen, begive sig til Vium Sogn og undersøge, hvad hun begærer til Mageskifte, udlægge hende ligesaa meget Gods i Skyld som det, hun har mistet, og sende en klar, beseglet Fortegnelse derover ind til Kancelliet, saa der derefter kan gives hende Brev derpaa. Da Landgilden af Bolet er oppebaaret af Claus Glambek og Skylden af Møllen svaret til Drotningborg, skulle de henholdsvis af Loftet paa Skanderborg og Drotningborg levere hende saa meget, som der er oppebaaret af Bolet og Christoffer Gjæes Part af Møllen, siden Kronen overtog dem. J. T. 4, 8 b.

24. Juni (Åbhvn.). Miss. til Sisemestrene i Købstæderne i Danmark og Norge om Sise af wismarsk Øl. Sj. T. 17, 61. (Se CCD. II. 516).

— Miss. til Lensmanden paa Gotland om at give lignende Ordre til Sisemesteren i Visby og Havnefogderne paa Gotland. Udt. i Sj. T. 17, 62.

— Miss. fra Regeringsraadet (N. Kaas, P. Munk, J. Rosenkrantz og C. Valkendorf) til Lauge Urne til Beltebjerg og Jørgen Brahe til Gundestrup om at være til Stede, naar Steen Brahe til Knudstrup overtager Helsingborg Slot, føre Tilsyn med, hvad Inventarium af Jordebøger, Breve, Registre, Skyts, Munition og andet han modtager, optegne det paa klare Registre og give det beskrevet fra sig under deres Signeter. Sk. T. 2, 4.

— Miss. fra Regeringsraadet til Morten Brock. Denne Brevviser, N. N. i Sundelet, har klaget over, at han, der tiltales af en anden Mand, fordi han har sagt, at denne har frtaget ham en Okse, ikke har maattet faa sine Vidnesbyrd om Beskyldningen indførte eller forhørt paa Tinge eller faa dem beskrevne, før Fogden tillod, at han lovsøgte. For at han ikke skal have noget at klage over, anmodes Morten Brock om at stævne Sagen for sig til Landstinget tilligemed de Vidnesbyrd, hvormed N. N. vil forklare sin Sag, forhøre disse Vidnesbyrd, undersøge Sagen, dømme Parterne endeligt imellem og give Dommen beskrevet. F. og Sm. T. 2, 5.

— Miss. fra Regeringsraadet til Niels Skram. Hoslagt sendes ham en Supplikats fra Peder Pedersen, Borgemester og Hospitalsforstander i Randers, hvori han begærer at maatte faa de

Penge betalt, som han efter Kvittansen for sit Regnskab har forstrakt Hospitalet med i adskillige Maader og særlig til en Bygning, der er udført efter den afdøde Konges Befaling. De anmode ham om at undersøge Sagen og siden af Slottet at betale Peder Pedersen, hvad der med Rette tilkommer ham for hans Forstrækninger til Hospitalet. J. T. 4, 9 b.

29. Juni (Kbhvn.). Aabent Brev om, at Faxe Herreds Ting skal flyttes tilbage til sit gamle Sted. Sj. R. 13, 4. (Se CCD. II. 516)¹.

— Miss. fra Regeringsraadet til Christoffer Valkendorf. Denne Brevviser, Hans Koltzow i Rostock, har berettet, at Mogens Gjøe til Bremersvold som Lensmand paa Gotland har arresteret hans Gods, fordi hans Tjener Jochim Gilow havde underslaaet Kronens Told, og han har derhos begæret at maatte faa Skib og Gods tilbage eller Vederlag derfor, da det aldrig har været hans Mening at ville forkorte Kronens Rettighed og han formentlig ikke bør undgælde for hans Tjeners Uforstandighed; Tjeneren har heller ikke handlet med Forsæt. Rigsraadet har overvejet Sagen og, skønt der baade med Hensyn til Sagen selv og Kronens Højhed og Rettighed er megen Betænkelighed derved, bevilget, at Hans Koltzow maa faa 100 Dlr. for Skib og Gods. Christoffer Valkendorf skal betale Hans Koltzow Pengene og føre dem til Udgift. Sj. T. 17, 62. Orig.

— Forleningsbrev for M. Thomes Villomsen, Skolemester i Lund, der af Kong Frederik II har faaet Ekspektancebrev² paa det første ledige Kannikedømme i Lund, paa det efter afdøde M. Anders Kiøge ledige Kannikedømme smøds. Han skal residere ved Domkirken. Sk. R. 2, 3 b.

— Miss. fra Regeringsraadet til Peder Brahe. Da Fru Thale Thott, Attrildt Uggerups Enke, har indberettet, at han har forbudt hende at udføre noget Fyrretømmer, som hun har ladet hugge i Blekinge for at bruge det til noget Byggeri paa Aahusgaard, som hun har i Forlening, anmodes han om uhindret at lade hende faa Tømmeret, naar hun sender Bud derefter, da Aahusgaard er Kronens og hun alene vil anvende Tømmeret til denne Gaards Bygning. Sk. T. 2, 4.

— Kvittans til Hack Ulfstand til Hickebjerg paa hans Regnskab for Indtægt og Udgift af Aalholms Slot og Len fra

¹ Tr.: Dok. Saml. 2 R. II. 324 f. ² 2. Maj 1586.

1. Maj 1578, da han overtog Lenet efter Albert Oxe, til 1. Maj 1588, da han igen overleverede det med klart Inventarium til Frederik Hobe til Nielstrup, for Stiftets Indkomst og den gejstlige Jurisdiktion og for de i ovennævnte Tid oppebaarne Penge- og Mad-skatter. Han blev intet skyldig. F. og Sm. R. 2, 101.

1. Jull (Kbhvn.). Følgebrev for Hack Ulfstand til Bønderne under Seebygaard, til alle Bønderne i Løfve Herred med Undtageise af dem i Ørsløf, Findrup og Nordrup Sogne, der som hidtil skulle høre under Andvorskouf Slot, og til alle dem, som bør svare til den gejstlige Jurisdiktion. Udt. i Sj. R. 13, 4 b.

— Følgebrev for Oluf Bilde til Bønderne i Abramstrup Len. Udt. i Sj. R. 13, 4 b.

— Følgebrev for Tage Krabbe til Kronens Bønder i Hienlinge Len¹ og Glemager Ørke². Udt. i Sk. R. 2, 4 b.

— Kvittans til Steen Brahe til Knudstrup paa hans Regnskab for Indtægt og Udgift af Rafvensborg og Halstedt Klosters Len fra 1. Maj 1581, da han blev forlenet med dem, til 1. Maj 1588, da han igen overleverede dem med klart Inventarium til Christoffer Rossengaard, for Stiftets Indkomst og den gejstlige Jurisdiktion og for de i ovennævnte Tid oppebaarne Penge- og Mad-skatter. Han blev intet skyldig. F. og Sm. R. 2, 102.

— Aabent Brev om, at Bandholm Havn skal være en fri Havn til Maribo Kloster. F. og Sm. R. 2, 103. (Se CCD. II. 516 f.)³.

— Følgebrev for Albrit Friis til Harritskier, Embedsmand paa Riberhus, til alle Kronens Bønder i Thorild Herred og Jelling Birk, til alle dem, som bruge nogle Kronens Møller og Enge i nævnte Herred, og til alle dem i samme Herred, som nyde nogen Kronen tilhørende Rettighed og bør svare til den gejstlige Jurisdiktion, hvilke Caspar Marckdaner, Embedsmand paa Koldinghus, hidtil har haft i Befaling. J. R. 5, 7.

— Følgebrev for Chresten Skeel til Fussingø til Kronens Bønder under Akier Slot og til alle dem i samme Len, som nyde nogen Kronen tilhørende Rettighed og bør svare til den gejstlige Jurisdiktion, hvilke Claus Glambek, Embedsmand paa Skanderborg, hidtil har haft i Forlening. J. R. 5, 7 b.

¹ Hienlinge Len, Gyngø H. ² Glemager Ørken, samme H. ³ Tr.: Kall Rasmussen, Møse Herred S. 102.

1. Jull (Rbbvn.). Forleningsbrev for Thomas Fasse til Vennergaard paa Saubro Herred og den gejstlige Jurisdiktion og Rettighed af Tiender og andet i nævnte Herred, saa vidt det har fulgt Kronen og ikke tidligere ved nogen særlig Fundats er kommet derfra, uden Afgift, dog skal han tjene Riget med to geruste Heste deraf. J. R. 5, 8.

— Følgebrev for samme til Kronens Bønder i Saubro Herred og til alle dem, som høre under den gejstlige Jurisdiktion i Herredet, der tidligere laa under Skanderborg. Udt. i J. R. 5, 8 b.

— Følgebrev for Johan Rud til Bønderne i Bouling Len og til alle dem, som høre under den gejstlige Jurisdiktion i samme Len. Udt. i J. R. 5, 8 b.

— Følgebrev for Erich Lunge til Stougaard til Kronens Bønder i Norvangs Herred og til alle dem, som høre under den gejstlige Jurisdiktion i Herredet, der tidligere laa under Lundenes. Udt. i J. R. 5, 8 b.

2. Jull (—). Forleningsbrev for samme paa Norvangs Herred og den gejstlige Jurisdiktion og Rettighed af Kronens Tiender og andet i Herredet, saavidt disse have fulgt Kronen og ikke tidligere ved særlige Fundatser ere komne derfra, uden Afgift, men mod at tjene Riget med 1 gerust Hest. J. R. 5, 8 b.

— Miss. til Erik Lunge til Stougaard og Erik Lange til Engelsenholm om at være til Stede ved Christen Skeels Overtagelse af Aakier Slot og Len, føre Tilsyn med, hvad Inventarium der overleveres, besigte Bygningerne paa Slottet og i Ladegaarden og Skovene og give alt beskrevet under deres Signeter. J. T. 4, 11 b.

— Miss. til Arrild Hvittfeldt og Erik Valkendorf om at være til Stede ved Jørgen Rosenkrantz's Overtagelse af Svenstrupgaard, overlevere ham Inventarium, Jordebøger, Breve, Regstre og andet, besigte Bygningerne paa Gaarden og i Ladegaarden og Skovene i Lenet og give alt beskrevet. Udt. i Sj. T. 17, 63.

— Lignende Miss. til de samme om at være til Stede ved Jørgen Ernst Worms Overtagelse af Turebye. Udt. i Sj. T. 17, 63.

— Bestalling for Børge Trolle, Skibshovedsmand, der paa Skibet Gedeon og som Admiral for de ham tilforordnede Skibe skal begive sig til Vestersøen for, saa vidt Kongens Lande og Rigets Strømme strække sig, at holde Strømmene rene for Særovere.

Hvis han erfarer, at Sørovere paa Rigets Strømme overfalde Kongens Undersaatter eller andre søfarende, skal han eftertrægte dem, hvem de end ere eller tilhøre, bemægtige sig dem og føre dem til København. Kongen beder sine Naboer og befaler sine Undersaatter at hjælpe Børge Trolle og hans Folk paa det bedste og, hvis de af Storm eller Uvejr nødes til at søge ind i deres Havne, undsætte dem med Ankere, Tov, Folk, Fetalje og andet. Sj. R. 13, 5.

2. Jull (Kbhvn.). Bestalling for Hertvig Brun, Skibshovedsmand, der med Skibet den forgyldte Løve skal følge Børge Trolle i Vestersøen; han skal rette sig efter dennes Ordre. Sj. R. 13, 5 b.

— Lignende Bestallinger for Staffen Prytz paa St. Michel, Anders Grot von Wissenborch, Ditmarsker, og Johan Castens. Udt. i Sj. R. 13, 6.

— Miss. fra Regeringsraadet til Christoffer Rosengaard. Denne Brevviserske, Marrene Matsdatter, Borgerske i Malmø, har berettet, at hun for nogen Tid siden i Overværelse af Præsten og flere Dannemænd lovlig er bleven trolovet med Pouel Pedersen, Borgemester i Køge Peder Pedersens Søn, men at denne med nogle af sine Venner siden har søgt Udflugter mod Trolovelsen; af denne Grund og formedelst andre Omstændigheder er Sagen bleven indstævnet for Kapitlet i Lund, der har kendt Trolovelsen ret og nøjagtig. Derefter har Pouel Pedersen med sine Forældres Raad foretaget sig forskellige Ting og ladet sig forlyde med at ville rømme ud af Riget for at forhale Ægteskabet, hvorfor hun har begæret at blive hjulpen til Ret. Da Trolovelsen er dømt lovlig af Lunde Kapitel og der nu søges utilbørlige Udflugter, skal Christoffer Rosengaard, for at Retten kan have sin Gænge og saadan Letfærdighed ikke skal gaa ustraffet hen til Forargelse for andre, straks sende Bud til Køge, hvor Pouel Pedersen skal opholde sig, og give Ordre til, at der skal tages nøjagtig Borgen af ham paa, at han ikke vil drage ud af Riget eller undvige nogenstedshen, førend han ved endelig Sammenvielse efter kristelig Skik har efterkommet Trolovelsen mellem ham og Marrene Matsdatter og den derom afsagte Dom. Hvis Pouel Pedersen ikke vil eller kan sætte saadan Borgen, skal Christoffer Rosengaard sørge for, at han bliver Borgen for sig selv og bliver ført hid til Rettens Udføring. Sj. T. 17, 63.

— Miss. fra Regeringsraadet til Knud Grubbe. Hoslagt sendes

ham en Supplikats fra Bernt Skyrmand, Borger i København, hvori denne klager over, at trods den derom førte Forhandling og Knud Grubbes egne Løfter og Tilsagn om at betale sin Gæld til ham til bestemte Personer og til bestemte Tider er dette ikke alene ikke sket, hvilket har været ham til største Skade og Fordærv, men han afvises endog med Trusler og Undsigelser fra den ene Dag til den anden. For at Bernt Skyrmand en Gang for alle kan komme til sin Betaling og ikke skal have behov at anvende yderligere forgæves Bekostning derpaa eller have Grund til at klage over Afvisning, befales det Knud Grubbe straks at betale, saafremt der ikke skal gives Grund til at stille Bernt Skyrmand tilfreds ved andre Midler. Sj. T. 17, 64.

2. Juli (Kbhvn.). Miss. fra Regeringsraadet til Anders Dreeselberg. Fru Anne Rosenkrantz, Albret Gjæes Enke, har berettet, at Mats Eriksen til Siøgaard har erhvervet Nederfældingsdom over to af hendes Bønder, Morten Rasmussen i Mogenstrup og Niels Lock i Satsrup, for et Vidne, de have aflagt i en Sag mellem dem, men at han formedelst Godtfolks Underhandling har eftergivet Sagen, hvorom hun har hans Brev og Segl, og hun har dernæst beklaget sig over, at uagtet hun ofte har begæret, at Bønderne igen maatte blive oplyste til Ting, har hun hidtil ikke kunnet opnaa det, hvorfor hun nu har begæret Regeringsraadets Skrivelse til ham derom. Da Sagvolderen har eftergivet Sagen og Regeringsraadet ikke kan se, hvilke Betæneligheder han saa kan have, da det bliver ham og hans Dom uden al Forvidelse, om nogen formedelst venlig Underhandling vil afstaa fra sin Ret, befales det ham paa Landstinget at oplyse de to Bønder som kvit og fri at være for den Sag. Sj. T. 17, 64b.

— Miss. til Kronens Bønder i Davinde i Fyen, som Jomfru Margrete Skovgaard har i Forlening. Jomfru Margrete Skovgaard har nu erklæret sig angaaende deres Klager over, at hun besværede dem med usædvanlig Landgilde, Ægt og Arbejde og med ulovlig Beskatning, og det ses deraf, at deres Klage dels hidrører fra Uvillighed, dels ikke kan bevises; dernæst har hun ogsaa klaget stærkt over dem, saaledes over, at nogle af dem slet ikke møde, andre først komme ved Middagstid, naar hun sender Bud til dem om at gøre Ægt og Arbejde, at nogle endog understaa sig til at slaa de Tjenere, hun sender til dem eller sætter til at have Tilsyn med Skovene, og at de ogsaa bevise hende megen anden Modvillig-

bed og Fortræd, hvorfor hun har begæret at komme i Rette med dem om de gensidige Klager. Da den afdøde Konge har forlenet hende med deres Gaarde og der ikke bør gøres nogen Forandring heri, befales det dem alvorligt herefter at være hende lydige og følgagtige baade med Udredelse af Landgilde og med Ægt, Arbejde og anden Pligt, som de fra Arilds Tid have gjort, da de ellers ville blive tiltalte. F. og Sm. T. 2, 6 b.

2. Juli (Kbhvn.). Miss. fra Regeringsraadet til Jomfru Margrete Skovgaard. De have modtaget hendes Erklæring paa Bønderne i Davindes Klager og bede hende, da videre Trætte kun vil forårsage mere Modvillighed, om at eftergive det forefaldne. Et Brev til Bønderne om at være hende lydige sendes hende, og de tvivle ikke om, at hun jo ogsaa viser sig rimelig og ikke anstrænger Bønderne paa det højeste hverken med Ægt. Arbejde eller andre Sager, men holder dem ved Lov, Skel og Ret, saaledes som hendes Forleningsbrev paabyder. F. og Sm. T. 2, 7.

3. Juli (—). Forleningsbrev for Oluf Bilde paa Abramstrup Gaard og Len efter Borchart von Papenheim. Han skal i aarlig Afgift af den visse og uvisse Indkomst og af Kronens Tiendekorn og gejstlige Rente svare 300 Dlr. og paa egen Bekostning indbetale dem i Rentekammeret hver 1. Maj, tjene Riget med 2 geruste Heste og paa egen Bekostning holde Abramstrup Gaard med tilliggende Ladegaard og Møller i Stand; Kongen forbeholder sig selv den Told og Sise, der falder i Lenet. Han maa ikke forbugge Skovene, men kun hugge deri til Ildebrændsel og Gaardens Bygning, hvortil han endda mest skal bruge de Vindfælder, der falder; han maa ikke sælge rodhuggen Skov, Eg eller Bøg, men maa lade Kronens Bønder i Herredet faa frit Bygningstømmer til deres Gaarde af fornede Træer og hvor det er til mindst Skade for Skoven, ligesaa fri Ildebrændsel af Vindfælder og fornede Træer, saaledes som de fra Arilds Tid have haft. Han maa sælge til Adelen Tjenere i Herredet af Vindfælder og fornede Træer, men ikke grønne rodhugne Træer, og han maa ikke begunstige den enes Tjenere fremfor den andens med bedre Køb, medmindre de kunne fremvise Kongens Faders Brev derfor, hvorefter han da skal rette sig. Han skal aarlig gøre Regnskab for Indtægten ved Salget og maa selv beholde Halvparten deraf. Han maa kun skyde Harer og Ræve i Skovene. Sj. R. 13, 6 b¹.

¹ Tr.: Annal. f. nord. Oldkynd. 1855 S. 99 ff.

8. Jull (Kbhvn.). Miss. til Christoffer Packisch og Niels Parsberg om at være til Stede ved Olluf Bilde's Overtagelse af Abramstrup og besigte Inventariet, Bygningen og Skovene. Udt. i Sj. T. 17, 63.

— Forleningsbrev for Jørgen Ernst Worm, der en Tid lang har tjent Kongens Fader som Kæmmerér, paa Tureby Gaard og Len efter Oluf Bilde til Svanholm, uden Afgift, men mod at tjene Riget med to geruste Heste. Sj. R. 13, 8.

— Miss. fra Regeringsraadet til Christoffer Rosengaard. Da Christen Smed i Themerup¹ paa Amager har berettet, at han resterer med 4 Pd. Korn af sin Landgilde, som han formedelst Armod ikke kan udrede, har Regeringsraadet paa Prinsens Vegne eftergivet ham Halvdelen af denne Restance. Udt. i Sj. T. 17, 65.

— Miss. fra Regeringsraadet til Claus Glambek om at overlevere Christen Skeel til Fusingø, der efter Rigsraadets Betænkning er bleven forlenet med Aakier Slot og Len, nævnte Slot og Len med nøjagtig Jordebog, Register, Breve, Bo og Boskab, naar han besøger ham med dette Brev. Sj. T. 17, 65 b.

— Lignende Miss. til Christen Skeel om at overlevere Johan Rud Bøfling Slot og Len. Udt. i Sj. T. 17, 65 b.

— Lignende Miss. til Borckort von Papenheim om at overlevere Olluf Bilde Abramstrup. Udt. i Sj. T. 17, 65 b.

— Lignende Miss. til Olluf Bilde om at overlevere Jørgen Ernst Worm Turebye Gaard. Udt. i Sj. T. 17, 65 b.

— Lignende Miss. til Lauritz Brockenhuus om at overlevere Erik Hardenberg Eskebjerg. Udt. i Sj. T. 17, 65 b.

— Miss. til Absalon Gjæe og Breide Rantzau om at være til Stede ved Erik Hardenbergs Overtagelse af Eskebjerggaard, undersøge Inventariet og besigte Bygningerne og Skovene. Udt. i F. og Sm. T. 2, 8.

— Nyt Forleningsbrev for Anders Thott til Nes paa Laugholm Slot og Len. Han skal svare 500 gl. Dlr. i aarlig Afgift af den visse Indkomst, gøre Regnskab for al den uvisse Indtægt, hvoraf han selv maa beholde Halvparten, dog forbeholder Kongen sig alene al Told, Sise og Vrag, og tjene Riget med 6 geruste Heste. Han skal have den gejstlige Jurisdiktion med alle Provster, Præster, Degne, Kirker, Kirketjenere og Præstetjenere i

¹ Themerup.

Lenet i Befaling og forholde sig dermed efter Ordinansen ligesom Stiftslensmændene. Han skal holde Slottet i en Slotslov og holde det i den Stand, hvori det nu er. Sk. R. 2, 4 b.

3. Jul (Kbhvn.). Nyt Forleningsbrev for Peder Brahe til Krogholm paa Sølvitsborg Slot og Len. Han skal svare 400 gl. Dlr. i aarlig Afgift af den visse Indkomst og Avlen, tjene Riget med 6 geruste Heste og aarlig gøre Regnskab for al den uviase Indtægt, hvoraf han selv maa beholde Tredjeparten, dog forbeholder Kongen sig alene al Told, Sise og Vrag. Han skal have den gejstlige Jurisdiktion og dermed alle Provster, Præster, Degne, Kirker, Kirketjenere og Præstetjenere i Blekinge i Befaling og forholde sig dermed efter Ordinansen ligesom Stiftslensmændene. Han skal holde Slottet i Stand og holde det Kongen og Riget til tro Haand. Sk. R. 2, 5 b.

— Miss. fra Regeringsraadet til Steen Brahe og Corvits Viffert. Denne Brevviser, Valter Albritsen, Borger i Malmø, har nogle Gange berettet, at der er Strid mellem ham og Fru Margrete Brock, Jørgen Bildes Hustru, om nogen Gæld i Henhold til adskillige Haandskrifter og Regnskaber, som have været mellem dem, og at han Tid efter anden har betalt af paa det, han skyldte hende, hvilket undertiden er skrevet paa Haandskrifterne, undertiden ikke; da han i andre Maader har Regnskab med hende, har han tit tilbudt at ville gøre dette klart og betale hende, hvad han maatte blive hende skyldig, hvilket Fru Margrete ikke har villet gaa ind paa, og han har derfor nu begæret at maatte blive hjulpen til Ret. Da det er rimeligt, at det Regnskab, som de have sammen, bliver beregnet, for at enhver kan vide, hvad han skal have, skulle Steen Brahe og Corvits Viffert med det første kalde begge Parter for sig med deres Haandskrifter og Regnskaber, undersøge, om disse sidste ere rigtige, og siden endelig afgøre Striden enten i Mindelighed eller ved Retten, for at Valter Albritsen uden Forhaling kan faa at vide, hvad han enten skal betale eller har at fordre. De skulle give deres Afgørelse beskrevet. Sk. T. 2, 5.

— Aab. Brev om, at Borckort von Papenheim til Sebye-gaard, der nu formedelst Alderdom og Skrebelighed har afstaaet sin Forlening, Abramstrup Gaard og Len, formedelst hans tro Tjemod Kongens Fader og Farfader aarlig, saalænge han lever, skal have 400 gl. Dlr. af Rentekammeret. F. og Sm. R. 2, 103 b.

— Forleningsbrev for Niels Skram, Embedsmand paa

Drotningborg, der har klaget over ikke at kunne komme ud af det med sin Genant af Drotningborg, paa Roxe Herred, hvorhos han fritages for at svare de 100 Dlr., han hidtil har givet af Torup Ladegaard; han skal af Roxe Herred og Torup Ladegaard tjene Riget med 2 geruste Heste. J. R. 5, 9 b.

3. Juli (Åbhvn.). Forleningsbrev for Tyge Krabbe til Bastrup paa Kronens Gods paa Jegen¹ i Nørrejylland, som han hidtil har haft i Pant, men som nu er indløst fra ham; han skal tjene Riget med 1 gerust Hest. J. R. 5, 10.

— Miss. fra Regeringsraadet til Frants Rantzau. Erik Lunge til Stougaard, der er forlenet med Kronens Gods i Nørvong Herred, har berettet, at der deriblandt findes en Mølle, som er meget forfalden, saa der ikke kan svares sædvanlig Landgilde af den, medmindre den bliver istandsat, og han har, da der i Herredet ikke findes Kronskove, hvori han kan faa Tømmer til Møllens Bygning, anmodet om at faa det nødvendige Tømmer andensteds. Frants Rantzau anmodes om at anvise det nødvendige Tømmer i Silkeborg Slots Skove. Seddel: Han skal, naar Erik Lunge tilsiger, forordne nogle Vogne af Vrads Herred til at fremføre Tømmeret og hjælpe det op paa Dæmningen til Møllen. J. T. 4, 12.

— Miss. til Hendrik Belov og Jacop Seefeldt, Embedsmænd paa Skivehus og Mariager Kloster. For nogle Aar siden gav Kong Frederik II dem Ordre til at besigte noget Gods, hvorom han og Christen Skeel stod i Underhandling, og da Christen Skeel berettede, at det Gods, han først havde tilbudt at give i Mageskifte, ikke løb saa højt op som Kronens, og tilbød yderligere at udlægge 2 Gaarde i Gislum By og Sogn, 1 Gaard i Fanderup, 1 Gaard i Stistrup², 1 Gaard i Nyrup, 1 Gaard i Luns³, 1 Gaard i Vester Grønderup og 1¹/₂ Gaard i Støsterup⁴, alt i Gislum Herred, gav Kong Frederik II 5. April 1587 dem Ordre til ogsaa at besigte dette Gods og ligne det med det forrige. Da denne Befaling formedelst andet Forfald endnu ikke er bleven udført, befales det dem med det første at besigte Mageskiftet, ligne det og indsænde Besigtelsen til Kancelliet. J. T. 4, 12 b. Orig.

— Følgebrev for Jacob Seefeldt, Embedsmand i Mariager Kloster, til 3 Bønder i Lindborg, 1 i Komdrup, 2 i Rostedt, 11 i Bierbye, 4 i Buorup, 1 i Sveistrup, 1 paa Albecke Mark, 3

¹ Jæglunde, Refs H. ² J. T.: Stistrup. ³ Lovns. ⁴ Støttrup.

i Bierregraf, 2 i Hammershiøf, 4 i Fordal og 3 i Munktrup. J. R. 5, 9¹.

4. Jull (Rbhvm). Forleningsbrev for samme paa 3 Gaarde i Lindbiørg, 1 Gaard i Komdrup², 1 Gaard og 1 Gadehus i Rostedt³, 11 [Gaarde] i Bierbye, 2 Gaarde og 1 Gadehus i Buorup, 1 Gaard i Sveistrup, 1 Kirkejord paa Albecke Mark, 3 Gaarde i Bierregraf i Synderliung Herred, 2 Gaarde i Hammershiøf, 4 Gaarde i Fordal⁴ og 2 Gaarde i Munktrup i Galten Herred, der svare af noget Brug i Boesingbiørgs Mark, hvilket Gods tidligere har ligget under Mariagger Kloster, men nu en Tid under Drotningborg. Endvidere skal Jacob Seefeld have Eng til en 300 Læs Hø af de Enge, som tidligere bleve lagte fra Mariagger Kloster til Drotningborg. Han skal ikke svare større Afgift end hidtil af Mariagger Kloster, men skal tjene Riget med 2 geruste Heste mere end hidtil. J. R. 5, 10 b.

— Miss. fra Regeringaraadet til Niels Skram. Jacob Seefeldt til Visborg, Embedsmand paa Mariager Kloster, har klaget over, at han, siden de Enge ved Randers, der hørte under Mariager Kloster, bleve henlagte under Drotningborg, har lidt Mangel paa Eng og ikke har saa meget Hø, som han behøver til de Heste, hvormed han skal tjene Riget af Klosteret, og til anden Klosterets Behov, og han har derfor begæret igen at maatte faa nogle af Engene tilbage. Det samlede Rigsraad har paa den udvalgte Konges Vegne bevilget, at Jacob Seefeldt af de under Drotningborg Slot henlagte Enge maa faa Eng til en 300 Læs Hø tilbage, baade for dette Aar og i Fremtiden, og det befales Niels Skram at udlægge ham Engene, hvor det er Jacob Seefeldt belejligst at bjærge Hø og ham selv belejligst at undvære dem, saaledes at Jacob Seefeldt ikke faar af de Holme, der ligge længst borte og ere de besværligste at bjærge fra, men at det ordnes ligeligt mellem dem; endvidere skal han levere ham 300 Læs Hø af dette Aars Grøde. J. T. 4, 13 b⁵.

— Miss. til Jacob Seefeldt og Albrit Friis, Embedsmænd paa Mariager Kloster og Riberhus. Hendrik Belov, Embedsmand paa Skivehus, har berettet, at baade jordegne Bønder og andre Bønder i Skivehus Len beraabe sig paa særlige Frihedsbreve, hvorved de ville fri sig for at gøre Ægt, Arbejde og anden Tynge sammen med andre Kronens Bønder i Lenet, uagtet det ikke vides, om de med disse Breve kunne tilholde sig saadan Frihed.

¹ Tr.: Dsk. Mag. VI. 200 f.

² Kondrup, Støvring H.

³ Raarød, samme II.

⁴ Paardal, Synderlyng H.

⁵ Tr.: Dsk. Mag. VI. 181 f. (med Dato: 8. Jull).

Den afdøde Konge har tidligere ladet Befaling udgaa til gode Mænd¹ om at undersøge og dømme om disse Breve, men Befalingen er ikke bleven udført. For at Spørgsmaalet kan blive undersøgt og Bestemmelse truffen om, hvorledes det med Rette skal være, skulle de med det første mødes paa belejlig Tid og Sted, kalde alle de Bønder for sig, der heraabe sig paa Kongebreve, gennemse disse nøje og endelig dømme om, hvilke Bønder der i Henhold til saadanne Breve bør nyde nogen Frihed for Ægt, Arbejde eller anden Tynge; de skulle give deres Afgørelse klarlig beskrevet under deres Signeter. Der er udgaaet Befaling til alle, der ville tilholde sig nogen Frihed i Henhold til saadanne Breve, om at møde for dem. J. T. 4, 14 b.

4. Juli (Kbhvn.). Miss. fra Regeringsraadet til Jacob Seefeldt om at ombygge det øde Nonnekloster til Ladegaard til Mariager Kloster, da Klosterets Ladegaard er meget bygsældig. Han skal med det første lade Ombygningen udføre, lade Hvelvingen nedbryde og Muren forandre, saaledes som Lejligheden kræver det, og maa dertil anvende 200 Dir. af Afgiften af Klosteret. Udt. i J. T. 4, 15².

5. Juli (—). Ekspektancebrev for Jacob Trolle, Sekretær, paa det Kannikedsømme i Roskilde Domkirke, som M. Frants Olsen, Kannik i Roskilde, nu har i Værge. Naar han ikke længere er i Kongens daglige Tjeneste, skal han residere ved Domkirken. Sj. R. 13, 9.

— Aab. Brev om, at Abraham Jensen, Rigens Skriver, der vil bosætte sig i Køge, formedelst sin Tjeneste maa være fri for borgerlig Tynge, saalænge han bliver i sin ovennævnte Stilling; endvidere maa han til eget Bedste lade en Del af Graven udenfor Volden ved Køge, fra unge Peder Pedersøns Grav østpaa til Ingeborg Thommesens Grav, oprydde og bruge den indtil videre. Sj. R. 13, 9 b.

— Aab. Brev til Adelen i Sjælland, Lolland og Falster, Fyen og Langeland, Skaane, Halland og Blekinge. Da der i næsten alle omkringliggende Lande og Riger høres om Krig, Oprør, Krigsbestilling og Praktikker og det derfor, særlig under disse Rigers nuværende Forhold, da Kongen er død og den udvalgte Konge er saa ung, er nødvendigt, at der føres god Opsigt med alt, og at Adelen, der fremfor andre Stænder bør lade sig dens fædrene Riges Vel-

¹ 12. Dec. 1567. ² Tr.: Dek. Mag. VI. 160.

færd være befalet, sidder i godt Forraad med de Folk, Heste og Harnisker, som den er pligtig at tjene Riget med, saa den, hvis noget paakommer, kan være rede til at forsvare det, og da det ved den sidste over Adelen holdte Mønstring har vist sig, at nogle ere helt udeblevne og at andre kun ere mødte med det Antal Heste, som de selv syntes, og ikke med det Antal, som de efter deres Evne og Arvegods ere pligtige til, har Rigsraadet bestemt, at Adelen i alle Lande i Riget skal takseres for, hvor mange Heste enhver efter sin Evne og Formue skal holde og tjene Riget med, saaledes som det er sket i Nørrejylland under den afdøde Konge, saa at Rigets Fjender kunne møde alvorlig Modstand og Rigets Indbyggere ikke uformodet skulle overiles og forraskes. Det paalægges derfor strengelig alle enten at møde personlig eller, hvis de formedelst Sygdom, Alderdom eller andet nødvendigt Forfald ikke selv kunne møde, da at sende deres Fuldmægtige til Købstaden N førstkommende N Dag (Adelen i Skaane, Halland og Blekinge 2. Aug. i Lund, hvor de 4 Regeringsraader skulle takseres; Adelen i Sjælland, Laaland og Falster i Roskilde 12. Aug., hvor de 4 Regeringsraader skulle takseres; Adelen i Fyen, Langeland og Taasinge i Odense 13. Sept., hvor Kansleren, Peder Gyldenstjerne, Erik Hardenberg, Absolon Gjæ og Breide Rantzau skulle takseres) for den paafølgende Dag at lade sig takseres, og baade heri og i hvad andet, de forordnede Raader paa Kongens Vegne tilkendegive dem, have Raaderne betroet i Kongens Sted. Sj. T. 17, 65 b.

5. Juli (Kbhvn.). Miss. til nedennævnte Lensmænd om at lade det aabne Brev til Adelen om Takseringen forkynde paa alle Herredsting i Stiftet, tilskrive alle adelige i Stiftet om denne Kongens alvorlige Befaling og sende hver enkelt Kopi af det aabne Brev, saa de uden al Undskyldning kunne vide at rette sig derefter. De skulle optage Registre over alle de adelige, der bo og have Sædegaarde i Stiftet, og med det allerførste indsende Registrerne til Kancelliet, for at man kan have dem at rette sig efter. — Niels Parsberg for Sjællands Stift, Corvits Viffert for Skaane og Blekinge, Steen Brahe for Helsingborg Len, Anders Bing for Sønder- og Nørrehalland, Laurits Brockenhuus for Fyen, Langeland og Taasinge, Axel Brahe for Fyen, saa vidt han har den gejstlige Jurisdiktion i Befaling, Niels Friis for Laaland og Falster. Sj. T. 17, 69 b.

— Miss. til Købstæderne¹ over hele Riget om Mønstring. Da

¹ De opregnes alle.

der i næsten alle omkringliggende Lande og Riger høres om Krigsbestilling, Praktikker og Oprør, har Rigsraadet i Betragtning af Kongens Ungdom, for at saavel Borgere som Adel kunne være saaledes udrustede, at de i paakommende Tilfælde kunne gøre alvorlig Modstand, beskikket N. N. til ved første Lejlighed at mønstre Borgerne i Købstæderne. Det befales Borgerne at møde paa den Dag og Tid, de dertil beskikkede Raader og gode Mænd tilsige, vel udrustede med Harnisker og gode Værger, og lade sig mønstre, saa Kongen maa spørge om dem, at de som tro, villige og lydige Undersaatter have været tilbørlig beredte. Hvis nogle af dem ikke ere saaledes udrustede med Harnisk og Værge, som enhver Lejlighed kan være, skulle de inden Mønstringsdagen beflicte sig paa at udruste sig saaledes, som de ville formene at kunne forsvare (»med bestaa«) baade til den Tid og ved anden forefaldende Lejlighed. Sj. T. 17, 67. Origg. (til Horsens og Skagen) i Viborg P. A.

5. Juli (Mbhv.). Miss. til de Raader og gode Mænd, der skulle mønstre Borgerne i Købstæderne: Peder Gyldenstjerne og Albret Friis i Ribe Stift, Manderup Parsberg og Christen Skeel i Aarhus Stift, Jørgen Skram og Hendrik Belov i Viborg Stift, Jacob Seefeldt og Ofve Lunge i Vendelbo Stift, Erik Hardenberg, Absolon Gjæe og Breide Rantzau i Fyen, Hack Ulfstand og Arrild Hvitfeldt i Sjælland, Lolland og Falster, Peder Munk i Stege paa Møen, Steen Brahe og Corvits Viffert i Skaane, Anders Bing og Pouel Hvitfeldt i Halland; de 4 Regeringsraader mønstrede i København og Køge, Giert Rantzau og Steen Maltissen i Helsingør, Niels Parsberg i Roskilde. De skulle med det første begive sig til N Købstad efter i Forvejen at have underrettet Borgemestre og Raad om Dagen for deres Ankomst, mønstre Borgerne og Indbyggerne, paase, at de ere forsynede med Harnisker og gode Værger, og foreholde dem, at de altid skulle være beredte med tilbørlig Rustning, saa de kunne afværge deres egen og deres fædrene Riges Skade, om der skulde komme noget paa. Naar Mønstringen er overstaaet, skulle de indsende Beretning derom. Der sendes dem Breve til Borgerstabet i Byerne om Mønstringen, hvilke de straks med det første skulle sende til Byerne. Sj. T. 17, 68 b.

— Forleningsbrev for Erik Hardenberg, Embedsmand paa Hagenskouf, paa Eskebjerggaard med tilhørende Gods og ladegaard paa Hindtsholm, Øen Stryn og 4 Gaarde paa Lange-

land, der tidligere have ligget til Andvorskouf, nemlig Gaardene Munkegaard, Ormestrup og Steengsard i Maglebye Sogn og By og endnu 1 Gaard med 1 Gadebus smøds., uden Afgift, derimod skal han tjene Riget med 2 geruste Heste deraf. F. og Sm. R. 2, 4 b.

5. Juli (Mbhv.). Miss. fra Regeringsraadet til Mourits Podebusk. For nogen Tid siden udgik der en kgl. Befaling til nogle gode Mænd om at dømme i Striden mellem ham og Hendrik Ramel til Beckeskouf, hvilken dog formødelst forskellige Forbindringer ikke er bleven udført. Da de gerne saa Striden bilagt og Hendrik Ramel har anmodet om deres Hjælp dertil, og da han selv ogsaa, da han sidst var her i København, erklærede sig villig til al Billighed, anmodes han om at komme til Lund 2. Aug., da nogle af Raaderne til den Tid ville komme dertil i den udvalgte Prinses Ærinde og forhaabentlig ville være villige til at begive sig op med de stridende Parter og gøre deres Flid for at bilægge Trætten. F. og Sm. T. 2, 8 b.

— Forleningsbrev for Hans Lange paa Kronens Part af Korntienden, Kvægtienden, Kirke- og Præstegæsteriet i Har Syssel i Bølling, Hierrum, Nør, Gynding, Hammerum og Øster Herreder, der ligge i Lundenes Len. Han skal give 1 Dlr. for hver Td. Rug og Byg og 1 Ort for hver Td. Havre og betale Pengene paa Rentekammeret til hver 1. Maj. For hans Ulejlighed maa han selv beholde Kvægtienden og den anden gejstlige Rettighed, der kan tilfalde Kronen ud over Kornet, samt af Korntienden Korn for 50 Dlr. til Løn og Underhold for den Tjener, som han paa egen Bekostning skal holde til at oppebære Kirkekornet. Han maa ikke gøre dem, der have Livsbreve eller Breve paa Aaremaal af Kongens Fader paa Tiender, ej heller Bispen, Hospitaler, Provster, Præster eller Skoler, som ere forlenede med Tiender, nogen Hinder paa disse. Da han nu har afstaaet Nørvang Herred, som han har haft i Pant til Lundenes Len, har Kongen bevilget, at han i Stedet under Lundenes Pant maa beholde alt det Gods, som er tilskiftet Kronen og lagt ind under Slottet, siden han fik det i Pant. J. R. 5, 11 b.

— Miss. fra Regeringsraadet til Fru Ide Munk. Anders Rytter har berettet, at da han kom til hendes Gaard for at besøge hende som hans Moder, har en af hendes Tjenere, ved Navn Povel Pedersen, givet ham mange utilbørlige Ord, hvilket har medført, at de ere komne i Trætte, og at han er bleven overfalden

med Hug og Slag af Povel Pedersen og flere af hendes Folk og tilsidst er bleven greben med Vold og med største Foragt ført fængslet fra Gaarden; da han ovenikøbet mener, at Povel Pedersen er et lovforvundet, fredløst og utilbørligt Menneske, har han anmodet om, at han maa blive holdt til Stede. Hun anmodes derfor om at anholde Povel Pedersen og holde ham til Stede, indtil Dom og Lov have skilt ham og hendes Søn ad, da hun selv vil komme til at staa til Rette, hvis han undkommer. J. T. 4, 15 b.

6. Juli (Mbhvn.). Miss. til Ofve Lunge. Da Knud Rud til Sæbygaard har begæret Søndermark og Tofterne ved Sæby til Leje, skal han undersøge, hvilke Breve Borgerne i Sæby have paa nævnte Mark og Tofter, hvilke Vilkaar Brevene indeholde, og om Marken og Tofterne ligge saa belejligt for Byen, at de ikke uden Menighedens Skade kunne undværes derfra, og sende Besked herom til Kancelliet. Udt. i J. T. 4, 16.

8. Juli (—). Miss. til Niels Skram og Kapitlet i Viborg. Da Knud Rud til Sæbygaard har anmodet om at faa de i Viborg Hospital værende Breve, der maatte angaa Sæbygaards Ejendom, skulle de undersøge, om der blandt de paa Kapitlet indlagte Breve findes saadanne, og i bekræftende Fald levere ham dem mod Reversal for, at de ikke skulle komme Kronen til Skade paa andet omliggende Gods, og at han vil levere dem tilbage, naar han har brugt dem, hvilken Reversal skal indlægges i Forvaring paa Kapitlet. J. T. 4, 17.

— Miss. fra Regeringsraadet til Christoffer Valkendorf. Da den afdøde Konge skyldte afdøde Christen Munk til Thoberup 1000 gl. Dlr. og Christoffer Valkendorf som Værge for Christen Munks Børn har begæret at faa disse Penge, befales det ham at betale Børnene Pengene af Rentekammeret og tage Gælds brevet til sig. Udt. i Sj. T. 17, 71.

— Miss. fra Regeringsraadet til samme. Denne Brevviserske, Marianne Andersdatter, Tolder i Kolding Hans Skrivers Enke, har berettet, at hendes afdøde Mand som Tolder er bleven Kronen mere end 200 Dlr. skyldig, og hun har begæret at faa denne Restance eftergivet, da mange af de Folk, der skulde have betalt hendes Mand disse Penge i Told, ere døde i den store Pestilens, der herskede paa den Tid, og andre baade af udenbys og i Kolding bosatte Folk ere bortflyttede, saa hun ikke har kunnet faa Restancen ind. Det samlede Rigsraad har i Betragtning af hendes

Armod bevilget hendes Begæring, og det befales ham at lade hende være fri for Restancen og føre den til Udgift i Regnskabet. J. T. 4, 16.

9. Jull (Abhv.). Miss. til alle Kron-, Kannike-, Vikarie-, Præste- og Kirketjenere og alle andre, hvem de end tjene, i Nørrehalland om efter nærmere Tilsigelse af Anders Bing, Embedsmand paa Varberg, at begive sig til Varberg med Folk, Heste og Vogne og efter Anders Bings Anvisning hjælpe til ved det nødvendige og mærkelige Byggearbejde paa Varberg Slot, som skal foretages, da det ikke kan fuldføres med Kronens Bønder alene. De, der undlade at møde, ville blive straffede. Sk. T. 2, 6.

— Mageskifte mellem Knud Brahe til Taastrup og Kronen. J. R. 5, 12 b. (Se Kr. Sk.).

— Aab. Brev til Adelen i Nørrejylland. Da der i alle omliggende Lande høres om Krig, Oprør og Praktikker og det efter Kongens Faders Død og under Kongens Ungdom er særlig magtpaaliggende, at der føres godt Tilsyn med alt, og at Adelen, hvem fremfor andre Stænder deres fædrene Riges Velfærd bør ligge paa Hjærte, sidder i godt Forraad med de Folk, Heste og Harnisker, hvormed den skal tjene Riget, saa at, hvis noget skulde komme paa, alle kunne være rede, hvilket Kongen ogsaa formoder, at de alle ere, befales det strengelig alle at have deres Folk, Heste og Harnisker vel stafferede til rede, saa de straks kunne møde med dem, hvor og naar de tilsiges. For at Kongen kan vide, at de ere vel udrustede, har Rigsraadet endvidere bestemt, at der skal holdes Mønstring over Adelen i Nørrejylland i Viborg 1. Maj, hvorfor det befales alle at møde nævnte Tid og Sted med de Folk og Heste, som de ere takserede til at tjene Riget med, lade sig mønstre af de dertil forordnede Raader og gode Mænd og have disse betroet i det, som de iøvrigt paa Kongens Vegne tilkendegive dem. J. T. 4, 17 b.

— Miss. til Jørgen Skram, Albrit Friis, Manderup Parsberg og Ofve Lunge om at lade ovenstaaende aabne Brev forkynde for Adelen i deres Stift, ikke alene saa vidt deres Len strækker sig, tilskrive hver enkelt af Adelen og sende dem Kopi af Brevet, affatte klare Registre over alle de adelige, der bo og have Sædegaarde i Lenet, og indsende disse Registre til Kancelliet. J. T. 4, 18 b.

10. Jull (—). Aab. Brev, hvorved Kongen paa Forbøn af Dr. Pouel Matsen, Superintendent i Sjællands Stift, bevilger, at Peder

Iversen til sine Studiers Fremme i de næste 2 Aar maa oppebære Afgiften af Kronens Korntiende af Uby Sogn i Ars Herred, da Søfren Rasmussen, hvem Kongens Fader havde bevilget samme Afgift¹, ligeledes til hans Studiers Fremme, nu er død. Sj. R. 13, 10.

10. Juli (Kbhvn.). Miss. til Superintendenterne over hele Riget om Forbud mod, at der af kirkelige Embedsmænd rejses ny Disputer i Trossager. Sj. T. 17, 71. Origg. (til Superintendenten i Fyens Stift i Odense P. A., til Superintendenten i Vendelbo Stift i Viborg P. A.). (Tr.: CCD. II. 517 f. Dsk. KL. II. 444 ff. Dsk. Mag. V. 87 ff. Bloch, Fyens Geistligheds Hist. I. 743 ff.).

— Miss. fra Regeringsraadet til Christoffer Valkendorf. Efter hele Rigsraadets Betænkning er det paa den udvalgte Konges Vegne blevet bevilget Absolon Gjæ til Kieldstrup, Embedsmand i Dalum Kloster, at dette Len maa takseres ham, ligesom de andre Rigsraader, der holde samme Rustning som han, have deres Len, og at den Restance, han skylder deraf, maa blive nedsat med et tilsvarende Beløb fra den Tid af, da han blev Rigsraad, indtil nu. Christoffer Valkendorf skal omtaksere Lenet og nedsætte Restancen i Overensstemmelse hermed. Sj. T. 17, 72.

— Aab. Brev om, at Borgemestre og Raad i Trelleborg i de næste 2 Aar maa oppebære Byskatten til Genopbyggelse af deres Raadhuse, der i sidste svenske Fejde blev slaaet ned og brændt af de Krigsfolk, som laa i Borgeleje i Byen, da Borgerne selv ikke formaa at bekoste Genopførelsen. Sk. R. 2, 6 b.

— Miss. fra Regeringsraadet til Corvits Viffert. Da hele Rigsraadet paa den udvalgte Prinses Vegne har bevilget, at Fru Bente Myrre, Mickel Pedersens Enke, i Betragtning af hendes Husbonds tidligere Tjeneste i Aar maa faa 1 Læst Smør af Malmø Slots Indkomst, befales det ham at levere hende den og indskrive det i Regnskabet. Sk. T. 2, 6.

11. Juli (—). Miss. til Lensmændene¹ over alt Riget om at foreholde deres Herredsfogder, Birkefogder og Ting-skrivere, at de skulle føre rigtige Tingbøger. Sj. T. 17, 72 b. (Tr.: CCD. II. 519 f.).

— Nyt Forleningsbrev for Albrit Friis paa Riberhus Slot og Len. Han skal aarlig svare 1000 gl. Dir. i Afgift af

¹ 8. Febr. 1588. ² De opregnes alle med deres Len.

den visse Rente og gøre Regnskab for den uvisse, hvoraf han selv maa beholde Halvparten, dog forbeholder Kongen sig alene al Told, Sise og Vrag. Han skal tjene Riget med 12 geruste Heste og skal aarlig gøre Regnskab for Indtægten af den gejstlige Jurisdiktion i Lenet. Han skal holde Slottet og Ladegaarden i god Stand og føre godt Tilsyn med, at intet af Slottets Ejendom og Rettighed i Lenet eller i Byen forrykkes, medmindre det sker med Kongens Samtykke. J. R. 5, 15.

11. Juli (Åbbvn.). Forleningsbrev for samme paa Tyr-rild Herred og Jelling Birk, uden Afgift. Han skal have den gejstlige Jurisdiktion i Befaling og aarlig gøre Regnskab for Indtægten deraf. J. R. 5, 17.

— Forleningsbrev for Christen Skeel til Fussingøe paa Aakier Slot og Len. Han skal i aarlig Genant have 213 Dlr. 1 Ort, 12 Læster Rug og Mel, 15 Læster Byg, 13½ Læst 10 Tdr. Havre, 1 Læst 3 Tdr. Smør, 35 Kør, 320 Lam, 206 Brændsvin, 237½ Gaas, 240 Par Høns, 8000 Hvillinger, 12000 Flyndere, 12 Tdr. Byggryn og al Avlen med den Affødning, der falder. Endvidere maa han beholde Halvparten af den uvisse Indtægt, dog forbeholder Kongen sig al Told, Sise og Vrag, og have fri Olden til hans Genants og hans egne hjemmefødte Svin, men maa ellers ikke tilholde sig nogen Rettighed i den i Lenet faldende Olden. Han skal have den gejstlige Jurisdiktion i Befaling, paase, at Kirkernes Indkomst anvendes til deres Bygning og at Kirkerne holdes i Stand, høre Kirkeværgernes Regnskab, bortfæste Tienderne, oppebære al Indtægten af den gejstlige Jurisdiktion og aarlig gøre Regnskab derfor. Han skal tjene Riget med 12 geruste Heste. Han skal holde Slottet i den Stand, hvori det nu er, og maa ikke beregne Kongen nogen Udgift, naar han selv eller hans Folk rejse her i Riget i Kongens Ærinde. Han maa aldeles ikke befatte sig med Kongens Vildtbane i Lenet og maa ikke skyde andet Vildt end Harer og Ræve. I Skovene maa han hugge, hvad han behøver til Ildebrændsel og Husbygning paa Slottet, men ikke hugge noget for at sælge det. J. R. 5, 16.

— Miss. til Niels Skram og Casper Markdanner, Hovedsmænd paa Drotningborg og Koldinghus. Da Mogens Gjæ til Bremmersvold, der efter sin Beretning endnu intet Vederlag har faaet for 1 Gaard i Lille Velling i Koldinghus Len, hans Part i Aarup Mølle og nogle til en af hans Gaarde i Verum liggende Enge i Drotningborg

Len, som Kong Frederik II har faaet til Mageskifte af ham, nu i Stedet har begæret 1 jordeggen Bondegaard i Sael By og Sogn i Hofvelberg Herred, og 1 Gaard i Hafrum, der hører til Liungherreds Gods, skulle de, da Kongen aldeles ikke kender noget til Godset og det er i deres Len, undersøge Forholdene med ovennævnte Gods og, hvis Kronen kan undvære det Gods, Mogens Gjæe begærer, besigte begge Parter Gods, ligne det og indsende beseglet Besigtelse til Kancelliet. J. T. 4, 18 b.

11. Juli (Kbhvn.). Miss. fra Regeringsraadet til [Landsdommerne i Jylland]¹. Søren Mortensen, Raadmand i Viborg, har berettet, at der har været en langvarig Trætte mellem ham paa hans Søster Maren Mortensdatters Vegne, Enke efter Dynus Thøgersen, Borgemester i Aarhus, paa den ene og Peder Stadsgaard paa en af Dynus Thøgersens Døtres Vegne og dennes andre Medarvinger paa den anden Side om Arv og Skifte efter Dynus Thøgersen, og han har derhos klaget over, at uagtet han ofte med sær Bekostning, Møje og Forsømmelse er rejst til Aarhus og baade ved Dømmemænd og paa Ting har tilbudt Modparten at ville være over Skifte og Jævning med dem angaaende Gaard og Ejendom, Bohave og Gæld og ogsaa omsider har erhvervet Dom af Borgemestre og Raad i Aarhus om, at begge Parter skulle være over Skifte med hinanden, ja desuden har tilbudt Modparten at ville være med til at ndtage kgl. Befaling til deres Samfrænder og Dømmemænd om at skille dem endelig ad, hvilket de imidlertid have afslaaet, har Byfogden i Aarhus dog paa Modpartens Begæring slædt Høring² over hans Søster, skønt han ligesom tidligere er villig til at lade Skiftet foregaa og har frembudt Penge og Udlæg, hvis de ud over Skiftet kunne have noget at fordre hos hende. Da han mener, at der sker Søsteren Uret, har han anmodet om en Forskrift til dem, og det befales dem derfor, naar Sagen kommer for dem paa Landstinget, da at undersøge den grundigt, dømme deri og hjælpe begge Parter til Lov og Ret. J. T. 4, 19 b.

12. Juli (—). Aab. Brev om, at Peder Kreyer, der en lang Tid har tjent Kongens Fader som Bager, maa paa denne Tid sissefrit lade købe eller indføre 12 Læster Rostockerøl, dog skal

¹ I J. T. staar i Overskriften til Brevet fællagtigt, at det er udgaaet til Borgemestre og Raad i Aarhus. ² Teksten er paa dette Sted fordærvet; J. T. har: skal byfogden i Aarhus, det alt naaenhendis, paa for^{ss} hans vederpartis begærs sten (!) høring ofver for^{ss} hns syster. enddog hand ofver alt hafver steedt end da som tilforn ofverbødig at vere vel dennem skie skifte osv. Meningen er dog utvivlsomt som ovenfor angivet.

han, hvor han køber eller indfører Øllet, lade notere paa Brevet, hvor meget, for at han ikke under det Skin skal indføre mere Øl sise frit. Sj. R. 13, 11.

12. Juli (Kbhvn.). Aab. Brev om, at Tyge Brahe til Knudstrup har tilkendegivet Rigens Raad, som nu har været forsamlet her, at han efter Kong Frederik II's Begæring med største Besvær og Bekostning har anrettet en mærkelig Bygning og adskillige astronomiske Instrumenter til den fornemme, »løstlig« Kunst Astronomiens Instavration og Forbedring, hvorved han er kommen i 6000 Dalers Gæld, foruden hvad han har bekostet derpaa af sit eget Arvegods's Indkomst og af sin Pension og paa anden Maade; da han har gjort Bekostningen efter Kongens Begæring og til Kongens og Rigets Ære, har han anmodet om, at der maatte blive taget Hensyn hertil, saa han i det mindste kunde komme fra det uden Skade, og Kongen har derfor efter Rigsraadets Betænkning bevilget at ville give ham de 6000 Dlr., de 2000 af Rentekammeret til Mikkelssdag og de 4000 til førstkommende Omslag, at betale af Henning Reventlov, Embedsmand i Dugholms Kloster. Sj. R. 13, 11¹.

— Miss. til Christoffer Valkendorf om til Mikkelssdag af Rentekammeret at levere Tyge Brahe 2000 Dlr. af de denne forskrevne Penge. Orig. Udt. i J. T. 4, 20 b.

— Miss. til Henning Reventlov om at betale Tyge Brahe de 4000 Dlr., som han skyldte Kong Frederik II i Henhold til Overenskomsten mellem dem om Duheholm Kloster og skal betale til førstkommende Omslag. Udt. i J. T. 4, 20 b.

— Miss. til Niels Parsberg om at lade de Bønder, han var forlenet med til Svenstrupgaard, følge Jørgen Rosenkrantz. Udt. i Sj. T. 17, 74 b.

— Forleningsbrev for Johan Rud til Møgelkier paa Bøuflling Slot og Len efter Chresten Skeel. Han skal aarlig svare 200 Dlr. i Afgift af den visse Indtægt og gøre Regnskab for den uvisse, hvoraf han selv maa beholde Halvparten, dog forbeholder Kongen sig alene al Told, Sise og Vrag. Han maa beholde al Avlen til Slottet med Affødningen og hvad andet, der kan falde i Ladegaarden, og skal tjene Riget med 6 geruste Heste. Han maa ikke beregne Kongen nogen Udgift, naar han selv eller hans Tje-

¹ Tr.: Dak. Mag. II. 349 f.

nere rejse her i Riget i Kongens Ærinde. Han skal have den gejstlige Jurisdiktion i Lenet i Befaling og aarlig gøre Regnskab for Indtægten deraf. Han skal holde Slottet og Ladegaarden i den Stand, hvori de nu ere, og maa ikke beregne Kongen nogen Udgift for det Smaaplukksarbejde, som udføres paa dem, medmindre det er nogen magtpaaliggende Bygning, som det bliver ham befalet eller tilladt at udføre. J. R. 5, 17 b.

12. Jull (Kbhvn.). Miss. fra Regeringsraadet til Landsdommerne i Jylland. Hoslagt sendes dem en Supplikats fra denne Brevviserske, Margret Harboes i Mammen, hvori hun klager over, at der i Modstrid med Kvittanser og levende Vidnesbyrd om, hvor hendes Mand har leveret Kirkekornet, gøres hende Uret med hendes afdøde Mands Regnskab som Kirkeværge for Mammen Kirke, idet hun nu paa ny kræves for Kornet. De anmodes om at meddele hende Stævning i Sagen, undersøge denne og dømme deri. J. T. 4, 20.

13. Jull (—). Forleningsbrev for Knud Rud til Sandholt, Hofsinde, paa Korsør Slot og Len, saaledes som Petter Reitz sidst havde det i Værge, uden Afgift i 2 Aar efter dette Brevs Datum, dog skal han tjene Riget med 2 geruste Heste deraf. Sj. R. 13, 12 b.

— Følgebrev for samme til Bønderne under Korsør Slot. Sj. R. 13, 12.

— Forleningsbrev for Adam Normand, Jægermester, paa 6 Gaarde, hvoraf den ene tillige svarer en Afgift af en øde Jord, og 6 Gaardsæder i Kuornerup, Kuornerup Mølle og en lille Mølle smstds. og 9 Gaarde i Giefvinge By i Sømme Herred, 7 Gaarde i Allersløf i Valdburs Herred, alt i Roskildegaaards Len, 11 Gaarde i Ramsøemagle, 1 Gaard i Ørstedt, 3 Gaarde i Ramsøelille, 2 Gaarde i Broderup¹ og en Eng paa Broderup Mark i Ramsøe Herred af Andvorskoufs Gods, Lindholmsgaard med tilliggende Gods, som afdøde Erik Mortensen tidligere havde i Værge, 1 Gaard i Bregentved og 1 Gaard med nogle Gaardsæder i Leygre i Stedet for Orne² og Nyebølle Birker paa Laaland med 7 Gaarde, der tidligere have ligget til Pederstrup, hvilket Gods Frederik II først, 10. Aug. 1584, gav ham Forleningsbrev paa i 15 Aar og siden, 20. Nov. 1586, i endnu 10 Aar, men som nu efter Kong Frede-

¹ Brødrup, Ramsø H. ² Orne Birk, Nørre H., Laaland.

rik II's Død med Kronens øvrige Gods paa Laaland er kommen til at høre til Dronning Sophias Livgeding. Adam Normand skal have Godset kvit og frit i saa mange Aar, som der endnu er tilbage af de 25 Aar, og derefter indtil anden Ordre, men hvis han dør forinden, skal Godset frit falde tilbage til Kronen. Han skal gøre tilbørlig Tjeneste deraf. Sj. R. 13, 14 b.

13. Jull (Kbhvn.). Følgébrev for samme til Bønderne paa ovennævnte Gods. Sj. R. 13, 13 b.

— Nyt Forleningsbrev for Absalon Gjæe paa Dallum Kloster. Han skal i aarlig Afgift af den visse Indtægt og Klosterets og Ladegaardens Avl og Affødning svare 400 gl. Dlr. og paa egen Bekostning betale dem i Rentekammeret; for den uvisse Indtægt skal han aarlig gøre Regnskab, og han maa selv beholde Halvparten deraf, dog ikke af Oldengælden, som Kongen forbeholder sig alene, men han maa, naar der er Olden, have fri Olden til sine egne Svin i Klosterets Skove. Han skal tjene Riget med 8 geruste Heste og maa ikke beregne Kongen nogen Udgift, naar han selv eller hans Folk rejse her i Riget i Kongens Ærinde. Han skal holde Klosteret og Ladegaarden i samme Stand, hvori de nu ere, og maa ikke føre det Smaaplukarbejde, han lader udføre, til Regnskab, men kun, naar der udføres særlige Byggearbejder efter Kongens Befaling. Han skal frede Skoven og maa ikke hugge Bygningstømmer eller Oldenskov til Salg, men kun hvad der er nødvendigt til Ildebrændsel og Husbygning. F. og Sm. R. 2, 5 b.

— Miss. til Corvits Viffert. Hoslægt sendes ham en Supplikats fra Inger, Simon Mickelsens Enke, Borgerske i Ysted, hvori hun begærer at maatte blive fri for at betale den store Restance, som hendes afdøde Mand som Byfoged og Tolder i Ysted er kommen til at skyldte Kronen, da hun ikke er i Stand til at udrede den. Han skal undersøge, om hun er saa forarmet, som hun beretter, saa hun ikke kan udrede Restancen, og sende Regeringsraadet Besked derom. Sk. T. 2, 6 b.

14. Jull (—). Miss. til Ditlef Holck. Da der er Brug for adskillig Fetalje til Udspisningen paa Holmen og Skibene og i andre Maader, skal han af Københavns Len skaffe 50 Øksne inden St. Bartholomei Dag, 400 Lam og 400 Gæs inden Mikkelssdag, 40 Læster godt Kavringbrød og 6 Læster Gryn inden Mortensdag, 50 fede Svin inden Jul og 20 Skippd. Flæsk inden Fastelavn.

Hvad Lenet efter Jordebogens Lydelse ikke kan skaffe, skal han købe og føre til Udgift i Regnskabet. Sj. T. 17, 75.

14. Juli (Kbhvn.). Aab. Brev om, at Gert Rantzau, Embedsmand paa Kroneborg, herefter selv maa beholde Halvdelen af den uvisse Rente af Lenet, dog undtages Told, Sise, Vrag og Oldengæld, som Kongen forbeholder sig alene. Sj. R. 13, 17¹.

— Aab. Brev til Kronens Bønder under Kroneborg Slot om, at Kongen har bragt i Erfaring, at nogle af dem efter hans Faders Død udvise den største Modvillighed, saaledes har, da de nu sidst skulde befordre Hertug Ulrich af Meklenborgs Gods fra Kroneborg til Frederiksborg, en Del kastet det af undervejs, kørt derfra og ladet det ligge; Kongen vil ingenlunde, at dette skal eftergives dem, og befaler alvorligt Lensmanden at straffe det saaledes, at andre kunne tage Eksempel deraf og afholde sig fra saadant. Det befales strengelig alle at være Giørt Rantzau, Embedsmand paa Kroneborg, ligesaa hørige og lydige, som de have været i Kongens Faders Tid, saafremt de ikke ville tiltales og straffes efter Recessen for Ulydighed. Sj. T. 17, 74 b.

— Miss. fra Regeringsraadet til Giørt Rantzau. Da det kan formodes, at Dronningen vil holde Hof paa Kroneborg, skal han baade under Maaltiderne og om Aftenen holde Portene tillukkede, saa der ikke kommer flere Folk op paa Slottet nu end i den afdøde Konges Tid, hverken Svende, Dreng eller andre, medmindre de have Besked derpaa; han maa ikke lade fremmede, hverken Hofsinder eller andre, faa Vogne, medmindre de have Prinsens eller Dronningens Befaling derom. Udt. i Sj. T. 17, 76.

— Miss. til Giørt Rantzau om at lade foretage de nødvendige Byggearbejder paa Esserums Ladegaard og indskrive Udgiften i Regnskabet. Da der efter den afdøde Konges Befaling er begyndt paa Bygningen af et Kapel ved Huornbech, skal han af Slottets Indkomst udlægge 50 Dlr. til Kapellets Bygning. Udt. i Sj. T. 17, 77.

— Miss. fra Regeringsraadet til Tolderne i Helsingør. Da Raadet har bragt i Erfaring, at der af Tolden afholdes forskellige Udgifter, som kunde afholdes paa anden Maade, befales det dem herefter ikke at udgive Penge af Tolden til andre end

¹ Tr.: Dak. Mag. IV. 107 f.

til Krigsfolket og til dem paa Slottet [Kronborg], der i Følge deres Bestalling skulle have deres Besolding og Maanedspenge af Tolden, medmindre de faa særlig Befaling dertil fra Regeringsraadet paa Prinsens Vegne. Med Hensyn til Betalingen af dem, der skulle have deres Penge af Tolden, skulle de forholde sig, som det har været i den afdøde Konges Tid. Da der behøves en Toldersvend, der daglig kan passe paa Toldboden og være rede til at besørge de Ærinder, som de paa Toldens Vegne befale ham, skulle Tolderne antage en saadan og maa i aarlig Løn baade til Klæder og Underholdning give ham 36 Dlr. Sj. T. 17, 75 b.

14. Jull (Åbbvn.). Miss. fra Regeringsraadet til Tolderne i Helsingør. Da Regeringsraadet paa den udvalgte Konges Vegne har bevilget, at der af Tolden maa betales Hans Lange til Breninge 3500 Dlr. for noget Gods, som han har afstaaet af Lundenes Pant, og Tyge Krabbe til Bustrup 1000 Dlr., for hvilke han hidtil har haft Jegenøe i Nørrejylland i Pant, anmodes de om at betale disse Beløb. Da endvidere hele Rigsraadet har besluttet til Minde om den afdøde Konge at forære Dronningens Kammerjomfru, Jomfru Margrete Barolt, 1000 Dlr., Doktorinden¹, der en Tid lang har været hos Majestæterne og de unge Frøkener, 100 Dlr. og Dronningens Kammerpige Emerentse 100 Dlr., anmodes de om med det første ogsaa at betale disse Beløb af Tolden. Sj. T. 17, 75.

— Kvittans til Fru Lene Thott til Vedtskiøfle, Hendrik Brahes Enke, paa hendes Regnskab for Indtægt og Udgift af Hamershus Slot og Len fra 1. Maj 1579, da hendes Husbonde overtog Lenet efter Mogens Gjøe til Bremersvold, til 1. Maj 1587, da hun overleverede det med klart Inventarium til Falk Gjøe til Skiersøe, for den i samme Tid oppebaarne gejstlige Jurisdiktion, Cathedraticum og Romerskud paa Bornholm, for Told, Sise og Vrag og for Penge- og Madskatter. Hun blev intet skyldig undtagen 41½ Læst 4 Tdr. 1 Fjerd. Øl, 4 Læster 1½, Td. Brød og 4½, Gaasekrop af Madskatten til Paaske 1587, som skal være blevet surt, raaddent og fordærvet, hvilket Kongen nu altsammen har eftergivet hende. Sk. R. 2, 7².

— Miss. fra Regeringsraadet til Claus Glambek. Denne Brev-

¹ Barabra Tieser. ² Tr.: Hübertz, Aktst. v. Bornholms Hist. S. 508 f.

viser Zacarias Ømicke, Rørmester, med hvem den afdøde Konge havde sluttet Kontrakt om Indledningen af Posten og Vandkunsten paa Skanderborg, har berettet, at han i Sommer har ligget der med Svende og Folk og næsten fortæret alt, hvad der i Kontrakten var lovet ham. uden dog, af Mangel paa Rør, at have kunnet udrette noget, og endnu holdes han hen, medens han mener at ville kunne faa Arbejdet udført, hvis han kan faa, hvad han behøver til Vandkunsten. Da der allerede er anvendt saa stor Bekostning derpaa, baade med Udlæget til ham og med de Render, der allerede ere hentede, skal Claus Glambek straks sende Skib efter de Render, der mangle, lade Zacarias Ømicke begynde Arbejdet med de Render, der ere komne, give ham Forskud til hans Underhold, da han ikke har gjort sig skyldig i nogen Forsømmelse, og i det hele fremme Arbejdet saa meget som muligt, for at det ikke skal siges, at Forsinkelsen skyldes ham, og føre Udgiften til Regnskab. J. T. 4, 21.

15. Juli (Mbhv.). Aab. Brev om, at Rasmus Søfrensen, Borgemester i Køge, der nu er beskikket til ogsaa at være Tolder amtsds., indtil videre for sit Arbejde maa oppebære Kronens Korntiende af Sedder Sogn i Biefuerskoufs Herred, uden Afgift. Sj. R. 13, 18.

— Miss. fra Regeringsraadet til Steen Brahe, Christen Skeel Mats Vasbyrd, Hermand Juel, Jørgen Brahe og Claus Hundermark. For nylig udgik der en Befaling fra den udvalgte Konge til dem angaaende en Oldingegang og en Markeskelstrætte mellem Fru Birritte Bøller, Christoffer Gjæns Enke, og Niels Andersen til Kastrup, og de have ogsaa i Henhold hertil været forsamlede paa Aastederne, hvor en Del af dem har kendt Oldingegangen unøjagtig af de i Kendelsen anførte Grunde, men ikke, saaledes som Befalingen paabød, udvist ret Skel, hvor saadant ikke fandtes, ej heller fuldstændig udført Befalingen, fordi alle Lodsejerne ikke have været tilkaldte. Da Fru Birritte Bøller nu har begæret Skrivelse til dem om igen at samles paa Aastederne og fuldstændig udføre Befalingen, anmodes de om med det første at samles paa Aastederne, give Lodsejerne lovligt Varsel i Forvejen og siden i alle Maader efterkomme Befalingen, saa Parterne en Gang for alle kunne blive adskilte. Sj. T. 17, 77.

— Aab. Brev, hvorved det forbydes alle at udføre eller

udskibe Heste, som ere under 3 Aar gamle. Sj. T. 17, 77 b. (Se CCD. II. 520).

15. Juli (Kbhvn.). Miss. til de Lensmænd, der have Købstæder ved Søsiden i Befaling, om at lade ovenstaaende aabne Brev forkynde i alle de Købstæder, de have i Befaling, og paase dets Overholdelse, saafremt de ikke selv ville staa til Rette for mulige Overtrædelser. Sjælland: Christoffer Valkendorf København; Ditlef Holck Køge; Johan Srove Vordingborg. Næstved, Præstø; Hermand Juel Nykøbing i Ods Herred; Peder Munk Stege; Hack Ulfstand Kallundborg; Christoffer Pachs Holbæk; Knud Rud Skelskør, Korsør; Giert Rantzau Helsingør. — Falster: Niels Friis Nykøbing, Stubbekøbing. — Laaland: Frederik Hubbe Nakskov, Nysted, Stubbekøbing. — Fyen: Laurits Brockenhuus Kerteminde, Svendborg, Faaborg, Nyborg; Axel Brahe Assens, Middelfart, Bogen. — Langeland: Breide Rantzau Rudkøbing. — Skaane: Corvits Viffert Malmø, Falsterbo, Skanør, Trelleborg, Ysted; Jørgen Brahe Landskrone; Hans Speigel Sømmershavn; Sten Brahe Helsingborg; Fru Tale Arild Ugerups Aahus. — Halland: Anders Bing Varberg; Anders Thott Laugholm; Pouel Hvittfeldt Halmsted. — Blekinge: Peder Brahe Selvitsborg; Johan Urne Lykaa. — Jylland: Albret Friis Ribe, Varde; Casper Markdanner, Kolding, Vejle; Erik Lange Horsens; Manderup Parsberg Aarhus; Niels Skram Randers; Jørgen Rosenkrantz Grenaa, Æbeltoft; Ofve Lunge Aalborg, Sæby, Skagen; Jørgen Skram Nykøbing p. Mors, Hobro; Peder Gyldenstjerne Ringkøbing; Johan Rud Lønvig; Lodvig Munk Thisted. S. T. 17, 78.

— Miss. fra Regeringsraadet til Jørgen Skram. Denne Brevviserske, Dorrette Siversdatter i Ingeberg¹ i Fiends Herred, har berettet, at der er Trætte mellem hende og hendes Naboer angaaende nogen Sod og Tørv, som de efter hendes Mening have opbrudt af hendes Dige og brugt til deres Fæhusvæg, medens de mene at have taget det paa deres eget; Sagen er kommen saa vidt, at to af hendes Sønner, der have vidnet derom, ere blevne fældede for deres Vidnesbyrd, alene fordi Modparten har ført Syn derpaa, som har erklæret ikke bestemt at kunne sige, af hvjs Dige samme Sod var taget, og fordi de have vidnet i deres Moders Sag, hvori hun mener, at der gjøres hende og dem Uret. Da Trætten er opstaaet af en ringe Ting, som intet er værd, skal han betænke alt til det

¹ Egebjerg, Fiends H.

bedste med dem, saa de ikke for en saa ringe Ting skulle komme i Ares, Penges eller Godaes Fortabelse. J. T. 4, 21 b.

16. Juli (Mbhvn.). Aab. Brev, hvorved Nichel Druckenbrodts Enke, Anne Thommisdatter, fritages for kgl. og borgerlig Tynge i København. Sj. R. 13, 18. (Tr.: K. D. II. 433).

— Frit Pasbord gennem Riget og Fyrstendømmet Slesvig Holsten for M. Anders Vedel og hans Folk til paa Steder, hvor der har tildraget sig noget mærkeligt, at opsøge Dokumenter, der kunne tjene til hans Forsæt, at beskrive den danske Krønike, lydende paa Aar og Dag efter dette Brevs Datum. Udt. i Sj. R. 13, 19.

17. Juli (—). Miss. fra Regeringsraadet til Corvits Viffert. Denne Brevviser, Peder Verkmester fra Tøndern, har berettet, at han paa Peder Holstes Søsters Vægne en Tid lang har ført og forfulgt en langvarig Trætte med Hans Holste, Ridefoged i Malmø Len, om en Arv efter afdøde Peder Holste i Vordingborg, hvilken Arv Hans Holste har tilholdt sig, og at Corvits Viffert nu, da han havde forfulgt Sagen saa vidt, at han skulde have den for paa Landstinget, har afvist ham med den Besked, at han havde sagt sig Landsdommerbefalingen fra. Da Regeringsraadet ikke ved noget af, at han har sagt sig Bestillingen fra, endnu mindre at han er forløvet derfra, førend de kunne høre sig om efter en anden at sætte i Stedet, og da det vilde være betænkeligt for en ny Mand at antage sig Sager, som have hængt i Trætte og burde have været paadømte af ham, anmodes han om at meddele Peder Verkmester Stævning i Sagen og enten forlige Parterne i Mindelighed eller hjælpe Peder Verkmester til hans Ret. Sk. T. 2, 7.

— Forleningsbrev for Hans Dreyer, der en Tid har tjent Kongens Fader som Kammerdreng og Kammertjener og skikket sig saaledes i sin Tjeneste, at Kongens Fader har fundet naadigst Behag deri og havde været til Sinds, hvis Gud havde sparet ham længere, at betænke Hans Dreyer derfor, paa Nyrupgaard med 5 Boliger i Thyekief Sogn i Liung Herred, uden Afgift. Sj. R. 13, 19 b.

18. Juli (—). Gavebrev til samme paa en Gaard i Heltinger, vest for Raadhuset og øst for Richardus Wedderburns Gaard og ud imod Adelgaden. Sj. R. 13, 20.

— Forleningsbrev for Anthonius Gasmar, der i nogen

Tid har tjent Kong Frederik II i dennes egen Stald og varet paa Kongens eget Liv og Livheste saaledes, at Kongen har fundet naadigst Velbehag deri, paa Hiortholms Mølle i Kispnehafns Len med tilliggende Hestehave, hvoraf der hidtil er svaret 1 Fjerd. Smør i Landgilde, uden Afgift. Han maa i de 4 næste Aar bruge den ved Møllen liggende Aalegaard, uden Afgift, mod at istandsætte Møllen, hvor den er brøstholden. Sj. R. 13, 21.

18. Jull (Kbhvn.). Miss. til Arrild Hvitfeldt, Rigens Kansler, og Johan Svove, Embedsmænd paa Tryggeveld og Vordingborg. Da Lodvig Munk til Nørlund blandt andet har tilbudt Kronen en Gaard i Borup i Rønbech Sogn i Hammers Herred i Vordingborg Len til Mageskifte, skulle de med det første besigte denne Gaard og indsende Besigtelsen til Kancelliet. Sj. T. 17, 79 b.

— Miss. til Claus Glambek og Ofve Lunge, Embedsmænd paa Skanderborg og Aalborghus. Da den tidligere Befaling¹ til dem om at besigte noget Gods i Anledning af Mageskiftet mellem Kong Frederik II og Lodvig Munk til Nørlund ikke er bleven udført, fordi der blandt Godset var noget i Lille Binderup og i Oldbekgaard², som ikke kunde undværes fra Aalborg Slot, men Lodvig Munk nu i Stedet har begæret 2 Gaarde og 2 Bol i Niesogen³ i Rafvenkiel Sogn i Hindstedt Herred, 1 Gaard i Mielbye i Brørstrup Sogn i Aars Herred, 1 Gaard i Vestbye i Harsløf Sogn, 1 Gaard i Thulstrup i Gislum Herred, som tilhører Hr. Christens Arvinger i Smørup, 1 Gaard i Graffe i Hvorum Herred, der tilhører Peder Skriver i Refshofvit, og derfor vil udlægge 1 Gaard i Riis i Vor Herred i Skanderborg Len, 2 Gaarde i Farsøe og $\frac{1}{2}$ Gaard i Giøstrup i Gislum Herred i Aalborghus Len, 1 Gaard i Pisselhøf i Aars Sogn og Herred, 3 Gaarde i Voxløf By og Sogn i Hvorum Herred, 4 Gaarde i Sønder Borg i Var Syssel, 2 Gaarde i Giessing i Brundum Sogn i Skadts Herred, 1 Gaard i Øster Lunde i Lunde Herred paa Fyen og, hvis det ikke forslaar, da yderligere Udlæg af hans Gods i Nørrejylland eller i Sjælland, skulle de med det første besigte begge Parters Gods, ligne det, beregne saavel den jordegne Bønderejendom som anden Ejendom og indsende Besigtelsen til Kancelliet. J. T. 4, 22.

— Miss. fra Regeringsraadet til Corvits Viffert. Hoslagt sendes ham en Supplikats fra Sognepræst og Kirkeværger ved Sundby⁴

¹ 15. April 1588; jvfr. 13. Aug. 1588.

² Fejlskrift for Guldbekegaard, Hornum H
nok Fejlskrift for: Sandby (Gynge el. Torns H.).

Sognekirke i Skaane til den udvalgte Prins angaaende deres meget forfaldne Kirke med Anmodning om at undersøge Kirkens Tilstand, hvortil dens Indkomst er anvendt og med hvad Middel den igen kan sættes i Stand, saa Regeringsraaderne, naar de komme over til Skaane, kunne faa fuldkommen Underretning hos ham og derefter træffe nærmere Bestemmelse. Sk. T. 2, 8.

19. Jull (Kbhvn.). Livsbrev for Steen Madtsen til Rensholm paa Kirkens Korntiende af Melbye Sogn i Glinge Herred, som Magnus Svove til Harritsefgaard som Lensmand i Glinge Herred har bortfæstet til ham, dog forbeholder Kongen sig mod Tilbagebetaling af Stedsmaalet at tage Tienden tilbage, hvis han selv faar Brug for den. Han skal i aarlig Afgift til Kirken svare 2 Pd. Rug og 3 Pd. Byg, at udrede senest inden Fastelavn, saafremt han ikke vil have dette Brev forbrudt. Det befales Sognemændene at tiende retfærdigt, da Steen Madtsen ellers skal have Fuldmagt til at lade deres Korn kaste i Lensmandens eller hans Fuldmægtigs Overværelse og lade dem straffe, hvis de have forset sig. Konc.

20. Jull (—). Miss. fra Regeringsraadet til Corvits Viffert. Da det paa den udvalgte Prinses Vegne har bevilget, at Hendrik Rammel til Beckeskouf maa faa 200 af Kronens Bønders Vogne i Malmø Len til at føre nogen Kalk til Malmø for ham, skal han sørge for, at Hendrik Rammel faar disse Vogne, og at hver Vogn fører 3 Tdr. Kalk til Malmø. Sk. T. 2, 8.

21. Jull (—). Aab. Brev, hvorved der indtil videre tillægges Hr. Jørgen Hendriksen, Sognepræst til Spedelsbiørg og St. Ibs Sogne i Roskilde, 3 Pd. Korn aarlig af Loftet paa Roskildegård, da han har klaget over, at han ved den Forbedring af Avlen til Kronens Gaard ved Bistrup, som Kong Frederik II lod foretage, og hvorved Ejendommen til 8 nedbrudte Gaardsæder i Bistrup underlagdes denne, i flere Aar er kommen til kort med den Tiende, som han tidligere havde af Bistrup Ladegaard og de derunder lagte Gaardsæder og Tofter, og derfor har begæret enten at faa Tiende af Bistrup Ladegaard eller Erstatning derfor. Sj. R. 13, 28.

22. Jull (—). Forleningsbrev for Hack Ulfstand paa Kallundborg Slot og Len og Seebygaard med tilliggende Avl, saaledes som Frantz Rantzau har haft Kallundborg Len og Petter Reitz Seebygaard. Han skal til Underhold for sig selv og Slottets og Seebygaards daglige Folk samt Maltgørere og andre, som passe

Seebysgaards Korn, til Underhold af de fattige Peblinge, som bespises paa Slottet, og til Slottets og Gaardens Istandholdelse aarlig oppebære følgende Genant: 1200 Dlr., 15 Læster Rug, 17 Læster Byg, 1000 Tdr. Havre, 18 Tdr. Smør, 67 $\frac{1}{2}$ fedt Svin, hvert beregnet til 2 Dlr., 31 $\frac{1}{2}$ Ko, 306 $\frac{1}{2}$ Lam, 300 Gæs, 713 Høns, 5 Tdr. Ost. For Resten af den visse Indtægt og for den uvisse skal han aarlig gøre Regnskab og maa selv beholde Halvparten af den uvisse Indtægt og af Oldengælden, dog undtages Told, Sise og Vrag, som Kongen forbeholder sig alene. Han skal tjene Riget med 12 geruste Heste og maa ikke beregne Kongen nogen Udgift, naar han selv eller hans Folk rejse her i Riget, ej heller nogen Udgift til Skriver og Regnskab. Han skal have Præsterne og al den gejstlige Rente i Lenet i Befaling og aarlig, naar han aflægger Slottets Regnskab, gøre Regnskab derfor; af den Gaardfæstning og Sagefald, som falder af det gejstlige Gods, maa han selv beholde Halvparten for sin Umage. Han skal holde Slottet og Gaarden i den Stand, hvori de nu ere, men skal der bygges noget særligt derpaa, vil Kongen selv give Ordre dertil. Sj. R. 13, 22.

22. Juli (Mbhv.). Følgebrev for Detlef Holck til Bønderne under Københavns Slot. Udt. i Sj. R. 13, 24.

— Miss. til Frederik Lange til Markegaard, Hermand Juel, Embedsmand paa Draxholm, og Peter Reitz, Embedsmand paa Andvorskouf. Da Fru Anne Rosenkrantz til Torbenfeld, Albret Gjæes Enke, har begæret 4 Kronens Gaarde i Ulvig i Sjælland til Mageskifte for 1 Gaard i Kiercke Helsing, 1 Gaard og 1 øde Jord i Kielstrup og 1 Gaard i Tyfstofte i Sjælland samt 1 Gaard i Skierup i Koldinghus Len, som den afdøde Konge for nogen Tid siden har lagt under Koldinghus, skulle de, saasnart de faa Besigtelsen over Gaarden i Skierup fra Casper Markdaner, besigte alt Godset i Sjælland, ligne begge Parter Gods og indsende Besigtelsen til Kancelliet. Sj. T. 17, 80.

— Miss. til Casper Markdanner. Da Fru Anne Rosenkrantz til Torbenfeld, Albret Gjæes Enke, af hvem Kong Frederik II har faaet 1 Gaard i Skierup i Koldinghus Len til Mageskifte, nu har begæret Vederlag derfor, skal han straks besigte Gaarden i Skierup, beregne Landgilde og Ejendom i Tønder og sende Besigtelsen til Friderik Lange, Hermand Jul og Peder Reitz. J. T. 4, 23.

— Miss. til Tolderne i Helsingør om Afskaffelse af Ballasttolden. Sj. T. 17, 81. (Tr.: CCD. II. 520 f.).

22. Juli (Mbhvn.). Følgebrev for Axel Gyldenstjerne til 1 Bonde i Hassing By og Sogn i Hassing Herred, 1 i Sundsgaard i Sundbye Sogn, 1 i Dybdal i Skyum Sogn, 1 i Sunds Mølle, 1 i Cappellhuset og 1 i Skødde By og Sogn i Hofvelbiørg Herred. Udt. i J. R. 5, 18 b.

23. Juli (—). Forleningsbrev for Christoffer Rosen-gaard paa 5 Gaarde i Ørløse¹, 1 Hus, kaldet Bierrit, paa Ørløse Fang i Munckeskoufven, 3 Gaarde og 1 Hus i Tersløf, 1 Gaard i Klippit, 2 Gaarde i Store Ladagger, 2 Gaarde og 3 Gadehuse i Solbythorp², 1 Gaard i Renmarck³, 1 Gaard i Heinerup, 4 Gaarde i Thestrup, Freersløf Mølle, 2 Gaarde i Vilgilstrup⁴, 1 Gaard i Ørsted og 1 Gaard i Skudderløse i Stedet for Meiltofte Birk paa Laaland, som Kong Frederik II havde forlenet ham med, men som nu med mere Gods er tilfaldet Dronning Sophia som Livgeding. Han skal ingen Afgift svare, men skal tjene Riget med 1 gerust Hest. Sj. R. 13, 24.

— Aab. Brev om, at Anne, Hr. Hermandts Enke, indtil videre maa oppebære 2 Pd. Korn af Kronneborg. Sj. R. 13, 26.

— Miss. fra Regeringsraadet til Jomfru Magdalene Emika-datter. Da disse 3 Brevvisere, Niels Knudtsen i Andebøl og Niels Jonsen og Hans Lauritsen i Kolbierrig⁵, have klaget over, at hun gør dem Hinder paa et Overdrev, kaldet Skaderud, imod en Dom og nogle Ridemandsbreve, som de have derpaa, anmoder Raadet paa den udvalgte Konges Vegne hende om at rette sig selv heri og ikke mod Dom og rette Breve gøre dem Hinder paa noget, som bør følge dem til deres Gaarde, men hellere baade i disse og andre Maader haandhæve dem og lade dem nyde Lov og Ret, saaledes som hendes Forleningsbrev byder. F. og Sm. T. 2, 9.

— Forleningsbrev for Frants Rantzau til Brobye paa Silkeborg Slot og Len efter Henning Reventlov, Embedsmand paa Dueholms Kloster. Han skal i aarlig Genant, at regne fra 1 Maj 1588, have 14 Læster Rug og Mel, 16 Læster Byg og Malt, 8 $\frac{1}{2}$ Læst 4 Ørt. Havre, 2 $\frac{1}{2}$ Læst 2 Tdr. Smør, 34 Nødkroppe, 180 Faarekroppe, 182 Gæs, 473 Høns, 4 Tdr. Aal, 4000 og 16 Snese Hvillinger, 9000 Flyndere, 250 Svin af Landskylden, 8 Tdr. Gryn, 8 Tdr. Lønborgsalt og al Slottets Avl med Affødningen. For Resten

¹ Aarløse, Ringsted H. ² Salbytorp, Ramas H. ³ Reimark, samme H. ⁴ Vilkestrup, samme H. ⁵ Kaalbørg, Odense H.

af den visse Indtægt skal han aarlig gøre Regnskab til 1. Maj, ligesaa for den uvisse Indtægt, hvoraf han selv maa beholde Halvparten, dog forbeholder Kongen sig alene al Told, Sise, Oldensvin og Oldengæld. Frants Rantzau maa have fri Olden til Slottets egne hjemmefødte Svin, naar der er Olden, og skal, da Oldensvinene fra hans Len ikke kunne sendes levende til København, lade dem slagte og salte, for hvilket Arbejde han selv maa beholde Hovederne, Ryggene og Fødderne. Han skal have den gejstlige Jurisdiktion i Lenet i Befaling og aarlig gøre Regnskab for Indtægten deraf, hvoraf han selv maa beholde Halvparten af Gaardfæstning og Sægefald. Han skal tjene Riget med 10 geruste Heste og maa ikke beregne Kongen nogen Udgift, naar han selv eller Slottets Folk rejse her i Riget i Kongens Ærinde. Han skal holde Slottet i den Stand, hvori det nu er, og maa ikke beregne Kongen nogen Udgift for det Smaa-arbejde, der udføres derpaa; skal der bygges noget særligt, vil Kongen selv give Ordre derom. J. R. 5, 18 b.

24. Jull (Mbhv.). Aab. Brev til Borgerskabet i Nysted og Sakskøbing om, at Kongen har betroet Frederik Hobe, der af Dronning Sophia er bleven forlenet med Aalleholm Slot, at have dem i Befaling og Forsvar paa Kronens Vegne, dog skal al By-skat, Told, Sise og andet, som kan tilfalde Kongen af Byen, alene komme Kongen til Bedste. Det befales alle at være Frederich Hobe lydige. F. og Sm. R. 2, 104.

25. Jull (—). Aab. Brev om, at Peder Jacobsen Flem-løse, der i lang Tid har haft Frederik II's Brev¹ paa det første ledige Kannikedomme i Roskilde Domkirke, men for alle Haande Lejligheds Skyld er bleven forbigaaet, nu maa faa det allerførste Kannikedomme, som bliver ledigt smøds., medmindre nogen har Specialbrev paa et bestemt Kannikedomme. Naar han ikke ved sine Studier eller nogen Tjeneste er forhindret deri, skal han residere ved Domkirken. Sj. R. 13, 26².

— Miss. til Claus Glambek til Rask og Johan Rud til Møgelkier om at være til Stede ved Frants Rantzau til Braabys Overtagelse af Silkeborg Slot, føre Tilsyn med, hvad Inventarium han modtager, besigte Bygningerne paa Slottet og Lade-gaarden samt paa Tiufsum³ og paa Vinderslefsgaard, besigte Sko-

¹ 1°. Junii 1579. ² Tr.: Flemmøses Astrologie, udg. af Fris, 8, V—VII. ³ Tvilum-gaard, Gern H.

vene i Lenet og give alt beskrevet under deres Signeter. Udt. i J. T. 4, 23 b.

25. Jull (Kbhvn.). Miss. fra Regeringsraadet til Frederik Hobe. Da det Taarn paa Olleholm, som der var givet Ordre til at fornye, endnu ikke er tækket og gjort færdigt, anmoder Raadet paa den udvalgte Konges Vegne ham om at gøre det, der endnu er mangelfuldt paa Taarnet og er, under Bygning, færdigt, men lade det bero derved, da Raadet helst ser, at Dronningen skulde se Huset en Gang, førend der foretages noget videre, og da det vil sende en Bygmester did, der kan undersøge alt og se, hvad der videre med Nytte kan gøres, saa alt kan blive ordnet, saaledes som det kan være Dronningen behageligt. Han skal optegne, hvad han lægger ud hertil, og sende Fortegnelsen til Renteriet, der skal betale ham. F. og Sm. T. 2, 10.

26. Jull (—). Lignende Miss. til Christoffer Rosengaard om at fuldføre den Bygning, som var begyndt paa Halstedt Kloster, optegne, hvad han lægger ud hertil, og sende Fortegnelsen til Renteriet. Udt. i F. og Sm. T. 2, 11.

— Forleningsbrev for Hack Ulfstand, Embedsmand paa Kallundborg Slot, paa Kronens Gods i Skiefvinge¹ paa Sjælland, som hidtil har ligget under Vordingborg Slot, men nu skal høre under Kallundborg; han skal gøre Regnskab for den visse og uvisse Indtægt deraf sammen med Slottets Regnskab. Sj. R. 13, 27.

— Aab. Brev til Borgerskabet i Nakskov om at være Christoffer Rosengaard lydigt (ligelydende med Brevene af 24. Juli til Nysted og Saxkøbing). Udt. i F. og Sm. R. 2, 104 b.

— Miss. til Lodvig Munk. Da Kongen staar i Handel med Axel Gyldenstjerne om et Mageskifte og har givet ham Følgebrev til de Bønder, han begærer, skal Lodvig Munk i Stedet lægge følgende af Axel Gyldenstjernes Gods ind under Slottet [Ørum]: Gaarden Jestrup og 1 Gadehus paa Tiurholm² i Liønge Sogn i Refs Herred og 1 Gaard og 1 Gadehus i Hvidbierrig By og Sogn paa Tiurholm. J. T. 4, 23 b.

27. Jull (—). Miss. fra Regeringsraadet til Tolderne i Helsingør. Der er til forskellige Tider i Aar baade til den afdøde Konge og siden under de følgende sørgelige Forhold udtaget en Del Vin hos Johan von Delden, Borger i København, nemlig

¹ Skiblinge, Baars H. ² Thyholm.

394 Amer Vin og 21 Amer Vineddike, saaledes som Johan von Deldens vedlagte Seddel og Skænken Hans Stralendorffs og andres Kvittanser udvise, hvorfor Johan von Delden endnu ingen Betaling har faaet; da det nu er henimod den Tid, da Johan von Delden selv skal betale sine Kreditorer, har han anmodet om at faa Vinen betalt, og det befales derfor Tolderne at gøre op med Johan von Delden, beregne 19 Dlr. for hver Ame Vin og 18 Dlr. for hver Ame Vineddike, saaledes som Prisen har været i Aar, og siden betale ham, efterhaanden som de faa Penge ind af Tolden. De skulle tage Kvittanser for det, de betale, og tage de af Hans Stralendorff udgivne Kvittanser til sig. Sj. T. 17, 81 b.

27. Juli (Åbbvu.). Miss. fra Regeringsraadet til Giert Rantzau. Da Christen Høring, som havde Dronningens Mølle, har klaget over, at Møllen var sat for højt i Landgilde, og at han er kommen til at restere med 1 $\frac{1}{2}$ Læst Mel, som han ikke kan udrede, har Regeringsraadet eftergivet ham denne Restance. Udt. i Sj. T. 17, 82.

— Aab. Brev om, at Peder Thott til Bolting indtil videre maa være fri for at svare Afgift af Krontienden af Reginge¹ Sogn i Fyen, som han nu selv har i Fæste. F. og Sm. R. 2, 6 b.

— Aab. Brev, hvorved Laurits Brockenhuus til Brangstrups aarlige Genant af Nyborg Slot og Len forbedres med 250 Dlr., 2 Læster Mel, 3 Læster Havre. $\frac{1}{2}$ Læst Smør, 20 fede Svin, 10 Øksne, 50 Lam, 50 Gæs og saa mange Fodereksne og Foder-nød, som Jordebogen formelder, da Eskebjerg Gaard og Gods, som tidligere laa under Slottet, nu er forlenet til Erik Hardenberg. F. og Sm. R. 2, 7.

— Skøde fra Erich Lange til Engelsthalm til Kronen. J. R. 5, 20. (Se Kr. Sk.)

— Miss. til Albrit Friis og Casper Markdanner, Embedsmænd paa Riberhus og Koldinghus. For nogle Aar siden tog Kong Frederik II, der vilde indrette Koldinghus Len til en Kronens Endelsejendom og Fredejagt, med Laurits Brockenhuus's Samtykke 4 denne tilhørende Gaarde i Follerup og Follerup Mølle, og da Laurits Brockenhuus besværede sig ved at afstaa dette Gods, medmindre Kongen ogsaa vilde tilskifte sig hans øvrige Gods i Nørrejylland, da det vilde være ham besværligt at holde en særlig Foged i Nørre-

¹ Ringe, Gudmo H.

jylland for det ringe Gods, han havde tilbage der, og endnu besværligere at føre Landgilden af Godset over til Fyen, gik Kong Frederik II ogsaa ind paa at overtage alt hans Gods i Nørrejylland for Gods i Fyen, men formedelst forskellige Hindringer og Kongens Død blev Mageskiftet ikke bragt til Afslutning. Da Laurits Brockenhuus nu har tilbudt Kronen Godset i Follerup og desuden 2 Gaarde i Ouxbøl i Riberhus Len, 1 Gaard i Giedborg, 3 Gaarde i Skjødstrup, 4 Gaarde og 1 Bol i Nørreagger og Fiellerupgaard¹ i Halts Herred, 1 Gaard i Kaaling² og 1 Gaard i Allesløf i Sønder Herred til Mageskifte for 13 Gaarde i Dømmestrup³ i Fyen, 2 Gaarde i Vallerløf⁴, Kronens Herlighed af 1 jordeggen Bondegaard i Rambdrup, 2 Gaarde i Sølling og Kronens Rettighed i 1 Kirkegaard smøds., der svarer Landgilde til Sølling Kirke, samt Kronens Rettighed i 1 Kirkegaard i Aarsløf, der svarer Landgilde til Aarsløf Kirke, skulle de med det første besigte begge Parter Gods, ligne det, beregne Ejendommen saa vel i det jordegne som i Kronens Gods og indsende Besigtelsen til Kancelliet. J. T. 4, 24.

28. Juli (Kbhvn.). Aab. Brev om, at Axel Gyldenstjerne, Statholder i Norge, af hvem Regeringsraadet til Rigets Bedste har købt et Skib med Sejl, Anker, Tov og alt Tilbehør til en Pris af 300 Dlr., maa faa denne Sum afkortet ved den første Regnskabsaflæggelse af Aggershus Len mod Indlevering til Rentekammeret af dette Brev og en tilbørlig Kvittans. Sj. R. 13, 28 b. Orig.

— Nyt Forleningsbrev for Niels Parsberg til Sandbygaard paa Roskildeggaard og Bistrupgaard. Han skal fra 1. Maj 1588 at regne i aarlig Genant have: 7 Læster Rug, 9 Læster Byg og Malt, 70 Dlr. til at købe Humle for, 8 Tdr. Smør, 250 Sider Flæsk, naar der er Olden, og 100 Dlr. til at købe Flæsk for, naar der ingen Olden er, 30 levende Kør, 16 Nødkroppe, 250 Lam, 200 Gæs, 400 Høns, 3¹/₂, Læst saltet Sild, 1 Læst saltet Torsk, hver Td. Sild eller Torsk beregnet til 2 Dlr. og ikke mere, 1 Læst saltet Kuller, 10 Vorder Langer, 10 Vorder Kabliav, 1000 Hvillinger, 3000 Flyndere, 7 Lispd. islandsk Fisk, 13 Tdr. Byggryn og 4 Tdr. Lyneborgersalt. Endvidere skal han have Klædning til sig selv, fjerde og til Løn og Klæder til alle de daglige Folk paa Gaarden og i Ladegaarden 140 Dlr. Af ovennævnte Genant og

¹ Fiellerupgaard, Hads H. ² Kallind, Sønder H., Randers Amt. ³ Dømmestrup, Aaben H. ⁴ Voldersløv, Odense H.

Penge skal han underholde og lønne alle de daglige Folk og de fremmede Folk af Bønderne, som han bruger til Avlen eller andet Arbejde, med Undtagelse af Tærskemændene om Vinteren, som han skal lade tærske for Penge, men selv underholde. Niels Paraberg skal ugentlig have 4 Tdr. Havre og frit Rufoder til de 4 geruste Heste, hvormed han skal tjene Riget, ligesaa Foder og Maal til 4 Vogaklippere; Ridefogden skal aarlig have 26 Tdr. Havre og Rufoder til en Klipper. Han skal føre godt Tilsyn med Avlens Drift og gøre Kronen klart Regnskab derfor, ligesaa for Kronens Tiendekorn og anden Rettighed af den gejstlige Jurisdiktion, og han maa selv oppebære Tredjeparten af den Gaardfæstning og Sagefald, som falder af det gejstlige Gods. Han skal gøre Regnskab for den uvisse Indtægt, hvoraf han selv maa beholde Tredjeparten, dog forbeholder Kongen sig alene al Told, Sise, Vrag og Oldengæld. Kommer der Folk til ham med Kongens Pasbord eller i Kongens Ærinde, skal han paa egen Bekostning give dem et Maaltid Mad eller to, men maa ikke henvise dem til Borgerne i Byen. Han maa ikke bruge noget Fiskeri i de i Lenet liggende Enemærkeskevande og Søer, som tilhøre Kongen alene. Han skal gøre Regnskab for hvad der hugges af fornede Træer i Lenets Skove til Ildebrændsel, Husstømmer og Hjultømmer til Bønderne. Sj. R. 13, 29 b.

28. Jull (Ubhv.). Aab. Brev om, at Birgitte Melchers indtil videre maa beholde det Falkeleje paa Kronens Ejendom ved Køge Krog, som hendes afdøde Husbonde i 24 Aar har haft og svaret tilbørlig Rettighed af, dog skal hun selv bruge det og maa ikke bortleje det. Hun skal svare samme Told og Rettighed deraf, som der svares af andre Falkelejer i Riget, og skal tilbyde Kongens Fuldmægtige paa Kiøpnehafns og Kronneborg Slotte de Falke, hun fanger, før hun udfører dem; findes da nogle brugelige, skal hun overlade Kongen dem til sædvanlig Pris. Sj. R. 13, 31 b.

— Aab. Brev, hvorved det tillades Jesper Skammelsen sise frit at indføre 25 Læster Rostockerøl; det indførte skal noteres paa Brevet. Udt. i Sj. R. 13, 32.

— Aab. Brev om, at Kongen aarlig vil give Lodvig Petters af Brabant, der har anrettet en fransk Skole i København, 50 Dlr. Sj. R. 13, 32. (Tr.: K. D. II. 433 f.).

— Miss. fra Regeringsraadet til Thomas Jørgensen, Tolder i Ribe. Jens Hansen, Borger i Aalborg, har berettet, at han 1586 er kommen næsten i den yderste Armod ved, at han har

maattet sælge 490 Øksne, som han havde uddrevet, med stort Tab, og han har begæret at faa Tolden af Øksnene, som han resterer med, eftergivet. Da Regeringsraaderne ere betænkelige ved i Kongens umyndige Aar at eftergive en saadan Sum uden deres Medbrødre Rigsraadernes Vidende, men det berettes, at Jens Hansen ikke formaar at betale, skal Thomas Jørgensen opsætte al Tiltale mod ham, indtil Rigsraadet kommer sammen og i Forening med Regeringsraaderne paa Jens Hansens nærmere Anfordring kunne bestemme, hvad der kan gøres for ham. J. T. 4, 25 b.

30. Jull (Åbbva.). Aab. Brev om, at Hr. Anders Søfrensen, Sognepræst til Ofreøfre¹ Sogn, indtil videre aarlig maa faa 4 Læs Hø af Itslef Mark ligesom hans Formænd. Udt. i Sj. R. 13, 33.

9. Aug. (—). Aab. Brev, hvorved Jacob Høyers aarlige Besolding forhøjes med 150 Dlr. i Betragtning af hans lange og tro Tjeneste i Tyske Kancelli. Sj. R. 13, 33 b.

10. Aug. (—). Miss. til Kirkeværger og menige Sognemænd i Tornhørrig, Vemmerløf og Heningsøe² Sogne om, at de herefter skulle levere deres Kirketiende paa Korsør Slot til Lensmanden Knud Ruds Fuldmægtig, da den Tildelse, som de ved Korsør Slots Henlæggelse til Andvordskouf Slot fik til selv at beholde Tienden i Sognene, kun er givet paa den Betingelse, at det skulde staa Kongen frit for igen at tage Tienderne, hvis han fik Brug for dem til nogle af sine Slotte, Klostre eller Gaarde, hvilket nu er Tilfældet, da det er blevet bestemt, at Korsør Slot igen skal have sin særlige Lensmand, og der derfor vil være Brug for Straafoder ikke alene til Kongens og hans Moders Heste, naar deres Vej falder der forbi, men ogsaa til de Heste, hvormed Lensmanden skal tjene Riget. Lensmanden paa Korsør Slot skal tilbagebetale det Stedsmaal, som er udgivet paa Tienderne, og aarlig svare Kirkeværgerne for de nævnte Sognekirker den Afgift, som tidligere er svaret af Tienderne. Hvis nogen tiender uretfærdigt, skal Knud Rud have Fuldmagt til at lade hans Korn kaste og lade ham tiltale og straffe, hvis han har forset sig. Sj. T. 17, 82.

— Miss. fra Regeringsraadet til Peter Reitz. Knud Rud til Sandholt, Embedsmand paa Korsør Slot, har klaget over, at uagtet

¹ Rødovre, Søkkelunds H. ² Hammershøj, Slagelse H.

han er bleven forlenet med Korsør Slot og Len, saaledes som Frants Rantzau har haft det, gør Peter Reitz ham Hinder paa noget Gods i Frølund, Halbye¹, Bonderup og Halsebye, der tidligere har ligget til Andvorskouf, men i Frants Rantzaus Tid efter kgl. Ordre² er henlagt under Korsør Slot. Da Knud Rud er bleven forlenet med Korsør Slot og Len i alle Maader, som Frants Rantzau havde det, og Godset i dennes Tid er lagt dertil og siden har fulgt dette Slot, befales det Peter Reitz at lade Knud Rud faa alt det Gods, der laa til Korsør Slot, da Peter Reitz overtog det efter Frants Rantzau. Sj. T. 17, 83.

11 Aug. (Mbhv.). Aab. Brev om, at Gabriel Svalle indtil videre maa være fri for Landgilde og anden Tynge af den Gaard i Hellestادت, som Kong Frederik II har forlenet ham med³, og som han nu selv bor i, for at han bedre kan gøre Riget den Tjeneste, han er takseret for. Sk. R. 2, 8 b.

— Miss. til Frants Rantzau om at fritage Bønderne i Skanderup for deres Smørskyld, da Høet paa deres Enge er blevet bortrevet af stor Vandflod, saa de intet have til at opholde deres Kvæg med. Udt. i J. T. 4, 26.

13. Aug. (Beskilde). Miss. fra Regeringsraadet til Albrit Friis. Han har meddelt, at Peder Rantzau til Trøeborg i Henhold til et ham af Kong Frederik II for en god Tid siden meddelt Brev vil dele Kronens, Kapitlets og andres Tjenere deromkring til at grave en Grøft, for hvilket Arbejde Kronens og Kapitlets Tjenere dog hidtil ere blevne forskaanede i Henhold til Kong Frederik II's mundtlige Ordre til Albrit Friis, der havde forestillet Kongen, at Grøften vilde blive mere til Skade end til Gavn for Kronens og Kapitlets Tjenere og Ribe By under stor Vandflod, ligesom ogsaa selve Gravningen af Grøften blev opsat, indtil nu Peder Rantzau igen har begyndt paa den. Det befales ham i et og alt at rette sig efter Kong Frederik II's mundtlige Ordre og baade i denne Sag og alt andet at have Kronens, Kapitlets og Hospitalets Tjeneres Gavn og Bedste i Agt. J. T. 4, 26.

15. Aug. (Mbhv.). Miss. fra Regeringsraadet til Corvits Vifert. Da nogle af Regeringeraaderne sidst vare ovre i Skaane for at takserer den skaanske Adel for Røsttjeneste, klagede Bønderne i Borbygaard, som Hendrik Profos er forlenet med, stærkt over, at

¹ Hulby, Slagelse H. ² 15. Nov. 1588. ³ 25. April 1580.

han forurettede dem, og da det ved et Møde mellem ham og Bænderne for Regeringaraaderne befandtes, at han var optraadt ubilligt, blev det bestemt, at Corvits Viffert igen skulde lægge Gaarden ind under Slottet [Malmø], da Hendrik Profos kun havde Forleningsbrev indtil videre paa den, og i Stedet for af Loftet give ham saa meget, som Gaardens rette Skyld beløber sig til. Det befales ham straks at bringe dette til Udførelse. Sk. T. 2, 8 b.

15. Aug. (Mbhvn.). Miss. til Steen Brahe. Der er kommen sikre Efterretninger om, at den engelske og spanske Skibsarmada have været i Kamp, og at den engelske har beholdt Overhaand og drevet den spanske Armada ind i Nordsøen, hvor spanske Skibe ere sæte omtrent mellem Embden og Bremen. Da de jo kunne komme nærmere og nærmere, maa der passes godt paa, at de ikke uformodet eller uden Kongens Vilje søge hans Lande og Havne, og at der kan ydes dem alvorlig Modstand, hvis de ville foretage sig noget fjendtligt mod hans Undersaatter, og det befales derfor Steen Brahe at lade lave Bavnere paa Kulden og andre Steder i hans Len [Helsingborg] langs med Strandsiden og sørge for, at der bliver holdt god Vagt ved dem baade Nat og Dag; hvis Vagten mærker noget til mærkelige Skibe eller en Skibsflaade, skal den anstikke Bavnene, og derefter skal den nærmestliggende Bavn tændes og saaledes videre, Bavn efter Bavn, saa det kan blive bekendt. Han skal give Almuen i Lenet Ordre til, at den, saasnart den ser Bavnene blive tændte, skal møde med Vaaben og Værger ved disse for at gøre Modstand, hvis nogen vil foretage sig noget fjendtligt eller uden Tilladelse vil søge Land. Ved den yderste Bavn mod Søen skal han sætte en paalidelig Karl til at have Opsigt med Vagten, men en, som har Forstand paa en Skibsflaade og paa, hvad Skibe der kommer, saa der ikke sker noget letfærdigt.

— Postscriptum: Hvis der kommer nogle til Landet og de ville sende en Baad fra sig for at tale med nogen eller i andre umistænkelige Ærinder, skal han sørge for, at der ikke lægges dem Hindringer i Vejen eller gøres Overfald paa dem, og at de henvises til ham, hvis de have noget venligt at andrage, men det maa ikke tillades dem at komme i Land med nogen samlet Hob. Sk. T. 2, 9 b.

— Lignende Miss. til Axel Gyldenstjerne om at lade holde Vagt alle Vegne i Norge, særlig ved de bedste og fornemste Havne, for at der ikke uformodet skal blive gjort Overfald paa Kongens Undersaatter. Hvis der kommer nogle til Landet og de

ville sende en Baad fra sig for at tale med nogen eller i andre umistænkelige Ærinder, skal han sørge for, at der ikke lægges dem Hindringer i Vejen eller gøres Overfald paa dem, og at de henvises til Lensmanden i Lenet, hvis de have noget venligt at andrage, men det maa ikke tillades dem at gaa i Land med nogen samlet Hob. Udt. i Sk. T. 2, 10 b.

16. Aug. (Kbhvn.). Bestalling for Hans Meyer i Helsingør som Toldskriver smøtts. Da den Rente, der er tillagt de to andre Toldskrivere, kun vilde blive meget ringe, hvis den skulde deles i 3 Parter. skal der aarlig betales Hans Meyer 100 gl. Dlr. i Løn af Tolden. Han skal ligesom de andre Toldskrivere være fri for al kgl. og borgerlig Tynge, saalænge han er Toldskriver. Sj. R. 13, 34.

— Miss. til Arrild Hvitfeldt. Der er Trætte mellem Jacob Ulfeldt og Fru Kiersten Lykke, Eiler Grubbes Enke, om Jacob Ulfeldts Broder Corvits Ulfeldts Brev paa 1000 Dlr., som han har søket, men som Herredsfogden har dømt hende og Arvinger fri for, og Sagen er indstævnet til Landstinget til den 28. Aug. Da Sagen angaar Landsdommeren Anders Dresselberg selv, skal Arrild Hvitfeldt sidde i Dommers Sted paa Landstinget i den Sag. Udt. i Sj. T. 17, 83 b.

— Miss. til Jacob Seefeldt. Anders Dresselberg til Vognserup, Landsdommer i Sjælland, har berettet, at han af den afdøde Konge er bleven forlenet med Provstiet i Ribe Domkirke, hvortil blandt andet Stabye Kirke ligger, saaledes at Domprovsten altid har haft Ret til at høre Kirkens Regnskab og til at bortfæste Kirkens Tiender, Jorder og Ejendomme, hvilken Ret Jacob Seefeldt imidlertid nu vil tilholde sig til Mariager Kloster, da Jus patronatus med Kronens Part af Tienden og Retten til at indsætte Præster hører til Klosteret. Det befales ham uhindret at lade Anders Dresselberg nyde Retten til at høre Regnskab og bortfæste Kirkens Tiender og Jorder, da denne Ret altid har fulgt Domprovsten i Kapitlet. J. T. 4, 26 b.

17. Aug. (—). Miss. til Anders Kaas paa hans Broder Emicke Kaas's Børns Vegne. Afdøde Emicke Kaas er bleven den afdøde Konge en Sum Penge skyldig paa hans Regnskab af Visborg Slot og Gotland, og disse Penge ere trods hyppige Skrivelser til Anders Kaas endnu ikke blevne betalte. Da der nu paahviler Riget store Pengeudgifter til Betaling af de Bekostninger, Riget er kommet i i Aar baade ved Kongens Død og Begravelse og

ved de mange fremmede Herrers og Gesandters Ophold og i andre Maader, hvilke Penge med det første skulle betales, og da der, som han ligesaa vel som andre ved, ikke er andre Midler dertil end Indkomsten af Kronens Len, nødes Kongen til at indkræve, hvad han har til gode, og befaler ham derfor med det allerførste at indbetale Restancen til Rentekammeret, saafremt han ikke, hvis det ikke sker og Kongen af den Grund lider nogen Skade med Rentepenge eller Skadegæld, selv vil staa til Rette derfor, ligesom Kongen saa ogsaa vil se sig nødsaget til at gribe til andre Midler for at faa sin Betaling. Hvis han har nogen Undskyldning, skal han begive sig hid for paa Børnenes Vegne at erklære sig. — Seddel: Da den afdøde Konge af sit eget Kammer har laant ham 400 Dlr. og der til Omslaget skal betales en stor Sum Penge, som den afdøde Konge har udlovet, befales det ham at betale Rentemesteren de 400 Dlr. inden den Tid, da han vil komme til at staa til Rette, hvis det ikke sker og Kongen af den Grund lider nogen Skade med Rentepenge eller Skadegæld. Sj. T. 17, 84 og 87.

17. Aug. (Åbhvn.). Miss. til Peder Gyldenstjerne. Som han selv kan tænke, er Riget kommet i store Bekostninger ved Kongens Død, dels til Begravelsen, dels til Underhold af de fremmede Herrere og fremmede Herrers Gesandter, der ere komne herind til Begravelsen og før og siden, og der forestaar store Pengeudgifter, som med det første skulle afholdes; ligeledes behøves der daglig Penge til Hofsindernes og Hofstjernerne Kostpenge og i andre Maader. Da han resterer med en Sum Penge af sit Regnskab af Bahus Len, af Afgiften af Vestervig Kloster og af forskellige Penge-skatte af Vestervig Klosters Birk og af Hing og Uldborg Herreder og der, som han ved, ikke er andre Midler til at skaffe Penge end fra Kronens Len, nødes Kongen til at indkræve, hvad han og andre Lensmænd ere blevne den afdøde Konge skyldige, og han anmodes derfor om med det første at indbetale Restancen paa Rentekammeret og sende sin Skriver ind med Regnskaberne for at gøre dem klare, saa han en Gang for alle kan komme til Ende dermed. Sj. T. 17, 86 og 85.

— Ligelydende Miss. til Albret Friis angaaende hans Regnskab for Stiftets Indkomst og hans Restance deraf til 1. Maj 1588. Sj. T. 17, 86 og 84 b.

— Ligelydende Miss. til Christen Skeel angaaende hans Re-

stance af Afgiften af Bøuling Len til 1. Maj 1588. Sj. T. 17, 86 og 85.

17. Aug. (Åbbvn.). Miss. til Frants Rantzau. Det har forundret ikke lidt, at han ikke har betalt den Restance, han efter sit Regnskab staar tilbage med af Kallundborg og Korsør Len, da der nu er gaaet saa lang Tid, siden han burde have gjort den Sag klar. Da der nu forestaar store Udgifter i Anledning af Bekostningerne med Kongens Begravelse og med de mange fremmede Herrer og fremmede Herrers Gesandter, som have været her, og i andre Maader, ligesom der ogsaa daglig behøves Penge til Kostpenge til Hofsinderne og Hofstjenerne, og da der, som han selv kan tænke, ikke er andre Midler at skaffe Penge paa end fra Kronens Len, befales det ham med det allerførste at indbetale Restancen paa Rentekammeret, saafremt Kongen ikke skal se sig nødt til at indkræve den ved andre Midler. Sj. T. 17, 86 b.

— Ligelydende Miss. til Henning Gjøs angaaende hans Restance af Nykøbing Slot og Len og af den gejstlige Indkomst paa Falster indtil den Dag, da han blev Lenet kvit; til Morten Venstermand ang. hans Afgift af Øens Len til 1. Maj 1588; til Henning Reventlov ang. hans Regnskab og Restance af Silkeborg Slot og Len til 1. Maj 1588; til Lodvig Munk Olsen ang. hans Restance af Afgiften af Ørum Len og den gejstlige Indkomst af Lenet til 1. Maj 1588; til Hendrik Gyldenstjerne ang. hans Restance af Båhus Len, Han Herred, Vildsted By og Hals Birk og af forskellige Pengeskatter af Aastrup Len og Han Herred samt om de 1000 Dlr., den afdøde Konge har laant ham af sit eget Kammer, hvilke det paalægges ham at betale inden Omslaget, da Kongen paa det skal udbetale en stor Sum Penge, som Kongens Fader har udlovet, saafremt det ikke sker og Kongen af den Grund lider nogen Skade med Rentepenge eller Skadegæld, vil han komme til at staa til Rette derfor; til Jacob Krabbe ang. hans Afgift af det Kronens Gods i Skaane, som han har i Forleuing, til 1. Maj 1588, samt om 500 Dlr., som den afdøde Konge har laant ham af sit eget Kammer; til Pouel Hvitsfeldt ang. hans Afgift af Halmsted Herred til 1. Maj 1588; til Ofve Juel ang. hans Regnskab og Restance af Aggershus Len og Afgiften af Hedemarkens og Østerdalens Len til 1. Maj 1588; til Niels Biid ang. hans Regnskab og Restance af Bergenhus Len til 1. Maj 1588; til Hans Pedersen ang. hans Afgift af Nedenes Len og

Raabyggelaugen til Mikkeledag 1588; til Hendrik Brockenhuus's Arvinger ang. Regnskabet og Restancen af Bradtsbiørg Len til 10. Marts 1588; til Johan Venstermands Arvinger ang. Restancen af Reens Klosters Len til 1. Maj 1588; til Hans Offensen ang. hans Afgift af Backe Klosters Len; til Johan Bochoft ang. hans Restance af Island. Udt. i Sj. T. 17, 84 b og 87.

17. Aug. (Kbhvn.). Miss. til Lensmændene ved Søsiden om at give Tolderne i Købstæderne og paa Toldstederne i deres Len Ordre til ikke at tilstede, at Græssøkene udføres. Sj. T. 17, 87 b. (Se CCD. II. 521).

20. Aug. (—). Miss. fra Regeringsraadet til Tolderne i Helsingør. Da Regeringsraaderne vare i Skaane for at takseré Adelen, berettede Borgemestre og Raad i Malmø, at de havde begyndt paa en mærkelig og anselig Bygning paa deres Bys Befæstning, og Regeringsraaderne have nu selv anset Lejligheden og betænkt, at Byens Formue ikke er saaledes, at den uden særlig Hjælp kan fuldføre Arbejdet saa snart, som det bør gøres, og at en Opgivelse af Arbejdet vil medføre stort Pengespild og med Tiden des større Bekostning, da det, der allerede er anvendt, saa vil være fuldstændig forgæves. De have derfor paa den udvalgte Konges Vegne lovet Borgemestre og Raad i Malmø at laane dem 1000 gl. Dlr. af Tolden til 1. Maj og befale Tolderne at levere dem disse Penge, tage Borgemestres og Raads Gældsbev. til sig og opbevare det ved deres Regnskab. Sj. T. 17, 88 b.

23. Aug. (—). Aab. Brev om, at M. Christoffer Knopf, der i mange Aar har tjent Kong Frederik II og dennes Moder som Hofprædikant, men nu formedelst Alderdom ikke mere kan taale den daglige Besværing, den idelige Opvartning og de lange Rejser og derfor af Kongens Moder og Regeringsraaderne er bleven forløvet fra den daglige Hoftjeneste og har faaet Tilladelse til at bosætte sig i København eller Roskilde, dog saaledes at han, hvis Kongens Moder eller Regeringsraaderne forlange det, skal være villig til at gøre Tjeneste, hermed dog ikke ment lange Rejser fra det ene Land til det andet, fremdeles frit maa beholde de gejstlige Len og det Gods, som Kong Frederik II har forlenet ham med, samt Tienden af Assindrup¹ Sogn ved Frederiksborg, som han hidtil har

¹ Alsønderup, Strø H.

haft. Fremdeles bevilges, at han maa oppebære de samme Kostpenge som hidtil eller i Stedet saa megen aarlig Løn, som Kostpengene beløbe sig til, samt Klædning til 2 Personer og Foder og Maal til 2 Heste, og at han maa være fri for Skat, Hold, Vagt og anden kgl. eller borgerlig Tynge i de nævnte 2 Byer eller hvor han bosætter sig. Kongen vil endvidere lade ham haandhæve og forpagtinge til al Ret. Sj. R. 13, 35.

23. Aug. (Kbhvn.). Aab. Brev, udstedt af Regeringsraaderne, om, at Tyge Brahe til Knudstrup har tilkendegivet dem og de andre Rigsraader paa den udvalgte Prinses Vegne, at han efter Kong Frederik II's Begæring og efter den Forstand, han med synderlig Flid og Studering, ikke uden stor Bækostning, har erhvervet i den »loflig« Astronomiens Kunst, paa Øen Hveen med mærkelig Bækostning har indrettet en anselig Bygning og deri ny og fornemme Instrumenter til Astronomiens Forbedring, for at denne Kunst ikke alene maatte blive bekendt her i Riget ligesom andre boglige fri Kunster, men ogsaa maa blive forbedret her mere end andensteds. Riget til Ære og den afdøde Konge til berømmeligt Eftermæle. Tyge Brahe har derhos begæret, at Regeringsraaderne i Kongens umyndige Aar ville drage Omsorg for og til sin Tid formane Kongen til at sørge for, at den af Tyge Brahe paa Hveen indrettede Bygning med Instrumenter ikke alene maa blive holdt vedlige i hans Tid uden yderligere Besværing for ham, men ogsaa efter hans Død stedsse maa blive anvendt til samme Brug, og at der maa blive henlagt nødtørftig Underholdning dertil, for at det, der nu en Gang med stor Møje og Bækostning er indrettet, ikke skal blive til ingen Nytte og øde; endvidere har han begæret, at hvis nogen af hans egne i Synderlighed eller siden nogen af hans nærmeste Slægt eller dernæst nogen af indfødt dansk Adel eller andre indfødte blev duggelig til at forestaa det, han har opfundet og indrettet, han da fremfor andre maatte være nærmest dertil. Da det er alle Regeringsraaderne vitterligt, at Tyge Brahe foruden sin Møje og Besvær har anvendt ikke saa lidt af sit eget paa fornævnte Bygning og Instrumenter, og de ogsaa for en Del vide og kunne se, hvad Nytte og Berømmelse denne Kunst medfører udover den Ære, som følger med, at den i disse Riger læres fuldkomnere og udførligere end andensteds, have de og Rigsraadet, saa vidt det kan ske i den umyndige Konges Aar, gerne bevilget Tyge Brahæs Begæring. De ville derfor paa egne og deres Medbrødres Vegne og med disses

Samtykke love, at de alle gerne ville hjælpe med til at befordre, at den af Tyge Brahe paa Hveen indrettede Bygning og de der anbragte Instrumenter paa Kronens Bekostning blive holdte i den Stand, hvori de nu ere, uden Tyge Brahes Skade og Fordærvelse, ligesom de ogsaa, naar den udvalgte Konge kommer til sine myndige Aar, ville undervise denne, saa at han finder Behag i Astronomiens Forbedring og ikke alene holder det ved Magt, som er godt begyndt paa Hveen, men ogsaa sørger for, at der dertil bliver henlagt nogen vis Rente af Kanonikaater og andre gejstlige Len, for at Godtfolk kunne bevæges til at besitte sig paa denne Kunst, og for at denne altid kan blive holdt ved Magt. Hvis nogen af Tyge Brahes egne findes duelig dertil, skal han fremfor andre beforders dertil, men er der ingen af hans egne eller af hans nærmeste Slægt, som kunne bruges, skulle andre af indfødt dansk Adel forordnes dertil; hvis der heller ingen af Adelen kan bruges, skulle andre danske indfødte bruges. Regeringsraaderne ville for deres egne Personers Vedkommende af yderste Forstand og Formue befordre og fremme Astronomien. Sj. R. 13, 36 b¹.

23. Aug. (Åbhvn.). Aab. Brev om, at Hr. Jørgen Nielsen, Sognepræst til Thoreby² paa Amage, indtil videre aarlig maa oppebære 3 Pd. Korn af Ladegaardens Loft, da han har berettet, at der ikke er svaret ham nogen Tiende af Ladegaarden paa Amage, siden den blev forbedret, medens der ellers altid tidligere er gjort det, og at Kong Frederik II har bevilget, at Præsten i Stedet maatte oppebære 3 Pd. Korn af Loftet. Sj. R. 13, 39.

— Aab. Brev om, at Søren Fonck i Roskilde, der er beskikket til Herredsfoged i Thune Herred, for sin Tjeneste maa oppebære Landgilden af den Gaard i Capelle, som han selv tidligere har haft i Værg. Han skal holde Gaarden i Stand og maa ikke forhugge Skovene. Sj. R. 13, 39 b.

— Miss. til nogle Herremænd og andre. Da den afdøde Konge i Følge deres Gældsbrev har laant dem N Daler af sit eget Kammer og der nu til Omslaget skal betales en stor Sum Penge, som den afdøde Konge har udlovet, befales det dem inden Omslaget at betale disse Penge til Rentemesteren; sker det ikke og lider Kongen af den Grund nogen Skade med Rentepenge og Skadegæld, ville

¹ Tr.; Dek. Mag. II. 260 ff. ² Taarnby.

de komme til at staa til Rette. — Eske Brock 1000 Dlr., Børge Trolle 4000 Dlr., Hendrik Belov 600 Dlr., Gabriel Sparre 2000 Dlr. og Kromanden paa Frederiksborg 400 Dlr. — Følgende fik Breve fra det tyske Kancelli: Marckur Bruchdorff 4000 Dlr., Alexander von der Osten 300 Dlr., Nichil Polnitz 100 Dlr., Frederik Rantzau 1000 Dlr., Borckort Saxsted 110 Dlr. og Otte Rantzau 1000 Dlr. Sj. T. '17, 88.

23. Aug. (Kbhvn.). Miss. til Lodvig Munk paa Ørum om at beskikke en god Mand til at forestaa Værgemaaliet for Kierstin Jensdatter, Borgerske i Viborg; da hendes afdøde Mand Niels Skriver i lang Tid har tjent Lodvig Munks Fader, ønsker hun, at Lodvig Munk vil antage sig hendes og hendes faderløse Børns Værgemaal. Udt. i J. T. 4, 27.

— Miss. til Hans Lange om at indsatte Niels Nielsen, Sognepræst i Bordberg Sogn, i Anneks sognet. J. T. 4, 27 b. (Tr.: Dsk. KL. II. 447 ff.).

— Lignende Miss. til Albret Friis om samme Sag med Ordre til ingen Stævning at udgive deri mod den afdøde Konges Brev¹. Udt. i J. T. 4, 28.

— Lignende Miss. til Superintendenten og Kapitlet i Ribe. Udt. i J. T. 4, 28.

24 Aug. (—). Miss. fra Regeringsraadet til Superintendenten i Viborg Stift M. Peder om at erklære sig angaaende forhenværende Sognepræst i Hiermind Hr. Niels Steers Sager. J. T. 4, 28. (Tr.: Dsk. KL. II. 449 f.).

— Miss. fra Regeringsraadet til Johan Svove. Raadet har erfaret, at Anders Maltissen har forlystet sig med at drage ind i den udvalgte Konges Fredevildthane i Vordingborg Len, hvori han aldeles ingen Lod eller Del har, og aabenlyst skudt en Hob Dyr og Adelvildt. Da saadant er den udvalgte Konge ulideligt og Regeringsraadet ikke kan se gennem Fingre dermed, befales det ham at tiltale Anders Maltissen for det, som han eller hans Folk have skudt enten i Kronens Enemærke eller Fællid i Vordingborg Len, hvori han ingen Del har, og uden nogen Forsømmelse eller Undskyldning udføre Sagen til det yderste, saaledes som han selv vil forsvare for den udvalgte Konge. — Postscriptum: Han skal straks paa fersk Fod se at skaffe Vidnesbyrd om, hvad

¹ 30. Juli 1557.

der er skudt og hvor det er sket, for at han desbedre kan forfølge Sagen. Der sendes ham et aabent Brev om Skyden til Forkyndelse paa alle Herredsting i Lenet. Sj. T. 17, 89 b.

25. Aug. (1544). Aab. Brev til Bønderne i Vordingborg Len om Forbud mod at jage i Kongens der værende Vildtbane. Sj. T. 17, 90. (Tr.: CCD. II. 522 f.).

— Miss. fra Regeringsraadet til Giert Rantzau. Denné Brevviserske, Katharina von Ossenbrøgge, Jørgen Feldbereders Enke, i Helsingør har klaget til Dronning Sophia og berettet, at hendes Husbonde for nogen Tid siden er bleven staaet ihjel i Helsingør og har efterladt hende i megen Gæld og stor Armod, saaledes skyldte han Giert Rantzau paa Kongens Vegne for nogle Bukkeskind, som han havde faaet paa Slottet; da Giert Rantzau for disse Penge har ladet udvurdere af hendes Boslod, har hun begæret, at Pengene maa eftergives hende formedelst hendes Armod. Da Dronningen har følt Medynk med hende og andraget hendes Sag for Regeringsraaderne, have disse bestemt at eftergive Katharina Beløbet, hvorfor han skal tilbagelevere hende, hvad han har ladet udvurdere af Boet, og lade hende være fri for Tiltale. Sj. T. 17, 91.

— Aab. Brev til Indhyggerne paa Bornholm om, at Kongen har beskikket Jens Koefougitt, »vor Mand og Tjener«, til Landsdommer smøds. Sk. R. 2, 9.

— Aab. Brev om, at Bønderne i Tanum, der have klaget over at have lidt stor Skade paa deres Enge og Ejendom af Vandflod, som er kommen af den Dæmning, der er lagt og støvet for Engen ved Dronningborg Slot, saa nogle kun have ringe og somme endog slet ingen Engbjærgning, for bedre at kunne svare deres Landgilde indtil videre maa bruge Holmen Brunholm nedenfor Nedre Hornbeck, hvilken Hans Baize tidligere havde i Fæste, enhver i Forhold til hans Landgilde, Ejendom og lidte Skade. J. R. 6, 21.

— Miss. fra Regeringsraadet til Ofve Lunge. I Anledning af hans Indberetning om, at han indtil nærmere Ordre fra Raadet har anholdt et Mogens Henessen tilhørende Skib, som er indkommet der til Byen [Aalborg], da han har hørt, at Mogens Henessen uden Vilje og Befaling er draget bort herfra, anmodes han om indtil videre at anholde Skibet med alt Tilbehør og alt indehavende Gods, saaledes at alt uforrykket bliver til Stede; hvis andre af Kongens Undersaatter have noget Gods i Skibet, som Mogens

Henessen ikke har Part i, og der føres nøjagtigt Bevis derfor, skal han lade dem faa det, men lægge Beslag paa Fragten og tage nøjagtig Forskrivning for, at de igen ville føre Godset til Stede, hvis det viser sig, at det forholder sig anderledes med det. J. T. 4, 28 b.

26. Aug. (Kbhvn.). Forleningsbrev, udstedt paa Forbøn af Dronning Sophia, for Focas Stafrofski, der en god Tid har tjent Kong Frederik II, paa 2 Gaarde i Sollerød i Sjælland og Bryde Mølle, uden Afgift. Sj. R. 13, 40.

— Miss. fra Regeringsraadet til Arrild Hvittfeldt. Uden Tvivl husker han, at Jacob Ulfeldt, da Regeringsraaderne sidst vare i Roskilde Domkirke for at takser Adelen for Rustning, kom op i Kirken og kaldte dem af sides, som om han havde noget hemmeligt at andrage for dem, hvorefter han aabenbart, i hele den tilstedeværende Adels Overværelse og Paahør, foregav, at han i mange Aar havde tjent den afdøde Konge og dennes Moder og havde ladet sig bruge baade til Lands og til Vands, baade inden- og udenlands, og faaet Saar og Skade mod Rigets Fjender; men skønt han havde ventet sig al Gunst og Naade derfor, var der dog vederfaret ham det, at han i Stedet havde faaet den afdøde Konges store Unaade, Spot og Foragt, hans Len vare blevne ham fragne, medens andre, som han havde kendt som Dreng, baade vare blevne forsørgede med Kongens statelige Len og optagne i Kongens Raad; endvidere berettede han, at han havde været brugt i forskellige kongelige Legationer og Bestillinger og forholdt sig saaledes, at han snarere havde ventet sig Tak end Ugunst derfor. Da han mente, at han var kommen i størst Ugunst ved sin Rejse til Rusland, vilde han overlevere Regeringsraaderne en Bog, som han vilde lade udgaa om denne Legation, ikke for at forulempe nogen dermed, men kun for at undskylde sig selv, og han kom desuden med mange flere Ord og Tale, »hvilket ikke er udi vort behold altsammen at repetere«, men som blev forstaaet i den samme Mening. Regeringsraaderne have derefter taget Bogen til sig, med største Flid gennemlæst den og fundet, at Meningen deri stemmer overens med den Beretning, som den gode Mand fremsatte, da han var i Rette for Danmarks Riges Raad angaaende den Sag. Da Regeringsraaderne have lovet at ville erklære sig til Jacob Ulfeldt, naar de havde læst Bogen, anmode de Arrild Hvittfeldt, der er beskikket til at sidde i Dommers Sted paa det førstkommende Landsting i en Trætte mellem

Jacob Ulfeldt og Eiller Grubbes Enke og Arvinger, om i de paa Tinget tilstedeværende Godtfolks Nærværelse at tilkendegive Jacob Ulfeldt følgende Svar: Regeringsraaderne maa i Sandhed bekende, at de meget ugerne have set, at der er rippet op i denne Sag, der nu har hvilet saa længe, og de havde ikke ventet, at han i en saadan Forsamling vilde have fremført noget, som kunde komme den hansovede Konge til Ulempe og Forklejnelse; da det nu imidlertid ikke alene er sket med en lang og vidtløftig mundtlig Beretning, men han ogsaa aabent har ladet sig forlyde med, at han vilde lade den Regeringsraaderne tilstillede Bog udgaa paa Prent, hvilket efter Regeringsraadets Befindende ikke alene vilde være til Foragtelse for den afdøde Konges Reputation, men ogsaa til mærkelig Skade (»Forvid«) og Beævrering for det daværende Danmarks Riges Raad, hvoraf dog siden flere ere døde, saa mene Regeringsraaderne ikke at kunne forsvare for den udvalgte Konge at tie stille til noget, hvorved den afdøde Konge kan forulempes, og anmode derfor endnu engang Arrild Hvitfeldt om paa det flittigste at formane Jacob Ulfeldt til hos sig selv nøje at overveje og betænke, om han vil lade Bogen udgaa i Trykken eller ej, og til, hvis han holder fast ved at ville publicere den, da ogsaa at lade den ham medgivne Instruks og den af ham fra Storfyrsten hjembragte Afsked trykke, saa hver Mand kan se, hvorledes hans Bog stemmer med nævnte Instruks og Afsked; han maa saa heller ikke fortænke Regeringsraaderne i, at de se sig forarsagede til at udgive en Bog herimod for at forsvare saavel den afdøde Konges Reputation som deres egen og deres Medbrødres Dom, men de se helst, at alt saadant undgaas fra alle Sider. Sj. T. 17, 91 b.

26. Aug. (Kbhvn.). Miss. fra Regeringsraadet til Niels Bilde. Det har erfaret, at han og Erik Lykke med nogle af deres Folk ere dragne ind i den Mark ved Hverlingholm¹, hvorom der er Trætte mellem Niels Bildes Fader² og Erik Lykke paa den ene og Niels Skram paa den anden Side, i samlet Hob med Vold og Magt bortført, hvad Niels Skram og hans Tjenere havde saet og høstet, og skudt blandt hans Tjenere. Da saadan Voldshandel, Gud være lovet, hidtil har været usædvanlig her i Riget og den kunde give Anledning til Eftertale baade inden og uden Riget, som om man i den udvalgte Konges umyndige Aar foragtede baade ham og

¹ Hverlingholm, Sønderhald H. ² Jørgen Bilde.

hele Regimentet og tog og gjorde, hvad man vilde, kunne Regeringsraaderne ikke noksom undre sig over, at man er faret saadan frem, da der endnu er Lov og Ret i Landet og da der kan ventes videre Ulyst heraf, ligesom det ogsaa er den udvalgte Konge ulideligt og for Eksemplets Skyld forargeligt for Adelen. Det befales dem derfor herefter at afholde sig fra saadan Voldshandel og kun besatte sig med hinanden, for saa vidt de med Lov og Lands Ret kunne tiltale hinanden. Der er ligeledes skrevet til Niels Skram om at afholde sig fra alle Voldshandlinger, og de formode, at han retter sig derefter og afgiver Erklæring derom. De skulle ligeledes med dette Bud erklære sig om, hvad man kan vente sig af dem. J. T. 4, 29 b.

26. Aug. (Kbhvn.). Lignende Miss. fra Regeringsraadet til Niels Skram om den samme Sag. J. T. 4, 29.

28. Aug. (—). Miss. til Casper Paslich. Da Hendrik Ramel er sendt til Hertugdømmerne i Rigets Ærinde, skal Casper Paslich begive sig hid, blive her indtil Hendrik Ramels Hjemkomst og varetage Tjenesten i det tyske Kancelli, hvis der forefalder noget, som kræver tilbørlig Afsked. Udt. i Sj. T. 17, 94.

— Miss. til Fru Hellevig Hardenberg. Da Fru Margrete Pogwische, Erik Urnes Enke, har klaget over, at hendes Søn Frands Urne har beslaglagt det hende af hendes Mand givne Livgedingsbrev, som hun har overgivet Fru Hellevig til Opbevaring, og da Kongen ikke kan vide, hvad Ret Frands Urne kan have hertil, befales det hende, uanset Frands Urnes Beslaglæggelse, at udlevere Fru Margrete Livgedingsbrevet. F. og Sm. T. 2, 11.

— Nyt Forleningsbrev for Jørgen Rosenkrantz til Rosenholm paa Kallø Slot og Len. Da der, siden Kong Frederik II forlenede ham med Lenet for en aarlig Afgift af 1000 Dlr.¹, er bortskiftet en hel Del Gods derfra, skal han herefter kun svare 500 gl. Dlr. i aarlig Afgift af Slottets visse og uvisse Rente, heri medregnet baade Anholt og Godset i Rindts Herred, at betale senest inden Pinsedag. Desuden skal han paa egen Bekostning holde Bygningerne paa Slottet og Møllerne i Lenet i Stand og holde Lygten paa Anholt saaledes vedlige, at der ingen Klager kommer. J. R. 5, 21.

¹ 21. Juli 1584.

28. Aug. (Mbhvn.). Miss. fra Regeringsraadet til Christen Munk og N. N. Da Jørgen Skram og Henrik Belov, der vare beskikkede til at mønstre Borgerne i Købstæderne i Viborg Stift, i den Fart ikke have kunnet faa Tid til at mønstre i Thisted og Hobro og Henrik Belov nu er sendt udenrigs i Rigets Ærinde, skulle de blive enige med Jørgen Skram om en Dag og i Forening med ham holde Mønstring i Hobro [og Thisted], taksere de Borgere, der ikke ere saaledes udrustede, som de bør være, for Rustning og foreholde dem, at de altid skulle holde deres Rustning til Stede, saa de kunne være beredte, hvis noget uformodet skulde komme paa. J. T. 4, 30 b.

— Miss. fra Regeringsraadet til Jørgen Skram. Det har modtaget hans Skrivelse tillige med Register over den Mønstring og Taksering, som han og Hendrik Belov have foretaget over Borgerne i Viborg, Skive og Nykøbing, og er vel tilfreds dermed; da han i samme Skrivelse melder, at Tiden formedelst den Udenlandsrejse, som Hendrik Belov er bleven sendt paa, er bleven for kort til, at de have kunnet holde Mønstring i Thisted og Hobro, og tilbyder at ville begive sig did, saasnart Hendrik Belov kommer hjem, have Regeringsraaderne, da det vil blive altfor længe at vente med Mønstringen til den Tid, anset det for bedst, at han i Forening med en anden god Mand i Nærheden af hver By foretager Mønstringen, og de have ment, at Christen Munk bekvemmost kan bruges ved Mønstringen i Hobro og N. N. i Thisted; han skal derfor foretage Mønstringen i Forening med dem og siden indsende tilbørlig Besked. De have endvidere modtaget en anden Skrivelse fra ham, hvori han klager over, at Borgerskabet i Hobro beholder den aarlige Afgift, som skal svares af Broen over Aaen ved Byen, og ikke vil holde Broen i tilbørlig Stand, ja at nogle endog sælge deres Part til andre og dermed ville tilhævede sig Broen som Ejendom, og han har, da han har indstævnet Sagen til Landstinget og Landsdommerne have henvist den til Regeringsraaderne, forespurgt, hvorledes han skal forholde sig. Da der endnu lever nogle af dem, som erhvervede den afdøde Konges Brev paa Broen, og det af den tilsendte Landstingsdom ses, at der kun resterer en ringe Del af Afgiften, som de altid ere vederhæftige for, og da Klagerne over, at nogle have lidt Skade, fordi Broen ikke har været holdt i Stand, »ere en part tilfart afhendit [tilforn afhandlet?] och

en part til rette fly bestendig¹ og der derimod findes Synsmænds Vidne og Hjemmel for, at Broen nu er holdt saa godt i Stand som ingensinde før, og da den afdøde Konges Brev, som de have paa Broen, ikke lyder paa, at der skal fares saa skarpt frem mod dem, have Regeringsraaderne ligesom Landsdommerne Betæneligheder ved uden vigtigere Grunde at forkorte Borgernes Ret imod Brevet og se derfor for godt, at der forelægges dem en bestemt Frist til at istandsætte Broen, hvor den er brøstfældig, og hvis saa nogen efter den Tid lider Skade ved Broens Brøstfældighed, skulle de, der have Broen og oppebære Brokornet, tillaes og genoprette Skaden. J. T. 4, 31.

28. Aug. (Kbhvn.). Miss. til Hendrik Belov om Hjælp af de omliggende Kirker til Istandsættelse af den nedbrændte Salling Kirke. Udt. i J. T. 4, 32. (Tr.: Dsk. KL. II. 450).

— Miss. fra Regeringsraadet til Borgemestre og Raad i Helsingør, Roskilde og Køge. Regeringsraaderne, der havde bestemt at ville holde Mønstring i deres By, ere blevne forhindrede i selv at komme til Stede og have derfor tilforordnet N. N. til at holde Mønstring hos dem; naar Borgemestre og Raad faa Tilsigelse fra disse, skulle de dels selv møde, dels give Borgerne Ordre til at møde med gode Harnisker og Værger og lade sig mønstre. Hvis nogle Borgere møde uden at være udrustede med Harnisker og Værger efter deres Evne, skulle de, eftersom Mønstringsherrerne befale dem, tilholde disse til med det første at udruste sig tilbørligt. — Kansleren og Peder Munk i Køge; Giert Rantzau og Steen Maltissen i Helsingør; Niels Parsberg og Lauge Beck i Roskilde. Sj. T. 17, 93.

— Miss. fra Regeringsraadet til Giert Rantzau. Da Regeringsraaderne ere blevne forhindrede i selv at holde Mønstring i Helsingør, have de beskikket ham til sammen med Hofmarskalken Steen Maltissen at afholde Mønstringen, hvorfor det befales ham at blive enig med denne om en Tid, tilsige Borgerne i Forvejen, kalde dem for sig og mønstre dem, paase, at de ere tilbørlig udrustede, takse dem, der ikke møde med tilbørlig Rustning og Værge, for den Rustning, de skulle holde, og foreholde dem, at de altid skulle holde deres Rustning, Vaaben og Værge, vel stofferede, til Stede. Sj. T. 17, 94.

¹ Teksten er paa dette Sted forkærvet, og det har ikke været muligt med Sikkerhed at fastslaa den rigtige Tekst.

28. Aug. (Åbbv.). Lignende Miss. til Lauge Beck og Niels Parsberg om at mønstre i Roskilde. Udt. i Sj. T. 17, 94 b.

29. Aug. (—). Miss. fra Regeringeraadet til Borgemestre og Raad i Køge. Da den Mønstring, som Regeringeraaderne tidligere have skrevet til dem, at de vilde holde i Køge, enten vil blive afholdt af dem allesammen eller af nogle af dem, skulle de give deres Medborgere Ordre til at indrette sig paa, naar Regeringeraaderne komme did om Aftenen, da straks den næste Morgen at kunne lade sig mønstre. — Postscriptum: De have betænkt at holde Mønstringen paa Tirsdag [3. Sept.] og bede derfor dem og deres Medborgere om at møde vel udrustede den Dag. Sj. T. 17, 95.

— Miss. til Johan Svove. Da en af Albret Becks Tjenere, ved Navn Morten Henningsen, der havde forset sig mod den afdøde Konge ved at sælge og udvise Træer i Kronens Skove og for denne Forseelse har lovet at betale 300 Dlr., har anmodet om enten at faa Summen nedsat noget for hans Armods Skyld eller at faa Henstand, har Raadet bevilget ham Henstand til Paaske. Udt. i Sj. T. 17, 94 b.

30. Aug. (—). Miss. til Landsdommeren i Nørrehalland. Hoslagt sendes ham en Supplikats fra Jens Mortensen i Kietterød, hvori han klager over, at Lensmanden paa Varberg Anders Bings Ridefoged Peder Søfrensen gør ham og hans Hustru Forfang paa Tredjeparten af en Skattegaard i Lymene¹ Sogn i Nørrehalland, som han i samfulde 20 Aar har besiddet, og i andre Maader foruretter ham. Det befales Landsdommeren at indstævne Sagen for sig, dømme Parterne imellem og give Dommen beskrevet. Sk. T. 2, 10 b.

— Miss. til Corvits Viffert. Som han uden Tvivl husker, forlenede Kong Frederik II for nogen Tid siden² sin Kammertjener Hans Meyer med et Vikarie i Lunde Domkirke og gav derefter Corvits Viffert Ordre³ til paa Hans Meyers Vegne at overtage Vikariatet, da denne formedelst sin Tjeneste hos Kongen ikke selv kunde være til Stede. Siden henvendte Peder Brahe, Embedsmand paa Sølvitsborg, sig til den afdøde Konge med Angivende om, at Vikariatet var stiftet af hans Forældre og Stamme, og at den ældste af Familien altid skulde have Ret til at bortforlene det, og bad derfor om, at Sagen om dette Vikarie maatte staa hen, indtil

¹ Lindsøe, Fjære H. ² 8. Marts 1587. ³ 17. Sept. 1607.

han kunde komme til sine og sine Medarvingers Breve, hvoraf hans Rettighed til Vikariatet nærmere kunde erfares, hvilket ogsaa bevilgedes¹ til en bestemt Dag. Da denne Termin for god Tid siden er forløben og Kongen bør holde over sin Faders Brev til Hans Meyer, saa vidt Ret er, skal Corvits Viffert straks overtage Vikariatet med Tilliggende til Bedste for Hans Meyer og, hvis Peder Brahe vil begynde nogen Tiltale om sin formente Ret, paa Kronens og Kapitlets Vegne svare dertil. Sk. T. 2, 11.

21. Aug. (Kbhvn.). Miss. til Jacob Seefeldt og Olve Lunge til Odden. Da Kong Frederik II med Admiral Peder Munks Samtykke har faaet noget af dennes Gods i Koldinghus Len og har brugt det en god Tid og Peder Munk nu har begæret Vederlag derfor og anmodet om, at Hals Birk med tilhørende Gods maa blive besigtet, for at man kan faa at vide, hvorledes hans Gods og nævnte Birk kunne staa til hinanden, skulle de besigte Hals Birk med tilhørende Gods og indsende Besigtelsen til Kancelliet. Sj. T. 17, 95.

— Miss. fra Regeringsraadet til Steen Brahe, Olluf Daa og Niels Parsberg. En Kvinde her i Landet, Anne Sigersdatter, der nu er gift med Peder Fynbo i Skoufmølle, er beskyldt for at have forgivet sin forrige Husbonde, Hr. Anders i Rolthe², og Sagen har i lang Tid været i Trætte, uden at der dog er afsagt nogen endelig Dom deri. Da 16 Mænd nu paany have svoret over hende og Sagen er indstævnet til Landstinget den 11. Sept., skulle de, efterdi Sagen tidligere længe har været forhandlet baade til Herredsting og Landsting og der maaske endnu kan findes Betæneligheder ved Sagen, for hvis Skyld det kan falde Landsdommeren besværligt alene at dømme deri, møde paa Landstinget den Dag, da Sagen er indstævnet, dømme i Sagen i Forening med Landsdommeren og give deres Dom beskreven. Sj. T. 17, 95 b.

— Aab. Brev til alle Kron-, Prælat-, Kannike-, Vikarie-, Kirke-, Provate- og Præstetjenere i Giers Herred om uden al Undskyldning at møde med Heste og Vogn, hvor Arrild Hvitfeldt, Rigens Kansler, eller hans Fuldmægtig tilsiger, for at føre noget Sæderug, som Arrild Hvitfeldt har faaet Ordre til at købe til Frederiksborg Slot, til Vandbiereg. Sk. R. 2, 9 b.

— Lignende Brev til Bønderne i Gøinge Herred om at føre Rugen fra Vandbiereg til Helsingborg. Udt. i Sk. R. 2, 9 b.

¹ 5. Febr. 1588. ² Reholte, Fakes H.

31. Aug. (Åbhu.). Miss. fra Regeringsraadet til M. Jacob i Aalborg¹ om at lade den Præst, som Fru Karine Rønnov, Jens Bildes Enke, har kaldet til Vreløf Sogn, faa Kaldet. J. T. 4. 32. (Tr.: Dsk. KL. II. 451 f.).

— Miss. til Malte Jensen, Morits Stygge og Hans Lindenov, Landsdommere i Nørrejylland. Hoslagt sendes dem en Supplikats fra Peder Jacobsen Munk og Søfren Andersen, Borgere i København, hvori de berette, at de for nogen Tid siden have sendt deres Tjener Hans Ertmand til Nibe for at salte Sild; da han havde faaet Herberg der, har han ladet et Skrin indbære i det ham anviste Kammer og er derefter rejst bort, hvorefter Skrinet er taget ud af Kammeret, brudt op og igen indsat i Kammeret, efter at der var stjaalet 120 Dlr. deraf; Hans Ertmand har derefter haft lang Trætte om denne Sag, men har nu faaet Dom, hvorefter Dommeren ikke har vidst at kende Værten sagesløs, da Skrinet har staaet i hans Kammer inden Laas og Lukkelse og hverken Døre eller Vinduer ere brudte op eller noget af hans Gods stjaalet. Da de nu alligevel for hurtigere at kunne komme til Ende med Sagen ville indstævne den for Landstinget, men bo langt derfra, have de begæret en Forskrift til Landsdommerne om uden Opsættelse eller lang Forhaling at bringe Sagen til Ende. Landsdommerne skulle derfor, naar de nævnte to Borgeres Fuldmægtige besøge dem med dette Brev, indstævne Sagen for sig, nøje undersøge den og uden al Forhaling afsige endelig Dom deri. J. T. 4, 32 b.

1. Sept. (—). Miss. fra Regeringsraadet til Dronningen. Det har med tilbørlig Reverens modtaget Dronningens Skrivelse, dat. Frederiksborg 31. Aug., og deraf sét, at hun vil begive sig paa en Rejse til hendes Livgeding, Laaland og Falster, men nærer Betænkelighed ved at lade den udvalgte Konge, Christian IV, og hendes andre Børn blive paa Frederiksborg eller Kroneborg, da Lensmændene paa disse Slotte, Joachim Leist og Giert Rantzau, skulle være forløvede paa nogen Tid til deres eget Hus og egen Bestilling, og derfor agter at sende Børnene til København, indtil hun kommer tilbage, hvorom hun udbeder sig Regeringsraadets Mening. Raadet billiger ganske hendes Forsæt, særlig fordi det saa i nogen Tid kan have den udvalgte Konge og de andre Børn hos sig, og takker Gud, at der ingen synderlig Sygdom er

¹ J. T. har ved en Fejlskrift: Aarhus.

hverken her i Byen eller paa Slottet, som kunde gøre det betænkeligt. Dronningen anmodes derfor om at lade Børnene komme hid, der skal med Guds Hjælp ikke komme til at mangle noget til deres fyrstelige Underhold. Sj. T. 17, 96.

1. Sept. (Åbbvn.). Miss. til Ditlef Holck om af Loftet at levere Søfren Jensen, der i mange Aar har tjent Kongerne Christian III og Frederik II og nu paa sin Alderdom har begæret noget til sit Underhold, 1 Pd. Korn. Udt. i Sj. T. 17, 97.

— Forleningsbrev for Thomas Jørgensen, Skriver paa Skanderborg Slot, paa Gaarden Munckgaard i Skierring i Lisbjerg Herred, som han nu selv har i Brug, fri for Ægt og Arbejde. J. R. 5, 22.

2. Sept. (—). Miss. til Peder Munk. Da han har berettet, at den afdøde Konge mundtlig har befalet ham at forhandle med Kronens jordegne Bonde Laurits Friis i Ollebech¹ paa [Møen]² om hans jordegne Rettighed, som han havde tilbudt Kongen, og har begæret at faa at vide, hvorledes han skal forholde sig hermed, da Forhandlingen ikke blev ført til Ende før Kongens Død, befales det ham at fortsætte Forhandlingen om Gaarden og, hvis Laurits Friis vil nøjes med 350 Dlr., betale ham disse, men heller ikke mere, tage Skøde paa Gaarden, lade denne sætte for en rimelig Landgilde og indskrive i Jordebogen og føre de 350 Dlr. til Udgift i Regnskabet. Sj. T. 17, 97 b.

— Forleningsbrev for Laurids Kruse Tygissøn paa Island. Han skal af alt, hvad der kan beregnes for aarlig Indkomst, uden nogen Afkortning svare 3200 Dlr., at levere i Rentekammeret, og gøre Regnskab for alt Sagefald og Faldsmaal baade i gejstlige og verdslige Sager, hvoraf han selv maa beholde Tredjeparten. Hans Afgift skal beregnes fra Midsommer 1588. Han skal altid, saasnart han kommer fra Island, levere de rede Penge, der falde paa Island, i Rentekammeret og indbetale Resten den paafølgende Fastelavn eller senest til Paaske. Han skal aarlig betale Præsterne og de fattige paa Island den dem tillagte Rente og ikke i nogen Maade tilregne Kongen noget deraf. Han maa ikke tilstede Skibe eller Skibsfolk at besejle Havnene paa Island, medmindre de have Kongens eller Kongens Faders Tilladelse dertil, og han skal hvert Aar, naar han betaler sin Afgift, indlevere et klart Register over alle

¹ Aalshæk, Møen.

² Sj. T. har ved en Fejlskrift: Falster.

dem, som have Tilladelse til at besejle Havne. Endvidere skal han til Rentekammeret indlevere en klar Jordebog over al Islands visse Indkomst baade af det gejstlige Gods og af andet Gods. Han skal føre Tilsyn med, at Præsterne med Hensyn til Lærdom og Levnet opføre sig tilbørligt efter Ordinansen og, hvis nogle leve uskikkelig, i Forening med den paagældende Superintendent straffe dem, ligesom han ogsaa skal paase, at Kirkerne blive holdte i god Stand, og at de, som vise sig forsømmelige dermed, komme til at staa til Rette derfor. Hvis Kongen faar Brug for Fisk eller Vadmel til sine Skibsfolk, forbeholder han sig deraf at lade oppebære saa meget, som gøres behov, hvilket skal blive afkortet i Lauridts Kruses Afgift, hver Læst Fisk med 35 Dlr. og hvert Vod Vadmel med 2 Dlr. Alt Vrag, som driver i Land, skal komme Kongen alene til Bedste, ligesaa de Bjørnehuder, Hvaltænder, Hvalrav og andet saadant, som kan faas der paa Landet. Han maa ikke forærette Bønderne, og hverken han selv eller hans Fogder og Folk maa drive Købmandskab mod Loven til Skade for Menigmand. Han skal føre Tilsyn med Kongens Skibe og Skibsfolk, som sejle paa Vespensø og for Norden paa Island efter Svovl, og paase, at Købmændene skikke sig vel mod Almuen i deres Handel, og at Skipperne og Skibsfolkene ikke tilføje nogen Mand nogen Overlast, medens de ligge i Havnen. De Jorder eller Jordparter, der ere komne fra Kronen, medens Johan Buchholdt eller andre have haft Landet, skal Lauridts Kruse med Dom og Ret indtale, og han maa ikke se gennem Fingre med nogen. N. R. 2, 18 b.

3. Sept. (Kbhvn.). Følgebrev for Lauridts Kruse til menige Almue, Superintendenter, Præster og Provster paa Island. N. T. 2, 6.

— Miss. fra Regeringsraadet til Niels Parsberg. Da han har indberettet at have bortfæstet Lindholmgaard, som Erik Mortensen boede i, til en Søn af Rasmus i Legerup, hvilken tidligere havde fæstet en Gaard i Kattinge, som han nu har afstaaet, men at Adam Normand, som nu er forlenet med Lindholm med mere Gods, selv vil holde Hus og Avl paa Lindholm, i hvilken Anledning Fæsteren i høj Grad har beklaget sig over, at han efter at have betalt saadant stort Stedsmaal saa hurtig igen skal udstødes af Gaarden, befales det ham at tilbagebetale Fæsteren af Lindholm det udgivne Stedsmaal og igen lade ham faa Gaarden i Kattinge. Ligeledes skal han tilbagebetale den Mand, som nu har

Gaarden i Kattinge, det af ham udgivne Stedsmaal, for at han kan forsørge sig paa andre Steder. Sj. T. 17, 97. Jvfr. 29. Marts 1589.

3. Sept. (Mbhvm.). Miss. til [Borgemestre, Raad og Byfoged i] Købstæderne i Jylland om at modtage N Bøsseskytter, der nu sendes til dem, i Borgeleje og skaffe dem Herberg og Underholdning med Mad og Øl, 6 Potter Øl om Dagen og ikke mere, saaledes som Menigmand af Borgerne formaar at underholde sig selv. Hvis nogen af Borgerne hellere vil give Penge end bespise Bøsseskytterne, skal det staa dem frit for at forliges med disse derom, men Borgemestre, Raad og Byfoged skulle passe paa, at ingen af Bøsseskytterne stille sig modvillige mod Borgerne for at tvinge disse til at give Kostpenge, og at de ikke faa Kostpenge for mere end 8 Dage ad Gangen, hvilke Kostpenge skulle fortæres i Byen og ikke andensteds. Hvis nogen af Bøsseskytterne drager fra Borgelejet, enten det er med eller uden Tilladelse, skal han ingen Kostpenge have, medens han er borte. Borgemestre, Raad og Byfoged skulle i alle Maader med Hensyn til Bøsseskytterne rette sig efter Frederik II's derom udgaaede Brev¹ og, hvis nogle af Bøsseskytterne vise sig modvillige mod nogen af Borgerne eller deres Folk, lade dem fængsle og dømme efter deres Gerninger; hvis de vise sig forsømmelige heri, ville de selv komme til at staa Klageren til Rette; omvendt skulle de ogsaa paase, at Bøsseskytterne ikke blive besværede af Borgerne. J. T. 4, 37 b². Orig. (t. Horsens) i Viborg P. A.³

4. Sept. (—). Miss. til Dr. Johan Knoppert. Denne Brevviser, Dirich N., har tjent Kongens Fader som Pandesvend og har, da han siden blev blind, faaet Livsbrev paa Underholdning i Sorø Kloster; da Sorø Kloster blev forandret til en fri Skole, bevilgede Kongens Fader, at han i Stedet skulde have Underhold i Ringsted Kloster, og det befales derfor Dr. Johan Knoppert at modtage ham i Klosteret, skaffe ham fri Underholdning med Klæder og Føde, og indskrive Udgiften i Regnskabet. Sj. T. 17, 98.

6. Sept. (—). Miss. fra Regeringsraadet til Corvits Viffert. Efter Overstaaelsen af den sidste Taksering i Lund drog de og Rigens Admiral Peder Munk til Beckeskouf for at bilægge en Trætte mellem Axel Gyldenstjerne og Hendrik Rammel og forhandle da saaledes med Axel Gyldenstjerne, at han paa deres Forbøn

¹ 24. Okt. 1587. ² Udenfor er skrevet: I hver Jule Skrift. ³ Tr.: Hübertz, Aktst. Vedk. Aarhus I. 220 ff. (efter Orig. i Raadstuearkivet).

eftergav den Tiltale, han kunde have til Hendrik Rammels Tjener Hans Jensen for nogle Ord, denne i Hastighed havde svaret en af Axel Gyldenstjernes Tjenere Jens Kulleskredder, paa det Vilkaar, at Hans Jensen efter en bestemt Tid ikke maatte komme til Villandts Herred paa Herredstinget og optræde mod Axel Gyldenstjerne i nogen Sag. Nu har Hans Jensen berettet, at Corvits Viffert, der har Fuldmagt af Axel Gyldenstjerne til at tage skriftlig Forpligtelse af ham herom, har stillet denne Forpligtelse saaledes, at han finder sig i høj Grad besværet derved, idet han skulde forpligte sig til, at selv om hans nødtørftige Ærinde kunde kræve, at han skulde rejse til Blekinge eller Sverrig gennem Villandts Herred, skulde det alligevel være ham forbudt, hvorved det vilde faa Udseende af, at han for en uærlig Sag var forvist fra Herredet, og af denne og andre Grunde mener han, at han ikke uden sin Æres Forringelse kan gaa ind paa den stillede Forpligtelse, ja Regeringsraadet har endog mærket, at han hellere end at indgaa paa denne Forpligtelse vil være under den yderste Dom paa Landstinget, hvor Sagen er optagen, eller hvor ellers Retten kan kræve det, da han endnu anser Sagens Udfald for tvivlsomt. Han har tillige udtalt, at han ikke troede, at Regeringsraaderne med deres Forbøn for ham havde ment andet, end at Forpligtelsen ikke skulde komme ham til Skade paa Ære og Lempe, og han har tilbudt at ville forpligte sig til ikke at komme i Villandts Herred til Herredstinget og optræde i nogen Sag mod Axel Gyldenstjerne og har overleveret en Kopi af en Forskrivning, hvilken Regeringsraaderne have gennemset. De kunne ikke se andet, end at den er i Overensstemmelse med den med Axel Gyldenstjerne truffne Overenskomst, og bede derfor, da Hans Jensen har anmodet om deres Hjælp, Corvits Viffert paa Axel Gyldenstjernes Vegne betænke Sagens Lejlighed fra første Begyndelse af, og at Regeringsraaderne i den bedste Mening, for at forebygge vidtløftigere Strid mellem Axel Gyldenstjerne og Hendrik Rammel, saa flittigt have lagt sig imellem i denne Sag, og hvis han endelig synes, at den af Hans Jensen tilbudte Forskrivning ikke er fyldestgørende, eller han finder noget betænkeligt ved den, da opsætte en anden, som kan være uden Forklejnelse for Hans Jensens Ære og Lempe, saa Sagen kan faa en billig Ende, saaledes som Regeringsraaderne have bilagt den. Sk. T. 2, 14 b.

6. Sept. (Mbbvm.). Miss. fra Regeringsraadet til Jens Poulsen [Tolder i Kolding]. Da Hertug Hans af Slesvig Holsten gerne vil

købe en Del Øksne i Nørrejylland og har begæret Tilladelse til at faa dem toldfrit ud, befales det ham at lade Hertugens Fuldmægtige passere toldfrit med 100 Øksne og indskrive det i sit Regnskab. J. T. 4, 33 b.

11. Sept. (Mbhvn.). Aab. Brev om, at Fru Magdalene Banner, Ifver Krabbes Enke, der for nogen Tid siden har fæstet nogle af Kronens Korntiender i Salling og nu har begæret Tilladelse til at svare Penge i Stedet for Kornafgiften, da det er hendes Tjenere meget besværligt at føre Afgiften saa lang en Vej, indtil videre maa svare Penge i Stedet, 1 Dlr. for hver smal Td. Rug eller Byg og $\frac{1}{2}$ Dlr. for hver Td. Havre, at betale til den fastsatte Tid til Lensmanden paa Skivehus. J. R. 5, 22.

17. Sept. (—). Miss. fra Regeringsraadet til Corvits Viffert. Hoslagt sendes ham en Skrivelse fra Borgemestre og Raad i Malmø til Gunst for en af deres Medborgere Peder Christensen eller Peder Katt, der i nogle Aar har boet i deres By og for god Tid siden i Hing Herred i Nørrejylland er kommen til af Nødværge at slaa en Niels Thygesen ihjel, som havde faaet Gaarden efter Peder Christensens Fader og af Mistanke om, at Peder Christensen af den Grund skulde have undsagt ham, har væltet sig ind paa ham. Sandemændene have svoret Peder Christensen til Fred og til at bøde Landebod, hvilket han ogsaa har gjort efter Loven, men alligevel deles han nu paa sin Fred af Thomes Fassi, paa hvis Vegne Corvits Viffert har taget Borgen af ham paa 100 Dlr. for, at han vil blive til Stede, og de have nu ansøgt om en Intercessions-skrivelse for Peder Christensen til Thomes Fassi. Da Regeringsraadet ikke kan vide, hvorledes det forholder sig med denne gamle Sag, men formoder, at han nogenledes ved Besked om den, da Thomes Fassi har givet ham nogen Fuldmagt mod Manddraberen, anmodes han om at meddele, hvorledes Drabet er gaaet til, om Sandemændene have gjort deres Ed og Tov, om Manddraberen er dømt til Fred og Bod eller ej, om Sandemændsdommen endnu staar ved Magt eller er underkendt, hvorfor der først nu igen røres op i Sagen, og hvorledes Thomes Fassi kommer til sin Indsigelse heri, for at Regeringsraadet bedre kan træffe Afgørelse i Sagen. Sk. T. 2, 13.

— Miss. fra Regeringsraadet til Jørgen Brahe. Denne Brevviserske, Mergrethe Jørgensdatter, har berettet, at hendes Husbonde er kommen for Skade at slaa en anden Mand ihjel, hvorfor hans Boslod er bleven beskrevet og taget til Slottet, og hun har

anmodet om i Betragtning af hendes Fattigdom at faa det af hendes Husbondes Gods, som er forfaldet til Kronen, skænket til at underholde hendes Børn med. Da hun tillige har tilkendegivet, at hun er hjemsøgt af Sygdom i Øjnene, saa hun af den Grund ikke kan være sig selv, end mindre sine smaa Børn til nogen Gavn, og da Bosloddén kun beløber sig til lidt, have de paa den udvalgte Prinses Vegne bevilget, at hun maa beholde, hvad der formedelst hendes Husbondes Forseelse er forbrudt til Kronen af Bosloddén eller af Præstegaardens Avl og Tienden; ligeledes have de eftergivet hende de 16 Tdr. Alterhavre, som hun skylder til Slottet. Sk. T. 2, 12.

17. Sept. (Abhva.). Miss. fra Regeringsraadet til M. Niels Hvid, Superintendent i Skaane. Margrethe Jørgensdatter har berettet, at hendes Husbond¹, som var Sognepræst i Rødding Sogn i Fers Herred i Skaane, er kommen til at slaa en anden Mand ihjel og derfor er bleven dømt fra sin Fred, hvorved hun med 5 smaa Børn er kommen i stor Armod, og hun har, da hun desuden er hjemsøgt med Sygdom i Hoved og Øjne, begæret at maatte nyde Naadensaar af Sognet. Da der er Grund til at have Medlidenhed med hende i hendes ulykkelige Stilling, anmodes han om at forhandle saaledes mellem hende og den Person, som bliver kaldet til Sognene, at saadan hendes Elende af kristelig Kærlighed maa blive regnet hende til nogen Trøst og Husværelse, saaledes som han selv finder kristeligt og billigt. Sk. T. 2, 14.

18. Sept. (—). Miss. fra Regeringsraadet til Johan Svove. Jomfru Ingeborg Bilde til Frøsløf har berettet, at to af hendes Tjenere ere blevne grebne i Vordingborg Len i den Formening, at de have skudt Vildt i Kongens Fredevildtbane, og satte i Fængsel paa Vordingborg Slot, hvor de holdes saa haardt, at det ikke er uden Fare for deres Liv og Sundhed, og hun har derfor begæret, at de mod Borgen maa komme ud, indtil Sagen er bleven afgjort. Hvis de kunne stille ham tilstrækkelig Borgen for, at de ville blive til Stede og, naar Sagen er endelig udført, igen ville indstille sig for Retten, saafremt ikke Forloverne skulle lide Straffen i deres Sted, maa han tage saadan Borgen for dem af gode lovfaste Dannemænd og derefter løslade dem, men skal alligevel forfølge Tiltalen mod dem for Dyreskydningen saa yderligt, som

¹ Hans Hansen Graa.

han med Lov og Ret kan gøre, saaledes som han tidligere har faaet Ordre til. Sj. T. 17, 98 b.

18. Sept. (Mbhvn.). Miss. til Claus Glambek om at fritage 4 Bønder i Ring i Tørsting Herred, hvis Gaarde sidste Aar ere aldeles afbrændte, for en Del af dette Aars Landgilde, de tre for 1 Fjerd. Smør hver og den fjerde for 20 Skpr. Malt. Udt. i J. T. 4, 33 b.

28. Sept. (—). Miss. til Hospitalsforstanderne i Ribe. Anders Matsen i Ribe har berettet, at han er saa »beladet« med Alderdom og Skrøbelighed, at han ikke kan fortjene sin Føde, og har, da han for en stor Del har samlet sig sin Skrøbelighed i sidste svenske Fejde, anmodet om at blive optaget i Hospitalet, hvilket Kongen ogsaa har bevilget, saafremt hans Beretning er rigtig. De skulle derfor straks optage ham i Hospitalet, hvis han er Hospitalslem og der er nogen Plads ledig, samt sørge for, at han faar samme Underholdning til Klæder og Føde som andre fattige og syge Menneker. J. T. 4, 34.

30. Sept. (—). Miss. til nogle af Lensmændene (Peder Gyldenstjerne, Albret Friis, Casper Markdaner, Axel Brahe, Frederik Hobbe, Niels Friis, Knud Rud, Johan Svoe, Corvits Viffert, Christoffer Rosengaard, Hans Speigel, Peder Brahe) ved Søsiden om, at de Undersaatter, der have købt Græsøksne før Udstedelsen af Forbuddet af 17. Aug. d. A., maa uddrive disse indtil St. Mortens Dag. Sj. T. 17, 99. (Se CCD. II. 523 f.).

— Miss. fra Regeringsraadet til Niels Kaas, Peder Gyldenstjerne, Peder Munk, Jacob Seefeldt og Albrit Friis. Raadet har modtaget deres Skrivelse om, at mange Borgere i forskellige Købstæder der i Landet have klaget højlig over, at de før Udstedelsen af Forbuddet mod Udførsel af Græsøksne have købt mange Øksne og tinget Foder til dem i Fyrstendømmerne Slesvig og Holsten paa den Betingelse, at de skulle betale de derfor lovede Penge, selv om de ingen Øksne sende paa Foder, hvorfor de underdanigst have begæret Tilladelse til for denne Gang at uddrive Øksnene, ligesaa at mange af den holstenske Adel, baade af Raadet og andre, have købt mange Øksne, førend de vidste noget om Forbuddet, og nu begæret Tilladelse til at udføre dem, da de ellers ikke kunne komme til de Penge, som de have givet for dem. De have anbefalet, at Tilladelsen gives, men henstillet det til de andre Raa-

ders Betænkning og videre Forordning. Da disse ikke kunne se andet, end at Forbuddet mod Udførsel af Græsøksne er udstedt for Rigets Indbyggeres Bedstes Skyld, kunne de, saa vidt Rigets Under-saalter angaar, ikke modsige deres Betænkning; hvad den holstenske Adel angaar, kunde der nok være nogen Betænkelighed ved at forandre den først tagne Bestemmelse, dels formedelst den skadelige Forfang, som Adelen bruger til Skade for Bønderne ved denne Øksenhandel, dels fordi maaske nogle af den holstenske Adel ville tilholde sig det som en Rettighed, som de ellers altid have erholdt ved en særlig Benaadning, og ogsaa af andre Grunde; men da de andre ønske det, og for at ogsaa den holstenske Adel kan blive den udvalgte Konge med des mere Trovillighed bevaagen, have de sluttet sig til deres Betænkning om, at de Græsøksne, der ere købte inden Forbuddets Udstedelse, maa uddrives inden Mortensdag, og ladet den udvalgte Konges Brev udgaa til Lensmændene, hvor der er Toldsteder, om at give Tolderne Ordre i saa Henseende. J. T. 4, 34¹.

1. Okt. (Kbhvn.). Aab. Brev om, at Detlef Holck til Røn-hafve, Embedsmand paa Københavns Slot, i Aar maa købe og ud-føre 40 Græsøksne af Riget, Kronens Told hermed dog ufor-krænket; han skal lade notere paa Brevet, hvor han udfører Øks-nene, for at der ikke under det Skin skal udføres flere. Sj. R. 13, 41.

6. Okt. (—). Miss. til Borgemestre og Raad i Malmø om igen at ophæve den Beslaglæggelse, som de have tilladt Hans Holst, Ridefoged til Malmøhus, at faa paa det Gods, Guld, Sølv og Penge, han havde udført af Peder Holstes Bo, men var tildømt igen at indføre deri, og ogsaa efter langvarig Lovmaal og Æskning havde udlagt paa Raadhuset til Peder Virckmester; det forbydes dem at gøre Peder Virckmester nogen Hinder paa det, som Dommen og Retten har givet ham. Udt. i Sk. T. 2, 16 b.

— Miss. til Gabriel Svale og Jens Skriver. Da Peder Virckmester, der har været i Rette for dem i Landsdommerens Sted med Hans Holst angaaende Arven efter Peder Holst, har klaget over, at han ikke kan faa den af dem afsagte Dom beskreven, ej heller kan faa sine indlagte Breve tilbage, befales det dem at give Dommen beskreven og igen tilstille Peder Virckmester de indlagte Breve. Udt. i Sk. T. 2, 17.

¹ Tr.: Krieger, Rigsrådets og Stændermændenes Hist. I. 29 f.

10. Okt. (Kbhvn.). Miss. fra Regeringsraadet til Johan Srove. Han har i Anledning af Ordren [18. Sept.] til at tage Borgen af Jomfru Ingeborg Bildes Tjenere, der have skudt Dyr i Vordingborg Skove, meddelt, at han ikke kan faa en saadan Borgen, som forlangt, men har faaet tilbudt en Borgen paa 2000 Dlr., hvorom han udbeder sig Regeringsraadernes Betænkning. Det til-lades ham at modtage en Borgen paa 2000 Dlr. og, hvis han ikke kan faa det, en paa 1000 Dlr. Sj. T. 17, 100.

— Miss. til Borgemestre og Raad i Viborg om at hjælpe Povel Poppe, Borger i Aalborg, til Lov og Ret; han har nemlig berettet, at han har Niels Tranes Gaard i Viborg med 2 Boder smstds. i Pant for 600 Dlr. Hovedstol og resterende Rente, og at han har anmodet Raadet om enten at tilholde Niels Tranes Arvinger til at indløse Gaard og Boder eller lade ham faa Udvurdering deri for Hovedstol og Renter. Udt. i J. T. 4, 36 b.

12. Okt. (—). Miss. fra Regeringsraadet til Bispen og Kapitlet i Lunde Domkirke. Dronningen har skrevet til Raadet til Fordel for Lodvig Ludvigsen, der er sat til at hjælpe den udvalgte Konges Tugtemester, M. Hans Mickelsen, med at oplære de Adelsbørn, der ere hos Kongen, om at lade ham faa det Præbende, der er ledigt efter afdøde Otte Pors, og tillige udvirke hos Bispen og Kapitlet, at han faar den Mens, Otte Pors havde, da Præbendet kun er ringe. Da de imidlertid hverken kunne eller ville erklære sig herom, førend Kansleren og Peder Munk, der nu ikke ere til Stede, men daglig ventes, komme, anmodes Bispen og Kapitlet om indtil den Tid at opsætte at tage nogen Bestemmelse om det, Otte Pors har haft. Sk. T. 2, 17.

15. Okt. (—). Miss. fra Regeringsraadet til Jørgen Brahe. Hoslagt sendes ham en Supplikats fra Jørgen Claussen¹, hvori han paa egne og Røding og Ramsaas Sognemænds Vegne klager over, at Jørgen Brahe formener dem deres frie Valg af Sognepræst, med Anmodning om at rette sig efter Ordinansen eller, hvis Sagen forholder sig anderledes, end Jørgen Claussen har berettet, sende Regeringsraadet Besked derom. Udt. i Sk. T. 2, 17 b.

20. Okt. (—). Miss. fra Regeringsraadet til Anders Dresselberg. Da Steen Brahe, der med flere andre gode Mænd har faaet Ordre til sammen med Anders Dresselberg at dømme i Sagen om

¹ Jørgen Klaven Falk (Mormand).

Peder Fynbos Hustru, hvilken Sag er indstævnet til Landetinget førstkommande Onsdag [23. Okt.], ikke kan møde denne Dag, skal Anders Dresselberg opætte (optage) Sagen til det Landsting, som holdes 14 Dage efter. Sj. T. 17, 100 b.

23. Okt. (Kbhvn.). Bestalling for Peder Stercke i Svendborg som Tolder og Sisemester smøds. Udt. i F. og Sm. R. 2, 8.

25. Okt. (—). Miss. fra Regeringsraadet til M. Niels Hvid, Superintendent i Skaane. Borgemestre og Raad i Malmø have berettet, at Skolemesteren der i Byen, som i 17 eller 18 Aar har tjent i Skolen og opført sig flittigt og godt, nu ikke mener længere at kunne udholde denne daglige Tjeneste, og de have ansøgt om, at han maa blive befordret til Haasløf Sogn, hvis Sognepræst er meget bedaget. Da han har tjent saa lang Tid i Skolen og derfor er værd at befordre, anmodes M. Niels om saa vidt muligt at hjælpe Skolemesteren til et Kald, enten naar Haasløf eller et andet Sogn bliver ledigt, saa Skolen igen kan blive forsynet med en anden god lærd Mand, dog skal alt gaa efter Ordinansen. Sk. T. 2, 18.

28. Okt. (—). Aab. Brev om, at Jørgen Arrildt, der er beskikket til Kongens Bundtmager, herefter aarlig maa oppebære følgende Genant til sig selvanden af Københavns Slot: 2 Øksne, 5 Svin, 7 Lam, $\frac{1}{2}$ Td. Smør, 1 Td. Sild, 1 Td. Torak, 4 Vorder Kabliav, 3 Lispd. islandsk Fisk, $\frac{1}{2}$ Td. Gryn, $\frac{1}{2}$ Td. Ærter, 13 Tdr. Brød, 2 Læster 2 Tdr. Øl, 1 Fjerd. Lyneborgersalt, $\frac{1}{2}$ Td. groft Salt og 2 Lispd. Lys. Sj. R. 13, 41 b.

31 Okt. (—). Miss. fra Regeringsraadet til Tolderne i Helsingør om af Tolden at betale [Tyge Brahe til Knudstrup]¹ 1050 Dlr. og tage Kvittens derfor. Udt. i Sj. T. 17, 100 b.

— Forleningsbrev for Ludvig Ludvigsen paa det ved Otte Pomes Død ledigblevne Præbende i Lunde Domkirke til Løn for den Tjeneste, han hidtil har ydet ved at hjælpe Kongens Tugtemester, M. Haas Mickelsen, med at undervise de Adelsbørn, der ere hos Kongen, og fremdeles skal yde. Naar han ikke længere er i Kongens Tjeneste eller er forhindret ved sine Studinger, skal han residere ved Domkirken. Sk. R. 2, 10.

¹ Navnet er givet i S. T., men af Tyldregnskabet 1588-89 fremgaaer det, at det skal være Tyge Brahe af Knudstrup.

1. Nov. (Mbhv.). Miss. til Steen Brahe, Corvits Viffert, Hack Ulfstand, Anders Bing og Arrild Hvittfeldt om med det alleriligste som muligt, senest inden 8 Dage, at møde i København, da der forefalder nogen Handel, som er baade Kongen, Riget, Rigsraaderne selv og andre Rigets Indbyggere magtpaaliggende, og hvori Kongen ønsker deres og andre Rigsraaders (saa mange der i en Fart kunne komme sammen) Betænkning. Sj. T. 17, 100 b.

2. Nov. (Mbhv.). Miss. fra Regeringsraadet til Giert Rantzau. Elline Jens Ausens har berettet, at hun og hendes Husbonde en Tid lang have boet paa en Kronens Gaard i Lagov¹, der er sat meget for højt i Landgilde, hvorfor de ere komne til at restere med 2¹/₂ Pd. 2 Skpr. Byg, 2 Lam og 8 Høns af deres Landgilde. Raadet har formedlet deres Fattigdom eftergivet dem denne Restance. Udt. i Sj. T. 17, 101 b.

— ² Miss. til Giert Rantzau. Kronens Tjenere i Laage¹ have berettet, at deres Gaarde vare satte meget for højt i Skyld, og at der af den Grund med den afdøde Konges Samtykke har været 14 Oldinge paa Gaardenes Ejendom, der efter at have undersøgt Forholdene have nedsat Landgilden, som følger: af Villom Lauritsens Gaard med 1 Td. Havre, af Laurits Matsens Gaard med 1 Td. Byg, af Jens Aagesens Gaard med 10 Skpr. Byg, af Laurits Olsens Gaard med 5 Skpr. Rug og 1 Td. Havre, af Laurents Pedersens Gaard med 5 Skpr. Rug og 4 Skpr. Byg, af Peder Andersens Gaard med 6 Skpr. Byg, af Villom Jensens Gaard med 5 Skpr. Rug, af Peder Brydes Gaard med 5 Skpr. Rug, af Claus Matsens Gaard med 6 Skpr. Byg; Jordebogen blev dog ikke samtidig forandret, saa de besværes endnu haardt med den gamle Landgilde, og de have derfor begæret, at ovennævnte Nedsættelser maa blive afkviktede i Landgilden. Det befales ham at lade Jordebogen forandre i Overensstemmelse med Oldingenes Nedsættelse. Sj. T. 17, 101.

— Miss. til Fru Birgitte Bøller, Christoffer Gjøs Enke. Da Dronning Sophia har berettet, at Fru Birgitte har 2 Gaarde paa Laaland, den ene i Vantor, den anden i Kiettinge, der ligge i Birket ikke langt fra hendes Livgedingshus Olleholm, og som hun derfor gerne vilde have til Mageskifte, og da Kongen af sønlig Kær-

¹ Læsø, Holbo H. ² Sj. T. har urigtig: Kronborg.

lighed gerne vil tilmageskifte Kronen Gaardene og give Fru Birgitte fuldt Vederlag i andet for hende belejligt Krongods, anmodes hun om at gaa ind paa Mageskiftet og med det første erklære sig til Regeringsraaderne om, hvad Vederlag hun begærer. F. og Sm. T. 2, 12.

2. Nov. (Åbhu.). Miss. til Knud Rud og Peder Rud, Eriks Sønner, om at begive sig til København for at tale med Regeringsraaderne paa Kongens Vegne. Udt. i F. og Sm. T. 2, 13.

4. Nov. (—). Miss. fra Regeringsraadet til Johan Srove. Jomfru Ingeborg Bilde har meddelt, at han endnu nærer Betænkelighed med Hensyn til den Borgen, mod hvilken Raadet har skrevet til ham¹, at han skulde løslade hendes for Dyreskyden fængslede Tjenere, og begærer den højere og strengere, end Regeringsraadet efter hendes Mening har tænkt sig det. Hvis han kan faa nøjagtig Borgen for, at enten Tjenerne skulle blive indstillede for Retten igen eller, hvis det ikke sker, at der vil blive betalt 1000 Dlr., maa han modtage saadan Borgen uden videre Forpligtelse enten paa Liv, Person eller andet og derefter løslade dem. Naar han har faaet endelig Dom i Sagen, skal han sende Regeringsraadet al Besked om de tagne Vidnesbyrd og Dommen, for at det kan rette sig derefter, hvis der sker Henvendelse til det om denne Sag. Sj. T. 17, 102.

— Miss. fra Regeringsraadet til Corvits Viffert angaaende Hr. Madts Troelsen, Sognepræst i Løderup² Sogn i Ingelsted Herred, og nogle til hans Præstegaard hørende Bønder. Sk. T. 2, 18 b. (Tr.: Dsk. KL. II. 452 ff.).

— Miss. til Absolon Gjæ til Kiøldstrup, Laurids Brockenhuus til Brangstrup og Axel Brahe til Elvid. Hoslagt sendes dem en Supplikats fra Mads Hofgaard i Biskopstorp i Fyen, hvori han klager over, at Otte Emiksen til Steensgaard, der er forlenet med hans Gaard, for en ganske ringe Sag har ladet ham forfølge og endelig udvise af Gaarden, har gjort ham og hans Tjenestefolk megen Overlast med Vold og Fængsel og desuden besværet baade ham og andre, som han er forlenet med, med nye Paalæg, som Opfødning af Jagthunde, Gæshold, Overmaal paa Malt og Fødning af Foderøkne. For at det kan blive undersøgt, hvorledes det forholder sig hermed, skulle de med det første samles paa belejlig

¹ 18. Okt. ² Lødderup, Ingelstad H.

Tid og Sted, stævne Parterne for sig, undersøge Sagen og, hvis de ikke kunne forlige Parterne i Mindelighed, give begge Parter Tillæge og Gensvar og deres Breve, Beviser og Domme beskrevne under deres Segl og sende det til Regeringsraaderne, for at disse kunne rette sig derefter ved Ordningen af Sagen. Der sendes dem Brev til Otte Emiksen om, at han skal møde i Rette for dem. F. og Sm. T. 2, 13.

4. Nov. (Kbhvn.). Miss. til Christen Skeel. Menige Sognepræster og Kronens Bønder i Hats Herred under Aakier have berettet, at han nærer Betænkelighed ved at lade dem faa Bygnings- og Vogntømmer og Ildebrændsel af Kronens Skove i Lenet uden særlig kgl. Befaling dertil. Da Kongen har erfaret, at det hidtil har været Skik, at de, der bo under Skovene, frit have faaet Brændsel og Bygnings- og Vogntømmer af halsede og fornede Træer, hvor det ikke skadede Skoven, og at de, der ikke bo under Skoven, for et billigt Køb have faaet, hvad der kunde undværes, befales det ham fremdeles at rette sig herefter, dog skal alt udvises dem af hans Fuldmægtig. J. T. 4, 36 b.

5. Nov. (—). Miss. til Albrit Friis. Kapitlet i Ribe har berettet, at Kongens Fader for nogen Tid siden¹ har bortskiftet Kapitlets Gaard Dalsgaard, der aarlig skylder 6 Ørt. Byg i Varbomaal, og har paalagt² Albrit Friis at udlægge Kapitlet Fyldest derfor af Kronens Gods, hvilket dog endnu ikke er sket, fordi Albrit Friis nærer Betænkelighed ved at udlægge Vederlaget efter Varbomaal og snarere vil udlægge det efter Harbomaal, hvorved Kapitlet ikke vil faa fuldkommen Fyldest. Det befales ham i den Anledning med det første at udlægge Kapitlet Fyldest af Kronens Gods i Lenet efter samme Maal, som Kapitlets Gods har været beregnet efter, og uden videre Forhaling efterkomme Kongens Faders Skrivelse. J. T. 4, 37.

— Miss. til Niels Skram. Da Aarhus Kapitel har berettet, at Kong Frederik II for nogen Tid siden² har tilskiftet Eske Brock til Estrup noget Aarhus Kapitels Gods i Øster og Vester Alling, deriblandt 1 Gaard i Øster Alling, hvortil der har ligget »temmelig« Skov, og har anmodet om at faa Vederlag for dette Gods, skal han af Dronningborg Slots Gods i Kaldløe Len udlægge Kapitlet Fyldest for det Gods, det har mistet, ligne Godset og indsende

¹ 12. Aug. 1585. ² 2. Febr. 1588. ³ 9. Aug. 1597.

klar Besked til Kancelliet, saa der kan gives Kapitlet Brev derefter. J. T. 4, 38 b.

6. Nov. (Mbhvn). Miss. til Johan Svove. Da han for nogen Tidsiden mønstrede Borgerne i Præste og Vordingborg under en Fænnike, som de begge havde bekostet, og som efter gammel Skik førtes i Marken af de Præste Borgere, have de Vordingborg Borgere i hans Nærværelse med Vold og Magt villet fratage Præstemændene Fænniken; de ere komne i Haandgemæng, Fænniken er bleven sønderreven og der var nær sket Manddrab derved. Da saadant ikke alene i sig selv er utilbørligt, men ogsaa end mere strafværdigt, fordi det er sket i Nærværelse af ham som Kongens Repræsentant, skal han undersøge, hvem af Vordingborg Borgere der have været Anstiftere heraf, lade dem tiltale og tilbørligt straffe og give Ordre til, at herefter skal hver By mønstres for sig. Sj. T. 17, 102.

— Miss. til Stehen Brahe om straks at sende Anders Trebling, der af Glasbrænderen er sendt over efter nogle skaanske hugne Sten til Glashytten i Skanderborg Len, til Stengruerne i Helsingborg Len og tilforordne ham de nødvendige Folk til at hugge Stenene, saa han med det første kan komme paa Hjemrejsen. Udt. i Sk. T. 2, 19 b.

— Aab. Brev om, at Kirkevægerne for Bykirken i Nyborg have berettet, at de have foretaget en mærkelig Bygning paa deres Bykirkes Taarn og opsat et Spir derpaa, men da de ikke have noget i Forraad, kunne de ikke i Løbet af kort Tid gøre Spiret færdigt med Tækning og andet og have derfor anmodet om nogen Hjælp dertil. For at ikke det begyndte Arbejde skal blive ødelagt, hvis det længe skal staa saaledes, har Kongen efter Regeringsraadets Betænkning bevilget, at hver Landsbykirke i Fyen, som er ved Hævd og Magt, i Aar skal komme Nyborg Bykirke til Hjælp med $\frac{1}{2}$ Daler af hvert Pund Korns Indkomst. Hjælpen skal oppebæres af Laurits Brockenhuus i Nyborg Len og af Axel Brahe i Odensegaards, Hagenskoufs, Hindtsgefvels og Rudgaards Len, saa vidt hver af dem har Stiftshandelen i Befaling, og siden af dem tilstilles Kirkevægerne for Nyborg Kirke, der skulle anvende Hjælpen udelukkende til Kirkens Bygning og gøre Laurits Brockenhuus, M. Jacob Matsen, Superintendent, og Borgemestre og Raad i Nyborg Regnskab for Anvendelsen. Saafremt nogle af Kirkevægerne

fordølge noget af deres Kirkes Indkomst, ville de komme til at staa til Rette derfor. F. og Sm. R. 2, 8.

7. Nov. (Mbhvn.). Aab. Brev om, at Hr. Hans Pedersen, Sognepræst i Skelskør, indtil videre maa oppebære Afgiften af Kronens Korntiende af Lille Fullede Sogn i Sjælland i Stedet for Kronens Tiende af Tierreby Sogn i Flackebiergs Herred, der var bevilget ham¹ i Erstatning for det Tab, han led ved, at Indbyggerne paa Aggers og Ome, som tidligere søgte til Skelskør Kirke, fik Tilladelse til at holde deres egen Sognepræst, men som siden² er henlagt til Almindeligt Hospital i Slagelse. Sj. R. 13, 42.

— Aab. Brev om, at M. Jacob Matsen, Superintendent i Fyens Stift, i Aar maa oppebære Præstegæsteriet i Fyens Stift. F. og Sm. R. 2, 9 b. (Tr.: Dsk. KL. II. 454 f. (efter en Afskrift)).

9. Nov. (—). Aab. Brev om, at Christian Noviomagus, om hvem der skal være god Forhaabning, indtil videre aarlig maa oppebære 50 gl. Dlr. af Rentekammeret til sine Studiers Fremme, da Kong Frederik II i Betragtning af hans Faders³ lange Tjeneste som Hofprædikant hos Christian III havde lovet at yde ham nogen Hjælp, naar han var kommen saa vidt, at han med Frugt kunde besøge udenlandske Universiteter. Sj. R. 13, 43.

— Miss. til Peder Jude, Tolder i Malmø, om herefter kun at tage 3 Ortsdlr. i Told af hver Læst Korn, som de nederlandske unierede Staters Købmænd udføre fra Malmø, da disse Staters Sendebud, der nu have været hos Kongen, blandt andet have beklaget sig stærkt over, at de maa give 3 Dlr. i Told af hver Læst Korn, de udføre fra Byen. Sk. T. 2, 20.

— Miss. til Jørgen Skram og Kapitlet i Viborg. Mourits Stygge, Landsdommer i Nørrejylland, har berettet, at der føres en ham vedkommende Trætte paa Gunderstedts, Brusgaards, Borups og Astrups⁴ Ejendom, og at Brevene, hvormed dette Gods skal forsvares, formentlig findes i Seber Klosters paa Kapitlet indsatte Brevkiste, da Godset tidligere har ligget under Seber Kloster; da Mourits Stygge endvidere har anmodet om at faa disse Breve, skulle de samles i Viborg, optage Brevkisterne, undersøge, om der deri findes Breve vedrørende ovennævnte Gods, og i saa Tilfælde levere dem til Mourits Stygge mod Reversal for,

¹ 25. Maj 1581.² 24. Okt. 1585.³ M. Povel Noviomagus.⁴ Ajstrup, Slet H.

at han vil levere dem tilbage, naar han har brugt dem; de skulle dog først undersøge, om Brevene i nogen Maade kunne komme Kronen til Skade paa dens omliggende Gods, i hvilket Tilfælde de ikke maa udlevere dem. J. T. 4, 39.

9. Nov. (Mbhvn.). Miss. til Manderup Parsberg, Jacob Søefeldt, Hendrik Lykke og Niels Skram om i Forening med Hans Lindenv at dømme i Sagen mellem Morits Stygge og Ofve Lunge og Niels Jonsen angaaende nogle Domme, der ere dømte mellem dem og nu ere indstævnedes til Landstinget, hjælpe alle Parter til Lov og Ret og give Dommen beskreven. Udt. i J. T. 4, 39 b.

10. Nov. (—). Miss. fra Regeringsraadet til Rudbeck Pors. Nogle af Kongens Undersaatter, baade adelige og andre, have klaget over, at de have nogle Sager at føre paa Landstinget, men at han i lang Tid ikke har siddet Landsting og helt vil undslaa sig derfor, hvilket Regeringsraadet ikke havde ventet at skulle høre om ham. Det anmoder paa den udvalgte Konges Vegne ham om at holde Landsting paa Laaland og Falster ligesom hidtil, i alt Fald indtil den første almindelige Herredag, der holdes, da han jo ved, at de ikke før eller uden deres Medbrødres Nærværelse og Vidende kunne beskikke en anden til Landsdommer; til den Tid skal han meddele dem, hvad han vil, hvorefter de ville erklære sig billigt mod ham. F. og Sm. T. 2, 16.

— Forleningsbrev, gældende for Jørgen Sehested til Hvolmgaards Levetid, for Albrit Friis, Embedsmand paa Riberhus, paa Uldum Sognetiende i Nørvangs Herred, som Jørgen Sehested havde Livsbrev paa, men nu har opladt til Albrit Friis. Efter Jørgen Sehesteds Død skal Albrit Friis være nærmest til at faa Sognetienden i Fæste for tilbørlig Indfæstning og Afgift. Det befales Sognemændene at levere ham Tienden i Kærven; hvis nogen tiender urigtigt, skal Albrit Friis have Ret til at lade hans Korn kaste og ham selv straffe efter Recessen, hvis han har forsét sig. J. R. 5, 22 b.

— Forleningsbrev for Albrit Friis, Embedsmand paa Riberhus, paa Sognetienden af Langskoufs Sogn i Nørvangs Herred paa de samme Betingelser, som Jørgen Sehested har haft den. Det befales alle Sognemændene at levere Tienden i Kærven og tiende retfærdigt, da de ellers ville blive tiltalte og straffede efter Recessen. J. R. 5, 23.

11. Nov. (Kbhvn.). Miss. til Erik Hardenberg, Absolon Gjæe og Breide Rantzau om senest inden 8 Dage at møde i København, da der er forefaldet nogle Riget og dem selv magtpaaliggende Sager, som Kongen gerne vil have indstillet til deres og de andre Rigsraaders gode Betænkning, og af Regeringsraadet erfare Sagen. F. og Sm. T. 2, 16 b.

— Miss. til Peder Gyldenstjerne, Jørgen Skram, Manderup Parsberg, Jacob Seefeldt, Christen Skeel, Hendrik Belov og Albrit Friis. Da Kongen har paalagt Jørgen Rosenkrantz at forebringe dem nogle Sager, som ere Kongen, Riget og dem selv meget magtpaaliggende, og som Kongen gerne vil have indstillet til deres og de andre Rigsraaders Betænkning, skulle de møde i Viborg 1. Dec. for at høre, hvad Jørgen Rosenkrantz forebringer dem, og erklære sig til ham derom; de skulle have ham betroet, som om Kongen selv var til Stede. Udt. i J. T. 4, 40.

12. Nov. (Kbhvn.). Aab. Brev om, at M. Søfren Christensen, der en Tid lang har været Skolemester i Helsingør Skole og nu vil begive sig til udenlandske Universiteter for at studere videre, til Hjælp hertil maa oppebære Afgiften af Kronens Korn-tiende af Asnis Sogn i Ots Herred, saalænge han studerer eller indtil anden Ordre. Sj. R. 13, 43 b¹.

— Forleningsbrev for Detlef Holck til Rønhafve paa Københavns Slot og Len (enslydende med Forleningsbrevet af 10. Juli 1585 for Christoffer Rossengaard, dog udelades Bestemmelsen om, at han i Kongens Fraværelse skal være Kristoffer Valkendorf og Axel Gyldenstjerne lydige, og tilføjes, at han skal holde Slottet i en Slotslov og lade al den Jord, som hører til Ladegaardene og kan bruges dertil, bruge dertil, ligesom det forbydes ham at lade Folk gaa paa Slottet og faa Underholdning der, naar de ikke høre til de daglige Tjenere, og at lade dem, der tjene paa Slottet, holde flere Karle eller Dreng, end der er bevilget dem, hvilket Detlef Holck heller ikke selv maa gøre). Han skal i aarlig Løn have: 500 Dlr. paa sit eget Liv, Foder og Maal paa 6 geruste Heste og 2 Vognheste, samme Underholdning og Klædning til sig selv og sine Folk, som Christoffer Rossengaard har haft, det Hold, som falder i Lenet, og indtil videre Halvdelen af den uvisse Indtægt. Sj. R. 13, 44.

— Miss. til Kronens Bønder paa Hindtsholm, der tid-

¹ Tr.: Kbhvns Univ. Hist. 1637--1621. IV. 358 f.

ligere have ligget under Nyborg Slot. Da de trods Kong Frøderik II's Befaling¹ til dem om at søge til Møllen ved Nyborg Slot med det Korn, som de skulde have malet, efter Kongens Død og deres Udskillelse fra Nyborg Slot have ført deres Korn andens- steds hen for at faa det malet, hvilket har medført, at Mølleren har erklæret ikke at kunne svare sin sædvanlige Landgilde, befales det dem strengelig herefter kun at søge til Møllen ved Nyborg med deres Korn, da de ellers ville blive straffede. F. og Sm. T. 2, 16.

13. Nov. (Mbhv.). Aab. Brev, hvorved M. Albret Hansen, der var Hofprædikant hos den afdøde Konge og har lovet at ville blive i samme Tjeneste hos Kongen og dennes Moder, faar sin aarlige Løn forhøjet med 100 Dlr. fra sidste Paaske at regne, da han har klaget over, at det falder ham besværligt at bestride sin Husholdning med den Løn, han hidtil har haft; dog gælder dette kun, indtil han kan blive forsørget med et Kanonikat eller andet gejstligt Len. Sj. R. 13, 47^a.

— Nyt Forleningsbrev for Haack Ulfstand paa Kallundborg Slot og Len og Seebygaard med tilliggende Avl (ligelydende med Forleningsbrevet af 22. Juli 1588, naar undtages, at der er tilføjet en Bestemmelse om, at han, naar der er Olden, skal have fri Olden i Skovene til Slottets og Seebygaards egne hjemmefødte Svin). Sj. R. 13, 47 b.

— Miss. fra Regeringsraadet til Jacob Ulfeldt. Det har modtaget hans Skrivelse og deraf set, at han har faaet at vide, at Regeringsraadet skulde have ham fortænkt for det, han har talt med dem i Roskilde, hvormed han dog ingenlunde har villet klage over den afdøde Konge, hvis Død han maaske beklager lige saa højt som nogen anden, ej heller over dem for deres Dom; han har kun villet berette det, fordi han ikke kan vide, naar Gud vil kalde ham, og enhver vilde da huske den Spot og Foragt, der er vist ham, men ikke fra Grunden af kende Aarsagen dertil, og man kunde derfor bagtale (»eftersige«) ham for noget, som han aldrig havde tænkt eller var skyldig i. Han havde derfor i en god Mening villet erfare af dem, om det behagede dem, at han lod Aarsagen dertil udgaa, ikke for at justificere sig selv dermed eller beskyldte nogen, men kun af ovennævnte Grund, og han havde derfor intet villet gøre, førend han havde hørt deres Betsenkning derom; da han saa-

¹ 12. April 1586.² Tr.: Kirkehist. Saml. S. R. II. 304.

ledes intet har sagt eller skrevet i nogen ond Mening eller for at forringe nogens Dignitet eller Højhed, end mindre for at rette Beskyldninger mod nogen, hvilket han mener noksom er sagt i hans Skrift, har han den Tillid til dem, at de ikke ville optage det andet end venligt. Herpaa vil Regeringsraadet ikke forholde ham, at de ikke tvivle paa, at jo han selv ligesaa vel som de og alle de gode Mænd, der vare til Stede, nok husker, ved hvilken Lejlighed og i hvilken Forsamling og hvorledes hans Ord til dem vare ved Overgivelsen af hans Skrift om den russiske Legation, hvilke de anse det for ufornødent at repetere; de kunne heller ikke være i Tvivl om, at han jo ogsaa nok har hørt, hvorledes det er blevet optaget baade af dem, der hørte paa det, og af dem, der siden have hørt derom. Da Sagen imidlertid ikke alene gælder Regeringsraaderne og de gode Mænd, der i Forening med dem have dømt i Sagen om den russiske Legation, men ogsaa den afdøde Konges Reputation og som Følge deraf ogsaa menige Rigens Raad efter deres Pligt mod Kongen, kunne Regeringsraaderne for deres Personer ikke erklære sig synderligt paa hans Skrivelse, førend de have talt med alle Rigsraaderne derom. Sj. T. 17, 102 b.

13. Nov. (Åbhv.). Miss. til [Borgemestre og Raad i] nogle af Købstæderne. De vendiske Stæder have haft Gesandter hos Kongen og klaget over, at der imod gamle Sædvaner og Privilegier paalægges deres Købmænd forskellige Besværinger i Købstæderne, af hvilke Klager der hoslagt sendes dem Afskrift. De skulle sende Fuldmægtige til den almindelige Herredag, som bliver berammet her i Riget, med udførlig Erklæring paa disse Klager, hvorefter Kongen og Rigsraadet kunne vide at rette sig. Da det ogsaa er kommet for Kongen, at hans Undersaatter i Købstæderne her i Riget, der handle og vandle i Hansestæderne, med større og bedre Ret kunne klage over, at de imod Recessen og de mellem tidligere Konger og Stæderne trufne Overenskomster besværes i de vendiske Stæder over Sædvane og Ret, og da Kongen ikke mindre end andre kristelige Øvrigheder er til Sinds at haandhæve sine Undersaatter, skulle de foreholde Borgerne i deres By, at de, der maatte have Aarsag til at klage over at være blevne forurettede i deres Handel og Købmandsskab i Hansestæderne, skulle tilkendegive det for dem, for at de kunne lade opsætte skriftligt, hvorledes der handles med Kongens Undersaatter i Hansestæderne, og fremsende det til ovennævnte Tid. Sj. T. 17, 103 b.

13. Nov. (Kbhvn.). Forleningsbrev for Jacob Olsen, der nu i lang Tid har været Sognepræst i Aarhus og i sin Alderdom kun er forsynet med ringe Underhold, paa Afgiften af Kronens Korntiende af Ellekøbings Sogn i Villandts Herred. Sk. R. 2, 10 b.

— Forleningsbrev for Stehen Brahe til Knudstrup paa Helsingborg Slot og Len, saaledes som afdøde Arild Ugerup havde det i Forlening. Han skal i aarlig Genant, fra 1. Maj 1588 at regne, have 1200 Dlr., 7 Læster Rug, 23 Læster Byg, hver Læst Rug eller Byg beregnet til 48 Tdr., 1000 Tdr. Havre, 18 Tdr. Smør, 61 fede Svin, hvert beregnet til 2 Dlr., 40 Køer, 300 Lam, 300 Gæs, 713 Høns, 2 Spegelaks, 9 Fodernød og det Hø, Ved, Kul, Lysegarn, Kornsække, tomme Tønder, Jærn og hugne Granbord, som Jordebogen indeholder; endvidere maa han oppebære Slottets Avl og Affødning. For den visse Indtægt ud over Genanten skal han aarlig gøre Regnskab, ligesaa for den uvisse Indtægt, hvoraf han selv maa beholde Halvparten, dog forbeholder Kongen sig alene al Told, Sise og Vrag; han maa endvidere selv oppebære Halvparten af Oldengælden og, naar der er Olden paa Skovene, have fri Olden til Slottets egne hjemmefødte Svin. Han skal tjene Riget med 12 geruste Heste og maa ikke beregne Kongen nogen Udgift til Skrивeren eller til Regnskabet, ligesom ej heller til sig selv eller til Slottets Folk. Han skal have Præsterne i Lenet med al den gejstlige Rente og Rettighed i Befaling, aarlig gøre Regnskab for Kronens Indtægt deraf, samtidig med at han aflægger Slottets Regnskab; for sin Umage hermed maa han selv beholde Halvparten af Gaardfæstning og Sagefald af den gejstlige Rente. Han skal paa egen Bekostning holde Slottet i den Stand, hvori det nu er, og ikke beregne Kongen nogen Udgift for det Smaaarbejde, der laves derpaa, men skal der bygges noget særligt, vil Kongen selv befale det. Sk. R. 2, 11.

15. Nov. (—). Aab. Brev til Bønderne over alt Riget om Udredeelse af en almindelig Landeskatt til Brudeskatt til Kongens Søstre. Sj. T. 17, 104. (Se CCD. II. 524).

— Miss. til Lensmændene¹ om straks at lade ovenstaaende Brev forkynde i deres Len, skrive Skatten saa hurtigt som muligt, paase, at alt gaar ligeligt til, saa den rige hjælper den fattige,

¹ De opregnes alle med deres Len. Brevet er ved en Fejlskrift dateret: 16. April.

og at hverken Herredsfogder, Delefogder, Skrivere eller andre blive fri for Skatten, og særlig passe paa, hvor der er Aagerkarle eller Folk, der drive stort Køb, Forprang og Handel med Øksne, Korn eller andet, at de komme til at give Skat efter deres Handel og Formue. Sj. T. 17, 105 b.

15. Nov. (Kbhvn.). Miss. til Købstæderne over alt Riget om Udredelse af en almindelig Landehjælp til Brudeskate til Kongens Søstre. Sj. T. 17, 108 b. Orig. (til Odense) i Odense P. A. (Se CCD. II. 525). — Postscriptum (Seddel): Naar de have takseret Borgerne og hinanden for Skat, skulle de sende Lensmanden i Lenet klart Mandtal over, hvor højt enhver er sat i Skat, for at han kan føre Tilsyn med, at alt gaar ligeligt til, saa den rige hjælper den fattige.

— Miss. til de Lensmænd¹, der have Købstæder i Befaling. Købstæderne have faaet Ordre til at sende dem klare Mandtal over, hvorledes Skatten bliver lagt, og det befales dem at føre Tilsyn med, at enhver bliver takseret efter sin Handel og Formue og ikke efter Vild, Venskab eller Anseelse. Disse Mandtalsregistre skulle de indsende til Renteriet sammen med Mandtallene over Bønderne i Lenene. Hoslagt følger en Seddel med Angivelse af, hvor højt enhver af de Købstæder, de have i Befaling, er takseret. Sj. T. 17, 109 b.

— Miss. til Frederik Lange og Hermant Juel, Embedsmænd i Tønsberg og Draxholm Len. Da Hack Ulfstand, Embedsmand paa Kallundborg, har berettet, at en stor Del af det Inventarium, han har modtaget paa Kallundborg Slot, er meget gammelt og ødelagt, saa det for største Delen er ubrugeligt, har Kongen bestemt, at det gamle og ubrugelige Boscab skal gives til Hospitalet. De skulle derfor med det første begive sig til Kallundborg Slot, undersøge, hvad Inventarium der findes, og hvad der deraf er brugeligt og hvad ubrugeligt, og optage Register over det ubrugelige, for at Hack Ulfstand derefter kan levere det til Hospitalet, og ligesaa over det brugelige, saa Hack Ulfstand kan vedlægge sit Regnskab begge Register. Sj. T. 17, 111 b.

— Mageskifte mellem Corvits Viffert, Embedsmand paa Malmøhus, og Kronen. F. og Sm. R. 2, 10. (Se Kr. Sk.).

¹ De opregnes alle med deres Købstæder.

16. Nov. (Mbhvn.). Miss. til Christoffer Valkendorf om til førstkommande Maj at betale Tyge Brahe til Knudstrup 200 Dlr. af de Penge, som Raadet har bevilget denne, og indskrive Udgiften i sit Regnskab. Udt. i Sj. T. 17, 111 b.

— Miss. til Jørgen Friis til Krastrup og Claus Glambek om at møde i Viborg 1. Dec. for at bære, hvad Jørgen Rosenkrantz paa Kongens Vegne skal forebringe dem. Udt. i J. T. 4, 40.

17. Nov. (—). Kvittans til Frederik Leyel og David Hansen, Toldere i Helsingør, paa egne og Toldskrivernes Vegne paa 1 Portugales, 1 dobbelt Rosenobel, 2573 Rosenobler, 35 Dukater, 100 Rosenobler, oppebaarne af det engelske Kompagni i Lund. som bruger den nordiske Fart, 809 Milreise, 138 Engeltotter, 29 ungerske Gylden, 270 Goltgylden og 679 Dlr., som de have indbetalt i Kongens eget Kammer paa Regnskab af forrige Aars Told, paa 13000 Dlr., som de efter Kongens Ordre have indbetalt i Rentekammeret, og paa 3920 Dlr. Hovedsum og Rente, som de efter Kongens Ordre have betalt til Magnus Svab til Harritsløfgaard, hvem Kong Frederik II skyldte disse Penge. Sj. R. 13, 50.

— Aab. Brev om, at Hans Matsen, Raadmand i Slangerup, sise frit maa indføre 20 Læster Øl i Riget, dog skal han lade notere paa Brevet, hvor han indfører Øllet, for at der ikke under det Skin skal indføres mere. Udt. i Sj. R. 13, 50 b.

— Miss. til Niels Parsberg. Der er kommen forskellige Klager over, at naar Dronningens Bud med hendes Pasbord komme did, eller Rigens Raader, der forskrives hid, eller Kongens egne Brevdragere rejse der forbi, kunne de ingen Vognbefordring faa, men henvises undertiden af Borgemestre og Raad til Bistrup, undertiden fra Bistrup tilbage til Borgemestre eller Byfoged, hvorved Kongens Bestilling forsømmes, hvilket alt skyldes, at han ikke holder Hus paa Roskildeggaard og ej heller holder nogen Foged, Skriver eller anden der, som har nogen Befaling, hvilket ogsaa medfører, at Gaarden forfalder meget. Da Kongen nu ikke alene vil have Gaarden holdt i Stand, men ogsaa vil forbedre den med Bygning, dels fordi den ligger paa et alfart Strøg, hvor mange fremmede Herrer og Fyrster, der komme til Riget, lægge deres Rejse, dels af Hensyn til de Forsamlinger, der efter Stedets og Landets Lejlighed kunne forefalde der, og ogsaa for at Dronningens Bud, Rigsraaderne og Kongens egne Bud kunne faa god Befordring der, befales det ham at begive sig fra Bistrup til Roskildeggaard med

hele Husholdningen og sine Folk og der varetage sin Tjeneste, ligesom Lensmændene tidligere have gjort. Sj. T. 17, 111 b.

18. Nov. (Kbhvn.). Forleningsbrev for Jens Nielsen, der en Tid lang har tjent i Kantoret, paa det Vikarie i Roskilde Domkirke, som er ledigt efter den forrige Renteskriver Niels Pedersen, da han har fremvist Frederik II's Ekspektancebrev¹ paa det første ledige Vikarie i Roskilde. Naar han ikke længere er i Kongens Tjeneste, skal han residere ved Domkirken. Sj. R. 13, 50 b.

— Forleningsbrev for Hans Mickelsen, Renteskriver, paa Kronens Korntiende af Stege By og Sogn paa Mæn. Udt. i Sj. R. 13, 51 b.

— Aab. Brev, hvorved alle og enhver opfordres til at yde Borgemestre, Raad og menige Almue i Slangerup, der med Godtfolks Hjælp have begyndt en mærkelig Bygning paa deres Sognekirke, men ikke af egen Formue eller med den Hjælp, som gode kristne hidtil have ydet dem, kunne fuldføre den, Hjælp til Kirkens Fuldførelse, naar deres Udsendinge besøge dem, alt efter enhvers Evne og gode Vilje. Sj. T. 17, 112 b.

— Miss. til Fru Karren Jørgen Marsvins. Hoslagt sendes hende en Supplikats fra Kronens Bønder i Snarrestadt, som Kong Frederik II har forlenet hende med paa Livstid², hvori de klage over, at hun kræver en mærkelig stor Sum Penge af dem i Husbondhold, 16 Dlr. af $\frac{1}{2}$ Bol og 8 Dlr. af hver Fjerding, og at hun forbyder dem at bruge deres Jord, førend de have svaret hende dette. Da Forleningsbrevet udtrykkelig paabyder, at hun skal holde Godset ved Hævd og Magt og Bønderne ved Lov, Skel og Ret, og at hun ikke maa besvære dem med nogen ny Indfæstning eller andet usædvanligt Paalæg, og da de ligesaa lidt som andre Kronens Bønder pleje at besværes med ny Indfæstning eller Husbondhold, synes det noget sælsomt, at hun imod sit Forleningsbrev vil besvære Bønderne med saadanne nye Paalæg, ovenikøbet da de kun ere forlenede til hende paa Livstid, og det befales hende at forskaane dem derfor og ikke besvære dem med noget usædvanligt, saa de skulle have behov yderligere at klage. Sk. T. 2, 20 b.

— Miss. til Borgemestre og Raad i Nykøbing paa Mors. For nogle Aar siden³ paabød Kong Frederik II, at de, ligesom det er Tilfældet i andre smaa Købstæder, skulde ordne det saaledes, at

¹ 27. Juni 1586.

² 19. Juni 1586.

³ 14. Dec. 1582.

Hørerne ved Byens Skole fik Underholdning hos dem og deres Medborgere, hvilket i sig selv er billigt, da Hørerne ere mest til Tjeneste med at lære og optugte deres og deres Medborgeres Børn og hjælpe til med at forrette Tjenesten i Kirken. Skønt Kongen havde formodet, at hans Faders Befaling var bleven paaagtet af dem, har han dog nu til sin ikke ringe Forundring erfaret, at de ikke have rettet sig efter den og ikke i nogen Maade ydet Hjælp til Hørernes Underhold, og det befales dem derfor paany at rette sig efter Befalingen, saafremt Kongen ikke skal gribe til Midler, hvorved de kunne tvinges til at efterkomme den. J. T. 4, 40 b.

19. Nov. (Åbbva.). Miss. til Henning Reventlov. Superintenden i Vendelboe Stift og Borgemestre og Raad i Nykøbing paa Mors have berettet, at da den Skole, der tidligere holdtes i Dueholms Kloster, flyttedes til Nykøbing, har Hr. Niels Lange, der den Gang havde Dueholms Kloster i Pant, af kristelig Betænkning ved et Brev af 1550 henlagt en ringe Hjælp til 6 Skolepersoner, der trængte mest og gav mest Haab, nemlig 66 gode saltede Sild hver Uge, 1 Pd. Smør, 1 Pd. Flæsk, 2 Tdr. Øl, 5 Morsingskpr. Malt og 2 Morsingskpr. Humle til hver Td. Øl, 1 Td. Brød og 2 Gæs hver Maaned og aarlig 5 Al. Vadmel og 1 Par Sko til hver Person samt 2 Tdr. Byg og 10 Mk. danske til Hørerne. Denne Hjælp har ikke alene Hr. Niels Lange og hans Enke, men ogsaa de følgende Lensmænd paa Klosteret villig ydet, indtil nu Henning Reventlov vægrer sig derved, og de have derfor anmodet om, at den fremdeles maa blive ydet. Da alle de Lensmænd, der have været, siden Skolens og Klosterets Forhold bleve omordnede, villig have ydet denne Hjælp og han ikke har Lenet med højere Beaværing og Tjeneste end de, haaber Kongen, at han ikke vil vægre sig ved at svare samme Hjælp til Skolen, som de tidligere Lensmænd have svaret, og befaler ham herved at yde den; dermed gør han, hvad der er Gud behageligt og Kongen [til Vilje]. J. T. 4, 41.

— Forleningsbrev for Hans Simensen, Renteskriver, paa 2 Krongaarde i Abetvedt i Valdborg Herred, som afdøde Niels Pedersen sidst havde i Forlening, uden Afgift. Sj. R. 13, 51 b.

— Miss. fra Regeringsraadet til Fru Birritte Rønnow, Jørgen Qvitzov og andre Dirik Qvitzovs Arvinger. Denne Brevviser, Arent van der Harts Fuldmægtig, har været hos Kongen med en Skrivelse fra Hertug Julius af Brunsvigs Kansler og Raader, hvori disse anmode Regeringsraaderne om at hjælpe Arent van der Hart til

sin Betaling hos dem for de 339 Dlr., hvormed han har forstrakt deres afdøde Søn og Broder Dirik Qvitzov i Varer og Penge, og som for mere end Aar siden skulde have været betalt. Det befales dem at betale Pengene, for at Dirik Qvitzov ikke mere end andre danske adelige skal blive Genstand for Eftertale, og for at Arent van der Hart ikke skal have Grund til at beklage sig yderligere. F. og Sm. T. 2, 17. Jvfr. 19. April 1588.

19. Nov. (Kbhvn.). Miss. til Fru Birritte Rønnev, Jørgen Qvitzov og deres Medarvinger. Denne Brevviser, Claus Dohaussen, Borger i Brunsvig, har nu atter været hos Kongen med Forskrifter fra fornemme Fyrster udenlands og fra Borgemestre og Raad i Brunsvig angaaende en Sum Penge, som han havde forstrakt deres Søn og Broder, Dirik Qvitzov, med til hans Udrustning og Rejse ind i Frankrig, og hvorefter de have betalt en Del, men nægte at betale Resten, 880 Dlr., til stor Skade for ham, der er bleven tiltalt og tilholden at betale dem, hos hvem han var gaaet i Borgen for Dirik Qvitzov. Da Kong Frederik II tidligere har givet dem alvorligt Paalæg om at betale og de ogsaa siden have givet Claus Dohaussen Forskrivning paa Gælden, havde Kongen ventet, at de havde forekommet videre Klage og deres egen og Dirik Qvitzovs Eftertale og betalt Pengene, men han erfarer nu, at de have afvist Claus Dohaussen og forlangt, at han skulde skaffe Bevis for, at Dirik Qvitzov er død i Frankrig, hvilken Forhaling og Undskyldning er uden Værd, da Dirik Qvitzovs Gæld maa søges i hans Arvegods, enten han saa er levende eller død, og kun kan tjene til at forøge Hovedsummen med Rente, Kost, Tæring og Skadegæld. Da det jo er Dirik Qvitzovs Gæld, hvorfor hans eget Brev og Segl foreligger, og han af god Vilje er bleven hjulpen med Pengene i fremmed Land, og da det ikke alene er til Skam for dem og ham, at hans og deres Breve og Segl ikke ere blevne holdte, men ogsaa vil skade andre adelige, der rejse i Udlandet og ikke ville kunne blive noget betroet i deres Nød, og da Kongen og hans Fader saa ofte ere blevne anmodede af fremmede Fyrster om at hjælpe Claus Dohaussen til hans Betaling, befales det dem en Gang for alle at betale Claus Dohaussen, hvad han har forstrakt Dirik Qvitzov med, saafremt Kongen ikke skal se sig nødsaget til at gribe til andre Midler. F. og Sm. T. 2, 18.

— Gavebrev til Peder Kusk og hans ægte Livsarvinger paa en Gaard i Kolding, som Thomas Smed og hans Liva-

arvinger havde Brev paa, men som nu er falden tilbage til Kronen, da alle Livsarvingerne ere døde; Kong Frederik II har tidligere¹ givet Peder Kusk, der en Tid havde tjent ham som Kudadriv, denne Gaard, men Peder Kusk kunde da ikke faa den, fordi en af Livsarvingerne endnu levede. Han skal altid holde Gaarden vedlige med god Købstadsbygning med Tegtag, saa der altid kan svares Kronen og Byen tilbørlig Tynge deraf. Hvis Peder Kusk eller hans Arvinger ville afhænde Gaarden, skulle de først tilbyde Kronen den, og hvis Peder Kusk dør uden Livsarvinger, skal Gaarden falde tilbage til Kronen. J. R. 5, 23 b.

19. Nov. (Mbhvn.). Miss. til Casper Markdanner. Da han har meddelt Regeringsraadet, at Bønderne i Koldinghus Len have klaget over, at Rævene tage stærk Overhaand i Lenet og gøre stor Skade ikke alene paa Raadyr, Lam, Harer og andet ungt Vildt, men ogsaa paa Bøndernes Smaakvæg, befales det ham at lade Rævene ødelægge, men passe godt paa, at derved ikke Hjorte, Hinde, Raadyr eller andet Adelvildt, stort eller lidet, ødelægges. Udt. i J. T. 4, 42.

20. Nov. (—). Mageskifte mellem Fru Anna Rosenkrantz til Torbenfeldt, Albrit Gjæs Enke, og Kronen. Sj. R. 13, 52. (Se Kr. Sk.).

— Miss. til Peter Retz. Da Hr. Jens, Sognepræst til Solte i Karbek Sogn, har berettet, at de tidligere Sognepræster have haft noget Slottets Jord i Brug, fordi der kun var ringe Ejendom til Præstegaarden, og for Tienden af Slottet aarlig have haft 2 Pd. Rug, 2 Pd. Byg og 4 Tdr. Havre samt for Kvægtienden 1 Fjerd. Smør, ligesom de ogsaa have haft fri Ildebrændsel i Slottets Skove, hvilket nu altsammen forholdes ham, skal Peter Retz erklære sig til Raadet herom. Udt. i Sj. T. 17, 113.

— Forleningsbrev for Laurits Mülle paa det efter forhenværende Renteskriver Niels Pedersen ledige Vikarie i Lunde Domkirke. Han skal residere ved Domkirken. Sk. R. 2, 13.

— Miss. fra Regeringsraadet til Stehen Brahe. Hoslagt sendes ham en Supplikats, hvori menige Kødmandere i København klage over, at en af deres Lavbrødre, som de havde sendt over til Skaane for at købe nogle Øksne, er bleven arresteret i Helsingborg med de Øksne, han havde købt der i Landet, hvilket

¹ 14. Nov. 1594.

efter deres Mening strider mod gamle kgl. Privilegier, Friheder og Sædvaner. Han anmodes om at undersøge dette og siden sørge for, at der ikke gøres dem nogen Hinder paa det, som hidtil har været sædvanligt, og som de efter deres Privilegier ere berettigede til, og at saadanne ubillige Midler som Arrestering ikke bruges mod dem, der som Kongens Undersaatter altid kunne søges med lovlig Tiltale her, hvis de handle ulovligt i noget. Sk. T. 2, 21.

21. Nov. (Kbhvn.). Miss. til Niels Parsberg og Dr. Pouel Mattsen. Johan Bernekov har berettet, at i Kong Christian III's almindelige Forordning¹ om Præsters Underhold og Annekering af Sogne er det bestemt, at Butterup Sogn skulde være Anneks til Nørre Jerløse, naar en af de Præster, der da havde Sognene, døde, men Annekeringen har endnu ikke fundet Sted, fordi Sognene ikke siden skulle have været ledige. Da dette Tilfælde nu er indtraadt, idet den ene af Præsterne er død, har Johan Bernekov begæret, at Kongens Forordning maa blive sat i Kraft. De skulle derfor undersøge Sagen, se, hvad Christian III's Forordning indeholder, og ordne det med Sognene i Overensstemmelse dermed; hvis der i Mellemtiden er sket anden Forandring, saa enten Præsterne eller Sognene ere blevne forsørgede paa anden Maade, skulle de have dette i Agt og meddele Regeringsraaderne det, for at de kunne vide at rette sig derefter. Sj. T. 17, 113.

— Miss. til Borgemeistre og Raad i Assens. Corfvidts Viffert, Embedsmand paa Malmøhus, har begæret 1 Bol i Tybring i Øsløf Sogn og 1 Gadehus i Emtiekier i Thommerup² Sogn i Vendts Herred, der tilhøre Skolen i Assens, til Mageskifte for 2 Bol i Kiøng Sogn i Bog Herred, det ene i Hjørup³, det andet i Kiøng, og berettet, at nogle af dem have besigtet Godset og fundet, at Skolen kan faa Fyldst derved, hvorom han har forelagt deres Brev. Da Kongen deraf har set, at Mageskiftet ikke alene er uden Skade for Skolen, men ogsaa er til Gavn for den, har han bevilget det og givet Corfvidts Viffert Brev paa Skolens Bol og Gadehus; Corfvidts Vifferts Brev paa de 2 Bol, han udlægger, sendes dem til Opbevaring med Ordre til at overtage disse 2 Bol. F. og Sm. T. 2, 20.

22. Nov. (—). Forleningsbrev for Hinrik de Riicke paa Toldergaarden i Nyborg, fri for Husleje, men mod at

¹ Klemmebrevet af 9. Maj 1555 (se Rørdam, Dsk. Kirkelove I, 440).
Baag H. ² Hjørup, Baag H.

³ Tanderup.

svare Skat og anden kgl. og borgerlig Tynge ligesom andre bosiddende Borgere og holde den i Stand. Udt. i F. og Sm. R. 2, 13.

23. Nov. (Kbhvn.). Aab. Brev om, at Laurits Knudtsen, Herredsfoged i Sockelunds Herred, paa en Gang maa købe og sise frit indføre 3 Læster Rostockersøl i Riget, dog skal han lade notere paa Brevet, hvor han indfører Øllet, for at der ikke under det Skin skal befries mere Øl for Sise. Udt. i Sj. R. 13, 55 b.

— Lignende Brev fra Simon de Thre paa 2 Læster Øl. Udt. i Sj. R. 13, 55 b.

— Miss. fra Regeringsraadet til Steen Bilde til Kiersgaard. Hans Søn Erik Bilde har nu været hos dem og berettet, at Steen Bilde i lang Tid har tjent baade Kong Frederik II og dennes Fader, hvorfor han anmodede om at blive betænkt med et Len, hvoraf han vilde svare ligesom andre. Det meddeles ham, at Regeringsraaderne ikke kunne gøre nogen Forandring heri, ej heller bevilge ham nogen Forlening uden Rigsraadets Samtykke. Naar Rigsraadet kommer sammen, kan han henvende sig til dem alle. F. og Sm. T. 2, 21.

25. Nov. (—). Miss. til Borgemestre og Raad i Lund. Da Tage Krabbe til Jordbierre, hvis Foged for kort Tid siden er bleven slaaet ihjel i Lund, uden at Manddrabet hidtil er blevet forfulgt med Vidnesbyrd og lovligt Eftermaal, nu vil føre de Vidnesbyrd i Rette, som kunne erhverves i den Sag, befales det dem at indstævne for sig de Vidnesbyrd, han kan føre i Sagen, under Ed forhøre dem om, hvorledes Drabet er gaaet for sig, og give Bekendelserne beskrevne; de skulle give Manddraberens lovligt Varsel og siden hjælpe Tage Krabbe til Ret. Udt. i Sk. T. 2, 22.

28. Nov. (—). Miss. til Laurits Brockenhuus, der har villet tilholde sig dette Aars Smørskyld til Eskebjerggaard, som Kongen har forlenet Erik Hardenberg med¹, om uhindret at lade denne faa Smørskylden ligesaa vel som den anden Indkomst til Eskebjerggaard, da han har Nyborg Len paa Regnskab og har faaet sin Genant forbedret², siden Erik Hardenberg forlenedes med Eskebjerggaard. F. og Sm. T. 2, 22 b.

— Miss. til Arvidt Hvitfeldt til Oddersbierg, Rigens Kansler, Niels Friis til Hesselager og Morten Venstermand til Krøinge. Nogle af Dronningens Bønder i Aalleholm Len, nemlig alle de jordløse Bønder samt Peder Jørgensen, Peder Jensen, Laurits Chri-

¹ 5. Juli. ² 27. Juli.

stensen og Rasmus Jørgensen i Thorebye, Laurits Knudtsen, Hans Nielsen Møller og Hans Lauritsen i Grengø, Chresten Jensen i Krungerup, Hans Nielsen og Hans Jørgensen i Nafvelsti, Christoffer og Peder Sur i Sløsserup, have klaget til Dronningen over, at Hack Ulfstand, Embedsmand paa Kallundborg, har forurettet dem, medens han var Lensmand paa Aalleholm; Kongen har meddelt Hack Ulfstand Klagen, og denne har anmodet om en kgl. Befaling til ovennævnte tre om enten at bilægge Sagen i Mindelighed eller dømme deri. Det befales dem derfor at samles med det første paa belejlig Tid og Sted, stævne Hack Ulfstand og Bønderne for sig, undersøge Sagen og enten forlige Parterne i Mindelighed eller dømme dem imellem. De skulle give deres Undersøgelse og Afgørelse beskrevet under deres Signeter. Det befales begge Parterne at møde for dem. F. og Sm. T. 2, 23.

28. Nov. (Mbhv.). Miss. til M. Jacob Madtsen, Superintendent i Fyen, og menige Konsistorium i Odense. Dorrette Chresten Skriverens har berettet, at efter hendes Husbondes Død har Niels Skriver i Falde begæret hende til Ægte og siden søgt Hus og Herberg hos hende i en 3 Aars Tid, og han er som hendes trolovede Fæstemand bleven tiltalt, da hendes afdøde Mand's Regnskab som Slotsarkiver paa Nyborg Slot blev gjort op og viste, at han skyldte en temmelig Sum Penge; han har ogsaa siden solgt en Del af hendes Husgeraad til at betale Gælden med og taget Resten til sig; da han nu alligevel vil hæve Trolovelsen med hende, har hun nogle Gange indstævnet ham for dem, men han har stadig undslaaet sig for at møde under Paaskud af at være i sin Husbondes Forfald, hvilket dog efter hendes Mening ikke burde hindre hende i hendes Sags Udførelse. Det befales dem at indstævne begge Parter for sig, bestemt paalægge Niels Skriver at møde, dømme dem imellem uden nogen Opsættelse og give Dommen beskrevet. F. og Sm. T. 2, 24.

30. Nov. (—). Miss. til Jørgen Brahe. Da det af hans Erklæring paa Jørgen Falks Klage over, at der imod Ordinansen paatvinges ham en Sognepræst, og af det af 7 Mænd i hvert Sogn og Herredsprovsten udgivne Kaldsbrev samt Biskoppens Samtykke noksom kan ses, at det forholder sig ganske anderledes med denne Kaldelse, end Jørgen Falk har berettet, og at der ikke er sket noget mod Ordinansen, særlig da hverken Jørgen Falk, hans Moder¹ eller

¹ Anne Jespedatter Falk.

Sæskende have nogen Sædegaard i Sognene, men kun bruge en Gaards Ejendom, som de have i et af Sognene, og da den af Jørgen Falk og hans Anhang mod Hr. Thomas Kiøldsen fremførte Indvending, at han skal være født i Nørrejylland, synes meget letfærdig, hvis de ikke kunne fremføre andet mod hans Levnet og Lærdom, befales det Jørgen Brahe at haandhæve Hr. Thomas i Kaldet og, hvis Jørgen Falk vil foretage sig noget ulovligt eller voldsomt mod ham, lyse Kongens Fred over ham og forsvare ham. Der er skrevet til Jørgen Falk om at afholde sig fra alle Volds-handlinger. Da Jørgen Falk har taget Kirkenøglen til en af Kirkerne fra Kirkeværgen og trodsig beholdt den, saa der i nogle Uger ikke har kunnet finde Gudstjeneste, Uddelelse af Sakramentet, Brudevielse eller andet kristeligt Samkvem Sted i denne Kirke, befales det ham at tiltale Jørgen Falk for denne Sag, da Kongen ikke kan se gennem Fingre med saadant. Sk. T. 2, 23.

30. Nov. (Kbhvn.). Missive til Jørgen Falk om at afholde sig fra Voldshandlinger mod Hr. Thomas Kiøldsen. Sk. T. 2, 22. (Tr.: Dsk. KL. II. 456 f.).

— Miss. til Frederik Hobe og Christoffer Rosengaard, Embedsmænd paa Aalleholm og Halstedt Kloster. Da Fru Birritte Bøller, Christoffer Gjæes Enke, af hvem Kongens Moder har begæret nogle Gaarde til Mageskifte, som ligge belejligt for Aalleholm Slot, ikke alene er villig til at afstaa disse Gaarde, men ogsaa til at mageskifte endnu mere af hendes Gods, som hun mener ligger lige saa belejligt for Aalleholm, til Dronningen for Gods, der ligger længere fra Aalleholm, saaledes 1 Gaard i Vandtoer, 1 Gaard i Kiettinge, 1 Gaard i Herritslef med 1 øde Jord i Logerup¹ Mark, 1 Gaard i Sandager, 1 Gaard i Vester Ulslef og 1 Gaard i Gieltofte med en øde Jord i Byens Mark for 6 Gaarde og [1 Hus] i Rørbeck og 4 Gaarde i Kalløe, skulle de med det første besigte begge Parters Gods, ligne det og indsænde Besigtelsen. F. og Sm. T. 2. 25. Orig.

— Miss. til Manderup Parsberg. Jørgen Friis til Farskougaard² har berettet, at han for nogen Tid siden i Henhold til en Befaling af Kongens Fader til Manderup Parsberg om at levere ham af Aarhusgaards Breve dem, der maatte angaa Farskougaard med noget mere Gods, mod tilbørlig Reversal har faaet 2 gamle

¹ Langerup, Møse II. ² Farskovgaard, Sabro H.

Pergamentsbreve, det ene en Lavhævd paa Farskouf, det andet et Tingsvidne om den Brug og Olden, som Sognepræsten i Vitten skal have haft i Handsteen¹ Skov; da Seglene vare gamle og ikke vel forvarede, er der, medens han har brugt Brevene, faldet et Segl af hvert Brev, ligesom der er faldet noget af de andre Segl og er blevet skrevet paa det ene Brev, at det er læst til Tinge, af hvilken Grund nu Manderup Parsberg, der lader æske Brevene af ham med Rigens Ret, nægter at modtage dem, medmindre de tilbageleveres med ligesaa mange Segl og ganske i samme Stand, som da Jørgen Friis modtog dem. Jørgen Friis har derfor begæret enten at maatte beholde Brevene og faa sin Reversal igen, da Brevene ikke omhandle andet Gods end det, han har faaet til Mageskifte af Kronen, eller hvis det ikke kan ske, at de da maa blive modtagne, som de nu ere. Hvis Brevene ikke omhandle andet Gods end det, Jørgen Friis har faaet, og ikke kunne komme Kronen til Skade paa andet omliggende Gods, skal Manderup Parsberg lade Jørgen Friis beholde dem og tilsende ham Reversalen, men hvis det forholder sig anderledes, saa Manderup Parsberg med Billighed kan nære Betænkkeligheder ved at lade Brevene komme fra Kronen, skal han modtage Brevene som de ere, da det er umuligt at skaffe de af-faldne og forargede Segl i den Stand, hvori de tidligere vare, og tage Bevis af Jørgen Friis om, hvorledes Brevene vare, da de leveredes ham, og hvorledes Mangelen er kommen, indlægge dette Bevis ved Brevene og levere Jørgen Friis hans Reversal tilbage. J. T. 4, 42 b.

Nov. (Kbhvn.). Miss. fra Regeringsraadet til Niels Parsberg. Da disse Brevvisere, Niels Jude og Anders Pedersen, Møllere i Huentø Mølle, have klaget over, at Møllen er sat for højt i Afgift, særlig fordi der alle Vegne rundt omkring er bygget baade Vejr- og Vandmøller, hvor der før ingen var, og Knud Rud til Sandholt og Erik Bilde til Hvedholm, der hver eje en Tredjepart i Møllen, for deres Part have bevilget, at Møllen maa sættes for en rimelig Landgilde af uvildige Dannemænd, anmodes han om paa Tinge at lade saadanne opkræve og lade dem sætte Møllen for en rimelig Landgilde, paase, at Kronen ikke kommer til kort, og meddele Regeringsraadet Oldingenes Kendelse, hvorefter han skal faa nærmere Besked fra det. Sj. T. 17, 113 b.

¹ Hadsten, samme H.

Nov. (Ebbva.). Aab. Brev om, at Davit Bjørnsen paa Island har berettet, at han forledent Aar agtede at gifte sig med en Danne-mands Datter der paa Landet, ved Navn Solvy Gunnersdatter, men det blev ikke til noget, da de vare bange for, at det ikke skulde kaldes for et lovligt Ægteskab, fordi de ere beslægtede med hinanden i 3. og 4. Led, og at Børnene af dette Ægteskab ikke maatte arve deres Gods, hvilket formentlig vilde stride mod den gamle islandske Lov, aldeles uanset, at Frederik II's Reces om Ægteskabs-sager¹, der for nogle Aar siden² ogsaa er udstrakt til at gælde for Island, udtrykkelig formelder, at Personer, der ere beslægtede i 3. og 4. Led, maa komme i Ægteskab sammen, og han har derfor begæret kgl. Tilladelse til at gifte sig med Solvy Gunnersdatter, særlig for at sikre sig mod den fejlagtige Opfattelse med Hensyn til Børnenes Arveret. Da Ægteskab mellem Personer, der ere beslægtede i 3. og 4. Led, ikke er forbudt i Guds Ord, men de herimod gjorde Forbud have deres Oprindelse af papistiske Paa-fund og skyldes Gerrighed, idet man da kunde faa Penge ind for at dispensere, tillades det Davit Bjørnsen og Solvy Gunnersdatter at komme i Ægteskab sammen, saafremt de ikke ere nærmere beslægtede end ovenfor angivet, og deres Børn at nyde al Arv og Rettighed, som tilkommer ægte Børn. Det forbydes alle og enhver at gøre Davit Bjørnsen, Solvy Gunnersdatter og deres rette Livs-arvinger nogen Hinder herpaa, og det befales Kongens Embedsmand paa Island samt Superintendent, Lagmand og andre baade i denne og andre Ægteskabsager strengt at rette sig efter den derom gjorte og begge Superintendenterne paa Island tilsendte Ordinans. N. T. 2, 16.

— Miss. til Bisperne paa Island Med Hensyn til Davidt Bjørnsens Sag forekommer det Kongen meget sælsomt, at de gamle papistiske Paa-fund endnu agtes mere end Kong Frederik II's Ordinans, og det befales dem i alle Ægteskabsager nøje at rette sig efter denne sidste. Hvis Sagen med Davidt Bjørnsen og Solvy Gunnersdatter forholder sig anderledes end berettet, skulle de vaage over, at der ikke handles imod Ordinansen. N. T. 2, 15 b.

2. Dec. (—). Forleningsbrev for Tage Krabbe, Hofsinde, paa Hienlinge Len³ og Glemager Ørke⁴ i Skaane, uden Afgift. Sk. R. 2, 14.

¹ Recessen af 19. Juni 1582, Kap. 2 § 3. ² 2. Juni 1587. ³ Hienlinge Len, Gyngø H.
⁴ Glemager Ørken, samme H.

3. Dec. (Kbhvn.). Miss. til Christoffer Valkendorf. Jacob Krabbe til Jordberg, der af Kong Frederik II blev forlenet¹ med noget Gods i Skaane, har berettet, at Afgiften af dette Gods først var sat for højt, hvorfor den afdøde Konge sidste Gang² bevilgede ham det for en aarlig Afgift af 100 Dlr., og at han nu skylder nogle Penge, som han skulde svare efter den Takst, Lenet var sat til før Kongens sidste Bevilling, hvilke han begærer maa blive ham eftergivne. Da det kun er en ringe Sum, har Kongen eftergivet ham, hvad han resterer med udover den aarlige Afgift af 100 Dlr. Sj. T. 17, 114.

— Miss. til Kapitlerne over alt Riget om Udredelse af en almindelig Landehjælp til Brudeskate til Kongens Søstre. Sj. T. 17, 114 b. Orig. (til Kapitlerne i Ribe og Viborg) i Viborg P. A. (Se CCD. II. 525.). Jvfr. 8. Marts 1589.

— Miss. fra Regeringsraadet til Peder Brahe. Sidste Gang, han var her i Byen, tilstillede Raadet ham en Supplikats fra Karen, Engelbret Meiers Enke, hvori hun tilkendegav, at hans afdøde Broder Tyge Brahe har faaet noget Klæde og nogle Kramvarer af hendes Husbonde, saaledes som dennes Regnskabsbog udviser, hvilket endnu ikke er betalt, skønt hun ofte har anholdt om Betaling baade hos hans afdøde Broder Hendrik og hos ham selv paa hans Broderdatters Vegne. Som han nok husker, talte nogle af Regeringsraaderne da med ham derom, men hun har siden idelig overløbet dem, klaget over, at hun ingen Besked kan faa, og begæret at blive hjulpen til sin Betaling. Da Gælden kan bevises med hendes Husbondes Regnskabsbog, anmodes han om at stille hende tilfreds, saa han selv og hans Broderdatter kunne blive fri for hendes Overraab og Regeringsraadet for hendes Overløb. Sk. T. 2, 24.

— Miss. fra Regeringsraadet til Frederich Hube og Christoffer Rosengaard. Da der er udgaaet en kgl. Befaling³ til dem om at besigte noget Gods i Anledning af et Mageskifte mellem Dronning Sophia og Fru Birgitte Bøller, hvilken Befaling de antagelig allerede have faaet eller i alt Fald snart ville faa, og da Dronningen ogsaa ønsker at faa 1 Gaardsæde i Frelle⁴ ved Aalleholm til Mageskifte af Mogens Gjæ til Bremersvoldt, for hvilken denne begærer Kronens Rettighed, som skal være 6 Mk., i en Gaard, han ejer i Bartofte i Sønder Herred, anmodes de om ogsaa at besigte dette Gods,

¹ 18. Dec. 1581. ² 1. Aug. 1588. ³ 30. Nov. ⁴ Frejlev, Munsø H.

mar de besigte det andet, ligne det og indsende Besigtelsen. F. og Sm. T. 2, 27.

3. Dec. (Mbhvm.). Miss. til Erik Hardenberg, Absolon Gjæe, Breide Rantzau, Laurits Brockenhuus og Axel Brahe, Embedsmænd henholdsvis paa Hagenskouf, Dallum Kloster, Tranekier, Nyborg og Odensegaard. Hoslagt sendes dem en Supplikats fra Borgerskabet i Kerteminde, hvori dette klager over, at Niels Bager, Borger i Odense, gør dem stor Forprang baade inden og uden Byen med indlændiske og udlændiske og særlig med Landkøb hos Bønderne, af hvem han opkøber de Varer, de have at sælge, saa de ikke søge Akseltorvet med dem, ja undertiden fører han hele Stykker Klæde ud paa Landsbyerne paa Hindsholm om Søndagen og udsælger dem ved Sognekirkerne i Alental, hvorved han berøver Borgerne al Handel tværtimod deres Stadsret og Privilegier; til Forsvar for denne sin Handel beraaber han sig paa et Brev¹ af Kongens Fader om, at han indtil videre maa bruge² Handel og Købmandskab i Kerteminde, som om han var bosiddende i Byen. Det befales ovennævnte at stævne Kerteminde Borgerskabs Fuldmægtige og Niels Bager med Kong Frederik II's Brev for sig paa belejlig Tid og Sted, undersøge, om Niels Bager har drevet saadan Forprang og Landkøb, og om det kan være Kerteminde Borgere til saa stor Skade og Afbræk, som de klage over, og indsende skriftlig Beretning om det erfarede og deres Betsækning derom til Regeringsraaderne. Hvis det findes at være til saa stor Skade for Borgerne i Kerteminde, at Niels Bager bruger borgerlig Handel i Byen, skulle de kræve Kong Frederik II's Brev tilbage af ham og indsende det. F. og Sm. T. 2, 29.

4. Dec. (—). Aab. Brev om, at Hans Kortsen, Borge-mester i Næstved, der i lang Tid har beklædt denne Stilling og, saa længe han for Færligheds og Alders Skyld har kunnet passe sin Næring, har ladet sig nøje dermed, men nu, da han formedelst Alderdom og Tungfærdighed og det ham paalagte Embede ikke mere kan gøre det, har begæret, at denne hans Lejlighed maatte betænkes, herefter aarlig sise frit maa indføre 5 Læster Rosstockerøl; han skal lade notere paa Brevet, hver Gang han indfører Øl, for at der ikke under det Skin skal befries mere Øl for Sise. Sj. R. 13, 56.

¹ 4. Marts 1587.

4. Dec. (Kbhvn.). Miss. til Borgemestre og Raad i København om at affatte en ny Skraa for Skrædderne smstds. Sj. T. 17, 115. (Tr.: KD. IV. 681 f.).

— Miss. til Tolderne i Helsingør. Da den afdøde Konge hos Guldmed Hans Ratt har bestilt et Klenodie i et Skibs Lignelse, hvilket nu er leveret til Kongens Moder og er vurderet til 556 Dlr. 16 Sk. lybsk, befales det dem at betale Hans Ratt denne Sum af Tolden mod Kvittans. Sj. T. 17, 116.

— Miss. fra Regeringsraadet til Knudt Rud Eriksen. De have, siden han rejste herfra, været hos Dronningen og talt med hende om hans Erklæring paa hans Broder Peders Vegne om det Gods, hun havde begæret til Mageskifte af dem, at Broderen, hvem dette Gods var tilfalden, besværede sig ved at afstaa det, fordi det laa saa belejligt ved hans Gaard Fugelsang. medmindre da Dronningen vilde afskifte ham denne med alt tilliggende Gods. Dronningen har dertil svaret, at hun paa den udvalgte Konges Behag og med nogle Rigsraaders Samtykke vil beholde Fugelsang med tilliggende Gods og i Stedet udlægge Peder Rud Knobbelycke Birk paa Laaland, saavidt det ene Gods kan løbe op mod det andet. Han anmodes om at meddele Broderen dette, for at denne kan betænke sig derpaa og siden give dem Besked om, hvad han vil, saa de igen kunne underrette Dronningen og paa hendes og den udvalgte Konges Vegne rette sig derefter. F. og Sm. T. 2, 31.

6. Dec. (—). Forleningsbrev for Anders Chrestensen, Skriver paa Ermelund, paa Afgiften af Kronens Korn-tiende af Magleby Sogn paa Møen, kvit og frit. Udt. i Sj. R. 13, 47 b.

— Livsbrev for Ofve Jul til Palstrup, der har berettet, at hans Sognekirke Høybiørg i Liusgaard Herred er meget brøstfældig, og at han med Tiden vil lade den istandsætte, eftersom nogle af hans afdøde Børn ere begravede der og han selv, hvis han dør der, agter at have sit Lejersted der, paa Kirkens Tiende af Høybiørg Sogn, som en Anders Pedersen i Henberg¹, der bor i et andet Sogn en lang og besværlig Vej derfra, har fæstet af Henning Reventlov, da denne havde Silkeborg Len. Han skal tilbagebetale Anders Pedersen den af ham udgivne Indfæstning eller, hvis denne ingen Indfæstning har givet, svare Kirken tilbørlig Indfæstning

¹ Hindbjørg, Lyugaard H.

deraf; Kongen forbeholder sig at tage Tienden tilbage fra Ofve Jul, hvis Kronen selv skal bruge den, og Ofve Jul skal da have sin Indfæstning tilbage. Ofve Jul skal anvende den Afgift, der sædvanlig svares af Tienden, paa Kirken og i alle Maader ramme Kirkens Gavn. J. R. 5, 24 b.

7. Dec. (Åbhvn.). Aabent Brev om fornyet Forbud mod, at saltet Oksekød udføres. Sj. T. 17, 116. (Tr.: CCD. II. 526.).

— Miss. til de Lensmænd¹, der have Købstæder i Befaling, om straks at sende hoslagte Forbud mod Udførsel af saltet Oksekød til hver Købstad, for at det kan blive forkyndt, og siden paase dets Overholdelse. Sj. T. 17, 116 b.

11. Dec. (—). Aab. Brev om, at Fru Ingeborg Skeel, Otte Banners Enke, der har berettet, at det er hende og hendes Tjenere besværligt at føre det Landgildekorn, hun har at sælge, til Aalborg, Søby eller andre Steder, der ligge langt fra hendes Gaarde, indtil videre maa lade det Korn, hun aarlig kan sælge af hendes egen Landgilde eller Avl, udskibe fra de ved hendes Gaarde og Gods nærmestliggende Ladesteder mod, som hun har tilbuddt, aarlig i god Tid at betale 100 gl. Dlr., hvilket hun mener er mere, end Tolden kan beløbe sig til, paa Rentekammeret i Stedet for den Told, hun ellers skulde svare i Købstæderne. J. R. 5, 25.

— Kvittans til Henning Reventlov, Embedsmand i Dueholms Kloster, paa 4000 gl. Dlr., som han nu efter Kongens Befaling har betalt Tyge Brahe til Knudstrup, og hvormed han har fuldgjort de 8000 Dlr., som han efter den mellem ham og Kong Frederik II truffne Overenskomst skulde betale for at faa Dueholms Kloster afgiftsfrit et bestemt Aaremaal. J. R. 5, 26.

12. Dec. (—). Miss. til Lensmændene² over hele Riget om Afholdelse af Bededage 17., 18. og 19. Febr. 1589. Sj. T. 17, 118. (Tr.: Dsk. KL. II. 457 ff.).

— Miss. til Landsdommerne (Anders Dresselberg i Sjælland, Morits Stygge og Hans Lindenov i Jylland, Morten Brock i Fyen, Gregers Juel paa Langeland, Rudbek Pors paa Laaland og Falster, Corvits Viffert i Skaane, Corvits Lauritsen i Nørrehalland, Biørn Knudsen i Sønderhalland og Jens Kofoid paa Bornholm) om paa Landstingene at lade forkynde Afholdelsen af Bededage. Udt. i Sj. T. 17, 119 b.

¹ De opregnes alle med deres Købstæder. ² De opregnes alle.

12. Dec. (Kbhvn.). Miss. til Arrild Hvittfeldt, Frederik Lange og Hermand Juel. Da Peter Redtz, Embedsmand paa Andvorskouf, vilde opkræve Oldinge til at gøre Skel mellem Tygestrup, som han har faaet til Mageskifte¹ af Kongens Fader, og nogle Skovlodder, der ere udlagte ham ved samme Mageskifte, men tidligere have hørt til Undløse² By, paa den ene og Undløse By paa den anden Side, udgik der for nogen Tid siden, for at forebygge al Mistanke og Ulempe, da Peter Redtz selv har Kronens By Undløse i Befaling, kgl. Ordre til dem om at være til Stede ved nævnte Forretning, paase, at alt gik rigtigt til, og undersøge, hvad Skade Undløse By kunde lide ved denne Ejendomsforandring. De have ogsaa efterkommet Befalingen, men endnu ikke givet noget beskrevet, og da Peter Redtz nu har begæret Skrivelse til dem om at give Forretningen beskrevet, befales det dem at give beskrevet, hvad der er forhandlet mellem hans Grund og Undløse By, dog kun forsaaavidt angaar Kronens egen Grund, og ikke andre Lodsejere til Skade eller Hinder. Sj. T. 17, 119 b.

— Miss. til Gert Rantzau om, at Kongen har eftergivet Jens Rasmussen i Siøborg den Landgilde, han resterer med af sin Gaard. Udt. i Sj. T. 17, 120 b.

— Miss. til Claus Glambek, Embedsmand paa Skanderborg Slot, om at lægge 1 Gaard i Søbye i Gern Herred og 1 Gaard i Sael By og Sogn i Houlbjerg Herred, som Kongen har faaet til Tokkeskifte af Admiral Peder Munk, ind under Skanderborg Slot og føre Landgilden til Regnskab. Orig.

13. Dec. (—). Miss. til Borgemestre og Raad i København om at dømme i Sagen mellem Thomas Umfredt og Mogens Heynesen. Sj. T. 17, 120. (Tr.: KD. IV. 683 f.).

— Miss. til Breide Rantzau. Da Benedichts van Ahlefeldt, Embedsmand paa Steenborg, har bedt Kongen til Fadder til hans unge Søn, hvilket Kongen ogsaa har lovet at være, og da Breide Rantzau selv vil overvære Daaben, anmodes han om ogsaa at repræsentere Kongen ved Daaben den 1. Jan. Kongen sender hermed en Faddergave og et Brev til Benedichts van Ahlefeldt, hvorefter denne kan se, at Breide Rantzau møder paa Kongens Vegne. F. og Sm. T. 2, 32.

14. Dec. (—). Miss. til Tyge Brahe. Da Henning Reventlov,

¹ 11. Dec. 1587. ² Ondløse, Merløse H.

Embedsmand i Duholms Kloster, paa Kongens Vegne har betalt ham 4000 Dlr. af de 6000 Dlr., han har faaet bevilget¹ for det, han skyldte for Bygningen paa Uranieborg, og de andre 2000 Dlr. ere ham betalte af Tolden i Helsingør, befales det ham straks at indsende Hovedbrevet paa de 6000 Dlr. til Kancelliet. Sj. T. 17, 121.

27. Dec. (1589, Kbhvn.). Miss. fra en af Regeringsraaderne til Laurits Brockenhuus og M. Jacob Madsen. Hertug Hans af Slesvig Holsten har nu i Henhold til Regeringsraadets Skrivelse erklæret sig om Kirkernes Regnskaber paa Als og Ærø, af hvilken Erklæring han paa Regeringsraadets Vegne sender dem en Kopi. Da Hertugen blandt andet erklærer, at han ikke formoder, at den forestaaende Visitation vil komme til at volde hans Undersaatter nogen Besværing, hvorom Hertugen yderligere vil erklære sig til dem, saa anmodes de, skønt Brevskriveren ikke antager, at Hertugen vil kunne fremsætte eller begære noget, som kan komme Kronen og Riget paa Stiftets Vegne til nogen Forringelse, om, saafremt Hertugen skulde ville foretage sig noget imod det, som er bevilget ham af Kong Frederik II, da paa Embeds Vegne at have alting i Agt, saa Kronen paa Stiftets Vegne ikke paa nogen Maade kommer til kort eller i Fremtiden kan blive indviklet i nogen vidtløftig Disputats. Naar Visitationen er endt, skulle de sende Regeringsrådet Beretning om alt, saa det kan vide at give Hertugen Besked, hvis han yderligere henvender sig til det. F. og Sm. T. 2, 33.

1589.

12. Jan. (Kbhvn.). Miss. til Axel Brahe. Madts Ryebierg, Borger i Middelfart, har berettet, at hans Svoger Hans Madtsen, Borger smøds., tiltaler ham for en Søsterlod i den Gaard, han bruger i Middelfart, hvilket er den 8. Part af forhenværende Borgemester Hans Bangs Ejendom, og uagtet Madts Ryebierg er villig

¹ 12. Juli 1588.

til at udlægge Svogeren Fyldest derfor i en anden Gaard i Middelfart af Hans Bangs Ejendom, som er hans Hustrus Søsterlod, eller betale ham med Penge derfor, ligesom Hans Bangs andre Børn have faaet for de 7 Lodder, som Madts Ryebierg nu besidder i Gaarden, gør Hans Madtsen dog bestemt Fordring paa at faa sin Lod netop paa det Sted, Skiftebrevet formelder, og vil derved trænge Madts Ryebierg fra Gaarden, hvilket strider mod et Brev, som Kongens Farfader har givet Borgerne i Assens¹, lydende, at naar en Gaard falder til Arv i Byen og der er flere Arvinger dertil, maa Gaarden ikke deles, men skal blive uadskilt. Da Axel Brahe har Middelfart i Befaling, har Madts Ryebierg begæret Skrivelse til ham om at paase, at Gaarden ikke bliver delt, saa Kronen eller Byen derved skal komme til kort med Herberg, Staldrum eller paa anden Maade. Det befales Axel Brahe at kalde Borgemestre og Raad og 16 af de ældste Borgere i Byen for sig i Madts Ryebiergs Gaard, lade dem vurdere den Bekostning, Madts Ryebierg har gjort paa Gaarden med Mursten, Tagsten og Loftet, og anslaa den i Penge og siden lade dem vurdere Gaarden, hvorefter Madts Ryebierg er villig til enten at betale Hans Madtsen hans Ottendepart eller afstaa sine Parter til Hans Madtsen eller den, som vil give ham mest derfor. Hvis Hans Madtsen ikke vil lade sig sige, men stadig forlanger sin Part, skal Axel Brahe uden videre Opsættelse enten forlige ham og Madts Ryebierg eller dømme dem imellem, men maa paa ingen Maade tillade, at Gaarden splittes. F. og Sm. T. 2, 40.

16. Jan. (Kbhvn.). Miss. til Anders Dresselberg, Lauge Beck, Mats Vasbyrd og Claus Hundermark. Der er tidligere udgaaet kgl. aaben Befaling til dem om en Trætte mellem Niels Parsberg til Sandbyegaard paa den ene og Peder Basse til Sørup paa egne og Dr. Johan Knoppert, Abbed i Ringsted Kloster, paa Kronens Vegne paa den anden Side angaaende en Mølle, som Niels Parsberg skal have ladet bygge paa Sandbye Mark, og som Peder Basse og Johan Knoppert mene er til Skade for deres Ejendom, og de have ogsaa været samlede paa Aastederne, men af forskellige Grunde opsat Sagen til 16. Maj. Da Peder Basse nu har berettet, at Opsættelsen vil komme ham til stor Skade paa hans Ejendom, hvis Sagen ikke bliver endelig afgjort til ovennævnte Tid, befales det dem at mødes paa Aastederne 16. Maj og da uden

¹ 16. Maj 1588.

videre Forhaling udføre Kongens Befaling, saa de stridende Parter en Gang for alle kunne blive adskilte om den Sag. Sj. T. 17, 124.

16. Jan. (Mbhv.). Miss. fra Regeringsraadet til Hans Lindenov. Det har modtaget hans Skrivelse, hvori han begærer, at Raadet paa hans Vegne vil tale med Mogens Heynissen om det Regnskab, som er mellem ham og denne, og om den Part, han har i det ved Aalborg arresterede Skib, og beramme en Tid, paa hvilken Hans Lindenov kan møde her i Byen og gøre sit Regnskab med Mogens Heynissen klart. Regeringsraadet har derfor talt med den engelske, som er her for at anklage Mogens Heynissen, om at opsætte Sagen nogen Tid, men har ikke kunnet faa andet Svar af ham, end at han ikke vil lade Sagen vente længere, da han har ligget her siden St. Hans Dag og ventet paa sin Ret og i Dag har faaet Dom paa Mogens's Liv; Raadet kan heller ikke berøve den engelske Mand hans Ret, da Kansleren og Jørgen Rosenkrantz ikke ere her til Stede. De have dog paa Hans Lindenovs Vegne talt med Mogens og sende ham Mogens's egen Haand og Fortegnelse paa det, han har svaret. J. T. 4, 44.

17. Jan. (—). Miss. til Peder Brahe. Disse Brevvisere, boende i Vemmerløf, have klaget over, at de ere blevne udviste af deres Gaarde, som de en god Tid have boet i, fordi de have svaret til Hans Dreier, Toldskriver i Helsingør, der af Kong Frederik II er bleven forlenet¹ med det Vikarie, hvortil deres Gaarde høre. Det befales ham at lade dem beholde Gaardene, saaledes som de hidtil have haft dem, og hvis han formener at have nogen Rettighed til Vikariatet, da med det allerførste erklære sig til Regeringsraadet herom med nøjagtigt Brev og Segl, saaledes som han selv har lovet Kongens Fader noget før dennes Død, da han erhvervede en kgl. Skrivelse² til Corvits Viffert om den Sag. Endvidere befales det ham hverken at befatte sig med disse eller de andre Tjenere til Vikariatet, men lade Hans Dreier ubindret beholde dem efter sit Forleningsbrev, indtil han endelig har erklæret sig til Regeringsraadet. Sk. T. 2, 28.

21. Jan. (—). Miss. til Fru Kirstine Steen Bildes. M. Niels Kiempe, Sognepræst i Høye Sogn i Skaane, har berettet, at hans Broder Pouel Pedersen for kort Tid siden ynkelig er bleven slaaet ihjel af en af hendes Tjenere, Jens i Aagaard, og dennes

to Sønner, og at disse nu forlyste sig med at undsige M. Niels selv, saa han ikke sikkert kan vandre til og fra sine Sogne. Da Manddraberne bo i hendes Len og hun har taget Borgen af dem, befales det hende at foreholde dem, at de skulle afstaa fra disse Trusler og ikke befatte sig med M. Niels, og at holde dem i saadan Varetægt, at de ikke undkomme eller undvige af deres Borgen før Sagens Tilendebringelse, da Kongen ellers maa tage anderledes fat paa Sagen. Sk. T. 2, 29.

21. Jan. (Kbhvn.). Miss. til Steen Brahe om at hjælpe M. Niels Kiempe, der bor i hans Len, til Rette og beskærme ham mod Overlast og Vold. Udt. i Sk. T. 2, 29 b.

24. Jan. (—). Miss. til Tolderne i Helsingør om med det første at fremsende alle de Rosenobler, de have, til Prinsens Behov. Udt. i Sj. T. 17, 124 b.

25. Jan. (—). Miss. til Petter Redtz [paa Antvorskov] om til Brug ved Udspisningen paa Orlogsskibene og paa Holmen at lade bage 80 Læster Kavringbrød, tage $4\frac{1}{2}$ Skp. Rug til hver Td. Kavringbrød, og sende Brødet til København med det første. Han skal sørge for, at Brødet er færdigt, saasnart Vandet bliver aabent. — Seddel: Han skal levere Knud Rud Rug til 14 Læster Brød. Sj. T. 17, 124 b og 126 b.

— Lignende Miss. til Niels Parsberg [paa Roskildegaard] om 44 Læster Kavringbrød, hvorom han fik Skrivelse sidste 4. Juli, og som endda resterede hos ham fra forrige Aar, og om 50 Læster Kavringbrød, som han 25. Nov. fik Ordre til at lade bage og fremsende med det første, men hvoraf dog endnu ikke meget er fremsendt, at han straks lader bage og fremsende, hvad der endnu mangler, og lader male 6 Læster Gryn, tagende 2 Tdr. Byg til hver Td. Gryn; til Hack Ulfstand om 100 Læster Kavringbrød, $4\frac{1}{2}$ Skp. Rug til hver Tønde Brød, og 6 Læster Gryn; til Hermand Juel [paa Dragsholm] om 100 Læster Kavringbrød, Halvdelen at levere straks, Halvdelen, saasnart Vandet bliver aabent, og 6 Læster Byggryn; til Johan Svave paa Vordingborg om 6 Læster Gryn; til Christoffer Valkendorfs Foged paa Jungshofvit om 2 Læster Gryn, hvortil Bygget skal leveres af Niels Paaske, Slotssekriver paa Københavns Slot; til Olluf Bilde paa Abrahamstrup om 2 Læster Gryn; til Ofve Lunge paa Aalborghus om 6 Læster Gryn og om at have det Brød, Malt og Flæsk, hvorom han tidligere har faaet Skrivelse, rede til Pinse, da der kommer Skib efter det; til Niels Skram paa

Dronningborg om 6 Læster Gryn; til Casper Markdanner [paa Koldinghus] om 6 Læster Gryn; til Frederik Hobbe [paa Aalholm] om at købe 5 Læster Ærter foruden dem, han tidligere har faaet Ordre om; saasnart Ærterne komme, skulle de blive betalte med rede Penge; til Christoffer [Rosengaard paa Ravnsborg] ligesaa; til Tolderen i Rødby om at købe 5 Læster Ærter foruden dem, han tidligere har faaet Ordre om, og ved første aabne Vande sende dem til København; til Knud Rud [paa Korsør Slot] om 14 Læster Brød foruden de 14 Læster, hvortil han allerede har leveret Bønderne Rug; Peder Rødtz skal levere ham det nødvendige Rug; til Claus Glambek [paa Skanderborg] om 6 Læster Gryn. Udt. i Sj. T. 17, 125.

25. Jan. (Mbhvn.). Miss. til Corvits Viffert. Frederik Ulfeldt, Sekretær, har berettet, at han er begyndt at bygge en Avlsgaard ved Barsee og vil holde den for sin rette Hovedgaard, og at han ogsaa har ladet saa Rug dertil og holder Tjenestefolk paa den, ligesom andre Adelspersoner gøre paa deres Hovedgaarde; da de sidste Skattebreve bleve forkyndte i Corvits Vifferts Len, have dog dennes Fogder alligevel skrevet Frederik Ulfeldts Bønder i Gudtsnabe, Skoubye¹ og Barsebye for Skat, uagtet Frederik Ulfeldt regner dem alle for at være sine Ugedagstjenere, da de ligge Ren om Ren med hverandre i Marken og den ene besværes med dagligt Arbejde ligesaa vel som den anden. Det befales Corvits Viffert ikke at besvære de af Bønderne med Skat, som med Rette kunne regnes for Ugedagsmænd og bo i Sognet ved Sædegaarden og besværes med at gøre dagligt Arbejde dertil. Sk. T. 2, 29 b.

6. Febr. (—). Miss. til Joachim Leist. Hans von Steinwinckel, Bygmester, har berettet, at Joachim Leist, der har sluttet Kontrakt med ham om Byggeriet paa Slangerup Bykirke, hvilket nu er færdigt paa en lille Spids nær, hvori der skal hænge 2 smaa Klokker, forholder ham 80 Daler af hans Betaling, fordi dette Arbejde endnu mangler, skønt han er villig til at udføre Arbejdet og ofte har begæret at faa det Tømmer og andet, som han skal bruge til Spidsen, hvorpaa han dog ikke har kunnet faa anden Besked, end at Tømmeret endnu ligger i Norge. Da Arbejdet med denne Spids ikke kan beløbe sig til 80 Dlr. og Hans von Steinwinckel er

¹ Skaarby, Ljunits H.

villig til at opsætte den, naar han faar Tømmeret, skal Joachim Leist betale ham, hvad der kan tilkomme ham, og kun holde saa meget tilbage, som han skal have for at opsætte Spidsen. Sj. T. 17, 126 b.

10. Febr. (Kbhvn.). Aab. Brev til Indbyggerne i Danmark om, at Kongen og Danmarks Riges Raad have besluttet, at der skal holdes almindelig Herredag i København Hellig Trefoldigheds Søndag, den 25. Maj, hvor Kongen med Danmarks Riges Raad vil sidde Retterting og hjælpe enhver til Lov og Ret. Det befales alle, der ville have Sager for Kongen og Rigets Raad og ikke allerede have udtaget Stævning, om med det første at henvende sig til Kancelliet derom, dog maa ingen Sager indstævnes for Herredagen, som ikke i Forvejen ere paadømte paa Herredsting og Landsting, medmindre det er Sager, der skulle paadømmes af Kongen og Rigets Raad. Sj. T. 17, 127¹. Orig. (til Laaland og Falster).

— Miss. til Stiftslensmændene (Albret Friis i Ribe Stift, Manderup Parsberg i Aarhus Stift, Jørgen Skram i Viborg Stift, Ofve Lunge i Vendelbo Stift, Casper Markdaner i Koldinghus Len, Claus Glambek i Skanderborg Len, Niels Parsberg i Sjællands Stift, Joachim Leist i Frederiksborg Len, Giert Rantzau i Kronborg Len, Axel Brahe paa Odensegaard og Laurits Brockenhuus paa Nyborg Slot i Fyen, Corvits Viffert paa Malmøhus i Skaane, Falk Gjøe paa Bornholm, Frederik Hobbe paa Laaland og Niels Friis paa Falster) om at lade det aabne Brev om Herredagen forkynde paa alle Herredsting og i alle Købstæder. Sj. T. 17, 128.

— Miss. til Landsdommerne (Morits Stygge, Hans Lindenov og Jørgen Friis i Jylland, Morten Brock i Fyen, Anders Dresselberg i Sjælland, Gregers Juel paa Langeland, Rudbeck Pors paa Laaland og Falster, Corvits Viffert i Skaane, Bjørn Knudsen i Sønderhalland, Corvits Lauritsen i Nørrehalland og Jens Kofoid paa Bornholm) om at lade det aabne Brev om Herredagen forkynde paa Landstinget og siden opbevare det. Sj. T. 17, 128 b.

— Miss. til Rigsraaderne om at møde i København Pinseaften den 17. Maj for sammen med Kongen at høre Sager og dømme paa Herredagen samt raadslaa om Rigets Anliggender. Sj. T. 17, 129.

¹ Tr.: Holberg, Danmarks Hist. III, 10 f. (med Dato: 8. Febr.).

24. Febr. (Mbhvn.). Miss. fra Regeringsraadet til Tage Krabbe. Da de i Gaar have faaet Skrivelse fra Kansleren om, at de to Heste, som de have begæret at faa af Laurits Brockenhuus, og som skulde have været sendte til Kejseren, ere blevne ødelagte, saa de ikke kunne sendes nogensteds hen, skal han med det første begive sig til Dronningen for at melde det og undersøge, om der blandt Kongens unge Heste ikke skulde findes to, som kunne bruges, saa han snarest kan komme paa Rejsen. Sk. T. 2, 30 b.

— Aab. Brev om Saltning i Nibe af et Antal Læster Sild til Kongens Slottes og Orlogsskibes Behov. J. R. 5, 28. (Se CCD. II. 527).

25. Febr. (—). Miss. til Corvits Viffert til Nes, Arild Hvitfeldt, Rigens Kansler, Jørgen Bilde til Ellinge, Biørn Saxtrup til Onsbygaard, Gabriel Sparre til Svansholm og Jørgen Brahe til Gundestrup. Da der er Trætte mellem Stehen Brahe, Embedsmand paa Helsingborg, paa Kronens Vegne og Mogens Gyldenstjerne til Biersgaard om et af Oldinge for kort Tid siden gjort Skel mellem Peinerup¹ Fang paa den ene og Biersgaard. Smøllerup² og Oesløf Fange paa den anden Side, hvilket Skel Mogens Gyldenstjerne mener ikke er saa lovligt gjort, at det kan blive ved Magt, ligesom heller ikke de Breve, hvorefter Oldingene have gjort deres Tov, skulle have været nøjagtige, og da begge Parter have tiltaget dem til at dømme endeligt i Sagen, skulle de med det allerførste mødes paa Aastederne, stævne alle Lodsejerne og Oldingene for sig, undersøge Sagen og derefter enten bilægge Sagen i Mindelighed eller afsige Dom om Skellets Gyldighed. Hvis dette findes ugyldigt, skulle de ride og udvise et retfærdigt Skel, sættende Sten og Stabel, som det sig bør. De skulle give deres Afgørelser beskrevne. Hvis nogen af dem formedelst lovligt Forfald ikke kan møde, skulle de mødte have Fuldmagt til at tiltage en anden god Mand i Stedet. Sk. T. 2, 30 b.

1. Marts (—). Miss. til Absolon Gjæe til Kieldstrup, Peder Thott til Boltinggaard, Axel Brahe til Elvid, Laurits Strolle til Thorupgaard, Erik Venstermand til Lunde og Hendrik Norby til Skoufgaard. Der er Trætte mellem Peder Bilde til Hostrupgaard og Fru Karen Bryske til Østrupgaard, Ifver Lunges Enke, om en Vej gennem Hostrup³, som Peder Bilde har ladet afkaste med en

¹ Penarp, N. Aabo H. ² Smølarp, samme H. ³ Hastrup, Salling H.

Fiskepark, hvorefter han af sin Jord har udlagt en anden Adelvej, der ligger lige saa belejligt som den gamle; Fru Karen Bryske har derefter tilfulgt Ejermænd at udvise ret alfar Vej gennem Hostrup Gade, og Ejermændene have nu gjort deres Gang og Tov, at Vejen bør ligge paa det Sted, hvor den fra Arilds Tid har ligget, hvilket Tov efter Peder Bildes Mening dog ikke er saa nøjagtigt, at det bør staa ved Magt. Endvidere er der Strid mellem dem om Stolestand i Hostrup Kirke, hvori Peder Bilde mener, at han ogsaa kommer til kort. Da han har bevist, at han har tilbudt Fru Karen, at de i Forening skulde udtage en Befaling til gode Mænd om at skille Træetterne mellem dem, men at hun har nægtet det, har han alene tiltaget dem til at afgøre Striden, og det befales dem derfor med det første at mødes paa Aastederne, stævne begge Parterne og Ejermændene i Rette for sig og siden enten forlige dem eller dømme dem imellem. De skulde give deres Afgørelse beskreven under deres Signeter. Hvis nogen af dem formødelst lovligt Forfald ikke kan møde, skulde de møde have Fuldmagt til at tiltage en anden i Stedet. Det befales begge Parter og Ejermændene at møde i Rette for dem med deres Breve og Beviser. F. og Sm. T. 2, 41.

5. **Marts** (Kbhvn.). Forleningsbrev for Dr. Anders Krage, Professor ved Universitetet i København, paa Kronens Korntiende af Ølstatycke Sogn, uden Afgift. Sj. R. 13, 58.

8. **Marts** (—). Forleningsbrev for Laurits Benedict, Bogtrykker i København, paa det Vikarie i Roskilde Domkirke, kaldet St. Gertrudts Alter, som nu er ledigt efter afgangne Hr. Hans Skonning. Han skal gøre Tjeneste i Kirken som andre residerende Vikarer og skal aarlig uddele 9 Pd. Korn blandt de fattige, saaledes som den derom gjorte Fundats formelder. Sj. R. 13, 58 b.

— Miss. til Kapitlerne over hele Riget om, at Kongen for denne Gang har fritaget dem for den for nogen Tid siden⁴ paabudte Skat til Kongens Søstres Medgift, dog skulde de saa vise sig villige, hvis Kongen siden trænger til nogen Hjælp af dem. Sj. T. 17, 129 b. Origg. (til Ribe og Viborg Kapitler) i Viborg P. A.

9. **Marts** (—). Miss. til nedennævnte Skibshovedsmænd. Da Kongen til Foraaret vil sende nogle Orlogsskiibe i Søen og vil

bruge ham som Hovedsmand paa et af disse, skal han møde 1. Maj i København, træde ind paa det Skib, han faar Ordre til, og indrette sig paa at blive ude til ud paa Sommeren. Der sendes Pasbord om Befordring paa Vejen herover. — Christen Munk, Alexander Durham, Børge Trolle, Sten Matsen, Normand de Lavete, Hans Roschi, Claus Bilde, Kield Baad, Niels Skinkel, Hartvig Moritsen, Tolluf Knudsen¹, Jørgen Gagge, Joen Teist og Jørgen Høg. Sj. T. 17, 130.

9. Marts (Kbhvn.). Miss. til Borgemestre og Raad i Visborg om nærmere Forklaring af Forbuddet af 29. Juni 1587 mod Udførsel af saltet Kød eller levende Kvæg fra Gulland til Tyekland. Sk. T. 2, 32. (Se CCD. II. 527 f.).

— Miss. til Samuel Hansen, Tolder i Visby, om at lade dem, der ville udføre saltet Faarekød, passere dermed mod Erlæggelse af den sædvanlige Told, dog skal han passe, at der ikke under det Skin udføres andet salt Kød eller levende Kvæg. Sk. T. 2, 32.

— Miss. til Erik Lykke. Da Borgemestre og Raad i Visby have klaget over, at baade de og menige Undersaatte der paa Landet lide Skade paa deres Næring, fordi der hverken maa udføres levende Kvæg eller saltet Oksekød fra Landet, og have anmodet om nogen Lindring i Forbuddet, befales det ham at give Ordre om, at saltet Faarekød maa udføres til Nødtørft mod Erlæggelse af den sædvanlige Told, dog skal det nøje passes, at der ikke under det Skin udføres andet Kød. Udt. i J. T. 4, 44 b. K.

10. Marts (—). Forleningsbrev for Hr. Philippus Tostensen paa Kronens Korntiende af Aløse Sogn, kvit og frit, da han har klaget over, at han har et meget ringe Sogn, hvori ovenikøbet 3 Byer ere blevne helt ødelagte af Sand. J. R. 5, 29.

— Forleningsbrev for Fru Anne Clausdatter, Niels Mickelsens Enke, paa Kronens Korntiende af Aars Sogn i Aars Herred. Udt. i J. R. 5, 29 b.

— Miss. til Hans Lindenov og Kapitlet i Viborg. For nogen Tid siden² skrev Kongen til dem om blandt Seber Klosters paa Kapitlet indsatte Breve at opsøge de Breve, der maatte angaa det tidligere under Seber Kloster liggende Gods, nemlig Gunder-

¹ Derefter ere Navnene Niels Bron, Peltter Asmus og Tørckild Pedersen overstregede.

² 9. Nov. 1588.

stedt, Brusgaard, Borup og Astrup¹, som Landsdommer Morits Stygge nu har i Værg, og hvorpaa der paaføres ham Trætte. Da Morits Stygge nu har tilbudt at ville give en stærk og nøjagtig Forvaring for, at Brevene ikke i nogen Maade skulle komme Kronen til Skade, skulle de, naar Morits Stygge besøger dem med dette Brev, tage en betryggende Forpligtelse af ham, oplukke Brevkisterne, udtage de Breve, Morits Stygge begærer, og levere ham dem mod Reversal for, at han efter at have brugt dem igen vil levere dem tilbage. J. T. 4, 45. K.

10. Marts (Kbhvn.). Miss. til Hans Lange. Tyge Kruse til Svenstrup har berettet, at han ved et Mageskifte² med Kong Frederik II blandt andet har faaet en Gaard³, hvortil der hører et øde Møllested, som er bygget paa Gaardens Grund og ogsaa er indført i Mageskiftet, og at han siden har fæstet Halvdelen af denne Ejendom paa den ene Side af den gamle Møllebæk til Kronens Bonde i Mosbølgaard, medens den anden halve Part endnu ligger til Tyge Kruses Gaard⁴; da Nør Herred, hvori Godset ligger, blev lagt under Lundenes Slot og Bønderne opregnede deres rette aarlige Skyld for de dertil forordnede gode Mænd, opgav Bonden i Mosbøl dette Stykke Jord som Kronens Ejendom, hvorfor det blev indskrevet i Jordebogen, og nu har Hans Lange, til hvem Tyge Kruse har henvendt sig herom, erklæret ikke at kunne afstaa Jorden uden gode Mænds Kendelse, i hvilken Anledning Tyge Kruse har anmodet om en Forskrift til ham om at lade ham faa Jorden i Overensstemmelse med Kongens Faders Brev. Det befales Hans Lange at undersøge Sagen af det Tyge Kruse givne Mageskiftet og, hvis Jorden er indført deri, uhindret lade ham nyde den. J. T. 4, 45 b.

11. Marts (—). Livsbrev for Søren Kock, forhen Kok i Skolen ved Frederiksborg, paa et Gadehus i Ølskibing, uden Afgift. Udt. i Sj. R. 13, 59.

— Livsbrev for Hans Meyer, Opvagter i Dyrehaven ved Frederiksborg, paa det Hus, som hans Hustrus forrige Mand har bygget, og som han nu selv bor i. uden Afgift, dog skal han holde det i god Stand. Sj. R. 13, 59 b.

— Aab. Brev om, at Hans Reimand, Kongens Moders Skrædder, der af Kong Frederik II er bleven forlenet⁵ med Kro-

¹ Ajstrup, Slet H. ² 6. Juni 1579. ³ Mosbølgaard, N. Horne H. ⁴ Viumgaard, samme H. ⁵ 3. Jan. 1580.

nens Korntiende af Bodbiørg¹ Sogn i Hierum Herred, i Stedet for maa oppebære Afgiften af Kronens Korntiende af Ganløse Sogn, som Hans Jensen i Ganløse har i Fæste, da han har klaget over, at Tienden af Bodbiørg Sogn ligger saa langt borte og ubelejligt for ham. For det, som Tienden af Bodbiørg Sogn er bedre end Ganløse Tiende, skal han aarlig have 3 $\frac{1}{2}$ Pd. 5 Skpr. Korn af Københavns Slot. Sj. R. 13, 60.

II. Marts (Kbhvn.). Miss. til nogle Lensmænd og andre om Fetalje til Udspisningen paa Holmen og Orlogsskibene: Alfbret Friis [Riberhus] skal købe 20,000 Hvingler, 30,000 Flyndere, 30 Vorder Langer og Kabliav og sende dem en Maaned efter Paaske; Breide Rantzau [Tranekær] skal købe 3 Læster saltet Torsk og sende dem en Maaned efter Paaske; Ditlef Holck [Kbhvn.] skal købe 1 Læst Aal; Niels Bild paa Bergenhus skal sende 1500 Voger Fisk; hvis han ingen Fisk har, der tilkomme Kongen, og der ikke i Bergen findes Fisk, der tilkomme Kongen fra andre Lensmænd, skal han i Bergen købe 1000 Voger Fisk; Claus Glambek [Skanderborg] 60 Læster Kavringbrød og Niels Skram [Dronningborg] 40 Læster Kavringbrød, at levere 14 Dage før Pinse, de skulle selv fragte Skibe dertil; Mickel v. Kemnitz [Tolder i Kbhvn.] skal købe 3 Læster Hvedetvebakker, 2 Læster Eddike, 100 Tremmeter Humle til Raadets og de fremmedes Underhold; Corvits Viffert skal købe alt det saltede Okse- og Lammekød, der kan faas i Købstæderne i Malmøhus Len, og straks sende det til København, forbyde al Udførsel af saltet Oksekød fra Lenet og indberette, hvor meget saltet Kød, han kan faa; Borgemestre og Raad i Malmø skulle købe alt det saltede Okse- og Lammekød, der kan faas i Byen, og kun tillade Udskibning af saltet Kød til København; Anders Bing ligesaa for Varberg By og Len; Erik Lykke ligesaa for Visborg og Gulland, han skal straks med dette Skib hidsende 20 eller 30 Læster og Resten, efterhaanden som der kommer Skibe did; Falk Gjøe skal købe alt det Lamme- og Oksekød, der kan faas paa Bornholm, kun tillade Udskibning af saltet Oksekød til København og straks hidsende Køddet med Skibe, som han selv skal fragte; Rasmus Skriver, Tolder i Køge, skal købe alt det saltede Okse- og Lammekød, der kan faas i Byen, og med det første sende det hid; Steen Brahe ligesaa i Helsingborg; Jørgen Brahe ligesaa i Landskrone; Pouel

¹ Borbjørg.

Hvitfeldt ligesaa i Halmsted By og Len; Peder Brahe [Sølvitsborg] og Johan Urne [Lykaa] ligesaa; Borgemestre og Raad i København 12 Læster Skonroggen-Tvebakker, der skulle laves godt, saa de kunne være ustraffelige hos fremmede Folk; Ruggen skulle de modtage paa Slottet, og Brødet skal være færdigt en Maanedes Tid efter Paaske; endvidere skulle de give Bryggerne Ordre til at modtage Malt og Humle af Slotsskriveren paa Slottet og brygge 100 Læster godt Dobbeltøl, 7 Tdr. Øl af 1 Pd. Malt og 6 Skpr. Humle, Bryggerne skulle sætte deres Mærke paa Tønderne, og hver Tønde skal være forsynet med 16 Baand; Borgemestre og Raad i Malmø 100 Læster Øl, Tønderne skulle de selv lade lave i Byen efter den tilsendte Skabelon, og Kongen vil siden betale, hvad de koste; Landskrone og Køge ligesaa hver 50 Læster Øl. Sj. T. 17, 130 b.

II. Marts (Mbhvn.). Miss til Olluf Bilde. Da Husene paa Abramstrup ikke ere holdte ved Magt og der saaledes hverken findes brugeligt Bryggers eller Stegers, ligesom der ogsaa er stor Bygfældighed paa Gemakkerne med Skorstene og andet, skal han anvende et Aars Indkomst, baade vist og uvis, dog med Fradrag af hans egen aarlige Pension, paa Gaardens Bygning, men paase, at det, der bliver bygget, bliver bygget godt. Sj. T. 17, 133.

— Miss. til Hans Meckelborg, Mønsterskriver, om at give Jacob Trolle Maanedspenge paa 2 Vognheste udover de Maanedspenge, han ellers har til sig selvanden, saalænge han varetager Tjenesten hos Dronningen. Udt. i Sj. T. 17, 133.

— Miss. til nedennævnte Herremænd. Da Kongen til Sommer vil sende nogle af sine Undersaatter til Skibs ud af Riget i sit Ærinde og formoder, at de ville være villige til denne Rejse, befales det dem at indrette sig derpaa og at staffere sig selv og deres Folk med Klæder og andet nødvendigt, saa de kunne være Kongen, deres fædrene Rige og dem selv til Ære; de skulle gøre sig selv og deres Folk rede, saa de paa nærmere Ordre kunne møde, hvor det befales. — Peder Munk, Hack Ulfstand, Breide Rantzau, Casper Paslich, Dr. Nicolaus Theophilus, Gabriel Sparre, Anders Thott, Jacob Krabbe, Hans Speigel, Jørgen Urne, Jørgen Brahe, Knud Grubbe, Olluf Daa, Knud Rud Eriksen, Christen Friis, Ofve Lunge til Odden, Albret Skeel, Hannibal Gyldenstjerne, Johan Rud, Gotslef Budde, Henning Reventlov. Sj. T. 17, 133 b.

— Miss. til Borgemestre. Raad og Byfoged i Køge. Hr. Søfren

Ollufsen, Vicarius i Roskilde Domkirke, har berettet, at han for nogle Aar siden har laant deres Medborger Hans Suerensen 600 gl. Dlr., som han selv til Bedste for denne har laant hos sine Venner, og til Underpant faaet Hans Suerensens Gaard i Køge, hvormed han har dennes egenhændig underskrevne Brev, ligesom ogsaa Hans Suerensen har leveret ham de Breve, han havde paa nævnte Gaard og Grund; da han nu efter Hans Suerensens Død er kommen til Køge for at anmelde sit Tilgodehavende og sin Ret til Gaarden, have Borgemestre og Raad fremlagt et andet for nogle Aar siden udgivet Brev, der dog ikke er underskrevet med Hans Suerensens egen Haand og ej heller er læst paa Bytinget, førend Hr. Søren lod sit læse, men alligevel forholdes Gaarden ham. Det befales dem, naar han møder med dette Brev, at stævne Sagen for sig og hjælpe ham til Ret. Sj. T. 17, 134.

II. Marte (Kbhvn.). Miss. fra Regeringsraadet til Jomfru Sophie Gyldenstjerne, Abbedisse i Maribo Kloster. Da Jomfru Inger Rosenkrantz Nielsdatter har meddelt, at hun vil give sig ind i Klosteret, hvis det ellers tillades, og der nu skal være Plads, anmoder Raadet paa den udvalgte Konges Vegne hende om at optage Jomfru Inger som Søster i Klosteret. F. og Sm. T. 2, 43¹.

— Miss. til Hans Lindenov og Kapitlet i Viborg. Da Fru Karren Stygge, Jens Clausens Enke, til Boller har berettet, at der er Trætte paa noget Gods i Vendsyssel, nemlig Grestob², Stendal, Klarup, Vilsholt³, Roholm⁴, Dalen og Kartoft, som hendes afdøde Husbonde har faaet til Mageskifte af Kong Frederik II, og at Brevene, hvormed Ejendommen skal forsvares, formentlig findes i Børglum Klosters paa Kapitlet indsatte Brevkiste, skulle de, naar hun besøger dem med dette Brev, tage tilbørlig Forpligtelse af hende, optage Brevkisterne, undersøge, om der deri findes Breve vedrørende ovennævnte Gods, og i saa Fald levere dem til hende eller hendes Fuldmægtig. Udt. i J. T. 4, 46 b. K.

— Aab. Brev til Adelen i Nørrejylland om, at den tidligere⁵ til 1. Maj 1589 berammede Mønstring i Viborg er opgiven, da Regeringsraaderne formædelst mange forskellige Rigens Bestillinger, der ville falde ind paa den Tid, ikke ville kunne være til Stede for at foretage Mønstringen, saaledes som Kongen ellers gerne havde set. Da Adelen imidlertid fremfor andre Stænder bør have deres

¹ Tr.: Kall Raamussen, Munsø Herred S. 192.

² Grøndal, Taars S., Børglum II.

³ Vilsholt, samme S. og H.

⁴ Rugholm, samme S. og H.

⁵ 9. Juli 1588.

fædrene Riges Velfærd i Agt, befales det endnu en Gang baade Lensmænd og andre af Adelen at have deres Folk, Heste og Harnisk, vel stafferede, rede, saa de, naar de en Gang hen paa Sommeren blive tilsagte, kunne møde med dem, hvor det befales, for at lade sig mønstre, og siden holde deres Rustning i god Stand, saa de som ærlige Adelsmænd og tro Undersaatter kunne med al Alvorlighed hjælpe til med at forsvare deres fædrene Rige, hvis noget hastigt og uforvarende skulde komme paa. J. T. 4, 46 b.

11. Marts (Kbhvn.). Miss. til Stiftslensmændene og Landsdommerne om straks at lade skrive Kopier af ovennævnte aabne Brev, sende enhver af de i deres Stift boende Adelsmænd en, saa de kunne rette sig derefter, {og lade Brevet forkynde paa Landstinget}. Udt. i J. T. 4, 47 b.

12. Marts (—). Miss. til Niels Parsberg om at lade slaa 5 Raadyr, der ere bevilgede Fru Anne Hardenbergs Arvinger til hendes Begravelse. Udt. i Sj. T. 17, 134 b.

13. Marts (—). Bestalling for Hr. Christen Stub som Prædikant paa Frederiksborg Slot. Han har lovet at forholde sig tilbørligt baade i Lærdom og Levnet og skal i aarlig Løn, fra 2. Sept. 1588 at regne, have 50 Dlr. og sædvanlig Hofklædning til sig og en Dreng; endvidere skal han have fri Bolig og 10 gl. Dlr. i Kostpenge om Maaneden, alt at udrede af Frederiksborg Slot. Sj. R. 13, 59 b.

— Aab. Brev, hvorved Kongen i Anledning af Klager fra Slagterne i Roskilde over, at det er tilladt Bønderne i Lenet at sælge fersk Kød i Byen, bevilger, at herefter kun Slagterne i Roskilde maa sælge fersk Kød der, dog skulle de saa ogsaa være forpligtede til altid at holde godt fersk Kød til Salg og sælge det til en rimelig Pris, saafremt de ikke ville have dette Brev forbrudt. Sj. R. 13, 61.

— Aab. Brev om, at Otto N., Slotsfoged paa Frederiksborg, saalænge han bliver i denne Stilling, aarlig skal have følgende Genant af Frederiksborg Slot: 50 Dlr., 17 Al. engelsk Klæde, 12 Al. Foderdug, 10 Al. Sardug, 10 Al. boltet Lærred og Foder og Maal til 2 Heste. Sj. R. 13, 61 b.

— Miss. til Peter Reitz, Niels Parsberg og Hermand Juel om hver straks at sende 40 gamle magre Svin af Afledningen ved Slottet til København for at blive satte paa Fedesti til henimod Pinse; hvis der ikke i Ladegaarden er saa mange Svin, som ere

tjenlige at sende, skulle de købe de manglende hos Bønderne i Lenet. Udt. i Sj. T. 17, 134 b.

13. Marts (Kbhvn.). Miss. til Borgemestre og Raad i København om at lade to øde Huse op til Farvegaarden i København, hvilke Kongen har givet Tyge Brahe, vurdere og laane denne en Stenskanse ved Volden og et lille Stykke af Volden. Sj. T. 17, 135. (Tr.: KD. IV. 684 f. Lassen, Kbhvns Befæstnings Hist. S. 111).

— Miss. fra Regeringsraadet til Christoffer Valkendorf. Knud Grubbe til Alsøf har berettet, at han er bleven forlenet¹ med et Norges Kronens Len, hvoraf et Aars Oppebørsel efter den Tid, han blev forlenet dermed, er indbetalt i Renteriet, hvorved han efter den afdøde Konges Brev mener at komme til kort. Da Regeringsraaderne ikke kunne se andet, end at han jo bør have den Afgift, der er svaret af Lenet, siden han fik Brev derpaa, anmodes Christoffer Valkendorf om at levere Knud Grubbe, hvad han har modtaget af dette Len. Sj. T. 17, 135 b².

14. Marts (—). Miss. fra samme til samme. Knud Grubbe har berettet, at da han af den afdøde Konge forlenedes med Sundmør Len, bevilgede denne ham, at han ogsaa maatte faa den Afgift, der var svaret af Lenet fra Arrild Hvittfeldts Fratrædelse deraf indtil hans Førløning dermed og var indbetalt paa Renteriet. Christoffer Valkendorf anmodes om at levere Knud Grubbe den nævnte Del af Afgiften af Lenet. Sj. T. 17, 136.

— Aab. Brev om, at Mette Søfrensdatter, Truels Frandtzens Enke, Borgerske i København, har berettet, at hendes Mand for nogle Aar siden har været Tolder i Norge og i den Egenskab er bleven Kongen en stor Sum Penge skyldig; hun har derhos bevistgjort, at hendes Mand ogsaa har haft en Del Penge til gode hos Kong Frederik II for Udlæg og Forstrækninger i den svenske Fejde, og har nu begæret, at disse Poster i Betragtning af hendes arme Vilkaar maatte gaa lige op mod hinanden. Dette bevilges, og der gives hermed hende og hendes Børn og Arvinger Kvittans for alt, hvad hendes Husbonde som Tolder er bleven Kronen skyldig. Sj. R. 13, 62.

— Miss. til Laurits Brockenhuus. Da Arvid Hvittfeldt, Rigens Kansler, har berettet, at der paaføres ham Trætte paa en

¹ 6. Nov. 1587 (Norske Rigregistr. II. 737). ² Jvfr. Norske Rigregistr. III. 29.

Kirkegaard i Elling, som han har Jus patronatus til, fordi Landgilden forholdes Elling Kirke, og der i Brevkisterne paa Nyborg Slot skal findes en af Biskop Jens Andersen afsagt Dom om Kirkegaarden mellem Madts Lykke, Thomas Villatsen og Madts Oelsen, Kirkeværge, skal han oplukke Brevkisterne og, hvis denne Dom findes, levere den til Arvid Hvidtfeldt eller hans Fuldmægtig mod Reversal for Tilbagelevering efter Benyttelsen. F. og Sm. T. 2, 44.

14. **Marts (Kbhvn.).** Ekspektancebrev for Jacob Svaning paa det første ledige Kannikedømme i Ribe Domkirke; naar der bliver et ledigt, maa han straks overtage det og siden henvende sig til Kongen om Brev derpaa, men han skal, saasnart han faar nogen Rente af dette Kannikedømme, igen afstaa det Kannikedømme, han nu har i Lunde Domkirke. Han skal residere ved Ribe Domkirke, saasnart han faar Kannikedømmet der, og maa indtil den Tid bo i Ribe, hvor han udenfor Kapitlet maa nyde de samme Privilegier og Friheder, som residerende Kanniker og gejstlige Personer have der. Hermed dog tidligere udgivne Ekspektancebreve uforkrænkede. J. R. 5, 29 b.

15. **Marts (—).** Livabrev for Mats Vasbyrd til Søegaard paa 2 til Undløse¹ Kirke hørende Kirkejorder, den ene paa Ølkestrup² Mark, hvori der kan saas 12 Skpr. Korn og 3 Læs Eng, den anden i Thygestrup Mark, hvori der kan saas 2 Tdr. Havre og 2 Læs Eng, og en lille Skovlod paa Ølkestrup Mark, som kan fede 30 Svin, naar der er Olden. Han skal i rette Tid svare Kirken dens Landgilde deraf. Sj. R. 13, 63.

— Bestalling for Lodvig Petersen som fransk Skolemester for Kongens Søstre. Sj. R. 13, 63. (Tr.: KD. II. 434 f.).

— Kvittans til Oluf Bilde til Svanholm paa hans Regnskab for Indtægt og Udgift af Tureby Len fra 1 Maj 1580, da han fik det i Forlening, til 1. Maj 1588, da han blev det kvit, og for det paa Turebygaard modtagne og igen afleverede Inventarium. Han blev intet skyldig. Sj. R. 13, 64.

— Miss. til Johan Urne om, at Kongen har bevilget, at Bønderne i Lykaa Len ved Udredelsen af den paabudte Pengeskat til Frøkenernes Medgift maa nøjes med at svare halv Skat. Sj. T. 17, 136 b.

¹ Undløse, Mørløse H. ² Ølkestrup, samme H.

15. Marts (Åbbva.). Miss. til Lensmændene¹ i Jylland. Kong Frederik II har for nogen Tid siden² skrevet til dem om at forhandle med alle i deres Len boende adelige, baade Enkefruer og Herremænd, om efter deres Evne og gode Vilje at bidrage noget til Domhusets Bygning i Viborg ligesom andre af Adelen og at yde et saadant Bidrag, at det kan siges at være nogen Hjælp, da der ikke vil medgaa saa lidt til Bygningen; ligesaa ere de blevne anmodede om selv at bidrage og at forhandle med Borge-mestre og Raad i Købstæderne om ogsaa paa Byens Vegne at yde Hjælp, da Domhuset ligesaa vel kommer dem som Adelen og andre til gode, samt derefter oppebære Hjælpen. Da Landsdommer Hans Lindenov er beskikket til at have Tilsyn med Domhusets Bygning og nu paa Kongens Vegne har forhandlet med Bygmesteren, der med det første skal begynde paa Bygningen, bafales det dem at indkræve og oppebære den af Adelen og Købstæderne bevilgede Hjælp og, hvis nogen endnu ikke er anmodet om Hjælp, da anmode ham derom; den oppebaarne Hjælp skal altsammen leveres til Hans Lindenov med klare Registre derover, for at han kan anvende den til Bygningen. J. T. 4, 48.

— Aab. Brev om, at Hans Gudmissen aarlig skal have 20 Dlr. af Kongens Lensmand paa Island, indtil han kan blive forserget med et Præstekald. Udt. i N. R. 2, 32.

— Miss. til Superintendenterne paa Island om ved første Lejlighed at forsørge Sivord Jonsen med et Kald der paa Landet, dog tidligere Forskrifter hermed uforkrænkede. Udt. i N. T. 2, 24 b.

— Forleningsbrev for Hans Bernitz, Slotsfoged paa Københavns Slot, der en Tid lang har tjent Kong Frederik II som Enspænder, siden som Slotsfoged, og har anmodet om, at denne hans Tjeneste maa blive betænkt, paa Kronens Fjerdinger Jord i Grenaa Bymark, saavidt de ikke ere forlenede til Mats Eriksen, Borgemester i Grenaa, hvoraf der af hver aarlig svares 1 Pd. Rug og 1 Pd. Byg, paa en Endelseng, kaldet Kongsholm, hvoraf der aarlig svares 2 Pd. Malt, Engen Borckholm, hvoraf der aarlig svares 1 Pd. Korn, og en lille Engholm, kaldet Bosseholdt, hvoraf der hidtil ingen Afgift er svaret. Hans Bernitz maa, naar nogen af disse Jorder og Enge blive ledige, bortfæste dem til andre

¹ De opregnes alle med deres Led. ² 18. Febr. 1587.

og oppebære den Afgift, der svares af dem, kvit og frit. Afgiften skal regnes fra den Dag, da Ingvor Glad, som var forlenet med disse Jorder og Enge, døde. Naar Mats Eriksen dør eller kommer af med de Jorder, han er forlenet med, skal Hans Bernitz ogsaa have dem. J. R. 5, 30 b.

17. Marts (Åbbvn.). Forleningsbrev for Mats Eriksen, Borgemester i Grenaa, paa 2 Kronens Fjerdinger Jord i Grenaa Bymark, hvoraf der af hver svares 1 Pd. Rug og 1 Pd. Byg i aarlig Afgift. Mats Eriksen maa, naar nogen af Jorderne blive ledige, bortfæste dem til andre og oppebære Afgiften, kvit og frit. Efter hans Død skulle Jorderne tilfalde Hans Bernitz, Slotsfoged paa Københavns Slot. J. R. 5, 31.

— Miss. til Tolderne i Helsingør. Hoslagt sendes dem en Supplikats fra denne Brevviser, Olluf Meckelborg, hvori han klager over, at et engelsk Skib Jesus sidste Sommer under England har frtaget ham noget af hans Gods, med Ordre til, hvis nævnte Skib kommer til Sundet, da at anholde det ufortoldet og meddele Kongen det, for at denne saa kan give nærmere Besked. Sj. T. 17, 136 b.

— Miss. til nogle Lensmænd om Fetalje og Havre: Albret Friis i Riberhus Len skal yderligere købe 35,000 Flyndere, 21,000 Hvillinger, 80 Vorder Kabliav og 1600 Rokker, fragte Skibe til Fiskene og sende dem til København med det allerførste; hvis Fiskene ikke kunne sendes paa ét Skib eller paa én Gang, skal han med det første sende alle dem, han i en Fart kan sende, og med dette Bud meddele, hvor snart Fiskene kunne ventes og hvor mange; Casper Markdanner [Koldinghus] skal sende 150 Sider Flæsk foruden det, han tidligere har faaet Ordre til at købe, og desuden de Gryn, han tidligere har faaet Ordre til at lade male, selv fragte Skibe til at fremføre Flæsket og Grynene og med første Bud give Besked derom og om, hvor megen Havre han har i Forraad og kan sende til Kronborg og Frederiksborg; Manderup Parsberg [Aarhusgaard] skal med det første sende 20 Læster Havre til Kronborg, selv fragte Skib dertil og, hvis han har faaet noget af det Flæsk, han tidligere har faaet Ordre til at købe, fremsende det til København med samme Skib; Claus Glambek [Skanderborg] skal fremsende 2000 Sider Flæsk eller saa meget han kan af den Beholdning, han blev skyldig i sidste Regnskab, endvidere det Flæsk, han maatte have købt i Henhold til den sidste Ordre, og de Gryn,

hvorom han tidligere har faaet Skrivelse; han skal straks fragte Skib til at føre Flæsket og Grynene til København og med dette Bud opgive, hvor meget Flæsk han kan sende og hvor megen Havre han kan undvære og sende til Kroneborg og Frederiksborg; Niels Skram [Dronningborg] skal fremsende det Flæsk, han i Henhold til den sidste Ordre har købt, og de Gryn, han har ladet male, fragte en Skude til at fremføre det og selv betale Fragten; de 30 store Læster Malt à 48 Tdr. Læsten, hvorom han tidligere har faaet Skrivelse, vil Kongen selv sende Skib efter til Pinse eller før; han skal med dette Bud sende Besked om Flæsk, Gryn og Malt; Frants Rantzau [Silkeborg] skal med det allerførste sende 1500 Sider Flæsk af det, som han modtog paa Silkeborg Slot af Henning Reventlov, fragte en Skude til at fremføre Flæsket, betale Fragten og med dette Bud meddele, hvor snart Flæsket kan komme; Ofve Lunge [Aalborghus] skal fremsende alt det Flæsk, han i Henhold til den tidligere Ordre har købt, og de Gryn, som han tidligere har faaet Ordre til at lade male, fragte en Skude til at fremføre Flæsket og Grynene og sørge for, at det Kavringbrød og Malt, hvorom han tidligere har faaet Skrivelse, er færdigt til den Tid, Kongens Brev formelder; Corvits Viffert [Malmøhus], Jørgen Brahe [Landskrone], Johan Urne [Lykaa], Peder Brahe [Sølvitsborg], Anders Thott [Laholm], Anders Bing [Varberg], Pouel Hvitfeldt [Halmsted Herrød], Laurits Brockenhuus [Nyborg], Absolon Gjæ [Dalum Kloster] og Axel Brahe [Odensegaard] skulle ufortøvet fremsende det Flæsk, som de tidligere have faaet Ordre til at købe, fragte Skibe til at fremføre Flæsket og med dette Bud meddele, hvor meget Flæsk de have købt. Udt. i Sj. T. 17, 137.

17. Marts (Åbhu.). Miss. til Thomas Jørgensen, Tolder i Ribe, om i Ugen efter Paaske selv at møde eller fremsende sit viise Bud med de Penge, han til den Tid har oppebaaret af Tolden og Sisen, og ingen Penge udgive udover dem, han allerede har faaet Ordre til at levere Thomas Jacobsens Tjener af Flensborg. Udt. i Sj. T. 17, 137 b.

— Forleningsbrev for Jørgen Rosenkrantz, Embedsmand paa Kallø Slot, paa Kronens Rente af den gejstlige Jurisdiktion i Kallø Len, som er Korntiende, Kvægtiende, Husbondhold og andet, for en aarlig Afgift af 300 Dir., at regne fra sidste Pinsedag. J. R. 5, 31 b.

— Aab. Brev om, at Arngrim Jonsen maa faa Hr. Thøer

Lackers Sogne paa Mel i Midfjord i Hole Stift efter Hr. Thoers Død; Superintendenten skal være ham behjælpelig til at faa dem, hvis han kan kendes duelig dertil. Udt. i N. R. 2, 32.

17. Marts (Kbhvn.). Miss. til Laurids Kruse. Da Hr. Guldbrand Thorlasen, Superintendent paa Island, har begæret en Hole Domkirkes Jord, kaldet Aasgnirse¹, i Videdal til Mageskifte for et Stykke Jord, kaldet Hvam, i Flitum, hvilke Jorder efter islandsk Vurdering ere vurderede til 55(?)² Hundrede hver, skal Laurids Kruse undersøge Sagen og, hvis Domkirken kan være tjent med Mageskiftet, bringe dette til Udførelse. N. T. 2, 24 b.

18. Marts (—). Aab. Brev om, at Gert Cornelissen von Harlem, Kontrafejer i København, indtil videre aarlig maa faa 30 Dlr. af Rentekammeret til Hjælp til Husleje. Sj. R. 13, 64 b.

— Miss. til Peter Reidtz om at lade M. Jens i Karbek faa Tiende af Solte Slot og lade ham faa en Slottet tilhørende Jord mod Bevis for, at han har faaet den af Slottets Jord. Sj. T. 17, 139 (Tr.: Dek. KL. II. 459 f.).

— Aab. Brev om, at Caspar Kopmand i Jærnhytten i Helsingborg Len, der har klaget over, at han nu i et Aar ikke har haft noget at smede for Kronen og derfor lider stor Nød med Hustru og Børn, eftersom han heller ikke maa foretage sig noget Arbejde for sig selv, herefter maa arbejde i Smedjen og Hytten for sig selv, naar han intet Arbejde har for Kronen, dog skal han dertil bruge sine egne Kul og sit eget Jærn og holde Smedjen i god Stand, ligesom han ogsaa skal lade sit eget Arbejde fare, naar det befales ham at udføre noget Arbejde for Kronen. Sk. R. 2, 17.

— Miss. til Stehen Brahe og Corvits Viffert. Da Jørgen Brahe, Embedsmand paa Landskrone, har berettet, at Landskrone Slot er meget bygfældigt baade paa Befæstningen og paa Husene, og har anmodet om, at nogle gode Mænd maa undersøge dets Tilstand, for at der derefter kan bestemmes Midler til dets Istandsættelse, skulle de ved første Lejlighed besigte Slottet, baade Befæstningen og Husene, optegne de Mangler, der findes, og sende Besked til Regeringsraaderne tillige med deres Betænkning om, hvorledes Slottet bedst kan istandsættes og videre Skade forebygges, saa Regeringsraaderne derefter kunne træffe de fornødne Foranstaltninger. Sk. T. 2, 33.

¹ Aasgnirsa. ² Tallet kan ikke læses aldeles sikkert.

18. Marts (Kbhvn.). Miss. til Jørgen Brahe. Da Daxtrup Kirketaarn, hvorefter den søfarende Mand altid har taget Maal (»have haft meedt«) i Seen, er faldet ned og Kirken ikke formaar at genopbygge det, hvorover de søfarende lide stor Skade, og da han mener, at Taarnet kan istandsættes, hvis et gammelt Kapel i Olstrup maa nedbrydes og bruges dertil og de omkringliggende Sognekirker, der ere ved Forraad, maa hjælpe til med Bygningen, befales det ham med det første at lade Kapellet nedbryde, bruge Stenene derfra til Taarnet, give de omkringliggende Kirker Ordre til at hjælpe efter Evne og sørge for, at Taarnet med det første kan blive bygget til Gavn og Bedste for de søfarende. Sk. T. 2, 33 b.

— Forleningsbrev for Erik Vogensen, Befalingsmand paa Holmen, paa 2 Gaarde i Idom Sogn i Voldborrig Herred, hvoraf den ene er den vestre Gaard i Kioldal, den anden den vestre Gaard i Idomlund, og paa Afgiften af Kronens Korn- og Kvægtiende af Idom Sogn og af Kvægtienden af Vording¹ Sogn, kvit og frit. J. R. 5, 32.

— Mageskifte mellem Aarhus Kapitel og Kronen. J. R. 5, 33. (Se Kr. Sk.).

— ² Miss. til Niels Skram. Noget før sin Død har Kong Frederik II tilmageskiftet³ Eske Brock blandt andet Gods en Aarhus Kapitels Gaard, og Niels Skram fik Befaling⁴ til at udlægge Kapitlet Vederlag derfor af Kronens Gods under Drotningborg, hvilket dog endnu ikke er sket. Det har undret Kongen ikke lidt, at Niels Skram saaledes understaar sig til ikke at efterkomme de Breve, Kongen lader udgaa til ham, og det befales ham alvorligt straks med det første af Drotningborg Gods at udlægge Aarhus Kapitel en paa Landgilde, Hertighed og Rente ligesaa god Gaard som den, Eske Brock fik, levere Kapitlet ligesaa megen Rente, som der kan være gaaet af dets Gaard, siden det mistede den, og indsende rigtig Besked til Kancelliet, for at der derefter kan gives Kapitlet Forvaring paa Gaarden. J. T. 4, 49. K.

19. Marts (—). Aab. Brev om, at Marrei, Enke efter Hr. Abdias, Prædikant paa Københavns Slot, indtil videre aarlig maa oppebære 1 Pd. Rug, 1 Pd. Malt og 1 Fjerd. Smør af Loftet paa Københavns Slot til sit Underhold. Sj. R. 13, 65.

— Miss. til Laurits Brockenhuus. Da Kong Frederik II har

¹ Maaeske Fejlskrift for: Vinding (Ulvborg II.).

² K.: 17. Marts.

³ 9. Aug. 1587.

⁴ 15. Juni 1588.

tilskiftet Peder Bilde til Hostrup 1 Gaard i Hostrup¹, der var fun-
deret til Sognepræsten og Kapellanen i Faaborg, og disse
intet Vederlag have faaet derfor, skal han erkyndige sig om nævnte
Gaards Landgilde, udlægge Sognepræsten og Kapellanen en lige saa
god Gaard i Stedet af Kronens Gods i Lenet og sende Besked derom
til Kancelliet, for at Kongen derefter kan give Sognepræsten og Ka-
pellanen Forvaring. Han skal desuden af Loftet levere disse saa
meget Korn, som der er svaret af Gaarden i den Tid, de ikke have
haft den. F. og Sm. T. 2, 45.

19. Marts (Kbhvn.). Miss. til Adam Normand. Kronens
Bønder i Leyre i Roskildegaaards Len have klaget over, at de
besværes stærkt med Ægt, idet de altid maa befordre dem,
der rejse fra Roskilde til Tudtse, hvilken Besværing nu er bleven
større end sædvanligt, fordi Kornerup By, der tidligere hjalp dem
med disse Ægter, nu holdes fri derfor, siden han har faaet den fra
Roskildegaaards Len². Da de have anmodet om, at Kornerup By
ligesom tidligere maa hjælpe dem, og da han ikke kan have syn-
derlig Ægt at besvære Bønderne i denne By med og den ligger paa
en almindelig Landevej, befales det ham at give Ordre til, at de,
der komme did med Kongens Pasbord, skulle beforders ligesom
tidligere, saa Bønderne i Leyre derved kunne faa nogen Hjælp. Sj.
T. 17, 139 b.

20. Marts (—). Aab. Brev til Kronens Bønder i Holbæk
Len. Da Kronens Bønder i Tudtse have klaget over,
at de nu mere end før besværes med Ægter fra Kallund-
borg til Roskilde og fra Roskilde til Kallundborg, fordi nogle Kro-
nens Bønder, der tidligere have hjulpet dem med disse Ægter, nu
ere bortskiftede fra Kronen, og have begæret at faa nogen Hjælp
til disse Ægter, for at de ikke helt skulle ødelægges, har Kongen
bestemt, at alle Kronens Bønder i Holbæk Len skulle be-
fordre de Folk og det Gods, som efter Kongens Pasbord bør
beforders, ligesaa fuldt som Bønderne i Tudtse, hvorfor det streng-
lig befales alle at møde med Heste og Vogn, naar de tilsiges, og
hjelpe til med at gøre Ægt mellem Kallundborg og Roskilde, saa-
fremt de ikke ville tiltales og straffes. Sj. R. 13, 65 b.

— Miss. til Christoffer Pax. I Anledning af Klager fra Kro-
nens Bønder i Tudtse over stor Besværing med Ægter, idet alle,

¹ Hastrup. Salling H. ² 13. Juli 1688.

der komme fra Kallundborg og ville til Roskilde eller Sundby Færge, og alle, der komme fra Roskilde og ville til Kallundborg, søge der til Byen om Vognskifte, har Kongen ladet aabent Brev udgaa om, at Bønderne i Holbæk Len skulle gøre Ægt lige med Bønderne i Tudsø, saaledes at naar Bønderne i Tudsø have kørt, skal det gaa omkring blandt Bønderne under Holbæk Slot. Det befales ham at lade Brevet forkynde for alle Bønderne, tilholde dem at køre, naar de tilsiges, og i Forening med Niels Parsberg, Embedsmand paa Roskildegård, sætte en til at have tilbørligt Tilsyn og tilsige Bønderne, naar de skulle køre. Der er skrevet til Niels Parsberg om at mødes med ham paa belejligt Sted for at fastsætte en lidelig Forordning herom. Sj. T. 17, 141.

20. Marts (Kbhvn.). Miss. til Niels Parsberg angaaende det samme med Ordre til at møde Christoffer Pax paa belejlig Tid og Sted. Sj. T. 17, 140 b.

— Følgebrev for Sten Brahe, Lensmand paa Helsingborg, til 8 Bønder i Freersløf og 8 Bønder i Løfvetofte. Sj. R. 13, 66.

— Miss. til Niels Parsberg. Da Møllerne i Hvener og Hofqvern Møller, hvori Knud Rud og Erik Bilde have Part sammen med Kronen, have klaget over, at Møllerne ere satte for højt i Landgilde, og han i den Anledning efter Kongens Befaling¹ har haft Oldinge til at omtaksere dem, den øverste Mølle for 8 Pd. Mel og Hofqvern Mølle for 10 Pd. Mel, skal han lade Jordebogen forandre i Overensstemmelse hermed, men dog kun saafremt Knud Rud og Erik Bilde for deres Part ere tilfredse med Taksationen. Udt. i Sj. T. 17, 140.

— Mageskifte mellem Lauge Bæck til Førsløf og Kronen. F. og Sm. R. 2, 106. (Se Kr. Sk.).

— Miss. fra Regeringsraadet til Christen Skeel. Det har af hans Skrivelse og de gode Mænds Brev, der have besigtet Aakier Slot, set, at Husene baade paa Slottet og i Ladegaarden ere meget bygfældige, saa de endelig maa istandsættes. I Anledning af hans Forespørgsel om, hvorledes han skal forholde sig hermed, befales det ham at samle Kalk, Sten, Tømmer og andet nødvendigt i Forraad; da de nok kunne tænke, at Tømmeret til Ladegaarden ikke uden stor Skade for Skoven kan faas fra de til Slottet

¹ 30. Nov. 1589.

liggende Skove, sendes der ham den udvalgte Konges Brev¹ til Hendrik Gyldenstjerne om at skaffe ham det Tømmer, han forlanger, dog skal han selv fragte Skibe, som kunne føre Tømmeret til det nærmeste Ladested i Aakier Len, og føre Fragten til Udgift i Regnskabet. Ligeledes sendes der ham Brev til Claus Glambek om at overlade ham alle de Mursten, han kan undvære fra Slottet [Skanderborg]. Naar han kommer herover henimod Herredagen, kunne de raadslaa om, hvorledes Bygningen bedst kan foretages. J. T. 4, 50.

20. Marts (Kbhvn.). Miss. til Claus Glambek om at lade Christen Skeel faa alle de Mursten, han kan undvære fra Slottet [Skanderborg], og lade Slottets Bønder i de nærmest ved Aakier liggende Herreder hver køre et Læs Mursten til Aakier. Udt. i J. T. 4, 50 b.

21. Marts (—). Miss. til Tolderne i Helsingør om, saa snart som de komme til Penge, at levere Giert Rantzau 2000 Dlr. af Tolden, hvilke han skal give ud, saaledes som han har faaet Befaling til. Udt. i Sj. T. 17, 141 b.

— Aab. Brev til Bønderne paa Langeland om Forbud mod Landkøb og om, at der hos Toldere og Havnefogder skal gøres Rede for Varer, som skulle udføres. F. og Sm. T. 2, 46 b. (Tr.: CCD. II. 528 f.).

— Miss. til Breide Rantzau. Da nogle paa Langeland hømmelig og ved Nattetid understaa sig til at udskibe Øksne, Heste og andet til Ærø uden at svare Told deraf eller meddele Tolderne eller Havnefogderne det, skal han føre alvorligt Tilsyn hermed og, hvis han kan opspørge eller faa fat i nogen, der gør saadant, lade dem tiltale for Tyveri, baade dem, der hjælpe til med Udførselen, og Ejermændene. F. og Sm. T. 2, 45².

— Miss. til Henning Gjæe til Kieldstrup, Mogens Gjæe til Bremmersvoldt, Morten Venstermand til Krøinge og Erick Mogensen til Bramslycke. Der er Trætte mellem Maren Rasmus Hansens i Karlebye i Nørre Herred paa Laaland og hendes Lavværge paa den ene og Peder Alsing i Karlebye paa den anden Side angaaende en Eg, som Peder Alsing har fældet i Karlebye Skov, efter sin Mening paa sin egen Grund, medens Rasmus Hansen har ment, at den var hugget paa hans Grund; i Sagen har der

¹ Norske Rigsregistr. III. 83.
S. 40 f.

² Tr.: Rasmussen, Oplysn. betreffende Rodkjøbling

ræret opkrævet først 12 Mænd og siden 16 Mænd, der have dømt imod hinanden, og Sagen er derefter bleven indstævnet for Lands-tinget, hvor Landsdommeren har henvist den til Undersøgelse og Paakendelse af gode Mænd. Da begge Parter have begæret Be-
taling til ovennævnte om at dømme i Sagen, skulle de ved første be-
lejlige Lejlighed møde paa Aastederne, stævne Parterne for sig med deres Vidnesbyrd, undersøge Sagen, afgøre, hvilken af de to Afsigter der er den rigtige, og give deres Undersøgelse og Af-
gørelse beskrevet under deres Signeter. Hvis nogen af dem for-
medelst lovligt Forfald ikke kan møde, skulle de møde have Fuld-
magt til at tiltage en anden i Stedet. Det befales begge Parter at møde i Rette med deres Vidnesbyrd. F. og Sm. T. 2, 47.

21. Marts (Kbhvn.). Forordning om Arveskifte i Kol-
ding om Huse og Gaarde. J. R. 5, 34. (Tr.: CCD. II. 529 f.).

22. Marts (—). Miss. til Niels Skram om at lægge 1 Gaard i Sael i Huolbiørg Herred, som Kongen har faaet i et Tokkeskifte af Peder Munk, ind under Drotningborg Slot og indskrive den i Jordebogen. Der sendes ham Brev til Claus Glambek om at lade ham faa Gaarden. Udt. i J. T. 4, 50 b.

— Miss. til Claus Glambek, der for nogen Tid siden har faaet Ordre til at lægge ovennævnte Gaard i Sael og noget mere Gods, som Kongen har faaet af Peder Munk, ind under Skanderborg Slot, om at overlevere Gaarden i Sael til Niels Skram, da Huolbiørg Herred ligger under Drotningborg. Orig. Udt i J. T. 4, 51. K.

24. Marts (—). Miss. til Niels Friis. Denne Brevviser, Niels Clemedtsen, Borger i Nykøbing, har berettet, at han for nogle Aar siden fik noget Korn og nogen Humle, hvorefter han skulde brygge 1 Læst Øl til Kongens Skibe; dette Øl skylder han endnu og kan ikke udrede eller betale det, da han ved Skibbrud nogle Gange har mistet Skib og Gods og derved er kommen i Armod. Kongen har derfor eftergivet ham Øllet og befaler Niels Friis at lade Tiltalen mod ham falde. F. og Sm. T. 2, 49.

25. Marts (—). Gavebrev til Tyge Brahe til Knudstrup paa 2 øde Huse, som staa op til hans Gaard i Farver-
gaden. Sj. R. 13, 67¹. (Tr.: KD. II. 435. Dsk. Mag. II. 254 f.).

¹ Derefter er indført et Brev af samme Dato, hvorved Tyge Brahe forpligter sig til, foruden det, han bygger til sig selv, at bygge et godt bekvemt Hus ud med Vaudet, hvori Farveriet kan drives og Farvemesteren have sin Bolig, og lover for sig og Arvinger altid at holde dette Hus i Stand, saa Farveriet stadig kan drives deri. Sj. R. 13, 68. (Tr.: Dsk. Mag. II. 255 f.).

25. **Maris (Kbhvn.).** Miss. fra Regeringsraadet til Giert Rantzau. Det har modtaget hans Skrivelse, hvori han meddeler, at Nyrup, som Hans Dreier er forlenet med, ikke godt kan undværes fra Slottet [Kronborg], fordi den ligger saa nær ved Haanden, samt den sendte Fortegnelse over nogle Tiender og Gods, som kunde udlægges Hans Dreier i Stedet. Regeringsraadet kan venligt ikke forholde ham, at da Hans Dreier har tjent Kong Frederik II en meget lang Tid og det er vitterligt, at den afdøde Konge, hvis Gud havde sparet ham, vilde have aflagt Hans Dreier godt for hans Tjeneste, og Hans Dreier derfor med de fleste Rigsraaders Vidende og Samtykke er bleven forlenet¹ med Nyrup, kan Regeringsraadet ikke saa snart forandre denne Forlening, særlig da Hans Dreier ogsaa har erhvervet sig en Forskrift fra Dronningen til Regeringsraadet om, at han maa beholde Nyrup, indtil den udvalgte Konge kommer til sin myndige Alder og selv kan betænke Hans Dreiers tidligere Tjeneste. De give ham derfor selv at betænke, at de ikke godt kunne gøre noget mod Dronningens Begæring, og befale ham at lade Hans Dreier beholde Godset. Sj. T. 17, 142.

— Bestalling for Jens Viiborg som Toldskriver i Nyborg. Han skal i aarlig Løn have 50 gl. Dlr. og maa bruge den Agerjord, som de tidligere Toldskrivere have haft og nu han selv har. F. og Sm. R. 2, 15^a.

— Aab. Brev om Forbud mod at bruge ulovlige Havne paa Fyen. F. og Sm. R. 2, 15 b. (Tr.: CCD. II. 530 f.).

— Miss. til Laurits Brockenhuus om at forkynde og føre godt Tilsyn med Overholdelsen af ovenstaaende Forbud mod Brugen af ulovlige Havne paa Fyen og i Tilfælde af Overtrædelse anholde Skib og Gods og tage Dom derpaa. F. og Sm. T. 2, 50.

— Miss. til Frants Rantzau. Da han har indberettet, at Bønderne i Silkeborg Len ofte anmode om at maatte faa Ildebrændsel, Bygnings-, Hjul- og Vogntømmer i Skovene, saaledes som de fra Arilds Tid have haft, og han ikke uden Kongens Tilladelse har villet bevilge noget, befales det ham at lade Kronens Bønder i Silkeborg Len faa frit Bygningstømmer og andet Tømmer, ligesom de have haft fra Arilds Tid, dog skal det udvises dem af hans Fuldmægtige, for at det kan blive bugget, hvor der sker mindst Skovskade. Udt. i J. T. 4, 51.

25. Marts (Kbhvn.). Miss. til Caspar Markdanner. Da Kongens Tjenere i Koldinghus Len have berettet, at de tidligere, naar der ikke var Olden, kun plejede at give 2 Mark for et Brændsvin eller et Faar, medens der nu kræves 3 Mark af dem, befales det ham herefter kun at tage 2 Mark for hvert Brændsvin. Ldt. i J. T. 4, 51.

27. Marts (—). Miss. fra Regeringsraadet til Ofve Lunge. Raadet har modtaget hans Skrivelse, hvori han beretter, at det Gods i Hvetbo og Kier Herreder i Vendsyssel, som paa den udvalgte Konges Vegne er udlagt Rigens Admiral Peder Munk til et Tokke, hører til det bedste Gods i Herrederne og er besat med de fornemste Bønder, der bruges til Delefogder, Sognefogder, Sandemænd og andre Bestillinger, til at opbevare Vrag og andet og til at fære Fisk og andet mellem Skagen og Aalborg, saa Godset ikke godt kan undværes fra Aalborghus, hvis Peder Munk kan stilles tilfreds paa andre Steder. Da Peder Munk nu ikke er til Stede, saa de kunne tale med ham derom, anse de det for bedst, at Sagen beror indtil Herredagen; de ville saa imidlertid tale med Peder Munk og til den Tid give Ofve Lunge Besked paa hans Skrivelse. Spørgsmaalet om det Gods, som Fru Kirsten Ulfeldt vil tilholde sig som Afbygger til Kienderupgaard, medens det efter hans Mening slet ikke kan regnes for Afbygger, maa ligeledes staa hen til Herredagen; han skal i Mellemtiden skaffe sig nøje Underretning om dette Gods, naar det er bygget, om Ejendommen, hvorpaa det er bygget, nogensinde har ligget til Kienderupgaard, og hvilke andre Omstændigheder der foreligge, saa han kan give Regeringsraadet udførlig Besked derom. J. T. 4, 51 b.

— Miss. fra Regeringsraadet til Albret Friis. Raadet har modtaget hans Skrivelse om, at Hans Blomme, Høvedsmand paa Haderslevhus, for nogen Tid siden fra en Borger i Lemvig har taget 6 Øksne, der stod paa Haderslevhuses Gods og vare uddrevne paa ulovlige Toldsteder, uagtet Borgeren med Brev og Segl havde forpligtet sig til at stille Albret Friis paa Kongens Vegne tilfreds for den Told, han havde fordrevet, og siden den Tid endog skal have angrebet nogle flere, som havde drevet Øksne og Kør ud over ulovlige Vadesteder og fordrevet Kongens Told. Da det angaar Kongens og Rigets Rettighed og Højhed, har han begæret Regeringsraadets Betænkning om, hvorledes han skal forholde sig. Da det er en vigtig Sag, der kræver alvorlig Betænkning, og Tiden stærkt nærmer

sig for den almindelige Herredag og Sammenkomsten af Rigens Raad, har Regeringsraadet anset det for rettest, at Sagen beror til den Tid, for at Rigens Raad i Fællesskab kan raadslaa derom og gribe til nogle gode Raad og Midler for at forsvare Kongens og Rigets Rettighed og Højhed. J. T. 4, 52 b. K.

29. Marts (Kbhvn.). Miss. til Peter Redtz. Kong Frederik II har paabudt¹, at der til 4 Studenters Ophold i Udlandet for at studere aarlig skal gives 400 Dlr., 100 Dlr. af Ringsted Kloster og 300 Dlr. af Sorø og Andvorskouf Klostre, og efter Sorø Klosters Fundering til en fri Skole forordnet, at de 300 Dlr. skulle udredes af Andvorskouf. Da det nu er berettet, at han vægrer sig ved at betale Pengene, medmindre han faar en særlig kgl. Befaling dertil, som han kan lægge ved sit Regnskab, befales det ham, saalænge han har Andvorskouf Slot i Forlening, aarlig til hver Paaske at tilstille Superintendenten og de høj lærde de 300 Dlr., for at Studenterne ikke skulle blive hindrede i deres Studering. Han skal nu straks skaffe 300 Dlr. Sj. T. 17, 142 b.

— Miss. til Niels Parsberg. Han har indberettet, at den Mand, der havde fæstet Gaarden i Kattinge, men igen maatte rømme den til Gunst for den Mand, der flyttede fra Lindholm, har begæret at faa den øde Gaard Bosserup ved Bistrup Ladegaard i Fæste, og han har erklæret, at denne Gaard godt kunde undes ham, da der i Forvejen er Avl og Ejendom nok til Bistrup. Da Bosserup Gaards Ejendom er adskilt fra Ladegaardens Ejendom med Græft og Pæle, bevilger Kongen, at Manden faar Bosserup Gaard for en tilbørlig Indfæstning. Sj. T. 17, 143.

— Forleningsbrev for Jørgen Brahe paa Landskrone Slot og Len med Rønnebierre, Onse, Hardaggers og Fers Herreder og Kronens Rettighed af den gejstlige Jurisdiktion i nævnte Len og Herreder, saaledes som Axel Gyldenstjerne sidst har haft Lenet. Han skal, fra 1. Maj 1588 at regne, aarlig paa egen Bekostning betale 500 Dlr. paa Rentekammeret i Afgift af den visse Rente, heri ogsaa indbefattet Avlen til Slottet med Affødning og hvad andet, der kan falde i Ladegaarden, og tjene Riget med 6 geruste Heste. Han skal paase, at Kirkernes Tiende og Indkomst anvendes til Kirkernes Bygning og Bedste og aarlig tage Regnskab af Kirkeværgerne derfor, saa han altid kan vide tilbørlig Besked om hver Kirkes Til-

¹ Fundatsen for Kommunitetet af 25. Juli 1609 (Beckman, *Communitatis Begle Havn*, nist. B. 160 ff.).

stand. Han skal paa egen Bekostning holde en Besseskytte paa Slottet, som kan have Tilsyn med Skytsæt og Arkeliet, og han maa ikke beregne Kongen nogen Fortæring eller Udgift, naar han selv eller hans Tjenere rejse her i Riget i Kongens Ærinde. Han skal ærlig gøre Regnskab for den uviise Rente, hvoraf han selv maa beholde Halvparten, dog forbeholder Kongen sig alle de Oldensvin og al den Oldengæld, som falder i Lenet, naar der er Olden, men Jørgen Brahe maa have fri Olden til sine egne Svin i Slottets Skove. Han skal holde Slottet og Ladegaarden i den Stand, hvori de nu ere, og maa ikke beregne Kongen nogen Udgift for det Smaaplukkeri, han lader arbejde derpaa, medmindre det er nogen magtpaaliggende Bygning, som det bliver ham befaleet eller tilladt at lade udføre. Han maa ikke hugge Tømmer i Skovene til Salg, men kun det, han behøver til Ildebrændeel eller Husbygning. Sk. R. 2, 17 b.

29. Marts (Abhvn.). Aab. Brev om, at Tyge Krabbe til Bustrup — hvis Tjener Peder Skrædder, der formedelst langvarig Sygdom havde givet sig under Bartskeer, er død, i hvilken Anledning der nu mumles om, at Peder Skrædder skal have faaet sin Bane af et Slag, han har faaet ved at løbe imellem en anden af Tyge Krabbes Tjenere, ved Navn Palli, og en, som denne har været i Strid med, hvilken Sag tidligere er bleven fortiet — maa tage denne Sag op og forfølge den med Sandemænd og i andre Maader, ligesom om den nylig var sket. J. R. 5, 34 b.

— Miss. til Thomas Jørgensen, Tolder i Ribe. Da Jost Jensen, Borger i Ribe, har berettet, at de Grøninger have frataget ham nogle Øksne og noget andet Gods, hvorved han er kommen i stor Armod, har Kongen eftergivet ham de 40 Dlr., som han resterer med af Tolden for Øksnene. Udt. i J. T. 4, 53.

3. April (—). Miss. fra Regeringsraadet til Fru Anne Falk, Claus Eriksens Enke. Da Dronningen har anmodet Raadet om at skrive til hende om, at en af hendes Døtre maatte følge Dronningens Datter paa Rejsen til Skotland, bedes hun bevilge dette i Betragtning af, at det kun er en kort Tid om at gøre og hun straks kommer tilbage med Skibene; baade Dronningen og den udvalgte Konge ville erkende det med al Gunst mod hende og hendes Datter. Sk. T. 2, 34.

— Miss. fra Regeringsraadet til Fru Anne Bild. Dronningen har meddelt det, at hun har skrevet til hende og talt med hendes

Søn om at lade hendes Datter følge med Frøken Anna paa Rejsen til Skotland, hvilket hendes Søn ogsaa skal have lovet, medens hun nu beder sig undskyldt og formedelst sin Alderdom og Svaghed besværer sig ved at lade Datteren rejse fra sig, hvilken Undskyldning Dronningen ingenlunde havde ventet, da hun alligevel vil beholde 2 Døtre hjemme til at passe sig, og Dronningen har nu anmodet Regeringsraaderne om at skrive til hende om Sagen. De anmode hende derfor om at lade Datteren følge med paa Rejsen og ikke gøre hendes Søn ordløs, da det kun er en kort Tid om at gøre og jo kun gælder denne ene Rejse. De bede hende med dette Bud give Dronningen eller dem behageligt Svar og tvivle ikke om, at Dronningen og den udvalgte Konge ved forefaldende Løjlighed ville forskyldte det med al Gunst og Naade baade mod hende, hendes Datter og hendes øvrige Børn. F. og Sm. T. 2, 51.

3. April (Kbhvn.). Miss. fra Regeringsraadet til Breide Rantzau. Da Dronningen, der har bedt ham tale med Jomfru Sophia Kaas, som er hos hans Hustru, om at følge med Frøken Anna til Skotland, endnu intet Svar har faaet, har hun befalet Regeringsraaderne at skrive til ham derom, og disse bede ham derfor med Flid forhandle med Jomfru Sophia Kaas, saa hun gaar ind paa at følge med paa Rejsen, og med dette Bud sende Dronningen Besked. F. og Sm. T. 2, 52.

4. April (—). Aab. Brev om, at Morten Brun i Seierby paa Serøe, der er beskikket til Foged paa Serøe, maa være fri for at svare Tyngge og Afgift af den Gaard, han bor i, saalænge han er Foged; han skal være Lensmanden paa Draxholm lydig og holde Gaarden i god Stand. Sj. R. 13, 69.

— Aab. Brev om, at Mickel Trommeter, der har lovet at lade sig bruge i Kongens Tjeneste som Trommeter til Skibs, indtil videre aarlig maa oppebære følgende Genant af Københavns Slot: 1 Okse, 1 Svin, 2 Lam, 4 Gæs, 1 Td. Sild, $\frac{1}{2}$ Td. Ærter, $\frac{1}{2}$ Td. Gryn, 1 Fjerd. Smør, 1 Pd. Rug, $1\frac{1}{2}$ Pd. Malt, og være fri for Skat, Hold, Vagt og al anden borgerlig Tyngge, saalænge han er i Kongens Tjeneste. Sj. R. 13, 69 b.

— Kvittans til Hermen Jul til Aaberg paa hans Regnskab for Indtægt og Udgift af Kallundborg Len fra 1. Maj 1581, da han overtog det efter Stehen Brahe, til 25. Juli 1587, da han overleverede det med klart Inventarium til Frants Rantzau. Hvad han blev skyldig deraf, har Kongen eftergivet ham. Sj. R. 13, 70.

4. April (Mbhva.). Miss. til Tolderne i Helsingør. Da det lybske Skib, som en af Kongens Undersaatter, ved Navn Hans Søfrensen, med Kongens Tilladelse havde ladet arrestere i Sundet, nu er løsgivet, befales det dem at tilbagegive Skipperen hans Søbrev og Certifikats, som de efter hans Beretning have taget fra ham, og lade ham passere med Skib og Gods. Sj. T. 17, 143 b.

— Miss. til Olluf Bilde. Menige Præster og Degne i Horns Herred have berettet, at de fra Arilds Tid have haft fri Ildebrændsel af Kronens Skov Hornaved mod én Gang aarlig at tage en lang Rejse, naar Lensmanden paa Abramstrup tilsiger dem dertil, men at han nu vægrer sig ved at lade dem faa Ildebrændselen, medmindre han faar en skriftlig kgl. Befaling derom, hvilken de derfor have ansøgt om. Da de have haft Ildebrændsel af Skoven i Kongens Faders Tid, befales det ham fremdeles at lade Præster og Degne i Horns Herred faa Ildebrændsel deri af Vindfælder og fornede Træer til Skellighed og som de kunne have nogen Hjælp af, anviser dem den i Skoven, hvor det kan være uden Skade for denne, og ikke kræve nogen Afgift af dem derfor ud over den ovennævnte lange Rejse. Sj. T. 17, 144.

— Miss. til Albrit Friis. Da Borgerskabet i Ribe og Varde har klaget over, at mange udenlandske Købmænd og Skippere begive sig ind for deres Byer og ikke alene bruge Byens Strømme, men ogsaa i Modstrid med Byens Privilegier købe Øksne, Svin og andet Kvæg af Bønderne i Landsbyerne og drive meget Landkøb til stor Forrang for Byernes Indbyggere, anmodes han om alvorligt at forbyde saadant Landkøb, Bønderne at sælge til og de fremmede at købe af andre end Adelen eller Borgeme, fratage dem, der forsøge sig herimod, de Varer, de forhandle, og desuden tiltale dem. J. T. 4, 53 b.

6. April (—). Aab. Brev om Hjælp af alle Kronens og Kapitlets Landsbykirker i Sjælland, der ere ved Forraad, til Boerup Kirkes Bygning. Sj. R. 13, 71. (Se Dsk. KL. II. 460 f.).

— Miss. til Caspar Markdanner. Denne Brevviser, Hertvig Guldsmid, Borger i Kolding, har nu leveret 2 Hærpukker af elæet Sølvs, som Kong Frederik II havde bestilt hos ham, og overleveret et Register over det, som han har lagt til af sit eget til dette Arbejde, og over noget andet Smaaarbejde, som han har

lavet for den afdøde Konge. Caspar Markdanner skal efterhaanden med Korn eller Penge betale ham, hvad han skal have for Arbejdet, og Kongen har bevilget, at han maa faa 1 Mk., som sørgik, for hvert Lod af Hærpukkerne. Da Hertvig Guldamed desuden har berettet, at der blandt de Dalere, som han har faaet tilstillet til dette Arbejde, har været nogle falske, som indvendig have været fyldte med Messing, saa han ikke har kunnet bruge dem, men har maattet lægge Sølv til af sit eget, har Kongen bevilget, at hver Daler, som har været falsk, og som han kan fremvise Stykkerne af, skal erstattes ham med god Mønt, hvorefter Caspar Markdanner skal rette sig ved Afregningen med ham. J. T. 4, 54.

6. April (Mbhvn.). Aab. Brev om, at Kongen har befalet Gert Rantzau, Embedsmand paa Kronborg, at skaffe en duelig Falkefænger og sende ham til Island med dette Pasbrev enten med Kongens Undersaatters eller Staden Hamborgs Skibe, der have Tilladelse til at handle paa Landet, for der at købe nogle hvide Falke, hvis saadanne kunne faas; Falkefængerens skal betale Falkene med rede Penge og derefter føre dem hid og tilbyde Kongen eller dennes forordnede dem til en rimelig Pris. Det befales alle, der kunne faa fat paa saadanne Falke, at tilbyde Falkefængerens dem til en rimelig Pris, og det paalægges Kongens Fogder, Embedsmænd, Havnefogder, Toldere og andre at være Falkefængerens behjælpelige. N. R. 2, 33 b.

7. April (—). Miss. til Christoffer Valkendorf om, at Prinsen har eftergivet Borgerskabet i Ronneby 2 Aars Byskat af den Byskat, det staar til Restance med. Orig. Udt. i Sj. T. 17, 144 b.

8. April (—). Aab. Brev, hvorved Lodvig Munk til Nørhø, der af Kongen til Mageskifte¹ har faaet Kronens Rettighed i 1 jordeggen Bondegaard, kaldet Thulstrup, i Grønderup Sogn i Gislum Herred, som Fru Beate Brahe, Hr. Jørgen Lykkes Enke, har Livsbrev paa, forpligter sig og Arvinger til ikke at befatte sig med Kronens Rettighed af denne Gaard, saalænge Fru Beate lever. J. R. 5, 35.

18. April (—). Miss. til Albret Friis. M. Jens Søfrensen, Kapellan i Kolding, har berettet, at Leheborg Tiende, der er bleven udlagt² til Kapellaniet i Kolding i Stedet for Tienden af Nø-

¹ 22. Maj 1589 (se Kr. 8.). ² 24. Febr. 1587.

rup Sogn, der først¹ var henlagt dertil, men af Kong Frederik II overlodes til Erik Lange², ikke beløber sig til saa meget, at Kapellanen deri kan have Fyldest for Nørup Tiende, og han har derfor anmodet om, at Leheborg Tiende maa blive forbedret enten med Kronens Tiende af Linknud Sogn eller af Veine Sogn i Molt Herred. Da Albret Friis har haft Ordre³ til at udlægge Kapellanen en Tiende i Lanet i Stedet for Nørup Tiende og har udset Leheborg Tiende dertil i den Formening, at Kapellanen kunde være tjent dermed, og der her ikke kan vides noget herom, skal Albret Friis endnu en Gang undersøge Forholdet mellem Nørup og Leheborg Tiender, hvad den forordnede Afgift af hver er, og hvad hver af dem kan indbringe, og ligesaa skaffe sig Oplysning om Kronens Tiende af Linknud og Veine Sogne, saa han kan give Regeringsraadet nøjagtig Beaked, naar han kommer til Herredagen. J. T. 4. 54 b.

20. April (Åbhvn.). Miss. fra Regeringsraadet til Tolderne i Helsingør. I Fortsættelse af tidligere Skrivelser⁴ om, at det paa den advalgte Konges Vegne har bevilget Doktorinden⁵, som en Tid har været hos Dronningen og passet det unge Herskab, 100 Dlr. som Forsering, meddeles, at der yderligere er bevilget hende 100 Dlr., hvilke 200 Dlr. de skulle betale hende af Tolden og føre til Udgift i Regnskabet. Sj. T. 17, 146.

21. April (—). Miss. til Jørgen Daa. En Kvinde, ved Navn Veinicke Villomsdatter, har god Tid før Kong Frederik II's Død haade mundtlig og skriftlig klaget til denne over, at Jørgen Daas Søn, Herlof Daa, har trolovet sig med hende som sin Ægtebustru i Holland efter Landets Skik, men siden er draget fra hende her ind i Riget og ikke villet holde sin Ægteskabspligt mod hende, men helt villet forlade hende. Hun har derfor anholdt om at blive hjulpen til Ret, og den afdøde Konge har paa hendes indstændige Klage indstævnet Herlof Daa og hende for sig, nogle Rigsraader og de højlerde, hvor de da ere blevne dømte til at blive sammen i Ægteskab. Af Veinicke Villomsdatters Skrivelse til Regeringsraadet, hvoraf Kongen har givet Ordre til hoslagt at sende ham en Kopi, ses imidlertid, at hans Søn, efter med listige og bedragelige Ord at have lokket hende med ud af Riget, aldeles ikke har agtet den afsagte Dom, men er optraadt ganske utilbørligt mod hende, stævnet

¹ 31. Marts 1572.
Tissr.

² 8. Juni 1586.

³ 2. Dec. 1586.

⁴ 14. Juli 1588.

⁵ Barabra

hende for Retten i England først for Biskoppen af Canterberg og siden derfra appelleret Sagen ind for Hofretten for der at erholde en Dom imod Kongens Faders Dom, hvilken ublufærdige Dristighed Kongen ingenlunde vil have ham eksenket, men til sin Tid tilbørligt vil straffe ham for, fordi han som dette Riges Undersaat har understaaet sig til at appellere til anden Ret og Dommere til største Spot for Kongens Fader og til mærkelig Haan og Skade for dette Kongerige, hans rette Fædreland, skønt hverken Kongens Fader eller Kongen selv ligesaa lidt som nogen af deres Forfædre anerkende nogen Kejsar, Konge eller anden Potentat for Overdommer uden Gud alene. Da Herlof Daa til Overflod ogsaa i England er dømt til at blive Veinicke Villomsdatters Ægtemand, saaledes som vedlagte nøjagtige Vidisse af Dommen udviser, befales det Jørgen Daa at tilholde Sønnen at rette sig efter Dommene, holde hende for sin Ægtekvinde og vise sig, som han bør, mod hende, saafremt Kongen ikke af yderligere Klager skal blive foranlediget til at gribe til andre Midler. Kongen forbeholder sig dog til sin Tid sin Tiltale til Herlof Daa for den Spot og Foragt, han har vist Kongen og Riget ved trods Kongens, Rigsraadets og de højherdes Dom at appellere Sagen ind for andre Dommere. Sj. T. 17, 144 b¹.

21. April (Beskilde). Miss. til Frants Rantzau om Tækningen af Spiret paa Karup Kirketaarn. J. T. 4, 55 b. K. (Tr.: *Dsk. KL. II.* 461 f.).

-- Miss. til Tolderne i Helsingør. Steen Maltissen, Hofmarskalk, har berettet, at Kong Frederik II kort før sin Død, da Hertug Philip af Grubbenhagen og de to Brødre af Anholt vare hos ham, har faaet en Guldkæde, der vejede 45 Lod ungarsk Guld, af ham, hvilken straks blev foræret til en af Fyrsternes Raader, men da Kongen kort efter blev syg og døde, fik Steen Maltissen ikke den lovede Betaling derfor og har nu anmodet om, at Kæden maa blive betalt. Det befales dem af Tolden at betale Steen Maltissen de 45 Lod ungarsk Guld enten med Guld eller Dalere, give ham et rimeligt Vederlag for Arbejdslønnen til Kæden, saaledes som de kunne blive enige med ham om, og føre Pengene til Udgift. Sj. T. 17, 146.

— Miss. til Axel Brahe. Hans Mulle, Borger i Odense, har klaget over, at Karl Bryske Søndagen den 6. April ved Klokken 9

om Natten, da Hans Mulle laa i sin Seng og ingen Fare ventede sig, er kommen til hans Dør med sine Folk, og da de ikke kunde komme ind, have de slaaet 54 Vinduer ud og slaaet Vinduesharmene ned, saalangt de kunde naa med Spyd og Værge; da de ikke kunde naa længere, have de kastet Stene ind i Huset, slaaet ham selv, da han laa paa sin Seng, saar og blodig paa den ene Arm, saa han er bleven nødt til at rømme Stuen; siden have de med Stene nedslaaet det Husgeraad, som var forhaanden, haardelig forurettet ham med Hustru og Børn og paa Gaden raabt Skældsord efter ham. Da dette er sket i en fri Købstad og i Overværelse af flere af Kongens Undersaatter, baade adelige og andre, som have været forsamlede til Bryllup, tilmed ved Nattetid, og da en Del af dem, som have været oven Senge, har været vel beskænket med Drik, saa Optøjer let kunde være opstaaede, som det da ogsaa med Nød og Besvær er blevet hindret, at nogle have ringet med Stormklokken, hvilket kunde have givet Anledning til allehaande Ulykker og til, at uskyldige havde maattet undgælde med de skyldige, og da andre kunde tage Eksempel heraf og mange vilde mene, at det var til Forklejnelse for Kongen i hans umyndige Aar, hvis saadant fik Lov til stiltiende at passere, befales det ham at tiltale Karl Bryske paa det strengeste med Lov og Ret. F. og Sm. T. 2, 54.

24. April (Mbbvn.). Miss. fra Regeringsraadet til Johan Urne. Raadet har modtaget hans Skrivelser samt Borgerskabet i Auskiers Supplikats om Forskaansel i den nu paabudte Skat; det takker for de i hans Skrivelser meddelte Tidender og beder ham fremdeles meddele, hvad Tidender der maatte komme til ham. Med Hensyn til Supplikatsen meddeles ham, at Raadet paa den udvalgte Konges Vegne hellere end gerne havde givet Borgerne i Auskier Lettelse i Skat, men da Lejligheden saa haardt kræver Skatten, kunne de ikke, hvor gerne de end ville, fritage dem mere end andre Undersaatter for Skat. Han bedes derfor have dem undskyldt heri og ligeledes undskylde dem hos Borgerne i Auskier. Disses Anmodning om at faa Henstand med Skatten til henimod Pinsedag bevilges, men de maa saa ogsaa uden Forhaling udrede hele Skatten til den Tid. Sk. T. 2, 34 b.

— Aab. Brev om, at Peder Jul, Borgemester i Vejle, sise-frit maa indføre 10 Læster Tyskøl. Udt. i J. R. 5, 35 b.

26. April (—). Miss. til Niels Parsberg. Kirkeværgerne for Ousted Kirke i Sjælland have berettet, at Kong Frederik II nogen

Tid før sin Død har bevilget, at Ousted Kirke formedelst sin Brøstfældighed maatte faa nogen Hjælp til Bygning af alle Landsbykirkerne i Sjælland, og har ladet aabent Brev udgaa derom, hvilket er tilstillet Niels Parsberg og endnu skal findes hos ham. De have ogsaa oppebaaret nogle Penge af ham og hans Skriver og udgivet dem for en Klokke til Kirken, men da de endnu skyldte noget for Klokken, hvilket nu kræves af dem, og Kirken er meget forfalden paa Mur og Tømmer, og der ikke er andet Forraad til Istandsættelse af Kirken og Betaling af Gælden, end hvad der kan restere af den til Kirken bevilgede Hjælp, have de henvendt sig til ham derom, men ere blevne henviste til den Skriver, der da tjente ham, og denne, der ikke mere er hos Niels Parsberg, har erklæret ikke at kunne svare dertil. Det henstilles til ham selv at betænke, om han saaledes med Hensyn til det, som han selv eller ved sin Skriver som sin Fuldmægtig efter Kongens Befaling har oppebaaret, kan afvise nogen med en Henviisning til en Skriver, der har tjent ham, og om man skal vide saadant hos ham eller hos hans Skriver. Det befales ham derfor enten selv at gøre klart Regnskab for den oppebaarne Hjælp og for det, der endnu reterer deraf, eller give Skrивeren Ordre til at skaffe Kirkeværgerne rigtig Besked derpaa, saa de kunne vide, hvad der endnu reterer af den bevilgede Hjælp, da han ellers selv vil komme til at staa til Ansvar. Han skal lade det, der endnu reterer, indkræve og levere Kirkeværgerne det. Sj. T. 17, 147.

28. April (Mbhvm.). Miss. til Erik Lykke. Greier Pauwrs Arvinger i Wittenberg have berettet, at M. Johannes Hemmingius under sit Studium der er bleven dem skyldig 27 Gylden 12 Groschen og for Budløn og Omkostning 3 Gylden 9 Groschen, som de endnu ikke have kunnet faa, skønt Summen nu har staaet en 17 eller 18 Aar og de ofte have anholdt om den, hvilket har foraarsaget dem yderligere Bekostninger; det befales ham alvorligt at foreholde M. Johannes Hemmingius uden videre Forhandling at betale Greier Pauwrs Arvinger, for at ikke andre, der studere udenlands og kunne komme til at trænge, skulle høre ilde for denne Sag. Sk. T. 2, 35 b.

— Miss. fra Regeringsraadet til Christoffer Rosengaard. Som han ved, har Raadet sluttet Kontrakt med Hans von Andorpp om, at han paa egen Bekostning skal opbygge et Hus af Grund paa Haldstedt Kloster; da han imidlertid kun har villet gaa

ind derpaa paa den Betingelse, at han fik Hjælp til at rydde Pladsen, og nu vil begive sig derover for at udføre Arbejdet, anmodes Christoffer Rosengaard om at skaffe ham Hjælp af Bønderne til at rydde Byggestedet; endvidere skal han skaffe ham selv Underholdning paa Klosteret, da det kun kan beløbe sig til lidt og han saa altid kan være ved Haanden og sørge for, at Arbejdet kan gaa hurtigere for sig. F. og Sm. T. 2, 54.

28. April (Kbhvn.). Miss. til Erik Hardenberg. Kongens Berider i Nyborg har berettet, at Kongens Foler nu ikke have nogen Plads ved Nyborg Slot, hvor de kunne gaa for sig selv og uden at komme til Skade, medens de tidligere altid om Sommeren ere holdte paa Øen Nelds ud for Hindtsholm. Da denne Ø kun kan være ham til ringe eller ingen Nytte, anmodes han om at tillade, at Kongens Foler fremdeles gaa der om Sommeren; de skulle blive tagne derfra henimod Vinteren. F. og Sm. T. 2, 55.

— Miss. til Caspar Markdanner. Borgemestre og Raad i Vejle have berettet, at den afdøde Konges Ride- og Rustvognsheste og forakellige fremmede Herrer og Gesandters Folk og Heste, der i Aarene 1586 og 1587 ere komne gennem Byen frem og tilbage, foruden anden Fortæring have fortæret en 67 Ørt. Havre hos Borgerne, hvorfor de nu begære Betaling. Det befales ham af deres Regnskab at undersøge, hvad der er fortæret hos dem, og at betale dem den Havre, som de have til gode, enten med Havre af Loftet eller paa anden Maade. J. T. 4, 56.

29. April (—). Følgebrev for Dr. Johan Knoppert, Abbed i Ringsted Kloster, til Kronens Bønder under Valsøegaard, som Niels Parsberg hidtil har haft i Forsvar, at de skulle svare ham til Ringsted Kloster. Udt. i Sj. R. 13, 72.

1. Maj (—). Aab. Brev om, at Kongen har sluttet Kontrakt med Hans von Andorf, Bygmester, om, at denne paa egen Bekostning skal bygge et Hus af Grund paa Halstedt Kloster paa Laaland; Huset skal være saa langt, som Gavlene paa de to andre Huse angive, og skal være 14 Al. bredt inden Muren og 2 Loftet højt, under det første Loft 6 Al. og under det øverste Loft 7 Al. højt; til Huset skal bygges en Vindeltrappe af Grund, som skal være 6 Fod bred paa hvert Træ uden Spillet, og der skal laves Hvælving langs under Kælderen. Han skal i alle Maader beflitte sig paa at lave smukt og godt Arbejde og skal gøre Huset færdigt inden- og udenvægs, saavidt Mur- og Tømmerarbejdet an-

gaar. Christoffer Rosengaard. Embedsmand smetds., skal lade Grunden til Huset rydde. For dette Arbejde skal Hans von Andorf have 1000 gl. Dlr., at udbetale af Rentekammeret, naar Arbejdet er færdigt. Hvad Sten, Kalk, Tømmer og Jærn, som behøves, vil Kongen skaffe. Sj. R. 13, 72 b.

2. Maj (Mbhvn.). Miss. til Manderup Parsberg, Lensmand paa Skanderborg, om at undersøge, hvorvidt Gern Herredsting nu ligger paa et belejligt Sted. J. T. 4, 57. (Se CCD. II. 531).

3. Maj (—). Aab. Brev. hvorved Albrit Albritsen beskikkes til Borgemester i København. Sj. R. 13, 73. (Tr.: KD. II. 436 f.).

— Ligelydende Bestalling for Børge Pederssen. Udt. i Sj. R. 13, 74.

— Aab. Brev, hvorved Marcus Hess fritages for at være Borgemester i København. Sj. R. 13, 74. (Tr.: KD. II. 435 f.).

— Miss. til Ofve Lunge. Da Johan Rud har anmodet om at maatte faa to Tiender, Volstrup og Hørbye, som hans Broder, afdøde Knud Rud, havde i Fæste, mod at svare tilbørlig Indfæstning og Afgift deraf, befales det at lade ham fremfor andre faa Tienderne i Fæste. K. Udt. i J. T. 4, 56 b.

5. Maj (—). Aab. Brev om, at M. Niels Lauritsen, Sognepræst paa Københavns Slot, indtil videre skal have sin aarlige Løn forhøjet med 20 Dlr., enten i Penge eller Fetalje. Udt. i Sj. R. 13, 74 b.

— Miss. til Rasmus Lang, Byfoged i Helsingør, om at betale Eltsebe Hans Caestens fra Rostock 10 Tdr. Rostockersøl, som for nogle Aar siden blev udtagne hos hende til den afdøde Konge. Udt. i Sj. T. 17, 150 b.

6. Maj (—). Kvittans til Johan Svave, Embedsmand paa Arnsborg, paa hans Regnskab for Indtægt og Udgift af Vordingborg Len fra 1. Maj 1586, da han fik det efter Eiller Grubbe, til 1. Maj 1589, da han overleverede det med klart Inventarium til Christoffer Valkendorf. Han blev intet skyldig deraf. Ligeledes har han gjort Regnskab for Pengeskatten af Vordingborg Len til Midfaste 1589, hvilken han har indbetalt til Regeringsraaderne. Sj. R. 13, 75.

— Miss. til Christoffer Valkendorf om, at Kongen har eftergivet Peder Munk Jacobsen, Borger i København, noget af hans Gæld til Kronen. Sj. T. 17, 147 b. (Tr.: KD. IV. 685 f.).

8. Maj (—). Miss. til Tolderne i Helsingør. Da Markgreve

Georg Friderich af Ansbach har anmodet om Toldfrihed for 50 Foder Rinskvind, som han ved Borger i Königsberg Hans Kessens Tjener Johan von Linen har bestilt til sin Hofholdning i Königsberg, befales det dem at lade Johan von Linen passere toldfrit med 50 Foder Vind, men tage sædvanlig Told og Rettighed af den Vind, han maatte have med derudover. Sj. T. 17, 148 b.

9. Maj (Kbhvn.). Miss. til Tolderne i Helsingør om at lade nogen Vind, som er kommet til Sundet og er bestilt til Kongen af Sverrig, passere toldfrit. Udt. i Sj. T. 17, 148 b.

9. Maj (—). Miss. til Axel Brahe. Christoffer Bang, Borger i Odense, der for nogle Aar siden fæstede Kirkens Korn-tiende af Norrup Sogn i Odensegaards Len for en aarlig Afgift af 6 Pd. Rug, 7 Pd. Byg og 1 Pd. Havre, har berettet, at siden den Tid have Morten Brock og Frederik Qvitzov begge ladet bygge Sædegaard i Sognet og derved ødelagt nogle Bøndergaarde, som tidligere svarede Tiende til Kirken, hvorved Tienden er bleven meget forringet, og han har derfor begæret at faa Afgiften nedsat med et til Tiendens Forringelse ved Sædegaardenes Oprettelse svarende Beløb. Axel Brahe skal undersøge Sagen, sætte Tienden for en rimelig Afgift og sørge for, at der i Christoffer Bangs Restance afskortes saa meget, som han efter den ny Afgift er kommen til kort efter Sædegaardenes Oprettelse. F. og Sm. T. 2, 56 b.

13. Maj (—). Bestalling og Instruks for Peder Frantsen som Byfoged i København. Sj. R. 13, 77. (Tr.: KD. II. 437 ff.).

14. Maj (—). Kvittans til Johan Thaube til Onnestedt paa hans Regnskab for Indtægt og Udgift af Frederiksborg og Kronneborg Len og Faurholm, Hørholm og Esrom Ladegaarde fra Paaskedag 1577, da han fik disse Len, til 31. Marts 1584, da han igen overleverede dem med klart Inventarium til Jochim von Leist, Hovedsmand paa Frederiksborg, og Gert Rantzau, Hovedsmand paa Kronneborg, for den til 1. Maj 1582 i de 2 Len oppebaarne Pengeskat og for det af Jørgen Munk modtagne Inventarium. Hvad han blev skyldig, har Kongen eftergivet ham for den Gaard og Grund i Helsingør, som han har tilskødet Kronen. Sj. R. 13, 79 b¹.

¹ Johan Thaubes Skødebrev, dat. 7. Maj 1584 Kbhvn., til Kronen paa Gaarden i Helsingør, der ligger op til Hendrik Samøls Gaard og ligeover for Kongens Vævergaard, er indført Sj. R. 13, 76.

16. Maj (Kbhvn.). Miss. til Christoffer Valkendorf. Denne Brevviserske Abelle Matsdatter, Giert von Merfeldts Enke, har berettet, at hendes afdøde Husbonde for nogle Aar siden har lidt stort Tab, idet 5 Kartover ere sprungne for ham, da de skulde beskydes her for Byen, og at hun af den Grund, da hun sidste Gang forklarede sin Mands Regnskab paa Rentekammeret, er bleven Kongen 13 $\frac{1}{2}$ Skippd. 9 Lispd. og $\frac{1}{2}$ Skaalpd. Kobber skyldig, og hun har ansøgt om, at Kongen i Betragtning af hendes Mands lange Tjeneste vilde eftergive hende noget. Kongen har eftergivet hende Halvdelen af ovennævnte Kobber. Sj. T. 17, 148 b.

— Miss. til Borgemestre, Raad og Borgere i København om at holde Gaderne rene. Sj. T. 17, 149. (Tr.: CCD. II. 532. KD. IV. 686).

— Miss. til Tolderne i Helsingør. Kongen af Frankrigs Legat, Hr. Carolus Dantzæus, har paa sin Herres Vegne berettet, at nogle Skibe fra Stæder, der ere oprørske mod Kongen, skulle være sejlede gennem Øresund til Østersøen for at tilforhandle sig Kruddt og anden Munition og indføre den til Frankrig til Skade for Kongen og til Hjælp for Rebellerne, og begæret, at der efter det mellem begge Konger og deres Riger bestaaende venskabelige Forhold maa blive ført Opsigt hermed. Det befales dem derfor at have nøje Opsigt med de Skibe, der komme til Sundet, og hvis der kommer Skibe, som have Kruddt eller anden Munition inde og ville til Frankrig dermed, da anholde dem, ufortøvet tilkendegive Regeringsraaderne det og forlange Besked af dem om, hvorledes de skulle forholde sig. Sj. T. 17, 149 b.

17. Maj (—). Miss. til Tolderne i Helsingør. Da Kong Sigismundus i Polen har begæret Toldfrihed for 53 Fuder 3 Amer Rinskvín, som han ved denne Brevviser, Michel Swartz, har bestilt til sin Hofholdning, befales det dem at lade Michel Swartz passere toldfrit med nævnte Kvantum Vín. Ligeledes skulle de, da Hertug Barnim af Pommern har begæret Toldfrihed for 12 toldbare Fuder Vín, som hans Tjener, Antonius Nentwigen, er sendt ud for at bestille, lade denne passere toldfrit med Vinen. Hvis nogen af disse to har mere Vín med end ovenfor angivet, skulle de tage tilbørlig Told af det ikke angivne. Sj. T. 17, 150.

— Miss. til Sten Brahe, Hack Ulfstand, Niels Parsberg, Her-

mand Juel og Peter Reitz om hver at sende 2 Læster Smør til København med det første. Udt. i Sj. T. 17, 150 b.

22. Maj (Åbbhv.). Miss. til Jochim Leist. Hoslagt sendes ham en Supplikats fra denne Brevviser, Laurits Jensen i Smidstrup, angaaende nogle Tønder Fisk, som Skriveren kræver af ham som Restance, medens han mener, at det ikke er rigtig Landgilde, men skriver sig fra, at han, da han var Skovfoged og Strandfoged, har nydt Forskaansel for Ægt og Arbejde og undertiden har sendt ferske Fisk og saltede Fisk til Frederiksborg eller Kronborg, hvor det krævedes af ham, af hvilken Grund han begærer at blive forskaanet for disse Fisk. Jochim Leist skal undersøge, hvorledes det forholder sig hermed, og sende Regeringsraadet Besked, hvorefter det kan give tilbørligt Svar. Sj. T. 17, 151.

— Miss. til Christoffer Valkendorf og Arrild Hvitfeldt, Rigens Kansler. Kong Frederik II har nogen Tid før sin Død bevilget Knud Brahe til Tostrup 1 Gaard i Krollerup i Snehe Sogn i Nørvongs Herred og Kronens Herlighed i 1 jordegen Bondegaard i Hesselballe i Ullum Sogn til Mageskifte og givet ham Skøde¹ derpaa, og Knud Brahe har forpligtet sig til at udlægge Kronen Fyldest derfor, hvilket dog ikke skete formødelst Kongens utidige Død. Da Knud Brahe nu har tilbudt at udlægge Kronen 1 Gaard i Ugelstrup i Volbors Herred og Tredjeparten af en Gaard i Ring i Hammers Herred, har Kongen befalet Albrit Friis og Erik Lunge at besigte Godset i Nørrejylland og sende dem Besigtelsen, hvorefter de skulle besigte Godset i Sjælland, ligne Mageskiftegodsset og indsende Besigtelsen til Kancelliet. Sj. T. 17, 151.

— Miss. til Albrit Friis, Embedsmand paa Riberhus, og Erik Lunge til Stougaard. Da Knud Brahe til Tostrup, hvem Kong Frederik II har tilmageskiftet 1 Gaard i Krollerup i Snehe Sogn i Nørvongs Herred og Kronens Rettighed i 1 jordegen Bondegaard i Hersbølle² i Ullum Sogn og givet Skødebrev derpaa, nu i Stedet har tilbudt Kronen 2 Gaarde i Sjælland, som Christoffer Valkendorf og Arrild Hvitfeldt have faaet Ordre til at besigte, befales det dem med det første at besigte Godset i Nørrejylland og sende Besigtelsen til Christoffer Valkendorf og Arrild Hvitfeldt. J. T. 4, 61.

— Kvittans til Arrild Hvitfeldt til Oddersberg, Rigens Kansler, paa hans Regnskab for Indtægt og Udgift af Laugholm

¹ 21. Aug. 1587. ² Hesselballe, Nørvongs H.

Slot og Len fra 1. Maj 1583, da han overtog Lenet efter Poul Hvittfeldt, til 1. Maj 1586, da han overleverede det med klart Inventarium til Anders Thott, og for de i samme Tid oppebaarne Penge-skatte. Han blev intet skyldig. Sk. R. 2, 20.

22. Maj (Mbbvn.). Mageskifte mellem Lodvig Munk til Nørlund og Kronen. J. R. 5, 35 b. (Se Kr. Sk.).

23. Maj (—). Miss. til Tolderne i Helsingør om at lade den til Sundet komme Vin, der tilhører Hertug Casymirus af Pommern, passere toldfrit. Sj. T. 17, 152.

— Følgebrev for Knud Brahe til Kronens Bønder under Aarhusgaard. Udt. i J. R. 5, 45.

— Miss. til Mandrup Parsberg om at overlevere Knud Brahe Aarhus Bispegaard og Len med Inventarium, Jordebøger, Breve, Kvæg og Boskab. Udt. i J. T. 4, 58.

— Følgebrev for Claus Glambek til Kronens Bønder i Nim By og Birk. Udt. i J. R. 5, 45. K.

— Følgebrev for Mandrup Parsberg til Kronens Bønder under Skanderborg Slot. Udt. i J. R. 5, 45. K.

— Miss. til Claus Glambek om at overlevere Mandrup Parsberg Skanderborg Slot og Len med Inventarium, Jordebøger, Breve og andet. K.

— Miss. til Albrit Friis til Harritskier og Erik Lunge til Stougaard om at være til Stede ved Mandrup Parsbergs Overtagelse af Skanderborg Slot og Len, føre Tilsyn med, hvad Inventarium, Jordebøger, Breve, Registre, Kvæg, Boskab og andet der overleveres ham, besigte Bygningerne paa Slottet, Ladegaarden og Ring Kloster, ligesaa Lenets Skove, give alt beskrevet og levere det til Mandrup Parsberg. Udt. i J. T. 4, 57 b.

— Lignende Miss. til Chresten Skeel til Fussing og Erik Lunge til Stougaard om at være til Stede ved Knud Brahes Overtagelse af Aarhusgaard. Udt. i J. T. 4, 58.

— Miss. til Knud Brahe. Da Kronens Møller i Aarhus ere meget brøstholdne paa Dæmning og Sluser og absolut maa sættes i Stand, da der ellers kan befrygtes større Skade og Fare, befales det ham, der nu er bleven forlenet med Aarhusgaard, med det første at istandsætte hvad der kan være brøsthødent paa Mølle-dæmning, Sluser eller andet med saa ringe Bekostning som muligt, men dog saaledes at det kan vare, og føre Bekostningen til Udgift. J. T. 4, 58. K.

23. Maj (Åbbvn.). Miss. til Manderup Parsberg. Han har paa Kongens Vegne haft Tiltale til Jomfru Kirsten Ulfeldt til Østergaards Tjener, Søfren Dyrskytte, for et Dyr, som denne for nogen Tid siden skal have skudt i Kronens Skove under Aarhusgaard og Aarhus Kapitel, og faaet Dom over ham paa Herredstinget. Kongen har nu ladet Tiltalen falde og befaler Manderup Parsberg at lade Søfren Dyrskytte være fri for videre Tiltale. J. T. 4, 56 b.

— Forleningsbrev for Peder Munk, Admiral, paa Kronens Rettighed i den jordegne Bondegaard Korumgaard¹ i Vendsyssel, som Jens Kierulf nu har i Værge, kvit og frit. J. R. 5, 44 b.

24. Maj (—). Følgebrev for Peder Munck til Jens Kierulf i Kvorumgaard. Udt. i J. R. 5, 52 b.

— Aab. Brev om Tokkeskifte mellem Kronen og Peder Munk, Admiral, hvorved Kongen, indtil nærmere Forhandling kan finde Sted, udlægger Peder Munk 4 Gaarde i Knestød² i Gierløf Herred, 11 Gaarde og 3 Gadehuse i Tørring, 1 Gaard i Skelderup i Ondsild Herred, Gaardene Farskoufve, Hiedegaard, Bispegaard og Blegraf i [Hvetbo]³ Herred i Vendsyssel, 1 Gaard i Vester Brønderalef By og Sogn, 1 Gaard i Striben og Kiersgaard i Horsens Sogn, 1 Gaard i Horsens By og Sogn, Bundegaarden smstds., 1 Gaard i Uldtvedt i Aastrup⁴ Sogn, Vestergaard i Tuilstrup⁵, Østergaard, 1 Gaard og 1 Bol i Stade⁶, Søndergaard, de Gadehuse, der ere byggede paa Tulstruppe⁷ Gods, 1 Bol i Horsens, 1 Bygge, kaldet Brandbore⁸ eller Stisholdt, 1 Bol, kaldet Belgaard⁹, — for noget af hans Gods i Eld og Andst Herreder og paa Møen, som Kong Frederik II med hans Samtykke har taget, men intet Vederlag givet for, og noget mere Gods, som han nu yderligere har udlagt til Kronen: 1 Gaard i Erridsøe By og Sogn i Eld Herred, 1 Bol smstds., kaldet Helfvede, $\frac{1}{2}$ Gaard i Handrup, Bredals Møllested, Torngaard, $\frac{1}{2}$ Gaard i Vandil, 1 Gaard i Jorderup i Andst Herred, 1 Gaard i Sæbye i Giern Herred, 1 Gaard i Saal i Hoelbjerg Herred, 1 Gaard i Larberg¹⁰ i Galtens Herred, 1 Gaard i Jegesberg¹¹, 1 Gaard i Løstrup¹², 2 Gaarde i Ovderup¹³ i Slet Herred, 1 Gaard i Vester (Ørbeck)¹⁴, 2 Gaarde i Bidsing i Vester Herred paa

¹ Korumgaard, Børglum H. ² Knestød. ³ J. R. har ved en Fejlskrift: Hvetting.
⁴ Ajstrup, Kær H. ⁵ Tylstrup, Ajstrup Sogn. ⁶ Staagaard, V. Haasing S. ⁷ Brandsborg, samme Sogn. ⁸ Bilgaard, samme Sogn. ⁹ Laurbjerg. ¹⁰ Jebjerg, samme H.
¹¹ Løjstrup, samme H. ¹² Ovtrup. ¹³ J. R. har ved en Fejlskrift: Vester Ørbeck.

Møen, 2 Gaarde i Frenderup, 2 Gaarde i Hiels¹, 1 Gaard i Tostenis, 1 Gaard i Svinning i Sjælland, 1 Gaard i Seridsløf² i Stefnis Herred, 1 Gaard i Vester Kipping paa Falster. Landgilden af Kronens Gods er 48 $\frac{1}{2}$ Td. 2 Skpr. 1 Fjerd. Korn højere end Landgilden af Peder Munks Gods; denne overskydende Landgilde maa Peder Munk oppebære, kvit og frit, indtil han har faaet Vederlag for den Landgilde, Kronen har oppebaaret af hans Gods fra den Tid, den overtog det, indtil nu. J. R. 5, 45.

24. Maj (Kbhvn.). Forleningsbrev for Steen Brahe til Neshyholm, Embedsmand paa Helsingborg, paa 8 Gaarde i Førseløf og 8 Gaarde i Lefvetofte i Ringstedt Herred, uden Afgift. Sj. R. 13, 80 b³.

— Miss. til Erik Lykke. Da Indbyggerne i Wismar have berettet, at der uagtet Kongens aabne Brev om, at de i 4 Aar, fra 24. Juni 1588 at regne, kun skulle svare 8 Skill. eller 1 Ortsdlr. i Sise af hver Td. Wismarøl, som de selv indføre, alligevel der paa Landet [Gulland] kræves samme Sise af dem som før, skal han en Gang for alle give Sisemestre, Havnefogder og andre, der have Befaling der paa Landet, Ordre til at rette sig efter Kongens Befaling og herefter kun kræve 8 Sk. i Sise af hver Td. Wismarøl samt tilbagebetale hvad de maatte have oppebaaret mere efter 24. Juni 1588. Sk. T. 2, 36.

25. Maj (—). Forleningsbrev for Knud Grubbe til Alsøf, der for nogen Tid siden af Kong Frederik II har faaet Forleningsbrev⁴ paa Sundmør Len i Norge, men nu igen har afstaaet dette mod at faa Lykaa Len i Stedet, paa Lykaa Slot og Len i Blekinge, saaledes som Johan Urne sidst har haft det i Forlening. Naar Kongen ikke længere vil lade ham beholde Lykaa Len, skal han igen have Sundmør Len. Han skal tjene Riget med 5 geruste Heste ligesom af Sundmør Len. Sk. R. 2, 20 b.

— Miss. til Johan Urne om at overlevere Lykaa Slot og Len til Knud Grubbe til Alsøf; Kongen vil i Stedet forlene ham med Sundmør Len i Norge, hvortil Følgebrev sendes ham. Sk. T. 2, 36 b.

— Aab. Brev om, at alle Landsbykirker i Skanderborg og Aarhus Len, der er formuende, med det allerførste skulle komme Aarhus Domkirke til Hjælp med Fjerdeparten af de

¹ Hjeltn, Møen.

² Sigersløv.

³ Udenfor er skrevet: Sigvort Grubbes Skrift.

⁴ 6. Nov. 1587 (Norske Rigesregistr. II, 727).

Penge, som de ifølge deres sidste Regnskab have i Forraad, da Kirkeværgerne for Domkirken have foretaget forskelligt Byggearbejde med Orgeværk og andet paa Kirken, men ikke kunne fuldende det med Kirkens Midler og derfor have ansøgt om Hjælp. Det befales Kirkeværgerne straks at udrede Pengene til Mandrup Parsberg, men hvis nogle Kirker ere helt forfaldne, skulle de Penge, de have i Forraad, anvendes til deres egen Bygning og til intet andet. J. R. 5, 52 b. K.

26. Maj (Kbhvn.). Miss. til Morits Stygge til Holbekgaard, Hans Lindenov til Øsløf og Jørgen Friis til K[r]astrup. Admiral Peder Munk har berettet, at der er Trætte mellem ham og Fru Anne Krabbe, Axel Vifferts Enke, og at Sagen har været for paa Gindinge Herredsting, hvor Herredsfogden, uden Hensyn til, at Peder Munk da har været i Kongens Forfald og har gjort det gældende, har tilstedt baade Vidner og andet Lovmaal paa Tinge, i hvilken Anledning Peder Munk vil indstævne Herredsfogden for dem. Det befales dem at indstævne Herredsfogden i Gindinge Herred og andre, hvem Sagen angaar, for sig, nøje undersøge Sagen og dømme dem imellem. J. T. 4, 58 b.

28. Maj (—). Følgebrev for Morten Venstermand til Krøinge til Kronens Bønder under Frederiksborg Slot. Udt. i Sj. R. 13, 80 b.

— Miss. til Lauge Beck til Føreløf og Niels Parsberg, Embedsmand paa Roskildegård. Da Morten Venstermand er bleven forlenet med Frederiksborg Slot og straks skal overtage dette, skulle de med det første i Nærværelse af Morten Venstermand og den afgaaende Lensmand Jochim Leist besigte Skovene under Slottet, undersøge, hvorledes de ere fredede og behandlede, og give Besigtelaen beskrevet under deres Signeter. Sj. T. 17, 152.

— Miss. til Ofve Lunge paa Aalborgbus. M. [Jacob Jensen]¹, Superintendent i Vindelboe Stift, har berettet, at hans Residens i Aalborg er meget bygfældig og absolut maa sættes i Stand, men skønt han har anvendt meget derpaa, siden han er kommen dertil, og fremdeles gerne vil hjælpe paa den, formaar han dog formedelst dens store Brøstfældighed ikke at istandsætte den saaledes, at det kan vare, og har derfor anmodet Kongen om at lade den istandsætte. Da Recessen paabyder, at Lensmændene paa Kon-

¹ J. T. har urigtigt: Jens Madsen.

gens Vegne skulle holde Superintendenternes Residenser i Stand, befales det Ofve Lunge at istandsætte Residensen med nødtørftig Bygning, hvor det behøves, saa M. Jacob kan hjælpe sig med den, og indskrive Udgiften dertil i Regnskabet. J. T. 4, 59¹.

20. Maj (Mbhvn.). Miss. til Stii Pors. Da der er Trætte mellem Kedebye og Hafbølle paa Langeland om et Markeskel, idet Hafbølle Mænd i Henhold til nogle Breve, de have, mene at have nogen Jord inden det udviste Markeskel, og Landsdommeren er Lodsejer i den ene By, skal Stii Pors begive sig til Landstinget, indstævne Parterne for sig og dømme i Sagen. F. og Sm. T. 2, 57.

— Kvittans til Niels Skram til Urup paa hans Regnskab for Indtægt og Udgift af Bygholm Slot og Len fra 1. Maj 1581, da han fik det efter Biørn Kaas, til 1. Maj 1583, da han overleverede det til Erik Lange, for Stiftets Indkomst i Lenet fra 1. Maj 1582, for de i Lenet oppebaarne Penge- og Madskatter og for 20 Køer og 145 Faar og Lam, som er alt det Inventarium, han har modtaget. J. R. 5, 54. K.

— Kvittans til Niels Skram til Urup paa hans Regnskab for Indtægt og Udgift af Hald Slot og Len, af Stiftets Indkomst i Lenet og af Medelsom Herred fra 1. Maj 1583, da han overtog Hald Len efter Niels Jonsen, til 1. Maj 1585, da han overleverede det med Inventarium til Jørgen Skram til Tielle, og for den til Bartolomei Dag 1584 udgivne Pengeskat. Han blev skyldig 11¹/₂ Dlr. 14¹/₂ Sk. lybsk, som han har indbetalt i Rentekammeret til Rentemester Christoffer Valkendorf. J. R. 5, 53. K.

— Miss. til Ofve Lunge. Menige Sognemænd i Gundersted Sogn have berettet, at deres Sognekirke for nogen Tid siden er brændt ved Vaadeild, og have anmodet om, at andre Kirker i Lenet, som maatte være ved Formue, maa yde nogen Hjælp til Kirkens Genopbyggelse, da den selv kun har saare ringe Indkomst, saa den aldeles ikke kan blive genopbygget dermed. Da Kongen tidligere har befalet baade ham og andre Lensmænd at undersøge Kirkernes Tilstand og, hvor nogle ere brøstfældige og ikke formuende nok til selv at bekoste Istandsættelsen, da sørge for, at andre Kirker, som ere formuende, komme dem til Hjælp, befales det ham at undersøge Gundersted Kirkes Forhold og, hvis Sogne-

¹ Tr.: Jydske Saml. 2, R. II. 387.

mændenes Fremstilling er rigtig, give de Kirker, der ere ved Forraad, Ordre til at komme Gundersted Kirke til Hjælp, alt efter enhver Lejlighed. J. T. 4, 59 b.

29. Maj (Kbhvn.). Miss. til Mandrup Parsberg(!). Kongen har erfaret, at en Person, som tidligere har haft Kald i Aarhus Stift, hvor han skal have forpligtet sig til at blive, efter Mandrup Parsbergs Sognepræstes Død, uden Tilladelse hverken fra Superintendenten i Aarhus Stift eller fra Herredsprovsten i det Herred, hvori han havde sit Kald, eller fra Sognefolkene, er draget derfra og uden Superintendenten i Vindelboe Stifts eller Herredsprovstens Vidende og Samtykke har trængt sig ind i Mandrup Parsbergs Sogn Vreløf og dets Annekssogn og endnu modvillig opholder sig der. Da det er imod Recessen og ganske utilbørligt, at en Sognepræst uden Superintendentens og anden Øvrigheds Samtykke for Vindings Skyld forlader et Kald og søger et andet, og Mandrup Parsberg af det Brev, han har paa Jus patronatus til Vreløf Sogn, selv kan se, at han ikke kan kalde nogen Sognepræst, medmindre denne i Forvejen er kendt duelig og samtykt af Superintendenten i Stiftet, medens den nævnte Person ved ulovlige og utilbørlige Midler har søgt Kaldet, Superintendenten og Herredsprovsten uvitterligt, og desuden tidligere har givet Forargelse i Stiftet, hvorfor han ikke bør stedes til Kald paa de Steder, hvor hans Forargelse endnu er vitterlig, befales det ham ikke at lade denne Person faa Kaldet, men blive enig med dem i Annekssognet om at kalde en anden, der kan blive kendt duelig af Superintendenten. J. T. 4, 60. Jvfr. 31. Aug. 1588.

30. Maj (—). Miss. til Peder Brahe til Krogholm og Ofve Uggerup til Ofvisholm om at være til Stede ved Knud Grubbe til Torups Overtagelse af Lykaa Slot og Len, føre Tilsyn med, hvad Inventarium, Jordebøger, Breve, Registre og andet der modtages, besigte Bygningerne paa Slottet og i Ladegaarden og de i Lenet liggende Skove og give Knud Grubbe alt beskrevet under deres Signeter. Sk. R. 2, 21 b.

— Følgebrev for Knud Grubbé til Alsøf til Kronens Bønder under Lykaa Slot. Udt. i Sk. R. 2, 22.

— Forleningsbrev for Hr. Peder Christoffersen, Præst i Skive, paa en til Skive Kirke hørende Ejendom, kaldet Blusjord, som er 4 Agre østen Vejen, 3 nord for og den fjerde syd for Højen ved Møllestedet, 5 Læs Eng ved denne Jord og 5 Agre

vesten Vejen, som Kong Frederik II har forlenet¹ Karren Sørensdatter, Jacob Eskesens Enke, med, og som hun nu godvillig har afstaaet til Hr. Peder. Han skal svare sædvanlig Afgift af Ejendommen til Skive Kirke. J. R. 5, 55. K.

30. Maj (Kbhvn.). Forleningsbrev for Knud Brahe paa Aarhus Gaard og Len efter Mandrup Parsberg, at regne fra 1. Maj 1589 (ligelydende med Forleningsbrevet af 4. Sept. 1587 for Mandrup Parsberg). J. R. 5, 55 b. K.

31. Maj (—). Aab. Brev om Taterne. Sj. T. 17, 152 b. (Tr.: CCD. II. 532 ff.).

— Miss. til Lensmændene over hele Danmark². Kongen har bragt i Erfaring, at der alle Vegne i Riget har samlet sig Taterne, som strejfe om fra det ene Sted til det andet og med deres Bedrageri, Kogleri, Trolddom og Tyveri gøre Kongens Undersaatter stor Skade, og at det endog undertiden hænder, at Kongens Undersaatter beskytte disse Folk og for en ringe Profits eller Gaves Skyld tillade dem at opholde sig paa deres Gods og der drive deres bedrægelige Handel, uden at tage Hensyn til den store Skade, der derved tilføjes den uvidende Almue, og at baade Kongens Fader og Farfader ofte have ladet aabent Brev udgaa om, at saadanne ugudelige Partier ikke maa taales her i Landet. Da der ingen Tvivl er om, at disse Taterne føre et meget ukristeligt Levnet med Løsagtighed, Skørlevnet og Blodskam, hvorover Gud maa forløbnes og kan forårsages til at straffe disse Riger, der taale dem, og det er hver Mand vitteligt, at de ikke drive anden Haandtering end Løgn, Kogleri, Trolddom og Tyveri, ligesom man ogsaa tidligere har opdaget, at der under saadant Partis Skin er drevet Praktikker mod Riget med Spejderi, Brand og andet, og da disse Folk ikke have agtet de tidligere Forbud og der iblandt dem sikkert findes nogle, som tidligere have forsvoret Riget, og forskellige løsagtige og tjenesteløse Folk, der ere fødte her i Riget, men ikke have Lyst til at bruge nogen ærlig Haandtering, befales det dem nøje at undersøge, om der findes Taterne i deres Len, og i saa Tilfælde lade dem eftertrægte og paagribe; findes de paa Adelsens Arvegods, skulle de melde det til Adelen, der saa enten selv skal lade dem paagribe eller lade nogle af deres Folk følge med Lensmændenes for at gøre det; ville nogle Adelsmænd ikke gøre nogen af Delene, skulle de lade Taterne an-

¹ 22. Aug. 1578.

² De opregnes alle med deres Len.

holde ligesom paa Kronens Gods; de skulle lade Hovedmændene for Taterne straffe paa deres Liv og udvise de andre af Riget, saa de senest rømme det inden 3 Uger, da de ellers ville komme til at lide samme Straf som Hovedmændene. Medfølgende Forbuds-brev skulle de lade forkynde i Købstæderne og paa alle Herredsting i deres Len. Da det, at de udstedte Forbud ikke agtes, skyldes, at Embedsmændene ikke paase Overholdelsen af dem, men til Dels vitterlig se gennem Fingre med Folk, befales det dem alvorligt at rette sig efter dette Brev og Forbuds-brevet ikke alene nu, men saa længe de have Lenet, saafremt de ikke ville have dette forbrudt. Det aabne Brev skal efter Forkyndelsen nedlægges blandt Lenets Breve og overleveres den følgende Lensmand. Sj. T. 17, 154 b.

31. Maj (Åbhvn.). Miss. til Breide Rantzau. Da Fru Karen Jens Baads til Titselholt ønsker at tilmageskifte sig af en jordegen Bonde i Snøde et Stykke Jord paa Hof, der ligger langt fra Bonden og belejligt for hende, mod Vederlag til Bonden ved Byen, hvori han bor, skal han undersøge Sagen og, hvis Bonden kan være tjent med Mageskiftet, bringe dette i Stand. Udt. i F. og Sm. T. 2, 57.

— Aab. Brev om, at Borgemestre og Raad i Sæby have klaget over, at nogle af Borgerne i Byen understaa sig til at pantsætte og sælge til udenbysboende de Parter, som ere tilskiftede dem af den Jord, Kong Frederik II har givet Byen Brev paa at maatte bruge for en bestemt Afgift, hvorved Byen ikke alene kan blive bragt i stor Besværing og Trætte, men ogsaa helt kan miste Ejendommen. Da Jorden er henlagt til Byen til dennes Forbedring og Indbyggernes Bedste, for at disse bedre kunne svare kgl. og borgerlig Tynge, forbydes det herefter at sælge, pantsætte eller paa anden Maade afhænde noget af ovennævnte Jord til andre end i Sæby bosiddende Borgere, som ville svare den fastsatte Afgift og gøre borgerlig Tynge af Jorden. Hvis nogen Ikke-Borger har faaet af Jorden og ikke gør borgerlig Tynge, som bosiddende Borgere gør, skal Jorden igen indtages til Byen, og det skal staa Borgemestre og Raad eller den, som de tillade det, frit for at udlægge de Penge, der ere givne for Jorden, saa den igen kan komme tilbage til Kronen og Byen. Hvis nogen Ikke-Borger efter denne Dag understaar sig til at tilforhandle sig noget af denne Jord, skal Handelen ingen Magt have, Køberen miste sine Penge og Sælgeren den Ret, han hidtil har haft til Jorden. Det befales Lens-

manden paa Aalborghus og Borgemestre og Raad i Sæby at paase dette Paabuds Overholdelse. J. R. 5, 57 b. K.

31. Maj (Aabv.). Aab. Brev om, at Borgemestre og Raad i Sæby i Aar maa oppebære Byskatten og den Afgift, de svare af Kronens Markjorder, som de have i Brug, til Istandsættelse af Brokarrene og Stenkisterne ved deres By, der have lidt stor Skade af Storm og Uvejr, og af deres bygfældige Kirke, da det vil overstige Byens Evne selv at afholde Udgifterne derved. J. R. 5, 59. K. Orig.

1. Juni (—). Aab. Brev, hvorved Christen Elkier, der er kommen til at restere med nogle Aars Landgilde af sin Gaard i Geuensøemagle¹ og formedelst Armod ikke kan udrede den, i Betragtning af den Tjeneste, han under sidste Føjde har ydet den afdøde Konge, fritages for at udrede Restancen og for Landgilde, Ægt og Arbejde i det næste Aar. Sj. R. 13, 81.

— Kvittans til Hendrik Belov til Spøtterup paa hans Regnskab for Indtægt og Udgift af Koldinghus Slot og Len med tilhørende Avlsgaarde fra 1. Maj 1579, da han fik Lenet efter Laurids Skram; til 1. Maj 1585, da han overleverede det med Inventarium til Caspar Markdaner, for den gejstlige Indkomst og for de i Lenet oppebaarne Penge- og Madskeer. Hvad han blev skyldig, har Kong Frederik II eftergivet² Bønderne i Koldinghus Len, der stod til Restance dermed. J. R. 5, 59 b. K.

— Aab. Brev om, at M. Peder Vinstrup, Superintendent i Aarhus Stift, og hans Arvinger indtil videre maa beholde en øde Jord, kaldet Staldgaarden, paa Medelgade i Aarhus, nord for M. Peder Vinstrups egen Gaard, med de 3 derpaa staaende gamle Boder. M. Peder, der ejer en gammel forfalden Gaard paa Medelgade i Aarhus, hvortil der kun er ringe Gaardsrum, anmodede Kong Frederik II om at faa Staldgaarden til Købs, og Mandrup Parsberg fik Ordre³ til at lade Jorden vurdere, hvilket ogsaa skete, men nogen endelig Afgørelse blev ikke truffen formedelst Kongens Død; da Mandrup Parsberg imidlertid ansaa det for bedre, at den øde Plads blev brugt end henlaa øde til Beskæmmelse for Gaden, har han under Forbehold af Kongens Samtykke givet M. Peder Brev paa Pladsen paa den Betingelse, at han hver Paaske skal svare 3 Mk. danske i Jordskyld deraf. Jordskylden skal svares til Lensmanden paa Aarhusgaard. J. R. 5, 60. K. Orig.

¹ Gundsøemagle, Sømme H. ² 5. Dec. 1585. ³ 15. Jan. 1588.

1. Juni (Mbhv.). Forleningsbrev for M. Peder Vinstrup, Superintendent i Aarhus Stift, paa Afgiften af Kronens Part af Tienden af Tissing¹ Sogn i Nørrejylland, kvit og frit, i Stedet for Afgiften af Kronens Tiende af Maglebye Sogn paa Møen, som han blev forlenet med², da han var Sognepræst i København, men som nu ligger ham langt fra Haanden. J. R. 5, 61.

— Miss. til N. N.³. Hoslagt sendes ham en Supplikats fra Jens Jensen i Tamdaael, Tørckel Christensen, Christen Jensen, Søren Nielsen og Christen Christensen i Astrup, hvori de klage over, at han besværer dem ligesaa vel som de andre Kronens Tjenere, han har i Forlening, med større Landgilde, Ægt, Arbejde og anden Tyng, end de fra Arilds Tid have svaret og efter Jordebogen ere pligtige at svare, hvilket har medført, at en Del af Møllerne og Gaardene ere blevne øde, og vil medføre, at de ogsaa maa forlade deres. Det befales ham at rette sig selv heri og ikke besvære Bønderne med større Landgilde og Tyng, end de fra Arilds Tid have givet og efter Jordebogen ere forpligtede til at give, saafremt Kongen ikke skal tiltænke anderledes derom, hvis der kommer yderligere, berettigede Klager. J. T. 4, 62.

2. Juni (—). Ekspektancebrev for M. Tøger Hvas, Sognepræst til Sortebroder Sogn i Viborg, paa et Kannikedomme i Viborg Domkirke, tidligere Ekspektancebreve hermed dog uforkrænkede. J. R. 5, 61 b. K.

— Miss. til Borgemeistre og Raad i Viborg om enten at skaffe M. Tøger Hvas, deres Sognepræst, en Præstegaard der i Sognet, ligesom hans Formænd have haft, eller ogsaa betale ham en rimelig aarlig Husleje. Udt. i J. T. 4, 62 b.

3. Juni (—). Miss. til Byfogden i Køge. Inger Ofverskers, Borgerske i Køge, har berettet, at hendes Boslod formedelst det af hendes Husbond Christoffer Kroll begaaede Drab i Køge har været forfalden til Kronen, og at hun har betalt ham 62 Dlr., men endnu resterer med 41½ Dlr. 6½ Sk. 1 Pend, som hun ikke kan betale og derfor har begæret eftergivne. Kongen har eftergivet hende 20 Dlr. af Restancen. Sj. T. 17, 157.

— Forleningsbrev for Hr. Laurids Nielsen, Sognepræst til Marie Magdalene Sogn i Nørrejylland, paa Kronens Korntiende af Feldballe Sogn til Hjælp til hans Underhold,

¹ Tiset, Ning H. ² 2. Okt. 1688. ³ Brevet er uden Overskrift, og det har ikke været muligt af Brevets Indhold at slutte sig til Adressaten.

da han kan klaget over, at hans Sogn har en saare ringe Indkomst. K. Udt. i J. R. 5, 61 b.

3. Juni (Kbbvm.). Aab. Brev om, at Peder Munk, Admiral, hvem Kongen indtil videre har undt noget Gods i Vendsyssel til Mageskifte, maa beholde alle de paa Gaardenes Grund byggede Gadehuse, saalænge han har Gaardene. J. R. 5, 62. K.

— Forleningsbrev for Christoffer Parsberg paa Thisted Bispegaards Len i Thy, som afdøde Godske Brockenhuus hidtil har haft i Pant, men som Kongen nu har ladet indløse fra hans Arvinger, uden Afgift, men mod at tjene Riget med 2 geruste Heste deraf. J. R. 5, 62 b. K.

— Miss. til Mandrup Parsberg. Sognemændene i G[r]estrup¹ Sogn i Skanderborg Len have berettet, at deres Kirke er meget brøstfældig, og at Kong Frederik II har bevilget² dem Afgiften af Kronens Tiende af Sognet for et Aars Tid til Kirkens Istandsættelse, hvormed de ogsaa have istandsat den noget, men det har ikke kunnet forslaa, og de have derfor anmodet om fremdeles at maatte oppebære Kronens Tiende af Sognet til Kirkens Bygning. Mandrup Parsberg skal undersøge, om der ikke der i Egnen findes andre Kirker, som ere ved Formue og kunne komme G[r]estrup Kirke til Hjælp, men hvis det ikke er Tilfældet og Kirken er saa brøstfældig, som de berette, maa han anvende Kronens Tiende for i Aar til dens Istandsættelse. J. T. 4, 62 b.

— Miss. til Mandrup Parsberg. Sognemændene i Hønsted³ og Lundom Sogne i Nørrejylland have berettet, at deres Sognepræst bor udenfor Sognene, hvilket er dem meget besværligt, naar Sygdom regerer, idet nogle da undertiden ere døde uden Skel og uden at blive delagtige i Christi Legeme og Blod, og de have derfor begæret at faa Sognepræsten til at bo hos sig; af hoolagte Skrivelser vil han kunne se deres Begæring og Claus Glambecks og Superintendent i Aarhus Stift M. Peder Vindstrups Erklæring derom. Han skal undersøge Sagen og sende Regeringsraaderne sin Betænkning derom. J. T. 4, 63.

4. Juni (—). Aab. Brev om, at Niels Christensen⁴, født i Ribe, har berettet, at en Student her i Byen for nogle Aar siden ved et »Parlement« blev slaaret ihjel med en Sten, og at han blandt andre formedelst urigtige Vidnesbyrd fik Skyld for Drabet, skønt

¹ Grødstrup, Tyrsting H. ² 26. Marts 1587. ³ Hønsted, Vor H. ⁴ I Overskriften til Brevet kaldes han Christen Nielsen.

han mener sig uskyldig deri; efterat Sagen længe havde staaet paa, uden at man havde kunnet erfare, hvem der var den rette skyldige, blev det med kgl. Bevilling¹ fastsat, at Niels Christensen skulde udrede lovlig Landebod til Eftermaalsmanden og derefter være fri for den Sag; Landeboden har han ogsaa udredet til Kongens Foged, da Eftermaalsmanden ikke vilde modtage den. Nu klager han imidlertid over, at han formedelst denne Sag har mistet den Kost, han havde blandt de 100 Studenter, at Eftermaalsmanden har forbudt Superintendenten i Ribe Stift at lade ham komme til nogen Kirke- eller Skoletjeneste, og at det forbydes ham at deltage i Alterens Sakramente, medmindre han vil tage aabenbar Afløsning, hvorved han finder sig besværet, da han mener sig uskyldig. Paa hans Bøgøring har Kongen derfor nu i Betragtning af Sagens Tvivlsomhed og den ovenfor angivne Bilæggelse bevilget, at denne Sag ikke maa komme ham til nogen Hinder paa de Privilegier og Rettigheder, som Studenterne ved Universitetet nyde, ligesom den ej heller maa udelukke ham fra Kirke- eller Skoletjeneste, hvis han i Fremtiden findes duelig dertil, eller paa anden Maade komme ham til Hinder. Sj. R. 13, 81 b.

4. Juni (Åbha.). Aab. Brev, hvorved Kongen eftergiver afdøde Emicke Kaas til Gielskoufs Børn Halvparten af de 1978 Dlr. 12¹/₂ Sk. 5¹/₂ Pend., som før gik, og 10¹/₂ ny Dlr., som de for deres Part skulde betale af deres Faders Restance af Visborg Slot og Gotland, da det sandfærdig er berettet Kongen, at hans Fader i Betragtning af Børnenes Stilling har eftergivet dem denne Halvpart, hvorom deres Formynder dog har foresømt at kræve Kongens Faders Brev. Sk. R. 2, 22 b².

— Miss. til Erik Hardenberg og Axel Brahe om at forhøre Bønderne i Davindes Klager over Jomfru Margrete Skovgaard, som har dem i Forlening, undersøge Sagen og dømme dem imellem. Udt. i F. og Sm. T. 2, 58.

— Miss. til Knud Brahe om at sørge for, at 12 Personer af Skolen faa nødtørfig Underholdning med Mad og Øl paa Bispegaarden [Aarhus], saaledes som det er fastsat i Kongens Fundats. Udt. i J. T. 4, 63 b.

— Miss. til Casper Markdanner om, at Kongen i Betragtning af Dorithe, Claus Fiskers Enkes, Fattigdom og Alderdom har

¹ 2. Nov. 1588. ² Udenfor er skrevet: Jens Mogensens Skrift.

eftergivet hende, hvad hun indtil Dato er bleven skyldig af Kronens Part af Hardrup¹ Tiende. Udt. i J. T. 4, 63 b.

5. Juni (Mbhvn.). Følgebrev for Christen Friis til Borrebye til Kronens Bønder under Jungshofvit Slot. Udt. i Sj. R. 13, 81 b.

— Miss. til Christoffer Pax. Kirkeværgerne i Mørckoe Sogn i Sjælland have paa menige Sognemænds Vegne berettet, at deres Kirkeklokke er gaaet itu, da de skulde ringe over Kong Frederik II's Lig, og begæret at faa nogen Hjælp af andre Kirker i Herredet og Lenet til Omstøbningen, da deres Kirke ikke er saa formuende, at den selv kan bekoste denne, der ikke vil koste saa lidt. Han skal sørge for, at hver Kirke i hans Len [Holbæk], som er ved Forraad og ikke selv trænger, efter Evne kommer Mørckoe Kirke til Hjælp til Klokkens Omstøbning og anden Kirkens Forbedring. Sj. T. 17, 157 b.

— Miss. til Axel Brahe om at foreholde Borgerne i St. Hans Sogn i Odense, at de skulle gøre Præstens Residens i Stand og siden holde den ved god Magt. Udt. i F. og Sm. T. 2, 58.

— Forleningsbrev for Prædbiørn Gyldenstjerne, Embedsmand paa Aastrup, paa 1 Gaard i Agdrup i Sulstedt Sogn i Kier Herred, som Giertrud Reinholds i Aalborg var forlenet med, men som nu skal bruges til Aastrup. J. R. 5, 62 b. K.

— Miss. til Casper Markdanner. Bartel Holck har berettet, at Kongens Fader for nogle Aar siden har taget en ham tilhørende Halvgaard i Handrup i Koldinghus Len, og har begæret at faa noget Vederlag for Oppebørselen af denne Halvgaard siden den Tid, hvilken Oppebørsels Størrelse vedlagte Seddel viser. Da Kongen ikke kan vide, hvornaar Gaarden er taget, hvad Oppebørselen i alt beløber sig til, og om Gaarden er Kronen endelig tilskiftet eller ej, skal Casper Markdanner undersøge Sagen og sende Regeringsraadet Besked om disse Punkter. J. T. 4, 64.

6. Juni (—). Miss. til Povel Hvittfeldt. Borgemestre og Raad i Halmsted have klaget over, at en Del Bønder paa gode Gaarde omkring Halmsted, hvoraf de vel kunde have deres Næring og Bjærgning, samt unge Karle, Skræddere, Skomagere, Pebersvende og andre i Herredet understaa sig til at købe Økane og holde dem Vinteren over for at drive Købmandskab og Forprang

¹ Hjarup, Anst. H.

med dem samt efter Høsten at slagte Øksne og indsalte og udføre dem, hvilket de mene strider mod Recessen og Byens Privilegier. Det befales ham herefter alvorligt at paase, at ingen af Bønderne, end sige andre, drive nogen Handel med Øksne eller andet, som strider mod Recessen og Byens Privilegier. Sk. T. 2, 37.

6. Juni (Kbhvn.). Forleningsbrev for Erik Mogensen til Bramsløkke, der har lovet at ville være Landsdommer paa Laaland og Falster, paa Hofgaard med Gods paa Laaland, som Rudbeck Pors hidtil har haft som Landsdommer, uden Afgift, saalænge han er Landsdommer, og paa det Landsdommerkorn paa Falster, som de tidligere Landsdommere have haft. F. og Sm. R. 2, 16.

— Aab. Brev til Indbyggerne paa Laaland og Falster om, at Kongen har beskikket Erik Mogensen til Landsdommer paa Laaland og Falster, hvorfor det befales alle at holde ham for deres Landsdommer og søge Ret hos ham. F. og Sm. R. 2, 16.

— Miss. til Casper Markdanner om at skaffe Hendrik Belov Nøglen til Broen over Skib Aa, da Grunden er hans paa den ene Side. Udt. i J. T. 4, 64 b.

7. Juni (—). Aab. Brev, hvorved Kongen tillægger Christen Munk til Giessinggaard 300 Dir. i aarlig Pension udover den ham tidligere tillagte Løn, at regne fra 24. Maj d. A. J. R. 5, 63.

— Miss. til Bispem i Aarhus. Da der er stor Strid om Sognepræsten i Æbeltoft Hr. Jens's¹ Kald, skal han for at forekomme saadant befordre ham, saasnart der bliver et Kald ledigt. Udt. i J. T. 4, 64 b.

8. Juni (—). Miss. til Falk Gjæ om Underholdelsen af Hr. Niels Bertelsen, tidligere Sognepræst i St. Knuds Sogn paa Bornholm. Sk. T. 2, 38. (Se Dsk. KL. II. 462 f.).

13. Juni (—). Miss. til Tolderne i Helsingør om at give den ved Helsingør liggende Skipper, som hører hjemme i Haberrøufve² i Frankrig og er kommen fra Østerlande med Krudt og anden Krigsmunition, Ordre til straks at begive sig til København med Skib og Gods og melde sig hos Regeringsraaderne, hvor han skal faa nærmere Besked. Sj. T. 17, 157 b.

14. Juni (—). Forleningsbrev for Caspar Passelich til Rønnebegsholm, der af Kong Frederik II har faaet Forlenings-

¹ Jens Bierring.

² Havre de Grace?

brev¹ paa Snegaardts Len i Sjælland paa 10 Aar, hvilke nu paa det nærmeste ere udløbne, paa Snegaardts Len i yderligere 5 Aar efter de 10 Aars Udløb, uden Afgift. Sj. R. 13, 82 b.

14. Juni (Abbv.). Miss. til Knud Grubbe om i Lykaa Len at skaffe Skipper Olluf Mønbo paa Isak dette Skib ladet med Planker, Bergholt og Knæer. Udt. i Sk. T. 2, 38 b.

— Lignende Miss. til Peder Brahe om i Sølvitsborg Len at skaffe Skipper Svend paa Bjørnen dette Skib ladet med Planker, Bergholt og Knæer. Udt. i Sk. T. 2, 38 b.

— Forleningsbrev for Jacob Seefeldt, Embedsmand i Mariager Kloster, paa 6 Gaarde, 1 Bol og 2 Gadehuse i Kierbye, 7 Gaarde og 5 Gadehuse i Enslef og 3 Gaarde i Dalbyeofver, hvilket Gods tidligere har ligget under Drotningborg, i Stedet for noget Krongods i Tørring i Gierlof Herred, som tidligere laa under Mariager Kloster, men som nu² er forskrevet Admiral Peder Munk. J. R. 5, 63 b.

— Miss. til Christen Skeel og Niels Skram, Embedsmænd paa Aakier og Drotningborg. Da Mats Sandberg til Mageskifte for 1 Halvgaard i Hamderup i Pugdøl Sogn i Koldinghus Len, som Kong Frederik II for nogle Aar siden har taget, og 1 Gaard i Kongsted i Eld Herred, ogsaa i Koldinghus Len, har begæret 1 Gaard i Løstrup³ og 1 Bol i Lerberg i Lerberg Sogn i Galten Herred, skulle de med det første besigte Mageskiftegodset, ligne det og indsende Besigtelsen til Kancelliet. J. T. 4, 64 b.

15. Juni (—). Miss. til Laurits Brockenhuus om at lade Præsten Hr. Jens Andersen⁴ faa en Gaard i Annekssognet⁵ til ret Præstegaard, da han har den afdøde Konges Brev⁶ derpaa, og igen lade den derpaa boende Bonde faa Præstens Gaard eller tilbagebetale ham hans udgivne Stedsmaal. Udt. i F. og Sm. T. 2, 58.

— Aab. Brev om, at Trud Biørnsen til Biørnsholm, der har berettet, at Biørnsholm Kirke, som tidligere kaldtes Vidskølle, er meget brøstfældig paa Tag og i andre Maader og umuligt kan holdes i Stand ved sin egen Indkomst, da den er mærkelig stor, til Kirkens Istandsættelse indtil videre maa oppebære Afgiften af Kronens Tiende af Biørnsholm, Malle og Strandbye Sogne, dog

¹ 33. Juli 1579. ² 24. Maj. ³ Løjstrup, Galten H. ⁴ Præst i Ulbølle. ⁵ V. Skovboinge. ⁶ 25. Sept. 1578.

skal den, saa vidt den kan strække, udelukkende anvendes til Kirkens Istandsættelse. J. R. 5, 65. K.

16. Juni (Mbhvn.). Aab. Brev om, at der ikke tilkommer Adelen paa Laaland Toldfrihed af deres hjemmefødte Kvæg eller Heste, som de udføre. F. og Sm. R. 2, 17. (Tr.: CCD. II. 536 f.).

— Miss. til Axel Brahe, Lensmand paa Odensegaard, om Underholdningen af 12 Skolepersoner paa Odensegaard. F. og Sm. T. 2, 59. Orig. i Odense P. A. (Tr.: Dsk. KL. II. 463f.).

— Aab. Brev om, at Forstanderne for Almindeligt Hospital i Aarhus have berettet, at Kong Frederik II for nogen Tid siden¹ har henlagt Afgiften af nogle Sognetiender i Aarhusgaards Len, deriblandt af Kolte og Holm Sogne i Ning Herred, til Aarhus Hospital, og at Afgiften af Tienden af de nævnte to Sogne har maattet nedsættes med 6 Ørt. Rug og 6 Ørt. Byg, da den var sat for højt, saa ingen vilde fæste dem, hvorved Hospitalet har lidt et Tab, som de nu anmode om Erstatning for. Kongen har i den Anledning bevilget, at Hospitalet i Stedet maa oppebære de 2 Tdr. Gryn, 6 Skpr. Havre og 3 Sk. Penge, som aarlig tilkomme Kronen af en Hospitalsgaard i Obstrup i Ning Herred, samt 2 Ørt. Rug, 2 Ørt. Byg og 2 Ørt. Havre af Loftet paa Aarhusgaard, indtil anderledes tilsiges. J. R. 5, 65 b.

— Aab. Brev om, at Borgerskabet i Skive har berettet, at Kong Frederik II har tilladt¹ det at indtage Byens Forte til Agerland og Engbund, hvilket det ogsaa med stor Bekostning have gjort, men at Kongen siden² har taget Tilladelsen tilbage, da nogle af Borgerne have klaget over, at Ejendommen var bleven ulige fordelt. Borgerskabet har nu igen ansøgt om at maatte indbegne Ejendommen og bruge den til Agerland og Eng, da der ingen Næring eller Handel er til Byen, og det har tilbudt at ville dele den saaledes, at saavel fattige som rige faa af den. For at Borgerne des bedre kunne blive ved deres Næring og Bjærgning, har Kongen tilladt, at de igen maa indhegne Byens Forte og indtil videre bruge den som Ager og Eng, dog at enhver faar deraf efter sine Vilkaar, da Kongen ellers vil blive nødt til at tilbagekalde Bevillingen. J. R. 5, 66 b.

— Miss. til Hendrik Belov. Meddelelse om den Borgerskabet

i Skive give Tilladelse til igen at indhegne Byens Forte og bruge den til Ager og Eng med Ordre til ham om at paase, at saavel den fattige som den rige faar sin Andel deraf. J. T. 4, 66¹.

16. Juni (Kbhvn.). Miss. til Albrit Friis om herefter at give Hr. Jacob Hansen, Kapellan ved vor Frue Kirke i Ribe, samme aarlige Genant som hans Formænd, nemlig 1 Fjerd. Smør og 1 Ørt. Rug, og levere ham de 8 Aars Genant, han hidtil har forholdt ham. Orig. i Viborg P. A. Udt. i J. T. 4, 65 b.

— Forleningsbrev for Hr. Christen Nielsen i Vardegaard², Herredsprovst i Gislum Herred, paa Afgiften af Kronens Tiende af Farstrup Sogn mod at afstaa Kronens Tiende af Strandbye Sogn, som han hidtil har været forlenet med. Udt. i J. R. 5, 67 b.

17. Juni (—). Miss. til Ofve Lunge om indtil videre at lade Trud Biørnsen til Biørnsholm oppebære Afgiften af Kronens Korntiende af Biørnsholm, Malle og Strandby Sogne, hvilken Kongen har bevilget ham til hans Sognekirke Biørnsholm Kirkes Bygning, og tillige lade ham faa den Afgift, der skulde være svaret af disse 3 Sognes Korntiende til sidste Fastelavn. Da Afgiften af Tienden af Strandby Sogn tidligere³ var bevilget Hr. Christen Nielsen i Vadgaard, Herredsprovst i Gislum Herred, skal han i Stedet levere ham den Afgift, der skulde svares af Farstrup Sogns Tiende til sidste Fastelavn. J. T. 4, 67.

— Miss. til Christoffer Valkendorf om, naar Eske Brock til Estrup, hvem Kongen har skænket 3 Stykker stort Vildt til hans Bryllup, henvender sig til ham henimod Brylluppet, da at lade skyde 3 Stykker Vildt i Vordingborg Slots Skove og levere dem til Eske Brocks Tjener. Sj. T. 17, 158.

— Miss. til Erik Vognsen, Befalingsmand paa Holmen. Kongen har bevilget, at disse 4 Brevvisere, Johan von Føren, Herman von Ham, Jesper von Trier og Efvert Arntsen, maa faa den Fjerdepart til Købs, som er tildømt Kongen i et her ved Byen liggende, dem tilhørende Skib, fordi Skipperen, der ejede denne Fjerdepart, har angivet sig selv og sin Ladning urigtig paa Toldboden i Helsingør. Erik Vognsen skal lade uvildige og kyn-

¹ Tr.: Jydske Saml. 2. R. III, 308 f. ² Vadgaard, Strandby S., Gislum H. ³ 24. Juli 1587.

dige Skippere vurdere denne Fjerdepart og sende Regeringsraaderne skriftlig Besked. Sj. T. 17, 158.

17. Juni (Mbhvm.). Miss. til Niels Bendtsen, Sisemester i Auskier. Borgemestre og Raad i Auskier have paa menige Borgeres Vegne berettet, at de skyldte ham 307 Mk. 4 Sk. i Sise, og anmodet om nogen Forskaansel, da de formedelst deres store Armod ikke kunne udrede Restancen. Kongen har eftergivet 100 Mk. af Restancen og befaler ham at nedsætte enhver Borgers Restance med saa stort et Beløb, som der efter hans Part i Restancen kan tilkomme ham af de 100 Mk. Sk. T. 2, 39.

— Aab. Brev om Henlæggelsen af Krontienden af Tanderup Sogn i Bog Herred og af Bedisløf Sogn i Skam Herred til St. Knuds Kirke i Odense. F. og Sm. R. 2, 17 b. (Tr.: Dak. KL. II. 464 f. (efter en Afskrift)).

— Miss. til Laurits Brockenhuus og Axel Brahe om ikke at gøre Indgreb i de fyenske Præsters Privilegier og Rettigheder over deres Annekspræstegaarde. F. og Sm. T. 2, 60. Orig. i Odense P. A. K. (Tr.: Dak. KL. II. 466).

— Miss. til Johan og Magnus Svabe. Hans Skomager, Borger i Haderslev, har paa egne og Medarvingers, afdøde Villum Skomagers Arvingers Vegne berettet, at deres Broder Jørgen Svabe er bleven dem 677 Dlr. skyldig for forskellige Varer, som han dels har udtaget hos dem til sig selv og sine Søstre, dels skulde betale dem paa Magnus Svabes Vegne, og at de, da Jørgen Svabe er bleven indmanet i Kiel og Brødrene have taget alt hans Gods til sig, have erhvervet en Forskrift fra Kongens Fader til dem om at betale, hvilken dog ikke har frugtet noget. Hans Skomager har derfor nu igen anmodet om Forskrift til dem om at betale Gælden. Da de selv have tiltaget sig alt deres fædrene Gods og dermed søgt deres Fordel, kunne de ikke med Billighed afvise Villum Skomagers Arvinger, eftersom Jørgen Svabe maatte have betalt, hvis han havde beholdt Godset, og det befales dem derfor at rette sig selv heri og uden videre Undskyldning og Forhaling betale Hans Skomager paa Arvingernes Vegne, hvad de paa egne og deres Søskendes Vegne skyldte disse. K.

— Aab. Brev om, at Kapitlet i Ribe maa sælge til den højstbydende en Gaard i Ribe, kaldet M. Mads Høiens Gaard, liggende med den søndre Side ud til M. Mads Høiens Gade, øster paa Hjørnet ud til Hundegaden, hvilken Gaard Biskop Jens Ifver-

sen¹ af Aarhus havde arvet efter sin Broder Hr. Jep Ifversen² og givet til Kapitlet som Almissegave og for Sjælemesser og Vigilier; i den skadelige Ildebrand, der for nogen Tid siden overgik Byen, brændte Gaarden, og da den ikke uden stor Bekostning kan genopbygges, gav Kong Frederik II kort før sin Død Kapitlet Tilladelse til at sælge den og sætte de indkomne Penge paa Rente, men formedelst Kongens Død fik Kapitlet ingen skriftlig Besked derom. Gaarden skal sættes for en rimelig aarlig Jordskyld og de ved Salget indkomne Penge sættes paa Rente hos paalidelige Folk; Kapitlet skal oppebære Jordskylden og Rentepengene og aarlig, senest til St. Andreas's Dag [30. Nov.], i Superintendentens, Sognepræstens og Læsemesterens Nærværelse uddele Pengene til fattige Skolebørn og optegne paa klare Registre, hvem der faar Pengene, hvilke Registre skulle underskrives af Tilsynsmændene og opbevares ved Kapitlet. J. R. 5, 67 b³. K.

17. Juli (Mbhv.). Aab. Brev om, at Admiral Peder Munk maa beholde alle de Gadehuse, som ere byggede paa det Kronens Gods i Horsens og Brønderslev, som han forelsbig har faaet til Mageskifte af Kronen. Udt. i J. R. 5, 68 b.

— Forleningsbrev for Hr. Niels Jensen, Sognepræst i Sunda Sogn i Hammerum Herred, der formedelst sit Sogns Ringhed er bleven forlenet med Halvparten af Kronens Tiendekorn af Sunda Sogn, hvilken belever sig til $3\frac{1}{2}$ Td. Rug og $1\frac{1}{2}$ Ørt. Byg, paa hele Afgiften af Kronens Korntiende af Sunda Sogn, da den ovennævnte Hjælp kun forslaar lidt i hans store Armod. J. R. 5, 68 b. K.

— Aab. Brev til Bønderne i Lundenes Len og Vester Herred, hvem de end tjene. Da Hans Lange, Embedsmand paa Lundenes, paa Kongens Vegne har sluttet Kontrakt med en Tømmermand om paa egen Bekostning at lave en Bro over Karup Aa, hvilken Bro nu er helt færdig, og Bygningen af Broen, der særlig er til Gavn for dem, som bo deromkring, og hvis Vej ofte falder derover, kommer til at koste en betydelig Sum, har Kongen bestemt, at enhver Bonde, der sidder for hel Gaard, skal give 2 Sk. og hver Bonde, der sidder for halv Gaard, 1 Sk. til Betaling af Broen. De, der ikke betale, ville blive tiltalte. J. T. 4, 66 b.

¹ Jens Iversen Lange, Biskop i Aarhus 1449—82.

² Jep Iversen Lange, Kantor i

Ribe. ³ Tr.: Thorup, Efterretn. om Ribe Skole. 8. Forts. 1698. S. 31—4. Thorup, Hist. Efterretn. om Ribe Skole I, 1, S. 188.

18. Juni (Mbhv.). Miss. til Niels Parsberg. Disse 3 Kronens Bønder i Hedebye have berettet, at de efter at have maattet flytte fra Bidstrup have opført deres Gaarde fra ny af og derved ere komne i stor Armod, saa de ikke kunne udrede de sidste 2 Aars Landgilde. Kongen har paa deres Bøgøring eftergivet dem disse 2 Aars Landgilde, for at de bedre skulde kunne ernære sig og ikke mere komme til at restere med noget. Sj. T. 17, 158 b.

— Forleningsbrev for Hack Ulfstand, Embedsmand paa Kallundborg, paa Qvindtvadts Mølle i Skaane med 2 Krongaarde smstds., uden Afgift. Sk. R. 2, 23 b.

— Forleningsbrev for Hendrik Rammel til Beckeskouf, Kongens Raad og Hofmester, paa det efter Superintendent M. Niels Hvid ledige Kannikedomme i Lunde Domkirke. Naar han ikke længer er forhindret i Kongens daglige Tjeneste, skal han residere ved Domkirken. Sk. R. 2, 24.

— Forleningsbrev for Mads Sandbiørg til Løstrup paa 2 Gaarde i Løstrup¹, 1 Gaard i Larberg og 2 Gaarde i Jeberg i Larberg Sogn, 1 Gaard i Vissing By og Sogn og 1 Gaard i Lierberg By og Sogn, alt i Galten Herred, 1 Gaard i Sæl i Hofvelberg Herred, uden Afgift, men mod at tjene Riget med 1 gerust Hest deraf. J. R. 5, 69. K.

— Ekspektancebrev for M. Peder Hansen paa det første ledige Kannikedomme i Aarhus eller Ribe Domkirke; tidligere Ekspektancebreve hermed dog uforkrænkede. J. R. 5, 70. K.

— Aab. Brev om, at Aalborg By maa holde fire gode Færger der for Byen. J. R. 5, 70 b. (Tr.: CCD. II. 537 f. Jydske Saml. 2. R. III. 382 (med urigtig Dato: 18. Maj)).

— Miss. til Hans Lange. Kronens Tjenere i Klockemose have berettet, at Kongens Fader for nogen Tid siden² har tilmaageskiftet afdøde Ifver Lunge Bilderbo Eng, der altid tidligere har været brugt til Klockemose, hvorved de ere blevne berøvede deres meste og bedste Enghjærgning, men alligevel staa deres Gaarde for en meget stor Landgilde. Hvis Hans Lange, der har Gaarden i Pant, i Betragtning heraf vil eftergive dem noget af deres Landgilde, har Kongen bevilget, at Smørlandgilden maa ned sættes med et til den mistede Eng svarende Beløb. Hans Lange skal i saa Tilfælde lade uvildige Dannemænd undersøge

¹ Løstrup, Galten H. J. R. har ved en Fejlslæning: Løse. ² 16. Juli 1579.

Forholdene og ned sætte Landgilden og derefter lade Jordebogen forandre. J. T. 4, 67 b.

18. Juni (Åbhyv.). Miss. til Steen Brahe, Corvits Viffert og Anders Thott, Embedsmænd paa Helsingborg, Malmø og Laugholm Slotte. Da den Aa, hvorover Stensbro i Høgs Herred i Halland gaar, tilstoppes af Sand, hvilket medfører, dels at Vandet ofte bortfører eller ødelægger Broen, saa vejfarende Folk ikke kunne komme derover, men maa drage en lang Omvej, dels at alle de, der have Paaløb paa Aaen, lide stor Skade paa deres Ejendom, hvilket vil blive endnu værre, jo mere Aaen tilstoppes, befales det dem med det første at drage op til Aaen og Broen, tage nogle gode Gravere, der have Forstand paa Vandflod og Løb, med sig, undersøge Forholdene, siden overveje, hvorledes disse bedst kunne ordnes, enten ved at udgrave og rense den gamle, tilstoppede Aagang eller ved at føre Aaen ud paa andre Steder, og hvis dette sidste vælges, da bestemme, hvor dette skal ske. Sk. T. 2, 39 b.

19. Juni (—). Aab. Brev til Bønderne i Sønderhalland, for hvem den paatænkte Istandsættelse af Stensbro og Aaen er særlig til Gavn, da de bo nærmest ved og deres Vej falder mest over Broen, om efter nærmere Tilsigelse af Anders Thott eller hans Fuldmægtig enten selv at møde paa de Steder, det befales, eller sende god, før og stærk Hjælp for i 3 Dage enten at grave eller paa anden Maade hjælpe til med at skaffe Aaen Udløb og istandsætte Stensbro. De, der ikke møde, ville blive tiltalte og straffede. Sk. T. 2, 40.

— Miss. til Anders Thott. Hoslagt sendes ham 2 Breve vedrørende Stensbro og Aaen med Ordre til at beramme en Tid med Steen Brahe og Corvits Viffert til Udførelse af Kongens Befaling og siden lade Broen og Aaen istandsætte, saaledes som de anse for bedst. Sk. T. 2, 41.

—¹ Miss. til Casper Markdanner om i Koldinghus Len at lade hugge saa meget Tømmer, som behøves til Bygningen af den søndre Bro over Aaen ved Byen, der efter Borgemeesters og Raads Beretning for nogen Tid siden er borttaget af stor Vandflod og ikke uden stor Bekostning igen kan laves. Orig.¹ Udt. i J. T. 4, 68.

¹ J. T. 18. ² Tr. i Ark. Mag. V. 117.

19. Juni (Kbhvn.). Miss. til nedennævnte Købstæder om straks at sende N Skibstømmermænd til København, da Kongen har Brug for nogle paa Holmen; hvis der i Byen ikke kan faas saa mange Skibstømmermænd, skulle de i Stedet sende Hustømmermænd, for at Kongens Arbejde ikke skal forsamles. Kongen vil give de fremsendte Løn og Underhold ligesom andre Skibstømmermænd. — Register: København 16; Køge og Næstved hver 8; Skelskør 6; Vordingborg, Kallundborg og Helsingør hver 4; Præstø 3; Holbæk og Nykøbing i Ods Herred hver 2; Malmø 10; Ysted 6; Landskrone og Helsingborg hver 4; Nyborg, Svendborg, Faaborg, Assens og Kerteminde hver 4; Middelfart og Bogenhøe hver 2. Sj. T. 17, 159.

— Aab. Brev om, at Borgemeistre og Raad i Malmø, hvem Kongen 15. Juni 1588 havde bevilget Halvparten af de følgende 3 Aars Told og Sise i Byen til Fuldførelse af Byens Befæstning, i de følgende 2 Aar maa oppebære al Tolden og Sisen til Befæstningen, da de have berettet, at de have taget sig for at gøre denne Bygning særlig udførlig og bestandig, saa den vil komme til at koste meget, og at den bevilgede Hjælp er bleven noget forringet ved, at den store Told, som gaves af det Korn, der udførtes fra Byen, er bleven nedsat; endvidere maa de, som tidligere bevilget, ogsaa oppebære Byskatten til Befæstningen. Denne Hjælp i Forening med det, Borgerne selv bidrage, skulle Borgemeistre og Raad efter Lensmanden Corvits Vifferts Raad og Anvisning anvende til Befæstningens Fuldførelse og aarlig gøre Regnskab derfor, saa man kan se, at den ikke er anvendt til andet. Borgemeistre og Raad skulle selv tilforordne en eller flere af deres Midler til at oppebære Tolden og Sisen, for at de bedre kunne have Opsigt med, at Hjælpen tilbørlig ydes. Sk. R. 2, 24 b.

— Miss. til Bispen i Viborg. Hr. Niels Svolgaardt, Sognepræst i Mariager, har berettet, at hans Præstegaard er brændt, da den skadelige Ildebrand overgik Byen, og siden ikke er bleven bygget op, da han ikke har haft Raad til at gøre noget ved den; da han siden den Tid har maattet bo i et ringe Bolig, har han nu begæret at faa nogen Hjælp til Præstegaardens Genopførelse. Kongen har i den Anledning bevilget, at han maa faa det nødvendige Bygningstømmer i Klosterets [Mariager] Skove, og befaler Bispen at forhandle med de andre Præster i Stiftet, som Gud har sparet for saadan Ulykke og bevaret i Velstand, om at yde

Hr. Niels nogen Hjælp efter enhver Lejlighed, da det baade i Sjælland og Skaane er sædvanligt og i sig selv sæmmeligt, naar en saadan Ulykke rammer en Præstemand, at de andre af kristen Kærlighed hjælpe ham noget paa Fode igen. J. T. 4, 68¹.

19. Juni (Ubhva.). Miss. til Jacob Seefeldt om i Mariager Klosters Skove at lade hugge saameget Tømmer, som behøves til Hr. Niels Svolgaardts Præstegaards Bygning, og forhandle med Sognemændene om, enhver efter sin Evne, at komme Hr. Niels til Hjælp med noget til Bygningen. Udt. i J. T. 4, 68.

— Miss. til Landsdommerne i Jylland om at afsige endelig Dom angaaende Straffen for Pouel Dal, der har overfaldet Præsten Hr. Niels i Hem, da han kom fra Kirken med Kalk og Disk i Haanden. J. T. 4, 69. (Tr.: Dsk. KL. IL 467 f.).

— Miss. til Niels Skram. Han har indberettet, at Gravene ved Slottet [Dronningborg] ere meget forgroede og maa istandsættes, da Slotsprammen ellers ikke kan komme op i dem, naar den skæl ud og ind med Korn, Ved og andet. Da der tidligere altid har været holdt en Ryddepram, hvormed man har kunnet holde Gravene rene, befales det ham at lade en saadan lave og siden holde 2 Pramkarle, der efterhaanden kunne rydde Gravene, dog skal han ogsaa bruge Slottets Bønder dertil, saa der ikke gøres nogen unødvendig Bekostning derpaa. Da Husene i Staldgaarden og paa Slottet efter hans Beretning ere meget taglamme, skal han købe en 3—4000 Tagsten, lade Manglerne reparere med saa ringe Bekostning som muligt og indskrive Udgiften i Regnskabet. Det sorte Klæde, som er omdraget i Gemakkerne paa Slottet, skal han ved første forefaldende Lejlighed sende hid. J. T. 4, 69 b.

— Miss. til Niels Skram om denne ene Gang at lade Borge-mestre og Raad i Randers faa 2 Læster Korn til deres Broers Bygning, da de have saa mange, at de maa anvende store Pengesummer paa at holde dem i Stand; han skal paase, at Broerne blive istandholdte. Udt. i J. T. 4, 70.

20. Juni (—). Kvittans til Frederik Leiel, Davidt Hansen, Morten Jensen, Niels Henriksen og Hans Meier, Toldere og Toldskrivere i Helsingør, paa 1118 Rosenobler, 150 Dobbeltmilreiser, 100 Goltgylden og 8000 Dlr., som de have indbetalt paa

¹ Tr.: Dsk. Mag. VI. 282.

Regnskab i Kongens eget Kammer paa Københavns Slot af Tolden fra 1. Maj 1588 til 1. Maj 1589. Sj. R. 13, 83 b.

20. Juni (Kbhvn.). Lignende Kvittans til samme paa 1100 Rosenobler, 9 dobbelte Dukater, 57 dobbelte Milreiser, 55 Engellotter, 12 ungerske Gylden, 66 Goltgylden og 14000 Dlr., som de have indbetalt paa Regnskab af Tolden efter 1. Maj 1589. Udt. i Sj. R. 13, 83 b.

— Aab. Brev om, at Abram Jensen, Rigens Skriver, der for nogen Tid siden har bosat sig i Køge, maa være fri for Skat, Hold, Vagt, Tov og anden kgl. og borgerlig Tyng, saalænge han er i ovennævnte Tjeneste. Sj. R. 13, 84.

— Ny Bestalling for Valentin Skin, der en Tid lang har tjent Kong Frederik II som Basunblæser, i samme Stilling med 40 Dlr. i aarlig Løn, 5 Dlr. i Maanedspenge, en sædvanlig Hofklædning og fri Bolig, saa snart noget bliver ledigt i Kongensgade. Lønnen skal regnes fra sidste 8. Marts. Sj. R. 13, 84 b.

— Aab. Brev, hvorved Lodvig Munk til Nørlund — der har paataget sig Betalingen af de 12000 Dlr., som Niels Stygge til Nøragergaard skyldte Kongen, og heri har faaet de 200 Dlr. afkortet, hvorfor Niels Jonsen til Tostelund havde 1 Gaard i Hafverløf By og Sogn og 1 Gaard i Vestbye i Aars Herred og 1 Stykke Eng, kaldet Skjøflingsbro, i Hvorum Herred i Pant, hvilke Gaarde Lodvig Munk siden har tilskiftet sig af Kronen og indløst fra Niels Jonsen — forpligter sig til ved sin adelige gode Tro og Love at skaffe Regeringsraadet Pantebrevet til Niels Jonsen senest inden Mikkelstdag. J. R. 5, 71.

— Miss. til Tolderen i Ribe. Grev Johan af Oldenburg, hvis Tjener forrige Aar har købt 100 Staldøksne i Nørrejylland og endnu skylder Tolden deraf, har anmodet om at maatte faa Øksnene toldfrit ud, hvilket Kongen ogsaa har bevilget. Naar Greven henvender sig til ham, skal han derfor frigive hans Tjener for den Borgen eller Forskrivning, han har taget af ham for Tolden, men han maa herefter ikke lade Øksne, som Herrers eller Grevers Tjenere kunne komme med, komme ud, medmindre de have Besked med sig om, at Øksnene toldfrit maa passere, eller de straks betale Tolden, for at man kan blive fri for saadant Overløb; han vil ellers selv komme til at staa til Retten. J. T. 4, 70 b.

22. Juni (—). Aab. Brev, hvorved Kongen tillægger Hr. Poufvel Andersen, Kapellan ved St. Nicolai Kirke i København, en

Genant af Københavns Slot og Kronens Korntiende af Kongens Lyngbye Sogn. Sj. R. 13, 85. (Tr.: KD. II. 439 f.).

22. Juni (Kbhvn.). Aab. Brev om, at M. Morten Hvas, Raadmand i Viborg, hvis Hustrus forrige Mand M. Kield Jul har laant Kong Frederik II 60 Dlr. og 120 Lod Sølvs, som Betaling herfor maa faa et under Lessøe strandet Skib, kaldet Svalen, med Skibsredskaber og Ladning. J. R. 5, 72. K.

— Aab. Brev om, at Lodvig Munk til Qvistrup, Embedsmand paa Ørum, — deraf Kong Frederik II havde faaet Befaling¹ til at bygge en Bro over Vadestedet Struen i Giemsing Sogn mellem Thy og Vendsyssel eller holde en Pram der, da der er en almindelig Fart derover og det er et farligt Vadested at komme over formedelst Vandets Ebbe og Flod, — har berettet, at en saadan Bro eller Pram ikke kan holdes med den Skp. Byg af hver Gaard i Thy, som ved Kong Frederik II's Brev var henlagt dertil. Da Vadestedet er almindelig Vej og det særlig for Bønderne i Thy og Ginding Herred som de nærmest boende er af Betydning, at der bliver lagt Bro derover, har Kongen bestemt, at enhver Mand i Ginding Herred i de næste 3 Aar aarlig skal give 1 Tindels Skp. Korn, Rug eller Byg, hvilket Brokorn Lodvig Munk maa oppebære mod Forpligtelse til at bygge en god stærk Bro med stærke Pæle, Tømmer og Egebrædder og med Rækker langs med Siden, saa den vejfarende Mand uden Fare kan komme derover. Det befales derfor alle Bønderne i Ginding Herred, hvem de end tjene, aarlig i de næste 3 Aar hver at levere 1 Skp. Korn til Lodvig Munk eller hans Fuldmægtig. J. R. 5, 72 b. K.

23. Juni (—). Miss. til Peder Gyldenstjerne til Tim, Marsk, Hans Lange til Brenning, Embedsmand paa Lundenes, Tygge Krabbe til Bustrup og Kield Jul til Stubbegaard. Da Lodvig Munk til Qvistrup, Embedsmand paa Ørum, har indberettet, at Sandet har ødelagt en stor Del af Slottets Byer, Gaarde og Ejendom, og at Bønderne derfor klage over ikke at kunne udrede den sædvanlige Landgilde, ligesom han selv ogsaa bliver brøstholden med den Indkomst, hvoraf han skal svare sin Afgift, befales det dem med det første at besigte alt Kronens Gods i Ørum Len, undersøge, hvad der er ødelagt af Sand og i hvor høj Grad det er forringet, og sende Regeringsraaderne Besked derom. J. T. 4, 71.

¹ 16. Febr. 1578.

24. Juni (Åbbvu.). Miss. til Niels Parsberg om med det allerførste at fremsende 200 Lam til Udspisningen paa Københavns Slot. Udt. i Sj. T. 17, 159 b.

— Bestalling for Jens Pedersen, Borger i Malmø, som Tolder og Sisemester smstda. Han skal aarlig gøre Rente-mesteren Regnskab for al Told og Sise, men maa i de følgende 2 Aar ikke gøre Borgemestre og Raad nogen Hinder paa Tolden og Sisen, som Kongen har bevilget dem til Byens Befæstning. Han skal have samme Løn som den forrige Tolder. Sk. R. 2, 25 b.

— Aab. Brev, hvorved Afgiften af Krontienden af Ildtsbiørg¹ Sogn i Halland, som Jomfru Margrete Skovgaard for nogen Tid siden har fæstet for en aarlig Afgift af 24 Dlr., nedsættes til 16 Dlr., at betale til Lensmanden paa Laugholm, da hun har klaget over, at den først satte Afgift er for høj, eftersom Tienden kun beløber sig til 20 Tdr. Rug. Sk. R. 2, 26 b.

— Forleningsbrev for Tage Krabbe til Jordberg, Hofsinde, paa 5 Gaarde i Lemmidstrø By og Sogn og 3 Gaarde, 2 Fiskere og 2 Gadehuse i Birkisagger i Vemindts Herred i Skaane, uden Afgift, til Erstatning for 2 Gaarde, som hans afdøde Moder² med mere Gods havde faaet i Pant³ af Kong Frederik II for Penge, laante i sidste Fejde, men som siden ere mageskiftede bort, den ene til Anders Bing⁴ og den anden til Jacob Krabbe⁵, og for 1 Gaard i Jordberg, der nævnes i Pantebrevet, men nu ligger under Malmøhus, og som hverken hans Moder eller han selv, hvem Pantebrevet er tilfaldet ved Søkendeskiftet, har haft. Sk. R. 2, 27.

— Miss. til Corvits Viffert om at lade Tage Krabbe til Jordberg, Hofsinde, faa de 5 Gaarde i Lemmidstrø By og Sogn og 4 Gaarde og 2 Gadehuse i Birkisagger i Vemingshøj Herred i Malmøhus Len, som Kongen har forlenet ham med, og i Stedet lægge det Gods, som Skibshovedsmand Gilbert Jung hidtil har haft i Forlening, ind under Slottet, for at dette ikke skal blive forblottet paa Gods. Sk. T. 2, 42.

— Miss. til Anders Bing og Anders Thott, Embedsmænd paa Varberg og Laugholm. Da Tage Krabbe til Jordberg, Hofsinde, ved et med Kong Frederik II afsluttet Mageskifte⁶ er bleven Kronen 37 Tdr. Korn skyldig og nu til Vederlag derfor har tilbudt 1 Gaard i Hvindrup i Vegstrup Sogn i Høgs Herred og 1 Gaard i

¹ Eldsbergs, Tønneras H.

⁴ 6. Marts 1582. ⁵ 6. Maj 1578.

² Karine Ged, Mogens Krabbes.

⁶ 17. Febr. 1586.

³ 17. April 1566.

Skildagger¹ i Varberg Len, skulle de med det første besigte disse 2 Gaarde, beregne, hvormeget de med Ejendom og Landgilde beløbe sig til, og om Kronen kan være tjent med at faa dem for ovennævnte 37 Tdr. Korn, og indsende Besigtelsen til Kancelliet. Sk. T. 2, 41 b.

24. Juni (Kbhvn). Miss. til Frederik Hube, Embedsmand paa Olleholm, om at bestille 2 eller 3 Færger eller Skuder, der kunne ligge rede til at overføre nogle fremmede Herrers² Gesandter til Helgenhaufn. K. Udt. i F. og Sm. T. 2, 61.

0. 24. Juni (—). Miss. til Abbedissen i Mariibo. Da nogle af Hofsinderne have faaet Ordre til at ledsage nogle spanske Gesandter gennem Laaland, skal hun henimod deres Ankomst bestille de bedste Herberger, der kunne faas i Byen, til dem, skaffe dem ferak Fisk og hvad andet, der kan faas og behøves, saa de kunne blive trakterede paa det bedste, og optegne alt paa klare Registre, hvorefter det vil blive hende betalt af Kongen. K. Udt. i F. og Sm. T. 2, 61.

24. Juni (—). Mageskifte mellem Mogens Gjæse til Bremeravold og Kronen. J. R. 5, 73 b. K. (Se Kr. Sk.).

— Aab. Brev om, at Niels Pedersen og Jørgen Sommerfeldt, Borgemestre i Aarhus, i Aar hver maa indføre 6 Læster Rostockerøl sise frit. Udt. i J. R. 5, 76 b.

— Miss. til Mandrup Parsberg. Da Kiold Brockenhuus til Lierbeck vil tilmageskifte sig 2 Stykker Jord, det ene i Hastedt Enemærke og det andet i Jegebjerg³ Mark, der bruges af en Kronens Bonde i Jegebjerg, mod at udlægge Bonden god og belejlig Fyldest i Jegebjerg Mark, og Kongen har bevilget Mageskiftet, saafremt Bonden kan faa Fyldest i godt og belejligt Gods, skal Mandrup Parsberg undersøge Sagen og, hvis Bonden selv samtykker og kan faa god og belejlig Fyldest, bringe Mageskiftet i Orden. J. T. 4, 71 b.

— Miss. til Borgemestre og Raad i Viborg. Morten Hvas, Raadmand i Viborg, har berettet, at nogle af afdøde Eskild Brock i Viborgs Arvinger for nogen Tid siden havde erhvervet Kong Frederik II's Befaling til Borgemestre og Raad om at lade Eskild Brocks Gaard i Viborg vurdere, hvorefter Gaarden er bleven vurderet til 630 Dlr., og at Borgemestre og Raad derefter have paa-

¹ Skolager, Vise H.

² F. og Sm. T.: de spanske.

³ Egebjerg, Vor H.

lagt ham, hos hvem 2 af Arvingerne Anne Eskildsdatter og Johan Eskildsdatter opholde sig, paa diesses Vegne at tage Gaarden og betale hver af de andre Arvinger 90 Dlr. Dette har han ogsaa næsten gjort, men da Borgemestre og Raad ikke have bestemt noget om, hvor han skal søge sine udlagte Penge, om han skal beholde Gaarden, indtil han faar dem, eller skal søge dem hos nogen, har han begæret en Befaling til dem om at afsige en Kendelse herom. Det befales dem paany at tage Sagen for og afsige Dom om, hvor Morten Hvas skal søge sin Betaling for de Penge, han har betalt Arvingerne. J. T. 4, 73 b.

25. Juni (Kbhvn.). Miss. til Envoldt Kruse. Tomits Jørgensen, Toldskriver i Ribe, har berettet, at der er gjort Antegnelse til hans Regnskab for forforrige Aar angaaende nogle toldfri Øksne, som Borgerne i Ribe have købt i Fyretendømmet og udskebet for Ribe, hvilke Øksne han har opført i Regnskabet, for at ingen skulde understaa sig til at tilholde sig flere Øksne toldfri, end de med Rette kunne gøre, medens de tidligere Toldere ikke have opført dem. Envoldt Kruse skal godtgøre ham de toldfri Øksne indtil denne Tid, men befale ham at foreholde dem, der ville uddrive saadanne toldfri Øksne, at de skulle føre nøjagtigt, skriftligt Bevis for, hvor de have købt Øksnene; dette Bevis skal Toldskriveren vedlægge sit Regnskab, og han maa ikke tage de Personers Sedler eller Ord alene gode, der have købt eller ville uddrive Øksnene. Sj. T. 17, 160 b.

— Aab. Brev til Indbyggerne i Skaane om, at Kongen har beskikket Lauge Urne til Beltebjerg til Landsdommer i Skaane, efterat han har aflagt Ed til Kongen, hvorfor det befales alle at holde ham for Landsdommer og søge deres Ret hos ham. Sk. T. 2, 43.

— Aab. Brev om, at Lauge Urne til Belteberg, der har paataget sig at være Landsdommer i Skaane, for Aaret til 1. Maj 1590 skal have 400 gl. Dlr. i Løn af Rentekammeret, da der nu ikke er noget Len ledigt, som han kan faa for sin Tjeneste. Efter den Tid vil Kongen betænke ham med et Len. Sk. R. 2, 28 b.

— Forleningsbrev for Kiøne Qvitzov paa noget Gods i Hassens Birk, som Kong Frederik II har faaet¹ til Mageskifte af Eske Brock til Estrup og havde givet Kiøne Qvitzov Løfte om

¹ 9. Aug. 1587.

at faa i Forlening, men hvorpaa denne dog formedelst Kongens Død ikke fik noget Forleningsbrev, nemlig 3 Gaarde i Hollum og 1 Gaard og 2 Gadehuse i Løngsbeck, uden Afgift. J. R. 5, 77. K.

25. Juni (Mbhvn.). Følgebrev for samme til Bønderne paa ovennævnte Gods. Udt. i J. R. 5, 77 b. K.

— Miss. til Mandrup Parsberg og Knud Brahe, Embedsmænd paa Skanderborg og Aarhusgaard. Da Hans Rostrup til Siellofskofgaard har begæret 2 Kronens Gaarde i Skjæring By og Sogn og Fjerdeparten af Enemærkeskoven Egenholt til Mageskifte for 1 Gaard i Aasse i Vor Herred, 1 Gaard i Morslet By og Sogn i Ning Herred og, hvis det ikke forslaar, yderligere Udlæg i Darum By og Sogn i Riberhus Len, skulle de med det første besigte Mageskiftagodset, ligne det og indsende Besigtelsen til Kancelliet. J. T. 4, 71 b.

— Miss. til Albrit Friis til Harritskier og Erik Lunge til Stoufgaard. Peder Rantzau, Embedsmand paa Flensborg Slot, har berettet, at han har staaet i Handel med Kong Frederik II om at faa nogle af Ribe Hospitals Gaarde til Mageskifte, hvilket den afdøde Konge ogsaa har bevilget, saafremt Hospitalsforstanderne mente, at Hospitalet kunde være tjent med det Vederlag, som Peder Rantzau vilde give; Mageskiftet blev dog ikke til noget, da Hospitalsforstanderne ikke mente, at Hospitalet kunde være tjent med det Gods, Peder Rantzau da vilde give til Vederlag. Da Peder Rantzau nu har tilbudt at ville udlægge Hospitalet noget andet Gods, der efter hans Mening, baade hvad Ejendom, Landgilde og Belejlighed angaar, er lige saa godt som Hospitalets, nemlig 3 Gaarde og 4 Bol i Vinum og 3 Gaarde og noget øde Gods i Maalden¹, hvorfor han begærer af Hospitalets Gods: 2 Gaarde i Vollum, 1 Gaard i Kringelum², 1 Gaard i Faarbollum³, 3 Gaarde i Hiseberg⁴ og 3 [Gaarde] i Døstrup, og har tilbudt desuden at ville give Hospitalet 30 gamle Dlr., skulle de besigte alt Mageskiftagodset, ligne det og indsende Besigtelsen til Kancelliet. J. T. 4, 72 b.

26. Juni (—). Miss. til Ofve Lunge. Da Lodvig Munk til Nørlund har tilforhandlet sig to Gaarde i Aars Herred, den ene i Hafversløf By og Sogn, den anden i Vesby, som Niels Jonsen til Tostelund havde i Pant tilligemed Engen Skiøfverlinge Brohe i Hvorum Herred for 200 Dlr., og har forpligtet sig til at indløse

¹ Mjolden, Lø H.

² Kringholm, samme H.

³ Forballum, samme H.

⁴ Høj-

bjærg, samme H.

både Gaardene og Engen, hvorfor de 200 Dlr. straks ere blevne afkortede i den Sum Penge, han skulde betale Kongen, skal Ofve Lunge straks lægge Engen ind under Slottet [Aalborghus] igen og føre Afgiften deraf til Regnskab. J. T. 4, 74 b.

26. Juni (Åbbvu.). Miss. til Casper Markdanner. Da Laurits Brockenhuus, Embedsmand paa Nyborg, der ikke endnu har faaet noget Vederlag for sit Gods i Follerup og andensteds i Koldinghus Len, som den afdøde Konge for nogle Aar siden fik, har begæret enten at faa Vederlag derfor eller at faa sit eget Gods tilbage, og Rigens Raad nærer Betænkelighed ved under Kongens Ungdom at udlægge ham Vederlag derfor efter hans Forslag, skal Casper Markdanner lade ham faa sit eget Gods tilbage, indtil Kongen selv kan handle med ham derom. J. T. 4, 75.

— Miss. til Albrit Friis for Molt Herred, Erik Lange for Slags Herred, Hans Lange for Øster og Nør Herreder og Erik Lunge for Nørvangs Herred. Denne Brevviser Jacop Arp, forhen Skriver paa Koldinghus, har berettet, at en Del Bønder i ovennævnte Herreder, hvoraf nogle endnu høre under Kronen, andre ere bortskiftede til Adelen og Ribe Kapitel, staa til Restance med Landgilde, Skat, Indfæstning, Sagefald og andet fra den Tid, de laa under Koldinghus; den afdøde Konge har alvorlig paabudt¹ Fogder, Embedsmænd, Delefogder og andre at hjælpe Jacop Arp til at faa Restancen ind, men det har ikke frugtet noget. Det befales dem nu at hjælpe ham til uden videre Forhaling at faa Restancen ind hos Bønderne og, hvis nogle af disse ere bortskiftede til Adelen eller Kapitlet, hos deres Herskab hjælpe ham til at faa sin Betaling, saa han ikke med Rette skal have noget at klage over. J. T. 4, 75 b. K.

— Miss. til Frants Rantzau om at lade Jomfru Helvig Kaas faa Linderup Kirketiende i Vras Herred i Fæste, hvis hun overlever Søren Olfen, der nu har den. K. Udt. i J. T. 4, 76.

— Miss. til Hans Lange. Da Hans Reimand, Kongens Moders Skrædder, der af den afdøde Konge var bleven forlenet² med Afgiften af Kronens Korntiende af Bodbjerg³ Sogn i Hierum Herred, som Simon Olufsen i Hellum har i Fæste, nu i Stedet er bleven forlenet⁴ med en Tiende i Sjælland, skal Hans Lange igen oppebære Afgiften af Tienden af Bodbjerg Sogn til Lundenes og gøre Regnskab derfor. J. T. 4, 76. K.

¹ 24. Dec. 1587. ² 8. Jan. 1580. ³ Bodbjerg. ⁴ 11. Marts 1589.

27. Juni (Kbhvn.). Miss. til Envold Kruse. Chresten Skeel, Embedsmand paa Aakier, har berettet, at da Bøufling Len indløstes fra ham for Pantessummen og han fik det paa Afgift, takseredes han ikke til at holde Heste deraf, men Kong Frederik II befalede ham mundtligt alligevel at holde samme Antal Heste som hidtil, nemlig 8, og lovede, at det skulde blive ham godtgjort i Regnskabet. Han har derefter ogsaa holdt Hestene, men ikke faaet noget afkortet i Afgiften, hvorfor han nu har begæret, at hans Bekostning maa blive betænkt. Kongen har ogsaa bevilget, at han i Regnskabet maa faa Godtgørelse for de Heste, han efter Kong Frederik II's Befaling har holdt udover sit Forleningsbrev, og befaler Envold Kruse at godtgøre ham det i hans Regnskab. Sj. T. 17, 159 b.

28. Juni (—). Miss. til Borgemestre og Raad i Køge. Da Hr. Rasmus Augustini, Sognepræst i Køge, har klaget over, at hans Underholdning er meget ringe, og har ansøgt om enten at faa den forbedret eller blive betænkt paa anden Maade, skulle de med det første erklære sig om, hvad Underhold Sognepræsten hidtil har haft, og hvis den er saa ringe, at han ikke kan leve deraf, skaffe ham en særlig og nødtørftig Underholdning, saa han ikke skal have behov at klage og Kongen kan vide, hvad han skal svare, hvis Præsten yderligere henvender sig til ham. Sj. T. 17, 160 b.

— Miss. til Christen Fris, Byfoged og Tolder i Ysted, om at købe 16 Læster Skelnekalk til Kongen, fragte en Skude til med det første at føre Kalken til København og indskrive Udgiften i sit Regnskab. Udt. i Sk. T. 2, 43 b.

— Miss. til Niels Friis, Embedsmand paa Nykøbing, om at skaffe Snedker Mickel Philips, med hvem der er sluttet Kontrakt om Arbejdet der paa Slottet, en Bolig, hvori han kan bospise sine Folk, og naar den Tid kommer, da der skal arbejdes ved Lys, de nødvendige Lys, for at Arbejdet desbedre kan gaa for sig. Hvad der gaar med skal han føre til Udgift. Orig. K. Udt. i F. og Sm. T. 2, 62.

— Miss. til Tolderen i Ribe. Peder Rantzau, Embedsmand paa Flensborg Slot, har berettet, at Tolderen gør ham Hinder paa de Øksne, han vil købe og lade føre til sin Gaard Trøiborg for at sættes paa Stald, idet han vil regne ham for en Udlænding; da Trøiborg ligger her under Riget og han skal svare Rostjeneste og

andet deraf som en Rigets indfødt Undersaat, har Kongen bevilget, at han her i Riget aarlig maa købe 200 Økne og uddrive dem til Opstaldning paa Trøiborg, dog skal han svare sædvanlig Told deraf. J. T. 4, 76 b.

29. Juni (Kbhvn.). Miss. til de Herremænd, der skulle til Skotland. For nogen Tid siden¹ skrev Kongen til dem, at han vilde sende dem udenlands til Skibs, og han formoder stadig, at de ere villige og ville staffere sig selv og deres Folk paa det bedste til Rejsen. Det befales dem nu straks at begive sig til København med deres Folk, indrette sig paa straks at kunne tiltræde Rejsen og staffere sig selv og deres Folk med Klæder og andet, saa de kunne være Kongen og deres fædrene Rige til Ære. — Register: Breide Rantzau, Anders Thott, Jørgen Urne, Jørgen Brahe, Knud Grubbe, Oluf Daa, Knud Rud Eriksen, Christian Friis, Ofve Lunge til Odden, Albrit Skeel, Hannibal Gyldenstjerne, Godtsef Budde, Henning Reventlov, Erik Kaas, Biørns Søn, Henning Gjøe, Henrik Gyldenstjerne (30. Juni). Sj. T. 17, 161.

30. Juni (—). Følgebrev for Mourits Pudebusch til Kjørup til Bønderne under Jungshofvit Slot. Sj. R. 13, 85 b.

— Bestalling for Claus Bilde som Skibshøvedsmand med en aarlig Løn af 300 gl. Dlr. og sædvanlig Hofklædning til sig selv tredje. Sj. R. 13, 85 b.

— Miss. til Hack Ulfstand om snarest at sende 300 Lam og 300 Par Høns til København til Udpisningen. Sj. T. 17, 162.

— Lignende Miss. til Herman Jul om at sende 200 Lam og 300² Par Høns. Udt. i Sj. T. 17, 162.

— Aab. Brev om Forbud mod at benytte ulovlige Havne i Riget. Sj. T. 17, 162. Orig. (til Holbæk) i Københavns P. A. (Tr.: CCD. II. 538 f.).

— Aab. Brev til alle Lensmændene om Manddrabere. Sj. T. 17, 163. (Tr.: CCD. II. 540 f.).

— Aab. Brev om Indtrædelse i Rettergangen som Hjemmel. Sj. T. 17, 163 b. (Tr.: CCD. II. 541 f.).

— Aab. Brev om Kost og Tæring, som Herredsfogder idømmes. Sj. T. 17, 164. (Tr.: CCD. II. 542 f.).

— Miss. til Lensmændene³ over hele Danmark om at forkynde ovenstaaende 4 aabne Breve og paase Overholdelsen af dem. Sj. T. 17, 165.

¹ 11. Marts 1589. ² Sj. T. har: 2. ³ De opregnes alle med deres Løn.

30. Juni (Kbhvn.). Miss. til Steen Brahe og Corvits Viffert om at være til Stede, naar Lauge Urne første Gang sidder Landsting i Skaane, og baade ved denne Lejlighed og senere, naar han begærer deres Raad i vigtige og vanskelige Sager, meddele ham deres gode Raad og Betænkning. Sk. T. 2, 43 b.

— Miss. til Axel Gyldenstjerne, Corvits Viffert, Lauge Urne, Landsdommer, Gabriel Sparre, Jørgen Biae og Christen Gyldenstjerne. Da Tage Krabbe til Jordberg, Hofsinde, har berettet, at den tidligere Befaling til dem om at dømme i Trætten om, hvorvidt Øen og Øense bør følge ham eller Fru Gjørvel Fadersdatter, Lauge Brahes Enke, paa Kronens Vegne, endnu ikke er udført, og han har begæret Skrivelse til dem om at udføre den, befales det dem med det første at begive sig paa Aastederne, undersøge Sagen, dømme Parterne imellem og give Dommen beskrevet. Hvis nogen formedlet lovligt Forfald ikke kan møde, skulle de mødte have Fuldmagt til at tiltage en anden god Mand i Stedet. Sk. T. 2, 44.

— Aab. Brev om, at Hans Rostorp, tysk Kancelliforvandt, der af Kong Frederik II er bleven forlenet¹ med et Kannikedømme i Aarhus Domkirke, indtil videre maa nyde Gæsteri, Ægt, Arbejde og anden Herlighed af Kanniketjenerne og det Kommungods, han kan faa, hvilket ellers, naar ikke anderledes bestemmes, altid følger Kronen til Aarhusgaard af Kannike- og Vikariatjenerne i Aarhus Kapitel. J. R. 5, 78. K.

— Miss. til Casper Markdanner. Da Kongen nu er kommen til endeligt Skifte med Mogens Gjæ til Bremmersvold om to ham tilhørende Gaarde i Lille og Store Velling, som Kong Frederik II 1576 lod lægge under Koldinghus, og Mogens Gjæ ingen Landgilde eller anden Oppebørsel har faaet af disse Gaarde siden den Tid, skal Casper Markdanner undersøge, hvormeget Mogens Gjæ derved har mistet, betale ham det og føre det til Udgift. J. T. 4, 77.

— Lignende Miss. til Niels Skram om at betale Mogens Gjæ for Oppebørselen og Møllenskylden af hans Part i Aarup Mølle, der 1580 blev lagt under Drotningborg. Udt. i J. T. 4, 77 b.

— Miss. til Christen Skeel. Da Kongen har bevilget, at Thomas Jacobsen, Borger i Flensborg, i Betaling for det, Kongen

¹ 28. Jan. 1587.

har ladet udtage hos ham, maa faa alt det Korn, der kan undværes fra Aakier Slot, skal Christen Skeel blive enig med Thomas Jacobsen om Prisen, levere ham Kornet, tage Bevis for det, han udleverer, og lægge det ved sit Regnskab. J. T. 4, 78.

I. Jull (Abhvm.). Aab. Brev om, at Dr. Niels Krag, der i nogen Tid har studeret i Udlandet og gjort saadanne Fremskridt, at han med Frugt kan tjene ved Universitetet, herefter ekstraordinært skal læse ved Universitetet over Historie eller hvad anden Materie, der bliver ham paalagt, da der ingen ordinær Post er ledig, som han kan blive forserget med. Den Materie, han vil behandle, skal fastsættes med Rektorens og de ældste Professorers Raad og Vidende. For sin Tjeneste skal han aarlig have 200 gl. Dlr. af Rentekammeret, indtil han paa anden Maade kan blive forserget ved Universitetet. Sj. R. 13, 88¹.

— Miss. til Anders Dresselberg. Mogens Gjæ til Bremmersvold har berettet, at han har haft Trætte med Fru Birgitte Bøller, Christoffer Gjæes Enke, som han mente burde indføre hendes Husbonde Christoffer Gjæes Breve efter Loven, og at Trætten, da den er kommen for Anders Dresselberg, af denne er indsat for Kongen og Rigsraadet, skønt det er en Sag, som burde paa-dømmes paa Landstinget. Det befales ham igen at stævne Sagen for sig og dømme om, hvorvidt den bør komme til Samfrænder eller ej. Sj. T. 17, 166 b.

— Miss. til Envoldt Kruse. Ludvig Munk, Embedsmand paa Ørum, har berettet, at hans afdøde Fader Oluf Munk for en rum Tid siden har laant Kongens Fader 600 ny Dlr. og 1200 Mk. danske paa Gælds-brev, og at han selv har Kvittanser paa nogle Fjer, som han efter Kongens Faders Befaling har købt; da han har begæret at faa Pengene og Fjerene afkvittede i sit Regnskab, befales det Envoldt Kruse at gøre dette. Sj. T. 17, 167.

— Miss. til Raadmand Oluf Madsen i København om at betale 750 Dlr. af Vespenees Indkomst til Raadmand Herman Møller i Hamborg for Bygningen af en Gaard i Hamborg til Kongen. Sj. T. 17, 167. (Tr.: KD. IV. 686 f.).

— Forlæningsbrev for Biørn Knudsen, Landsdommer i Sønderhalland, der har lovet ogsaa at være Landsdommer i Nørre-halland, paa Kronens Gods paa Hammerøen og det Lakse-

¹ Tr.: C. F. Wegener, Om A. S. Vædel. 2. Udg. S. 191.

fiskeri i Rolsaa, som afdøde Corvits Lauritsen hidtil har haft, uden Afgift. Sk. R. 2, 29.

1. Jull (Kbhvn.). Aab. Brev til Indbyggerne i Nørrehalland om, at Kongen har beskikket Biørn Knudsen til at være Landsdommer i Nørrehalland, efterat han har aflagt Ed til Kongen, hvorfor det befales alle at holde ham for Landsdommer og søge deres Ret hos ham. Sk. T. 2, 45.

— Miss. til Anders Thott om at udlægge Biørn Knudsen, Landsdommer i Sønderhalland, der har lovet ogsaa at være Landsdommer i Nørrehalland, en Gaard i Aasted Herred, der ligger bekvemt for ham, naar han rejser til Nørrehallands Landsting, da det vil falde ham besværligt at rejse saa ofte mellem Landstingene, medmindre han har et bestemt og bekvemt Sted, hvor han kan have Natteleje. Sk. T. 2, 45 b.

— Forleningsbrev for Leene Hansdatter, Hr. Jørgen Mortensens Enke, i Kolding paa Kronens Korntiende af Østed Sogn, kvit og frit. Udt. i J. R. 5, 78 b. K. (i Udt.).

— Miss. til Albrit Friis og Hans Lange, Embedsmænd paa Riberhus og Lundenes. Kong Frederik II har for nogen Tid siden¹ tilskiftet afdøde Josva von Qvallen paa hans Hustru Fru Magdalene Munks Vegne 3 jordegne Bøndergaarde i Hammerum Herred, kaldede Hollenholt, Kiergaard og Trelund, baade Kronens Herlighed og den jordegne Bønder ejendom deri, og forpligtet sig til² at handle med Bønderne om deres Ejendom deri; dette er ogsaa sket, men der har ikke kunnet udrettes noget formedelst forskellige Lovmaal og Forfølgninger, der ere foretagne mod Bønderne. Lodvig Munk har nu paa sin Søsters og hendes nuværende Mand Hr. Sifvert Reinskats Vegne begæret, at Kongen vil betale Bønderne deres Ejendom i Gaardene, saa Søsteren og Svogeren kunne faa disse. De skulle kalde Bønderne for sig, forhandle med dem om Ejendommen og, hvis de kunne udrette noget og blive enige med Bønderne om Købet paa rimelige Vilkaar, sende Kongen Besked, saa han nærmere kan betænke sig derom. J. T. 4, 78 b.

— Miss. til Frants Rantzau om at overlevere Jørgen Friis, Landsdommer i Nørrejylland, Vindersløfgaard med Avl og alle Kronens Bønder i Liusgaard Herred, der hidtil have ligget under Silkeborg, samt Inventarium, Jordebøger og andet, som

¹ 27. Marts 1579. ² 26. Marts 1579; jvfr. 4. Aug. 1587.

bør overleveres; endvidere skal han levere ham den Smørlandgilde og hvad andet, der er faldet i Herredet siden 1. Maj. Fra Overleveringen undtages Karup Birk og de deri boende Bønder, der fremdeles skulle høre under Silkeborg Slot. J. T. 4, 79.

2. Jull (Kbhvn.). Forleningsbrev for Jørgen Friis til Krastrup, der har lovet at være Landsdommer i Nørrejylland, paa Vindersløfgaard i Liusgaard Herred med alle Kronens Bønder i Herredet, der hidtil have ligget under Silkeborg, og al den gejstlige Jurisdiktion med alle Kronens Tiender og anden Rettighed, saafremt det ikke ved særlige Fundaeter er forskrevet derfra, uden Afgift. Dog undtager Kongen Karup Birk, der vedblivende skal følge Silkeborg, ligesom han ogsaa forbeholder Kronen Skoven i Herredet med Oldengæld og anden Indkomst, dog skal Jørgen Friis, naar der er Olden, enten have Olden til 400 Svin eller Oldengæld af det samme Antal, ligesom han ogsaa selv maa beholde Halvparten af Indtægten ved Salg af Vindfælder og fornede Træer. Han skal holde de Dyrevogtere, som nu ere ansatte i Liusgaard Herred, og give dem den i deres Bestalling fastsatte Løn og Underholdning. J. R. 5, 78 b.

— Miss. til Chresten Friis om straks at overlevere Jungshofvit Slot og Len med Inventarium, Jordebøger og andet til Mourits Podebusk til Kiørup. Sj. T. 17, 168.

3. Jull (—). Aab. Brev til Adelen i Danmark. Da det altid har været Skik, at Adelen har ladet sig mønstre med de Folk og Heste, den er pligtig at holde, og Kongen tidligere har ladet udgaa aabent Brev om, at alle skulde have deres Rustning rede, saa de kunde møde til Mønstring, naar det befaledes, meddeles dem nu, at Kongen har bestemt at ville lade holde Mønstring den 4. Nov. og har bestemt N. N. til at mønstre dem. Det befales dem at møde med den Rustning, de skulle holde af deres Forlening og Arve-gods, i Købstaden N, lade sig mønstre og baade deri og i andet have de tilforordnede Raader og gode Mænd betroede, som om Kongen selv var til Stede. — Register paa de Raader og gode Mænd, der skulle mønstre Adelen: I Jylland: Kansler Niels Kaas, Peder Gyldenstjerne, Rigens Marsk, Jørgen Skram, Manderup Parsberg, Hendrik Belov, Jacob Seefeldt, Chresten Skøel og Albrit Friis. — I Sjælland, Laaland og Falster: Jørgen Rosenkrantz, Hack Ulfstand og Arrild Hvitfeldt, Rigens Kansler. — I Fyen: Peder Munk, Admiral, Erik Hardenberg, Absolon Gjæe og Breide Rantzau. — I

Skaane: Christoffer Valkendorf til Glorup, Anders Bing og Corfvits Viffert. Sj. T. 17, 168. Orig. (til Niels Kaas).

3. Juli (Kbhvn.). Miss. til Stiftslensmændene om at lade det aabne Brev om Mønstringen forkynde for Adelen i deres Stift, tilskrive hver enkelt og sende ham Kopi af Brevet, saa de uden al Undskyldning kunne rette sig derefter. De skulle optage Registre over alle dem, som bo og have deres Sædegaarde i Stiftet, og med det første indsende disse til Kancelliet, at man kan have dem at rette sig efter. Sj. T. 17, 169 b.

Omr. [3. Juli]¹ (—). Kgl. Stadfæstelse af en af Christen Søfrensen, Skolemester i Lemvig, fremlagt Vedtægt af Borgemestre, Raad og Borgere smsteds, hvorved disse have bestemt, at der hver Søndag skal holdes Morgenprædiken i Sognekirken, hvorfor de og deres Efterkommere aarlig ved Juletid skulle give den, der besorger Tjenesten, 10 gl. Dlr., og at Kirkeværgerne skulle holde Skolen og Skoletjenernes Bolig i Stand for de Penge, som de have vedtaget aarlig at ville yde Kirken udover den sædvanlige Tiende. J. R. 5, 79 b.

3. Juli (Kronborg). Aab. Brev om, at Kongen har sluttet følgende Kontrakt med Jørgen Brahe om det meget bygfældige Landskrone Slots Istandsættelse: Jørgen Brahe skal bygge et 2 Loffer højt Hus paa Slottet, saaledes som han har vist Steen Brahe og Corvits Viffert, Embedsmænd paa Helsingborg og Malmø Slotte, hvem Kongen havde beordret² til at undersøge Landskrone Slots Bygfældighed, muret op af Grund under det første Loft og siden af Tømmer og muret mellem Træværk oventil, og forsyne dette Hus med Loffer, Døre, Tag, Vinduer, Skillerum og andet, alt paa egen Bekostning, kun skal Kongen skaffe ham en Skibsladning Tømmer og de til Loffer og Døre nødvendige Deler, hvilket han dog selv skal lade hente paa sin egen Bekostning, ligesom han ogsaa i Kronens Skove maa hugge det Smaatømmer, som behøves, og maa anvende det Tømmer af det gamle Hus, som kan bruges. Endvidere skal han paa egen Bekostning lade bygge en ny Bro ved Slottet, da den, som nu er der, er aldeles forfalden, lade det store Hus paa Slottet istandsætte med Skelning og andet, som mangler, og lade lave nye Lader til Skytset paa Slottet. Til Vederlag for de derved foraarsagede Udgifter maa han i de næste 2 Aar have Landskrone Slot og Len afgiftsfrit. Sk. R. 2, 29 b.

¹ Indført mellem Breve af 5. og 10. Juli. ² 18. Marts 1589.

3. Juli (Kronborg). Miss. til alle Kapitels-, Prælat-, Kannike-, Vikarie-, Kirke-, Kloster-, Provste- og Præstetjenere i Landskrone Len om efter nærmere Tilsigelse af Jørgen Brahe eller hans Fuldmægtige at møde med Heste og Vogn paa de Steder, hvor det anvises dem, og hver føre 3 Læs Tømmer, Sten eller Kalk til Landskrone Slot til Byggeriet smstds., da Kronens Bønder under Slottet alene ikke kunne udføre dette Arbejde. De, der ikke møde, ville blive straffede for Ulydighed. Sk. T. 2, 46.

-- Miss. til Erik Lykke paa Gotland om at skaffe Jørgen Brahe, der skal bygge noget paa Landskrone Slot, en Skibsladning Tømmer dertil, baade Bjælker og andet Tømmer, saaledes som Jørgen Brahe nærmere angiver, naar han sender Skib efter Tømmeret. Sk. T. 2, 46 b.

— Miss. til Henning Gjæe til Kiestrup, der tidligere har tilbudt at ville følge Kongens Søster til Skotland, om straks at begive sig hid, da de skotske Gesandter, der skulle hente hende, nu ere komne og med det første igen blive affærdigede; han skal staffiere sig selv og sine Folk med gode Klæder og andet nødvendigt. Da hans Hustru¹ ogsaa har lovet Dronningen at følge Kongens Søster til Skotland, skal han tilkendegive hende dette, for at hun kan følge med ham did. Der sendes dem Pasbord. F. og Sm. T. 2, 62.

4. Juli (—). Forleningsbrev for Peiter Reitz paa Kronens Gods i Undtløsse² By i Mierløse Herred, som hidtil har ligget under Antvorskouf Slot, for en aarlig Afgift af 12½ Td. 1 Fjerd. Smør, at levere paa Antvorskouf Slot. Sj. R. 13, 86. Jvfr. 17. Juli.

— Følgebrev for Peiter Reitz til Kronens Bønder i Undtløsse i Mierlæs Herred. Udt. i Sj. R. 13, 88 b.

— Følgebrev for Christen Friis til Borrebye til Bønderne under Andtvorskouf Slot. Udt. i Sj. R. 13, 87 b.

— Miss. til Peder Retz om at overlevere Chresten Friis til Borrebye Antvorskouf Slot og Len med Inventarium, Jordebøger, Registre, Breve og andet, som bør efterlades paa Slottet. Sj. T. 17, 170.

— Miss. til Lauge Beck til Førsløf og M. Christian Machabæus, Forstander for Sorø Skole, om at være til Stede, naar

¹ Anne Skram Pedersdatter. ² Undløse.

Petter Retz overleverer Andvorskouf Slot og Len til Chresten Friis, føre Tilsyn med, hvad Inventarium der overleveres, besigte Bygningerne paa Slottet og i Ladegaarden og de i Lenet liggende Skove, give Forretningen beskrevet under deres Signeter og levere den til Chresten Friis. Sj. T. 17, 170.

4. Juli (Kronborg). Aab. Brev til alle Malmøhus Slots Tjenere i Skydts, Vemindtshøg, Ingelsted, Jerested, Lynits og Herfvidsted Herreder om, at de, da de nærmest ved Malmø Slot boende Bønder alene ikke kunne besørge den mangfoldige Ægt og Arbejde til Slottet og Ladegaarden, særlig efter at en Del af Kronens Tjenere deromkring ere forlenede til andre eller paa anden Maade ere komne fra Slottet, herefter ogsaa skulle gøre Ægt og Arbejde, naar de tilsiges, da baade de og de ved Slottet nærmestboende alle ere Kronens Tjenere og ens Vilkaar underkastede. Sk. T. 2, 47.

5. Juli (—). Aab. Brev om, at Kapellanen i Kallundborg indtil videre maa oppebære Halvparten af Afgiften af Kronens Tiende af Svollerup¹ Sogn i Aatz Herred til sin Underholdning. Sj. R. 13, 87.

— Følgebrev for Jørgen Friis til Krastrup, Landsdommer i Nørrejylland, til Kronens Bønder i Liusgaard Herred, der hidtil have ligget under Silkeborg Slot. K. Udt. i J. R. 5, 79 b.

6. Juli (—)². Gavebrev til Casper Vies, Hovedsmand, paa den Kronens Jord i Helsingør, hvorpaa de Boder staa, som tilhørte Mester Hans Posche, Bygmester; han skal opføre god Købstadbygning med Tegltag derpaa. Sj. R. 13, 88 b.

7. Juli (—). Miss. til nogle Købstæder. Kongen, der for nylig³ lod skrive til dem om at sende Skibstømmermænd til København, har erfaret, at af de fremsendte kunne N daarlig fortjene Navn af Tømmermænd, endsige af Skibstømmermænd, og han har deraf set, hvad de bryde sig om hans Befaling, da han ingenlunde kan tro andet, end at der i Byen maatte være Skibstømmermænd at faa, som nu af Vild eller for egen Nyttes Skyld holdes tilbage, medens der fremsendes uduelige Folk i deres Sted. Det befales dem straks at fremsende N duelige Skibstømmermænd i de ubrugeliges Sted, saa Kongens Arbejde ikke skal forsømmes, saa-

¹ Svallerup, Arts H.
² 10. Juni.

³ I Sj. R. er Brevet ved en Fejlskrift dateret: Koldinghus.

fremt Kongen ikke skal drage dem til Ansvar. — Seddel i Brevet til Malmø: De skulle ufortøvet sende 4 gode Murmestre, 3 Understrygere og 4 Kalkslagere til København og henvise dem til Slotskriveren om Besked. — Register paa dem, der fremsendte uduelige Skibstømmermænd: Helsingør 3, de 2 duede ikke; Malmø 7, der ikke duede; Holbæk 2, den ene duede ikke; Kallundborg 2; Køge 4; Svendborg 4, Skelskør 3, der ikke duede. Sj. T. 17, 170 b.

10. Juli (Kronberg). Miss. til Erik Vognsen om at tilbagelevere nogle Borgere i København et arresteret Skib, hvis de have betalt de derfor betingede 150 Dlr. Sj. T. 17, 171 b. (Tr.: KD. IV. 687).

— Miss. til Envoldt Kruse. Benedicht von Ahlefeldt, Embedsmand over Kremper og Wilster Marsk, har berettet, at han nu har gjort sit Regnskab af disse Len klart i Rentekammeret, men at Envoldt Kruse har vægret sig ved at give ham Kvittans derfor, medmindre han fik særlig kgl. Befaling dertil, ligeledes at han har med sig den Forskrivning, som han skal give Kongen paa den Sum Penge, der er laant ham af Lenets Indkomst, og som han skal betale til førstkommande Omslag, hvilken Forskrivning han er villig til at levere fra sig, naar han maa faa Kvittans for sit Regnskab. Det befales Envoldt Kruse at modtage Forskrivningen og, hvis Regnskabet ellers er i Orden, give ham Kvittans derfor. Sj. T. 17, 171 b.

— Forleningsbrev for Fru Marren Bilde, Laurits Skrams Enke, paa Faarup Mølle i Tørrild Herred mod at svare sædvanlig Skyld deraf til Albrit Friis, der har Tørrild Herred i Forlening, og holde Møllen i Stand. J. R. 5, 80 b. K.

11. Juli (—). Miss. til Borgemestre og Raad i København om at dømme i en Sag mellem forhenværende Byfoged Rasmus Pedersen og Albret Rosenberg om en sidstnævnte tilfalden Arv. Sj. T. 17, 172. (Tr.: KD. IV. 687 f.).

14. Juli (Kbhvn.). Miss. til Envoldt Kruse. Tyge Kruse til Svenstrup har berettet, at han paa sit Regnskab af Nørre Herred i Nørrejylland er bleven 300 og nogle Dlr. skyldig, og begæret, at denne Restance i Betragtning af hans Tjeneste i sidste Fejde maa blive eftergivet ham. Dette er bevilget, og det befales Envoldt Kruse at give Tyge Kruse Kvittans for Regnskabet. Sj. T. 17, 173.

— Kvittans til Gert Rantzau til Bredenberg for hans Afgift, 1000 Dlr., af Helsingborg Len fra 1. Maj 1587 til 1. Maj

1588 og for det af ham modtagne og til Steen Brahe igen overlevere Inventarium. Han blev intet skyldig. Sk. R. 2, 31.

15. Juli (Åbbvn.). Aab. Brev om, at Peder Jørgensen, Borgemester i Bogenſe, i det næſte Aar maa oppebære Afgiften af Kronens Korntiende af Synderſøe Sogn til ſin Underholdning. Udt. i F. og Sm. R. 2, 18.

16. Juli (—). Aab. Brev om, at Anders Bing, Embedsmand paa Varberg, indtil videre ſelv maa beholde Ous¹ Klosters Avl, uden Afgift, og Halvparten af den uviſſe Indtægt til Varberg Slot, dog Told, Sise og Vrag undtagne. Sk. R. 2, 31 b.

— Miss. til Erik Hardenberg, Axel Brahe, Hans Johansen og Laurits Brockenhuus. Kongen har bragt i Erfaring, at mange i Fyen have dristet ſig til at udføre Græſøkene i Sommer uanſet Kong Frederik II's Forbud herimod og Kongens Fornyeſe² af dette Forbud forrige Aar, og at der endog er udført ſaa mange, at Undersaatterne klage højlig over, at de kun med ſtor Nød kunne ſaa en Okſe til Køb der i Landet. Kongen kan ikke noksom forundre ſig over en ſaadan Ulydighed, ſom han ikke vil lade gaa uſtraffet hen, og han havde ogsaa ventet, at hans Embedsmænd havde ført anderledes Tilsyn. De ſkulle med alvorlig Flid udſpørge baade paa Landet og i Købstæderne i deres Len, hvor mange Græſøkene der i Sommer kunne være udførte, og hvem der have udført dem, og ſiden paa det højeste, uden Perſons Anſeelse, tiltale dem, der findes at have udført eller ladet udføre Græſøkene i Sommer. F. og Sm. T. 2, 63. K.

— Miss. til Axel Brahe. Kongen har bragt i Erfaring, at ved Predbiørn Gyldenſtjernes og Axel Brahes Bryllupper i Odeneſe have nogle af Adelen i Modſtrid med Kong Frederik II's Reces om Bryllupper³ optaget Dansen under Maaltidet, og det ikke en, men flere, ligeledes ſkal man med Hensyn til Maaltidet ikke have rettet ſig efter Recessen, idet Maaltidet er begyndt omtrent ved den Tid, da det efter Recessen ſkulde have været endt. Da det er til den ſtørſte Spot for Kongens Fader ſom ogsaa for Kongen ſelv, at man ſaa letfærdig handler mod den afdøde Konges Bud, ſom han har udstedt til god Politis Befordring og til Undersaatternes Bedſte, allermest naar det ſker ſaa

¹ Aas Kipster, Halland.
(CCD, II. 446).

² 17. Aug. 1588.

³ Recessen af 31. Maj 1590 § 2 og 3

burtig efter hans Død, skal han uden Persons Anseelse lade alle dem tiltale, som ved Dans under Maaltidet eller paa anden Maade have forset sig mod ovennævnte Reces. Han vil selv komme til at udrede den i Recessen faa satte Bøde, hvis han ser gennem Fingre med nogen. F. og Sm. T. 2, 64. K.

16. Jull (Åbbvu.). Ligelydende Miss. til Detlef Holck om Dans alene, som har fundet Sted under Maaltidet ved Eske Brocks Bryllup i Køge. K.

— Kvittans til Tyge Kruse til Vingaard paa hans Regnskab for Indtægt og Udgift af Nørre Herred i Koldinghus Len fra 1. Maj 1579, da han fik det i Forlening, til 1. Maj 1585, da det blev lagt under Lundenes, og for de i samme Tid oppebaarne Penge- og Madskatter. Han blev intet skyldig. J. R. 5, 81. K.

17. Jull (—). Aab. Brev, udstedt af hele Rigsraadet, angaaende Vedligeholdelse paa Kronens Bekostning af den af Tyge Brahe paa Hveen indrettede Bygning og de der anbragte Instrumenter (ligelydende med Brevet af 23. Aug. 1588). Sj. R. 13, 89¹.

— Forleningsbrev for Peiter Reitz paa Kronens Goda i Undtløsse² By i Mierløse Herred for en aarlig Afgift af 11¹/₂ Td. Smør til Antvorskouf Slot. Sj. R. 13, 91. Jvfr. 4. Juli.

— Aab. Brev om, at Jacob Møller, Borgemester i Malmø, i de næste 3 Aar aarlig maa købe og sise frit indføre 20 Læster Rostockerøl i Danmark eller Norge, hvor det er ham belejligt; dog skal han, hvor han indfører Øllet, lade Sisemesteren notere paa Brevet, hvor meget han hver Gang indfører. Udt. i Sk. R. 2, 32.

— Aab. Brev om, at Fru Karren Gyldenstjerne, Niels Lykkes Enke, i Aar maa oppebære Afgiften af Kronens Korntiende af Bestedt, Reer³, Hanstedt og Vissin⁴ Sogne til Istandsættelse af Hanstedt Sognekirke i Thy, der er meget bygfældig og kun har ringe Indkomst, hvorfor hun har tilbuddt at ville lade den gøre i Stand, hvis hun maatte faa nogen Hjælp dertil. J. R. 5, 81 b. K.

— Aab. Brev om, at Jens Søfrensen Buck indtil videre maa oppebære Afgiften af Kronens Part af Sneom⁵ Sogntiende i Nørrejylland til Hjælp ved hans Studeringer. K. Udt. i J. R. 5, 82.

¹ Tr.: Dok. Mag. II. 260 ff. ² Ondløse, Merløse H. ³ Reer, Hillerslev H. ⁴ Viaby, Haastug H. ⁵ J. R.: Svon.

18. Juli (Kbhvn.). Aab. Brev, hvorved Kongen udlægger Frederik Lange til Marckii 1 Gaard i Gislunge i Tudts Herred, tilhørende Vor Frue Kirke i Kallundborg, til Mageskifte for 1 Gaard i Cloubye i Ubye Sogn, efterat han har ladet Hack Ulfstand besigte begge Gaardene og Provsten og Borgemestre og Raad i Kallundborg have erklæret, at de gerne samtykke i Mageskiftet, da Gaarden i Gislunge ligger nærmere ved Haanden og Kallundborg Kirke kan faa Fyldest derved. Sj. R. 13, 92¹.

— Aab. Brev om, at Henrik Ramel, Kongens Raad og Hofmester, i Aar skal have 200 Dlr. til Forbedring af sin Løn, at udrede af Rentekammeret. Sj. R. 13, 93.

— Fornyet Befaling til Corvits Viffert om at udlægge Lunde Kapitel Fyldest af Slottets Gods for 3 Gaarde af Kapitlets Gods, som Kong Frederik II har bortskiftet² til Jørgen Bilde til Ellinge, da Kong Frederik II's Befaling³ til ham herom efter Kapitlets Beretning endnu ikke er bleven udført; han skal sende Kancelliet Besked om Udlæggelsen, for at Kongen derefter kan give Lunde Kapitel Brev paa det udlagte Gods. Sk. T. 2, 47 b.

— Miss. til Tolderen i Nakskov. Hans Skulte, Borger i Nakskov, har berettet, at han til Tolderen paa Kongens Vegne er gaaet i Borgen for 101 Dlr. for en Person, som siden er rømt fra Byen, og har sat sin halve Gaard til Underpant for Pengene; da nu Tolderen trænger paa og enten vil have Pengene eller holde sig til Pantet, har han anmodet om Henstand med Betalingen til Jul. Hvis Hans Skulte kan sætte sikker Borgen for Pengenes Betaling inden Juledag, skal Tolderen tage saadan Borgen af ham og give ham Henstand. F. og Sm. T. 2, 66. K.

— Miss. til Niels Friis. Da Bygningen af Huset paa Halstedt Kloster efter Christoffer Rosengaards Indberetning er kommen saa vidt, at der maa standses dermed af Mangel paa Bjælker, skal han, for at Byggeriet ikke skal forhales, overlade Christoffer Rosengaard saa mange af de til Byggeriet paa Nykøbing forskrevne Bjælker, som der ikke bliver Brug for dér i Sommer; han skal meddele Regeringsraaderne, hvor mange Bjælker han leverer Christoffer Rosengaard, for at disse straks til Foraaret, naar Skibene kunne sejle, kunne lade ligesaa mange forskrive til ham i Stedet. F. og Sm. T. 2, 67. K.

¹ Frederik Langes Genbrev af samme Dato er indført Sj. R. 13, 91 b. 1587.

² 23. Nov.

18. Jull (Åbbvu.). Følgebrev for Claus Glambek til Kronens Bønder i Nim Birk og 6 Bols mænd: 1 i Lund, 1 i Underup, 1 i Kalhafve, 2 i Huondborg¹ og 1 i Kørup. Udt. i J. R. 5, 82.

— Miss. til Knud Brahe. Kapitlet i Aarhus Domkirke har berettet, at det har et Brev af Kongens Farfader om, at alle Prælater, Kanniker, Kapitels- og menige gejstlige Personer i Aarhus ikke skulle besværes med Rytter- og Landsknægtehold eller anden saadan Besværing, medmindre det bliver saa haardt nødvendigt, at de ikke kunne fritages, og de faa særlig Skrivelse derom, og det har derhos klaget over, at naar en Kannik eller anden gejstlig Person, som ingen Residens har, af den Grund bor i en Borgergaard, som han enten maatte have faaet ved Giftermaal eller have købt, besvære Borgemestre og Raad ham med Skat, Hold og anden Tyngde ligesom andre Borgere, uanset det ovennævnte Brev og uagtet de ingen borgerlig Næring bruge. Det befales ham at have Opsigt hermed, haandhæve menige gejstlige Personer i Aarhus Kapitel ved deres Privilegier og ikke tillade, at de, der ingen Residens have og bo i deres egne Gaarde, besværes imod Privilegierne. J. T. 4, 79 b.

— Befaling til Tolderne i Helsingør om, hvis det ikke allerede er sket, med det første at købe 30 store Læster hvidt spansk Salt til Kongen og opbevare det indtil videre. Orig.

19. Jull (—). Mageskifte mellem Aarhus Kapitel og Kronen. J. R. 5, 85 b. K. Orig. i Viborg P. A. (Se Kr. Sk.).

— Miss. til Arrild Hvitfeldt om at købe 4 Læster godt Gers Herreds Rug til Sæderug til Frederiksborg Slot og lade sin Tjener følge Rugen til Helsingør, hvor Morten Venstermand, Embedsmand paa Frederiksborg, skal modtage og give Kvittans for den. Betalingen for Rugen skal han føre til Udgift. Sj. T. 17, 173 b.

— Aab. Brev, hvorved Kongen stadfæster det paa M. Mogens Matsen faldne Valg til Superintendent i Skaane efter afdøde M. Niels Hvid, da han nu har været her og aflagt Superintendented. Han skal have den samme Løn, som M. Niels Hvid har haft. Sk. R. 2, 32 b.

— Aab. Brev til Adel og Ridderskab, Fogder og Lensmænd i Skaane Stift om at staa M. Mogens Matsen bi, hvis han i Embeds Medfør har deres Hjælp fornøden, og beskærme ham mod Vold og Uret. Sk. R. 2, 33.

— Aab. Brev, hvorved Kongen paa Begæring af Jomfru Sophia

¹ Hornborg, Nim U.

Gyldenstjerne, Abbedisse i Mariboø Kloster, udlægger Klosteret 2 Gaarde i Øllerup¹ i Vallenvedt Sogn, 3 Gaarde i Jenstrup, 2 Gaarde i Agerup i Hyllinge Sogn, 1 Gaard i Qvieslemarcke By og Sogn, alt i Flackebiergs Herred, 1 Gaard i Kagstrug i Skielby Sogn i Tyebiergs Herred og 1 Gaard i Jyderup² By og Sogn i Tudsø Herred til Mageskifte i Stedet for Gaarden Høygaard, 4 Gaarde og 1 Bol i Fløystrup, 1 Gaard i Gressø, 1 Gaard i Ived, 3 Gaarde i Hol[t]um, alt i Gresse Sogn i Nørvangs Herred, som Kong Frederik II har tilskiftet³ afdøde Henrik Holck, 6 Gaarde i Skellerup paa Mols, som Kong Frederik II har tilskiftet⁴ Landsdommer Morits Stygge, og 3 Gaarde i Mieaseng i Hielsløf Herred, som Kong Frederik II formedelst deres belejlige Beliggenheds Skyld har lagt ind under Skanderborg Slot. F. og Sm. R. 2, 109 b. K.

19. Juli (Åbbv.). Forleningsbrev for Mandrup Parsberg til Hagisholm paa Skanderborg Slot og Len, at regne fra 1. Maj 1589. Han skal i Løn have Halvparten af den uvisse Rente og Fjerdeparten af Oldengælden, Foder og Maal paa 12 geruste Heste, 1 Td. Havre om Ugen til hver Hest, og frit Rufoder og Strælsø til dem af Slottets Ladegaard, med hvilke 12 Heste han skal tjene Riget, 200 Tdr. Havre aarlig til Slottets 4 Vognheste og Rufoder til dem af Ladegaarden; endvidere skal han aarlig have 120 Dlr. til Løn til hans egne 12 Karle, 8 Dlr. aarlig i Løn til hver af de 2 Vognsvende og sædvanlig Hofklædning til sig selvtolvt. Han maa holde og lønne⁵ følgende Folk paa Slottet: 1 Slotsarkiver, 1 Slotsfoged, 1 Underskriver, 2 Kældersvende, 1 Huskok, 1 Underkok og 1 Kokkedreng, 1 Bager, 1 Brygger, 1 Bagersvend, 1 Bryggersvend, 1 Fadeburskvinde, 2 Fadeburspiger, 2 Portnere, 1 Fisker, 2 Vogn drivere, 2 Liggere, 1 Smed, 1 Smedesvend, 1 Urtegaardsmand, 1 Urtegaardssvend, 1 Glarmester, 1 Humlemænd og 1 Degn, der skal synges i Slottets Kirke. Til Underholdningen af disse daglige Folk maa han aarlig oppebære følgende Genant: 15 Læster Rug, 20 Læster Byg, 11 Skippd. Humle, 1½ Læst Smør, 29 Skippd. Flæsk eller 580 Sider Flæsk, hver Side saa god i Vægt som 1 Lisd., 82 Slagtenød, 442 Faar og Lam, 400 Gæs, 500 Høns, 4½ Læst 1 Td. 1 Otting Torsk, 5 Læster 4 Tdr. Sild, 8848 Hvillinger, 16,686 Flyndere, 15 Vorder 6 Rokker, 15 Vorder 6 Kabliav, 25 Tdr. Gryn, 4 Tdr. Lønborgsalt og 3 smalle Læster 3 Tdr. Bajsalt. Endvidere

¹ Øllerup, Ø. Flackebjerg H.

² Jyderup.

³ 20. Marts 1579.

⁴ 8. Nov. 1579.

⁵ Lønnen anføres for hver enkelt.

skal han have Avlen og Afødningen af Ring Klosters Ladegaard, kvit og frit, dog maa han saa heller ikke beregne Kongen nogen Udgift til Driften, medens han skal gøre klart Regnskab for Avl og Afødning af Slottets egen Ladegaard og indskrive Udgiften til Driften i Regnskabet. Han skal have Præsterne og den gejstlige Jurisdiktion i Befaling, paase, at Kirkernes Indtægt anvendes til deres Bedste, kræve aarligt Regnskab af Kirkeværgerne og selv aarlig gøre Regnskab for den gejstlige Jurisdiktions og Stiftets Indkomst. Bekostningen ved Slottets og Stiftets Regnskabs Forklaring i Rente-kammeret skal godtgøres ham efter Billighed i Regnskabet, men han skal fremsende dem paa én Gang. Efter hans Overtagelse af Lenet skal han ved første Løjlighed fremsende en klar Fortegnelse over dem, som have aarlig Genant af Slottet eller hidtil have haft deres Gaarde frit, med Bemærkning om, hvem der fremdeles bør nyde saadan Benaadning. Da det Stod, som tidligere holdtes ved Slottet, er afskaffet, maa Mandrup Parsberg holde sit eget Stod dér, dog saaledes, at der ikke beregnes Kongen nogen Udgift dertil. Han skal holde Slottet, Klosteret og Ladegaardene i Stand. Han skal frede Kongens Vildtbane i Lenet, dog maa han jage efter Ræve i Lenets Skove, og ligesaa frede Skovene. Indkomsten ved Salget af grøn Skov og fornede Træer skal tilfalde Kronen alene, medens han maa nyde sin Part af Indkomsten ved Salget af Vindfælder ligesom af anden uvis Rente. J. R. 5, 82 b. K.

19. Juli (Kbhvn.). Miss. fra Regeringsraadet til Thomas Fassi om for dets Skyld at lade M. Peder Terckelsen beholde Afgiften af Kronens Tiende af Lingaae Sogn i Saubro Herred, da han har den afdøde Konges Brev derpaa og det kun beløber sig til lidt. Udt. i J. T. 4, 80.

20. Juli (—). Miss. til Niels Parsberg. Hr. Anders Hansen, Sognepræst i Rørup¹, har berettet, at den Residensgaard, han havde til et Vikarie i Roskilde, er brændt for kort Tid siden, og han har begæret at faa nogen Hjælp til dens Genopbyggelse, da han ikke har anden Residens eller nogen Præstegaard i sine Sogne og ikke selv er i Stand til at genopbygge den. Niels Parsberg skal være ham beforderlig hos de andre Præster i Lenet, at de godvillig yde ham nogen Hjælp til Gaardens Genopbygning. Hvis der er nogle Kirker, der ere ved Formue og ikke selv trænge

¹ Rørup, Næstved H.

saa haardt, skal han sørge for, at de komme Hr. Anders til Hjælp, hver efter sin Lejlighed. Sj. T. 17, 173 b.

20. Jull (Kbhvn.). Aab. Brev om Udførselen af Staldøksne. Sj. T. 17, 174. (Tr.: CCD. II. 544 f.).

— Miss. til Lensmændene over al Danmark¹. De aabne Breve om Hjemmel, Manddrabere, Kost og Tæring, som idømmes Herredsfogderne, ulovlige Havne og Udførsel af Staldøksne sendes dem til Forkyndelse paa alle By- og Herredsting i deres Len, og det paalægges dem at paase deres Overholdelse, saafremt de ikke ville staa til Rette derfor, og at holde Brevene i god Forvaring hos Slottets andre Breve. Sj. T. 17, 175. Jvfr. 30. Juni.

— Miss. til Landsdommerne. De aabne Breve om Tatere, Hjemmel, Manddrabere, Kost og Tæring, som idømmes Herredsfogderne, ulovlige Havne og Udførsel af Staldøksne sendes dem til Forkyndelse paa Landstinget og til god Opbevaring derefter. Sj. T. 17, 176 b.

— Forleningsbrev for Claus Glambek til Rask paa alt Kronens Gods i Nim By, Brøstenbro² og i alt Nim Birk samt 6 Kirkebol i Nim Herred: 1 i Lund, 1 i Underup, 1 i Kalhafve, 2 i Huondborg³ og 1 i Kiørup, uden Afgift, men mod at tjene Riget med 1 gerust Hest; endvidere skal han, naar Kongens eller hans Moders Vej falder der forbi og de ville blive liggende der om Natten, forsyne dem og Følge med, hvad de behøve en Nats Tid, og holde Kongens Jagthus der i god Stand. J. R. 5, 89. K.

— Miss. til Albrit Friis. Da Kronens Tjenere i Giøring Herred lide stor Brøst ved, at der ingen Vandmøller findes i Herredet, hvor de kunne faa deres Korn malet, og der med Fordel for Kronen kunde bygges en Vandmølle ved Gredsted Bro, skal han snarest muligt lade en saadan bygge med 2 Kværne og Vandværk ved Gredsted Bro, hvor det belejligst kan ske, enten paa Kronens eller Ribe Kapitels Grund, og føre Bekostningen derved til Udgift i sit Regnskab. J. T. 4, 80 b.

— Aab. Brev til alle, der have Kirkejorder inde, hørende til Brøns, Vedsted, Emerløf, Daller og Møgeltønder Kirker eller til de 4 Kirker i Lyhe Herred. Da Kongen har bragt i Erfaring, at en hel Del Gaarde og Jorder, der tidligere have ligget til ovennævnte Kirker, og hvoraf disse ogsaa efter gamle Regnskabsbøgers og Adkomst-

¹ De opregnes alle med deres Len. ² Brøstenbro, Nim H. ³ Hornborg, samme H.

breves Udvisende have haft Stedsmaal, Landgilde og anden aarlig Rente, nu til Dels ere fravendte Kirkerne, og af den Grund har befaleet Albrit Friis, Embedsmand paa Riberhus, at paase, at saadanne Kirkejorder ikke fravendes Kirkerne uden Beaked, paabydes det, at alle, der maatte have Kirkejorder inde, saasnart Albrit Friis efter dette Brevs Forkyndelse tilsiger dem, skulle forevise deres Adkomst derpaa for ham, da han ellers skal tage Jorderne tilbage til Kirkerne og paa disses Vegne bortfæste dem. J. T. 4, 81.

21. Jull (Kbhvn.). Forleningsbrev for Mourits Pudebusk til Kjørup paa Jungshofvit Slot og Len mod at tjene Riget deraf med 4 geruste Heste. Sj. R. 13, 87.

— Miss. til Borgemestre og Raad i Kallundborg. Frederik Lange til Marckiegaard har begæret at faa en, deres Sognekirke tilhørende, Gaard i Gissinge¹ til Mageskifte for 1 Gaard i Cloubye i Ubye Sogn. Da Kirken kan faa Fyldest ved Mageskiftet og Borgemestre og Raad ere tilfredse dermed, har Kongen bevilget det og sender dem hermed Frederik Langes Brev til Kirken paa Gaarden i Cloubye med Ordre til at opbevare det ved Kirkens og Byens andre Breve og overtage Gaarden. Sj. T. 17, 177 b.

— Miss. til Herman Jul, der tidligere har faaet Ordre til at købe Øksne, Lam, Gæs og andet og sende det til Københavns Slot, om saa snart som muligt at sende Øksnene og alle de Lam, Høns og Gæs, han kan faa i Lenet, til Frederiksborg og at sende al den Havre, han kan undvære, til Sundbye Færge. Det Korn, Brød og Gryn, hvorom han tidligere har faaet Skrivelse, skal han til den i Skrivelsen fastsatte Tid sende til København. Sj. T. 17, 177 b.

— Aab. Brev om, at Albrit Friis, Embedsmand paa Riberhus, fra 1. Maj 1588 at regne, selv maa oppebære Halvparten af de Sandtoldsfisk, der tilfalde Kronen i Lenet; den anden Halvpart skal han føre Kronen alene til Indtægt. J. R. 5, 89 b. K.²

22. Jull (—). Aab. Brev om, at ingen maa rejse Delemaal eller Forfølgning paa Peder Thott til Bolting, Embedsmand paa Bergenhus, eller det Gods, han har i Værge eller Forsvar, saalsænge han er uden Riget som Lensmand og 6 Uger derefter, dog maa han saa ej heller gøre det mod andre. K. Udt. i F. og Sm. R. 2, 18.

¹ Gillinge, Tudee H. ² Tr.: Tidskr. f. Fiskeri III, 194.

22. Juli (Kbhvn.). Miss. til Jørgen Skram. Da det Tømmer til Domhuset i Viborg, som Kongen har givet Ordre til at føre ind for Hierbeck¹, nu formodentlig er kommet did, skal han lade Slottets [Hald] Bønder føre Tømmeret op til Viborg. Endvidere skal han, til Brug ved Domhusets Bygning, i Kronens Skove skaffe saa mange Krage-træer, som behøves til Lad, af El og andet saadant, der ikke skader Skoven, og lade dem føre til Viborg. J. T. 4, 81 b.

— Miss. til Jørgen Friis til Krastrup, Landsdommer i Nørre-jylland, og Niels Skram til Urup, Embedsmand paa Drotningborg. Fru Kirstin Jul, Hendrik Sandbergs Enke, har berettet, at hendes afdøde Husbonde har staaet i Forhandling med Kong Frederik II om et Mageskifte, hvorved Hendrik Sandberg skulde afstaa 1 Gaard i Jegholt² i Koldinghus Len, som Kong Frederik II allerede havde overtaget, men ikke givet Vederlag for, og som var bleven besigtet af Casper Markdanner, og desuden 1 Gaard og 1 Bol i Ure, 1 Gaard i Hesselund og 1 Gaard i Eystrup i Drotningborg Len for 1 Gaard i Møgillum³ og 3 Gaarde i Vartrup⁴; den afdøde Konge havde bevilget Mageskiftet og givet gode Mænd Ordre⁵ til at besigte og ligne Godset, men formedelst forskellige Forhindringer blev det ikke til noget. Da hendes afdøde Husbondes Gods er forskrevet hende paa Livstid, har hun paa egne og hendes Husbondes Arvingers Vegne anmodet om, at Mageskiftet maa gaa for sig, for at hun kan faa Vederlag for Gaarden i Jegholt. Da Kongen ikke kender noget til Godset, skulle de begive sig til Godset, med Undtagelse af Gaarden i Jegholt, undersøge dets Beliggenhed, særlig om de 4 Gaarde, Fru Kirstin begærer, ligge i Kongens Frødevildtbane eller saa nær ved Kronens Slotte eller Gaarde, at de ikke kunne undværes, eller om der findes anden særlig Lejlighed ved dem, besigte og ligne alt Godset, ogsaa Gaarden i Jegholt, hvorover Casper Markdanners Besigtelse sendes dem, og sende Besigtelsen til Kancelliet. J. T. 4, 81 b. K.

24. Juli (—). Miss. til nedennævnte Lensmænd, der tidligere have faaet Ordre til at købe Øksne og lade bage Brød og siden sende Øksnene og Brødet til Københavns Slot, om med det allerførste, allersenest inden St. Laurentii Dag [10. Aug.], at sende N Øksne og N Læster Brød hid. — Seddel i Brevet til Christen Friis: Han skal fremsende saa mange Øksne og Lam som muligt

¹ Hjerbæk, Nørlyng H.² Egholt, Anst H.³ Mallinggaard, Tornving S., Ly-gaard H. ⁴ Vartrup, samme S. og H. ⁵ 24. Jan. 1587.

af dem, han tidligere har faaet Skrivelse om at skaffe af Lenet, saa de sikkert kunne være her i den kommende Uge, da de skulle bruges til Skibaudredningen. — Register: Ditlef Holck (København) 40 Øksne og 20 Læster Brød; Niels Parsberg (Roskildegaard) 40 Øksne og 30 Læster Brød; Hack Ulfstand (Kallundborg) 30 Øksne og 50 Læster Brød; Harman Jul (Dragsholm) 50 Øksne og 40 Læster Brød; Christen Friis (Andvorskouf) 60 Øksne og 30 Læster Brød. Ialt 220 Øksne og 170 Læster Brød. Sj. T. 17, 178.

24. Juli (Kbhvn.). Miss. fra Regeringsraadet til Arrild Hvitfeldt om at købe 2 Tdr. Loft- og Lægtesøm til Domhuset i Viborgs Bygning, da der i Skaane er godt Køb paa dem, og sende Sømmene til København. Hans Udgifter hertil skulle blive ham erstattede. Udt. i Sk. T. 2, 48.

— Miss. til Casper Markdanner. Der er sluttet Kontrakt med Bygmesteren om Arbejdet paa Domhuset i Viborg, og Bygmesteren har allerede begyndt paa Arbejdet, hvortil ikke alene Adelen, enhver efter sin Løjlighed, har bevilget at give nogen Hjælp, men hvortil ogsaa Købstæderne i Jylland ere takserede for Hjælp. Da der imidlertid kun er indkommen lidt af den bevilgede Hjælp og Bygmesteren af Mangel paa Penge snart maa forlade Arbejdet, medmindre den lovede Hjælp med det allerførste bliver indkrævet, befales det Casper Markdanner at indkræve de Penge, som Kolding og Vejle ere takserede til at skulle give til Domhusets Bygning, og ufortøvet sende dem til Landsdommer Hans Lindenov, for at ikke Bygmesteren skal blive nødt til at opgive Arbejdet og afskedige sine Folk, hvilket vil medføre, at Domhuset siden vil kræve mere end den dobbelte Bekostning mod nu. J. T. 4, 83.

25. Juli (—). Lignende Miss. til Knud Brabe om at indkræve den Hjælp, som Adelen i Aarhus Len, baade Enkefruer og Riddermændsmænd, og Aarhus By skulle yde til Domhusets Bygning i Viborg, ligesaa den Hjælp, som Adelen i Kalløe Len og Byerne Grenaa og Æbeltoft skulle yde, da Jørgen Rosenkrantz, Embedsmand paa Kalløe, er forhindret i Kongens Forfald her, og ufortøvet sende Hjælpen til Landsdommer Hans Lindenov med klart Register over, hvad enhver har givet. Hvis han selv endnu ikke har betalt, hvad han skal give, befales det ham at gøre det nu. J. T. 4, 85 b.

— Lignende Miss. til følgende Lensmænd: Mandrup Parsberg

for Skanderborg og Bygholm Len og Horsens By; Niels Skram for Drotningborg Len og Randers By; Jørgen Skram for Hald og Skivehus Len og Byerne Viborg, Hobro og Nykøbing paa Mors; Frants Rantzau for Silkeborg Len; Ofve Lunge for Adelen og Købstæderne i hele Vendsyssel, Aalborghus Len og Gislum Herred; Lodvig Munk for Thy og Ørum Len og Thisted By; Johan Rud for Beufling Len og Lemvig By; Albrit Friis for Riberhus Len og Thorild Herred og Byerne Ribe og Varde; Peder Gyldenstjerne for Ulborg og Hing Herreder og Byerne Ringkøbing og Holstebro; Hans Lange for Lundenes Len og Nørre og Øster Herreder; Erik Lunge for Nørvangs Herred og Jacob Seefeldt for Mariager By. J. T. 4, 85.

25. Juli (Kbhvn.). Miss. fra Regeringsraadet (N. Kaas, P. Munk, J. Rosenkrantz) til Hans Lindenov. Raadet har modtaget hans Skrivelse angaaende Domhusets Bygning og Mangelen paa Penge dertil og har ladet udgaa Breve i den udvalgte Konges Navn til Lensmændene i Nørrejylland om straks at indkræve den bevilgede Hjælp baade af Adelen og Købstæderne og straks sende den til ham; Raadet har tilsendt Lensmændene Brevene med egne Bud herfra og haaber derfor, at han snart skal faa Pengene. Der sendes ham Brev til Jørgen Skram om at lade Kronens Tjenere føre det Tømmer, som er bestilt og ankommet, til Viborg og om at skaffe ham Kragetræer til Lad. Der er ogsaa skrevet¹ til Axel Gyldenstjerne, Statholder i Norge, om at skaffe saa mange Deler, der behøves til Domhuset, og lade dem føre ind for Hiardbeck. Med Hensyn til Heste og Vogne til at føre Sand, Vand og andet til Murarbejdet, naar det skal gaa for sig, mener Regeringsraadet, at da Borgerne i Viborg ogsaa skulle bidrage en Sum Penge til Domhusets Bygning, skal Hans Lindenov forhandle med dem om at skaffe Heste og Vogn, naar det behøves, mod at enten den halve eller den hele Hjælp eftergives dem, alt eftersom han kan blive enig med dem om. Han skal slutte Akkord med Bygmesteren om paa egen Bekostning at lade de nødvendige Murkere slaa og købe Jærnet til dem i Aalborg, hvor der efter Regeringsraadets Mening vil være moksen ligesaa godt Køb som her. Han anmodes om at fremme Bygningen saa meget som muligt, og Regeringsraaderne love ikke at lade det mangle paa noget fra deres Side. J. T. 4, 84.

¹ Norske Rigeregistr. III. '50.

25. Juli (Mbhv.). Miss. til Envold Kruse. Da Børge Trolle har berettet, at der endnu resterer 150 Dlr. af de 600 Dlr., som forrige Aar bevilgedes ham, fordi han i de to foregaaende Aar havde ladet sig bruge til Skibs, befales det Envold Kruse at betale ham, hvad han har til gode, og føre Beløbet til Udgift. Sj. T. 17, 179.

— Miss. til Christian Machabæus om at optage Niels Paa-skis Søn Wichman Nielsen i Sorø Skole, naar der bliver en Plads ledig. Udt. i Sj. T. 17, 179 b.

— Miss. til Tolderne i Helsingør. Da Kongen til forakellige Tider til eget Behov og til sin egen Kælder har faaet nogle »Stykker« Vin af Johan von Delen, Borger i København, og derfor i alt skyl-der ham 6438 Dlr. 1 Ort 4 $\frac{1}{2}$ Sk. 3 Pend., som før gik, befales det Tolderne at betale Johan von Delen, efterhaanden som de faa Penge ind af Tolden, og indskrive Udgiften i Regnakabet. Sj. T. 17, 179 b.

— Miss. fra Regeringsraadet til Henning Gjæe til Kiestrup. Dronningen har meddelt det, at hans Hustru¹, der havde lovet hende at følge Frøken Anna til Skotland, nu har meddelt, at da han ikke vil med paa Rejsen, kan hun heller ikke følge med; hans Afslag er, da han selv fra først af har tilbudt sig, ikke kommet Regeringsraaderne mindre uventet end hans Hustrus Dronningen. Han anmodes derfor ganske venligen om af Ære for Dronningen, den udvalgte Konge og Frøken Anna ikke alene selv at følge med paa Rejsen til Skotland, men ogsaa lade sin Hustru følge med og give et godt, endeligt og tilforladeligt Svar herpaa. De ville paa den udvalgte Konges Vegne ved forefaldende Lejlighed betænke baade denne og tidligere Tjenester. F. og Sm. T. 2, 68.

— Forleningsbrev for Gunde Christensen, Landstings-skriver i Nørrejylland, paa Halvparten af den aarlige Byskat af Viborg. J. R. 5, 90. K.

28. Juli (—). Miss. til Tolderne. Da det Skib, der har ind-ført det Købmanden fra Frankrig tilhørende Gods, som er arresteret og oplagt i København, endnu anholdes i Sundet og de nære Betænkelighed ved at lade det passere, fordi der ingen Told er svaret af Skibet og Godset, befales det dem at lade Skibet passere uhindret, da det her oplagte Gods altid kan være Borgen for Tolden. Sj. T. 17, 180.

¹ Anne Skram Pedersdatter.

28. Juli (Kbhvn.). Miss. til Niels Parsberg om i København at modtage Rug til 30 Læster Brød. Udt. i Sj. T. 17, 180.

29. Juli (—). Forleningsbrev for Christian Friis til Horrebye paa Andtvorskouf Slot og Len, saaledes som Peiter Reitz, Embedsmand paa Solte, sidst havde det i Forlening. Han skal paa sit eget Liv aarlig have 300 Dlr., Hofklædning til sig selv, 2 Karle og 2 Vogn drenge samt 10 Dlr. i aarlig Løn til hver af disse Karle. Han skal aarlig holde og lønne følgende daglige Folk: 1 Slotsfoged, 1 Slotsaskriver, 1 Underskriver, 1 Redesvend, 1 Kornmaaler, 1 Dugsvend, 1 Kældersvend, 1 Fyrbøder, 1 Kok, 1 Borgekok, 2 Kokkedrenge, 1 Brygger, 1 Maltgører, 2 Bryggersvende, 1 Bager, 1 Sigtetdrenge, 1 Møllersvend, 1 Bundgarnsfisker, 1 Fiskevend, 2 Vognsvende, 2 Kærredrenge, 1 Postrider, 1 Ladegaardsfoged, 1 Mælke deje, 3 Malkepiger, 1 Svinemand, 1 Stodrægter (»Studtrægter») hele Aaret, 2 Stodrægtere om Vinteren, 1 Stodrægter, som tillige er Vangvogter, 1 Humlemand, 1 Hovsmed, 1 Smedesvend, Vandmesteren, 1 Vandmestersvend, 1 Klokke, 1 Pligtsfoged og 1 Portner. Til sit eget, sine Svendes og disse daglige Folks Underhold maa han aarlig oppebære følgende Genant: $9\frac{1}{2}$ Læst Rug, 11 Læster Byg, 7 Skippd. 12 Skpr. Humle, 14 Tdr. Smør, 55 Kroppe Nødkød, 29 Skippd. Flæk, 500 Kroppe Faarekød, 400 Gaasekroppe, $4\frac{1}{2}$ Læst $3\frac{1}{2}$ Td. norske Sild, 4 Læster $4\frac{1}{2}$ Td. Torsk eller saa mange Penge, som det nærne Kvantum Sild og Torsk kan købes for, 6650 Hvinger, 13,400 Flyndere, $14\frac{1}{2}$ Vorde Rokkel, $3\frac{1}{2}$ Vorde 4 Fisk Langer, $14\frac{1}{2}$ Vorde 5 Fisk Kabliav, $1\frac{1}{2}$ Læst 4 Tdr. Gryn, 3 Tdr. Lyneborger salt, $1\frac{1}{2}$ stor Læst Baisalt. Hvad Jordebogens visse Indtægt beløber sig til herudover, skal han aarlig gøre Regnskab for. Endvidere skal han aarlig gøre Regnskab for Slottets og Ladegaardens Avl og Affødning, der altsammen skal komme Kronen til Bedste, ligesaa for al uvis Indtægt, hvorefter han selv maa beholde den 3. Part, dog forstaas herved kun Gaardfæstning, Sagefald, Færlov, Husbondhold, forbrudt Gods, Græsgang og Drift. Kongen forbeholder sig selv al Told, Sise og Vrag. Han skal have frit Foder og Maal til de 4 geruste Heste, hvormed han skal tjene Riget, og Udfodring til 2 Vognheste, 1 Td. Havre til hver Hest om Ugen, samt frit Foder og Maal til 4 daglige Arbejdsheste paa Slottet og Ladegaarden, et Spund Havre til hver Hest, Nat og Dag. Genanten skal regnes

¹ Lønne anføres for hver enkelt.

fra 1. Maj 1589. Christian Friis skal paa egen Bekostning holde Slottet i Stand med Smaareparationer, men skal der bygges noget særligt derpaa, vil Kongen selv give Ordre derom og bekoste det. Han maa ikke beregne Kongen nogen Udgift, naar han selv, hans Skriver eller nogen af hans Folk rejse her i Riget i Kongens Ærinde. Sj. R. 13, 93.

29. Jull (Kbhvn.). Miss. til Envold Kruse, Rentemeester. Chresten Friis, Embedsmand paa Andvorskouf, har berettet, at der er gjort Antegnelser til hans Regnskab af Trondhjemgaard fra 1 Maj 1586 til 1. Maj 1588 angaaende: 1. 24 Dlr., der restere af Sagefaldet for 1586—87; 2. Penge for Falkeleje, Sælspæk og nogle Voger Bergefisk, som ere oppebaarne i Landvard og Engleje; 3. det, som er afkortet i de 2 Aars Regnskab for Tienden af Melhus og Støfring Præstegæld; 4. den visse Rente af Riins Kloster 1586—87; 5. Tienden af Tilloer, Snaassen, Tingvordt og Ofre Præstegæld i Backe Klosters Len; 6. det, som er skrevet til Udgift af nogle Fisk, der skulle være over Vægten paa 131 Voger Fisk, som skulle være blevne paa Erik Hansens Jord. Chresten Friis har erklæret sig om Manglerne, og Kongen har bevilget, at de alle maa godtgøres ham i Regnskabet med Undtagelse af Afkortningen i Tienden af Melhus og Støfring Præstegæld; naar der er gjort Rede for denne, skal Envold Kruse give Kvittans for Regnskabet. Da der ogsaa er gjort Antegnelse angaaende det, han har afkortet i Regnskabet for 850 Voger Fisk af Helgeland, som Jørgen Ernst Worm, der nu er bleven forlenet med Helgeland, har taget sin Betaling for her, og Jørgen Ernst Worm har lovet i Aar at levere Peder Thott paa Bergenhus 850 Voger Fisk i Stedet for den Betaling, han har faaet for de af Chresten Friis forledent Aar leverede Fisk, befales det ham at kvittere Chresten Friis derfor i Regnskabet. Sj. T. 17, 180 b.

— Miss. fra Regeringsraadet (N. Kaas, P. Munk, J. Rosenkrantz og C. Valkendorf) til Jørgen Friis. Raadet har modtaget hans Skrivelse, hvori han melder, at Avlen til Vinnersløfgaard er bortfæstet til Vinnersløf By for 200 Dlr., og at Bønderne allerede have indbjærget Engen, og forespørger, hvorledes han skal forholde sig med Avlen, og om Indfæstningen skal tilbagebetales Bønderne, da Gaarden jo nu er forlenet til ham. Raadet har ikke vidst, at Avlen var bortfæstet, og ved heller ikke endnu, med hvad Besked den er bortfæstet, om Ejendommen er sat for særlig Landgilde eller ej,

men da Bønderne med stor Besværing og Omkostning have ført Sæden i Jorden, mener Raadet, at man ikke nu kan fratage dem Avlen, og beder ham derfor lade dem beholde den i Aar; Raadet vil saa imidlertid undersøge, paa hvilke Vilkaar Avlen er bortfæstet, og siden træffe en Bestemmelse, som han kan være tilfreds med. Dyrevogteren paa Vinnerløfgaard kan han selv forsørge med en anden Bolig i Herredet. Efter hans Anmodning sendes ham en kgl. Befaling til nogle gode Mænd, Morits Stygge og Hans Lindenov, om at besigte Vinnerløfgaards Bygninger og Skovene i Herredet. Med Hensyn til hans Begæring om en Ordre til Frantz Rantzau om at levere ham alle de Breve, der angaa Godset i Liusgaard Herred, for at han kan have dem at forsvare Godset med, kan Raadet ikke forholde ham, at det nærer Betænkelighed ved at lade Kronens Breve paa Slottet [Silkeborg] blive splittede ad og anser det for bedre, at han, naar der skulde blive Trætte paa Godset, anholder hos Frantz Rantzau om at faa Brevene og, hvis denne nærer Betænkeligheder ved at udlevere dem, da henvender sig til Regeringsraadet, der saa vil sørge for, at han faar dem til det Brug. I Anledning af hans Begæring om at faa Præsterne i Herredet i Forsvar for bedre at kunne holde Enighed mellem dem og Bønderne, meddeles ham, at den, der skal have Befalingen over Præsterne, ogsaa skal bortfæste Kirkens og Kronens Tiender, høre Kirkernes Regnskab og føre Tilsyn med Kirkerne, hvilket kun giver Umage og Besvær uden nogen Fortjeneste; de have derfor ment, at han selv hellere vilde være fri derfor, og bestemt, at denne Bestilling skulde blive ved Slottet [Silkeborg]. Vilkaarene med Hensyn til Skovene og Oldengælden kan han se af Forleningsbrevet, som nu formodentlig er tilsendt ham af hans Broder, og Raadet beder ham ikke fortænke det i, at det ikke har kunnet gøre det anderledes, da Skovene der i Herredet have et stort Anseende. Han kan være ganske rolig for, at det Gods, som er forlenet ham, ikke skal blive ham fravendt. Kunne Regeringsraaderne i andre Maader være ham til Tjeneste, ville de altid være villige. J. T. 4, 87.

29. Juli (Åbbvn.). Miss. til Morits Stygge til Holbeckgaard og Hans Lindenov til Øtsløf, Landsdommere i Nørrejylland. Da Kongen har forlenet Jørgen Friis til Krastrup, Landsdommer, med Vinnerløfgaard og Kronens Gods i Liusgaard Herred, som hidtil har ligget under Silkeborg Slot, skulle de med det første besigte Vinner-

løfgaard og de til Godset hørende Skove og give Besigtelsen beskreven. J. T. 4, 86 b.

30. Jull (Åbbvu.). Miss. til Mats Vasbyrd og Claus Hundermark. Den afdøde Konge befalede kort før¹ sin Død dem at sidde i Dommers Sted i en Sag mellem Niels Andersen og nogle Oldinge, som vare opkrævede til at gøre Skel mellem Niels Andersen og Fru Birgitte Bøller, Christoffer Gjæes Enke, da Landdommer Anders Dresselberg beaværede sig ved at dømme i denne Sag, der angik ham selv. Da nu Fru Birgitte ogsaa har erklæret at have noget at klage over Oldingene og har begæret Befaling til dem om ogsaa at sidde til Doms i Sagen mellem hende og Oldingene, befales det dem at beramme en Landstingsdag, til hvilken de kunne møde, meddele Fru Birgitte Stævning over Oldingene til denne Tid, dømme i Sagen og give deres Dom beskreven. Sj. T. 17, 181 b.

31. Jull (—). Miss. til Laurits Brockenhuus og M. Jacob Madsen, Superintendent i Fyens Stift. Da Kongen har bestemt, at de skulle begive sig til Als og Ærø for at undersøge Kirkenes Tilstand, Tilgodehavende og Rettighed, Brøst og Bygfældighed og siden træffe de Foranstaltninger, som Lejligheden maatte kræve, saaledes som de nærmere kunne se af hoslægte Instruks, befales det dem inden Mikkelssdag eller kort derefter personlig at begive sig til Als og Ærø, udføre de i Instruksen givne Paabud og efter deres Tilbagekomst sende Kongen udførlig Besked. F. og Sm. T. 2, 69. K.

— Instruks for Laurits Brockenhuus til Brangstrup, Embedsmand paa Nyborg Slot, og M. Jacob Madsen, Superintendent i Fyens Stift, paa deres Sendelse til Als og Ærø: Da den gejstlige Jurisdiktion paa Als og Ærø altid har hørt under Kronen og Fyens Stift, hvorfor det er Kongens Pligt at paase, at alt gaar ordentligt til, og da mange af Kirkerne smøds. skulle være meget forfaldne, fordi deres Indkomst forrykkes eller forholdes dem, skulle de inden Mikkelssdag eller straks derefter begive sig til Als, overgive det dem medgivne Kreditiv til Kongens Farbroder Hertug Hans og derhos melde ham, at de i Henhold til Rigets Højhed og Jurisdiktion ere sendte derover af Kongen for at undersøge Kirkenes Regnskab, Tilstand og Tilgodehavende, hvorfor Hertugen an-

¹ 9. Okt. 1587.

modes om at give de af hans Bønder, der ere eller have været Kirkeværger eller skyldte Kirkerne noget, Ordre til at møde for dem og give Besked om deres Regnskab og Gæld til Kirkerne. Derefter skulle de i Landsprovestens Nærværelse kalde alle Sognepræster og Kirkeværger paa Als og Ærø for sig, undersøge, om der med Hensyn til Kirketjeneste, Ceremonier og Lære forholdes efter Ordningen, og, hvis der findes Mangler heri, sørge for, at der bliver raadet Bod derpaa. Hvis der i nogen af Kirkerne ikke findes de danske Bøger, som der i Følge Kongens Faders Brev¹ skal findes ved hver Kirke, skulle de befale Kirkeværgerne med det første at købe dem. Dernæst skulle de tage de gamle Registre og Regnskaber for sig, først et, der lyder paa 11 Aar, fra 1570 til 1581, hvilket Kongens Farbroders Sekretær Johannes Hildesheim har taget til sig, og som de derfor skulle kræve tilbage af ham, dernæst et for 6 Aar, som Peder Skriver, Borgemester i Nyborg, efter Laurits Brockenhuus's Befaling har forbrødt der paa Landet, og deraf forfare, hvad hver Kirke har til gode, og hvem der skylder det; siden skulle de kalde de Kirkeværger, der endnu staa tilbage med Regnskaber, som ikke ere forhørte, for sig og forhøre dem, saa Kirkerne faa deres Rettighed. Naar de af disse Registre og Regnskaber have faaet Besked om Kirkernes Indtægter og Tilgodehavende, skulle de optage klare Registre over hver Kirkes Tilgodehavende med Angivelse af, hvem Skyldnerne ere, saa de ved deres Tilbagekomst kunne tilstille Kongen Genparter deraf. Da Kongens Farbroder selv skal skyldte en betydelig Sum til Kirkerne, skulde de »beskedentlig« anholde om, at han vil betale Kirkerne, hvad han skylder dem, og derved give andre et godt Eksempel, og anmode ham om at tilholde de af hans Undersaatter, Borgere og Bønder, der skyldte Kirkerne noget, at betale dette og at hjælpe Kirkeværgerne til at faa Kirkernes Tilgodehavende ind, saa de bygfældige Kirker kunne blive satte i Stand. Hvis Hertugen vil indvende, at Adelen ligesaa skylder en hel Del, skulle de dertil svare, at Hertugen kan være sikker paa, at Kongen nok skal finde Midler til at skaffe Kirkerne deres Tilgodehavende hos Adelen, hvis nogen — hvad Kongen dog ikke haaber — skulde vise sig uvillig til at betale. Derefter skulle de give alle Kirkeværgerne Ordre til med yderste Flid at indkræve Kirkernes Tilgodehavende med Retten. Da mange af Kirkeværgerne hidtil have været meget for-

¹ 5. Nov. 1589.

sømmelige og enten af Frygt eller af Vild ikke have villet fortrænge deres Husbonde eller hans Tjenere, hvilket har medført, at Renten er bleven forholdt Kirkerne, skulle de ordne det saaledes, at herefter Sognepræsten og en af de formuende Mænd i Sognet blive Kirkeværger, og dem skulle de alvorligt paalægge, at de selv med Provstens Samtykke skulle oppebære, udgive, sælge og bortborge Kirkernes Korn til den Pris, enhver Slags Korn bliver sat til af Stiftslensmanden, samt strengeligt forbyde dem at lade Bønderne beholde Tienden hos sig eller lade denne oppebære af andre; hvis Bønderne ikke ville udrede deres Tiende, skulle de tiltale dem. Hvis nogen ellers gør Kirkeværgerne Hinder paa Kirkernes Tiende og Rettighed og er saa mægtig, at de ikke kunne udføre Retten mod ham, skulle de straks melde det til Stiftslensmanden paa Nyborg Slot, der fremdeles skal melde det til Kongen, for at denne kan gribe til de fornødne Forholdsregler. Saafremt Kirkeværgerne vise sig forsummelige, ville de komme til at staa Kirkerne til Rette derfor, da Kongen herefter vil søge Kirkens Rente hos dem og ingen anden. Laurits Brockenhuus og M. Jacob skulle endvidere give Kirkeværgerne Ordre til i rette Tid (»lafve tiide«) at indkøbe, hvad der behøves til Kirkens Bygning, saa Byggeriet kan foretages om Foraaret, og stadig at holde deres Regnskab klart, saa det i Overensstemmelse med Kongens Faders Befaling kan forberes ved Mikkelstdags Tid, hvorefter ogsaa Laurits Brockenhuus og M. Jacob selv skulle rette sig. Laurits Brockenhuus og M. Jacob skulle ogsaa undersøge Kirkebygningernes Tilstand og til den Ende tage en forstandig Bygmester med sig, bese hver Kirke og optegne, hvad Mangler der findes, overveje, hvorledes disse bedst kunne afhjælpes, slutte Kontrakt med Bygmesteren for hver enkelt Kirkes Vedkommende om at udføre Arbejdet paa egen Kost og Løn, optage klare Registre over, hvad der skal bygges og hvad Bygmesteren skal have derfor, og siden give Kirkeværgerne Ordre til at skaffe Sten, Kalk og andet nødvendigt. — Da der er Strid om nogen Gæld, som den tidligere Provst der paa Landet Hr. Daniel skylder Kirkerne, og hvortil Baltzer Wegner, Byfoged i Flensborg, som Værge for Hr. Daniels Børn skal svare, har Kongen, da Baltzer Wegner forevender adskilligt, skrevet til Peter Rantzau, Embedsmand paa Flensborg, om at give Baltzer Wegner Ordre til at møde for Laurits Brockenhuus og M. Jacob, naar de komme til Als, for at Hr. Daniels Regnskab da kan blive taget for og hans Gæld til Kirkerne klargjort;

denne Skrivelse skulle Laurits Brockenhuus og M. Jacob sende Peter Rantzau med Oplysning om, hvornaar de ville komme til Als, og siden tage Hr. Daniels Regnskab for, undersøge, hvor meget han bliver Kirkerne skyldig, og hos Baltzer Wegner sørge for, at Gælden bliver betalt Kirkerne inden en bestemt Tid. Hvis der ved Forhøringen af Regnskaberne forefalder noget, som ikke er berørt i denne Instruks, skulle de have Fuldmagt til at handle efter deres begavede Forstand og »Beskedenhed«. De skulle i alt have Kongens og Kronens Højhed, Jurisdiktion og Rettighed i tilbørlig Agt og vide og ramme Kirkernes Gavn og Bedste. Efter deres Hjemkomst skulle de aflægge skriftlig Beretning til Kongen. F. og Sm. R. 2, 18 b.

31. Juli (Mbbvm.). Forleningsbrev for Laurits Offessen paa 2 Gaarde i Noes¹ By og Sogn i Hillerslæf Herred, som Kronen har faaet til Mageakifte² af hans Broder Hans Offessen, og som han selv en Tid har haft i Forlening paa Afgift, herefter uden Afgift. Den Afgift, han indtil nu er kommen til at restere med, eftergives ham. J. R. 5, 90 b. K.

1. Aug. (—). Miss. til Chresten Friis. Denne Brevviser, Salpetersyder Mickel Lang, har berettet, at han er bleven henvist til Chresten Friis om Betaling for nogle Tønder Salpeter, han har leveret til Kongens Behov, beløbende sig i alt til 64 Dlr., hvorfor nu Chresten Friis vil levere ham Byg; da han ikke saa snart kan afsætte dette, vil han lide stor Skade derved og har derfor anmodet om at blive betalt med Penge. Det befales Chresten Friis at betale ham halvt med Penge og halvt med Korn. Sj. T. 17, 183 b.

— Miss. til Niels Parsberg. Da en Kumpan har ladet sig lukke inde i Roskilde Domkirke og om Natten slaaet Tavlen og andre Ornamente paa Alteret ned, slaaet Døbefonten om og bedrevet anden Uskikkelighed (»Uform«) i Kirken, hvorfor han siden er bleven greben og sat i Fængsel paa Gaarden, skal han paa Kongens Bekostning holde denne Kumpan i god og stærk Forvaring, saa han kan blive holdt til Stede til tilbørlig Straf, og for at man imidlertid kan faa noget nærmere at vide om hans Forhold. Han skal befale de Folk, der bevogte ham, at give Agt paa hans Ord og Gerninger, hvad han tager sig til, og hvorledes han anstiller sig, for at man kan faa at vide, om han virkelig er af-sindig eller kun af Skalkhed anstiller sig saadan. Sj. T. 17, 184.

¹ Noes. ² 4. Sept. 1574.

1. Aug. (Kbhvn.). Miss. til Gert Rantzau og Morten Venstermand om hver at levere Bønderne i deres Len Korn til at bage 40 Læster Brød af til Skibene. Udt. i Sj. T. 17, 184.

— Miss. til Lauge Urne. Kong Frederik II forlenede¹ sin Kammertjener Hans Meier med et Vikarie i Lunde Domkirke, som var ledigt efter afdøde Hendrik Brahe, men dennes Broder Peder Brahe har siden berettet, at Vikariatet er stiftet af hans »Forældre«, der altid have haft Forleningsretten dertil, og at Hendrik Brahe i Henhold hertil var bleven forlenet med Vikariatet af hans Farbroder. Peder Brahe har dernæst ansøgt om, at hans Slægts Ret til Vikariatet ikke maatte blive krænkert, og Sagen er bleven udsat², saaledes at Peder Brahe skal fremkomme med de Breve og Beviser, han har for sin Ret, og nyde, hvad der derefter kan tilkomme ham. Han har nu for Regeringsraadet fremlagt forskellige Breve, hvormed han mener noksom at have bevist, at Vikariatet i Henhold til Recessen af Kongens Fader er overladt hans Forældre som den første Stifters Arvinger og Efterkommere, og at hans Forældre altid have haft Forleningsretten og forlenet det til en Kannik i Lunde Domkirke, saaledes ogsaa til hans Broder Hendrik Brahe. For at Striden kan blive afgjort, befales det Lauge Urne at indstævne baade Peder Brahe og Kapitlet i Lund med deres Breve og Beviser for sig, undersøge Sagen, afsige endelig Dom deri og give denne beskrevet under sit Signet. Sk. T. 2, 48 b.

— Befaling til Kapitlet i Lund om at møde for Lauge Urne og svare til ovennævnte Sag, saa vidt det kan, opsøge de Breve og Beviser, Kapitlet har i Sagen, og tage sig af den, saa Kronen og Kapitlet ikke skal lide nogen Skade formedelst dets Forsømmelse. Sk. T. 2, 49 b.

— Miss. til Absalon Gjæe, Breide Rantzau. Laurits Brockenhuus og Axel Brahe hver især om straks at sende de 40³ Øksne, som de tidligere hver har faaet Ordre til at købe i deres Len til Udspisningen her paa Slottet og fremsende til Mikkelsdag, da det er meget magtpaaliggende. Udt. i F. og Sm. T. 2, 70. K.

2. Aug. (—). Miss. til Mickel Lang, Tolder i København, Jens Petersen, Tolder i Malmø, og Tolderne i Ysted og Køge. Nogle af Kongens Undersaatter have klaget over, at der, naar de udskibe Korn paa fremmede Skibe, kræves Told af dem

¹ P. Martz 1587. ² 6. Febr. 1588. ³ K: 45.

som af fremmede. Kongen har afskaffet dette og befaler Tolderne herefter ikke at besvære nogen af hans Undersaatter, der vil udskibe Korn, med saadan Told, hvad enten de bruge indlændiske eller udlændiske Skibe, men lade det blive, som det fra Arilds Tid har været. Sj. T. 17, 184 b.

2. Aug. (Kbhvn.). Miss. til Borgemestre og Raad i Malmø. Meddelelse af den til Jens Pedersen, Tolder i Malmø, udgaaede Ordre om, at ingen Undersaatter i Malmø, der udskibe Korn, enten de saa fragte indenlandske eller udenlandske Skibe dertil, maa besværes med Told som fremmede, men skulle svare samme Told, som de have svaret fra Arilds Tid. Da Kongen har overladt dem Tolden for nogle Aar, skulle de ogsaa rette sig herefter. Sk. T. 2, 50.

— Aab. Brev om, at Jens Jensen, Borger i Trondhjem, har tilbudt at sælge Kronen en øde Gaard i Aarhus, som Kong Frederik II har givet¹ hans afdøde Fader Jens Sundsøen og dennes Arvinger paa den Betingelse, at de skulde svare 8 Sk. danske i Jordskyld deraf og først tilbyde Kronen den, hvis de vilde afhænde den, hvilket han nu ønsker, da han ikke selv kan være til Stede og besidde den. Da Gaarden ikke ligger saa belejligt, at Kronen vil købe den, tillades det ham at sælge den til andre, dog saaledes at Køberen skal være forpligtet til at svare sædvanlig Jordskyld deraf. J. R. 5, 92.

— Miss. til Petter Retz om at levere Raadmand i Flensborg Tomits Jacobsens Fuldmægtig af den Byg og Malt, han har liggende paa Korsør af Andvorskouf Slots Indkomst, tage Kvittans derfor og indskrive det i Regnskabet. Sj. T. 17, 184 b.

— Miss. til Mandrup Parsberg om at levere Borger i Flensborg Thomas Jacobsens Fuldmægtig af det Byg og Malt, han kan undvære af det Byg og Malt, han har modtaget til Inventarium paa Skanderborg, tage Kvittans derfor og lade det indskrive i Regnskabet. J. T. 4, 89.

3. Aug. (—). Miss. til Tolderne i Helsingør om, naar Skibene ankomme, at købe noget Speceri til Kongen Udt. i Sj. T. 17, 185.

4. Aug. (—). Miss. til Prælat-, Kannike-, Kirke-, Provste- og Præstetjenere i Sømme Herred om hver at lade bage $\frac{1}{2}$ Td. Mel

¹ 15. Maj 1679.

inden St. Laurentii Dag [10. Aug.] til Skibenes Udredning og modtage Melet af Niels Parsberg paa Roskildegård. Udt. i Sj. T. 17, 185.

5. Aug. (Åbhvn.). Miss. til Envold Kruse, Rentemester. Da Kongen skylder Tomits Tennicker en Sum Penge for Klæde, som han har leveret efter den afdøde Konges Befaling, og for Strømper og andet Tøj, som er udtaget hos ham, saaledes som Envold Kruse nærmere kan se af hans Regnskab, befales det ham at betale Tomits Tennicker 200 Dlr. paa Regnskab. Sj. T. 17, 185.

6. Aug. (—). Miss. til samme om at levere Ditlef Holck, Embedsmand paa Københavns Slot, 200 Dlr. til at købe Hø for til Kongens Heste, der skulle holdes paa Slottet, da der i Aar er Mangel paa Hø til Ladegaarden; endvidere skal han, da der mangler Postvognshestene paa Slottet, levere Ditlef Holck 40 Dlr. til at købe 2 Postvognshestene for og føre begge Summer til Udgift. Sj. T. 17, 185 b.

— Miss. til Corvits Viffert. Olluf Rosensparre til Skarolt har berettet, at hans afdøde Moder¹ nogen Tid før sin Død har fanget en Kvinde i Lund, der af sin egen Søn er røbet som havende været med i Raad og Gerning med ham om at forgøre hende med Trolddomskunster; hun har to Gange ladet opkræve Nævn over Kvinden, der ogsaa er bleven svoren skyldig, og baade Olluf Rosensparres Moder og siden han selv have ofte begæret Stævning af Corvits Viffert, da han var Landsdommer, for enten at faa Nævningstovet stadfæstet eller underkendt, men Stævningen er stadig med Forhaling forholdt ham, indtil Corvits Viffert har frasaagt sig Landsdommerembedet, og da han nu har begæret Stævning i Sagen af Lange Urne, nægter denne at indstævne nogen Sag for sig, som har været begyndt, før han blev Landsdommer. Da Olluf Rosensparre har begæret at blive hjulpen til en endelig Dom og Sagen er begyndt, da Corvits Viffert var Landsdommer, og der tidligere er afsagt Dom af ham deri, befales det ham at meddele Olluf Rosensparre Stævning i Sagen og over de Nævninge, der have svoret deri, afsige Dom om, hvorvidt Nævningstovet bør blive ved Magt eller ej, og give Dommen beskreven. Sk. T. 2, 50 b.

7. Aug. (—). Aab. Brev om, at Jørgen Jæger, — der i mange Aar har tjent Kong Frederik II som Jæger og kun haft en ringe

¹ Mette Olufsdatter Rosenskrantz.

Løn, hvormed han dog paa den Tid nogenlunde har kunnet hjælpe sig, fordi han ligesaa vel som hans Medtjenere har haft forskellig Fordel af Jagten, hvilket han dog nu ikke kan have, da Jagten i Kongens umyndige Aar ikke bruges saa meget som i Kongens Faders Tid — herefter i aarlig Løn skal have 20 gl. Dlr., 1 sædvanlig Hofklædning, 1 Pd. Mel, 1 Pd. Malt foruden de Maanedskostpenge, han hidtil har haft. Sj. R. 13, 96 b.

7. Aug. (Ebhvm.). Aab. Brev om, at Anders Tiide, Kongens Organist, denne ene Gang sissefrit maa købe eller indføre 2 Læster Rostockerøl, dog skal han lade det notere paa Brevet, hvor han indfører Øllet, for at der ikke under det Skin skal indføres mere Øl sissefrit. Sj. R. 13, 97 b.

— Miss. til Dr. Johan Knoppert om at give Søfren Jæger Maanedskost af Klosteret, for at han ikke ved at skulle paa Tiden for Maaltiderne skal forsamme sin Bestilling, at beride Skovene. Udt. i Sj. T. 17, 185 b.

— Miss. til Knud Søfrensen, Byfoged i Næstved, om, at Kongen har eftergivet Anne Vethe Kræmmers i Næstved den ham tilfaldende Rettighed i hendes Husbondes Bohave, da hun gik fra Arv og Gæld; hvis der ikke er andre Kreditorer, der have Indsigelse i Boslodden, skal han derfor lade hende beholde den. Udt. i Sj. T. 17, 185 b.

8. Aug. (—). Aab. Brev om, at Focas Stafroski indtil videre aarlig maa have fri Olden i Kronens Skove i Københavns Len, naar der er Olden, til 100 Svin og aarlig maa faa 30 Læs Ved til Ildebrændsel, den ene Halvpart af Kronens Skove i Københavns Len, den anden af Kronens Skove i Kronneborg Len. Sj. R. 13, 97 b.

— Miss. til Mourits Podebusk. Hr. Christiern Christensen, Sognepræst til Jungshofvit Sogn, har berettet, at afdøde Børge Trolle og andre Lensmænd paa Jungshofvit før Mourits Podebusk have tilladt ham og hans Formænd at bruge et Vænge, kaldet Matiiis Vænge, nord for Staverbye, da der kun er ringe Ejendom til Præstegaarden, og at Christoffer Valkendorf, Embedsmand paa Vordingborg, end yderligere af samme Grund har tilladt ham at indtage et Stykke af Overdrevet, kaldet Løfveholt, hvilket Vænge og Stykke Jord han nu har begæret uhindret maa blive ved Præstegaarden. Mourits Podebusk anmodes om fremdeles at lade ham

beholde Vænget og Jorden, da han ikke godt kan ernære sig af Præstegaarden alene. Sj. T. 17, 186.

8. Aug. (Kbhvn.). Miss til Herman Jul, Embedsmand paa Draxholm. Hoslagt sendes ham en Supplikats fra Laurits Hansen i Valekilde Hovgaard, hvori han klager over, at Gaarden er meget bygfældig, og at Degnen har fæstet Halvdelen af Gaardens Jord til sit Døgnebol, da Degnen selv var Foged paa Draxholm, men alligevel ikke svarer saa meget af sin Halvpart som Laurits Hansen af sin, og derhos begærer igen at maatte faa den halve Part, Degnen har fæstet. Herman Jul skal undersøge Sagen og siden sende Regeringsraadet Besked om alt, for at det derefter kan forordne, hvad Ret er. Sj. T. 17, 186 b. Jvfr. 18. Aug.

— Miss. til Corvits Viffert om, at den, som er Byfoged i Malmø, ogsaa skal være Tolder smstds. om Høsten. Sk. T. 2, 51 b. (Tr.: CCD. II. 545 f.).

— Miss. fra Regeringsraadet (N. Kaas, P. Munk, J. Rosenkrantz og C. Valkendorf) til Frants Rantzau. Raadet har modtaget hans Skrivelse om det Gods i Liusgaard Herred, som Landsdommer Jørgen Friis til Krastrup er bleven forlenet med, om de tiloversblevne Silkeborg Slots Tjenere, der ere saa forarmede af Dyr og Vildsvin, at Landgilden kun med Nød kan faas hos dem, ja mange ere endog saa forarmede, at de ikke have Heate og Vogne, hvormed de kunne gøre Ægt og befordre Kongens Folk, og om Alling Klosters Gods i Liusgaard Herred. Da Jørgen Friis imidlertid er beskikket til det besværlige Landsdommerembede, hvilket han hverken vilde eller kunde paatage sig uden tilbørlig Belønning, og der intet andet har været ledigt, hvormed han kunde aflægges, har Regeringsraadet ikke kunnet gøre andet end efter menige Rigens Raads Betænkning at forlene ham med Vindersløfgaard og det Gods i Liusgaard Herred, baade Alling Klosters Gods og andet, som har ligget til Silkeborg, og anmoder derfor Frants Rantzau om ubindret at lade ham faa Godsæt. Da han har gjort opmærksom paa, at Resten af Tjenerne er ude af Stand til at befordre Kongens Bud og Folk, der komme til Slottet med Pasbord og skulle til Viborg eller andenstedshen, meddeles det ham, at det ingenlunde har været Meningen, at Bønderne i Liusgaard Herred skulde være fritagne for saadan Ægt, men at Jørgen Friis og hans Fogder skulle skaffe dem, der komme did med Kongens

Pasbord, Vogne og Befordring gennem Herredet. Iøvrigt har Raadet af Hensyn til Silkeborg Lens Bønders Armod bevilget, at Frants Rantzau herefter maa holde 2 Postvogne med Heste paa Slottet og faa Foder og Maal til dem af Slottets Indkomst. Jørgen Friis skal i Følge sit Forleningsbrev skaffe de Dyrevogtere, der bør holdes i Linsgaard Herred, deres Underhold. Raadet vil, saasnart noget andet bliver ledigt, som Jørgen Friis kan forlenes med, sørge for, at ovennævnte Gods igen kan komme tilbage til Silkeborg Slot. J. T. 4, 89.

8. Aug. (Mbhv.). Miss. til Jørgen Skram, Hans Lindenov og Kapitlet i Viborg. Lodvig Munk, Embedsmand paa Ørum, har berettet, at der paaføres ham Trætte angaaende Vrag og Stranding for nogen Ejendom i Lenet, hvilken Rettighed efter hans Mening altid har fulgt Kronen til Ørum, og at han ingen Breve har modtaget paa Slottet, hverken angaaende denne Rettighed eller nogen anden Kronens Gods eller Herlighed, hvorfor han formener, at Brevene ere indsatte i Forvaring andensteds, og at der maaske findes Breve derom blandt de Breve, Viborg Kapitel har i Sakristiet. Da han har anmodet om, at der maa blive anstillet Undersøgelse herom, og at han maa faa de Breve, der maatte angaa Ørum Slots Gods, skulle de med det første samles i Viborg, undersøge, om der blandt Kronens paa Kapitlet indsatte Breve findes nogle, der angaa Ørum Slots Gods og Rettighed, levere Lodvig Munk dem mod Reversal for Tilbagelevering efter Benyttelsen, indlægge Reversalen i Brevkisten og igen forsegle denne. J. T. 4, 90 b.

— Lignende Miss. til Ofve Lunge [Embedsmand paa Aalborgshus], mutatis mutandis. J. T. 4, 91.

9. Aug. (—). Miss. fra Regeringsraadet til Peder Munk. Da den skotske Gesandt, der blev sendt tilbage til Skotland, nu igen er kommen og Forhandlingen formodentlig straks skal foretages, anmodes han om med det alleriligste at møde hos dem; hvis de før hans Ankomst ere rejste her fra Byen, skal han straks følge efter til Helsingør. Sj. T. 17, 187.

— Miss. til Hack Ulfstand, Corvits Viffert, Stehen Brahe og Arrild Hvitfeldt om med det første at begive sig til Helsingør for at foretage den skotske Handel og fremsende de Øksne, Lam og andet, hvorom de tidligere have faaet Skrivelse. Udt i Sj. T. 17, 187.

— Miss. til Envold Kruse, Rentemester. Niels Andersen

til Bierebye har berettet, at han i sidste svenske Føjde har laant Kong Frederik II 600 gl. Dlr.¹ og derfor faaet nogle Gaarde i Pant, og han har, da disse Gaarde igen er tagne tilbage af Kronen, medens Pengene endnu staa ubetalte, begæret at faa sine Penge, hvilket Kongen ogsaa har bevilget. Envold Kruse skal betale de 600 Dlr., saasnart han kommer til Penge, tage Kong Frederik II's Forskrivning til sig og lægge den ved Regnskabet. Sj. T. 17, 187.

9. Aug. (Kbhvn.). Miss. til alle Kron- og Kapitelstjenere i Roskildegaaards Len og Ringsted Herred om at fremføre nogle Læster Brød, som ere forskrevne fra Andvorskouf til Brug paa Orlogsskibene. Udt. i Sj. T. 17, 187 b.

— Miss. til Niels Parsberg og Johan Knoppert om at lade dette Brev forkynde i deres Len. Udt. i Sj. T. 17, 188.

— Miss. til Christian Friis og Herman Jul om at sende nogle Læster Brød, som de skulde lade bage i deres Len, til København under Ledsagelse af en af deres egne Tjenere, der kan have Opsigt med det undervejs. Udt. i Sj. T. 17, 188.

— Miss. til Lauge Beck. Denne Brevviser, Mats Eriksen, Raadmand i Svendborg, har paa afdøde Lauge Venstermands Børns Vegne berettet, at han har anholdt hos Lauge Beck om 2 Aars Rente, der restere af 3000 Dlr., som Lauge Venstermands Børn skulde have [hos denne] af de Penge, der ere bevilgede dem af den Sum, som Lauge Venstermand havde forskrevet dem, efter den Kontrakt, som paa den sidste Herredag blev gjort mellem Mats Eriksen og Lauge Venstermands Brødre og Svogre, men skønt Lauge Beck først erklærede at ville betale ham Pengene, har han dog siden skrevet til ham, at Morten Venstermand har forbudt ham at udbetale noget af den resterende Rente. Mats Eriksen har derfor bedt om en kgl. Forskrift til Lauge Beck om i Henhold til Kontrakten at betale den resterende Rente af de 3000 Dlr. og for Fremtiden forholde sig rigtig med denne Rente eller at faa baade Hovedstol og Rente opsagte og udsatte hos en anden, hos hvem han i rette Tid kan faa Renten. Da der er indgaaet en Kontrakt i Sagen for Kongen og Rigets Raad og den er givet beskrevet under Kongens og Rigets Segl, har det forundret Kongen ikke lidt, at Lauge Beck vil tage mere Hensyn til andres Forbud og Indvendinger end

¹ 10. Sept. 1588.

til nævnte Kontrakt. Det befales ham i alle Maader at rette sig efter Kontrakten, saalænge denne staar ved Magt, saafremt han ikke vil staa Børnene til Rette derfor, og at overlade det til dem, der mene at kunne klage over Kontrakten, at indstævne denne for de tilbørlige Dommere. K.

9. Aug. (Kbhvn.). Miss. til Henning Gjæse, der nylig har meddelt Regeringsraadet, at han og hans Hustru¹ ville følge med paa den skotske Rejse, om straks at møde i Helsingør saaledes stafferet, at han straks kan begive sig paa Rejsen. Udt. i F. og Sm. T. 2, 70.

— Ekspektancebrev for Augustus Erich, tysk Kancelliforvendt, paa det første ledige Kannikedsømme i Aarhus Domkirke; tidligere udgivne Ekspektancebreve hermed dog uforkrænkede. Naar der bliver et Kannikedsømme ledigt, skal han med dette Brev henvende sig til Kongen, der saa vil give ham Brev derpaa. Da han vel vil komme til at vente en Tid paa Kannikedsømmet, forhøjes hans Løn med 50 Dlr., indtil han kan faa et Kannikedsømme. J. R. 5, 92 b.

12. Aug. (Kronborg). Miss. til nedennævnte Herremænd og Fruer om straks at begive sig til Helsingør, saa de kunne være her med det allerførste og endelig inden Lørdag Aften [16. Aug.], da Kongens Moder formedelst nogen forefaldende Lejlighed gerne vil have nogle Herremænd og Fruer hos sig. — Herremændene Jørgen Rosenkrantz, Peder Munk, Axel Gyldenstjerne, Hendrik Lykke, Oluf Daa, Stehen Matsen, Jørgen Brahe, Knud Grubbe, Hendrik Gyldenstjerne, Oluf Bilde, Oluf Rosensparre, Johan Barnekov og Eske Brock med deres Hustruer, Hack Ulfstand og Corfvits Viffert. — Fruerne Inger Oxe, Birgitte Bøller, Kistinne Bøller, Kistinne Lindenov, Zizille Oxe, Kistinne Eyler Grubbes, Anne Hans Skovgaards, Tale Thott og Birgitte Peder Bildes. Sj. T. 17, 188.

— Miss. til Gabriel Sparre om paa Kronens Skove der i Lenet [Dalby Kloster] at lade skyde 3 Stykker Vildt og levere Gabriel Kaas dem til hans Bryllup. Udt. i Sk. T. 2, 52.

13. Aug. (—). Miss. til Borgemestre og Raad i København om Brygning af Øl og Bagning af Brød til Kongens Orlogsskibe. Sj. T. 17, 189. (Tr.: KD. IV. 688).

14. Aug. (—). Aab. Brev om, at Hans Feger, Kongens

¹ Anne Pedersdatter Skram.

Mundkok, der har lovet at følge Kongens Søster, Frøken Anna, til Skotland og blive ét Aar hos hende med 2 Kokkedrenge, for denne Tid skal have 60 gl. Dlr., 2 sædvanlige Hofklædninger og 1 Æresklædning af Silke for sin egen Person og 10 Dlr. og 1 sædvanlig Hofklædning til hver af Kokkedrengene. Sj. R. 13, 98.

14. Aug. (Kronborg). Miss. til Erik Valkendorf, Niels Parsberg og Ditlef Holck om straks at begive sig til Kroneborg med deres Rideheste og Folk, vel stafferede. Udt. i Sj. T. 17, 189 b.

— Aab. Brev til Bønderne i Vesby Sogn i Skaane om at holde den af Lunde Kapitel som Patronatshaver indsatte Mats Nielsen for deres Sognepræst. Sk. T. 2, 52 b. (Tr.: Dsk. KL. II. 470 ff.).

16. Aug. (—). Miss. til Superintendenterne i Danmark om at give Provster og Præster i Købstæderne og paa Landet i deres Stift Ordre til efter Prædikenen at gøre Bøn for den Orlogsflaade, der skal føre Kongens Søster, Frøken Anna, til Skotland. Sj. T. 17, 189 b. Orig. (til Superintendente i Fyens Stift) i Odense P. A. Origg. (til Superintendenterne i Ribe, Vendelbo og Viborg Stifter) i Viborg P. A. (Tr.: Dsk. KL. II. 473 ff.).

18. Aug. (—). Miss. til Envold Kruse. Hoslagt sendes ham to af Regeringsraadet underskrevne Sedler paa Speceri, som denne Breviser, Jacob Bartskeer, der skal følge Kongens Raader paa Rejsen til Skotland, skal udtage til Brug paa Rejsen. Envold Kruse skal skaffe ham Speceriet og betale det. Sj. T. 17, 190.

— Miss. til Herman Jul, Embedsmand paa Draxholm. Laurits Hansen i Vellekilde¹ Hovgaard har berettet, at Degnen smøds. i fordums Tid har fæstet en stor Del af den Ejendom, som bør ligge til hans Gaard, og endnu har den i Brug, hvorfor hans Formænd i Gaarden have været meget brøstholdne; han har dernæst anmodet om at maatte faa den bortfæstede Ejendom tilbage igen, da han er villig til at holde Gaarden med alt tilberligt Tilliggende i god Hævd og svare Landgilde, Ægt, Arbejde og andet deraf, og har tilbudt at betale Degnen den af ham bevilget udgivne Indfæstning tilbage. Da det er Gaardens rette Ejendom og den ved saadan langvarig Brug kunde komme fra Kronen til Degnebolet, og da det desuden er ubilligt, at en skal svare fuld

¹ Vellekilde, Ods H.

Ægt og Arbejde og en anden have Halvdelen af Ejendommen, befales det ham at sørge for, at den bortfæstede Ejendom igen kommer til Vellekilde Hovgaard, mod at Laurits Hansen tilbagebetaler Degnen Indfæstningen. Sj. T. 17, 190 b. Jvfr. 8. Aug.

21. Aug. (Hronberg). Aab. Brev, hvorved Kongen af Hensyn til hendes tro Tjeneste hos hans Moder, Dronning Sophia, og særlig formodelst hans Søster, Frøken Annas Forbøn bevilger, at Emerentze Krop, der nu vil gifte sig, og hendes tilkommende Husbonde i de næste 3 Aar aarlig sise frit maa købe eller indføre 7 Læster Rostockersøl, dog skulle de lade notere paa Brevet, hvor meget Øl de indføre, for at der ikke under det Skin skal indføres mere Øl sise frit. Sj. R. 13, 98 b.

— Miss. til Envold Kruse, Rentemester, om at skaffe Mester Jacob Bartskær og Skipper Chresten en Æresklædning hver, hvilken Kongen har foræret dem. Udt. i Sj. T. 17, 191.

23. Aug. (Kbhvn.). Miss. til Tolderne i Helsingør om af Tolden at betale Kongens Moder 1137 Dlr., som hun har lagt ud til Frøken Annas Udredning, og 50 Kroner, som vare komne til Kontrafejer. Sj. T. 17, 191.

— Kvittans til Frederik Leil, David Hansen, Morten Jensen, Niels Hendricksen og Hans Meier, Toldere og Toldskriver i Helsingør, paa 1851 Rosenobler, 10 Dobbeltdukater, 79 hele Milreiser, 153 Engelotter, 28 ungerske Gylden, 241 Goltgylden og 14,100 Dlr., som de have indbetalt paa Regnskab af dette Aars Told. Sj. R. 13, 99.

24. Aug. (—). Miss. til Tolderne i Helsingør om med det iligste at sende 1000 store Vognskud til København til Bygningen paa Nykøbing Slot. Udt. i Sj. T. 17, 191 b.

— Miss. til Knud Grubbe, Anders Thott og Jacob Krabbe, der tidligere have faaet Ordre¹ til at følge Kongens Søster paa Rejsen til Skotland, men til ikke ringe Forundring for Kongen endnu ikke ere mødte, skønt alt er beredt til Rejsen og Skibene sejlserdige og Kongen havde ventet, at de af sig selv vare mødte, da de vare til Stede i Helsingør, om uden al Undskyldning hurtig at begive sig hid og følge med paa Rejsen, da Kongen har sat sin Lid til dem og ikke saa hurtig kan forskrive andre i deres Sted. Sk. T. 2, 54.

¹ 11. Marts og 29. Juni 1589.

24. Aug. (Ebhv.). Miss. til Erik Lykke paa Gotland om at skaffe 450 store Bjælker, 18 Al. lange, og 100 Sparrer til Byggeriet paa Dronningens Livgedingshus Nykøbing Slot og lade dem føre ned til Ladestæderne, saa de kunne ligge rede, naar Kongens Skibe komme efter dem. — Postscr.: Ligeledes skal han skaffe 80 Bjælker, 17 Al. lange og $1\frac{1}{2}$ Fod i Kanten, 148 Sparrer, 15 Al. lange, og 70 Hanebjælker, 13 Al. lange, til Byggeriet paa Dronningens Livgedingshus Halsted Kloster. Sk. T. 2, 54 b.

— Miss. til Frederik Hobe og Christoffer Rosengaard. Da der behøves noget Egetømmer til Murleider paa Nykøbing Slot og det ikke uden »synderlig« Skovskade kan faas paa Falster, skulle de i deres Len [Aalholm og Halsted Kloster] lade hugge nogle Ege dertil; Niels Friis, Embedsmand paa Nykøbing Slot, har faaet Ordre til at sende nogle Savmænd over, der skulle give dem nærmere Besked og save Murleiderne, hvortil de skulle skaffe Savmændene fornøden Hjælp. F. og Sm. T. 2, 71. K.

25. Aug. (—). Miss. til Mandrup Parsberg. Han har i Anledning af Kongens Skrivelse¹ til ham om 2 Stykker Jord, som Kield Brockenhuus har begæret til Mageskifte af Kronens Tjener Jens Rasmussen i Jegeberg², indberettet, at hvis Kield Brockenhuus faar disse 2 Stykker Jord, vil han have bygget en ny Mølle derved, der siden vil ødelægge en anden derved liggende Mølle, som afdøde Holger Rosenkrantz har faaet til Mageskifte af den afdøde Konge, ligesom den ogsaa kan gøre Afbræk paa Tilførselen til Kronens Mølle ved Bygholm, og han har derfor ikke kunnet gøre noget ved Sagen, førend han har faaet nærmere Ordre. Da det vil blive til Afbræk for Kronens Mølle ved Bygholm, om Kield Brockenhuus's Mølle faar Fremgang, kan Kongen ikke bevilge denne de 2 Stykker Jord til Fremme af Møllen. Da han endvidere har meddelt, at han havde solgt det Byg og Mølt, der kunde undværes fra Slottet [Skanderborg], førend han fik Ordre³ til at levere Thomas Jacobsen det, og har forespurgt, om han skal levere denne de Penge, han har faaet ind ved Salget, eller sende dem hid, befales det ham at levere Thomas Jacobsen eller hans Fuldmægtig de Penge, han har faaet ind ved Salget, da Kongen skylder Thomas Jacobsen en stor Sum Penge for Silketøj, Klæde og andet, som er udtaget hos ham, tage Kvittans for Pengene og lægge den ved Regnskabet. Paa

¹ 24. Juni 1589. ² Egebjerg, Vor H. ³ 2. Aug. 1589.

hans Indberetning om, at Kronens Tjenere i Lenet klage i høj Grad over, at de ødelægges af de Dyr og Vildsvin, som findes i Skovene, og hans Forslag om Ødelæggelse af Vildsvinene og Skydningen af en 5—6 Læster Vildtbrød i Lenet, hvilket vil være uden Skade for Vildtbanen, meddeles ham, at Kongen allerede tidligere har tænkt over, at Vildsvinene blive for mange, og derfor bestemt, at Jægermesteren og Hofsinderne til Vinter, naar den rette Tid er, skulle komme over og ødelægge af Vildsvinene, derimod er det nu altfor sent at skyde andet Vildt, da det nu har »afsat« og er magert. J. T. 4, 91 b.

25. Aug. (Mbhvn.). Miss. til samme om at sende 12 Voger Glas eller saa meget, der kan faas fra Glashytten i Lenet [Skanderborg], herover til Bygningen paa Nykøbing Slot. Udt. i J. T. 4, 92 b.

— Følgebrev for Fru Ide Ulfstand, Falk Gjæes Enke, til Kronens Bønder i Mørup Birk, dog skulle de, som hidtil, gøre deres Ægt og Arbejde til Varberg Slot. Udt. i Sk. R. 2, 33 b.

26. Aug. (—). Miss. til Anders Bing om at lade den Smørlandgilde, der til St. Hans Dag skulde svares af Bønderne i Mørup Birk, følge Fru Ide Ulfstand, Falk Gjæes Enke, som Kongen har forlenet med Birket, fordi hun har lovet at følge med Kongens Søster, Frøken Anna, til Skotland; hvis han allerede har oppebaaret den, skal han levere hende den tilbage. Sk. T. 2, 55.

— Pasbord for Peder Munk, Admiral, der paa Rejsen fra Skotland skal eftertrætte de Søøvere, han maatte træffe paa Vejen, og lade dem føre til Københavns Slot. Udt. i Sj. R. 13, 99.

— Pasbord for Hendrik Gyldenstjerne til Aagaard, Embedsmand paa Båhus, der med Skibet Josafat skal følge Admiral Peder Munk til Skotland og tilbage igen. Hvis han paa Kronens Strømme træffer nogle Søøvere, der plyndre de søfarende, skal han gøre sig Flid for at faa fat paa dem og føre dem til København. Han skal være Admiralen lydig. Sj. R. 13, 99 b.

— Lignende Pasbord for følgende Skibshovedsmænd: Steben Madsen paa Gideon; Hendrik Gyldenstjerne og Hans Cantzler, Løjtnant, paa Josafat; Chresten Munk og Peder Weyl, Løjtnant, paa Samson; Niels Skinkel og Claus Bilde, Løjtnant, paa Josva; Kiold Baad og Alexander de Mone, Løjtnant, paa Dragen; Thomas Normand de la Navete (28. Aug.) og Jørgen Gagge paa Raphael; Hans Simensen paa St. Michel; Johan de la Rhi og Joen Thesti

paa Lille Fortuna; Hans Rostock paa Hvide Due; Silvester Francke og Jørgen Høg, Løjtnant, paa Blaa Due; Tholte Knudtsen og Jacob Threegaard, Løjtnant, paa Gabriel. Udt. i Sj. R. 13, 100.

26. Aug. (Kbhvn.). Skibsartikler for Admiral Peder Munk paa Rejsen til Skotland. Sj. R. 13, 100 b. (Se CCD. II. 546.).

27. Aug. (—). Forleningsbrev for Jørgen Rosenkrantz, Embedsmand paa Kallø Slot, der er forordnet til at sidde i Regeringsraadet og derfor altid skal være til Stede i København eller hvor Kongens Regeringshof bliver forordnet, saa han ikke alene vil faa mere Besvær end før, men ogsaa daglig maa gøre stor Bekostning paa Husholdning ved Hoffet, hvor alt er dyrere end andesteds, paa Svenstrupgaard, uden Afgift, for at han kan have et Løn her i Landet, hvorfra han kan faa nogen Hjælp til sin Husholdning. Sj. R. 13, 106.

— Forleningsbrev, fra sidste 1. Maj at regne, for Admiral Peder Munk, Embedsmand paa Ermelundgaard, paa nævnte Gaard, uden Afgift. Sj. R. 13, 106 b.

— Følgebrev for Biørn Knudsen, Landsdommer i Sønder- og Nørrehalland, til Kronens Bønder paa Hammersøen, som Corvits Lauritsen sidst havde i Forlening. Udt. i Sk. R. 2, 34.

— Aab. Brev om, at Sønder- og Nørrehallands Lands-
ting skal holdes paa én Tid i Falkenberg. Sk. T. 2, 55 b. (Se CCD. II. 546.).

— Miss. til Frederik Hobe og Christoffer Rosengaard, Embedsmænd paa Olleholm og Halsted Kloster. Fru Lissebet Friis, Jacob Hvittfeldts Enke, har berettet, at Kong Frederik II for nogle Aar siden har taget 2 af hendes Husbondes Gaarde paa Giedtsøer, den ene i Stoubye, den anden i Uggerløse¹, hvorfor afdøde Peder Oxe paa Kongens Vegne har udlagt 2 Krongaarde i Øster Thaaers paa Laaland, uden at der dog er foretaget nogen Besigtelse, end mindre udfærdiget noget Mageskiftebrev, og at Henrik Norby, der tidligere har haft Nykøbing Løn i Forlening, har udgivet et Brev om, at det er ham vitterligt, at Jacob Hvittfeldt ikke har faaet noget Vederlag for Gaarden i Stoubye. Da hun tillige har begæret, at Mageskiftagodset nu maa blive besigtet, saa hun, hvis hendes Husbonde ikke har faaet Fyldest for sit Gods, kan faa yderligere Vederlag, og at der maa blive udstedt Mageskiftebreve, skulle de

¹ Væggerløse, Palster.

med det første besigte ovennævnte 4 Gaarde, ligne Godset og give Besigtelsen beskreven. F. og Sm. T. 2, 71. K.

27. Aug. (Kbhvn.). Miss. til Laurits Brockenhuus. Da han har begæret, at Kongens Befaling¹ om at besigte det ham tilhørende Gods i Koldinghus Len, som Kong Frederik II har taget, og det Gods, han yderligere vil udlægge Kronen, samt det Dallum Klosters Gods, han har begæret i Stedet, maa blive udført eller hans Gods tilbagegivet ham, meddeles ham, at sidstnævnte Gods ligger meget belejligt for Klosteret og ligesaa nær ved dette som ved hans Gaard, desuden er det godt samlet Gods, saa Kronen kan ikke afstaa det uden at blotte Klosteret for dets bedste og belejligste Gods. Han anmodes derfor om at begære noget andet ham belejligt Gods, hvor Kronen kan undvære det, særlig da ogsaa hans Gods er adspredt Gods, der for største Delen ligger Kronen ubelejligt, med Undtagelse af det i Koldinghus Len. Siden vil Kongen vise sig saaledes mod ham og give ham saadant Vederlag, at han ikke skal have noget at klage over. F. og Sm. T. 2, 73. K.

— Miss. til Axel Brahe. Kongen har bragt i Erfaring, at Kirkerne i Fyen paa mange Steder ere og stadig blive mere og mere bygfældige, og at der klages over, at Kirkeværgerne ikke kunne lade noget bygge paa dem, fordi de ikke kunne faa Indkomsten af Kirkernes Tiender ind, idet de Personer, der have fæstet disse, beholde Afgiften det ene Aar efter det andet tværtimod den derom udgaaede Forordning og deres Fæstebreve. der paabyde, at Afgiften skal udredes senest inden Fastelavn. Da han har en Del af den gejstlige Jurisdiktion i Befaling og bortfæster Tienderne, skal han føre Tilsyn hermed, faa at vide af Provsterne, hvem i deres Herred der staa tilbage med Afgiften, og siden tilskrive dem, der restere med Afgift, at de straks skulle udrede den, saa den kan blive anvendt til Kirkernes Bygning. Hvis de rosterende saa ikke ville forholde sig billigt, skal han tage Dom for, om de ikke have forbrudt deres Fæstebreve, og siden bortfæste de forbrudte Tiender til Sognemændene eller andre, der i rette Tid ville svare Kirkerne deres Afgift. F. og Sm. T. 2, 74. K.

28. Aug. (—). Miss. til Envold Kruse, Rentemester. Kaptejn Johan Dellerhi² har berettet, at der af den ham efter Kongens Faders Bestalling formentlig tilkommende Løn resterer 302 Dlr.

¹ 27. Juli 1589. ² De la Rue.

for Aaret 1584, hvilket skyldes, at han ikke har været til Stede og kunnet oppebære Pengene; Kongens Fader har nok samme Aar opsagt ham hans Tjeneste, men han har ikke faaet dette Brev og begærer derfor at faa ovennævnte resterende Løn. Skønt der med Billighed kunde næres Betænkkelighed ved at give ham noget af dette Aars Løn, da Tjenesten har været opsagt ham, har Kongen dog, da han ikke har faaet Kongens Faders Skrivelse og han endnu er i Kongens Tjeneste, bevilget, at han maa faa Halvparten af det, han kunde have at fordre for 1584. Envold Kruse skal gøre op med ham og betale ham. Sj. T. 17, 191 b.

28. Aug. (Åbbvn.). Miss. til Borgemestre og Raad i Skelskør. Hoslagt sendes dem en Supplikata fra denne Brevviser, Villem Andersen Skrædder, Borger i Skelskør, hvori han beretter, at en af hans Medborgere, Hans Albretsen, for nogen Tid siden, ikke af Had eller Avind, men ved en ulykkelig Hændelse, er kommen til at slaa en anden af hans Medborgere, Laurits Tugesen, ihjel og er bleven dømt fra sin Fred derfor, skønt den dræbtes nærmeste Eftermaalsmand ikke begærede det; da Hans Albretsen har stillet den dræbtes Slægt og Venner tilfreds, begærer Villem Andersen, at han igen maa komme til sin Fred. Borgemestre og Raad skulle undersøge, hvorledes det er gaaet til med dette Manddrab fra først til sidst og sende Regeringsraadet skriftlig Besked, for at dette siden kan forordne, hvad Ret er. Sj. T. 17, 192.

— Miss. til Anders Thott om paa førstkommende Langholms Marked at købe 10,000 Lægtessøm og 10,000 Loftssøm til Byggeriet paa Halsted Kloster og sende dem til København. Udt. i Sk. T. 2, 56.

— Miss. til Erik Lykke. Da han har berettet, at Kongens Skibe, som have været der paa Landet [Gulland], saaledes som Skippernes Beviser udvise, have faaet hvad der kunde bruges af Ankere, Tov, Sejl og Redskaber fra Kongens Gallej Moses, der strandede der under Landet, med Undtagelse af nogle Sejl, som endnu ligge der og ere meget forfulede og raadne, befales det ham at lade disse Sejl vurdere og derefter sælge dem og føre Pengene til Indtægt. Da Bønderne besvære sig meget ved at skulle skaffe de Oksekroppe, Faar og Lam, som han har faaet Kongens Skrivelse om, fordi der i Aar efter den store Tørke har været stor Sygdom og Død blandt Fæ og Kvæg, befales det ham at gøre sig sin yderste Flid for at skaffe Kongen Faare- og Lammekroppene og

saa mange af Oksekroppene som muligt, men hvad Bønderne ikke kunne udrede, maa man eftergive dem. Sk. T. 2, 56.

28. Aug. (Mbhvn.). Følgebrev for Fru Kiersten Jul til Kiørholm, Hendrik Sandbergs Enke, til 1 Bonde i Moggellund¹ og 6 Bønder i Vertrup² i Liusgaard Herred. K. Udt. i J. R. 5, 93.

— Mageskifte mellem Fru Kirsten Jul, Hendrik Sandbergs Enke, og Kronen. J. R. 5, 95. K. (Se Kr. Sk. under 30. Aug.).

— Miss. til Landsdommerne i Jylland. Thomas Fassi har berettet, at han har indstævnet Herredsfogden i Saubro Herred, Mickel Søfrensen i Qvotrup, til Landstinget, fordi han har tilstedet Claus Mund til Serritslefsgaard et Tingsvidne om en Hjemmel, som han har gjort paa Tinge imod Thomas Fassi angaaende 2 Tiender i Saubro Herred, der af Kongens Fader ere forlenede³ til Peder Mund, hvilken Forlening Thomas Fassi dog anser for at være ophævet ved hans Forleningsbrev⁴ paa al Kronens Rente og Rettighed i Herredet; til denne Hjemmel og derpaa følgende Tingsvidne har Thomas Fassi ikke været stævnet, og han mener derfor, at Herredsfogden har gjort ham Uret i den Sag. Da Landsdommerne i lang Tid have opsat Sagen, har han anmodet om en Forskrift til dem, og det befales dem derfor uden videre Forhaling at dømme i Sagen til den Tid, de igen have indstævnet den, og lade Thomas Fassi vederfares Lov og Ret. J. T. 4, 93.

29. Aug. (—). Miss. til Casper Markdanner om at lade Broer Møller i Møllen ved Koldinghus blive fri for Tredjeparten af den Landgilde, han refterer med, da han i Sommer ikke har kunnet male for Tørke. Udt. i J. T. 4, 93 b.

30. Aug. (—). Miss. til Raadmand Chresten Chrestensen i København om, at Kongen har eftergivet Jørgen Matsen Skrædder 86 Dlr. resterende Told. Sj. T. 17, 193. (Tr.: KD. IV. 688 f.).

— Forleningsbrev for Fru Ide Ulfstand, Falk Gjæs Enke, der har lovet at følge Kongens Søster, Frøken Anna, til Skotland og blive nogen Tid hos hende, paa Mørup Birk i Halland, som nu ligger under Varberg Slot, og som afdøde Eiller Grubbe tidligere havde i Forlening, uden Afgift. Da hun ikke bruger Bønderne til Ægt og Arbejde, skulle de vedblivende gøre Ægt og Arbejde til Varberg Slot. Sk. R. 2, 34.

¹ Mallinggaard, Torning S., Lysgaard H. ² Vattrup. ³ 28. Jan. 1537. ⁴ 1. Juli 1588.

30. Aug. (Kbhvn.). Aab. Brev om, at Erik Rosenkrantz til Langtind i de næste 4 Aar uden Afgift maa beholde noget Gods i Lundenes Len, som Fru Mette Munk, Ifver Kiølsens Enke, der har Kong Frederik II's Livsbrev derpaa, har afstaaet til ham, nemlig: Gaarden Kiergaard, 1 Gaard i Lem Sogn, 1 Gaard og 1 Bol i Lænbek, 2 Bol i Tredi, 2 Bol i Øster Lem, 1 Bol i Foverbye¹, 1 Bol i Beckhou og en Ejendom ved Restrup², alt i Lem Sogn i Bølling Herred. J. R. 5, 97.

31. Aug. (—). Forleningsbrev for Christoffer Valkendorf til Glorup paa Vordingborg Slot og Len. Han skal i aarlig Genant have: 668 Dlr., 7 Læster Rug, 9 Læster Byg, 312 Tdr. Havre, 6 Skippd. Humle, 12 Tdr. Smør, 40 levende Kør, 200 Faar og Lam, 500 Gæs, 422 Høns, 14 Bolevin, 200 magre Svin, 6000 Hvillinger, 6 Læster saltet Sild, 3 Læster saltet Torsk, 30 Vorder Langer og Kabliav, 5 Vorder Rokler, 8000 Flyndere, 1 Td. Bergefisk, 2 Læster Gryn, 7 Tdr. Lynseborgersalt, 3 Læster groft Baisalt, almindelig Hofklædning til sig selvjette og Kronens Tiende af Køge og Sverdborg Sogne, uden Afgift, samt $\frac{1}{3}$ Læst Korn af Slottets Indkomst til at underholde 12 Skolepersoner med paa sædvanlig Vis. Slotsfogden skal aarlig have 22 Tdr. Havre til en Hest og Ridefogden 20 Tdr. Havre til en Hest. Udover denne Genant maa Christoffer Valkendorf ikke beregne Kongen nogen Udgift af den visse Rente. For den uvisse Indkomst skal han gøre Regnskab og maa selv beholde Halvdelen af Gaardfæstning, Sagefald, Husholdhold, Drift, Førlov, Oldengæld og af Penge, oppebaarne for Vindfælder. Kongen forbeholder sig al Told, Sise og Vrag. Han maa selv beholde al Avlen og Affødningen af Vordingborg Slots Ladegaard for en aarlig Afgift af 10 Læster Korn, halvt i Rug og halvt i Byg, dog maa han, hvis Ladegaardsmarken slaar sig og Kornet misvokser, i Stedet for hver Td. Rug eller Byg give 1 gl. Dlr. Han skal oppebære alle Krontiender og anden Rettighed af den gejstlige Jurisdiktion og aarlig gøre Regnskab derfor. Han skal oppebære og gøre Regnskab for al den Smaatold, som svares af Heste, Øksne og andet, som udskibes der ved Slottet, og paase, at Kronens Told og Rettighed ikke fordrives. Naar nogen kommer til ham med Kongens eller hans Moders Pasbord eller i Kongens eller hans Moders Ærinde, skal han give dem nødtørftig Øl og Mad, men ikke be-

¹ Favrby. ² Røvatrupgaarde.

regne Kongen nogen Udgift derfor eller henvise dem til Borgerne i Byen. Han maa ikke beregne Kongen nogen Udgift, naar han selv eller hans Folk rejse i Kongens Ærinde her i Riget. Han skal tjene Riget med 7 geruste Heste. Han skal paa egen Bekostning holde Slottet og Ladegaarden i Stand med Nøgle, Døre, Vinduer, Laase, Tag og andet saadant Arbejde, men skal der foretages noget synderligt Arbejde paa Slottet, vil Kongen selv give Ordre dertil og bekoste det. Hans Genant skal regnes fra 1. Maj 1589. Han skal paase, at Kongens Vildtbane i Lenet fredes. Sj. R. 13, 107 b.

31. Aug. (Mbhvm.). Miss. til Dr. Johan Knoppert. Da han tidligere for nogle af Kongens Raader og gode Mænd har beklaget sig over, at fast de bedste Skove til Klosteret [Ringsted] ere komne derfra, saa han har besværligt ved at skaffe den nødtørftige Ildbrændsel og næsten intet har til det Byggeri, som maatte være nødvendigt paa Klosteret, og da Kongen selv har erfaret, at Christoffer Rosengaard har faaet nogle Gaarde fra Klosteret, hvortil der skal ligge »synderlige« Skove, hvilket Kongen dog ikke har vidst, skal han sende Regeringsraaderne et klart Register over alt det Skovgods, som er kommet fra Klosteret siden Kong Frederik II's Død, med Angivelse af, hvor det ligger, hvem der har faaet det, og hvad Skov der har ligget til hver Gaard, for at de derefter kunne træffe videre Foranstaltning. Sj. T. 17, 194.

— Aab. Brev om, at Fru Karren Banner, Gregers Ulfstands Enke, indtil videre maa give Penge i Stedet for Kornafgiften af Kronens Tiende af Skeen Sogn i Nørrejylland, som hun har i Fæste, 1 Dlr. for hver smal Td. Rug eller Byg og $\frac{1}{2}$ Dlr. for hver Td. Havre, at betale i rette Tid, saafremt hun ikke vil have Brevet forbrudt. J. R. 5, 97 b.

— Miss. til Landsdommerne. Eske Brock til Estrup har berettet, at der er Trætte mellem ham og Basse Jensen i Ande angaaende et Træ, som denne har ladet hugge i Alling Skov i en jordegne Gaards Fælleskov, hvori Eske Brock har Herligheden, og at Landsdommerne have dømt Basse Jensen af Randsdele for Træet, da Skoven er Basse Jensens og hans Medarvingers rette Arv og Ejendom og de have ladet Træet hugge i deres egen Skov til en Gaard, hvori de have en Bryde siddende. Da Eske Brock mener, at denne Dom kan forstaaes saaledes, at det skulde staa alle Medarvinger og flere end én frit for at hugge i uskiftede fælles jordegne Skove, hvilket vilde medføre fuldstændig Forhug-

gelse af saadanne Skove og ogsaa vilde stride mod Recessen, der paabyder, at én af Arvingerne alene skal besidde jordeggen Gaard og give de andre Skæppeeskyld, har han anmodet om en Forskrift til dem om igen at tage Sagen for og forklare deres Dom, for at ingen skal misforstaa den. Det befales dem derfor igen at indstævne Sagen for sig, overveje den grundigt, siden forklare deres Dom udførligere, for at der ikke skal være noget, der kan synes at stride mod Recessen eller give Anledning til yderligere Vidtløftighed i denne eller lignende Sager, og give alt klarlig beskrevet. J. T. 4, 93 b.

1. Sept. (Kbhvn.). Miss. til Casper Markdanner om at sende 600 Tdr. Havre fra Koldinghus til Frederiksborg og selv fragte Skuder dertil. Udt. i J. T. 4, 94 b.

2. Sept. (—). Livsbrev for Henning Sparre — der i Henhold til en mellem ham og Kong Frederik II kort før dennes Død sluttet Overenskomst, hvorefter han skulde tilskøde Kronen sin Hovedgaard Therkelstrup¹ med hans øvrige Gods paa Falster mod blandt andet at faa Livsbrev paa et Len i Norge med en aarlig Indkomst af 300 Dlr., nu har givet Kronens Skødebrev paa ovennævnte Gaard og Gods — paa Liusse Kloster i Norge, saaledes som nu han selv har det og tidligere Morten Skinkel har haft det, uden Afgift. Han skal ved forefaldende Lejlighed gøre Kronen Tjeneste deraf ligesom andre Undersaatter af Adelen, og efter hans Død skal Lenet straks falde tilbage til Kronen. F. og Sm. R. 2, 111².

— Aab. Brev om, at Hans Rostrup, tysk Kancelliforvandt, indtil videre aarlig maa oppebære følgende Genant af Københavns Slot til sin Husholdning: 2 Økene, 6 Svin, 1 Td. Smør, 1 Td. Sild, 4 Pd. Rug og 3 Pd. Malt. Sj. R. 13, 109.

— Miss. til Ebbe Andersen til Birkels. Da Kongen har bragt i Erfaring, at han holder en Slegfredkvinde paa sin Gaard og driver ukysk Samkvem med hende, hvilket ikke alene er usømmeligt for hans adelige Stand og Herkomst, men ogsaa er Gud imod og strider mod den afdøde Konges Forbud³ mod, at Adelen holder saadanne løse Kvindfolk, befales det ham straks at skille sig ved denne Kvinde og ikke mere have hende hos sig eller have

¹ Torkildstrup. ² Derefter er indført Henning Sparres Skødebrev af samme Dato til Kronen paa Hovedgaarden Therkilstrup med mere Gods. (Se Kr. Sk.). ³ 11. Juni 1580.

nogen videre Omgængelse og Samkvem med hende, da Kongen i modsat Fald maa lade ham tiltale og forfølge paa det højeste for Ulydighed mod den afdøde Konges Forbud, hvorefter han har sig at rette, eftersom Kongens Naade eller Unaade og hans egen Lempe og Velfærd ere ham kære til. J. T. 4, 95.

3. Sept. (Kbhvn.). Aab. Brev om, at Kort Knudsen, der i lang Tid har tjent Kong Frederik II som Enspænder, men nu for nogen Tid siden har bosat sig i Engelholm, indtil videre maa være fri for Landgilde, Ægt, Arbejde og anden Tyngde af den Gaard i Engelholm, hvori han bor. Sk. R. 2, 34 b.

4. Sept. (—). Forleningsbrev for Frants Rantzau til Brobye paa Silkeborg Slot og Len, som han nu selv har det i Værge. Han skal til Underholdning for sig selv og sine daglige Folk og til Slottets Istandholdelse, fra 1. Maj 1588 at regne, have følgende aarlige Genant: 14 Læster Rug, 16 Læster Byg, 9 Læster 4 Ørtuger Havre, 2 $\frac{1}{2}$ Læst 2 Tdr. Smør, 38 Nødkroppe, 134 Faarekroppe, 137 Gæs, 382 Høns, 4 Tdr. Aal, 4000 og 16 Snese Hvilinger, 9000 Flyndere, 250 Svin, 8 Tdr. Gryn, 8 Tdr. Lønborgsalt og de Aal, der fanges i Aalekisterne og Aalegaardene ved Silkeborg Slot, Tvillum og Smingi, dog skal han saa paa egen Bekostning holde Aalekisterne og Aalegaardene i Stand; endvidere maa han selv beholde Slottets Avl og Affødning. Han skal gøre Regnskab for den uvisse Indtægt, hvoraf han selv maa beholde Halvparten med Undtagelse af Told, Sise og Oldengæld, som Kongen forbeholder sig alene, dog maa han, naar der er Olden, have fri Olden til Slottets egne hjemmefødte Svin. Da de Oldensvin, der falde i Lenet, ikke kunne sendes levende til København, skal han lade dem slagte og salte og maa for sin Umage hermed og for Saltet selv beholde Hoveder, Rygge og Fødder. Han skal have Præsterne og al den gejstlige Jurisdiktion i Lenet i Befaling, oppebære al Kronens Indtægt deraf, gøre Regnskab derfor samtidig med Slottets Regnskab, høre Kirkernes Regnskab og paase, at deres Indkomst udelukkende anvendes til deres Bygning og Bedste; for sin Umage hermed maa han selv beholde Halvparten af Sagefald og Gaardsfæstning af den gejstlige Rente. Han skal tjene Riget med 10 geruste Heste, maa ikke beregne Kongen nogen Udgift, naar han selv eller hans Folk rejse her i Riget i Kongens Ærinde, og skal holde Slottet i den Stand, hvori det nu er, uden at beregne Kongen nogen Udgift for

Smaaarbejder, men skal der bygges noget særligt, vil Kongen selv give Ordre dertil. J. R. 5, 98. K.

5. Sept. (Nbhvm.). Aab. Brev om, at Burchardt Gelgether sise frit maa indføre 2 Læster Rostockerøl til sit Bryllup. Udt. i Sj. R. 13, 109 b.

— Miss. til Niels Parsberg. Denne Brevviser, Søren Pedersen, har berettet, at hans Fader Søren Pedersen, som boede i Vinding, forræderisk¹ er bleven slået ihjel af en af sine Naboer, Niels Søfrensen, og har derhos klaget over, at Retten nu forholder ham, da han lader tale paa dette Manddrab, og at Manddraberen lige saa sikkert, som havde han faaet frit Lejde, alle Vegne med Vild, Gunst og andre Midler søger at forvende ham Retten og hjælpe sig selv, saa han ikke kan faa nogen Ret over ham. Niels Parsberg skal undersøge Sagen, hjælpe Søren Pedersen til Lov, Dom og Ret over Manddraberen og, hvis Søren Pedersen ikke er formuende nok til selv at opkræve Nævninger og udføre Retten, da i Henhold til Recessens Paabud lade Nævninger opkræve og Retten udføre, saa utilbørligt Mord kan blive straffet. Han skal sende Regeringsraadet Besked om, hvorledes det forholder sig med Drabet, for at det kan vide Besked, hvis nogen af Parterne yderligere henvender sig til det. Sj. T. 17, 195.

— Miss. til Corvits Viffert. Hendrik von Luneborg, Profos, har nu atter klaget over, at de Bønder, han er forlenet med, med Urette have beklaget sig over, at han besværer dem utilbørligt. Skønt begge Parter blev forhørte af Corvits Viffert og nogle andre Rigsraader, der vare i Lund forrige Aar, da Adelen blev takseret, og det da befandtes, at han havde forurettet Bønderne med Skat, med Paalæg om at købe og give ham Havre, naar saadant paabødes andre Kronens Tjenere, og med lange Rejser og Ægter og andre usædvanlige Paalæg, hvorfor det ogsaa blev bestemt¹, at Godset skulde lægges under Malmø Slot og kun Landgilden deraf ydes ham, befales det dog Corvits Viffert, for at ikke Hendrik von Luneborg skal kunne klage over, at Bøndernes Beskyldninger mod ham uden Dom og Ret ere blevne tagne for gode, medens man maa maale ham Skæppen fuld, enten selv at kalde Parterne i Rette for sig og forhøre Sagen eller lade dem indstævne til Landstinget og tage Dom der. Sk. T. 2, 57.

¹ 16. Aug. 1608.

5. Sept. (Åbhvn.). Miss. til Kapitlet i Lund. Da Vilhelm Dresselberg har anmodet om kgl. Tilladelse til at tilskifte sig en Kapitelsgaard i Hiullerød, der ligger ham meget belejligt, nogle til Lunde Domkirke hørende Agre og Enge i samme Mark og noget Kapitelsgods i Harlørse Sogn for tilbørlig Fyldest, tillades det Kapitlet at gaa ind paa Mageskiftet, saafremt det kan være tjent dermed; det skal i saa Fald bringe Mageskiftet i Stand, naar det har besigtet Mageskiftegodset. Sk. T. 2, 57 b.

6. Sept. (—). Bestalling for Hans von Gylich som Salpetersyder paa Kronens Gaarde og Gods i Sjælland i de Len, hvori ikke i Forvejen andre Salpetersydere have faaet Kongens Bestalling. Han maa lade grave og søge efter Materie og syde saa meget Salpeter, han kan, og skal derefter levere dette paa Tøjhuset paa Københavns Slot til Kongens Arkelimester og tage Bevis af ham derfor; for hvert Centner Salpeter, han leverer, skal han have 14 gl. Dlr. Han skal skikke sig tilbørligt mod Kongens Under-saatter og maa ikke »ubeskedlig« kaste i nogens Huse eller paa nogens Grund til for stor Skade og Besvær for disse, ej heller maa han ad den Vej aftvinge dem Skænk eller Gave, saaledes som der tidligere er klaget over at være sket, men han skal overalt, hvor han graver eller opkaster nogen Jord eller Materie, igen gøre Jorden lige saa jævn, som den var før. Naar han vil grave i et Len, skal han vise denne Bestalling til Lensmanden, der saa skal være ham beforderlig og tilsige Bønderne, hvor han maa grave, samt paase, at han skikker sig tilbørligt. Han maa under den højeste Straf ikke udføre Salpeter af Riget, førend han har tilbudt den paa Tøjhuset. Sj. R. 13, 109 b.

— Miss. til Tolderen i Falkenberg. Denne Brevviserske Kiersten Adrians, Borgerske i Falkenberg, har berettet, at det nu er paa andet Aar, siden hendes Husbonde drog ud med nogle Heste, hvoraf han er bleven en 17 Dlr. skyldig i Told, og hun har begæret at faa denne Toldrestance eftergivet, da hun siden aldeles intet Spor har kunnet finde af Manden og ikke ved, om han er levende eller død. Det befales ham at lade hende være utiltalt for hendes Mands Toldrestance, indtil Manden kommer hjem, og hvis det viser sig, at denne er død eller ikke vil komme hjem mere, da helt eftergive Restancen. Sk. T. 2, 58.

9. Sept. (—). Miss. til Envold Kruse, Rentemester. Da Jens Mogensen, Sekretær, har anmodet om at faa 80 Dlr. betalt,

som hans afdøde Fader¹ og Morbroder² i sidste Føjde have laant Kong Frederik II, skal Envold Kruse betale disse Penge mod Tilbagelevering af Kong Frederik II's Gældsbev. Sj. T. 17, 195 b. Orig.

9. Sept. (Mbhva.). Miss. til Absalon Gjæ. Jomfru Mette Urne Eriksdatter har berettet, at hun har erfaret, at han har frasagt sig det Værgemaal for hende, som Kong Frederik II havde paalagt ham³, og har derhos begæret, at der maa blive beskikket hende en Værge, da hun endnu har stor Trætte baade med Broderen Frandts Urne og andre, idet Broderen paany har solgt to af de Gaarde, hun havde i Hævd for hendes Part i Hindemadgaard. Da den afdøde Konge har overdraget ham Værgemaalet, som han i saa lang en Tid har forestaaet og udført det værste Arbejde med, hvorfor hun ikke noksom kan takke ham, og der endnu er nogen Strid med Broderen, anmodes han om fremdeles at paatage sig Værgemaalet, om ikke længere, saa dog indtil hun kan komme til endelig Rigtighed med Broderen, da han nu kender hele den Sag; han gør ogsaa Gud en Behagelighed dermed og er jo desuden forpligtet til i Forening med Kongen at hjælpe faderløse og værgeløse til Lov og Ret. F. og Sm. T. 2, 76. K.

— Aab. Brev om de Vilkaar, paa hvilke Borgerne i Ribe maa sætte Græsøksne paa Foder i Fyrstendømmet. J. R. 5, 100. K. (Tr.: CCD. II. 547 f.).

— Miss. til Albrit Friis. Han har udbedt sig nærmere Ordre i Anledning af, at Kongens Undersaatter, der have tinget Foder i Fyrstendømmet, nu ville komme til Toldstedet med Øksne og mene at kunne faa dem ud, ligesom det blev bevilget⁴ sidste Sommer, og i Anledning af, at Peder Rantzau til Trøiborg og Beneditz Rantzau til Møgeltønder ogsaa ville lade uddrive en Del Øksne for at sætte dem paa Foder paa deres Gaarde, da de ere Riget forpligtede (»forvandle») af disse Gaarde. Angaaende Peder Rantzau har Kongen for nylig⁵ skrevet til ham, og han kan heraf se, hvad Kongen har bevilget denne; Skrivelsen vil nok blive ham tilstillet af Peder Rantzau, naar denne vil udføre sine Øksne. Af Beneditz Rantzau skal han tage Forpligtelse om, at han vil stalde alle de Øksne, han lader uddrive og under Rigets Adels Privilegier vil tilholde sig fri, paa sin Gaard Møgeltønder og ikke andensteds; naar Beneditz Rantzau har givet en saadan, maa hans

¹ Mogens Mogenssen Harbon.
Sept. 1589.

Peder Svendsen Væbner.

³ 7. Juni 1584.

⁴ 30.

⁵ 25. Juni 1589.

Øksne passere, dog ikke flere, end det er bevilget Peder Rantzau at udføre. Kongen har ogsaa bevilget, at Borgerne i Ribe maa ud-drive Øksne og sætte dem paa Foder i Fyrstendømmet, paa hvilke Vilkaar ville han og Tolderen kunne se af det Brev, som Kongen har givet Borgerne derpaa. Kommer der andre Undersaatter, der ville have Øksne igennem for at sætte dem paa Foder udenfor Riget, skal han rette sig efter det almindelige Forbud og maa ikke bevilge noget derimod. J. T. 4, 95 b.

10. Sept. (Mikkva.). Aab. Brev om, at Laurits Knudtsen i Ibstrup, Herredsfoged i Soklunds Herred, siesfrit maa købe og indføre 2 Læster Rostockerøl, dog skal han lade det notere paa Brevet, hvor han køber eller indfører Øllet, at der ikke under det Skin skal indføres mere siesfrit. Udt. i Sj. R. 13, 110.

— Miss. til Morten Venstermand, Embedsmand paa Frederiksborg, om at lade Oluf Jensen bo frit i et Gadehus i Olljekøbing¹, da han i sidste svenske Fejde har forholdt sig vel mod Rigets Fjender og er bleven skudt i det ene Ben og derved gjort vanfør. Udt. i Sj. T. 17, 196.

— Miss. til nogle Lensmænd. Da der af de Lam, som de tidligere have faaet Ordre til at købe og sende hid, endnu resterer N Lam, skulle de straks fremsende de resterende eller saa mange, de straks kunne levere, og Resten saa snart som muligt, da der daglig gaar meget med til den store Fortæring paa Københavns Slot. — Niels Parsberg (Roskildegård) 100 Lam; Herman Jul (Draxholm) 150; Christian Friis (Andvorskouf) 250; Corfvits Viffert (Malmø) 114; Jørgen Brahe (Landkrone) 150. Sj. T. 17, 196.

— Miss. til Peder Gyldenstjerne. Da han endnu skylder en Sum Penge af sin Afgift af Vestervig Kloster, ligesom han ogsaa resterer med Mandtalsregistre paa forskellige Penge- og Madskatte fra de foregaaende Aar, og hverken Kongens egne eller hans afdøde Faders gentagne Skrivelser til ham om at betale have frugtet noget, befales det ham nu inden 4 Uger i det seneste uden al Undskyldning at betale hvad han skylder af sin Afgift og sit Regnskab, ligesom ogsaa med det allerførste at sende sin Skriver herover for at forklare Regnskabet og Mandtalsregistrene, saafremt Kongen ikke skal se sig nødt til at gribe til andre Midler for at faa sin Rettighed hos ham indkrævet. J. T. 4, 96 b. K. Udt. i Sj. T. 17, 202.

¹ Ølkøbing, Strø H.

10. Sept. (Åbnu.). Ligelydende Miss. til Claus Glambek, der resterer med 1621 Dlr. $5\frac{1}{2}$ Sk. af Skanderborg Len for Aaret 1 Maj 1587 til 1. Maj 1588 og med Regnskabet af samme Len for Aaret 1. Maj 1588 til 1. Maj 1589 og hvad han maatte blive skyldig deraf. J. T. 4, 97. K.

— Miss. til nedennævnte Lensmænd og andre om inden 4 Uger at indbetale, hvad de skyldte Kongen, i Rentekammeret (til nogle: forklare deres Regnskab og indbetale, hvad de maatte blive skyldige), saafremt man ikke skal foraaarsages at tiltænke anderledes derom. — I Jylland: Claus Glambek resterer med 1621 Dlr. $5\frac{1}{2}$ Sk., som nu gaar, af Skanderborg Regnskab fra 1. Maj 1587 til 1. Maj 1588 og med Regnskabet af samme Len fra 1. Maj 1588 til 1. Maj 1589; Ludvig Munk Olufsen resterer med Afgiften, 800 Dlr., af Ørum Len til 1. Maj 1589 og med Regnskabet for den gejstlige Rente og Stiftets Indkomst i Lenet fra 1. Maj 1583, da han først fik Lenet paa Afgift, til 1. Maj 1589; Hendrik Belov resterer med Afgiften, 300 Dlr., af Skivehus Len fra 1. Maj 1588 til 1. Maj 1589 og med Regnskabet for den uvisse Rente og Stiftets Indkomst af samme Len for samme Aar; Jacob Seefeldt resterer med Afgiften, 1100 Dlr., af Mariager Kloster fra 1. Maj 1588 til 1. Maj 1589; Erik Lykke resterer med Regnskabet af Dueholms Kloster fra 1. Maj 1585 til 1. Maj 1587; Prædbyrn Gyldenstjerne resterer med Afgiften, 200 Dlr., af Aastrup Len fra 1. Maj 1588 til 1. Maj 1589; Erik Lykke til Eskier resterer med Afgiften, 117 Dlr., af Kronens Gods i Hensted Herred fra 1. Maj 1586 til 1. Maj 1589; Albrit Friis resterer med 219 Dlr. 13 Sk. 1 Alb., som nu gaar, af Riberhus Slots Regnskab fra 1. Maj 1588 til 1. Maj 1589 og med 2091 Dlr. $14\frac{1}{2}$ Sk., som før gik, af Stiftets Regnskab til 1. Maj 1589. — I Skaane: Corfvits Vifært resterer med Regnskabet af Malmøhus Len fra 1. Maj 1588 til 1. Maj 1589; Fru Tale Ulfstand med Afgiften, 100 Dlr., af Helnekirke, fra 1. Maj 1588 til 1. Maj 1589; Anders Bing med 500 Dlr. af Varberg Slots Regnskab til 1. Maj 1589; Peder Brahe med 126 Dlr. $12\frac{1}{2}$ Sk., som nu gaar, af Sølvitsborg Lens Regnskab til 1. Maj 1588 og med hans Afgift og Regnskabet for det uvisse af samme Len til 1. Maj 1589; Johan Urne med hans Afgift og Regnskab af Lykaa Len fra 1. Maj 1588 til 1. Maj 1589; Fru Tale Arrild Uggerups med $347\frac{1}{2}$ Dlr. 17 Sk. af Madskatten af Helsingborg Len til Paaske 1587; Falk Gjæe med 500 Dlr. af Born-

holms Regnskab fra 1. Maj 1588 til 1. Maj 1589; Emmikke Kaas's Arvinger med Halvparten, 1978 Dlr. 12 $\frac{1}{2}$ Sk., 10 $\frac{1}{2}$ ny Dlr. 1 Ort, af den Sum Penge, som Fru Hilleborge Hansdatter blev skyldig paa hendes Husbondes Regnskab af Visborg Slot og Len til 1. Maj 1584. — I Fyen: Oluf Bagger i Odense med 3772 Dlr. 15 Sk. lybsk, som han blev Kongen skyldig paa det sidste Regnskab mellem dem, som kvitteredes 27. Febr. 1589. — Toldere og Byfogder: Claus Nielsen, forhen Byfoged i Helsingør, hans Hustru og Arvinger med 858 $\frac{1}{2}$ Dlr. 11 $\frac{1}{2}$ Sk. 1 Alb. lybsk, de blev Kongen skyldige paa Claus Nielsens sidste Regnskab til 22. Juli 1588; Byfogden, som er Tolder i Nakskov, med hans Regnskab fra 1. Maj 1583 til 1. Maj 1589; Peder Jude, Tolder i Malmø, med 500 Dlr. af hans Regnskab fra Dionisii 1587 til Vor Frue Dag assumpt. 1588; Jokim Fisker, Byfoged og Tolder i Helsingborg, med hans Regnskab fra 1. Maj 1587 til 1. Maj 1589. — I Norge: Johan Venstermands Arvinger med 1525 Dlr. af Afgiften af Reins Kloster fra 1. Maj 1583 til 1. Maj 1587. — Island: Johan Buckholt med hans Regnskab af Island fra St. Hans Dag 1586 til St. Hans Dag 1587, hvorpaa han i Forening med nogle Antegnelser til hans Regnskaber bliver skyldig omtrent 4959 Dlr. 9 Sk., som nu gaar. — Summa: 21,616 $\frac{1}{2}$ Dlr. Udt. i Sj. T. 17, 199 b.

10. Sept. (Kbhvn.). Lign. Miss. til Peter Retz, der resterer med hans Regnskab af Andvorskouf Len fra 1. Maj 1588 til 1. Maj 1589. Udt. i Sj. T. 17, 202.

— Aab. Brev om Udførsel af Tømmer, Kvæg og Heste fra Blekinge. Sk. R. 2, 35. (Tr.: CCD. II. 548 f.).

11. Sept. (—). Aab. Brev om, at Herman Jul, Embedsmand paa Draxholm, herefter maa oppebære Kirkens Korntiende af Hørre Sogn, da Mats Pedersen i Hørre, der hidtil har haft Tienden i Fæste, nu er død og Tienden belejligt kan bruges til Draxholm Slot, dog skal han svare sædvanlig Indfæstning deraf og i aarlig Afgift levere Kirkeværgerne for Kirken 7 $\frac{1}{2}$ Pd., 3 Tdr. Havre og 1 Skp. Gryn, senest til Fastelavn. Naar han kommer af med Draxholm Slot og ikke længere kan bruge Tienden, skal den, der fæster Tienden efter ham, tilbagebetale ham den Indfæstning, han har givet. Sj. R. 13, 110 b.

12. Sept. (—). Bestalling for Chresten Holck som øverste Sekretær med en aarlig Løn af 300 gl. Dlr., indtil han

kan blive forserget med et Len, samt 40 Dlr. i Maanedesbesolding paa 4 Heste og sædvanlig Hofklædning. Sj. R. 13, 111.

12. Sept. (Åbbva.). Miss. til Petter Retz om af Andvorskouf Len aarlig at betale M. Jens Katholm 50 Dlr., som den afdøde Konge indtil videre har bevilget ham til hans Studeringer. Udt. i Sj. T. 17, 196 b.

— Miss. til Gabriel Kaas. Borgemestre og Raad i Næstved have paa Borgerskabets Vegne berettet, at en af deres Medborgere, Peder Egbye, paa forskellige Maader har vist sig modvillig mod Borgerne i Byen, saa han vel havde forbrudt sin Hals, hvis man vilde have forfulgt ham med den højeste Ret; dette har dog afdøde Eyller Grubbe, der den Gang havde Næstved i Forsvar, formedelst Godtfolks Forbøn undladt, men Peder Egbye har maattet udgive en Forpligtelse om, at hvis han nogensinde siden gjorde sig skyldig i saadanne modvillige Gerninger, skulde og vilde han uden al Dom og Rettergang lide sin Ret. Denne Forpligtelse har han dog ikke efterkommet, men har, medens Johan Svave, Embedsmand paa Arensborg, havde Næstved i Forsvar, gjort sig skyldig i mange modvillige Stykker med at slaa Vinduer ud, løbe ind i hans Medborgeres Huse og overfalde og slaa deres Hustruer og Folk og andet, hvormed han har forbrudt sin Hals, og han er derfor bleven fængslet; men da han yderligere skulde bekræfte sin første Forpligtelse, hvis han vilde benaades paa Livet, er han undkommen af Fængselet og er bleven taget i Tjeneste af Gabriel Kaas som Foged; derefter er han atter optraadt meget utilbørligt mod Borgerne i Næstved med Slagsmaal og Trusler, da han nu finder Medhold hos Gabriel Kaas; som værende i hans Tjeneste kunne de ikke paagribe og straffe ham efter hans Gerninger og Forpligtelse, og naar de ville eftertrætte og forfølge ham derfor, truer og undsiger Gabriel Kaas dem. Da de nu have anmodet om at blive forsvarede mod saadant Overfald og saadanne Trusler, befales det Gabriel Kaas straks at afskedige Peder Egbye af sin Tjeneste og ikke mere forsvare ham og selv at afholde sig fra alle Trusler og Forurettelser mod Borgerne i Næstved, saafremt Kongen ikke skal foraarsages til at kræve Peder Egbye af ham paa en anden Maade og gribe til andre Midler for at forsvare Borgerne. Sj. T. 17, 196 b.

— Miss. til Emmicke Sparre om at eftergive den Tiltale, han har til Esbern Thuesen for nogle Ræve, denne har ud-

gravet i en Fællesskov, kaldet Bedeskov, paa Vinbye Mark. Udt. i Sj. T. 17, 197 b.

12. Sept. (Mbhvm.)¹. Miss. til Jørgen Daa. Hoslagt sendes ham Kopi af en Skrivelse fra Dronning Elizabeta af England, tilsendt Kongen med Jørgen Daas Søns Hustru Vinicke Villomsdatter, om, at Vinicke og hans Søn for 2 Aar siden ere komne til England, hvor hans Søn straks har begyndt at vise sig uvillig mod sin Hustru, har forskudt hende og søgt at blive skilt fra hende; Sagen er derefter kommen ind for Ærkebispem af Cantaber, hvor de ere dømt til at være og blive Ægtefolk, og Dronning Elizabeta har derfor anmodet Kongen om at tilholde Herluf Daa til at efterkomme de i Danmark og England udgivne Domme og holde Vinicke Villomsdatter for sin rette Ægtehustru. Kongen kan ikke noksom undre sig over, af hvilken ublufærdig Dristighed hans Søn har understaaet sig til at søge andre Dommere over den Dom, som Kongens Fader, nogle Rigsraader og de højlerde have afsagt mellem ham og Vinicke Villomsdatter, hvilket Kongen ingenlunde vil skænke ham, men til sin Tid tilbørligt straffe, da hverken Kongens Fader, Kongen selv eller nogen af deres Forfædre have anerkendt nogen Kejser, Konge eller anden Potentat som Overdommer uden Gud alene. Hoslagt sendes ham ogsaa en Skrivelse fra Kongens Moder til Regeringsraadet til Gunst for Vinicke Villomsdatter. Da nu Herluf Daa ikke alene ved Kongens Faders Dom, som Kongen er pligtig at haandhæve, er dømt til at holde Vinicke Villomsdatter for sin Ægtehustru, men ogsaa end yderligere har kundgjort sin Letfærdighed i hosliggende Kongeriger, idet han, som Dronning Elizabetas Skrivelse viser, vil skilles fra sin Hustru, alene fordi hun ikke er hans lige i Stand og Byrd, hvilket han tidligere burde have betænkt, medens han ingen tilbørlig Beskyldning har mod hende og derfor ogsaa i England er dømt til at holde sin Ægteskabspligt, saaledes som vedlagte Dom viser, befales det Jørgen Daa, hvis hans Søn er her i Riget, at give ham Ordre til straks at tage sin Hustru til sig og blive hos hende, men hvis han ikke er her i Riget, da kalde ham hjem, for at han kan indstille sig til sin tilbørlige Ægteskabspligt hos hende. Jørgen Daa skal imidlertid forsyne hende med tilbørlig Bolig og Underhold, saa hun og hendes Barn kunne have et ærligt Ophold og ikke skulle nødes til yderligere at beklage

¹ Sj. T. har urigtigt Aarstallet: 1590.

sig, da det er rimeligere, at han hjælper og underholder hende end forstrækker Sønnen med Penge til hans letfærdige Afvigelse fra hans Ægteskabspligt. Hvis det ikke sker og hun yderligere beklager sig, vil Kongen blive nødt til at tænke paa Midler, hvorved baade Jørgen Daa og hans Søn kunne blive holdte til det, som kristeligt, lovligt og tilbørligt er. Sj. T. 17, 198¹.

12. Sept. (Kbhvn.). Miss. til Lensmændene i nedennævnte Len og andre om at sende Øksne og Fetalje til København; kunne de ikke skaffe saa meget af Kongens egen Indkomst, skulle de købe det manglende og indskrive Udgiften i Regnskabet. — Register: Fra Københavns Len foruden den visse Indkomst 50 Øksne (inden Bartholomei), 400 Lam og 400 Gæs (inden Mikkelssdag), 1000 Skovsvin, 40 Læster Brød og 6 Læster Gryn (inden Jul); Roskildegård Len 50 Øksne (inden Bartholomei), 100 Lam (inden Mikkelssdag) foruden de 200, der allerede ere forskrevne, 300 Gæs og 350 Oldensvin (inden Mortensdag), 30 Læster Byg, 60 Læster Brød og 6 Læster Gryn (inden Jul); Kallundborg Len 25 Øksne og 150 Lam (inden Bartholomei), 150 Gæs og 400 Oldensvin (inden Mortensdag), 50 Læster Byg og Malt, 20 Læster Rug og 600 Tdr. Havre (inden Jul), 6 Læster Gryn og 100 Læster Brød (til Kyndelmisse Tid); Draugsholm Len 50 Øksne og 150 Lam (til Bartholomei), 150 Gæs og 600 Svin (til Mortensdag), 50 Læster Byg og Malt, 20 Læster Rug, 600 Tdr. Havre, 80 Læster Brød og 6 Læster Gryn (inden Jul); Andvorskouf Len 100 Øksne og 250 Lam (inden Bartholomei), 400 Oldensvin (til Mortensdag), 6 Læster Gryn, 60 Læster Brød og 20 Læster Malt (inden 1. Maj); Malmø Len 50 Øksne og 300 Lam (til Bartholomei), 300 Skovsvin af Oldengælden (til Mortensdag), 300 Tdr. Havre (til Foraaret); Landskrone Len 50 Øksne og 150 Lam (til Mikkelssdag), 150 Oldensvin (til Mortensdag); Helsingborg Len alle de Skattekor, der kunne undværes fra Slottet, og 300 Oldensvin, at købe af Oldengælden, hvis Kongens Part ikke er saa stor (inden Mortensdag); Lykaa Len 40 Øksne (til Mikkelssdag), 10 Skippd. Flæsk (til Foraaret); Sølvitsborg Len 50 Øksne (til Mikkelssdag), 10 Skippd. Flæsk (til Foraaret), 20,000 Baandstager, der skulle hugges i Vinter, saa Kongens Skibe kunne hente dem til Foraaret; Varberg Len 100 Øksne (inden Mikkelssdag), 400 Tdr. Havre og 20 Skippd. Flæsk (til Foraaret), saameget Smør,

¹ Tr.: Hist. Tidsskr. 6. R. I. 118 ff.

der kan undværes fra Slottet; Halmsted Herred 20 Øksne (til Mikkelssdag), 6 Skippd. Flæsk (til Foraaret); Laugholm Len 60 Øksne (inden Mikkelssdag), 6 Skippd. Flæsk (til Foraaret); Nyborg Len 45 Øksne (inden Mikkelssdag), 20 Skippd. Flæsk og 2 Læster Torsk (til Foraaret); Dalum Len 20 Øksne (til Mikkelssdag), 6 Skippd. Flæsk; St. Hans Klosters Len 45 Øksne (inden Mikkelssdag), 6 Skippd. Flæsk; Koldinghus Len 70 Øksne (til Mikkelssdag), 30 Skippd. Flæsk (til Foraaret); Skanderborg Len 100 Øksne (inden Mikkelssdag), 40 Skippd. Flæsk, 1000 Tdr. Havre og 60 Læster Brød; Aarhus Len 50 Øksne (inden Mikkelssdag), 10 Skippd. Flæsk; Aakier Len 16 Skippd. Flæsk og 10 Læster Brød (til Foraaret), 10 Øksne (til Mikkelssdag); Aalborg Len 100 Øksne (inden Mikkelssdag), 20 Skippd. Flæsk, 100 Læster Brød, 30 Læster Malt og 4 Læster Gryn (til Foraaret); Drotningborg Len 100 Øksne (inden Mikkelssdag), 6 Læster Gryn og 20 Skippd. Flæsk (til Foraaret), 30 Læster Malt à 48 Tdr. og 100 Læster Brød; Tranekier Len 30 Øksne (inden Mikkelssdag), 10 Skippd. Flæsk, 2 Læster Torsk; Frederik Hube i Aalleholms Len skal købe 15 Læster Ærter; Christoffer Rosengaard i Halsted og Raunsborg Len ligesaa; Hans Berger, Tolder i Rødbye, 10 Læster Ærter (inden Jul); Visborg Len paa Gotland 100 Kroppe Nødkød og 1000 Kroppe Faarekød (til Pinsedag); Hammershus paa Bornholm 100 Kroppe Nødkød, 400 Kroppe Faarekød og 20 Skippd. Flæsk (til 1. Maj); Frederik Lange og Hendrik Gyldenstjerne [Tønsberg og Bahus Len] skulle hver lade hugge 20,000 Baandstager i Vinter, saa Kongens Skibe kunne hente dem til Foraaret; Peder Thott [Bergenhus Len] skal sende 100 Voger Bergefisk af Slottets Indkomst til København; Riberhus Len 20,000 Hvillinger, 20,000 Flyndere, 60 Vorder Kabliav, 20 Vorder Langer og 500 Fisk Rokker, smaa og store; Tolderen i Skagen 10,000 Hvillinger, 10,000 Flyndere, 40 Vorder Kabliav og 10 Vorder Langer til Foraaret; Tolderne i Helsingør skulle købe 30 store Læster hvidt spansk Salt. Udt. i Sj. T. 17, 202 b.

12. Sept. (Åbbvn.). Miss. til Knud Brahe. Da han har meddelt, at Kælderne paa Hafverballegaard ere meget ødelagte af Vand og ville blive helt bygfældige, hvis de ikke blive gjorte i Stand, tillades det ham at anvende 60 Dlr. paa deres Istandsættelse, men anvender han mere derpaa, maa han ikke føre Kongen det til Udgift; han skal passe godt paa, at Kælderne blive saaledes istandsatte, at det kan være til Gavn. J. T. 4, 97 b. K.

12. Sept. (Nbhvn.). Miss. til Albrit Friis. Kronens Tjenere i Jelling By og Birk have berettet, at Fru Maren Bilde, Laurits Skrams Enke, har begyndt at paaføre dem Trætte om noget Brug med Fædrift og Tørvegrøft, som hun vil tilholde sig i Kronens fri Enemærke, Jelling Birk, til Gaarden Hornstrup i Henhold til det Mageskiftebrev¹, Kong Frederik II har givet Laurits Skram paa nævnte Gaard med mere Gods, og de have derhos tilkendegivet, at der aldrig skal kunne bevises andet, end at Jelling Birk altid har været Kronens fri Endel og Enemærke, hvori hverken de i Hornstrup eller andre have haft noget inde, medmindre de have haft det i Minde, hvilket de mene noksom at kunne bevise med lovlige Tingsvidner. Dette Forhold have de ogsaa tidligere tilkendegivet Kong Frederik II, da Laurits Skram ligesaa begyndte at paaføre dem Trætte angaaende nævnte Brug, og Kong Frederik II optog da Trætten ved en Skrivelse til Laurits Skram, hvorefter ingen har understaaet sig til saadan Brug og Drift i Jelling Birk, før nu Fru Maren atter er begyndt dermed. De have derfor anmodet Kongen om at forsvare dem, saa deres Ejendom i Fremtiden ikke skal blive hulgraved ved saadan Tørvegrøft eller deres Enge ødelagte ved Fædrift. Kongen har af Mageskiftebrevet og anden Besked, der gik, da Kronen fik Hornstrupgaard tilskiftet af Peder Oxe², set, at deri nævnes ikke det mindste om nogen Ret til Fædrift og Tørvegrøft i Jelling Birk, der omtales kun Gaarden med dens rette Tilliggende, men af den senere Besigtelse og det senere Mageskiftebrev ses det, at Striden alene er opkommen deraf, at der i Besigtelsen er indført, at Bonden paa Hornstrupgaard har berettet, at han og hans Formænd i Gaarden altid have haft fri Fædrift og fri Tørvegrøft i Jelling Mark, hvortil Kronens Tjenere i Jelling paa den Tid ikke have vidst eller maaske ikke have villet svare noget, da Laurits Skram selv havde dem i Forlening og Forsvar, medens de nu paastaa, at det forholder sig helt anderledes, hvorom der endog skal være Brev og Segl af en Mand, som tidligere har boet i Hornstrup, saa det deraf kan ses, at alene efter denne Bondes vrang Beretning og uden noget andet Bevis er der indført noget om ovennævnte Brug i Kong Frederik II's Mageskiftebrev til Laurits Skram, af hvilken Grund Kongen mener, at det i Mageskiftebrevet indførte ingen Kraft bør have, hvis det viser sig, at Bondens Beretning er usandfærdig. Da

¹ 22. Nov. 1573. ² 11. Jan. 1574.

der ikke er tilskiftet Kronen nogen Rettighed i Jelling **Mrk** til Hornstrupgaard af Peder Oxe, der uden Tvivl ikke havds fortiet det, hvis han havde haft nogen saadan, og der ikke findes andet Bevis for Brugen end Bondens ovennævnte Bekendelse, hvorfor heller ikke Kongens Fader, da han fik rigtig Underretning, har villet tilstaa Laurits Skram nogen Rettighed i Jelling Birk, og da Laurits Skram heller ikke har gjort nogen Fordring derpaa, efterat Kongens Fader havde paamindet ham med sin Skrivelse, er Kongen ingenlunde til Sinds at tilstaa Fru Maren Bilde nogen saadan Brug eller Rettighed i Kronens fri Enemærke og har befaleet, at der hoslagt skal sendes Albrit Friis en Fortegnelse over, hvorledes Gaarden Hornstrup er indført i Peder Oxes Mageskiftebrev, en Kopi af den Besigtelse, der foretoges, da Gaarden tilskiftedes Laurits Skram, og Kopi af det Mageskiftebrev, som Kongen har givet Laurits Skram, for at han deraf kan forfare Lejligheden. Det befales ham at forsvare Kronens Birk og Enemærke mod saadan Indtrængning og Indsigelse, saa vidt han kan gøre det med Lov og Ret. J. T. 4, 98.

12. Sept. (**Kbhvn.**). Miss. til Fru Birgitte Rønnov. Denne Brevviser, Hans Hune, Borger i Brunsvig, har atter henvendt sig til Kongen angaaende den Gæld, som hendes afdøde Søn Dieterich Qvitzov har gjort hos ham, og som hun og andre Sønnens Arvinger paa den sidste Herredag bleve dømte til at betale, hvilken Dom hun og hendes Sønner ogsaa have efterkommet for deres Part, medens hendes Døtre endnu ikke have gjort det, idet han stadig afvises med den Besked, at naar den ene Søster har betalt, vil den anden ogsaa betale. Han har derfor begæret at blive hjulpen til sin Ret hos Døtrene, og det befales hende at tilholde Døtrene at betale deres Part af deres Broders Gæld uden videre Forhaling. K.

— Miss. til Borgemestre og Raad i Viborg. Thomas Jørgensen, Tolder i Ribe, har berettet, at en af deres Medborgere, ved Navn Hendrik Villumsen, er bleven ham 196 Dlr. skyldig for Told af Øksne, han har uddrevet, og han har, da Hendrik Villumsen har været forsømmelig med Betalingen og baade for denne og anden Gæld er rømmet fra Riget, begæret Skrivelse til dem om at hjælpe ham til hans Betaling i Hendrik Villumsens efterladte Gods. Det befales dem at gøre dette. J. T. 4, 100 b.

18. Sept. (**Kronborg**). Miss. til de Herremænd, der skulle følge Frøken Elitsabet ned til Brunsvig. Da Kongens Søster, Frøken Elitsabet, er bleven trolovet med Hertug Hendrik Julius af

Brunsvig og Lynaborg og Hertugen har besluttet at holde Brylluppet i Wolfenbüttel Søndag jubilate, som er den 3. Søndag efter Paaske [10. Maj], i hvilken Anledning Kongens Søster til den Tid skal føres ned til Hertugen og ledsages af nogle af Kongens Raader og gode Mænd, har Kongen bestemt dem til at følge hans Søster ned og beder dem at staffere sig paa bedste Maade dertil med N Heste, lade lave Fløjlsridekjortler til dem selv og gode Klæder til deres Folk, saa de kunne være Kongen, dem selv og deres fædrene Rige til Ære, og møde med Heste og Folk i Kolding Paaskeaften [18. April] for derefter at begive sig paa Rejsen. Kongen vil give dem »Nachtgeld« paa deres Heste, saalænge de ere uden Riget. Kongen stoler sikkert paa, at de give Møde, og vil siden betænke deres villige Tjeneste med al Gunst og Naade. (I Brevene til de Herremænd, der ingen Len havde: Skönt de ikke have noget Len, haaber Kongen dog, at de ville være villige; Kongen vil heller ikke regne det for nogen Pligt eller Sædvane, men betragte det som værende sket »os til synderlig vilge og tjeniste«). — Register: Peder Gyldenstjerne, Manderup Parsberg og Hack Ulfstand hver med 10 Heste, Hendrik Belov med 7 Heste; Corfits Viffert, Absolon Gjæe og Jacob Seefeldt hver med 10 Heste, Hendrik Rantzau, Hendrik Rammel, Jørgen Sehested, Hans Blome, Henrik von Ahlefeldt, Ditlef Brucktorf, Benedichs von Ahlefeldt og Christoffer Rantzau alle i sorte Fløjlsalpaltzrocke; — Peder Brahe, Knud Grubbe, Gabriel Sparre, Hans Spiegel, Falk Gjæe, Johan Urne, Erik Valkendorf, Christoffer Packisch, Oluf Bilde, Niels Parsberg, Peter Retz, Frederik Haube, Herman Jul, Knud Rud, Laurits Brockenhuus, Axel Brahe, Hans Johansen, Caspar Markdener, Erik Lunge, Erik Lange, Knud Brahe, Kien Qvitzov, Hans Lange, Prebiern Gyldenstjerne, Johan Rud, Niels Skram, Godtske von Ahlefeldt, Frants Rantzau, Thomets Fassie, Benedichs Rantzau, Christoffer Parsberg, Claus Glambek, Eske Brock, Johan Barnekov, Henrik Lykke, Valdemar Parsberg og Erik Bilde; enhver adelig med 4 Heste. — Henrik Gjæe (1. Okt.); Niels Gyldenstjerne og Otte Christofver Rosenkrantz (23. Nov.), Hans Rostrup (24. Nov.). Sj. T. 17, 206. Orig. (til Casper Markdanner).

19. Sept. (Årøberg). Miss. til Envold Kruse, Rentemester, om at betale Casper Wiis 300 Dlr., der restere af hans Aarspension. Udt. i Sj. T. 17, 202.

— Miss. til samme om at godtgøre Jens Bang, Tolder i

Assens, 234 Staldøkane, som Hendrik Rammel havde faaet Tilladelse til at uddrive toldfrit. Udt. i Sj. T. 17, 202.

19. Sept. (Kbhvn.). Kvittans til Frederik Leil og David Hansen paa 19 Rosenobler, 3 Dobbeltdukater, 24 Engeltotter og 18 ungerske Gylden, som de have indbetalt af Tolden i Helsingør. Udt. i Sj. R. 13, 111.

20. Sept. (—). Miss. til Tolderne i Helsingør om mod Kvittans af Eustathius von Thylen at betale denne paa Idel Heinrichs¹ Vegne 1000 Dlr. af 2 Aars Pension og føre dem til Udgift. Udt. i Sj. T. 17, 207 b.

— Miss. til samme om enten i Dantzic eller Kønningsbergk at købe 100 Skippd. Humle til forskellige af Kongens Huse og føre Udgiften til Regnskab. Udt. i Sj. T. 17, 208.

— Miss. til Tyge Brahe om herefter at holde Lygten paa Kulden bedre i Stand end hidtil, saa der ingen Klager kommer fra søfarende Folk derover. Udt. i Sj. T. 17, 208.

— Bestalling for Zacharias Omichen som Rørmester. Han skal føre flittigt Tilsyn med Vandkunsterne og Postene paa Skanderborg og Koldinghus og holde dem i Stand paa hans egen Bekostning, dog skal Kongen, hvis der bliver Bræk paa Renderne, skaffe ham det nødvendige Pipholt. Han skal til Løn og Underholdning for sig selv og sine Folk i alt have 150 Dlr. og 2 sædvanlige Hofklædninger aarlig, at regne fra Bestallingens Dato, hvilket skal leveres ham af Lensmanden paa Skanderborg. J. R. 5, 101. K.

— Miss. til Casper Markdanner. Da Kongens Moder noget før Paaske vil begive sig over til Koldinghus og vil blive der nogen Tid, skal han bestille Fetalje i Forraad til Dronningen og hendes Følge og Havre, Hø og Straafoder til Hestene, saa der ikke i nogen Maade skal blive Mangel, medens Dronningen opholder sig der. Han skal skaffe Staldrum hos Borgerne i Byen til 600 Heste og give Borgerne Ordre til at holde deres Stalde færdige og i Tide forsyne sig med tilbørligt Forraad, saa enhver for tilbørlig Betaling kan faa, hvad han behøver til sine Folk og Heste. J. T. 4, 101. K. Orig.²

21. Sept. (—). Miss. til Morten Venstermand paa Frederiksborg om, at Kongen har eftergivet Oluf Jensen i Borolt den Landgilde, han resterer med, da hans Gaard og Gods er ødelagt ved Ildebrand. Udt. i Sj. T. 17, 208.

¹ Eitel Heinrich zu Kirchberg. ² Tr.: Dek. Mag. V. 117 f.

21. Sept. (Kbhavn.). Miss. til Giert Rantzau om at eftergive Niels Skrivers i Ebbekøb den Landgilde, han resterer med, da han formedelst ulykkelig Vaadeild ikke kan udrede den Udt. i Sj. T. 17, 208.

22. Sept. (—). Aab. Brev om, at Hendrik Boddecker, Foged i Werdemünde, maa udføre 4 Tdr. saltet Oksekød her af Riget, dog skal han lade notere uden paa Brevet, hvor han køber Kødde, for at der ikke under det Skin skal udføres mere. Udt. i Sj. R. 13, 111.

— Miss. til Fru Birgitte Bøller. Peder Brahe, Embedsmand paa Sølvitsborg, har berettet, at der føres forskellige Trætter om Torbenfeld Gaards og Godsens Tilliggende, og at Brevene, hvormed Godset skal forsvares, formentlig findes indsatte i Brevkammeret paa hendes Gaard Gundersløfholm under gode Mænds Forsegling. Da han paa sin Hustrus¹ og sine Børns Vegne anser sig for med Tiden at være Medarving til Torbenfeld Gaard og Gods, har han begæret Skrivelse til Frederik Lange, Embedsmand paa Tunsberggaard, og Herman Juel, Embedsmand paa Dragsholm, om at være til Stede, naar han vil udtage Brevene, og en Skrivelse til hende om at tilstede Udtagelsen, da han er berettiget dertil. Kongen anmoder hende derfor om at lade Peder Brahe og de nævnte to gode Mænd oplukke Kamret og Brevkisterne og opsøge de Breve, der vedrøre ham og hans Medarvinger til ovennævnte Gaard og Gods, og siden levere Brevene til Peder Brahe mod nøjagtig Reversal under hans og de to gode Mænds Segl for, at han efter at have brugt dem igen vil levere dem tilbage; naar Brevene leveres tilbage, skal hun lade Kamret og Brevkisterne igen forsegles af ovennævnte gode Mænd, saa ingen af de andre Medarvinger kunne lide nogen Skade derved. Sj. T. 17, 208.

— Miss. til Tolderne i Helsingør om at betale Johan von Delen 5416¹/₂ Dlr. for adskillige Vine til Kongens Brug. Udt. i Sj. T. 17, 209.

— Miss. fra Regeringsraadet (J. Rosenkrantz og C. Valkendorf) til Borgemestre og Raad i Malmø. Da de have anmodet om i Betragtning af den store Besværing, de have paataget sig med Bygningen paa deres Bys Befæstning, at faa Udsættelse til førstkommende Jul med Betalingen af de 1000 Dlr. af Byens

¹ Margrete Gjøse Albrechtsdatter.

Skat, som ovennævnte to Regeringsraader og andre af deres Medbrødre tidligere have givet dem Tilladelse til at beholde hos sig til Mikkelsdag, have Regeringsraaderne i Betragtning af Lejligheden givet dem Henstand til Jul, skønt de paa den udvalgte Konges Vegne højlig have Brug for Pengene, men til den Tid maa de bestemt betale, saa Regeringsraaderne ikke af den Grund skulle komme i nogen Besværing. Sk. T. 2, 59.

23. Sept. (Kbhvn.). Miss. til Niels Parsberg. Da Kongen, der for nogen Tid siden¹ skrev til ham om at anholde den Kumpan, som løb omkring og anrettede Modvillighed i Roskilde, nu har erfaret, at han den Gang var afsindig, men nu er bleven tilpaa igen, befales det Niels Parsberg at læsgive ham og lade ham gaa sin Vej, dog skal han paalægge ham herefter at afholde sig fra saadan Modvillighed, da han, hvis han siden gribes i saadant, vil blive straffet uden al Naade. Sj. T. 17, 209.

— Miss. til samme om at betale nogle Borgere i Køge de Tintallerkener, Sengeklæder, Lagner og andet, som de mistede paa Roskildegård ved Kongens Begravelse, og indskrive Udgiften i Regnskabet. Udt. i Sj. T. 17, 209 b.

— Miss. til Tolderne i Helsingør om efter nærmere Anfordring af Caspar Markdaner, Embedsmand paa Koldinghus, at levere dennes Fuldmægtig 6 store Læster groft Salt af det, som de paa Kongens Vegne have ladet indlægge paa Toldboden, da der paa Koldinghus er Brug derfor. Sj. T. 17, 209.

— Miss. til Envold Kruse, Rentemester, om at betale Jacob Trolle 29 $\frac{1}{2}$ Dlr., som han har fortæret paa en Rejse til Fyrsten af Meklenborg. Udt. i Sj. T. 17, 209 b.

— ² Miss. til Borgemestre og Raad i Malmø. Kongen har bragt i Erfaring, at naar der skal beskikkes Kæmner der i Byen, indsættes en af Raadmændene dertil, skønt der blandt de almindelige Borgere vel findes nogle, som kunde bruges dertil, og der andensteds i Riget saa vel som ogsaa her i Byen gaas anderledes til Værks, idet der til Kæmner beskikkes Folk af de gemene Borgere, som altid kunne være til Stede i Byen og varetage dens Gavn, og ikke Folk, der formedelst deres Næring og Bjærgning maa drage omkring paa forskellige Steder og rejse bort. For at alt herefter kan være uden Mistanke og uden Skade for mange, der maa søge

¹ 1. Aug. 1589. ² Sk. T. har urigtigt Aaretaallet: 1590.

deres Næring paa adskillige Maader og Steder, skulle de herefter, naar der skal beskikkes Kæmner, dertil forordne en af deres Medborgere, som ikke er Raadmand eller paa nogen Maade hindres af sin Næring, men som, saalænge han er Kæmner, altid kan være til Stede i Byen og paase dens og Menigmands Gavn og Pengenes udelukkende Anvendelse til Byens Bedste. Sk. T. 2, 59 b.

23. Sept. (Kbhvn.). Miss. til Casper Markdanner. Denne Brevviser, Jørgen Sadelmager, Borger i København, har berettet, at han har noget Tilgodehavende i Kolding, som han kan godtgøre med nøjagtige Breve og Beviser, og som der ogsaa er tildømt ham Betaling for baade paa Bytinget og paa Viborg Landsting; men skønt han siden ogsaa er indvist i nogen Ejendom i Kolding, unddrager hans Modpart sig ham dog, saa han ikke kan komme til sin Betaling, og han er i nogle Aar holdt hen fra den ene Tid til den anden, hvorfor han nu har begæret at blive hjulpen til Ret. Casper Markdanner skal hjælpe ham eller hans Fuldmægtig saa meget, som Ret er, og give Borgemestre og Raad i Kolding Ordre til uden videre Forhaling og Undskyldning fra hans Modparts Side at hjælpe ham til at faa det, der med Rette tilkommer ham. J. T. 4, 101 b. K.

24. Sept. (—)¹. Miss. til Kapitlet i Lund. Da Fru Kiersten Lindénov til Nesbyholm, Steen Bildes Enke, har berettet, at der paaføres hende Trætte paa Nesbyholm og tilliggende Gods, og at Brevene til Godsets Forevar formentlig ere indlagte blandt Lunde Kapitels Breve, og derhos har begæret kgl. Forskrift til Kapitlet om at udløvere hende Brevene, befales det Kapitlet at optage Brevkisterne, udtage de Breve, der vedrøre det omtrættede Gods, og levere hende dem mod nøjagtig Reversal for, at hun efter at have brugt dem vil levere dem tilbage igen. Sk. T. 2, 60.

— Miss. til Corvits Viffert om at være til Stede ved Udtagelsen af ovennævnte Breve for at paase, at der ikke udtages Breve, der kunne komme Kronen til Skade paa dens Gods, og siden sørge for, at de blive tilbageleverede Kapitlet. Udt. i Sk. T. 2, 60 b.

25. Sept. (—). Til Tyge Brahe. Denne Brevviser, Thomes Loeding, har berettet, at et Skib, tilhørende nogle engelske Kæbmænd, 1587 strandede paa Anholt, og at der paa dette Skib blandt andet fandtes noget Voks, hvorefter en Del er strandet og bjærget ved Varberg, en Del ved Laugholm og et Stykke ved Hveen, hvilket Stykke Tyge Brahe har taget. Da Thomes Loe-

¹ Sk. T. har urigtigt Aarsallet: 1590.

ding paa de engelske Købmænds Vegne nu har begæret at faa Betaling for Vokset, og da alt Vrag, som kan strande og indkomme for Kronens Grund her i Riget, tilhører Kronen, befales det ham at erklære sig til Regeringsraadet om denne Sag, da Kongen vil have sig saadan Højhed forbeholdt, samt at betale Thomes Loeding Vokset, for at han ikke skal have Grund til yderligere at beklage sig. Sj. T. 17, 210.

25. Sept. (Kbhvn.). Nyt Forlæningsbrev for Pofvel Jonsen paa Island paa Issefiordt Syssel for samme Afgift, som han hidtil har givet. N. R. 2, 69.

— Aab. Brev om, at Pofvel Jonsen paa Island i de næste 4 Aar maa besejle Havnen Flattøe i Baadestrandsyssel, der ikke er forpagtet bort, hvilket har medført, at Undersaatterne ikke faa tilbørlig Tilførsel. Han skal gøre Kongens Undersaatter Tilførsel med gode og nyttige Købmandsvarer, Mel, Malt, Salt, Klæde og andet, sælge disse Varer til den sædvanlige Pris og maa i Stedet tilforhandle sig de Fisk og andre Varer, som Undersaatterne godvillig ville afhænde. Han skal bruge ret Alen, Maal og Vægt og svare Kronen samme Told, som Købmænd og andre, der have forpagtet Havne paa Island, ere pligtige at give. N. R. 2, 69.

26. Sept. (—). Miss. til Anders Bing. Da Kongen har erfaret, at Kronens Bønder i Varberg Len besværes meget med dagligt Arbejde til Slottet formedelst det Byggeri, som Kongen har ladet paabegynde der, og at nogle tilbyde i Stedet for Arbejdet at ville give Penge, Øksne eller andet, som kan være Penge værd, saa man derfor kan leje Folk til i deres Sted daglig at være til Stede for at udføre det forefaldende Arbejde, paalægges det ham saa vidt muligt at forskaane Kronens Bønder for dagligt Arbejde, tage en rimelig Betaling af dem, der ville købe sig fri, og derfor leje de nødvendige Daglejere, for at Kronens Bønder ikke skulle blive helt ødelagte. Sk. T. 2, 60 b.

27. Sept. (—). Kvittans til Frederik Leil og David Hansen, Toldere i Helsingør, paa 1000 Rosenobler, 13 Dobbeltdukater, 7 hele Milreiser, 18 Engelotter, 3 ungerske Gylden, 102 Goltgylden og 6000 Dlr., som de efter Kongens Ordre have indbetalt paa Rentekammeret til Rentemester Envold Kruse til Hiermesløfgaard af Tolden efter 1. Maj d. A., og paa 100 Rosenobler, som det engelske Kompagni har betalt for nævnte Aar for Sejladsen paa Rusland nord om Vardhus. Sj. R. 13, 111 b.

30. Sept. (Mbhvn.). Miss. til Chresten Friis om at skaffe Eustathius von Thymen, Kongens Staldmester, Underholdning der paa Slottet [Antvorskov] og Havre, Hø og Strøelse til Kongens Rideheste. Udt. i Sj. T. 17, 210 b.

— Miss. til Tolderne i Helsingør. Wilhelm Barckers fra England har berettet, at hans Skib forledent Aar er strandet under Varberg Len, og at der af Skibets Ladning i Varberg og Langholm Len er bjærget 9 Skippd. Voks, som siden ere blevne sendte til Københavns Slot og brugte til Kongens Bedste. Da Wilhelm Barckers Fuldmægtig i god Tid har anholdt om Restitution eller Betaling af Vokset, har Slotsskriveren her paa Regnskab betalt ham 340 Dlr. i Penge og Varer, men endnu resterer der 250 Dlr. af Betalingen for Vokset, hvilken Sum han har begæret maa blive afkortet i den Told, han skal svare, første Gang hans Skib kommer i Sundet. Kongen har bevilget dette og befaler Tolderne at afkorte Beløbet i Tolden og tage Bevis af Skipperen paa Skibet om, at Pengene ere blevne afkortede. Sj. T. 17, 210 b.

— Miss. til Manderup Parsberg. Da Kongen, der for nogen Tid siden har ladet hugge forskellige Slags Vogn- og Hjultømmer i Skanderborg Len og ladet det lægge til Tørring ved Slottet, nu har Brug for det til nogle Vogne, skal han straks overlevere alt det Vogn- og Hjultømmer, der findes oplagt ved Slottet, til denne Brevviser, Kongens Hjulmand Rasmus Nielsen, og siden lade det føre til Aarhus, saa Rasmus Nielsen saa hurtigt som muligt kan være der med det. J. T. 4, 102. K.

— Miss. til Knud Brahe om at fragte en Skude til at føre ovennævnte Tømmer fra Aarhus til København, betale Skipperen Fragten og føre den til Udgift i Regnskabet. Udt. i J. T. 4, 102 b. K.

1. Okt. (—). Aab. Brev om, at Herman Dade, Heste- og Svinesnider, maa købe og toldfrit udføre 2 Vognheste her af Landet. Sj. R. 13, 112.

— Pasbord for Herman Dade, Heste- og Svinesnider, der af Kongen er bestilt til at rejse her ind i Riget to Gange om Aaret og bruge sit Embede paa Kronens Slotte, Klostre og Gaarde. Det befales alle at hjælpe ham paa det bedste og skaffe ham god Befordring med Heste og 2 Vogne og fri Færger over Færgestederne, saa han uden Forsømmelse kan komme frem, saalænge han er i Kongens Bestilling. Sj. R. 13, 112.

1. Okt. (Kbhvn.). Miss. til Sten Brahe, Fru Kisten Lindenov, Niels Parsberg og Giert Rantzau. Kongen sender Jørgen Pouelsen for at hugge noget Egetømmer i hans (hendes) Len og befaler ham (hende) at anvise Jørgen Poulsen Skovene, saa han deri kan udæe en 50 Ege, der kunne bruges til Nav og Hjuleger, og siden skaffe ham Hjælp til at fælde Egene og føre dem ned til Ladestederne. — Tilføjelse i Sten Brahes Brev: Kongen har ligeledes skrevet til Fru Kistine Lindenov, Steen Bildes Enke, om at lade hugge 50 Ege i Herritsvad Klosters Skove og lade dem føre ned til Ladestedet ved Helsingborg; han skal fragte et Skib til at føre alle 100 Ege til København og føre Fragten til Udgift i Regnskabet. Sj. T. 17, 211 b.

— Miss. fra Regeringsraadet (J. Rosenkrantz og C. Valkendorf) til Kansler Niels Kaas. Dronningen har meddelt dem, at der til Rejsen til Brunsvig behøves en hel Del Heste, baade til hendes egne Vogne, Frøkenernes Vogne og til Rustvognene, saaledes som vedlagte 2 Fortegnelser vise. Da de ikke ved, hvor man i en Hast kan faa saa mange Heste, og det vil komme til at koste meget og være forbunden med det største Besvær at skaffe dem til Veje, hvis de skulle købes i Tyskland, anmodes han om at meddele dem sit gode Raad om, hvor saa mange Heste bedst og med mindst Bekostning kunne faas, og hvis han synes, at der derovre i Landet [Jylland] kan faas nogle, som kunne bruges for Rustvognene, da have den Umage at forhøre om dem. Statholder Hendrik Rantzau og Dr. Viet Winsheim have paany skrevet om de af Kejser Maximilian paa Fyrstendømmet Holsten og de inkorporerede Lande udgivne Lensbreve, der skulle udtages af Hvælvingen paa Gottorp; skønt Niels Kaas ikke var til Sinds at samtykke i Hvælvingens Aabning, have de dog, da de mærke, at Brevene ville højlig behøves til den Lejlighed, som skal foretages paa den udvalgte Konges Vegne, bestemt, at Abbel Berner, der tidligere har været med, naar Breve skulde udtages af Hvælvingen, skal være til Stede hos Statholderen, naar Brevene skulle udtages; de vilde gerne have ventet hermed, indtil de kunde have faaet Besked fra Niels Kaas, men de mærke, at det skal gaa saa hastigt for sig, at der ikke kan ventes længere, og de kunne ikke tænke nogen, der kan være bekvemmere dertil end Abbel Berner. De have i Dag, den 1. Okt., af Hvælvingen her paa Slottet udtaget det af den nuværende Kejser Rudolph 1582 udgivne Lensbrev paa den

tredje Part af Hertugdømmet efter Hertug Hans den gamles Død og tilsendt Hendrik Rantzau det. De have endnu ingen Tidender faaet fra de Skibe, der skulle til Skotland, og ville derfor, hvis der ikke i Løbet af en 2—3 Dage kommer paalidelig Besked fra dem, sende en Pinke herfra op under Norge for at undersøge Forholdene og skaffe visse Tidender om dem. De sende nogle af Statholderen tilsendte ny Tidender. J. T. 4, 103. K.

2. Okt. (Kbhvn.). Miss. til Rasmus Lang, Byfoged i Helsingør, om at betale Borgerne smstds. det Hvedemel, Hvede, Hvedebrød, Skonroggen og de Pasglas og andre smaa Glas, som ere udtagne hos dem til Kongens Brug, medens de fremmede Gesandter have ligget paa Kronborg, og føre Beløbet til Udgift i sit Regnskab. Orig. Udt. i Sj. T. 17, 211 b.

— Miss. til Envold Kruse, Rentemester, om at betale Hendrik Rammel, Kongens Hofmester, hans Pension for dette Aar, da han trænger til nogle Penge og derfor har anmodet om at faa den betalt. Sj. T. 17, 212.

4. Okt. (—). Miss. til Steen Brahe om at anvise Jørgen Sadelmager, der har faaet Ordre til at hugge nogle Sadeltræer i Helsingborg Skov til Kongens Brug, hvor i Skovene han kan faa saadanne, lade Træerne føre ned til Ladestederne og fragte et Skib til at føre dem til København. Udt. i Sk. T. 2, 61 b.

6. Okt. (—). Miss. til Borgemestre, Raad og Byfoged i Helsingør. Denne Brevviser, Chresten Nielsen, har berettet, at han har faaet afdøde Claus Nielsens Enke til Hustru og med hende har faaet en Part i Claus Nielsens Gaard der i Byen; han har derefter tilbudt Børnenes Værge enten at købe deres Part i Gaarden eller at afstaa sin til dem, men de have ikke villet gaa ind paa nogen Forhandling, hvilket han har besværet sig over, da Gaarden saa vil staa og forfalde, hvorved de med Tiden alle ville komme til at lide Skade. Da han derfor har begæret at blive hjulpen til at vide sin Part for desbedre at kunne holde den ved Magt, skulle de straks paa Raadhuset eller Bytinget opmelde uvil-dige Mænd i Byen til at skifte Gaarden mellem Arvingerne og udvise enhver sin Part, saa enhver kan vide, hvad der kan tilkomme ham, og anvende det til sit Bedsts. Sj. T. 17, 212.

8. Okt. (—). Miss. til Morten Venstermand om at skaffe Casper Remmesnider nogle Huder, som denne skal forarbejde paa Frederiksborg til Kongens Behov. Udt. i Sj. T. 17, 212 b.

8. Okt. (Kbhvn.). Miss. til Borgemestre, Raad og Byfoged i Helsingør om at tilholde Richardus Wederborn, Borger smøds., at betale Jochim von Leist 100 Dlr., som han skylder denne for Øksne. Udt. i Sj. T. 17, 212 b.

9. Okt. (—). Miss. til Frants Rantzau. Hoslagt sendes ham en Supplikats fra Peder Andersen, Borger i Kolding, hvori han beretter, at der er tilfalden ham en Arv efter hans Hustrus Moder, afdøde Kirstine Jacobs i Løgager, hvilken Arv dog forholdes ham af Jens Christensen i Langelund, og uagtet han paa Herredstinget har erhvervet Dom om, at 12 Samfrænder skulle skifte Arvegodsset mellem dem efter Loven, og denne Dom siden er bleven kendt ved Magt at blive af Landsdommerne i Nørrejylland, forhale de opkrævede Samfrænder alligevel Sagen, saa han ikke kan komme til nogen endelig Ende dermed. Frants Rantzau skal kalde Samfrænderne for sig og befale dem uden videre Forhaling at skifte Arven efter Loven. J. T. 4, 104 b.

9. Okt. (—). Miss. til Knud Brahe. Denne Brevviser, Oluf Mickelsen paa Thune, har berettet, at der er Strid mellem ham og Hr. Christen N. angaaende nogen Arv, som Hr. Christens Hustru har i den Gaard, Oluf Mickelsen nu bruger, og at han ikke har kunnet komme til nogen Ende med Striden, uagtet han har tilbudt Hr. Christen at ville afhandle ham hans Hustrus Part i Gaarden enten ved Køb, Pant eller Vederlag. Det befales Knud Brahe at undersøge Sagen og hjælpe Oluf Mickelsen til Ret, saa vidt Lov og Ret og Recessen medfører. J. T. 4, 105. K.

10. Okt. (—). Miss. til Hack Ulfstand om straks at sende al den Havre, han har i Forraad paa Kallundborg, til Andvorskouf, hvor Kongens Rideheste skulle blive staaende i nogen Tid, og hvor der er Mangel paa Havre, tage Kvittans derfor og lægge den ved sit Regnskab. Udt. i Sj. T. 17, 212 b.

— Miss. til Anders Bing, Embedsmand paa Varberg Slot. Kongen sender sin Tømmermand Peder Knudtsen med 4 Savskærere op for i hans Len at udsøge det paa vedlagte Seddel opførte Tømmer til Skibsbygningen og Holmens Behov. Han skal, naar de komme, anvise dem Skovene, saa de deri kunne udlede brugeligt Tømmer, siden skaffe dem Folk, der kunne hjælpe til med at fælde og slinge Tømmeret og skaffe det paa Savlad, saa Savskærerne siden kunne savskære det; derefter skal han paa belejlig Tid lade det føre ned til Ladestederne, saa Kongens Skibe,

der blive sendte efter det, kunne indtage det der. Han skal paase, at Tømmeret bliver hugget og skaaret godt, og at Arbejdet gaar for sig, og give sin Foged eller Skriver Ordre til hver Dag at beregne med Savskærerne, hvor mange Alen der bliver savskaaret, optegne det og sende Rentemesteren Registret, for at denne kan betale Savskærerne derefter. Registret skal tillige omfatte, hvad der ellers bliver hugget, og underskrives af Anders Bing selv. Saalænge ovennævnte 5 Personer ere beskæftigede med at hugge og savskære Tømmeret, skal han skaffe dem nødtørftig Maanedsfetaltje ud paa Skovene og føre det til Udgift i Regnskabet. Saasnart de ere færdige, skal han sende dem tilbage her til Slottet. Orig. (underskr. af J. Rosenkrantz og C. Valkendorf).

10. Okt. (Nbhvm.). Ligelydende Miss. til Pouel Hvitfeldt i Halmsted, Anders Thott i Laugholm, Peder Brahe i Sølvitsborg og Knud Grubbe i Lykaa Len (i Brevene til de to sidste: Tømmermand Peder Jørgensen). N. T. 2, 51.

— Miss. fra Jørgen Rosenkrantz og Christoffer Valkendorf til Kansler Niels Kaas. De have i Nat faaet hoslagte Skrivelse fra Hendrik Ramel fra Helsingør om, at Vilhelm Stauuart, Johannes Schineus og Petrus Junius ere komne til Helsingør med et skotsk Skib og have berettet, at Peder Munk og Breide Rantzau ere paa Vejen hid, affærdigede af menige Skibskaptejner, Adel og Skippere, for at spørge Dronningen og Regeringsraadet til Raads angaaende den foretagne Rejse. De have ogsaa hurtig sendt et Bud til Dronningen med Hendrik Ramels Brev for at underrette hende om Sagen, saa hun des snarere kan begive sig tilbage igen og høre, hvad Peder Munk, Breide Rantzau og de skotske Gesandter ville foregive. De have af ovennævnte Skrivelse erfaret, at baade de danske og de skotske Gesandter ville spørge Dronningen og Regeringsraadet om, hvorledes de videre skulle forholde sig med den foretagne skotske Rejse, men, førend Gesandterne komme, vide de ellers ikke, hvad der er sket hos dem, udover det, at de have været opholdte af Vinden, dog mærke de, at Gesandterne selv ikke ere til Sinds eller ville raade til nu paa denne Tid at vove sig videre med Skibene. Da de vel kunne tænke, at Dronningen vil begære deres Raad i den Sag, kunne de ikke raade til andet, end at Gesandterne efter deres eget Ønske og de nu foreliggende Forhold begive sig tilbage igen, da de mistvivle om nu at kunne fuldføre Rejsen. Saasnart Peder Munk og Breide

Rantzau komme hid, ville de straks underrette ham om diases Mening og Forsæt. J. T. 4, 105 b.

12. Okt. (Mbhv.). Miss. fra Regeringsraadet til Niels Friis. For nogen Tid siden skrev det til ham om at slutte Kontrakt med de Stenhuggere, der arbejde paa Slottet [Nykøbing], om, hvad de skulle have for deres Arbejde, og Bygmesteren har nu ladet Raadet se en Fortegnelse over Arbejde, som dels er udført, dels skal udføres, med Angivelse af, hvad Stenhuggerne skulle have derfor, men da Regeringsraadet ikke kan vide, om denne Fortegnelse er i Overensstemmelse med den af ham sluttede Kontrakt, skal han sende Besked herom, saa Regeringsraadet kan rette sig derefter med Betalingen. Da Regeringsraaderne have aftalt med Snedkeren, som arbejder paa Slottet, at han skal have Dagløn for alt det Arbejde, han udfører, men ikke kunne vide, om det ikke vil blive billigere at slutte Kontrakt med ham om Arbejdet stykkevis, skal Niels Friis træffe Overenskomsten med Snedkeren om, hvad han skal have for hvert Stykke, han forarbejder, og sende Regeringsraaderne Besked derom, for at disse paa den udvalgte Konges Vegne kunne vide, hvorledes de bedst skulle ordne det. Da Herman Stenhugger har krævet Betaling for nogle af ham til Slottet leverede gotlandske hugne Sten, men Regeringsraaderne ikke ved, hvor mange han har leveret, skal Niels Friis meddele dem dette. I Anledning af hans Begæring om at faa Penge tilsendt til at købe alle Slags Ting for til Byggeriet paa Slottet meddeles ham, at Regeringsraaderne allerede have bestilt en stor Mængde i Forraad til Byggeriet, og at Bygmesteren har berettet, at en Del ikke gøres behov før til Foraaret; de ville nu bestille det manglende, saa der til Foraaret ikke skal være Mangel paa noget. Da Dronningen har talt med dem om, at der maa blive sluttet Kontrakt med den Klejnsmed, som er der ved Slottet, om det Arbejde, han skal udføre der, og da de ikke kunne vide, om det er den samme Klejnsmed, som var der, da de sidst vare paa Slottet og talte med Bygmesteren, ved hvilken Lejlighed de fandt, at Klejnsmeden var noget dyr med sit Arbejde, skal Niels Friis slutte Kontrakt med Klejnsmeden om det Arbejde, han skal udføre, saaledes som Arbejdet kan være værd, og sende Regeringsraaderne Besked. F. og Sm. T. 2, 76. K.

13. Okt. (—). Miss. til Anders Bing om at betale Byg-

mesteren paa Varberg de 50 Dlr., der restere af dette Aars Løn. Udt. i Sk. T. 2, 61 b.

17. Okt. (Kronberg). Miss. fra Regeringsraadet til Anders Bing. Det meddeles ham, at det nu er bestemt, at Frøken Anna, trolovet Dronning i Skotland, skal føres fra Norge her ned, og at Dronningen selv vil begive sig til Varberg og blive der, indtil Frøken Anna kommer did, for selv at følge hende ned; han skal rette sin Lejlighed derefter og forsyne sig med det nødvendige. Sk. T. 2, 61 b.

19. Okt. (Kbhvn.). Miss. til Morten Venstermand om at sende 100 Tdr. Havre til Roskildegaaard til Brug for Kongens Heste og indtil videre skaffe Wilhelm von der Wense frit Foder og Maal til hans Heste paa Frederiksborg og fri Underholdning med Mad og Øl til hans Folk. Udt. i Sj. T. 17, 212 b.

— Miss. fra Regeringsraadet til Niels Kaa. I Fortsættelse af den tidligere Skrivelse [10. Okt.] ville de ikke forholde ham, at Vilhelm Stauuart af Kongen af Skotland var sendt i Søen for at erfare, hvorledes det var fat med hans trolovede Dronning og Brud, og skaffe Kongen Besked derom. Da han i Fleckerød var kommen til Frøkenen og ikke af de danske Raader og gode Mænd, der vare med hende, har kunnet opnaa andet, end at Frøkenen med nogle af Raaderne og de gode Mænd vilde blive i Norge paa Aggershus, indtil der kom anden Besked fra Dronningen og Regeringsraadet, ere Vilhelm Stauuart og de to andre Skotter af Greven¹ som Hoved for Legationen sendte herved til Dronningen og Regeringsraadet for at anholde om, at Rejsen maatte fortsættes før Vinteren med de Skibe, der endnu ere til Stede hos hendes Naade og ere saaledes i Stand, at man kan sejle med dem. Herpaa vil Dronningen dog paa ingen Maade gaa ind, ligesom heller ikke Regeringsraaderne kunne raade til det, og de have derfor paa Dronningens indstændige Begæring besluttet, at Frøkenen med det første inden Skærs til Lands skal føres ned til Danmark, da Rejsen ikke uden særlig Fare kan voves med saa faa og smaa Skibe henimod Vinteren, men maa opsættes til henimod Foraaret, og at der imidlertid skal træffes Anstalter til, at Frøkenen kan blive overført, som det sømmes sig for en Kongedatter, hvilket er blevet givet Skotterne til Svar; desuden har den udvalgte Konge medgivet disse en Skrivelse

¹ George Keith.

til Kongen af Skotland med samme Undskyldning. De vide endnu ikke andet, end at Dronningen selv vil begive sig op til Varberg og blive der, indtil Frøkenen kommer did, for derefter at følge hende herved. Af hoslagte Fortegnelse vil han se, hvad der er sket med Skibene lige fra det Øjeblik af, da de løb ud. Der sendes ham Kopi af et til ham alene stilet Brev fra Jørgen Daa som Svar paa det Brev¹, som Regeringsraadet i den udvalgte Konges Navn har skrevet til ham angaaende hans Søns Hustru, hvilket Brev de have brudt, for at de derefter kunde give hende Besked. De haabe, at Gert Rantzau har sendt ham Nyhederne fra Frankrig og Polen og skrevet til ham derom. J. T. 4, 107.

20. Okt. (Kbhvn.). Miss. til Erik Hardenberg, Absalon Gjøe og Brødre Rantzau, der tidligere have faaet Ordre til i Forening med Peder Munk at mønstre Adelen i Fyen og Langeland i Odense 8 Dage før Martini [4. Nov.], om alene at foretage Mønstringen, da Peder Munk vel nu er kommen hjem med Skibene, men maa blive ved Holmen, fordi Skibene ere meget ufærdige. K. Udt. i F. og Sm. T. 2, 178.

21. Okt. (—). Miss. til Envoldt Kruse om at betale Apitz von Grønneberg, tysk Kancelliforvandt, 50¹/₂ Dlr. 8 Sk., som denne efter sin Beretning paa en Rejse i Kongens Ærinde til Pragk til Kejseren har udgivet af sine egne Penge udover de ham medgivne Tærepenge. Sj. T. 17, 213.

— Miss. til Borgemestre og Raad i Malmø. Hoslagt sendes dem en Supplikats fra Jost von Flandern, Bøsseskytte paa Kronborg, hvori han beretter, at hans Hustrus Broder Baschen Johansen, der boede i Malmø, er død 1577 tilligemed hans Hustru og nogle af deres Børn og har efterladt et halvt Aar gammelt Barn samt noget Gods og nogen Gæld og noget Tilgodehavende; da Barnet ikke straks havde nogen Formynder, lod Borgemestre og Raad Gods og Gæld beskrive ved daværende Byfoged Jørgen Boringholm, tog alt til sig og har beholdt det indtil nu uden at have gjort Barnet Regnskab derfor eller at have givet det noget Underhold af dets Faders og Moders efterladte Gods. Jost von Flandern tog straks Barnet til sig og har forsynet det med Klæder og Føde, ja Jørgen Boringholm har endog aftvunget ham en Haandskrift paa 200 Dlr., som en Købmand Diderich Rotenberch skal

¹ 12, Sept. 1589.

have givet Barnet, hvilket Jørgen Boringholm dog nu erklærer ikke at vide noget om. Da de have taget Godset til sig, befales det dem at gøre Jost von Flandern Regnskab for den Tid, de have haft det, hvad de have anvendt det til, og hvad Gæld de have betalt dermed, og paalægge Jørgen Boringholm at erklære sig om, hvad der er bleven af den nævnte Haandskrift, saa Jost von Flandern ikke skal have Grund til yderligere at beklage sig. Sk. T. 2, 62.

21. Okt. (Mbhvn.). Miss. til Frederik Speigel om at betale Giert von Santen i Haderslev, hvad han paa sin Hustrus¹ Vegne skylder denne. Udt. i Sk. T. 2, 69.

— Miss. fra Regeringsraadet til Johan Bockholt. Han har tidligere² faaet kgl. Ordre til inden kort Tid at betale 4959 Dlr. og har anmodet om Henstand dermed, indtil Kanaleren kom her til København, da han saa til den Tid vilde komme hid og erklære sig herom. Henstanden bevilges, dog skal Johan Bockholdt saa ogsaa til den Tid enten betale Pengene eller erklære sig i anden Maade herom. Udt. i F. og Sm. T. 2, 79.

— Miss. til Casper Markdanner. Da denne Brevviser, Hendrik Hansen, Borger i Vejle, har anmodet om Tilladelse til at maatte uddrive nogle Øksne, som han har købt og har tinget Foder til i Fyrstendømmet, eftersom han ikke kan faa dem ud uden særlig Tilladelse, befales det ham at give Tolderen i Kolding Ordre til at lade Hefdrik Hansen passere med Øksnene, dog skal Casper Markdanner tage Bevis af ham for, hvor mange Øksne han uddriver, og siden tage stærk Forskrivning af ham paa, at han har købt dem for sine egne Penge, at de tilhøre ham selv, og at han ikke vil sælge eller afhænde dem, førend han kommer til Elfven med dem, saa andre og fremmede ikke under det Skin skulle uddrive deres Øksne. Han skal siden give Tolderen Ordre til, at han herefter aldeles ingen maa lade passere. J. T. 4, 108 b.

— Miss. til Laurits Kruse. Hoslagt sendes ham en Supplikation fra denne Brevviser, Povel Jonsen, hvori han klager over, at nogle gøre ham Hinder paa nogen Told, Landmærke og anden Rettighed, som fra Arilds Tid har ligget og endnu ligger til hans Gaard Staderhoel og Gods, idet han formener, at der med Urette er lavhævdet imod Kongens Faders og Danmarks Riges Raads Dom; ligeledes har han forskellige Klagemaal over Thorlof Grimsens

¹ Hilleborg Hansdatter Lindenov, Enke efter Emmike Kaas. ² 10. Sept. 1589.

Arvinger for et Pantegods Andbracke og Forhage med 40 Qu[i]ller og andet mere Læsøre, Regnskab og Restance, som han har til gode hos disse Arvinger. Laurits Kruse skal undersøge Sagen, tage Povel Jonsens gamle Breve, Beviser og Dømme for sig og, hvis han har lidt Uret, hjælpe ham saa meget, som Lov og Ret er. N. R. 2, 53.

22. Okt. (Kbhvn.). Miss. til Giert Rantzau om at antage Hans Skreitter blandt Adelsburserne paa Kronborg. Udt. i Sj. T. 17, 213.

— Miss. til Otte Emicksen til Stensgaard. Kongen har tidligere skrevet til ham om de Besværinger, som Madts Hafgaard og andre Kronens Bønder i Bischobstorp, som han er forlenet med, have fremført over ham, og har ladet udgaa 2 Befalinger til gode Mænd om at dømme i Striden, den ene 1588¹ mellem ham og Madts Hafgaard, den anden 1589 mellem ham og 4 Bønder i Bischobstorp, men nu have Bønderne paany klaget over, at han imod den sluttede Kontrakt forfølger dem paa Herredsting og Landsting for de ved Kontrakten forligte gamle Sager, saaledes tiltaler han dem for deres Smørlandgilde, som de ikke skulle have udredet i rette Tid, til St. Hans Dag, uagtet de noksom kunne bevise, at de paa den Tid vare i hans Forfald baade med Hest og Vogn, og at de kun 3 Dage efter St. Hans Dag have kørt Smørret til hans Gaard, hvor han da ikke har villet modtage det; endvidere har han, da Madts Hafgaard har stævnet ham til Landstinget for en Dom, han havde erhvervet over Madts Hafgaard paa Herredstinget, og hvorved denne var dømt nederfældig, slaaet de Bud, der overbragte Stævningen, og derved forspildt Madts Hafgaards Ret. Da Kongens tidligere Skrivelse til ham aldeles ikke har virket noget, befales det ham endnu engang alvorligt at rette sig selv heri og herefter ikke forurette Bønderne med saadanne ukristelige Besværinger, Forfølgninger og Paalæg, men holde dem ved Lov og Ret, saaledes som Forleningsbrevet paabyder, saafremt Kongen ikke skal se sig nødsaget til at tilbagekalde Forleningsbrevet. Hvis Bønderne i nogen Maade findes at have forsét sig, skal han erklære sig herom til Regeringsraadet. F. og Sm. T. 2, 79.

— Miss. til Casper Markdanner. Bartil Holck har berettet, at Halvparten i 1 Gaard i Handrup i Eld Herred, der tilhører ham paa hans Hustrus² Vegne, af den afdøde Konge for nogle Aar siden

¹ 4. Nov. ² Elsebe Sandberg.

er bleven lagt ind under Koldinghus. Da han siden den Tid ikke har faaet nogen Oppebørsel af nævnte Halvgaard, har han tidligere begæret at faa den Landgilde, han har mistet, og da Kongen ingen Besked vidste om Gaarden, skrev han til Casper Markdanner¹ om at undersøge, hvor meget Skylden af denne Halvgaard kan beløbe sig til for den Tid, den har ligget under Slottet, og hvor længe det er siden den blev lagt under Slottet, og erklære sig til Regeringsraadet derom. Da Bartil Holck nu til Kancelliet har indleveret en af forhenværende Skriver paa Koldinghus Jacop Arp udgiven og af Casper Markdanner og Bartil Holck underskreven Seddel, der er udskreven af de gamle Jordebøger og viser, naar Gaarden blev lagt under Slottet og hvor stor Skylden af den er, skal Casper Markdanner betale Bartil Holck al den Landgilde, som er oppebaaren af ovennævnte Halvgaard i den Tid, den har ligget under Slottet, beregne den Oldengæld, der er falden paa Skoven, naar der har været Olden, og ligeledes betale Bartil Holck den, saa han ikke skal kunne have noget at klage over. J. T. 4, 109 b.

24. Okt. (Åbbvn.). Miss. til Steen Brahe, Anders Bing, Povvil Hvitfeldt og Anders Thott. Da Dronningen nu straks vil begive sig paa Rejsen til Varberg og siden vil rejse tilbage igen med Frøken Anna, sendes Kongens Furér op for at furere for Dronningen paa Rejsen, baade frem og tilbage; da hun vil holde Natteleje paa N Slot (i N Købstad), skulle de lade de Losementer, som Furéren udsær til hende, gøre godt i Stand og ordne alt saaledes, at Dronningen kan have fyrsteligt Losement og Underholdning paa Rejsen. De skulle ogsaa sørge for, at hun faar god Befordring gennem deres Len. Sk. T. 2, 63.

— Miss. fra Regeringsraadet til Niels Friis. Da han i sit Svar paa Regeringsraadets sidste Skrivelse² til ham har erklæret ikke at kunne slutte anden Akkord med Stenhuggerne end den, som Bygmesteren har sluttet med dem, eftersom denne selv har ført dem med sig herind, og derfor har forespurgt, om han skal aftakke dem eller ej, befales det ham at afskedige dem indtil Foraaret, da der ikke er Forraad paa Sten og derfor i Vinter ikke vil blive noget synderligt Arbejde for dem; Sten er dog allerede bestilt, saa de til Foraaret igen kunne faa fuldt Arbejde. Raadet billiger den af ham med Klejnsmeden sluttede Kontrakt og vil give denne

¹ 6. Juni 1589. ² 12. Okt. 1589.

Bestalling. Snedkeren vil Raadet lade betale for hans Arbejde efter den af det selv med ham sluttede Kontrakt. Raadet har her de fra Skanderborg forskrevne Glas, som skal bruges paa Slottet [Nykøbing], og vil med det første sende ham det. De gotlandske Sten, som Herman Stenhugger har ladet levere paa Slottet, har Raadet ikke betale ham, sørend det faar at vide, hvor lange de har været, og det beder derfor Niels Friis meddele, hvor mange Fod hver Sten har været. F. og Sm. T. 2, 81. K.

25. Okt. (Åbhvn.). Miss. til Tolderne i Helsingør om af Tolde den at betale Simon von Saling, hvem Kongen skylder en Del Penge for adskillige Varer, han har indført til Kongen, 2900 Dlr., tage Kvittans derfor og lægge den ved Regnskabet. Sj. T. 17, 213.

— Miss. til Morten Venstermand om at sende alle de Hjemmænd, der kunne faas i Slangerup og Hillerød, til København for at arbejde paa nogle Vogne. Udt. i Sj. T. 17, 213.

27. Okt. (—). Miss. til Peder Brahe og Knud Grubbe om hver i sit Len [Sølvitsborg og Lykaa] at lade udse og fælde saa mange Træer i Skovene, som behøves til 30 Tytter bløkingske Bord, og lade Bordene hugge og føre ned til Ladestederne. Udt. i Sk. T. 2, 63 b.

28. Okt. (—). Miss. til Johan Urne om at erklære sig til Raadet om Grunden til, at det var forbudt Bønderne i Sundmør Len at udrede den Restance af Landskyld, som de skyldte Knud Grubbe, til denne, og siden at hjælpe Knud Grubbe til at faa Restancen. Udt. i Sk. T. 2, 63 b.

29. Okt. (—). Miss. (af samme Indhold som de sidst udgaaede Restancebreve¹) til følgende Lensmænd: Henning Reventlov resterer med 929² Dlr. 14 Sk. af Silkeborg Len; Chresten Friis med 937 Dlr. 72¹/₂ Lod 1 Kvintin Sølvs af Trondhjems Len; Henning Gjæe skal ved allerførste Lejlighed begive sig til Rentekammeret for at forklare sit Regnskab af Nykøbing Slot og betale, hvad han bliver skyldig; Anders Thott skal forklare sit Regnskab af Laugholms Len fra 1. Maj 1586 og betale, hvad han bliver skyldig; Hendrik Gyldenstjerne skal med det allerførste begive sig herved til Rentekammeret for at forklare sit Regnskab og to Mandtalsregistre af Bahus Len og Restancen af hans jyske Len og betale, hvad han skylder, saa Kongen en Gang for alle kan faa, hvad der tilkommer ham. Udt. i Sj. T. 17, 213 b. Jfr. 31. Okt. og 1. Nov.

¹ 10. Sept. 1589. ² Under 31. Okt. angives: 879 Dlr.

29. Okt. (Åbha.). Miss. til Tolderne i Helsingør. Kongen har bevilget denne Brevviser, Prinsen af Parmas Tjener, at maatte faa 2 Skibe, der en Tid have været anholdte i Helsingør, og befaler dem at lade ham passere toldfrit med dem. Sj. T. 17, 213 b.

— Miss. til Borgemestre og Raad i Køge. M. Jon Jacobsen, Sognepræst til Helliggejsthus i København, har berettet, at Byfogden i Køge i langsommelig Tid har skyldt ham en Sum Penge og ikke har villet betale ham dem, skønt han ofte i sine Breve har forpligtet sig dertil, og han har derfor anmodet om at blive hjulpen til Ret. Det befales dem at hjælpe ham til Ret mod hans Modpart, saa han ikke skal opholdes med lang Rettergang og siden have Grund til yderligere at beklage sig. Sj. T. 17, 214.

— Miss. til Christoffer Valkendorf. Kongen har opsagt Gertrud Hans Rossenoues i Lybæk den Bestalling¹, hun hidtil har haft paa nogen Genant af Nykøbing Slot, men Christoffer Valkendorf skal for denne Gang levere hende Genanten af Vordingborg Slot, tage Kvittans derfor, kræve Bestallingen tilbage fra hende og lægge begge Dele ved sit Regnskab. Sj. T. 17, 214.

— Miss. til Borgemestre og Raad i Køge om at hjælpe Peder Hofman, Kongens Bøsseskytte, til at faa en Arv, som er tilfalden ham og Medarvinger efter hans Fæster². Udt. i Sj. T. 17, 214 b.

31. Okt. (—). Miss. til nogle Lensmænd. Da der paa Holmen og til Orlogsskibenes Udrustning behøves en mærkelig stor Hob Fetalje og Kongen meget nødig vil besvære sine Undersaatter med en Madskat, befales det dem uden al Undskyldning og Forsømmelse, saa snart Vinteren er forbi og Vandet bliver aabent, at sende alt det Korn, Fetalje og andre Varer, som de have faaet Ordre til at fremsende, og som ikke allerede er sendt, til København og overlevere det til Slotsskriveren. De skulle dog gøre sig al mulig Flid for inden Vinteren at fremsende saa meget af Fetaljen, som de kunne. De skulle selv fragte Skibe til at fremsføre Fetaljen, men Kornet vil Kongen lade hente med sine egne Skibe. Foruden de tidligere bestilte og fremsendte Øksne skulle de købe N Øksne og sende dem med det allerførste. — Sølvitsborg Len 60 Øksne; Varberg, Skanderborg, Drotningborg, Aalborg og Koldinghus

¹ 13. Sept. 1587. ² Læningen af dette Ord er usikker.

Len hver 50 Øksne; Helsingborg Len 40 Øksne; Aakier og Silkeborg Len hver 30 Øksne; Laugholm og Aarhus Len hver 20 Øksne.—Følgende resterer af det, som i August forskreves til Udspisningen paa Københavns Slot: af Roskildegaaards Len 10 (af 50) Øksne, 50 (af 100) Lam, 300 Gæs, 350 Oldensvin, 30 Læster Byg, 6 Læster Gryn og 20 (af 60) Læster Brød; Kallundborg Len 400 Skovsvin, 50 Læster Byg og Malt, 20 Læster Rug, 600 Tdr. Havre, 6 Læster Gryn og 100 Læster Brød; Draugholm Len 30 (af 50) Øksne, 150 Lam, 600 Svin, 103 (af 150) Gæs, 50 Læster Byg og Malt, 20 Læster Rug, 600 Tdr. Havre, 6 Læster Gryn og 50 (af 90) Læster Brød; Andvorskouf Len 30 (af 100) Øksne, 100 (af 150) Lam, 400 Oldensvin, 6 Læster Gryn og 20 Læster Malt; Malmø Len 300 Oldensvin og 400 Tdr. Havre; Landskrone Len 20 (af 50) Øksne, 150 Lam og 150 Oldensvin; Helsingborg Len 150 Oldensvin; Lykaa Len 30 (som er alle de forskrevne) Øksne, 10 Skippd. Flæsk; Sølvitsborg Len 10 (af 60) Øksne, 10 Skippd. Flæsk og 20,000 Baandstager; Varberg Len 400 Tdr. Havre og 20 Skippd. Flæsk; Halmsted Herred 6 Skippd. Flæsk; Laugholm Len 6 Skippd. Flæsk; Nyborg Len 15 (af 60) Øksne, 20 Skippd. Flæsk og 2 Læster Torsk; Dalom Kloster 30 (som er alle de forskrevne) Øksne og 6 Skippd. Flæsk; St. Hans Kloster 6 Skippd. Flæsk; Koldinghus Len 6 Skippd. Flæsk; Skanderborg Len 40 Skippd. Flæsk, 60 Læster Brød og 500 Tdr. Havre; Aakier Len 16 Skippd. Flæsk og 10 Læster Rug; Aarhus Len 10 Skippd. Flæsk; Aalborg Len 20 Skippd. Flæsk, 100 Læster Brød, 30 Læster Malt og 4 Læster Gryn; Dronningborg Len 6 Læster Gryn, 20 Skippd. Flæsk, 100 Læster Brød og 30 Læster Malt; Tranekier Len 10 Skippd. Flæsk og 2 Læster Torsk; Aaleholm og Ravensborg Len hver 15 Læster Ærter; [Tolderen i] Rødby 10 Læster Ærter; Visborg Len paa Gulland 100 Kroppe Nødkød og 1000 Kroppe Faarekød; Hammershus Len paa Bornholm 50 Kroppe Nødkød, 400 Kroppe Faarekød og 20 Skippd. Flæsk; Tønsberg Len 20,000 Baandstager; Bahus Len 18,600 (af 20,000) Baandstager; Bergenhus Len 942 Voger Bergefisk; Riberhus Len 49 (af 60) Vorder Kabliav og 20 Vorder Langer; Tolderen paa Skagen 31 (af 40) Vorder Kabliav. Sj. T. 17, 214 b.

31. Okt. (Kbhva.). Miss. til Erik Lykke paa Gotland om til Brug paa Orlogsskibene og anden Nødtørft at gøre sig al mulig Flid for der paa Landet at købe 4 Læster Nødkød foruden det Nød- og Faarekød, han tidligere har faaet Skrivelse om, og sende det til

København med nærværende Skib. Hvis alt endnu ikke er købt, skal han gøre sig Flid for, at det manglende kan være til Stede straks paa Foraaret, naar Vandet bliver aabent. Han skal sende 24 Skippd. Talg hid med Skibet og, hvis Slottets Indkomst ikke beløber sig til saa meget, købe det manglende. Sk. T. 2, 63 b.

21. Okt. (Abbva.). Miss. til Lensmændene i Vordingborg, Kallundborg, Draxholm, Andvorskouf, Roskildegaard, Abramstrup, Tryggevelde, Malmø, Landskrone, Helsingborg, Sølvitsborg, Varberg, Laugholm, Herritsvad Kloster, Nyborg, Odensegaard, Dalum Kloster, Skonbye Herreds, Tranekier, Skanderborg, Koldinghus, Aakier, Aarhusgaard, Silkeborg, Hald, Drotningborg, Aalborghus og Liusgaard Herreds Len. De skulle straks gøre Overslag over og til Rentemester Envold Kruse indsende klart Register paa, hvad den Kronen tilkommende Oldengæld af deres Len kan beløbe sig til, for at man i Tide kan beregne, om Forbruget af Flæsk til Holmen, til Orlogsskibenes Udrustning og anden Rigens Nødtøft kan dækkes af Oldengælden eller ej, og derefter forskrive, hvad der yderligere maatte blive Brug for. Sj. T. 17, 217.

— Miss. til Christen Friis, der endnu resterer med 937 Dlr. og 72 $\frac{1}{2}$ Lod 1 Kvintin Sølv paa Regnskabet af Trondhjemgaard, om straks med det allerførste at indbetale denne Restance paa Rentekammeret. K. J. T. 4, 120. Jvfr. 29. Okt.

— Ligelydende Miss. til Henning Reventlov om de 879¹ Dlr. 14 Sk., der restere af Silkeborg Len. Udt. i J. T. 4, 120 b.

— ² Miss. til Borgemestre og Raad i Malmø. Da de have sat en af deres Middel til at oppebære den Told og Sise, som Kongen har skænket³ dem i 2 Aar til Byens Befæstning, men Kongen selv har en Tolder i Byen, som han alligevel maa lønne, befales det dem herefter at lade denne oppebære Tolden og Sisen og tilforordne ham to af deres Medborgere, der kunne oppebære den sammen med ham, saalænge Borgemestre og Raad have den; de to Borgere skulle aarlig levere Rentemesteren en klar Genpart af deres Regnskab til Borgemestre og Raad. Sk. T. 2, 64.

1. Nov. (—). Miss. til Caspar Karstøff. Da Kongens Moder har begivet sig op til Varberg Slot og venter nogle fremmede til Slottet, befales det ham straks at begive sig paa Rejsen op efter

¹ Under 29. Okt. angives: 939 Dlr. ² Sk. T. har urigtig: 1590. ³ 19. Juni 1589.

Dronningen og tage saa meget forskellig Konfekt og Krydderi (»Gewurtz«) med, som han kan tænke kan bruges i en Maanedes Tid baade til Dronningens eget Behov og til Banket, om det behøves, saa der ingen Mangel skal blive. Der sendes ham Pasbord, for at han ufortøvet kan komme frem. Sj. T. 17, 218.

1. Nov. (Kbhvn.). Miss. fra Regeringsraadet til Anders Bing om af Skipper Peter Wedell at modtage 4 »Stykker« Vin, 4 Læster Rostockerøl, nogle Glas og andet, som Raadet paa Prinsens Vegne har sendt did til Brug for Dronningen og andre fremmede, der maatte komme did. Han skal give Skipperen Bevis for det, han modtager. Udt. i Sk. T. 2, 65.

— Miss. til Christoffer Valkendorf om i sit Len [Vordingborg] at lade hugge forskellige Slags Træer til Drejerkamrene paa Kronborg og Københavns Slotte. Udt. i Sj. T. 17, 218.

— Miss. til Anders Thott, der resterer med Regnskab af Laugholms Len fra 1. Maj 1586, om med det allerførste at aflægge Regnskab i Rentekammeret og betale, hvad han bliver skyldig. Sk. T. 2, 65. Jvfr. 29. Okt.

— Miss. til Henning Gjøe om med det første at begive sig til Rentekammeret for at gøre sit Regnskab af Nykøbing Slot klart og betale, hvad han bliver skyldig. K. Udt. i F. og Sm. T. 2, 82.

— Miss. fra Regeringsraadet (P. Munk og J. Rosenkrantz) til Kansleren. Christoffer Valkendorf, der rejste over Helsinger, da han skulde til Skaane for at mønstre, har skrevet tilbage, at den Skipper, der havde ført Hr. Anders Kiits Frue til Skotland, igen er kommen tilbage til Sundet og har berettet ham, at Kongen af Skotland selv som i Dag for 8 Dage siden har begivet sig til Skibe under Skotland og forrige Mandag [27. Okt.] er ankommen under Norge; de kunne dog ikke meddele ham det for sikkert, men kun saaledes som de have faaet det. De have skrevet til Tolder Friderik Leyel om at skaffe bestemt at vide, om Skipperen selv har set Kongen eller hvor han har det fra, og sende Regeringsraadet Besked. Frederik Leyel har herpaa meddelt hoslagte Besked. J. T. 4, 110 b.

2. Nov. (—). Aab. Brev, hvorved det befales alle Kronens Fogder, Embedsmænd, Dommere, Herredsfogder, Birkefogder, Delefogder, Herredsskrivere og andre at hjælpe Jens Jørgensen, forhen afdøde Fru Anne Hardenbergs Foged paa Brentvedt, eller hans Fuldmægtige til at faa de Restancer ind, som han

kan bevise, at de Bønder paa Sjælland, Laaland og Falster, som da hørte til Brentvedt, endnu restere med fra den Tid, han var Foged; han har nemlig klaget over, at den ved Skiftet efter Fru Anne foretagne Deling af Bønderne mellem adskillige Arvinger og Herremænd forhindrer ham i at faa Restancerne ind og gøre sit Regnskab klart. Sj. R. 13, 112 b.

2. Nov. (Kbhvn.). Miss. til Envold Kruse, Rentemester, om at betale Henrik Rammel 300 ungerske Gylden for en Guld-kæde, der laantes af ham til Foræring til et skotsk Sendebud, da man ikke i saadan Fart kunde lade nogen lave, og endvidere betale ham den Arbejds løn, der var anvendt paa Kæden. Udt. i Sj. T. 17, 218.

9. Nov. (—). Miss. til Knud Brahe. Falk Gjæ til Skiersøe, Embedsmand paa Hammershus, har berettet, at der paaføres ham Trætte paa noget Gods i Hyllestedt i Sønder Herred, som han har tilskiftet sig¹ af Kongens Fader, og at Brevene, hvormed Godset skal forsvares, formentlig findes blandt Aarhus Kapitels og Stiftets paa Kapitlet indlagte Breve, eftersom Godset tidligere har ligget til Aarhus Kapitel. Da han har begæret at faa disse Breve skal Knud Brahe, naar Falk Gjæ besøger ham med dette Brev, være til Stede, naar Brevkisterne skulle aabnes, og levere Falk Gjæ de Breve, hvormed Hyllestedt Gods kan forsvares, mod Reversal for, at han efter at have brugt dem vil levere dem tilbage uskadte i alle Maader. Da Falk Gjæ har ladet sig forlyde med, at nogle Breve skulle være udlaanede fra Kapitlet uden tilbørlig nøjagtig Reversal, skal Knud Brahe, saafremt det findes, at nogle Breve uden Kongens Faders Tilladelse ere komne fra Kapitlet, kræve dem tilbage fra dem, hos hvem de findes, og passe godt paa, at Brevene i alle Maader findes ukasserede, umakulerede og vel forvarede med Skrift og Segl, saaledes som de vare, da de kom fra Kapitlet; hvis der blandt disse Breve findes nogle, der angaa det omtrættede Hyllestedt Gods, skal han levere Falk Gjæ Kopier deraf under sin Haand og Segl, men beholde Hovedbrevene ved Kapitlet. Han maa ikke lade Falk Gjæ faa Breve, der kunne komme Kronen eller Aarhus Kapitel til Skade paa deres Gods. J. T. 4, 111.

— Miss. til Kapitlet i Aarhus om at levere Falk Gjæ Bre-

¹ 2. Dec. 1588.

vene vedrørende Hyllestedt Gods (ligelydende med ovenstaaende Brev, dog tales heri ikke noget om Indkrævningen af de udlaante Breve). Udt. i J. T. 4, 112 b.

11. Nov. (Mbhv.). Miss. fra Regeringsraadet til Kansleren. Friderik Leiel og David Hansen, Toldere i Helsingør, have tilskrevet Raadet hoslagte Brev om, at de have talt med en Skipper, som har ligget i Fleckerød sammen med Kongen af Skotland og er løben ud sammen med denne. For saa Dage siden har Raadet faaet Skrivelse fra Steen Brahe og Axel Gyldenstjerne om, at Frøkenen lykkelig og vel er ankommen til Oslo, hvor baade Frøkenen, den skotske Greve og hendes øvrige Følge have gode og bekvemme Losementer, men om Kongen af Skotlands Ankomst tale de slet ikke i denne Skrivelse; de havde da heller ikke endnu faaet Raadets Skrivelse om at begive sig herved med Frøkenen. Raadet har endvidere faaet en Skrivelse fra Dronningen fra Varberg, hvori hun heller ikke taler det allerringeste om Kongen af Skotlands Ankomst, derimod klager hun over, at hun har faaet Skrivelse fra Steen Brahe om, at han [ikke] er til Sinds saa snart at begive sig herved med Frøkenen, og Dronningen vil derfor, før end Frøkenen skal blive i Norge, selv begive sig derop for at hente hende herved, hvilket Regeringsraadet dog har raadet Dronningen fra. J. T. 4, 112 b.

15. Nov. (—). Aab. Brev om, at Absalon Jul til Meelgaard har berettet, at Laurits Naufvel til Heegaard sidste Sommer er kommen til hans Gaard Meelgaard, har sendt Bud ind til hans Tjener Peder Christensen, der da havde Befalingen paa Gaarden, om at komme ud til ham og, da denne, værgeløs og uden at ane nogen Fare, kom ud, har overfaldet ham med Knippel og Stokke og slaet og trælbaardet ham. Da Absalon Jul har været i Kongens daglige Hoftjeneste i Kancelliet paa den Tid og hans Tjener formedelst Slagsmaalet har haft Forfald, saa Sagen er bleven fortiet og ikke paataalt i rette Tid, har Kongen paa hans Begæring nu rejst og fornyet Sagen, saa Absalon Jul maa forfølge den efter Loven, som om Slagsmaalet nylig var sket. J. R. 5, 102.

16. Nov. (—). Miss. til Christian Friis. Han har berettet, at han af sine egne Penge har udlagt en 1500 Dlr. til Slottets [Antvorskov] Brug og endnu paa Kronens Vegne skylder nogle Hundrede Daler bort, og han har, da der ikke er synderligt Forraad af Penge ved Slottet, begæret at maatte afhænde saa meget af Slot-

tets Rug og Byg, som behøves til Betaling af de af ham udlagte Penge og til Afholdelse af Slottets øvrige Udgifter. Det befales ham at tage de Penge, han selv har lagt ud, og afholde andre nødvendige Udgifter af Stedsmaal og Sagafald og den øvrige uvisse Rente og, hvis den ikke forslaar, sælge saa meget, som behøves, af den Byg, der findes paa Slottet, til en Pris af 48 eller 50 Dlr. Læsten, til saa høj Pris som muligt; hvis han ikke behøver at sælge noget af Byggen, skal han rette sig efter den Skrivelse, han tidligere har faaet om den. Sj. T. 17, 218 b.

18. Nov. (Åbhm.). Miss. til Arrild Hvitfeldt og Oluf Bilde om at købe alle de Faar, Lam, Høns og Gæns, de kunne faa, og sende dem til Frederiksborg, da Dronningen vil holde Vinterlejr der. Udt. i Sj. T. 17, 218 b.

19. Nov. (—). Miss. fra Regeringsraadet (N. Kaas, P. Munk, J. Rosenkrantz og C. Valkendorf) til Dronningen. Da de have noget meget magtpaaliggende at tale med hende om, anmode de hende underdanigst om at lade dem vide, hvor og naar de kunne komme til at tale med hende. Sj. T. 17, 218 b.

20. Nov. (—). Miss. til Casper Markdanner om, at det er tilladt Johan Butzius og hans Hustrus Moder Citzelle Jørgensdatter i Horsens at uddrive 100 Øksene, som de ikke kunne faa Foder til hos Adelen eller andre i Nørrejylland (lige-lydende med Miss. af 21. Okt. til samme). K. Udt. i J. T. 4, 113 b.

21. Nov. (—). Miss. til Borgemestre og Raad i Køge. Oluf Rosensparre til Vallø paa egne og Oluf Bilde paa sin Moder Fru Birgitte Rosenkrantz's Vegne have berettet, at nogle af deres Medborgere, der have fæstet nogle Tiender af Forstanderne for de 100 Studenter i København, kræve, at de Bønder, der skulle yde Tienden, skulle levere dem den i Negene i Køge og føre den udenfor Herredet, i hvilken Anledning de have begæret, at Kongens Faders derom udgaaede Brev maa blive overholdt. Da Kongen ikke kan udtyde sin Faders Brev¹ anderledes, end at den Afgift, der skal gives af Tienderne, skal leveres i de nærmeste Købstæder, medens Tienden i Negene ikke skal føres udenfor Herredet eller videre, end det fra Arilds Tid har været Tilfældet, befales det dem at give deres Medborgere Ordre til ikke at besvære

¹ ES. Aug. 1677.

Oluf Rosensparres og Fru Birgitte Rosenkrantz's Bønder mere, end det har været sædvanligt fra Arilds Tid, medmindre det kan ske med Bøndernes egen Tilladelse. Sj. T. 17, 219.

21. Nov. (Kbhvn.). Miss. til Hans Mule i Odense. Disse Brevvisere, Niclas Kummerer og Bastian Vogler, have berettet, at hans Søn Laurents Mule, medens han studerede i Tübingen, er bleven dem nogle Penge skyldig, til Niclas Kummerer 127 Gylden og til Bastian Vogler 122 Gylden 4 Kreutzer, saaledes som han nærmere kan se af medfølgende Forskrift fra Rektor og Professorer ved Universitetet i Tübingen til Kongen og Kopi af hans Søns egen Haandskrift, og de have anmodet om at blive hjulpsne til deres Betaling. Det befales ham uden videre Forhaling at betale ovennævnte to Mænd eller deres Fuldmægtige Pengene, saa de ikke skulle have behov yderligere at klage. K.

— Miss. til Niels Friis, Embedsmand paa Nykøbing. Da Borgerskabet i Stubbekøbing har ansøgt om i Anledning af den ulykkelige Ildebrand, der er overgaaet Byen, at blive forskaanet for 2 Aars Byskat, som de restere med, skal han i Forening med Borgemestre og Raad sørge for, at de, der have lidt Skade ved Ildebranden, blive forskaanede for Byskat; ligeledes skal han undersøge de brandlidtes Stilling og Formue, og hvorledes man i Fremtiden kan unde dem nogen Forskaansel, for at de bedre kunne komme til deres Næring og Bjærgning, og underrette Regeringsraadet derom. Udt. i F. og Sm. T. 2, 82. K.

— Aab. Brev, hvorved Kongen paa Begæring af Sandemændene i Melsom Herred, der dels ere Ugedagstjenere til Hald Slot, dels bo i halve Gaarde og Bol, i Betragtning heraf og af deres Besvær med deres Bestilling bevilger, at de maa være fri for Ægt og Arbejde, saalænge de ere Sandemænd eller indtil Kongen giver anden Ordre. J. R. 5, 102 b.

22. Nov. (Frederiksberg). Miss. til Corvits Viffert om at begive sig over til Raadet og af det erfare Prinsens Vilje samt indrette sig paa at blive sendt til Norge. Udt. i Sk. T. 2, 65 b.

24. Nov. (Kbhvn.). Miss. til Borgemestre og Raad i nedennævnte Købstæder. Der sendes N. Busseskytter (Baadsmænd), som i nogen Tid skulle ligge i Borgeløje i deres By. De skulle skaffe dem Herberg og tilbørlig Underholdning med Mad og Øl, 6 Potter Øl og ikke mere om Dagen, saaledes som den menige Mand af Borgerne formaar at underholde sig selv. Hvis nogle af Bor-

gerne hellere ville give Penge end Kost, skal det staa dem frit for at enes med Bøsseskytterne (Baadsmændene) derom, dog skulle Borgemestre og Raad paase, at ingen af Bøsseskytterne (Baadsmændene) stille sig modvillige mod Borgerne for at nøde disse til at give dem Kostpenge, og at ingen faa Kostpenge for mere end 8 Dage ad Gangen, hvilke Penge skulle fortæres i Byen og ikke andensteds. Naar nogen drager af sit Borgeleje, enten det er med eller uden Forlov, skal han ingen Kostpenge have, mens han er borte. De skulle i alle Maader med Hensyn til Bøsseskytterne (Baadsmændene) rette sig efter de af Kongen og Kongens Fader udgivne Breve¹. Hvis nogle af Bøsseskytterne (Baadsmændene) optræde modvilligt mod nogen af Borgerne eller deres Folk, skulle de lade dem fængsle og lade gaa Dom over dem efter Loven og deres Privilegier; hvis de vise sig forsamnelige heri, skulle de selv staa Klagerne til Rette, men de skulle ogsaa paase, at Bøsseskytterne (Baadsmændene) ikke med Urette beaværes af deres Medborgere. — Register: Bøsseskytter: Jylland: Aalborg 53; Aarhus 24; Varde og Nykøbing paa Mors hver 15; Grenaa og Skagen hver 10; Ringkøbing 9; Æbeltoft 8; Hjørring og Lemvig hver 7; Holstebro 6; Hobro og Skive hver 5; Nykøbing i Ods Herred 6. — Baadsmænd: Randers 22; Viborg 18; Vejle 13; Thisted 12; Søby og Horsens hver 10. — Fyen: Odense 52; Svendborg 30; Kerteminde 22; Assens 20; Faaborg 13; Nyborg 12; Bogen og Rudkøbing hver 10; Middelfart 9. — Smaalændene: Nakskov 18; Nykøbing 14; Stubbekøbing 8; Maribo og Saxkøbing hver 5; Nysted 4. — Sjælland: Næstved 19; Køge og Skelskør hver 14; Slagelse 10; Roskilde og Vordingborg hver 8; Kallundborg og Stege hver 6; Heddinge, Ringsted, Præstø, Kofsør og Holbæk hver 4. — Skaane: Malmø 60; Ysted 26; Landskrone 16; Trelleborg og Væ hver 14; Aahus og Ronneby hver 12; Halmsted 10; Lund, Falsterbo med Skanør, Helsingborg hver 8; Auskier 7; Laugholm, Falkenberg, Varberg, Sømmershafn, Selvitsborg og Lykaa hver 4; Elleholm 2. Sj. T. 17, 219 b.

24. Nov. (Kbhvn.) Miss. til Oluf Bilde om i Lenets [Abramstrup] Skove at anvise Christoffer von Vestenberg, kaldet Pakisk, 300 gode Læs Ved, som Kongen har skænket ham. Sj. T. 17, 221.

¹ 24. Okt. 1587 og 3. Sept. 1588.

24. Nov. (Kbhvn.). Miss. til Mandrup Parsberg og Chresten Skeel, Embedsmænd paa Skanderborg og Aakier. Da menige Borgere i Horsens have klaget over, at Borgemestre og Raad indhegne forskellige Steder af Byens Forte og Ejendom til Bedste for sig selv og til Skade for menige Borgere, og have begæret, at dette maa blive afskaffet, skulle de med det allerførste begive sig til Horsens, undersøge Sagen og, hvis Borgemestre og Raad have indhegnet og indtaget noget af Byens Forte og Alminding til Skade for den menige Almue, give dem Ordre til igen at udlægge det til Alminding og lade det blive, saaledes som det fra Arilds Tid har været. J. T. 4, 114. K.

— Forleningsbrev for M. Peder Vinstrup, Superintendent i Aarhus Stift, paa det efter afdøde Absalon Juel ledige Kannedømme i Aarhus Domkirke med Gæsteri, Ægt, Arbejde og anden Rettighed, saaledes som Absalon Juel har haft det. Han skal residere ved Domkirken. J. R. 5, 103.

25. Nov. (—). Forleningsbrev for Christian Holck til Høygård, Sekretær, paa det efter Absalon Juel ledige Kantordømme i Viborg Domkirke. Naar han ikke længere er i Kancelliet eller Kongens daglige Hoftjeneste, skal han residere ved Domkirken. J. R. 5, 103 b.

— Miss. til Folmer Dresselberg. Kongen har erfaret, at han som Kongens Færbroder Hertug Hans's Husfoged har oppebaaret Kirkernes Korn paa Als, hvorfor han endnu resterer med 472 Mk. 6 Sk. lybak, og at han endvidere for 3 Læster Korn, oppebaaret af Ærø, resterer med 182 $\frac{1}{2}$ Mk. 6 $\frac{1}{2}$ Sk. 2 Pend. lybak. Da Kirkerne paa Als formedelst hans og andres Restancer ere meget bygfældige og ikke kunne istandsættes af deres egen Indkomst, medmindre de faa det betalt, som de have til gode, befales det ham at betale sin Restance med det allerførste og uden al Undskyldning, saa der derfor kan købes det nødvendige i Forraad til Kirkernes Istandsættelse. Sj. T. 17, 221.

— Lignende Miss. til Bertel Holck om at betale Uckebul¹ Kirke 131 $\frac{1}{2}$ Mk. 2 $\frac{1}{2}$ Sk. 3 Pend. lybak. Udt. i Sj. T. 17, 221.

— Miss. til Henrik Gjøs til Skierring. Da en af hans Tjenere for nogen Tid siden er gaaet ind i Kronens Skove i Vordingborg Len og har skudt nogle Dyr dér, hvilket Kongen ikke

¹ Uikebul, Als.

vil lade gaa ustraffet hen, befales det ham at holde Karlen til Stede, saafremt han ikke selv vil staa til Rette for Sagen, hvis Karlen ved hans Forsømmelse undkommer. Da han selv eller hans Foged paa Tinge har undsaet Kongens Skovrider, som har aabenbaret, at hans Tjener har skudt Dyrene, befales det ham baade selv at afholde sig fra saadanne Trusler og tilholde sin Foged og sine Folk ogsaa at gøre det, da Kongen ellers vil se sig nødsaget til at tænke paa Midler, hvorved han kan forsvare sine Skovridere for hans og hans Folks Trusler. F. og Sm. T. 2, 83. K.

25. Nov. (Mbhvm.). Aab. Brev om, at Borgerne i Ringkøbing i Anledning af det for nogen Tid siden udstedte Forbud mod at udføre Økne af Riget til Skibe uden paa de 5 almindelige Toldsteder: Kolding, Ribe, Assens, Middelfart og Rødby, have berettet, at det vil falde dem meget besværligt at drive deres Økne saa lang en Vej over Land, før end de kunne udskibe dem, og at det vilde være meget bekvemmere og billigere for dem, om de maatte udskibe dem fra deres egen By. Kongen har i den Anledning bevilget, at de Borgere, der have købt Økne og ville udføre disse, i Aar maa udskibe dem fra Ringkøbing mod at svare Kongens Tolder sædvanlig Told deraf, 1 Dlr. af hver Okse. J. R. 5, 104.

— Miss. til Jørgen Skram. Christen Pedersen, Borger i Hobro, har berettet, at han for nogen Tid siden er kommen til af Nødværge at ihjelslaa en af sine Medborgere, for hvilken Sag han af Sandemændene er svoren til Fred og Bod, og dette Tov er senere bleven dømt ved Magt af Landsdommeren; siden har han forliget sig med den døde Slægt og Venner, der for Ting og Tingsdom have villet give ham Orfred, men Fogden har dog forment ham at faa den, forinden Jørgen Skram blev stævnet til at møde i Sagen, hvorfor Oprejsning endnu forholdes ham, uagtet han desuden har betalt sine 3 Mk. i Blodvide, hvorom han har et Vidnesbyrd af 24 Mænd. Det befales Jørgen Skram at lade Christen Pedersen være utiltalt for Sagen og hverken selv eller ved sin Fuldmechtig forhindre ham i at faa den døde Eftermaalsmænds Orfred eller anden Forsikring, naar han opbyder sin Landebod efter Loven, saa Kongen kan blive fri for videre Overløb. J. T. 4, 114 b. K.

— Miss. til Morits Stygge, Hans Lindenov og Jørgen Friis. Fru Birgitte Bølle, Christoffer Gjæns Enke, har berettet, at der paaføres hende Trætte paa Afvintsbierig Gaard og Gods, og at

Brevene, hvormed Godset kan forsvares, formentlig findes i Brevkammeret paa Afvintsbierig, og hun har begæret Ordre til dem om at opsøge Brevene angaaende det omstridte Gods i Brevkammeret og levere hende dem mod Reversal. Det befales dem at begive sig til Afvintsbierig, oplukke Brevkammeret, blandt de deri indlagte Breve opsøge dem, der angaa det Gods, hvorom der føres Trætte, eller som i andre Maader kunne være hende selv magtpaaliggende, levere hende dem mod Reversal under hendes og deres Segl og siden igen forsegle Brevkammeret, saa de andre Medarvinger til Afvintsbierg ikke skulle have noget at beklage sig over. Naar hun har brugt Brevene, skulle de igen indlægge dem i Brevkammeret, tage den udgivne Reversal til sig og igen forsegle Brevkammeret. J. T. 4, 116. K.

28. Nov. (Åbhu.). Miss. fra Regeringsraadet (N. Kaas, P. Munk, J. Rosenkrantz og C. Valkendorf) til Lauge Beck og Claus Hundermark. Som det er dem selv vitterligt, har Kong Frederik II afsagt en Dom mellem Jørgen Daas Søn Herluf Daa og hans Hustru Vinicke Villomedatter, hvilken Dom Herluf Daa, da han kom til England med sin Hustru, ikke har anset for nøjagtig nok; han har paany stillet sin Hustru for Retten og ogsaa der faaet Dom for, at de bør Ægtefolk at være og blive, men desuagtet er han draget fra sin Hustru og har efterladt hende i fremmede Lande i stor Elendighed. Da hun mærkede, at hun var bleven saaledes forladt af sin Husbonde, har hun erhvervet sig en Forskrift fra Dronning Elisabeth af England til den udvalgte Konge om, at Herluf Daa maatte blive holdt til at efterkomme Kong Frederik II's Dom, og endvidere har hun faaet en Skrivelse fra Dronning [Sophie] til Regeringsraadet om at sørge for, at den afdøde Konges Dom blev efterkommet. Raadet har derefter¹ skrevet til Jørgen Daa, at han, da hans Søn ikke er her i Riget, skal tillægge Sønnens Hustru nogen Underholdning, men har derpaa faaet til Svar, at Jørgen Daa ikke alene ikke ved sin Søns Hustru noget til Vilje, men ogsaa mener at have fortjent bedre af den afdøde Konge og Raadet end at faa saadanne Skrivelser. Da Raadet ikke tvivler om, at den udvalgte Konge, naar han bliver myndig, ikke vil være vel tilfreds med, at hans Faders Dom ikke er blevet agtet mere, og Raadet ikke i Kongens umyndige Aar kan lade saadant passere, skulle

¹ 12. Sept. 1589.

Lange Beck og Claus Hundermark med det allerførste begive sig til Jørgen Daa, tale med ham om Sagen, raade ham til at tillægge Sønnens Hustru en tilbørlig aarlig Underholdning, medens Sønnen er borte, og minde ham om al den Ulejlighed, der kan komme af den Sag, hvis han saaledes støtter Sønnen i hans modvillige Forsæt. Sj. T. 17, 221 b.

26. Nov. (Åbbvn.). Miss. fra Regeringeraadet til Falk Gjæse. I Henhold til hans Begæring, sidst da han var her i Byen, om at maatte blive hjemme i Vinter, mod at han sørgede for, at alt paa Hammershus blev holdt i god Agt og intet forsammt, meddeles ham Tilladelse til at blive hjemme til Kyndelmisse, hvorefter han med det første skal begive sig til Slottet. Da han samtidig berettede at have faaet Skrivelse¹ fra den udvalgte Konge om at følge Frøken Elisabet udenlands og derhos tilkendegav, at der om Sommeren var meget at bestille paa Hammershus, saa han ikke godt kan komme derfra, fritages han for denne Rejse. Angaaende den Bygning, som han berettede maatte foretages paa Hammershus, kan intet beslattes, førend Rigsraadet forsamles; derefter skal han faa nærmere Besked. Sk. T. 2, 65 b.

— Bestalling for Morten Mickelsen, Borger i Horsens, som Tolder og Sisemester smstds. Det forbydes alle ind- og udlændiske, der besøge Horsens med Varer, at opskibe disse eller bryde deres Bunke, førend de have betalt Tolderen Told eller Sise, saafremt de ikke ville have deres Varer forbrudte. J. R. 5, 104 b.

— Miss. til Borgemestre, Raad og Byfoged i Horsens. Morten Mickelsen, Tolder i Horsens, har berettet, at en af hans Medborgere Oluf Mickelsen og dennes Hustru ere døde uden at efterlade sig andre Livsarvinger end en Søn Hans Olufsen, der for nogle Aar siden er rejst udenlands, og om hvem ingen kan vide, om han er levende eller død; Morten Mickelsen vilde saa være den nærmeste Arving, men nu er der kommen en fra Norge, som tilholder sig Arven og har solgt den til en anden, hvorfor Morten Mickelsen har anmodet om, at Arven maa blive staaende uskiftet, indtil man kan faa bestemt at vide, om Hans Olufsen endnu er i Live eller ej, eller nogen paa anden Maade med Rette kan komme ind i Arven. Det befales dem derfor at lade al Arven registrere, hvis det ikke allerede er sket, og indtil førstkommende Mikkelsdag holde den

¹ 18. Sept. 1589.

i god Forvaring, saa intet bortkommer; hvis der inden den Tid ingen kommer, der kan tilholde sig den, skulle de tilkendegive Kongen det, der saa vil give nærmere Ordre. J. T. 4, 115 b. K.

26. Nov. (Kbhvn.). Aab. Brev om, at Sognemændene i Snede Sogn i Nørrejylland, der for nogen Tid siden have fæstet Kronens Kornstiende af Snede Sogn, indtil videre maa give Penge i Stedet for Kornafgiften, da de bo i en meget bar Egn og maa købe deres Korn paa andre Steder, 1 Dlr. for hver smal Td. Rug eller Byg og $\frac{1}{2}$ Dlr. for hver smal Td. Havre, at betale senest til Fastelavn til Lensmanden paa Silkeborg, saafremt de ikke ville have Fæstebrevet forbrudt. J. R. 5, 105.

27. Nov. (—). Aab. Brev om, at Jochim von Lesten, der har købt 4 Øksne her i Riget til sin Husholdning, toldfrit maa uddrive eller udskibe disse, hvor det er ham mest belejligt. Sj. R. 13, 113.

— Kvittans til Jochim Leiste til Wandau paa hans Regnskab for Indtægt og Udgift af Frederiksborg Slot og Faurholms Ladegaard fra 31. Marts 1584, da han først fik Lenet, til 22. Juni 1589, da han overleverede det med klart Inventarium til Morten Venstermand, og for de i samme Tid oppebaarne Penge- og Madskatter. Hvad han blev skyldig, har Kongen eftergivet ham. Sj. R. 13, 113 b.

— Miss. fra Regeringsraadet til Hack Ulfstand om, at han formodelst hans sørgelige Tilfælde og hans Svaghed maa blive fri for den brunsvigske Rejse. Udt. i Sj. T. 17, 222 b.

— Miss. til Rasmus Lange, Byfoged i Helsingør, om at lade Hans von Dvingen faa $\frac{1}{2}$ Læst Rostockerøl sise frit. Udt. i Sj. T. 17, 222 b.

— Miss. til Envoldt Kruse, Rentemester. Da Regeringsraadet har opsagt Gertrud Hans Rossenous i Lybæk den Bestalling og det Faktori, hun en Tid har haft her i Riget af den afdøde Konge, og der nu skal udnævnes en anden, befales det ham at beskikke en saadan, der kan være Kongen og Riget tjenlig. Sj. T. 17, 222 b.

— Miss. til Byfogden i Landskrone om at betale Borgerne smstds. den Humle og de nye Tønder, som de have forstrakt Borgemestre og Raad med til de 50 Læster Øl, der bleve bryggede til Orlogsskibene. Udt. i Sk. T. 2, 66.

— Miss. til Breide Rantzau, Embedsmand paa Tranekier, om

for en rimelig Betaling at lade Indbyggerne i Nakskov faa nædterftig Ildebrændsel til deres Husholdning i Kronens Skove under Tranekier, da de altid have faaet det, indtil han nu har forbudt det, og Kongen har bevilget, at de fremdeles maa faa det; dog maa de kun bruge Veddet til eget Brug og ikke udføre det af Riget. K. Udt. i F. og Sm. T. 2, 84.

27. Nov. (Mbhva.). Miss. til Knud Brahe om, at Hans Axelsen maa faa Hyllested Gods's Breve (ligelydende med Miss. til Knud Brahe af 9. Nov., naar undtages, at Artiklen om de udlaante Breve er udeladt). Udt. i J. T. 4, 112.

— Miss. til Kapitlet i Aarhus angaaende det samme (ligelydende med Miss. til Aarhus Kapitel af 9. Nov.), Udt. i J. T. 4, 112 b.

28. Nov. (—). Enevoldt Kruses Bevis, hos hans Regnskab at indlægge, paa noget Guld, Dalere og Penge. 1. Kurfyrsten af Brandenburgs Sendebud fik en Guldkæde paa 102 $\frac{1}{2}$ Krone. — 2. 17. Aug. blev forarbejdet i 5 Guldkæder til de skotske Gesandter 686 Rosenobler, 9 Dobbeltdukater, 148 Engeltotter og 14 ungerske Gylden. — 3. 26. Aug. blev forarbejdet i 4 Guldkæder og 4 Kontrafejer af den afdøde Konge (hver Guldkæde paa 100 ungerske Gylden) 1 Dobbeltdukat, 151 Dobbeltmilreiser, 5 Engeltotter, 3 ungerske Gylden og 153 $\frac{1}{2}$ Dlr. 1 Ort; Kæderne og Kontrafejerne skænkedes til de 4 skotske Lorder, der vare med Gesandterne. — 4. 28. Aug. fik den skotske Greves Prædikant Alexander Keit 50 Dlr. (Sj. R.: 100) i Foræring for den Epistel, han havde tilskrevet Frøken Anna. — 5. 3. Sept. leveret Johan Mariborg 100 Dlr., som Regeringsraaderne forærede ham, fordi han lod sig bruge som Herold ved den afdøde Konges Begravelse, og for noget kosteligt Vand, som blev brugt til den afdøde Konge under hans Sygdom. — 6. 12. Sept. blev gjort i 4 Guldkæder, der foræredes de brunsvigske Gesandter, 1067 Engeltotter. — 7. 13. Sept. givet Zacharias Oemerchen, Brøndmester, 100 Dlr., der foræredes ham for hans Arbejde med Vandkunsten paa Skanderborg, efterat hans Bestalling var endt. — 8. 30. Sept. leveret Ditlof Holck 100 Dlr., som han skulde forære Jomfru Margrethe Preen. — 9. 10. Nov. blev forarbejdet i 2 Guldkæder, den ene paa 200 ungerske Gylden, den anden paa 150 Kroner, som bleve sendte til Statholderen og Hans Bloumme for at foræres ved Hertug Hans af Holstens Datters Bryllup, 200 ungerske Gylden og 206 Dlr. 1 Ort for 150 Kroner. —

Juvelørere og andre have faaet: 10. Henrich Benst af Brunsvig har 24. Juli faaet 500 Rosenobler og 10,459 $\frac{1}{2}$ Dlr. paa Regnskab for Perler, Smykker og andre Varer til Frøkenernes Udflyning. — 11. Henrich Sproting, Marcus Meusens Tjener af Lybæk, fik samme Dag 780 Rosenobler for Perler til Frøkenernes Behov. — 12. 19. Juli fik Simon von Salingen 5000 Dlr. af den Sum, Kongen er ham skyldig. — Betalt af Rigets Gæld: 13. 18. Juli leveret Christoffer Rosengaard 500 Dlr. til Bygningen paa Halstedt Kloster. — 14. 29. Aug. betalt Fru Anne Venstermand 2100 Dlr. for Thystedt Bispegaard, som hun havde i Pant. — 15. 4. Sept. leveret Slots-skriveren paa Nykøbing Slot 2534 $\frac{1}{2}$ Dlr. 2 Pend., som vare tagne af Slottets Indkomst og brugte til Bygningen smøds. og til fremmede Herrer og Gesandters Udkvitning. — 16. Samme Dag leveret Friderik Hobe 411 $\frac{1}{2}$ Dlr. 1 Ort, som han af Aaleholms Indkomst har brugt til Bygningen og i andre Maader. — Brevet blev underskrevet af Regeringsraaderne og skal indføres ved Enevoldt Kruses Regnskab. Sj. R. 13, 114 b. Bilag til Rentemesterregnskabet.

28. Nov. (Åbhu.). Miss. til Landsdommerne Morits Stygge og Jørgen Friis. Da Malt Jensen til Hollumgaard har begæret at komme af med nogle Øsløf Klosters Breve, som han i lang Tid har haft i Forvaring, skulle de straks skrive til ham om med det allerførste paa belejlig Tid sammen med dem at begive sig til Viborg, hvor de skulle modtage Brevene af ham og affatte to Registre over dem, hvoraf det ene skal blive ved Brevene i Viborg Domkirke og det andet indsendes til Kancelliet, for at Kongen kan vide at rette sig efter det. Hvis der findes nogle Breve angaaende Jordbro Mølle, skulle de mod nøjagtig Reversal levere dem til Kansler Niels Kaas's Foged. Da der paaføres Landsdommer Hans Lindens Trætte paa noget Øsløf Klosters Gods, som han har faaet til Mageskifte af Kongens Fader, og Brevene, hvormed dette Gods skal forsvares, skulle findes blandt de andre Øsløf Klosters Breve, skulle de, hvis der findes Breve, der kunne bruges til Godsets Forsvar, levere ham dem mod nøjagtig Reversal for, at han efter at have brugt dem igen vil indlægge dem blandt Øsløf Klosters Breve. J. T. 4, 117. K.

— Miss. til Peder Gyldenstjerne og Hans Lange. Da Malt Jensen til Hollumgaard, Embedsmand paa Gudom Kloster, har berettet, at der findes mange Breve paa den til Klosteret hørende Ejendom, og har anmodet om at faa dem registreret saa snart

som muligt, da de ikke ere registrerede, skulle de med det allerførste begive sig til Gudom Kloster, optage 2 Registre over Brevene paa Klosteret, lade det ene blive ved Brevene og med det første indsende det andet til Kancelliet. J. T. 4, 118. K.

28. Nov. (Åbbva.). Miss. til Jørgen Skram. Denne Brevviserske, Karrine Søfrensdatter, Niels Søfrensens Hustru i Rind, har berettet, at Jørgen Skrams Foged har taget Syn over, hvorledes den Del af deres Gaard, hvori de bo, er holden vedlige med Bygning, og at Synsmændene have hjemlet, at denne Del er 10 Dlr. ringere paa Bygning end den anden Del, af hvilken Grund hendes Husbonde er bleven fordelt og berøvet $47\frac{1}{2}$ Trave Korn, ligesom deres Part i Gaarden siden er bortfæstet til en anden. Da hun har anmodet om, at de fremdeles maa beholde Gaarden, befales det ham, saafremt de i nogen Maade kunne holde den i Stand og svare sædvanlig Skyld deraf, at lade dem beholde deres Part i Gaarden, men hvis det ikke kan ske, da tilbagegive dem, hvad der er fratrækket dem for Delemaalet. K.

29. Nov. (—). Aab. Brev om, at Hans Lademager paa Rustkammeret ved Københavns Slot maa oppebære den samme Fetalje til en Svend, som han har til sig selv, med Undtagelse af Lysene. Udt. i Sj. R. 13, 116.

— Forleningsbrev for Morten Venstermand paa Frederiksborg Slot og Len. Han skal i alle Maader paae Kongens Gavn med Indtægt og Udgift og til hver 1. Maj gøre Regnskab for Slottets visse og uvisse Indkomst og for den gejstlige Rente i Lenet. Han skal i aarlig Løn have: 700 gl. Dlr. paa hans eget Liv, til 3 Karle 9 Dlr. til hver, Underholdning og Klædning til 6 Personer, frit Foder og Maal til 4 geruste Heste, hvormed han skal tjene Riget, og til 2 Vognheste samt Halvparten af Sagefald, Gaardfæstning, Husbondhold, Drift, Førlov og Rømningsgods, medens Oldengæld, Told, Sise og Vrag skal tilfalde Kongen alene. Han skal paae, at Kronens Vildtbane i Lenet fredes. Sj. R. 13, 116 b.

— Miss. til Chresten Friis. Forrige Aar udgik der Brev¹ over hele Norge om en Frækenskat til Kongens Søstres Medgift. Da der af denne Skat, som skulde betales til sidste Pinsedag, endnu ikke er betalt noget fra Trondhjems Len, som han da havde i Forlening, ligesom der heller ingen Mandtalsregistre ere indsendte,

¹ Se Norske Rigeregistr. III. 30 f.

hvoraf man kan se, om Skatten er skreven i Lenet eller ej, og hvad der er kommen ind af den, skal han erklære sig til Regeringsraadet, om han selv har ladet Skatten skrive i Lenet eller har overleveret Skattebrevet til en anden og befalet ham i sit Sted at indkræve og indbetale Skatten, saa Kongen kan vide, hos hvem han skal kræve Skatten og Mandtalsregistrene. Sj. T. 17, 222 b.

29. Nov. (Kbhvn.). Miss. til Knud Rud, Embedsmand paa Korsør Slot, om at give Præsten i Høve Ordre til at begive sig til Regeringsraadet og erklære sig om, med hvilke Breve han tilholder sig Rettigheden af nogle Præstegaarde i Flackebiergs Herred. Udt. i Sj. T. 17, 223.

— Miss. til Christoffer Valkendorf, Embedsmand paa Vordingborg. Peder Fønboe har berettet, at hans henrettede Hustrus halve Boslod er forfalden til Kronen, og har anmodet om, at Kongen for Guds Skyld vilde skænke hendes 4 smaa Børn med hendes første Mand Hr. Anders denne til Kronen forfaldne Halvdel. Det befales Christoffer Valkendorf at lade hendes ægte Børn med Hr. Anders faa den forfaldne halve Boslod og beskikke en eller to duelige Personer til at overtage den og anvende den til Børnenes Bedste. Sj. T. 17, 223.

— Miss. til Hans Speigel om for en rimelig Pris at lade Kongen faa de ham tilhørende Bygninger paa en Gaard ved Frederiksborg Slot, der er bygget paa Kronens Grund, saa Kongen frit kan disponere over Gaarden, hvori tidligere Slotsprædikanten har boet. Han skal med det første erklære sig til Regeringsraadet herom. Sk. T. 2, 66 b.

— Aab. Brev om, at Ifver Jul til Villestrup, Sekretær, der for nogen Tid siden har fæstet Kronens Kornstiende af Store Arden, Vebestrup og Valsgaards Sogne i Høstved Herred og af Torup Sogn i Høllum Herred, indtil videre maa give Penge i Stedet for Kornafgiften, 1 Dlr. for hver smal Td. Rug eller Byg og $\frac{1}{2}$ Dlr. for hver smal Td. Havre, at betale senest til Fastelavn til Lensmanden paa Aalborghus, saafremt han ikke vil have Fæstebrevet forbrudt. J. R. 5, 105 b.

— Aab. Brev om, at Kongen har eftergivet Hendrik Vilomssen, Borger i Viborg, der i de sidste Aar har lidt stort Tab paa de Øksne, han har uddrevet af Riget, og er kommen til at skyldes Tolderne i Ribe og Kolding 700 Dlr. i Told, som han ikke kan udrede, de 300 Dlr. af denne Restance. J. R. 5, 106.

29. Nov. (Åbhu.). Miss. til Tolderne i Ribe og Kolding om indtil nærmere Ordre at lade Hendrik Villumsen, Borger i Viborg, være utiltalt for de 700 Dlr., som han skylder i Told i disse Byer. Udt. i J. T. 4, 119.

— Ekspektancebrev for M. Christen Nielsen Fos, Skolemester i Viborg, paa det første ledige Kannikedomme i Aarhus Domkirke, tidligere udgivne Ekspektancebreve hermed dog uforkrænkede. J. R. 5, 106 b.

— Miss. til Morits Stygge og Jørgen Friis om at levere Peder Munks fuldmægtige Foged de af Øslef Klosters Breve, der maatte angaa Byen Bilstrup og et øde Byggested mellem Bilstrup og Svansøhe, dog skulle de passe godt paa, at Brevene ikke lyde paa anden Kronens Ejendom, saa de med Tiden kunne komme Kronen til Skade i nogen Maade; naar Peder Munks Foged har brugt Brevene, skal han igen levere dem tilbage. Udt. i J. T. 4, 118 b.

— Miss. til Casper Markdanner. Da Jens Riiber, Svinesnider, har anmodet om at maatte faa det kommende Aars Fetalje af Koldinghus forud, da han nu to Gange er bleven forskreven herover og paa Vejen har brugt meget til Fortæring, befales det Casper Markdanner at levere ham det kommende Aars Fetalje forud, tage Bøvis derfor og lægge det ved sit Regnskab. J. T. 4, 119.

— Miss. til Laurits Kruse. Denne Brevviserske, Anna Delmenhorst, har berettet, at hun paa sin afdøde Husbonde Hans Delmenhorsts Vegne har nogle Penge til gode fra den Tid, han besøgte Havnen Holm paa Island, og at hendes Husbonde ogsaa har haft nogle Huse paa Island; hun har derhos anmodet om, at hun maa faa sin Betaling, og at den Bremer, der har faaet Havnen, maa holdes til at føre tilbørligt Tilsyn med de af hendes afdøde Husbonde byggede Huse, saa de blive holdte ved Magt. Det befales ham at hjælpe hendes Fuldmægtig til Rette, drage Omsorg for, at hendes Mands Tilgodehavende uden Forhaling bliver betalt, og give Bremeren Ordre til at holde Husene i Stand. N. T. 2, 58.

30. Nov. (—). Aab. Brev, hvorved det i Anledning af Klager over, at Skippere og Købmænd, der ville udskibe Gods fra Korsør og Skelskør, sinkes med at skulle melde sig hos Tolderen i Nyborg, inden de løbe bort, bestemmes, at de inden- og udenlandske Skippere eller Købmænd, der ville udskibe Gods fra de nævnte Byer, skulle melde sig hos Byens Tolder, inden de løbe ud, og be-

tale tilbørlig Told til ham paa Kongens Vegne. Undladeles heraf medfører Fortabelse af Skib og Gods. Sj. R. 13, 117 b.

30. Nov. (Mbhvm.). Miss. til Tolderen i Nyborg om, hvorledes der skal forholdes med Tolden af det, som udskibes for Korsør og Skelskør. F. og Sm. T. 2, 84. K. (Tr.: CCD. II. 549 f.).

— Miss. fra Regeringsraadet til Albrit Friis. Da han har tilskrevet Jørgen Rosenkrantz, at han nu har sendt den tørre Fisk, som han efter den udvalgte Konges Brev har købt i sit Len, til Kolding, men ikke kan sende den videre til Vands, da Havnene ere tillagte med Is, anmodes han, for at Fisken kan komme des hurtigere frem, da der i høj Grad er Brug for den, om at lade den sende hid til Lands. Skønt han har meddelt, at han skal give 5 Dlr. for Stykket af de 10 Langer, som han har faaet Ordre til at købe til Kongens Behov, befales det ham alligevel at købe disse Langer, dog saa billigt som muligt, og sende dem hid, saa de ligesom den anden Fisk kunne være her med det første. Der sendes ham kgl. Paaord for hans Tjener, der skal fremføre Fiskene, for at han kan blive befordret paa Vejen. J. T. 4, 119 b.

1. Dec. (—). Miss. til Axel Brahe om at tilholde Oluf Bagger med det første at betale de 4000 Dlr., han skylder paa Rentekammeret, saa Kongen kan bruge dem paa det forestaaende Omslag. K.

2. Dec. (—). Miss. til Morten Venstermand. Da Jockim Leist, der nu har gjort Regnskab af Frederiksborg Len og faaet endelig Kvittans, har berettet, at han endnu har megen Landgilde til gode hos Bønderne, der ikke have været i Stand til at udrede den paa den Tid, de skulde, og da hans Lejlighed ikke er saaledes, at han kan blive her saa længe og lade Restancen indkræve, befales det Morten Venstermand at indkræve saa meget af Restancen, som han kan faa, og føre det indkrævede til Regnskab sammen med Slottets øvrige Indkomst. Der sendes ham Register over Restancen. Sj. T. 17, 223 b.

— Miss. til Falk Gjøe om at hjælpe Hans Middel, Borger i Lybæk, til at faa Betaling hos Bernt Urbans Arvinger af det, som tilkommer ham paa hans Moders Vegne. Udt. i Sk. T. 2, 66 b.

— Miss. til Knud Brahe. Jørgen Friis til Vaskergaard har berettet, at der paaføres ham Trætte paa det Gods i Liunge

og Farskouf og den Kirkegaard i Hadsteen, som han har faaet til Magaskifte¹ af Kongens Fader, og at Brevene, hvormed Godset skal forsvares, formentlig findes enten i Aarhus Kapitel eller paa Aarhusgaard. Da han har begæret at maatte faa de Breve, der vedrøre ovennævnte Gods, skal Knud Brahe være til Stede paa Kapitlet, naar Brevene opsøges, sørge for, at han faar dem, der angaa det omtrættede Gods, men tillige med dem, der opsøge Brevene, passe godt paa, at han ingen Breve faar, der kunne komme Kronen til Skade paa dens hosliggende Ejendom; ligeledes skal han, hvis der findes Breve angaaende Godset blandt Aarhusgaards Breve, levere Jørgen Friis disse mod nøjagtig Reversal for, at han efter at have brugt dem vil levere dem tilbage, umakulerede og i alle Maader ufordærvede, som han har modtaget dem. J. T. 4, 120 b.

2. Dec. (Kbhvn.). Miss. til Aarhus Kapitel om at levere Jørgen Friis til Vaskergaard de Breve, der lyde paa Godset i Liunge og Farskouf og Kirkegaarden i Hadsteen. Udt. i J. T. 4, 121 b.

— Lignende Miss. til Knud Brahe angaaende [Brevene vedrørende] en Præstegaard i Hanested² Sogn, hvorpaa der paaføres Kiold Brockenhuus Trætte. Udt. i J. T. 4, 121 b.

3. Dec. (—). Følgebrev for Dr. Johan Knoppert til 5 Bønder i Ørløse³ i Tersløf Sogn i Ringstedt Herred, som Christoffer Rosengaard hidtil har haft i Værge. Sj. R. 13, 118.

— Følgebrev for Christoffer Rosengaard til 5 Bønder i Testrup By og Sogn, 1 i Tierrebye i Tersløf Sogn og 1 i [Skuddeløs]⁴ i Testrup Sogn i Ringstedt Herred. Udt. i Sj. R. 13, 118 b.

— Miss. til Hack Ulfstand om at sende saa megen Havre som muligt fra Kallundborg til Roskildegård til Kongens Rustvognsæste. Udt. i Sj. T. 17, 223.

— Aab. Brev om, at Borgemestre og Raad i Malmø til Byens Befæstning maa oppebære 4 Læster 3 Tdr. Toldsild, der i sidste Høst ere faldne til Toldboden, naagt den dem givne Tilladelse⁵ til at oppebære Tolden ikke lyder paa Toldsild; men herefter maa de aldeles ikke befatte sig med Toldsilden, der alene skal tilfalde Kronen. Sk. R. 2, 36 b.

— Miss. til Eiller Brockenhuus. Fru Inger Clausdatter,

¹ 3. Aug. 1585. ² Hansted, Vor H. ³ Aarløse. ⁴ Sj. R. har urigtigt: Skreddeløs. ⁵ 15. Juni 1589.

Anders Pedersens Enke, har berettet, at hendes Søn Ebbe Andersen, der ellers var hendes rette Lavværge, nu har solgt sin Hovedgaard Birckilds og det øvrige Gods, som han har arvet efter sin afdøde Fader, og hun har begæret, at der maa blive beskikket en anden af hendes nærmeste Slægt til Værge for hende, da Sønnen herefter ingen vis Brofjæl har her i Riget og det er usikkert, om han vil blive her i Riget eller begive sig udenlands, og da hun baade af disse og andre Grunde finder sig besværet ved at have ham til Værge. Da Eiller Brockenhuus er Fru Ingers Broder og efter Sønnen hendes nærmeste Slægtning, befales det ham at overtage Værgemaalet for hende. J. T. 4, 121 b.

3. Dec. (Kbhvn.). Bestalling for Frederik Busch, Borger i Ringkøbing, som Tolder og Sisemester smstds. J. R. 5, 107.

4. Dec. (—). Miss. til Peder Gyldenstjerne. Da Kongen, der har erfaret, at der i Ringkøbing ikke har været nogen Tolder, nu har beskikket Friderik Busch, Borgemester i Ringkøbing, til at være Tolder smstds., befales det Peder Gyldenstjerne at haandhæve Friderik Busch i dette Embede og sørge for, at han ikke i nogen Maade bliver forurettet af de indlændiske og udlændiske, der skulle betale ham Told. Da der i Rentekammeret ikke er gjort Regnskab for den Told og Sise, som i de foregaaende Aar er svaret i Ringkøbing af de Varer, der ere blevne forhandlede i Byen eller ere blevne ind- og udskibede der, men Peder Gyldenstjerne har taget Tolden til sig uden at føre Kronen noget til Indtægt, befales det ham straks at sende sin Skriver over for paa Rentekammeret at gøre Rede for den Told, han har oppebaaret i Ringkøbing og taget til sig. J. T. 4, 122 b.

— Aab. Brev om, at Mats Pedersen i Steenlæsmagle, der forfølges af nogle for sit Fødested, skønt han er barnefødt paa Kronens Gods i Flackebergs Herred og i lang Tid har boet og endnu bor paa Kronens Gods under Københavns Slot, maa være fri for sit Fødested, saalænge han bor paa Kronens Gods i Sjælland. Sj. R. 13, 119.

— Miss. til Erik Valkendorf. Da afdøde Jørgen Marsvins Hustru, Fru Karrene Gyldenstjerne, nu ogsaa er død og nogle af Børnene ingen Værge have, der kan forsvare deres Gods, og deres Brødre, der ellers vare deres Værger, endnu selv ere umyndige, befales det ham, der skal være Børnenes nærmeste Slægtning, at

overtage Værgemaaliet for alle dem af Jørgen Marsvins umyndige Børn, der ingen Værge have, og forsvare dem og deres Gods her i Riget. Sj. T. 17, 224.

5. Dec. (Åbhm.). Miss. til Corvits Viffert. Da der adskillige Steder er Mangel paa Havre, befales det ham i hans Len [Malmøhus] at købe 1000 Tdr. Havre til Kongen foruden den Havre, han tidligere har faaet Skrivelse om, sende den over Land til Helsingborg, da den formedelst Frost ikke kan sendes til Vands, og siden levere den paa Kronborg, hvor hans eget visse Bud skal være til Stede og se paa Maalet. Han skal tage Sække hos de Bønder i Lenet, der fremføre Havren, og lade dem tage Sækkene med tilbage, saa enhver af Bønderne kan faa sine egne Sække igen. Der sendes ham Pasbord paa de nødvendige Vogne, saa hans Tjenere kunne blive bedre befordrede med Havren. Udgiften skal han indskrive i Regnskabet. Sk. T. 2, 67.

— Lignende Miss. til Jørgen Brahe [Landskrone] om 500 Tdr. Havre. Udt. i Sk. T. 2, 67.

— Lignende Miss. til Hans Speigel [Gladsakse] om 500 Tdr. Havre. Udt. i Sk. T. 2, 67 b.

— Miss. til Envold Kruse, Rentemester, om at betale, hvad Kongen af Navarras Gesandter have fortræret i København. Udt. i Sj. T. 17, 224.

— Miss. til Borgemestre og Raad i København om at hjælpe Maren Hans Jørgensens, Borgerske smstda., til hendes Betaling for det, som hun har forstrakt til de fattige i Hospitalet i København. Udt. i Sj. T. 17, 224.

6. Dec. (—). Miss. til Arrild Hvitfeldt. Hendrik Gyldenstjerne, Embedsmand paa Båhus, har berettet, at han hænger i Trætte med afdøde Børn Andersens Arvinger om en Sag, som de have begyndt at forfølge til Laas hos Arrild Hvitfeldt, og at han har taget Genbreve i Sagen, men da han nu er forhindret i at møde og fuldende Sagen, saalænge Kongen af Skotland og hans Gemalinde, Kongens Søster, blive liggende i Norge, har han anmodet om, at Sagen maa opsættes, saalænge han er saaledes forhindret. Arrild Hvitfeldt anmodes om at opsætte Sagen og ikke lade nogen Forfølgning deri have Fremgang, førend Hendrik Gyldenstjerne selv kan være til Stede. Sj. T. 17, 224 b.

— Miss. til Christen Skeel. Denne Brevviser, Jørgen von Dannenberg, der en Tid lang har vogtet Kongens Vildtbane der

i Lenet [Aakær], har klaget over, at den Genant og Besolding, han aarlig plejede at faa af Slottet, nu forholdes ham, og Christen Skæl har selv forespurgt Regeringsraadet, hvorledes det vil have det med Dyrevogterne der i Lenet. Det er ham dog vel vitterligt, hvad der paa den sidste Herredag i København blev besluttet med Hensyn til Dyrevogternes Genant og Besolding baade der i Lenet og andesteds, nemlig at alle de Dyrevogtere, der vogte Kronens Skove, herefter ingen Genant eller Besolding skulde have af Kronens Slotte, men lade sig nøje med de Gaarde, de bo i, hvilke de skulde have fri for Landgilde, Ægt, Arbejde og anden kgl. Tynge. Det befales ham at rette sig herefter med Jørgen von Dannenberg og, hvis denne ikke vil lade sig nøje med at beholde den Gaard, han bor i, paa de anførte Betingelser, beskikke en anden i hans Sted til at vogte Skovene og lade ham faa Gaarden. J. T. 4, 123 b.

7. Dec. (Mbhv.). Miss. fra Regeringsraadet til Niels Skram om selv at fragte Skibe til den Fetalje, han tidligere har faaet Skrivelse om, dog saa billigt som muligt, man plejer ikke at give mere end $\frac{1}{2}$ Dlr. for hver Læst, og sende Fetaljen hid med det allerførste. Kornet vil Regeringsraadet selv sende Skibe efter, saasnart Vandet bliver aabent. Øksnene fritages han for, da de ere magre og heller ikke godt kunne fremsendes formedelst den store Frost og Vinter. Udt. i J. T. 4, 124 b.

— ¹ Miss. til Frederik Hobe, Embedsmand paa Olleholm. Han har tidligere faaet Ordre til forelsbig at opsætte den Tiltale, han havde til nogle Smede i Sakskøbing, fordi de havde pantet en Grydestøber, der ikke vilde være i deres Lav, og erklære sig om Sagen. Da han nu har været hos Regeringsraadet og erklæret sig og Kongen deraf har set, at begge Parter have lige megen Uret, skal han lade dem begge tiltale, lade gaa Dom over dem begge og sørge for, at der vederfares dem saa meget, som Lov og Ret er. K. Udt. i F. og Sm. T. 2, 86.

8. Dec. (---). Miss. til Borgemestre og Raad i Sakskøbing. Smedelavet i Sakskøbing har indberettet, at der har bosat sig en Grydestøber i Byen, som de forlangte skulde give sig i Lavet med dem, og da han nægtede det, ere de gaaede ind i hans Hus og have pantet ham, i hvilken Anledning Byfogden har tiltalt dem. Da begge Parter have haft Uret, skulde de indstævne Sagen for sig,

¹ I F. og Sm. T. er Brevet dateret: 8. Dec.

undersøge den, dømme deri og give Dommen beskreven. F. og Sm. T. 2, 85. K.

8. Dec. (Åhhvn.). Miss. til Morten Venstermand om at levere Niels Hendriksen, Toldskriver i Helsingør, 6 Læster Byg for nogle grønningske Heste. Udt. i Sj. T. 17, 224 b.

— Miss. til Dr. Johan Knoppert om at tillade Fru Anne Rosenkrantz's Arvinger at lade hendes Lig blive staaende der i Kirken [Ringsted], indtil Vandet bliver aabent, og [at istandsætte] Sale, Kamre og Gemakker paa Klosteret til hendes Begravelse. Udt. i Sj. T. 17, 224 b.

— Miss. til Envold Kruse, Rentemester. Da det danske Kancelli er i stor Gæld for Blæk, Papir, Voks og andre Sager, som det behøver, fordi der siden Kongens Faders Død ikke er givet meget for de Breve, der udgives smøds., skal han herefter anskaffe til det danske Kancelli det Papir, Voks, Blæk og andet, som behøves, og føre det til Udgift i Regnskabet. Sj. T. 17, 225.

— Miss. til M. Mogens Matsen, Superintendent. Da Borge-mestre og Raad i Malmø have berettet, at deres Skolemester, der i en 17—18 Aar har tjent i Skolen og passet sin Tjeneste flittigt og godt, formedelst den besværlige og lange Tjeneste finder sig besværet ved længere at forestaa den og derfor har begæret, at han maa blive forserget med et Kald, befales det ham i Betragtning af Mandens lange Tjeneste saa vidt muligt at skaffe ham et Kald, han kan være tjent med, naar der bliver et saadant ledigt i Stiftet, saa Skolen i Malmø igen kan blive forserget med en anden lærd og duelig Person; dog skal alt gaa efter Ordinansen. Sk. T. 2, 67 b.

— Miss. til Laurits Kruse om at hjælpe Johan Bockholdt til at faa sin Betaling hos Olof Bagge, Jacop Kock, Siurder Joensen paa Saalborde, Trud Biørnsen og Biørn Gundersen paa Island. Udt. i N. T. 2, 64.

9. Dec. (—). Miss. til Envoldt Kruse, Rentemester, om at betale Augustus Erick, tysk Kancelliforvandt, hans Kostpenge for den Tid, han var paa Rejsen til Skotland med Frøken Anna. Udt. i Sj. T. 17, 225.

— Miss. til nogle Lensmænd og Toldere om at købe noget Oksekød i Købstaden N til Udspisningen paa Københavns Slot og paa Orlogsskibene og, saasnart Vandet bliver aabent, sende det til København, saa det kan være her inden Midfaste. — Knud Grubbe

10 Læster i Auskier; Peder Brahe 20 Læster i Ronneby; Corfvita Viffert 20 Læster i Malmø; Jørgen Brahe 6 Læster i Landskrone; Mickel Lange, Tolder her for Slottet, 4 Læster. Sj. T. 17, 225.

9. Dec. (Kbhvn.). Miss. fra Regeringsraadet til Peder Brahe. Han har skrevet til Christoffer Valkendorf, at han fra den udvalgte Konge har faaet Befaling til at købe en Del Øksne i Lenet [Selvitsborg] og sende dem til København, og derhos besværet sig over, at saa mange Øksne ville blive meget dyre og ikke let ville kunne faas hos Bønderne i Lenet, da disse allerede for længe siden have solgt det Kvæg, som de ikke mente at kunne holde paa Foder Vinteren over, og det er saa sent paa Aaret; han har dog gjort sig al mulig Flid og vil med det allerførste samle dem, men udbeder sig Regeringsraadets Betsænkning om, hvorledes han, hvis de skulle sendes hid, i denne dyre Fodertid skal forholde sig med Foder til dem undervejs, da Kongen kun faa Steder paa Vejen har store Landsbyer, hvori de kunne faa Foder og Nattelleje, og forespurgt, om han ikke hellere skal lade dem slagte paa Slottet og sende Kød, Kallun, Talg, Huder og andet til København. Hvis Øksnene ere fede, saa han synes, at de ere tjenlige at slagte, skal han lade dem slagte paa Slottet og salte i Tønder, sørge for, at alt kommer Kongen alene til Bedste og bliver vel forvaret, og siden sende det til København. Hvis han ikke synes, at de ere tjenlige at slagte, skal han i et og alt rette sig efter den udvalgte Konges sidste Skrivelse. Udgifterne skal han indskrive i Regnskabet. Sk. T. 2, 68.

— Miss. til Byfogderne i Landskrone og Ysted om hver at købe 10 Skippd. smeltet Talg til Lys og andet Brug og straks sende det til København, saa det er her til Jul eller lige efter i det allerseneste. Udgiften hertil skulle de indskrive i deres Regnskab. Orig. (til Byfoged Christen Friis i Ysted). Udt. i Sk. T. 2, 69.

— Miss. til Axel Brahe. Da Kongen, der for nogen Tid siden¹ skrev til ham om at tiltale Oluf Bager, Borger i Odense, for nogle Penge, denne skylder Kongen, nu har erfaret, at han staar i Handel med Oluf Bager om noget Klæde, som denne skal sende Kongen til Kronens Behov, skal Axel Brahe foreløbig ikke tiltale Oluf Bager for Pengene. K.

— Miss. til Erik Lange. Da han er bleven Kronen 1831^{1/2}, Dlr. 1 Ort skyldig af den i Bygholms Løn, Slags Herred og Hor-

¹ 1. Dec. 1589.

sens By oppebaarne Skat og trods sin Haandskrift om at ville betale Pengene i Rentekammeret 14 Dage efter Mikkelsdag endnu ikke har gjort det, befales det ham uden al Undskyldning at betale Pengene til førstkommende Omslag til den, Kongen beskikker til at forrette Omslagshandelen, og indløse sin Forskrivning, da Kongen ellers maa gribe til andre Midler. J. T. 4, 125.

10. Dec. (Kbhvn.). Pasbord for Tømmermænd, der skulle hugge Tømmer til Orlogsskibenes Bygningss Behov i Roskildegaards, Kallundborgs, Skioldenes, Tryggevelde og Vordingborg Len. Det befales at anvisse dem de Steder i Skovene, hvor der kan faas Tømmer, skaffe dem Hjælp til at faa Tømmeret hugget og ført ned til de Ladesteder, hvorfra det bekvæmlest kan udføres, og paase, at der hugges, hvor det skader Skoven mindst. Sj. R. 13, 119 b.

— Aab. Brev, hvorved det tillades Jacob Trolle, Sekretær, efter Biørn Saxstrups Død at indløse 3 Gaarde i Hørrid¹ og 1 Gaard i Frenderup i Hørby Sogn i Froste Herred, som Biørn Saxstrup har faaet i Pant² for 400 gl. Dlr., han havde laant Kong Frederik II. Hvis Kongen bliver til Sinds at indløse Gaardene før Biørn Saxstrups Død, skal Jacob Trolle fremfor nogen anden have Fuldmagt til at indløse dem. Sk. R. 2, 37.

— Miss. til Bispem i Skaane. Hr. Hermand Pedersen har faaet kgl. Skrivelse til ham om at hjælpe ham til et Kald og er i Henhold hertil henvist til Hellinge³ og Røring⁴ Sogne. Da Fru Lene Thott imidlertid har berettet, at hun som bedste Sognemand med nogle fleres Samtykke kort i Forvejen har kaldet Hr. Niels Jacobsen til disse Sogne, og da Hr. Hermand kort før har været et fuldstændig afsindigt Menneske, der af den Grund har maattet resignere baade Kirke- og Skoletjeneste, beder Prinsen ham undersøge begge Personers Lærdom og hjælpe den til Kaldet, som i Levnet og Lærdom findes skikkelig og duelig, dog skal alt gaa efter Ordinansen. Udt. i Sk. T. 2, 69.

— Aab. Brev om, at Admiral Peder Munk til Estvadgaard indtil videre maa beholde Kronens Part i Skoven Hofschouf, som Kong Frederik II havde givet Hendrik Gyldenstjerne til Aagard Livsbrev paa tillige med mere Gods i Vendsyssel, og som Hendrik Gyldenstjerne nu har afstaaet til Peder Munk. J. R. 5, 107 b.

12. Dec. (—). Forleningsbrev for Christoffer Rosen-

¹ Hørrid, Froste H. ² 19. Maj 1565. ³ Hellinge, V. Gøinge H. ⁴ B. Rørum, Froste H.

gaard paa 3 Gaarde i Tersløf By og Sogn, 1 Gaard i Skudde-løse i samme Sogn og 3 Gaarde i Tierrebye i samme Sogn i Ringsted Herred, uden Afgift, i Stedet for 5 Ringsted Klosters Gaarde i Oerløse¹ i Tersløf Sogn, som han tilligemed andet Gods fik i Forlening² for det Gods paa Laaland, han var forlenet med, men maatte afstaa til Dronning Sophies Livgeding, men som ligge saa belejligt for Ringsted Kloster, at de ikke godt kunne undværes derfra. Sj. R. 13, 119 b.

12. Dec. (Kbhvn.). Miss. til Laurits Brockenhuus, Embedsmand paa Nyborg, om med det første at lade den forfaldne Bro ved Slibshavn istandsætte, for at man kan lægge til der, hvis man for Frost ikke kan komme ind for Nyborg; han skal føre Bekostningen til Udgift. K. Udt. i F. og Sm. T. 2, 86.

— Miss. til Borgemestre, Raad og Byfoged i Odense. Denne Brevviser, Jens Lauritsen Heye, har berettet, at hans Hustrus Forældre, baade Fader og Moder, ere døde i Odense, da hun kun var et halvt Aar gammel, og at hendes Farbroder, Hans Pedersen i Strøby, har taget alt det Gods, rørligt og urørligt, der fandtes efter hendes Forældre, til sig, hvilket Gods Jens Lauritsen Heye mener er indført i Byens Bog; Hans Pedersen har derefter bortført en hel Del af Godset her til Byen og bortlaant og afhændet meget deraf. Da Jens Lauritsen ikke kan faa nogen bestemt Besked af Hans Pedersen om, hvor meget Gods denne har modtaget i Odense, skulle de under Byens Segl give ham en Udskrift af, hvad Byens Bog indeholder om det Gods, som Hans Pedersen har modtaget af det Jens Lauritsens Hustru efter hendes Forældre tilfaldne Gods. K.

13. Dec. (—). Aab. Brev om, at Gertrudt Hans Ros-senaus i Lybæk toldfrit maa uddrive 6 Øksne. Udt. i Sj. R. 13, 120 b.

— Aab. Brev om, at Hr. Tøger Pedersen, Sognepræst i Valsøelille, aarlig maa oppebære 3 Pd. Korn af Andtvor-skouf Slot. Udt. i Sj. R. 13, 120 b.

— Miss. til Marcus Dore og Hans Matsen i Slangerup. Da Kongen vil tilforhandle sig den Gaard ved Frederiksborg, hvori Pouel Werneke boede, hvilken nu skal tilhøre Hans Spiegel, skulle de tage 2 af deres Medborgere til sig og med det

¹ Aarløse, Ringsted H. ² 28. Juli 1588.

første alle begive sig til Frederiksborg, bese Gaardens Bygninger, vurdere den og give Vurderingen beskrevet under deres Signeter. Til nærmere Underretning sendes dem Kopi af det Brev, Hans Spiegel har paa Gaarden. Naar de have vurderet Gaarden, skal en af dem begive sig til Regeringsraadet med Besked. Sj. T. 17, 225 b.

13. Dec. (Kbhvn.). Miss. til Christoffer Rosengaard, Embedsmand i Halsted Klosters og Rafnsborg Len, om i Lenets Skove at lade hugge saa meget Egetømmer, som behøves til Vindueskarme i det ny Hus paa Halsted Kloster, lade Tømmeret savskære og lægge til Tørring til Foraaret. Udt. i F. og Sm. T. 2, 86. K.

15. Dec. (—). Aab. Brev til Adelen og Borgerskabet i Købstæderne i Nørrejylland om, at Kongen har erfaret, at der til Trods for gentagne Ordre¹ til Lensmændene om at indkræve den til Bygningen af Domhuset i Viborg bevilgede Hjælp af Adelen og Købstæderne i Nørrejylland endnu resterer en hel Del deraf, saa Domhuset af den Grund ikke kan blive gjort færdigt. Da Bygningen er foretaget til Bedste for dem og deres Efterkommere, befales det alle, der endnu restere med noget, om i Betragtning af den Trængsel, Bulder og anden Ubelejlighed, som daglig tildrager sig, naar Landstinget holdes, fordi der ikke er en bekvem Plads til det, med det første at betale Restancen til deres Lensmand, for at han siden kan levere Pengene til Landsdommer Hans Lindenov til Øsløf, der har Bygningen i Befaling. J. T. 4, 127. K.

16. Dec. (—). Miss. til Jacob Seefeldt og Jørgen Skram. Da Kongen har bevilget Indbyggerne i Nørrejylland 20 hallende Ege af Kolbech Skov i Mølsom Herred til Domhuset i Viborg, befales det Jacob Seefeldt med det allerførste at lade disse 20 Ege hugge og kante, saa de derefter kunne føres til de Steder, hvor de skulle saves, og siden bruges til Bygningen (i Brevet til Jørgen Skram: befales det ham, naar Træerne ere huggede og kantede, med det allerførste at lade dem føre til Viborg, for at de der kunne blive savskaarne og anvendte til Bygningen, eftersom det behøves). J. T. 4, 125 b.

— Miss. til Superintendenten i Sjællands Stift om Afholdelsen af Bededage 2., 3. og 4. Febr. Sj. T. 17, 226. (Se Dsk. KL. II. 476).

— Miss. til Lensmændene¹ over hele Danmark om, at Kongen

¹ Febr. 25. Juli 1589. ² De opregnes alle med deres Len.

har bestemt, at der skal holdes Bødedage i Danmark og Norge 2., 3. og 4. Febr. De skulle sørge for, at der paa disse Dage ikke holdes Ting, Stævne eller anden verdslig Forsamling. Sj. T. 17, 226.

16. Dec. (Kbhvn.). Miss. angaaende det samme til Landsdommerne Anders Dresselberg i Sjælland, Mourits Stygge, Hans Lindenov og Jørgen Friis i Jylland, Morten Brock i Fyen, Gregers Jul paa Langeland, Erik Mogensen paa Laaland og Falster, Lauge Urne i Skaane, Biørn Knudsen i Sønder Halland og Jens Koefoed paa Bornholm, Sj. T. 17, 227 b.

— Miss. til Niels Friis. Da et af Kronens Skibe, der var sendt ned for at indtage noget Korn ved Vordingborg Slot, er kommen ind for Stubbekøbing med Kornet og er frossen inde dér, skal han, for at Kornet ikke skal blive ødelagt ved at ligge saa længe i Skibet, med det første begive sig til Stubbekøbing, udse nogle Huse til at indlægge Kornet i, sørge for, at det bliver udskibet og indlagt i bekvemme Huse, hvor det kan kastes og opbevares, indtil det kan føres hid, og befale Skipperen paa Skibet, der skal blive til Stede ved Kornet, at tage Nøglerne til de Loftter og Huse, hvor Kornet oplægges, til sig og siden lade Kornet kaste og passe, saa det ingen Skade tager, da han vil komme til at staa til Ansvar for saadan. Niels Friis skal skaffe Skipperen Underholdning, saalænge han bliver der, og give de andre Baadsmænd Ordre til med det første at begive sig til Københavns Slot. F. og Sm. T. 2, 87. K.

17. Dec. (—). Aab. Brev om, at Thomas Pruss, der af den afdøde Konge havde faaet¹ noget Gods i Kongsbacke under Varberg Slot og, da Kongsbacke blev Købstad og han af den Grund kom af med det, i Stedet fik Køge Kro² uden Indfæstning, Landgilde eller anden Tynge, fremdeles maa beholde Kroen, uden Afgift, Ægt, Arbejde eller anden Tynge. Sj. R. 13, 121.

— Miss. til Hack Ulfstand og Arrild Hvitfeldt, Rigens Kansler, Embedsmænd paa Kallundborg og Tryggeveldt. Da Frederik Lange til Marki har begæret et Stykke Skov i Borebjergs Mose ved hans Gaard til Mageskifte for 2 Gaarde i Reersløf i Kallundborg Len og en Skov paa 100 Svins Olden, skulle de med det første besigte begge Parters Gods, undersøge, hvor mange, Svin den

¹ 26. Okt. 1579. ² 30. og 26. Aug. 1588.

Skov, Frederik Lange begærer, kan taale, og om den ikke ligger saa nær ved Kongens Vildtbane i Kallundborg Len, at den ikke kan undværes derfra, ligne Godset og indsende Besigtelsen til Cancelliet. Sj. T. 17, 228.

18. Dec. (Kbhvn.). Bestalling for Mester Jacob Pomer som Bartskeer. Han skal lade sig bruge til Lands og til Vands, hvor Kongen har Brug for hans Tjeneste, og skal altid holde hvad Medicin og andet, der behøves til hans Embede, beredt. Han skal, saalænge Kongen vil have ham i sin Tjeneste, have 100 Dlr. i aarlig Løn og 7 Dlr. i Kostpenge om Maaneden, at regne fra 13. Dec. d. A. og at udrede af Tolderne i Helsingør. Sj. R. 13, 121 b.

— Miss. til M. Peder Vinstrup, Biskop i Aarhus. Denne Brevviser, Peder Mickelsen, har berettet, at han i 26 Aar har tjent i Skolen i Randers og forholdt sig vel i sin Tjeneste, og har derfor anmodet om at blive forsørget med et Kald i Stiftet, da han nu føler sig besværet ved længere at udholde saadan daglig Tjeneste. Da han har tjent saa længe og er værd at befordre, skal M. Peder, saa vidt muligt, skaffe ham et Kald i Stiftet, som han kan være tjent med, men hvis der ikke saa snart bliver noget Kald ledigt i Stiftet, hjælpe ham til at blive Kapellan og Medhjælper hos en Præst i Stiftet, hvor han i nogen Maade kan have sin Underholdning, indtil et Kald bliver ledigt, saa Skolen i Randers kan blive forsørget med en anden lærd og duelig Person; dog skal alt gaa efter Ordinansen. J. T. 4, 126.

19. Dec. (—). Aab. Brev, hvorved det befales Kongens Fogder, Embedsmænd, Borgemestre, Raadmænd, alle Herredsfogder og Birkefogder og andre Dommere at hjælpe Albrit Villumsen i København og hans Fuldmægtige til at faa hans Tilgodehavende ind hos hans Skyldnere; dog skal den Borgen, hvori han er hæftet, hermed ikke være løsgivet. Sj. R. 13, 122¹.

20. Dec. (—). Miss. til Axel Gyldenstjerne, Statholder i Norge. Kongen har forordnet, at der skal holdes Bededage i Danmark 2., 3. og 4. Febr., og var ogsaa til Sinds at lade holde Bededage de samme Dage i Norge, men da det kan befrygtes, at Fristen vil blive for kort, fordi en Del af Lenene ligge langt borte, befales det ham selv at beramme en belejlig Tid til Bededagenes Afholdelse og siden skrive til Lensmændene i de 4 Hovedlen om at lade

¹ Tr.: Kolderup-Rosenvinge, Gl. Danske Domme IV. 219.

Bededagsbrevene forkynde i deres Len og sørge for, at der paa disse Dage ikke holdes Ting, Stævne eller anden verdslig Forsamling. Sj. T. 17, 227 b.

20. Dec. (Kbhvn.). Miss. fra Regeringsraadet til Jørgen Brabe. Da Anders Bing, Hovedsmand paa Varberg, er død og Kongen af Skotland med hans unge Dronning med det første ventes til Varberg Slot, vil det være nødvendigt, at der beskikkes en særlig Mand til at sørge for, at Majestæterne og deres Følge blive forsørgede med tilbørlig Underholdning, medens de opholde sig paa Slottet, hvilket Enken formedelst hendes store Sorg og anden besværlig Bestilling ikke kan paase. Paa den udvalgte Konges Vegne anmode de ham derfor om, saasnart han kommer til Bahus med Kongen, at begive sig i Forvejen til Varberg Slot og drage Omsorg for, at alt, hvad der behøves til Kongens Taffel og øvrige Underholdning, bliver skaffet til Veje; endvidere skal han sørge for, at Kongen, Dronningen og deres Følge faa gode fyrstelige og tilberigede Nattelejer paa deres Rejse gennem Varberg Len. Sk. T. 2, 69 b.

— Miss. til Hendrik Gyldenstjerne om at tilstille Jørgen Brabe ovenstaaende Brev, saasnart denne kommer til Bahus med Kongen af Skotland. Udt. i Sk. T. 2, 70.

21. Dec. (—). Aab. Brev om, at Dr. Nicolaus Theophilus, Professor ved Universitetet, efter nu afdøde Dr. Anders Lauritsen skal have Kongens Liberi paa Københavns Slot i Befaling og føre flittigt Tilsyn med, at Bøgerne ikke bortkomme eller ødelægges. Hvis der kommer synderlige nye Bøger til København eller han i Udlandet kan opspørge saadanne, hvormed Biblioteket kan forbedres, skal han tilkendegive Kongen det, for at denne kan forskrive dem, han vil have. De Bøger, som Kongen af eget Behag forskriver, skulle ogsaa opbevares af ham i Bibliotheket. Han skal i aarlig Løn have 50 Dlr. ligesom de tidligere Bibliothekarer. Sj. R. 13, 122 b.¹

22. Dec. (—). Forleningsbrev for Anders Nielsen, Borgemester i Næstved, paa Kronens Korntiende af Nestelse Sogn i Hammers Herred. Udt. i Sj. R. 13, 123.

— Aab. Brev, hvorved det strengelig befales alle Kirketjenere og ligesaa alle Præstetjenere, der ikke have særlige Privilegier eller have været fri i Bispens Tid, i Korsør Len²

Tr.: Minerva, Juli-Sept. 1788. S. 269 ff.

² Overskriften til Brevet har: i Flecht- bierge og Slangelse Herreder

herefter at svare til Korsør Slot med Ægt og Arbejde lige med Kronens Tjenere under Slottet, hvilket nogle af dem hidtil ikke have villet; saafremt nogen sidder overhørig, vil han blive tiltalt og straffet som ulydig. Sj. T. 17, 228 b.

22. Dec. (Kbhvn.). Miss. til Knud Rud, Embedsmand paa Korsør Slot. For nogen Tid siden har han faaet Følgebrev til alle Kirke- og Præstetjenere i Flackebiergs og Slangelse Herreder. Da imidlertid Kirke- og Præstetjenere i Slangelse Herred daglig ere blevne brugte under Ladegaarden ved Andvorskouf Slot og derfor ikke kunne undværes derfra, skal han straks tilbagesende ovennævnte Følgebrev til Kancelliet. Der sendes ham et nyt Følgebrev til Kirke- og Præstetjenere i Flackebiergs Herred. Sj. T. 17, 229.

— Mageskifte mellem Knud Brahe til Tostrup og Kronen. J. R. 5, 108. (Se Kr. Sk.).

23. Dec. (—). Miss. til nedennævnte Herremænd. Da Kongen, der med det første venter nogle fremmede til sig paa Kronborg, hvilke ville blive nogen Tid, gerne vil have nogle af Adelen hos sig til at vare paa Tjenesten og venter, at de ville være villige dertil, anmodes de om at begive sig til Helsingør, saa de sikkert kunne være der 5. Jan., for at vare paa Tjenesten, saaledes som de skulle faa nærmere Ordre om. — Hack Ulfstand, Arrild Hvitfeldt, Knud Rud, Gabriel Sparre, Frederik Lange, Johan Urne, Erik Valkendorf, Oluf Bilde, Niels Parsberg, Peter Retz, Herman Jul, Knud Grubbe, Johan Barnekov, Erik Bilde, Hendrik Gjøe, Peder Rud, Lauge Beck, Oluf Daa, Christian Friis, Oluf Rosen-sparre, Eske Krause, Børge Trolle og Jacob Beck. Sj. T. 17, 229 b.

25. Dec. (—, 1590). Miss. fra Regeringsraadet (N. Kaas og C. Valkendorf) til Jørgen Rosenkrantz. Af hoslagte Kopi vil han se, hvad Prinsen af Parma har skrevet til den udvalgte Prins. Da Prinsen af Parma begærer, at der mellem den udvalgte Prins og ham maa holdes samme gode Korrespondance og Enighed som mellem ham paa Kongen af Spaniens Vegne og den afdøde Konge, ved de, dog paa hans gode Betænkning, ikke andet at svare derpaa, end at de ville haabe og bidrage til, at den udvalgte Prins vedligeholder samme gode Korrespondance og Enighed, og de udbede sig hans Betænkning om, hvad der bør svares. Da Dronningen har begæret, at der straks maa blive sendt nogle Herremænd op til Varberg for at modtage Kongen af Skotland og hans unge

Dronning og ledsage dem herved, have de beskikket Arrild Hvitfeldt og Morten Venstermand dertil, hvilke straks skulle begive sig paa Rejsen, og skrevet til Lauge Beck, Niels Parsberg og Peter Retz om at møde her førstkommande Lørdag [27. Dec.] for at faa nærmere Instruction om, hvorledes de skulle forholde sig paa Rejsen, og derefter ligeledes begive sig op til Varberg Slot. Sj. T. 17, 234. K.¹

25. Dec. (Kbhvn., 1590). Ligelydende Miss. til Peder Munk. Sj. T. 17, 234.

— Miss. fra Regeringsraadet til Jørgen Brahe. Da de erfare, at hans Broder Steen Brahe skal have begivet sig herved, og derfor ere bange for, at der skal blive altfor faa Herremænd til at ledsage Kongen af Skotland, hvis han, som tidligere [20. Dec.] befalet, skulde begive sig i Forvejen til Varberg, anmodes han om at blive hos Kongen, indtil denne kommer til Danmark. De ville saa beskikke nogle andre gode Mænd til at begive sig til Varberg for at bestille og ordne det fornødne. Sk. T. 2, 70.

28. Dec. (—). Miss. fra Regeringsraadet til Chresten Friis. Det har modtaget hans Skrivelse om at maatte faa de 600² Tdr. Havre, som Hack Ulfstand har ladet indskibe ved Kallundborg, og som ligge indefrosne der, eller nogle Hundrede Tønder deraf til Kongens Heste paa Slottet [Antvorskov]. Det kan herpaa ikke forholde ham, at Hack Ulfstand tidligere har faaet Skrivelse fra den udvalgte Konge om at sende ovennævnte 600 Tdr. Havre til Roskildegård og Frederiksborg, saa de kunne ikke vide, om han har mere i Forraad, men de have alligevel skrevet til Hack Ulfstand om at sende Chresten Friis 200 Tdr., hvis han har mere Havre i Forraad. Sj. T. 17, 234 b.

— Miss. til Hack Ulfstand om at sende 200 Tdr. Havre til Andvorskouf til Kongens Heste. Udt. i Sj. T. 17, 235.

— Miss. fra Regeringsraadet til Fru Anne Pedersdatter, Anders Bings Enke. Det har modtaget hendes til dem alle adresserede Skrivelse, have brudt den, skønt Peder Munk og Jørgen Rosenkrantz ikke ere her til Stede, og deraf set, at Gud har hjemkaldt hendes Husbonde Anders Bing og ladet hende tilbage med stor Hjertesorg og Bedrøvelse, hvilket gør dem af Hjertet ondt; de havde ønsket, at Anders Bing endnu en Tid lang havde maattet leve med

¹ K. har oprindelig været en Original og dateret 24. Dec., hvilken Dato endnu staar i selve Brevet, men bagpaa er skrevet: 26. Dec. 1590. ² Sj. T. har her urigtigt: 700.

dem, men da det er sket af Guds Vilje og Forsyn, kan man ikke andet end befale Gud Sagen i Vold. Da hun samtidig skriver, at det kommer hende meget ubelejligt med Begravelsen, fordi Kongen af Skotland med hans Dronning ventes til Slottet, og anmoder om Tilladelse til at udsætte Begravelsen i 3 Uger, meddeles hende, at de paa ingen Maade tør gøre det, da det er i Prinsens umyndige Aar og tilmed er imod Recessen og de bestemt vide, at den afdøde Konge ganske har afslaaet lignende Anmodninger om Udsættelse; hvis de derfor handlede herimod, kunde det en anden Dag komme dem til Eftertale. Da imidlertid Begravelsen kommer hende saa ubejlig, ville de raade hende til at lade Liget nedsætte i Varberg Kirke indtil Foraaret, da hun saa kan lade det føre ned og begrave i hendes Husbondes Sognekirke, ligesom det nu ogsaa sker med Fru Anne Rosenkrantz's Lig, der bliver nedsat i Ringsted Kirke indtil Foraaret. Sk. T. 2, 70 b.

29. Dec. (Kbhvn., 1590). Miss. fra Regeringsraadet (N. Kaas og C. Valkendorf) til Lodvig Munk. Det har modtaget hans Skrivelse og, skønt Peder Munk og Jørgen Rosenkrantz ikke ere til Stede, brudt den og set, at Fru Karen Gyldenstjerne, Niels Lykkes Enke, har tilbudt ham paa Kronens Vegne en Granskning af gode Mænd angaaende hendes Klit og Forstrand, hvilket Tilbud han under Forbehold af Regeringsraadets Samtykke (»paa vort Behag«) har modtaget. De befale ham at lade Granskningen gaa for sig, men finde det rigtigst at opsætte den, indtil Sneen falder af Marken. Den begærede Forskrift til gode Mænd, som begge Parter have tiltaget til at dømme dem imellem i denne Trætte, kunne de ikke tilstille ham nu, da Peder Munk og Jørgen Rosenkrantz ikke ere til Stede, men naar de komme til Stede, kan han henvende sig til dem igen derom. J. T. 4, 129.

30. Dec. (—). Miss. til Oluf Daa til Raunstrup. Han har indberettet, at Hellelille¹ Skov ødelægges og forhugges meget, fordi der er mange Lodsejere, som have Del i Skoven, men ingen af dem ved deres rigtige Part deri. Da Kronen derved lider Skade paa sin Part, skal han, for at forekomme saadant, med det første lade Skoven kræve og forfølge til Rebs og siden lade den rebe, saa hver Lodsejer kan vide sin Part, som han maa hugge i og gøre sig saa nyttig, som han kan. Sj. T. 17, 235.

¹ Hellelille Skov, Tybjerg H.

31. Dec. (Kbhvn., 1590). Miss. til Envold Kruse om at betale Olluf Bilde 100 Dlr. for 2 Heste, som bleve købt af denne til Kongens Brug, og Tjeneren 2 Dlr. i Grimepenge. Udt. i Sj. T. 17, 235 b.

1590.

4. Jan. (Kbhvn.). Miss. til Mogens Gjæ til Bremmersvold. Fru Anne Abildgaard til Sedinge, Madts Eriksens Enke, har berettet, at der paaføres hende megen Trætte, fordi hun er en fattig, bedrøvet og hjælpeløs Enke, der ingen Værge eller anden nærstaaende har, som kan forsvare hende, og hun har anmodet Kongen om at beskikke en ærlig Mand til at overtage Værgemaalet for hende. Da det er Kongens Pligt at forsvare Enker og faderløse Børn eller beskikke en til at forsvare dem, befales det ham, der bor i Nærheden, at overtage Værgemaalet for Fru Anne Abildgaard og forsvare hende og hendes Sager paa Herredsting, Landsting og andensteds, hvor hendes Ret falder. F. og Sm. T. 2, 91.

5. Jan. (Ringsted). Miss. til Casper Markdanner. Jahan Kløcker, Borger og Kræmmer i Flensborg, har berettet, at han i nogle Aar har haft Oksefoder paa Nyhegaard, hvilket Casper Markdanner ogsaa havde bevilget ham for i Aar, og i Tillid hertil havde han indkøbt et temmeligt Antal Øksne, hvilke han indtil nu med stor Bekostning har maattet holde paa Foder hos Bønderne i Koldinghus Len. Da Casper Markdanner har lovet at holde Øksnene paa Foder, før han fik Skrivelse fra Kongen om, at denne med Folk og Heste vil være til Stede paa Koldinghus, skal han for denne Gang lade Jahan Kløcker passere igennem med alle de Øksne, han skulde have haft opstaldet paa Nyhegaard, dog skal den sædvanlige Told i Forvejen erlægges til Tolderen i Kolding, og Kongen vil ikke mere tillade nogen at udføre Øksne mod Forbuddet. J. T. 4, 130.

6. Jan. (Kbhvn.). Miss. til Niels Parsberg. Denne Brevviser, Espern Thuessen i Becke, har berettet, at Emicke Sparre forfølger ham med Retten, fordi han for nogen Tid siden skal have udgravet en Ræv med dens Unger paa hans Mark, og paa

Herredstinget har faaet Espern Thuessen dømt til at være en Tyv, skønt han ikke har bevist, at Ræven er udgravet paa hans Grund. Kongen mener, at Emicke Sparre gør Espern Thuessen Uret, da Ræven er udgravet paa en Roskilde Kapitels Tjeners Grund, som M. Niels Ollussen har i Værge, hvilket Espern Thuessen straks har villet bevise paa Tinget med nøjagtige Vidnesbyrd, men det er ikke blevet hans Vidner tilladt af Herredsfogden at bekende paa Tinge, hvad de vidste om den Sag. Da M. Niels Ollussen som Espern Thuessens rette Husbonde ikke kan udføre Sagen mod Emicke Sparre paa Herredsting og Landsting, som det sig burde, og Kongen ikke vil tillade, at Espern Thuessen forurettes mere end andre Kronens Tjenere, skal Niels Parsberg som Stiftslensmand paa Espern Thuessens Vegne antage sig Sagen mod Emicke Sparre, give Herredsfogden Ordre til at lade Espern Thuessen føre de Vidnesbyrd, han har i Sagen, tage Tingsvidne beskrevet paa Herredstinget om, paa hvis Grund Ræven er udgravet, siden indstævne Herredsfogden og hans Dom til Sjællandsfar Landsting, tage Dom for, om Herredsfogdens Dom bør være død og magtesløs eller ej, og forsvare Espern Thuessen, saa vidt han kan gøre det med Lov og Ret. K.

9. Jan. (Kbhvn.). Miss. til Kapitlet i Lund. Da der har været en langvarig Trætte mellem Fru Inger Mogensdatter, Corvits Lauritsens Enke, og Præsten Hr. Baltzer, som var deres Sognepræst, angaaende nogle utilbørlige Ord og Gerninger, denne havde brugt og gjort sig skyldig i, skal Kapitlet med det allerførste stævne begge Parter i Rette for sig og sørge for, at der vederfares hende Lov og Ret mod ham. Udt. i Sk. T. 2, 74.

11. Jan. (København). Miss. til Casper Markdanner. Da Kongens Søster Frøken Elisabet for nogen Tid siden er bleven trolovet med Hertug Henrik Julius af Brunsvig og Lyneborg og Kongen vil holde deres Bryllup paa Koldinghus Slot Trinitatis Søndag [14. Juni], skal han nøje undersøge, hvad der maatte være forfaldent eller brøsthøldent paa Slottet, baade paa Tag, Loft, Vinduer og andet, og lade det istandsætte inden den Tid. Han skal lade bygge en lignende Sal som den, der blev bygget, da Frøken Augusta blev kristnet, og lade den sætte paa det samme Sted, hvor denne stod. Kongen har skrevet til nogle Raaders og gode Mænds Fruer om at gøre sig beredt med det nødvendige til Dragning af Salen og Kamrene, baade paa Slottet og ellers i Byen, hvor

det gøres nødvendigt, og at møde i Kolding 14 Dage efter Paaske; Casper Markdanner skal sørge for, at de og deres Folk blive tilbørlig underholdte med Mad, Øl og hvad andet de behøve. Han skal bestille Hø, Havre, Strøelse, Fætaltje og andet nødvendigt i Forraad og give Borgerne i Byen Ordre til ogsaa at forsyne sig med Hø, Havre, Straafoder og andet og at holde deres Stalde og Kamre færdige, saa de fremmede, naar de komme, kunne faa god Bolig der. Han skal gøre Overslag over, hvor mange Heste der kan blive Plads til i Byen, og med det første sende Overslaget til Regeringsraaderne, saa man kan rette sig derefter. J. T. 4, 131 Orig.

11. Jan. (Kronborg)¹. Miss. til nogle Fruer. Kongen har bestemt at ville holde sin Søster Frøken Elitzabets Bryllup med Hertug Hendrik Julius af Brunsvig og Lyneborg paa Koldinghus Trinitatis Søndag, som er den 14. Juni, og venter til den Tid et temmeligt Antal Kurfyrster og Fyrster ind i Riget. Da det vil være nødvendigt henimod deres Ankomst at istandsætte Kamre og Gemakker paa Koldinghus, saa Herrerne kunne faa bekvemme og fyrstelige Værelser, anmodes de om at indrette sig saaledes, at de kunne være til Stede paa Koldinghus 14 Dage efter Paaske. De skulle beflitte sig paa at skaffe saa meget Tapetseri, flamske Sengklæder, Omhæng til Senge og andet Tilbehør som muligt og siden drage den Sal, Kongen særlig lader bygge dertil, og Herrekamrene paa Slottet samt nogle Kamre nede i Byen, eftersom Kongens forordnede give dem nærmere Anvisning om. — Register: Fruerne Ingeborg Manderup Parsbergs, Margrete Chresten Skeels, Hilleborg Jørgen Skrams, Litsebet Hendrik Belovs, Sophie Jacob Seefeldts, Ingeborge Albret Friis's, Sophie Breide Rantzaus, Else Absolon Gjæes, Anne Erik Hardenbergs, Helvig Erik Rosenkrantz's, Kisten Axel Brahes, Karren Laurits Brockenhuus's, Margrete Hans Johansens, Karren Bryske Ifver Lunges², Karren Holger Rosenkrantz's, Margrete Knud Brahes, Beate Hr. Jørgen Lykkes, Kisten Niels Skrams, Johan Hans Langea, Sitsel Godtslef Buddes, Karren Biørn Andersens, Karren Banner, Magdalene Banner, Anne Krabbe Axel Vifferts³, Ingeborge Skeel og Anne Ofve Lunges. Sj. T. 17, 236 b. K.

¹ I Sj. T. er Brevet, vistnok urigtigt, dateret: 12. Jan., Kbhvn. Ifver Lunges.

² Sj. T. forbig.: Axel Vifferts.

³ Sj. T. forbig.:

12. Jan. (Kronborg). Miss. til Borgemestre og Raad i Kolding om at give Borgerne i Byen Ordre til at holde deres Stalde og Kamre i god Stand og at forsyne sig med Hø, Havre, Straafoder og andet. Udt. i J. T. 4, 132.

— Miss. til Toldere og Toldskrivere i Helsingør. Giert Rantzau, Embedsmand paa Kronborg, har tilkendegivet, at der vil gaa meget med til Indkøb og Udspisning paa Slottet, naar Kongens Svoger, Kong Jacob VI af Skotland, og hans Gemalinde, Kongens Søster, med deres Følge komme did, og han har, da der ikke er Penge i Forraad af Slottets Indkomst, begæret at faa 1000 Dlr. paa Regnskab af Tolden. Hvis de have Penge i Forraad, skulle de mod Kvittans forstrække Giert Rantzau med 1000 Dlr. Sj. T. 17, 235 b. K.

— Miss. til nogle Fruer. Da Kongen paa Søndag [18. Jan.] venter nogle fremmede Herrer og Fyrster til sig og derfor ønsker, at nogle Adelsfruer skulle være til Stede hos ham og hans Moder, anmodes de om at indrette deres Lejlighed saaledes, at de uden al Undskyldning sikkert kunne være til Stede her førstkomende Søndag. Kongen regner sikkert paa dem og vil bekende det med al Gunst og Naade. — Register: Fruerne Kisten Bølle, Eltsebe Svaab, Kistinne Løcke, Thale Thott, Lene Thott, Birgitte Niels Krabbes, Kisten Holck, Giørvel Faddersdatter, Anne Hans Skovgaards, Sophie Otte Thotts og Karren Thott samt Lauge Becks, Oluf Daas, Oluf Bildes, Johan Berneckaus, Knud Grubbes, Gabriel Sparres, Peter Retzes, Herman Jula, Jørgen Brahes, Corvits Vifferts, Chresten Friis's, Peter Munks, Jørgen Rosenkrantz's og Frederik Langes Hustruer. Sj. T. 17, 236. K.

— Miss. til Machabæus, Forstander i Sore Skole. I den afdøde Konges Tid blev der opsat et Hus i Mærup, hvori Kongen vilde have Natteteleje, naar hans Vej faldt der forbi, men Huset er endnu ikke gjort færdigt med Lofter, Vinduer, Bænke og andet saadant og Taget ikke skelnet. Det befales ham med det første at lade Huset gøre færdigt og holde Regnskab over Udgiften derved, hvorefter den skal blive ham betalt paa Renteriet. K. Udt. i Sj. T. 17, 236.

14. Jan. (Kbhvn.). Miss. til Steen Brahe. Da der er Brug for nogle Læster rigtig god Hvede til Formaling til Kongens eget Brug og de skulle have haft Hvede inde paa det Skib, som strandede under Kullen for kort Tid siden, hvorefter der skal være bjærget

en hel Del Læster, skal han paa Kongens Vegne afkøbe dem 8 Læster rigtig god Hvede, hver Læst regnet til 24 Tdr., betale Hveden, føre den til Udgift i Regnskabet og med det allerførste sende den til Kronborg. Sk. T. 2, 74. K.

15. Jan. (Ubbvn.). Miss. til Tolderne i Helsingør. Claus Jansen Koemand af Esserom har berettet, at han 1587 i Forening med 4 andre Skippere, Cornelius Frederiksen som øverste Admiral, Albret Rommersen som Underadmiral, Tacke Reinersen og Jan Garilsen Koet, ved deres Ankomst i Sundet have gjort et Admiralskab og Forbund om i Forening at ville sejle derfra til England for at løse der; de have tilsvoret hinanden og med Brev, underskrevet med alles Haand og Mærke, bekræftet denne deres Ed, at de af yderste Magt og Formue, med Skib og Gods, Liv og Blod skulle staa hinanden bi i al Nød og Fare mod Fribyttere og anden Ulykke, der kunde møde dem i Søen, saa vidt menneskeligt kan være, alt under en Bøde af 400 Dlr. Da de kom under Englandssiden, ere de blevne 4 Orlogsskibe af de Dunkerckers Fribyttere var, og Admiralen har da kaldt dem sammen og spurgt dem, om de vilde være samdrægtige med ham, da han saa efter sin Ed og Kontrakt i Forening med dem vilde falde Fribytterne om Bord og haabede at ville blive disse mægtig, hvilket de ogsaa bevilgede. Da Fribytterne mærkede dette, have de straks lagt sig om Borde med Underadmiralen, Claus Jansen og en Skipper fra Medenblick, som var i Følge med dem, men da den øverste Admiral mærkede, at de vare bordede og stærkt trængte af Fjenderne, har han og de to andre Skibe brugt deres »Profos-Sejle«, ere undløbne og have efterladt dem i Elendighed og Livsfare. Claus Jansen, Underadmiralen og den anden Skipper ere blevne optagne af Fjenden, fængslede, ilde behandlede og have tilsidet maattet ransone deres Liv for en Sum Penge. Da Claus Jansen nu har anmodet om at blive hjulpen til Ret mod Admiralen, skulle Tolderne, naar denne kommer til Sundet, forelægge Sagen for nogle fremmede Skippere, som maatte være til Stede, og lade dem afsæge Kendelse om, hvorvidt den øverste Admiral og de to andre Skibe have handlet saa oprigtigt mod Claus Jansen, som de burde, og om Admiralen ikke bør staa ham til Rette derfor. Sj. T. 17, 237 b. K.

— Miss. til Jacob Møller og Hans Sukkerbager i Malmø. Denne Brevviser Morits Nielsen, Borger i Landskrone, har berettet, at han i 1581 med Skipper Jacob Sander, som var Skipper paa deres

Skib, har udskebet 52 Deger tørre Oksehuder til Narven, og at Skibet paa Hjemrejsen fra Narven med alt indehavende Gods er blevet optaget af Kongen af Sverrigs Udliggere og ført til Sverrig, hvorved han ligesom de har mistet sit Gods til stor Skade for hans Næring. De have nogle Gange tidligere faaet kongl. Skrivelse til Kong Johan III af Sverrig om at hjælpe dem til Betaling og Oprejsning, uden at dog dette hidtil har frugtet noget. Da de nu paany have faaet Skrivelse til Kongen af Sverrig og med den have begivet sig paa Rejsen til dette Land, har Moritz Nielsen begæret Skrivelse til dem om, at han, hvis de kunne komme til deres Betaling, ogsaa maa faa Erstatning for det, han har mistet. Da han har mistet sit Gods paa deres Skib, befales det dem, saafremt de kunne opnaa nogen Betaling, da ogsaa at være ham beforderlig til at faa Erstatning for det Tab, han har lidt, saa han igen kan komme til sin Næring og ikke skal have behov yderligere at klage. Sk. T. 2, 74 b.

16¹. Jan. (Mbhv.). Tilladelse for Cornellis Gritter, Maler og Kontrafejer, til at nedsætte sig i København og være fri for borgerlig Tyngs. Sj. R. 13, 124. (Tr.: KD. II. 448).

— Bestalling for Henrik Hyben² som Urtegaardsmand i begge Haverne ved Københavns Slot. Sj. R. 13, 124 b. (Tr.: KD. II. 447 f.).

— Bestalling for Christen Nielsen som Hovslager ved Københavns Slot med 1 gl. Dlr. ugentlig i Løn og Kostpenge og en sædvanlig Hofklædning, som er 6 Al. Engelst, 6 Al. Foderdug, 6 Al. Sardug og 6 Al. Lærred, aarlig, hvilken Løn skal leveres ham af Slotsskriveren paa Københavns Slot. Sj. R. 13, 123 b.

— Aab. Brev om, at Dr. Jacob Hassebardt, der i lang Tid har studeret udenlands og i sin Bog har gjort saadan Fremgang, at han kan bruges ved Universitetet eller andensteds, hvor man behøver ham, og derfor er værd at betænke med nogen Hjælp, aarlig maa oppebære 200 gl. Dlr. af Rentekammeret, indtil han kan blive forsynet med en Profession ved Universitetet, hvor der nu ingen er ledig, eller kan blive forsynet med anden Underholdning eller kan blive befordret andensteds; dog skal han, hvis Kongen bliver til Sinda enten at bruge ham her i Riget eller at sende ham andenstedshen, være villig til at lade sig bruge i sin Fakultet. Sj. R. 13, 123 b.

¹ Datoen er noget utydeligt skrevet, men maa dog snarest læses: 16., ikke som KD: 13.
² KD. læser urigtigt: Lyben.

16. Jan. (Kbhvn.). Forleningsbrev for Hr. Peder Poulsen, Sognepræst til Huorn Sogn i Vendelbo Stift, paa Afgiften af Kronens Korntiende af Huorn Sogn, som er 4 Tdr. Rug, 8 Tdr. Byg og 4 Tdr. Havre, kvit og frit; han har nemlig berettet, at han for nogen Tid siden har faaet en øde Gaard til Præstegaard og af yderste Evne har opbygget den saa godt som fra raæ Rod, og at Sognet er meget ringe, eftersom det Dag efter Dag ødelægges meget af Sand, saa han med Tiden ikke vil kunne have det, hvormed han kan underholde sig selv, sin Hustru og sine smaa Børn. J. R. 5, 111.

— Miss. til Albrit Friis. Denne Brevviser, Anders Hansen i Ulleruplund, har berettet, at han i Nørrejylland har købt to unge Foler og har villet uddrive dem, men at Albrit Friis har anholdt dem i Henhold til Forbuddet¹ mod at udføre Foler under 3 Aar. Da Anders Hansen har erklæret ikke at have kendt dette Forbud og har tilbudt at ville sælge Folerne i Nørrejylland, og da han ikke har haft til Hensigt at ville forfølge Kronens Told, har Kongen bevilget, at han igen maa faa Folerne, dog mod, som tilbudt, at sælge dem enten i Ribe eller andensteds i Nørrejylland. J. T. 4, 132.

— Miss. til [Enevold Kruse, Rentemester]. Borgemestre og Raad i Køge have paa Borgernes Vegne berettet, at der paahviler dem megen Tynge med daglig Vognleje og anden Besværing, hvorfor de ere komne til at restere med Byskatten til Mortensdag 1589, og de have anmodet om i Betragtning af Byens Fattigdom og daglige Besværing at faa Restancen eftergivet. Kongen har bevilget deres Begæring og befaler ham at give Borgemestre og Raad i Køge Kvittans for Byskatten til Mortensdag 1589. K.

— Miss. til Dr. Knoppert. Kronens Tjenere i Harriðsted i Ringsted Klosters Len have berettet, at deres Gaarde for nogen Tid siden ere brændte ved Vaadeild, og at de ved med stor Bekostning at genopbygge dem ere komne i stor Gæld, saa de ikke kunne udrede dette Aars Landgilde. I Betragtning af deres Fattigdom har Kongen eftergivet dem, der have lidt Skade ved Ildbranden, Halvparten af dette Aars Landgilde. K.

18. Jan. (Kronberg). Miss. til Lauge Urne, Landsdommer. Da der er Strid mellem Peder Brahe til Krogholm og Kapit-

¹ 16. Juli 1588.

let i Lund paa Toldskriver Hans Meiers Vegne om et Vikarie, som Hans Meier er bleven forlenet med¹ af Kongens Fader, men hvortil Peder Brahe mener at have særlig Rettighed, og da den tidligere Skrivelse² til Lauge Urne herom endnu ikke er efterkommet, befales det ham, for at man en Gang for alle kan komme til Ende med Sagen og faa at vide, om nævnte Rettighed bør følge Kronen og Kapitlet eller Peder Brahe, med det allerførste at stævne begge Parter i Rette for sig med deres Breve og Beviser angaaende Vikariatet, nøje undersøge Sagen, siden dømme dem endeligt imellem, hvorvidt Vikariatet eller noget af dets Gods bør følge Kronen og Kapitlet eller Peder Brahe, og give Dommen beskreven. Sk. T. 2, 75 b.

19. Jan. (Kronborg). Miss. til Kapitlet i Lund. Meddelelse om, at Kongen har givet Lauge Urne, Landsdommer i Skaane, Ordre til uden Opsættelse at dømme i Striden mellem Kapitlet og Peder Brahe om det af Kong Frederik II til Toldskriver Hans Meier forlenede Vikarie. Det befales Kapitlet med største Flid at opsøge de Breve, Beviser og Dokumenter, som kunne være tjenlige at bruge i Sagen og maatte findes hos Kapitlet, møde, naar det bliver stævnet, og svare til Sagen, saa vidt det kan gøre det med Lov og Ret, saa Kronen og Kapitlet ikke skal komme til kort for dets Forsømmelses Skyld. Sk. T. 2, 76 b.

— Miss. til Rentemester Envold Kruse. Kongen har forbedret den tysk Kancelliskriver Hans Otsen i hans Bestalling tillagte Løn med 10 Dlr. aarlig, hvilke Envold Kruse skal betale ham. Sj. T. 17, 238 b. K.

— Optegnelse om, hvorledes Kongen af Skotlands Raader skulle have deres Gang med Danmarks Riges Raad, naar de komme til Kronborg: Chancellier³ med Kansler Niels Kaas, Monsieur le Compt de Marschel⁴ med Admiral Peder Munk, Justici Clerck⁵ med Jørgen Rosenkrantz, Provist of Clencronden⁶ med Christoffer Valkendorf, Alexander Lyndsex⁷ med Stehen Brahe, Villem Keith med Hack Ulfstand, Charmechel⁸ med Corfvits Viffert, Sekretær Georgius Junius mellem Arrild Hvitfeld og Hendrik Rammel. Sj. T. 17, 238 b. K.

20. Jan. (—). Miss. til nedennævnte Lensmænd. Da der udover den Fetalje, de allerede have fremsendt, vil blive Brug for

¹ 8. Marts 1587. ² 1. Aug. 1586. ³ John Maitland (Johannes Metellanus). ⁴ George Keith, Greve, Riges Marskal. ⁵ Ludvig Bollendelm. ⁶ Robert Douglas, collector regni. ⁷ Vicecamerarius. ⁸ Johannes Carmichel.

megen Fetalje baade til Orlogsakibenes Udredning til Foraaret og paa Holmen ved Københavns Slot, skulle de, saasnart Vandet bliver saabent, sende nedennævnte Fetalje til København, lade bage N Læster Kavringbrød (i nogle af Brevene: købe det Flæsk, som de ikke kunne skaffe af den visse og uvisse Indkomst) og selv fragte Skuder til at føre Fetaljen til København, da det vil blive altfor sent, om man skal vente, indtil Kongen kan lade sine egne Skibe løbe efter den. — Hack Ulfstand (Kallundborg) 6 Læster Gryn og 100 Læster Brød; Herman Jul (Draxholm) 20 Læster Brød og 6 Læster Gryn; Chresten Friis (Andvorskouf) 6 Læster Gryn og 20 Læster Malt; Peder Brahe (Sølvitsborg) 20 Læster Nødkød, 10 Skippd. Flæsk og 20,000 Baandstager; Corfvits Viffert (Malmøhus) 30 Læster Nødkød, 600 Sider Flæsk og 400 Tdr. Havre til Udfodringen paa Københavns Slot; Jørgen Brahe (Landskrone) 6 Læster Nødkød og saa meget Flæsk, han kan skaffe; han skal give Byfogden smetds. Ordre til at fremsende den Talg, som tidligere er forskrevet hos ham; Varberg Len 20 Skippd. Flæsk og 400 Tdr. Havre; Pouel Hvitfeldt (Halmsted Herred) 6 Skippd. Flæsk; Anders Thott (Laugholm) 6 Skippd. Flæsk; Laurits Brockenhuus (Nyborg) 20 Skippd. Flæsk og 2 Læster Torsk; Absolon Gjæe (Dalum Kloster) 6 Skippd. Flæsk; Axel Brahe (Odensegaard) 6 Skippd. Flæsk; Manderup Parsberg (Skanderborg) 40 Skippd. Flæsk og 60 Læster Brød; Chresten Skeel (Aakær) 16 Skippd. Flæsk og 10 Læster Rug; Aalborg Len 100 Læster Brød, 30 Læster Malt og 4 Læster Gryn; Niels Skram (Drotsningborg) 6 Læster Gryn, 20 Skippd. Flæsk, 100 Læster Brød og 30 Læster Malt; Breide Rantzau (Tranekier) 10 Skippd. Flæsk og 2 Læster Torsk; Frederik Hobe (Aaleholm) 15 Læster Ærter; Christoffer Rosengaard (Ravnsborg) 15 Læster Ærter; Tolderen i Rødby 10 Læster Ærter; Falk Gjæe (Hammershus) 50 Kroppe Nødkød og 400 Kroppe Faarekød; Adam Norman 4000 Baandstager. Sj. T. 17, 239. K. (til selve Brevet).

23. Jan. (Kronborg). Miss. til nedennævnte Lensmænd. Da der ved Kong Jacob VI af Skotlands Ankomst vil blive Brug for megen Fetalje paa Frederiksborg Slot, skulle de med det iligste købe og fremsende N Faar, Lam, Gæs og Høns til Frederiksborg (i Brevet til Oluf Bilde tillige: de Penge, han giver ud, skulle blive ham betalte af Rentekammeret). — Sten Brahe (Helsingborg) 200 Faar og Lam; Arrild Hvitfeldt (Tryggeveld) 100 Faar og Lam; Herman Jul (Draxholm) 200 Gæs og 100 Par Høns;

Oluf Bilde (Abramstrup) 400 Faar og Lam, 300 Gæs og 200 Par Høns. K. (til selve Brevet). Udt. i Sj. T. 17, 241.

23. Jan. (Kronborg). Miss. til Axel Brahe, Embedsmand paa St. Hans Kloster i Odense. Da Oluf Bager, Raadmand i Odense, sidst han var her, har berettet, at en Borger i Odense, ved Navn Brun Kræmmer, skal have nogle Piber spansk Vin til fæle, skal Axel Brahe paa Kongens Vegne købe 4 Piber af denne Vin og med dette Bud sende dem til Kronborg med det allerførste. Hvis Brun Kræmmer har nogen Vinæddike eller den kan faas andensteds i Byen, skal han købe og hidsende 2 Amer god Vinæddike. F. og Sm. T. 2, 92.

24. Jan. (—). Miss. til Envold Kruse, Rentemester. Denne Brevviserske, Mette Peter Apothekers, Borgerske i Helsingør, har berettet, at Kong Frederik II har laant hendes Husbonde 100 Dlr., hvilke ere betalte tilbage paa 11½ Dlr. nær, som Envold Kruse nu kræver af hende, og hun har begæret at faa denne Rest eftergivet, da hendes Husbonde nu i 1½ Aar har været i Spanien, hvor han er kommen i Ulykke, og hun sidder i Armod med sine amaa Børn. Kongen har eftergivet hende Restancen, hvorfor Envold Kruse skal tilbagelevere hende Forskrivningen paa Pengene. Sj. T. 17, 241 b. K.

25. Jan. (Kbhvn.). Miss. til nedennævnte Lensmænd. Da der henimod Hertug Henrik Julius's Ankomst vil blive Brug for en Del Havre paa Koldinghus, skulle de med det allerførste sende N Tønder Havre did, saa Havren sikkert er der inden [Midfaste]¹ Søndag den 29. Marts. — Manderup Parsberg (Skanderborg) 1200 Tdr. Havre, Christen Skeel (Aakier) 600 Tdr., Niels Skram (Dronningborg) 1300 Tdr., Ofve Lunge (Aalborghus) 750 Tdr. og Casper Markdanner (Koldinghus) 1350 Tdr. J. T. 4, 133.

28. Jan. (—). Miss. til Borgemeistre og Raad i Malmø, Landskrone og Køge om straks at lade brygge henholdsvis 100, 50 og 50 Læster Øl i deres By. Kornet og Humlen dertil skal i rette Tid blive sendt dem fra Københavns Slot, og der skal af hvert Pd. Malt og 6 Skpr. Humle brygges 8 Tdr. Øl. De skulle paase, at Øllet bliver godt brygget, da det formedelst den nu forefaldende Løjlighed er Kongen meget magtpaaliggende, at der ikke udvises nogen Forømmelighed ved Skibenes Udredning. (Tilføjelæ i Brevet i Malmø:

¹ J. T. har ved en Fejlskrift: Fastelavns.

De skulle selv købe Tønder til Øllet i Byen og lade dem forsyne med 12 Baand hver; Udgiften til Tønderne skal blive dem betalt af Rentekammeret.) Udt. i Sk. T. 2, 77 b. K.

28. Jan. (Åbbvn.). Miss. til Tolderne i Landakrone og Køge om paa Kronens Vegne at skaffe Borgemestre og Raad gode Tønder til 50 Læster Øl. hver Tønde forsynet med 12 Baand; Udgiften skal blive dem godtgjort i deres Regnskab. Hvis Kongen lider nogen Skade formedelst deres Efterladenhed, ville de komme til at staa ham til Rette derfor. Udt. i Sk. T. 2, 78. K.

— Miss. til Tolderen i Laugholm om at købe 10,000 Lægte- og Loftsaem og med det første sende dem til København, da der her i Lenet er Brug for dem til forskellig Bygning paa Jagthusene. Udgiften skal blive godtgjort ham i hans Regnskab. K. Udt. i Sk. T. 2, 77 b.

— Miss. til Lauge Urne, Landsdommer. Da der har været ført en langsommelig Trætte mellem 2 af Kongens Drabanter, Wolf von St. Annaberg og Eustachius von Full, og nogle Borgere i Ydsted om noget Jordegods og Pant der i Byen, som Drabanterne paa deres Hustruers Vegne mene at have Ret til, og der er gaaet Dom i Sagen for Borgemestre og Raad, hvorover Drabanterne beklage sig ligesom ogsaa over et Skødebrev og nogle andre i Sagen udgaaede Breve, skal han, da de ere fremmede og ukyndige i Landets Lov og for at fri dem for forgæves Kost og Tæring, som saadan lang Trætte fører med sig, og for at de kunne blive til Stede i deres Tjeneste, med det første meddele dem eller deres Fuldmægtige Stævning over deres Modparter og uden Forhaling hjælpe begge Parter til Lov og Ret og give Dommen beskreven. K. Udt. i Sk. T. 2, 77.

— Til Jacob Krabbe. Denne Brevviser, Niels Thoessen, har klaget højlig over, at Jacob Krabbes Foged har ladet ham forfølge til Ting, fordi han ikke var mødt med Heste og Vogn en Gang, da Jacob Krabbe havde ladet ham tilsige, og paa Herredstinget har faaet Dom over ham paa hans 3 Mk, hvorefter Jacob Krabbe, da Pengene ikke bleve betalte, har faaet ham fredhuggen paa Skaane Landsting. Da det synes at være en meget ringe Sag, hvorfor et Menneske [ikke]¹ med Rette bør være fredløs, befales det Jacob Krabbe at lade Niels Thoessen være fri for Tiltale, hvis

¹ Ordet „ikke“ maa være oversprunget i K.

Sagen er saa ringe, som berettet, eller med det allerførste erklære sig derom, saa Kongen kan give Niels Thoessen tilbørlig Basked, hvis han yderligere henvender sig. K.

29. Jan. (Mshvn.). Miss. til Fru Lissebet Galle og Fru Kirsten Holck, Hans Krafsses Enke. Da Sekretær Jacob Trolle har berettet, at en af deres Tjenere har været til Stede ved Frederiksborg Slot, da hans Broder Jesper Trolle for kort Tid siden blev slaaet ihjel, og da de samtidig have rakt Haanden fra sig paa, at deres Tjenere skulde møde, naar det gjordes behov. for at bekende Sandheden om Drabet, befales det dem begge at give deres Tjener Ordre til uden al Undskyldning at møde i Helsinger førstkommande 4. Febr. for at bekende, hvorledes det er gaaet til med denne Ulykke. K. Udt. i Sj. T. 17, 241 b.

— Miss. til Anders Dresselberg, Landsdommer i Sjælland. Johan Bernekov til Birkholm har berettet, at der er Trætte mellem ham paa egne og Broders¹ Vegne paa den ene og Arvingerne efter de Jomfruer² paa Egede paa den anden Side om Nyeruppe Gaards Enemærke, og at Trætten for nogle Aar siden har været i Rette for Kongens Fader og Rigens Raad i København, men da formedelst anden Ubelejligheds Skyld, som indtraf, er bleven opsat til den næste Herredag; siden har Sagen været i Rette for Anders Dresselberg paa Landstinget, men er af ham i Henhold til Kongens Faders Opsættelse bleven indfunden for Kongen og Rigeraadet. Da nævnte Sag ikke har kunnet komme til nogen endelig Ende i Kongens Faders Tid formedelst forskellige indtrufne Begivenheder og Kongens Faders utidige Død og det er en Sag, som bør og kan paadømmes paa Landstinget, skal han med det første igen indstævne begge Parter for sig med deres Breve og Reviser, nøje undersøge Sagen, afsige Dom om, hvorvidt den af Herredsfogden i Sagen afsagte Dom bør staa ved Magt eller ej, og hvem Nyeruppe Gaards Enemærke bør følge med Rette, og give Dommen beskrevet. Han skal passe paa, at der ikke findes andre Kongebreve i Sagen, som en af Parterne kunde beraabe sig paa, for at der ikke skal udgives Breve mod Breve. Sj. T. 17, 242. K.

30. Jan. (—). Til Hack Ulfstand. Kongens Moder har berettet, at der paaføres hende forskellige Trætter paa Godset til Aaleholm Slot, som Hack Ulfstand har haft i Forlening, forinden

¹ Kristian Barnekov. ² Birgitte og Ernegaaard Bilde.

hun fik det, og har derfor begæret, at hun maa faa de Breve vedrørende Aaleholm og tilliggende Gods, som han maatte have i Værge. Det befales ham med det første at tilstille Kongens Moder alle de Tingsvidner, Herreds- og Landstingsdomme og andre Breve, han har vedrørende Slottet og dets Tilliggende, og som bør blive ved Slottet. Sj. T. 17, 242 b. K.

30. Jan. (Kbhvn.). Miss. til nedennævnte Herremænd. De have for nogen Tid siden efter deres til Kongen givne Forskrivning lovet at være Forlovere til Kongen for de 20,000 Dlr., som Erik Lange til Engelstholm skyldte Jørgen Sehested til Hvolgaard, og som Kongen sagde god for til Jørgen Sehested, at de skulde blive ham betalte til det forløbne Omslag. Erik Lange har dog ikke betalt Pengene, og de have heller ikke forholdt sig, som de burde efter deres Forskrivning, saa Kongen har maattet betale Jørgen Sehested en Del af Summen og stille ham tilfreds. Da deres Forskrivning gaar ud paa, at de, hvis Pengene hverken blive betalte af Erik Lange eller af dem og Kongen kommer i nogen Udgift formedelst sit Løfte, enten alle eller den af dem, Kongen vil vælge, skulle holde et adeligt Indlager, naar og hvor Kongen kræver det, befales det dem uden al Undskyldning at møde personlig i København Fastelavns Søndag, som er den 1. Marts, drage ind i det lybske Herberg (Oxekoppen) og holde et adeligt Indlager der, indtil Pengene med Skadegæld og Rente ere blevne Kongen betalte. — Register: I Oxekoppen: Mourits Stygge, Hans Lindenov, Mogens Gjæ til Bollerup, Hans Lange og Johan Rud. — I det lybske Herberg: Keld Brockenhuus, Holger Ulfstand, Mogens Gjæ til Bremmersvold, Melchior Ulfstand, Morten Venstermand, Hans Rostrup og Albrit Skeel. Sj. T. 17, 243¹. K.²

¹ Tr.: Kbhvns Dipl. IV, 639 C. ² I Sj. R. 15, 184 er der indført et Brev, dateret 7. Marts 1590, Kbhvn. hvorved Mourits Stygge til Holbekgaard, Hans Lindenov til Østelsø, Mogens Gjæ til Bremmersvold, Hans Lange til Breuning, Hans Rostrup til Stalleknægtgaard, Mogens Gjæ til Bollerup, Keldt Brockenhuus til Leerbeck, Albrit Skeel til Jegetgaard, Johan Rud til Møsegård, Holger Ulfstand til Vosborg, Melchior Ulfstand til Kiergaardsholm og Morten Venstermand til Krøningegaard gøre vittorligt, at de i forrige Aar have lovet at ville holde Kongen skadesløs for det Løfte, han havde lovet for Erik Lange til Engelstholm til Jørgen Sehested og Medkonsorter for 20,000 Dlr., der skulde have været betalte Jørgen Sehested til sidste Omslag med tilbørlig Rente. Da dette ikke er sket, har Kongen maattet betale 9000 Dlr. og staar endnu i Løfte for 11,000 Dlr., der skulde betales til første Omslag med Renter, hvorfor han har set sig foranraaget til i Overensstemmelse med deres Forpligtelsesbrev at indmæne dem til at holde Indlager i København, indtil han var bleven tilfredsstillet for Løftet. Kongen har dog nu, da hans Forskrivning ikke har været til Stede, saa de have kunnet indløse den, paa deres Begæring afstaaet fra Indmæningen denne Gang, med at de nu en for alle og alle for en

30. Jan. (Kbhvn.). Miss. til Erik Lange. Han er bleven Kongen 1831 $\frac{1}{2}$, Dir. skyldig af Bygholms Len, Slaugs Herred og Horsens By og havde forpligtet sig til at betale Pengene inden 14 Dage efter sidste Mikselsdag. Kongen har siden¹ skrevet til ham om bestemt at betale til sidste Omslag, hvilken Udsættelse er givet alene i Tillid til, at han vilde have holdt sin Forskrivning, saa den Mand, Kongen havde sendt til Omslaget, kunde have anvendt Pengene til Kongens Bedste. Da han endnu, efter saa lang Tids Forløb, ikke har efterkommet sin Forskrivning, saaledes som han havde burdet og som Kongen havde ventet, og han i Forskrivningen har forpligtet sig til et ærligt og adeligt Indlager, befales det ham uden al Undskyldning at begive sig over til København med det første, saa han kan være her Fastelavnseendag den 1. Marts, drage ind i Oxekoppen her i Byen og holde Indlager der, indtil Pengene med Skadegæld og Renter ere blevne betalte i Overensstemmelse med hans Forpligtelsesbrev. J. T. 4, 133 b².

— Miss. til Steen Brahe. Kongen er ved en Handel bleven Knud Grubbe, Embedsmand paa Lykaa Slot, 157 $\frac{1}{2}$, Dir. skyldig og har bevilget, at han maatte faa disse Penge paa Malmøhus, hvor der dog dengang ikke har været Raad paa Penge. For at han med det første kan blive betalt, befales det Steen Brahe at betale Knud Grubbe af Slottets [Helsingborg] Indkomst, tage Kvittans for Pengene og lægge den ved sit Regnskab. Sk. T. 2, 78 b. K.

— Miss. til Tolderne i Helsingør og Nyborg. Sidste Sommer sendte Byen Lybæk og de vendiske Stæders Fuldmægtige Gesandter til Kongen og anholdt om at blive fri for de Lastepenge, som deres Borgere skulle svare i Sundet, naar de sejle igennem, og Gesandterne fik da den Besked, at Kongen vilde overveje Sagen med Rigsraadet og siden erklære sig til hver enkelt, naar de atter henvendte sig til ham. Da Borgemeestre og Raad i Lybæk gentagne Gange have henvendt sig til Kongens Fader om at faa Lastepengene afskaffede og ogsaa have faaet den endelige Fortrøstning af ham, at

forpligte sig og deres Arvinger til at betale de 9000 gt. Dir. 14 Dage efter Pinse i Kongens ærte Kammer paa Koldinghus og til førstkommende Omslag at indfri Kongens Forskrivning til Jørgen Sehested paa de 11000 Dir., saa det i enhver Henseende skal være Kongen og hans Arvinger uden Skade. Hvis de ikke opfylde disse Løfter, skulle de og deres Arvinger være forpligtede til at holde et ærligt Indlager enten her i Riget eller i Fyrstendømmerne, naar de blive indmanede, og ikke drage ud derfra, før de 9000 Dir. ere betalte Kongen og dennes Forskrivning til Jørgen Sehested indløst.

¹ 9 Dec. 1589. ² Tr.: Dak. Mag. IV. 31 f.

de ikke yderligere skulde besværes dermed, og da de nu paa ny have ansøgt Kongen om Fritagelse, har Kongen med alle Rigsraadernes Samtykke besluttet at opfylde Kongens Faders Løfte, og det befales derfor Tolderne, naar lybske Undersaatter, der have hjemme i Lybæk, komme til Sundet [Bæltet] med Skibe og Gods, da ikke at kræve Lastepenge af dem, men kun den Rettighed, som de ellers pleje at svare til Kronen. Det er dog ikke Kongens Mening, at nogen, som ikke er bosat i Lybæk, skal være fri for Lastepenge. Sj. T. 17, 244. K.

31. Jan. (Kbhvn.). Miss. til Tolderne i Helsingør. Da Kongen skal bruge nogle Skippd. Kobber til Støbning af noget Skyts og har bragt i Erfaring, at en Borger der i Byen, ved Navn Sacheus, har noget Kobber at sælge, befales det dem at købe 10 Skippd. af ham, betale det og med det første sende det til København. K. Udt. i Sj. T. 17, 244 b.

— Aab. Brev til alle, der have fæstet nogen af de til de 100 Studenters Underholdning henlagte Krontiender, om, at det er berettet Kongen, at nogle af dem endnu restere med deres Afgift og ikke svare den i rette Tid til de 100 Studenters Forstander, hvorved Studenterne lide Skade paa deres Underholdning. Det befales strengelig alle, der restere med Afgift, at betale den til den bestemte Tid til Forstanderen eller hans Fuldmægtige, saafremt de ikke ville have deres Fæstebreve forbrudte, og det paalægges Kongens Fogder, Embedsmænd, Landsdommere, Borgemestre, Raadmænd, Byfogder, Herredsfogder og alle andre Dommere at være de 100 Studenters Forstander og hans Fuldmægtige beforderlige, saa han uden vidtløftig Trætte og Omkostning kan faa, hvad han skal have, og komme til Lov og Ret mod dem, som modvillig ville forholde ham Afgiften. Sj. T. 17, 244 b. K.

— Miss. til Albrit Beck til Beldring om med det første at levere de 100 Studenters Forstander det Korn. 19 Pd. Korn, Rug og Byg, og 28 Tdr. Havre, han skylder dem af den Tiende, han har fæstet, og herefter svare Afgiften i rette Tid, saafremt han ikke vil have Brevet paa Tienden forbrudt. K. Udt. i Sj. T. 17, 245.

— Miss. til Rentemester Envold Kruse om med det første at levere Calixtus Schein, Dronning Anne af Skotlands Sekretær, Silketøj til en Æreklædning eller Penge i Stedet, da han har

berettet, at der blev lovet ham en Æreklædning, dengang han skulde rejse som Sekretær til Skotland med Dronning Anne, men at han dog dengang ikke fik den. K. Udt. i Sj. T. 17, 245.

31. Jan. (Kbhvn.). Miss. til Oluf Bager, Raadmand i Odense, om uden videre Forhaling eller Undskyldning at betale den Sum Penge, han skylder Kongen, paa Rentekammeret til Fastelavn enten med Klæde eller Penge, saafremt han ikke vil staa til Rette for sin Forseemmelighed. Udt. i F. og Sm. T. 2, 92.

— Miss. til Fru Kirstin Lindenov til Nesbyholm, Steen Bildes Enke. Da Kongen har sendt Jørgen Hjulmand og Christen Jensen over for i Herritsvad Klosters Skove at hugge en 40 Træer til Hjul til Kartover, halve Kartover, Feltslanger og Falkonetter, og en 40 Træer til Aksler, Knubbehjul og til Forstillinger, skal han anvise dem, hvor de kunne hugge Tømmeret, skaffe dem Folk til at hjælpe til med at fælde Træerne, lade disse føre ned til Ladestederne og skaffe dem selv fri Underholdning med Mad og Øl, saalænge de ere i Lenet. K. Udt. i Sk. T. 2, 79.

— Aab. Brev til alle Kongens Lensmænd, Toldere og Sise-mestre i Nørrejylland og Fyen. Da en Del af dem staar tilbage med Afgift og Regnskab af Kronens Len og med Regnskab for Kronens Told og Sise i Købstæderne. dels for længere Tid tilbage, dels af det, som skulde været gjort klart og betalt til sidste 1. Maj, og Kongens gentagne Skrivelser til dem om at betale aldeles intet have frugtet, har Kongen nu, da der i adskillige Maader paa-hænger ham store Pengeudgifter, sendt Renteskriver Hans von Swenitz ud for at indkræve og oppebære Restancen. Det befales strengelig alle straks at betale, hvad de restere med, da Kongen, hvis de vise sig forseemmelige og han af den Grund lider nogen Skade, vil se sig nødsaget til at gribe til Midler, hvorved han kan faa Oprejsning hos dem for saadan Skade. J.T. 4, 134 b.

3. Febr. (—). Miss. til nogle Lensmænd om med det første at gøre deres Regnskab klart og betale deres Restancer paa Rentekammeret, da der forestaar Kongen store Pengeudgifter og der ingen Penge er paa Rentekammeret. Sker det ikke, vil Kongen se sig nødt til at gribe til Midler, hvorved han en Gang for alle kan komme til sin Ret. — Anders Thott resterer med Afgiften og Regnskabet af Laugholms Len fra 1. Maj 1586 til 1. Maj 1589; Pouel Hvitefeldt med Afgiften, 200 Dir., af Halmsted Herred fra 1. Maj 1588 til 1. Maj 1589; Peder Brahe med Regnskabet af Sølvitsborg

Len fra 1. Maj 1588 til 1. Maj 1589; Fru Tale Arrild Uggerups med 347 $\frac{1}{2}$ Dlr. 1 Ort af Madskatten af Helsingborg Len til Paaske 1587; Hendrik Gyldenstjerne med Afgift og Mandtalsregistre af Bahus Len og med Afgift og Penge- og Madskatter af Aastruppe Len, Han Herred, Vildstruppe By og Hals Birk; Henning Gjæ med hans sidste Regnskabsbeholdning af Nykøbing Len. K. (til Brevene til Anders Thott, Peder Brahe, Povl Hvitfeldt og Fru Tale Arrild Ugerups). Udt. i Sj. T. 17, 246 b.

3. Febr. (Bbhv). Miss. til nogle Toldere om straks at begive sig til København for at gøre deres Regnskab klart og betale deres Restancer. — Claus Nielsens Arvinger i Helsingør restere med 300 Dlr.; Christoffer Brun, Tolder i Nakskov, med 60 Dlr. fra 1. Maj 1588 til 1. Maj 1589; Peder Jude, forhen Tolder og Byfoged i Nakskov, med 140 Dlr. paa hans Regnskab til Paaske; Jacob Fisker, Byfoged i Helsingborg, med hans Regnskab efter 1. Maj 1587, dog har han betalt 450 Dlr. derpaa; Chresten Friis, Tolder i Ysted, med 101 Dlr. 6 Sk. 2 Pond. paa hans Regnskab til Dionisii Dag 1588 og med Regnskabet til Dionisii 1589; Jens Jude, Tolder i Aahus, med hans Regnskab til 1. Maj 1589; Bent Helgesen, Tolder i Halmsted, med hans Regnskab fra 1. Maj 1588 til 1. Maj 1589; Tolderen paa Bornholm med hans Regnskab for 2 Aar; Jacob Møller af Malmø skylder Kongen 1518 Dlr. 12 $\frac{1}{2}$ Sk. paa Regnskabet mellem dem. K. (til Brevene til Tolderen i Ysted og Jacob Møller). Udt. i Sj. T. 17, 247.

— Miss. til Anders Kaas. Det har undret Kongen meget, at hans gentagne Skrivelser til ham som Værge for hans afdøde Broder Emmicke Kaas's Børn og Arvinger om at betale den Restance, de skyldte paa deres Faders Regnskab af Gotland, kun ere blevne agtede saa lidt af ham, idet Restancen alligevel ikke er bleven betalt, og det befales ham nu med det allerførste at indbetale Restancen paa Rentekammeret, saafremt Kongen ikke skal gribe til Midler, hvorved han en Gang for alle kan komme til sin Ret hos hans Broderbørn. Sj. T. 17, 246.

— Miss. til Henning Gjæ til Kiestrup, der endnu resterer med Beholdningen af hans sidste Regnskab af Nykøbing Len, om med det allerførste at begive sig til København for at forklare Regnskabet paa Rentekammeret og betale, hvad han maatte blive skyldig, saafremt Kongen ikke skal se sig nødsaget til at gribe til andre Midler for at faa sin Betaling. Udt. i F. og Sm. T. 2, 94.

3. Febr. (Kbhvn.). Miss. til Hack Ulfstand, Arrild Hvitfeldt, Caspar Paslick, Gabriel Sparre, Knud Rud, Herman Jul, Peter Retz, Frederik Hobe, Christoffer Rosengaard, Hendrik Gjæ, Mogens Gjæ, Henning Gjæ og Peder Rud. Da Kongen venter sin Svoger Hertug Høndrik Julius her ind i Riget den 22. Marts, anmodes de om at indrette sig saaledes, at de kunne være paa Gedtsgaard 2 eller 3 Dage i Forvejen med deres Folk og Heste for at modtage Hertugen og ledsage ham ind i Riget; de skulle gøre sig den største Flid for, at han paa Vejen kan blive befordret med fyrstelig Udredning. Sj. T. 17, 245 b.

— Miss. fra Regeringsraadet til Niels Friis. Som han vel husker, har Hertug Ulrich af Meklenborg for nogen Tid siden sendt en Klejnsmed¹ her ind i Riget, som skulde udføre det Arbejde, der kunde forefalde paa Slottet [Nykøbing]; han blev ogsaa antaget dertil, men siden har Hertugen skrevet, at Klejnsmeden ikke havde opført sig, som han burde, og anmodet om, at han igen maatte blive aftakket. Regeringsraadet har derefter skrevet til Niels Friis om at lade Klejnsmeden udføre Arbejde for den Sum Penge, han havde modtaget paa Haanden, og siden aftakke ham, hvilket formentlig nu er sket. Regeringsraadet har derefter talt med denne nærværende Madts Klejnsmed om herefter at udføre det Arbejde, der forefalder paa Slottet. Niels Friis skal anvise Klejnsmeden det Arbejde, der endnu staar tilbage, og paa den udvalgte Konges Vegne slutte Kontrakt med ham derom saa billigt som muligt, hvorefter han skal tilskrive Regeringsraadet Besked, for at det kan lade affatte Bestalling for Klejnsmeden, og træffe endelig Aftale med ham om, hvor snart han skal møde for at tage fat paa Arbejdet. F. og Sm. T. 2, 93.

— Miss. til Mandrup Parsberg og Niels Skram om ikke at sælge de Staldøkene, de have. Udt. i J. T. 4, 135.

5. Febr. (—). Aab. Brev om, at Villum Bang, Borge-mester i Assens, der for nogle Aar siden blev Kong Frederik II en temmelig stor Sum Penge skyldig for Told og andet, som nogle af Kongens Undersaatter vare komne til at skylde ham, og da han paa det sidste var bleven helt forarmet, saa han ikke kunde betale, blev nødt til² at afhænde sin Gaard i Assens til Kronen paa den Betingelse, at han selv indtil videre maatte blive boende i den for en aarlig Leje af 50 Dir., herefter, indtil anden Ordre gives,

¹ Gynter Grodholt. ² 28. Dec. 1585.

maa nøjes med at svare 20 Dir. i aarlig Leje, da han formedelst ovennævnte Forhold nu har anmodet om nogen Nedsættelse. F. og Sm. R. 2, 24. K.

5. Febr. (Ahhvn.). Miss. til Borgemeistre og Raad i Middelfart om, hvorledes der skal forholdes med Gaarde i Middelfart, som falde i Arv til flere Arvinger. F. og Sm. T. 2, 94. (Tr.: CCD. II. 550 t.).

— Aab. Brev, hvorved Kongen, der har bragt i Erfaring, at de Folk, som hidtil med kgl. Tilladelse have holdt Vinkælder i Kolding, have opgivet dette, saa der nu ingen er til at holde Vinkældereren ved Magt, bevilger, at Jens Pouelsen, Tolder i Kolding, i Forening med én eller to Borgere, som han maatte udvælge dertil, indtil videre maa holde aaben Vinkælder i Byen, dog paa den Betingelse, at de altid holde Vinkældereren vel forsynet med uforfalsket og ublandet Vin, saa Kongens Folk og Tjenere, saa ofte Kongen opholder sig der, og de Gæster, der komme til Byen, kunne faa Vin til Købs i Kældereren til en rimelig Pris. For at de bedre kunne holde Vinkældereren ved Magt, forbydes det alle andre i Byen at udtappe Vin i Kander, Støbe eller Pottetal udenfor deres Huse, med mindre de kunne fremvise Kongens Faders eller Kongens Tilladelse dertil; Overtrædelse heraf straffes med Tab af det Fad eller den Ane Vin, hvorefter der tappes; dog skal det hermed ikke være forment nogen Borger at sælge Vin i hele eller halve Amer eller at udtappe Vin i sit eget Hus til eget og sine Gæsters Behov. Jens Pouelsen og hans Medkonsorter skulle flittig paase, at der ikke nogensinde er Mangel paa Vin, og skulle i alle Maader rette sig efter det i Kongens Faders Tid om Vin udgaaede Mandat¹, saafremt de ikke ville have denne Benaadning forbrudt og desuden straffes. J. R. 5. 111 b.

— Miss. fra Regeringsraadet til Casper Markdanner. Han har i Anledning af den udvalgte Konges Skrivelse² om med det første at lade bygge en Sal paa Koldinghus indberettet, at der dertil vil blive Brug for forskellige Slags Tømmer, som efter hans Mening ikke kan faas i Lenet, og derfor anmodet om, at det maa blive forskrevet fra Norge. Det meddeles ham, at Raadet med det allerførste vil sende et Skib til Gulland efter 24 Bjælker, 24 Alen lange, 48 Spærrer, 18 Alen lange, og Lægter; Skibet skal føre

¹ 16. April 1585. ² 11. Jan. 1590.

Tømmeret til Kolding og skal, hvis der ikke kan faas saa langt Tømmer, som ovenfor nævnt, tage det længste, der kan faas. Raadet vil ogsaa sørge for, at der med det første bliver hentet Døler fra Norge¹. Det øvrige Tømmer, som Hanebjælker, Stænger, Læsholter og andet, skal han enten lade hugge i Lenets Skove, saavidt det kan faas der, eller købe det andensteds i Landet, saa han med det første kan have det i Forraad og der ikke skal blive Mangel derpaa. Han skal paase, at der hugges og købes saadant Tømmer og at Salen bliver saaledes bygget, at den kan blive staaende i nogle Aar. De begærede Spigre og Søm skulle med det første blive sendte ham. Raadet vil med det allerførste forskrive den nødvendige Fetalje, saa den kan blive sendt did i god Tid. J. T. 4, 135.

5. Febr. (Kbhvn.). Miss. til Holger Ulfstand. Hoslagt sendes ham en Supplikats fra denne Brevviser, Chresten Jacobsen, hvori han klager over, at skønt han har sat Holger Ulfstand nøjagtige Forlovere for en stor Del af den Gæld, han skylder denne, har denne dog taget hans Gaard med Sæd og andet og hans Gods og Boskab og vil tilholde sig det som Rønningsgods. Da Holger Ulfstand har Forlovere for en stor Del af Gælden, synes det ikke ubilligt, at han henholdt sig til dem, om han har noget at klage over, og ikke til ham, som har stillet dem. Det befales ham med det første, skriftlig eller mundtlig, at erklære sig til Kongen om, hvorledes det forholder sig, for at Kongen derefter kan give tilbørlig Besked, hvis Chresten Jacobsen yderligere henvender sig. K.

7. Febr. (—). Miss. til Fru Anne Anders Bings. Fru Ide Ulfstand, Falk Gjæes Enke, Dronning Anna af Skotlands Hofmesterinde, hvem Kongen for nogen Tid siden² har forlenet med Mørup Birk med det Gods i Varberg Len, som afdøde Eiler Grubbe har haft i Forlening til Birket, har berettet, at Smørlandgilden af de i Birket og paa Godset boende Bønder for det forløbne Aar er oppebaaret til Varberg Slot, ligesom der ogsaa dertil er oppebaaret noget af Oldengælden og den øvrige uvisse Rente, og har derhos begæret at faa det oppebaarne tilbage, da det formentlig tilhører hende. Det befales Fru Anne at levere Fru Ide den oppebaarne Smørlandgilde og anden Rente tilbage og indskrive det i Regnskabet, hvorefter det skal blive hende godtgjort

¹ Jvfr. Norske Rigsregistr. III. 107. ² 30. Aug. 1689.

paa Rentekammeret. Hun skal lade sine Fogder hjælpe Fru Ide med at faa det ind, som endnu røster hos Bønderne. Sk. T. 2, 79 b.

8. Febr. (Åbbvm.). Miss. til nogle Lensmænd og Toldere om uden al Undskyldning at sende Fetalje og andet til Koldinghus til Brug ved Kongens Søster Frøken Elitsabets Bryllup Trinitatis Søndag [14. Juni], hvortil Kongen venter en hel Hob fremmede Herrer og Fyrster. Hvis Lenets Indkomst ikke strækker til, skulle de købe det manglende og indskrive Udgiften i Regnskabet. De skulle sørge for, at de Beder, Øksne og levende Svin, som de sende, ere fede og i god Stand. (I Brevene til dem, der have deres Len paa Afgift: De skulle indføre det, de sende, i Regnskabet, for at det kan blive afkortet i deres Afgift.) — Register: fra Københavns Len 19 Tdr. Hvødemel, 10 Tdr. Bergesfisk, 6 Tdr. saltede Laks, 5 Tdr. saltede Sild, 5 Tdr. saltede Aal, 2 Tdr. Ærter, 12 Tdr. Lønborgsalt, 1 Td. Sennep, 3 Skipdp. Voks, 6 Skipdp. Talg, 10 store Læster Baisalt, 4 Tdr. Enebær og 6 Skipdp. Humle; Tolderen i København 37 Tdr. Rostockerøl, 4 Fade Købecksøl, 2 Læster Barstøl, 300 Stenkruse, 150 røde Trækander, 9 Tdr. finske Bægere, 6000 Pasglas, 2 Dusiner Kurve, 300 røde Træfade, 600 røde Trætallerkener, 12 Skokke Kabuds, 4 Tdr. syltet Kabuds, 7 Tdr. Løg, 4 Tdr. Peberrod, 10 Tdr. Roer, 4 Tdr. Gulerødder, 2 Tdr. Persillerødder; Skanderborg Len 4 Læster Malt, 60 Øksne, 80 Kalve, 60 Fedesvin, 40 Grise, 75 Beder, 250 Lam, 500 Sider Flæsk, 100 Gæs, 2 Læster Smør; Silkeborg Len 20 Øksne, 20 Kalve, 20 Beder, 150 Lam, 300 Sider Flæsk, 118 Par Høns, 50 Ol Æg, 6 Tdr. Smør, 24 Fedesvin, 24 Grise og 50 Gæs; Dronningborg Len 4 Læster Rug, 40 Øksne, 30 Kalve, 60 Fedesvin, 40 Gæs, 200 Par Høns, 70 Ol Æg, 200 Faar og Lam, 20 Beder, 100 Gæs, 6 Tdr. Smør, 30 tørre Laks; Aakier Len 20 Øksne, 30 Kalve, 24 Fedesvin, 30 Grise, 20 Beder, 120 Lam, 70 Gæs og 50 Par Øksne; Aarhusgaard Len 20 Øksne, 20 Kalve, 30 Fedesvin, 20 Beder, 150 Lam, 60 Gæs, 124 Par Høns og 30 Ol Æg; Odensegaard Len 20 Øksne, 20 Kalve, 30 Fedesvin, 40 Grise, 36 Beder, 150 Faar og Lam, 230 Par Høns og 80 Ol Æg; Nyborg Len 20 Øksne, 20 Kalve, 36 Beder, 150 Faar og Lam, 100 Gæs, 120 Par Høns og 50 Ol Æg; Dallum Kloster 200 Faar og Lam; Tolderen i Rødby 42 Pd. Hvede og 12 Tdr. Ærter; Riberhus Len 21 Snese Kabliav, 6500 tørre Hvillinger, 16,500 tørre Skullere, 38

Snese Rokler, 2 Læster saltede Hvillinger og Torsk og 100 Par Høns; Aalborghus Len 3 Læster Nibesild; Tolderen paa Skagen 4 Læster Sund og Mave. Sj. T. 17, 247 b.

8. Febr. (Åbkr.). Miss. til Borgemestre og Raad i nedenævnte Byer om at lade bage Skonroggen i deres By henimod Tiden for Brylluppet paa Koldinghus og sende det til Koldinghus en 8 Dage før Pinse; det skal blive dem betalt. — Register: Horsens 26 Tdr. Skonroggen; Vejle 12 Tdr. Skonroggen; Ribe 30 Tdr. Skonroggen; Odense 2 Læster Hvedebrød, 5 Læster Skonroggen og 2 Læster¹ Mjød. Udt. i Sj. T. 17, 249 b. Orig. (til Odense) i Landsark. i Odense.

9. Febr. (—). Miss. til Envold Kruse. Da Steen Brahe har berettet, at han har bygget en Del paa Helsingborg Slot, og har begæret, at hans Bekostning derpaa maa blive ham godtgjort i hans Regnskab, befales det Envold Kruse at godtgøre ham 150 Dlr. i Regnskabet. Sj. T. 17, 250.

— Miss. fra Regeringsraadet til Frederik Hobe. Raadet har nu talt med Dronningen om de 300 Tdr. Havre, han endnu har i Forraad af Slottets [Aalholm] Indkomst, og Dronningen har bevilget, at Raadet paa den udvalgte Konges Vegne maa faa Havren. Frederik Hobe skal lade Havren køre til Nykøbing Færge, for at det der liggende Skib kan indtage den og føre den til København, og han skal lade sit eget Bud følge Havren frem og gøre Regnskab for den, naar den indlades. Bønderne skulle selv have Sække med til Havren, hvilke de kunne faa med tilbage, naar de have leveret den. Dronningen har ogsaa bevilget, at Regeringsraadet maa faa den Havre, der kan undværes fra Halsted Kloster, og der er skrevet til Christoffer Rosengaard om at fremsende den, men da det vil falde ham besværligt at lade den køre helt til Nykøbing Færge, skal Frederik Hobe hjælpe ham med nogle Vogne, der skulle modtage Havren paa Vejen og føre den til Nykøbing Færge. Havren skal med det første blive ham betalt. F. og Sm. T. 2, 96.

— Lignende Miss. til Christoffer Rosengaard om at sende 600 Tdr. Havre af Halsted Klosters Indkomst til Færgen. Frederik Hobe skal hjælpe ham med Vogne. Udt. i F. og Sm. T. 2, 97.

10. Febr. (—). Kvittans til Friderik Leigel, Davidt Hansen, Morten Jensen, Niels Henriksen og Hans Meier, Toldere og Told-

¹ Orig. har: 12 Tdr.

skrivere i Helsingør, paa 1238 Rosenobler, 1 Dobbeltdukat, 2 hele Milreiser, 92 Goltgylden og 1400 gl. Dlr., som de have indbetalt paa Regnskab af Skibstold, Lastepenge og anden Retlighed fra 1. Maj 1589. Sj. R. 13, 125.

10. Febr. (Kbhvn.). Kvittans til samme paa 2 Rosenobler, 3 Engeltotter, 20 Goltgylden og 1773 $\frac{1}{2}$ Dlr. 4 Sk. af Tolden fra 1. Maj 1588 til 1. Maj 1589. Udt. i Sj. R. 13, 125 b.

— Aab. Brev, hvorved Kongen paa Begæring af Borgersekabet i Stege paa Møen bevilger, at Byen i endnu ét Aar efter 30. Aug. 1589, paa hvilken Dag den af Kongens Fader bevilgede 4-aarige Fritagelse for Byskat udløb, maa være fri for at svare Byskat. Sj. R. 13, 125 b.

— Miss. til Byfogden i Stege om at lade Jeppe Thoppe faa hans Gods, som han paa Kongens Vegne har beskrevet. Udt. i Sj. T. 17, 250.

— Miss. til Anders Jul, Hospitalsforstander i København, om Anvendelsen af Egentofte¹ Kirkes Tiende til Kirkens Bygning. Sj. T. 17, 250. (Tr.: KD. IV. 690 f. Dek. KL. II. 476).

— Miss. til Tolderen i Halmsted om at betale Borgerne sammesteds den Fortæring, som Kongen af Skotland med Gemalinde og Følge har gjort hos dem. Udt. i Sk. T. 2, 80.

— Miss. til Bønderne under Lykaa Slot. Da Kongen har bragt i Erfaring, at de ikke ville møde, naar de af Knud Grubbe eller hans fuldmægtige Fogder tilsiges til at køre Tømmer og andet og til at gøre Arbejde til Slottet, befales det dem strengelig i saa Henseende at rette sig efter Knud Grubbes og hans fuldmægtige Fogders Ordre og at gøre Ægt og Arbejde ligesom Bønderne under andre Kronens Slotte, saafremt de ikke ville tiltales og straffes som ulydige. Sk. T. 2, 80 b. K.

11. Febr. (—). Aab. Brev, hvorved Kongen paa Begæring af nogle Borgere og Købmænd i Skaane tillader dem til Foraaet at udskibe de Staldøksne, de maatte have købt, fra Malmø eller Ysted, da det vil falde dem meget besværligt at lade dem uddrive over Land, fordi der alle Vegne er stor Mangel paa Foder; dog skulle de svare Tolderne i disse Byer sædvanlig

¹ Gentofte, Søkkelunds H.

Told deraf, og Bevillingen gælder kun for denne ene Gang. Sk. R. 2, 40.

12. Febr. (Åbhvn.). Forleningsbrev for Hans Fisker paa Kronens Gaard Vaarto efter Peder Kiøn. Sj. R. 13, 126. (Tr.: KD. II. 448 f.).

— Aab. Brev, hvorved den Theophilus Neovinus, tysk Skolemester i København, bevilgede Løn forhøjes. Sj. R. 13, 127. (Tr.: KD. II. 449 f.).

— Kvittans til Christian Friis til Borrebye paa hans Regnskab for Indtægt og Udgift af Trondhjemgaard, Jemtland og Haardallens¹ Len fra 1. Maj 1583, da han fik dem i Forlening, til 1. Maj 1589, da han overleverede dem med klart Inventarium til Lodvig Munk til Nørlunde, og for hans Regnskab for Indtægt og Udgift af Vestralen, Loffogden, Andenes, Salten og Sundtmør Len, som han en Tid lang har haft i Befaling under Trondhjemgaard. Han blev skyldig 107 $\frac{1}{2}$ Dlr. 3 $\frac{1}{2}$ Sk. 2 $\frac{1}{2}$ Pend., som nu gaa, hvilke han i Dag har betalt til Rentemester Enevoldt Kruse til Hermitsløfgaard. Sj. R. 13, 127 b.

13. Febr. (—). Aab. Brev om, at Emmerentze Krop og hendes Husbonde i et Aars Tid siesfrit maa indføre 21 Læster Rostockerøl. Udt. i Sj. R. 13, 128 b.

— Aab. Brev om, at Dr. Johan Knoppert, saafremt han overlever Hr. Søren Oelsen, straks efter dennes Død maa faa det Vikarie i Roskilde Domkirke, som Hr. Søren er forlenet med. Naar han ikke er forhindret i Kongens Tjeneste, skal han residere ved Domkirken. Sj. R. 13, 128 b.

— Kvittans til Friderik Leiel, Davidt Hansen, Morten Jensen og Niels Henriksen, Toldere og Toldskrivere i Helsingør, der nu have gjort Rentemester Enevoldt Kruse til Hermitsløfgaard, Holger Gagge til Frøsløf og Hans Simensen, Renteskriver, Regnskab for den i de 3 sidste Aar i Helsingør oppebaarne Told, først fra Nytaarsdag 1586 til Nytaarsdag 1587, dernæst fra Nytaarsdag 1587 til 1. Maj 1588 og endelig fra 1. Maj 1588 til 1. Maj 1589. Den Sum, 1 Dobbeltdukat, 13 Goltgylden og 1521 $\frac{1}{2}$ Dlr. 4 $\frac{1}{2}$ Sk., som de bleve skyldige paa det andet Regnskab, have de betalt i det sidste Regnskab, saa de blive aldeles intet skyldige. Sj. R. 13, 129.

¹ Herjedalen.

13. Febr. (Åbbhv.). Miss. til Oluf Bilde. Da Kongen har bragt i Erfaring, at Husene paa Abramstrupgaard ere holdte daarligt vedlige med Bygning, saa hverken Bryggers, Bagere eller Stegers kunne bruges, og at der ogsaa er megen Bygfældighed paa Gemakker, Skorstene og andre Steder, befales det ham at anvende Gaardens Indkomst, baade vis og uvis, i 2 Aar, fra 1. Maj 1588 til 1. Maj 1590, paa Gaardens Bygning, dog med Fradrag af hans aarlige Pension, som han skal nyde i Overensstemmelse med Forleningsbrevet. Han skal lade opføre et grundmuret Hus, paase, at det bliver bygget saaledes, at det kan vare, og indskrive Udgiften i sit Regnskab. Sj. T. 17, 250 b¹.

— Miss. til Lauge Urne. For nogen Tid siden² gav Kongen Jørgen Brahe, Embedsmand paa Landskrone Slot, Ordre til at bygge noget paa Slottet og lod i den Anledning aabent Brev udgaa til alle Kapitels-, Prælat-, Kannike-, Vikarie-, Kirke-, Kloster-, Provste- og Præstetjenere i Landskrone Len om, at de, naar de bleve tilsagte af Jørgen Brahe eller hans Fuldmægtige, hver skulde køre 3 Læs Tømmer, Kalk eller Sten til Bygningen. Dette have imidlertid nogle nægtet at gøre, andre have fra deres Herskab, der mener, at saadant strider mod deres Forleningsbrev, faaet Forbud mod at gøre det, og Lauge Urne skal lade sig forlyde med, at han ikke vil dømme i Sagen, men indsætte den for Kongen og Danmarks Riges Raad. Da Kongen for saadan Ægts Skyld ikke vil formindske sine Lensmænds eller andres Friheder og Forleningsbreve, men saadan Ægt ofte tidligere er paabudt i Kronens Len, og Byggeriet ikke kan opsættes til Herredagen, befales det Lauge Urne, naar Sagen bliver stævnet i Rette for ham, at dømme ovennævnte Bønder til hver at køre de 3 Læs Tømmer, Kalk eller Sten, naar de tilsiges, da Kronens Tjenere under Slottet ikke alene kunne besørge Ægten og det kun er for denne ene Gang. Sk. T. 2, 81.

— Miss. til Mandrup Parsberg om at lade Jens Baltersen, Degn ved Kapellet paa Skanderborg, faa den Maanedsfetalje, som den afdøde Konge har bevilget ham³. Udt. i J. T. 4, 136.

14. Febr. (—). Miss. til Herman Jul om at sende 100 Faar og Lam og 100 Høns til Københavns Slot. Udt. i Sj. T. 17, 250 b.

¹ Tr.: *Annaler for nordisk Oldkyndighed* 1856. S. 102. ² 3. Juli 1589. ³ 17. April 1587.

14. Febr. (Mbhva.). Miss. til Dr. Johan Knoppert. Da Jørgen Skriver, Borgemester i Ringsted, har berettet, at han daglig besværes meget af Kongens Folk, som rejse igennem Byen i Kongens Bestilling, og at han ingen Jord har ved Byen til at opholde saadan Tynge og Gæsteri med, befales det Dr. Johan Knoppert at udvise ham en 2—3 Pd. Land af Klosterets Jord og sende Beaked derom til Kancelliet, for at Kongen derefter kan give Jørgen Skriver Brev derpaa. Sj. T. 17, 251.

— Miss. til Lauge Urne til Belteberg, Landsdommer i Skaane, Jørgen Bilde til Ellinge, Gabriel Sparre til Svansholm, Jørgen Brahe til Gundestrup, Anders Thott til Nes, Johan Urne til Valø, Jørgen Urne, Embedsmand i Ødts Kloster, og Vilhelm Dresselberg til Hiullerød. Da Broen ved Qvindvads Mølle, hvorover den rette Landevej gaar, er meget forfalden, saa vejfarende Folk ikke uden stor Livsfare kunne komme over den, naar der er Vandløb, og da Indbyggerne i Skaane nu have henvendt sig til Kongen med Anmodning om, at der maa blive truffet gode Foranstaltninger til Broens Istandsættelse, saa videre Ulykke kan blive forekommet, skulle ovennævnte gode Mænd indstævne 4 Oldinge fra hvert af Herrederne Torne, Fers og Froste, der altid have haft hver sin Part af Broen at holde i Stand med Brokar, for sig paa belejlig Tid og Sted og siden undersøge, hvorledes Broen bedst kan istandsættes, hvem der har holdt den i Stand fra Arilds Tid og hvem der herefter bør holde den i Stand, og siden enten træffe Bestemmelse om, at nogle Sogne i de 3 Herreder blive tilholdne med det første at gøre Broen i Stand, eller træffe anden bekvem Ordning, hvorved den alfare Vej over Broen kan blive holdt ved Magt. Hvad de erfare og forordne, skulle de give beskrevet under deres Signeter. Hvis nogen formodelst lovligt Forfald bliver forhindret i at møde, skulle de mødte have Fuldmagt til at tiltage en anden god Mand i Stedet. Det befales Oldingene at møde for de gode Mænd, naar de tilsiges, og i Forening med dem træffe de Foranstaltninger, hvorved Broen bedst kan istandsættes. Sk. T. 2, 82. K.

— Miss. til Niels Friis til Hesselager. Da Klejnsmed Gynther Grodholdt, som han har faaet Ordre til at afskedige, har faaet 100 Dlr. paa Forskud og har udført Arbejde for omtrent 200 Dlr., skal han gøre op med ham for det, han har fortjent mere end de 100 Dlr., betale ham og desuden paa Kongens Vegne

give ham 10 Dlr., hvilket siden skal blive ham betalt paa Rente-kammeret. Udt. i F. og Sm. T. 2, 97.

16. Febr. (Kbhvn.). Kgl. Beskærmelsesbrev for Søren Christensen, Herredsskriver i Ranisøe Herred, der er kommen i Trætte med nogle om noget Korn og, skønt han vil udføre sin Sag med Lov og Ret og er villig til at hænde hver Mand hvad Lov og Ret er, overfalder og trues, saa han ikke ved sig sikker for dem. Det befales alle, der have Tiltale til ham, at tiltale ham med Lov og Ret for hans tilbørlige Dommere og ikke anderledes, under Trudsel om Kongens Vrede og Straf. Sj. R. 13, 129 b.

— Miss. til Knud Rud paa Korsør Slot om at lade slaa og skyde 6 Stykker Daavildt, som ere bevilgede Knud Rud paa Vidbye til hans Bryllup. Udt. i Sj. T. 17, 251.

— Aab. Brev om, at Gabriel Sparre, Embedsmand i Dalby Kloster, har berettet, at en Murmester, med hvem han for kort Tid siden havde sluttet Kontrakt om Istandgørelsen af hans Sognekirke, efter at have oppebaaret al den ham lovede Betaling og mere til er undveget fra Arbejdet, hvorfor Gabriel Sparre nu vil lade ham eftertrætte. Det befales alle Kongens Fogder, Embedsmænd, Borgmestre, Raadmænd, Byfogder, Herredsfogder, Birkefogder og andre, som Murmesteren kunde komme for, at anholde denne og lade Gabriel Sparre faa ham, naar han begærer det. Sk. R. 2, 41.

— Miss. til Lauritz Brockenhuus om at undersøge, hvorledes det forholder sig med Kirkens Part af Hostrup¹ Sognetiende, som Fru Karine Bryske til Østrup, Ifver Lunges Enke, har fæstet, da Peder Bilde til Hostrup siden den Tid har nedlagt² 2¹/₂ Gaard i Byen, hvoraf der nu ingen Tiende svares; han skal meddele Regeringsraadet, hvor meget Afgiften passende kan nedsættes. Udt. i F. og Sm. T. 2, 97.

— Miss. til Kapitlet i Viborg. Hoslagt sendes en Supplikats fra M. Jacop Jensen Holm, Superintendent i Aalborg Stift, hvori han klager over, at man formener ham det Kommungods, som er tilfaldet eller herefter kan tilfalde ham i Kapitlet, af den Grund, at han ikke residerer ved Domkirken, hvilket han formedelst sit Embede ikke kan gøre. Kongen har i den Anledning forhandlet med Rentemester Envoldt Kruse og Sekretær Christen Holck, der paa Kongens Begæring for deres Personer have bevilget, at M. Jacop frem-

¹ Høstrup, Salling H. ² F. og Sm. T. har lagt; der menes muligvis: lagt under sin Hovedgaard.

dales maa beholde det Kommungods, han hidtil har haft, samt faa, hvad der kan tilkomme ham af det Kommungods, som skal fordeles efter afdøde Absolu Juel. Kongen anmoder de andre Kapitelsmedlemmer om at gaa ind paa det samme, men Kapitlet skal tage Forpligtelse af M. Jacop om, at han saa herefter ikke imod Kapitlets Statuter skal gøre Fordring paa noget af det Kommungods, som falder. J. T. 4, 136. Orig. i Landsark i Viborg.

17. Febr. (Ebhva.). Miss. til Rentemester Envold Kruse. Dr. Johan Knoppert, Abbed i Ringsted Kloster, har berettet, at der ved hans Regnskabsafslæggelse i Rentekammeret for Ringsted Klosters visse og uvisse Indkomst er gjort Antegnelse til følgende Poster: 4 Amer 8 Potter Rinskvind og 2 Læster $2\frac{1}{2}$ Td. Rostockerøl, som i dette Aar er medgaaet til Rigets Adel, der har gæstet Klosteret, 15 Dlr. 1 Mk. 2 Sk., som han i dette Aar, og $21\frac{1}{2}$ Dlr. $1\frac{1}{2}$ Mk. 3 Sk., som han i forrige Aar har udgivet i Roskilde for Hø og Strøelse til Klosterets Postvognsheste og for Øl og Mad til Postvognsændene, der til forskellige Tider ere komne til Byen med Kongens Folk og ere tagne ind og have faaet Fortæring hos Borgerne, samt 12 Daler, der i 2 Aar ere givne i Løn til Hjulmænd i Klosteret, der have lavet Klosterets Vogne og holdt dem i Stand. Kongen har paa Johan Knopperts Begæring bevilget, at disse Poster maa godtgøres ham i hans Regnskab, og befaler Envold Kruse at kvittere ham derfor. Sj. T. 17, 251.

18. Febr. (—). Aab. Brev, hvorved Mats Vingardt, Borger og Bogtrykker i København, faar Eneret paa i 6 Aar at trykke den danske Ordinans i Kvart, ligesom den nu er trykt i Oktav, hvilket nogle af Adelen og andre have anmodet ham om at gøre, for at den bedre kunde indbindes sammen med Recessen eller Lovbogen, og sælge den til dem og andre, dog maa han ikke under det Skin lade trykke andre Bøger. Det forbydes alle andre at trykke den danske Ordinans i Kvart eller lade den trykke udenlands og indføre her i Riget under Fortabelse af Bøgerne til Mats Vingardt og tilbørlig Straf. Sj. R. 13, 130 b.

— Miss. til nedennævnte Herremænd. Kongen havde forrige Aar¹ forskrevet flere adelige, der skulde følge hans Søster, Dronning Anna, til Skotland, men Rejsen kunde formødelst Vejret og andre Grunde ikke gaa for sig. Da Kongen nu har be-

¹ 11. Marts og 29. Juni 1689.

stemt straks i Fasten at lade nogle Skibe løbe til Skotland i samme Ærinde og vil sende nogle adelige med, anmodes de om at møde i København 8 Dage før Midfaste Søndag, hvilket er den 22. Marts, indrette sig paa straks at kunne tiltræde Rejsen og staffere sig selv og deres Folk saaledes med Klæder, at de kunne være deres fædrene Rige til Ære. Kongen venter, at de ville være villige, og vil bekende deres Villighed med al Gunst og Naade. — Breide Rantzau, Jørgen Brahe, Anders Thott, Knud Grubbe, Chresten Friis, Ofve Lunge, Albret Skeel, Hannibal Gyldenstjerne, Godtalef Budde, Henning Reventlov, Erik Kaas Biørnsen, Henning Gjæe og Jacob Krabbe. Sj. T. 17, 251 b.

18. Febr. (Åbbm.). Miss. til Skibskaptejnerne om at rette sig efter at møde i København 8 Dage før Midfaste Søndag, hvilket er den 22. Marts, og træde ind paa de Skibe, de faa Ordre til, da Kongen straks til Foraaret vil sende nogle Skibe til Vesterseen. De skulle indrette sig paa at blive ude til ud paa Sommeren. Der sendes dem Pasbord til Befordring paa Vejen hid. Sj. T. 17, 252.

— Miss. til Hack Ulfstand og Arrild Hvitfeldt, Rigens Kansler, Embedsmænd paa Kallundborg og Trøggeveld. Da Købstadmænd og Bønder paa Møen have beklaget sig over, at det falder dem meget besværligt at blive stævnedes til Sjællandsfar Landsating, naar der er Sager mellem dem selv indbyrdes, har Kongen fritaget dem derfor og befaler, for at Undersaatternes Ret ikke af den Grund skal krænkes, ovennævnte to Mænd 4 Gange aarlig, naar de selv synes, at begive sig til Møen og sidde Retterting der. De skulle noget før hver Rejse lade forkynde deres saabne Brev om, naar de ville komme did, for at Undersaatterne i Tide kunne udtage Stævninger. Sj. T. 17, 252 b.

— Miss. til Corvits Viffert. Niels Skram, Embedsmand paa Dronningborg, har berettet, at en af hans Tjenere i Skaane, Niels Troelsen, for nogen Tid siden uforvarende er kommen til at skyde sin Tjenestedreng, hvorfor han af 15 Mænd er bleven dømt fra sin Hals. Da Niels Skram mente, at det var uretfærdigt, har han nogen Tid efter begæret Stævning over de 15 Mænd af Corvits Viffert, der da var Landsdommer i Skaane, men denne har nægtet den under Henvisning til, at der var givet ham Løfte om at blive fritaget for Landsdommerbestillingen; den ny Landsdommer Lauge Urne besværer sig ogsaa ved at dømme i de

Sager, der ere begyndte før hans Tid. Da Niels Skram har begæret at komme til Ende med Sagen, og da denne har været tilkandegivet Corvits Viffert, før han kom af med Landsdommerbestillingen, befales det ham med det første at indstævne de 15 Mænd for sig med de Vidnesbyrd i Sagen, hvorpaa de have grundet deres Tov, nøje undersøge Sagen, siden afsige Dom om, hvorvidt de 15 Mænds Ed og Tov er saa lovligt, at det bør blive ved Magt, eller ej, og enten rejse eller fælde dem samt give Dommen beskreven. K.

19. Febr. (Mbhvn.). Miss. til Steen Brahe. Hoslagt sendes ham en Supplikats fra denne Brevviser, Oluf Jensen, hvori han beretter, at der som Arv er tilfalden ham en Part i en Jord, der hører til en Gaard i Glimming By i Helsingborg Len, men at hans Søsters Mand mod hans Vilje har taget og brugt den, medens Oluf Jensen var forhindret i Kongens Skibsbestilling, og da han nu kræver Jorden, forholdes den ham. Steen Brahe skal undersøge Sagen og hjælpe Oluf Jensen til Lov og Ret. K.

20. Febr. (—). Miss. til Corvits Viffert, Arrild Hvitefeldt, Jørgen Bilde, Biørn Saxstrup, Gabriel Sparre og Jørgen Brahe om inden 1. Maj at udføre den til dem udgaaede Befaling¹ angaaende Trætten mellem Steen Brahe paa Kronens Vegne og Mogens Gyldenstjerne til Biersgaard om det af Oldinge ved Pinnerop gjorte Markeskel. Det har undret Kongen meget, at der i saa langsommelig Tid intet er gjort ved Sagen og at hans Breve agtes saa lidt. K. Udt. i Sk. T. 2, 83.

23. Febr. (—). Miss. til Rentemester Envold Kruse om at give Oluf Bagger Bevis for det, han har betalt i Rentekammeret for det Korn og Smør, han har faaet af Absolon Gjæ. Udt. i Sj. T. 17, 253.

— Aab. Brev til Indbyggerne i Danmark om, at Kongen, da han og Rigsraadet have bestemt i Aar at holde almindelig Herredag i Danmark, nu har fastsat, at Herredagen skal holdes i Kolding 8 Dage efter Hellig Trefoldigheds Søndag, den 21. Juni. Det befales alle, der ville have Sager i Rette for Kongen og Rigsraadet og ikke allerede have udtaget Stævning, med det allerførste at henvende sig til Kancelliet, hvor Stævning skal meddeles dem; dog maa ingen Sager indstævnes for Herredagen, med mindre der i Forvejen er gaaet

¹ 26. Febr. 1599.

Dom i dem paa Herredsting og Landsting eller det er Sager, der bør paadømmes af Kongen og Rigsraadet. Sj. T. 17, 253. Jvfr. 16. April.

23. Febr. (Mbhv.). Miss. til Stiftslensmændene om at lade det aabne Brev om Herredagen forkynde paa alle Herredsting og i alle Købstæder i Stiftet, for at Kongens Undersaatter kunne vide at rette sig derefter og i Tide søge om Stævning. — Albret Friis i Ribe Stift, Knud Brahe i Aarhus Stift, Jørgen Skram i Viborg Stift, Ofve Lunge i Vendelboe Stift, Caspar Markdaner i Koldinghus Len og Mandrup Parsberg i Skanderborg Len; Niels Parsberg i Sjællands Stift, Morten Venstermand i Frederiksborg Len og Geert Rantzau i Kroneborge Len; Axel Brahe i Odensegaards Len og Laurits Brockenhuus i Nyborg Len; Corfvits Viffert i Skaane, Falk Gjæe paa Bornholm; Frederik Hobe i Olleholms Len og Niels Friis i Nykøbing Len. Sj. T. 17, 254.

— Miss. til Landsdommerne om at forkynde det aabne Brev om Herredagen paa Landstinget og siden opbevare det vel. — Mourits Stygge, Hans Lindenov og Jørgen Friis i Jylland; Morten Brock i Fyen; Anders Dresselberg i Sjælland; Gregers Jul paa Langeland; Erik Mogensen paa Laaland og Falster; Lange Urne i Skaane; Biørn Knudtsen i Sønder- og Nørrehalland; Jens Kofoed paa Bornholm. Sj. T. 17, 255.

— Miss. til Rigsraaderne Peder Gyldenstjerne, Hendrik Belov, Axel Gyldenstjerne, Sten Brahe, Corfvits Viffert, Absolon Gjæe, Arrild Hvitsfeldt, Jørgen Skram, Manderup Parsberg, Erik Hardenberg, Hack Ulfstand, Jacob Seefeldt, Breide Rantzau, Chresten Skeel og Albrit Friis om at møde til Herredag i Kolding 8 Dage efter Hellig Trefoldigheds Søndag, 21. Juni, for i Forening med Kongen at sidde Dom og høre Sager samt raadslaa om Rigets Anliggender. Sj. T. 17, 253 b.

— Miss. til Laurits Brockenhuus og Axel Brahe, Embedsmænd paa Nyborg Slot og Odensegaard. Da Oluf Bager, Raadmand i Odense, har begæret et Stykke Jord mellem hans Jord og Hiebushaven til Mageskifte for Fyldest i den ham tilhørende Bønderrettighed i 2 jordegne Bøndergaarde i Fangel By, skulle de med det første besigte begge Parter Gods og indsende Besigtelsen. F. og Sm. T. 2, 98.

— Miss. til nedennævnte Herremænd om at møde i Helsingør Onsdagen før Midfaste Søndag, som er den 25. Marts,

da Kongen, der venter nogle fremmede Herrer ind i Riget, som ville blive her nogen Tid, gerne vil have nogle af Adelen til Støde for at være paa Tjenesten. — Register paa de Herremænd, der skulle møde med deres Hustruer og disses Jomfruer: Corfvits Viffert og hans Hustru, Johan Urne, Lange Beck, Hendrik Bilde, Johan Bernekov, Oluf Bilde, Oluf Rosensparre, Niels Parsberg, Frederik Lange. Peter Retz, Peder Brahe, Hermen Jul og Erik Valkendorf. — Unge Herremænd: Erik Bilde, Hendrik Gjoe, Peder Rud, Eske Krafse, Jacob Beck. Sj. T. 17, 255.

23. Febr. (Akhva.). Miss. til nedennævnte Enkefruer om ligeledes at møde paa Kroneborg henimod Tiden for Hertugen af Brunsvigs og de andre Herrers Ankomst. — Fru Kistinne Bølle, Fru Eltsebe Svab, Fru Kistinne Lykke, Fru Birgitte Skave, Fru Gørvel Faddersdatter, Fru Anne Parsberg, Fru Karren Thott, Fru Kistinne Holck, Fru Leane Thott, Fru Sophie Brahe, Fru Thale Ulfstand. Fru Sophie Christoffer Packischa, Fru Hilleborge Eiller Krausses, Fru Birgitte Bølle, Fru Litsebet Anders Thotts, Fru Ingeborg Parsberg, Fru Litsebet Galde. Sj. T. 17, 255 b.

— Nyt Miss. til ovennævnte Herremænd og Fruer om ikke at møde før Lørdagen før Søndag Judica, som er den 4. April. Udt. i Sj. T. 17, 256.

24. Febr. (—). Miss. til Rentemester Envoldt Kruse om at betale Hans Spiegel, Embedsmand paa Gladsaxe, de 100 gl. Dlr., som hans Gaard ved Frederiksborg, som Kongen har tilhandlet sig, er bleven vurderet til. Kopi. (Bilag til Rentemesterregnsk.).

— Miss. til Tolderen i Rødbye, der har udbedt sig nærmere Ordre i Anledning af, at den Hvede, som han har faaet Ordre til at sende til Koldinghus, er meget dyr og vanskelig at faa der i Landet, om straks at købe al den Hvede, han kan faa der i Landet, hvad den saa end koster, pakke den i Tønder og straks sende den til Københavns Slot; hvad der maatte mangle i det Kvantum, han tidligere har faaet Skrivelse om, skal han købe paa Femern og ligesaa sende det til København. Kongen vil siden selv sørge for, at der herfra bliver sendt, hvad der er nødvendigt til Koldinghus. Han maa sørge for, at Hveden uden nogen Forsømmelse med det første bliver sendt hid. Der sendes ham Pasbord for hans Tjener, som skal fremføre Hveden. Sk. T. 2, 83 b. K.

27. Febr. (Kbhvn.). Aab. Brev om, at Fru Gisrvel Fadersdatter, Hr. Lauge Brahes Enke, og Peder Brahe til Krogholm paa egne og Medarvingers Vegne for denne ene Gang til eget Brug maa lade mønte et Antal Dalere af godt fint Sølv under Kongens Navn og Kontrafej og Danmarks Riges Vaaben enten her i Riget eller andensteds; hver 8 Dlr. skulle veje 15 Lod fint Sølv. Sk. R. 2, 41 b.

28. Febr. (—). Miss. til Laurits Brockenhuus. Da afdøde Erik Jespersen, Byfoged i Faaborg, skylder Kongen 300 Dlr. paa 3 Aars Regnskab for Told og Sise, der henstod uforklarede, har Laurits Brockenhuus ladet hans efterladte Gods, der kun beløber sig til lidt, beskrive. Da Hustruen ikke er i Stand til at udrede Restancen, har Kongen eftergivet hende den. Udt. i F. og Sm. T. 2, 99.

1. Marts (—). Aab. Brev om, at Christen Fyrbøder maa beholde det Gods, som fandtes efter hans Hustrus forrige Mand og er tilfaldet Kronen, da der ikke inden Aar og Dag er mødt sande Arvinger for at overtage Arven. Sj. R. 13, 131.

— Aab. Brev om, at Peder Galle, der en Tid lang har tjent og fremdeles skal tjene blandt Kongens egne Mundkokke, herefter skal have 1 Okse, $\frac{1}{2}$ Td. Smør, 3 Pd. Rug, 3 Pd. Malt, 6 Lam og 6 Gæs i aarlig Genant og 10 Dlr. i aarlig Husleje af Odensegaard. Han skal lade sig bruge i ovennævnte Bestilling, naar og hvor det befales. F. og Sm. R. 2, 24 b. K.

2. Marts (—). Miss. til Morten Venstermand. Da Kongen nu har tilhandlet sig den Gaard ved Slottet [Frederiksborg], som tilhørte Hans Spiegel, Embedemand paa Gladsaxe Slot, og vil have den til Bolig for Slotsprædikanten, skal Morten Venstermand med det første lade Gaarden sætte i Stand, saa Slotsprædikanten Hr. Chresten Stub og hans Efterfølgere kunne have bekvem Bolig deri. Sj. T. 17, 256 b.

3. Marts (—). Miss. til de Herremænd, der tidligere¹ have faaet Ordre til at staffere sig selv, deres Heste og Folk og møde med dem i Kolding Paaskeaften [18. April] for at ledsage Frøken Elisabeth, Kongens Søster, til Brunsvig, om, at Rejsen for vigtige Aarsagers Skyld er opsat noget. Det befales dem at holde deres Heste og Folk til Stede, saa de kunne være rede til at møde

¹ Dette Missive findes ikke indført.

med dem, naar og hvor de tilsiges. — Peder Gyldenstjerne, Mandrup Parsberg, Hack Ulfstand, Hendrik Belov, Corfvits Viffert, Absolon Gjæ og Jacob Seefeldt hver med 10 Heste; Peder Brahe, Knud Grubbe, Gabriel Sparre, Hans Spiegel, Falk Gjæ, Johan Urne, Erik Valkendorf, Christoffer Packisk, Oluf Bilde, Frederik Hobe, Niels Parsberg, Peter Retz, Herman Jul, Knud Rud, Laurits Brockenhuus, Axel Brahe, Hans Johansen, Caspar Markdaner, Erik Lunge, Erik Lange, Knud Brahe, Kiøn Qvitzov, Hans Lange, Prebiørn Gyldenstjerne, Johan Rud, Godtske v. Ahlefeldt, Thomas Fassie, Eske Brock, Claus Glambek, Hendrik Lykke, Erik Bilde, Niels Gyldenstjerne, Hans Rostrup, Niels Skram, Frandts Rantzau, Benedichs Rantzau, Christoffer Parsberg, Johan Bernekov, Voldemar Parsberg, Hendrik Gjæ og Otte Christoffer Rosenkrantz, hver med 4 Heste. Alle skulle være i sorte Fløjspaltzrocke. Sj, T. 17, 256 b. Orig. til Caspar Markdaner. Jvfr. 22. April.

3. Marts (Åhhvn.). Miss. til Peder Gyldenstjerne, Mandrup Parsberg, Erik Lykke til Sko[v]gaard, Morits Stygge, Hans Lindenov, Niels Krabbe, Niels Skram og Hendrik Lykke. Der er Trætte mellem Lodvich Munk, Embedsmand paa Ørum, paa Kronens Vegne og Fru Karen Gyldenstjerne, Niels Lykkes Enke, om Forstrand og Havklitter, som Fru Karen vil tilholde sig som Endel, skønt de i lang Tid ulast og ukæret have fulgt Kronen. Sagen har været for paa Herredstinget, hvor Forstranden er tildømt Lodvich Munk, og siden paa Landstinget, hvor begge Parter have bevilget en Landstingsgranskning til ovennævnte gode Mænd, der skulle dømme dem imellem i hele den Strid. Naar de derfor efter Landstingsgranskningen begive sig paa de omtrættede Aasteder, skulle de nøje undersøge, om de Havklitter, der stode op til (»skyde paa») Stranden, findes at være indsvorne til Torp til nogle Endelsklitter eller andre Steder, om der ikke findes en fæledbunden Klit saavel til Kronens Gods paa Handstholm som til Fru Karens Gods sammesteds, og om der ikke findes baade Endelsklitter og fæledbundne Klitter med Kær og Moser, som hendes Skøder lyde paa, foruden de fæledbundne Klitter, der stode op til de til Ørum Slot liggende Strande, hvilke i Følge gamle Adkomstbreve have fulgt Kronen. De skulle nøje undersøge, med hvad Ret hun vil og kan tilholde sig Klitterne, siden enten bilægge Trætten i Mindelighed eller dømme Parterne imellem og give Dommen beskreven. De skulle passe godt paa, at Kronen ikke i nogen Maade kommer til kort ved deres

Granskning, og at der ikke afvindes den noget, som tilhører den med Rette eller burde været indsvoret ved Sandemænd, Ejermænd eller Ridemænd. J. T. 4, 137.

3. Marts (Kbhvn.). Miss. til Jørgen Skram. Denne Brevviser, Lauge Laugesen i Hvidborg Sogn i Sønder Herred paa Mors, har berettet, at han for nogen Tid siden har fæstet Kronens Korntiende af Hvidborg Sogn af Niels Skram, medens denne havde Hald Slot i Forlening, men nu har vanakeligt ved at svare den da fastsatte Afgift af Tienden, fordi Christen Krag nu selv bruger 3 Gaarde i Sognet, hvoraf der tidligere i Tiende til Kronen svaredes henved $4\frac{1}{2}$ Td. Byg, og han har derfor begæret at faa de $4\frac{1}{2}$ Td. Byg afkvittede i Afgiften. Jørgen Skram skal undersøge Sagen og, hvis Lauge Laugesens Beretning er rigtig, lade Tienden taksere for en passende Afgift og give ham nyt Fæstebrev derpaa, som Kongen saa siden kan stadfæste. J. T. 4, 138 b.

4. Marts (—). Miss. til Tolderne i Helsingør om at levere Gert Rantzau paa Kongens Vegne 2500 Dlr. af Tolden, tage Bevis derfor og lægge det ved Regnskabet. Udt. i Sj. T. 17, 257 b.

— Aab. Brev, hvorved Kongen, i Anledning af den store Skade, som en Del af Borgerne i Ringsted have lidt ved den Byen den 19. Febr. i Aar overgaaede Ildebrand, hvorved den bedste Del af Byen brændte, bevilger, at Byen i de næste 3 Aar maa være fri for Byskat; dog skulle de Borgere, der ingen Skade have lidt, betale deres Part af Byskatten, der skal fordeles mellem de brandlidte. Endvidere har Kongen bevilget, at de Borgere, der have lidt Skade ved Branden, i de samme 3 Aar maa være fri for at holde Baadsmænd og Bøsseskytter i Borgeleje. Borgerne i Ringsted skulle til Gengæld være forpligtede til, enhver efter sin Evne, at genopføre deres Huse og Gaarde med gode Købstadbygninger. Sj. R. 13, 131.

— Miss. til Dr. Johan Knoppert. Borgemestre og Raad i Ringsted have berettet, at en stor Del af Borgerne i Byen for nogen Tid siden har lidt megen Skade af Ildebrand, og have begæret, at Borgerne i Byen maa blive forskaanede saa meget som muligt for at køre Rejser, for at de kunne hjælpe deres brandlidte Medborgere med at rense deres Grunde og køre Tømmer og andet, saa disse desbedre kunne komme paa Fode igen og faa deres Gaarde genopbyggede. Det befales ham i den Anledning at forskaane Borgerne i Ringsted saa meget som muligt for

Rejser, indtil de brandlidte ere komne noget til Næring igen og have faaet deres Huse genopbyggede, og at paase, at de Borgere, der ingen Skade have lidt, hjælpe de brandlidte med at rense deres Grunde og køre Tømmer. Sj. T. 17, 257 b.

4. **Marta (Abbvn.).** Aab. Brev, hvorved Kongen paa Begæring af Sandemændene i Liusgaard Herred bevilger, at de af Hensyn til den Skade og Forsømmelse, de lide, naar de opkræves til at gøre Tov, maa være fritagne for Ægt og Arbejde, saalænge de ere i Sandemændsbestilling; men saasnart de ikke ere det mere, skulle de gøre Ægt og Arbejde lige med andre Kronens Tjenere. Kongen forbeholder sig at gøre Forandring heri, naar det behager ham. J. R. 5, 112 b.

5. **Marta (—).** Følgebrev for Hendrik Ramel til Kronens Bønder under Aahusgaard fra 1. Maj af. Udt. i Sk. R. 2, 42.

— Miss. til Lauge Urne til Belteberg, Landsdommer i Skaane, og Vilhelm Dresselberg til Hiullerød om at være til Stede, naar Hendrik Rammel til Beckeskof, Kongens Hofmester, overtager Aahusgaard, føre Tilsyn med, hvad Inventarium, Jordebøger, Breve, Register, Bo og Boskab, Fæ, Kvæg og andet, han modtager, besigte Bygningerne paa Gaarden og give alt beskrevet under deres Signeter. Sk. T. 2, 84. K.

— Miss. til Erik Lykke. Kongen bevilger hans Begæring om i nogen Tid at maatte begive sig hjem, dog skal han være tilbage igen inden Vinteren, ligesom han ogsaa skal sørge for, at der i hans Fraværelse bliver ført godt Tilsyn med alt baade paa Slottet [Visborg] og paa Landet [Gulland], og at det Tømmer og andet, som er bestilt der fra Landet, ligger rede paa de Steder, hvor det skal indtages. Han skal beskikke en Fuldmægtig, der i hans Sted kan sørge for at skaffe, hvad der bliver forskrevet der fra Landet. Sk. T. 2, 84 b. K.

— Miss. til Niels Friis til Hesselager. Hoslagt sendes ham en Supplikats fra Hr. Rasmus Pedersen, Sognepræst til Kippinge Sogn i Falster, hvori denne beretter, at der til Kippinge Præstegaard ligger en Annekspræstegaard i Brorup¹ Sogn, hvorpaa han har Kong Frederik II's Brev, men at Niels Friis desuagtet, da den Bonde, der hidtil har besiddet Gaarden mod at svare Landgilde til Hr. Rasmus, nu er død og Hr. Rasmus har bortfæstet

¹ Brorup, Falster.

Gaarden til en anden, vil formene ham det og vil tilholde sig Annekspræstegaarden. Da Præsten har Kongens Faders Brev paa Gaarden og hans Formænd fra Arilds Tid have haft den til deres Ophold, skal Niels Friis fremdeles lade Præsten beholde Gaarden. F. og Sm. T. 2, 99.

5. Marts (Kbhvn.). Miss. fra Regeringsraadet til Casper Markdanner. Da han havde meddelt, at der ikke deromkring lettelig kunde faas tilstrækkelig langt Tømmer til den Sal, der skal bygges ved Koldinghus, særlig ikke Bjælker og Sparrer, skrev Regeringsraadet for nylig¹ til Hendrik Gyldenstjerne, Embedsmand paa Bahu, om der kunde faas saa langt Tømmer i hans Len eller deromkring, og har faaet til Svar, at der ingensteds deromkring kan faas saa langt Tømmer, i alt Fald ikke længere end 18 Alen. Da det desuden er at formode, at dette Tømmer formedelst denne langvarige, endnu saa stærkt paahængende Vinter ikke saa snart kan blive ført ned og sendt til Casper Markdanner, skal han, for at Bygningen af Salen ikke skal blive forømt, gøre sig sin yderste Flid for at faa saa langt Tømmer som nødvendigt eller i alt Fald det længst mulige enten i Skovene i Lenet [Koldinghus] eller ved Køb i Købstæderne, dog maa han ikke købe eller lade hugge noget, som er kortere end 18 Alen. Hvis han ikke saa hurtigt kan faa Egetømmer nok af denne Længde, skal han tage Bøgetømmer, som kan bruges inde i Huset, indtil man fra andre Stader kan faa Egetømmer til at forbedre det med, saa Salen kan staa færdig til den Tid, den skal drages. De nødvendige Deler ere forskrevne² fra Norge og ville forhaabentlig blive ham tilsendte i god Tid. Han bedes lade sig alt være befalet, da han ved, at det er magtpaaliggende. J. T. 4, 139 b.

6. Marts (—). Aab. Brev om, at Claus Pedersen, Borger i Ringsted, maa beholde en Jord i Ringsted i Klosterstræde, øst for Præstegaarden og vest for Raarnus Baggers Gaard, hvilken Jord Dr. Johan Knoppert, Abbed i Ringsted Kloster, har fæstet til ham, for en aarlig Jordekyld til Klosteret af $2\frac{1}{2}$ Mk. 4 Sk., som før gik. Han maa opføre de Bygninger derpaa, han finder for godt, men skal, hvis han ikke længere vil blive boende der og vil sælge dem, først tilbyde dem til Abbeden i Ringsted Kloster paa Kronens Vegne; hvis denne ikke vil købe dem, skal det staa

¹ 7. Febr. 1590, se Norske Rigesregistr. III, 107.

² Se Norske Rigesregistr. III, 110.

ham frit for at sælge Bygningen til hvem, han vil, dog skal Jorden og Jordskylden altid vedblive at følge Klosteret. Hvis Kongen selv vil bruge Jorden, skal han betale Claus Pedersen eller hans Arvinger de derpaa opførte Bygninger. Sj. R. 13, 132.

6. Marts (Kbhvn.). Miss. til Tolderen i Ringkøbing om ikke at gøre Kongens Undersaatter, adelige eller andre, der ville udskibe Øksne fra Byen, nogen Hinder derpaa. Udt. i J. T. 4, 140 b.

7. Marts (—). Kgl. Stadsfæstelse paa det af Superintenden-ten, Prælater, Kirkeværger, Kanniker og Sognepræster ved Domkirken i Roskilde i Henhold til Bestemmelserne i den for nogen Tid siden¹ udgivne Fundats for Duebrødre Hospital smtds. foretagne Valg af Christoffer Nielsen, Vikar i Roskilde Domkirke, til Forstander for Hospitalet, da der for Øjeblikket ikke er nogen af de residerende Kanniker, som kan bruges dertil, blandt hvilke ellers efter Fundatsens Bestemmelser Forstanderen skal vælges. Christoffer Nielsen, der har aflagt Ed til Kongens Befuldmægtigede, skal oppebære al Hospitalets Indkomst, gøre Regnskab derfor og i alle Henseender rette sig efter Fundatsen. Han maa oppebære den i Fundatsen fastsatte Løn. Det befales Bønderne paa Godset at svare deres Afgifter til ham og være ham lydige, ligesom ogsaa dem, der have fæstet de til Hospitalet henlagte Tiender, at svare Afgiften til ham i god Tid, saafremt de ikke ville have deres Fæstebreve forbrudte. Sj. R. 13, 132 b.

— Miss. til Axel Brahe. Da Kongen, der har tilhandlet sig 50 Amer Rinskvind, 3 Amer Kanarievind og 4 Amer Rødvind af Brun Rensing i Odense, gerne vil have Vinen herover med det første, skal Axel Brahe skaffe Vogne til at føre den til Kerteminde eller Nyborg, hvor det er belejligst, og anmode Laurits Brockenhuus om at skaffe Skuder til at føre den hid, saaledes som han ogsaa har faaet Ordre om. Udt. i F. og Sm. T. 2, 100.

— Ekspektancebrev for Mickel Andersen Posin paa Aarhus Mølle, saafremt han overlever sin Fader, der nu har Møllen. Han skal give en rimelig Indfæstning og svare sædvanlig Landgilde af Møllen. J. R. 5, 113.

9². Marts (—). Frædebrev, udstedt paa Hertug Hinrich Julius til Brunsvig og Lyneborgs Forbøn, for Hr. Peder Søfren-

¹ 24. Aug. 1570. ² 9. Marts er muligvis en Fejlskrift for: 19. Marts (jvfr. Brevet til Albrecht Friis af denne Datum) eller omvendt.

sen, der har beligget sit eget Søkendebarn og af den Grund af Bispen er bleven afsat fra sit Embede, ligesom han ogsaa er bleven dømt fra sin Fred. Han maa bosætte sig i Riget, hvor han lyster, og søge sin Næring ligesom andre Undersaatter, men maa ikke tilstedes til noget Præste- eller andet gejstligt Embede. J. R. 5, 113.

9. Marts (Kbhvn.). Aab. Brev om, at Hans Lange for denne ene Gang maa lade udskibe 100 Staldøksne fra Varde, Kronens Told hermed dog uforkrænket. Udt. i J. R. 5, 113.

10. Marts (—). Mageskifte mellem Hans Rostrup til Selløfskoufgaard og Kronen. J. R. 5, 113 b. (Se Kr. Sk.).

— Aab. Brev om, at M. Hans Lauridsen, Kannik i Aarhus Domkirke, der har berettet, at han ingen Residens har til Kannikedommet og derfor, da det ham derpaa givne kgl. Brev paa-lægger ham at residere ved Domkirken, maa bo i sin egen Gaard, som er borgerlig Tyng og Afgift undergiven, herefter maa være fri for Skat, Hold, Vagt og al anden borgerlig og Bys Tyng ligesom andre residerende Kanniker, indtil han kan blive forsørget med en Residens eller indtil nærmere Ordre, dog skal han svare den sædvanlige Afgift af sin Gaard til Kapitlet, Byen og Skolen. Naar han bliver forsørget med en Residens, skal han overlade sin egen Gaard til en bosiddende Borger, der kan udrede kgl. og Bys Tyng deraf ligesom andre Undersaatter. J. R. 5, 116 b.

12. Marts (—) Miss. til Niels Parsberg om med det allerførste at istandsætte Broerne i Tune Herred under Roskildegaard og bestille Vogne henimod Tiden for de fremmede Fyrsters og Herrers Ankomst til at møde i Køge for at føre de fremmede Fyrsters Folk og Gods her til Byen. Udt. i Sj. T. 17, 258.

— Miss. til Lauge Urne, Gabriel Sparre og Vilhelm Dresselberg. Da Hendrik Rammel, Kongens Hofmester, har berettet, at der paa hans Gaard Beckeskouf er indsat nogle Ting i et Kammer, deriblandt formentlig nogle Breve vedrørende Beckeskoufs Gods, og har anmodet om at faa disse Ting registrerede, skulle de med det første begive sig til Beckeskouf, registrere Tingene og siden levere Sivordt Grubbe et klart Register derover til Opbevaring i Kancelliet. (I Brevet til Gabriel Sparre tilføjes: Hvis han ikke selv kan møde, skal han beskikke en af sine Venner i sit Sted.) Sk. T. 2, 85. K.

12. Marts (Mbhvn.). Aab. Brev til Kronens Tjenere i Salling Herred i Fyen om, at de kunne udnævnes til Herredsfogder, Sandemænd eller Ransnævninger af Lensmanden paa Nyborg, selv om de ikke høre til Nyborg Len. F. og Sm. T. 2, 101. (Tr.: CCD. II. 552).

— Miss. til Laurits Brockenhuus. Da der i Salling Herred under Nyborg Slot ikke findes Kronbønder nok, hørende under Nyborg Slot, som man kan bruge til Herredsfogder, Sandemænd eller Ransnævninger i Herredet, men der i Herredet findes andre Kronbønder, der dels ligge under Dallum Kloster, dels bo paa Rynkebye Gods, befales det ham herefter at bruge baade Nyborg Slots og de til andre forlenede Kronbønder i Herredet til Herredsfogder, Sandemænd og Ransnævninger, dog maa han ikke befatte sig med den Landgilde og anden Rettighed, som Bønderne skulle svare til deres Lensherrer. Da der i samme Herred findes nogle ulovlige Havne, hvorfra der udskibes meget, som Kronen ingen Told faar af, fordi ingen af Kronens Tjenere under Slottet bor saa nær derved, at man kan bruge dem til Strandfogder, befales det ham, da der bor Hospitalstjenere i Egnen, at sætte en af disse til at have tilbørligt Tilsyn. Aabent Brev til Dalum Klosters og andre Kronens Tjenere i Herredet sendes ham til Forkyndelse ligesom ogsaa et Brev til Hospitalsforstanderen i Odense om ikke at formene Hospitalstjenerne at være Strandfogder. F. og Sm. T. 2, 102.

13. Marts (—). Miss. til Mogens Henriksen, Hospitalsforstander i Odense, om ikke at hindre Laurits Brockenhuus i at udtage en af Hospitalets Tjenere i Salling Herred til at være Strandfoged og til at paase, at Kronens Told ikke fordøiges, dog Hospitalets Rettighed af Bønderne i alle Maader ellers uforkrænket. Udt. i F. og Sm. T. 2, 103.

— Miss. til Erik Lykke paa Gulland om straks med dette Skib at sende den Fetalje og de Varer, han tidligere har faaet Skrivelse om, og desuden 4 Læster Nødkød til Københavns Slot, da der behøves en stor Hob Fetalje til Holmen og til Orlogsskibenes Udredning. Hvis han ikke har indkøbt det altsammen, skal han sørge for, at det straks bliver indkøbt og indskibet. Han skal med dette Skib ogsaa sende 24 Skippd. Talg og Tran og købe det manglende, hvis Slottets Indkomst ikke kan strække til. Sk. T. 2, 86. K.

13. **Marts** (Kbhvn.). Bestalling for Jens Kremer, Borger i Væ, paa at syde og samle Salpeter i Fyen. Han skal levere Salpeteret paa Københavns Slot til en Pris af 14 Dlr. for hvert Centner lutret Salpeter, hvilke Penge Rentemesteren skal betale ham ved Løvingen, og han skal derudover ikke have noget at fordrø hos Kongen. Han skal være forpligtet til at afhænde al den Salpeter, han kan skaffe, til Kongen og maa ikke under den højeste Straf udføre Salpeter af Riget uden særlig Tilladelse fra Kongen. Ligeledes skal det være ham forbudt at misbruge dette Brev til at gøre Undersaatterne nogen Overlast, og han skal, hvor han graver i nogens Huse efter Materie til Salpeter, igen gøre Stedet jævnt og i Orden, saafremt han ikke vil staa til Rette derfor. For at der kan føres Tilsyn hermed og for at han kan blive hjulpet, hvor han vil grave efter Salpeter, skal han fremvise dette Brev for den Lensmand, i hvis Len han vil søge og syde Salpeter, og denne skal da hos Dele- og Sognesfogder sørge for, at der ikke gøres ham Forhindring, men snarere Befordring. Lensmændene skulle skaffe ham de nødvendige Vogne til at føre Salpeteret til København. Det befales alle Kongens Undersaatter at lade ham søge og opkaste i deres Huse og Gaarde, hvor han kan finde Jord og Materie, der duer til at syde Salpeter af. F. og Sm. R. 2, 25. K.

13. **[Marts]**¹ (—). Miss. til Casper Markdanner. Da Kongen har købt 200 Øksne af Knud Rud til Sandolt, Embedsmand paa Korsør Slot, og denne ikke har Foder til dem mere end for nogle faa Dage, skal Casper Markdanner straks sende Bud til Sandolt efter Øksnene og lade dem føre til Koldinghus. Da han skriver, at han ikke kan faa Foder i Lenet til mere end 150 Øksne, skal han lade saa mange sætte paa Foder, slagte de andre 50 Øksne og lægge dem smukt i Salt, saa man kan bruge dem til de fremmede og andre. Huder og andet deraf, som bør komme Kronen til Bedste, skal han lade føre til Regnskab. J. T. 4, 140 b.

14. **Marts** (—). Miss. til Lauge Beck til Førslof om at begive sig til Vordingborg Slot, afvente Hertugen af Brunsvigs og de andre fremmede Herrers Ankomst og sørge for, at de blive tilbørligt trakterede. Udt. i Sj. T. 17, 258.

— Miss. til Niels Friis. For nylig tilekrev Kongen ham, at

¹ Meenedens Navn er glemt i J. T.

han til førstkommende Midfaste ventede Hertug Henrich Julius af Brunsvig og Lyneborg ind i Riget, og befalede ham henimod Hertugens Ankomst at sørge for, at Hertugen kan blive forsynet med fyrstelig Logering og andet. Da Kongen samtidig venter sin Morfader Hertug Ulrich af Meklenborg med Gemalinde og det kunde hænde, at begge Hertuger kom der til Landet paa én Tid, befales det ham at sørge for, at de begge kunne blive indlogerede paa bedste Maade efter Løjligheden og kunne blive befordrede med al fyrstelig Udredning ogsaa i anden Henseende, idet Kongen ikke tvivler paa, at han ved sig saaledes forsynet baade med Vin, Urter og andet, at der ikke skal blive Mangel. F. og Sm. T. 2, 104.

14. Marts (Nbhvs.). Miss. til Casper Markdaner. Kongen skrev for nogen Tid siden¹ til ham, at han ved Pinsedags Tid ventede nogle fremmede Fyrster og Herrer til Koldinghus til Frøken Elisabeths Bryllup, og at der maatte skaffes en Del af dem Losement i Byen, da de ikke alle kunde faa Gemakker paa Slottet. Siden den Tid har Kongen udskrevet en almindelig Herredag, der skal holdes i Kolding kort efter, og det kan derfor befrygtes, at Kongens Undersaatter af Adelen og andre, saafremt det ikke i Tide forekommes, i saa stort Antal ville drage ind i Losementerne, at man ikke skal kunne skaffe bekvemme Losementer til de fremmede, der ventes. Han skal derfor sørge for, at ingen Losementer i Byen indtages af Kongens Undersaatter, alene Rigsraaderne undtagne, forinden Kongens Hofmarskalk og Hoffurer have skaffet de fremmede Losementer; ligeledes skal han sørge for, at alt Staldrum i Byen bliver holdt til Bedste, indtil de fremmede have faaet deres Heste indfurerede, saa alt kan komme til at gaa ordentligt til. Hvis nogle af Kongens Undersaatter ville bestille Losementer og Staldrum i de nærmest liggende Landsbyer, tillader Kongen det, men hans Hofsinder skulle ogsaa have Plads dér til deres Heste. J. T. 4, 141.

16. Marts (—). Aab. Brev om, at Hr. Jens Pofvelsen, Sognepræst i Sølvisborg, der har berettet, at Kongens Farfader formødelst den til Embedet fra gammel Tid af henlagte ringe Indkomst har tillagt det 5 Pd. Korn af Kronens Korntiende af Melby Sogn i Lister Herred, indtil videre, for bedre at kunne

¹ 11. Jan. 1590.

have sin tilbørlige Underholdning, tillige maa oppebære de 7 Pd. Korn, hvormed Afgiften af nævnte Tiende siden er forhøjet. Sk. R. 2, 42.

16. Marts (Kbhvn.). Aab. Brev, hvorved Kongen paa Begæring af Borgemestre, Raad og menige Borgere i Varde — der i Anledning af det udgaaede Forbud¹ mod at udføre Øksne til Skibs af Riget paa andre Steder end de 5 almindelige Toldsteder: Kolding, Ribe, Assens, Middelfart og Rødby, have klaget over, at det vil være dem til stort Bevær at drive deres Øksne saa lang Vej over Land, førend de maa udskibe dem — tillader, at de i Aar maa udskibe de Øksne, de have købt og ville udføre, fra Varde; dog skulle de svare Tolderen sædvanlig Told deraf, en Dlr. af hver Okse, og maa ikke under det Paaskud udskibe Græseksne eller andre Øksne, men kun Staldøksne, der have været paa Foder i Vinter, saafremt de ikke ville have forbrudt Skib, Gods og hvad de have med at fare. J. R. 5, 117.

17. Marts (—). Miss. til Anders Dresselberg. Niels Stygge til Nøragergaard har berettet, at der i hans Sognekirke, Ny Kirke paa Holmsland, hersker en meget uskikkelig Ordning med Stolestand, idet Karlene have deres Stolestand blandt Kvinderne og Kvinderne deres blandt Karlene, ligesom ogsaa en Del, der enten kun giver lidt eller slet intet til Kirken, tilholder sig og har deres fornemste Stolestand i Ny Kirke; andre tilholde sig Arvestolestand i Kirken og laane og udleje den til andre, og selv har han ikke den tilbørlige Stolestand og Plads i Kirken til sig selv, sin Hustru, sine Børn og sine Gaardsfolk. Da han har begæret, at der maa blive truffen en tilbørlig Ordning med Hensyn til Stolestand i Kirken, og da Kirken af en Landsbykirke at være er meget stor, saa der er Rum og Plads nok til, at Stolestanden kan blive ordnet tilbørligt, skal Anders Dresselberg, der har Kirken i Forsvar, med det første i Forening med Provsten og Kirkeværgerne i Sognet beramme en Tid, paa hvilken de skulle møde i Kirken og gøre en tilbørlig Ordning om Stolestanden, saa Karlene kunne faa Stolestand paa deres Side og Kvinderne paa deres og Niels Stygge kan faa tilbørlig Stolestand til sig selv, sin Hustru og sine Folk, saa enhver kan vide at søge den ham anviste Stolestand. Sj. T. 17, 258.

18. Marts (—). Miss. til Rasmus Lang, Byfoged i Helsingør. Han har berettet, at det befales ham at betale baade Ro-

¹ 30. Juli 1590.

stockerøl, Hvede, Hvedemel, Brød og andet, som bliver udtaget hos Borgerne i Byen og kommer til Kronens og til fremmede Herrer og deres Sendebuds Behov, ligesaa den Fortæring, som fremmede Herrer Gesandter og Sendebud fortære hos Borgerne i Byen, hvilket beløber sig til en stor Sum, men naar han kommer paa Rente-kammeret med sit Regnskab, gøres disse Udgifter til Mangler. Kongen har for denne Gang bevilget, at det, han saaledes efter de underskrevne Sedlers Udvisende har betalt, og det Rostockerøl, som han har ladet Kongens Hofsinder faa sise frit, maa godtgøres ham i hans Regnskab, men herefter maa han aldeles ikke betale saadanne Poster, førend han har tilkendegivet Regeringsraadet det og af det faaet Ordre om, hvad han skal betale deraf. Han maa herefter ikke tillade Kongens Hofsinder eller nogen af Adelen at indlægge Rostockerøl i hele eller halve Læster uden at svare Sise deraf, derimod skal det være dem tilladt efterhaanden at indlægge en Tønde eller to til deres eget Brug. Han skal lade Kongens Undersaatter faa saa meget Rostockerøl sise frit, som de have enten Kongens Faders eller Kongens Benaadning paa. Sj. T. 17, 259.

18. Marts (Kbhvn.). Miss. til Fru Sibilla Gyldenstjerne til Skiørringe, Eskild Gjæns Enke, om »Kongen til Gefal« at begive sig til Vordingborg for at ophænge Tapeter over Bordene i de Gemakker, som de fremmede Fyrster faa anviste, og at omhænge Sengene med Sparlagen i de Gemakker, hvori Fyrsterne selv, deres Raader og gode Mænd blive indlagte. Udt. i F. og Sm T. 2, 105.

— Miss. til Jørgen Skram om at lade Kronens Tjenere i Østrebylle i Rindt Herred blive fri for at udrede forrige Aars Kornlandgilde, da deres Korn sidste Sommer er blevet slaaet ned og ødelagt af Hagl. Udt. i J. T. 4, 142.

— Miss. til Hendrik Belov. M. Jens Mickelsen [Block]¹, Sognepræst til Lemb og Veiby Sogne, har berettet, at han, siden han fik Sognene, har boet i Veiby Sogn i den til Præstegaard forordnede Gaard, men det kan han ikke godt blive ved med, da der i Lemb Sogn ligger 2 Herremænds Gaarde og de andre Landsbyer og Gaarde i Sognet ligge saa vidt fra hinanden, at det falder ham meget besværligt at vandre fra Veiby til disse vidt spredte Gaarde i Lemb Sogn for at besøge syge Folk; endvidere

¹ Kaldes selve Brevet: Jens Mickelsen, i Overskriften til Brevet: Jens Block.

skal han næsten hele Sommeren igennem om Søndagen og andre Helligdage prædike 2 Gange i Lemb Kirke, og det er ham meget besværligt at vandre 2 Gange hver Søndag fra Veiby til Lemb Kirke; endelig ligger Herredstinget, der holdes om Lørdagen, ved Veiby Kirke, og denne verdslige Forsamling hindrer ham meget i hans Studering. Da han af disse Grunde har anmodet om i Stedet at maatte faa Annekspræstegaarden i Lemb Sogn, der er meget belejliger for Præsten at bo i, skal Hendrik Belov hjælpe ham til at faa den og til at faa de Folk, der bo i Annekspræstegaarden, til i Mindelighed at forlade den mod i Stedet at faa den Præstegaard, som Præsten nu bor i, hvilken straks skal overlades dem af Præsten; Hendrik Belov skal sørge for at ordne Sagen saaledes, da det i sig selv er billigt og ret, at Præsten faar den Præstegaard, som er ham og Sognefolket mest belejlig; dog skal det saa vidt muligt ske i Mindelighed, saa der ingen Klager kommer hverken fra Præsten, Sognefolket eller de paa Annekspræstegaarden boende Folk. J. T. 4, 142.

19. Marts (Mbhvn.). Miss. til Fru Kiersten Steen Bildes om i Herritavad Klosters Skove at anvise Tyge Brahes Fuldmægtig en Eg, som Kongen har givet Tyge Brahe til et Stampetrug i hans Papirmølle. K¹. Udt. i Sk. T. 2, 86.

— Miss. til Albrit Friis. Denne Brevviser, Hr. Peder Søfrensen, har berettet, at han har beliggat sit eget Søskendebarn og af den Grund er bleven afsat fra sit Kald af Biskoppen og dømt fra sin Fred, og han har anmodet om at maatte faa sin Fred igen og erhvervet sig en Forskrift fra Kongens Svoger, Hertug Hendrik Julius af Brunsvig og Lyneborg, om at benaade ham, af hvilken Forskrift en Kopi hoslagt følger. Kongen har paa Hertugens Forbøn eftergivet Hr. Peder Forseelsen og ladet ham faa sin Fred igen, saa han ubindret maa bosætte sig, hvor i Riget han lyster, og ernære sig som andre Under-saatter, dog maa han ikke faa noget gejstligt Embede; Albrit Friis skal ogsaa til Advarsel for andre straffe ham med en lempelig Straf og Bøde og derefter levere ham hoslagte aabne Brev, som han saa kan lade læse til Tinge. J. T. 4, 143. Jvfr. 9. Marts.

20. Marts (—). Bestalling for Jørgen Muus som Skibshovedsmand paa Orlogsskibene med en aarlig Løn af 120 gl.

¹ Tr.: Dek. Mæg. II. 164. Nyrop, Strandstøilen S. 10.

Dir. og 2 sædvanlige Hofklædninger, at udrede af Rentekammeret. Han skal heraf underholde sig selv, undtagen naar han bruges paa Skibene, da han saa, som sædvanlig, skal have Underholdning dér. Sj. R. 13, 135 b.

20. *Marts* (Kbhvn.). Miss. til Bispen i Skaane. Da Hr. Peder Jensen paany har suppliceret til Kongen, at han for nogen Tid siden for sin Forseelse er bleven afsat fra sit Embede og siden den Tid har lidt stor Armod med Hustru og 7 Børn, og at der nu er et Kald, Sebberup og Daxsaas, ledigt i Nørrehalland, som han beretter er de to daarligste Sogne i Nørrehalland, skal Bispen sende ham til disse Sogne, hvis de endnu ere fri, og lade ham faa dem, saafremt han kan faa Kald af Sognemændene og blive kendt duelig af Bispen, dog skal alt gaa efter Ordinansen. K. Udt. i Sk. T. 2, 86 b.

21. *Marts* (—). Aab. Brev om, at Færgemænd og Dragere i Helsingør ikke maa føre fremmede Varer mellem der liggende Skibe eller i Land og tilbage igen uden Tilkendegivelse til Tolderne. Sj. R. 13, 136. (Tr.: CCD. II. 552 f.).

— Miss. til Rigsraaderne Peder Gyldenstjerne, Jørgen Skram, Manderup Parsberg, Hendrik Belov, Jacob Seefeldt, Chresten Skeel, Albret Friis, Erik Hardenberg, Absolon Gjøe, Breide Rantzau, Hack Ulfstand, Arrild Hvitfeldt, Stehen Brahe og Corfvits Viffert. Da Tiden for Mødet i Flensborg nærmer sig stærkt og det er en vigtig, Riget og Kronens Højhed angaaende, Sag, som skal forhandles dér, hvorfor det vil være nødvendigt, at det samlede Rigsraad tager Beslutning om den Instruks, der skal medgives Afsendingene til Mødet, anmodes de om at møde i København senest 8. Dagen efter Midfaste Søndag, den 6. April, for at raadslaa med Regeringsraadet om denne Sag. Sj. T. 17, 259 b.

— Aab. Brev til Kronens Bønder paa Anholt. Da nogle af dem endnu restere med noget af de Penge og de Fisk, som de aarlig skulle yde deres Sjælesørger Hr. Peder Thomissen, og andre modvillig forholde ham hans Rettighed, paabydes det dem strengelig herefter i rette Tid at yde Præsten de Penge og de Fisk, som de ere pligtige til, og som de fra Arilds Tid have ydet. Hvis nogen viser sig modvillig, skal Lensmanden paa Kallø have Fuldmagt til at udvise ham af Gaarden og bortfæste denne til en anden, der vil svare Sognepræsten sin Skyldighed. J. T. 4, 143 b.

— Aab. Brev om, at Joen Guidnassen paa Island har be-

rettet, at han for nogle Aar siden er kommen i Trætte og Slagsmaal med en anden af Kronens Undersaatter paa Island Eisten Joensen, der ved den Lejlighed har faaet et Saar i Hovedet; de ere dog straks igen blevne forligte, og Eisten Joensen har erklæret, at han selv har givet Aarsag til Trætten. 11 Dage efter er Eisten Joensen imidlertid død, og Joen Guidnassen har derefter stillet hans Broder Joen Joensen og andre af hans Arvinger tilfreds, ligesom han ogsaa hos Kronens Foged har aftinget for det Faldemaal, han er falden i til Kronen for Slagsmaalet efter den Dom, han har erhvervet derom. Kongen har i Betragtning af Forholdene bevilget, at han maa faa sin Fred igen, saafremt hans Beretning da er rigtig. N. R. 2, 78 b.

23. Harts (Kbhvn.). Miss. til Pouel Hvitheldt om til Kongen at købe alle de ferske Laks, der fanges ved Halmsted og i Herredet, efterhaanden sende dem velforvarede til Kronborg og indskrive Udgiften i Regnskabet. Udt. i Sk. T. 2, 86 b.

— Lignende Miss. til Anders Thott om at købe Laks til Kongen. Udt. i Sk. T. 2, 86 b.

— Miss. til Niels Friis. For nogen Tid siden fik han Ordre¹ til at paabyde, at alle Skuder og Færger i Falster skulde begive sig over til Wernow for at indtage de fremmede Herrers og Fyrsters Gods, Heste og Folk og føre dem over til Giedtsøer. Hvis Skuderne allerede ere løbne over, skal han lade Bønderne paa Falster lægge i Læg sammen, lade dem give Fetalje til Underholdning, medens Skuderne vente derovre, og sende Fetaljen over til Skuderne; hvis disse derimod endnu ikke ere løbne over, skal han give dem Ordre til at vente en 8 Dages Tid, førend de løbe over. Han skal skaffe Kongens Kokke, Kældersvende, Sølvpoppe og andre, som skulle varetage Tjenesten, tilbørlige Kostpenge, medens de ligge der. Hvis han imidlertid, enten hemmeligt eller paa anden Maade, kan erfare noget bestemt enten om Kongens Svoger Hertugen af Brunsvig og Lyneborgs eller de andre Herrers Ankomst, skal han straks med et paaalideligt Bud lade Regeringsraadet det vide, for at dette kan rette sig derefter og give Peder Rasmussen, Lieutenant paa Skibet, Ordre til at begive sig over til Wernow for at overføre Fyrsterne. F. og Sm. T. 2, 105.

¹ Dette Missive findes ikke indført.

24. Marts (Åbha.). Miss. til Casper Markdanner om at undersøge, hvorledes det forholder sig med det Fiskeri, som Indbyggerne i Middelfart berette at have brugt i Fællesskab med Kronens Bønder i Eld Herred i Koldinghus Len under den jydske og fyenske Side fra Biersraadt til Børup Sand, undtagen Hackenors¹ Dræt, men hvorpaa der nu gøres dem Hinder, og tilskrive Regeringsraadet Besked. Orig.² Udt. i J. T. 4, 144 b.

25. Marts (—). Aab. Brev om, at Hr. Peder Svendtsen, Prædikant i Hospitalet i København, skal have fri Bolig i en af Hospitalets Boder eller 10 Dlr. af en Bolig i Skindergade til Hjælp til Husleje. Sj. R. 13, 136 b. (Tr.: KD. II. 450).

— Aab. Brev om, at Hr. Hans Nielsen, Sognepræst til Saltum og Høigne Sogne, har berettet, at Hospitalet i Aalborg altid har haft Jus patronatus til Saltum Sogn i Aalborghus Len og har oppebaaret en Afgift af Præsten, hvilken denne dog nu ikke mere kan udrede, da Sognet er blevet meget forringet af den fordærlige Sandflugt, som der stedse er i den Egn. For at de fattige i Hospitalet ikke skulle lide noget Tab af den Grund og for at Præsten desbedre kan blive ved Magt, bevilger Kongen, at Forstanderne for Hospitalet indtil videre aarlig maa oppebære Afgiften af Kronens Korntiende af Vadom Sogn og $\frac{1}{2}$ Læst Korn af Sundbye Sognetiende i Aalborghus Len, og at Hr. Hans Nielsen maa beholde den Afgift, han hidtil har svaret til Hospitalet, til sin egen Underholdning. Naar Korntienden af Vadom Sogn bliver ledig, maa Hospitalsforstanderne paa Hospitalets Vegne bortfæste den. J. R. 5, 118³.

— Miss. til Landsdommerne i Jylland. Denne Brevviser, Niels Søfrensen, der tjener Borgemester Friderik Christensen i Aalborg, har berettet, at Jens Pedersen i Vonsildt har fængslet hans Farbroder Niels Mortensen i Mielby i Aars Herred, ladet ham føre til Tinge og ladet gaa Dom over ham for en Sæk og noget Mel, som Niels Søfrensen formener har været Niels Mortensens egen Sæk og eget Mel, men alligevel er Niels Mortensen efter Herredsfogdens Dom bleven hængt i en Galge. Niels Søfrensen har derhos klaget over, at han, der havde indstævnet Sagen til Landstinget, ikke har kunnet faa nogen Dom der, og han

¹ Hakensr, Elbo H. ² Tr.: Dek. Mag. V. 118 f. ³ Tr.: Hofman, Fundationer IV. 140 f. (med Dato: 25. Marts).

har begæret Forskrift til dem om at indstævne Sagen for sig og dømme deri. Hvis Sagen er forløben, som berettet, og allerede har været indstævnet for Landstinget, forekommer det Kongen meget sølsomt, at de ikke have ført den til Ende, og det befales dem paany at stævne Sagen i Rette, kalde baade Jens Pedersen i Vonsildt, Herredsfogden og hvilke andre, der maatte have dømt over Niels Mortensen, for sig, nøje undersøge alle Sagens Omstændigheder og uden videre Forhaling afsige Dom om Lovligheden af Niels Mortensens Domsfældelse og Henrettelse og give Dommen beskrevet. J. T. 4, 144 b.

26. Marts (Mbbvn.). Miss. fra Regeringsraadet (N. Kaas, P. Munk, J. Rosenkrantz og C. Valkendorf) til Gert Rantzau, Embedsmand paa Kroneborg. Det har modtaget hans Skrivelse, hvori han melder, at han har gjort et Overslag over den Fetalje, han har i Forraad paa Slottet, og formener at kunne slaa sig igennem med den til Paaske, hvis det paa vedlagte Seddel optegnede maa blive sendt ham. Raadet vil sørge for, at Spæk og Havre skal blive sendt ham; Faar, Lam og Høns maa han selv lade købe, saa mange som muligt, og der sendes ham til det Brug kgl. Pasbord baade for Skaane og Sjælland. Da han har berettet, at der behøves en stor Hob Ved til Slottet, og at Bønderne formedelst andet Arbejde ikke kunne køre Veddet, befales det ham at lade Bønderne køre saa meget Ved som muligt, førend de begynde at pløje, og derefter meddele Regeringsraadet, hvad der kommer til at mangle; det vil saa sørge for, at det skal blive ført did. Da han har erindret om det Kontrafej, Regeringsraadet sidste Sommer fik af ham, og har sendt et, der er lige saadan som dette, med Anmodning om at faa det i Stedet, tillader Regeringsraadet ham at udtage det hos Guldsmiden, hvis det er lige saadan, som det Regeringsraadet fik af ham; Regeringsraadet vil siden sørge for, at det bliver betalt. Han anmodes om enten hos Dronningen eller andensteds at skaffe bestemt at vide, hvor længe Kongen af Skotland vil blive her i Riget, for at Regeringsraadet kan vide at træffe Bestemmelse baade om de Herremænd, der skulle med paa den skotske Rejse, og hvoraf de fleste allerede ere komne, og om andre Ting, der skulle bestilles og forordnes. Orig. (Bil. t. Rentemesterregnsk.).

27. Marts (—). Miss. til Ofve Lunge. Kronens Bønder i Aars Herred under Aalborghus have berettet, at de, da det

faldt dem besværligt at føre det Brød, som de skulde lade bage, tilbage til Slottet, have sluttet Overenskomst med en Borger i Aalborg, Anders Christensen, om paa deres Vegne at bage det Brød, de for deres Part skulde levere, og at han ogsaa fra Slottet har faaet 31 Tdr. Rug, som han skulde bage i Brød, men for nogen Tid siden er hans Gaard med Kornet og alt hvad han ejede brændt, og de anmode derfor nu om at faa de 31 Tdr. Rug eftergivne. Kongen har bevilget dette og befaler ham at lade baade dem og Borgeren være fri for Tiltale. J. T. 4, 145 b.

27. Marts (Kbhvn.). Miss. til Borgemestre og Raad i Kolding. Hr. Joen Jensen i Gamsted har berettet, at hans afdøde Søster har været gift med Ebbe Knudtsen i Kolding og har efterladt sig en Dreng, og at Faderen ikke har skiftet med Barnet efter Moderens Død, men unyttelig har fortæret og forkommet største Delen af Godset og formodentlig aldeles vil forkomme det, hvis der ikke i Tide føres tilbørlig Opsigt dermed. Da Borgemestre og Raads og Byfogdens Embede medfører, at de skulle forsvare Enker og faderløse Børn, saa vidt Lov og Ret er, befales det dem at overtage Værgemaal for Barnet, med det allerførste paa Barnets Vegne at holde Skifte med Ebbe Knudtsen og nøje paase, at Barnet faar, hvad det skal have efter sin Moder, og at dette siden forvares til Bedste for Barnet, saafremt de eller deres Arvinger ikke selv ville staa til Rette derfor. J. T. 4, 146.

28. Marts (—). Aab. Brev om, at den fyenske Skæppe skal bruges paa Langeland. F. og Sm. R. 2, 25 b. K. (Tr.: CCD. II. 553 f.).

— Miss. til Lodvig Munk paa Ørum om at lade Søstrene Fru Maren Høgsdatter og Hustru Anne Høgsdatter faa den Arv, som er tilfalden dem efter deres afdøde Søster Fru Inger, og hvis Fru Inger er bleven ham noget skyldig, tiltale dem for deres tilbørlige Dommere. Udt. i J. T. 4, 146 b.

30. Marts (—). Miss. til Morten Venstermand. Peder Møller i Nogle Mølle paa Halsnes under Frederiksborg Slot har berettet, at Møllen og det Boskab, han har haft deri, for nogen Tid siden er brændt ved Vaadeild, og har derhos begæret at faa den bygget op igen og derefter at faa den for samme Landgilde som tidligere. Morten Venstermand skal med det første genopbygge Møllen, lade bygge 2 Kværne derpaa, hvis de kunne bruges dertil, og i saa Tilfælde forhøje Landgilden, saaledes som han nu anser

det for gavnligst for Kronen. Det, han anvender paa Møllen, skal han indskrive i sit Regnskab. Sj. T. 17, 260.

30. Marts (Kbhvn.). Miss. til Børge Trolle til Troldholm om straks at begive sig til Gedtsjør, træde ind paa Skibet Michel og med det overføre de fremmede Herrer og Fyrster, som Kongen venter med det første ville komme til Wernemynde, derfra til Gedtsjør. Her skal han faa nærmere Bekeed af Hack Ulstand. Han fritages for Rejsen til Skotland. Sj. T. 17, 260 b.

— Miss. til Morits Podebusk. Da nogle af de gode Mænd, der i den afdøde Konges Tid fik Befaling til at dømme i Trætten mellem ham og Henrik Ramel om Fiskeri ved deres Gaarde Beckeskouf og Carsholm¹, siden ere døde, anmodes han om paa sin Side at tiltage nogle andre, hvilket Henrik Ramel ogsaa vil gøre, og indsende Fortegnelse over dem til Kancelliet, for at der paany kan udgaa Befaling til gode Mænd, der en Gang for alle kunne adskille dem om denne Trætte. Han skal befale sin Foged og sine Fiskere og Folk ikke i nogen Maade, enten med Trusler eller Slagsmaal, at befatte sig med Henrik Ramels Folk, førend Sagen bliver paadømt; det samme skal Hendrik Rammel befale sine Folk. K. Udt. i Sk. T. 2, 87.

— Miss. til Kronens Bønder og Tjenerne i Sønder og Nære Herreder paa Langeland. Da Færgebroen ved Sposbiørg mellem Langeland og Laaland skal være meget brøstholden og forrige Vinter skal være bortdrevet af Is, saa der intet kan ud- eller opskibes ved Broen, befales det strengelig dem alle at hjælpe til med Istandsættelsen af Broen, naar de tilsiges af Breide Rantzau, Embedsmand paa Tranekier, eller hans Fuldmægtige, saa baade de selv og andre uden Fare kunne ud- og opskibe Gods der. Breide Rantzau skal skaffe dem Tømmer til Istandsættelsen i Kronens Skove. Enhver, der ikke vil hjælpe med ved Istandsættelsen, vil blive straffet som ulydig mod Kongens Bud. F. og Sm. T. 2, 106.

31. Marts (—). Forleningsbrev for Peder Mickelsen, Skolemester i Randers, paa det Vikarie i Aarhus Domkirke, som Hr. Anders Skrifer, Vikar i Aarhus Domkirke, nu er forlenet med, dog først at tiltræde efter dennes Død. Naar han ikke bruges i andet Kald i Kirken eller Skolen, skal han residere ved Domkirken. J. R. 5, 118 b.

¹ Carsholm, Villands H.

1. April (Kronberg.). Forleningsbrev for Biørn Knudsen, Landsdommer i Sønderhalland, der for nogen Tid siden er bleven beskikket til ogsaa at være Landsdommer i Nørrehalland, paa Yddergaard i Hiordtsberg Sogn i Aarsted Herred, uden Afgift, saalænge han er Landsdommer, da han har berettet, at det vil falde ham meget besværligt, naar han skal rejse fra det ene Lands-ting til det andet, at ligge og tære paa sin egen Pung, og derfor har anmodet om at blive forlenet med en af Kronens Gaarde i Nærheden af Falkenberg, for at han dér kan have bekvemt Natteleje. Sk. R. 2, 42 b.

2. April (—). Miss. til de Enkefruer, der i Anledning af nogle fremmede Fyrsters Ankomst to Gange¹ have faaet Ordre til at møde i Helsingør, sidste Gang den 4. April, for at være hos Kongens Moder, om ikke at møde før Palmesøndag, 12. April, da Kongen ikke venter de fremmede Fyrster før ved den Tid og derfor anser det for unødvendigt, at de møde saa tidligt og ligge der og tære paa deres egen Bekostning. Sj. T. 17, 261.

3. April (Mbhvn.). Miss. fra Regeringsraadet til Fru Anne Bild til Gierskouf, Hans Skinkels Enke. Forrige Aar bevilgede hun paa Dronning Sophies Begæring, at hendes Datter, Jomfru Karen Skinkel, maatte følge Dronningens Datter, Dronning Anna, til Skotland og blive et Aar hos hende, hvorfor Dronningen naadigst takker hende. Rejsen blev imidlertid ikke til noget paa den Tid, men blev formedelet allehaande indfaldne Ulejligheder opsat til nu paa Foraaret, da den igen skal begyndes, og Dronningen har derfor paany skrevet til hende om at lade Datteren følge med til Skotland, hvilket hun ogsaa har bevilget paa det Vilkaar, at Datteren maa komme tilbage igen med de Skibe, der følge Dronning Anna over. Da Dronning Anna imidlertid kommer som fremmed til Landet og ikke har nogen hos sig, som hun er kendt med og kan have daglig Omgang med, har Dronning Sophie begæret, at Jomfru Karen maa blive et Aar hos Dronning Anna i Skotland, og anmodet Raadet om i hendes Navn at skrive til Fru Anne derom; Dronningen vil sørge for, at hendes Datter efter et Aars Forløb skal blive ført tilbage med god Befordring, og vil iøvrigt bekende det med al Gunst. Regeringsraadet anmoder Fru Anne om at gaa ind paa Dronningens Begæring i Betragtning af, at Dronning Anna er

¹ 12. Jan. og 23. Febr. 1590.

fremmed i Landet og ikke har nogen bekendt hos sig i sit Kammer, som hun daglig kan omgaas med, og at meddele Raadet sin Beslutning, for at det kan give Dronningen Besked. F. og Sm. T. 2, 107.

3. April (Mbhv.). Miss. til Lauritz Brockenhuus om paa Kongens Vegne med det første at modtage 4 Jærnstykker af Niels Bild til Rafnholdt, hvilke denne har staaende paa Ryegaard, give Kvittans for dem og lade dem føre til Nyborg og derfra til Københavns Slot med det første Skib, der afgaar fra Byen. F. og Sm. T. 2, 108.

4. April (—). Mageskifte mellem Fru Karren Friis til Vorgaard, Biørn Andersens Enke, og Kronen. J. R. 5, 119. (Se Kr. Sk.).

6. April (—). Ny Bestalling for Andres Thiide, der tidligere har tjent Kong Frederik II som Instrumentist og passet sin Bestilling flittigt, som kongelig Instrumentist med en aarlig Løn af 40 Dlr., 6 Dlr. i Maanedspenge, en sædvanlig Hofklædning og fri Bolig, saasnart noget bliver ledigt i Kongensgade. Hans Løn skal regnes fra 27. Nov. 1589. Kongen har endvidere antaget ham til sin Organist og til at slaa paa Orgelet og varetage Tjenesten, hvor Kongen har sin Hoflejr, for hvilket Arbejde han aarlig skal have 10 Dlr., alt at udrede af Rentekammeret. Sj. R. 13, 137.

— Miss. til Tolderne i Helsingør. Da der er kommet et Skib med nogle »Stykker« Vin til Sundet, befales det dem paa Kongens Vegne at tage Vinen, betale den af Tolden og levere den til Hofskænk Hans Straalendorff, der har faaet Ordre om, hvorledes han skal forholde sig med den. De skulle foresøbig anholde den Vin, der ankommer i Sundet, indtil de faa nærmere Besked fra Regeringsraadet, om dette paa Kongens Vegne vil beholde noget deraf eller ej. Sj. T. 17, 261 b.

— Miss. til Envoldt Kruse. Da denne Brevviser, Gregorius Tressou, som Kongen har antaget til Kapelmester, har gjort stor Bekostning paa Rejsen her ind i Riget, har Kongen til Afholdelse heraf foræret ham 30 Dlr., hvilke Envoldt Kruse skal betale ham. Orig. (Bil. t. Rentemesterregnsk.). Udt. i Sj. T. 17, 261 b.

— Miss. til Kapitlet i Roskilde. Denne Brevviserske, Sibilla, Folquar Johansens Datter, i Helsingør, har berettet, at Lorentz Langemand i Hamborg for nogen Tid siden har lagt sig efter

hende, ved sin indstændige og idelige Bøn og Begæring i en særlig Mening har overtalt hende og i Præstens og andre Godtfolks Overværelse trolovet sig med hende, men siden er han rejst fra hende og stiller sig nu an, som om han letfærdigt vil gaa fra sit Ægteskabsløfte. Kongen har i den Anledning meddelt hende Stævning over ham, at han skal møde for Kapitlet den første Tamperdag før Paaske, for at der kan blive dømt om Trolovelsen, og befaler det, da saadan Letfærdighed ikke kan tillades, at undersøge Sagen grundigt, naar den kommer for, og afsige Dom om, hvorvidt Ægteskabsløftet og Trolovelsen efter Ordinansen ere saa rigtige, at de bør holdes, eller ej. Kapitlet skal paase, at hun faar Ret over ham, saa hun ikke skal have noget at klage over. Hvis Lorentz Langemand ikke møder personlig, skal Kapitlet tage Forpligtelse af hans Fuldmægtig om, at Lorentz Langemand under Straf af en Pengebøde inden en bestemt Tid vil efterkomme den af Kapitlet afsagte Dom. Gør han ikke det, skal Summen være forfalden til de fattige og Lorentz Langemand alligevel være forpligtet til at efterkomme Dommen. Sj. T. 17, 261 b.

6. April (Kbhvn.). Miss. til Rektor og Professorer ved Universitetet i København. Hoslagt sendes dem en Supplikats fra denne Brevviser, Olluf Pedersen i Valore, med Ordre til at erklære sig til Regeringsraadet om, hvorledes Sagen forholder sig, for at Raadet kan vide at give Olluf Pedersen Besked, hvis han paany henvender sig. Orig. (underskreven af N. Kaas, P. Munk, J. Rosenkrantz og C. Valkendorf) i Konsistoriets Arkiv Pk. 101¹.

— Miss. til Erik Lunge. Mogens Gyldenstjerne til Stiernholm har berettet, at der er Strid mellem ham og hans Medarvinger om nogle uskiftede Skove og om deres Arveskifte, og at de til Afgørelse af denne Strid alle have berammet et Møde i København 10. Aug. Da Christen Munks Børn, for hvem Mogens Gyldenstjerne er Værge, paa deres afdøde Moders² Vegne ere Medarvinger og Parter i Striden, finder han sig besværet ved at skulle varetage deres Interesser og har derfor anmodet om, at der i hans Sted maa blive beskikket en god Mand til at paase, at Christen Munks Børn ikke komme til kort ved Forhandlingen mellem

¹ Efter den vedlagte Erklæring af Rektor og Professorer ved Universitetet til Regeringsraadet havde Olluf Pedersen fremsat forakkelige Klager over Universitetets Foged, fordi han var bleven ndvist af sin Gaard, hvilket efter Erklæringen skyldtes, at han havde ladet Gaarden forfalde. ² Dorothea Gyldenstjerne.

Arvingerne. Det befales Erik Lunge at møde i København paa den Tid, ovennævnte Møde er berammet, antage sig Christen Munks Børns Sag og paase, at de ikke komme til kort, saaledes som han vil forsvare for Gud, Kongen og Børnene. J. T. 4, 147.

7. April (Kbhvn.). Miss. til Roskilde Kapitel. Det har i Anledning af, at Præsten til Giefninge og Svoersløf Sogne, der efter Kongens Faders Forordning ere Annekser, nu er død, forespurgt, hvorledes det skal forholde sig med disse Sogne, da Giefninge Sogn er perpetueret til Graabrødre Kirke og Jus patronatus til Svoersløf Kirke hører under Roskildegaard. Det skal sende et af Kapitlets Medlemmer til Regeringsraadet for at berette, hvorledes det forholder sig, saa man siden kan forordne, hvad ret og billigt er. Sj. T. 17, 262 b.

— Miss. til Mandrup Parsberg om at lade Kronens og Adelens Tjenere i Skanderborg Len faa nødterftig Ildebrændsel og Bygningstømmer i Lenets Skove og udvise dem det, hvor det skader Skoven mindst; ligeledes skal han af Slottets Skove lade Glasbrænderen i Glashytten faa, hvad han behøver til Glashytten. Udt. i J. T. 4, 147 b.

8. April (—). Kvittans til Manderup Parsberg til Hagisholm, Embedsmand paa Skanderborg, paa hans Regnskab for Indtægt og Udgift af Aarhusgaards Len, for den i Lenet faldne gejstlige Jurisdiktion og de i Lenet oppebaarne Penge- og Madskatter fra 1. Maj 1584, da han fik Lenet, til 1. Maj 1589, da han med klart Inventarium og Ejendomsbreve overleverede det til Knud Brahe til Tostrup. Han blev intet skyldig. Sj. R. 13, 137 b. J. R. 5, 121 b.

— Miss. til Mandrup Parsberg. Da han i Inventarium paa Skanderborg har modtaget noget gammelt forslidt rødt Engelst, der skal have været draget omkring i Stuer, og noget gammelt forslidt grønt Engelst, der skal have været draget omkring i Stuerne paa Jagtuset i Rye, befales det ham at uddele alt dette Engelst til fattige Folk. Af det gamle Kobber, som han har modtaget i Inventarium efter Vægt, skal han tage saa meget, som behøves til at beslaa Døren og Fjællevinduerne for Brevkammeret paa Skanderborg med, og med det første lade Døren og Fjællevinduerne beslaa dermed. Udt. i J. T. 4, 148.

8. April¹ (Kbhvn.). Miss. til Albret Friis. Fru Maren Bilde, Laurits Skrams Enke, har berettet, at han har ladet hende og hendes Tjenere tiltale og forfølge for noget Elleris, hun har ladet hugge i en Eng i Torild Herred ved Vejle, som hun efter sin Husbondes Død har fæstet for aarlig Afgift til Kronen af Lensmanden paa Koldinghus. Da hun har ladet Ellerisene hugge i den Formening, at Engen kunde forbedres derved, og ikke for at skade Kronen, skal han lade Tiltalen og Forfølgningen falde og ikke hindre hende i yderligere at lade Engen gøre ryddelig, saa vidt det kan ske uden Skade for Kronen. J. T. 4, 148 b.

9. April (—). Bestalling for Mickel Lange, Salpetersyder, paa at samle og syde Salpeter i Kallundborg, Andtvorskouf og Sors Klosters Len, dog maa han intet sælge til andre end Kongen og intet udføre af Riget uden Kongens Tilladelse. Udt. i Sj. R. 13, 138.

— Skibsartikler for den Flaade, med hvilken Admiral Peder Munk skal ledsage Kong Jacob VI og Dronning Anna til Skotland. Sj. R. 13, 138. (Se CCD. II. 554).

— Aab. Brev om Forbud mod at drive Landekøb i Skaane, Halland og Blekinge. Sk. R. 2, 43 b. (Tr.: CCD. II. 555 f.).

10. April (—). Miss. til Mandrup Parsberg om at have Horsens i Befaling og Forsvar og paa Kongens Vegne føre Tilsyn med alt i Byen, saa ingen bliver forurettet mod Lov og Ret. J. T. 4, 149.

— Følgebrev for samme til Borgerne i Horsens. Udt. i J. T. 4, 149.

11. April (—). Miss. til Steen Brahe om at fritage Nis Mortensen, Nis Mogensen, Aage Jensen og Aage Ollufsen i Lunde-hede² i Mielby Sogn og Pernille Truesdatter i Dragbiørg i Glim-agger Sogn for dette Aars Landgilde, da deres Gaarde ere brændte med Korn og hvad de havde og de ere blevne forarmede. K. Udt. i Sk. T. 2, 87.

— (Kronberg). Følgebrev for Jørgen Brahe til Gundstrup til Kronens Bønder under Varberg Slot og Aas Kloster, som Anders Bing sidst havde i Værge. Udt. i Sk. R. 2, 45.

¹ J. T. har: 18. April, hvilket sikkert er en Fejlskrift for: 8. April, jvfr. Dateringsstedet; Brevet er ogsaa indført mellem Breve af 8. og 10. April. ² Lunnahöja, V. Gyngø H.

11. April (Kronberg). Forleningsbrev for Christoffer Parsberg til Sædal paa Salten Len i Norge, uden Afgift fra 1. Maj 1590 til 1. Maj 1591. J. R. 5, 122.

— Følgebrev for Christoffer Parsberg til Bønderne i Salten Len. Udt. i J. R. 5, 122 b.

13. April (—). Miss. til de Fruer, som tidligere¹ have faaet Brev om at drage paa Koldinghus. Kongen takker dem, fordi de flittigt have efterkommet hans tidligere Skrivelse til dem om at forsyne sig med Tapetseri, flamske Sengklæder, Omhæng til Senge og andet til Dragning af Gemakkerne paa Koldinghus i Anledning af Kongens Søster, Frøken Elitsabets Bryllup med Hertug Hendrik Julius af Brunsvig og Lynøborg den 14. Juni. Da der nu for adskillige Aarsagers Skyld er truffet anden Bestemmelse om Brylluppet, er det unødvendigt, at de besvære sig mere med Dragningen. Sj. T. 17, 263.

— (Mbhvm.). Miss. til Casper Markdanner. Da der nu er truffen anden Bestemmelse om Kongens Søster, Frøken Elisabeths Bryllup, skal han indtil videre opsætte Bygningen af den Sal paa Koldinghus, hvorom han tidligere har faaet Skrivelse², men holde det Tømmer, han har samlet dertil, i Forvaring, indtil han faar nærmere Besked. Kongen har sendt de Fruer, der vare tilforordnede til at drage Salen og Gemakkerne paa Slottet, Afbud, saa han skal ikke indrette sig paa noget med Hensyn til dem. Han skal med det allerførste sende Regeringsraadet klar Fortegnelse over den Fetalje og andet, som er sendt did til Slottet fra andre Len til Brug ved Brylluppet, saa Raadet paa Kongens Vegne kan bestemme, hvor det skal bruges og sendes hen. J. T. 4, 149 b.

14. April (Kronberg). Bestalling for Admiral Peder Munk som Hovedsmand paa Kongens eget Livskib Gideon og Admiral over den Skibsflaade, der skal ledsage Kong Jacob af Skotland og hans Gemalinde Dronning Anna, Kongens Søster, til Skotland. Hvis han paa denne Rejse paa Rigets Strømme i Vestersøen kan opsørge Sarsvære, der tilføje den søfarende Mand Skade, skal han begive sig efter dem med Flaaden, skaffe sig Oplysning om dem og, hvis han er dem stærk nok, i Forening med de andre Skibe se at bemægtige

¹ 11. Jan. 1590. ² 11. Jan. 1590.

sig dem og føre dem til København. Hvis de ere ham for stærke, maa han passe paa ikke ubeskedentlig at føre Kongens Skibe i Fare, men skal ellers i alle Maader forholde sig saaledes med Kongens Skibe, som det sømmer sig en ærlig og ærekær Mand. Sj. R. 13, 145 b.

14. April (Kronborg). Pasbord for Henrik Gyldenstjerne, Embedsmand paa Baahus, der med Kongens Skib Josaphat skal følge Admiral Peder Munk til Skotland og tilbage igen. Hvis han paa Rejsen træffer Sørøvere paa Kronens Strømme, skal han se at bemægtige sig dem og føre dem til København. Han skal i alle Maader rette sig efter Admiralens Ordre. Kongen beder sine Venner og Naboer og befaler sine Embedsmænd og Undersaatter at hjælpe Henrik Gyldenstjerne paa det bedste og, hvis han af Storm og Uvejr trænges ind i nogens Havne eller Strømme, at undsætte ham med Ankere, Tov, Folk, Fetalje og andet. — Register paa de Skibshovedsmænd, der fik Pasbord: Admiral Peder Munk, Steen Brahe, Brede Rantzau og Lieutenant Steen Matsen paa Gideon; Henrik Gyldenstjerne, Underadmiral, og Hans Cantzeler, Lieutenant, paa Josaphat; Alexander Duram og Claus Bilde, Lieutenant, paa Raphael; Niels Skinkel og Jacob Trøsgaardt, Lieutenant, paa Gabriel; Kieldt Baad paa den blaa Løve, Jørgen Muus paa Falk von Bergen; Hans Rostock paa den hvide Due; Hans Simensen paa Musen; Joen Teest paa Rosen; Hertvig Brun paa Lille Fortun; Jørgen Høg paa den graa Falk og Peder Videll paa Unge Hjort. Sj. R. 13, 144 b.

— Miss. til Landsdommerne i Jylland. Fru Maren Bilde, Laurits Skrums Enke, har berettet, at der er Trætte mellem hende og Mændene i Illinge¹, og at disse sidste have erhvervet nogle Tingsvidner i Sagen, men da hun vilde lade tage Tingsvidne derimod, som var et Tingsvidne af henved 50 Mand, hun kunde have faaet, og to Gange har haft dem paa deres Værneting og en Gang paa Landstinget for at bekende deres Sandhed om den Brug, hendes Tjenere i Hornstrup have haft i Illing Mark med Tørvægrost og Fædrift om Vinteren, er hun bleven hindret deri ved Skudsmaal og paa anden Maade, da en af Illing Mænd er Herredsfoged i Herredet, og hun har derfor begæret at blive hjulpen til at faa Vidnesbyrdene forhørte paa Landstinget. Det befales dem at indstævne hendes Vidnesbyrd for sig paa Landstinget, give hende

¹ Jelling, Tørrild H.

disses Bekendelse beskreven under deres Signeter og siden, naar Vidnesbyrdene fra begge Sider blive indstævnedes for dem, afsige endelig Dom om, hvilke der bør blive ved Magt og hvilke ikke, og give alt beskrevet. J. T. 4, 150.

16. April (Kronborg). Aab. Brev til Indbyggerne i Danmark om, at den for nogen Tid siden¹ til 21. Juni udskrevne Herredag formedelst indfaldne højvigtige Forhindringer med Rigsraadets Samtykke er udsat til Søndag efter St. Jacobi ap. Dag, 26. Juli, da den skal holdes i Kolding. Sj. T. 17, 263.

— Miss. til Stiftslensmændene² om straks at forkynde det aabne Brev angaaende Udsættelsen af Herredagen paa alle Herredsting og i alle Købstæder i deres Stift og at lade forkynde, at alle de til den første Herredag udtagne Stævninger skulle gælde til den nu udskrevne Herredag. Sj. T. 17, 264.

— Miss. til Landsdommerne² om straks at forkynde det aabne Brev angaaende Udsættelsen af Herredagen paa Landstinget og at lade forkynde, at alle de til den første Herredag udtagne Stævninger skulle gælde til den nu udskrevne Herredag. Sj. T. 17, 264 b.

17. April (—). Miss. til Borgemestre, Raad og Byfoged i København om at undersøge, hvem af Borgerne der have været Aarsag til, at Hertugen af Brunsvigs Folk have maattet holde i Gaderne, sætte dem i Fængsel og sende en Fortegnelse over deres Navne til Kronborg til Regeringsraadet. Udt. i Sj. T. 17, 265 b.

— Miss. til Borgemestre og Raad i Malmø. Hoslagt sendes dem en Supplikats fra denne Brevviser, Rudolf Schlörff (Schurff?) i Rostock, angaaende hans Tilgodehavende hos en af deres Medborgere, ved Navn Pasche Kron. Da Tilgodehavendet har været ham forholdt i lang Tid, paalægges det dem at hjælpe ham til hans Betaling, saa Kongen kan blive fri for videre Klager. K.

18. April (—). Aab. Brev om, at Kongen har bragt i Erfaring, at den stadige Strid og de mangfoldige Klager mellem Forstanderen for Kommunitetet og de 100 Studenter væsentlig have deres Oprindelse af, at den af Kong Frederik II og Rigsraadet givne Fundats ikke overholdes, idet de Ekspektanter, der af Naade og som en Almisse have faaet hvad der blev tilovers af

¹ 22. Febr. 1590. ² De samme som ved Brevene af 22. Febr. 1590.

Retterne, som kom paa Bordet for de 100 Studenter, uden at der blev baaret noget af det ud i Køkkenet til Forstanderens Folk, have villet tilholde sig dette som en Ret, saa at de 100 Studenter skulle bespises saa rigeligt, at Ekspektanterne rundeligt kunne have deres Føde af det, der bæres ud fra Bordene. For at faa Ende paa Striden og Klagerne, befaler Kongen Theologerne og Decanus ved Universitetet herefter at ordne det saaledes, at kun de 12 nærmeste Ekspektanter skulle have den Almissee, som falder af de 100 Studenter's Borde, hvilket straks skal bæres ud til dem af Kommunitetets Famulus, saa at de ikke komme ind i Kommunitetet, før end de indtages paa Kost der. Ville de ikke lade sig nøje hermed, skal Almissee fratages dem og gives til andre, der ville modtage den med Tak. Forstanderen skal passe, at de 100 Studenter bespises tilbørligt, og at de faa saa meget paa Fadene, at de ikke skulle løbe til Spisevinduet og begære mere; mangle de noget, skulle de give ham det tilkende. Theologerne skulle alvorligt passe, at Fundatsen overholdes baade med Hensyn til de sædvanlige Exercitier og andet, og skulle paany tage Provsten og Dekanen i Ed paa, at de ikke ville se gennem Fingre med nogen, saafremt de ikke selv ville have deres Kost forbrudt. Sj. R. 13, 146 b¹.

18. April (Kronborg). Aab. Brev til Kronens Bønder under Solte Slot. Kongen har erfaret, at mange af dem tidligere have understaaet sig til at hugge til eget Brug i Slottets Skove efter eget Tykke og uden Anvisning eller Samtykke af Lensmanden eller hans Foged, hvorved Skovene ere blevne forhuggede, ligeledes at nogle af dem tidligere have tilholdt sig Frihed for Ægt og Arbejde, hvilket saa blev dem forbudt ved et Brev af Kongens Fader. Da mange af dem endnu understaa sig til ikke at efterkomme Kongens Faders Brev og vedblivende ville tilholde sig Skovhugst og Frihed for Ægt og Arbejde, befales det strengelig alle og enhver at rette sig efter Kongens Faders Brev, saafremt de ikke ville straffes for Ulydighed. Sj. T. 17, 265 b.

— Miss. til Borgemestre, Raad og Byfoged i København angaaende Albret Chrestensens Tiltale til Borgemester Jacob Skriver i København. Sj. T. 17, 266. (Tr.: KD. IV. 691).

— Aab. Brev om, at der er Trætte mellem Mogens Gyldestjerne til Biersgaard og Kronen om et Markeskel,

¹ Tr.: Børdam, Kbhvns. Universitets Hist. 1587—1621. IV. 342 f.

som Oldinge have gjort mellem Pinnerup Fang og Mogens Gyldenstjerne, og at der siden Oldingenes Fastsættelse af Markeskellet er udgaaet kgl. Befaling til gode Mænd om at møde paa Aastederne, undersøge Forholdene og, hvis Markeskellet ikke er gjort rigtigt, ride og gøre et ret Markeskel, hvilken Befaling formedelst forskellige Forhindringer endnu ikke er bleven fuldført og heller ikke saa snart kan blive det, da Steen Brahe, der har Kronens Gods i Forsvar, ved Rigets mærkelige Bestilling er forhindret i at være til Stede. For at den i Befalingen nævnte Skov og Ejendom ikke skal blive forhugget eller ødelagt til Skade for begge Parter, medens Trætten staar paa, forbydes det alle, der mene at have nogen Ret til Skoven eller Ejendommen, at hugge deri eller paa nogen Maade formindeke eller ødelægge noget deri, da alt skal staa i Fred og Kvæstad, indtil Steen Brahe kommer fri af Rigets Bestilling og ovennævnte Befaling bliver fuldført. Gør nogen det, vil han blive straffet for Foragt mod Kongens Bud. Sk. R. 2, 45.

18. April (Kronborg). Miss. til Pouel Hvitfeldt til Snidstrup, Befalingsmand i Halmsted Herred, og Olluf Rosensparre til Skarolt. Da Jørgen Brahe til Gundestrup, der er bleven forlenet med Varberg Len, er forhindret i Rigens Rejse og Bestilling, skulle de efter hans nærmere Anmodning møde paa Varberg Slot, naar Fru Anne Pedersdatter, Anders Bings Enke, skal levere det fra sig, undersøge, hvad Krigsmunition, Inventarium, Breve, Registre, Jordebøger, Kvæg, Bo og Boskab der findes, og om det er gammelt eller nyt, optage Register derover under deres Signeter og straks levere Registret til Jørgen Brahes Fuldmægtig. Sk. T. 2, 87 b. K.

— Miss. til Fru Anne Anders Bings om at overlevere Varberg Slot med Inventarium og andet til Pouel Hvitfeldt og Olluf Rosensparre, da Jørgen Brahe formedelst den skotske Rejse ikke selv kan være til Stede og modtage det, og tage Bøvis af dem derfor. Sk. T. 2, 88. K.

—¹. Miss. til Olluf Rosensparre. Da Jørgen Brahe til Gundestrup, der for nylig er bleven forlenet med Varberg Slot og Len, i Forening med nogle andre Raader og gode Mænd er beskikket til at følge Kong Jacob VI af Skotland og hans Gemalinde, Dronning Anna, Kongens Søster, til Skotland, vil det være nødvendigt, at der

¹ Brevet er i Sk. T. urigtig dateret; København.

forordnes en anden god Mand i Slotsloven paa Varberg til at have Tilsyn med alt i Jørgen Brahes Fraværelse. Det befales Olluf Rosen-sparre straks, naar Jørgen Brahe tilsiger ham, at begive sig ind paa Varberg Slot og, medens Jørgen Brahe er paa Rejsen, holde Slottet i en Slotslov og god Forvaring, Kongen og Riget til troer Hænde, og passe godt paa, at intet bliver forsømt. Hvis han erfarer nye Tidender, der maatte angaa disse Riger og Lande, skal han straks meddele Regeringsraadet dem. Sk. T. 2, 89 b.

18. April (Kronberg.). J. T. 4, 148 b, se 8. April.

— Miss. fra Regeringsraadet til Falk Gjæ. Regeringsraadet har modtaget hans Skrivelse om en af Frimændene der paa Landet [Bornholm], Peder Gagge, der nogle Gange har slaet Folk ihjel baade der paa Landet og andensteds, hvori han spørger, hvad han skal gøre med dette Menneske, om han skal lade ham indmure der paa Slottet eller sende ham til Draxholm. Da Peder Gagge er en fri Mand, anser Regeringsraadet det ikke for raadeligt at lade ham indmure eller sætte i et ubekvemt Fængsel, førend der er gaaet Dom over ham, og beder derfor Falk Gjæ holde ham i god Forvaring paa Slottet [Hammershus] indtil førstkommande Herredag og da stille ham i Rette for den udvalgte Konge og Regeringsraadet; han skal befale Peder Gaggens Modparter at udtage Stævninger over ham. Sk. T. 2, 89. K.¹

— Miss. til Erik Lykke paa Gulland. Da Kongen har tilladt Hack Ulfstand til Sommer at lade bryde en Skibsladning hugne Sten paa Gulland til hans eget Brug, skal Erik Lykke være hans Fuldmægtig behjælpelig med at faa Stenene, skaffe ham Hjælp til at bryde disse og siden lade dem føre ned til de Ladesteder, hvorfra det falder ham bekvemmost at lade dem udskibe. K. Udt. i Sk. T. 2, 88 b.

20. April (—). Forleningsbrev for Lauge Urne til Belteberg som Landsdommer i Skaane paa Elleholm Gaard, uden Afgift, saalænge han er Landsdommer. Sk. R. 2, 46.

21. April (—). Bestalling for Hans Mariagger, der er antaget til at besørge Sangen i den tyske Kirke i København paa Søn- og Helligdage, saa ofte der holdes Prædiken, og til at ringe Klokken til Prædiken, med en aarlig Løn af 50 gl. Dlr., en sædvanlig Hofklædning som en af Kongens Kantorer og fri Bolig eller Penge til at leje sig en bekvem Bolig for. Sj. R. 13, 147 b.

¹ Tr.: Hübner, Aktst. til Bornholms Hist. S. 505 f.

21. April (Kronborg.). Miss. til Tolderne i Helsingør om at levere 500 Dlr. til Dronning Anna af Skotlands Fuldmægtige. Udt. i Sj. T. 17, 266 b.

— Miss. til Tolderne i Helsingør om, at Rostock og Wismar i nogen Tid maa være fri for at svare Lastepenge. Sj. T. 17, 266 b. (Se CCD. II. 557).

— Miss. til Tolderne i Helsingør om at give Dr. Anders Krag og Christian Batt, Apotheker, 50 Dlr. hver til Indkøb af Medicin og Urter (»Gewurtz«) til den skotske Rejse. Udt. i Sj. T. 17, 267.

22. April (—)¹. Aab. Brev om, at Borgerskabet i Helsingør, hvis Sognepræst Hr. Rasmus, der i lang Tid har beklædt Embedet, nu formedelst Alderdom og Skræbelighed ikke længere kan forestaa det, indtil videre aarlig maa oppebære 200 Dlr. af Tolden til Hjælp til at lønne en Sognepræst med i Hr. Rasmus's Sted, saa Byen, hvortil der daglig kommer Folk af mange Nationer, altid kan have en duelig og lærd Mand til Sognepræst, der kan forestaa Kaldet tilbørligt, og Hr. Rasmus alligevel vedblive at have en ærlig Underholdning for sin tro Tjeneste. Pengene skulle beregnes fra Paaskedag 1590. Sj. R. 13, 147 b.

— Miss. til Hack Ulfstand, Hendrik Belov, Laurits Brockenhuus, Axel Brahe, Hans Johansen, Knud Grubbe, Peter Retz, Herman Jul, Erik Bilde, Hendrik Gjæ, Gabriel Sparre, Hans Spiegel, Peder Brahe, Knud Rud, Niels Parsberg, Eske Brock, Johan Urne og Johan Bernekov. Kongen har tidligere² skrevet til dem om at følge hans Søster [Elisabeth] til Brunsvig; hendes Bryllup med Hertug Hendrik Julius af Brunsvig har nu fundet Sted, og det er bestemt, at hun med det første skal følges til Brunsvig. Da Kongens Moder vil ledsage Datteren, anmodes de om at møde vel stafferede med deres Heste og Folk i Nykøbing Pinseaften, den 8. Juni, for at ledsage Kongens Moder og Søster til Brunsvig og Kongens Moder tilbage igen. Sj. T. 17, 267 b. Jvfr. 26. April.

— Miss. til Envold Kruse om at betale Frederik Hobe 50 Dlr., som han har givet 4 Wernominder Baade og de Styr mænd, der førte Hertugen af Brunsvigs og hans Hofsinders Gods til Kronborg i Følge med Kongens Skib Mickel, hvorpaa Hertugen selv var. Udt. i Sj. T. 17, 267.

¹ Dateringsstedet er i Sj. R. vistnok med Urette rettet fra Kronborg til København.
² 2. Marts 1590.

22. April (Kronborg). Miss. til samme om at give Henning Gjøe Kvittans for de 1600 Dlr., han blev skyldig af Nykøbing Slots Regnskab, og som Prinsen har eftergivet ham. Udt. i Sj. T. 17, 268 b.

— Miss. til Tolderne i Helsingør om at betale nogle Amer Vin, som Christofver Valkendorf havde ladet udtage til de fremmede Herrers Behov paa Vordingborg Slot. Udt. i Sj. T. 17, 268 b.

— Miss. til Breide Rantzau. Da der ved Tranekier skal være god Lejlighed til at anrette en Teglovn, skal han, hvis det kan ske uden Skade for Kronen, med det første lade Tegloven indrette, men passe godt paa, at Kronens Skove ikke blive forhuggede derved. F. og Sm. T. 2, 109.

— Miss. til Axel Brahe. M. Jacob Madtsen, Superintendent i Fyens Stift, har berettet, at der til Embedet er henvendt noget Gods i Fyen, og at afdøde M. Niels Jespersens Enke af Kongens Fader har faaet Livsbrev¹ paa en Gaard i Smidstrup af dette Gods. Da M. Jacob har anmodet om at faa Vederlag for denne Gaard, der saaledes er forlenet bort fra Embedet, skal Axel Brahe undersøge Gaardens Tilliggende og af Kronens Gods under Odensegaard udse en Gaard, der er lige saa god paa Landgilde og Ejendom som Gaarden i Smidstrup, og siden udlægge den til M. Jacob. F. og Sm. T. 2, 109.

— Miss. til Hans Lindenov til Ødtsløf og Tygge Krabbe til Burdstrup om at besigte Husene paa Skivehus og i Lade-gaarden, hvilke af dem der kunne istandsættes og hvilke der skulle opbygges fra ny af, og give Besigtelsen beskrevet. Udt. i J. T. 4, 150 b.

23. April (—). Nyt Forleningsbrev, gældende fra 1. Maj 1589, for Hendrik Belov til Spøtterup paa Skivehus Len. Han maa oppebære al Lenets visse Indkomst efter Jordebogen og al den visse gejstlige Indkomst efter Stiftets Jordebog til at lønne sig selv og sine og Slottets daglige Folk med, derimod skal han gøre Regnskab for den uvisse Rente, hvoraf han dog aarlig maa oppebære 100 gl. Dlr. Kongen forbeholder sig alene al Told, Sise og Vrag, som falder i Lenet. Han skal tjene Riget med 6 geruste Heste. J. R. 5, 122 b.

— Miss. til Tolderne i Helsingør. En Skipper fra Horn, ved

¹ 1. Juli 1594.

Navn Johan Sunersen, er sejlet gennem Sundet uden at fortolde rigtigt, hvorfor han er bleven dømt i Kongens Naade og Unaade og hans Skib og Gods forbrudt til Kongen, saa han nu gaar her i Borgen. Kongen har dog nu for Guds Skyld benaadet ham paa Livet, givet ham Skib og Gods tilbage og fritaget ham for den Bestriking, han er i, mod at han for sin Forseelse betaler 400 gl. Dlr. Naar han har betalt disse eller stillet Borgen for dem, skulle Tolderne lade ham være fri for al Tiltale. Sj. T. 17, 270.

23. April (Kronborg). Miss. til Erik Valkendorf om i Sten Maltessens Fraværelse at ligge i Slotsloven paa Kroneborg Slot. Udt. i Sj. T. 17, 270.

26. April (Ålbhv.). Miss. til de Herremænd, der havde faaet Ordre¹ til at møde i Nykøbing 8. Juni i Anledning af den brunsvigske Rejse, om i Stedet for at møde den 3. Juni. Udt. i Sj. T. 17, 270.

— Miss. til Corfvits Ulfeld om at møde i Nykøbing Onsdagen efter Søndag exaudi, den 3. Juni, med sine Heste og Folk for i Forening med de andre dertil forordnede Adelsmænd at følge Kongens Moder og Søster til Brunsvig og Kongens Moder tilbage igen. Han skal staffere sig og sine Folk paa det bedste, saa han kan være sig selv, Kongen og hans fædrene Rige til Ære. Sj. T. 17, 268.

27. April (—). Miss. til Rasmus Lang, Byfoged i Helsingør, om at betale Richardus Vederbor, Borger i Helsingør, 6 Tdr. Hvedemel, som Kongens Hofskænk Hans Stralendorf har ladet udtage hos denne. Udt. i Sj. T. 17, 270.

— Forleningsbrev for Gert Rantzau til Bredenberg paa Aassum Len og By i Gers Herred og Fløds Eng i Helligaa med de sammesteds boende Bønder, uden Afgift. Sk. R. 2, 46 h.

— Miss. til Absalon Gjæse og Henrik Norby. Da der er Trætte mellem Morten Brock, Landsdommer i Fyen, og Jørgen Bonde i Alløse², Herredsfoged i Lunde Herred, og Anders Skriver, Herredsskriver smstds., samt mellem Morten Brock og Niels Brylle i Gafnbye, forhen Herredsfoged i Boge Herred, og Sagerne nu skulle til Landstinget, hvor Morten Brock ikke kan være sin egen Dommer, skulle de indstævne begge Parter for sig paa

¹ 23. April. ² Alløse, Lunde H.

Landetinget, dømme i Trætterne og give Dommene beskrevne. Udt. i F. og Sm. T. 2, 110.

27. April (Kbhvn.). Miss. til Casper Markdanner om at give den Skipper, som var i Norge efter Deler til den stores Sals Bygning, Ordre til straks at begive sig til Nykøbing paa Falster med Delerne og levere dem til Niels Friis mod Bevis for, hvor mange Tytter han har leveret. Udt. i J. T. 4, 151.

28. April (—). Miss. til Envold Kruse om at give Hertug Hendrik Julius af Brunsvigs Trommetere 100 Dlr. Udt. i Sj. T. 17, 270 b. Kopi (Bil. t. Rentemesterregnsk.).

29. April (—). Miss. til Tolderne i Helsingør om at betale Jørgen Mehr, Borgemester smstds., 200 Dlr. paa Regnskab for den Fortæring, de Skotter have gjort hos ham. Udt. i Sj. T. 17, 270 b.

30. April (—). Miss. fra Christofver Valkendorf og Arrild Hvitfeldt til Kansler Niels Kaas. Envold Kruse har berettet, at Hofsejnderne have anmodet om at faa de Maanedspenge, der skulde have været betalt dem til sidste Paaske, ialt henved 8000 Dlr., og de Kostpenge, henved 7000 Dlr., der restere for 2 Maaneder, førend de tiltræde Rejsen til Brunsvig; ligeledes har han erklæret, at det desforuden vil være nødvendigt at have et Tusind Dlr. eller tre i Forraad til Haandpenge ved forefaldende Løjlighed. Da der ingen Penge er paa Renteriet og de ikke ville understaa sig til at udtage Penge af Hvælvingen uden Kanslerens og de andre gode Herrer's Vidende, anmode de Kansleren om at meddele dem sin gode Betænkning om, hvorledes man bedst kan tilvejebringe ovennævnte Penge. Sj. T. 17, 270 b.

7. Maj (—). Miss. til Caspar Pasligk. Da Kongens Svooger, Hertug Hendrik Julius af Brunsvig og Lyneborg, agter at bryde op fra Frederiksborg 17. Maj for at rejse tilbage til sit eget Land, anmodes han om at møde paa Frederiksborg nævnte Dag for at lade sig bruge ved forefaldende Løjlighed og indrette sig paa straks derefter at kunne ledsage Kongens Moder til Brunsvig og gøre Tjeneste (»paavare«) hos hende, saaledes som hun tilsiger ham. Sj. T. 17, 271 b.

8. Maj (—). Miss. til Christoffer Rosengaard om straks at give alle de ved Nakskov liggende Skuder Ordre til at begive sig til Giedtsøer, saa de sikkert kunne være der 23. eller 24. Maj, for at overføre Dronningens og Hertug Henrich Julius

af Brunsvigs gode Mænds Heste, Folk og Tøj til Wer-nowminde. Hvis der ikke er Skuder nok, skal han give Ordre til, at der skal fremsendes saa mange Krejterter, som kunne bruges til Overførsel, saa intet bliver forsømt. Udt. i F. og Sm. T. 2, 111.

12. Maj (Mbbvm.). Miss. til Envold Kruse om at give en af Renteskriverne Ordre til at følge med Kongens Moder paa den forestaaende Rejse til Brunavig og levere ham 16000¹ Dlr. af Rentekammeret til Udkvitning af Løsementerne, Vognleje og anden Udgift paa Rejsen. Naar Rejsen er fuldendt, skal Renteskriveren gøre klart Regnskab for sin Udgift. Envold Kruse skal straks lade 1000 Kroner forarbejde i Guldskæder, lade lave 50 af Kongens Kontrafejer og levere baade Kæder og Kontrafejer til Renteskriveren, der skal udgive dem paa de Steder, Kongens Moder eller den hende paa Rejsen medgivne Hofmester Hack Ulfstand befaler, og siden gøre Regnskab for dem. Sj. T. 17, 271 b.

14. Maj (—). Miss. fra de nærværende Regeringsraader til Kansler Niels Kaas. Dronningen har henvendt sig til Raadet angaaende de Heste, der vare optegnede at skulle købes til Hertugindens² sorte Brudevogn, til Hertug Ulriks Vogn, til Jomfruerne Vogne samt til Rustvognene og de andre Vogne, der skulle med Dronningen til Brunsvig, ialt henved 40 Heste, saaledes som det til Kansleren overleverede Register udviser, og hun har, da Hestene endnu ikke ere købte, anmodet om, at de maa blive købt med det første, for at hun ikke skal komme til at lide nogen Skam paa Rejsen, og for at denne ikke skal blive forhindret af den Grund. Regeringsraadet har skrevet til nogle Lensmænd og andre gode Mænd om for en rimelig Pris at overlade Kongen alle de Heste, de kunne undvære, og har, hvis der ikke kan faas nok af dem, handlet med nogle Købmænd her i Byen om nogle Heste, som de have staaende her og ville udføre af Riget, hvilke Heste i første Køb have kostet Købmændene henved 80 Dlr. Stykket; Regeringsraadet vil dog gøre sig den største Flid for, at denne Sum kan blive nedsat saa meget som muligt. Dronningen har endvidere gjort opmærksom paa, at naar hun kommer til Wolfelbuttel, vil der behøves nogle synderlige Foræringer til Hertugens Moder, Broder, Søstre og Børn efter enhvers Stand og Lejlighed,

¹ Men ikke en Fjellskrift for 10,000, jvfr. det følgende Brev og Brevet af 25. Maj.
² Hertuginde Elisabeth.

hvorum Dronningen har sagt, at hun tidligere har skrevet Kansleren til, ligesaa nogle Gaver til Hertugens Raader og gode Mænd, hvortil det vil være nødvendigt at lade lave nogle Kontrafejer og Guldkæder, som kunne være noget synlige, men dog efter Lejligheden ringe paa Guld. Endvidere har Dronningen talt med Raadet om et Tusind Daler, som skulde være lovet Hertuginde Elitsabet til Haandpenge, og anmodet om, at de maa blive Hertuginde tilstillede. Da Regeringsraadet ikke husker noget om disse 1000 Dlr., har det ikke villet undlade at tilskrive ham derom og beder ham meddele, hvad han ved og mener herom. Dronningen har ogsaa ment, at de 10,000 Dlr., som ere bevilgede hende til Tærepenge, er for lidt, og har begæret, at der maa blive lagt ét eller to Tusinde Dlr. til; den hende medgivne Skriver kunde saa gøre Regnskab for, hvad der bliver givet ud deraf. Hofsinderne have begæret, at de, saalænge de ere paa Rejsen udenfor Riget, hver maa faa 1 Gylden for hver Nat til »Nachtgeld«, mod at de saa selv skaffe sig Vogne til deres Ting. Regeringsraadet har talt om denne Sag med Dronningen, der mener, at det maa bevilges, da hun har faaet Skrivelse fra Meklenborg om, at hun kun kan faa to Rustvogne og nogle Kuskvogne dér, og hun mener, at det alle andre Steder, hvor hun kommer hen paa Rejsen, ogsaa vil blive meget besværligt at faa Vogne, hvorfor det efter hendes Mening vil blive meget billigere at give Hofsinderne 1 Gylden hver til »Nachtgeld« og saa lade dem selv skaffe deres Ting frem end at skulle leje Vogne til dem og holde dem frit i Herbergerne. Johan Barnekov har henvendt sig til Christofver Valkendorf og begæret, at han, naar han kommer til Tyskland, maa faa Vogne til Befordring af sine Klæder og Ting, da han ellers vil lade dem blive hjemme, og det er at formode, at de andre gode Mænd ville forlange det samme. Regeringsraadet har ikke turdet love dette eller beslutte noget om ovennævnte Forlangender, førend det vidste hans Mening, og beder ham derfor med denne Brevviser tilskrive det sin Vilje og Mening om de ovennævnte Punkter, saa de kunne rette sig derefter. De bede ham ikke tage det ilde op, at de kun skrive til ham derom, da Tiden ikke tillader dem ogsaa at skrive til Jørgen Rosenkrantz. Sj. T. 17, 272.

14. Maj (Kbhvn.). Miss. til Fru Anne Anders Bings. Kongen, der har Brug for nogle Rustvognsheste til hans Moders forestaaende Rejse til Brunsvig, anmoder hende om at overlade ham de

Heste, som gik for hendes afdøde Husbondes Ligvogn, og de af hendes Husbondes Heste, som hun yderligere kan undvære, sende dem til ham med det allerførste og meddele, hvad de skulle koste; Kongen vil saa sørge for, at de med det første skulle blive hende betalte. Kongen venter, at hun ikke vil afslaa hans Begæring, og vil erkende det med al Gunst. Sk. T. 2, 90.

14. Maj (U. St.). Miss. til Niels Friis om af en Skipper ved Gofnes¹ at modtage 100 Tdr. Havre, der skulle bruges paa Slottet [Nykøbing] til Kongens, Dronningens og de fremmedes Heste, naar de komme did; han skal give Skipperen 7 Dlr. i Fragt og føre dem til Udgift i Regnskabet. Udt. i F. og Sm. T. 2, 111.

15. Maj (Kbhvn.). Miss. til nedennævnte Lensmænd og Toldere om med det første uden Forhaling at indbetale hvad de restere med af deres Len til Rentekammeret: Lauge Beck resterer med 312 $\frac{1}{2}$ Dlr. 4 $\frac{1}{2}$ Sk., som nu gaar, af Roskildegårds Regnskab fra 1. Maj 1586 til 1. Maj 1587 og med 755 Dlr. 1 $\frac{1}{2}$ Mk. 6 Sk., som før gik, af Mandtallet paa Pengeeskatten til Paaake 1587, hvilket dog endnu er ukvitteret; Claus Glambek med 3499 $\frac{1}{2}$ Dlr. 12 Sk. 4 Pend., som nu gaar, af Skanderborg Lens Regnskab til 16. Aug. 1589; Frants Rantzau med Silkeborg Lens Regnskab fra 1. Maj 1588 til 1. Maj 1590; Ofve Lunge med 138 Dlr. 6 $\frac{1}{2}$ Sk., som nu gaar, af Aalborghus Lens Regnskab fra 1. Maj 1588 til 1. Maj 1589 og med Regnskabet til 1. Maj 1590; Albrit Friis med 2083 Dlr. 20 Sk. lybsk af Riberhus Lens Regnskab og Stiftets Regnskab til 1. Maj 1589 og med Afgiften og Stiftets Regnskab til 1. Maj 1590; Caspar Markdaner med 451 Dlr. 2 $\frac{1}{2}$ Sk., som nu gaar, af Koldinghus Lens Regnskab til 1. Maj 1589 og med Regnskabet til 1. Maj 1590; Peder Brahe med Regnskabet af Sølvborg Len fra 1. Maj 1588 til 1. Maj 1590; Hendrik Gyldenstjerne med 5217 $\frac{1}{2}$ Dlr. 3 Sk. lybsk af Baahus Lens Regnskab til 1. Maj 1589 og med Regnskabet til 1. Maj 1590; Hans Pedersen i Semb med 206 Dlr. 13 Sk. lybsk af Erik Munks Gods til Mikkelødag. — Chresten Lund, Borger i Aahus, paa forhenværende Byfoged i Helsingør Claus Nielsens Vegne med 300 Dlr. paa Regnskabet til 22. Juli 1588; Mickel Raufn, Byfoged i Faaborg, med 49 Dlr. paa Regnskabet til 25. Aug. 1585, da han blev Befalingen kvit; Jens Bang, Tolder i Assens, med 820 Dlr. 11 $\frac{1}{2}$ Sk. lybsk paa hans

¹ Gaabense, Falster.

Regnskab til 12. Aug. 1589 og med hans Regnskab til 12. Aug. 1590; — Christofver Rosengaard skal tilholde Peder Jude, forhen Byfoged i Nakskov, at betale de 140 Dlr., han er bleven Kongen skyldig; Manderup Parsberg skal tilholde Hans Francke, forhen Byfoged i Horsens, at betale de 39 $\frac{1}{2}$ Dlr. 1 Ort, han blev Kongen skyldig paa sit Regnskab til 10. Marts 1584, da han blev Befalingen kvit, ligesaa Jens Pors, Borgemester i Horsens, at betale de 37 $\frac{1}{2}$ Dlr. 7 $\frac{1}{2}$ Sk., som før gik, som han blev skyldig paa sit Regnskab til 10. Marts 1589. Udt. i Sj. T. 17, 274.

15. Maj (Abbn.). Miss. til nedennævnte Lensmænd og Toldere om straks at sende alle de Penge, de kunne tilvejebringe af deres Len og Tolderiet, til Rentekammeret, da det er meget magtpaaliggende. — Jacob Seefeldt [Mariager Kloster], Jørgen Skram [Hald], Knud Brahe [Aarhusgaard], Johan Rud [Bøvling], Prebistrn Gyldenstjerne [Aastrup], Lodvig Munk paa Ørum, Peder Gyldenstjerne [Vestervig], Breide Rantzau [Tranekær], Fru Thale Ulfstand [Helnekirke] og Jacob Krabbe [Strøgods i Skaane] af deres Afgift. — Manderup Parsberg [Skanderborg], Chresten Skeel [Aakær], Laurits Brockenhuus [Nyborg], Steen Brahe [Helsingborg], Fru Anne Anders Bings [Varberg] af deres Regnskab. — Jens Pouelsen, Tolder i Kolding, Thomets Jørgensen, Tolder i Ribe, Jockim Fisker, Byfoged i Helsingborg, Peder Skriver, Tolder i Nyborg, Hendrik Bang, Tolder i Middelfart, Marcus Mickelsen, Tolder i Korsør, forhenværende Tolder i Næstved Otte Hansens Hustru og Arvinger med hans Restance, Knud Nielsen, Tolder i Næstved, Niels Eriksen, Tolder i Vordingborg, Chresten Friis, Tolder i Ydsted, Hans Berg, Tolder i Rødby, Tolderen i Landskrone, og Niels Pedersen, Tolder i Aarhus. Udt. i Sj. T. 17, 275 b.

16. Maj (—). Miss. til Byfogden i Helsingør om at betale Jockim Møller 48 Dlr. for 2 Læster Rostockerøl, der ere komne til Kroneborg til Prinsens Behov. Udt. i Sj. T. 17, 276.

— Miss. til Tolderne i Helsingør om at lade Markgreve Georg Frederik føre 50 Fuder Vin toldfrit gennem Sundet. Udt. i Sj. T. 17, 276 b.

— Miss. til de samme om at lade Hertugerne Casimirus og Bugislag af Pommern føre nogle »Stykker« Vin toldfrit gennem Sundet. Udt. i Sj. T. 17, 276 b.

— Miss. til de samme om at lade Hertug Frederik af Pommern føre 40 Fuder Rinskvin toldfrit gennem Sundet. Udt. i Sj. T. 17, 276 b.

16. Maj (Åbbvn.). Miss. til Envold Kruse. Kongen har foræret sin Svoger Hertug Hendrik Julius's Kancelli 100 Dlr., hans Kantori 60 Dlr. og hans Hofprædikant 24 Goltgylden og har desuden bevilget Hans Rostrup, tysk Kancelliskriver, 13 Al. Damask, 5 Al. sort Engelst til 2 Dlr. pr. Alen og 2 Al. Fløj til en Æreklædning paa Vejen til Brunsvig. Envold Kruse skal levere Hans Rostrup Pengene til Hertugens Folk og det, der er bevilget ham selv. Sj. T. 17, 276 b. Kopi (Bil. t. Rentemesterregnsk.)¹.

— (U. St.). Miss. fra Regeringsraadet til Niels Friis. Da Dronningen har anmodet om, at der paa Slottet [Nykøbing] maa blive bygget endnu et Hus ved Køkkenet med et Kammer, saaledes som Bygmesteren nærmere kan berette ham, befales det ham at opsætte en Kontrakt med Bygmesteren om Husets Bygning, men intet endeligt slutte med ham, førend han har tilskrevet Regeringsraadet om Sagen. Da Regeringsraadet har antaget denne Brevviser til at male de Vinduer paa Slottet, der skulle males, skal Niels Friis slutte Kontrakt med ham for hvert enkelt Vindue om, hvad han skal have for at male det grønt paa egen Bekostning, og siden lade Regeringsraadet vide, hvor mange Vinduer der skulle males. Da Maleren ogsaa skal male nogle Himle under Loftet, skal Niels Friis lade lave en Ramme, hvori Maleren kan gøre en af Himlene færdig som Prøve, og siden lade Regeringsraadet se den, hvorefter Raadet selv vil slutte Kontrakt med Maleren om, hvad han skal have for Stykket at male. Han skal lade Regeringsraadet vide, hvorledes det er fat med Stenhuggerne paa Slottet, hvad de have arbejdet og hvad der er bevilget dem i Dagløn, om de gøre Fyldest for Daglønnen og hvad der endnu er i Forraad af Sten, Kalk og Vognskud til Bygningen, saa at man i Tide kan give Ordre til at skaffe, hvad der yderligere maatte behøves. De til Bygningen nødvendige Deler og Loftssøm skulle med det allerførste blive sendte ham, men Lægtesøm skal han selv lade lave, saaledes som de kunne synes ham tjenlige til Bygningen. F. og Sm. T. 2, 111.

17. Maj (Åbbvn.). Miss. til Povel Hvitfeldt og Jørgen Urne om at overlade Kongen Heste, der kunne bruges som Rustvogsheste paa hans Moders forestaaende Rejse til Brunsvig. Udt. i Sk. T. 2, 90 b.

— Miss. til Rentemester Envoldt Kruse om paa nærmere An-

¹ Tr.: Børdam, A. Hvitfeldt. TIL. S. 88 f.

fordring af de nedennævnte at betale dem de Heste, Kongen har købt af dem til de Rustvogne, der skulle følge Kongens Moder til Brunsvig: Christoffer Valkendorf 200¹ Dlr. for 4 Heste, Corfvite Viffert 150 Dlr. for 2 Heste, Arrildt Hvittfeldt 140 Dlr. for 3 Heste, Oluf Bilde til Svanholm 60 Dlr. for 1 Hest, Jørgen Ernst Wormb, Hofsinde, 75 Dlr. for 1 Hest, Styring Boel, Hofsinde, 40 Dlr. for 1 Klepper, Fru Inger Oxe 50 Dlr. for 1 Hest, Harbert Vognmester² 44 Dlr. for 1 Hest. Kopi (underskr. af C. Valkendorf, C. Viffert, A. Hvittfeldt) i Bil. t. Rentemesterregnsk.³

18. Maj (Kbhvn.). Miss. til samme om at betale Daniel Gottmand af Wandelsse i Holland 449 Dlr. for 6 Heste, som Kongen har købt af ham til at bruge for Rustvognene paa den brunsvigske Rejse, og desuden sædvanlige Grimepenge. Kopi (underskr. af C. Valkendorf, C. Viffert og A. Hvittfeldt) i Bil. t. Rentemesterregnsk.

— Miss. til samme om at give Philip Brandin, Bygmester paa Nykøbing, 1000 Dlr. paa Haanden paa det Arbejde, han skal udføre der, og betale Klejnamed Mats Hansen 50 Dlr. for Arbejde sammesteds og Juvelér Hendrick Beust's Tjener 640 Dlr. for 4 Ringe, Dronningen har købt af ham. Udt. i Sj. T. 17, 277.

— Miss. til samme om at levere Niels Paaske, Slots-skriver paa Københavns Slot, 500 Dlr. til at betale Slotsfolkene deres Løn med og lade Apitz v. Grønneberg faa hans fulde Aarspension. Udt. i Sj. T. 17, 277 b.

— Kvittans til Friderik Liegel og Davidt Hansen, Toldere i Helsingør, paa 1261 Rosenobler, 1 dobbelt Dukat, 58¹/₂ dobbelt Milreis, 72 Engeltotter, 26 ungerske Gylden, 122 Goltgylden og 6000 gl. Dlr., som de bleve skyldige paa deres Regnskab for Skibstold og Lastepenge fra 1. Maj 1589 til 1. Maj 1590 og nu have indbetalt i Rentekammeret. Sj. R. 13, 148 b.

— Kvittans til samme paa 671 Rosenobler, 1 dobbelt Rosenobel, 7¹/₂ dobbelt Milreis, 24 Engeltotter, 6 ungerske Gylden, 57 Goltgylden og 8000 gl. Dlr. for Aaret 1589. Udt. i Sj. R. 13, 148 b.

¹ Både Kopien og Listen i Sj. T. have: 300 Dlr., men den originale Kvittering i Rentemesterregnskabet lyder kun paa 200 Dlr. ² Harbert Eckhoff. ³ I Sj. T. 17, 277 er indført en Liste, dateret 17. Maj, Kbhvn., over de indkøbte Heste, som Rentemesteren skal betale. Listen nævner foruden de ovennævnte Personer, med Undtagelse af Harbert Vognmester, tillige Daniel Kotmand (se 18. Maj), Christoffer Paz, Gert Rantzau, Erik Valkendorf, Detlef Holck, Ludvig v. Warden, Henrik v. Arnstedt og Fru Kirsten Lindeskov Sten Bilde (se 22. Maj).

22. Maj (Kbhvn.). Miss. til Rentemester Envoldt Kruse om at betale Fromholt Berg, Kongens Hofsinde, 55 Dlr. for en Hest, Kongen har købt af ham, og give hans Tjener sædvanlige Grimepenge. Kopi (underskr. af C. Valkendorf og C. Viffert) i Bil. t. Rentemesterregnsk.

— Miss. til samme om paa nærmere Anfordring af de nedenævnte at betale dem de Heste, Kongen har købt af dem til de Rustvogne, der skulle følge Kongens Moder til Brunsvig: Christoffer von Festenberg, kaldet Pakisch, 55 Dlr. for 1 Hest, Gierdt Rantzau 280 Dlr. for 4 Heste, Erik Valkendorf 100 Dlr. for 2 Heste, Ditlef Holck 60 Dlr. for 1 Hest, Ludvig van Werden, Hofsinde, 50 Dlr. for 1 Hest, Henrich von Arenstedt, Hofsinde, 70 Dlr. for 2 Heste, Fru Kiersten Lindenov, Steen Bildis Enke, 45 Dlr. for 1 Hest. Han skal desuden betale dem sædvanlige Grimepenge. Kopi (underskr. af C. Valkendorf, C. Viffert og A. Hvitfeldt) i Bil. t. Rentemesterregnsk.¹

23. Maj (—). Miss. til Christofver Pax. Kongen skrev for nogen Tid siden til Erik Valkendorf til Glorup om med det allerførste at begive sig til Kroneborg for at ligge i Slotsloven der, medens Sten Maltessen, Kongens Hofmarskalk, er paa Rejsen til Brunsvig med Kongens Moder. Da Erik Valkendorf imidlertid har berettet, at han ikke kan blive paa Kroneborg længere end til 28. Juni, befales det Christofver Pax uden al Undskyldning at møde paa Kroneborg denne Dag, holde Slottet i en Slotslov, medens Sten Maltessen er paa Rejsen, og passe godt paa, at intet forsømmes med Vagten, Krigsfolket eller paa anden Maade. Sj. T. 17, 277 b.

— Miss. til Laurits Brockenhuus om at betale Brun Rensing, Borger i Odense, hvad der endnu maatte restere af Betalingen for den Vin, Kongen har faaet af ham, og føre det til Udgift i Regnskabet. Udt. i F. og Sm. T. 2, 112.

— Miss. til Erik Mogensen, Landsdommer i Laaland og Falster. Da der er Trætte mellem ham paa hans Moders² Vegne og Mogens Gjæe paa Fru Anne Abildgaards, Madts Eriksens Enkes, Vegne og han derfor ikke selv kan dømme i denne Sag, befales det ham at tilforordne en anden, hvem Trætten ikke vedkommer, til i hans Sted at paadømme Sagen. F. og Sm. T. 2, 113.

24. Maj (—). Miss. fra de nærværende Regeringsraader (C. Valkendorf, C. Viffert og A. Hvitfeldt) til Kansleren. De have i Gaar

¹ Tr.: Børdam, A. Hvitfeldt, Till. S. 87 f.

² Margrete Ottesdatter Hvitfeldt.

modtaget hans Skrivelse om de Bestillinger, som de sidst [14. Maj] skrev til ham om. De have allerede købt 32 Heste til en gennemsnitlig Pris af 58 Dlr. Stykket; de 8, der endnu mangle efter det tidligere gjorte Overslag, ville de gøre sig den største Flid for at faa købt med det første. Med Foræringerne til Hertugens Moder og Søstre ville de ordne det paa den bedst mulige Maade, ligesom de 1000 Dlr. til Haandpenge til Hertugindeu skulle blive denne tilstillede. De ville sørge for, at der bliver medgivet den Skriver, der skal med Dronningen paa Rejsen, 16000 Dlr. til Tærepengc, og han skal saa siden gøre Regnskab for disse Pengc. Ligeledes ville de forhandle med de Hofsinder og Landsaatter, der følge med Dronningen, om deres »Fortæring paa Vogne« og ordne det paa den bedst mulige Maade. Sj. T. 17, 278.

25. Maj (Akkva.). Miss. fra Regeringsraadet (C. Valkendorf, C. Viffert og A. Hvittfeldt) til Rentemester Envoldt Kruse om at betale nogle Heste, som Raadet yderligere har købt til Dronningens og Hertugindeu af Brunsvigs Behov paa den brunsvigske Rejsc: Rustvognsheste: Absolon Gjõe 200 Dlr. for 4 Heste, Pouel Hvittfeldt 80 Dlr. for 2 Heste, Berndt von Wedel 50 Dlr. for 1 Hest, Hans Mule 100¹ Dlr. for 2 Heste. — Trommeterheste: Mickel v. Kiemnitz 32 Dlr. for 2 Heste, Hans Bygmester² 30 Dlr. for 2 Heste, Hans³, tysk Slotsfoged, 17 Dlr. for 1 Hest. Desuden skal han give 1 Dlr. i Grimepengc for hver Hest. Kopi (Bil. t. Rentemesterregnsk.).

— Miss. til Fru Kiersten Steen Bildes. Fru Birgitte Laxmand, Peder Bildes Enke, har begæret at faa Udskrift af en i Herritsvad Kloster værende Bog, hvori der skal findes indskrevet ret Markeskel mellem Bosseholm og Bolen, om hvilket Markeskel der er Trætte. Kongen har bevilget dette og har skrevet til Mogens Gyldenstjerne til Stiernholm og Vilhelm Dresselberg til Hiuflerød om at begive sig til Herritsvad Kloster, optage Brevkisten og af Bogen udskrive en rigtig Kopi af, hvorledes Markeskellet findes indskrevet deri. Naar de nævnte Mænd komme til Klosteret, skal hun lade dem faa en Kopi af Bogen, saa vidt Markeskellet mellem Byerne angaar, men paase, at der ikke udskrives andet deraf, for at Kronen ikke skal lide Skade paa andre omliggende Ejendomme. Sk. T. 2, 91⁴. K.

— Miss. til Mogens Gyldenstjerne og Vilhelm Dresselberg om med det første at begive sig til Herritsvad Kloster, optage Brevkisten, udskrive en Kopi af Bogen, saavidt Markeskellet mellem Bosseholm og Bolen angaar, men paase, at der ikke udskrives andet deraf. Sk. T. 2, 90b⁴. K.

¹ Kopien har 300 Dlr., men den originale Kvittering kun: 100 Dlr. ² Hans v. Stenwinckel. ³ Hans Bernits. ⁴ Begge Brevene ere overstrøgne.

26. Maj (Kbhvn.). Miss. til Frants Rantzau. Fru Kirsten Juel, Hendrik Sandbergs Enke, har berettet, at der paaføres hende Trætte paa Gaarden Jempgaard¹ i Linsgaards Sogn og Herred, som hendes afdøde Husbonde har faaet til Mageskifte af Kongens Fader, og at Brevene, hvormed Gaarden skal forsvares, formentlig findes indlagte blandt Silkeborg Slots Breve, og har derhos begæret at faa Brevene vedrørende Gaarden tilstillede mod nøjagtig Reversal. Det befales ham at optage Brevkisten paa Slottet og at levere hende de Breve, der angaa Jempgaards Ejendom, mod Reversal for, at hun efter at have brugt dem vil levere dem tilbage uskadte i alle Maader, saaledes som hun har modtaget dem. Han maa ikke lade hende faa Breve, der kunne komme Kronen til Skade i nogen Maade paa dens omliggende Gods. J. T. 4, 161².

— Miss. fra Regeringsraadet (C. Valkendorf, C. Viffert og A. Hvitfeldt) til Rentemester Envoldt Kruse om straks at indbetale 1000 Dlr., som ere bevilgede Hertuginde Elisabet af Brunsvig til Haandpenge af Riget, i Dronningens eget Kammer, tage Bevis af Dronningen derfor og indføre dem i Regnskabet. Kopi (Bil. t. Rentemesterregnsk.)³.

30. Maj (—). Miss. til Hack Holgersen. Kongen har for nogen Tid siden anmodet ham om at følge med Dronningen paa Rejsen til Brunsvig, og han har ogsaa erklæret sig villig dertil. Da der ikke er tilforordnet Dronningen nogen Hofmester, der kan have tilbørlig Indsigt med alt, saa intet bliver forsemt paa Rejsen, anmodes han om at overtage denne Stilling, indtil Dronningen kommer tilbage til Kolding igen. Da de adelige, som Kongen har forskrevet til at følge med Dronningen, ogsaa ere mødte, skulle Hack Holgersen og Hendrik Belov paa Kongens Vegne takke dem for deres Villighed, som Kongen vil erkende med al Gunst og Naade, og foreholde dem, at de skulle rette sig efter hans Befalinger som Dronningens Hofmester. Kongen har bevilget, at de adelige for hver Hest, de ere takserede for eller have faaet Tilladelse til at faa Besolding paa, maa faa 1 Gylden til »Nachtgeld« for hver Nat, hvor de ikke blive udkvittede af Herbergerne. Hvis nogen mener, at 1 Gylden er for lidt, skal han forstrække dem med saa meget, som han finder rimeligt. Med Hofsinderne er der truffet den Ordning, at Mønsterskriveren skal give dem samme Besolding, som de faa, naar de ligge i Hoflejren, dog skal Hack Holgersen, hvis de ikke kunne komme ud af det dermed, lade Mønsterskriveren forstrække dem med saa meget, som han finder rime-

¹ Jempgaard.

² Overtræget; udenfor er skrevet: Dette brev gik ikke for sig.

³ Tr.: Børdam, A. Hvitfeldt. TIL 8. 86 f.

ligt. Han skal lade Mønsterskriveren optegne disse Forstrækninger til Landsaatterne og Hofsinderne, indtil de komme tilbage til Kolding, hvorefter Regeringsraadet vil raadlaa med Rigsraadet derom. Kongen har bevilget, at Herremændene, Landsaatterne saa vel som Hofsinderne, hver maa faa 1 Gylden om Dagen paa deres Vogne til at fremføre deres Gods med, og befaler Hack Holgersen at betale Herremændene Pengene. Sj. T. 17, 278 b.

1. Juni (Kbhvn.). Miss. til Erik Lykke om at levere Olluf Mønbo, Skipper paa Isaak, saa mange Trappesten, der kunne faas dér [Gulland], og hvis der ikke er nok af dem, lade ham faa hugne Sten, saa han kan faa fuld Ladning derfra til Dronningens Livgedinghus Nykøbing. K. Udt. i Sk. T. 2, 91 b.

2. Juni (Heldinghus). J. R. 5, 123 b., se 2. Juli.

4. Juni (Kbhvn.). Miss. til Tolderne i Helsingør. Dronningen af England har tilkrevet Kongen, at hun har fragtet 3 hollandske Skibe, hvoraf Adrian Gertzøn er Skipper paa det ene, medens Dronningen endnu ikke ved Navnet paa de to andre, og har sendt dem til Østersøen efter Spir, Master og andet Skibstømmer, og hun har samtidig begæret, at de maa passere toldfrit gennem Sundet. Tolderne skulle lade Skibene passere, dog skulle disse have Bevis med fra Dronningen om, at de ere afsendte i hendes Bestilling. Sj. T. 17, 280 b.

9. Juni (—). Til Dr. Pouel Matsen, Superintendent i Sjællands Stift. Da den Skibslaade, som har ført Kong Jacob VI af Skotland og hans Gemalinde, Kongens Søster, til Skotland, lykkelig og vel er kommen tilbage, skal han lade alle Sognepræsterne i Sjællands Stift fra Prædikestolen takke Gud, fordi han saa lykkelig og vel har ført Kong Jacob og hans Gemalinde til Skotland og Kongens Flaade tilbage igen. Endvidere skal han sørge for, at de andre Superintendenter ligeledes give Sognepræsterne i deres Stift Ordre til at takke Gud. Sj. T. 17, 280 b.

11. Juni (—). Miss. til Tolderne i Helsingør om at betale Simon von Salen 2000 Dlr. paa Regnskab for de Varer, der paa Kongens Vegne ere udtagne hos ham. Udt. i Sj. T. 17, 281.

12. Juni (—). Miss. til de samme om efterhaanden at betale Hendrik von Werden 500 Dlr. for Vin. Udt. i Sj. T. 17, 281.

— Miss. til Oluf Rosensparre om i Lenet [Landskrone] at købe 2 Møllestene, saa store som indlagte Maal viser, og levere dem

i Helsingør til Focas Stafrofskis Hustru. Udgiften skal han indskrive i Regnskabet. K. Udt. i Sk. T. 2, 92.

13. Juni (Ålbym.). Miss. til Steen Brahe. Hoslagt sendes ham en Supplikats fra denne Brevviser, Hr. Germand Mogensen, hvori han beretter, at hans Datters Mand for nogen Tid siden er kommen for Skade at slaa en gammel Kvinde ihjel, for hvilken Gerning han er bleven gjort fredløs; siden har han forødt, hvad han havde, saa Hr. Germands Datter er bleven nødt til at forlade ham og gaa hjem til sin Fader, kun medtagende nogle af sine Klæder. Derefter har Steen Brahes Foged paa Glinge Herredating tiltalt Hr. Germand for disse Klæder, og Tingfogden har dømt ham og hans Hustru til at lide derfor som for uhjemlet Gods, men denne Dom er bleven underkendt paa Landstinget og Herredsfogden dømt til at betale ham Kost og Tæring; han har dog ikke kunnet faa dette af Herredsfogden, og Steen Brahes Foged har endog fængslet ham og sat ham i Jærn for nogle Ord, han skal have sagt inden Tinge, indtil han satte Borgen for sig med 6 Mand. Det befales Steen Brahe at hjælpe Hr. Germand til at faa hans bevislig udgivne Kost og Tæring af Herredsfogden og at give sin Foged Ordre til at lade Hr. Germand være fri for videre Tiltale og Forfølgning, hvis Sagen forholder sig, som han har berettet. K.

15. Juni (—). Miss. til Jørgen Brahe. Kort før Anders Bings Død fik Kronens Bønder i Varberg Len Tilladelse¹ til at give Penge i Stedet for det Arbejde, som de skulde udføre paa Volden og Befæstningen ved Slottet, for at man dermed kunde lønne Pligtsfolk til at udføre Arbejdet. Hvis han finder det gavnligt saaledes, skal han fremdeles lade Bønderne give Penge for Arbejdet, men hvis de hellere selv ville gøre Arbejde, skal han lade dem det foreholde og siden ordne det, som han finder bedst, dog saaledes at Arbejdet paa ingen Maade bliver forsømt. Sk. T. 2, 92. K.

18. Juni (Bldstrup). Miss. til Borgemestre, Raad og Byfoged i København om ikke at tilstede, at Vinskænk Jesper Skammelsens Hustru bliver forurettet mod Loven eller Recessen. Sj. T. 17, 281 b. (Tr.: KD. IV. 692.)

— Miss. til Envoldt Kruse om at levere Niels Paaske, Slotsskriver paa Københavns Slot, 1000 Dlr. til at lønne Tjenerne og Folket sammesteds med. Udt. i Sj. T. 17, 281 b.

¹ 28. Sept. 1589.

21. Junl (Antvorskov). Miss. til Detlef Holck om at skaffe Osvald Drejer saa meget Bygningstømmer, som behøves til Istandsættelsen af den Bolig i Kongens Gade i København, som Osvald Drejer bor i. Udt. i Sj. T. 17, 281 b.

22. Junl (—). Miss. til Chresten Friis. Da der gaar meget Ved med paa Skorstenene i Gemakkerne paa Antvorskouf, skal han lade opsætte Kakkellovne paa de Steder, hvor han finder det tjenligt; endvidere skal han købe 2 Postheste til Slottet. Udt. i Sj. T. 17, 281 b.

— Miss. til Tolderne i Helsingør. Dronningen af England har tilkendegivet, at hendes Undersaatter, der sejle gennem Sundet, have klaget over, at Tolderne ikke kræve det samme af dem den ene Tid som den anden. Denne Klage kommer Kongen noget sølsom for, og han kan ikke vide, hvorledes det forholder sig dermed, om Tolderne, naar Engelske komme did, ikke tage hele Tolden af dem paa én Gang, men noget den ene Dag og noget den anden, saa de Engelske paa den Maade blive opholdte og besværede, eller om Tolderne i andre Maader besvære dem udover den sædvanlige Told. Det befales dem herefter ikke at besvære Dronningen af Englands Undersaatter med Told eller andet udover hvad der hidtil har været sædvanligt og hvad der er stemmende med deres Instruks og Toldsedlerne, og med det første erklære sig om, hvorledes de hidtil have forholdt sig hermed. Sj. T. 17, 282.

— Miss. til Rentemester Envoldt Kruse om straks at lade lave et af Kongens Kontrafejer og sende det til David Hansen, Tolder i Helsingør, der paa Kongens Vegne skal forære det til Dr. Christoffer Parchingius, Dronningen af Englands Gesandt. Endvidere skal han lade lave en Guld kæde paa 39 Lod godt Kroneguld til Sekretær Christian Holck i Stedet for den Kæde, Kongen har faaet af ham, efter det Mønster Christian Holck befaler. Kopi (Bil. t. Rentemesterregnsk.).

— Miss. til Christianus Machabæus, Forstander for Sorø Skole. Fru Marren Basse til Vinderup, Villom Grubbes Enke, har berettet, at der paaføres hende Trætte paa noget Gods, som hendes Husbondes Fader for lang Tid siden har faaet til Mageskifte af Kronen. Da Godset tidligere har hørt under Sorø Kloster, mener hun, at Brevene til Godsets Forsvar findes blandt Sorø Klosters Breve, og har nu begæret at maatte faa dem. Det be-

fales ham blandt Klosterets Breve at opsøge dem, som hun kan bruge til Godsets Forsvar, og lade hende faa dem mod Reversal paa hvert Brev, hun faar, at hun vil tilbagelevere dem efter Benyttelsen; dog skal han passe godt paa, at der ikke udtages Breve, som kunne komme Kronen eller Sorø Skole til Skade paa deres omliggende Gods, og med det første tilbagekræve de til Fru Marren udlaante Breve. Sj. T. 17, 282 b.

22. Juni (Antverskov). Miss. til Casper Markdanner om at levere Embedsmand paa Anderskouf Christian Friis's Fuldmægtig $1\frac{1}{2}$ ¹ Td. Havre af den Havre, der findes i Forraad paa Koldinghus. J. T. 4, 152.

29. Juni (Koldinghus). Miss. til Rigeraaderne Peder Gyldenstjerne, Peder Munk, Sten Brahe, Jørgen Skram, Manderup Parsberg, Erik Hardenberg, Absolon Gjæ, Jacob Seefeldt, Breide Rantzau, Chresten Skeel, Albrit Friis og Corfvits Viffert, der for nogen Tid siden² have faaet Skrivelse om at møde til Herredag i Kolding 26. Juli, om allerede at møde Lørdagen før St. Jacobi Dag, den 18. Juli, da der vil være nogle vigtige Rigets Bestillinger at raadslaa og tage Beslutning om, hvilket maa ske før Herredagens Begyndelse, medens Adelen endnu er til Stede, da det ikke godt kan gøres under Herredagen og heller ikke efter den, fordi Adelen skilles ad straks efter Herredagen. Sj. T. 17, 283.

— Miss. til Erik Hardenberg til Matstrup om i sit Løn [Hagenskov], hvor det bedst kan ske, at lade skyde og slaa 3 Stykker Daavildt, naar Morten Skinkel til Østrup, hvem Kongen har skænket dette Vildt til hans Bryllup, anmoder ham derom, og siden levere Morten Skinkels Fuldmægtige Vildtet. Udt. i F. og Sm. T. 2, 113.

30. Juni (—). Miss. til Albrit Friis om at lade Claus Matsen faa sin Hest igen og uhindret lade den passere, naar han har betalt Told af den. Udt. i J. T. 4, 152³.

1. Juli (—). Bestalling for Laurits Nielsen som Degn baade paa Kronneborg Slot og i den tyske Kirke i Helsingør med en aarlig Løn af 30 gl. Dir., 10 Al. Engelst og Foderdug til Klædning, $4\frac{1}{2}$ Al. Sardug og $4\frac{1}{2}$ Al. Lærred, at udrede af

¹ Her er rimeligvis glemt Tøgnen enten for 100 eller for 1000. ² 16. April 1600.

³ Deræfter findes følgende Overskrift til et Brev: Johan Rud sk Brev, Kronens Part af Tienden af Lem Sogn [at] følge Skolemesteren i Lemvig, indendis ut sequitur; men den følgende Side staar blank.

Tolden, samt fri Disk og Underholdning hos Skolemestrene i Klosteret. Sj. R. 13, 149.

1. Juli (Koldinghus). Miss. til Tolderne i Helsingør. Denne Brevviser, Laurits Nielsen, har berettet, at han for nogen Tid siden af Kongens Fader er bleven antaget som Degn paa Kroneburg og derfor har faaet tillagt en aarlig Besolding, men at hans Bestilling efter Kongens Faders Død er bleven forandret af Geert Rantzau til Bredenberg, der da var Lensmand paa Kroneburg, saaledes at han skal varetage Tjenesten baade i Kirken paa Kroneburg og i den tyske Kirke i Helsingør, saaledes som det ham af Geert Rantzau givne Brev yderligere formelder. Kongen bifalder denne Forandring og har givet Laurits Nielsen ny Bestilling. De skulle gøre op med Laurits Nielsen for det, han har til gode fra den Dag af, da hans Bestilling blev forandret, indtil nu og betale, hvad han har til gode. Sj. T. 17, 285. K.

— Miss. til Morten Brock. Kongen har erfaret, at Fru Karinne Rønnov til Hvidtkieldt, Jens Bildes Enke, paa Fynbo Lands- ting har tilfulgt Sandemænd at skulle sværge om Hær- værk over Peder Staer, Borgemester i Svendborg, Sæfren Rasmussen, Byfoged, og deres Medfølgere sammesteds, fordi de have været i Flok og Følge med hverandre og have borttaget en Skude med Ved, som en Borger i Ærøskøbing, ved Navn Jens Christensen, havde liggende for Fru Karinne Rønnovs Skovsmaal og Grund, og at Morten Brock, da Peder Staer i Rette lagde Kongens Faders Brev¹ om, at intet Ved maa udføres af Riget, ligesom ogsaa Kongens eget Forbuds-brev² mod Besøg af ulovlige Havne, ikke har villet dømme endeligt i Sagen, men har henvist den til Paadøm- melse af Kongen og Danmarks Riges Raad, fordi Brevene efter hans Formening ikke udtrykkelig angive, hvorledes der skulde for- holdes med de Havne, der laa for Adelens egen Grund. Da Kon- gen af denne hans Dom ikke kan se, at han, som det sæmmer sig en kristelig Dommer, er tilbøjelig til med Dom og Ret at skille de Undersaatter ad, der komme i Rette for ham med Sager, hvori han bør dømme, men at han opholder dem i deres Unighed og Trætte, saa de blive saa forbitrede paa hinanden, at de næppe nogensinde eller i alt Fald ikke let igen kunne blive forligte, paalægges det ham alvorligt med det allerførste paany at indstævne Sagen for sig

og uden al vidtløftig Forhaling afsæge en endelig Dom deri. F. og Sm. T. 2, 114.

1. Jull (Koldinghus). Miss. til Dr. Johan Knoppert. Han har indberettet, at Kongens Skovrider Sæfren Jæger, der havde Tilsyn med Kronens Vildtbane og Enemærkeskove i Ringsted Klosters Len, for kort Tid siden hemmelig er bleven skudt i Kronens Enemærkeskov Beested, og at man endnu ikke har kunnet opdage, hvem der har gjort det. Kongen kan ikke noksom forundre sig over, hvem der har turdet driste sig til en saadan ubluelig Modvillighed, og befaler ham strengelig at gøre sig den største Flid for at faa noget bestemt at vide herom, stævne alle Bymænd i alle Sogne og Landsbyer omkring Skoven til Tinge og under deres højeste Ed forhøre enhver om, hvad han véd om denne Gerning. Naar han faar noget bestemt at vide, skal han lade Gerningsmanden fængsle eller forvare med god vederhæftig Borgen, lade ham tiltale og forfølge paa Tinge paa det allerstrengeste og derefter lade ham straffe, saa andre kunne se sig i Spejl deri og afholde sig fra saadan utilbørlig Dristighed. Han skal sende Regeringsraadet Besked om Sagen. Sj. T. 17, 283 b. K.

— Miss. til Christoffer Valkendorf [Vordingborg Len], Niels Parsberg [Roskildegaaards Len] og Chresten Friis [Antvorskov Len] om i deres Len, særlig paa Grænsen imod Ringsted Klosters Len, med allerstørste Flid at lade udspørge, hvem der har begaaet Drabet paa Skovrideren i Ringsted Klosters Len, og hvis de kunne opspørge det, lade Manddraberen paagribe og sende til Ringsted Kloster, for at han kan komme til at udstaa sin tilbørlige Straf, da Kongen paa ingen Maade vil lade saadan Modvillighed gaa ustraffet hen. De skulle meddele Dr. Johan Knoppert, hvad de opspørge. Sj. T. 17, 284 b. K.

2. Jull (—). Til Dr. Knoppert. Denne Brevviserske, den ihjel-skudte Søren Jægers Hustru, har berettet, at Borgemestre og Raad i Ringsted kræve 22 Dlr. af hende for hendes afdøde Mands Lejrested, og har anmodet om, at disse Penge maa eftergives hende. Da Søren Jæger i en rum Tid har tjent baade Kongen og Kongens Fader og har mistet sit Liv i Kongens Tjeneste, skal Dr. Knoppert sørge for, at han faar fri Begravelse. Han skal betale hende hendes Mands resterende Løn og gøre sig al mulig Flid hos Borgemestre og Raad for, at hun saa meget som muligt kan blive fri for Byens Tynge, særlig blive helt fri det første Aar. K.

2. Juli (Koldinghus). Aab. Brev om, at Peder Brock, Niels Andersen, Markur Jepsen og Oluf Nielsen, Borgere og Sandemænd i Vejle, have berettet, at de for nogen Tid siden efter Caspar Markdaners Befaling af Mads Mortensen i Vilstrup ere opkrævede til at gøre Tov over Jep Jensen og Staffen Tamsen i Broebolli¹ og Mads Pedersen i Grundit, fordi de ved Nattetid udtog og bortførte Peder Pedersen, født i Svinholdt, og førte ham ind paa Ofve Lunge til Tirsbecks Gods, skønt han var »beslagen« i Vejle baade paa Kronens og Vejle Bys Vegne for hvad Bardag og Modvillighed han havde øvet i Koldinghus Len, saaledes som Vidnesbyrdene noksom skulle udvise, ligesom der ogsaa er svoren Aarsaad over ham derfor. Sandemændene have svoret ovennævnte Mænd Vold over og givet deres Ed beskreven, men Mændene ere siden paa Landstinget dømte fri for samme Vold, fordi Sandemændene ikke have gjort deres Ed paa Ting, som det sig burde efter Loven. Da Sandemændene derhos have anmodet om, at deres Forseelse maa blive dem eftergiven, og at der maa blive meddelt dem Oprejsning i Sagen, eftergiver Kongen dem herved deres Forseelse og fornyer Sagen, saa Sandemændene igen maa begynde at forfølge deres Tov og i alle Maader fuldende det efter Loven, som om de nylig vare opkrævede dertil. J. R. 5, 124.

—² Aab. Brev om, at Caspar Markdaner, Embedsmand paa Koldinghus, har berettet, at en Kvinde for nogen Tid siden er bleven myrdet i Kolding, men at Sagen indtil nu har staaet stille og er bleven fortiet, fordi man har søgt efter den Mand, der har begaaet Drabet. Da den Mand, som man mener har begaaet Drabet, nu er funden, oprejser Kongen herved Sagen, saa den straks maa forfølges med Sandemænd og Nævninger til Herredsting, Byting og Landsting og i hvad Maade den efter Loven bør forfølges, som om Gerningen nys var sket. J. R. 5, 123 b.

3. Juli (—). Miss. til Axel Brahe. Da Mogens Hendriksen, Borgemester i Odense, har begæret at faa til Mageskifte et Maal Jord eller 3 af den Fjerding Jord, som Christen Knudtsen, »vor Mand og Tjener«, og Christoffer Bang ere forlenede med, og noget Tørvemaalsjord sæten for Byen af Hospitalstjenerne og har forpligtet sig til at udlægge Fyldest derfor, skal Axel Brahe undersøge, om Christen Knudtsen, Christoffer Bang og Hospitalet kunne

¹ Bredballe, Nørvang H. ² Brevet er i Registranten dateret 2. Juni, hvilket dog vistnok er en Skrivefejl for: 2. Juli, jvfr. Dateringsstedet.

miste ovennævnte Jorder og hvorledes der kan udlægges dem Fyldest derfor, og sende Regeringsraadet Besked om alt. F. og Sm. T. 2, 116.

3. Juli (Koldinghus). Miss. til Frands Rantzau. Sognemændene i Lenno¹ Sogn ved [Silkeborg] Slot have berettet, at deres Sognekirke i lang Tid har været meget forfalden baade paa Tømmer, Tag og i andre Maader, hvilket skyldes, at Kirkens Indkomst er saa ringe, at den ikke kan holdes i Stand dermed. De have saa formaat deres Sognepræst til med stor Umage og Bekostning at genopbygge og istandsætte Kirken, men denne er derved kommen i en saa stor Gæld til Præsten, at den ikke formaar at betale den af sit eget, og de have derfor ansøgt om nogen Hjælp til Gældens Betaling og til Forbedring af hvad brøstfældigt der endnu maatte være. Han skal sørge for, at de Kirker i Lenet, der ere formuende og ikke selv trænge til Bygning, efter deres Evne og Lejlighed enten yde Lenno Kirke nogen Hjælp eller laane den saa meget, at den kan komme ud af Gælden og blive gjort helt i Stand. Han skal paase, at det, han saaledes kan skaffe fra de andre Kirker, udelukkende bliver anvendt til Lenno Kirkes Bedste. J. T. 4, 153².

4. Juli (—). Miss. til Borgemestre og Raad i Horsens og Aarhus. Nogle af deres Medborgere skyldte Jens Poulsen, Tolder i Kolding, en mærkelig Sum Penge i Told af de Staldskane, som de sidst have uddrevet gennem Kolding, saaledes som vedlagte Seddel og deres Haandskrifter til Tolderen paa Pengene nærmere udvise. Da Tolderen ikke kan gøre Rentemesteren klart Regnskab for den af ham oppebaarne Told, førend han faar denne Restance betalt, og Kongen formedelst de store daglig paahængende Pengeudgifter har stærkt Brug for Pengene og derfor ikke kan give længere Henstand, befales det dem alvorligt at foreholde deres Medborgere, at de maa betale Tolderen den resterende Told med det allerførste, da Kongen ellers maa gribe til andre Midler. J. T. 4, 153 b.

5. Juli (—). Aab. Brev om, at Hr. Zacharias Andersen, Sognepræst til Haufrebjerg Sogn i Sjælland, har berettet, at han ved sin Kaldelse til Sognepræst dér har faaet en af de ringeste Gaarde i Byen udlagt til Præstegaard, skønt han, ligesom sædvanligt er

¹ Lidaa, Gern H. ² Udenfor er skrevet: Laurits Møles Skrift.

andensteds, burde have haft en af de bedste. Da han tilkendegav Peitler Reitz, der dengang havde Antvorskouf Slot og Præsterne der i Lenet i Befaling, dette, udlagde denne paa Kronens Vegne ham et Stykke Ødegaardsjord, som han maatte bruge til Præstegaarden mod at svare den sædvanlige Skyld, 1 Pd. Korn, Rug eller Byg, 1 Td. Havre, Fodernød og Gæsteripenge, til Antvorskouf Slot. Denne Landgilde har han ogsaa betalt et Aars Tid, men har nu begæret at blive fri derfor, da baade Præstegaarden og Sognet er saa ringe. Kongen bevilger, at ovennævnte Stykke øde Jord altid herefter maa følge Præstegaarden i Haufrebiereg, uden Afgift. Sj. R. 13, 149 b.

5. Juli (Koldinghus). Miss. til Chresten Skeel om indtil videre at holde de 20 Øksne paa Foder, som han har købt til Kongen. Udt. i J. T. 4, 154.

— Miss. til Jens Poulsen, Tolder i Kolding, om paa Prinsens Vegne at betale Borgemestre og Raad i Kolding 1 Ame Vin og 1 Læst Rostockerøl og føre det til Udgift i Regnskabet. Udt. i J. T. 4, 154.

6. Juli (—). Miss. til Envold Kruse. Da han af nogle af Regeringsraaderne paa Kongens Vegne har faaet Ordre til at begive sig herover henimod Herredagen og blive hos dem i nogen Tid, befales det ham forinden at skaffe Erik Vogensen, Befalingsmand paa Holmen ved Københavns Slot, hvad han imidlertid behøver baade til det ny Skib, som er begyndt, og til Istandsættelsen af de andre, samt iøvrigt at sørge for, at ingen af de ham betroede Bestillinger bliver forsømt i hans Fraværelse. Sj. T. 17, 285 b.

— Miss. til de theologiske Professorer ved Københavns Universitet. Denne Brevviser, Hans Knudtsen, har berettet, at han en Tid lang har studeret baade her i Riget og udenlands og anvendt stor Bekostning derpaa, hvorfor han nu har anmodet om at faa et Stipendium for ikke at blive nødt til at opgive sine Studier. Da der næres gode Forhaabninger om ham og han er bleven anbefalet flittigt herind af Folk, som have Forstand derpaa, har Kongen bevilget, at han maa faa det Stipendium, som er ledigt af de til Studenters Underholdning udenlands henlagte 4 Stipendier, dog skulle Professorerne alvorligt foreholde ham, at han i Overensstemmelse med Fundatsen skal studere Theologi, saa han i Fremtiden kan bruges ved Universitetet eller i andet gejstligt Embede, og at han ogsaa i

Overensstemmelse med Fundatsen med det første skal promoveret til Magister. Sj. T. 17, 286¹.

6. Juli (Koldinghus). Miss. til Steen Brahe. Oluf Pedersen i Pinnerup i Helsingborg Len har berettet, at Mogens Gyldenstjerne til Biersgaard har paaført ham Trætte paa et Stykke Ager og Eng, som i lang Tid har været brugt til hans Gaard, men som Mogens Gyldenstjerne nu vil vedkende sig; Trætten er kommen saa vidt, at der har været Oldinge paa Jorden, som have tilkendt Oluf Pedersen den i Henhold til hans gamle Adkomster og Breve; Mogens Gyldenstjerne har dog ikke villet lade sig nøje med Oldingenes Tov, men har henskudt sig til Riddermændsmænd og erhvervet sig Befaling til gode Mænd om at skille dem ad. Da Ejendommen saaledes staar i Trætte og den ovennævnte Befaling ikke er bleven udført, har han begæret Tilladelse til at høste dette Aars Afgrøde og henlægge denne paa en Ret, indtil Trætten bliver endt. Steen Brahe skal tillade ham at høste dette Aars Afgrøde af Korn og Græs og paase, at den bliver henlagt, indtil man kan faa at vide, hvem den med Rette tilhører, dog maa Oluf Pedersen ikke befatte sig med Skovene, der i Overensstemmelse med Kongens Brev skulle staa i Kværstad, indtil Trætten bliver endt. Sk. T. 2, 92 b.

— Aab. Brev, hvorved Kongen — da Jens Kruckov til Aarsløf har givet sin Morbroder Anders Bjelkes Banemand, Peder Sandberg til Vestergaard, frit Lejde for sig og alle sine og for alle dem, som paa fædrene eller mødrene Side eller paa Svogerskabs eller andet Slægtkabs Vegne kunne have noget at sige i Sagen, til at møde paa den første almindelige Herredag i Kolding 26. Juli for at forsvare sin Sag for Kongen og Rigsraadet og til sikkert at komme i sit Behold igen 14 Dage derefter — ogsaa for sit Vedkommende giver Peder Sandberg frit og sikkert Lejde for det samme Tidsrum, dog skal Peder Sandberg være forpligtet til at forholde sig »leidlig« i den Tid, holde sig borte fra Omgang med Anders Bjelkes Slægt og ikke i nogen Maade forgribe sig mod nogen. F. og Sm. R. 2, 26. K.

7. Juli (—). Miss. til Detlef Holck, der paa Borgemeester og Raad i Køges Vegne af Fru Birgitte Rosenkrantz til Vallø, afdøde Peder Bildes Enke, er stævnet til Herredagen i Kolding, om aldeles ikke at agte ovennævnte Stævning, men blive paa

¹ Tr.: Rørdam, Kbhvns Universitets Hist. 1587—1621. IV, 364 f.

Sottet, indtil anden Ordre gives. Sj. T. 17, 286 b. K. (Tr.: KD. IV. 692 f.).

9. Juli (Koldinghus). Miss. til Corfits Viffert. Kapitlet i Lunde Domkirke har berettet, at det har besluttet at opsætte en ny Prædikestol af hugne Sten i St. Laurentii Kirke i Lund, da den gamle er meget forfalden, og det har, da der ved Fulsang i Malmøhus Len findes Sten af den Slags, som det vil anvende til Prædikestolen, anmodet om Tilladelse til dér at lade bryde saa mange Sten, det behøver. Corfits Viffert skal tillade det og til Steenens Brydning laane Kapitlet alle de Redskaber og Instrumenter, som han har paa Malmøhus, og som kunne bruges dertil; Kapitlet har lovet at levere dem tilbage efter Benyttelsen. Sk. T. 2, 93 b.

— Miss. til Caspar Markdaner. Denne Brevviser, Hans Munk i Piedsted, Delefoged i Holminds Herred, har berettet, at han ved den Jævning, der for nogen Tid siden fandt Sted over alt Koldinghus Len, har faaet et Stykke Jord og Ellekær ved hans Gaard, som han siden har ladet indhegne og indgræfte, men hvorpaa nu nogle af hans Bymænd gøre ham Hinder, og han har derhos begæret, at ovennævnte Forhold og hans Møje og Umage som Delefoged maa blive betænkt, og at han herefter maa beholde Jorden. Caspar Markdaner skal undersøge Sagen og give ham Brev paa Jorden, saaledes som han kan tænke Lejligheden kræver det. J. T. 4, 154.

11. Juli (—). Miss. til Mandrup Parsberg. Hoslagt sendes ham en Supplikats fra denne Brevviser, Thomis Eriksen, angaaende en fri Bønderejendom, som Giord Pedersen til Tyrrestrup vil tilforhandle sig af ham og hans Broder. Da Adelen ikke uden Kongens Tilladelse maa tilhandle sig fri Bønderejendom og den nævnte Ejendom ligger i Kongens Vildtbane og Fredejagt, hvoraf anden Ulejlighed snart kan forsaarsages, skal Mandrup Parsberg forhandle med Giord Pedersen om at modtage sine Penge tilbage og lade Thomis Eriksen, hans Broder eller hvem af deres Slægtninge, der kan indfri Ejendommen, uhindret faa den, naar han har faaet sine Penge betalt. J. T. 4, 154 b.

13. Juli (—). Miss. til Borgemestre, Raad og Byfoged i København. Borgemestre og Raad i Auspurk have ofte, baade i Kongens Faders og Kongens Tid, gjort Anfordring om nogle Penge, som nogle Borgere i Auspurk have til gode hos Bernt og Johan Skeurman, Borgere i København; disse have faaet Hæstænd med Betalingen, men der er alligevel ikke opnaaet noget,

og Borgemestre og Raad i Auspurk have derfor anmodet Kejser Rudolf II om en Forskrift til Kongen til Fordel for deres Medborgere, for at disse en Gang for alle kunde komme til deres Betaling. For at Kongen kan blive fri for dette idelige Overløb og for at det ikke paa fremmede Steder skal siges om Kongen, at han styrker sine Undersaatter i saadanne Forsætter, befales det Borgemestre, Raad og Byfoged, naar de Auspurkers Fuldmægtig henvender sig til dem, at tilholde Bernt og Johan Skeurman med det allerførste at betale, hvad de skyldte, eller lade Fuldmægtigen faa Dom over dem, saa vidt Loven og Retten kan give. K.

14. Jull (Koldinghus). Miss. til Detlef Holck om Indretningen af en Ishytte ved Københavns Slot. Sj. T. 17, 287. K. (Tr.: KD. IV. 693).

— Miss. til Tolderne i Helsingør om med allerstørste Flid at opsørge de nye Tidender, der daglig kunne erfares af de fremmede i Sundet og kunne være af Betydning for disse Riger, og sende Regeringsraadet Besked derom. Der sendes dem Pasbord, for at deres Bud til Regeringsraadet bedre kunne blive befordrede paa Vejen. K.

16. Jull (—). Miss. til Niels Parsberg om at lade 20 Læster Kavringbrød bage hos Bønderne i Roskildegaaards Len til Udspisningen paa Holmen og med det alleriligste sende dem til Københavns Slot. Hvis han ikke har Korn nok i Forraad af Lenets Indkomst, skal han henvende sig til Niels Paaske, Skriver paa Københavns Slot, der skal skaffe ham det manglende. Sj. T. 17, 287 b. K. (i Udt.).

— Lignende Miss. til Detlef Holck om at lade bage 30 Læster Brød i Københavns Len. Udt. i Sj. T. 17, 287 b. K. (i Udt.).

— Miss. til Nels Skram. Af hoslagte Supplikats vil han se, hvilke Klager Kronens jordegne Bønder i Roxe Herred, som han er forlenet med, ere fremkomne med. Det befales ham herefter ikke at besvære de nævnte jordegne Bønder mod Billighed og hans Forleningsbrevs Lydende med Fængsel eller usædvanlige Paalæg og Udgifter og ikke tillade sine Fogder at behandle dem uretfærdigt, saa Kongen kan blive fri for yderligere Klager og Overløb. J. T. 4, 154 b.

— Miss. til Albret Friis om straks at købe og inden Mikkelsdag i det allerseneste at sende 60,000 Hvinglinger, 30,000 Flyndere, 20 Vorder Langer, 20 Vorder tørre Torsk og 600 Rokker til Kø-

benhavns Slot, da der vil blive Brug for en stor Hob tørre Fisk til Udspisningen paa Københavns Slot og paa Holmen. J. T. 4, 155. Udt. i Sj. T. 17, 290 (med Dato: 22. Juli).

17. Juli (Koldinghus). Sj. T. 17, 287 b, se 17. Aug.

20. Juli (—). Miss. til Rasmus Lange, Byfoged i Helsingør. Johan Bubbirt, Vintapper i Helsingør, har berettet, at der af Hertug Hendrik af Brunsvigs og Hertug [Ulrik] af Meklenborgs Herremænd og Tjenere er udtaget Rinskvind hos ham for en stor Sum Penge, saaledes som deres underskrevne Sedler og hoslagte Fortegnelse nærmere udvise, og han har begæret at faa Betaling for Vinen. Det befales Rasmus Lange efterhaanden at betale den Vin, som Johan Bubbirt med Herremændenes og Tjernerens underskrevne Sedler kan bevise er udtaget hos ham, og indføre Udgiften i sit Regnskab. Sj. T. 17, 288.

— Miss. til Knudt Venstermand. Denne Brevviser, Knudt Bunde i Vefstrup¹, har berettet, at Knudt Venstermand, der blandt andet Gods har faaet hans og hans Medarvingers jordegne Bondegård i Alderuppe i Sallinge [Herred], som Mats Bunde da boede i, til Mageskifte af Kong Frederik II, nu efter Mats Bundes Død har bortfæstet Gaarden til en fremmed Karl og derved berøvet Knudt Bunde og hans Medarvinger deres Rettighed i Gaarden. Da Kong Frederik II's Mageskiftsbrev² ikke indeholder andet, end at han selv skal tilforhandle sig Ejendommen og Bønderrettigheden i Gaarden af Bønderne, hvilket i sig selv ogsaa er billigt, befales det ham at stille Knudt Bunde tilfreds for den Rettighed, han paa egne og Medarvingers Vegne kan have i Gaarden, saa Kongen kan blive fri for videre Overløb og Klage. F. og Sm. T. 2, 117.

— Aab. Brev om, at Hans Bertelsen i Eltang, Herredsfoged i Brusk Herred, maa være fri for Landgilde, Ægt, Arbejde og anden Tyngte af sin Gaard, saalænge han er Herredsfoged. J. R. 5, 124 b.

— Miss. til Nels Chrestensen, Forstander for Hospitalet i Aarhus. Denne Brevviser, Chresten Baggi, har berettet, at han i 30 Aar har tjent Kongens Fader og Farfader som Bøsseskytte og i sidste svenske Fejde er bleven skudt igennem, hvorved han har faaet stor Vanførsel, saa han nu for denne Skrøbeligheds og for Alderdoms Skyld ikke længere kan være i Tjenesten og være om

¹ Vefstrup, Salling H. ² 21. Okt. 1579.

sin Næring og Føde, og han har begæret i Betragtning af de nævnte Forhold at blive forsørgt med nogen Underholdning for Livet. Nels Chrestensen skal, hvis Chresten Baggi kan skønnes at være ret Hospitalslem, optage ham i Hospitalet straks, hvis der er en Plads ledig, og ellers saasnart der bliver en ledig, og siden give ham samme Klæder og Føde som andre fattige og syge Mennesker, der underholdes i Hospitalet. J. T. 4, 155.

21. Juli (Koldinghus). Aab. Brev om, at Christen Eldkier i Betragtning af den Tjeneste, han i sidste Fejde har vist Kongens Fader, i et Aars Tid efter dette Brevs Datum maa være fri for Landgilde, Ægt og Arbejde af sin Gaard, dog skal han holde den ved god Hævd og Bygning. J. R. 5, 125.

— Miss. til Johan Bernekov. Medens han var paa Rejsen til Brunsvig, har hans Foged fængslet en af Kronens Tjenere, Marcus i Leesstrup, paa Eged, fordi han skal være gaaet i Hjemmets Sted for et Træ, som en anden Bonde afhuggede, og som efter de af Johan Bernekov erhvervede Vidnesbyrd skal være et Skeltræ, hvorfor Marcus af Landsdommeren er dømt til at være en Falskner og til at bøde sine 40 Mk. til hver Lodsejer, hvilket har medført, at han nu eftertragtes paa sit Liv. Da han er en fattig, udlevet Mand, har han begæret kgl. Forskrift til Johan Bernekov om, at der ikke maa strenges med ham paa det yderste. Af Hensyn til at han kun har ringe eller slet ingen Formue og ikke selv har gjort Gerningen, men kun hjemlet en anden, anmodes Johan Bernekov om at lade Tiltalen falde og løsgive ham. Kongen formoder, at de andre Lodejere for Kongens Skyld ogsaa ville være tilfredse dermed, og han venter sikkert, at Johan Bernekov opfylder hans Ønske. K.

22. Juli (—). Forleningsbrev for Peder Jacobsen, der tidligere har faaet Løfte paa et Kannikedomme i Roskilde, paa det Kannikedomme i Roskilde Domkirke, som nu er ledigt efter afdøde Elias Eyssenberg. Han skal residere ved Domkirken. Sj. R. 13, 150¹.

— Miss. til Detlef Holck. Admiral Peder Munk har berettet, at der ikke er taget tilstrækkelig nøjagtig Borgen for de 3 Kvinder i København, Margrete Jacob Skivers, Kisten Sontags og Anne Jøpers Vintappers, som ere beskyldte for at have været med til at ville forgøre og omkomme Kongens Skibsflaade, der

¹ Tr.: Flemings Astrologie, udg. af Fria, S. VII—VIII.

første Gang var sendt til Skotland; ej heller skulle de Personer, der ere tagne til Borgen, være saa vederhæftige og ved saadan Formue, at de kunne være Forlovere og Borgen i saa høje og vigtige Sager, hvorfor det kan befrygtes, at Kvinderne kunne undvige, saa man ikke kan komme til Rettens Udgang med dem. Det befales derfor Detlef Holck alvorligt straks at stævne de 3 Kvinder for sig paa Raadhuset og foreholde dem, at de straks maa sætte ham paa Kongens Vegne saadanne Mænd til Borgen, der ere vederhæftige nok til at staa Kongen til Rette, hvis de selv undvige, og han skal lade disse Mænd love ved deres Livs, Æres og Guds Fortabelse, at de nævnte 3 Kvinder skulle blive til Stede til Sagens endelige Udførelse. Hvis han ikke kan faa Forlovere, der ville afgive en saadan Forpligtelse, skal han lade de 3 Kvinder sætte i god Forvaring indtil videre. Han skal meddele Regeringsraadet, hvad han udretter i Sagen. Sj. T. 17, 288 b. K.

22. Juli (Heldinghus). Miss. til Tolderne i Helsingør. Da Kongen er bleven Johan von Delens Hustru i København en Sum Penge skyldig for Vin, som han har faaet af hende og hendes afdøde Husbonde, skulle Tolderne af Tolden betale hende 4000 Dlr.; ligeledes skulle de betale Hendrik von Werden, Borger i København, 2000 Dlr. for Vin, Kongen har faaet af ham. De skulle tage Bevis for det, de betale, og indskrive det i deres Regnskab. Sj. T. 17, 289. K.

— Miss. til Lensmændene i nedennævnte Len om straks at købe N Øksne i deres Len og senest til Bartholomæi Dag [24. Aug.] sende dem til Københavns Slot, da der foruden det saltede Kød, som i Fremtiden skal forskrives til Skibenes og Bremerholms Behov, vil blive Brug for et stort Antal Øksne paa Slottet baade til dem, som have Underhold og Genant af Slottet, og til den daglige Udspisning sammesteds. — Varberg Len 60 Øksne; Skanderborg, Dronningborg og Aalborg Len hver 50; Draxholm, Kallundborg, Andvorskouf, Vordingborg, Nyborg, Odensegaard, Aarhus og Sølvitsborg Len hver 30; Københavns, Roskilde, Malmø, Helsingborg, Halmsted, Laugholm, Tranekier, Aakier og Silkeborg Len hver 20; Landskrone og Dalom Len hver 10. Sj. T. 17, 289 b. K.

— Udt. i Sj. T. 17, 290, se 16. Juli.

— Miss. til Borgemestre, Raad og Byfoged i Halmsted. En af deres Medborgere, Laurits Andersen, har berettet, at nogen Jord og Ejendom inden- og udenfor Halmsted tillige med den halve

Teglgaard staar uskiftet mellem afdøde Peder Bineboes Børn, og at Peder Bineboes ældste Søn i en 8 Aar har brugt Ejendommen uden at unde sine Søkende noget deraf. Da han har begæret, at der maa blive skaffet ham Ret, og at den ældste Søn maa komme til at gøre sine Søkende Fyldest for den lange Brug af Ejendommen, skulle de undersøge Sagen, skifte Ejendommen mellem Peder Bineboes Børn, saa hver kan vide sin Part, tilholde Peder Bineboes ældste Søn at gøre sine Søkende Fyldest for Brugen af deres Part og give alt beskrevet fra sig. Sk. T. 2, 94.

22. Juli (Koldinghus). Aab. Brev om, at Hendrik Spledt, Slotsarkiver paa Koldinghus, der en Tid lang med Troskab har tjent Kongens Fader, først i dennes Kantori og siden som Underskriver og Slotsarkiver paa Koldinghus, og nu af Caspar Markdaner har fæstet en Kronens Gaard i Seeste, paa hvis Opbyggelse han har anvendt stor Bekostning, da den var meget bygfældig, indtil videre maa beholde nævnte Gaard, fri for Landgilde, Ægt, Arbejde og anden Tyngde, dog skal han holde den ved god Hævd og Bygning. J. R. 5, 125.

— Forleningsbrev for M. Christen Foss, Skolemester i Viborg, der har klaget over, at han ikke godt kan leve af den ringe Besolding, der er tillagt ham, paa Kronens Korntiende af Naar¹ Sogn i Hellelef Herred, uden Afgift. J. R. 5, 125 b.

— Miss. til Jørgen Skram. Da Kongen har bragt i Erfaring, at mange understaa sig til at skyde og ødelægge stort Vildt i Lenets (Hald) Skove, men at Kongens Skovridere paa Skovene sammesteds ikke ere stærke og mægtige nok til at kunne paagribe de uadelige, der gøre sig skyldige i saadan Modvillighed, skal Jørgen Skram, naar saadant sker og det meddeles ham af Skovriderne, skaffe disse nogen Hjælp til at paagribe de uadelige Skytter og til at skaffe fornøden Oplysning, hvis det er adelige, saa Jørgen Skram derefter kan lade disse tiltale og forfølge. J. T. 4, 155 b.

— Miss. til alle Kronens Bønder og Tjenere under Hald Slot om at være Jørgen Skram lydige, naar han giver dem Ordre til at hjælpe Skovriderne med at gribe og forfølge Folk, der understaa sig til at drive Skytteri i Kronens Skove i Lenet, naar det ikke er Adelsmænd, og hvis det er Adels-

¹ Norn, Hüllerslev H.

mænd, da med at følge efter disse og udsperge, hvem det er. Hvis nogen viser sig genstridig, vil han blive straffet som udydig mod Kongens Bud. J. T. 4, 156.

23. Juli (Koldinghus). Kvittans til Peter Redtz til Høerbyegaard paa hans Regnskab for Indtægt og Udgift af Antvorskouf Len og for de i Antvorskouf Len og Birk oppebaarne Penge- og Madskatter fra 7. Aug. 1580, da han først fik Lenet, til 16. Juli 1589, da han med klart Inventarium overleverede det til Christen Friis til Borrebye, og paa hans Regnskab for Indtægt og Udgift af Korsør Len fra 22. Juli 1587, da Lenet først blev lagt under Antvorskouf Slot, til 18. Juli 1588, da Peter Redtz igen overleverede det med klart Inventarium til Knud Rud til Sandtholdt. Han blev aldeles intet skyldig. Sj. R. 13, 150 b.

— Miss. til Casper Markdaner. Frederik Possementmager har berettet, at han i lang Tid har tjent Kongens Farmoder, der formedelst hans Tjeneste gav ham og hans Hustru Livsbrev paa et Hus og en Vaaning i Kolding; Gaarden er dog for nogen Tid siden brændt ved Vaadeild, og han har derefter faaet Skrivelse fra Kongens Fader til den daværende Lensmand paa Koldinghus, Hendrik Belov, om i Stedet at udlægge ham et andet Hus i Kolding, hvilket dog af forskellige Grunde endnu ikke er sket. Det befales derfor Casper Markdaner at udlægge ham et Hus i Kolding, hvori han i Overensstemmelse med den tidligere Benaadning kan have bekvem Bolig for Livstid, da han nu paa sin Alderdom bør nyde noget godt af sin lange Tjeneste. J. T. 4, 156 b.

— Miss. til Borgemeestre og Raad i Viborg. Hr. Anders Olsen, Sognepræst til Graabrødre Sogn i Viborg, har berettet, at han siden sin Kaldelse til Sognepræst der i Byen ofte har anholdt hos dem om at faa en Præstegaard og Residens udlagt, men har faaet Afslag, skønt han efter Ordinansen billigvis skulde have en Præstegaard, hvori han kunde bo, og han har nu ansøgt om enten at faa en Præstegaard udlagt eller faa en aarlig Sum til at leje sig en bekvem Bolig for. Det befales dem enten at udlægge en Præstegaard til Embedet eller aarlig betale Præsten saa mange Penge, at han kan leje sig en Gaard, da dette ikke alene i sig selv er billigt, men Ordinansen ogsaa paabyder dem at forsørge deres Sognepræst med Præstegaard. J. T. 4, 157.

24. Juli (—). Aab. Brev om, at Peder Pedersen og Hans Pedersen, Sønner af afdøde Borgemeester i Randers Peder Peder-

sen, i Forening med deres Stifmoder Mette Jensdatter i et Aars Tid efter dette Brevs Datum maa oppebære Afgiften af Rorup og Bierreagger Sognetiender, som Kong Frederik II efter deres Beretning har forlenet¹ deres Fader med formødelst det Arbejde, han havde, da Randers Hospital blev bygget, og som de have begæret at maatte beholde endnu i nogen Tid. J. R. 5, 126.

24. Jull (Koldinghus). Miss. til Jørgen Skram. Denne Brevviserske, Kirstine Espensdatter i Nykøbing paa Mors, har berettet, at hendes Husbonde forgangent Aar ved en Ulykke har skaaret Struben i Stykker paa sig selv og er død nogen Tid efter; Byfogden har i den Anledning beskrevet hans efterladte Gods og Bohave, hvorefter hun har maattet stille Borgen for den til Kongen forfaldne Halvdel deraf. Da hun sidder tilbage med 2 smaa Børn og desuden er i stor Gæld, som nu kræves af hende, har Kongen paa hendes Begæring skænket hende den Rettighed, han kunde have til Boslodden. J. T. 4, 157 b.

— Miss. til M. Jacob Jensen, Superintendent i Vendelboe Stift. Borgemestre, Raad og menige Borgere i Nykøbing i Mors have klaget over, at han mod gammel Sædvane har forordnet, at 2 af Hørerne ved Skolen skulle have deres Kost hos Byens Borgere, skønt de vel nok kunde være forsørgede med de to Tiender, der ere tillagte dem, og 4 Degnesogne. Da Hørerne ere saaledes forsørgede med Tiender og Sogne, at de godt kunne underholdes deraf, skal han afskaffe denne Kost, saa Borgerne ikke skulle besværes mere dermed, end det fra gammel Tid har været sædvanligt².

25. Jull (—). Aab. Brev om, at Søren Nielsen, der i 26 Aar har tjent som Redesvend paa Frederiksborg Slot, men nu formødelst Alderdom er bleven denne Bestilling kvit og har fæstet et Gadehus i Ølkiøb³ i Lenet, i Betragtning af sin lange Tjeneste maa beholde dette Gadehus kvit og frit, saalænge han lever, dog mod at holde det ved Hævd og Magt. Sj. R. 13, 151 b.

— Miss. til Detlef Holck om at lade forhønværende Borgemester i København Marcus Hess faa nogen Fetalje af Slottet. Sj. T. 17, 290. (Tr.: KD. IV. 693 f.)

— Miss. til Borgemestre og Raad i Malmø om, at Tolderiet

¹ 8. Juli 1578 (Bjærgager) og 29. Aug. 1578 (Rorup).
VI. 752. ² Ølkøbing, Strø H.

³ Tr.: Kirkehist. Saml. 3 B.

om Høsten fra Assumpt. Marie [15. Aug.] til Dionisii Dag [9. Okt.] skal følge Byfogden. Sk. T. 2, 94. (Tr.: CCD. II. 558).

25. Juli (Keldinghus). Miss. til Borgemestre og Raad i Hobro. Deres Sognepræster, Hr. Jacob Mariager og Hr. Jacob Durop, have anmodet om at faa den meget forfaldne Præsteresidens sat i Stand, da Borgemestre og Raad ikke have bygget noget paa den i de sidste 40 Aar. Da det efter Ordinansen paahviler dem at holde Præsteresidensen i Stand, befales det dem at rette sig selv heri og igen opbygge og istandsætte Residensen saaledes, at Præsterne kunne have deres Bolig deri, saa Kongen kan blive fri for videre Overløb og Klager. J. T. 4, 157 b.

— Miss. til Nels Skram og Oufve Lunge. Borgemestre, Raad og menige Borgere i Hobro have klaget over, at de besværes stærkt med Ægt og Agen, naar de skulle befordre de Folk, der komme did med Kongens Pasbord, eller dem af Kongens Raader og gode Mænd, der komme igennem Byen, idet de nu maa føre dem gennem et Herred i et andet, medens de tidligere altid have haft Skifte paa Vejen hos Kronens Bønder i Nærheden af Byen, og de have anmodet om at maatte nyde den Forskaansel, de fra gammel Tid have haft. Det befales i den Anledning Niels Skram og Oufve Lunge at sørge for, at Borgerne, naar de skulle gøre Ægt, faa Vognskifte hos Kronens Bønder i deres Len, hvor de kunne anse det for belejligt baade for Borgerne og Bønderne, saa Borgerne kunne blive fri for saa lange Ægter; dog skal det ordnes saaledes, at baade Borgerne og Kronens Bønder kunne blive ved Magt. J. T. 4, 158.

— Miss. til M. Peder Vinstrup, Superintendent i Aarhus. Denne Brevviser, Anders Christensen, har anmodet om at blive hjulpet til et Kald, da han en Tid lang har studeret udenlands og der forbrugt sin Fædrearv og det, som hans Venner have hjulpet ham med, saa han nu ikke har noget at leve af. Naar han lovlig bliver kaldet til et Kald enten i Kirken eller Skolen og bliver kendt duelig af M. Peder, skal denne hjælpe ham til at faa Kaldet, dog skal alt gaa efter Ordinansen. J. T. 4, 158 b.

27. Juli (—). Miss. til Jørgen Skram. De Mænd i Alsted Sogn i Nør Herred paa Mora, der have fæstet Korntienden af Sognet, have berettet, at siden Tienden blev sat for Afgift, har Erik Hvas til Nørgaard lagt 2 Gaarde i Sognet under sin Avl, hvorved der er sket saa stor Afgang i Tienden, at de ikke kunne svare

den fastsatte Afgift. Jørgen Skram skal undersøge Sagen og, hvis den forholder sig saaledes, lade Tienden sætte for en rimelig Afgift. J. T. 4, 158 b.

28. Juli (Holdinghus). Aab. Brev om, at Simon Lang, Kongens Mundkok, indtil videre maa oppebære 1 Okse, 4 Svin, 4 Lam, 4 Gæs, 2 Pd. Rug, 3 Pd. Malt, 1 Fjerd. Smør, $\frac{1}{2}$ Td. Sild og 1 Fjerd. Gryn i aarlig Genant af Københavns Slot. Sj. R. 13, 152.

— Aab. Brev om, at Christen Lauridsen, Raadmand i Hobro, til hvem Borgemestre og Raad sammesteds, der for nogen Tid siden for Stedsmaal og aarlig Afgift have fæstet Broen ved deres By, under Forbehold af Kongens Samtykke have opladt Halvparten af Broen med tilhørende Rente, herefter aarlig maa oppebære Halvparten af det Brokorn, som Bønderne i Egnen svare til Broens Bygning mod aarlig at svare Kronen 4 Tdr. Byg og holde Halvparten af Broen i Stand med gode stærke Bulfjæl, Rækker ud mod Siderne og med Pæle og Stenbro, saa den vejfarende uden Fare kan komme derover. Hvis der kommer Klage over ham eller nogen kommer til Skade, vil han komme til at staa til Rette derfor, hvis det sker paa hans halve Part af Broen. Det befales alle dem, der svare Brokorn, at svare Borgemestre og Raad i Hobro og Christen Lauridsen hver sin Part af Brokornet. J. R. 5, 126 b.

— Miss. til Jens Poulsen, Tolder i Kolding. Hendrik Hansen, Borgemester i Vejle, har berettet, at han agter at købe en Del Græsskane og sætte dem paa Foder i Vinter, men da Kornet slog sig meget her i Riget sidste Aar og endnu »lader sig mange Steder hart anse«, hvorfor det kan befrygtes at blive en meget dyr Tid paa Foder her i Riget, har han anmodet om Tilladelse til at drive en 400 Øksne her igennem Byen ind i Fyrstendæmmet for at sætte dem paa Foder der. Da han har tilbudt at svare den tilbørlige Told i rette Tid, skal Jens Poulsen ubindret lade ham passere med Øksnene, naar han har betalt Tolden og givet nøjagtigt Certifikat for, at de 400 Øksne tilhøre ham alene og ingen anden. Derefter maa Jens Poulsen ikke lade nogen drive Græsskane igennem, som de ville sætte paa Foder, medmindre de have særligt kgl. Brev derpaa. J. T. 4, 159.

29. Juli (—). Forleningsbrev for Jens Brun paa Kronens Part af Rugtienden af Hiermind Sogn. Udt. i J. R. 5, 126 b.

29. Juli (Koldinghus). Miss. til Jørgen Skram om at lade Hr. Morten Brassén, Sognepræst i Daubierg Sogn i Fiends Herred, faa fri Olden til 10 Svin paa Kronens Skove. Udt. i J. T. 4, 159 b.

— Miss. til Frants Rantzau. Da Fru Kirstin Jul, Hendrik Sandbergs Enke, har berettet, at der paaføres hende Trætte paa Impgaard i Liusgaard Sogn og Herred, og har anmodet om mod Reversal at faa de Breve til Godssets Forsvar, der formentlig findes blandt Silkeborg Slots Breve, skal han lade Brevkisterne paa Slottet oplukke og levere hende de Breve, der angaa Impgaards Gods. Hvis der paa Slottet findes en af Hans Johansen til Gafnøe indlagt Reversal paa Breve, som han har hos sig, skal Frants Rantzau kræve disse Breve af ham og, hvis der deriblandt findes nogle, som angaa Impgaards Ejendom, levere dem til Fru Kirstin Jul. Han skal tage nøjagtig Reversal af hende for, at hun efter at have brugt Brevene vil levere dem alle tilbage uskadte i alle Maader, som hun har modtaget dem, og han maa ikke levere hende Breve, der i nogen Maade kunne komme Kronen til Skade paa dens omliggende Gods. J. T. 4, 159 b.

30. Juli (—). Miss. til Niels Parsberg. Da Kongen har bragt i Erfaring, at Mourits Podebusk, Embedsmand paa Jungshofvit, fører Trætte paa nogen Kronens Skov og Ejendom til Smidstrup i Borsø Herred, og Brevene, hvormed Godset skal forsvares, skulle findes blandt Stiftets Breve paa Roskildegaard, skal Niels Parsberg, naar Kansler Niels Kaas's Fuldmægtig henvender sig til ham med dette Brev, blandt Stiftets Breve lade opsøge dem, der angaa Smidstrup Skov og Ejendom, og levere ham dem mod Reversal for, at de skulle blive leverede tilbage efter Benyttelsen. Sj. T. 17, 290 b¹. K.

— Miss. til Ditlef Holck om i Københavns Len at lade slaa eller skyde 4 Stykker Storsildt, som Kongen har skænket Mourits Podebusk til hans Søn Claus Podebusk's Bryllup. K. Udt. i Sj. T. 17, 291.

— Lignende Miss. til Corvis Viffert om at lade slaa 4 Stykker Storsildt til Holger Ulfstand til Skabersøes Bryllup. Udt. i Sj. T. 17, 291. K. (i Udt.)².

— Miss. til Jørgen Brahe. Denne Brevviser, Peder Ander-

¹ Tr.: A. D. Jørgensen, Udsigt o. de dek. Rigsarkivers Hist. S. 226. ² K. har: til Fru Anne Parsbergs Datters Bryllup. Den 23. Aug. 1590 ægtede Holger Ulfstand Jomfru Anne Skovgaard, Datter af Hans Skovgaard og Anne Parsberg.

sen, har berettet, at hans Fader Anders Gundessen har øjet en jordegen Skattegaard, kaldet Storegaard, i Torpe By i Varberg Len, som han havde arvet efter sine Forældre, hvilket Peder Andersen kan bevise med Tingsvidne og levende Røst; i sidste svenske Fejde blev baade Peder Andersen og hans Fader fangne af de svenske, og Faderen døde i Sverrig i Sølvbjørget. Under Peder Andersens umyndige Aar har Anders Bing saa som Lensmand paa Varberg bortfæstet Gaarden til 2 Bønder, hvilket Peder Andersen tidligere har tilkendegivet Kongens Fader, der ogsaa meddelte ham en Forskrift til Anders Bing derom, men uden Resultat. Jørgen Brahe skal nu undersøge, hvorledes Sagen forholder sig, og hjælpe Peder Andersen til Lov og Ret. Sk. T. 2, 95.

30. Juli (Holdinghus). Miss. til Axel Brahe. Hans Urne til Dreybygaard¹ har klaget over, at Afgiften af Korntienden af Munkeboe Sogn, som han har fæstet, er for høj, da siden dens Fastsættelse baade han selv og en anden af Adelen have begyndt at holde Hus og bruge Avl i Sognet. Axel Brahe skal undersøge Sagen og siden lade Tienden taksere for en rimelig Afgift. F. og Sm. T. 2, 118.

— Miss. til Erik Hardenberg til Matstrup, Absolon Gjæ til Kielstrup, Hans Johansen til Gafnø og Axel Brahe til Elvidt. Kronens Bønder og Tjenere i Visselbjerg Birk have ofte fremført forskellige Klager over Jomfru Magdalena Emiksdatter, der af Kongens Fader har faaet dem i Forlening, i Anledning af forskellige Besværinger, som hun mod Billighed paalægger dem, og de have gentagne Gange faaet Forskrift til hende desangaaende baade af Kongen og Kongens Fader, men disse Forskrifter have, som de formene noksom at ville bevise, enten slet ikke eller kun i ringe Grad hjulpet dem overfor disse Besværinger. Paa den anden Side har Jomfru Magdalena tidligere erklæret sig herpaa og hævdet, at Bønderne ere ulydige mod hende. For en Gang for alle at faa Ende paa disse Klager og Overløb af begge Parter og faa bestemt fastsat, hvorledes begge Parter skulle forholde sig overfor hinanden, befales det ovennævnte fire Mænd med det første paa belejlig Tid og Sted at indstævne Jomfru Magdalena og alle Bønderne i Rette for sig, nøje undersøge de gensidige Klager og de Breve og den Besked, de have mod hinanden, ligesaa i hvilke Punkter Bønderne klage

¹ Dreybygaard, Bjørge H., Fyen.

over, at de nu besværes mere end fra Arilds Tid sædvanligt, og hvad Forleningsbrevet paalægger hende, og siden tilvejebringe en bestemt og bestandig Ordning mellem dem, hvorefter begge Parter siden altid kunne have sig at rette. De skulle give deres mindelige Afgørelse eller rettlige Kendelse beskrevet under deres Signeter. Det befales Jomfru Magdalena og Bønderne at møde for ovennævnte gode Mænd, naar de tilsiges, med deres Breve og Beviser og at lide og undgælde hvad Lov og Ret er. F. og Sm. T. 2, 119.

20. Jull (Heldaghus). Miss. til Frants Rantzau om at lade Kirkeværgerne i Valbye¹ Sogn faa 3 Ørt. Korn til deres Kirkes Bygning. Udt. i J. T. 4, 160.

— Miss. til Nels Skram. Kronens jordegne Bønder i Galtens Herred og i Galtens Fjording i Dronningborg Len have klaget over, at de fremdeles aarlig maa svare $\frac{1}{2}$ Td. Salt og $\frac{1}{2}$ Bolgalt i Sammelskat af den Gaard, Niels Lassen i Hengi boede i, uagtet Gaarden for nogen Tid siden af Kongens Fader er bortskiftet² til Nels Jonsen til Tostelund og den nævnte Afgift ydes ham i Henhold til Mageskiftebrevet. Da Nels Jonsen har tilhandlet sig Gaarden og Afgiften ydes ham, maa Nels Skram ikke mere kræve den af de ovennævnte jordegne Bønder, men skal slette den i Jordebogen, for at den ikke skal blive krævet af deres Efterkommere. J. T. 4, 160.

— Miss. til Oufve Lunge. Borgemestre og Raad i Aalborg have berettet, at de for nogle Aar siden have faaet Skrivelser fra Kongens Fader til tidligere Lensmænd paa Aalborghus om to Varder, der skulde opsættes og holdes i Stand paa Egense Ør til Gavn for de søfarende, baade inden- og udenlandske. Da begge Varder nu ere ganske øde og forfaldne, skal han med det allerførste igen lade 2 Varder opsætte og siden holde dem i Stand. Borgemestre og Raad i Aalborg have endvidere klaget over, at der i Byen og Egnen findes mange bedrageriske (»finanselige») Trættere og løse Kumpaner, der intet have at stille som Sikkerhed (»med at hætte») og ikke have Lyst til andet end Trætte, og som ofte indstævne og pladse dem til Landstinget for de af dem paa Aalborg Raadhus eller Byting afsagte Domme, hvilket volder dem ikke ringe Besværing, Forømmelse, Skade, Kost og Tæring, eftersom de ikke tør sidde Landstingsstævningen overhørigt. Da saadant synes at

¹ Voldby, Gern H. 17. Nov. 1688.

være meget ubilligt og imod Recessen, skal Oufve Lunge føre Opsigt med, at de Folk, som tage Stævning over Borgemestre og Raad i Aalborg til at møde for deres Domme paa Viborg Landsting og ikke ere vederhæftige nok til at staa Borgemestre og Raad til Rette, hvis Dommen gaar dem imod, eller som formedelst andre letfærdige Sager pladse og tribulere Borgemestre og Raad, stille ham nøjagtig Loven og Vissen for Kost og Tæring, hvis Dommen gaar dem imod, førend de drage af Byen, saa Borgemestre og Raad for den Sags Skyld ikke skulle have Grund til yderligere Klage. J. T. 4, 160¹.

30. Jull (Koldinghus). Miss. til Frants Rantzau. Da Kronens Bønder i Hits og Giern Herreder og i Tviflum og Viersløf² Birker have klaget over, at de ikke i Skovene der i Lenet [Skanderborg] kunne faa, hvad de behøve til Ildebrændsel, Bygnings- og Vogntømmer, skal han af Skovene i sit Len [Silkeborg] lade dem faa Tømmer til Skellighed til Hjælp til Bygning, Ildebrændsel og Vogntømmer, saaledes som han kan tænke, det kan være billigt, og siden for en rimelig Pris lade dem faa, hvad de yderligere behøve dels til eget Behov til Bygning, Ildebrændsel og Vogntømmer, dels til at sælge, saaledes som de fra Arilds Tid have faaet, dog alt med Rimelighed, saa Skovene ikke blive forhuggede for meget. J. T. 4, 161.

— Miss. til Albrit Friis. Disse Brevvisere, 3 af Kronens Bønder i Klinten³, Adtser Mickelsen, Kiold Mickelsen og Jens Mickels, have for nogle Aar siden klaget til Kong Frederik II over, at Sandet havde overføget deres Marker og ødelagt dem, saa de ikke kunde udrede deres Landgilde, og de have samtidig faaet kongelig Skrivelse⁴ til Albret Friis om at undersøge Forholdene og sætte deres Gaarde for en rimelig Landgilde, hvilket han dog, da han er deres Lensmand, har været betænkelig ved, medmindre han kunde faa Befaling til nogle gode Mænd og uvildige Dannemænd om at besigte Markerne og tage Syn over den anrettede Skade. Det befales ham i den Anledning at tiltage nogle adelige og uvildige Dannemænd til at undersøge og besigte den af Sandflugten anrettede Skade og fastsætte, hvor meget der i Forhold hertil kan afkortes i de skadelidtes Landgilde, og siden sende deres beseglede Forretning til Regeringsraaderne, for at disse derefter kunne forordne, hvad ret og billigt kan være. J. T. 4, 161 b.

¹ Tr. (den første Del af Brevet): Saml. t. jydsk Hist. og Topogr. VIII. 159. ² Viersløv, Hovildsjørg H. ³ Klinting, Hæmsø S., V. Hørne H. ⁴ 4. April 1597.

31. Juli (Koldinghus). Aab. Brev om, at Fru Agnete Skenck, Jørgen Prips Enke, har berettet, at en Mand i Svendborg, ved Navn Peder Abraham, for nogen Tid siden har dristet sig til at tage 17 Mænd til sig og med dem er gaaet ind i hendes Sædegaard Brudagge, som hun har fæstet til en Jens Andersen, og der med Vold og Magt taget og fængslet denne for hendes Bordende, hvilket hun mener er sket hende til Hovmod, naar hun ikke har givet sin Tilfaldelse dertil. Da Sagen hidtil er bleven fortiet og ikke forfulgt, har hun nu begæret kgl. Oprejsningsbrev deri, hvilket ogsaa bevilges, saa hun maa begynde Sagen og lade den lovlig forfølge, som om den nylig var sket. F. og Sm. R. 2, 27.

— Miss. til Hans Johansen. Af hoslagne Supplikats vil han se, at denne Brevviser, Hans Mogensen, klager over, at en ham efter hans Fader tilfalden jordegen Bondegaard i Hindtagaulls Len forholdes ham af hans Stiffader. Hans Johansen skal undersøge Sagen og siden hjælpe Hans Mogensen til Lov og Ret hos hans Stiffader. F. og Sm. T. 2, 122.

— Kgl. Beskærmelsesbrev for Christen Frandtzen, Borger i Lemvig, hans Folk og Gods, baade rærligt og urærligt. Han er nemlig, efter sin Beretning, for nogle Aar siden kommen til af Nødværge at slaa en af sine Medborgere, Niels Svendsen, ihjel, er af Sandemænd i Lemvig efter nøjagtige Vidnesbyrd og Loven svoren til Fred og Bod, hvorefter Chresten Skeel, der da havde Lemvig i Befaling, har ladet lyse Kongens Fred og Beskærmelse over ham til Tinge; siden har han tilbudt den dræbtes Fader og nærmeste Slægt og Venner Bod og Vennegave, som der bør gives efter død Mand, og har desuden udlagt Landebod efter Loven, men alligevel kan han ikke komme til Forsoning for Drabet hos den dodes Slægt og Venner, hvorfor han nu har anmodet Kongen om at tage ham i sin Beskærmelse. Det befales alle, der ville tiltale ham, at gøre det med Lov og Ret for hans tilbørlige Dommere. J. R. 5, 127 b.

— Miss. til Detlof Holck. Chresten Knudsen, Borger i København, har berettet, at han i en 7 Uger har været fængslet og indsat i Pumpen i København for nogle Ord, han har sagt om Maren Oluf Hendriks, Borgerske sammesteds, hvilke Ord han har bevist at være saadanne, som yderligere kan ses af hans Dom og Breve. Da han har begæret at faa noget Vederlag for sin langvarige Fængsling og for sin Bekostning, skal Detlof Holck befale

Borgemestre, Raad og Byfoged i København at hjælpe ham til at faa Vederlag af den, som har ladet ham fængsle, baade for Fængslet og for de Bekostninger, han har haft, medens han gik i Rette med Maren Oluf Hendriks. K.

31. Jull (Koldinghus). Aab. Brev om, at Christen Munk til Ørnhoed, der har berettet, at der af Ørnhoed, som er en Selvejergaard, altid har været svaret Herlighed og anden Afgift til Kronen, og derhos har begæret, da han kun har saare lidt at underholde sig af, at maatte blive fri for kgl. Afgift og Tynge af Gaarden, indtil videre maa være fri for Afgift, Ægt, Arbejde og anden kongelig Herlighed af Ørnhoed, som han nu selv bor paa, mod, som han har tilbudt, at holde Kronen 1 gerust Hest deraf. J. R. 5, 128.

— Miss. til Caspar Markdaner. Hoslagt sendes ham en Supplikats fra denne Brevviser, Anders Findtsen, Borger i Vejle, hvori han klager over, at uagtet han, da han for nogen Tid siden kom fra Faarupgaard, fik den afdøde Konges Brev¹ paa at maatte bosætte sig i Vejle og for Livstid være fri for Skat, Hold og al anden kgl. og borgerlig Tynge, har Byfogden i Vejle dog dømt ham til baade i Ægt, Skat og anden Tynge at gøre lige med andre Borgere af nogle Jorder, som han har i Brug i Byens Mark. Det befales Casper Markdaner at hjælpe Anders Findtsen til hvad Ret er i Følge Kongens Faders Brev, dog den Rettighed, som med Rette bør svares af de nævnte Jorder til Koldinghus, uforkrænket i alle Maader. J. T. 4, 162.

— Miss. til Oufve Lunge. Hr. Jens Christensen, Sognepræst i Skibsted, har berettet, at han for nogen Tid siden er bleven kaldet til Sognepræst i Skibsted, Bellom² og Lyngbye Sogne, men at han siden først har mistet Bellom Sogn, hvortil der var en Fællesskov, som han havde Ildebrændsel af, og derefter Præstegaarden i Lyngbye Sogn, som er bortskiftet, saa han nu kun har Præstegaarden i Skibsted, hvortil der aldeles ingen Skov er. Da han i den Anledning har begæret at faa en Præstegaard i Lyngbye Sogn, befales det Oufve Lunge at udlægge ham en »lempelig« Gaard i Terndrup i Lyngbye Sogn til Annekspræstegaard, hvoraf han kan have nogen Hjælp til Ildebrændsel og anden Nødtørft. J. T. 4, 162 b³.

¹ 10. Maj 1587.

² Bælum Høllum H.

³ Tr.: Hofman, Fundationer III. 520 f.

31. Juli (Koldinghus). Miss. til Jørgen Friis. Denne Brevviser, Andres von Hanen, Kongens Skovrider og Dyrevogter, har berettet, at Jørgen Friis, da han fik Vindersløfgaard i Forlening, hvori Andres von Hanen tidligere boede, sluttede Kontrakt med ham om, at han for dette Aars Underholdning skulde have 50 Dlr. og 10 Svins Olden. Da Andres von Hanen endvidere har klaget over, at han ikke kan komme ud af det med denne Genant, og derfor har begæret igen at faa den forrige Gaard, som han kunde bo paa og ernære sig af med Hustru og Børn, befales det Jørgen Friis med det første at skaffe ham en passelig god Bøndegaard et Sted i Liusgaard Herred og desuden samme Besolding og Genant, som han havde, da han boede paa Vindersløfgaard. J. T. 4, 163.

— Miss. til Erik Lange. Kirkeværgerne for Hvering¹ Kirke i Biugholms Len have berettet, at de forgangent Aar have bygget meget paa deres Sognekirke baade i den ene og den anden Maade, hvorved Kirken er kommen i en Gæld paa 250 Dlr., og de have anmodet om, at de omkringliggende Kirker i Lenet, der have Forraad og ikke trænge til at bygges paa, maa komme Hvering Kirke til Hjælp med noget af deres Indkomst, saa den igen nogenlunde kan komme ud af Gælden. Da der i Kongens Faders Tid er udgaaet Forordning² om, hvorledes der skal forholdes med brøstfældige Kirker, befales det ham at give Ordre til, at alle Kirker i Biugholms Len, der ere ved Forraad og ikke selv trænge til Bygning, skulle yde Hvering Kirke nogen Hjælp. J. T. 4, 163.

— Miss. til Albret Friis. Da en Hospitalet i Ribe tilhørende Gaard i Eigtov³ er lagt under Koldinghus og Erik Lange til Engelsthalm med Kongens Faders Tilladelse har faaet en af Hospitalets Gaarde i Vitterup, uden at Hospitalet har faaet noget-somhelst Vederlag derfor, saaledes som Hospitalsforstanderen nærmere kan berette ham, befales det ham at undersøge Sagen og udlægge Hospitalet 2 Gaarde i Lenet [Riberhus], i alle Maader ligesaa gode paa Skyld, Landgilde og Herlighed som dem, Hospitalet har mistet. J. T. 4, 163 b.

1. Aug. (—). Miss. til Anders Kaas. Fru Øllegaardt Sehested, Gabriel Sehested og Othe Sehested have berettet,

¹ Hvirring, Nilm H. ² 6. Juni 1586. ³ Egtved, Jerlov H.

at hans Broder, afdøde Mogens Kaas, som havde en af deres Slægtninge til Ægte, har givet dennes Arvinger Brev paa 1500 gl. Dlr. for den Brudskat, hun havde bragt ham, og for det Løssø. som fandtes efter hende, da de ingen Børn havde sammen. De have ofte krævet Opfyldelsen af dette Brev baade hos ham, der er Værge for Mogens Kaas's Barn, og hos hans Brødre, og der er ogsaa givet dem den Besked, at han vilde mødes med dem i Flensborg for paa Mogens Kaas's Barns Vegne at forhandle med dem om Sagen og bringe denne i Orden, saaledes at de skulde faa deres Betaling; dette er dog mod al Forventning alligevel ikke sket, og de have nu anmodet om at blive hjulpe til deres Betaling, for at de ikke skulde blive nødte til at gaa anderledes frem med Mogens Kaas's Haand og Segl. Da Anders Kaas er Værge for Barnet og bør paase, at dette ikke formedelst hans Forsømmelse i Fremtiden skal blive Genstand for Spot og Eftertale, befales det ham at rette sig selv heri og inden førstkommende Mikkelstdag paa Barnets Vegne betale Klagerne de 1500 gl. Dlr. med al bevislig Rente, som de med Rette kunne kræve hos Barnet, eftersom de nu paa 12. Aar have maattet undvære Pengene, alt under Hensyn til, hvad der i Tilfælde af, at Pengene ikke betales, kan foretages af dem med hans Broders Haand og Segl til Forvid og Eftertale baade for Barnet, ham selv og hans Slægt og Venner. F. og Sm. T. 2, 123.

1. Aug. (Koldinghus). Aab. Brev om, at Markjord ved Hjørring, som sælges, først skal lovbydes til Byens Borgere, og at disse maa handle i Aalborg By og Omegn ligesom Aalborg Borgere i Hjørring By og Omegn, samt om, at der maa holdes Torvedag i Hjørring om Lørdagen. J. R. 5, 128 b. (Tr.: CCD. II. 558 f.).

— Aab. Brev, hvorved Kongen bevilger, at en bygfældig Vikariegaard paa Skolegade i Aarhus, som hidtil har ligget til det Vikarie, M. Desiderius Foss, Sognepræst til Vor Frue Kirke i København, er forlenet med, herefter altid skal være henlagt til Residens for Kapellanen eller Organisten i Aarhus, dog skal Kapitlet altid holde Gaarden i god Stand. Kapitlet har nemlig berettet, at der hidtil ingen Residens har været, hvori Kapellanen eller Organisten ved Domkirken kunde bo, og har, ligesom ogsaa M. Desiderius, erklæret sig tilfreds med, at ovennævnte Gaard henlægges dertil. J. R. 5, 129 b.

— Miss. til Knud Brahe om at istandsætte Superinten-

dentens Residens i Aarhus og indskrive Udgiften derved i sit Regnskab. Udt. i J. T. 4, 164.

1. Aug. (Koldinghus). Miss. til Falk Gjæ. Knud Brahe, Embedsmand paa Aarhusgaard, har berettet, at Falk Gjæ i sin Tjeneste har en Karl, ved Navn Hans Jæger, som Knud Brahe for nogen Tid siden har ladet sværge fredløs efter Loven for et Manddrab, han har begaaet i Aarhus, og som han nu agter at forfølge videre efter Dommens Lydelse. Det befales alvorligt Falk Gjæ at holde Karlen til Stede i god Forvaring, indtil Retten er udført over ham, eller ogsaa efter Knud Brahes nærmere Begæring lade denne vederfares sin Ret efter Dommens Lydelse. J. T. 4, 164.

2. Aug. (—). Miss. til Borgemestre og Raad i København om at lade enten Søren Fog i Roskilde, Herredsfoged i Tune Herred, eller en bosiddende Borger i Byen gaa i Rette for Jesper Skammelsens Hustru, der er sigtet for Trolddom. Sj. T. 17, 291 (Tr.: KD. IV. 694).

— Aab. Brev om, at Mester Hans Bartskeer i Viborg, der formedelst den ham for nogen Tid siden tilstødte store Ulykke er kommen i stor Armod og Elendighed, da han ikke saa godt som hidtil kan bruge sit Haandværk, af Hensyn hertil indtil videre maa være fritaget for Skat, Hold, Vagt og al anden kgl. og Bys Tynge. J. R. 5, 130.

— Aab. Brev om, at Jacob Pedersen, der er beskikket til Byfoged i Varde og af den Grund ofte maa forsamme sin egen Næring, maa være fri for Skat, Hold, Vagt og anden borgerlig Tynge, dog med Ret til at drive borgerlig Næring ligesom andre Borgere, og maa beholde Tiendedelen af det af ham oppebaarne Sagefald, saalænge han er Byfoged. J. R. 5, 140.

— Miss. til Jørgen Skram om fremdeles at lade Knud Christoffersen i Smollerupgaard være fri for Ægt og Arbejde formedelst det daglige Besvær, han har med Kongens og Lensmandens Folk, der gæste ham, og som han maa holde frit med Mad, Øl og anden Nødtørft. Udt. i J. T. 4, 164.

3. Aug. (—). Aab. Brev om, at Froste Herreds Ting i Skaane skal flyttes. Sk. R. 2, 47. (Se CCD. II. 559 f.)

— Aab. Brev om, at Mester Petter Chrissav, Wundartzt, nu boende i Odense, maa blive boende her eller bosætte sig i en anden Købstad her i Riget, hvor Hack Ulfstand til Hickebiærg vil, at han skal bo, bruge sit Haandværk der og indtil videre være

fri for Skat, Hold og anden borgerlig og Bysens Tynge. K. Udt. i F. og Sm. R. 2, 27 b.

3. Aug. (Koldinghus). Miss. til Abbedissen i Mariibo Kloster. Fru Anne Sehested, Jørgen Hertvigssens Hustru, har berettet, at hun har en Broderdatter hos sig, der, da Gud har givet hendes Forældre mange Børn, af sin egen gode Vilje og med sin Faders og sin Slægts og sine Vennerz Samtykke vil indgive sig i Mariibo Kloster og desangaaende har begæret Kongens Forskrift til Abbedissen, idet hun har lovet at ville skikke sig tilbørligt i Levnet og al Omgængelse, hvis hun maa blive optaget og underholdt som Søster i Klosteret. Kongen anmoder Abbedissen om at optage Broderdatteren i Klosteret og give hende samme Underholdning som de andre Søstre og haaber, at Abbedissen og Konventet ville være villige dertil; han vil bekende det med al Gunst og Naade. F. og Sm. T. 2, 125. Jvfr. 18. Aug.

— Miss. til Borgemestre og Raad i Odense. Denne Brevviserske Anne Wegeners, Borgerske i Odense, har berettet, at hendes Husbonde for to Aar siden er bleven dræbt af Peder Sadelmager, Borger sammesteds, der, da de havde været paa Raadhuset for at lade deres Værge og Rustning syne, har skudt ham i Ryggen, da de gik ned derfra. Peder Sadelmager er for dette Drab dømt til at bøde sine 18 Dlr., hvoraf Byfogden har faaet de 13 Dlr., medens de 5 Dlr. ere gaaede til Bartskeerløn, idet hendes Husbonde, efter at have faaet ovennævnte Skade, laa 6 Uger under Bartskeers Haand. Da hun imidlertid ingen Bod har faaet for sin Husbonds Død, har hun begæret at blive hjulpen til Ret heri, og det befales dem derfor at undersøge Sagen og, hvis der med Rette kan tilkomme hende noget, hjælpe hende til det, saa Kongen kan blive fri for videre Overløb og Klager af hende. F. og Sm. T. 2, 126.

— Aab. Brev om, at Kongen, der har bragt i Erfaring, at Bønderne, som søge Nibe Birketing, komme drukne til Tinge, saa der holdes stor Uskikkelighed og ond Tingfred, vil, at Tinget skal lægges paa et andet Sted, hvor Ofve Lunge, Embedsmand paa Aalborghus, kan henlægge det udenfor Nibe By, dog indenfor Birket. Alle, som have Sager at forrette paa Tinget, skulle søge didhen, hvor Nibe Birketing henlægges. Da Kongen endvidere har bragt i Erfaring, at Birkefogden i Nibe Birk kun har en ringe Løn for sin Tjeneste, har han bevilget, at Birkefogderne i Nibe Birk,

indtil anden Ordre gives, maa være fri for Landgilde, Ægt, Arbejde og anden Tynge af den Gaard, de bo i. J. R. 5, 130 b.

3. Aug. (Koldinghus). Aab. Brev om, at Kongen paa Begæring af Anders Tamissen, Borger i Ribe, der har berettet, at han i Aarene 1589 og 1590 har lidt stor Skade til Søs, idet han har mistet 2 Skibe med deri værende Gods, hvorved han er kommen til Agters, har bevilget, at han i Norge, hvor han selv finder det gavnligest, paa sin egen Bekostning maa lade bygge et Skib paa saa mange Læster, som han selv synes, dog skal han være forpligtet til ikke at sælge det til nogen fremmed i de første 10 Aar efter dets Bygning; hvis han af en eller anden Grund nødes til at sælge det, skal han først tilbyde Kongen det. J. R. 5, 131.

— Miss. til Hannibal Gyldenstjerne til Refstrup og Knud Brahe til Tostrup. Da Kongens Fader har staaet i Handel med Niels Kaas til Damsgaard om et Mageskifte, hvorved denne har begæret 7 Gaarde i Alsted By og Sogn og 1 Gaard i Biarndrup¹ i Tødtse Sogn i Nør Herred paa Mors til Mageskifte for 1 Gaard i Elsted By og Sogn i Vester Lisbjerg Herred, 1 Gaard i Glaptved, 1 Gaard i Hommo By og Sogn og 1 Gaard i Allersløfve² i Liengbye Sogn i Sønder Herred, men den udgaaede Befaling³ til gode Mænd om at besigte Mageskiftagodset af forskellige Grunde ikke er bleven fuldført, befales det dem med det allerførste at besigte Mageskiftagodset, ligne det og indsende Besigtelsen til Kancelliet. J. T. 4, 164 b.

— Miss. til Jehan Rud. Jomfru Eddel Rytter har berettet, at hendes Moder Fru Idde Munk og hendes Broder Anders Rytter i lang Tid have ført Trætte med hinanden, hvorunder hun kun har faaet en ringe Ting eller saa godt som intet af hendes fædrene Arv og Gods, da hendes Broder, som ellers er hendes Lavværg, ikke har ført noget Tilsyn dermed. Moderen og Broderen have oppebaaret al den Rente, hun burde have haft deraf, saa hun intet har faaet til sin Underholdning, og hendes Moder har desuden bortpantet noget af hendes fædrene Gods og ladet sig mærke med yderligere at ville sælge og pantsætte deraf. Da hendes Broder, som nævnt, ikke fører noget Tilsyn med hendes fædrene Arv og Gods, er hun bange for, at hun formedelst hans Forømmelse skal lide yderligere Tab ved Pantsættelse eller Køb, og har derfor begæret, at Jehan Rud maa blive beskikket til Værg for hende. Da Kongen af Øvrigheds Embede bør tage sig af faderløse og hjælpeløse Børn og Folk og Godaet ligger i Jehan Ruds Len [Bøvling], befales det ham at overtage

¹ Bjørndrup. ² Allelev. ³ 24. Juli 1587.

Værgemaalet for Jomfru Eddel Rytter og ramme hendes Gavn med det hende efter hendes Fader tilfaldne Gods. J. T. 4, 165¹.

3. Aug. (Koldinghus). Miss. til Frants Rantzau. Denne Brevviser, Leinert von Brunsvig, Dyrevogter i Silkeborg Len, har berettet, at hans Besolding er bleven nedsat meget, efter at han har fæstet en Gaard i Lenet, og han har derfor begæret at maatte faa Gaarden kvit og frit. Det befales Frants Rantzau at lade Leinert von Brunsvig faa Gaarden, fri for Landgilde, Ægt, Arbejde og anden Rettighed, og i hans Besolding og Genant afkorte saa meget, som Landgilden kan beløbe sig til. Hvis Landgilden ikke beløber sig til saa meget, som Besoldingen er nedsat, skal Frants Rantzau godtgøre ham det manglende paa anden Maade. J. T. 4, 165 b.

— Miss. til Thames Fasti. Peder Mund, Hofsinde, har berettet, at Thames Fasti af Peder Skriver i Foelbye, der paa Peder Munds Vegne har oppebaaret Tienden af 2 Sogne² i Saubro Herred, som af den afdøde Konge var forlenet til Peder Mund, men siden har fulgt Thames Fasti i Henhold til hans Forleningsbrev paa Herredet, har æsket, hvad han paa Peder Munds Vegne har oppebaaret af Tienden i det Aar, da Thames Fasti blev forlenet med Herredet, og Peder Skriver har maattet betale Thames Fasti 60 Dlr. for Kost og Tæring. Peder Mund har for nogen Tid siden faaet Kongens Forskrift til Thames Fasti om at lade ham beholde Tienden for det nævnte Aar, da han ikke har vidst, at Thames Fasti var forlenet med Herredet, og om at lade Forfølgningen mod Peder Skriver falde; Thames Fasti har ogsaa modtaget Kongens Skrivelse og udgivet en Seddel om at have modtaget den den 12. Dec. 1590, hvilken Dag endnu ikke er kommen, men har ellers ikke gjort noget i den Anledning. Da Peder Mund har været udenlands, da Thames Fasti blev forlenet med Herredet og den gejstlige Rente deraf, og derfor ikke har vidst noget af Thames Fastis Forleningsbrev, og da han kun har faaet en ringe Ting af Tienderne, idet han kun har haft dem en kort Tid før Kongens Faders Død, anmodes Thames Fasti om at betænke Peder Munds Vilkaar og Lejlighed og tilbagelevere denne, hvad han har oppebaaret af Tienderne i det Aar, han blev forlenet med Herredet, og ligesaa de 60 Dlr.. Peder Skriver har maattet betale for Kost og Tæring. J. T. 4, 166.

¹ Udenfor er skrevet: Dette brev gik ikke for sig. ² Folby og Haldum, jøfr. 28. Jan. 1587.

3. Aug. (Koldinghus). Miss. til Oufve Lunge. Da Aaen, Vældene og Græfterne, som løbe til Kronens Møller i Aalborg, ere meget tilgroede, saa Vandet ikke kan have sit fulde Løb til Møllen, hvorved Kronen med Tiden kan lide Tab paa sin Rettighed og Menigmand deromkring tage Skade, sendes der ham aabent Brev til de Kronens Bønder i Hornum og Fleskum Herreder, der søge til Møllen, om at rydde nævnte Aa, Vælde og Græfter. Han skal tilholde dem at udføre dette Arbejde og paase, at det gaar for sig. J. T. 4, 166 b.

— Aab. Brev til alle Kron-, Kloster-, Prælat-, Kannike-, Vikarie-, Provste-, Præste- og Kirketjenere i Hvornum og Fleskum Herreder, der søge til Kronens Møller i Aalborg, om efter nærmere Tilsigelse af Oufve Lunge, Embedsmand paa Aalborghus, at møde med Folk, Heste og Vogne og hjælpe til med at opskære og oprydde ovennævnte Aa, Græfter og Vælde. De, hvis Enge løbe paa Aaen, skulle aarlig opskære og oprydde denne, saa vidt deres Enge strække sig. Enhver, der viser sig ulydig, vil blive tiltalt og straffet for Ulydighed. J. T. 4, 167.

4. Aug. (—). Aab. Brev, hvorved det befales alle Kongens Fogder, Embedsmænd, Borgemestre, Raadmænd, Byfogder, Herredsfogder, Birkefogder og alle andre Dommere at være Albrit Lutter, Borger i Hamborg, der har nogle Penge til gode hos nogle af Kongens Undersaatte her i Riget for Korn og andre Varer, som han har solgt dem, og nu vil lade sine Fuldmægtige indkræve disse Penge, behjælpelige med at faa Pengene ind hos hans Skyldnere og med at faa Lov og Ret over disse. Sj. R. 13, 152 b.

— Miss. til Professorerne ved Københavns Universitet om at indtage en Student, ved Navn Peder Jensen, til Kost i Kommunitetet, hvis der er Plads. Udt. i Sj. T. 17, 291 b.

— Bestalling for Hans Lov som Tolder og Sise-mester paa Falsterbo og Skanør under Sildefiskeriet. Han skal aarlig gøre Rentemesteren Regnskab og rette sig efter den Modbog, denne leverer ham. Sk. R. 2, 47 b.

— Aab. Brev, hvorved Kongen bevilger, at Borgerskabet i Nakskov, der med det første vil begynde at opføre et nyt Raadhus og en ny Port og ogsaa i andre Maader vil forbedre Byen, i de to næste Aar maa være fri for at svare Byskat, da Borgemestre og Raad have berettet, at Byen ikke er saaledes

stillet, at den uden Kongens Hjælp kan udføre ovennævnte Arbejder, dog skal Byskatten udelukkende anvendes til de nævnte Arbejder. F. og Sm. R. 2, 117. K.

4. Aug. (Koldinghus). Kgl. Beskærmelsesbrev for Fru Ide Munksdatter, Oluf Rytters Enke, hendes Folk og Gods, rørligt og urørligt, da hun er bange for, at hendes Søn, Anders Rytter til Kabel, skal overfalde hende med Vold og Uret, og derfor har anmodet Kongen om at tage hende i sin Beskærmelse. Enhver, der har noget at tiltale hende for, skal gøre det med Lov og Ret for hendes tilbørlige Dommere. J. R. 5, 131 b.

— Forleningsbrev for Jon Lauridsen, Slotsfoged paa Koldinghus, paa Kronens Korntiende af Bredstrup Sogn i Koldinghus Len, uden Afgift. Udt. i J. R. 5, 132.

— Miss. til Mandrup Parsberg. Denne Brevviserake, Marine Rasmusdatter i Horsens, har berettet, at hendes Husbonde sidste Vinter er bleven dræbt af en af Kongens Baadsmænd, som laa i Borgeleje i Byen, og at Manddraberen, der blev greben paa fersk Gerning og holdt i Fængsel paa 5. Uge, derefter er kommen løs uden nogen Rettens Udføring, Sone eller Bod. Det befales ham at undersøge Sagen og siden hjælpe hende til Ret. J. T. 4, 167 b.

— Miss. til Kapitlet i Ribe Domkirke om at hjælpe Baltzar Tønnissen, Borger i Stege, til at faa en Gæld betalt, som Dr. Hans Lauritsen, deres Kapitelsbroder, skylder ham. Udt. i J. T. 4, 167 b.

— Miss. til Albret Friis. Da M. Nels Villatsen, Provst i Jelling Syssel og Sognepræst i Bresten Sogn, har berettet, at Kongens Fader i hans Formands Tid har bortskiftet 2 til Provstiet henlagte Gaarde, hvorfor Provstiet intet Vederlag har faaet, skal Albret Friis undersøge Sagen og med det allerførste udlægge Jelling Provsti 2 paa Landgilde og Ejendom lige saa gode Gaarde i Stedet og give skriftlig Besked derom, saa Kongen derefter kan give Provsten Konfirmats. J. T. 4, 167 b.

5. Aug. (—). Miss. til Tolderne i Helsingør. Kongen har tidligere skrevet til dem om en Skibsladning Tømmer, som Dronning Elitsabet af England har begæret at faa toldfrit gennem Sundet; da Dronningen nu yderligere har anmodet om, at hvad Kabel, Tov, Hamp og andet, som findes i samme Skib, ogsaa maa passere frit, befales det dem at lade Skibet

passere frit med Tømmer, Ankere, Kabel, Tov og andet, som Dronningen behøver til hendes Skibes Udredning og samtidig vil lade føre gennem Sundet, dog skulle de passe godt paa det Certifikats, Skipperen paa Skibet har, at ikke noget af Godset tilhører andre end Dronningen selv, og lade sig forevise Dronningens Bevis paa alle Varerne, for at Kronens Told ikke skal forkortes. Sj. T. 17, 291 b.

5. Aug. (Heldinghus). Forleningsbrev for Falk Gjøe, Embedsmand paa Hammershus paa Bornholm, der har klaget over, at han ikke kan komme ud af det med den ham bevilgede Genant af Slottet, paa alt det gejstlige Gods, der tilkommer Kronen der paa Landet af den gejstlige Jurisdiktion, uden Afgift. Sk. R. 2, 48.

— Aab. Brev om, at Herredsfogder, Lensmænd og Byfogder paa Bornholm, der have berettet, at tidligere Konger i Danmark og Kongens Fader have bevilget, at de for deres Tjeneste hver maa have et Gaardestørtebol, der aarlig skylder omtrent 1 Td. Rug, 1 Td. Havre, 12 Høns, 1 Gaas, 6½ Sk. Penge, 1 Lam, ¼ Faar, 1 Kofjerding, 1 Svinesfjering, 6 Læs Ved og 4 Skpr. Gæsterihavre, kvit og frit, ogsaa herefter maa faa et saadant Gaardestørtebol for deres Tjeneste og beholde det kvit og frit, saalænge de ere i Bestillingen. Sk. R. 2, 49 b.

— Aab. Brev, hvorved Kongen paa Begæring af Mourids Stygge, Landsdommer i Nørrejylland, der har berettet, at en af hans Tjenere, Mads Jørgensen i Svale, efter hans Mening uskyldig, er bleven slaaet ihjel af Rasmus Mickelsen i Svale, og at Sagen hidtil er bleven fortiet, bevilger Oprejsning, saa Mourids Stygge maa begynde Sagen og i alle Maader lade den forfølge efter Loven med Nævn og Sandemænd, som om den nylig var sket. J. R. 5, 132 b.

— Oprejsningsbrev, meddelt Knud Brahe, angaaende Drabet af en Kronens Bonde, der er funden slaaet ihjel paa Grundfør Mark. Udt. i J. R. 5, 132.

— Oprejsningsbrev, meddelt Jens Jensen i Hadørslev, angaaende Drabet af hans Broder, der blev skudt ud i Aaen, formentlig af hans Naboers Børn. Udt. i J. R. 5, 132.

— Miss. til Chresten Skeel til Fussingøe og Knud Brahe til Tostrup. Da Hans Skram til Hammergaard har begæret 1 Gaard

i Laankier¹ i Astrup Sogn i Ning Herred til Mageskifte for 1 af hans Moders Gaarde i Sorbeck² i Hadts Herred, som den afdøde Konge har taget, men hvorfor der endnu ikke er givet Vederlag, skulle de med det første besigte begge Gaarde, ligne dem og indsende Besigtelsen til Kancelliet. J. T. 4, 168.

6. Aug. (Koldinghus). Miss. til Chresten Skeel. Fru Elle[n] Rostrup, Ofve Skrams Enke, har begæret at faa den Landgilde og Indfæstning, der er oppebaaret af en hende tilhørende Gaard i Sorbeck i Hadts Herred, siden den afdøde Konge tog den, da hun intet Vederlag har faaet for Gaarden og Landgilden siden den Tid er oppebaaret til Slottet [Aakær]. Det befales ham at levere hende den Landgilde og anden Oppebørsel, der er oppebaaret af Gaarden, siden den kom under Slottet, og lade det føre til Udgift. J. T. 4, 168 b.

— Miss. til Tolderne i Helsingør om at betale Hendrich Beust, Juvelér i Brungvig, de ham for den første Termin til 1. Maj 1590 bevilgede 5833 Dlr. 21 Sk. 1 Alb., som før gik, lade Betalingen notere uden paa Kongens Forskrivning og tage Bevis derfor. Sj. T. 17, 292.

— Miss. til Falk Gjæ. Da Kongen 1589 har bevilget at ville give Esbern Koefodt, Borgemester og Tolder i Rønne paa Bornholm, 2 Tdr. Smør for hans Tjeneste, skal Falk Gjæ for dette Aar og fremdeles aarlig, saalænge Esbern Koefodt bliver i Embedet, give ham 2 Tdr. Smør af Slottets Indkomst og føre det til Udgift i Regnskabet. F. og Sm. T. 2, 127.

— Miss. til Laurits Brockenhuus. Da Hr. Jeronimus Ericks, Sognepræst til Tuntoft paa Als, hvis Præsteresidens med hvad Husgeraad og andet, han havde deri, for nogen Tid siden er brændt ved Vaadeild, har anmodet Kongen om nogen Hjælp i hans Elenighed, skal Laurits Brockenhuus for denne ene Gang give ham 1 Læst Korn af Loftet paa Nyborg Slot. F. og Sm. T. 2, 128.

— Miss. til Breide Rantzau. Han har for nogen Tid siden efter Kongens Ordre sendt 7440 Mursten og 11,600 Tagsten til Koldinghus til Salens Opbygning, hvilke Sten skulde betales ham her af Slottet. Da der daglig, saalænge Kongen er her, forefalder store Pengeudgifter, skal han føre Stenene til Udgift i sit Regnskab og fremlægge dette Brev, naar han forklarer Regnskabet paa Rentekammeret. F. og Sm. T. 2, 129.

¹ Løjnkær. ² Svorbæk.

6. Aug. (Holdinghus). Aab. Brev om, at Tyge Krabbe til Bustrup indtil videre maa anvende den Afgift, han skal give af Kronens Korntiende af Lem¹ og Vibye² Sogne, som han har i Værge, til Genopbyggelsen af Lem Kirke, der for nogen Tid siden er brændt og ikke har saadan Formue og Indkomst, at den saa snart kan genopbygges dermed. J. R. 5, 132 b.

— Miss. til Jørgen Brahe og Kapitlet i Lund. Fru Inger Mogensdatter, Corfits Lauritsens Enke, har berettet, at baade hendes afdøde Husbonde og hun selv i langsommelig Tid have staaet i Trætte med hendes Sognepræst Hr. Baltser Andersen i Nørrehalland om mange utilbørlige Ord og Gerninger, som han imod Forpligtelse, Ed og Embede har sagt og begaaet mod dem. Sagen har været inde for dem paa Kapitlet, og de have forligt Parterne saaledes, at Hr. Baltser godvillig har afstaaet sine Sogne til en anden og er gaaet ind paa flere andre Artikler, men siden den Tid er han alligevel imod den sluttede Kontrakt optraadt utilbørligt mod hende baade med Ord og Gerninger, og hun har derfor nu begæret at maatte komme til en endelig Dom med ham, saa hun en Gang for alle kunde blive fri for hans utilbørlige Modvillighed. Det befales dem paany at indstævne Sagen for sig, nøje undersøge den og dømme Parterne endeligt imellem om alle Stridspunkterne, saa Kongen kan blive fri for videre Overløb. Sk. T. 2, 95 b.

7. Aug. (—). Miss. til Envold Kruse om at betale Jacob Johansen, Borger i København, nogle Amer Vin, som bleve modtagne i Kælderen paa Københavns Slot. Udt. i Sj. T. 17, 292.

— Aab. Brev om, at Peder Jørgensen, Borgemeester i Bogense, i et Aars Tid efter dette Brevs Datum maa oppebære Kronens Korntiende af Syndersø Sogn, uden Afgift. F. og Sm. R. 2, 27 b. K.

— Aab. Brev om, at Mickel Hansen, Borgemeester i Rudkøbing, har berettet, at hans Broder, Claus Hansen i Roskilde, for nogle Aar siden er død og har efterladt sig et Barn, som han er bleven Værge for, og at der med den mødrene Slægts Samtykke er truffet Aftale med en Pallie Chrestensen om, at denne skulde indkræve Claus Hansens Tilgodehavende hos Bønderne og andre ved Roskilde og gøre Mickel Hansen Regnskab derfor. Da dette imidlertid ikke er sket og Pallie Christensen er rømmet,

¹ J. B. har ved en Fejlskrift: Leen. ² Vejby, Bødding H.

vil Mickel Hansen som Barnets Værge lade ham eftertrægte og tiltale for at faa Regnskab af ham og har dertil anmodet om dette aabne Brev. Det befales alle Fogder, Embedsmænd, Borgemestre, Raadmænd, Byfogder, Birkefogder og alle andre Dommere at hjælpe Mickel Hansen og hans Fuldmægtige til at faa Lov og Ret over Pallie Chrestensen. F. og Sm. R. 2, 28. K.

7. Aug. (Holdinghus). Aab. Brev om, at Kirstin Mortensdatter, der en Tid har boet i Aalborg og været gift med Claus Dyttersk, Borger sammesteds, for nogle Aar siden er død, og at Kongen nu, da der ingen har meldt sig, som efter Loven kunde tilholde sig Arven efter hende, hvorfor den er forfalden til Kronen, paa Begæring af Tyge Kruse, Oluf Brockenhuus og Fru Kirstin Munk, Niels Skades Enke, har givet dem og deres Arvinger alt det Gods, rørligt og urørligt, som Kirstin Mortensdatter har efterladt sig, dog skulle de for senere Kravs Skyld lade optage nøjagtige Registre over alt det Gods, de faa, og indsende Registrerne til Rentemester Envoldt Kruse. Hvis der siden kommer nogen, som er berettiget til Arven, skulle de holde Kronen skadesløs i alle Maader. J. R. 5, 133.

— Oprejsningsbrev for Jap Nielsen i Kiergaard til igen at forfølge sit Lovmaal paa de 3 Karle, der have jaget ham af hans Gaard. Udt. i J. R. 5, 133 b.

— Aab. Brev om, at Kirkeværgerne for Auflum Kirke have berettet, at Jacob Rostrup som Kirkeværge for Kirken for nogle Aar siden til troer Hænde har leveret Aredt Guldsmed, der boede i Holstebro, en Kirken tilhørende forgyldt Kalk til Istandsaettelse, og derhos have begæret Tilladelse til at eftertrægte Aredt Guldsmed, da han skal være bortvegen med Kalken. Det paa-bydes Kongens Fogder, Embedsmænd, Borgemestre, Raadmænd, Dommere, Herredsfogder, Birkefogder og andre, som have Befaling, at de, naar de besøges med dette Brev af Domprovsten eller hans Fuldmægtige Kirkeværgerne, skulle være dem behjælpelige med at faa Ret over Aredt Guldsmed, hvor han træffes, saa Kirken kan faa nøjagtig Betaling for Kalken. J. R. 5, 133 b.

— Miss. til Jørgen Skram og Kapitlet i Viborg. Da Nels Skram, Embedsmand paa Dronningborg, har berettet, at der er Trætte mellem ham paa Kronens Vegne og Valdemar Parsberg til Jerrind¹ om Markeskel mellem Vestrup Mark og

¹ Jernit, Gern H.

Orup¹ Mark, og at der formentlig findes Breve vedrørende dette Markeskel blandt de paa Kapitlet indsatte Breve, skulle de, naar Nels Skram besøger dem med dette Brev, optage Brevkisterne i Kapitlet og levere de ovennævnte Markeskel vedrørende Breve til Nels Skram mod Reversal for, at han vil levere Brevene tilbage efter at have benyttet dem. De skulle passe paa, at der ikke udleveres Breve, der kunne komme Kronen til Skade paa dens Gods. J. T. 4, 169.

7. Aug. (Koldinghus). Miss. til Claus Glambek og Nels Skram. For nogen Tid siden² fik de Skrivelse fra Regeringsraadet om at besigte nogen Ejendom, som skulde udlægges til Hr. Anders Poulsen, Sognepræst til Almind Kirke, for den Ejendom, der blev bortskiftet fra ham til Fru Karine Krabbe. Da Kongen nu erfarer, at der intet er gjort ved den Sag, befales det dem med det første at begive sig paa begge Ejendomme og i alle Maader rette sig efter Regeringsraadets Skrivelse, saa Kongen kan blive fri for Præstens Overløb. J. T. 4, 169 b.

8. Aug. (—). Miss. til Envold Kruse. Claus Nielsen »vor Mand og Tjener« har berettet, at han har overtaget en stor Gæld efter Faderen³, deriblandt 600 Dlr. til Kongens Fader, hvilke han i Betragtning af sine Forhold har begæret at faa eftergivne. Kongen har af Hensyn til Claus Nielsens besværlige Vilkaar bevilget dette og tilbageleveret hans Forlovere Forskrivningen. Hvis der findes nogen yderligere Besked om Gælden i Rentekammeret, skal Envold Kruse lade ham være utiltalt derfor. Sj. T. 17, 292.

— Miss. til Erik Vogensen, Befalingsmand paa Holmen ved Københavns Slot, om at lade Anders Pedersen, Borger i Tønsberg, faa hans ved Holmen beslaglagte Skib, da Kongen nu har ladet sin Tiltale mod ham falde. Udt. i Sj. T. 17, 292 b.

— Aab. Brev om, at Indbyggerne paa Bornholm maa udføre Øksene og saltet Kød. Sk. R. 2, 48 b. (Tr.: CCD. II. 560 f. Hübertz, Aktsl. t. Bornholms Hist. S. 507.)

— Miss. til Jørgen Brahe. Fru Anne Pedersdatter, Anders Bings Enke, har berettet, at hun i sit Regnskab og Inventar mangler nogle Stykker Skyts, nemlig 2 Stormstykker, 3 Skærbrækker, 1 Fyrmsøse, 1 Brandjærn og andre Stykker (»Persillier«), som sikkert ville findes paa Varberg, men ere blevne oversete

¹ Aarup, Gislum H. ² 15. Juni 1588. ³ Niels Mikkelsen Tornekrans.

og ikke indskrevne i det sidste Inventarium, hun har leveret fra sig. Det befales Jørgen Brahe at lade søge allevegne paa Slottet, om ikke ovennævnte Stykker Skyts findes der tilligemed flere andre Ting, som hun mener at mangle, og som ikke ere indførte i Inventariet. Hvis det findes og leveres ham, skal han give hende beseglet Bevis for Modtagelsen, for at hun derefter kan faa Kvittering i hendes Regnskab. Kongen har besejlet Erik Vogensen, Befalingsmand paa Holmen, at sende en Bøsseskytte, der har Forstand paa Skyts, op til Varberg Slot for i Forening med Jørgen Brahes Fuld-mægtige at lede efter Skytset. Sk. T. 2, 96 b.

8. Aug. (Koldinghus). Miss. til Erik Vognaen angaaende den samme Sag. Han skal sende en Bøsseskytte op til Varberg for i Forening med Fru Anne Pedersdatters og Jørgen Brahes Fuld-mægtige at lede efter det Skyts, som mangler i hendes Inventarium. Udt. i Sk. T. 2, 97 b.

— Aab. Brev om, at Borgemestre, Raad og menige Borgere i Rudkøbing paa Langeland i Anledning af det udstedte Forbud mod at udføre Øksne af Riget til Skibs paa andre Steder end de 5 sædvanlige Toldsteder: Kolding, Ribe, Assens, Middelfart og Rødby, have klaget over, at det falder dem meget besværligt at lade deres Øksne drive over saa mange Færgesteder, førend de kunne komme til et af de ovennævnte Steder, da ikke alene Øksnene kunne blive fordærvede paa Vejen, men der ogsaa medgaar meget Foder; ovenikøbet formaar ingen af dem at uddrive hele eller halve Kobler, men kun nogle faa Par, og de have derfor begæret Tilladelse til at udskibe Øksnene fra deres egen By, da det er bekvemmere og billigere for dem. Dette tillades ogsaa for det kommende Aar paa den Betingelse, at de svare Tolderen sammesteds tilbørlig Told deraf, 1 Dlr. af hver Okse, og at de ikke under det Skin udskibe Græsøksne eller andet Kvæg, men kun Staldøksne, der have staaet paa Foder, saafremt de ikke ville have forbrudt Skib, Gods og alt hvad de have med at fare. F. og Sm. R. 2, 28 b. K.

— Aab. Brev om, at Las Let i Endtsløf indtil videre aarlig maa give 10 gl. Dlr. i Stedet for den Skyld, han skal svare til Drotningberg Slot af sin jordegne Gaard i Haufrum, da han maa bruge Størstedelen af Gaardens Ejendom under Gaarden i Endtsløf, som han bor i, fordi han kun har ringe Engbjærgning til denne og sidder for stort Gæsteri paa en alfar Vej. J. R. 5, 134.

8. Aug. (Koldinghus). Miss. til afdøde Anders Jepsens Arvinger. Anders Drøsselberg til Vognstrup, Domprovst i Ribe Domkirke, har berettet, at afdøde Anders Jepsen i Trabiørg havde Livsbrev paa en Borbiørg Kirkes Gaard, kaldet Hiegaard, i Hierum Herred, som ligger til Provstiet i Ribe Domkirke, og i den Tid, han havde Gaarden, har faaet og erhvervet mange Lavhævder, Sandemændsbreve og Tingsvidner: 1. et Sandemændsbrev, dat. 1532; 2. Lavhævd efter Sandemændsbrevet under samme Dato; 3. et Stokkenævn med samme Dato af 12 Danne-mænd, at de have vidnet, at den Jord, som Sandemænd have indsvoret og lavhævdet derefter, er Borbiørg Kirkes rette Jord; 4. et Tingsvidne om, at Herredsfogden har givet Lov selv tolvte; 5. et Tingsvidne om, at da Mats Skaufve bød Hævd til paa Vandborg, har Herredsfogden ikke tilfundet ham mere, end han havde i Haand og Hævd; 6. et Vidnesbyrd om, at Anders Jepsen har budt sig i Rette med Niels Skrifer, Foged paa Silkeborg, om han burde have sin Lavhævd. Da Anders Drøsselberg paa Kirkens Vegne har Gaarden i Forlening og bør forsvare den med dens Tilliggende og Herlighed, har han begæret at faa de nævnte Breve og hvilke andre Breve, Arvingerne efter Anders Jepsen maatte have angaaende Hiegaard. Det befales Arvingerne straks at levere ham alle de Breve, de have angaaende Gaarden, mod Kvittering derfor, da Kongen ellers vil se sig nødsaget til at æske Brevene af dem, saa vidt han kan gøre det med Lov og Ret. J. T. 4, 170.

— Miss. til Jens Poulsen, Tolder i Kolding, om at betale Tygge Henriksen, Borger sammesteds, det, som nogle Skotter have fortæret hos ham, tage Kvittans derfor og lægge den ved sit Regnskab. Udt. i J. T. 4, 170 b.

— Aab. Brev om Flytning af Vradts Herreds Ting. J. T. 4, 170 b. (Se CCD. II. 560.)

9. Aug. (—). Aab. Brev om, at Borgemestre, Raad og menige Borgere i Lemvig, der af Kongens Fader til Forte og Fægang have faaet 3 Gaardes Eje i Hollum Sogn i Skodborg Herred, hvoraf de aarlig give 10 Dlr. til Kronen, herefter maa bruge denne Ejendom med Plov og Sæd, da der i samme Mark ligger mange, Herremænd og Kirken tilhørende, Stufjorder, som støde op til Borgernes Jord og bruges med Plov og Sæd, saa Byen ikke kan bruge den ovennævnte Ejendom til Fædrift. Endvidere har Kongen be-rilget, at kun Borgere, der ere bosiddende i Lemvig og gøre kgl. og

borgerlig Tynge, maa faa noget af Jorden til Arv, Pant eller anderledes. J. R. 5, 134 b.

10. Aug. (Holdinghus). Forleningsbrev for Jens Knudt-
sen Buck paa Kronens Korntiende af Aal Sogn, uden
Afgift, til Underhold under hans Studeringer i fremmede Lande, da
han tidligere under sit Studium i Udlandet af Kongens Fader har
været forlenet med denne Tiende og har drevet sine Studier saa-
ledes, at der skal være gode Forhaabninger om ham i Fremtiden,
og da den Student, som Kongen siden har undt Tienden, skal have
giftet sig i Udlandet og derfor ikke mere bør nyde denne Tiende,
eftersom Kongen havde givet ham den til hans Forfremmelse i bog-
lige Kunster og ikke til Ægteskabs Begyndelse. Sj. R. 13, 153.

— Nyt Forleningsbrev for Breide Rantzau paa
Tranekier Slot for samme Afgift som hidtil af den visse og uvisse
Indtægt, derimod forbeholder Kongen sig alene al Told, Sise og
Vrag, som falder i Lenet. F. og Sm. R. 2, 29 b.

— Miss. til Axel Brahe. Kirkeværgerne for St. Hans Kirke
i Odense have berettet, at Kirken er meget bygfældig, og at
det er i høj Grad nødvendigt, at den i Tide bliver istandsat, og
de have, da Kirken ikke har noget i Forraad, anmodet Kongen om
med det første at ville lade hjælpe paa Kirken. Axel Brahe skal
undersøge, hvorledes Kirkens Tilstand er og ved hvilke Midler den
bedst kan hjælpes, og sende Regeringsraadet Besked, for at det
derefter kan forordne hvad Ret er. F. og Sm. T. 2, 129.

— Miss. til Laurits Brockenhuus. Da Hr. Hendrik Han-
sen, Sognepræst i Gudme i Fyen, har berettet, at hans
Præsteresidens nylig er brændt ved Vaadeild med Bo, Boskab
og hvad andet, han havde deri, hvorved han er kommen i stor
Armod, og derhos har begæret nogen Hjælp af Kongen, skal Lau-
rits Brockenhuus betænke, ved hvilke Midler Hr. Hendrik kan hjælp-
pes, og deri være ham beforderlig saa vidt muligt. F. og Sm. T.
2, 130.

— Aab. Brev om, at Fru Ermegaardt Gyldenstjerne.
Trud Biørnsens Enke, indtil videre maa oppebære Afgiften af
Kronens Korntiender af Biørnsholm, Malle og Strand-
bye Sogne til Istandsættelsen af Biørnsholms Kirke, saa-
ledes som det for nogen Tid siden¹ blev bevilget hendes afdøde
Mand, dog maa Afgiften kun anvendes hertil. J. R. 5, 135.

¹ 15. Juni 1689.

10. Aug. (Heldinghus). Aab. Brev, hvorved Kongen forpligter sig til paa førstkommende Omslag at betale Arvingerne i de 3 jordegne Bøndergaarde Hollingholdt, Kiergaard og Trøllund i Hammerum Herred, som Kongens Fader havde tilskiftet afdøde Josve von Qvalen paa hans Hustru Fru Magdalene Munks Vegne baade med Bønderejendom og Kronens Rettighed, de 2800 Dlr., som Albret Friis og Hans Lange, Embedsmænd paa Riberhus og Lundens, der af Kongens Fader havde faaet Ordre¹ til at forhandle med Bønderne om Bønderejendommen, ere blevne enige med disse om. J. R. 5, 136.

— Aab. Brev om, at Mickel Andersen, der tjener Fru Birgitte Bøller til Andtsbiery, Christoffer Gjæes Enke, har berettet, at han staar i Handel med Kronens Tjener Christen Jensen i Bøgild i Liusgaardts Herred om, at denne skal oplade ham sin Part af den Gaard, han nu bor i, tillige med Karup Præsteeng, og han har, da Christen Jensen af Kongens Fader har faaet Livsbrev paa nogen Frihed paa nævnte Gaardspart og Karup Præsteeng, derhos begæret, at Kongen vil give sit Samtykke til denne Handel og bevilge ham samme Frihed, som Christen Jensen har haft, mod at han forpligter sig til at være Lensmanden en lydig og tro Tjener i hvad Lensmanden paa Kongens Vegne befaler ham. Kongen bevilger hermed, at Mickel Andersen maa faa den Part i Gaarden i Bøgild, som Christen Jensen selv har haft i Værge, samt Karup Præsteeng, hvilke Christen Jensen godvillig har opladt ham, og for sin Levetid beholde nævnte Gaardspart og Præsteeng med samme Frihed, som Christen Jensen i Henhold til Kongens Faders Brev har haft, dog den Frihed og Rettighed, som Kongen har bevilget Rasmus Pedersen², der bor i samme Gaard, hermed uforkrænket. J. R. 5, 137.

— Aab. Brev om, at Jacob Høg til Trudtsholm, der af Kongens Fader for nogle Aar siden³ er bleven forlenet med 10 Kronens Gaarde og Bol i Kasbierre i Giellof Herred lige ved hans Hovedgaard mod at svare 50 Dlr. i aarlig Afgift og holde 1 gerust Hest, indtil videre maa være fri for at svare de 50 Dlr., da en af de bedste Gaarde straks efter Forleningsbrevets Udstedelse

¹ Der er her en Fejl i Teksten, idet Albert Friis og Hans Lange først 1. Juli 1589 fik Ordre til at forhandle med Bønderne om Bønderejendommen; den af Kong Frederik II udstedte Befaling om det samme af 24. Marts 1587 er stillet til Peder Gyldenstjerne og Ludvig Munk. ² 26. Marts 1586. ³ 21. Juni 1582.

er bleven lagt til Aarhus Kapitel, uden at Afgiften er bleven ned-sat; derimod skal han vedblivende tjene Riget med 1 gerust Hest. J. R. 5, 137 b.

10. Aug. (Koldinghus). Aab. Brev om, at Undersaatterne i Ringkøbing, der i Anledning af det udstedte Forbud¹ mod at udføre Øksne fra andre Steder end de fem almindelige Toldsteder: Kolding, Ribe, Assens, Middelfart og Rødby, have berettiget, at det falder dem meget besværligt at drive deres Øksne den lange Vej over Land, førend de kunne udskibe dem, medens det vilde være dem bekvemmere og mindre bekosteligt at udskibe dem fra deres egen By, i Aar maa udskibe de Øksne, de kunne købe og ville udføre, fra Ringkøbing, dog skulle de være forpligtede til at svare Tolderen i Ringkøbing den sædvanlige Told, 1 Dir. af hver Okse, og til ikke at udskibe Græssøksne og andet Kvæg, men kun Staldøksne, der have staaet paa Foder, saafremt de ikke ville have forbrudt Skib, Gods og alt hvad de have med at fare. J. R. 5, 138 b.

— Ligelydende Tilladelse for Borgerne i Varde. Udt. i J. R. 5, 139.

— Miss. til Frederik Munk til Oxevang. Hoslagt sendes ham en Klage fra denne Brevviser, Hans Søfrensen i Skover, over, at nogle af Frederik Munks Folk i Forening med en fredløs Mand ere dragne ind i hans Gaard og have kastet hans Gods ud under aaben Himmel. Han skal med det første erklære sig om, hvorledes og af hvad Grund dette er sket, saa Kongen derefter kan give tilbørlig Besked, hvis Hans Søfrensen yderligere beklager sig. J. T. 4, 171.

— Miss. til Kapitlet i Aarhus. Da Johan Rud til Møgelkier har berettiget, at Kapitlet har bevilget ham et Stykke af Kapitlets Jord, som ligger belejligt for ham, til Mageskifte, saafremt Kongen giver sit Samtykke dertil, befales det Kapitlet at lade ham faa Jorden, men passe godt paa, at Kapitlet faar nøjagtig Fyldest derfor. J. T. 4, 171 b.

— Miss. til Albret Friis om at forsvare Skrædderlavet i Ribe og drage Omsorg for, at der intet foretages mod de af tidligere Konger til Lavet givne Privilegier og Friheder, naar undtages de Artikler, som ommeldes i Recessen. Udt. i J. T. 4, 171 b.

— Aab. Brev, hvorved Kongen paa Begæring af Sandemændene i Hammerum Herred i Lundenes Len bevilger, at de

¹ 30. Juli 1589.

maa være fri for Ægt og Arbejde, saalænge de ere Sandemænd eller indtil anden Ordre gives, da de formedelst deres Bestilling ofte maa forsamme deres egen Næring. J. R. 5, 138.

10. Aug. (Koldinghus). Aab. Brev om Indsættelsen af Kirkeværger i Har Syssel. J. R. 5, 135 b. (Tr.: CCD. II. 561 f.)

— Miss. til Anders Dresselberg. Kongen har bragt i Erfaring, at mange i Har Syssels Provsti, der have fæstet Kirkens Tiender og have enten Kongebreve eller Fæstebreve af ham eller hans Formænd derpaa, aldrig have betalt Stedsmaal til Kirkerne, men formedelst Kirkeværgernes Forsømmelse siddet hen uden at svare det, til stor Skade for Kirkerne. Det befales ham at give alle, der have undladt at svare det af dem udlovede Stedsmaal, Ordre til straks at betale det til Kirkeværgerne; saafremt det ikke betales, skal han bortfæste Tienderne til andre i Sognet, der i rette Tid ville svare deres Stedsmaal og Afgift. J. T. 4, 171 b.

— Forleningsbrev for Morten Brock til Barlæse, Landsdommer i Fyen, paa Herligheden af følgende Norup Kirkes Kirkegaarde: 1 i Norup og 2 i Egense, hvilken Herlighed hidtil har hørt under Odensegaard, uden Afgift. Landgilden skal vedblivende svares til Harsmarcke Kirke. F. og Sm. R. 2, 30.

11. Aug. (—). Følgebrev for samme til de paa ovennævnte Gaarde boende Bønder, at de skulle gøre Ægt og Arbejde til ham. Udt. i F. og Sm. R. 2, 30 b.

— Aab. Brev om, at Kongen har bragt i Erfaring, at Kirkerne i Har Syssels Provsti skulle være meget forfaldne, hvilket særlig skal skyldes, at de efter Kirkebøgernes Udvisende have stort Tilgodehavende, baade gammelt og nyt, saavel hos adelige som hos uadelige, hvilket disse ikke godvilligt ville betale, og at de Køer, Faar og andet, som Kirkerne have haft i Forraad, ved Kirkeværgernes Forsømmelighed ere blevne Kirkerne fravendte, idet den ene af Kirkeværgerne efter den anden have set gennem Fingre dermed og ikke villet indkræve Kirkernes Tilgodehavende eller tage sig af Kirkernes Køer, Faar og andet og udsætte dem paa solide Steder, naar en, der har haft saadant Kirkernes Gods i Leje, er død. Kirkeværgerne skulle herefter være forpligtede til, den ene efter den anden, at indkræve Kirkernes Tilgodehavende, baade gammelt og nyt, og efter Kirkernes Jordebøger at opspørge og indkræve Kirkernes Køer, Faar og Geder og igen sætte dem

paa Leje til Bedste for Kirkerne, ligesom de ogsaa, naar nogen dør, som er Kirkerne noget skyldig, hver i sit Sogn straks skulle kræve dette Tilgodehavende paa Skiftet og ikke lade noget Skifte finde Sted, førend Kirkerne have faaet deres Tilgodehavende, saafremt de ikke selv ville staa til Rette for dette. Det befales Kongens Fogder, Embedsmænd, Dommere, Borgemestre, Raadmænd, Herredsfogder, Birkefogder og alle andre, som have nogen Befaling, at være Domprovsten i Har Syssel og hans Fuldmægtige samt Kirkeværgerne behjælpelige med uden lang Forhaling eller vidtløftig Rettergang at faa Kirkernes Tilgodehavende indkrævet. J. R. 5, 139.

11. Aug. (Koldinghus). Aab. Brev om, at Sandemændene i Hadts Herred maa være fri for Ægt og Arbejde, saalænge de ere i denne Bestilling. Udt. i J. R. 5, 139.

— Aab. Brev om, at Valentin Kamen nu sise frit maa indføre 4 Læster Rostockerøl her i Riget, dog skal han lade notere paa dette Brev, hvor og naar han indfører Øllet, for at han ikke under det Skin skal tilholde sig mere Øl sise frit. Sj. R. 13, 153 b.

— Miss. til Købstæderne i Danmark om at modtage de Bøsseskytter (Baadsmænd), der nu sendes til dem for i nogen Tid at ligge i Borgeleje i deres By, skaffe dem Herberg og tilbørlig Underholdning med Mad og Øl eller Kostpenge og i alle Maader rette sig efter de tidligere udgaaede Breve¹. De skulle føre Tilsyn med, at Bøsseskytterne (Baadsmændene) ikke vise sig modvillige mod Borgerne, og at de omvendt heller ikke forurettes af disse. — Bøsseskytter: Aalborg 32; Aarhus 16; Randers 14; Viborg 12; Varde og Horsens hver 10; Nykøbing paa Mors og Thisted hver 8; Skagen 7; Grenaa, Ringkøbing, Sæby og Vejle hver 6; Æbeltoft, Holstebro, Hjørring og Lemvig hver 4; Hobro og Skive hver 2; Odense 32; Svendborg 20; Kerteminde 15; Assens 14; Nyborg og Faaborg hver 8; Middelfart, Bogense og Rudkøbing hver 6. — Baadsmænd: Nakskov 12; Nykøbing 9; Stubbekøbing 6; Maribo, Saxkøbing og Nysted hver 4; Næstved 12; Køge og Skeløer hver 8; Slagelse og Vordingborg hver 6; Roskilde og Nykøbing i Odts Herred hver 5; Stege 4; Hedinge, Ringsted, Præstø, Kallundborg, Korsør og Holbæk hver 3; Malmø 32; Ysted 18; Landskrone

¹ 24. Okt. 1587 og 3. Sept. 1588.

og Væ hver 10; Trelleborg 9; Aahus og Ronneby hver 8; Lund, Falsterbo, Varberg og Helsingborg hver 6; Halmsted 5; Auskier 4; Laugholm, Falkenberg og Sømmershavn hver 3; Selvitsborg, Lykaa og Elleholm hver 2. Sj. T. 17, 292 b.

11. Aug. (Koldinghus). Miss. til Borgemestre og Raad i København om Stralsunds Fid paa Dragør. Sj. T. 17, 294. (Tr.: KD. IV. 695).

— Miss. til Stehen Brahe til Knudtstrup, Embedsmand paa Helsingborg, og Lauge Urne til Bispebjerg, Landsdommer i Skaane. Fru Litsabet Friis, Jacob Hvitfeldts Enke, har berettet, at Kong Frederik II for nogle Aar siden har taget 2 af hendes Husbondes Gaarde paa Gietzær, hvorfor Peder Oxe efter Kongens Befaling foreløbig udlagde hendes Husbonde 2 Gaarde paa Laaland, dog blev Godset ikke besigtet, ligesom der heller ikke blev udfærdiget endelige Mageskiftebreve. Kongen har siden ladet Mageskiftagodset besigte, hvorved det har vist sig, at Kronen bliver Fru Litsabet Friis 15 Tdr. 1 Skp. 1 Fjerd. Korn skyldig. Da Fru Litsabet har begæret at faa Mageskiftet bragt i Orden og at faa Fyldest for det, hun har til gode, i 1 Gaard i Jersege i Giønge Herred og desuden har tilbudt, hvis denne Gaard beleber sig til mere end de 15 Tdr. 1 Skp. 1 Fjerd. Korn, da at ville give Vederlag derfor af sit Gods paa Sjælland, skulle de med det allerførste besigte Gaarden i Jersege og det Gods, hun vil udlægge, hvis Gaarden i Jersege beleber sig til mere end de 15 Tdr. 1 Skp. 1 Fjerd. Korn, ligne Godset og indsende Besigtelsen til Kancelliet. Sk. T. 2, 97 b.

— Miss. til Laurits Brockenhuus. Da Kirkerne paa Als, hvortil den gejstlige Jus patronatus hører under Nyborg Slot, skyldte 128 Mk. lybsk Gæsteripenge til Nyborg Slot, men ere meget bygfeldige og heller ikke i Besiddelse af saadan Formue, at de kunne betale Pengene, har Kongen for denne Gang eftergivet dem Restancen, hvilket Laurits Brockenhuus skal indføre i sit Regnskab. F. og Sm. T. 2, 132.

— Miss. til Laurits Brockenhuus og Bispen i Fyen. Kongen har bragt i Erfaring, at Bønderne paa Als skyldte Kirkerne paa Øen meget, og at Kirkeværgerne, der lovlig have forfulgt Bønderne, ikke kunne faa andet af dem end gamle Øg og Heste, som ikke ere noget værd. Da Kirkeværgerne derfor nu have anmodet om at blive hjulpne til Betaling, skulle Laurits Brockenhuus og Bispen give Ordre til, at der af de Bønder, der skyldte Kirkerne

noget, men ikke ville betale, skønt de ere ved »passelig« Formue, skal tages Ting, som ere noget værd, og hvormed Kirkerne kunne være tjent, medens der af dem, som ikke ere ved Formue, skal tages hvad de have, enten Øg, Heste eller andet, som kan sælges til Fordel for Kirkerne, saa disse ikke helt skulle miste deres Tilgodehavende. F. og Sm. T. 2, 133.

11. Aug. (Koldinghus). Miss. til Godske van Ahlefeld. Kapitlet i Ribe har paany, ligesom i Kongens Faders Tid, berettet, at det af Kronen har faaet den jordegne Bondegaard Gundersbøl i Hemmit Sogn i Nør Herred til Mageskifte¹, hvilken Gaard altid fra Arilds Tid skal have haft fælles Hede og Fægang med de der op til liggende smaa Bol, men at Godske van Ahlefeld nu, efterat Gaarden er tilskiftet Kapitlet, har ladet opkræve Sandemænd til at gøre Skel for at trænge Gaarden fra dens Hede og Fægang, hvorved den vil blive i Grund ødelagt. For at Gaarden ikke skal komme til at lide Skade eller blive ødelagt af Markeskellet, hvilket er utilbørligt, hvorfor han ogsaa har faaet Kongens Faders Skrivelse² om at afstaa fra sit Forehavende, befales det ham at lade Markeskellet fare og uhindret lade Gaarden Gundersbøl beholde sin Fægang, Tørvegrøft, Lyngslæt og anden Brug i ovennævnte Fællesmark og Hede, saaledes som den fra Arilds Tid uhindret har haft. J. T. 4, 172.

12. Aug. (—). Miss. til Christian Friis, Embedsmand paa Andvorskouf. Kong Frederik II har bestemt³, at der til 4 Studenters Ophold udenlands aarlig skal udredes 100 Dlr. af Ringsted Kloster og 300 Dlr. af Sorø og Andvorskouf Klostre, og han har siden, da Sorø Kloster blev en fri Skole, bevilget, at de 300 Dlr. skulle udredes af Andvorskouf alene. Da det nu er berettet Kongen, at Christian Friis vægrer sig ved at betale, medmindre han faar en særlig kgl. Ordre derom at lægge ved sit Regnskab, befales det ham herved aarlig til Paaske at tilstille Superintendenten og de høj lærde ved Universitetet de 300 Dlr. uden nogen Forhaling, for at Studenterne ikke skulle opholdes eller hindres i deres Studeringer. Hvis han endnu ikke har betalt noget af disse Penge, skal han finde Raad til med det allerførste at betale de høj lærde dem. Sj. T. 17, 294 b.

— Miss. til Rentemester Envold Kruse om at betale M. Isaac

¹ 27. Marts 1579.

² 3. April 1581.

³ I Kommunitetsfundatsen af 26. Juli 1589 Beckman, *Kommunitatis Regie Havn. hist. S. 180 ff.*

Grønnebeck 100 Dlr., som Kongen har skænket ham til hans Studier udenlands. Sj. T. 17, 295 b. Kopi (Bilag til Rentemester-regnsk.).

12. Aug. (Køldinghus). Miss. til Christoffer Valkendorf. Da han nu har taget sin Afsked hos menige Danmarks Riges Raad, at ville drage over til Sjælland for siden med det første igen at indstille sig med sit Regnskab og forklare det for Rigsraadet, men Kongen kan tænke, at han ikke saa hurtigt kan faa sit Regnskab færdigt, da der deri skal indføres mange andre Regnskaber, som ere forklarede i Christoffer Valkendorfs Tid, og som denne bør kvittere paa, hvilket endnu ikke er sket, befales det ham flittigt at gennemse og »overslaa« sine Regnskaber og have dem rigtige og klare til Stede 3 Ugers Dagen efter Mikkeladag, til hvilken Tid Kongen vil beskikke 4 Raader til at høre Regnskabet; dette meddeles ham, for at han ikke skal besværes med videre Bekostning og Tæring. Sj. T. 17, 295 b.

— Miss. til Laurits Brockenhuus. Kong Frederik II har afsluttet et Mageskifte¹ med Peder Gyldenstjerne til Tim, Rigens Marsk, hvorved denne har faaet udlagt noget Riber Kapitels Gods, hvorfor Kapitlet dog har faaet Fyldest, naar undtages Gaarden Dalsgaard, der aarlig skylder 6 Ørt. Byg, 1 Svin og 1 Dlr., og har ligget til det Kanonikat, som M. Jacob Matsen, Superintendent i Fyens Stift, er forlenet med. Da M. Jacob, der i 6 Aar ingen Oppebørsel har faaet af Gaarden, nu har anmodet om at faa den Landgilde, han har mistet, ialt 18 Pd. Byg, 6 Svin og 6 Dlr. Gæsteri, skal Laurits Brockenhuus levere ham dette af Nyborg Slot og indskrive det i Regnskabet. F. og Sm. T. 2, 131.

— Miss. til Morten Brock. Mathias Schrøder og Dittrich Guldsmid, Borgere i Odense, have berettet, at Oluf Bager, Raadmand sammesteds, 1582 paa Tinge har paafulgt deres Hustruers Moder, Karen, Enke efter forhenværende Borgemester Hans Unckersen, nogle Lovmaal, saa hun er bleven svoren til Falskner for en Underskrift, som fandtes paa et af hendes Husbondes Gældsbreve til Oluf Bager, idet Oluf Bager benægter, at det er underskrevet med hans Haand, og hævder, at det er en andens Haand, uagtet han langt tidligere har faaet Indførsel hos Hans Unckersens Arvinger i dennes efterladte Gods og Ejendom for Gælds-

¹ 12. Aug. 1585.

brevet og for alt andet, som han kunde have at kræve hos dem. Oluf Bager har desuden, inden han bandt samme Bogsed, sluttet Kontrakt med Dittrich Guldsmid og Karen Unckers om al den Gæld og Bekostning, han kunde have at kræve efter nævnte Gældsbrev, ej heller har nogen benægtet eller anket over Haandskriften uden Oluf Bager selv og det først, da han havde haft Brevet i sin egen Forvaring i 8 Aar og endog faaet Indførsel derefter. De mene derfor, at der er gjort deres Hustruers Moder Uret, og begære at blive hjulpe til Ret. Morten Brock skal med det første indstævne begge Parter for sig, nøje undersøge, om Bogseden er saa lovligt paafulgt, som det burde sig, og derefter enten bilægge Striden i Mindelighed eller afsige Dom mellem dem og give alt beskrevet. F. og Sm. T. 2, 133.

12. Aug. (Koldinghus). Miss. til Abbedissen i Maribo. Sophie Güntersberg, Mogens Heningsens Enke, har anmodet Kongen om i Betragtning af hendes bedrøvelige Tilstand at forsørge hende med Livsunderhold, for at hun ikke til den hende tilføjede Hjærtesorg skal komme i større Bedrøvelse og Elendighed. Kongen, der som en kristen og af Gud beskikket Øvrighed bør være Enkers, faderløse Børns og uskyldig betrængtes Beskytter, har ogsaa betænkt det og anmoder, da Sophie Güntersbergs Sind, efter at hun har mistet sin Husbonde, der næst Gud skulde være hende det kæreste i Verden, staar til at leve i Enlighed og tjene Gud, Abbedissen om at optage hende som Søster i Klosteret og give hende Underholdning som andre Søstre af Adelen. Kongen venten bestemt, at hun og Konventet ville være villige hertil. F. og Sm. T. 2, 136.

— Aab. Brev om, at Borgemestre og Raad i Horsens, der have begyndt at bygge paa Byens Kirke, men kun have ringe Indkomst og Hjælp dertil, i det næste Aar maa oppebære Afgiften af Kronens Korntiende af Stenderup og Nefsager Sogne til Kirkens Bygning, dog med Forpligtelse til kun at anvende den dertil og gøre Regnskab for Anvendelsen. J. R. 5, 140 b.

— Miss. til Johan Rud om at anvende 100 Dlr. paa Beuling Slots Bygning, da den er meget bygfældig, og lade Slottet gøre i Stand, hvor det gøres mest behov. Udt. i J. T. 4, 172 b.

— Miss. til Jens Poulsen, Tolder i Kolding. Borgemestre og Raad, Borgere og Købmænd i Viborg have berettet, at naar de uddrive Øksne af Riget, maa de fortolde de Vognhæste,

der gaa for deres egne Vogne til Lybæk og Hamborg, uanset at de undertiden føre dem med sig tilbage igen, og de have anmodet om at blive fritagne herfor. Dette bevilges, men Jens Poulsen skal paase, at de ikke sælge disse Heste udenlands; hvis det sker, skal han kræve Tolden af Hestene betalt. J. T. 4, 172 b.

12. Aug. (Meidlinghus). Miss. til Borgemestre og Raad i Vejle. For nogle Aar siden¹ gav Kong Frederik II dem Ordre til at antage sig Værgemaalet for afdøde Borgemester i Vejle Find Jespersens Børn og forvalte det Børnene efter deres Forældre tilfaldne eller tilfaldende Gods, indtil Gud vilde forsyne dem med anden Værge. Kongen har nu bragt i Erfaring, at alle Børnene siden ere døde med Undtagelse af en Pige, som en Karl nu begærer til Ægte, dog vil han, før han vil ægte hende, først vide, hvad hendes Gods kan beløbe sig til. M. Jacob Matsen, Superintendent i Fyens Stift, har efter sin Beretning derefter opfordret dem til at gøre hendes nærmeste Slægt og naturlige fødte Værger Regnskab for deres Oppebørsel og Udgift paa Pigens Vegne, hvilket de have vægret sig ved, medmindre han kunde faa kgl. Befaling til dem derom. Det befales dem derfor, naar Pigens rette Lavværger, Anders Findtsen, Ifver Findtsen, M. Jacob Matsen eller hans fuldmyndige og andre af Pigens Venner, som blive forordnede dertil, besøge dem med dette Brev, da med det allerførste samtlig at gøre disse Regnskab med klare Registre for al Indtægt, Udgift, Indgæld, Udgæld, Bo, Boskab, Ejendomme og Breve, lade den Person, som Gud vil tilføje hende, faa klare Registre paa hendes Gods og Arv og uden videre Forhaling og Rettergang overdrage ham Værgemaalet. J. T. 4, 173.

13. Aug. (—). Miss. til Envold Kruse. Hendrik Gyldenstjerne, Embedsmand paa Båhus, har berettet, at der i hans sidste Regnskab er regnet ham til Beholdning 5115 Dlr. 3 Sk. 6 Pend. og 14½ Læst Smør, som han altsaa bliver Kongen skyldig, og han har derhos under Henvisning til de store Restancer, han har staaende ude hos Bønderne og ikke lettelig vil kunne faa ind, Lenets øvrige Vilkaar og den store Bekostning og Fortæring, han har haft, da Kong Jacob VI af Skotland med Gemalinde, Kongens Søster, og Følge opholdt sig der paa Slottet og i Lenet, begæret, at disse Forhold maatte blive betænkte. Kongen har i den

Anledning eftergivet ham hele Pengerestancen, mod at han betaler de 14 $\frac{1}{2}$ Læst Smør. Envold Kruse skal give ham Kvittans i Overensstemmelse hermed. Sj. T. 17, 296.

13. Aug. (Keldlugus). Miss. til samme. Da Kongen og Rigens Raad nu have optaget den af Vinicke Villomsdatter for denne Herredag mod hendes Ægtehusbonde Herluf Daa indstævnede Sag til Behandling paa Herredagen næste Aar og have bevilget hende 150 Dlr. til Underholdning i den Mellemtid, skal Envold Kruse mod Kvittans betale hende denne Sum i 3 Terminer, 50 Dlr. hver Gang. Sj. T. 17, 296 b. Kopi (dat. 14. Aug.) i Bil. t. Rente-mesterregnsk.

— Miss. til Sten Matsen om at skaffe Kongens Enspænder Hans Smed fri Bolig i Helsingør. Sj. T. 17, 296 b.

— Aab. Brev, hvorved Niels Skinkels Besolding forbedres med 100 Dlr., saaledes at han nu aarlig skal have 400 Dlr. og 3 Hofklædninger. Udt. i F. og Sm. R. 2, 30 b.

— Miss. til Hans Bergen, Tolder i Rødby. Da han i Rentekammeret skulde forklare sit Regnskab, har han, som han beretter, meddelt Rentemester Endvoldt Kruse, at Adelen og Bønderne i Laaland udføre deres hjemmefødte Øksne og Heste fra Rødby Toldsted, men ikke give mere end 9 Pend. i Told af Stykket, og Endvoldt Kruse gav ham da Ordre til at indkræve de Toldrestancer, der herefter maatte staa tilbage hos Adelen og Bønderne i Laaland for Øksne og Heste, som de havde ladet udføre. Saavel Adelen som Bønderne have dog vægret sig herved under Paaberaabeelse af de dem af tidligere Konger givne Privilegier, der skulle være blevne stadfæstede af Kongens Fader, hvorfor Hans Bergen nu har begæret at faa at vide, hvorledes han skal forholde sig. Det befales ham at lade Bønderne nyde deres Privilegier og lade dem nøjes med at svare den Told, som de have svaret i Kongens Faders Tid; af Adelen skal han tage samme Told, som Adelen andensteds i Riget svarer af sine Øksne og Heste, da Kongen ikke ved, hvad Frihed Adelen paa Laaland har mere end Adelen andensteds. F. og Sm. T. 2, 137.

— Miss. til Christoffer Rosengaard i Raufnsborg Len. Da Bønderne paa Laaland have klaget over, at de nu besværes med større Told af deres hjemmefødte Heste og Fæ, end de have givet i Kongens Faders Tid, og større end i deres Privilegier fastsat, befales det ham ikke i nogen Maade at besvære dem med

større Told, end der er fastsat i Privilegierne og de have givet i Kongens Faders Tid. F. og Sm. T. 2, 140.

13. Aug. (Køldinghus). Miss. til Frederik Haub. Denne Brevviserske, Elsebe Johan Klys, har berettet, at hendes afdøde Husbonde har tjent ham som Foged paa hans Gaard Bosserup paa 5. Aar lige indtil sin Død, og at Frederik Haub efter hendes Husbondes Død har taget hans Regnskaber, Kvittanser og Sendebreve, med Undtagelse af nogle faa, til sig og beslaglagt hendes Gods, saa hun aldeles intet har faaet af Mandens Gods; ligeledes mener hun at være kommen til kort, da den, der har paataget sig at forklare hendes Mands Regnskab, har været uforfaren, idet Frederik Haub nu vil tvinge hende til at betale ham en stor Sum Penge og til desuden at betale de Øksne, som hendes Husbonde efter Frederik Haubs Ordre har købt hos Bønderne i Lenet, og som Frederik Haub siden har solgt til sin Fordel. Da hun ved Regnskabsopgørelsen ikke har haft nogen til Stede, som havde Forstand paa Regnskab, har hun begæret Forskrift til ham om, at det maa tilstedes hende saa vel som ham at tiltage nogle regnskabskyndige og uvildige Mænd til at handle dem imellem. For at han kan komme til en endelig Afgørelse med hende og for at hun ikke skal have noget at klage over, befales det ham at gaa ind herpaa, saa at hun ikke i nogen Maade skal komme til kort og helt komme fra sin Næring. F. og Sm. T. 2, 140.

— Aab. Brev om, at Friderik Busch, Borgemester i Ringkøbing, der er beskikket til Tolder og Sisemester sammesteds, for sin Umage hermed aarlig maa oppebære 30 Dlr. af Tolden. Udt. i J. R. 5, 141 b.

— Aab. Brev om, at Kongen har bragt i Erfaring, at M. Hans Kier i Kolding har studeret forskellige Steder i Udlandet for bedre at kunne tjene sit fædrene Rige i Kirken eller Skolen, og at mange, som have Forstand derpaa, ogsaa mene, at han vilde have kunnet anvendt sine Studier nyttigt i Kirkens eller Skolens Tjeneste, hvis Gud ikke havde paalagt ham det besværlige Blindheds Kors, hvilket nu har bragt ham i stor Borg og Gæld. For at han ikke skal lide Armod og for at belønne hans gode Vilje, da han ikke har brugt sin Fædrenearv, som han nu i sin Modgang skulde have hjulpet sig ned, til Unytte, men til Forfremmelse i boglige Kunster, har Kongen bevilget, at han indtil videre maa oppebære Afgiften af Kroens Korntiende af Ullerup Sogn i Eld Herred. J. R. 5, 141 b.

13. Aug. (Koldinghus). Miss. til Albret Friis. Disse Brevvisere, Jens Jensen og Johan Jensen i Knabderup¹, have berettet, at de for nogle Aar siden have fæstet en Eng ved Vejle for en aarlig Afgift af 6 $\frac{1}{2}$ Dlr. 8 Sk.; Kiøld Brockenhuus til Leerbeck, der ogsaa for nogle Aar siden² til Mageskifte har faaet et Stykke Skov, kaldet Kiersgaard, liggende ved Engen, har derefter ført Trætte paa denne, og de have mistet et Stykke af den, men maa alligevel svare samme Landgilde som tidligere. Albret Friis skal undersøge Sagen og nedsætte Afgiften af Engen med et passende Beløb. J. T. 4, 174.

— Miss. til samme. Denne Brevviser, Jens Jude, har berettet, at Kong Frederik II har bortskiftet³ den af ham iboede Ølufgaard i Riberhus Len til Nels Pedersen, »vor Mand og Tjener«, der nu selv bor paa Gaarden, og at han har maattet frflytte denne uden at faa noget for Bygningerne derpaa, skønt det ellers er Skik i den Landsegn, at naar en Bonde afstaar sin Gaard, følger Bygningen ligesom andet Løse og rørligt Gods Bonden, og han har derfor begæret at faa noget Vederlag for Bygningen. Det befales Albret Friis at undersøge Sagen, ting paa det næppe med Jens Jude om Bygningen og sende Regeringsraadet Besked, for at det kan forordne, hvad billigt og ret er i den Sag. J. T. 4, 174.

— Miss. til samme. Hr. Hans Rasmussen, Sognepræst til Nyekirke Sogn, har berettet, at afdøde Claus Skeel af Kongens Fader har tilskiftet⁴ sig noget Gods i Nyekirke Sogn i Skats Herred og siden ladet Byen Endrup i Nyekirke Sogn nedbryde og opført en Sædegaard der, hvorved han har forringet Præstegaardens aarlige Korn- og Kvægtiende, og han har begæret i Betragtning af sine fattige Vilkaar at faa noget Vederlag derfor. Da Hr. Hans af Halvparten af sin Præstegaard svarer Landgilde til Riberhus, skal Albret Friis undersøge Forholdene og, hvis Hr. Hans's Foregivende er rigtigt, indtil videre fritage ham for den Landgilde, han hidtil har svaret til Riberhus af Halvparten af Præstegaarden. J. T. 4, 175 b.

— Miss. til Mandrup Parsberg. Da Kongen har bragt i Erfarings, at mange i Skanderborg Len have Forskaansel paa Landgilde og anden Skyld, men kun indtil videre, befales det ham for

¹ Knabderup, Tørrild H. ² 26. Juli 1585. ³ 4. Juni 1588. ⁴ 1. Febr. 1590.

Fremtiden at oppebære følgende Skyld og Landgilde til Slot-
tet af de herefter nævnte: af Jørgen Nelsen, Søfren Pedersen og
Jens Søfrensen i Jexen 1 Brændevin aarlig af hver; af Mickel i
Dyrup¹ Mølle 1½, Mk. 2 Sk. 2 Alb.; af Søfren Jensen i Eyer
Landgilden af hans Gaard; af Jens Grøn i Hofvit ½, Td. Smør;
af Hr. Anders i Vinding 1 Otting Smør af en Eng, Vor Klosters Eng;
af Ifver Nelsen i Hemb Landgilden af hans Gaard; af Christen
Adtærsens Gaard i Hierdtbiørg² ligesaa; Gæsteriet af Fru Kirstine
Andersdatters Gaard i Dauding og 1 Gadehus, som Hr. Anders i
Vinding har frit, og Landgilden af Niels Rasmussens Gaard i Sal-
ten, af Laurits Søfrensens Gaard i Vilholt og af Søfren Judis Gaard
i Firgaardt. Endvidere skal han oppebære Kronens Korntiende af
Skoufbye, som Laurits Skriver smøds. har, og Tienden af Vedtslet
Sogn, som Nels Mund hidtil har været forlenet med, saa de derpaa
udgivne Breve straks skulle være tilbagekaldte. J. T. 4, 174 b.

15. Aug. (Koldinghus). Miss. til Borgemestre og Raad i Aal-
borg om at sende nogle hid til Raadet med de Privilegier
og Friheder, som de sige, at de have mod Flensborgerne,
hvem de formene baade Fiskeri og anden Handel og Vandel i Lim-
fjorden og omkring Aalborg. Udt. i J. T. 4, 175.

— Miss. til Borgemestre og Raad i Aarhus om at tilholde
Tønne Worm, Borger sammesteds, at betale Hans Meinsen,
Borger i Hamborg, 1219 Carolusgylden 16 Sk., som han efter sin
egen Haandskrifts og sit Vekselbrevs Lydende skylder denne. Udt.
i J. T. 4, 175.

— Miss. til samme om at tilholde Jens Poulsen, Bor-
ger i Aarhus, at betale Hans Meinsen 720 Dlr. Udt. i J. T.
4, 175.

— Miss. til Mandrup Parsberg, Henrik Belov, Jacob Seefeldt
og Albret Friis, Embedsmænd paa Skanderborg, Skivehus, Mariager
Kloster og Riberhus. Lodvig Munk til Qvistrup, Embedsmand paa
Ørum, fik for nogen Tid siden³ Ordre af Kongens Fader til enten
at bygge en Bro over Struen Vadested mellem Thy og Vend-
syssel eller at holde en Pram smøds., da der er en almindelig
Fart derover og det er et farligt Vadested at komme over formedelst
Vandets Ebbe og Flod. Til Broens Bekostning fik han Tilladelse til
at oppebære 1 Skp. Byg af hver Mand i Thy, og da det nogen Tid

¹ Dørup Mølle, Hjelmslev H.

² Jordbjørg, Vor H.

³ 16. Febr. 1578.

efter berettes Kongen, at Broen eller Prammen ikke kunde laves eller holdes med den af Thy bevilgede Hjælp, bevilgede Kongen¹, at hver Mand i Ginding Herred aarlig i de 3 følgende Aar skulde give 1 »Tindel« Skp. Rug eller Byg dertil. Da Kongen imidlertid nu har bragt i Erfaring, at en Del af Almuen, der skal udrede ovennævnte Brokorn, finder sig meget besværet derved, eftersom en Del bor langt derfra og saa godt som slet ikke ager den Vej, og der er andre Veje og Vadesteder, hvor det er dem meget bekvemmere at tage deres Vej end over Struen Vadested, skulle ovennævnte fire Mænd med det allerførste begive sig til Broen, undersøge, hvorledes den er bygget, hvilke Herreder der ligge nærmest omkring og mest behøve at søge Broen, af hvilke Herreder Almuen bør give Brokorn til Broen, og hvor længe det er nødvendigt, at Brokornet svares. De skulle give deres Afgørelse beskrevet. J. T. 4. 176.

14. Aug. (Holdinghus). Aab. Brev, hvorved Kongen, der formedelst Manglerne i de jyske Lovbøger [Motiveringen den samme som i Brevet af 26. Aug.] har ladet den jyske Lovbog gennemgaa og korrigere og paabudt at trykke den sammen med Recessen, Haandfæstningen, Gaardsretten, Særetten og andre Forordninger og Mandater, udgaade saa vel i Kongens Faders som i Kongens Tid, strengelig befaler alle Dommere og Fogder i Jylland, Fyen, Langeland og alle andre Steder, hvor den jyske Lov bruges, at dømme efter denne Lovbog, hvor den ikke strider mod Recessen².

— Miss. til Lensmænd, Byfogder og Toldere om Fetalje til Udspisningen paa Holmen og paa Københavns Slot: Detlef Holck (Københavns Len) skal indkræve dette Aars Landgilde af Lenet og Restancen fra forrige Aar og af Landgildekornet lade male 6 Læster Byggryn og lade bage 20 Læster Brød foruden de 20 Læster, han tidligere har faaet Brev om, baade Brød og Gryn skulle leveres paa Slottet inden Mikkelsdag; endvidere skal han købe 2 Læster Aal af Hollænderne paa Amager, skaffe Kongen 500 gode Oldensvin af Oldengælden og, hvis Kronens Part deraf ikke beleber sig til saa meget, købe de manglende; Niels Parsberg (Roskilde-gaard) af Lenet 200 Lam, 200 Svin, de manglende at købe, hvis der ikke tilkommer Kongen saa mange af Lenet, 4 Læster Gryn, 30 Læster Brød foruden de 20 Læster, han tidligere har faaet

¹ 22. Juni 1683. ² Trykt i de forskellige Udgaver af Jyske Lov (Se Bibliotheca Danica I.).

Skrivelse om, Lammene at levere inden 10. Sept., Gryn og Brød inden Mortensdag og Svinene efter Lejligheden; Morten Venstermand (Frederiksborg) 500 Svin af Oldengælden, 25 Læster Brød at levere inden Jul; Kronneborg Len 25 Læster Kavringbrød; Dragsholm Len 20 Læster Rug og 40 Læster Malt og Byg inden Mortensdag, 100 Læster Brød og 6 Læster Gryn inden Jul, 300 Lam inden Mikkeladag, 200 Gæs, 500 Svin af Oldengælden og 3 Læster Smør efter Lejligheden; Kallundborg Len 500 Svin af Oldengælden, 200 Lam inden Mikkeladag, 3 Læster Smør efter Lejligheden, 6 Læster Gryn, 20 Læster Rug, 40 Læster Byg og Malt og 1000 Tdr. Havre inden Mortensdag, 100 Læster Brød straks paa Foraaret; Andvorskouf Len 500 Svin af Oldengælden samt 30 Læster Byg og Malt, 1000 Tdr. Havre, 6 Læster Gryn og 60 Læster Brød til Foraaret; Vordingborg Len 300 Svin af Oldengælden og 100 Gæs; Ringsted Len 100 Gæs; Malmø Len 500 Svin af Oldengælden og 10 Læster saltet Nødkød, som Corfvits Viffert inden Mortensdag skal lade købe i Byen eller andensteds; Landskrone Len 200 Svin; Helsingborg Len 300 Svin af Oldengælden og alle de Slagtekøer, Sten Brahe kan undvære; han maa ikke tage Penge i Stedet for Landgildekøer af Bønderne og skal paase, at disse fremsende ustraffelige Køer; Halmsted Herred 4 Skippd. Flæsk til Foraaret; Laugholm Len 5 Skippd. Flæsk til Foraaret; Nyborg Len 15 Skippd. Flæsk, 4 Læster saltet Kød, 3 Læster Torsk og 6 Læster Gryn; Odensegaard Len 10 Skippd. Flæsk; Dalum Len 5 Skippd. Flæsk til Foraaret; Tranekier Len 5 Skippd. Flæsk og 2 Læster Torsk; Aarhus Len 10 Skippd. Flæsk, 6 Læster Gryn og 25 Læster Brød; Skanderborg Len 30 Skippd. Flæsk og 25 Læster Brød til Pinsedag; Aakier Len 10 Skippd. Flæsk til Foraaret; Drotningborg Len 20 Skippd. Flæsk, 20 Læster Rug à 40 Tdr. Læsten og 500 Tdr. Havre til Foraaret; Aalborg Len 20 Skippd. Flæsk, 1 Læst Aal og 20 Læster Rug à 40 Tdr. Læsten til Foraaret; Sølvitsborg Len 20 Skippd. Flæsk, 40 Læster saltet Nødkød og 20,000 Baandstager til Foraaret; Hammershus Len 50 Kroppe Nødkød til Foraaret og 10 Skippd. smeltet Talg til Mortensdag; Varberg Len 10 Skippd. Flæsk og 20 Læster Smør; Visborg Len paa Gulland 100 Kroppe Nødkød, 1000 Kroppe Faarekød og 10 Skippd. smeltet Talg til Foraaret; Tolderen i Ysted 12 Skippd. smeltet Talg inden Mortensdag; Byfogden i Landskrone 10 Skippd. smeltet Talg inden Mortensdag; Byfogden i Helsingør 6 Skippd. smeltet Talg inden Mortensdag; Aaleholm Len 15 Læster Ærter til For-

aaret; Haldstedt Kloster 15 Læster Ærter til Foraaret; Tolderen i Rødby 8 Læster Ærter inden Vinteren. Sj. T. 17, 297.

14. Aug. (Koldinghus). Aab. Brev, hvorved Kongen paa Begæring af Borgemeistre, Raad og menige Borgere i Middelfart, der have berettet, at deres Sognekirke er meget bygfalden og ikke ved saadant Forraad, at den kan istandsættes med dens egen Indkomst, bevilger, at alle Landkirker i Fyen, som Axel Brahe, Embedsmand paa Odensegaard, har i Forsvar, og som ere ved Forraad og ikke selv bygfældige, skulle komme Middelfart Bykirke til Hjælp med Fjerdeparten af dette Aars Tiende og anden Indkomst. Borgemeistre og Raad samt Kirkeværger i Middelfart skulle oppebære Hjælpen og siden efter Superintendentens, Sognepræstens og deres eget gode Raad og Tykke udelukkende anvende den til Kirkens Bygning, hvorfor de skulle gøre Lensmanden paa Odensegaard Regnskab. Det befales Kirkeværgerne at yde Hjælpen i betimelig Tid. F. og Sm. R. 2, 30 b.

— Miss. til Hans Johansen angaaende Pensioneringen af Hr. Mats Ibsen, Sognepræst til Hundslunde Kirke, der var bleven beskyldt for at have beligget sin Tjenestepige og har opladt Kaldet. F. og Sm. T. 2, 142. (Tr.: *Dak. KL. II. 481 f.*)

— Mageskifte mellem Ribe Kapitel og Kronen. J. R. 5, 142 b. (Se Kr. Sk.)

— Følgebrev for Ribe Kapitel til 1 Bonde i Snebierrig¹ Sogn og By, 1 i Schafve i Skarrildt Sogn i Hammerum Herred og 1 i Ouslund Vejle² i Houfve i Nørre Herred. Orig. i Landsark. i Viborg.

— Miss. til Albret Friis om at betale Jens Jude³ de 120 Dlr., der efter den Landsejns Skik ere tildømte ham paa Skals Herreds Ting for Bygningen paa Ølufgaard, som Nels Pedersen fik til Mageskifte af Kongen. Udt. i J. T. 4, 176 b.

— Forordning om, hvorledes der skal holdes Tingfred paa Landstinget. J. T. 4, 176 b. (Tr.: *CCD. II. 564 ff.*)

— Forordning om Skudsmaal til Landsting. J. T. 4, 177 b. (Tr.: *CCD. II. 562 f.*)

— Forordning om Straf for den, som køber andre til at sige falsk Vidnesbyrd. J. T. 4, 178. (Tr.: *CCD. II. 566.*)

¹ Snebjærg, Hammerum H. ² Ouslund Vejle, Hoven S., N. Horns H.

15. Aug. (Keldinghus). Forleningsbrev for Fru Elsebe Volstrup paa Kronens Korntiende af Fannefiordt Sogn paa Møen, som M. Iver Stub, Professor ved Universitetet i København, hidtil har haft i Forlening, uden Afgift. Sj. R. 13, 153 b.

— Miss. til Tolderne i Helsingør om af Tolden straks at levere Rentemeester Envoldt Kruse 7000 Dlr. til Kongens eget Brug og siden sende dette Brev ind i Rentekammeret med deres Regnskab. Sj. T. 17, 299.

— Forleningsbrev for Hendrik Rammel til Beckeskouf paa Aarhus Gaard og Len i Skaane, som han nu selv har i Værge, uden Afgift, mod at give Afkald paa den Besolding, han hidtil har haft for at være til Stede og varetage Tjenesten i Tyske Kancelli. Sk. R. 2, 50.

— Aab. Brev om Stadfæstelse paa syv Artikler vedkommende Rettergangen i Laaland og Falster. F. og Sm. T. 2, 143. (Tr.: CCD. II. 568—71).

— Miss. til Niels Friis. Da Undersaatterne i Stubbeboing staa til Restance med 2 Aars Byskat og for en stor Dels Vedkommende have lidt Skade ved Ildebrand forrige Aar, skal han lade de brandlidte [være fri for Byskat]¹, men lade dem, der ingen Skade have lidt ved Branden, svare deres Part og uddele den blandt de brandlidte. Paa samme Maade skal han forholde sig i de to følgende Aar. F. og Sm. T. 2, 148.

— Kgl. Beskærmelsesbrev for M. Rasmus Heidemand, Ærkedegn i Ribe Domkirke, der har berettet, at han paa Kapitlets og Ærkedegnedommets Vegne har Trætte med nogle af Kongens Undersaatter om Kapitlets og Ærkedegnedommets Rettighed, hvilken Trætte for en Del nu har været i Rette for Kongen og Danmarks Riges Raad, men er bange for, at han herefter ikke skal være saa sikker for sine Modparter, at han kan forfølge Trætten til Rettens og Lovens Ende. De, der have nogen Tiltale til ham, skulle tiltale ham med Lov og Ret for hans tilbørlige Dommere og ikke anderledes. J. R. 5, 143 b.

— Forordning om, at Nævninger og Sandemænd maa ligesaa vel sværge om de af Adelen begaaede 40 Marks Sager, som ikke gælde vedkommendes Liv eller Ære, som de maa sværge om de af Rigets andre Indbyg-

¹ Disse Ord ere oversprungne i F. og Sm. T.

gere begaaede. J. T. 4, 178 b. (Tr.: CCD. II. 563 f. med urigtig Dato: 14. Aug.).

16. Aug. (Koldinghus). Aab. Brev om, at Hans Møller, Kongens Mundkok, indtil videre maa oppebære 1 Okse, 4 Svin, 4 Lam, 4 Gæs, 2 Pd. Rug, 3 Pd. Malt, 1 Fjerd. Smør, $\frac{1}{2}$ Td. Sild og 1 Fjerd. Gryn i aarlig Genant af Københavns Slot. Sj. R. 13, 154.

— Forleningsbrev for Steen Maltesen til Holmgaard paa Kroneborg Slot og Len, saaledes som Giert Rantzau til Bredenberg hidtil har haft det. Han skal holde Slottet i en tryk og fast Slotslov Kongen og Riget til troer Hænde, som det sømmer sig en ærlig Riddermandsmand. Han skal til sig selv og sine egne Folk af Tolden i Helsingør have samme Løn som Giert Rantzau, nemlig 803 $\frac{1}{2}$ Dlr. 1 Ort, og af Slottet Foder og Maal paa 6 gerustede Heste, hvormed han skal tjene Riget. [Iøvrigt ligelydende med Forleningsbrevet af 17. Jan. 1588 for Gert Rantzau, naar undtages, at der i Genanten anføres 18 (i Stedet for 13) Læster Rug og 19,000 (i Stedet for 18,500) Flyndere, og at der i Overensstemmelse med Brevet af 14. Juli 1588 fastsættes, at Sten Maltesen selv maa beholde Halvdelen af Sagefald, Gaardfæstning, Husbondhold, Penge for Vindfælder, Drift og Rømningsgods]. Genanten skal regnes fra 1. Maj 1590. Sj. R. 13, 154 b.

— Miss. til Sten Brahe og Hack Ulfstand, Embedsmænd paa Helsingborg og Kallundborg Slotte. Da Sten Maltesen til Holmgaard, der er bleven forlenet med Kroneborg Slot og nu har overtaget Inventariet, ogsaa har faaet Befalingen over Krigsfolket paa Slottet, skulle de med det første begive sig til Kroneborg, kalde alle Krigsfolkene for sig og foreholde dem, at de skulle være Sten Maltesen lydige, saafremt de ikke ville straffes for Ulydighed. Sj. T. 17, 300 b.

— Miss. til Envold Kruse. Da Ofve Jul, Embedsmand i Bradtsberg Len, der er bleven Kongen en Sum Penge skyldig paa sit Regnskab, vil tilbagelevere et af Kong Frederik II til Arrildt Hack, Borgemester i København, udgivet Gælds-brev¹ paa 570 Dlr., skal Envold Kruse mod Udlevering af Brevet afkvitte dette Beløb i Ofve Juls Restance, dog skal han tage nøjagtig Reversal for, at Ofve Jul, hvis det senere viser sig, at der er betalt noget paa Brevet,

¹ Af 4. Febr 1588.

vil tage dette tilbage og betale de Penge, han nu reester med. Sj. T. 17, 299 b.

16. Aug. (Heldinghus). Miss. til Kronens Bønder i Øster og Vester Herreder paa Møen. Da Kongen har bragt i Erfaring, at Broen ved Stege, hvorover den rette Landevej for deres Egn til og fra Byen gaar, er meget forfalden, saa vejfarende Folk, naar der er Vandløb, ikke uden stor Fare kunne komme derover med Hæste og Vogn, har han, for at forekomme Ulykker i Fremtiden, bestemt, at de herefter skulle holde nævnte Bro i Stand med Undtagelse af Vindebroen, som Borgerne i Stege skulle istandholde. De skulle derfor give Møde, naar Admiral Peder Munk tilsiger dem, skaffe Tømmer og andet til Støde, hjælpe til med at istandsætte Broen og siden aarlig holde deres Part af Broen i god Stand, saa vejfarende Folk trygt kunne komme derover, da det bliver dem alle til Gavn. De, der vise sig u lydige, ville blive straffede. Sj. T. 17, 299 b.

— Miss. til Christian Friis om, at Kongen indtil videre har bevilget Fabian Thuerten fri Underholdning paa Andvorskouf Slot og en Klædning. Udt. i Sj. T. 17, 300 b.

— Miss. til Laurits Brockenhuus om at lade slaa eller skyde 3 Stykker Daavildt paa Thorøe og levere dem til afdøde Fru Birgitte Rønnov til Lyckesholms Arvinger, da Kongen har skænket dem Vildtet til Fru Birgittes Begravelse. F. og Sm. T. 2, 149.

— Miss. til Jacob Seefeldt om at sende 300 Læster Kalk fra Mariager Kloster til Nykøbing Slots Bygning og føre Fragten til Udgift i sit Regnskab. Udt. i J. T. 4, 179.

— Forleningsbrev for Axel Gyldenstjerne til Liungby, Statholder i Norge, paa 4 Kronens Gaarde i Villandts Herred under Aahusgaard, de to kaldede Hogenrød, den tredje Ynde og den fjerde Veilløe, og 1 Fæste i Vandeberg, uden Afgift. Sk. R. 2, 51.

17. Aug. (—). Følgrebrev for samme til Bønderne paa vevnævnte Gods. Udt. i Sk. R. 2, 51 b.

—¹ Miss. til Herman Jul om med det første at lade lave et lille Vindue i det Kammer der paa Taarnet [Dragsholm], hvori Eyller Brockenhuus sidder fangen, saa han kan faa noget Lys, at han undertiden kan se at læse; han skal lade Vinduet saaledes forvare med Jærn og andet, at Eyller Brockenhuus

¹ I Sj. T. er Brevet dateret: 17. Juli, men Kono. har: 17. Aug.

ikke kan komme ud derigennem, saafremt han ikke selv vil skaffe ham til Stede igen. Sj. T. 17, 287 b. K.

17. Aug. (Koldinghus). Miss. til Tolderen i Stege om at lade Kronens Bønder paa Møen nyde samme Forekaansel paa Tolden af Heste og Øksne, der udskibes, som Under-saatterne i Laaland og Falster have. Sj. T. 17, 301. (Se CCD. II. 571 f.)

— Miss. til Envoldt Kruse angaaende Raadmand i København Oluf Matsens ulovlige Bortforpagtning for en aarlig Afgift af den ham sammen med Joachim Weichman af Hamborg givne Tilladelse til at besejle Ferrøe. Sj. T. 17, 301 b. (Tr.: KD. IV. 695 f.)

— Miss. til Peder Frandsen, Byfoged i København, om at tiltale Oluf Matsen for hans Misbrug af Kongens Benaadning. Udt. i Sj. T. 17, 302. (Tr.: KD. IV. 696.)

— Forleningsbrev for Jørgen Brahe til Gundestrup paa Varberg Slot og Len og Aas Kloster, saaledes som afdøde Anders Bing har haft dem i Forlening. Han skal i aarlig Genant, fra 1. Maj 1590 at regne, til sig selv, sine egne Folk, Slottets daglige Folk og de 6 Bøsseskytter, der altid skulle holdes paa Slottet, have: 1000 Mk., som nu gaa, 8 Læster 3 Pd. Rug, 15¹/₂ Læst 3 Pd. Byg og Malt, hver Læst Rug eller Byg regnet til 48 Tdr., beløber Indkomsten af Rug sig ikke til saa meget, skal han have 1 Td. Byg for hver Td. Rug, 18 Skpr. Byggryn, 700 Tdr. Havre, 21 Tdr. 5 Pd. Smør, 133 Svin, 50¹/₂ Ko, 311 Faar og Lam, 257 Gæs, 318 Par Høns, 4 Tdr. saltet Laks, 9 Spegelaks, 16 Pd. Aal og alt det Ved og Næver, som Jordebogen indeholder; endvidere skal han have Tredjeparten af alt Sagefald, Gaardfæstning, Drift og Førlov i Lenet. For Resten af den visse og urisse Indtægt og for al Told, Sise, Oldengæld og Vrag skal han gøre Regnskab; derimod maa han selv beholde al Avlen og Affødningen til Slottets Ladegaard, kvit og frit, men han maa saa heller ikke beregne Kongen nogen Udgift dertil, hverken med Bygning eller paa anden Maade, ligesom han ogsaa paa Ladegaarden skal stalde alle de Gaardfæstnings- og Sagefaldsøksne, der tilfalde Kongen i Lenet, hvis Kongen befaler det. Han skal tjene Riget med 12 geruste Heste af Varberg Len, og han maa ikke, naar han selv, hans Svende, Skrivere eller andre rejse her i Riget i Kongens Ærinde, beregne Kongen nogen Udgift. Han skal holde Slottet i en Slotslov Kongen

og Riget til troer Hænde i Overensstemmelse med hans Ed og Pligt overfor Kongen og hans fædrene Rige. Til Underhold af det samme Antal Knægte og Befalingsmænd, som Anders Bing i Følge sit sidste Regnskab holdt paa Varberg Slot, maa han foruden den ovennævnte Genant aarlig oppebære: 8 Læster Byg, 24 Tdr. Humle, $10\frac{1}{2}$ Td. 5 Pd. Smør, 384 Sider Flæsk, 48 Nødkroppe, 96 Tdr. Byg i Stedet for 4 Læster Sild, og 238 Dlr., men udover det maa han ikke beregne Kongen nogen Udgift til Knægtenes Løn og Besolding. Kongen forbeholder sig Avlen til Aas Klosters Ladegaard, men vil saa ogsaa afholde alle Udgifterne derved, dog skal Jørgen Brahe paase, at der beregnes Kongen saa ringe Udgift som muligt. Jørgen Brahe skal paa egen Bekostning holde Laksefiskeriet i Lenet i Stand, men de Laks, der faas, skulle komme Kongen til Bedste med Undtagelse af de 4 Tdr. Laks, som er bevilget Jørgen Brahe i hans Genant. Han skal paa egen Bekostning holde Teglgaarden ved Magt og dertil bruge det Ved, som er tillagt ham af Jordebogen, saa vidt det kan forslaa; af de brændte Sten skal Kongen have den ene Halvdel, Jørgen Brahe den anden. Skal der bygges nogen »mærkelig« Bygning paa Slottet eller Klosteret, vil Kongen bekoste det, men for det Smaaarbejde, som kan forefalde paa de byggede Huse, maa han ikke beregne Kongen nogen Udgift. Sk. R. 2, 51 b.

17. Aug. (Køldinghus)¹. Miss. til Fru Anne Anders Bings. Da Jørgen Brahe har berettet, at han ved Overleveringen af Varberg Slot slet ikke har modtaget nogen Breve, hverken Mandater, Forordninger eller Missiver, om, hvorledes der skal forholdes med det ene eller andet i Lenet, saa han aldeles ingen Besked ved om Bøndernes eller Lenets Lejlighed, befales det hende med det første at lade opsøge alle de Breve, der ere at finde, baade dem, som hendes Husbonde forefandt, da han overtog Lenet, og dem, der ere blevne ham tilsendte fra Kancelliet, og som vedkomme Lenet, ikke hans Regnskab, og straks levere dem til Jørgen Brahe. Sk. T. 2, 99 b.

— Miss. til Oluf Rosensparre. Da Kongen har givet Jørgen Brahe Brev² paa, at han maatte oppebære Landskrone Slots Indkomst i 2 Aar, fordi han paa egen Bekostning skulde opføre et 2 Loftet højt Hus paa Slottet og isvrigt istandsætte Husene, hvor

¹ I Sk. T. er Brevet ved en Fejlskrift dateret: Kjøbenhavn, d. 8. Juli 1589.

de vare brøstholdne, og Jørgen Brahe endnu ikke har faaet mere end ét Aars Indkomst, skal Oluf Rosensparre levere ham dette Aars Indkomst, tage Kvittans derfor og indlevere den med sit Regnskab i Rentekammeret. Sk. T. 2, 99.

17. Aug. (Koldinghus). Miss. til Steen Brahe til Knudstrup. Embedsmand paa Helsingborg, og Lauge Urne til Bieltebjerg, Landsdommer i Skaane, om med det første at begive sig til Landskrone Slot, undersøge, hvad Jørgen Brahe har bygget paa det nye Hus og hvad han ellers har istandsat paa Slottet, hvor det var bygfeldigt, give deres Besigtelse beskreven under deres Signeter og indsende den til Kancelliet. Sk. T. 2, 100.

— Forleningsbrev for Kield Brockenhuus til Leerbek paa en Kronens Gaard i Jegebiere¹ By i Hanste Sogn i Vor Herred, uden Afgift. J. R. 5, 144 b.

— Miss. til Kapitlet i Ribe. Kield Brockenhuus til Leerbeck har berettet, at hans afdøde Fader Johan Brockenhuus for nogle Aar siden med Kongens Faders Samtykke har sluttet et Mageskifte med Kapitlet, hvorved dette i Følge Besigtelsen er bleven hans Fader 2 $\frac{1}{2}$ Td. 1 Skp. Korn skyldig, hvorfor han nu har begæret at faa afkortet 6 Mk. Gæsteri, som Kapitlet har i en ham tilhørende Gaard i Varde Sogn, kaldet Lunderup. Det befales Kapitlet at afkorte de 6 Mk. Gæsteri for ovennævnte 2 $\frac{1}{2}$ Td. 1 Skp. Korn, men dog paase, at Kapitlet ikke i nogen Maade kommer til kort. J. T. 4, 180 b.

— Forleningsbrev for Madts Sandbiere til Løstrup. der forrige Aar blev forlenet med noget Gods i Galten og Hvolbiere Herreder mod at holde 1 gerust Hest deraf, men siden har mistet noget af dette Gods, paa 2 Gaarde i Skiød i Hvolbiere Herred i Stedet for det Gods, han har mistet, og paa de i det forrige Forleningsbrev fastsatte Vilkaar. J. R. 5, 144 b.

— Forleningsbrev for Ofve Jul til Kieldgaard paa Kronens Korntiende af Selde Sogn i Salling, uden Afgift, men mod at tjene Riget med 1 gerust Hest deraf, naar han bliver tilst. J. R. 5, 145 b.

— Miss. til Casper Markdanner. Hoslagt sendes ham en Supplikats, hvori Kronens Bønder i Brusk, Andst, Holmands og Jarlof Herreder klage over, at det formenes dem at faa Tømmer

¹ Egehjærg.

i Skoven til deres Husbygning og Torne og Ris til Gærdeel, saaledes som de af Arilds Tid have faaet, og de jordegne Bønder over, at det formenes dem at faa det samme af deres egne Skove, hvilket efter deres Formening strider mod deres gamle Friheder. Da de jordegne Bønder formedelst deres Privilegier bør have nogle flere Friheder end andre, skal Casper Markdanner undersøge Forholdene og siden lade saavel Kronens Bønder som de jordegne Bønder faa hvad de behøve til Husbygning og Gærdsel henholdsvis i Kronens og deres egne Skove, dog skal han anvise dem det og paase, at der hugges til Skellighed og hvor der sker mindst Skovskade. J. T. 4, 179.

17. Aug. (Holdinghus). Miss. til Kapitlerne i Nørrejylland. Da Landstinget i Nørrejylland hidtil har været holdt paa et meget ubelejligt Sted, bestemte Kongens Fader kort før sin Død et Sted, hvor Landstinget bedst kunde holdes, og man er nu begyndt at opføre Bygning og andet Tilbehør. Da Kapitlerne ogsaa have Tjenere i Landet, der søge deres Ret paa Landstinget, anmodes de om at bidrage, Ribe Kapitel 100 Dlr., Aarhus Kapitel 60 Dlr. og Viborg Kapitel 50 Dlr., til Domhusets Bygning og med det allerførste betale dem til Landsdommer Hans Lindenov til Øsløf, for at han siden kan anvende dem til Bygningen. J. T. 4, 180. Origg. (til Ribe og Viborg Kapitler) i Landsark. i Viborg.

— Miss. til Knud Brahe. Da Kongen har bragt i Erfaring, at den Side af Kronens Gaard ved Aarhus, der vender ud mod Skoven, er helt aaben, saa man Nat og Dag kan komme derigenem, og at nogle ogsaa for nogen Tid siden ere komne igennem og have brudt ind i Kongens og Kongens Moders Kamre, hvor de have stjaalet, hvad der var opslaaet der, skal Knud Brahe lade Gaarden indlukke saa godt som muligt paa den mod Skoven vendende Side og lade lave Staaltraller i Vinduerne i Kongens og Kongens Moders Kamre. Bekostningen skal han føre til Udgift. J. T. 4, 179 b.

— Miss. til Mandrup Parsberg og Knud Brahe, Embedsmænd paa Skanderborg og Aarhusgaard. Da Jørgen Rosenkrantz, Embedsmand paa Kallø, har berettet, at Husene paa Kallø Slot ere meget bygfældige, skulle de med det første undersøge, hvilke Bygninger der findes paa Slottet, i hvad Maade de ere bygfældige og hvorledes de bedst kunne gøres i Stand, og give deres Besigtelse beskrevet. J. T. 4, 180 b.

17. Aug. (Koldinghus). Ligelydende Miss. til Morits Stygge og Jørgen Friis, Landsdommere i Nørrejylland, om at besigte Hald Slots Bygninger. Udt. i J. T. 4, 181.

— Miss. til Chresten Skeel om at fuldføre det, han har begyndt at bygge paa Aakier Slot, og føre Bekostningen til Udgift. Udt. i J. T. 4, 181 b.

— Forordning om, at Sandemænd, som i Drabssager ere opkrævede rettelig, skulle gøre deres Tov, uanset om den rette Eftermaalsmand møder eller ej. J. T. 4, 181. (Tr.: CCD. II. 566 ff. med Dato: 14. Aug., ligesom i Aftrykket i »Kongelige Majestatz Obne Breff« 1590).

18. Aug. (—). Miss. til Præben Bild, Kongens Hofmarskalk. Kongen har bragt i Erfaring, at der aarlig medgaar megen Havre til hans Heste, saa det ofte, ikke uden stort Besvær, har været nødvendigt foruden Lenenes Indkomst at købe et stort Antal Tønder Havre, og dette store Forbrug skyldes formentlig, at man for nogle Aar siden er begyndt med at give $1\frac{1}{2}$ Spund Havre paa hver Hest Nat og Dag, medens man tidligere altid har nøjedes med 1 Spund. Kongen har overvejet Sagen og har, for igen at afskaffe denne unyttige Udgift, bestemt, at der herefter til hans Ride- og Vognhestes Udfodring ikke maa udleveres mere end 1 Spund Havre til hver Hest Nat og Dag, regnet 8 Spund Havre paa hver Tønde. Præben Bild skal tilkendegive Fodermarskalken og Rustvogsmesteren dette, for at de kunne vide at rette sig derefter. Hvis de vise sig forsømmelige, ville de komme til at staa til Rette derfor. Sj. T. 17, 302.

— Miss. til Christofver Valkendorf [Vordingborg], Herman Jul [Dragsholm], Chresten Friis [Antvorskov], Ofve Lunge [Aalborghus] og Niels Skram [Dronningborg]. Da Kongen har bragt i Erfaring, at det, naar der forskrives Korn eller andre Varer til hans eget eller Bremerholms Behov, undertiden viser sig, at Kornet og anden Lenets Indkomst allerede er solgt, hvoryed han uformodet kan komme til at lide stor Skade, forbydes det dem herefter at sælge noget af Lenets Indkomst, særlig Korn eller Smør, før end de have forespurgt Rentemesteren, om Kongen har Brug for noget af det til Udepisning eller andet. De skulle spørge i god Tid, for at det, Kongen ikke behøver, i rette Tid kan blive solgt til Købmændene. De ville komme til at staa til Rette,

hvis Kongen formedelst deres Forsømmelighed lider nogen Skade. Sj. T. 17, 302 b.

18. Aug. (Køldinghus). Miss. til Jomfru Sophia Gyldenstjerne, Abbedisse i Maribo Kloster, angaaende Optagelsen af Fru Ane Sehesteds, Jørgen Hertvigssens Hustrus Broderdatter i Klosteret [ligelydende med Brevet af 3. Aug., naar undtages en Tilføjelse om, at Broderdatterens Moder for kort Tid siden er død]. F. og Sm. T. 2, 138¹.

— Miss. til Peder Munk, Admiral, og Hack Ulfstand, Hofmester. Da der er foretaget store Byggearbejder paa Nykøbing Slot, skulle de med det allerførste begive sig til Slottet, nøje undersøge, hvad Bygning der allerede er begyndt, og hvad Arker og anden Bygning der endnu skal bygges, slutte Kontrakt med Stenhuggeren om, hvad han skal have for det Stenhuggerarbejde, han skal lave, og afgive skriftlig Beretning om disse Ting samt om al anden Omstændighed ved Bygningen. F. og Sm. T. 2, 149.

— Miss. til Axel Brahe om at være Borgemestre og Raad i Middelfart behjælpelig med at faa den af Landkirkerne til Middelfart Kirkes Bygning [14. Aug.] bevilgede Hjælp, paase, at den udelukkende anvendes til Kirkens Bygning, og kræve Regnskab af dem derfor. F. og Sm. T. 2, 152.

— Miss. til Albret Friis. Bønderne i Moltbeck Sogn have berettet, at Taarnet paa deres Kirke kan befrygtes at ville falde ned, saafremt det ikke med det første bliver istandsat, og at Kirken selv er meget bygfældig baade med Tag og i andre Maader, fordi Tienden af Molt Sogn, hvormed Kirken skulde holdes i Stand, ikke svares i rette Tid af den, som har fæstet den, og de have i den Anledning anmodet om, at Kirkeværgerne herefter selv maa oppebære Sognekirkens Korntiende til Kirkens Istandsættelse, da det desuden falder Bønderne meget besværligt at føre Tiendekornet langt udenfor Sognet. Albret Friis skal undersøge Sagen og, hvis Tienden ikke ydes i rette Tid, lade den bortfæste paa Stedet, saa Kirken i rette Tid kan faa, hvad den skal have, og blive istandsat dermed. J. T. 4, 181 b.

— Miss. til Erik Lange om at forsvare Gregers Thamesen, saa vidt han kan gøre det med Lov og Ret. Udt. i J. T. 4, 182.

¹ Tr.: Kall Raemussen, Musse Herred S. 198.

19. Aug. (Koldinghus). Aab. Brev om, at Brødrene Knud Rud til Sandholt, Embedsmand paa Korsør Slot, og Peder Rud til Fulsang, Hofsinde, paa deres Broders og Søsters Vegne have berettet, at da Knud Rud var i Kongens Bestilling uden Riget, er hans Gaard Sandholt brændt, ved hvilken Lejlighed hans og hans Søskendes Ejendomsbreve ogsaa ere brændte, saa de nu næsten ingen Breve have, hvormed de ved forefaldende Lejlighed kunne forsvare deres Gods. For at de ikke skulle lide nogen Skade paa det Gods, som de have haft og endnu have i rolig Hævd og Besiddelse, forbyder Kongen hermed strengelig alle at rejse Trætte, Dele eller Delemaal paa noget af det Gods, som de to Brødre dels paa egne, dels paa deres Broders og Søsters Vegne have haft og endnu have i rolig Hævd og Besiddelse, ulast og ukæret efter Loven og Recessen. F. og Sm. R. 2, 31 b. K.

— Miss. til Arrild Hvitfeldt, Rigens Kansler. Knud Rud og Peder Rud have paa egne og Broders og Søsters Vegne berettet, at deres Ejendomsbreve ere brændte ved deres Fædrenegaard Sandholts Brand, men at der, da deres Fader¹ har forfulgt en hel Hob af hans Gods til Laas, findes Kopier af disse Laasebreve indførte i Rigens Bøger, og de have begæret at faa nøjagtige Vidisser af disse Breve. Det befales Arrild Hvitfeldt at give dem saadanne under Rigets Segl. Sj. T. 17, 303^a.

— Miss. til Envold Kruse om at betale Knud Rud til Sandholt hvad han endnu har til gode for de 200 Økene, som bleve købt af ham til Kongens Brug. Udt. i Sj. T. 17, 302 b.

— Miss. til samme om at betale Fridtz Trebow, Kongens Fiskemeester, hans resterende Løn og desuden 30 Dir., som Kongen har skænket ham, da han nu er bleven afskediget. Udt. i Sj. T. 17, 303 b.

— Miss. til Erik Lykke. Den afdøde Konge befaledede kort før sin Død Caspar Markdenner, Embedsmand paa Koldinghus, at lade tilhugge en Brønd af hugne Sten omkring Posten paa Koldinghus, men endnu er der ikke begyndt paa Brønden og der findes heller ingen Sten i Forraad, der kunne bruges dertil. Erik Lykke skal befale Hermandt Stenhugger, der nu er paa Guland for at bryde Sten til Kongen, at han skal lade opbryde hugne Sten til Brønden i samme Størrelse og Façon som til den af ham

¹ Erik Rud. * Tr.: A. D. Jørgensen, Udsigt o. de danske Rigsarkivers Hist. S. 296 f.

selv tilhugne Brønd paa Haderslevhus. Da der til Postens Vedligeholdelse efterhaanden vil blive Brug for en stor Mængde Fyrreender, skal Erik Lykke lade hugge 1000 Render og holde dem i god Forvaring med de hugne Sten, indtil Kongen til Foraaret kan sende et Skib over for at føre dem til Koldinghus. Sk. T. 2, 100 b.

19. Aug. (Koldinghus). Aab. Brev om, at Hospitalet i Kolding indtil videre aarlig maa oppebære 1 Td. Smør af Koldinghus, da Anders Simensen, Forstander for Hospitalet, har berettet, at Hospitalet er daarlig forsynet med Smør til de fattiges Underhold og hvert Aar maa købe. J. R. 5, 146.

— Miss. til Landsdommerne i Nørrejylland. Da der er Strid mellem Casper Markdaner, Embedsmand paa Koldinghus, og Borgemestre og Raad i Kolding om 40 Marks Bøder, idet Borgemestre og Raad ville fortolke deres Privilegier saaledes, at naar en Borger eller Indbygger i Kolding begaar Vold, skal han ikke bøde mere end 3 Mk., skulle Landsdommerne, efterdi Privilegierne ikke med Rette kunne fortolkes anderledes, end at Borgere og Indbyggere i Kolding ligesaa vel som andre skulle bøde 40 Mk. for Vold, naar saadanne Sager blive indstævnedes for dem, nøje undersøge alle Omstændigheder, afsige endelig Dom og passe godt paa, at Kronens Højhed og Rettighed ikke i nogen Maade forkrænkes eller forringes. J. T. 4, 182.

— Miss. til Albret Friis om at beskikke Kield Jørgensen til Tolder i Ribe i Thames Jørgensens Sted og tillægge ham samme Besolding, som denne har haft. Udt. i J. T. 4, 182 b.

— Miss. til Frants Rantzau om at skaffe og efterhaanden fremsende 50,000 Mursten til Skivehus's Bygning til Karup, hvor Hendrik Belov selv skal lade dem hente. Udt. i J. T. 4, 182 b.

20. Aug. (—). Bestalling for Jens Ibsen, der for nogen Tid siden fik Bestalling som Svinesnider paa Slottene Haderslevhus, Flensborg, Koldinghus, Skanderborg, Dronningborg og Silkeborg med undertilliggende Ladegaarde, paa tillige at være Svinesnider paa Kroneborg, Frederiksborg og Antvorskov Slotte og Ringsted Kloster med tilliggende Ladegaarde og andensteds i Sjælland, hvor det befales ham. Den ham i den forrige Bestalling tillagte aarlige Besolding og Genant forhøjes med 20 Dlr., ligesaa at udrede af Lensmanden paa Koldinghus. Naar han opholder sig paa noget af Slottene eller Gaardene i Sjælland for at bruge sit

Haandværk, skal han have frit Hø, Havre og Strøfoder til 2 Heste, men derudover skal han intet have at kræve, hverken til sig selv eller sine Svende, og han skal frit skære de Heste, Foler, Svin og Hunde, som der gives ham Befaling til. Han skal to Gange aarlig og i rette Tid besøge hvert af de ovennævnte Slotte og Len, baade i Sjælland og Nørre- og Sønderjylland, og tilbyde sin Tjeneste. Sj. R. 13, 157 b.

20. Aug. (Koldinghus). Aab. Brev om Afskaffelse af Forprang, Landekøb og ulovlige Havne. Sj. T. 17, 303 b. (Tr.: CCD. II. 572 ff. Rasmussen, Oplysn. betreff. Rudkjøbing S. 61 ff. Saml. til jydsk Hist. og Topogr. VII. 293 (med Dato: 18. Aug.)).

— Miss. til Lensmændene¹ over hele Riget om at lade det aabne Brev om Afskaffelse af Forprang, Landekøb og ulovlige Havne forkynde paa alle Herredsting og i alle Købstæder i deres Len og holde det i god Forvaring blandt Slottets Breve. De skulle nøje paase Brevets Overholdelse og lade dem tiltale og straffe, der enten have brugt, nu bruge eller herefter findes at bruge Landekøb med Korn eller andet til Forprang for Borgerne. Sj. T. 17, 304 b.

— Miss. til Landsdommerne: Anders Dresselberg i Sjælland, Mourits Stygge, Hans Lindenov og Jørgen Friis i Jylland, Morten Brock i Fyen, Gregers Jul paa Langeland, Erik Mogenssen paa Lolland og Falster, Lauge Urne i Skaane, Biørn Knudtsen i Sønder og Nørre Halland og Jens Koefoed paa Bornholm om at lade det aabne Brev om Afskaffelse af Landekøb, Forprang og ulovlige Havne forkynde paa Landstinget og siden holde Brevet i god Forvaring ved Landstinget. Sj. T. 17, 305.

— Forleningsbrev for Peder Munk, Admiral, paa 2 Bol, kaldede Viibsiig, som Kong Frederik II havde forlenet² afdøde Fru Mette Mortensdatter til Helmsøgaard³ med, og som Godtslof Budde, Embedsmand i Byrglum Kloster, der efter hendes Død havde Livsbrev⁴ paa dem, nu har afstaaet til Peder Munk under Forbehold af Kongens Samtykke, uden Afgift. J. R. 5, 146 b.

— Miss. til Mandrup Parsberg. Hertug Ulrich af Meklenborg. Kongens Moders Fader, har anmodet om, at Mødet i Flensborg, hvortil Hertugen vil sende Gesandter, maa blive opsat til 11. Okt. Kongen har herpaa svaret, at Mødet af forskellige Grunde ikke kan holdes paa den Tid, og anmodet om at faa det udsat til Mortens-

¹ De opregnes alle med deres Len.
um H. ⁴ 16. Maj 1586.

² 18. Aug. 1578.

³ Hjørneslevgaard, Borg-

dag. Mandrup Parsberg skal indrette sig paa at kunne møde til denne Tid i Flensborg for sammen med Kansler Nels Kaas og Henrik Ramel paa Kongens Vegne at raadslaa med Hertugens Sendebud og andre dertil forordnede om al foresaldende Løjlighed i Overensstemmelse med den Befaling, som skal blive dem medgiven. J. T. 4, 182 b.

20. Aug. (Koldinghus). Miss. til Mandrup Parsberg, Jørgen Skram, Absolon Gjæ, Jacob Seefeldt, Chresten Skeel og Albret Friis. Da de med menige Danmarks Riges Raad have truffet den Aftale, at de skulle møde her i Kolding 3 Uger efter Mikkelssdag for at forhøre Christoffer Valkendorfs Regnskab, og Kongen for nogle faa Dage siden har ladet Kommission udgaa til dem og nogle flere af de danske og holstenske Raader om Trætten mellem Riget og Fyrstendømmet, befales det dem først at møde paa den Tid og Sted, Kommissionen formelder, og siden begive sig til Kolding for at forhøre Christoffer Valkendorfs Regnskab. J. T. 4, 183.

22. Aug. (—). Miss. til Peder Munk og Hack Ulfstand. Da Anders Dresselberg til Vognsørup har frasagt sig Landsdommerbefalingen og det er højlig fornødent, at der bliver forordnet en anden i hans Sted, efterdi Undersaatterne i Sjælland ikke længe kunne være uden Landsdommer, skulle de kalde enten Lauge Beck til Førslef eller Claus Hundermark til Gierderup eller en anden god Mand af Adel i Sjælland, som de anse for duelig til Bestillingen, til sig og forhandle med dem om at overtage Landsdommerstillingen, om ingen af dem vil for længere Tid, saa alene for et Aars Tid indtil den første almindelige Herredag. Kongen vil forsørge vedkommende med Len og i andre Maader haandhæve og forsvare ham, saa han ikke med Billighed skal have noget at klage over. Sj. T. 17, 307.

— Miss. til Tolderen i Ribe. Kongen har bevilget, at denne Brevviser, Jens Staufning, Borger i Varde, for denne Gang maa uddrive 100 Staldøkse, som han vil lade sætte paa Foder i Fyrstendømmet, dog kun paa det Vilkaar, at det er hans egne købte Økse, og at han ikke maa afhænde dem til nogen i Fyrstendømmet, men kun til fremmede Købmænd hinsides Elfven. Tolderen skal lade ham drive Øksene igennem, naar han har betalt Told af lern eller stillet nøjagtig Borgen derfor. J. T. 4, 183 b¹.

¹ I J. B. 6, 147 b er indført et aabent Brev, hvorved Jens Staufning, der af Kongens

23. Aug. (Koldinghus). Følgebrev for Jacob Hardenberg, Sekretær, til Bønderne under det Provsti i Assens, som Elias Eisenberg tidligere havde. K.¹ Udt. i F. og Sm. R. 2, 32.

— Miss. til Casper Markdaner om at levere Hans Diriksen 2 Pd. Rug, 2 Pd. Malt og 1 Fjerd. Smør af Slottet formedelst hans Armod. Udt. i J. T. 4, 184.

— Miss. til Albret Friis for Tørrild og Malt Herreder, Erik Lunge for Norvongs Herred, Erik Lange for Slanges Herred og Hans Lange for Øster og Nør Herreder. Denne Brevviser, forhenhværende Skriver paa Koldinghus Jacob Arp, har nu paany henvendt sig til Kongen angaaende de Restancer, han i Følge vedlagte Register har til gode hos Bønderne i ovennævnte Herreder fra den Tid, de laa under Koldinghus, og klaget over, at han paa forskellige Steder skylder en stor Sum Penge bort, som han daglig manes og tiltales for, men ikke nær kan betale, medmindre han faar det betalt, som han har til gode hos Bønderne. Det befales dem at være Jacob Arp behjælpelige med at faa Restancen ind, lade deres Delefogder indkræve den og siden sende den til Casper Markdaner, saa Jacob Arps Kreditorer kunne blive stillede tilfreds dermed og han selv faa, hvad der maatte blive tilovers. De skulle sende Casper Markdaner klar Fortegnelse over det, de indmane, saa han kan rette sig derefter. J. T. 4, 184.

25. Aug. (—). Miss. til David Hansen og Frederik Leil om uhindret at lade Constantin Ransain passere gennem Sundet med et Skib, som han ulovligt havde købt af en Borger i Stavanger. Udt. i Sj. T. 17, 307b.

— Miss. til Chresten Lange og Lauge Hvitfeldt. Da der er Strid mellem Albret Friis, Embedsmand paa Riberhus, og Ribe Kapitel paa Kronens og Kapitlets Vegne paa den ene og Benedix Rantzau til Møgeltønder paa den anden Side om nogle Kirkejorder og Kirkeenge, som Benedix Rantzau vil tilholde sig, medens Albret Friis og Kapitlet mene, at de med deres Højhed

Underaatter i Nørrejylland har købt 100 Græskane for sine egne Penge og Varer og af Kongen og Begeringsraadet har faaet Tilladelse til trods Forbuddet at uddrive dem til Sønderjylland, erklærer, at han ikke alene vil have forbrudt de 100 Skane eller deres Værd, men ogsaa vil lide Straf som den, der forsmælt har handlet mod Kongens Bud, saafremt han kan overbevies om at have købt Skanene til nogen fremmed eller for andres Penge end sine egne eller han sælger dem, hemmeligt eller aabenbart, eller omgaaes med hemmelige Praktikker, før han, naar de ere udstaldede, kommer til Elfvæn med dem og afhænder dem til fremmede.

¹ Tr.: Saml. t. Fyens Hist. og Topogr. III. 285.

og Herlighed høre til Kronen og Ribe Kapitel, skulle ovennævnte to, for at Striden kan blive endt uden Vidtløftighed og enhver faa, hvad han bør have, begive sig til Benedix Rantzau og i Overensstemmelse med det skriftlige Tilbud og den Fortegnelse, som Albrit Friis og Kapitlet tilstille dem, spørge ham, om han vil være med til at udtage kgl. Befaling til gode Mænd om endelig at paadømme Sagen. Hans Erklæring skulle de enten tage beskrevet af ham selv eller give den beskrevet under deres Signeter. J. T. 4, 184 b.

25. Aug. (Holdinghus). Miss. til Thomes Fasti. Denne Brevviser, Jens Lauritsen, Borger i Aarhus, har berettet, at han en Tid har haft en Tiende i Saubro Herred, som Thomes Fasti nu er forlenet med, og har faaet to Breve derpaa af den afdøde Konge, det ene paa Tienden selv, det andet om at maatte give Penge i Stedet for Korn deraf, men nu har Thomes Fasti uden Grund frataget ham Tienden og bortfæstet den til en anden. Da han har anmodet Kongen om at hjælpe ham til at beholde Tienden, befales det Thomes Fasti at rette sig selv heri og lade ham beholde Tienden i Overensstemmelse med Kongens Faders Brev, da han ikke har været forsømmelig med at yde Thomes Fasti Afgiften, saa han af den Grund burde miste den, og Thomes Fasti jo heller ikke, som det burde sig, har faaet nogen Dom over ham. J. T. 4, 185.

26. Aug. (—). Aab. Brev, hvorved Kongen giver M. Hans Aalborg og hans Medkonsorter Tilladelse til, som de have tilbudt, at trykke den jyske Lovbog, dog skulle de lade Trykningen foregaa i København og gøre sig den yderste Flid for, at Lovbogen bliver trykt korrekt og saa sirligt og godt som muligt. Hidtil har der nemlig været mærkelig stor Brøst paa de jyske Lovbøger, baade de trykte og de utrykte, idet der i mange af dem findes store Defekter, hele Sentenser ere udeladte, nogle fejlagtig skrevne og trykte, i andre er Dansken formærket og Meningen saa »forsæt«, at den meget daarlig kan forstaas, hvorover det ofte hænder, at Dommere, særlig Herredsfogder, ved forefaldende Sager ere meget i Tvivl om, hvilke Lovbøger de skulle følge, og hvorledes de skulle fundere deres Domme og Sentenser. Sagen er overvejet af Danmarks Riges Raad, og med dettes Samtykke og efter dettes Raad har Kongen ladet den jyske Lovbog gennemse med største Flid, ladet Mangler og Fejl korrigere og Dansken forbedre, hvor Meningen fandtes formærket, for at Loven desbedre kan forstaas og udtydes af enhver Mand og være til Nytte og Hjælp ikke alene for de for-

standige, men ogsaa for de simple og enfoldige, og han har dernæst befalet, at den skal trykkes sammen med Recessen og Haandfæstningen, Gaardsretten, Særetten og andre af Kongens Fader og Kongen selv udstedte Forordninger. For at M. Hans Aalborg og Medkonsorter, der have tilbudt at foretage Trykningen paa egen Bekostning, kunne komme til nogen Erstatning for deres Udlæg, har Kongen endvidere bevilget, at ingen i de næste 25 Aar maa eftertrykke den jydsk Lovbog eller lade den trykke paa Dansk andensteds og indføre til Salg her i Riget, under Fortabelse af alle de Eksemplarer, de have med at fare, den ene Halvdel til Kongen, den anden til M. Hans Aalborg og hans Medkonsorter. Sj. R. 13, 159.

31. Aug. (Holdinghus). Miss. til Thoms Jørgensen, forhen Tolder i Ribe, om at levere Kield Jørgensen de Breve, han dels selv har faaet som Tolder, dels har modtaget af afdøde Peder Hegelund. Udt. i J. T. 4, 185 b.

3. Sept. (—). Miss. til Envold Kruse om at levere M. Hans Mickelsen, Kongens Tugtemester, 20 Rosenobler, som Kongen, der er bedt til Fadder, vil forære Hendrik Rammel til Fadder gave. Kopi (Bil. t. Rentemesterregnsk.). Udt. i Sj. T. 17, 307 b.

— Miss. til samme om at levere Frederik Trommeter, som Kongens Fader havde ladet lære at blæse i Trompet, og som nu af Kongen er forskrevet udenlands for at øve og forfremme sig i sin begyndte Kunst, de 20 Dlr., som Kongen har foræret ham dels til at købe Trompet for, dels til Klæder og Tærepenge. Orig. (Bil. t. Rentemesterregnsk.). Udt. i Sj. T. 17, 307 b.

12. Sept. (—). Miss. til Mickel v. Kemnitz, Tolder i København. Da der til Kongens Moders og Kongens eget Bord i Vinter vil blive Brug for en Del Fetalje og andet, saaledes som indlagte Seddel nærmere viser, skal han købe saa meget i Forraad, som han kan tænke man kan komme ud af det med, og efterhaanden sende det velforvaret herover. Sj. T. 17, 307 b.

— Miss. til Mandrup Parsberg om at give Laurits Fisker i Odder Sogn i Skanderborg Len Ordre til med det første at begive sig til Slottet og blive der nogen Tid och med de andre Fiskere at tage vare paa¹. Udt. i J. T. 4, 185 b.

20. Sept. (—). Miss. til Morten Venstermand. Da Kongen

¹ Her synes et Ord som Tjenesten eller Fiskeriet at være udfaldet.

har foræret Landgrev Vilhelm af Hessen 10 af de brogede Daadyr, der gaa i Dyrehaven der ved Slottet [Frederiksborg], skal han, naar Kongens Jæger besøger ham med dette Brev og han faar Jagtdugene fra Københavns Slot, lade fange 10 af disse Dyr, saaledes at de ikke faa nogen Skade, lade lave Kister, sætte dem deri og lade dem sende til Kroneborg samt meddele Erik Vogensen, Befalingsmand paa Bremerholm, at han har sendt dem, for at denne straks kan lade et af Kongens Skibe løbe ned for at tage dem ombord og føre dem til Bremen. Hvis han ikke har Deler nok i Forraad til Kister, skal han købe de manglende, saa Dyrene uden Forømmelse kunne blive fremsendte. Sj. T. 17, 308.

20. Sept. (Koldinghus). Miss. til Erik Vogensen om at lade en af Kongens Pinker gøre i Stand, som kan føre Dyrene til Bremen. Udt. i Sj. T. 17, 308.

— Miss. til Sten Maltesen om at skaffe Havre og hvad der-til hører til Dyrene, naar de føres fra Helsingør. Udt. i Sj. T. 17, 308.

25. Sept. (Viborg). Miss. fra Regeringsraadet til Peder Gyldenstjerne og Breide Rantzau. Dronningen har tilsendt Raadet et Brev fra Hans Rantzau og Hendrik von Ahlefeldt, den udvalgte Prinses holstenske Raader, hvori de meddele Dronningen, at de ikke kunne efterkomme den til dem udgaaede kgl. Befaling angaaende Trætten mellem Riget og Fyrstendømmet ved Ribe, idet Peder Rantzau og Jørgen Sehested, som ere med i Befalingen, have sagt sig af Raadet og derfor formentlig ikke ville være med dem i Befalingen. I Anledning heraf og under Hensyn til, at Trætten drejer sig om Markeskel mellem Riget og Fyrstendømmet og i Fremtiden vil kunne afføde endnu større Splid, hvis det ikke i Tide forhindres, beder Raadet dem anmode Dronningen om at henvende sig til ovennævnte gode Mænd om uden al Undskyldning at efterkomme den kgl. Befaling inden Vinterens Begyndelse og til den Tid, Befalingen formelder, og endelig bilægge Trætten, da det er Riget og Fyrstendømmet magtpaaliggende. Raadet har ogsaa paa den udvalgte Prinses Vagne skrevet til de nævnte gode Mænd om at efterkomme Befalingen. Relatores: Nils Kaas, Kansler, Peder Munk og Jørgen Rosenkrantz. J. T. 4, 185 b.

26. Sept. (Koldinghus). Miss. til Steen Brahe og Corfvits Viffert, Embedsmænd paa Helsingborg og Malmøhus. Da Steen Maltesen til Holmgaardt, der for nogen Tid siden er bleven forlenet med

Kroneborg Slot og Len og de dertil hørende Forværker og Ladegaarde, Tegelstrup og Hørholm, og tidligere har modtaget Inventariet baade paa Slottet og Ladegaardene, nu har begæret en kgl. Befaling til dem om at besigte Bygningerne paa Slottet og Ladegaardene, befales det dem med det første at besigte Bygningerne paa Slottet, Forværkerne og Ladegaardene og give deres Besigtelse beskrevet under deres Signeter. Sj. T. 17, 308 b.

27. Sept. (Viborg). Aab. Brev om, at Hertug Phillips af Slesvig Holsten i Aar maa lade sine Fuldmægtige købe 1500 Tdr. Havre her i Riget og toldfrit udføre dem, dog skulle Hertugens Fuldmægtige være forpligtede til at lade notere paa Brevet, hvor de udføre Havren, for at der ikke under det Skin skal udføres mere Havre toldfrit. Sj. R. 13, 161.

— Miss. fra Regeringsraadet til Jacob Seefeldt. Da der i den Skrivelse, som han for nogen Tid siden¹ fik om at sende nogle Læster Kalk til Dronningens Livgedingshus Nykøbing Slots Bygning og selv at fragte Skibe til Kalkens Fremførelse, ikke tales om, hvem der skal betale Kalken, befales det ham at betale baade Kalken og Fragten af Klosterets [Mariager] Indkomst og indskrive Udgiften i Regnskabet. Relatores: N. Kaas, P. Munk og J. Rosenkrantz. J. T. 4, 186 b.

— Miss. fra Regeringsraadet til Frants Rantzau. Hr. Melchior Andersen, Sognepræst til Tuorning og Karup Kirker, har berettet, at den afdøde Konge for nogen Tid siden har givet ham Brev² paa aarlig at maatte faa fri Olden i Silkeborg Skove til 20 Svin, naar der er fuld Olden, og til 10 Svin, naar der ikke er fuld Olden, men at Frants Rantzau nu formener ham nævnte Olden, fordi Jørgen Friis siden har faaet nogle af Silkeborg Lens Skove i Forlening. Da Jørgen Friis har faaet Godset i Forlening formedelst sin Landsdommerbestilling og Hr. Melchior Brev formelder om de Skove, der ligge til Silkeborg, befales det Frants Rantzau at lade Hr. Melchior faa fri Olden til saa mange Svin, som der efter Kongens Brev og Skovens Løjlighed kan tilkomme ham. Da Frants Rantzau i Henhold til den afdøde Konges Befaling³ har ladet Blyet tage af den nærre Korskirke af Karup Kirke og ladet det lægge paa Spiret, befales det ham i Stedet for Blyet at skaffe Kirkeværgerne saa mange Tagsten eller Egedeler, som de behøve

¹ 16. Aug. 1890. ² 3. Aug. 1887. ³ 1. Jan. 1888, jvfr. 31. April 1889.

til Tækningen af Korskirken, for at Muren ikke skal blive ødelagt af Regn og Uvejr, hvis Korskirken ikke bliver tækket, og indskrive Udgiften i sit Regnskab, hvorefter den skal blive ham godtgjort paa Rentetiet. Relatores: N. Kaas, Kansler, P. Munk og J. Rosenkrantz. J. T. 4, 186 b.

27. Sept. (Viborg). Miss. fra Regeringsraadet til Lodvig Munk. Peder Skram Ifversen har berettet, at han her i Viborg ved Nattetid er bleven overfaldet, slaaet, hamlet og ilde behandlet af Brødrene Hendrik, Erik og Nels Friis, Sønner af Palli Friis til Vaaskergaard, ja endog har mistet sin ene Haand, og han har, da han mener, at det ikke er gaaet saa oprigtigt og ret til, som det burde sig, anmodet Raadet om paa den udvalgte Prinses Vegne at lade de 3 Brødre gøre haandfast til Rettens Udføring. Da Hendrik Friis's Gaard Vinum ligger i Thye i Ørum Len og Erik Friis til Vaaskergaard bor i Beuling Len, befales det ham med det første at tage Haanden af Hendrik og Erik Friis paa, at de ville blive til Støde, indtil Peder Skram eller hans Fuldmægtig har forfulgt det Lovmaal, han kan have til dem og deres Broder for denne Sag, og er kommen til Lovens endelige Udføring dermed. Relatores: N. Kaas, Kansler, P. Munk og J. Rosenkrantz. J. T. 4, 187.

— Ligelydende Miss. til Oufve Lunge angaaende Nels Friis. J. T. 4, 187 b. Jvfr. 13. Febr. 1591.

28. Sept. (Koldinghus). Miss. til Sten Bilde til Kieragaard om at lade en af hans Bønder, som han har bortskiftet til Anders Kaas, faa en anden Gaard paa hans Grund eller saa meget, at han kan fæste sig en anden Gaard derfor. Udt. i F. og Sm. T. 2, 153.

— Aab. Brev til Selvejerbønderne i Koldinghus Len om, at de kun maa sælge deres Brændevad i Kolding By. J. T. 4, 188. (Tr.: CCD. II. 574 f.)

29. Sept. (Viborg). Miss. fra Regeringsraadet (N. Kaas, P. Munk, J. Rosenkrantz) til Borgemestre og Raad i København angaaende det af Bryggere og Borgere i København begærede Forbud mod at udskeibe Byg eller Malt fra Byen og angaaende den af Borgemestre og Raad samt Erik Vogensen og Detlef Holck paa de 16 Nævningers Vegne begærede Tilladelse til at undersøge Jacob Skrivers Hus, Bøger og Breve for at finde Beviser for hans Hustru Margretes Trolddom. Sj. T. 17, 308 b. (Tr.: KD. IV. 696 f.)

— Miss. fra samme til Detlef Holck om ikke at tilstøde

Undersøgelse i Jacob Skriveres Hus, Bøger og Breve, da han ikke er lovforvunden. Udt. i Sj. T. 17, 309 b. (Tr.: KD. IV. 697.)

2. Okt. (Holdinghus). Følgebrev for Niels Parsberg til Sandthyegeaard til nogle Kirke- og Præstegaardstjenere: 1 i Faringløse, 1 i Tvingelstrup, 3 i Simendrup, 1 i Løstrup¹ og 1 i Øersløf, som afdøde Fru Anne Brahe var forlenet med. Udt. i Sj. R. 13, 161.

3. Okt. (—). Aab. Brev, hvorved Kongen paa Begæring af Hertug Phillip af Slesvig Holsten bevilger, at dennes Tjener Jochim Gritzner fra nu af og indtil førstkommande Pinsedag maa rejse rundt her i Riget og til Hertugens Hofholdning købe 1500 Tdr. Havre og siden udføre dem, saaledes som Hertugen tidligere har faaet Tilladelse til. Kongen befaler alle sine Fogder, Embedsmænd, Borgemestre, Raadmænd, Byfogder, Toldere og andre ikke at hindre Jochim Gritzner i at købe og toldfrit udføre Havren, men hjælpe ham paa det bedste og skaffe ham fri Befordring med Heste og en Vogn, naar han rejser omkring. Sj. R. 13, 161 b.

5. Okt. (—). Miss. til Erik Lange. Denne Brevviser N. N., der af Mogens Jul til Pallesbiørg er bleven bortskiftet til Kronen, har berettet, at han, da Mogens Jul ikke kunde have Ægt og Arbejde af ham, fordi han boede saa langt borte, efter Mogens Jule Paalæg i Stedet har svaret 1 Td. Rug aarlig udover den rette Landgilde og Gæsteriet, men at nu, da han og de andre Kronens Tjenere i Slags Herred ere forlenede Erik Lange til Biugholm, maa baade han og de andre gøre Ægt og Arbejde for Erik Langes Moder², der lader bygge en Gaard der i Egnen. Det forekommer Kongen meget sølsomt, at Erik Lange saaledes vil gøre Fremlaan af det, der er forlenet til ham, og at han kan lide, at de, som han efter sit Forleningsbrev skal holde ved Lov og Ret, saaledes besværes med usædvanligt Paalæg, og det befales ham at rette sig selv heri og herefter ikke tilstede, at denne eller andre af Kronens Tjenere, som han har i Forlening, saaledes besværes af nogen med Ægt, Arbejde eller andet saadant, saafremt Kongen ikke, hvis der kommer yderligere Klager, skal tilsænke anderledes derom. J. T. 4, 188 b.

6. Okt. (—). Miss. til Envoldt Kruse om at betale Johan Kløckert 64 Dlr. for en Kredens, som blev foræret Jomfru Margrete Barholt. Udt. i Sj. T. 17, 309 b.

¹ Vistnok Føjlskrift for: Kagstrup (i Ørslev Sogn).

² Anne Gjorssen.

8. Okt. (Neldinghus). Aab. Brev om, at Knud Svendsen, Borger i Kolding, for denne Gang sise frit maa indføre 3 Læster Rostockerøl i Riget. Udt. i J. R. 5, 148.

— Miss. til Oufve Lunge. Hoslagt sendes ham en Supplikats fra Jes Hansen i Lilleballe, hvori han beretter, at han under sidste Herredag er draget herfra til Vejle og siden i hans egen Bestilling til Barretskouf, og at der, da han igen agede derfra og var kommen paa Oufve Lunges Mark paa Tiersbiørg(!), er kommen 3 Karle til ham, som have frtaget ham hans Knive, hvorefter Oufve Lunge har ladet sværge Vold over ham, uanset at der er kørt nogle foran ham, som Oufve Lunges Folk have ladet passere frit, og han ikke har vidst, at det var forbudt. Da han har begæret kgl. Forskrift til Oufve Lunge om at lade ham være utiltalt for denne Forseelse, anmoder Kongen denne om ikke at procedere saa strengt med ham, men lade ham være fri for Tiltale, da det kun er en ringe Forseelse og han ikke har kendt Forbuddet og andre jo ogsaa have kørt foran ham. J. T. 4, 189.

11. Okt. (—). Miss. til Tolderne i Varberg og Falkenberg. Borgerne i Varberg og Falkenberg have berettet, at de ikke kunne holde deres Kvæg i Aar, da Kornet har slaaet sig meget og der er Dyrtid paa Foder, og de have derfor ansøgt om Tilladelse til at udføre saltet Kød af Riget. Kongen har bevilget dette indtil 1. Maj, men ikke længere, og kun for Kød af deres eget hjemmefødte Kvæg. Der skal gives 2 Mk. i Told af hver Td. Kød, som udføres. Sk. T. 2, 101 b.

— Miss. til Albret Friis og Absolon Gjæ. For nogen Tid siden lod Kongen en aaben Befaling udgaa til dem og nogle andre laader om Trætten ved Riberhus mellem Riget og Fyr-tendømmet, men formedelst indtrufne Forhindringer kan Be-dingen ikke gaa for sig til den berammede Tid, 19. Okt., men saa opsættes noget. Det befales ham (i Brevet til Absolon Gjæ: at holde sig rede til paa nærmere Ordre at møde paa Aastederne og udføre Befalingen; i Brevet til Albret Friis: at være til Stede paa Aastederne og paa Rigets Vegne svare til Trætten). F. og Sm. 2, 153.

— Miss. til Kronens Bønder i Slaugs Herred, som Erik unge til Engelstholm, Embedsmand paa Biugholm, nu har i For-ning. Peder Gyldenstjerne til Tim, Rigens Marsk og Embedsmand Vestervig Kloster, har berettet, at han, medens han ligger her i

Regeringen, ofte maa lade hente Fetalje og andet fra sin Gaard Tim her til Slottet, men at de, da han nogle Gange har sendt sine Tjenere med kgl. Pasbord den retteste Vej gennem Slaugs Herred, have stillet sig meget modvillige, naar de af Fogderne ere blevne tilsagte til at befordre hans Tjenere, hvorved hans Ærinde er blevet forøsmmet og forhalet til ikke ringe Skade for ham. Det befales dem derfor strengelig, saalænge Peder Gyldenstjerne er forordnet at blive liggende her i Regeringen, uden Forøsmmelse at befordre de af hans Tjenere, der komme i Herredet med Kongens Pasbord og skulle have Vognskifte, saa langt, som de skulle og som Fogden befaler dem, da de ellers ikke alene ville blive tiltalte derfor, men ogsaa straffede for Ulydighed. J. T. 4, 189.

15. Okt. (Koldinghus). Miss. til Hendrik Vind til Grøndit. Hoslagt sendes ham en Supplikats fra denne Brevviser Las Therkelsen, Borger i Vedle, hvori han beretter, at han for nogle Aar siden paa Bytinget har lovbudet en Gaards Ejendom, som han havde i Vejle Skov og Mark; da ingen af Borgerne eller Indbyggerne have villet købe den, har Hendrik Vind siden forhandlet med ham om at sælge den til ham, og han har oppebaaret 18 Dlr. paa Handelen. Da der siden udgik Forbud mod, at udenbys Mænd eller Ikke-Borgere maatte tilforhandle sig og bruge noget af saadan Ejendom, har Las Therkelsen straks tilbudt Hendrik Vind de 18 Dlr., men denne har ikke villet modtage dem og har siden i Las Therkelsens Fraværelse forfulgt ham paa Bytinget og siden paa Landstinget og for Rigens Kansler. Kongen havde ikke ventet, at nogen af hans Undersaatter vilde understaa sig til at afnøde nogen Borger en Ejendom, som ikke tilhørte denne selv eller hans Arvinger med Ret til at bruge den til egen Nytte og afhænde den til udenbysboende, men som kun af tidligere Konger er forlenet til Borgerne for Skyld og Landgilde, for at Borgerne deraf des bedre kunde holde kgl. og Bys Tyngde med Ægt og anden Bestilling, som ofte forefalder gennem Byen i Kronens Anliggende; end mindre havde Kongen ventet, at saadan Forfølgning skulde blive foretaget om en Ejendom, som tilhører Kronen, og hvoraf der aarlig svares Skyld og Landgilde til Koldinghus, uden at Lensmanden har vidst noget eller er bleven advaret derom. Det befales Hendrik Vind at tage imod de Penge, han har betalt Las Therkelsen, ligesom ogsaa den Sum, som Las Therkelsen er forfalden i til ham, fordi han har ladet ham fordele, og siden lade ham være fri for yderligere Tiltale og Forfølgning for

Købet. Hendrik Vind skal straks skriftlig erklære sig om, hvad han vil, for at Kongen kan rette sig derefter og forordne, hvad Ret er. J. T. 4, 189 b.

15. Okt. (Holdinghus). Miss. til Caspar Markdaner. Disse Brevvisere, Lauge Hansen, Borger i Kolding, Mette Hansdatter, Marine Hansdatter og Anne Hansdatter i Seeste, have berettet, at en Kvinde her i Byen sidste Sommer er bleven ombragt af sit eneste Barn, hendes kødelige Datter, og en Spillemand, for at Datteren kunde beholde Moderens efterladte Gods, og at Datteren og Spillemanden siden ere blevne henrettede for deres Misgerning. Da den ombragte Kvinde var Søster til Lauge Hansen og hans 3 ovennævnte Søstre, mene de, at de ere nærmest til Søsterens Hus og Gaard i Kolding og til hvad andet Gods hun havde i Byen, og have derfor begæret fremfor andre at maatte faa den Kronen tilfaldne Part for en rimelig Pris. Det befales ham at lade Hus, Gaard, Boder og andet Gods vurdere med det første og siden lade Lauge Hansen og hans Søstre faa det, der med Rette tilkommer Kronen, for en rimelig Pris. J. T. 4, 190 b.

16. Okt. (—). Miss. til Hans Johansen. Borgemestre og Raad i Middelfart have paa Borgerskabets Vegne berettet, at de have udvirket Skrivelse fra Kongens Farfader til dem selv om, at de, naar de efter Kongens Pasbord skulle køre med Kongens Bud, Folk og Gods fra Middelfart og paa Vejen til Odense, ikke skulle køre længere end til Indtælf eller Borringe¹, hvor de skulle have Vognskifte af Kronens Bønder. Dette er ogsaa blevet overholdt i Kongens Faders Tid og indtil for kort Tid siden, da den Foged, der boede i Middelfart og af Hans Johansen var beskikket til at tilsige Kronens Bønder i Indtælf eller Borringe til at tage Vognskifte, døde; den ny Foged har imidlertid vægret sig ved at tilsige Bønderne, hvilket medfører stor Besværing for Borgerne i Middelfart og vil volde deres fuldstændige Ødelæggelse, hvis der [ikke] bliver raadet Bod derpaa. Det befales ham derfor at sørge for, at Borgerne i Middelfart ligesom tidligere faa Vognskifte ved Indtælf eller Borringe, naar de i Følge Kongens Pasbord skulle gøre Ægt paa Vejen til Odense med Kongens Bud, Folk og Gods. F. og Sm. T. 2, 154.

17. Okt. (—). Miss. til Lodvig Munk. For nogen Tid siden

¹ Barring, Vends H.

blev han forlenet med det Brokorn, som gives af Broen mellem Thy og Har Syssel, men da Kongen siden bragte i Erfaring, at en stor Del af Bønderne i Thy og Ginding Herred kun sjælden eller slet ikke kom over Broen, udgik der for kort Tid siden Befaling¹ til nogle Raader og gode Mænd om at undersøge, hvem der med Rette skal give Brokorn til Broen. Da han ikke desto mindre har ladet rejse Dele og Forfølgning over dem i Thy, der skulle svare Brokornet, befales det ham at standse denne Forfølgning, indtil de nævnte Raader og gode Mænd have udført den til dem udgaaede Befaling, saa man kan vide, hvem der med Rette bør svare Kornet. J. T. 4, 191.

19. Okt. (Holdinghus). Miss. til Jørgen Friis til K[r]astrup. Kongen bevilgede for kort Tid siden², at Hendrik Belov, Embedsmand paa Skivehus, maatte faa nogle Tusinde af de Mursten, som ligge i Forraad ved Silkeborg Slot, til det Byggeri, han har faaet Ordre til at lade udføre paa Skivehus, og lovede at lade Stenene føre til Karup, hvor Hendrik Belov skulde hente dem. Da det vil falde Bønderne under Silkeborg Slot meget besværligt at føre Stenene fra Silkeborg til Karup og Liusegaardt Herred, som Jørgen Friis er forlenet med, ligger lige paa Vejen mellem Silkeborg og Karup, befales det ham, naar Frants Rantzau sender Stenene til Knudstrup, at give Kronens Bønder i Liusegaardt Herred Ordre til at modtage Stenene der og føre dem til Karup samt foreholde dem, at de ikke modvillig maa slaa Stenene itu eller forkomme dem, da de i saa Tilfælde ville komme til at staa til Rette. J. T. 4, 191 b.

— Miss. til Frants Rantzau. Da Kronens Bønder og Tjenere i Silkeborg Len have klaget over, at der nu kræves 3 Mk. danske af dem for hvert Brændevin, skønt de fra Arilds Tid ikke have givet mere end $\frac{1}{2}$ Dlr. for hvert Svin, og have anmodet om, at de maa blive ved det gamle og ikke blive besværede over Ævne, befales det ham herefter kun at kræve $\frac{1}{2}$ Dlr. for hvert Brændevin. J. T. 4, 192.

— Miss. til Nels Skram, Embedsmand paa Drotningborg, Valdemar Parsberg til Jernit og Erik Lunge til Stougordt. Da Frants Rantzau har berettet, at Husene paa Silkeborg Slot ere meget forfaldne, og har anmodet om at faa dem besigtede, skulle de

¹ 18. Aug. 1590. ² 18. Aug. 1590.

med det allerførste begive sig til Slottet, undersøge, hvorledes Husene ere og hvorledes de bedst kunne gøres i Stand, og give deres Besigtelse beskreven under deres Signeter. J. T. 4, 192.

20. Okt. (Koldinghus). Miss. til Laurits Brockenhuus og Bispén i Fyen. Da de nu 2 Gange have gjort Indberetning om den Forandring, som Kongens Farbroder, Hertug Johans, har understaaet sig til at gøre i Kirkernes Regnskab paa Als tværtimod Kronens Ret til at forhøre Regnskaberne, skulle de indrette sig paa at møde personlig i Kolding 28. Okt. for hos Regeringsraadet og de Rigsraader, der samtidig komme til Stede der, at faa Besked om, hvad disse beslutte om Kirkernes Regnskab og Hertugens Forandring. Laurits Brockenhuus skal imidlertid paa Kronens Vegne og som Stiftsbefalingsmand paa Als befale Provsten paa Øen ikke at understaa sig til at foretage eller høre noget Regnskab uden hans og Superintendentens Vidende og Befaling og imod Kronens Højhed, saafremt Kongen ikke skal tiltænke anderledes derom. F. og Sm. T. 2, 156.

— Miss. til Axel Brahe om at lade Laurits Knudtsen være utiltalt for det Parlement, han har anrettet for Christoffer Bangs Dør. Udt. i F. og Sm. T. 2, 157.

— Miss. til Mandrup Parsberg om at tage imod en af Kongens Jægere og nogle Svinehunde, som sendes did [Skanderborg] til Svinejagten, og lade dem blive liggende der i nogen Tid. Udt. i J. T. 4, 192 b.

21. Okt. (—). Miss. fra Peder Gyldenstjerne og Breide Rantzau, som den Tid laa i Regeringen, til Kansler Nels Kaas. Hoslagt sendes ham Kopi af en i Dag modtagen Skrivelse fra Hertuginde Christina af Slesvig Holsten, hvori hun meddeler sin Søn Hertug Philips Død. En Dr. Johan Wiisse, som er sendt hid af Kapitlet i Strasbor, har i Dag haft Avdiens i Dronningens og den udvalgte Konges Nærværelse; da han har foregivet nogle Punkter, som det er besværligt at gaa ind paa, har han faaet Befaling til at opsætte disse Punkter skriftligt, hvorefter der vil blive givet ham tilbørlig Besked derpaa, hvilket altsammen skal blive Nels Kaas tilkendegivet ved hans med Guds Hjælp snarlige Ankomst. J. T. 4, 192 b.

22. Okt. (—). Aab. Brev, hvorved Kongen befaler sine Fogder, Embedsmænd, Borgemestre, Raadmænd, By-, Herreds- og Birkfogder at være Henrich Gieldtkierck, Borger i Hamborg,

behjælpelig med at faa nogle Penge ind, som han har til gode hos nogle af Kongens Undersaatte for Varer, han har solgt til dem, og som han nu enten personlig eller ved Fuldmægtige vil lade indkræve. Sj. R. 13, 162.

22. Okt. (Koldinghus). Miss. til Peder Brahe. Da denne Brevviser Claus Ruge, Borger i Eckleeforte¹, har faaet Forskrift fra Hertuginde Christiana af Slesvig Holsten om at maatte udføre noget saltet Kød, som han har købt i Ronneby, skal Peder Brahe undersøge Sagen og, hvis Kødet, som Claus Ruge siger, er købt før Udstedelsen af Forbuddet² mod Udførsel af saltet Kød og Udførselen kan ske uden Skade for Kronen, lade ham faa det ud mod Erlæggelse af den sædvanlige Told. Sk. T. 2, 102.

— Sj. T. 17, 309 b, se 27. Okt.

24. Okt. (—). Miss. til Axel Brahe om i Anledning af hielagte Supplikats fra Bønderne i Rugaard Len om at maatte faa fri Olden i Kronens Skove til deres Levesvin at undersøge, om Bønderne i Lenet tidligere have haft fri Olden, og erklære sig derom til Regeringsraadet, saa man derefter kan give Bønderne Besked, hvis de yderligere henvende sig. F. og Sm. T. 2, 157.

27. Okt.³ (—). Miss. til Envoldt Kruse om at betale Caspar Markdaner 45 Dlr. for en Hest, som Kongen har foræret Hans Powisch. Endvidere skal han tilstille Marsk Peder Gyldenstjerne 10 Dlr., som Kongen har foræret Hans Powisch til Tærepænge. Kopi (underskrevet af Peder Gyldenstjerne og Breide Rantzau) i Bil. t. Rentemesterregnsk. Udt. i Sj. T. 17, 309 b.

— Miss. til Albret Friis om at købe 2 Læster saltet Torsk og 2 Læster saltet Hvilling, med det første sende Fiskene til Koldinghus og indskrive Udgiften i sit Regnskab. Udt. i J. T. 4, 193.

28. Okt. (—). Miss. til Hendrik Belov. Da Kongen vil sende ham og nogle andre Raader til Sønderborg i Rigets Ærinde, skal han møde hos Regeringsraadet med det allerførste og indrette sig paa at kunne foretage denne Rejse, da det er Kongen og Kronen magtpaaliggende. J. T. 4, 193.

¹ Høkeruførde. ² 7. Dec. 1588. ³ I Sj. T. er Udt., hvori Tærepængene ikke nævnes, dateret 23. Okt. I Rentemesterregnskabet ere begge Udgiftpoeter opførte under 27. Okt.; af de originale Kvitteringer, der begge findes som Bilag til Rentemesterregnskabet, er Peder Gyldenstjernes dateret 23. Okt., Casper Markdanners 27. Okt. Det kan derfor være noget usikkert, hvilken af de 2 Datoer, 23. eller 27., der er den rette.

29. Okt. (Koldinghus). Aab. Brev om Tilladelse til at udføre saltet Kød indtil næste 1. Maj og om Tolden derpaa. Sj. T. 17, 309 b. (Tr.: CCD. II. 575 ff.)

— Miss. til Lensmændene om straks at forkynde det aabne Brev om foreløbig Ophævelse af Forbuddet mod Udførsel af saltet Kød i deres Len og de Købstæder, de have i Befaling. Naar den i Brevet angivne Tid er udløben, skulle de nøje passe, at det tidligere udstedte Forbud¹ igen bliver overholdt. — Jylland: Albrit Friis for Ribe og Varde; Caspar Markdaner for Kolding og Vejle; Peder Gyldenstjerne for Ringkøbing og Holstebro; Johan Rud for Lønvig; Knud Brahe for Aarhus; Manderup Parsberg for Horsens; Jørgen Rosenkrantz for Grenaa og Æbeltoft; Jørgen Skram for Viborg, Hobro og Nykøbing paa Mors; Ludvig Munk for Thisted; Hendrik Belov for Skive; Niels Skram for Randers; Ofve Lunge for Aalborg, Sæby, Skagen og Hjørring; Jacob Seefeldt for Mariager. — Fyen: Axel Brahe for Odense, Assens, Bogense og Middelfart; Laurits Brockenhuus for Nyborg, Kerteminde, Svendborg og Faaborg. — Langeland: Breide Rantzau for Rudkøbing. — Sjælland: Detlef Holck for København og Køge; Morten Venstermand for Slangerup; Sten Maltesen for Helsingør; Niels Parsberg for Roskilde; Christofver Pax for Holbæk; Herman Jul for Nykøbing i Aadts Herred; Hack Ulstand for Kallundborg; Chresten Friis for Slagelse; Knud Rud for Korsør og Skelskør; Christofver Valkendorf for Vordingborg, Næstved og Præstø; Arrildt Hvitfeldt for Heddinge; Dr. Johan Knoppert for Ringsted; Peder Munk for Stege. — Laaland og Falster: Christofver Rosengaard for Nakskov og Nysted; Frederik Hobe for Sakskøbing og Maribo; Niels Friis for Nykøbing og Stubbekøbing. — Skaane: Corfvita Viffert for Malmø, Lund, Ysted, Trelleborg, Falsterbo og Skanør; Oluf Rosensparre for Landskrona; Arrildt Hvitfeldt for Væ; Hans Spiegel for Sømmerhavns; Sten Brahe for Helsingborg; Peder Brahe for Aarhus, Sølvitsborg og Ronneby; Knud Grubbe for Lykaa og Auskier. — Halland: Jørgen Brahe for Varberg og Falkenberg; Pouel Hvitfeldt for Halmsted; Anders Thott for Laugholm. Sj. T. 17, 310 b.

— Miss. til Axel Ugerup. Denne Brevviserske Anne Hendriksdatter, Christoffer Skrivers Enke, Borgerske i Malmø, har berettet, at han skyldte hendes Husbonde nogle Hundrede Daler,

hvorpaa denne havde hans Haandskrift, og havde kaldt hendes Husbonde over til sig, til hans Hustrus Moders Begravelse, hvor hendes Husbonde skulde møde med Haandskriften og faa sin Betaling. Hendes Mand er imidlertid druknet ved Saltholmen og har haft Haandskriften hos sig, men Gælden er ellers rigtig nok indført i hendes Husbondes Regnskabsbog og henved Halvdelen er underskreven med Axel Ugerups egen Haand. Da hun siden har krævet Betaling, har Axel Ugerup svaret hende, at hun skulde tage en eller to gode Mænd med og komme til Dybek, hvor han saa vilde gøre Regnskabet op med hende, men da hun er kommen dertil med en Mand, er han straks rejst derfra, og hun har ingen Besked faaet om sin Betaling, skønt hun har gjort Bekostning derpaa. Det befales ham i Betragtning af hendes elendige Vilkaar og hendes Husbondes gode Vilje mod ham at rette sig selv heri, som det sæmmer sig en Adelsmand, saa hun ikke skal have behov yderligere at klage. Han skal med det første skriftlig erklære sig til Kongen om, hvad han vil gøre, for at Kongen derefter kan give hende Besked. Sk. T. 2, 102 b.

29. Okt. (Koldinghus). Miss. til Jørgen Skram, Erik Hardeberg og Absolon Gjæse om at møde i Kolding 3. Nov. Udt. i F. og Sm. T. 2, 158.

— Miss. til Chresten Skeel, der nu skal have de Øksne til Stede, som han har faaet Ordre til at købe til Kongen, om med det allerførste muligt er at sende dem til Caspar Markdaner paa Koldinghus, tage Kvittans af ham derfor og indføre den i sit Regnskab. J. T. 4, 193 b.

— Miss. til Rentemester Envoldt Kruse om i Tolder i Helsingør Rasmus Langes Regnskab at godtgøre 11 Dlr. for Sise af Rostockerøl, som M. Herman Becker, Prædikant paa Kroneborg, har købt til sit Huses Behov. Udt. i Sj. T. 17, 312.

30. Okt. (—). Aab. Brev om, at M. Herman Becker, Prædikant paa Kroneborg Slot, indtil videre aarlig maa købe og toldfrit indføre 3 Tdr. Rostockerøl til eget Brug. Sj. R. 13, 163.

— Forleningsbrev for M. Albrit Hansen, Hofprædikant, paa det efter M. Niels Olufsen ledige Kannikedomme i Roskilde Domkirke. Naar han ikke længere er i Kongens daglige Tjeneste ved Hove eller er forhindret ved andet gejstligt Kald, skal han residere ved Domkirken. Sj. R. 13, 162 b.

— Aab. Brev om, at Kronens Bønder i Vordingborg

Len, hvis Byg har slaaet sig meget for dem sidste Sommer, for denne Gang maa give Penge i Stedet for Halvdelen af deres Byglandgilde. Udt. i Sj. R. 13, 163.

30. Okt. (Holdinghus). Miss. til Christofver Valkendorf. Da Kronens Bønder under Vordingborg Slot have berettet, at de ikke godt kunne udrede deres Landgilde for i Aar, fordi deres Korn har slaaet sig meget for dem, har Kongen bevilget, at de maa give Penge for Halvdelen af deres Byglandgilde, 1 gl. Dlr. for hver Td. Byg. Sj. T. 17, 312.

— Miss. til Detlef Holck om at lade Anders Thiide, Kongens Instrumentist, faa det Hus, afdøde Hans Feger boede i. Udt. i Sj. T. 17, 312 b.

— Miss. til Tolderne i Helsingør. Da Hendrik v. Fyren og Villumcke, Johan von Dellens Enke, Borger og Borgerske i København, der endnu have en betydelig Sum Penge til gode for Rinskvind og anden Drik, som er udtaget hos dem til Kongens Behov, saaledes som hoslagte to af Rentemester Envoldt Kruse underkrevne Sedler udvise, have begæret at faa deres Tilgodehavende betalt, for at de kunne holde Love hos deres Kreditorer og igen købe Vin i Forraad, skulle Tolderne betale dem Pengene, enhver saa meget, han har til gode, i en 3 eller 4 Terminer, saaledes som de kunne blive enige med dem om og kunne tænke, at det kan være Kongens Gavn. De skulle tage Bevis af dem for de Penge, de hver Gang betale dem, og passe paa, at de ikke blotte sig helt for Penge, hvis der uformodet skulde komme hastige Pengeudgifter paa for Kongen. Sj. T. 17, 312 b.

— Aab. Brev om Flytning af Fiendts Herreds Ting. J. R. 5, 148 b. (Se CCD. II. 577.)

31. Okt. (—). Miss. til Detlef Holck. Da den afdøde franske Legats¹ Kreditorer ofte overløbe Kongen med Begæringer om at blive hjulpe til deres Betaling og Kongen ikke kan vide, hvad Legatens Gods, som nogle af Kongens Undersaatter i København have taget til sig paa hans Vegne for at forhandle det til hans Bedste, kan helpe sig til, skal Detlef Holck foreholde Albrit Albritsen, Borgemester, Peder Frandsen, Byfoged, og Peter Breving, Borger smøds., at de med det allerførste skulle tilstille ham et Hart Register under deres egen Haand og Segl over alt det af

¹ Charles Dancay.

Legatens Gods, som enhver af dem har taget til sig, hvilke Registre han siden skal sende til Regeringsraadet, for at det derefter kan erfare Lejligheden og forordne, hvad Ret er, naar nogen herefter gør Anfordring om sit Tilgodehavende. Sj. T. 17, 313.

31. Okt. (Heldinghus). Miss. til Rentemester Envold Kruse. Albrit Chrestensen, Raadmand i København, har berettet, at han, kort før den nu paa Draxholm siddende Erik Munk blev fængslet, har solgt denne noget Flæsk til et Beløb af henved 40 Dir., saaledes som den af Erik Munk til Albrit Chrestensen givne Haandskrift nærmere viser. Da Kronen har taget Erik Munks Gods, har Kongen paa Albrit Chrestensens Begæring bevilget, at denne maa faa Pengene for Flæsket af Rentekammeret. Envold Kruse skal betale Pengene mod betryggende Kvittans. Sj. T. 17, 313 b.

— Aab. Brev om, at Hans Holst, der forrige Aar blev beskikket til Borgemester i Faaborg og nu har begæret at faa noget til sin Underholdning, for at han ikke helt skal komme til Agters, da han formedelst sit Embede altid maa være til Stede i Byen og derfor maa forsamme sin udenlandske Handel, indtil videre maa oppebære Kronens Tiende af Vernige Sogn, som er 4 Pd. Korn, hvilken Tiende afdøde Svend Troelsen, forhen Borgemester i Faaborg, har haft før ham. F. og Sm. R. 2, 32 b.

— Miss. til Laurits Brockenhuus. Borgemestre, Raad og Borgerskab i Faaborg have klaget over, at de ere blevne meget forarmede ved, at der intet Akseltorv holdes i deres By og ingen Tilførsel gøres dertil fra de omliggende Landsbyer, og have begæret, at der maa blive forordnet, at Bønderne i Salling Herred maa holde Akseltorv der, saaledes som de tidligere have gjort, da de holdt Ting der. Laurits Brockenhuus skal undersøge Forholdene og tilholde de nærmest ved Faaborg boende Bønder i Salling Herred at holde Akseltorv i Byen, for at Borgerne der kunne blive ved Magt. F. og Sm. T. 2, 158.

— Miss. til Mandrup Parsberg. Da det Møde, som Kongen for nogen Tid siden¹ skrev til ham skulde holdes i Flensborg St. Mortensdag, formedelst indtrufne Begivenheder er blevet opsat til 23. Nov., befales det ham at indrette sig paa at kunne møde til denne Tid sammen med de andre dertil forordnede Raader,

¹ 30. Aug. 1590.

medmindre han da forinden faar anden Besked. Da Kongens Moder og Kongen selv ere til Sinds om nogen Tid at ville holde Høstfejre paa Skanderborg, skal han sørge for at have Fætaltje, Hø, Havre, Røsfoder og andet til Hofholdningen nødvendigt i Forraad, saa der ikke i nogen Maade skal blive Mangel paa noget, da Kongen ikke selv ved, hvor længe eller hvor kort de ville blive liggende der. J. T. 4, 193 b.

31. Okt. (Holdinghus). Miss. til samme. For nogen Tid siden¹ skrev Kongen til ham angaaende et Manddrab, som en af Kongens Baadsmænd eller Bøsseskytter havde begaaet i sit Borgeleje i Horsens, hvilken Manddraber skal være kommen løs uden nogen Rettens Udføring. Af Mandrup Parsbergs Erklæring paa denne Skrivelse ser Kongen, at Borgemestre og Raad i Horsens foregive, at de, da Manddraberen var i Kongens Tjeneste, ikke turde lade ham rette, før de fik Besked af Regeringsraadet, og at Manddraberen imidlertid er brudt ud af Fængselet og er rømt. Da de til Købstæderne over hele Riget udgaaede Borgelejebreve noksom formelde, at hvis nogle af Bøsseskytterne eller Baadsmændene vise sig modvillige mod nogen af Borgerne eller deres Folk, skulle de lade dem fængsle og lade gaa Dom over dem for deres Gerninger efter Loven og Byens Privilegier, vil Kongen aldeles ikke tage Borgemestres og Raadmænds Undskyldning for god og befaler ham at tiltale dem, saa vidt han kan gøre det med Rette, fordi de ikke enten straks have rettet Manddraberen eller passet paa ham i Fængselet. Hvad angaar Bøndernes Besværing over, at Svinejagten skal foretages saa snart, saa kan der intet forandres heri, da det jo dog er til Bøndernes eget Gavn, at Svinene blive ødelagte, og Tiden løber og det henimod Jul ikke er noget bevendt med Jagten; man kan ogsaa lettelig, naar Jagten angaar, uddrive Bøndernes Svin af en Saat ind i en anden paa en halv eller hel Dags Tid og dermed ingenlunde forjage Svinene. Han skal derfor blive ved med at skaffe, hvad der behøves til Jagten, og skaffe Jægermester Adam Normand Bønderhunde og hvad andet han behøver til Jagten. J. T. 4, 194.

— Miss. til Manderup Parsberg og Frants Rantzau om at skaffe Adam Normand hvad han behøver til Svinejagten samt nødvendigt Underholdning og Foder til ham selv, hans egne Folk,

Heste og Hunde, saalænge Jagten varer og han bliver liggende der i Lenene [Skanderborg og Silkeborg]. Udt. i J. T. 4, 194 b.

31. Okt. (Koldinghus). Miss. fra Regeringsraadet til Ofve Lunge. Han har meddelt, at han efter Prinsens Befaling har været paa Viffertsholm og der med gode Mænd vurderet det Løssre, salig Enevoldt Sehested har efterladt sig, og at forskellige Kreditorer ere komne og have forlangt at faa deres Betaling i dette Løssre. Da han i den Anledning har begæret Raadets gode Betænkning om, hvorledes han bedst skal forholde sig dermed, saa ved Raadet, efter hvad der er handlet i saadanne forefaldende Sager, ikke andet at raade ham, end at han lader de Kreditorer, der have meldt sig først og i rette Tid, faa deres Betaling og, hvis Løssret kan belæbe sig til mere, holder det, der bliver tilovers, i god Forvaring, indtil der kommer videre Besked. J. T. 4, 194 b.

1. Nov. (—). Miss. til Christofver Valkendorf. M. Hans Breebosch, Kongens Orgemager, har berettet, at han af den ham efter Kongens Faders Bestalling tilkommende Løn har 161 Dir. til gode, som Christofver Valkendorf, medens han var Rentemester, har forholdt og afkortet ham. Christofver Valkendorf skal erklære sig til Regeringsraadet om Grunden hertil, for at man derefter kan give Hans Breebosch tilbørlig Besked. Sj. T. 17, 314.

— Miss. til Christian Friis. Da han har berettet, at Kongens Fader for nogle Aar siden har lagt hans Gaard i Vemlæsse ind under Andvorskouf Slot, og at han i Henhold til Kongens Faders Brev¹ for kort Tid siden af Regeringsraadet har begæret Øen Eg-holm under Korsør Slot til Mageskifte, hvilket af forskellige Grunde er blevet afslaaet ham, tillades det ham, som han har begæret, at faa sin egen Gaard igen, da Kongen ikke saa snart kan komme til at fuldbyrde Mageskiftet med ham, dog forbeholder Kongen sig i Fremtiden at tilmageskifte sig Gaarden. Den Landgilde, der er oppebaaret af Gaarden i Vemlæse i den Tid, henved 5 Aar, den har ligget under Andvorskouf, maa han oppebære af Andvorskouf Slots Indkomst og føre det til Udgift i Regnskabet. Sj. T. 17, 314 b.

— Aab. Brev om, at M. Jens Pedersen, Sognepræst i Viborg Domkirke, der for nogen Tid siden² har faaet Kong Frederik II's Ekspektancebrev paa et Kannikedomme i Viborg Domkirke, maa oppebære Afgiften af Kronens Korntiende af Hvid-

biørg Sogn paa Tyrholm i Refs Herred, der beløber sig til 2 Pd. Rug, 18 Pd. Byg og 5 Pd. Havre, uden Afgift, indtil han kan faa et Kannikedomme, da dette trækker længe ud og han kun har saare ringe Indkomst. Naar han faar Kannikedommet, skal han igen afstaa Tienden. J. R. 5, 149.

2. Nov. (Heldinghus). Miss. til Rentemester Envold Kruse. Albrit Friis, Embedsmand paa Riberhus, har berettet, at Envold Kruse har regnet ham, der har Lenet for en bestemt Afgift, den Landgilde til Mangel, som Herredsfogder og Delefogder i Lenet have kvit og frit. Det befales ham at lade det blive, som det fra Arilds Tid har været, og at afskorte Herredsfogdernes og Delefogdernes Landgilde, som de formedelst deres Tjeneste ere fritagne for, i Albrit Friis's Afgift. Sj. T. 17, 315.

— Miss. til Sten Maltesen om, at Kongen har eftergivet Hans Andersen i Karleboe 3 Tdr. Smørlandgilde, da hans Gaard og Gods er brændt ved Vaadeild. Udt. i Sj. T. 17, 315.

— Miss. til Envold Kruse om at betale Kongens Sporemager 42 Dlr. for Arbejde, han har lavet for Kongen. Udt. i Sj. T. 17, 315.

— Miss. til Niels Parsberg om at lægge nogle Kirke- og Præstegaarde i Ringsted Herred, som nu afdøde Fru Anne Brahe, Herluf Skaves Enke, har haft i Forlening, ind under Roskildegaard, nemlig: 1 Gaard i Faringløse og 1 Gaard i Tvingelstrup, der svare Afgift til Faringløse Kirke, 1 Gaard i Simendrup, der svarer Afgift til Førsløf Kirke, 2 Præstegaarde i Simendrup, der svare Afgift til Førsløf Præstegaard, 1 Gaard i Lastrup¹ og 1 Gaard i Ørsløf, der svare Afgift til Ørsløf Kirke. Han skal lade Gaardene indskrive i Jordebogen og føre Indtægten af dem til Regnskab, Kirkernes og Præstens Rettighed hermed dog uforkrænket i alle Maader. Sj. T. 17, 315 b.

— Forleningsbrev for M. Peder Andersen, Læsemester ved Lunde Domkirke, paa et Kannikedomme i Lunde Domkirke, som er ledigt efter Hr. Hans Brolægger. Han skal residere ved Domkirken. Sk. R. 2, 54.

3. Nov. (—). Bestalling for Lyder Otsen, Borger i Lybæk, som Kongens Faktor i Lybæk. Han skal med største Flid og Vindekibelighed skaffe, hvad Kongen selv eller Rentemeste-

¹ Muligvis Vejlekraft for: Kægstrup, der ligger i Ørslev Sogn.

ren paa Kongens Vegne bestiller hos ham, i alle Maader ramme Kongens Gavn og beregne Kongen de Varer, han køber til ham, til den nøjeste Pris uden nogen Fordel for sig selv. Kongen lover, at han med rede Penge, Korn eller andre gangbare Varer, efter forefaldende Løjlighed, vil betale alt, hvad Lyder Otsen paa hans Vegne lægger ud eller udlover, ligesaa alt, hvad han efter Kongens eller Rentemesterens Ordre køber eller sender her ind i Riget, saa Lyder Otsen skal have Kongen at takke derfor. Da Lyder Otsen formedelst denne Bestilling vil blive meget besværet med Rejser baade her ind i Riget og uden Riget og vil komme til at lide nogen Skade paa sin borgerlige Næring, vil Kongen, saalænge Lyder Otsen er Faktor, aarlig give ham følgende Genant: $1\frac{1}{2}$ Læst Rug og $1\frac{1}{2}$ Læst Byg sjællandsk Maal, 50 Tdr. Havre, 3 Par fede Økane, 10 fede Svin, 10 Faar eller Lam, 2 Tdr. Kabliav, 1 Td. Aal, 2 Tdr. skaanske Sild, 1 Td. Laks, 2 Tdr. Smør og 1 Td. Vildtbrad, hvilken Genant Rentemesteren paa Kongens Bekostning og Risiko skal sende til Lybæk. Genanten skal beregnes fra 1. Maj 1589. Sj. R. 13, 163 b.

3. Nov. (Koldinghus). Miss. til Sten Maltesen. Steen Brahe, Embedsmand paa Helsingborg, der havde faaet Ordre¹ til i Forening med Corfvits Viffert, Embedsmand paa Malmøhus, at besøgte Bygningen paa Kroneborg, har berettet, at han i Forening med Frederik Løil og David Hansen, Toldere i Helsingør, i den syge Corfvits Vifferts Sted har foretaget Besigtelsen, hvorved det har vist sig, at der findes forskellige Mangler paa Bygningen, som dog i Tide kunne forekommes, saaledes som hoslagte Seddel nærmere viser. Det befales Sten Maltesen med det allerførste at istandsætte, hvad der er brøsthøldent, og der sendes ham Brev til Tolderne om at skaffe ham, hvad der behøves dertil. Med Hensyn til det i Seddelen optegnede Blyloft, der skal lægges paa det store Taarn for Regn, bifalder Kongen, at der i Stedet lægges et Loft af Kobber, der er lettere end Bly og ligesaa stærkt og varigt. Han skal lade Istandsættelsen foretage med det allerførste, paase, at Arbejdet bliver lavet godt, og indskrive Udgiften i sit Regnskab. Sj. T. 17, 316.

— Miss. til Tolderne i Helsingør om efter nærmere Tilsigelse af Sten Maltesen at skaffe denne det Kobber, Bly og andet, som behøves til Istandsættelsen af Bygningen paa Kroneborg. Kongen anser det for bedst, at Loftet paa Taarnet bliver

lagt med Kobber, ikke med Bly, da Kobber er lettere og fastere. Sj. T. 17, 316 b.

8. Nov. (Holdinghus). Aab. Brev om, at Olluf Gaas til Veystrupgaard har berettet, at hans Gaard i Svendborg for nogen Tid siden er afbrændt, ved hvilken Lejlighed ikke alene de Adkomstbreve, han efter sine Forældre havde paa denne Gaard, men ogsaa alle de Ejendomsbreve, som han havde paa sit Gods i Fyen og Lange-land, baade Købstadgods, Jordegods og Mølle gods, ere brændte, saa han nu ingen Breve har at forsvare sit Gods med. For at han ikke af den Grund skal lide Skade paa sit Arve gods, forbyder Kon-gen strengelig alle at rejse Trætte eller Forfølgning paa Olluf Gaas's eller hans Arvingers Købstadgods, Jorde-gods og Mølle gods, som han har arvet efter sine Forældre, og som han indtil Ildebranden har haft i rolig Hævd og Besiddelse, ulast og ukæret, efter Loven og Recessen, dog Pante- og Forlenings-gods undtaget. F. og Sm. R. 2, 32 b.

— Miss. til Caspar Markdæner om at lade Knud Buck i Gamste være fri for dette ene Aars Landgilde, fordi hans Gaard er afbrændt. Udt. i J. T. 4, 195.

5. Nov. (—). Forleningsbrev for M. Thomas Villom-sen, Skolemester i Lund, paa et Vikarie i Lunde Domkirke, som er ledigt efter Hr. Hans Brolægger. Udt. i Sk. R. 2, 54.

— Aab. Brev om, at Hans Jonsen i Belling, der af Lens-manden paa Koldinghus er beskikket til Herredsfoged i Jerlof Herred og derfor maa forøsmme sin egen Næring meget, skal være fri for Landgilde, Ægt, Arbejde og anden Tynge af sin Gaard, saalænge han er Herredsfoged. J. R. 5, 149 b.

7. Nov. (—). Miss. til Axel Brahe. Da han har indberettet, at hans Foged paa Odensegaard, der nu er død, for nogen Tid siden har købt en jordeggen Bondegaard i Odensegaards Len, og at Arvingerne nu ere til Sinds at sælge Gaarden til ham paa Kongens Vegne, hvorfor han begærer at faa at vide, hvorledes han skal forholde sig, befales det ham, hvis han mener, at Købet kan være til Fordel for Kronen, at købe Gaarden til den billigst mulige Pris, lade den taksere for en rimelig Landgilde af uvildige Dannemænd og lade Landgilden indskrive i Jordebogen. F. og Sm. T. 2, 159.

— Miss. til samme angaaende 3 Præstetjenere, 2 i Slab-strup og 1 i Bedesløf, der have klaget over, at de nu besværes

mere end tidligere med Hold og lange Ægter. Udt. i F. og Sm. T. 2, 160.

7. Nov. (Koldinghus). Ekspektancebrev for M. Hans Pedersen, Skolemester i Aarhus, paa det første ledige Vikarie i Aarhus Domkirke; tidligere givne Ekspektancebreve hermed dog uforkrænkede. J. R. 5, 149 b.

— Miss. til Mandrup Parsberg om, at han ikke skal møde i Flensborg, førend han igen bliver forskrevet af Regeringsraadet. Udt. i J. T. 4, 195.

— Miss. til Caspar Markdaner. Hoslagt sendes ham en Supplikats fra denne Brevviser, Peder Møller i den ved Harte Kirke nylig byggede Mølle, hvori der klages over, at da Møllen blev flyttet hen paa det Sted, hvor den nu staar, blev den sat for lige saa stor Landgilde som tidligere, da den stod paa det gamle Sted, uagtet der nu ikke er saa godt Vandløb til den og han nu ogsaa skal sigte og male toldfrit til Slottets [Koldinghus] Behov, saalænge Kongen og hans Moder blive her. Han er kommen til at restere med $1\frac{1}{2}$ Læst 2 Ørt. Korn af Afgiften, som han af ovennævnte Grund ikke kan udrede, og begærer derfor nogen Forskaansel paa denne Restance, ligesom ogsaa at Møllen maa blive sat for en rimelig Landgilde. Caspar Markdaner skal lade Peder Møller blive fri for $\frac{1}{2}$ Læst 2 Ørt. Korn af Restancen, opkræve uvildige Dannemænd til at takserer Møllen for en rimelig Landgilde og siden lade denne indskrive i Jordebogen. J. T. 4, 195.

— Miss. til Albret Friis. Hoslagt sendes ham en Supplikats fra Kronens Bønder, Tjenere og Bymænd i Jelling Birk, hvori de klage over at mangle Bygnings-, Vogn- og andet Tømmer og anmode om at faa det Tømmer, de behøve, udvist i Kronens Skove i Birket. Det befales ham at udvise dem det Tømmer, de til Skellighed behøve, men paase, at Skovene ikke af den Grund blive forhuggede til Upligt, og at det udviste Tømmer bliver anvendt paa Bøndernes Gaarde i Birket og ikke paa anden Maade bliver foredt. J. T. 4, 196.

— Miss. til Hans Lange. Da Hr. Chresten Chrestensen, Sognepræst til Tostrup¹ Sogn, har berettet, at hans Præsteresidens for nogen Tid siden er brændt ved Vaadeild med deriværende Kvæg, Bo og Boskab, og i den Anledning har anmodet

¹ Thorstrup, S. Horne H.

Kongen om nogen Hjælp, skal Hans Lange undersøge Forholdene og enten give Ordre til, at de Kirker i Herredet, der have noget Forraad, skulle komme Hr. Chresten til Hjælp med noget efter deres Vilkaar, eller med det første til Regeringsraadet erklære sig om, hvorledes Hr. Chresten ellers kan hjælpes. J. T. 4, 196 b.

7. Nov. (Koldinghus). Miss. til Nels Skram. Da Kongen er til Sinds om nogen Tid at begive sig til Drotningborg med sin Moder og holde Hoflejr der, skal Nels Skram indrette sig paa at have Fetalje, Havre, Rufoder og andet nødvendigt i Forraad henimod Kongens Ankomst, saa der ingen Mangel skal blive formedelst hans Forsømmelse. Der er skrevet til Chresten Skeel paa Aakier og Ofve Lunge paa Aalborghus om med det første at sende ham nogle Læster Havre, hvilke han skal modtage og opbevare. J. T. 4, 197.

— Miss. til Chresten Skeel. Da der til Vinter vil blive Brug for en stor Mængde Havre til Kongens Heste, der staa paa Drotningborg, skal han inden Vinteren sende 9 Læster Havre af Aakier Slots Indkomst did, selv fragte Skuder dertil og føre Fragten til Udgift i Regnskabet. J. T. 4, 196.

— Ligelydende Miss. til Ofve Lunge om fra Aalborghus at sende 12 Læster Havre til Drotningborg. Udt. i J. T. 4, 196.

— Miss. til Jørgen Skram om at skaffe Hans Lindenov Vogne til at føre nogle Tagsten til Domhusets Bygning fra Tange i Liusegaardts Herred til Viborg. Udt. i J. T. 4, 197.

8. Nov. (—). Miss. til Tolderne i Helsingør. Denne Brevviser, Johannes Ostenbiørg, afdøde Marcus Hess's Tjener, har berettet, at han har nogle Breve, som han paa Marcus Hess's Vegne har erhvervet i England angaaende Marcus Hess's Handel i dette Land. Tolderne skulle modtage Brevene af ham, lade dem læse for de første engelske Kaptejner eller Skippere, der komme til Sundet, og siden tilbagelevere Marcus Hess's Tjener dem, naar han begærer det. Sj. T. 17, 317.

— Miss. til Mandrup Parsberg, Absolon Gjæ, Jacob Seefeldt og Breide Rantzau. Kongen lod for nogen Tid siden udgaa Befaling til dem og nogle holstenske Raader om i Anledning af Trætten mellem Riberhus og Haderslevhus at mødes paa de omtrættede Aasteder og endelig bilægge Trætten, men Befalingen har formedelst forskellig anden indtruffen Lejlighed ikke kunnet ud-

føres til den fastsatte Tid og er bleven opsat¹. Da det nu er bestemt, at Forretningen skal foretages og tilendebringes 2. Dec., skulle de indrette sig paa at kunne være her i Kolding hos Regeringsraadet en eller to Dage i Forvejen for at modtage deres Afsked og herfra siden begive sig til Aastederne. J. T. 4, 197.

9. Nov. (Holdinghus). Forleningsbrev for M. Oluf Thostensen², Kapellan ved Vor Frue Kirke i København, paa det efter afdøde Dr. Poufvel Matsen ledige Vikarie i Roskilde Domkirke. Sj. R. 13, 164 b.

10. Nov. (—). Miss. til Christofver Valkendorf. Da en Del Lensmænd, Toldere og Byfogder staa til Restance med deres Afgift og Regnskab, hvilket ikke kan gøres klart, fordi Rentemester Envold Kruse ikke har noget paalideligt Register i Renteriet over Restancen og Christofver Valkendorfs Regnskab ikke er gjort klart, saa der kan faas nogen Oplysning deraf, skal Christofver Valkendorf med det allerførste sende Envold Kruse et klart Register over al den Restance, som er bleven staaende hos Lensmænd eller andre fra den Dag, da Christofver Valkendorf blev Rentemester, indtil den Dag, da han blev Bestillingen kvit, saa Kongen derefter kan lade Restancen indkræve. Sj. T. 17, 317.

— Miss. fra Regeringsraadet til Frederik Leil og David Hansen, Toldere i Helsingør. Nogle af Kongen af Sverrigs Raader have tilskrevet Regeringsraadet, at nogle Borgere i Stockholm have klaget over, at de forrige Sommer tværtimod de mellem disse Riger oprettede Traktater ere blevne besværede med Told i Sundet af de Varer, de have ført igennem. Da saadant ikke er sket efter Regeringsraadets Befaling eller med dets Vilje, skulle Tolderne med det allerførste erklære sig om, af hvad Grund og hvorledes det er sket. Endvidere skulle de undersøge, om der ikke blandt Borgerne eller Almuen i Byen findes nogle, der bruge Handel i Sverrig og ligeledes ere blevne besværede med at give Told af de Varer, de have indført i Sverrig; hvis dette er Tilfældet, skulle de klagende under deres egen Haand og Segl give beskrevet, af hvilke Varer, paa hvilken Maade, paa hvilket Sted og hvor meget de have maattet give i Told, og sende rigtig Besked derom ind til Kancelliet, saa Regeringsraadet derefter kan give Kongen af Sverrigs Raader tilbørlig Besked. Sj. T. 17, 317 b.

¹ 11. Okt. 1590. ² Efter Overskriften til Brevet; i selve Brevet kaldes han urigtigt Oluf Thommisen.

10. Nov. (Koldinghus). Miss. til Borgemestre og Raad i København, Malmø, Ysted, Aalborg, Aarhus, Horsens og Sæby om at undersøge, hvorvidt nogle af Borgerne ere blevne besværede med Told i Sverrig, og lade disse sende Besked derom til Kancelliet. Sj. T. 17, 318. (Tr.: KD. IV. 697 f.)

11. Nov. (—). Ekspektancebrev for Christian Holck til Høsgardt, Sekretær, paa det Præbende og Kannikedomme i Roskilde, som Friderik Godtske, Kannik i Roskilde Domkirke, er forlenet med. Sj. R. 13, 165.

— Forleningsbrev for samme paa Provstiet i Roskilde Domkirke, som er ledigt efter Elias Eisenberg. Udt. i Sj. R. 13, 165 b.

12. Nov. (—). Miss. til Morten Venstermand [Frederiksborg] og Sten Maltesen [Kronborg] om at have Hø, Havre, Straafoder og andet nødvendigt i Forraad henimod Tiden for Prinsens og hans Moders Ankomst til Sjælland. Udt. i Sj. T. 17, 318 b.

— Miss. til Indbyggerne i Sjælland om, at Kongen har beskikket Lauge Beck til Førsteforstander til Landsdommer i Sjælland. Det befales alle at holde ham for Landsdommer og søge deres Ret hos ham. Sj. T. 17, 318 b.

— Miss. til Lauge Beck. Paa sidste Herredag i Kolding frasaagde Anders Dresselberg til Vognserup sig Landsdommerbestillingen, og Kongen gav derefter¹ Peder Munk og Hack Ulfetand Ordre til at forhandle med ham om at overtage Stillingen. Da han har givet dem nogen Fortrøstning herom og der siden Anders Dresselbergs Fratrædelse ikke er holdt Landsting i Sjælland, hvilket medfører, at mange, baade adelige og andre, ikke kunne komme til Ende med de Sager, som de skulle have for paa Landstinget, anmodes han om at overtage Landsdommerembedet. Naar Kongen til Foraaret kommer over til Sjælland, vil han sørge for, at han bliver saaledes betænkt for sin Besværing, at han skal blive tilfreds dermed. Sj. T. 17, 319.

13. Nov. (—). Aab. Brev til Giøding Herreds Bønder om Forbud mod at huse eller hjælpe fredløse Mænd. Sk. T. 2, 103 b. (Tr.: CCD. II. 577 f.)

— Forleningsbrev for Dr. Johan Bendz, Kongens Livlæge, der af Kongens Fader har faaet Ekspektancebrev² paa

¹ 29. Aug. 1590. ² 13. Febr. 1595.

et Kannikedomme i Roskilde Domkirke, men endnu ikke har faaet noget, da andre have Ekspektancebreve før ham, paa Kantordømmet i Viborg Domkirke, som Christian Holck til Høygaard, Kongens Sekretær, der er forlenet med det, paa Kongens og Regeringsraadets Begæring har afstaaet til Dr. Johan Bendz, da Kongen har i Sinde med det første at forlene ham med andet gejstligt Gods; dog skal Dr. Johan Bendz saa afstaa 200 Dlr. af den ham i hans Bestalling af Kongens Fader tillagte Løn og tilbagelevere det ham paa Kannikedommet i Roskilde givne Ekspektancebrev til Kancelliet. Naar han ikke længere er i Kongens daglige Tjeneste, skal han residere ved Domkirken. J. R. 5, 150.

13. Nov. (Koldinghus). Miss. til alle Kron-, Kloster-, Prælat-, Kannike- og Kirketjenere i Liusegaardt Herred. Da Frants Rantzau, Embedsmand paa Silkeborg, har faaet Ordre til at sende nogle Tusinde Mursten fra Silkeborg til Knudstrup, hvilke derefter skulle føres videre til Karup, og det vil falde Kronens Tjenere i Liusegaardt Herred og under Vinderslefsgaard meget besværligt alene at age Murstenene fra Knudstrup til Karup, befales det strengelig dem alle at møde med Heste og Vogn, naar Landsdommer Jørgen Friis til Krastrups Fuldmægtige tilsige dem, og hver føre 3 Læs Mursten til Karup, saafremt de ikke ville tiltales og straffes for Ulydighed. J. T. 4, 197 b.

— Miss. til Kapitlet i Viborg om at give dets Tjenere i Liusegaardt Herred Ordre til at møde med Heste og Vogn og hver føre 3 Læs Mursten fra Knudstrup til Karup, naar de blive tilsagte dertil af Jørgen Friis. J. T. 4, 198.

— Miss. til Frants Rantzau. Hoslagt sendes ham en Supplikats fra 3 af Kronens Tjenere i Bøgskouf¹ i Vradts Herred, hvori de klage over, at de i højere Grad end fra Arilds Tid sædvanligt besværes med at føde Fødenød. Han skal undersøge Sagen og erklære sig derom til Regeringsraadet, saa Kongen derefter kan give Klagerne tilbørlig Besked, naar de henvende sig til ham om saadan. J. T. 4, 198 b.

14. Nov. (—). Instruks for Pouel Pedersen, Borger i Aarhus, der skal besejle Vespensø med Kongens eget Skib og have Tilsyn med det Gods, Fisk og andre Købmandsvarer, som aarlig kunne tilkomme Kongen eller skulle forhandles der:

¹ Bødskov, Vradts H.

Han skal give Skrивeren paa Københavns Slot Bevis for det Gods, han modtager af denne, saa vidt muligt paase, at Godset kommer i god Behold til Vespensø, levere det, som han har modtaget det, til Kongens der liggende Købsvend, tage Bevis af denne for Modtagelsen og levere dette til Slotsskrивeren, men ellers ikke staa videre til Regnskab for dette Gods. Da han sidste Sommer paa Kongens Vegne har besejlet Landet og ved, hvilke Varer der ere Almuen bedst tjenlige og snarest kunne forhandles der, skal han aarlig i god Tid meddele Rentemesteren, hvilke Varer Landets Vilkaar mest kræver, saa denne i rette Tid kan skaffe dem til Veje. Han skal modtage hvad Fisk, Tran og andre Varer Købsvenden har tilforhandlet sig, føre dem til de Steder, som Kongen eller Rentemesteren befaler, sælge dem der saa dyrt som muligt, i alle Maader ramme Kongens Gavn dermed, særlig passe paa, at Varerne ikke sælges til andre end vederhæftige Købmænd, saafremt han ikke selv vil staa til Rette derfor, og sørge for, at der bliver fastsat saa korte Terminer som muligt for Betalingen. Han skal tage Bevis af Købmændene om, paa hvilke Vilkaar og hvor dyrt han har solgt Varerne. Ligesaa skal han i alle Maader ramme Kongens Gavn ved Indkøb af Klæde og andre Købmandsvarer til Kongen, kun købe Varer, der ere gode for deres Pris, og til den billigst mulige Pris, tage Bevis om Købet og gøre klart Regnskab derfor, naar han kommer hjem. Han maa ikke selv have eller tilstede Skippere, Styrsmænd, Bøsseskytter, Baadsmænd eller andre, der sejle paa Kongens Skibe til eller fra Vespensø, at have Gods, Kramvarer, Fisk eller andet med paa Skibene frem eller tilbage, hvormed Kongens Købmandshandel der paa Landet kan forkortes og Skibsrummet fyldes. Hvis han selv gør det eller ser gennem Fingre med, at andre gøre det, og ikke straks efter sin Hjemkomst tilkendegiver Rentemesteren det, skal han staa Kongen til Rette derfor. Han skal saa vidt muligt føre Tilsyn med Indladningen paa Vespensø, saa han kan vide Besked med, hvilke Varer Skibene have inde, og i enhver Havn, han kommer til for at gøre sit Marked, saa meget som muligt blive paa Skibet, saa at intet Gods udskibes, Dag eller Nat, uden hvad han befaler; hvis det da viser sig, at nogen har udskibet Gods, Fisk eller andet fra Vespensø, skal Pouel Pedersen paa Kongens Vegne tage det til sig, indføre det i Regnskabet med Angivelse af dens Navn, som det har tilhørt, og tilkendegive det, naar han kommer hjem. Han skal forbyde de Engelske at have deres Fiskerbaade staaende

paa Øen, ligesom ogsaa at have nogen Bolig eller Haandtering der; hvis de Engelske opsætte deres Baade paa Øen, skal Købenden, der er Foged paa Øen, tage Baadene som forbrudte til Kongen. Fogden skal optegne Navnene paa de Engelske, der vise sig modvillige, og med det allerførste ved Købmanden tilkendegive Kongen det. Hvis nogle af Kongens Undersaatter driste sig til at handle med de Engelske eller andre fremmede om Dagen eller om Natten, skal Fogden lade gaa Døen over dem, lade dem straffe for Ulydighed mod Kongens Bud og med Navns Nævnelse indføre deres Faldmaal i Regnskabet. Pouel Pedersen skal hvert Aar, naar han kommer til Vespensø, gennemlæse Købendens Regnskab, som denne da skal have renskrevet, og saa meget som muligt udspørge Folk paa Øen, der kunne vide Besked baade om Indtægten og Udgiften, om Regnskabets Rigtighed; findes der saa Misforstaaelser i Regnskabet, skal Pouel Pedersen tale med Købenden derom, for at denne kan give ham fornøden Oplysning; derefter skal han tage Regnskabet beseglet med sig herved tilligemed de nødvendige Oplysninger og levere det til Rentemesteren, men ellers skal han ikke være besværet med dette Regnskab. Han skal forhøre Almuen paa Øen, om den har noget at klage over Kongens Købmænd, Køsvende, Fogder, Skrivere eller andre, der have eller have haft Befaling over den, og hvis den med Billighed har noget at klage over, hjælpe den, saavidt Ret er, og paa ingen Maade tilstede, at den fattige Almue forurettes, hvorom han hvert Aar ved sin Hjemkomst skal gøre rigtig Forklaring. Han skal i alle Maader skaffe sig Underretning om Vespensøes Lejlighed, Handel og Vandel, og hvorledes den bedst kan bruges til Kongens Bedste, saa han ved sin Tilbagekomst kan give Beretning om alt. Han skal aarlig forklare, om der har været fremmede Skibe i eller ved Øen, hvad de have bestilt og hvor de have hjemme, da ingen fremmede Skibe maa sejle paa Øen. Han skal paase, at ingen Fisk, Fjer, Tran eller andre Varer føres fra Øen, og at der ikke tilføres denne mere, end enhver kan behøve til sit Huses Ophold, hvilket er imod Kongens Højhed og gammel vedtagen Sædvane; ej heller maa han tilstede nogen af dem, der handle paa Øen, at bruge Fiskerbaade saa vidt og bredt, som Kongens egne Baade med Rette gaa og bruges. Han skal paase, at Skibsfolkene paa Kongens Skibe, der sejle til Vespensø, stikke sig saaledes, at han ikke har Grund til at klage over dem; hvis nogen forsér sig, skal han melde det, saasnart han kommer hjem.

for at saadan Modvillighed kan blive tilbørlig straffet. Han skal i aarlig Løn til sig selv og en Skriverdreng have 260 Dlr. og 2 gemene Hofklædninger, at regne fra Paaske 1590, da han først blev antagen i Bestillingen. N. R. 2, 90.

14. Nov. (Holdinghus). Aab. Brev til Undersaatterne paa Vespensø. Da Kongen har bragt i Erfaring, at mange Engelske og andre understaa sig til at besøge Vespensø med deres Skibe og Gods og drive Handel med Undersaatterne til Skade for Kronens Rettighed og i Modstrid med den venlige Forhandling og Afsked, som er oprettet mellem Danmark og England, forbydes det dem strengelig herefter at handle eller vandle med fremmede, det være sig Engelske eller andre, men kun med den, som med Kongens Tilladelse besøger Landet med sine Varer, saafremt de ikke ville have forbrudt de Varer, de forhandle, og desuden straffes for Ulydighed mod Kongens Befalinger. Det befales Kongens Købmand, der besøger Vespensø, saafremt nogen fordrister sig til uden Kongens Tilladelse at komme til Landet og at ligge og fiske derunder, da at anholde dem med Skib og Gods, hvis han er dem stærk nok, eller se at faa deres Navn, Hjem og Tilflugtsted at vide, saa Kongen siden kan gribe til andre Midler, hvorved deres Overmod og Fortræd kan styres og forekommes. N. T. 2, 92.

16. Nov. (—). Miss. til Sten Maltesen, der er bleven forlenet med Kronneborg Slot og skal holde det i en fast Slotslov, om ikke at rejse der fra Landet uden først at indhente Regeringsraadets Tilladelse, saa det i hans Fraværelse kan tilforordne en anden god Mand i Slotsloven, da det for adskillige Aarsagers Skyld er Kongen og Riget ikke lidt magtpaaliggende, at der holdes god Opsigt med denne Fæstning. Sj. T. 17, 319 b.

— Miss. til nogle Lensmænd, Byfogder og Toldere om at betale hvad de restere med, saafremt Kongen ikke skal se sig nødsaget til at kræve sit Tilgodehavende hos dem paa anden Maade: Restanceregister for Tiden fra 1. Juli 1589, da Envold Kruse overtog Rentekammeret, til 1. Maj 1590: Lange Beck (Roskildegård) 312 $\frac{1}{2}$ Dlr. 4 $\frac{1}{2}$ Sk. 1 Pend. lybsk af Regnskabet fra 1. Maj 1586 til 1. Maj 1587 og omtrent 800 Dlr. af en Madskat, paa hvis Mandtal han endnu ikke har faaet Kvittering; Claus Glambek (Skanderborg) 1663 $\frac{1}{2}$ Dlr. 1 $\frac{1}{2}$ Ort, 17 Læster 4 $\frac{1}{2}$ Ørt. Rug og Mel, 19 $\frac{1}{2}$ Læst 3 Ørt. Byg og Malt, 12 Læster 4 $\frac{1}{2}$ Ørt. Havre, 15 smalle Læster Baisalt, 89 $\frac{1}{2}$ Skippd. Humle

foruden forskellige Smaating af hans Regnskab til 16. Aug. 1589, da han blev Lenet kvit; Erik Lykke (Visborg) 193 $\frac{1}{2}$ Dlr. af Regnskabet til 1. Maj 1589, han skal til Foraaret forklare de Regnskaber, han resterer med, og betale hvad han bliver skyldig; Jørgen Kaa (Vardbus) 660 $\frac{1}{2}$ Dlr. 1 $\frac{1}{2}$ Sk. af Regnskabet til Mikkelssdag 1588 og med endnu 2 Aars Regnskab. — Mickel Raufn, Byfoged i Faaborg, 29 Dlr. til 25. Aug. 1585; Peder Jude, forhen Tolder og Byfoged i Nakskov, 140 Dlr. paa Regnskabet til 20. April 1584, da han blev Befalingen kvit; Jens Pors, Tolder og Borgemeester i Horsens, 2 Engelotter, 4 Rosenobler, 2 Goltgylden, 37 $\frac{1}{2}$ Dlr. 3 $\frac{1}{2}$ Sk. 3 Pend. paa Regnskabet til 18. Marts 1589; Chresten Friis, Tolder og Byfoged i Ysted, 55 Dlr. 5 Sk. paa Regnskabet til Dionisii Dag [9. Okt.] 1589, desuden resterer han med 1 Aars Regnskab; Mats Hansen, Tolder i Moldesund, med 4 Goltgylden og 177 Dlr. paa Regnskabet til Kyndelmisse 1589; Niels Søfrensen i København, forhen Tolder i Beckevig, med 32 Rosenobler, 17 Goltgylden, 87 $\frac{1}{2}$ Dlr. 1 Ort 2 Alb. paa Regnskabet til Kyndelmisse 1589; Chresten Chrestensen med 177 $\frac{1}{2}$ Dlr. 5 Sk. 2 Pend. paa hans Regnskab af Hermandsund¹ til Kyndelmisse 1589; Hans Bilde med 135 Dlr. 10 $\frac{1}{2}$ Sk. 2 Pend. paa hans Regnskab af Hamborgsund til Kyndelmisse 1589; Gregers Bang med 264 Dlr. 7 Sk. 2 Pend. af Hamborgsunds² Tolderi til Kyndelmisse 1585. — Restanceregister for Envold Kruses Regnskab fra 1. Maj 1590 til 8. Nov. 1590: Chresten Friis (Antvorskov) med 125 $\frac{1}{2}$ Dlr. 1 $\frac{1}{2}$ Sk. 1 Alb. 1 Pend. paa Regnskabet til 1. Maj 1590; Albrit Friis (Riberhus) 489 Dlr. 2 $\frac{1}{2}$ Sk. 7 Pend. paa Regnskabet til 1. Maj 1590; Ludvig Munk med 1271 $\frac{1}{2}$ Dlr. 13 $\frac{1}{2}$ Sk. 3 Pend. paa hans Regnskab af Trondhjemsgaard og 351 Dlr. 1 Sk. af hans Afgift af Jæmpteland og Herdalen til 1. Maj 1590. — Jørgen Bendtsen, forhen Byfoged i København, med 179 $\frac{1}{2}$ Dlr. 14 $\frac{1}{2}$ Sk. paa hans Regnskab til 1. Maj 1588; Hendrik Bang, Tolder i Middelfart, med 186 Dlr. 1 Ort paa hans Regnskab til 1. Maj 1590; Jens Bang, Tolder i Assens, med 319 Dlr. paa hans Regnskab til 12. Aug. 1590; Thomas Jørgensen, forhen Tolder i Ribe, med 1576 $\frac{1}{2}$ Dlr. 4 Sk. paa hans Regnskab til 1. Maj 1590; Jacob Pedersen, Byfoged i Varde, med 41 Dlr. paa hans Regnskab til 1. Maj 1590; Sammucl Hansen, Tolder paa Gulland, med 50 Dlr. paa hans Regnskab til 1. Maj 1590; Kistinne

¹ Harmensund Toldsted, Norge. ² Homborgsund Toldsted, Norge.

Frantsdatter, Enke efter Niels Andersen, forhen Toldskriver i Marstrand, med 324 Dlr. 6 Sk. 2 Pend. paa hendes Husbondes Regnskab til 9. Okt. 1588. Sj. T. 17, 320.

16. Nov. (Koldinghus). Miss. til Landsdommerne i Nørrejylland. Denne Brevviserske Maii Ibsdatter, barnesødt i Dalbye i Hattings Herred, har berettet, at en, ved Navn Peder Søfrensen, ved sin egen Broder og Tjener har ført nogle Vidnesbyrd mod hendes Brødre, som de siden have slaæet ihjel; uagtet disse Vidnesbyrd af Landsdommerne paa Landstinget ere dømt falske og løgnagtige at være, ere de dog siden ikke blevne stævne for deres løgnagtige Vidnesbyrd, men Kield Skriver, Ridefoged til Biugholm, har lyst Kongens Fred over Peder Søfrensen og hans Broder. Da hun har begæret at blive hjulpen til Ret, skulle de med det første, naar det forlanges, stævne Kield Skriver i Rette for sig og siden dømme hende og ham imellem, om han har gjort Ret i ved imod Landsdommernes Dom at lyse Fred over Folk, der havde vidnet løgnagtigt. J. T. 4, 199.

17. Nov. (—). Miss. til Lensmændene¹ over hele Riget. Da Kongen og Regeringsraadet have bestemt, at der skal holdes Bededage 8., 9. og 10. Febr., skulle de sørge for, at der paa disse Dage ikke holdes Ting, Stævne eller anden verdslig Forsamling, men at Bededagene blive holdte med al kristelig Andagt og Alvorlighed. Sj. T. 17, 322.

— Miss. til Landsdommerne Anders Dresselberg i Sjælland, Mourits Stygge, Hans Lindenov og Jørgen Friis i Jylland, Morten Brock i Fyen, Gregers Jul paa Langeland, Erik Mogensen paa Laaland og Falster, Lauge Urne i Skaane, Biørn Knudtsen i Sønder og Nørre Halland og Jens Koesougit paa Bornholm om at lade Afholdelsen af Bededagene forkynde paa Landstinget. Sj. T. 17, 322.

— Miss. til Rektor og de theologiske Professorer ved Universitetet i København. Denne Brevviser, Cunradus Aslacus Bergensis, der en Tid har studeret i København og i Fremtiden vil begive sig til andre Universiteter, har, da han ikke kan underholde sig længe udenlands af sit eget, begæret, at han maa blive forserget med et Hundrede Dlr. af de fire Hundrede Dlr., hvormed Stipendiaterne ere forsørgede. Da der skal være godt Haab om, at han i Fremtiden vil kunne bruges enten ved Universitetet

¹ De opregnes alle med deres Len.

eller i Kirketjenesten, befales det dem at lade ham faa et Stipendium, saasomt der bliver et ledigt. Orig.¹ (underskr. af N. Kaas og J. Rosenkrantz) i Konsistoriets Arkiv. Pk. 38.

17. Nov. (Meldinghus). Miss. til Corvits Viffert. Tage Krabbe til Jordbiørg, Hofsinde, har berettet, at hans forrige Foged, som blev slaæet ihjel, paa hans Vegne har forfulgt nogle Sager paa Vommehøjs Herredsting, hvorom han nu ikke kan faa nogen bestemt Besked uden gennem Tingbøgerne, der skulle være i Corvits Viffert's Forvaring, og begærer nu, da der er beskikket baade en Herredsfoged og en Herredsskriver i Rasmus Pedersen i Sørbys og Morten Skriver i Svedals Sted, at maatte lade Tingbøgerne undersøge. Kongen har bevilget, at Tage Krabbes Fuldmægtige maa lade undersøge, hvad der findes i Tingbøgerne vedrørende ham eller hans Gods, hvoraf Corvits Viffert saa skal meddele dem klare Udskrifter under sit Signet. Sk. T. 2, 104.

18. Nov. (—). Miss. til Axel Brahe. Denne Brevviserske, Karren Peder Handses Enke, har klaget over, at der er gjort hende Uret med et Bol, som Jomfru Magdelene Emiksdatter har frataget hende anden Dagen efter hendes Husbondes Død. Da der paa sidste Herredag er indkommen forskellige Klager over Jomfru Magdelene og Kongen i den Anledning har ladet Befaling udgaa til nogle gode Mænd om at paadømme disse, befales det ham at undersøge, om ovennævnte Kvinde ikke har været i Rette for de gode Mænd, og i saa Fald erklære sig til Regeringsraadet om, hvad der da blev gjort ved Sagen, for at Kongen derefter kan vide at give hende tilbørlig Besked. F. og Sm. T. 2, 160.

— Miss. til Nels Skram om at købe saa meget rødt Klæde, som behøves til Kongens og Dronningens Gemakker paa Drotningborg. Udt. i J. T. 4, 199.

— Miss. til Bispen i Ribe om at skaffe denne Brevviser, Hr. Chresten Eskessen, der efter sin Beretning har været Kapellan to Steder, men nu sidder i Ringkøbing uden Kald eller Næring, det første ledige Kald i Stiftet, saafremt han kan kendes duelig dertil, dog skal alt gaa efter Ordinansen. J. T. 4, 199. Orig. i Landeark. i Viborg.

— Miss. til Albert Friis. Kongen har tidligere skrevet til ham om, at han har eftergivet den Restance, som afdøde

¹ Tr.: Børdam, Københavns Universitets Hist. 1657—1691. IV. 366 f.

Peder Hegelundts Hustru resterede med af Afgiften af de to Gaarde, Peder Hegelundt var forlenet med, men hun har nu klaget over, at Albert Friis alligevæl har krævet Restancen af hende, fordi han i Forvejen havde ladet den indføre i sit Regnskab. Det befales ham at tilbagebetale hende, hvad hun har maattet udrede af Restancen, hvilket skal være en 100 Dlr., og føre det til Udgift i Regnskabet, hvorefter det skal blive ham godtgjort. J. T. 4, 199 b.

18. Nov. (Holdinghus). Miss. til samme. Da Kongen er bleven Johan Marii 450 Dlr. skyldig for leverede Varer og der her ikke er saadant Forraad paa Penge, at denne Sum straks kan betales, men den forrige Tolder i Ribe Thomas Jørgensen staar til Restance med en Sum Penge af Tolden, skal Albret Friis, naar Johan Marii besøger ham med dette Brev, give Thomas Jørgensen Ordre til at betale denne, hvad han resterer med af Tolden, saa Johan Marii straks kan faa Pengene. J. T. 4, 200.

19. Nov. (—). Miss. til Envold Kruse om at give de Drabanter, der varetage den daglige Tjeneste hos Kongen, 1 Dlr. mere om Maaneden, end de ellers faa, saalænge Kongen holder Hoflejr i Jylland. Udt. i Sj. T. 17, 323 b.

— Miss. til Borgemestre og Raad i Middelfart. Der er blevet klaget til Kongen over, at de forbyde deres Medborgere at føre Korn, Fisk eller andre Varer til Kolding for at sælge dem der og paabyde dem kun at sælge deres Varer i Middelfart. Da det ikke er forbudt deres Medborgere at bruge deres Handel her i Lenet og Kongen desuden ligger her med sit hele Hof, hvilket medfører, at der daglig medgaar megen Fetalje, befales det dem at give deres Medborgere Ordre til at gøre Tilførsel her til Byen med de Varer, de have at sælge, og paa ingen Maade formene dem det. F. og Sm. T. 2, 161.

— Miss. til Erik Hardenberg. For nogen Tid siden lod Kongen udgaa Kommission til nogle danske og holstenske Raader i Trætten mellem Riberhus, Haderslevhus og Ribe Kapitel, i Følge hvilken de skulle møde paa Aastederne 2. Dec. og endelig afgøre Trætten. Da Chresten Skeel, der skulde deltage i Paadømmelsen, blev svag, saa han ikke kunde møde til den nævnte Tid, beskikkede Kongen i hans Sted Brede Rantzau, der nu ogsaa har bedt sig fritaget, da han til samme Tid i sine egne Anliggender skal være i Fyrstendømmet Holsten angaaende nogle Penge, som ere ham meget magtpaaliggende til Omslaget. Erik Hardenberg

anmodes derfor om at indrette sig paa at kunne møde i Marken med de andre Raader, for at Kommissionen alligevel kan gaa for sig, og en Dag eller to i Forvejen begive sig bid til Regeringsraaderne for at tale nærmere med dem om Sagen. F. og Sm. T. 2, 162.

19. Nov. (Koldinghus). Miss. til Otto Emiksen. Peder Bilde til Hostrup samt andre af Adelen og flere af Kronens og Adelens Tjenere have nu været hos Kongen og dels med Tingsvidner, dels i Supplikatser højlig klaget over, at han i adskillige Maader gør dem Overlast, idet han ikke holder Gærderne om sine Enemærker i Stand, skønt han baade paa Herredsting og Landsting er dømt til at gøre det, men lader dem falde ned og ligge øde; ikke desto mindre indtager han dog deres Kvæg, naar det formedelst hans egne Gærders Brøst kommer ind i hans Enemærker og Marker, og forholder dem det i en 5—6 Uger, saa de hverken for Korn, Penge eller andet kunne faa det ud igen, førend det er forhungret og helt ødelagt. Tilmed lader han sine Folk indtage deres Kvæg paa deres egne Marker, hvori de have Lod og Del ligesaa vel som han, beskatter dem derfor paa det højeste, sulter deres Kvæg og foruretter dem i adskillige Maader, saaledes som hoslagte Tingsvidner og Supplikatser yderligere formælde. Da Kongen, der ofte har skrevet til ham om at afholde sig fra saadanne modvillige Gerninger, daglig mærker, at disse Skrivelser ingen Indgang finde hos ham, og at han endnu farer frem i sin Modvilje, befales det ham herved strengelig aldeles at afholde sig fra enten selv eller ved sine Folk at øve saadan Overlast mod nogen af Adelen eller mod nogen af Kronens eller Adelens Tjenere, saafremt Kongen ikke skal blive nødt til at gribe til Midler, hvorved saadan Modvilje kan blive endelig afskaffet, og uden Forhaling at lade Peder Bilde og de andre, som han har indtaget Kvæg for, faa alt deres Kvæg igen, saa de kunne være uden Skade og Kongen en Gang for alle blive fri for disse mangfoldige Klager over ham. F. og Sm. T. 2, 163.

20. Nov. (—). Miss. til Tolderne her i Riget om at lægge $\frac{1}{2}$ Dlr. paa hver Rosenobel, der modtages i Told eller anden Indtægt, eller tage 4 Dlr. for hver Rosenobel, da Rosenobler have tabt i Værdi og nu kun ere gangbare for 14 Mk. danske i Stedet for tidligere 16 Mk. Sj. T. 17, 324.

20. Nov. (Holdinghus). Miss. til Albret Friis. For nogen Tid siden¹ fik han af Kong Frederik II Ordre til at udlægge en Tiende i Ribe Stift til Kapellanen i Kolding i Stedet for Nørup Tiende, som var henlagt til Kapellanens Underhold, men af Kong Frederik II bortskiftedes² til Erik Lange, Embedsmand paa Bygholm. Det er dog nu berettet Kongen, at den Tiende³, som Albret Friis i Henhold hertil udlagde til Kapellanen, ikke beløber sig saa højt, hverken i Korn- eller Kvægtiende, som Nørup Tiende og heller ikke kan gøres Kapellanen saa nyttig som denne, da den er bortfæstet til en anden, saa Kapellanen kun oppebærer Afgiften af den, medens han selv kunde bortfæste Nørup Tiende til hvem han vilde. Albret Friis skal undersøge Forholdene med Nørup Tiendes Indkomst og Afgift og siden udse en eller to af Kronens Sognetiender i Stiftet, der kunne lignedes med Nørup Tiende, baade hvad Korn- og Kvægtienden angaar, og med det første sende Regeringsraadet klar Besked derom, saa Kongen derefter kan forordne, hvad ret og billigt er, og give Kapellaniets Brev derpaa. J. T. 4, 200.

— Miss. til Frants Rantzau om for en rimelig Pris at lade Palli Fasti til Mindstrup faa Bygningstømmer i Lenet [Silkeborg] til Genopbyggelsen af hans afbrændte Gaard. Udt. i J. T. 4, 200 b.

— Miss. til Nels Skram. Peder Skram har i Anledning af den Ulykke, der for nogen Tid siden tildrog sig med ham i Viborg, idet de tre Brødre Hendrik, Erik og Nels Friis overfaldt ham og afhuggede hans ene Haand, berettet, at Nels Friis nu har sin Tilflugt i Vrangstrup eller Hafrom i Hvolberg Herred i Nels Skrams Len, og at han er bange for, at Nels Friis ikke bliver til Stede til Sagens Udførelse. Det befales Nels Skram at bestrikke Nels Friis, saa han bliver til Stede til Sagens Ende eller stiller nøjagtig og sikker Borgen for, at han ikke undviger Retten. J. T. 4, 200 b.

22. Nov. (—). Miss. til Rektor og de theologiske Professorer ved Københavns Universitet. Kongen og Regeringsraadet have forordnet, at der skal holdes Bededage i Danmark og Norge, og befalet Hofprædikant M. Albrit Hansen at bestemme, hvilken Tekst der skal behandles. Hans Disposition sendes dem med Ordre til at gennemse den og lade den trykke snarest muligt. Saasnart

¹ 2. Dec. 1586. ² 9. Juni 1586. ³ Lønborg Sognetiende (24. Febr. 1587).

der er nogle Eksemplarer færdige, skal han tilstille Detlef Holck, Embedsmand paa Københavns Slot, en 8 eller 10 Eksemplarer, som denne har faaet Ordre til at sende til Norge. Derefter skulle de sende nogle Eksemplarer til Bisperne her i Riget, for at disse kunne give de nødvendige Ordre i deres Stift, og ligesaa nogle Eksemplarer her til Hoffet. Sj. T. 17, 324. Orig. i Konsistoriets Arkiv. Ph. 190¹.

22. Nov. (Holdinghus). Miss. til Erik Lykke. Da Kongen daglig har store Pengeudgifter baade til sine daglige Hoftjenere og i andre Maader og ikke ved, hvor han skal skaffe Penge, undtagen han kan faa dem af dem, som ere eller have været forlenede med Kronens Len og skyldte Penge deraf, befales det Erik Lykke, der endnu resterer med 193¹/₂ Dlr. af Visborg Slots Regnskab til 1. Maj 1589, med det allerførste at sende sin Skriver til Rentemesteren, som daglig er hos Kongen, med sine Regnskaber, uden videre Forhaling betale, hvad han nu resterer med, samt indrette sig paa til For-aaret at have sine Regnskaber klare og da betale, hvad han til den Tid maatte blive skyldig, da Kongen ellers vil se sig nødsaget til at kræve sit Tilgodehavende hos ham paa anden Maade. J. T. 4, 201.

23. Nov. (—). Miss. til Caspar Paslig. Han har berettet, at Lauge Beck til Førsløf, Landsdommer i Sjælland, har opkrævet Oldinge til at gøre ret Markeskel mellem Beldringe paa den ene og Byen Haastrup, som Caspar Paslig er forlenet med, paa den anden Side, og han har begæret Kongens Raad i Sagen, for at han ikke skal lide nogen Skade paa Kronens Ejendom. Da Kongen hverken vil drage Lauge Beck eller nogen anden fra deres Ret, kan han ikke gøre noget ved Sagen, førend Oldingene have været paa Aastederne og udvist Markeskel mellem Byerne, og det befales derfor Caspar Paslig at lade Oldingegangen gaa for sig og, hvis han saa mener at være kommen til kort derved, indberette det til Kongen, for at denne kan beskikke nogle gode Mænd til at møde paa Aastederne for at undersøge, om Markeskellet er saa ret gjort, at det bør blive ved Magt, eller ej, og, hvis der ikke er gjort rigtig Markeskel, udvise et saadant mellem de to Byer. Der er skrevet til Christofver Valkendorf, Embedsmand paa Vordingborg, om at være til Stede, naar Oldingene komme paa Marken, og paase Kronens Tarv. Sj. T. 17, 324 b.

¹ Tr.: Rørdam, Købens Universitets Hist. 1587—1681. IV. 370 f.

23. Nov. (Heldinghus). Miss. til Christofver Valkendorf om at være til Stede, naar de af Lauge Beck opkrævede Oldinge skulle gøre deres Tov om Markeskillet mellem Beldringe og Haastrup Byer, og passe, at Kronens Ejendom ikke lider noget Tab ved denne Oldingegang. Sj. T. 17, 325. Orig.¹

24. Nov. (—). Miss. til Knud Rud, Lensmand paa Korsør, om Skibstold og tredivte Penge af Vin, som skibes for Korsør og Skelskør. Sj. T. 17, 326. (Tr.: CCD. II. 578 f.)

— Miss. fra Regeringsraadet (N. Kaas og J. Rosenkrantz) til Frederik Hobe om paa dets Vegne at tale til Abbedissen i Maribo Kloster om at indtage Sophie Güntesberg, salig Mogens Heinigsons Enke, i Klosteret. Udt. i F. og Sm. T. 2, 169.

— Miss. til Borgemestre og Raad i Vejle. Da Kongen erfarer, at de trods den tidligere Befaling² til at gøre op med afdøde Find Jespersens Børns Værge angaaende Indtægten og Udgiften af den Arv, som de efter den afdøde Konges Ordre have taget til sig, endnu ikke have gjort dette, men have forhalet Sagen fra Tid til anden til Skade for de umyndige Børn, paalægges det dem nu uden videre Forhaling at efterkomme Kongens tidligere Ordre, saafremt de ikke ville drages til Ansvar for Ulydighed mod Kongens Breve. J. T. 4, 201 b.

— Miss. til Ofve Lunge. Da denne Brevviser, Albret Lutter, Borger i Lybæk, har berettet, at afdøde Mogens Henessen nogen Tid før sin Død har købt nogle Stykker Klæde af ham, hvorfor han endnu ingen Betaling har faaet, og har begæret at faa Klædet tilbage igen, da det endnu skal ligge fuldstændig urørt i Aalborg, skal Ofve Lunge undersøge Sagen og, hvis Albret Lutter ikke har faaet Betaling for Klædet, lade ham faa det tilbage. J. T. 4, 201 b.

26. Nov. (—). Miss. til Niels Parsberg og Kapitlet i Roskilde. Oluf Daa til Raunstrup har berettet, at der paaføres ham Trætte paa Almstofte Mølle, som han med mere Gods har i Pant af Kronen, og at Brevene, hvormed Møllen skal forsvares, formentlig findes enten blandt Roskilde Stifts Breve eller blandt Roskilde Kapitels Breve. De skulle med Flid lade søge om Breve og Brevviser vedrørende Almstofte Mølle og levere Oluf Daa dem, der

¹ Tr.: Dok. Mag. I. 170. ² 12. Aug. 1590.

maatte findes, mod Reversal for, at han ikke vil bruge dem til Kronens Skade og vil levere dem tilbage, naar han har brugt dem; de skulle paase, at der ikke udleveres Breve, der kunne komme Kronen eller Roskilde Kapitel til Skade paa deres Gods. Sj. T. 17, 326 b.

26. Nov. (Koldinghus). Miss. til Albret Friis. Hans Blomme, Embedsmand paa Haderslevhus, har paany indgivet nogle Klager angaaende Ribe Stift, og det er bestemt, at de samme Kommissærer, der i den første Befaling vare beskikkede til at undersøge og paadømme Trættten mellem Ribe Stift og Haderslevhus, ogsaa skulle dømme i den ny Strid. Der sendes ham Kopi af den til Kommissærerne derom udgaaede Befaling, hvorfra han kan erfare al Besked om Sagen og derefter paa Kongens Vegne vide at svare til den. Det befales ham nøje at vaage over, at der vederfares Kongen og Riget, hvad Ret er. J. T. 4, 302.

— Miss. til Caspar Markdaner. Denne Brevviserske Maren, Chresten Pouelsens Enke i Hostrup, har berettet, at hendes afdøde Husbonde for nogle Aar siden har købt en Selvejerbondedgaard i Piedsted i Koldinghus Len, der fra Arilds Tid til Kronen aarlig har svaret $1\frac{1}{2}$ Dlr., 6 Sommerheste, hvorfor der er givet 2 Mk., 10 Vinterheste, hvorfor der er givet 2 Mk., og 3 Jægerheste, hvorfor der er svaret 21 Sk. 1 Alb. Nogle Aar efter, i 1584, da Hendrik Belov var forlenet med Koldinghus, er Gaardens aarlige Landgilde bleven forhøjet med $1\frac{1}{2}$ Fjerd. Smør, $1\frac{1}{2}$ Ørt. Rug, $1\frac{1}{2}$ Ørt. Byg, 2 Ørt. Havre, 1 Brændevin, 1 Lam, 1 Gæs, 2 Høns, 1 Grot Leding, $3\frac{1}{2}$ Mk. 2 Sk. 2 Alb. Gæsteri, men da Gaarden ikke godt kan taale saa stor en Landgilde, fordi der kun ligger 1 Otting Jord og ganske ringe Enggrund dertil og den, siden hendes Husbonde fik den, ikke er bleven forbedret hverken paa Ager eller Eng, har hun begæret, at den nypaasatte Landgilde maa blive afskaffet, og at hun maa beholde Gaarden for den Landgilde, der fra gammel Tid er svaret deraf. Da man af Jordebogen ikke kan faa rigtig Besked om, hvad Landgilde der fra Arilds Tid er svaret af Gaarden, og det heller ikke kan vides, af hvad Grund den nye Landgilde siden er paasat, befales det ham at undersøge Forholdene og lade opkræve uvildige Dannemænd, der kunne undersøge Forholdet mellem Gaardens Ejendom og den Landgilde, som tidligere er svaret deraf, og siden sætte Gaarden for en baade for Kronen og Besidderen af Gaarden rimelig Landgilde. J. T. 4, 202 b.

28. Nov. (Koldinghus). Miss. til Casper Markdaner om for denne Gang at eftergive Mølleren i Maltmøllen ved Slottet [Koldinghus] 5 Ørt. Malt for den Besværing, han havde med at male, da Hoflejren var i Kolding, saa han maatte forsømme sin egen Næring. Udt. i J. T. 4, 203.

29. Nov. (—). Miss. til Tolderne i Helsingør. Da Johan Maria, som Kongen har ladet bestille et Gravmonument (»Begreb-nis«) i Nederlandene til hans Faders Grav, har Brug for nogle Penge dertil, skulle de af Tolden levere ham 850 Dlr. mod Kvittans. Sj. T. 17, 327.

— Miss. til Borgemestre og Raad i Ribe. Da der er forskel-lige Trætter mellem Riberhus og Haderslevhus og deri-blandt en Trætte, hvorefter der kan faas nogen Efterretning af By-ens Privilegier, befales det dem uden Forsømmelse at møde med disse paa de Steder, hvor Albret Friis befaler, og der lade ham bruge dem, saaledes som han behøver, da det er Riget meget magtpaaliggende. J. T. 4, 203.

— Miss. til Peder Hegelunds Enke i Ribe om blandt hendes afdøde Husbondes Breve at opsøge de Missiver og aabne Breve, der vedrøre Tolden i Ribe og Tolden ved Flatsø eller paa noget andet af Vadestederne mellem Ribe og Follingbro, og straks uden al Undskyldning levere de Breve, der findes, til Albret Friis, Embedsmand paa Riberhus, saa han paa Kronens Vegne straks kan have dem at bruge ved fore-faldende Lejlighed, da det er Kronen meget magtpaaliggende. J. T. 4, 203 b.

30. Nov. (—). Miss. til Absolon Gjæ til Kielstrup, Morten Brock til Barløse, Landsdommer i Fyen, og Axel Brahe til Elvit. Peder Bilde til Hastrupgaard samt menige Bymænd i Ha-strup¹ og nogle af Bymændene i Fadslet² have klaget over den store Overlast, der i adskillige Maader er tilføjet dem af Otto Emiksen til Stendtagaard, og Otto Emiksen har erklæret sig herpaa, hævdet, at hans Skyld ikke er saa stor som angivet, og anmodet om, at nogle Raader og gode Mænd maa blive beskikkede til at forhøre Sagen. For at Kongen en Gang for alle kan faa be-stermt Kundskab om denne Trætte, baade hvad angaar Klagerne og Otto Emiksens Undskyldning, og faa at vide, hvem der har Ret, befales

¹ Haastrup, Balling H. ² Falsled, samme H.

det ovennævnte tre Mænd inden i Dag 8 Dage at mødes paa et be-
lejligt Sted, forhøre begge Parter, give Parternes Klager, Beviser og
Undskyldninger beskrevne under deres Haand og Segl og indsende
det hele til Kancelliet, for at Kongen siden kan rette sig derefter.
De skulle stævne Peder Bilde og alle Hastrup og Fadslet Bymænd
til at møde for sig med deres Klager og Beviser og ligesaa Otto
Emiksen til at lade sin Fuldmægtig møde med hans Undskyldning.
Det befales herved de stridende Parter at give Møde. F. og Sm.
T. 2, 166.

30. Nov. (Koldinghus). Miss. til Frantz Rantzau. Peder An-
dersen, Borger i Kolding, har berettet, at han skylder Tol-
deren i Kolding en »passelig« stor Sum Penge for Told af de
Staldøksne, han i nogle Aar har uddrevet af Riget der igennem Byen;
han kan ikke betale denne Sum med rede Penge, men da han har
to jordegne Bøndergaarde i Silkeborg Len, den ene kaldet
Tem, den anden Søehalle, vil han gerne tilskøde Kronen den af
dem, der kan være Kronen mest til Gavn. Frantz Rantzau skal
med det allerførste besigte begge Gaardene, optegne alt deres Til-
liggende, hver for sig, hvad hver af dem kan være værd, og hvilken
af dem, der ligger Kronen mest belejlig, og indsænde klar Forteg-
nelse derover til Kancelliet, saa Regeringsraaderne kunne rette sig
derefter. J. T. 4, 203 b.

— Miss. til Frantz Rantzau om denne ene Gang at lade en
Kvinde, ved Navn Anne Mouritzes, faa 2 Pund Korn der af
Loftet paa [Silkeborg]¹. Udt. i J. T. 4, 204.

1. Dec. (—). Bestalling for Henrik Dreiger, Klejnsmed,
der hidtil har været Bøsseskytte paa Kronneborg, som Klejnsmed.
Han skal istandholde Laase, Dørhængsler, Vinduesjærn og andet
Jærnfang paa Kronneborg, Esserum, Hørsholm og Tegel-
strup, paa Kongens Mølle og Hollom Mølle og paa den
ny Vej i Kronneborg Len, ligesaa de Bøsselader i Arkeliet og
paa Volden, der blive skudte itu eller paa anden Maade ødelagte,
hvilket alt skal ske paa hans egen Bekostning. For sin Tjeneste
skal han af Tolden oppebære 50 gl. Dlr. og 10 Dlr. for en Klæd-
ning i aarlig Løn og 5 Dlr. hver Maaned i Kostpenge; endvidere
skal han have særlig Betaling for de Laase, Dørhængsler og andet
Jærnfang, som han laver fra nyt af. Sj. R. 13, 165 b.

¹ J. T. har ved en Fejlskrift: Koldinghus i Stedet for Silkeborg.

1. Dec. (Koldinghus). Miss. til Erik Vognsen, Befalingsmand over Holmen. Hoslagt sendes ham nogle Breve til en Del Lensmænd om at lade hugge og savskære noget Tømmer i deres Len med Ordre til straks at sende Tømmermænd og Savskærere til hvert Len og medgive dem en Seddel under hans eget Signet over det Tømmer, som de skulle hugge og savskære, hvorom han selv ved bedst Besked. Der sendes ham Pasbord for Tømmermændene og Savskærerne; han kan selv tilføje Tallet paa dem og ligesaa, hvor mange Vogne de behøve, og skal derefter med det første affærdige dem. Sj. T. 17, 327 b.

— Miss. til nogle Lensmænd. Da Kongen, der til Foraaret har Brug for en stor Hob Egetømmer til Skibsbygningen, nu har sendt disse Tømmermænd og Savskærere der til Lenet for i Skovene at udse, hugge og save saa meget Tømmer, som der behøves og de have Ordre om, skal Lensmanden, naar de komme, anvise dem brugeligt Tømmer, skaffe dem Hjælp af Bønderne i Lenet til at fælde det og løfte og lette det, naar det skal savskæres, og nødtørftig Underholdning, medens de opholde sig i Lenet. Naar de ere færdige, skal han give dem skriftligt Bevis om, hvad Tømmer de have hugget og savskaaret, saa Rentemesteren kan rette sig derefter, og siden lade Tømmeret føre ned til Ladestederne, saa det kan ligge rede, naar Kongens Skibe komme efter det. Sk. T. 2, 104 b.

— Miss. til Dr. Johan Knoppert. Hoslagt sendes en Supplikats fra Niels Jude i Høm, hvori han klager over, at han for nogen Tid siden, da han boede paa Fru Leene Thotts, Hendrik Brahes Enkes, Gods i Farenløsse¹, er bleven fængslet og forurettet af hendes Foged og Degnen i Farenløsse. Da han nu er flyttet over paa Kronens Gods, skal Johan Knoppert hjælpe ham i den Sag, saa der vederfares ham Lov og Ret, for at Kongen kan blive fri for videre Overløb. Sj. T. 17, 328.

— Aab. Brev om, at Hr. Anders Nielsen, Sognepræst til St. Ibs Kirke i Varde, der har lidt stor Skade ved den Ildebrand, som for kort Tid siden overgik Varde, og intet har faaet reddet, hvoraf han kan ernære sig, indtil videre maa oppebære Kronens Korntiende af Qvong Sogn, uden Afgift, for at han ikke skal komme i den største Armod. J. R. 5, 151.

¹ Farringløse, Ringsted H.

1. Dec. (Koldinghus). Miss. til Knud Brahe. Kapitlet i Aarhus har berettet, at der i Fløistrup i Ning Herred i hans Len ligger en Gaard, som afdøde Jomfru Sophie Krabbe var forlenet med¹, hvilken Gaard med Rette hører til Aarhus Domkirke, er indskreven i Kapitlets Jordebog og ikke er bortakiftet eller paa anden Maade bortkommen derfra, naar undtages, at Kongens Fader har forlenet Jomfru Sophie med den i nogen Tid, og Kapitlet har derfor begæret, at Gaarden igen maa komme til Domkirken. Knud Brahe skal med Flid undersøge, hvad Adkomst og Breve Kapitlet har paa Gaarden, og hvis de ere saa nøjagtige, at Gaarden bør følge Kapitlet og Domkirken, ingen Hinder gøre dem paa den. J. T. 4, 204 b.

— Miss. til Nels Skram. Kapitlet i Aarhus har berettet, at der i Kierbye i Gierlof Herred ligger en Gaard, der aarlig skylder $1\frac{1}{2}$ Pd. Korn, 18 Sk. og 1 Svin og hører til Kapitlet, hvilken Gaard M. Laurits Fønbo nu i 46 Aar har haft i Forlønning med Undtagelse af Gæsteriet, som følger Kronen. Da der for kort Tid siden kom en anden Bonde i Gaarden, har imidlertid Nels Skrams Delefoged paalagt denne at svare Stedsmaalet til Drotningborg, skønt baade Laurits Fønbo og hans Formand altid selv have oppebaaret det, og Kapitlet har i den Anledning begæret, at det maa beholde den Frihed og Rettighed, det altid har haft i Gaarden. Nels Skram skal, naar Kapitlets Fuldmægtige besøge ham med dette Brev, lade dem faa Stedsmaalet og maa ikke befatte sig videre med Gaarden og den Mand, der bor deri, end han paa Kronens Vegne kan have Ret til, for at Kapitlet ikke med Billighed skal kunne klage over at blive forurettet mod de det af tidligere Konger givne Privilegier. J. T. 4, 204 b.

2. Dec. (—). Miss. til Kapitlet i Aarhus. Hans Rostrup til Sellofskoufgaard, hvem Kongens Fader har tilskiftet² en Aarhus Kapitels Gaard i Løngballe, har berettet, at der nu paaføres ham Trætte paa den, og at Brevene, hvormed Gaarden og dens Tilliggende skal forsvares, findes i Kapitlets Forvaring, og Kongen har paa hans Begæring bevilget, at han mod Reversal maa faa disse Breve, indtil Trætten er endt. Kapitlet skal derfor undersøge, om der blandt dets Breve findes Breve vedrørende ovennævnte Gaard, og i saa Tilfælde levere Hans Rostrup dem mod Reversal

¹ Jvfr. 26. April 1561 og 7. Maj 1560. ² 12. Jan. 1564.

for deres Tilbagelevering, naar de ere brugte i Trætten; det skal passe paa, at der ikke kommer Breve fra Kapitlet, som kunne komme Kronen til Skade paa dens eller Aarhus Kapitels Gods. J. T. 4, 205.

2. Dec. (Holdinghus). Miss. til Bispen i Lund. Denne Brevviser, Marcus Christensen, har berettet, at han i 16 Aar har tjent i Kongens Faders Kantori og derefter af afdøde Dr. Pouel Matsen, Superintendent i Sjællands Stift, er kaldet til Skolen i Helsingør, hvor han har tjent i 4 Aar og erhvervet sig gode Vidnesbyrd; han blev imidlertid ramt af stor Sygdom, saa han ikke kunde besørge sin Skoletjeneste, saaledes som han gerne vilde, og begav sig derfor til København for at finde Raad mod Sygdommen, men her er der tilstødt ham endnu større Modgang, idet han er falden ned og har brækket sit ene Ben. Nu har han forvundet Sygdommen, men er kommen i stor Elendighed, og har derfor anmodet om at maatte blive forsørget med et Kald. Da han har tjent saa længe baade i Kantoret og Skolen og Sygdommen har ramt ham i hans lovlige Kald og Embede, og da baade hans Levnet og hans Fremgang i Studier er saaledes, at Professorerne ved Universitetet have anbefalet ham, ser Kongen gerne, at han bliver befordret, og befaler Bispen at gøre sig den største Flid for, at han kan blive forsørget med det første Kald, som bliver ledigt i Stiftet, dog skal alt gaa efter Ordinansen. Sk. T. 2, 105.

3. Dec. (—). Miss. til Erik Valkendorf om at anvise Kongens Tømmermænd, hvor i Høgstrup Skove de bedst kunne hugge 1 Tylt lange Bjælker, hver 25 Al. lang, og 1½ Tylt Bounisbielker, til Kongens Behov, og paa belejlig Tid lade Bjælkerne føre ned til de Lædesteder, hvorfra de bedst kunne udskibes. Udt. i Sj. T. 17, 328 b.

— Miss. til Mandrup Parsberg til Hagisholm, Absolon Gjæ til Kielstrup, Jacob Seefeldt til Visborg og Breide Rantzau til Rantzausholm om at undersøge, i hvad Maade Bygningerne paa Riberhus ere bygfældige, og hvorledes de bedst kunne istandsættes, og give deres Besigtelse beskrevet under deres Signeter. Udt. i J. T. 4, 205 b.

— Miss. til Oufve Lunge. Hoslagt sendes ham en Supplikats fra denne Brevviser Anders Chrestensen, Borger i Aalborg, hvori han beretter, at 4 Læster Byg, som Oufve Lunge havde leveret ham, for at han skulde gøre dem i Malt, ere brændte ved Vaade-

ild sammen med hans Gaard og alt hvad han ejede, og at han nu af Oufve Lunge tiltales for dem, men ikke formaaer at betale dem. Oufve Lunge skal undersøge Sagen og, hvis Anders Chrestensens Beretning er sand, lade Tiltalen for de 4 Læster Byg falde og føre dem til Udgift i Regnskabet, men i modsat Fald erklære sig til Kongen om, hvorledes det forholder sig, for at denne kan rette sig derefter, hvis der sker yderligere Henvendelse. J. T. 4, 205 b.

5. Dec. (Koldinghus). Miss. til Christoffer Valkendorf om efter Rekvisition af Kongens Vognmester at sende 100 Tdr. Havre af Slottets [Vordingborg] Indkomst til Roskildegaard, da der er Mangel paa Havre til Kongens der staaende Rustvognsheste. Sj. T. 17, 328 b.

7. Dec. (—). Miss. til Detlef Holck. Da nu afdøde Apotheker i København Peter Wendsch's Hustru har anmodet om at maatte blive boende i Huset og fremdeles holde Apothek, befales det ham at lade hende blive boende deri, indtil Kongen selv kommer derover, dog skal han alvorligt foreholde hende, at hun skal holde alt i Rigtighed paa Apotheket, saa enhver til en rimelig Pris kan faa, hvad han behøver. Sj. T. 17, 328 b.

— Aab. Brev om, at Hr. Niels Olufsen, Sognepræst til Koberup og Fellingbiørg Sogne, i et Aars Tid maa oppebære Kronens Korntiende af Torum Sogn, uden Afgift. Udt. i J. R. 5, 151 b.

— Miss. til Frants Rantzau. Hoslagt sendes ham en Supplikats fra Nels Olufsen og Mette Lassis i Vradts By og Herred, hvori de berette, at de for nogen Tid siden ere komne til en forfalden Ødegaard og have opbygget et Hus paa den, og at Jorden er helt fordærvet af Sand, saa de slet intet Byg have faaet i Aar, men alligevel skulle de svare deres Skyld baade til Præsten og til Silkeborg Slot. Da de have anmodet om at faa eftergivet noget af Skylden til Silkeborg, skal han undersøge Sagen, og hvis deres Vilkaar ere saaledes, som de berette, i Aar fritage dem for den Ørtug Malt, de skulle svare til Slottet. J. T. 4, 206.

10. Dec. (—). Miss. fra Regeringsraadet til Hack Ulfstand. For nogen Tid siden har han taget Permission (»Forlov«) for en Tid der over til Landet for at forrette sine egne Ærinder, og denne Permission er formedelst forskellige indtrufne nødvendige Forfald trukket ud indtil nu. Da disse Forfald nu ere komne til en god

Ende og det er i høj Grad nødvendigt, at han som den udvalgte Konges Hofmester daglig er til Stede hos denne, eftersom der ingen er forordnet i hans Sted, anmodes han om saa hurtig som muligt at møde hos Kongen, da han jo selv kan tænke, hvad Magt der ligger derpaa. Sj. T. 17, 329.

10. Dec. (Holdinghus). Miss. til Detlef Holck. Da Mats Mickelsen, Forstander for de 100 Studenter i København, er død og det er at formode, at han bliver en hel Del skyldig paa sit Regnskab, da det endnu ikke er forklaret, og at man ikke let vil kunne faa Betaling for denne Restance, skal Detlef Holck straks lade Byfogden beslaglægge alt Mats Mickelsens efterladte Gods, Huse, Gaarde, løst og fast, og hvis noget allerede er udtaget eller forkommet af hans Arvinger, lade Byfogden opspørge og beslaglægge det paa en Ret, indtil Regnskabet bliver gjort klart. Han skal give Arvingerne Ordre til med det første at melde sig hos Rentemesteren og uden al Forhaling gøre Regnskabet klart, saa man kan se, hvad Mats Mickelsen bliver skyldig og hvor det igen skal kræves. Sj. T. 17, 329 b.

— Aab. Brev til Købstadmænd og Bønder i Nørrejylland om Forbud mod at skyde eller fange Harer, Agerhøns eller andet Vildt. J. T. 4, 206 b. (Tr.: CCD. II. 579 f.).

— Miss. til Lensmændene¹ i Nørrejylland om at lade ovenstaaende aabne Brev forkynde paa alle Herreds- og Birketing og i alle Købstæder i deres Len, saa at alle, saa vel Kronens som Adelsens Tjenere, kunne vide at rette sig derefter, alvorlig paase dets Overholdelse, lade dem tiltale og straffe, der forse sig mod det, og opbevare Brevet godt blandt Kronens andre Breve, saa de følgende Lensmænd kunne vide at rette sig efter det. J. T. 4, 207.

— Miss. til Erik Lunge. Hoslagt sendes ham en Supplikats fra disse to Brevvisere, Nels Jørgensen i Bostrup² og Anders Olufsen i Kragelund, hvori de paa menige Sognemænds Vegne i Snee Sogn berette, at de for nogle Aar siden (»neste aar forleden«) have fæstet Kirkens Part af Korntienden af Snee Sogn for 35 Ørt. Korn, og at afdøde Chresten Qvitzov for 9 Aar siden har ladet bygge en Sædegaard i Sognet og dertil ødelagt 2 Gaarde og 1 Bol, hvorfor der nu aarlig i Tienden afkortes saa meget, som tidligere savares af de to Gaarde og Bolet; endvidere berette de, at de staa ind-

¹ De opregnes alle med deres Len.

² Baastrup, Nærvang H.

skrevne i Kirkens Bog for de 9 Aars Afgift af Gaardenes og Boles Part i Korntienden og tiltales derfor. De have derhos begæret, at Tienden maa blive sat for en rimelig Afgift, og at de maa blive fri for den Tiltale og det Delemaal, som føres over dem for den Restance, som i de 9 Aar skulde være udgivet af Gaardene og Bolet. Erik Lunge skal undersøge Sagen, lade Kirkens Part af Korntienden sætte for en rimelig Afgift, give dem Brev derpaa og sige dem, at de blive forskaanede for den Forfølgning, der føres over dem for det, der kan tilregnes dem at skulle være udgivet i Tienden af ovennævnte to Gaarde og Bolet i de 9 Aar. J. T. 4, 208 a.

10. Dec. (Koldinghus). Miss. til Hans Lange. Da han har berettet, at Chresten Munk fra Lundenes Slot, som Hans Lange har i Pant, har faaet en Gaard, som han nu selv bebøer, og Kongen erfarer, at Chresten Munk har faaet Gaarden ved vrang Beretning, skal Hans Lange straks lade den lægges under Lundenes Slot igen, bruge den Rettighed og Herlighed deraf, som hidtil har været brugt til Slottet, kræve Kongens Betaling tilbage af Chresten Munk og med det allerførste indsende det til Kancelliet. J. T. 4, 208 b.

— Miss. til Caspar Markdaner. Da Kongen har bragt i Bredviden, at der maa hentes Skarpretter i de nærmest liggende Koldingsstæder, naar der skal henrettes nogen Misdæder i Kolding, fordi Skarpretteren her ikke har saa megen Underholdning, at han kan leve deraf, hvilket medfører, at Straffen forhales og tilbørlig Justits ikke kan administreres, skal Caspar Markdaner sørge for, at der bliver antaget en duelig Skarpretter i Byen, og give ham 20 Dlr. og en sædvanlig Hofklædning i aarlig Løn samt 3 Dages Kost hver Uge af Slottets Indkomst. J. T. 4, 209 b. Orig.¹

— Miss. til Claus Glambek. I Anledning af Kongens Skrivelse til ham for kort Tid siden om hans Restance af Skanderborg Slot har han erklæret, at han for lang Tid siden har gjort op med den Skriver, der da var i hans Tjeneste, og med rede Penge betalt ham, hvad han havde oppebaaret af Slottets Indkomst, hvorfor Skrивeren efter hans Formening bør gøre Regnskabet klar og betale Restancen. Da han imidlertid har været forlenet med Lenet, bør han selv og ikke hans Skriver staa for Lenet og Lenets Indkomst, og det befales ham derfor, da der forestaar Kongen stor

¹ Tr.: Dsk. Mag. V. 119.

Pengeudgifter til det førstkommende Omslag og der kun kan skaffes Penge fra dem, som ere eller have været forlenede med Kronens Len, uden videre Forhaling at gøre sit Regnskab klart her i Rente-kammeret hos Rentemesteren, som daglig er hos Kongen, hvor denne har sin Hoflejr, og inden Omslaget betale, hvad han maatte blive skyldig, saafremt Kongen ikke, hvis han viser sig forsømmelig og der af den Grund tilslaas Kongen nogen Skadegæld, skal drage ham til Ansvar derfor og gribe til saadanne Midler, hvorved han en Gang for alle kan faa det, der med Rette tilkommer ham. J. T. 4, 209.

11. Dec. (Koldinghus). Miss. til Mandrup Parsberg. Claus Glambek til Rask har paa Kongens Skrivelse til ham om hans Restance af Skanderborg Len erklæret, at han for lang Tid siden har gjort Regnskabet klart med sin Skriver og med rede Penge betalt denne, hvad han havde oppebaaret af Slottets Indkomst, hvorfor han mener, at Skrивeren bør gøre Regnskabet klart og betale Restancen. Da Skrивeren Thomas nu bor i Mandrup Parsbergs Len, har han endvidere anmodet om at blive hjulpen til Ret mod ham, hvorfor Mandrup Parsberg skal tilholde Skrивeren, at han stiller ham paa Claus Glambeks Vegne Borgen for, at han med det første vil betale Restancen, og siden lade sine Fogder hjælpe Skrивeren med at indkræve den Restance, der endnu maatte staa tilbage hos Bønderne, saa han engang kan komme til at stille Claus Glambek tilfreds. J. T. 4, 209 b.

— Miss. til Hanibal Gyldenstjerne og Knud Brahe. Da der i den af dem foretagne Besigtelse over det Gods, som den afdøde Konge har begæret af Nels Kaas til Damsgaard, og det Gods, denne i Stedet skulde have af Kronen, ikke er indført det Brev, som den afdøde Konge har skrevet til Nels Kaas angaaende dette Mageskifte, befales det dem at indføre dette Brev i Besigtelsen, naar Nels Kaas henvender sig til dem med det. Da der blandt det Gods, Nels Kaas begærer, findes noget, som svarer en 24 Snese Stangaal i Landgilde, dog kun naar det er haard Vinter, skulle de for de 24 Snese ligne og lægge 12 Snese som for hverandet Aar, saaledes som det plejer at ske i Mageskifter, og gøre Besigtelsen færdig inden Snapstinget. J. T. 4, 210.

13. Dec. (—). Bestalling for Jens Ibsen som Svinesuider paa Haderslevhus, Flensborghus, Koldinghus, Skanderborg, Drotningborg, Silkeborg, København, Kronneborg, Frederiksborg og Andtvorakouf Slotte og Ringsted Kloster med tilliggende Ladegaarde.

Han skal to Gange om Aaret, omkring Paaske og Mikkelødag, begive sig rundt til de ovennævnte Slotte og uden særlig Betaling skære de Heste, Foler, Hunde og Svin, som Lensmændene give ham Ordre om. Han skal i aarlig Løn have 40 Dlr. og en sædvanlig Hofklædning samt følgende Genant: $\frac{1}{2}$ Læst Rug, $\frac{1}{2}$ Læst Byg, $\frac{1}{2}$ Læst Malt, 1 Okse, 4 Svin og $\frac{1}{2}$ Td. Smør, alt at udrede af Koldinghus. Endvidere skal han have fri Bolig i Kolding, hvilken Lensmanden paa Koldinghus skal skaffe ham, og desuden, naar han bruges paa Slottene i Sjælland, fri Hø, Havre og Strøfoder til to Heste, men herudover skal han aldeles intet have at kræve, hverken til sig selv eller sine Svende. Sj. R. 13, 166.

14. Dec. (Koldinghus). Miss. til Mandrup Parsberg. Da Kongen og hans Moder ville rejse herfra til Skanderborg 7. Jan., saa de kunne være paa Skanderborg 9. Jan., og paa Vejen ville have Natteleje i Horsens, skal Mandrup Parsberg, der har Horsens i Befaling, bestille gode bekvemme Losementer baade til Kongens Moder og Kongen selv, lade Gemakkerne deri istandsætte, saaledes som det kan ske efter saadan Lejlighed, og sørge for, at de i Byen kunne faa baade Fetalje og hvad andet de behøve. Endvidere skal han indrette sig paa, at Kongen og hans Moder kunne have Ophold paa Skanderborg Slot en 14 Dage, forinden de drage videre til Dronningborg. Naar de rejse tilbage fra Dronningborg, ville de ligeledes blive liggende en Tid paa Skanderborg. J. T. 4, 210 b.

— Miss. til Nels Skram om at indrette sig paa, at Prinsen og Dronningen ville komme der til Slottet [Dronningborg] en 14 Dage derefter [d. efter Ankomsten til Skanderborg], og give Borgerne Ordre til at holde det nødvendige i Forraad. Udt. i J. T. 4, 211 og 211 b.

— Miss. til Albret Friis, Erik Lunge og Erik Lange om at give Bønderne Ordre til at møde i Vejle 8. Jan. for at føre Kongens Fadebur derfra til Horsens. Udt. i J. T. 4, 211.

— Miss. til Caspar Markdaner om at lade Nels Matsen i Knudtsbøl være fri for Halvparten af dette Aars Landgilde formedelst hans Sygdom og Armod. Udt. i J. T. 4, 211.

15. Dec. (—). Miss. til Borgemestre, Raad og Byfoged i København om at undersøge, hvorvidt Bernt og Johan Skyrmandt, Borgere i København, have faaet nogen Erstatning for et, Anders Bendtsen og Jens Lauritzen i Flensborg tilhørende,

Skib, som de havde fragtet til Spanien, og som paa Hjemrejsen blev opbragt af de Engelske. Sj. T. 17, 330. (Tr.: KD. IV. 698.)

15. Dec. (Holdinghus). Miss. til Axel Brahe. Da M. Jacob Matsen, Superintendent i Fyens Stift, har anmodet om at faa noget Vederlag for den til Superintendentembedet henvagte Gaard i [Odensegaard] Len, som afdøde Superintendent M. Niels Jespersens Enke er forlenet med, har Kongen bevilget, at M. Jacob aarlig maa oppebære 30 gl. Dlr. af Præsternes Gæsteri i Fyens Stift. Axel Brahe skal levere ham de 30 Dlr., saalænge M. Niels Jespersens Enke har Gaarden, og indtil Kongen giver anden Ordre, og indskrive dem i Regnskabet. F. og Sm. T. 2, 167.

16. Dec. (—). Miss. til Hack Ulfstand om at anvise de kgl. Tømmermænd, som Erik Vognsen sender til ham, hvor i Slottets [Kallundborg] Skove de kunne hugge 100 Knæer til det ny Skib, paase, at disse hugges, hvor det skader Skoven mindst, og skaffe Tømmermændene Maanedsfetalje, saalænge de blive der. Udt. i Sj. T. 17, 330 b.

— Miss. til Erik Vognsen om at sende et af de smaa Skibe til Aggershus Len for at indtage 1000 Lægter, der skulle til Nykøbing Slot, og desuden saa mange Tytter Deler, som Skibet derudover kan bære, til Brug paa Holmen ved Københavns Slot. Udt. i Sj. T. 17, 331.

— Miss. til samme om straks paa Foraaret at lade de to kgl. Skibe, Prinsbarken og Dragen, udruste, saa de kunne være sejlredt, naar de faa nærmere Ordre, og i alle Maader være udrustede paa det bedste, da det er Kongen meget magtpaaliggende. Udt. i Sj. T. 17, 331.

— Miss. til Tolderne i Helsingør om ved allerførste Lejlighed at forskrive 100 Skippd. Humle fra Danzig, Konningsbiere og andre Steder, saa Humlen kan være i København saa tidlig som muligt paa Foraaret, da der bliver Brug for en hel Del Humle til Udpisningen paa Holmen og andensteds og det er Kongen meget magtpaaliggende at faa den; de skulle ramme Kongens Bedste ved Indkøbet. De skulle endvidere ved allerførste Lejlighed skaffe Niels Paasche, Slotsskriver paa Københavns Slot, Penge til 30 Skippd. Humle. Udt. i Sj. T. 17, 331.

— Aab. Brev om Forbud mod, at fremmede Skræd-

dere bruge Skrædderhaandværk i Kolding. J. R. 5, 151 b. (Tr.: CCD. II. 580 f.)

16. Dec. (Koldinghus). Aab. Brev om, at Anders Simensen, Borgemester i Kolding, indtil videre skal have 30 gl. Dlr. af Tolden til sin Underholdning. J. R. 5, 152 b.

— Aab. Brev om, at Søren Skrædder, Tolder og Sismester i Sæby, maa være fri for Skat, Hold, Vagt og anden kongelig eller borgerlig Tyngde i Sæby, saalænge han er i denne Bestilling. J. R. 5, 152 b.

17. Dec. (—). Miss. til Lensmændene¹ i Sjælland om at have Tilsyn med Løsgængere og paagribe og tiltale dem, som begaa Overgreb mod Almuen. Sj. T. 17, 331 b. (Tr.: CCD. II. 582 f.)

— Miss. til Borgemestre og Raad i Køge. Peder Baggesen, Raadmand i Ribe, har berettet, at han i 1575 har laant en af deres Medborgere, Hendrik Appelhof, der da endnu var ugift og lidet formuende, 150 Dlr. i rede Penge, men skønt Hendrik Appelhof siden er bleven gift der i Byen og er kommen til sin Næring, har han dog ikke tilbudt at betale Pengene tilbage, hvorfor Peder Baggesen har anmodet om at blive hjulpen til sin Betaling. Det befales dem at tilholde Hendrik Appelhof til uden videre Forhaling at betale Peder Baggesen, hvad han efter sit Gælds-brev skylder denne, saa vidt muligt med rede Penge, da han selv har faaet rede Penge til Laans, og ligesaa den Skadegæld og Rente, der med Rette kan beregnes, enten med rede Penge eller med Varer, der ere gode for det, de vurderes til, saa Peder Baggesen ikke mere skal have noget at klage over. Sj. T. 17, 332 b.

— Miss. til Morten Venstermand. Da Bagerhuset paa Frederiksborg ligger meget farligt med Hensyn til Ildebrand paa det Sted, hvor det nu ligger, og der er Plads nok andensteds, hvorpaa det med mindre Fare kan lægges, skal han med det første lade det flytte hen paa et Sted, han finder belejligt, og med den mindst mulige Bekostning lade det opføre der. Udgiften skal han indskrive i Regnskabet. Sj. T. 17, 333 b.

18. Dec. (—). Miss. til Christian Friis. Da han har indberettet, at en Del af Bønderne i Andvorskoufs Len ikke kunne udrede deres Landgilde i Aar, fordi Kornet har slaaet sig meget for dem,

¹ De opregnes alle med deres Len.

og have ansøgt om Forskaansel, har Kongen bevilget, at de maa give Penge i Stedet for Korn, de, der kun have ringe Formue og ikke meget Korn i Forraad, 16 Mk. danske for hvert Pd. Korn, og de, der ere noget formuende og have Forraad, 20 Mk. danske for hvert Pd. Korn. Sj. T. 17, 333 b.

19. Dec. (Koldinghus). Miss. til Detlef Holck. Kongen har paa hans Begæring bevilget, at han i nogen Tid maa rejse fra Slottet [København] og begive sig herover for at varetage nogle magtpaaliggende egne Forretninger, og har skrevet til Landsdommer Lauge Beck om i hans Fraværelse at ligge i Slotsloven, hvilket Brev sendes ham til videre Besørgelse. Detlef Holck skal i Lauge Becks Nærværelse foreholde Slotsfolket og de andre, der staa under hans Befaling, at de skulle være Lauge Beck lydige, og give Slotsskriveren Ordre til at skaffe Lauge Beck selv, hans Folk og Heste Underholdning, saalænge Lauge Beck ligger i Slotsloven, for at han ikke skal have noget at besvære sig over. Han skal endvidere give Borgemestre, Raad og Byfoged i København Ordre til at have flittigt Tilsyn med de fremmede Herrers Sendebud og andre fremmede, der komme til Byen, og til at melde saadannes Ankomst tilligemed de nye Tidender, der komme fra fremmede Lande, til Lauge Beck, for at denne siden i Tide kan sende Regeringsraadet Besked derom. Sj. T. 17, 334.

— Miss. til Lauge Beck til Førsøf om at ligge i Slotsloven paa Københavns Slot i Detlef Holcks Fraværelse. Sj. T. 17, 335. (Tr.: KD. IV. 698 f.).

— Miss. til Albret Friis om at købe endnu en Gang saa mange forskellige Slags Tørfisk, som han tidligere fik Brev om, og med det første sende dem til Københavns Slot. Udt. i J. T. 4, 211 b.

21. Dec. (—). Miss. til Christofver Valkendorf. Da der hastig forestaar Kongen en stor Pengeudgift, hvortil der er meget ringe Forraad paa Renteriet, og de store Restancer hos Lensmændene ikke saa hurtig kunne indkræves, vil det være nødvendigt at udtage nogle Penge af Hvælvingen paa Københavns Slot til Brug i Mellemtiden; Rentemester Envold Kruse har dog lovet at ville give Kongen Brev paa, at Pengene med det første igen skulle blive tilbagebetalte. Christofver Valkendorf skal straks begive sig til Københavns Slot og i Forening med Sekretær Jens Mogensen og Renteskriver Hans Simensen udtage 10,000 Dlr. af Hvælvingen, tage Bevis

af dem om Udtagelsen og indlægge det i Hvælvingen, indtil Rentemesterens Brev kan blive indlagt der; siden skulle han og Jens Mogensen igen tillukke og forsegle Hvælvingen. Han skal tage Halvdelen af Summen i Milreiser, hvis der findes saa mange, ellers saa mange, der er, og Resten i Dalere. Sj. T. 17, 336.

22. Dec. (Meldinghus). Aab. Brev om, at denne Brevviser, Peder Ifversen, der i Aarene 1588 og 1589 har faaet Tilladelse til at oppebære Afgiften af Kronens Korntiende af Ubys Sogn i Ars Herred til Fortsættelse af sine Studier og har anmodet om at maatte beholde den endnu i nogle Aar for yderligere at uddanne sig, endnu i 2 Aar efter dette Brevs Datum maa oppebære nævnte Afgift, kvit og frit, dog skal han være forpligtet til at studere, saa han i Fremtiden kan være duelig til at forestaa det Embede, Kongen vil overdrage ham. J. R. 5, 153.

23. Dec. (—). Miss. til Godtslof Budde. Da han har berettet, at Børglum Klosters Kirke skal være meget bygsfældig og desuden saa rummelig og vid med Korskirker og andet, at den ikke behøver at være saa stor, skal han lade de to Korskirker nedbryde og lade den øvrige Kirke ordentlig istandsætte indvendig baade med Stand og andet, saa Sognefolket kan have bekvem og tilbørlig Stolestand deri efter Lejligheden. De Sten, som han ikke bruger til Kirkens Bygning, skal han lade Kirkeværgerne sælge og anvende til Kirkens Bedste, men ikke til noget andet. J. T. 4, 211 b.

24. Dec. (—). Miss. til Herman Jul [Dragsholm], Chresten Friis [Antvorskov], Christoffer Valkendorf [Vordingborg], Hack Holgersen [Kallundborg], Corfvits Tønnesen [Malmø], Sten Brahe [Helsingborg] og Jørgen Brahe [Varberg] om til Foraaret, saasnart Vandet bliver aabent, at sende al den Havre, de kunne undvære fra Slottet, til København og nu straks tilmelde Rentemesteren, hvor meget de kunne skaffe. Udt. i Sj. T. 17, 336 b. Jvfr. 27. Dec.

25. Dec. (—). Miss. til Rentemester Envold Kruse. Denne Brevviser, Knud Nielsen, har berettet, at han af Kongens Fader er bleven sendt til Meissen som Kusk og fra den Tid har 6 Dlr. af sin Løn og 1 Aars Klædning til gode, hvilket endnu ikke er blevet ham betalt, skønt han siden er bleven aftakket. Det befæles Envold Kruse at betale Knud Nielsen Restancen, naar han besøger ham med dette Brev, og føre den til Udgift i sit Regnskab. Sj. T. 17, 337.

— Miss. til Fru Giørvæl Fadersdatter om at anvise Kongens

Hjulmand Christoffer, der er sendt over for at hugge noget Vogn- og Hjultømmer i Børinge Klosters Len, hvor i Skovene han kan hugge 40 dertil tjenlige Ege, skaffe ham Hjælp til Egenes Fældning og derefter lade disse føre ned til Ladestederne. Sk.T. 2, 106.

25. Dec. (Koldinghus). Miss. fra Regeringsraadet (N. Kaas, P. Munk og J. Rosenkrantz) til Peder Gyldenstjerne. Han har skrevet til Nels Kaas om de 4000 Dlr., som han havde lovet at betale paa den udvalgte Konges Vegne paa førstkommende Omslag, og anmodet om at faa Henstand med det ene Tusinde til 1. Maj, da han paa Erik Langes Vegne er bleven manet til at betale en stor Sum Penge, hvorfor han i Forening med nogle andre er gaaet i Borgen for denne. Skønt Regeringsraadet gerne vilde opfylde hans Ønske, har det dog nu klart og aldeles ordnet den udvalgte Konges Omslagshandel, saa deri kan ikke gøres nogen Forandring, men, som han ved, blev der for nogen Tid siden¹ givet de jordegne Bønder, som den afdøde Konge tilskiftede Friherrens Hustru², Løfte om at faa de Penge, som de skulde have for deres Bønderejendom, saa Godset i Overensstemmelse med den afdøde Konges Brev kunde blive indfriet til Friherrens Hustru, og Regeringsraadet er tilfreds med, at han betaler disse Bønder 1000 Dlr. og forhandler med dem om at faa Henstand med Betalingen, men kan han ikke opnaa det, maa han indrette sig paa, som aftalt, at betale de 1000 Dlr. til Omslaget. J. T. 4, 211 b.

— Miss. til Caspar Markdaner. Da Borgerne i Vejle have klaget over, at de besværes meget med at gøre Ægter baade frem og tilbage, skal han sørge for, at der, saalænge Kongen bliver her i Landet, daglig stilles 2 Holdsvogne i Vejle af Bønderne i Koldinghus Len, som kunne hjælpe til med uden Forsømmelse at fremføre Kongens Folk og Tjenere. J. T. 4, 212 b.

27. Dec. (—, 1591). Miss. til Christofver Valkendorf. Denne Brevviserske, Anne, M. Hans Radts Enke, har berettet, at hendes afdøde Husbonde til Rentekammeret har indleveret et Regnskab over det Guld og Sølv, han har faaet at forarbejde, hvorefter han bliver Kronen noget skyldig, og samtidig har han begæret, at det, han har forarbejdet og leveret til Kongen, maa blive afregnet og afskørtet deri, hvilket Christofver Valkendorf dog har vægret sig ved at gøre uden kgl. Tilladelse, da han endnu ikke har leveret sit

¹ 10. Aug. 1590. ² Magdalene Munk, Sivert Bindachats.

Regnskab fra sig. Han skal med det første erklære sig til Kongen herom, for at man derefter kan give hende tilbørlig Besked. Sj. T. 18, 1¹. Orig.²

27. Dec. (Koldinghus, 1591). Miss. til Niels Bilde. Anne, M. Hans Radts Enke, har berettet, at han nu i en 5 Aars Tid har været hendes Husbonde en 300 Dlr. skyldig, som ikke ere betalte, og hun har, da hun nu har begivet sig ind i Landet for at indkræve dette og andet Tilgodehavende, anmodet om en Forskrift til ham. Det befales ham at rette sig selv heri og med det første betale hende, hvad hun har til gode, for at hun ikke skal blive opholdt her og have Grund til yderligere at beklage sig til Kongen. Sk. T. 2, 109.

— Miss. til en Del Lensmænd. I August Maaned [14. Aug.] skrev Kongen til dem om til forskellige Tider at sende Fetalje til Københavns Slot. Da Kongen imidlertid nu agter at begive sig derover før den Tid, han oprindelig havde bestemt, skulle de straks sørge for, at al den Fetalje, som de ikke allerede have fremsendt, kan blive sendt paa én Gang, saasnart Vandet bliver aabent, saa den sikkert kan være der senest 14 Dage før Paaske. (I Brevene til Herman Jul, Chresten Friis, Christofver Valkendorf, Hack Ulfstand, Corfvits Viffert, Sten Brahe og Jørgen Brahe tilføjes: De skulle samtidig fremsende al den Havre, de kunne undvære fra Lenet, og straks tilskrive Rentemester Envold Kruse, hvor meget der kan faas hos dem). Sj. T. 18, 1 b³. Jvfr. 24. Dec.

28. Dec. (—). Miss. til Lensmændene⁴ over hele Riget. De skulle med det allerførste undersøge, hvad gejstligt Gods og Tiender der findes i deres Len, Kongen og Kronen alene tilkommende, hvorledes, paa hvilke Vilkaar og til hvem Godset og Tienderne ere bortforlemede, og hvor meget det indbringer. og indsende klar Fortegnelse derover til Kancelliet, saa Regeringsraaderne ved forefaldende Lejlighed kunne rette sig derefter. Sj. T. 18, 4⁵.

29. Dec. (—). Miss. til Sten Maltissen. Denne Brevviser, Daniel von Perleberg, har berettet, at han har tjent Kongens

¹ Udenfor er skrevet: Sigvort Beckis Skrift. ² Tr.: Nye dsk. Mag. I. 173. ³ Der efter findes indført en Fortegnelse over den Fetalje, som Lensmændene skulle fremsende. Fortegnelsen stemmer med Listen af 14. Aug., naar undtages, at der for Frederiksborg Len anføres 25 (i Stedet for 25) Læster Brød og for Hammershus Len urigtigt 50 Læster (i Stedet for 50 Kroppe) Nødkød. Tolderne nævnes ikke i Listen af 27. Dec. ⁴ De opregnes alle med deres Len. ⁵ Tr.: Børdam, Dsk. Kirkelove II. 482 f. (efter en Afskrift af Brevet til Corfvits Viffert).

Fader som Drabant og siden er kommen til Øsel, hvor han har tjent som Soldat paa Fæstningen Arensburg. Da han har anmodet om igen at blive antaget paa Kroneborg, befales det Sten Maltissen at antage ham blandt Soldaterne, saafremt der er Plads og han findes duelig dertil. K.

29. Dec. (Koldinghus, 1591). Miss. til Axel Brahe. Da Kongen har bestemt, at Middelfart, der nu en Tid har ligget under Odensegaard, som han har i Befaling, herefter skal høre under Hindtsgefvel Slot, saaledes som det tidligere fra Arilds Tid har været Tilfældet, fordi Lensmanden der bedre kan have Opsigt med alt, befales det ham herefter ikke at befatte sig med Byen. Der er skrevet til Borgerskabet i Middelfart om at være Hans Johansen paa Hindtsgefvel lydigt. F. og Sm. T. 2, 168.

— Miss. til Axel Brahe paa Odensegaard og Niels Parsberg paa Roskildegård om at tage Haandtaetning af Johan og Otte Norby. Udt. i F. og Sm. T. 2, 169.

— Miss. til Albret Friis. Benedicts Rantzau til Møgeltønder har berettet, at han er stævnet til at staa Albret Friis til Rette i nogle Klagemaal, men i Stævningen er ikke specificeret om nogle Kirkejorders Bortfæstning og Brug og om nogle andre anliggende Sager og Rettighed til Møgeltønder og Daler Kirke, hvilke Ting nævnes i Albret Friis's skriftlige Fortegnelse. Da det er ham meget besværligt ex tempore at give Gensvar paa alle de Artikler, der kunne foreholdes ham, har han begæret kgl. Forskrift til Albret Friis om, at de Punkter, hvori denne har Tiltale til ham, maa blive ham meddelte artikelsvis, for at han kan rette sig derefter og til den fastsatte Tid give tilbørligt Svar derpaa. Det befales Albret Friis at tilkendegive ham de Sager og Punkter, hvori han har Tiltale til ham, artikelsvis, specificeret og skriftlig, for at han til den fastsatte Tid kan give tilbørligt Gensvar derpaa til dem, som ere beskikkede til at forhøre disse Sager. J. T. 4, 213.

— Miss. til Kield Jørgensen, Tolder i Ribe. Da Kongen, der for nogen Tid siden¹ gav Benedicts Rantzau til Møgeltønder Tilladelse til aarlig at uddrive 200 Økne af Riget og sætte dem paa Foder paa hans Gods i Hertugdømmet Slesvig Holsten, ikke gav ham noget Brev derom, befales det nu Kield Jørgensen, indtil anden Ordre gives

¹ 9. Sept. 1589.

aarlig at lade Benedicts Rantzau drive 200 Øksne gennem Byen; dog skal han tage samme Told deraf, som andre Rigens Indbyggere pleje at give. J. T. 4, 213 b.

30. Dec. (Koldinghus, 1591). Miss. til Corvits Viffert. Oluf Rosensparre, Embedsmand paa Landskrone, har berettet, at Claus Podebusk vil tilholde sig den Told og Rettighed af Aaresild, som Byfogden i Landskrone paa Kronens Vegne plejer at oppebære ved Barsebek. Da Brevene angaaende denne Sag skulle være indlagte paa Bispegaarden i Lund sammen med andre Landskrone Slots Breve og det vil være nødvendigt, at Oluf Rosensparre faar dem, skal Corvits Viffert i Forening med to af Kannikerne i Lunde Kapitel optage de Breve, der findes vedrørende ovennævnte Sag, og levere dem til Oluf Rosensparre mod nøjagtig Reversal for, at han efter Benyttelsen vil levere dem tilbage. Sk. T. 2, 109 b.

— Miss. til Borgemestre og Raad i Kolding. Geske thor Smedis, Borgerske i Flensborg, har berettet, at hun for nogen Tid siden har laant deres Medborger Hans Diriksen en temmelig stor Sum Penge og derfor faaet hans Gaard i Kolding til Underpant; for nogen Tid siden er Hans Diriksen død, og hun har derefter ladet hans Gaard vurdere, men nu vil ingen af hans Arvinger overtage den, hvorved hun hindres i at faa sine Penge, og hun har derfor begæret at blive hjulpen til Ret. Det befales dem at tilholde Arvingerne til at betale hende hendes Tilgodehavende eller lade hende eller hendes Fuldmægtige indvise i Gaarden, indtil hun faar sin Betaling. Hun har tilbudt at ville betale andre Kreditorer, hvad Gaarden maatte være mere værd end den Sum, hun har laant deri. J. T. 4, 214 b.

— Kgl. Stadfæstelse af det paa M. Peder Vinstrup faldne Valg til Superintendent i Sjællands Stift efter afdøde Dr. Poufvel Matsen, da han nu har aflagt Ed paa at ville forestaa sit Embede troligt. Han skal nyde al den Rente og Rettighed, som Dr. Poufvel har haft. Det befales alle gejstlige at være ham lydige i alle tilbørlige Sager og alle adelige at bistaa og haandhæve ham i hans Embede. Sj. R. 13, 167 b.

31. Dec. (—). Miss. til Rektor og Professorer ved Universitetet. Da Dr. Pouel Matsen, Superintendent i Sjællands Stift og Professor ved Universitetet, for nogen Tid siden er død og Stiftet ikke længere kan være uden Superintendent, har Kongen overvejet

Sagen med de tilstedeværende Rigsraader og beskikket M. Peder Vinstrup, hidtil Superintendent i Aarhus Stift, til Superintendent i Sjællands Stift. Det befales dem at antage ham som Superintendent og Professor ved Universitetet i den hellige Skrift og ved første Lejlighed promovere ham til Dr. theologiæ. De skulle skaffe ham den aarlige Pension, baade med Kannikedomme. Tiender og andet, som er tillagt Superintendenten i Sjællands Stift, og indrømme ham den til Embedet henlagte Residens. Sj. T. 18, 5 b. Orig.¹ (underskr. af N. Kaas, P. Munk og J. Rosenkrantz) i Konsistoriets Arkiv Pk. 199.

31. Dec. (Koldinghus, 1591). Miss. til M. Peder Vinstrup. Da Dr. Pouel Matsen, Superintendent i Sjællands Stift, for nogen Tid siden er død og det af forskellige vigtige Grunde er nødvendigt med det allerførste at beskikke en anden Superintendent, har Kongen raadslaaet med de her tilstedeværende Rigsraader derom og besluttet at beskikke ham til Superintendent i Dr. Pouels Sted. Det befales ham at begive sig over til København med det allerførste, overtage Embedet og varetage det troligt baade i Stiftet og ved Universitetet. Han skal indrette sig paa med det første at kunne promovere til Dr. theologiæ, saaledes som det altid tidligere har været sædvanligt. Der sendes ham et aabent Brev til Forkyndelse i Stiftet, og der er skrevet til de højlærde ved Universitetet om at have ham betroet i hans Kald. J. T. 4, 214.

— Mageskifte mellem Hans Johansen til Hundtslund og Kronen. J. R. 5, 155. (Se Kr. Sk.).

1591.

1. Jan. (Koldinghus). Aab. Brev, hvorved Kongen foruden Kronens Korn- og Kvægtiende af Leeborg Sogn i Maldt Herred, som er bleven henlagt² til Kapellaniet i Kolding i Stedet for den til Erik Lange, Embedsmand paa Bygholm, bortskiftede³ Krontiende af Nørup Sogn, tillige henlægger Kronens Korn- og Kvægtiende af Veins Sogn dertil, da M. Jens Hart, som nu er Kapel-

¹ Tr.: Børdam, Københ. Universitets Hist. 1587—1591. IV, 373 f.
² 24. Febr. 1597
³ Juni 1585.

lan i Kolding, har klaget over, at Leeborg Tiende ikke beløber sig til nær saa meget som Nørup Tiende. Naar den, der har Leeborg og Veine Sognetiender i Fæste, der, maa Kapellanen i Kolding selv bortfæste Tienderne eller paa anden Maade gøre sig dem til Bedste. J. R. 5, 157 b. Orig. (meget ødelagt) i Landsark. i Viborg.

2. Jan. (Holdinghus). Aab. Brev om, at denne Brevviser, Henrich Steinhus, har berettet, at han agter at udføre en Trætte mellem ham og Herman Lanthus for den kejserlige Kammerret. Da han i den Anledning behøver nogle Vidnesbyrd, der kunne bekende, hvad de ved om denne Sag, befales det Borgemestre, Raad og Byfogder i Sjælland, saa mange, der blive besøgte med dette Brev, nøje at forfare de Vidnesbyrd, som Henrich Steinhus fremæsker i Købstæderne i Sjælland, og give ham disses Bekendelse beskrevet under Byens Segl, dog skulle de paase, at der ikke foretages noget imod Loven og Recessen. Sj. R. 13, 171.

— Miss. til Peder Frantsen, Byfoged i København, om at lade alt afdøde Hans Fegers efterladte Boskab samt Forme og andre til hans Haandværk brugelige Redskaber beskrive, saa Kongen kan faa sin Part deraf, naar Arven er falden. Udt. i Sj. T. 18, 6.

— Aab. Brev, hvorved Kongen, der for nogen Tid siden¹ har ladet udgaa Brev om, at alle Landsbykirker i Fyen, der ere ved Magt og Hævd, i ét Aar skulle komme Nyborg Kirke til Hjælp med $\frac{1}{2}$ Dlr. af hvert Pund Korns Indkomst, men har erfaret, at nogle af Kirkeværgerne i Odensegaards Len understaa sig til at holde Hjælpen tilbage under Paaskud af, at deres Kirker ere bygfældige, alvorligt paalægger alle de Kirkeværger, der ikke have fremsendt Hjælpen, med det allerførste at levere den til Axel Brahe, for at han siden kan tilstille Kirkeværgerne for Nyborg Kirke den. Viser nogen sig modvillig, vil han blive straffet for Ulydighed. F. og Sm. R. 2, 36.

— Miss. til Axel Brahe. Hans Mule til Nialøf, der en Tid har holdt Hus og Bod i Odense, har berettet, at han nu paa sine gamle Dage ikke længere kan bruge Købmandskab, Handel og Vandel, saaledes som han gjorde i sin Velmagt, men skønt han saa godt som ingen borgerlig Handel bruger, beaværes han dog med

¹ 6. Nov. 1588.

borgerlig og Bys Tyngde ligesom de, der bruge den største Handel i Byen. Da dette er til stor Trængsel for ham, har han anmodet om Betragtning af sin Alderdom og Skrøbelighed at blive fritaget for al borgerlig og Bys Tyngde og frit at maatte drage ud af Byen og bo i Rolighed paa sin Gaard Nisløf og der nyde samme Privilegier som andre af Adelen, hvilket Kongen ogsaa har bevilget; Hans Mule har selv tilbudt herefter ikke at ville drive yderligere Handel, end der tilstedes fremmede her i Riget, naar undtages hvad han behøver til sin egen og sin Hustrus Underhold. Axel Brahe skal derfor lade Hans Mule uhindret drage til Nisløf, saa han ikke skal have noget at klage over, men den, der bor i Hans Mules Hus og Gaard i Odense, skal gøre borgerlig og Bys Tyngde deraf efter sin Formue og Lejlighed. F. og Sm. T. 2, 171.

2. Jan. (Holdinghus). Miss. til Mandrup Parsberg. Claus Glambæk til Rask er i Følge sit Regnskab af Skanderborg Len bleven Kongen en mærkelig Sum Penge, nogle Læster Møl, Rug, Byg, Malt, Havre og Baysalt og nogle Skippd. Humle skyldig foruden andre forskellige Species, hvilket ogsaa løber op til en temmelig Sum, og Kongen har nogle Gange skrevet til ham om straks at betale Pengene og det øvrige, han resterede med, men mærker, at der intet kan udrettes dermed. Mandrup Parsberg skal nu tale med Claus Glambæk om, at han med det allerførste maa tænke paa at betale Pengene og ligesaa de andre Ting, han skylder, enten med Penge eller med lignende Varer. Hvis Claus Glambæk beaværer sig herved og ikke erklærer sig om, naar han vil betale, skal Mandrup Parsberg paa Kongens Vegne med det første lade æske Pengene og den øvrige Restance med Rigens Æskning. J. T. 4, 215.

— Miss. fra Regeringsraadet (N. Kaas, Kansler, P. Munk, J. Rosenkrantz) til Christoffer Valkendorf, Steen Brahe, Erik Hardenberg, Corvits Viffert, Absolon Gjæ, Breide Rantzau og Arrild Hvitfeldt. Da der udenlands er megen Tvist og Uenighed, som kan befrygtes i Fremtiden at komme over disse Riger og Lande, har Regeringsraadet bestemt, at den udvalgte Konge til Sommer skal løbe til Oslou i Norge med nogle Rigens Orlogsskibe for paa gammel Vis at blive hyldet af Adel, Ridderskab og menige Rigens Undersaatter, som ere forskrevne did fra hvert Gæld, og Hyldingsdagen er berammet til den 8. Juni. Da Dagen nu er paa det korteste og Vejen tilmed er meget slet, har Regeringsraadet ikke villet

forskrive dem herover, men haaber, at de ville bifalde dets Betænkning. J. T. 4, 215 b¹.

3. Jan. (Holdinghus). Aab. Brev om, at Christen Viborg, der i lang Tid har tjent Kongen og Kongens Fader som Ridderkok, men nu formedelst Alderdom og Skræbelighed ikke mere kan forestaa denne Bestilling og derfor har ansøgt om at faa en Pension samt fri Bolig i det Hus, han nu bor i, indtil videre skal have Huset frit samt følgende aarlige Genant af Københavns Slot: 10 Dlr., 1 sædvanlig Hofklædning ligesom hidtil, 2 Pd. Rug, 2 Pd. Malt, $\frac{1}{2}$ Td. Smør, 1 god Slagteokse og 2 Svin. Hvis Kongen vil bruge ham som Kok ved Hove, skal han være pligtig at møde, naar han tilsiges, og flittigt forestaa sit Kald. Sj. R. 13, 168.

— Miss. til Rektor og Professorer ved Københavns Universitet. Dr. Hans Slangerup, Professor ved Universitetet, har berettet, at Professor theologiæ Dr. Anders Lauritsen døde 1589 nogle faa Dage før St. Mortens Dag, hvorefter Dr. Hans fik hans Professorat med det dertil hørende Kannikedomme og Præbende, men nu ville Dr. Anders Lauritsens Arvinger tilholde sig den Landgilde, der skulde svares til Mortensdag 1590, hvilket han mener strider mod Privilegierne og Fundatsen. Det befales dem at indstævne Sagen for sig, dømme Parterne imellem om Landgilden i Overensstemmelse med Fundatsen og Privilegierne og give begge Parter Dommen beskrevet under Universitetets Segl. Sj. T. 18, 6. Orig. i Konsistoriets Arkiv, Pk. 92.

— Ekspektancebrev for Niels Pedersen, født i Aarhus, paa det første ledige Vikarie i Aarhus Domkirke; tidligere udgivne Ekspektancebreve hermed dog uforkrænkede. J. R. 5, 158 b.

— Miss. til Albret Friis. Hoslagt sendes ham en Supplikats fra denne Brevviser, Peder Lauritsen i Nustrup, til Kongens Moder, hvori han beretter, at han for nogen Tid siden har købt 2 Kvier af en i Fyrstendømmet hjemmehørende Mand, men at de siden ere blevne fratagne ham paa en Ret af Albret Friis's Tjener. Albret Friis skal med det første erklære sig om, hvorledes det forholder sig hermed, for at man derefter kan give Peder Lauritsen Besked, hvis han yderligere henvender sig. J. T. 4, 216.

— Miss. til Jens Poulsen, Tolder i Kolding, om at lade Oluf Simensen i Sønderstrup i Haderslevhus Len passere toldfrit

¹ Tr.: Brev, Rigsaadets og Stændersmændenes Hist. I. 45 f.

gennem Byen med to Køer, dog skal Oluf Simensen sætte Borgen for, at han uden Modsigelse vil betale Tolden, hvis Kongen siden vil have Told af Køerne. Udt. i J. T. 4, 216.

4. Jan. (Koldinghus). Forleningsbrev for Petrus Arnoldi, Kongens Sanger, paa det Vikarie i Roskilde Domkirke, som M. Oluf [Thorstensen]¹, Kapellan ved Vor Frue Kirke i København, blev forlenet med² af Kongens Fader efter afdøde Hr. Hans Andersen, da M. Oluf [Thorstensen] nu er bleven forlenet med et bedre Vikarie smatds. efter afdøde Dr. Pouffel Matsen. Sj. R. 13, 169.

— Miss. til Envold Kruse om at betale Georg Heidenreich, tysk Kancelliforvandt, de Maanedspenge, der tilkomme ham for den Tid, han var forløvet udenlands. Udt. i Sj. T. 18, 6 b.

— Miss. til samme om at give de Enspændere, der have ledsaget Frøken Augusta fra Brunsvig her ind i Riget, 50 Dir. for hver 2 Heate til »Nachtgeldt« mere end de ellers pleje at faa, naar de ligge stille i Hoflejren. Udt. i Sj. T. 18, 6 b.

5. Jan. (—). Miss. til Borgemestre, Raad og Byfoged i Slagelse. Dr. Anders Krage, Professor ved Universitetet i København, har berettet, at Jens Lauritsen, Forstander for Almindeligt Hospital i Slagelse, for nogle Aar siden har været Anders Krages Hustrus Værge, ved hvilket Værgemaal hun er kommen meget til kort, saa Anders Krage nødes til at udføre denne Sag med Retten paa Jens Lauritsens Værneting. For at Anders Krage ikke ved idelige Rejser og langsommelig Rettergang samt unyttige Opsættelser og anden Forhaling skal forøemme sit Kald ved Universitetet, befales det dem, naar Anders Krage eller hans Fuldmægtig besøger dem med dette Brev, at fastsætte en Dag i Fasten, paa hvilken de skulle indstævne begge Parter for sig og enten bilægge Sagen i Mindelighed eller dømme dem endeligt imellem. Sj. T. 18, 6 b.

— Miss. til Detlef Holck om at overlade Peder Stercke, Kongens Trommeter, det Hus i København, som afdøde Christoffer Bandtmager boede i. Udt. i Sj. T. 18, 7.

— Aab. Brev om Fordelingen af Sagefaldet i Kolding. J. R. 5, 158 b. (Tr.: CCD. II. 583 f.).

— Forleningsbrev for Hans Jacobsen paa Afgiften

¹ Registranten har ved en Fejlskrift: Thommisen. ² 25. Febr. 1577.

af Kronens Korntiende af Vilstrup Sogn i Brusk Herred til hans Studeringer. Udt. i J. R. 5, 159 b.

5. Jan. (Koldinghus). Miss. til Caspar Markdaner om at lade en, ved Navn Lauge Søfrensen, være fri for dette Aars Landgilde formedelst den store Skade, han har lidt ved Ildebrand. Udt. i J. T. 4, 216.

— Miss. til Hans Lange. Kongen har bragt i Erfaring, at Hr. Christen Christensen i Thorstrup i Øster Herred for nogen Tid siden har lidt stor og ubodelig Skade, idet hans Præstegaard er brændt for ham lige til Grunden med Fæ, Kvæg, Bo og Boskab, og at han ikke formaar at genopbygge Gaarden, medmindre Kirkerne i Herredet, der kun have ringe eller allet ingen Gæld og tilmed ere holdte vel ved Magt, yde ham en lille Hjælp dertil. Kongen har i Betragtning heraf bevilget, at de 6 Kirker i Øster Herred for denne ene Gang skulle komme Hr. Christen til Hjælp, som følger: Ølgod Kirke med 4 Ørt. Korn, Tistrup Kirke med 2 Ørt. Korn, Andsagger Kirke med 3 Ørt. Korn, Hodde Kirke med 2 Ørt. Korn, Torstrup Kirke med 2 Ørt. Korn og Huorn Kirke med 3 Ørt. Korn. Hans Lange skal befale Kirkeværgerne at levere Hr. Christen Kornet med det allerførste og paase, at de ikke i nogen Maade gøre ham Hinder derpaa. J. T. 4, 216.

6. Jan. (—). Aab. Brev om Forbud mod, at Indbyggerne i København gaa udenfor Portene med lange Rør og skyde og ødelægge Vildt. Sj. R. 13, 169 b. (Tr.: CCD. II. 584 f. KD. II. 451.)

— Miss. til Tolderne i Helsingør. 2 Englændere, Joon Skroter og Johan Vilkenzen, Borgere i Harvig i England, have for nogen Tid siden understaaet sig til at drive Fiskeri og Doggeri under Vespensø, ligesom de mod Kongens Forbud have handlet og købslaaet med Bønderne paa Øen. De have begge forpligtet sig til at møde i København i December Maaned inden Jul for i Forening med Kongens Købmand paa Vespensø at forklare sig for Regeringsraadet, men ere ikke destomindre ikke mødte. Deres Forpligtelsesbrev sendes Tolderne med Ordre til at sende det til Pouel Pedersen, Kongens Købmand paa Vespensø, naar de selv have brugt det. Hvis nogen af de to Englændere til Foraaret kommer til Sundet, skulle de paa en Ret arrestere deres Skibe og Gods, ligesom ogsaa det Gods, som de maatte erfare, at disse

Englændere have inde paa andre Skibe, indtil Sagens Uddrag eller nærmere Ordre. Sj. T. 18, 7.

6. Jan. (Koldinghus). Miss. til Borgemester og Raad i Middelfart. Deres Medborger Hans Nielsen har tilkendegivet, at han har et snævert Gaardsrum og derfor har haft en Plads i Mørke Gyde, hvorhen han i 30 Aar har henført den Urenlighed, som kunde falde i hans Gaard, men at nu nogle understaa sig til at ville aftrænge ham denne Plads. Da baade Kongens Fader og Kongen selv altid have gæstet hos ham¹ og det, naar Kongen igen kommer did, vil være ham meget ubekvemt for Stanks og anden Ubelejligheds Skyld, om Pladsen skulde komme fra Hans Nielsen, skulle de med det første stævne Hans Nielsen og hans Modpart i Rette for sig, dømme dem imellem, give Dommen beskreven og paase, at Hans Nielsen ikke i nogen Maade kommer til kort med Hensyn til Pladsen, saafremt de ikke ville staa til Rette derfor. F. og Sm. T. 2, 173.

— ² Miss. til Niels Friis og Frederik Hube. Da der er Trætte mellem Fru Margrette Hvitfeldt og Fru Ane Abbelgaardt og Erik Mogensen, Landsdommer i Laaland og Falster, finder sig besværet ved at dømme i Sagen, efterdi han selv er vildig deri, og derfor har begæret, at der maa blive beskikket to gode Mænd til at paadømme den, befales det dem at stævne begge Parter i Rette for sig og enten bilægge Striden i Mindelighed eller dømme Parterne endeligt imellem. De skulle give deres Afgørelse beskreven. F. og Sm. T. 2, 221.

— Miss. til Caspar Markdaner. Denne Brevviser, Hans Tygesen, har berettet, at den Gaard, han bor i, er tilfalden ham i Arv efter hans Forældre, og at hans Broder, der har Part i Gaarden, nu vil drage ind og bosætte sig hos ham med sin Hustru, hvilket vil være ham meget besværligt. Da Hans Tygesen har tilbudt Broderen at ville betale ham med Gods og Penge for hans Part i Gaarden, men Broderen ikke vil nøjes dermed, skal Caspar Markdaner give Broderen Ordre til at se sig om efter et andet Sted (forse sig paa et andet sted) og afstaa sin Del af Gaarden til Hans Tygesen for en rimelig Pris, saa denne kan gøre Kronen den skyldige Pligt og Tyngse deraf. Casper Markdaner skal passe godt

¹ Registranten har: „hafver altid til hannom tigenstedt“, hvilket vistnok maa forståas som ovenfor. ² I Registranten er Brevet ved en Fejlskrift dateret: Kjøbenhavn.

paa, at der ikke i den Sag handles mod Kongens Reces. J. T. 4, 217.

8. Jan. (Borsens). Aab. Brev om, at Johan Smed maa bøsse sig i København og være fri for al kgl. og borgerlig Tyng. Sj. R. 13, 170. (Tr.: KD. II. 451).

12. Jan. (Skanderborg). Miss. til nedennævnte Herremænd og Fruer. Da Kongen vil gøre nogle af sine Hofsinders Bryllup paa Drotningborg Slot Fastelavns Søndag, den 14. Febr., anmodes de om at møde med deres Hustruer og disses Jomfruer i Randers Lørdagen før for at hjælpe til med at bepryde Bryllupshøjtiden. — Herremænd: Eiller Brockenhus, Hendrik Gyldenstjerne og Niels Bildt i Byen; Oluf Daa og Christian Friis i Sjælland; Niels Friis paa Falster; Peder Gyldenstjerne, Manderup Parsberg, Hendrik Belov, Jacob Seefeldt, Chresten Skeel, Christofver Mickelsen, Ofve Jul til Palstrup, Hannibal Gyldenstjerne, Albrit Skeel, Ofve Jul til Kielgaard, Godtslef Budde, Jacob Bjørn, Jørgen Friis, Mickel Nielsen, Ofve Lunge til Odden, Axel Rosenkrantz, Ofve Lunge til Tiersbek, Temme Rosenkrantz, Thomas Maltesen, Falk Gjøe, Erik Lunge, Claus Nielsen, Niels Kaas til Støfringgaard, Erik Kaas til Vorgaard, Niels Kaas til Starupgaard, Frederik Munk og Hans Munk i Nørrejylland. — Fruer: Fru Magdalene Banner, Fru Ingeborg Skeel, Fru Karrine Banner, Fru Anne Krabbe, Fru Kistinne Pedersdatter, Fru Ermegaard Gyldenstjerne og Fru Liitsebet Friis. Sj. T. 18, 7 b.

— Miss. fra Regeringsraadet til Morten Venstermand om at erklære sig om, hvorvidt han vil have sit Bryllup gjort til samme Tid. Udt. i Sj. T. 18, 8.

22. Jan. (Viborg). Miss. fra Regeringsraadet til Hack UHstand. Da Tiden nu nærmer sig for de Bryllupper, der, som han husker, ere berammede at skulle staa paa Drotningborg Fastelavns Søndag, og en Del af dem, der skulle forskrives til Bryllupshøjtiden, have langt hjem, sender Raadet ham Brevene til dem, der bo i Fyen, Sjælland, Laaland og Falster, og et Pasbord for Budet, der skal fremsføre Brevene, for at han kan underskrive og forsegle dem og straks lade dem fremsende. Brevene til dem her i Landet kunne vente, indtil de mødes i Randers. Skønt Raadet ikke formoder andet, end at Dronningen har ladet Morten Venstermand den Lejlighed vide, for at han kan rette sig derefter, saa har det dog skrevet et Brev til ham om at indrette sig paa at kunne holde Bryllup

samme Tid, hvis han mener, at han kan være befordret til det bedste dermed. Hack Ulfstand anmodes om at faa at vide hos Dronningen, om Morten Venstermand har faaet en Skrivelse fra hende derom og hvad han har svaret, og, hvis han ingen Skrivelse har faaet fra Dronningen, da hurtig sende ham det medfølgende Brev, for at han kan vide at rette sig derefter; hvis han allerede har erklæret sig til Dronningen, skulde hans Fæstemøs Moder med det første have det at vide, for at hun ogsaa kan vide at rette sig derefter med hendes Datters Udredning. J. T. 4, 217.

27. Jan. (Dronningborg). Miss. til Mandrup Parsberg. Da Kongens Moder, der med det allerførste agter at begive sig herfra til Kolding og derefter til Brunsvig, har anmodet om, at der maa blive medgivet hende en af Kongens Raader, og særlig har ønsket at faa ham med, anmoder Kongen ham om at paatage sig denne Rejse og blive hos Dronningen, indtil hun igen er kommen her ind i Riget; han skal indrette sig saaledes, at han kan være til Stede i Kolding 21. Februar med sine Kudskvogne og de Folk, han vil have med paa Rejsen. Kongen stoler paa, at han vil paatage sig Rejsen, og vil forskyldte det med al Gunst og Naade. J. T. 4, 218.

29. Jan. (—). Miss. til Borgemestre og Raad i Malmø, Landskrone og Køge om at lade brygge henholdsvis 100, 50 og 50 Læster Øl til Orlogsskibene. Udt. i Sj. T. 18, 8 b.

— Miss. til Tolderne i de samme Byer om at skaffe Borgemestre og Raad Tønder til det Øl, som de have faaet Ordre til at lade brygge. Udt. i Sj. T. 18, 8 b.

30. Jan. (—). Miss. til Hack Ulfstand [Kallundborg], Herman Jul [Dragsholm] og Christen Friis [Antvorskov] om at sende det Malt og Gryn, som de tidligere have faaet Skrivelse om, over Land med Vogne til Københavns Slot. Udt. i Sj. T. 18, 8 b.

— Forleningsbrev for Mogens Andersen til Hessele¹ paa et Kronens Bol i Elsthafve i Torsløf Sogn i Børslum Herred, uden Afgift. J. R. 5, 159 b.

— Aab. Brev om, at Kirkeværgerne for Bygum² Kirke i 1591 maa oppebære Afgiften af Kronens Korntiende af Bygum Sogn til Kirkens Istandsættelse, dog skal den udelukkende anvendes dertil. Udt. i J. R. 5, 160.

¹ Hejselt, Dronninglund H. ² Bygum, Nørlyng H.

30. Jan. (Dronningberg). Miss. til Johan Rud. Denne Brevviser, Hans Skriver paa Samsø, har berettet, at afdøde Anders Banner har villet forlige sig med ham om en Gaard i Aarhus, som de begge have haft i Pant, saaledes at Anders Banner skulde tage Gaarden og betale Hans Skriver hans udlagte Penge, men Anders Banner døde, inden Kontrakten mellem dem blev sluttet. Efter Anders Banners Død har Hans Skriver henvendt sig til Broderen, afdøde Otto Banner, der ligeledes har lovet at forlige sig med ham derom, men formedelst Otto Banners Død er det heller ikke sket; derefter har han henvendt sig til Johan Rud, men ikke kunnet faa nogen Besked, hvorfor han har begæret at maatte blive hjulpen til Ret. Da Johan Rud er Anders Banners Børns rette Værge, befales det ham at rette sig selv heri og med det første tilfredsstille Hans Skriver for hans Pant og forlige sig saaledes med ham, at Kongen kan blive forskaanet for videre Overløb af ham. J. T. 4, 218.

31. Jan. (—). Mageskifte mellem Hermand Kaas til Skoufgaard og Kronen. J. R. 5, 160. (Se Kr. Sk.).

— Miss. fra Regeringsraadet til Mandrup Parsberg. Det har modtaget hans Brev, hvori han i Anledning af den udvalgte Konges Skrivelse. [27. Jan.] til ham om at ledsage Kongens Moder paa Rejsen til Brunsvig erklærer ikke at kunne paatage sig denne Rejse formedelst adskillig Skrøbelighed og andre Besværinger, hvorom hans Brev nærmere formelder. Raadet har tilkendegivet Dronningen denne hans Erklæring og Undskyldning, og hun har derpaa svaret, at hun ugerne hørte, at han var skrøbelig, men ikke godt kunde eller vilde nævne nogen anden, som kunde bruges paa Rejsen, hvis det kunde ske, at Mandrup Parsberg alligevel vilde paatage sig den. Af forskellige vigtige Grunde, som Raadet selv mundtlig vil berette ham, men formedelst Tidens Lejlighed ikke nu kan skrive, saa Raadet gerne, at han fulgte med Dronningen, og da det tilmed ikke er at formode, at der paa den Rejse skal forefalde »nogen synderlig stor eller besværlig Druk«, fordi der ikke ventes at komme andre fremmede did paa den Tid, og det jo ogsaa med Guds Hjælp forinden kan blive bedre med hans Skrøbelighed, eftersom denne kun er et Flod, anmoder Raadet ham om alligevel at paatage sig Rejsen, da Raadet, som nævnt, af vigtige Grunde ønsker det og Dronningen selv har begæret det; han bedes med det allerførste give Raadet et bestemt Svar. J. T. 4, 218 b.

1. Febr. (Dronningborg). Miss. til Christofver Valkendorf. Da det af Roskilde Kapitels Breve og Dokumenter nøksom ses, at Jus patronatus til Togsverge Kirke, som er kommen fra Kapitlet ind under Vordingborg Len, da afdøde Peder Oxe var forlenet med dette, med Rette tilkommer Roskilde Kapitel og hører til Grefve Præbende, befales det ham herefter ikke at befatte sig med nævnte Jus patronatus, men uhindret lade den følge Sekretær Jacob Trolle til Brødager, der er forlenet med Grefve Præbende. Sj. T. 18, 9.

— Miss. til Borgemestre, Raad og Byfoged i København om at hjælpe Tønnes Worm, Borger i Aarhus, til Rette med at faa nogle Regnskabsbøger tilbage, som ham uvitterligt ere bortførte og bortkomne. Udt. i Sj. T. 18, 9.

— Miss. til Rentemester Envold Kruse. Da Kongen har eftergivet Jacob Krabbe de 200 Dlr., som han resterer med af sin aarlige Afgift af de Bønder, Kongens Fader har forlenet ham med¹, skal Envold Kruse kvittere ham derfor; det skal siden blive ham godtgjort i hans Regnskab. Sj. T. 18, 9 b.

— Aab. Brev om, at Jacob Krabbe til Rydtseholm i et Aars Tid efter dette Brevs Datum maa have de Bønder, som Kong Frederik II har forlenet ham med for aarlig Afgift, afgiftsfrit. Naar Aaret er forløbet, skal han igen svare den Afgift, han hidtil har givet. Sk. R. 2, 54 b.

— Mageskifte mellem Niels Kaas til Damsgaard og Kronen. J. R. 5, 162 b. (Se Kr. Sk.).

— Miss. til Rentemester Envoldt Kruse om at betale Niels Kaas til Damsgaard 400 Dlr., som Kongen er bleven ham skyldig ved et Mageskifte. Kopi (Bil. t. Rentemesterregnsk.). Udt. i Sj. T. 18, 9 b.

— Miss. fra Regeringsraadet til Niels Friis. Da Mats Klejnsmed og hans Folk have ligget meget syge og han for Penges og Underholdnings Skyld maa forlade det Arbejde, han har paataget sig at udføre paa Nykøbing Slot, anmodes Niels Friis om at forstrække ham med saa mange Penge, som han igen kan gøre Arbejde for paa Slottet, for at han ikke for Trangs Skyld skal blive nødt til at forlade sit Arbejde. Udt. i F. og Sm. T. 2, 221.

— Aab. Brev om, at Hieronimus Hæcken i et Aars Tid

¹ 18. Dec. 1681.

efter dette Brevs Datum maa oppebære Afgiften af Kronens Korntiende af Estvad Sogn i Har Syssel i Lundenes Len, kvit og frit; naar Aaret er forløbet, skal Tienden igen falde tilbage til Kronen. J. R. 5, 162.

1. Febr. (Dronningborg). Miss. til Caspar Markdaner. Da Dronningen den 17. Febr. vil rejse herfra for med det første at begive sig paa Rejsen til Brunsvig og vil holde Lejr første Nat paa Skanderborg, anden Nat i Jellinge og tredje Nat paa Koldinghus, skal han henimod den Tid baade i Jellinge og paa Koldinghus skaffe det til Dronningens og hendes Følges Underholdning nødvendige i Forraad. Udt. i J. T. 4, 219 b.

2. Febr. (—). Aab. Brev om Stadfæstelse paa Samøss Privilegier. Sj. R. 13, 170 b. (Tr.: CCD. II. 585. Thurah. Beskrivelse af Samøse S. 87 f. Resen, Descriptio Samøse S. 69.).

— Miss. til Peder Munk, Mandrup Parsberg, Erik Hardenberg, Corvits Viffert, Breide Rantzau, Jacob Seefeldt, Albret Friis, Hans Lindenov, Lodvig Munk, Laurits Brockenhuus, Claus Glambek og Erik Lunge om paa første Snapsting at dømme i en Sag mellem Eiler Bryske til Dalund og Fru Karine Bryske, afdøde Ifver Lunges Enke, og, saafremt de ikke kunne forlige dem i Mindelighed, skille dem endeligt ad, enten saa begge Parter møde eller ikke. Udt. i J. T. 4, 219 b.

— Miss. til Frants Rantzau om i Henhold til den tidligere Befaling at lade Kronens Bønder i Silkeborg Len faa det nødvendige Bygningstømmer, Hjultømmer og Brændeved i Kronens Skove uden Betaling og at lade Kronens nærmest omliggende Bønder og Tjenere faa det samme for en rimelig Pris. Udt. i J. T. 4, 220.

3. Febr. (—). Miss. til samme. Da det ofte kan hænde, dels at Kongen selv kan blive til Sinds at holde Nattelejr i Karup, dels at Kongens Undersaatter og fremmede tage deres Vej derigenom og ville have Natteleje der, eftersom Byen ligger paa et alfart Strøg, men der ikke findes noget Losement eller Hus i den, hvori enten Kongen selv eller andre kunne have bekvem Bolig, skal Frants Rantzau, da der i Byen bor en god Mand, ved Navn Jep, som vil paatage sig at bygge et Hus, hvori baade Kongen og andre kunne have god Bolig, hvis han maa faa noget Bygningstømmer til at bygge med, uden Betaling lade Jep i Karup faa Bygningstømmer til Huset. K. Udt. i J. T. 4, 220 b.

3. Febr. (Dronningborg). Miss. til samme. Da Karup Kirke er meget stor og unyttig paa Bygning, skal han lade den ene Korskirke nedtage og give Ordre til, at hvad Sten, Tag og andet der tages deraf, skal anvendes til Kirkens Bedste, saa den dermed kan holdes ved Magt. Udt. i J. T. 4, 220 b.

— Miss. til samme. Da Kongen har indgaaet en Handel med nogle Alunsydere om, at de skulle syde Alun i Silkeborg Len, skal Frants Rantzau lade opføre et Hus i saadan Skik og Form, som han kan tænke tjenlig til saadant Arbejde, og lade lave 2 Pander af Bly til at syde Alunet i; baade Hus og Pander skulle være færdige til Foraaret, naar Alunsyderne komme for at begynde deres Arbejde. Da det paa Volden ved Silkeborg Slot staaende Stenhus er meget bygfældigt paa Tag og Loft, skal han med det allerførste lade det gøre i Stand, saa det i Fremtiden kan forordnes til saadanne Værelser, som der bliver tilsagt. Da det Træhus paa Slottet, hvori Kongens Fader og Moder boede, ligeledes skal være meget bygfældigt, fordi det er højt bygget og svagt paa Tømmer, skal han med det allerførste lade det gøre et Loft lavere og lade det gøre i Stand med Sparrer, Loftter, Tag og andet. Alle Udgifterne skal han indskrive i Regnskabet. J. T. 4, 220.

— Miss. til samme. Da han i Anledning af den tidligere Ordre¹ til at lade Palli Fasti til Mindstrup faa noget Bygningstømmer af Skovene under Silkeborg har begæret at faa at vide, hvor meget Tømmer han skal lade Palli Fasti faa, befales det ham at lade denne faa Tømmer for en 50 Dlr. Kongen har endvidere bevilget, at Fru Karine Gyldenstjerne, Holger Rosenkrantz's Enke, i Silkeborg Skove for en rimelig Betaling maa faa 16 Bjælker, de længste, Skovene uden Skade kunne taale, dog skal han nøje paase, at det ikke bliver til Skade for Skovene. J. T. 4, 221.

— Miss. til samme om, at Kongen har eftergivet Lenov² Kirke de Sten og den Kalk, som er kommen dertil fra Silkeborg Slot. Udt. i J. T. 4, 221 b.

— Miss. til Caspar Markdaner. For nogen Tid siden er der truffen den Aftale med Herman Stenhugger, at han skal lave Kongen en Brønd af hugne Sten paa Koldinghus ligesom den paa Haderslevhus. Da Herman Stenhugger nu har Stenene til Stede og har begæret med det allerførste at maatte tage fat paa

¹ 20. Nov. 1590. ² Linna, Gerz H.

Arbejdet, skal Caspar Markdaner anvise ham, hvorledes Brønden bedst kan laves, og siden paa det nøjeste muligt er slutte Kontrakt med ham om, hvad han skal have for at lave Brønden, meddele Regeringsraadet det, for at det kan vide at rette sig derefter, og i denne Sag have Kongens Bedste i tilbørlig Agt. J. T. 4, 220 b.

4. Febr. (Dronningberg). Aab. Brev om, at Mickel von Vesselberg maa faa 4 Læster Rostockerøl sise frit. Udt. i Sj. R. 13, 171.

— Miss. til Mandrup Parsberg. Hoslagt sendes ham en Supplikats fra disse Brevvisere, Hr. Mickel Jensen, Sognepræst i Kongselef i Norge, og Jens Nelsen i Aggershus Len, hvori de klage over, at en dem med Rette tilfalden Arv efter Oluf Mickelsen i Horsens forholdes dem af Morten Mickelsen, der vil tilholde sig Arven, og desuden begære, at de maa blive hjulps til deres Ret og uden videre Omkostning end den, de have anvendt paa deres lange Rejse, maa faa, hvad der med Rette tilkommer dem. Han skal sørge for, at der uden vidtløftig Forhalelse, Kost og Tæring og deres Nærings Forsømmelse vederfares dem, hvad Lov og Ret er, saa Kongen kan blive forskaanet for videre Overløb af dem. J. T. 4, 221 b. K.

— Miss. til samme. Hoslagt sendes ham en Supplikats fra denne Brevviser, Anders Pedersen, hvori denne beretter, at der efter hans Faders, Moders og Broders Død er tilfalden ham og hans Søkende en i Mandrup Parsbergs Len i Vor Herred i Katstrup By liggende Bondegaard, kaldet Kiersgaard, og en Part i to Gaardes Ejendom, kaldede Ofverlund og Nederlund. Da Broderen Jens Kierdt, hvem alle hans Søkende havde tilladt at besidde nævnte Bondegaard, var død, har hans Enke giftet sig igen med en anden Karl, og de besidde og tilholde sig nu i Forening Bondegarden i Henhold til nogle Købebreve, der skulle være erhvervede, siden Jens Kierdt og hans Enke kom i Gaarden, hvilke Breve dog, efter Anders Pedersens Mening, ikke ere saa lovlig forhvervede og gjorde for Ting eller Dom, som det sig burde, en Del heller ikke i det Herred, hvori Godset ligger. Mandrup Parsberg skal med det første undersøge Sagen, hjælpe Anders Pedersen og hans Medarvinger saa meget, som Ret er, og tale med Landsdommerne i Nørrejylland om, hvis Sagen kommer ind for dem, da nøje at undersøge, om Købebrevene ere saa lovlig forhvervede, som det sig bør, og hjælpe Anders Pe-

dersen til Lov og Ret, saa Kongen kan blive fri for videre Overløb af ham. J. T. 4, 222.

4. Febr. (Dronningborg). Miss. til samme. Da Claus Glambek, der havde Kronens og Kirkens Parter af Korntienden af Hornberg Sogn i Ning¹ Herred i Fæste, nu er død, har denne Brevviser, Siger Nielsen i Harum², paa menige Sognemænds Vegne begæret at faa Tienden i Fæste mod at svare det Stedsmaal, som skal gives af begge Tiendeparter, hvilket Kongen ogsaa har bevilget. Da Erik Lange, Embedsmand paa Biugholm, der har Ning Herred i Befaling, imidlertid ikke er til Stede, har Kongen bestemt, at Mandrup Parsberg skal bortfæste Kronens Part af Tienden og paa Kronens Vegne oppebære baade Stedsmaalet og Afgiften deraf samt paase, at Stedsmaalet af Kirkens Part bliver betalt til Kirkeværgerne og ført Kirken til Regnskab. Mandrup Parsberg skal derfor nu bortfæste Kronens Part til Siger Nielsen paa menige Sognemænds Vegne og sørge for, at han fæster Kirkens Part af Kirkeværgerne. Naar Siger Nielsen har betalt Stedsmaalet af Kronens og Kirkens Part eller stillet nøjagtig Forvaring derfor, skal han levere ham vedlagte Brev paa Tienderne. J. T. 4, 222 b.

— Miss. til samme. Denne Brevviser, Laurits Skriver i Skoufby, har berettet, at han af Kongens Fader er bleven forlenet med Skoufby Sognetiende³, fordi han i nogle Aar havde tjent som Slots skriver paa Skanderborg og desuden skulde paase, at intet ulovligt skædes i de ham betroede Skove, men at Tienden for kort Tid siden er fratrækt ham. Da han derhos har begæret, at han fremdeles maa beholde Tienden baade for hans tidligere Tjenestes Skyld, og fordi han stadig er villig til at tage Vare paa Skovene, befales det Mandrup Parsberg at lade ham beholde Tienden indtil videre og lade ham blive ved at være Skovrider over de ham tidligere betroede Skove. J. T. 4, 223 b.

— Miss. til samme. Hoslagt sendes ham en Supplikats fra denne Brevviser, Jens Eriksen i Øritsløf, hvori denne paany klager over, at der gøres ham Hinder paa noget Bondegods, nemlig en Skov og Eng, kaldet Bøgskouf, som hans afdøde Fader har pantsat til afdøde Mogens Pedersen, og som Giordt Pedersen til Tyrestrup hidtil har haft i Brug, idet nemlig en af Giordt Pedersens Tjenere nu vil tilholde sig dette Gods og fordele ham til at

¹ c: Nim. ² Havrum, Nim H. ³ 18. Dec. 1660.

give ham Skøde derpaa. Det befales Mandrup Parsberg at hjælpe Jens Eriksen til at komme til Ende med sin Modpart og faa sin Ret, saa Kongen kan blive fri for hans mangfoldige Overløb. J. T. 4, 224.

4. Febr. (Dronningborg). Miss. til Lodvig Munk paa Ørum. Borgemestre og Raad i Aalborg have paa egne og Borgerskabets Vegne klaget over, at han lægger Arrest paa det Korn og andet, som de købe i Thy i Ørum Len, idet han mener, at deres Køb strider mod Kongens Forbudsbreve¹ mod Forprang og Landkøb. Da Kongens Breve imidlertid ikke kunne forstaas saaledes, at de skulle forhindre Borgerne i deres Handel med Korn og andre Varer, skal han igen ophæve den Arrest, han har lagt paa de Aalborg Borgers Korn og Varer, og uhindret lade dem købe i hans Len, ligesom de fra Arilds Tid have gjort. J. T. 4, 224.

5. Febr. (—). Bestalling for Claus Urne, at lade sig bruge til Lands og til Vands, hvor det befales. Han skal i aarlig Løn have 100 gl. Dlr. og en sædvanlig Hofklædning. Udt. i Sj. R. 13, 172.

— Bestalling for Caspar von Bring som Sadelmager med en aarlig Løn af 30 Dlr., en sædvanlig Hofklædning og N² Dlr. hver Maaned i Kostpenge, alt at regne fra 1. Jan. d. A. Han skal udføre det Arbejde, som Kongens Staldmester paalægger ham, og skal have fri Bolig, hvor og naar han arbejder hos Kongen. Sj. R. 13, 172.

— Forleningsbrev for Jens Christensen, Borger i Randers, der i afdøde Peder Pedersens Sted er beskikket til Forstander for Almindeligt Hospital sammesteds, paa Kronens Korntiende af Raarup og Biernager² Sogne, som Peder Pedersen ligeledes var forlenet med for sit Arbejde, kvit og frit; han skal til Gengæld være forpligtet til at føre godt Tilsyn med Hospitalet og ramme dets Bedste i alle Maader. J. R. 5, 165 b.

— Aab. Brev om, at Sognepræsteembedet i Glemming Sogn herefter altid skal have 2 Ørt. Korn aarlig af Dronningborg Slot i Stedet for de 2 Ørt. Korn, som Kongens Fader havde bestemt skulde svares dertil af Bispegaarden i Aarhus, men som ikke ere blevne ydede siden Udstedelsen af Forordningen⁴ om, at Præsterne skulle svare hver sin Lensmand, hvorfor den nuværende

¹ 20. Aug. 1599.

Dir. om Maaned.

² Tallet staar in blanco; i Kostpengeregistret opføres han med 5/2

³ Bjærgager, Hede H.

⁴ 19. Juni 1582.

Præst, Hr. Christen Pedersen, nu har anmodet om, at Kornet maa blive ydet ham i Overensstemmelse med Fundatsen. J. R. 5, 166.

5. Febr. (Dronningborg). Miss. til Jacob Seefeldt. Da Kongens Moder, der med det allerførste vil begive sig herfra til Kolding og derefter paa Rejsen til Brunsvig, har anmodet om at faa en af Raaderne med paa Rejsen og Mandrup Parsberg, hvem Kongen har skrevet til¹ om at paatage sig denne Rejse, har erklæret, at han er skrøbelig og er bange for ikke at blive saa rask inden den Tid, at han tør paatage sig den. anmoder Kongen ham om at paatage sig Rejsen, for at Dronningen ikke skal blive forhindret deri, og indrette sig paa at kunne møde i Kolding 21. Febr. med sin Kudskevojn og de Folk, han vil have med sig, derefter følge med Dronningen og blive hos hende, indtil hun igen kommer her ind i Riget. Hvis Mandrup Parsberg forinden bliver saaledes tilpas, at han kan paatage sig Rejsen, vil Kongen have Jacob Seefeldt fritaget derfor, men han bedes holde sig beredt til at kunne rejse. Kongen forlader sig paa, at han er villig, og vil bekende det med al Gunst og Naade. J. T. 4, 224 b.

— Aab. Brev om, at Jomfruerne Helvig og Kirstin Ulfeld til Østergaard indtil videre maa give Penge i Stedet for Korn af Malli[n]g Sognetiende. Udt. i J. R. 5, 166 b.

— Miss. til Knud Brahe. Da Sognemændene i Tulstrup Sogn have berettet, at deres Sognekirke i alle Maader er meget bygfældig og har saa ringe Forraad, at den ikke kan istandsættes med dens egen Indkomst, hvorfor de have begæret nogen Hjælp af andre Kirker, skal han undersøge, hvilke Kirker i Herredet² der ere ved godt Forraad og ikke selv have Bygning fornøden, og give Ordre til, at de skulle komme Tulstrup Kirke til Hjælp, enhver efter dens Forraad og Formue. J. T. 4, 225.

— Miss. til Kapitlet i Aarhus. Kongen har bevilget, at Laurits Røstrup maa faa den Kapitlet tilhørende Saubro Mølle, der ligger meget belejligt ved hans Gaard³, til Mageskifte, da han har tilbudt at ville udlægge Kapitlet godt Gods i Stedet, som det kan være tilfreds med. Kapitlet skal undersøge, hvor han vil udlægge det Vederlag, og siden lade Mageskiftet gaa for sig, men paase, at det i alle Maader faar Fyldest. J. T. 4, 225 b.

6. Febr. (—). Miss. til Envold Kruse om at betale Detlef

¹ 27. og 31. Jan. 1591. ² Ring Herred. ³ Røstrup, Saubro H.

Holck, hvad han har til gode af sin Pension af Københavns Slot, saa han en Gang for alle kan blive betalt. Udt. i Sj. T. 18, 9 b.

6. Febr. (Brenningborg). Miss. til Frants Rantzau om at betale Sognepræsten til Lenov¹ Kirke, hvad denne har lagt ud til Kirkens Istandsættelse, da Kirken ikke er saa formuende, at den selv kan betale det, og siden føre det til Udgift i sit Regnskab. Udt. i J. T. 4, 226.

7. Febr. (—). Bestalling for Rasmus Lodvigsen, Raadmand i Malmø, som Tolder og Sisemester sammesteds. Han skal oppebære Kronens Told, Sise og anden Rettighed af Tyskøl, Pryssing, Vin, anden fremmed Drik og hvilke andre Varer, som indføres og sælges i Byen eller udskibes derfra, ligesaa af Heste, Øksne og Kvæg, som udskibes derfra. Endvidere skal han have Kronens Salteri under Høstfiskeriet i Befaling. Han skal aarlig gøre Rentemesteren Regnskab og rette sig efter dennes Ordre. Hans Regnskab skal regnes fra førstkommende 1. Maj. For sin Tjeneste skal han have samme Løn og Genant, som den tidligere Tolder Peder Jude har haft. Sk. R. 2, 58.

— Aab. Brev, hvorved det — da Morten Nielsen, Borger i Kerteminde, har berettet, at mange af Riberhus Lens Bønder, medens han var Ridefoged i Lenet, ere komne til at restere med Landgilde og anden Rettighed, hvilket forhindrer ham i at gøre sit Regnskab klart — paalægges Kongens Fogder, Embedsmænd, Dommere, Herredsfogder, Birkefogder og alle andre Dommere at hjælpe Morten Nielsen eller hans Fuldmægtige med at indkræve den Restance, som han kan bevise at have til gode hos Bønderne i Riberhus Len. Hvis nogen mod Dom og Ret nægter at betale, skulle de hjælpe ham til at faa Lov og Ret over dem. F. og Sm. R. 2, 36 b.

— Aab. Brev om, at Kirkeværgerne for Halling Kirke i Galten Herred i de næste 2 Aar maa oppebære 3 Ørt. Korn af en jordeggen Bondegaard i Halling Sogn til Kirkens Bygning, dog skulle de udelukkende anvende den dertil og gøre Regnskab for Anvendelsen. J. R. 5, 167.

8. Febr. (—). Pasbord for Cornelius Cuperen, Kongen af Navarras Tjener, til frit at føre Jærnkugler fra Sverrig gennem Sundet. Udt. i Sj. R. 13, 172 b.

¹ Linaa, Gern H.

9. Febr. (Brenningberg). Miss. til Absolon Gjæe og Axel Brahe. Da Kongen paa den sidste Herredag i Kolding er bleven overløben med mange Klager fra Kronens Tjenere i Visenberg Birk over Jomfru Magdalene Emiksdatter til Grøftebiere, som har nævnte Birk i Forlening, har han ladet aaben Befaling¹ udgaa til dem og andre Raader og gode Mænd om enten at forlige de stridende Parter i Mindelighed eller dømme dem imellem. Da han imidlertid stadig besværes med idelige Klager fra Bønderne og ikke ved, om disse Klager i Henhold til ovennævnte Befaling have været i Rette for dem, saa han derefter kan give nogen rigtig Besked paa de hoslagte Klager, befales det dem, saafremt disse Klager ikke allerede have været i Rette for dem, da at stævne dem i Rette for sig og enten forlige Parterne i Mindelighed eller dømme dem imellem, saafremt de da bør dømme i disse Sager. Hvis en Sag allerede har været i Rette for dem, men Parterne ikke ville lade sig nøje med deres Bilæggelse eller Dom, skulle de med det allerførste tilskrive Regeringsraadet al Besked, saa det derefter kan give Klagerne tilbørlig Besked, hvis de yderligere henvende sig til Kongen. F. og Sm. T. 2, 174.

10. Febr. (—). Miss. til Gabriel Kaas. Denne Brevviser, Peder Søfrensen, Borger i Næstved, har paa sin Hustrus Vegne berettet, at hendes Broder Peder Egbye, der tjener Gabriel Kaas, for nogen Tid siden, baade ham og hans Hustru uvitterligt og mod deres Vilje, har solgt fra hende og hendes Arvinger hendes Part i en Gaard og to Boder i Næstved, som var tilfalden hende efter hendes afdøde Fader, og ligesaa en af hendes Brødres Part i samme Gaard og Boder, hvilken Part Peder Søfrensen havde tilhandlet sig. Peder Søfrensen, der ofte har forfulgt Peder Egbye med Lovmaal for denne Sag, men alligevel ladet den falde for Gabriel Kaas's Skyld, har nu ansøgt om, at der maa vederfares ham Lov og Ret mod Peder Egbye. Da Kongen tidligere har paabudt Gabriel Kaas at skille sig af med Peder Egbye, der formødelst forskellige grove og modvillige Gerninger mod Borgerne i Næstved efter sin egen Forpligtelse havde fortjent at blive tilbørligt straffet, hvilken Skrivelse Gabriel Kaas dog aldeles ikke har agtet, idet han stadig har Peder Egbye i sin Tjeneste, befales det ham nu enten straks at skille sig af med Peder Egbye, saa denne kan komme til

¹ 30. Juli 1590.

at staa dem til Rette, der have noget at klage over ham, eller tilholde ham til uden videre Forhaling at stille sin Svoger Peder Søfrensen tilfreds for hans Tiltale paa hans Hustrus Vegne til ham. Sj. T. 18, 10.

10. Febr. (Dronningborg). Oprejsningsbrev for Niels Jensen i Kvorning i en Sag angaaende en Stud, som han mistede ved sidste St. Mortens Dags Tid, men ingensteds har kunnet opspørge, hvorfor Sagen er bleven fortiet og ikke lovlig forfulgt. J. R. 5, 167.

— Aab. Brev om, at Hr. Anders Poulsen, Sognepræst til Almind, igen maa faa en Ejendom, kaldet Odomark¹, Skov og Eng tilsammen, tilbage, da han har berettet, at den for nogen Tid siden² er bleven bortskiftet fra Almind Præstegaard, uden at der er givet Vederlag derfor. J. R. 5, 167 b.

12. Febr. (—). Miss. til Caspar Paslig. Han har berettet, at Lauge Beck til Førsløf, Landsdommer i Sjælland, har ladet gøre en Oldingegang mellem Beldringe og Hastruppe Marker, og at en Del af Oldingene har fragaaet Kronens Tjenere i Hastruppe en stor Del baade Sædeland og Engbjærgning; da der straks efter er sat Markeskølspele, kan det formodes, at denne Oldingegang med Tiden vil komme Kronen til Skade paa dens Ejendom, saafremt det ikke i Tide forekommes. Da der ikke kan gøres noget i den Sag, førend Kongen selv kommer over til Sjælland, skal Caspar Paslig lade den bero indtil den Tid. Kongen vil saa paa Caspar Pasligs Anfordring lade udgaa aaben Befaling til gode Mænd om at afsige Kendelse om Markeskellet, hvilken Befaling han skal tilbyde Lauge Beck. Dog skal han, hvis Lauge Beck imidlertid vil begynde noget med Vidnesbyrd eller andet, svare dertil, saa vidt han med Lov og Ret kan gøre. Saasnart Kongen kommer til Sjælland, skal han straks kræve Befalingen i Kancelliet. Sj. T. 18, 10 b.

— Miss. til Rentemester Envoldt Kruse om at betale Fru Maren Paals Husbonde 100 Dlr., som Kongen har skænket Fru Maren Paal, og indføre dem i sit Regnskab, hvorefter de skulle blive godtgjorte ham. Kopi (Bil. t. Rentemesterregnsk.).

— Bestalling for Hans Jourgensen, Borger i Vejle, paa at syde og samle Salpeter i Fyen [ligelydende med

¹ Ødum Mark, Lyngaard H.

² 9. Juli 1681; jvfr. 10. Marts 1687.

Bestalling af 13. Marts 1590 for Jens Kremer]. F. og Sm. R. 2, 37 b.

12. Febr. (Dronningborg). Miss. til Frants Rantzau. Denne Brevviserske, Anne Pedersdatter, har berettet, at hendes Søn Oluf Fincke er bleven dræbt, da han var Underskriver paa Silkeborg, af Ladegaardsfogden sammesteds; efter at Ladegaardsfogdens Slægt var bleven forligt med hende om at skulle give hende 42 Dlr. og yderligere være efter hendes Vilje, er Ladegaardsfogden død, og Skrивeren paa Silkeborg har da af hans Bo udtaget Gods for det Beløb, han skulde betale hende, og desuden den ifaldne Landebod, idet han foregav, at Oluf Fincke skyldte ham saa meget paa hans Regnskab, hvilket hun formener er urigtigt. Frants Rantzau skal med det første undersøge Sagen og hjælpe hende, saa meget Ret er, saa Kongen kan blive fri for videre Overløb. J. T. 4, 226.

— Miss. til samme om at lade Las Jensen i Sebye¹, der er falden ned fra Kirketaarnet og har slaet sit Ben itu, være fri for dette Aars Landgilde. Udt. i J. T. 4, 226 b.

— Miss. til Borgemestre og Raad i Randers om at lade Bolværket for Graven mellem Vaskerhuset og Peder Munks Gaard opbygge. Udt. i J. T. 4, 226 b.

— Miss. til Mandrup Parsberg om for en rimelig Pris at undsætte Kronens Bønder i Messinge og Stillinge med Sædekorn til deres Avls Behov. Udt. i J. T. 4, 226 b.

— Miss. til samme. Kronens Tjenere i Jexen under Skanderborg Slot have berettet, at Kongens Fader for nogen Tid siden har ladet 3 forfaldne Gaarde i Byen nedbryde og Ejendommen dertil lægge til de andre Gaarde i Byen, og at han derhos har eftergivet dem 3 Brændevin, som de foruden anden Landgilde plejede at svare af ovennævnte 3 øde Gaarde, men at disse 3 Brændevin desuagtet aarlig kræves af dem. Mandrup Parsberg skal undersøge Sagen og hvis de, som de sige, have Kongens Faders Brev² om Eftergivelsen, sende Regeringsraadet Besked derom, for at det kan vide at forordne, hvad Ret er. J. T. 4, 226 b.

— Miss. til Hans Lange. Peder Gyldenstjerne, Marsk og Embedsmand i Vestervig Kloster, har berettet, at der paaføres ham Trætte paa det Gods i Lundenes Len, han har faaet til

¹ Sebye, Gern H. ² 9. Maj 1584.

Mageskifte af Kongens Fader, og at Brevene, hvormed Godset skal forsvares, staa forseglede paa Lundenes. Da han derhos har begæret at maatte faa Vidisser af de Breve, der kunne bruges til Godsets Forsvar, skal Hans Lange i Nærværelse af Jens Mogensen til Sindinggaard, Sekretær, eller en anden god Mand lade Peder Gyldestjerne faa Vidisser af de Breve, der angaar det Gods, han har faaet til Mageskifte, men passe paa, at han ikke faar Vidisser af Breve, der kunne skade Kronen paa dens Gods og Ejendom. J. T. 4, 227.

12. Febr. (Dronningborg). Miss. til Nels Skram. Da Broen ved Dronningborg er meget bygfældig og for Fares og Ubelejligheds Skyld i Tide maa istandsættes, skal han med det allerførste lade Broen opføre fra ny af med Stene, Piller og alt andet. Da Taget paa Husene paa Slottet ogsaa er meget forfaldent, skal han købe 4 eller 5 Tusinde Tagsten og dermed lade Taget istandsætte saa meget som muligt. Udgiften til Broen og til Tagstenene skal han indskrive i Regnskabet. J. T. 4, 227 b.

13. Febr. (—). Aab. Brev om, at Jacob Møller, Borgemester i Malmø, i Betragtning af den store Skade, han beretter at have lidt paa Skib og Gods til forskellige Tider og paa forskellige Steder udenlands, hvorved han er kommen meget til Agters, indtil videre aarlig maa oppebære $\frac{1}{2}$ Læst Rug, $\frac{1}{2}$ Læst Byg, $\frac{1}{2}$ Læst Havre, 1 Td. Smør, 3 Fedesvin og 2 fede Slagteokse af Malmøhus Slot. Sk. R. 2, 59 b.

— Aab. Brev om, at Borgemestre og Raad i Malmø, der 1589¹ fik Tilladelse til i de næste 2 Aar at oppebære al den Told og Sise, der falder i Byen, til Byens Befæstning, hvilke 2 Aar snart ere udløbne, i endnu ét Aar efter de 2 Aars Udgang maa oppebære Halvparten af den Told og Sise, der falder i Byen, til Byens Befæstning, for at denne kan have des bedre Fremgang, dog indbefattes herunder ikke Tolden af de Staldokse, der drives gennem Byen, eller de Toldsild, der falde for Byen, hvilke skulle komme Kronen alene til Bedste. Sk. R. 2, 60.

— Miss. til M. Mogens Matsen om at skaffe Rasmus Lauritsen, Kongens Sanger, der har tjent en 7 Aar i Kongens Faders og Kongens Kantori, et Kald i Skaane Stift. Sk. T. 2, 107. (Tr.: Dsk. KL. II. 483 f.)

¹ 19. Juni.

13. Febr. (Dronningborg). Miss. til Gabriel Sparre. Fru Inger Oxe, Jørgen Brahes Enke, har begæret at faa et Stykke Jord, der ligger under Dalby Kloster, som han er forlenet med, til Mage-skifte. Det befales ham at lade hende faa Jorden, men passe godt paa, at Kronen i alle Maader kan faa Fyldest i det, hun vil udlægge i Stedet. Sk. T. 2, 108.

— Aab. Brev om, at Sognepræsteembedet til Saal og Tuorsø Kirker herefter aarlig skal have 40 Læs Ved og Olden til 16 Svin, fri for al Oldengæld, i Drotningborg Skove, da Sognepræsten Hr. Jens Mickelsen har berettet, at Skoven til Præstegaarden i Saal er bleven hortskiftet derfra af Kongens Fader for et andet Stykke Skov, og at dette siden ogsaa er blevet bortskiftet derfra, saa der nu slet ingen Skov er til Præstegaarden, hvoraf han kan have nødtørftig Ildebrændsel og Olden til sine Svin; dog maa Sognepræsterne saa herefter aldeles ikke befatte sig med de fra Præstegaarden bortskiftede Skove, saafremt de ikke ville have dette Brev forbrudt. J. R. 5, 168.

— Aab. Brev om, at Peder Mickelsen, forhen Skolemester i Randers, der for nogen Tid siden har faaet Ekspektancebrev paa et Vikarie i Aarhus Domkirke, hvormed det dog trækker ud, aarlig maa oppebære 15 Dlr. af Drotningborg Slot, indtil han kan faa Vikariatet, da han nu slet ingen Indkomst har. J. R. 5, 168 b.

— Aab. Brev om, at Hr. Peder Nielsen, Prædikant i Almindeligt Hospital i Randers, der har klaget over, at han kun har saare ringe Besolding og lider stor Mangel paa Ildebrændsel, indtil videre aarlig maa faa 40 Læs Ved af Skovene under Drotningborg Slot. J. R. 5, 169.

— Aab. Brev om, at Søren Blymester, saafremt han overlever Søren Simensen i Odder, uden Indfæstning maa faa det Bol, denne nu bor i, dog skal han svare sædvanlig Landgilde deraf til Lensmanden paa Aakier. J. R. 5, 169 b.

— Miss. til Mandrup Parsberg. Da Kongens Moder og Kongen igen ville rejse til Koldinghus og Kongens Moder paa Onsdag [17. Febr.] vil rejse til Skanderborg og om Torsdagen til Jelling, skal han sørge for, at hun bliver tilbørlig underholdt paa Slottet, og at hendes Følge og Gods blive befordrede under Vejs med Vogne, hvor det er nødvendigt. Erik Lunge i Nørvangs Herred har faaet Ordre til efter Mandrup Parsbergs Til-

sigelse at beordre Kronens og Adelens Bønder i Herredet til at møde, hvor de tilsiges, og befordre Dronningens Følge og Gods til Jelling. Da Kongen selv om Torsdagen vil rejse til Hafverballegaard, om Fredagen til Skanderborg og om Lørdagen til Horsens, skal han baade paa Skanderborg og i Horsens sørge for, at Kongen kan faa godt Natteleje, og at hans Folk kunne blive befordrede med Vogne. J. T. 4, 229.

13. Febr. (Dronningborg). Miss. til Erik Lunge om efter Tilsigelse af Mandrup Parsberg at give Kronens og Adelens Tjenere i Nærvongs Herred Ordre til at møde, hvor de tilsiges, for at befordre Dronningen og hendes Følge og Gods til Jellinge. Udt. i J. T. 4, 228 b.

— Miss. til Knud Brahe. Da Kongen paa Torsdag vil rejse herfra til Koldinghus og vil have Natteleje paa Hafverballegaard, skal han sørge for alt fornødent, baade for bekvemme Løsementer og andet og for Vogne, der næste Dag kunne føre Kongens Følge og Gods til Skanderborg og de Raaders og Hof-tjeneres Folk og Gods, der ikke stedse skulle følge med Kongen, til Horsens. Der er skrevet til Chresten Skeel, Embedsmand paa Aakier, om at lade Bønderne i Hadts Herred møde paa Vejen ved Kindeløf Bæk for at modtage Folkene og Godset og føre dem til Horsens. J. T. 4, 229 b.

— Miss. til Oufve Lunge, Lodvig Munk og Johan Rud. Peder Skram Ifversen har berettet, at han for nogen Tid siden i Viborg ved Nattetid er bleven overfaldet, slået, hamlet og ildt behandlet af Brødrene Henrik, Erik og Nels Friis, Sønner af Palli Friis til Vaskergaard, og tilmed har mistet sin ene Haand, og han har, da han mener, at det ikke er gaaet saa rigtigt til, som det burde, anmodet om, at de 3 Brødre maa blive gjorte haand-faste til Rettens Udføring. Da (i Brevet til Lodvig Munk: Henrik Friis's Gaard Vinum ligger i Thye i Ørum Len — i Brevet til Oufve Lunge: Nels¹ Friis skal have Halvparten af en Gaard i Vendsyssel under Aalborg Slot, i hvilken Gaard Las Friis har den anden Halvpart — i Brevet til Johan Rud: Erik Friis's Gaard Vaskergaard ligger i Beuling Len), skal Lodvig Munk (Oufve Lunge, Johan Rud) tage Haanden af Henrik Friis (Nels Friis, Erik Friis) paa, at han vil blive til Stede, indtil Peder Skram eller hans Fuldmægtige

¹ J. T. har her formentlig ved en Fejlskrift: Henrik.

have forfulgt de Lovmaal, de have til ham og hans Brødre for den Sag; hvis han ikke med Haand og Mund vil love det, skal Lodvig Munk sørge for, at han bliver til Stede og svarer til sin Gerning. J. T. 4, 228¹. Jvfr. 27. Sept. 1590.

13. Febr. (Dronningborg). Miss. til Tolderne i Assens, Ribe og Kolding. Da Kongen skylder Thomas Jacobsen, Borger i Flensborg, en mærkelig Sum Penge for Varer, der ere udtagne hos ham, og Thomas Jacobsen har anmodet om at faa sin Betaling, skulle de hver betale ham eller hans Fuldmægtig 2000 Dlr. af Tolden, tage Kvittans derfor og indføre den i deres Regnskab. J. T. 4, 228 b.

— Miss. til Mandrup Parsberg. Denne Brevviserske, Kirstine Andersdatter i Dauding, har berettet, at hun har 6 faderløse Børn og ikke anden Underholdning til sig og dem end den Bondegaard i Dauding, hun bor i, og hvoraf der svares Skyld og Gæsteri til Skanderborg Slot. Kongens Fader havde givet hende Brev² paa at være fri for Gæsteriet, men sidste Sommer har Kongen befalet ham at oppebære Gæsteriet til Slottet, og hun har derfor nu begæret, at hun maa blive fritaget for Gæsteriet i nogle Aar. Da hendes Vilkaar ere saadanne og hun tidligere har haft Kongens Faders Brev paa at være fri for Gæsteri, skal Mandrup Parsberg fremdeles lade hende være fri. J. T. 4, 230.

— Miss. til Nels Skram om at levere Sognemændene i Støfringe Sogn 8 Ørt. Korn til deres Kirkes Bygning og føre det til Udgift i sit Regnskab. Udt. i J. T. 4, 230.

— Miss. til samme. Denne Brevviser, Las Let i Ensløf, har berettet, at han bor paa en alfar Vej, men kun har ringe Engbjergning at faa Hø af til de Godtfolks Heste, der komme forbi, og at han i den Anledning har anmodet Nels Skram om at maatte faa i Fæste en lille Holm ved Hornbek, kaldet Myrekrog, som tidligere har ligget til Mariager Kloster og nu bruges af en Borger i Randers, men Nels Skram har erklæret ikke at kunne lade ham faa den uden Kongens Tilladelse. Da han har stor Søgning baade af Kongens egne Folk og Adelens Tjenere, skal Nels Skram lade ham faa Holmen i Fæste for et rimeligt Stedsmaal og en aarlig Afgift til Slottet af 2 gamle Dlr. J. T. 4, 230.

— Miss. til Hans Lange. Da Fru Marine Jul, Erik Rosen-

¹ Det indførte Brev er stilet til Ludvig Munk. ² 9. Maj 1584.

krantz til Langtinde Enke, er bange for, at de Sognetiender, som hendes afdøde Husbonde har haft i Fæste, skulle blive hende frafæstede, og derfor har anmodet om at maatte beholde dem for tilbørlig Indfæstning og Afgift, befales det ham at bortfæste disse Tiender til hende for en rimelig Indfæstning og Afgift. J. T. 4, 230 b.

15. Febr. (Dronningborg). Miss. til Peder Brahe, der har meddelt, at han nu har det saltede Kød til Stede, som han tidligere har faaet Ordre til at købe, men ikke har Penge nok af Slottets Indkomst til at betale det med, om at betale saa meget, han kan, og hvis han lægger noget ud af sit eget, optagne det: Kongen vil saa sørge for, at det skal blive ham betalt paa Rentekammeret. Sk. T. 2, 108.

— Miss. til Nels Skram. Da disse Brevvisere, Jens Christensen i Leerbeck¹, Christen Jensen i Hvidsten, Jep Griis i Lemb og Anders Kiildsen i Onsildt, have klaget over, at de som Delefogder besværes meget med Rejser baade til Herredsting og Landting, og i den Anledning have anmodet om at faa noget af deres Landgilde eftergivet, skal han fritage dem for Halvparten af dette Aars Landgilde. J. T. 4, 231.

— Miss. til samme. Kongen har for denne ene Gang eftergivet Thomas Gregersen, Møller i Dronningborg Mølle, 2 Tdr. Landgildeaarl, da Aalefiskeriet formedelet den store Tørke har slaaget sig meget nogle Aar. Udt. i J. T. 4, 231.

16. Febr. (—). Livsbrev for Ifver Grøn paa Kronens Tiende af Hvidbiørg Sogn, hvoraf han aarlig skal svare 3 Tdr. Rug, 13 Tdr. Byg og 8 Tdr. Havre, og paa Kirkens Tiende af samme Sogn, hvoraf han aarlig skal svare den samme Afgift, til Gengæld for, at han har afstaaet det Brev, som Kongens Fader havde givet hans afdøde Moder² paa 20 Dlr. og 24 Lod Sølv. Udt. i J. R. 5, 170.

— Miss. til Jørgen Friis, Landsdommer i Nørrejylland, om at lade Kronens Bønder i Liusegaards Herred faa det Bygnings- og Vogntømmer, de behøve, i Kronens Skove i Herredet, men paase, at det sker med den mindst mulige Skade for Skoven. Udt. i J. T. 4, 231 b.

— Miss. til Hendrik Belov. Han har, i Anledning af den tid-

¹ Formodentlig Leerbyørg, Galten H.

² Berete Johannsdatter Bagge.

ligere Ordre til at lade opføre et Hus af Grund paa Skivehus, indberettet, at det ikke kan ske uden stor og unyttig Bekostning, da Fundamentet vil komme til at koste meget, og har derfor foreslaaet, at der i Stedet sættes et Hus muret mellem Stænger. Dette bifaldes, og det befales ham med det første at meddele Regeringsraadet, hvor meget Tømmer han har i Forraad og hvormeget han yderligere behøver, for at det manglende i Tide kan blive forskrevet fra Norge. Med Hensyn til Borgerne i Skives Misbrug af den Jord skal der forholdes efter de af Kongens Fader og Kongen selv derom udstedte Breve¹, hvis Overholdelse han skal paase. J. T. 4, 231 b.

17. Febr. (Dronningborg). Miss. til Borgemestre og Raad i København om, at Sagen mod Margrete Jacob Skrivers maa opsættes, indtil Admiral Peder Munk selv kommer der over til Landet. Sj. T. 18, 11. (Tr.: KD. IV. 700.)

— Miss. til nogle Herremænd. Da den Befaling², som Kongens Fader har ladet udgaa til dem om Trætten mellem Kansler Nels Kaas og Oufve Lunge til Odden paa den ene og Nels Mouritsen til Tustrup paa den anden Side, ikke er bleven udført i Kongens Faders Tid, befales det dem med det allerførste at mødes og udføre Befalingen. J. T. 4, 232.

18^a. Febr. (Heldinghus). Aab. Brev, hvorved det forbydes alle at rejse Dele eller Delemaal paa Jacob Trolle til Brødtagger, Sekretær, eller det Gods, han har i Forsvar, saalænge han er paa Rejsen til Tyskland med Kongens Moder og 6 Uger efter hans Hjemkomst, dog maa han saa heller ikke i den Tid paaføre andre Lovmaal eller Forfølgning. Sj. R. 13, 172 b.

21. Febr. (Vejle). Aab. Brev om, at Johan Worm, Borger i Aarhus, for denne ene Gang maa udføre 6 store Øksne af Riget til Skibs. Udt. i J. R. 5, 170.

22. Febr. (Horsens). Miss. til Mandrup Parsberg. Da Kongen har bevilget, at Fru Birgitte Rosenkrantz, Claus Glambeks Enke, maa faa Kronens og Kirkens Parter af Korntienden af Hvering⁴ og Kvorning⁵ Sogne i Fæste efter hendes nu afdøde Husbonde, skal Mandrup Parsberg, naar hendes Fuldmægtige besøge ham med dette Brev, bortfæste Kronens Part af begge Tien-

¹ Se 14. Marts 1581, 20. Aug. 1587 og 16. Juni 1589. ² 10. Febr. 1587. ³ 18. Febr. er muligvis en Fejlskrift for: 22. Febr., da det foran indførte Brev er af denne Dato; jvfr. ogsaa Dateringsstedet. ⁴ Hvering, Nim H. ⁵ Korning, Hætting H.

der til hende, give hende Brev derpaa og, naar hun har betalt Kirkeværgerne Stedsmaalet for Kirkens Part af begge Tiender, ligeledes give hende Stedsmaalsbrev paa denne Part, saa hun siden derefter kan kræve Kongens Stadfæstelse. J. T. 4, 232.

22. Febr. (Koldinghus). Aab. Brev om, at Anders Matsen, forhen Borgemester i Horsens, for denne Gang sise frit maa indføre 6 Læster Rostockerøl i Riget. Udt. i J. R. 5, 170.

— Aab. Brev om, at Borgemestre og Raad i Randers paa menige Borgeres Vegne i de næste 2 Aar maa oppebære den aarlige Byskat til Istandsættelse af de Broer og Bolværker ved Randers, som det paahviler Indbyggerne i Byen at holde ved Magt. De skulle gøre Regnskab for Anvendelsen. J. R. 5, 170 b.

— Aab. Brev, hvorved Niels Skrams aarlige Genant af Drotningborg Slot indtil videre forhøjes med 2 Læster Rug til 30 Tdr. Læsten, 2 Læster Malt til 36 Tdr. Læsten og 2 Læster Havre til 60 Tdr. Læsten, da Kongen har bragt i Erfaring, at han ikke er saa rundelig aflagt med Genant til de daglige Folks Underhold, at han længere uden stor Skade for sig selv kan bestride Bespisningen paa Slottet. J. R. 5, 171.

— Miss. til Mandrup Parsberg. Da de to hæmmelige Gange ved Skanderborg ere meget bygfældige og det vil kræve stor Bekostning, hvis de igen skulle istandsættes, skal han lade begge Gange nedbryde, den ene, som er muret mellem Stænger og gaar nede fra det store ny Stenhus til Broen, der gaar over Søen til Dyrehaven, den anden, som er gjort af Fjæle og gaar fra det nævnte store Stenhus hen imod Slotsporten. Hvad Tagsten, Mursten og gavnligt Tømmer, der findes, skal anvendes til Kongens Bedste. Han skal med det allerførste sætte et Plankeværk mellem Søen og Haven, hvor den ene Gang tidligere stod, saa vidt det gøres behov, og indskrive Udgiften i sit Regnskab. J. T. 4, 232 b.

— Miss. til samme. Mange Kronens Bønder og Tjenere i adskillige Byer og Sogne i Skanderborg Len have klaget over, at Kornet har slaaet sig meget for dem i Aar og at de daglig bruges til Slottet, saa en Del af dem ere blevne meget forarmede og ikke kunne faa det Korn og andet, som de behøve til deres Huses daglige Ophold, og de have derfor anmodet om at maatte faa det til deres Huses Ophold nødvendige Korn til Købs paa Slottet. For at de bedre kunne holde deres Gaarde ved Hævd og Magt, skal han

lade alle dem, der ere fattige og af ringe Formue, faa det Korn, de behøve, til Købs, 1 Td. Rug og Byg for 1 Dlr. og 1 Td. Havre for $\frac{1}{2}$ Dlr. J. T. 4, 233.

22. Febr. (Heldinghus). Miss. til Landsdommerne i Nørrejylland. Hoslagt sendes dem en Supplikats fra denne Brevviser, Jens Andersen i Faistrup, hvori han klager over, at Thomas Fasti, Embedsmand i Saubro Herred, har frtaget ham hans Gaard og uden Dom ladet ham med Hustru og Børn kaste ud. Hvis de mene, at det er en Sag, som de kunne dømme i, skulle de med det første stævne Sagen for sig og dømme Parterne endeligt imellem. J. T. 4, 233 b.

23. Febr. (—). Aab. Brev om, at Christen Rasmussen i Ølderup, Herredsfoged i Hadts Herred, der har klaget over, at han besværes meget med at holde Ting og med andre kgl. Bestillinger i Herredet, ligesom ogsaa med at holde Kongens Folk, og forhindres i sin Næring, maa være fri for Landgilde, Ægt, Arbejde, Gæsteri og anden Tyngelse af den Gaard, han bor i, saalænge han er Herredsfoged, derimod skal han svare sin Skat, naar saadan paabydes, og svare sin Part, hvis der gaar nogen samlet Skat af Gaarden. J. R. 5, 171 b.

— Mageskifte mellem Viborg Kapitel og Kronen. J. R. 5, 172. (Se Kr. Sk.)

— Aab. Brev om, at Hr. Jens Persen, Kapellan i Varde, der har berettet, at hans Hus, Gaard og alt, hvad han havde deri, er brændt ved ulykkelig Vaadeild, hvorved han er kommen i stor Armod, af Hensyn hertil maa faa Halvparten af Kronens Korntiende af Lunde Sogn, hvoraf han i Forvejen af Kongens Fader har faaet den anden Halvpart. Dette bevilges for de 3 første Aar. J. R. 5, 173.

24. Febr. (—). Miss. til Borgemestre og Raad i København om uden Forhaling og Opsættelse at dømme de af Kongens Undersaatter imellem, der søge Ret hos dem, da der daglig kommer Klager over, at de opsætte Sagerne. Sj. T. 18, 11 b. (Tr.: KD. IV. 700 f.).

— Miss. til Sten Maltessen. Johan Bucholt til Klinstrup har berettet, at Jørgen Mehr, Borgemester i Helsingør, siden 25. Juni 1588 er bleven ham 321 Dlr. skyldig for islandske Varer, hvilke Penge skulde have været betalte ham til sidste Paaske. Da det ikke er sket, har han begæret at maatte blive hjulpen til sin Be-

taling, for at han igen kan betale hvad han skylder paa Renteriet. Sten Maltessen skal foreholde Jørgen Mehr, at han endeligen maa betale Johan Bucholt Pengene, saa Kongen kan blive fri for videre Overløb, eller ogsaa hjælpe Johan Bucholt til, at der hos Borgemestre, Raad og Byfoged i Helsingør vederfares ham hvad Ret er. Sj. T. 18, 12.

24. Febr. (Koldinghus). Miss. til Jørgen Skram om af Slottet [Hald] at levere Hr. Nels Chrestensen, Sognepræst til Berring og Mammen Sogne, 15 Tdr. Korn til Hjælp til hans forfaldne Præstegaards Ophbyggelse. Udt. i J. T. 4, 234.

— Miss. til Mandrup Parsberg. Da Kongen har bevilget, at Nels Skram, Embedsmand paa Drotningborg, maa faa Kronens og Kirkens Parter af Korntienden af Lundum Sogn i Skanderborg Len og af Underup Sogn i Biugholms Len i Fæste for Indfæstning og sædvanlig Afgift efter nu afdøde Claus Glambek, skal Mandrup Parsberg bortfæste Kronens Part af begge Tiender til Nels Skram og, naar denne har betalt Kirkeværgerne tilbørligt Stedsmaal af Kirkens Part af Tienderne, give ham Fæstebrev baade paa Kronens og Kirkens Parter, for at han siden derefter kan kræve kgl. Stadfæstelse. J. T. 4, 234.

— Miss. til Frants Rantzau. Da denne Brevviser, Leinart von Brunsvig, Kongens Dyrevogter i Silkeborg Len, har berettet, at hans Besolding er bleven forringet, fordi det var lovet ham, at han skulde faa den Gaard, han bor i, kvit og frit, men at dette dog endnu ikke er sket, befales det Frants Rantzau indtil videre at lade ham besidde Gaarden, fri for Landgilde, Ægt, Arhejde og anden kgl. Tynge. J. T. 4, 234 b.

— Miss. til Ofre Lunge om at hjælpe Hr. Jens Christensen, forhen Kapellan og Skolemester i Sæby, til Lov og Ret i en Trætte mellem ham og Sæby Borgere. Udt. i J. T. 4, 234 b.

— Miss. til Kirkeværgerne for Torum og Selde Kirker. Afdøde Hermen Skeel til Jungitgaard har for nogle Aar siden, i Kongens Faders Tid, købt noget Kirkegods i ovennævnte to Sogne, og Albret Skeel til Jungitgaard har nu klaget over, at han ikke ved, hvor vidt dette Gods bør følge ham, og i den Anledning begæret Brev til dem om at begive sig i Regnskab med ham om Godset. Det befales dem at undersøge Sagen og siden begive sig i Regnskab med Albret Skeel om Godset. Hvis

det viser sig, at Albret Skeels Fader ikke har gjort Fyldest for Godset, skal Albret Skeel nu gøre det. J. T. 4, 235. Jvfr. 17. Juli.

25. Febr. (Noldinghus). Forleningsbrev for Christoffer Mickelsen til Østergaard paa Gaarden Snarup¹ i Beyls Sogn i Hvornum Herred og den øde Snarup Mølle derved, uden Afgift. J. R. 5, 173 b.

— Skøde til Søfren Villersen, Borger i Grenaa, paa et Stykke Hus, som staar øde baade paa Tag og Vægge og er blevet tilvurderet Kronen efter en Byfoged sammesteds, der ikke har kunnet gøre sit Regnskab klart. Huset skal holdes vedlige med god Købstadbygning med Tegtag, saa der altid kan svares tilbørlig Jordskyld deraf, hvilken skal erlægges i god Tid. Vil Søfren Villersen eller hans Arvinger sælge Huset, skulle de først tilbyde Kongen det, men vil han ikke købe det, maa de sælge det til enhver, der vil købe det. J. R. 5, 174.

— Miss. til Mandrup Parsberg om at undersøge, hvorvidt Rasmus Eriksen i Grumestrups Kvæg er død, og meddele Raadet det, for at dette, hvis det forholder sig saaledes, kan komme ham noget til Hjælp. Udt. i J. T. 4, 235.

— Miss. til Albret Friis om at lade Kronens Bønder i Gierndrup i Molt Herred under Riberhus faa Tømmer i Skovene til Nødtørft til deres Plov- og Vognredskaber. Udt. i J. T. 4, 235 b.

— Miss. til Landsdommerne i Nørrejylland. Godtslof Budde, Embedsmand i Burglum Kloster, har berettet, at han har en vigtig Trætte med Chresten Simensen, Borger i Viborg, og med det første agter at indstævne Sagen for dem, og at han vil forskrive nogle af sine gode Venner til Landstinget. Han er dog bange for, at Sagen skal blive opsat og ikke blive endelig paadømt i lovlig Tid, hvilket vil volde hans Venner stor Ulejlighed. Det befales dem derfor at dømme i Sagen, naar den bliver indstævnet for dem, saa den ikke bliver forhalet ud over den lovlige Tid. J. T. 4, 235 b.

— Miss. til Frants Rantzau. Da Sognemændene i Volbye Sogn have anmodet om at faa nogen Hjælp til Istandsættelsen af deres Sognekirke, der er meget bygfalden baade paa Tømmer og Tag og ikke kan istandsættes af dens egen Indkomst, skal han undersøge Sagen og siden give Ordre til, at de Kirker i Herredet², der

¹ Snarupgaard, Hølev Sogn, Hvornum H. ² Gern Herred.

have godt Forraad og ikke have behov at bygges paa, skulle komme Volbye Kirke til Hjælp, saa den kan blive genopbygget. J. T. 4, 236.

25. Febr. (Koldinghus). Lignende Miss. til Thomas Fasti om, at de Kirker i Saubro Herred, der ere ved Forraad, skulle komme Hadsten Kirke til Hjælp. Udt. i J. T. 4, 236.

26. Febr. (—). Miss. til Mogens Svav. Bendichts Rantzau til Megeltønder har berettet, at han har betalt en stor Sum Penge for Mogens Svavs afdøde Broder Marqvart Svav, og da Marqvart Svav ikke har efterladt sig nogen Gæld, men Forraad paa Penge, ligesom han ogsaa har haft Part i Harritsløf Hovedgaard og Gods, som nu er solgt, formener han, at Mogens Svav er pligtig til at arve Gælden saavel som Godset og Pengene og bør betale ham de af ham for Broderen udlagte Penge samt hvad Kost, Tæring og Skadegæld, han har lidt derfor, og han har derfor anmodet om denne Skrivelse til Mogens Svav. Det befales denne at stille Bendichts Rantzau tilfreds, saaledes som de selv kunne blive enige om, og uden Forhaling ordne Sagen saaledes, at Kongen kan blive fri for videre Overløb. F. og Sm. T. 2, 175.

— Miss. til Frants Rantzau. Da Fru Karine Gyldenstjerne, Holger Rosenkrantz's Enke, til Stiernholm, der for kort Tid siden fik Tilladelse til for Betaling at faa nogle Bjælker af Skovene i Silkeborg Len, nu har anmodet om at maatte faa nogle flere til hendes paabegyndte Bygning, befales det ham at lade hende faa endnu 9 Bjælker, lige saa store og lange som dem, hvorom han tidligere har faaet Skrivelse, og tage tilbørlig Betaling derfor; han skal paase, at de tages paa de Steder, hvor det er mindst til Skade for Skoven. J. T. 4, 236.

— Lignende Miss. til Mandrup Parsberg om for en rimelig Betaling at lade Fru Karine Gyldenstjerne hugge Træer til 25 Bjælker i Skanderborg Lens Skove. Udt. i J. T. 4, 237.

— Miss. til Anders Simensen, Hospitalsforstander i Kolding. Kongen har bevilget, at denne Brevviser, Nels Søfrensen i Gaarsløf, der har berettet at være bleven aldeles vanfør ved en uforvarende Ulykke og ikke at kunne fortjene sit Brød ved sine Hænders Arbejde, maa komme ind i Kolding Hospital og faa Underhold der for Livstid. Hvis han befindes at være Hospitalslem, skal Anders Simensen optage ham, saasnart der bliver Plads. J. T. 4, 236 b.

27. Febr. (Holdinghus). Miss. til Hans Johansen. Denne Brevviser, Niels Pedersen, har berettet, at Hans Johansen, der tidligere har faaet Ordre til at dømme i en Trætte mellem ham og Morten Brock, Landsdommer i Fyen, ogsaa nok har gjort det, men at han, skønt han ofte har begæret det, alligevel ikke kan faa Dommen beskrevet, i hvilken Anledning han har anmodet om, at der maa blive bevilget ham Stævning over Hans Johansen. Det befales Hans Johansen uden al Forhaling at give Niels Pedersen Dommen beskrevet, saafremt Kongen ikke skal bevilge den begærede Stævning. F. og Sm. T. 2, 178.

— Aab. Brev om, at Claus Jacobsen, Borger i Flensborg, der for nogen Tid siden har ladet føre noget Gods til Findmarken, for at sælge det til Bønderne, nu, da ingen maa bruge Handel dér mod de Privilegier, som Borgerne i Bergen, Kontoret paa Bryggen og Trondhjem Borgere have, har begæret Tilladelse til at lade et Skib løbe til Findmarken, saafremt han ikke kan forhandle det Gods og de Varer, han har sendt did, for at indtage Gods og Varer og indkræve det, han har til gode deroppe. Det tillades ham i den kommende Sommer at lade et af hans Skibe løbe til Findmarken for at indtage Godset og indkræve Restancen. Hvis han under det Paaskud handler mere med Undersaatterne sammesteds, end det allerede indførte Gods kan beløbe sig til, skal han have forbrudt Skib og Gods til Kronen. J. R. 5, 174 b.

— Aab. Brev om forskellige Bestemmelser vedrørende Hesteudførselstolden i Ribe. J. R. 5, 175 b. (Tr.: CCD. II. 585 ff.)

— Miss. til Nels Skram. Da der i Østrup staar et øde Stenhus uden Tag og andet Tilbehør, saa det i ingen Maade kan bruges, og da det ikke uden stor Bekostning kan istandsættes, skal han lade det nedbryde lige til Grunden, holde Stenene derfra i god Forvaring og til Sommer anvende dem til den Bro ved Dronningborg Slot, som han tidligere¹ har faaet Ordre til at bygge. De Sten, han ikke bruger til Broen, skal han opbevare og optegne, hvor mange det er, saa de siden kunne bruges, hvor det behøves. J. T. 4, 237.

— Miss. til Mandrup Parsberg. Denne Brevviser, Ifver Nielsen i Hem, fik for nogle Aar siden² af Kongens Fader Brev paa

¹ 19. Febr 1591. ² 16. April 1587.

Indtil videre at maatte være fri for Landgilde, Ægt og Arbejde af den Gaard, han bor i, mod at istandsætte Gaarden og forbedre den med gode Løsemønter og Stalde, saa Kongen og Dronningen kunde have deres bekvemme Værelse deri, naar de kom did. Da Kongen nu har erfaret, at dette er sket, og at Ifver Nielsen derved har sat sig i stor Borg og Gæld, har han bevilget, at Ifver Nielsen indtil videre maa nyde ovennævnte Frihed. J. T. 4, 237 b.

27. Febr. (Holdinghus). Miss. til Albret Friis. Borgemestre, Raad og menige Borgere i Varde have berettet, at de for nogen Tid siden have lidt stor Skade ved Ildebrand, idet den største og bedste Del af Byen er afbrændt og deres Sognekirke, St. Jacobs Kirke, har lidt stor Skade, og de have derhos begæret at faa nogen Hjælp til Kirkens Istandsættelse, da de ikke selv formaa at bekoste den. Det befales ham at give Ordre til, at de Kirker i Vard Syssels Provsti, der ere ved godt Forraad og ikke have behov at bygges paa, skulle komme Varde Sognekirke til Hjælp. J. T. 4, 238.

28. Febr. (—). Aab. Brev om, at Borgere og menige Undersaatter i Byen Varde, hvoraf den største og bedste Del brændte for nogen Tid siden, i de næste 6 Aar skulle være fri for Byskat og Baadsmænds- og Bøsseskyttehold, for at de bedre kunne genopbygge Byen, dog skulle de Indbyggere, der ikke have lidt nogen Skade ved Ildebranden, betale deres Part af Byskatten, der skal fordeles blandt de brandlidte. Borgerne skulle være forpligtede til, enhver efter sin Evne og Formue, at genopbygge deres Huse og Gaarde med god Købstadbygning. J. R. 5, 176.

— Aab. Brev om, at Hertuginde af Meklenborg i den kommende Sommer maa købe 200 Græssøkene her i Riget og lade dem uddrive toldfrit. Udt. i Sj. R. 13, 172 b.

— Miss. til Rentemester Envold Kruse om med det første at tilstille Kongens Moder 400 ungerske Gylden, som Kongen har givet hende til at forlænge hans Søsters Guldskæder med, og indføre Pengene i sit Regnskab, hvorefter de skulle blive ham godtgjorte. Sj. T. 18, 12 b. Kopi (Bil. t. Rentemesterregnsk.).

— Miss. til samme om paa Anfordring af Kongens Moder at tilstille hende 3000 Dlr., som Kongen har bevilget hende til Tærepengene paa den forestaaende Rejse til Brunsvig, og indskrive dem i sit Regnskab. Sj. T. 18, 13.

28. Febr. (Holdinghus). Miss. til Axel Brahe. Menige Sognemænd i Grindløse Sogn have berettet, at de tiltales af ham for den 3. Pending af Kirkens Penge, som de efter Kongens Brev skulle give til Nyborg Kirkes Bygning, og for den 4. Pend., som de skulle svare til Middelfart Købstads [Kirkes] Bygning, og de have derhos tilkendegivet, at deres egen Sognekirke er meget brøsthølden, og anmodet om at maatte anvende ovennævnte Hjælp til dens Istandsættelse. Da Kongens Breve¹ ikke kunne forstaaes anderledes, end at kun de Kirker, der have gode Bygninger, skulle komme de ovennævnte 2 Kirker til Hjælp, befales det ham at undersøge Forholdene og, hvis Grindløse Kirke selv er bygfældig, lade dem blive fri for videre Tiltale og lade dem anvende Hjælpen til deres egen Kirke. F. og Sm. T. 2, 177.

— Følgebrev for Tyge Kruse til Vinegaard² til Kronens Bønder under Pandumgaard, som afdøde Fru Agnete Skenck sidst havde i Værge. J. R. 5, 176 b.

— Aab. Brev om, at Kirkeværgerne for Sortebrødre Kirke i Ribe i de næste 2 Aar maa oppebære Kronens Korn-tiende af Bryndom Sogn i Skads Herred til deres Kirkes Bygning. J. R. 5, 177.

— Aab. Brev om, at Kongen har bragt i Erfaring, at der tidligere har fundet stor Usikkelighed Sted paa St. Catarinæ Kirkegaard i Ribe, idet der er bygget forskellige Huse og Boliger paa den, hvorved den er bleven saa lille, at der næppe er Plads til dem, som skulle begraves paa den, men at den nu efter den sidste Ildebrand i Ribe er bleven meget større, idet man for Kirkens Penge har købt et stort Hussted, som var bygget ind paa Kirkegaarden. Da menige Sognemænd nu have begæret, at Kirkegaarden herefter maa blive holdt ryddelig og ikke blive bebygget, forbydes det herved strengelig alle Indbyggere i Ribe og andre her-efter at opføre Bygninger, store eller smaa, paa St. Catarinæ Kirkegaard; de Bygninger, der allerede ere opførte, skulle efter uvildige Mænds Sigelse enten igen afskaffes eller i Mindelighed afhandles, og Kirkegaarden siden altid være ryddelig, saa den kan bruges til at begrave de afdøde Sognefolks Lig i. Af alle de Borgerlig, der skulle begraves i Kirken eller paa Kirkegaarden, skal der, ligesom det er Skik i andre Købstæder, svares rimelige

¹ 6. Nov. 1588 og 18. Aug. 1590.

² Vinegaard, Sønderlyng H.

Jordefærdspenge, der skulle komme St. Catharinæ Kirke alene til Bedste, og hvorfor Kirkeværgerne aarlig skulle aflægge Regnskab. J. R. 5, 177 b.¹

28. Febr. (Koldinghus). Miss. til M. Rasmus Heidtman, Ærke-
degn, Borgemestre og Raad og Kirkeværgerne for St. Catharinæ
Kirke i Ribe. Da Kongen har bragt i Erfaring, at Sognefolket i
St. Catharinæ Kirke staa meget uordentligt, idet Mandpersoner
og Kvindfolk staa mellem hinanden i Stolene, og at Stolene des-
uden ere meget forfaldne og gamle, skulle de med det første lade
de gamle Stole nedbryde og siden ordne det saaledes, at
Stolene gøres ens paa begge Sider paa en god Façon, saa
at alle Karlepersoner kunne staa paa højre Side og alle Kvinderne
paa venstre Side. Da Kirken ikke er saaledes stillet, at den
paa egen Bekostning kan lade Stolene opsætte, skulle de ramme
nogle lidelige Midler, saa at Sognefolkene, enhver efter sin Lejlighed
og gode Vilje, selv bekoste dem; siden skulle de forordne enhver
Stolestand efter hans Vilkaar og Lejlighed. J. T. 4, 238 b.

— Miss. til Hendrik Belov om paa de nærmeste Steder der
omkring at købe de bedste Tagsten, han kan faa, til den billigst
mulige Pris til Istandsættelsen af Skivehus og indskrive Ud-
giften i Regnskabet. Udt. i J. T. 4, 238 b.

— Miss. til Albret Friis om at levere Chresten Søfrønsen,
Borger i Ribe, 6 Tdr. Korn af Loftet til hans Underhold og føre
det til Udgift. Udt. i J. T. 4, 238 b.

— Miss. til samme om at lade Bispens Residens i Ribe
besigte, undersøge, hvad der mangler og hvorledes den bedst kan
istandsættes, og meddele Raadet det, for at det kan give de nød-
vendige Ordre. Udt. i J. T. 4, 238 b.

— Forleningsbrev for Hendrik Krag til Trenderup paa
Island. Han skal, fra St. Hans Dag 1591 at regne, svare 3200 Dir.
i aarlig Afgift af den visse Indkomst, som Landskyld, Tiende, Told

¹ J. R. 5, 179 findes indført et saabent Brev, dat. 28. Febr. 1591, Koldinghus, hvorved
Albret Friis, Hovedmand paa Riberhus, erkender i Dag at have modtaget den af ham og
Hendrik Belov til Spættstrup, Embedsmand paa Skivehus, efter den afdøde Konges skrift-
lige Ordre paa Riberhus den 2. Dec. 1588 beskrevne givne Fortegnelse og Basked om
Trætten mellem Peder Rantsau og Benedicte Rantsau til Møggeltønder paa den ene og
M. Rasmus Heltman, Ærkedegne i Ribe Kapitel, og dette Kapitel paa den anden Side an-
gaaende nogen Kirkens Herlighed og Rettighed til Kapitlet, som nævnte Peder og Bene-
dicte Rantsau ville tilholde sig. Han forpligter sig til igen at indlevere den i Daaeske
Kancelli, saasnart han har brugt den, og at holde Kongen af Danmark og hans Tjenere
i Kancelliet skadesløse i alle Maader. — Udenfor dette Brev er skrevet: Frandts Brocken-
huses Skrift.

af Skibe, der have Tilladelse til at sejle paa Havnene, Klostrenes Afgift og andet, hvilke Penge han paa egen Bekostning og Risiko skal levere paa Rentekammeret; endvidere skal han gøre Regnskab for Faldemaal og Sagefald i gejstlige og verdslige Sager der paa Landet, hvoraf han selv maa beholde Tredjeparten [isøvrigt ligelydende med Forleningsbrevet til Laurids Kruse af 2. Sept. 1588]. N. R. 2, 101.

I. Marts (Holdinghus). Miss. til Sten Brahe, Manderup Parberg, Chresten Skeel, Corfvits Viffert, Ofve Lunge, Niels Skram, Axel Brahe, Laurits Brockenhuus og Caspar Markdanner. Da Kongen til Sommer vil faa Brug for et stort Antal Tønder Havre til Foder til sine Heste, skulle de straks tilskrive Rentemester Envold Kruse, hvor megen Havre de kunne skaffe i Lenet baade af Kronens og Stiftets Indkomst. Hvis Kirkerne i Lenet have Forraad paa Havre, skulle de tage det, opbevare det til Kongen og betale en rimelig Pris for det. De maa ikke tilstede, at der udføres Havre fra deres Len, førend Kongen er bleven forsynet og de faa nærmere Ordre. Sj. T. 18, 13.

2. Marts (—). Miss. til Axel Brahe. Disse Brevvisere, Morten Nielsen og Anders Handekensen, Borgere i Kerteminde, have berettet, at der for nogen Tid siden er tilfalden dem en Arv efter afdøde Frants Skriver i Kerteminde og hans Hustru, men at der er sket dem meget for kort derpaa formedelst ulovlig Forfølgning og Dom i Kerteminde. Efterat Sagen af Oluf Daa til Raugenstrups Foged paa egne og Medarvings Vegne var forfulgt ind for Rigens Kansler, er den af denne bleven vist tilbage til Fynbo Landsting, hvor der skal gaa Dom baade i Hovedsagen og i alle de andre Sager, hvorom der er rejst Beskyldninger mod Frants Skriver og hans Hustrus Arvinger af Oluf Daas Foged. Da Landsdommeren¹ en Tid lang har været og endnu ligger meget syg, saa han ikke selv kan sidde Landsting, og Frants Skrivers og hans Hustrus Arvinger imidlertid ulovlig forfølges, skal Axel Brahe med det allerførste stævne begge Parter for sig, nøje undersøge Sagen og begge Parter Beviser og siden dømme Parterne endeligt imellem. F. og Sm. T. 2, 183.

3. Marts (—). Miss. til Caspar Markdanner om at tilholde Jens Poulsen, Tolder i Kolding, der er bleven Kongen en stor

¹ Morten Brock.

Sum Penge, henved 7800 Dlr., skyldig paa sit sidste Regnskab, uden Forhaling at betale alle de Penge, han skylder, da Kongen, saafremt Gælden ikke med det allerførste bliver betalt, vil se sig forarsaget til at beskikke en anden til Tolder i hans Sted og kræve sit Tilgodehavende hos ham ved andre Midler. Han skal give Jens Poulsen Ordre til straks at tiltale Borgemestre og Raad i Aarhus og forfølge dem til Byting og Landsting, fordi de have tilstedt Udtagelse af Borger i Aarhus Tønnis Worms Gods, uagtet det tidligere paa Kongens Vegne var bealaglagt for de Penge, Tønnis Worm skyldte Kongen. J. T. 4, 239.

5. Marts (Koldinghus). Miss. til Hack Ulfstand. Da Kornet har slaæet sig meget i Kallundborg Len, saa en Del af Kronens Bønder i Lenet kun have en saare ringe Ting i Forraad, naar de have ydet deres Landgilde, skal han, naar Landgilden er svaret, igen sælge dem, der ere fattige og trængende og ikke ville sælge Kornet til Forprang, saa meget Korn, som de kunne have behov til deres Huses Ophold, til en Pris af 1 Dlr. for hver Td. Rug eller Byg og $\frac{1}{2}$ Dlr. for hver Td. Havre og føre Pengene til Indtægt. Han skal passe paa, at der kun sælges Korn til dem, som ere fattige og trængende. Sj. T. 18, 13 b.

— Miss. til Jørgen Roenkrantz. Da Kongen har bragt i Erfarings, at Kronens Undersaatter paa Anholdt, der hører under hans Len Kalløe, understaa sig til at forhugge Skovene paa Landet til Skade for Kronen og til største Fordærv for dem selv og for deres Efterkommere, befales det ham alvorligt at passe, at hverken Bønder eller andre hugge mere i Skovene, end de nødtørftigen behøve til deres Huses Bygning og Ildebrændsel, og at det bliver anvist dem af hans Skovfoged paa Øen. Hvis nogen forser sig herimod og kan overbevises derom, skal han lade ham straffe tilbørligt. J. T. 4, 239 b. Jvfr. 12. Marts.

6. Marts (—). Miss. til Hans Johansen, Axel Brahe og Laurits Brockenhuus. Da Kongen Mandag efter Midfaste Søndag, hvilket er den 15. Marts, vil rejse her fra Koldinghus til Sjælland og vil holde Nattalejr i Middelfart [Odense og Nyborg]¹, skal han skaffe bekvemme Løsementer baade til Kongen selv og hans Broder og Fætter, lade Gemakkerne drage og istandsætte godt og skaffe Kongen og de Raader og gode Mænd, han har med

¹ Det indførte Brev er stilet til Hans Johansen.

sig, god Underholdning; endvidere skal han sørge for, at der ved Kongens Ankomst er Vogne til Stede, der kunne føre Kongens og hans Følges Gods dærfra til Rudtgaard. F. og Sm. T. 2, 179.

6. Marts (Koldinghus). Aab. Brev, hvorved Kongen paa Begæring af Fru Daaritte Clausdatter, N. [Baltser] Maltessens Enke, og i Betragtning af hendes fattige Vilkaar bevilger, at hun indtil videre maa være fri for at svare den Fjerding Smør, som hun hidtil aarlig har svaret til Aalborghus af en Eng, kaldet Kallets Eng, i Skifve¹ Sogn i Aars Herred i Hiemmer Syssel, som hun har i Fæste paa Livstid. J. R. 5, 180.

— Miss. til Manderup Parsberg, Henrik Belov, Christen Skeel og Albert Friis. For nogen Tid siden² skrev Kongen til nogle af sine Raader om at begive sig til Kolding og forhøre Embedsmand paa Vordingborg Christoffer Valkendorfs Regnskab som Rentemester for alle de Aar, der endnu staa uforklarede, men for nogle Aarsagers Skyld skete det ikke. For en Gang for alle at faa Regnskabet gjort klart, saa Kongen kan vide at rette sig derefter, befales det dem at møde i København 8 Dage før Pinse [16. Maj] for at tage Regnskabet for og bringe det til Ende. J. T. 4, 240.

7. Marts (—). Miss. til Sten Brahe og Manderup Parsberg om at være til Stede i København i Regeringen hos Jørgen Rosenkrantz under Kongens Rejse til Norge. Sj. T. 18, 14. (Se CCD. II. 702 f.)

— Miss. til nogle Lensmænd om inden 6 Uger efter dette Brevs Datum at indbetale de Penge, de ere Kongen skyldige, paa Rentekammeret, saafremt Kongen ikke skal drage dem til Ansvar for den Skade, deres Undladelse heraf kan afstedkomme. — Absolon Gjæse røsterer med 2600 Dlr. paa Regnskabet til 1. Maj 1588 og derefter med 3 Aars Regnskab for hans Afgift og den uvisse Rente af Dalum Klosters Len til førstkommende 1. Maj; Henning Gjæse med 4841 Dlr. af Nykøbing Len; Johan Bucholt med 2600 Dlr. af Island; Knud Grubbe med Regnskab og Afgift af Haldsted Kloster fra 1. Maj 1577 til 1. Maj 1578 og med hans Afgift af Tonsberg Len i Norge; Emmicke Kaas's Arvinger med 1978 Dlr. og 11 ny Dlr. 1 Ort [af Gulland]. Udt. i Sj. T. 18, 15.

— Miss. til Peder Gyldenstjerne om uden videre Forhaling at

¹ Skivum. ² 20. Aug. 1590.

fremsende sin Skriver med Regnskaber og Mandtalsregistre for Vestervig Kloster og Hing og Uldborg Herreder for at gøre dem klare hos Rentemesteren. Udt. i Sj. T. 18, 15 b.

7. Marts (Koldinghus). Miss. til Caspar Markdanner om at modtage de Sølvtrommeter og Sølvkedler, lade Hertvig Guldsmed omgøre dem fra ny af og betale ham derfor. Udt. i Sj. T. 18, 15 b.

— Miss. til samme om at tilholde de Byfogder i Kolding, der have haft Bestillingen efter Anders Brun, at de skulle møde med deres Regnskaber, i alt for 6 Aar, i Rentekammeret og betale, hvad de blive skyldige. Udt. i Sj. T. 18, 15 b.

— Miss. til Rentemester Envold Kruse om at lade den afdøde Svovlmesters Mestersvend begynde at lutre det Svovl, der findes i Svovlhuset ved Københavns Slot, da man i saa kort Tid ikke kan faa andre, der du dertil. Udt. i Sj. T. 18, 15 b.

— Miss. til nedennævnte Herremænd. Da Kongen, der til Sommer vil rejse til Norge for at lade sig hylde af Norges Riges Adel og Indbyggere, gerne vil have nogle af sine Undersaatter af Adelen med paa denne Rejse og venter, at de ville være villige til at ledsage ham, anmodes de om at staffere sig selv og deres Folk paa bedste Maade, saa de kunne være Kongen, deres fædrene Rige og sig selv til Ære, og møde i København 8 Dage før Pinsedag [16. Maj]. Kongen stoler paa, at de ville være villige, og vil bekende deres tro Tjeneste med al Gunst og Naade. — Hannibal Gyldenstjerne, Hans Rostrup, Godtsef Budde, Johan Rød, Albret Skeel, Hans Lange, Frandts Rantzau, Jacob Høg, Henning Reventlov, Ofve Jul, Godtske v. Ahlefeldt og Erik Lunge i Jylland; Herman Jul, Petter Retz og Chresten Friis i Sjælland; Erik Vestermand i Fyen; Gabriel Sparre, Johan Urne, Jacob Krabbe og Oluf Rosensparre i Skaane. Sj. T. 18, 16.

— Aab. Brev, hvorved Kongen stadfæster Valget af M. Albrit Hansen, Hofprædikant, til Superintendent i Aarhus Stift efter den til Superintendent i Sjællands Stift udnævnte M. Peder Viinstrup, da M. Albrit nu har aflagt Ed paa at ville forestaa sit Embede kristeligt og ustraffeligt. Han skal nyde den til Superintendentembedet henlagte Rente og skal være forpligtet til at paase, at Guds Ord prædikes og læres rent alle Vegne i Stiftet, at Skolerne

blive forsynede med dueelige Skolemestre og at alt gaar til med Religionen efter Ordinansen, ligesom han skal være uforømmelig med Visitats og anden Embedsbestilling. Det befales alle gejstlige at være ham lydige. J. R. 5, 181.

7. Marts (Koldinghus). Aab. Brev, hvorved det befales alle Kongens Embedsmænd samt menige Adel og Ridderskab i Aarhus Stift at bistaa den til Superintendent valgte M. Albrit Hansen i de Embedssager, hvori han har deres Bistand fornøden, og forevare ham mod Vold og Uret. J. R. 5, 180 b.

— Miss. til Knud Brahe. Da Superintendentens Residens i Aarhus skal være helt forfalden og tilmed meget snæver og trang, skal han med det første lade den istandsætte og forhandle med Kapitlet om at afstaa noget af den Residens, som ligger øst derfor, og det lille Stenhus dér staar, da dog Halvparten af det staar inde i Superintendentens Residens, mod at der siden udlægges lige saa meget til denne Residens, som der er taget derfra og lagt til Superintendentens Residens. Han skal sørge for, at Superintendenten faar en anden bekvem Bolig, indtil hans egen Residens kan blive færdig. J. T. 4, 240 b.

8. Marts (—). Aab. Brev om, at Jens Jonsen, Fyrbøder i Tyske Kancelli, maa faa den første Kronens Bolig, der bliver ledig i Kongens Gade, og indtil den Tid aarlig oppebære 10 Dlr. af Rentekammeret til Husleje. Sj. R. 13, 173 b.

— Miss. til Laurits Brockenhuus. Fru Margrette Reventlov til Søboe, afdøde Hr. Erik Krabbes Enke, har berettet, at en af hendes Tjenere, Mats Eriksen, for nogen Tid siden har været Kirkeværge for Sønder Brobye Kirke, og at der noget før hans Død er bleven frastjaalet ham 42 Dlr. af Kirkens Penge tillige med en Del af hans egne; han har dog derefter ladet bygge for 27 Dlr. paa Kirken, men der resterer endnu nogle Penge, hvorfor hans efterladte Hustru og Børn nu tiltales af Kirkeværgerne. Da Mats Eriksens Hustru og Børn ikke ere i Stand til saa snart at betale Pengene, har hun begæret, at der maa blive bevilget dem nogen Henstand. Det befales ham at undersøge Sagen og ordne det saaledes, at der indrømmes Mats Eriksens Hustru og Børn nogen Henstand med Pengenes Betaling, og at de imidlertid blive forskaandede for Forfølgning. F. og Sm. T. 2, 180.

— Aab. Brev, hvorved Kongen paa Begæring af Claus Hønborg bevilger, at 2 Aalegaarde, kaldede Langdal og Stiicht,

der ligge til Holmgaard¹, som han bor i, og aarlig svare 3 Fjerd. Aal til Koldinghus og hvert 3. Aar 9 Mark i Fæstepenge, samt Bundgarnsstadet Skierbekavig, som han har fæstet af Lensmanden paa Koldinghus for en aarlig Afgift af 1 Fjerd. Aal, her efter altid skulle høre til Holmgaard, dog skulle Besidderne af Holmgaard vedblivende svare samme Afgift af dem som hidtil, saafremt de ikke ville have dette Brev forbrudt. J. R. 5, 182.*

9. Marts (Koldinghus). Aab. Brev til Indbyggerne i Danmark om, at der skal holdes Herredag i København Søndagen efter St. Johannes Baptistæ Dag, den 27. Juni [ligelydende med aabent Brev af 23. Febr. 1590]. Sj. T. 18, 17.

— Miss. til Stiftslensmændene om at lade det aabne Brev om Herredagen forkynde paa alle Herredating og i alle Købstæder i Stiftet, for at Kongens Undersaatter kunne vide at rette sig derefter og i Tide søge om Stævning. — Albrit Friis i Ribe Stift, Knud Brahe i Aarhus Stift, Jørgen Skram i Viborg Stift, Ofve Lunge i Vendelbo Stift, Caspar Markdaner i Koldinghus Len, Manderup Parsberg i Skanderborg Len; Niels Parsberg i Sjællands Stift, Morten Venstermand i Frederiksborg Len, Steen Maltessen i Kroneborg Len; Axel Brahe i Odensegaard Len, Laurits Brockenhuus i Nyborg Len; Corfvits Viffert i Skaane, Falk Gjæe paa Bornholm; Frederik Hobe paa Aaleholm paa Laaland, Niels Friis paa Nykøbing paa Falster. Sj. T. 18, 18 b.

— Miss. til Landsdommerne om at forkynde det aabne Brev om Herredagen paa Landstinget og siden opbevare det vel. — Mourits Stygge, Hans Lindenov og Jørgen Friis i Jylland; Lauge Beck i Sjælland; Morten Brock i Fyen; Gregers Jul paa Langeland; Erik Mogensen paa Laaland og Falster; Lauge Urne i Skaane, Bjørn Knudtsen i Sønderhalland, Jens Koefoedt paa Bornholm. Sj. T. 18, 19 b.

— Miss. til Rigsraaderne Peder Gyldenstjerne, Christoffer Valkendorf, Absolon Gjæe, Steen Brahe, Jørgen Skram, Manderup Parsberg, Erik Hardenberg, Hendrik Belov, Corfvits Viffert, Jacob Seefeldt, Breide Rantzau, Chresten Skeel, Albret Friis og Arrildt Hvitfeldt om at møde til Herredag i København Søndagen efter St. Johannes Baptistæ Dag, den 27. Juni, for i Forening med Kon-

¹ Scholmugaard, Elbo H. * Tr.: Tidsskr. for Fiskeri III. 199 f.

gen at sidde Dom og høre Sager samt raadslaa om Rigets Anliggender. Sj. T. 18, 17 b.

9. **Marts (Heldinghus).** Miss. til Steen Brahe. M. Niels Kiempe, Sognepræst til Høye og Starby Sogne, har klaget over, at der gøres ham Hinder paa en Grund i Engelholm, som afdøde Arildt Ugerup, medens han havde Helsingborg Slot i Forlening, har fæstet til ham for en aarlig Afgift og med Tilladelse til at opføre Bygning derpaa. Det befales Steen Brahe at lade M. Niels beholde Grunden, da den er fæstet til ham af Arildt Ugerup for tilbørligt Stedsmaal og Afgift, saaledes som det er indført i dennes Regnskab, og har fulgt ham i Giert Rantzaus Tid. Sk. T. 2, 108 b.

10. **Marts (—).** Miss. til [Laurits Brockenhuus]¹. Jomfru Mette Kruckov Axelsdatter har klaget over, at hun og hendes Folk i mange Maader tribuleres og overfalder af en af Kronens Tjenere, Jørgen Kyll, og hans Sønner, og at hun formedelst deres Trusler og Modvillighed ikke kan komme til Rette med dem, ligesom de heller ikke ville sætte hende nogen Borgen eller stille hende tilfreds for den Overvold, de have gjort hende og hendes Folk, og hun har derfor begæret at blive hjulpen til Rette i den Sag. Det befales ham med det første at undersøge Sagen, alvorligt foreholde Jørgen Kyll og hans Sønner, at de skulle afholde sig fra saadan Modvillighed og Overvold mod hende og hendes Folk, og sørge for, at Kongen kan blive fri for videre Overløb af hende. F. og Sm. T. 2, 181.

— Aab. Brev om, at Christen Christensen, Sognepræst paa Rønnes² i Aars Herred i Kallundborg Len, indtil videre kvit og frit maa nyde de 3 Pd. Korn af Kronens Part af Rønnes Sognetiende, som Kongens Fader har bevilget hans Formand at oppebære i Negene og mod en aarlig Afgift af 1 Pd. Korn til Kallundborg Slot, da han har klaget over, at han har en saare ringe Indkomst, særlig fordi Fiskeriet der paa Landet, hvorfra Sognepræsten plejede at have sin Rettighed, en Tid lang har taget meget af, hvorved menige Almue og Bønder ere blevne meget forarmede og Gaardene saa formindskede, at de ikke formaa at give Præsten hans tilbørlige Underholdning. J. R. 5, 183.

— Aab. Brev om, at Søfren Jude, Dyrevogter i Skander-

¹ I Overskriften siges, at Mette Kruckov fik Brevet, men der angives ikke, til hvem det er stilet. Adressaten er dog vistnok Laurits Brockenhuus, i hvis Len Nyborg Mette Kruckovs Fædrenegaard, Aarslevgaard, laa. ² Refsnæs, Aris H.

borg Len, der har berettiget, at han har faaet en Gaard kvit og frit af Kongens Fader, fordi han skulde være Skovrider og Dyrevogter i Skanderborg Len, men at han nu ikke længere maa beholde den, og i den Anledning har anmodet Kongen om i nogen Maade at hjælpe ham, indtil videre maa beholde Gaarden, fri for Ægt og Arbejde, mod flittigt at beride Skovene. J. R. 5, 184.

10. *Marts (Keldinghus)*. Aab. Brev om, at Peder Trellundt, Skrivemester i Ribe, der har anrettet en skøn og kunstrig Skrive-skole, hvori han underviser Ungdommen i adskillige smukke og bekvemme Haandskrifter, indtil videre aarlig maa oppebære 30 gl. Dlr. af Riberhus. J. R. 5, 184 b.

— Miss. til Mandrup Parsberg, Hendrik Belov og Albret Friis. For nogen Tid siden¹ udgik der Befaling til dem og Jacob Seefeldt, Embedsmand i Mariager Kloster, om at besigte den Bro over Vadestedet Struer mellem Thy og Vendsyssel, som Lodvig Munk, Embedsmand paa Ørum, efter den afdøde Konges Befaling har ladet lave, undersøge, hvilke Herreder der ligge nærmest ved Broen og have mest Brug for den, hvilke Herreders Almue der bør give Brokorn til Broen, og hvor længe det er nødvendigt, at Brokornet svares. Befalingen er dog endnu ikke bleven udført, og Lodvig Munk har klaget over, at Bønderne trykke sig ved at udgive Brokorn, hvilket er ham til stor Skade, da Broen har kostet ham meget. Da Jacob Seefeldt er forhindret i Rigets Bestilling udenlands og maaske først kommer hjem et godt Stykke hen paa Aaret, skulle de, for at Lodvig Munk én Gang for alle kan faa at vide, af hvem han med Rette kan kræve Brokorn, med det allerførste, inden 1. Maj, mødes ved Broen og udføre den ovennævnte Befaling. J. T. 4, 241.

— Miss. til Mandrup Parsberg. Thomas Fasti til Vernergaard² har berettet, at han har forfulgt Søren Poulsen i Miessing, forhen Tingskriver i Saubro Herred, til Herredsting og faaet Dom over ham, fordi han har omgaaedes falskelig med Skrivningen og Oppebørselen af den 1588 udgivne Skat, og har derhos begæret, at Søren Poulsen maa blive anholdt og komme til at svare til sine Gerninger. Det befales Mandrup Parsberg at lade Søren Poulsen anholde og sørge for, at han bliver til Stede og svarer til Thomas Fastis Tiltale. J. T. 4, 242.

¹ 13. Aug. 1590. ² Vernergaard, Hind H.

11. Marts (Koldinghus)¹. Gavebrev til Laufrits Poppelmandt, Huskok paa Kronneborg, paa en Kronens Ejendom i Helsingør med Hus og Bygning, som han nu selv bor i. Ejendommen strækker sig i Bredden ud til Gaden 17 $\frac{1}{2}$ Al. 1 Kvarter fra Hr. Rasmus Andersens Portrum fra syd mod nord og i Længden fra Gaden fra øst mod vest op til Hr. Rasmus's Gaard 24 Al. og i Bredden paa den østre Ende op i Gaden 17 sjællandske Al. Laufrits Poppelmandt og hans Arvinger skulle sætte god Købstadsbygning med Tegltag derpaa og altid holde Bygningen vedlige, saa der kan gøres Kronen og Byen tilbørlig Tynge og Tjeneste deraf. Hvis Laufrits Poppelmandt eller hans Arvinger ville sælge Hus og Ejendom, skulle de først tilbyde Kongen dem, men vil han ikke købe dem, maa de sælge dem til hvem, de lyste. Sj. R. 13, 173 b.

— Aab. Brev om, at alle Kongens Fogder, Embedsmænd, Borgemeistre, Raadmænd, Byfogder, Herredsfogder, Birkefogder og alle andre Dommere skulle være Jens Poulsen, Tolder i Kolding, der paa Kongens Vegne har en Del Told til gode hos nogle af Kongens Undersaatter og nu enten selv eller ved Fuldmægtige vil lade den indkræve, behjælpelig med at faa Restancen ind. J. R. 5, 185.

— Forleningsbrev paa ét Aar for Fru Marren Jul, Erik Rosenkrantz til Langtinds Enke, paa 2 Gaarde i Lem Sogn, hvoraf den ene kaldes Kiergaard, 1 Gaard og 1 Bol i Lambek, 2 Bol i Tredi, 2 Bol i Østerlem, 1 Bol i Fruerby², [1 Bol i Beckhou]³ og en Ejendom ved Rastrup⁴, som Kongen for nogen Tid siden⁵ har givet hendes afdøde Husbonde Forleningsbrev paa i 4 Aar, uden Afgift. J. R. 5, 185 b. K.

— Bestalling for Peder Ipsen som Skovrider i de Skove i Koldinghus Len, som han nu har og i Kongens Faders Tid har haft i Befaling. Han skal paase, at der ingen Dyr, hverken store eller smaa, skydes deri, og han skal, hvis han træffer nogle i Færd med at skyde eller ødelægge Dyr i Kronens Skove eller finder Krybskytter eller andre gaaende med lange Rør i Skovene udenfor Alfjarvej, gøre sit Bedste for at faa fat i dem og føre dem til Koldinghus. Det skal under den højeste Straf være ham forbudt selv at skyde Dyr. Han skal endvidere paase, at der ikke hugges i Skovene uden Lensmandens Samtykke og uden Anvisning

¹ I Sj. R. er Brevet, sikkert ved en Fejltagelse, dateret: København.
Lem 8., Bølling H.

² Er glemt i J. R.

³ Røvestrup.

⁴ 20. Aug. 1589.

⁵ Fruerby.

af Skovfogderne eller Lensmændenes Fuldmægtige, og at Kronens Told ikke fordrives, ligesom han ogsaa i andre Maader skal være villig til at efterkomme, hvad Lensmanden befaler ham. Han skal af Koldinghus have 20 gl. Dlr. i aarlig Løn, en sædvanlig Hofklædning og Foder og Maal paa 1 Hest. J. R. 5, 186 b.

11. Marts (Koldinghus). Miss. til Caspar Markdaner. Naar Bønderne i Koldinghus Len have ydet deres Landgilde, skal han lade de trængende faa saa meget Korn, som de behøve til deres Husholdning, til en Pris af 1 Dlr. for hver Td. Rug eller Byg og $\frac{1}{2}$ Dlr. for hver Td. Havre, men paase, at der kun sælges til trængende. Udt. i J. T. 4, 242.

12. Marts (—). Forleningsbrev for N. Bredal, Skolemester i Vejle, paa Kronens Korntiende af Hofver Sogn til hans Underholdning. Udt. i J. R. 5, 187 b.

— Aab. Brev om, at Peder Munk til Estvadgaard, Admiral, for nogen Tid siden¹ med Kongens Samtykke har sluttet et Mageskifte med Hr. Peder, Sognepræst til Estvad Sogn, hvorved Peder Munk har faaet Præstegaarden mod at udlægge en Gaard, kaldet Liigaard, i Stedet. Da Kongen imidlertid nu har bragt i Erfaring, at noget af Ejendommen til Liigaard² ligger inde blandt Estvadgaards Marker, som Peder Munk nu vil lade indgrave og indkaste, har han, for at forebygge al fremtidig Klammer og Trætte, bevilget, at det ovennævnte Mageskifte maa gaa tilbage igen. J. R. 5, 187 b.

— Miss. til Jens Poulsen, Tolder i Kolding, om at betale Anker Mogensen, Borgemester sammesteds, den Fortæring, som det svenske Sendebud Thorsten Christoffersen har gjort hos ham. Udt. i J. T. 4, 242 b.

— Miss. til Caspar Markdaner om at betale nogle Haandværksmænd, som Sadelmagere, Grovsmede, Klejnsmede, Malere og Tomslagere³, det Arbejde, som de efter Staldmester Eustatius von Thunens Sedler have udført til Dronningens og Prinsens Behov. Udt. i J. T. 4, 242 b.

— Miss. til samme. Hr. Jens Farsen, Sognepræst i Vejle, har berettet, at hans Præstegaard var meget forfalden, da han modtog den, saa han paa egen Bekostning har maattet istandsætte den; da han derved er kommen i stor Gæld og Præste-

¹ 5. Juni 1578.
Remmeenider.

² Liddegaard, Ginding H.

³ Tomslager (plattysk: tømslager) =

gaarden endnu er meget brøsthølden, har han anmodet om at faa nogen Hjælp til dens Istandsættelse. Caspar Markdaner skal i den Anledning give Borgemestre og Raad og Byen Ordre til efter deres Formue at hjælpe Hr. Jens med Præstegaardens Istandsættelse og, hvis det ikke forslaar, undersøge, hvilke Kirker i Lenet der ere ved god Hævd og ikke behøve at bygges paa saa snart, hvorefter han skal sørge for, at disse ogsaa yde Præsten nogen Hjælp til Præstegaardens Genopbyggelse og desuden efter Evne denne ene Gang understøtte Kirken i Vejle med en ringe Hjælp, da det ogsaa er nødvendigt, at der bygges paa den, og den kun har saare ringe Indkomst. J. T. 4, 242 b.

12. Marts (Noldinghus). Miss. til Jørgen Rosenkrantz. Kongen har bragt i Erfaring, at Kronens Undersaatter paa Anholdt under Kalløe Slot, som han har i Forlening, forbugge Skovene paa Øen til Skade for Kronen og til største Fordærv for dem selv og deres Efterkommere, ligesom ogsaa de søfarende klage højlig derover, da de paa deres Sejlads havde stor Vejledning (*Nachrichtung*) af Skovene, hvorfor ogsaa Kongens Fader havde forbudt at hugge noget i Skovene til Lygtens Behov og paabudt, at Veddet skulde hentes fra Norge. Det befales ham at passe nøje paa, at hverken Bønder eller andre hugge noget i Skovene, og at straffe dem, der overbevises om at gøre det. J. T. 4, 243. Jvfr. 5. Marts.

— Miss. til Albert Friis. Denne Brevviserske Bodel, Enke efter Hr. Hans Brun, Sognepræst til Daller og Visbye Sogne, har berettet, at hendes Husbonde har gjort stor Bekostning paa sin Præstegaard, der var meget forfalden, da han overtog den, og derfor anmodet om, at hun, der nu skal rømme Præstegaarden, maa faa noget Vederlag for det, som hendes Husbonde har bygget paa den. Det befales ham mod Kvittans at betale hende 100 Dlr. derfor og føre dem til Udgift. J. T. 4, 243 b.

— Miss. til Hospitalsforstanderne i Aarhus om, saa snart der bliver en Plads ledig, at optage Niels Jensen i Lilleballes Søn, der er vanfør, i Hospitalet, hvis han da befindes at være ret Hospitalslem, og give ham nødtørftig Underholdning ligesom andre Hospitalslemmer. Udt. i J. T. 4, 244.

13. Marts (—). Aab. Brev om, at alle Borgemestre, Raadmænd, Birke-, Herreds- og Byfogder skulle hjælpe Jochim von Campe til Betaling hos hans Gældnere. Udt. i Sj. R. 13, 174 b.

13. Marts (Keldinghus). Miss. til Rentemester Envold Kruse. Ditlef Holck, Embedsmand paa Københavns Slot, har tilkendegivet, at han hørt, at Kongen med det første vil komme over til Københavns Slot og blive der en Tid, men da han ikke tidligere har faaet Besked derom, har han ikke i Tide kunnet bestille det fornødne, saa der er nu kun ganske ringe Forraad paa Hø og Straafoder, og han har ingen Penge til at købe noget for. Envold Kruse skal derfor af Rentekammeret levere Ditlef Holck en Sum Penge, saa han inden Kongens Ankomst kan købe baade det ene og det andet, tage Kvittans af Ditlef Holck eller Slotskriveren for Pengene og indføre dem i Regnskabet. Sj. T. 18, 20.

— Miss. til Ditlef Holck om at købe Hø og Stræelse for de Penge, Envold Kruse leverer ham. Udt. i Sj. T. 18, 20 b.

— Aab. Brev om, at Borgerskabet i Aalborg, der har berettet, at nogle ved vrang Undervisning i Kongens Faders Tid have erhvervet Brev om, at Vor Frue Kirketaarn skulde nedbrydes, fordi det skulde være til Skade for Byens Befæstning for Fjendernes Anløb og Skyts, igen maa opbygge det og bruge det som Klokketaarn, da Befæstningen ikke kan lide nogen Skade derved og Vor Frue Kirke er Sognekirke baade til Slottet og en Del af Byen og Klokkerne nu hænge saa lavt (»sidd«), at man næppe kan høre dem ringe eller slaa noget derfra, og da de selv have tilbudt at ville, enhver efter sin Evne, hjælpe til med at genopbygge Taarnet. Lensmanden skal paase, at det bliver bygget til et Klokke-taarn og ikke til at gøre Værn af mod Befæstningen. J. R. 5, 188 b.

— Miss. til Landsdommerne i Nørrejylland. Chresten Skeel, Embedsmand paa Aakier, har berettet Kongen om et Manddrab, som er sket paa Aarhus Vejen ved Stelling¹ Dam, og som er blevet forfulgt baade paa Herredsting og Landsting; Sandemænd have kendt derom efter aflagte Vidnesbyrd, men deres Ed og Tov er blevet kendt ugyldigt paa Landstinget, da Vidnesbyrdene ikke stemte overens med deres Mundheld og skriftlige Vidnesbyrd, da de hver især bleve forhørte. Da Chresten Skeel nu imidlertid har erhvervet andre og bedre Vidnesbyrd om, hvorledes det er gaaet til med Drabet, befales det dem med det første igen at indstævne Sagen for sig, nøje undersøge den og siden dømme om Vidnesbyrdene, for at man deraf noksom kan erfare, hvorledes Drabet er

¹ Stilling. Hjelmslev II.

gaaet for sig, og for at Sagen derefter kan blive forfulgt med Sandemænd til Herreds- og Landsting og komme til endelig Dom. J. T. 4, 244.

13. Marts (Koldinghus). Miss. til Borgemestre og Raad i Viborg. Mats Søfrensen, Borger i Viborg, har berettet, at der er Trætte mellem ham som Værge for afdøde Peder Tranis Børn paa den ene og M. Peder Thøgersen, Superintendent i Viborg Stift, paa Peder Ifversens Vegne, Las Nelsen, Borger i Viborg, paa sine to Døtres Vegne, Peder Chrestensen paa sine Børns Vegne og Jens Viskum, Søfren Bierring og Ifver Lauritsen paa egne Vegne paa den anden Side angaaende de Ejendomme, Huse, Gaarde, Gæld og Breve, som de i Fællesskab have arvet efter afdøde Peder Hegelund og hans Hustru Karine Pedersdatter, og om Regnskabet efter Peder Hegelund; endvidere har han beklaget sig over, at de nævnte Huse, Gaarde og Ejendomme forfalde meget til stor Skade for de fattige umyndige Børn, og at han paa Børnenes Vegne har udlovet en stor Sum Penge til Lodvig Munk til Qvistrup, men ikke kan faa at vide, hvad der med Rette tilkommer Børnene, saa han kan gøre det i Penge eller paa anden Maade gøre dem det til Nytte. Da han nu har begæret, at Borgemestre og Raad maa faa Ordre til med det første at skifte mellem dem og, baade hvad angaar Arven og de mellem dem deraf opstaaede Stridigheder, enten forlige dem i Mindelighed eller dømme dem imellem, befales det dem med det allerførste at indstævne begge Parter for sig, nøje undersøge hele Sagen, mindelig forlige dem eller dømme dem imellem og give deres Afgørelse beskrevet under deres Signeter, saa de dog en Gang for alle uden al vidtløftig Forhaling eller Opsættelse kunne blive endeligt adskilte og ikke skulle have behov yderligere at beklage sig for Kongen. J. T. 4, 244 b.

— Miss. til Oufve Lunge. Mogens Mickelsen, Slotsskriver paa Koldinghus, har berettet, at han for nogle Aar siden har forstrakt afdøde Mogens Heinessen med Malt til hans Skibs Udredning til et Beløb af 90 Dlr., hvorfor han har Mogens Heinessens Haandskrift, men at han nu ikke kan faa noget derfor, medmindre han maa faa af det Gods, som Mogens Heinessen har staaende i en Borgers Hus i Aalborg. og som han har faaet Arrest paa. Kongen har bevilget, at han af det arresterede Gods maa faa Gods til et Beløb af 50 Dlr., men ikke mere. J. T. 4, 245 b.

— Miss. til Kapitlet i Viborg. Ifver Mund til Meringgaard har berettet, at han havde taget Gissel, Jørgen Harboes Dat-

ter, til Ægte, men da han fik hende hjem, har han mærket, at hun var frugtsommelig, og har derfor straks sendt hende hjem til hendes Forældre. For en Gang at faa Ende paa denne Sag, har han bestemt at indstævne den for Kapitlet og har begæret kgl. Forskrift til dette om at blive befordret til Rettens Udføring. Det befales Kapitlet at meddele ham Stævning over hans Modpart og sides hjælpe begge Parter til at vederfares hvad kristeligt og billigt er. J. T. 4, 246.

13. Marts (Koldinghus). Miss. til Albert Friis. M. Nels Villumsen, Regnskabsprovst i Jelling Syssel og Sognepræst til Bresten Kirke, har berettet, at den afdøde Konge for nogen Tid siden har tilskiftet Erik Lange, Embedsmand paa Bygholm, 2 til Provstiet hørende Gaarde og Kield Brockenhuus til Leerbeck et til Provstiet hørende Bol, og han har, da han hidtil ingen Fyldest har faaet for dette Gods, anmodet Kongen om i Betragtning af hans Vilkaar og Lejlighed at bevilge ham noget Vederlag. Albert Friis skal undersøge Sagen og med det allerførste meddele Regeringsraadet, hvorledes der efter hans Mening bedst kan udlægges M. Nels Vederlag for det bortskiftede Gods, for at Raadet derefter kan forordne, hvad ret og billigt er. Da M. Nels Villumsen endvidere har berettet, at Erik Lange har ødelagt 2 Gaarde og 1 Bol i Bresten Sogn, kaldede Abeldgaard og Grundem, og lagt den tilliggende Ejendom ind under Engalstholm, hvorved Tienden, som M. Nels har i Fæste, baade Kronens, Kirkens og Præstens Part, er blevet meget forringet, men at han alligevel stadig maa give den samme Afgift, og i den Anledning har begæret, at Tienden maa blive taksæret ham for en rimelig Afgift, da han nu ikke kan oppebære nogen Tiende af nævnte Gaarde og Bol, skal Albert Friis undersøge denne Sag, lade Tienden omtaksere og give M. Nels Brev derpaa, saa han siden derefter kan faa kgl. Stadfæstelse. J. T. 4, 246 b.

— Miss. til Jens Poulsen, Tolder i Kolding, om at betale Anne, Nickel Druckenbrots Enke, 100 Dlr., som Kongen har skænket hende til hendes Underholdning, tage Kvittans derfor og føre dem til Udgift. Udt. i J. T. 4, 247 b.

14. Marts (—). Pas for Giert Rantzau, Embedsmand paa Flensborghus, der med det allerførste vil lade et med Korn ladet Skib løbe til Vesteraalen og Lougfoudens Len i Norge, som han er forlenet med, for at tage den Landskyld og anden Rettighed, som tilkommer ham paa Kronens Vegne, med tilbage, dog maa

han ikke, hverken selv eller ved sine Folk, imod tidligere Kongers Privilegier, bruge Handel med Kornet til Skade for Norges Riges Borgere. Det befales alle at befordre ham paa det bedste og, hvis Skib og Folk af Storm eller Uvejr trænges ind i Havne eller Strømme og have Brug for noget, enten Folk, Fetalje, Anker, Tov eller andet, da lade dem faa det for en rimelig Hyre. J. R. 5, 189. K.¹

15. Marts (Koldinghus). Aab. Brev om, at Hr. Anders Bentsen, der har paataget sig at være Kongens danske Hofprædikanter og forpligtet sig til altid at følge Kongen, naar denne rejser nogensteds hen og befaler ham at følge med, i aarlig Løn skal have 300 Dlr., sædvanlig Hofklædning til sig selvanden, 16 Dlr. om Maaneden i Kostpenge til sig selv og en Dreng og Foder og Maal paa 2 Heste, alt at udrede af Frederiksborg Slot, samt fri Bolig ved dette. Lønnen skal regnes fra førstkomende Paaske, og Kongen vil, hvis han viser sig tro og flittig i sin Tjeneste, ogsaa betænke ham paa anden Maade. Sj. R. 13, 174 b og 191 b.

— Aab. Brev om, at Peder Jul, Borgemester i Vejle, i det kommende Aar sise frit maa lade indføre 10 Læster Rostockørøl i Riget, da han formedelst sin Bestilling maa forsømme sin egen Næring meget; dog skal han være forpligtet til at lade notere paa Brevet, paa hvilket Sted han indfører Øllet, for at han ikke skal kunne indføre mere Øl sise frit. J. R. 5, 190.

16. Marts (—). Aab. Brev om, at Tomis Farsen, Borger i Kolding, i Betragtning af sin lange Tjeneste som Husfoged paa Koldinghus i Kongens Faders Tid, indtil videre aarlig maa oppebære 1 Læst Rug og 1 Læst Byg af Koldinghus til sin Underholdning. J. R. 5, 190 b.

19. Marts (Odensegaard). Aab. Brev, hvorved Kongen, der forrige Aar² paabød, at alle de Landsbykirker i Fyen, som Axel Brahe, Embedsmand paa Odensegaard, har i Forsvar, og som ikke selv ere bygfældige, i et Aars Tid skulde komme Middelfart Kirke til Hjælp med Fjerdeparten af deres Kirketiende og anden Indkomst, men har erfaret, at nogle af Kirkeværgerne i Odensegaards Len, saa vidt Axel Brahe har den gejstlige Jurisdiktion i Befaling, understaa sig til at holde Hjælpen tilbage under Paaskud af, at deres Kirker ere bygfældige, alvorligt paalægger alle de Kirkeværger, der ikke have fremsendt Hjælpen, med det allerførste at

¹ Tr.: Dek. Mag. IV. 108 f. ² 14. Aug. 1590.

levere den til Axel Brahe, for at han siden kan tilstille Kirkeværgerne for Middelfart Kirke den. Viser nogen sig modvillig, vil han blive straffet for Ulydighed. F. og Sm. R. 2, 38 b.

20. Marts (Odensegaard). Miss. til Mønsterskriver Hans Meckelborg om herefter hver Maaned at give Sekretær Sivert Grubbe 30 Dlr. paa 3 Kuskheste, hvilken Besolding Kongen har bevilget ham ligesom de andre, der holde Heste og Vogne, og føre dem til Udgift i Regnskabet. Sj. T. 18, 20 b.

— Aab. Brev om, at Peder Jørgensen, Borgemeester i Bogense, der formedelst den Skade, han havde lidt ved Ildebrand og til Søs, for nogle Aar siden har faaet Kongens Faders Brev paa Kronens Korntiende af Synderse Sogn i Fyen, fremdeles i de næste 2 Aar maa beholde Tienden, uden Afgift. F. og Sm. R. 2, 39.

— Miss. til Laurits Brockenhuus. Kongen har erfaret, at mange Købmænd af Rigets Indbyggere ligge for Bæltet med deres Øksne, men ikke kunne komme over, fordi Skuderne ere beordrede over paa denne Side for at overføre Kongen med Følge og Gods; da de derved nødes til at fortære alt hvad de have eller til at slagte deres Øksne, skal han give en 3—4 Skuder Ordre til at blive liggende paa denne Side og lade de andre løbe eller lavere sig over for at overføre Øksnene. F. og Sm. T. 2, 182.

— Miss. til Axel Brahe. Da Kirkeværgerne for St. Hans Kirke i Odense have berettet, at Kirken er meget bygfældig og kun har ringe Indkomst, befales det ham at betale Kirkeværgerne 100 Dlr., som Kongen for denne Gang har givet dem til Kirkens Istandsættelse, og føre dem til Udgift i Regnskabet; han skal paase, at Pengene kun anvendes til Kirkens Bedste, og kræve Regnskab for dem. F. og Sm. T. 2, 184.

— Miss. til Bønderne i Vendts Herred, hvem de end tilhøre. Da denne Brevviser, Peder Jensen, der nu er beskikket til Herredsfoged i Vendts Herred, ikke har anden Løn for sin Umage end den, hans Formænd have haft, nemlig 1 Skp. Havre aarligt af hver Bonde i Herredet, befales det alle, der svare fuld Landgilde til deres Husbonde og søge Herredstinget, ogsaa at svare Peder Jensen fornævnte Skp. Korn, saalænge han er Herredsfoged. Det forbydes alle, særlig Kongens Fogder og Embedsmænd, at gøre ham Hinder derpaa. F. og Sm. T. 2, 276.

22. Marts (—). Aab. Brev om, at Helmecke N., Raad-

mand i Malmø, har berettet, at han i Aar af Hack Ulfstand, Kongens Hofmester og Embedsmand paa Malmøhus, har tilforhandlet sig 130 Staldøkene, som han agtede at drive til Elfven, men da der mange Steder i Riget er stor Mangel paa Foder, er han bange for, at han ikke uden den største Skade kan lade dem uddrive over Land, og har derfor begæret at maatte udføre dem til Skibs. Det tillades ham for denne ene Gang at udskebe Øksnene fra Malmø, dog skal han svare Tolderen sammesteds sædvanlig Told af dem. Sk. R. 2, 61.

22. Marts (Odensegaard). Lejebrev for Gregers Hansen Guldsmed, Borger i Odense, hans Hustru Anne Jacobsdatter og deres Arvinger paa 2 Kronens Ejendomme udenfor Møllebro Port, som tidligere have ligget til St. Knuds Kloster i Odense, den ene en Have, der strækker i Længden fra Bispegaardens Humlehave østpaa til Rasmus Langa Have 123 Al. 1 Kvarter, i Længden oventil fra Lisabet Giertis Have til Knud Andersens 78 Al., i Bredden fra Lisabet Giertis Have og ned til Aaen 27½ Al., tværs over fra Aaen til Bispelykke 102 Al., tværs over fra Klosters lille Humlehave til Aaen 92½ Al. og fra Knud Andersens Have til Aaen 24 Al., alt fynsk Maal, tilligemed den Indgang ud til Møllebro, som fra Arilds Tid har hørt dertil, den anden 13 Acre, der strække sig fra Hunderup Skel fra Balken østpaa, til Klosters Jord begynder, Enden af Agrene vende i Syd til Østech, i Nord til Hunderup Mark. Der skal i aarlig Leje til St. Knuds Kloster svares 23 Sk. af den første Ejendom, senest 14 Dage efter Mikkelssdag, og 1 Ørt. Byg af den anden, senest inden Jul. Gregers Hansen, hans Hustru og Arvinger skulle selv bruge Ejendommene og maa ikke uden Kongens Tilladelse oplade dem til fremmede og Udarvinger. Det staar dem frit for at opføre Bygninger derpaa, men ville de siden sælge disse, skulle de først tilbyde Kronen dem. F. og Sm. R. 2, 40 b.

— Miss. til Erik Hardenberg, Absolon Gjæ, Hans Johansen og Axel Brahe. Da Kongen, der for nogen Tid siden¹ lod udgaa aaben Befaling til dem om at dømme i Stridighederne mellem Magdalene Emiksdatter og Kronens Bønder i Visseberg Birk, har bragt i Erfaring, at der endnu er nogle Sager, som de ikke have dømt i, skulle de paany forsamles paa belejlig

¹ 20. Juli 1590.

Tid og Sted, stævne begge Parter i Rette for sig og siden uden videre Opsættelse dømme dem imellem i alle Sager, saa Kongen kan blive fri for videre Overløb. F. og Sm. T. 2, 187.

22. Marts (Odensegaard). Miss. til [Hospitalsforstanderen i Odense]. Da denne Brevviser, Jacob Jørgensen, har anmodet om at blive optaget i Hospitalet, fordi han formedelst Svag-
hed i Øjnene ikke kan være om sin Næring, skal Hospitalsforstan-
deren, hvis Jacob Jørgensen er ret Hospitalslem, optage ham straks,
saafremt der er Plads ledig, og ellers, saasnart der bliver en ledig,
og give ham samme Underholdning som andre syge Mennesker. F.
og Sm. T. 2, 185.

— Miss. til Laurits Brockenhuus. Mogens Hendriksen, Borgemester i Odense, har berettet, at han har fordelt Rasmus Skriver i Svendborg for 5 Pd. Rug, $3\frac{1}{2}$ Læst 1 Pd. Byg og $\frac{1}{2}$ Læst Havre, som denne skylder Mogens Hendriksen paa Odense Skoles Vegne paa 46 Dlr. nær, der ere betalte derpaa, og har forfulgt Sagen saa vidt, at Rigens Ret er overgaaet Rasmus Skriver; da denne siden er dømt fredløs og der derfor ikke er meget at faa hos ham, har Mogens Hendriksen begæret, at han paa Skolens Vegne maa faa den Rettighed, der kan tilkomme Kronen af hans Boslod eller Fredskøb. Det befales Laurits Brockenhuus, der har Svendborg i Befaling, at sørge for, at Mogens Hendriksen paa Skolens Vegne bliver fuldstændig tilfredsstillet enten af den til Kronen forbrudte Boslod eller af Fredskøbet. F. og Sm. T. 2, 186.

23. Marts (—). Kvittans til Mogens Hendriksen, Borgemester og Forstander for Almindeligt Hospital i Odense, der i Følge den af M. Jacob Madtsen, Superintendent i Fyens Stift. Borgemestre, Raad og Prædikanter i Odense den 20. Nov. 1590 udgivne Kvittans har gjort dem Regnskab for Indtægt og Udgift ved Almindeligt Hospital i Odense og for de 35 Skolepersoners Indkomst og Beholdning og for Udgiften ved deres Underholdning og i andre Maader fra 1. Maj 1590. Beholdningen fra de foregaaende Aar er indført i Regnskabet til 1. Maj 1590, og herfor skal Hans Nielsen, nu Hospitalsmester, fremdeles staa til Regnskab. Mogens Hendriksen har endvidere gjort Regnskab for de Varer, han har atkøbt Hospitalet og Skolepersonerne og for de Varer, som de igen have faaet af ham. F. og Sm. R. 2, 39 b.

25. Marts (Antvorskov). Aab. Brev om, at Niels Svar. Borger i Slagelse, for denne ene Gang maa udføre 160 Staldøkse

fra Korsør, Kronens Told hermed dog uforkrænket. Udt. i Sj. R. 13, 175 b.

26. Marts (Ringsted Kloster). Miss. til Christofver Packis. Kongen har bragt i Erfaring, at menige Bønder og Tjenere i Mierløsse Herred, som Christofver Packis er forlenet med, meget utilbørligt og modvilligt vægre sig ved at befordre Kongens Fadebur, der for en Dels Vedkommende vel allerede er fremkommet, men for største Delen endnu er tilbage og ikke kan føres frem formedelst Bøndernes Uvilje. Skønt Bønderne som sædvanligt ere blevne tilsagte til denne Ægt af Abbed i Ringsted Kloster Dr. Johan Knopperts Fuldmægtige, agte de det dog aldeles ikke og sidde Befalingen overhørig. Det forekommer Kongen meget ælsomt, at han skal høre, end sige lide, at hans Fadebur bliver liggende paa Vejen, og at Christofver Packis ikke har den Myndighed og Gehør hos Kronens egne Bønder i Herredet, at han kan tilholde dem til at møde og befordre Kongens Fadebur, selv om de andre vise sig noget uvillige. Det befales ham at tilholde Bønderne i Mierløsse Herred til ufortøvet at begive sig til Ringsted Kloster og siden køre Kongens Fadebur og Hofsindernes og Hoftjenernes Gods til Roskilde og lade dem, der vise sig ulydige, straffe tilbørligt efter Recessen. Det paalægges ham ingen Forsømmelse at vise, saafremt han ikke selv vil staa til Rette derfor. Sj. T. 18, 21.

30. Marts (Kbhvn.). Miss. til Tolderne i Malmø, Ysted og Kallundborg. Nogle af Kongens Undersaatter i disse Byer¹ have købt nogle Staldøksne af Adelen og have ansøgt om Tilladelse til at udføre dem til Skibs, da der mange Steder i Riget er stor Mangel paa Foder, saa det kan befrygtes, at de ikke uden deres største Skade og Fordærv kunne uddrive dem af Riget over Land. For at disse Folk ikke skulle blive fuldstændig ødelagte, har Kongen bevilget, at de for denne ene Gang maa udskibe de Øksne, de have købt, der fra Byen, dog skulle de forinden betale Tolderne den sædvanlige Told af Staldøksne, og Tolderne skulle passe nøje paa, at der ikke under det Skin udføres Græseøksne, men kun Staldøksne, der have staaet paa Foder i denne Vinter, saafremt de ikke selv ville staa til Ansvar derfor. Sj. T. 18, 22.

2. April (—). Miss. til Mickel Lang, Tolder i København. Isaac Maillet, den afdøde franske Legats² Tjener, har

¹ I selve Brevet nævnes kun Malmø og Ysted. ² Charles Dancay.

berettiget, at hans Herre har udtaget $3\frac{1}{2}$ Læst Rostockerøl til sit Huses Behov hos nogle af Kongens Undersaatter her i Byen, og at han nu kræves for Akcise af Øllet, skønt det var bevilget hans afdøde Herre sise frit. Det befales Mickel Lang at lade Isaac Maillet og dem, hos hvem Øllet er udtaget, være fri for Sise af disse $3\frac{1}{2}$ Læst Rostockerøl. Sj. T. 18, 23.

2. April (Åbbvm.). Miss. til samme om, at Kongen har eftergivet Søren Jensen, Niels Andersen, Christoffer Jensen og Jens Oelborg, Borgere i København, 24 Dalers Sise. Udt. i Sj. T. 18, 23.

— Miss. til Niels Parsberg. Hoslagt sendes ham en Stævning over Christofver von Festenberg, kaldet Packis, som han med det allerførste ved to af sine Folk skal lade lovlig læse og forkynde for Packis. Han skal lade den give Paategning om, at den er lovlig forkyndt. og derefter sende den tilbage til Kongen, saa denne kan rette sig derefter og beskikke en til paa sine Vegne at gaa i Rette med Packis. Sj. T. 18, 23 b.

3. April (—). Miss. til nedennævnte Lensmænd. Efter sin Ankomst her til Landet med Hoflejren erfarer Kongen, at der paa forskellige af Kronens Huse er stor Mangel paa Havre, og at de paa Kongens Skrivelser til dem om at sende en Del Tønder Havre til Københavns Slot, for at den derfra siden kunde sendes til de Huse, hvor den behøvedes, have undskyldt sig med, at de ikke have saa megen Havre i Forraad, skønt de jo vel vide, at Kongen hvert Aar behøver et stort Antal Tønder Havre til sine Hestes Underhold paa forskellige Steder. Da Kongen ikke har anden Havre at underholde sine Heste med end den, der tages af Lenenes Indkomst, og der i deres Len falder et passeligt Antal Tønder Havre udover deres Genant, befales det dem med det allerførste at fremsende de forlangte Tønder Havre eller saa meget deraf, som ikke allerede er sendt, saafremt Kongen ikke, hvis han lider nogen Skade paa sine Heste eller i andre Maader, skal søge Oprejsning hos dem derfor eller gribe til andre Midler. De skulle med nærværende Renteskriver erklære sig om, hvad de ere til Sinds at gøre, saa Kongen kan vide at rette sig derefter. — Corfvits Viffert (Malms-hus) 1185 Tdr. Havre, Laurits Brockenhuus (Nyborg) 632 Tdr., Manderup Parsberg (Skanderborg) 1600 Tdr., Chresten Skeel (Aakier) 557 $\frac{1}{2}$ Td., Ofve Lunge (Aalborghus) 682 Tdr., Jørgen Skram

(Hald) 226 Tdr., Knud Brahe (Aarhusgaard) 720 Tdr., Steen Brahe (Helsingborg) 227 Tdr. Sj. T. 18, 24.

2. April (Åbhu.). Aab. Brev, hvorved Kongen bevilger, at Mogens Hendriksen, Borgemester i Odense, der har berettet, at han som Forstander for Almindeligt Hospital i Odense er kommen meget til Agters og er bleven Hospitalet en stor Sum Penge skyldig, som han ikke uden den største Skade kan betale med rede Penge, maa betale 300 Dlr. af Summen med Købstadsgods og Ejendomme i Byen. Det Gods, han vil overdrage Hospitalet, skal vurderes af uvildige Dannemænd, der skulle udnævnes af Axel Brahe, Embedsmand paa Odensegaard, M. Jacob Madtsen, Superintendent i Fyens Stift, og Borgemestre og Raad i Odense, og efter deres Vurdering skal Mogens Hendriksen give Hospitalet Skøde. F. og Sm. R. 2, 42.

— Lignende Tilladelse for Christoffer Bang til at udlægge Hospitalet Købstadsgods til en Værdi af 100 Dlr. Udt. i F. og Sm. R. 2, 42 b.

— Kgl. Stadfæstelse af et den 10. Dec. 1585, Odense, dateret Mageskifte mellem Mogens Henriksen, Borgemester i Odense, og Hans Eriksen i Egby¹ Mølle med Samtykke af Kansler Niels Kaas som Lensmand i St. Knuds Kloster. F. og Sm. R. 2, 42 b. (Se Kronens Skøder.)

— Miss. til Peder Skriver, Tolder i Nyborg. Denne Brevviser, Biørn Marqvartsen, Borger i Nyborg, har berettet, at han har købt en 30 Staldøkene, og anmodet om Tilladelse til at udføre dem til Skibs fra Nyborg, da det formedelst den store Mangel paa Foder, som findes forskellige Steder i Riget, vil være meget besværligt for ham at lade dem uddrive over Land. Peder Skriver skal tillade det for denne ene Gangs Skyld, dog mod Erlæggelse af den sædvanlige Told, og paase, at der ikke under det Skin udføres Græsekene. F. og Sm. T. 2, 188.

— Miss. til Jørgen Skram. Denne Brevviser, Peder Søfrensen i Nund² Mølle under Hald Slot, har berettet, at Jørgen Skram for nogen Tid siden har ladet bygge en ny Mølle lige ved Hald Slot, hvilket har forringet Tilførselen til Nund Mølle meget, saa han ikke kan svare den Landgilde, der tidligere er svaret af Møllen. Han har forhen ansøgt om at faa Landgilden ned-

¹ Ejby, Odense H. ² Non Mølle, Nørlyng H.

sat, og Jørgen Skram har ogsaa faaet Ordre til at forordne, hvad ret og billigt kunde være, men denne Befaling er efter hans Beretning ikke blevet efterkommet. Det befales Jørgen Skram at undersøge Sagen og, hvis Nund Mølle har lidt Skade, forfare, hvor meget Landgilden bør nedsættes, hvis den ikke allerede er forandret, og med det første erklære sig herom. J. T. 4, 247 b.

4. April (Kbhvn.). Miss. til Frederik Leil og David Hansen, Toldere i Helsingør, om ubindret at lade en Skipper fra Stettin, ved Navn Hans Tymme, passere gennem Sundet, naar han sætter Borgen for at ville skaffe nyt Certifikats paa hans Paa og Sejlads. Udt. i Sj. T. 18, 25.

— Miss. til Mandrup Parsberg og Knud Brahe, der tidligere have faaet Ordre til hver at lade bage 25 Læster Brød i deres Len [Skanderborg og Aarhusgaard] og sende dem til Københavns Slot til St. Hans Dag, om straks at lade Brødet bage og fremsende det lige efter 1. Maj, da Kongen formodet adskillig indfaldende Lejlighed ikke kan vente længere paa det. De skulle selv fragte Skuder til at fremføre det og endelig sørge for, at det kan være her senest 14 Dage efter 1. Maj. J. T. 4, 248.

— Miss. til Villum Hendriksen og Dorrethe, M. Nels Hvids Enke. Kirkeværgerne i Burløf Sogn i Skaane have klaget over, at de ikke ville gøre Regnskab med dem for det Korn, Rug, Byg og Havre, som deres afdøde Fader og Husbonde M. Nels Hvid har oppebaaret i de Aar, han har haft Burløf Kirke i Forsvar, og for det, som Villum Hendriksen efter Faderens Befaling har faaet, og at de som en Ret ville tilholde sig 7 Pd. Korn aarlig af Burløf Kirketiende, ligesom ogsaa at Villum Hendriksen ikke vil give mere for hver Skæppe Korn, end han selv synes, uagtet Kirkeværgerne i disse Aar have solgt det øvrige Kirkens Korn til højere Pris, end han vil give. Det befales dem at møde for Lunde Kapitel, naar de blive indstævnedes, og gøre Regnskab med Kirkeværgerne og M. Oluf Stiasen, Sognepræst til Burløf Kirke, for det, M. Nels Hvid er bleven Kirken skyldig, og for det, Villum Hendriksen har oppebaaret af Kirkens og bør staa til Rette for. Sk. T. 2, 110 b.

5. April (—). Miss. til Kapitlet i Lund om med det første at indstævne M. Nels Hvids Arvinger for sig, forhøre det Regnskab, som Kirkeværgerne og Sognepræsten M. Oluf Stiasen i Burløf Sogn kunne kræve af disse, og siden afsige Dom om, hvor-

vidt M. Nels Hvidts Arvinger kunne tilholde sig større Friheder end andre i Kapitlet, der ogsaa have Jus patronatus til deres Kirker, og om de ikke bør betale det Korn, de have faaet af Kirken, lige saa dyrt som Kirkeværgerne have solgt det øvrige Kirkens Korn. Sk. T. 2, 111.

5. April (Mbhvn.). Miss. til Mourits Podebusk. Kronens Bønder og Tjenere i Jungshofvit Len have klaget over, at de i mange Maader besværes af ham med forskellige Besværinger og nye Paalæg mere end i de tidligere Lensmænds Tid, og de have begæret at maatte blive hjulpe til Ret. For at der kan vederfares baade ham og Bønderne, hvad Lov og Ret kan være, har Kongen ladet aaben Befaling udgaa til Christofver Valkendorf og Arrild Hvitfeldt om at indstævne ham og Bønderne for sig, høre deres Klagemaal over ham og hans Gensvar derpaa, undersøge begge Parter Beviser og indsende skriftlig Beretning om Sagen til Regeringsraaderne, saa disse kunne vide at rette sig derefter. Det befales ham at møde i Rette med Bønderne, naar han bliver stævnet, tage sine Beviser med sig og tilkendegive disse for Kongens Forordnede, saa de kunne vide at rette sig derefter. Sj. T. 18, 25.

— Miss. til Christian Friis. Da en Del af det ved Andvorskouf Slot gaaende Stod er gammelt, en Del ungt, vil det være nødvendigt, at det bliver delt i to Dele, de gamle for sig og de unge for sig, hver i sin Have, naar der nu skal slaas Stodhest til dem. Han skal derfor lade indrette 2 Stodhaver, saa hver Part kan gaa for sig og den ene Stodhest ikke komme til den anden, og siden dele Stoddet i gamle og unge. Sj. T. 18, 26.

— Miss. til Steen Maltessen, Morten Venstermand, Christian Friis, Niels Parsberg, Laurits Brockenhuus og Dr. Johan Knoppert. Da der allevegne paa Kronens Huse er stor Mangel paa Havre og man ikke let andre Steder kan købe eller paa anden Maade faa Havre, maa de, for at ikke den Havre, som de have i Forraad, for snart skal blive fodret op, herefter ikke bruge mere Havre til Kongens Rideheste, Vognheste og Føler eller Slottes egne og daglige Heste end 1 Spund Havre til hver Hest i Døgnet, regnet 8 Spund paa hver Tønde. De skulle ikke alene vedlægge deres Regnskab Beviser for den Havre, som bliver udfodret af dem, der have Befaling derpaa, men ogsaa ugevis forklare, hvor mange Heste der ere blevne fodrede; saafremt de ikke rette sig herefter, vil Havren ikke blive godtgjort dem i deres Regnskab. Sj. T. 18, 26.

5. April (Mbhvn.). Lignende Miss. til Detlef Holck, naar undtages, at han ikke staar for Regnskabet. Udt. i Sj. T. 18, 27.

— Miss. til Nels Skram om at lade bage 20 Læster Rug i godt Kavringbrød og sende det til København inden Pinsedag. Udt. i J. T. 4, 248 b.

6. April (—). Forlaningsbrev for Hans Matsen, Raadmand i Slangerup, paa Veimbro¹ Mølle med al dens Rente og rette Tilliggende for en aarlig Afgift af 1 Læst Mel til Roskildegaard. Han skal holde Møllen i god Stand. Sj. R. 13, 176.

— Miss. til Rentemester Envoldt Kruse om at betale Cornelius Maler² 50 Dlr., som Kongen har skænket denne for en malet Tavle, han har foræret Kongen. Kopi (Bilag t. Rentemesterregnsk.). Udt. i Sj. T. 18, 27.

— Miss. til Roskilde Kapitel. Ludvig Munk til Nørlundt, Embedsmand paa Trondhjemsgaard, Hans Axelsen til Ryegaard og Axel Ugerup til Allerup have berettet, at de med det første agte at tiltale Mogens Gjæe til Bremmersvold, fordi han nu i saa lang Tid har været i Ægteskab med deres Hustruers Mormoder, Fru Helvig Gjæe og dog ikke har haft saadant kristeligt Samkvem og Omgængelse med hende, som en kristen Ægtemand bør have med sin Ægtehustru, men har levet i Skørlevnet og utilbørlig Utugt med andre og avlet Børn med disse, hvorfor de mene, at Mogens Gjæe og Fru Helvig bør skilles fra hinanden. De agte nu til førstkommende Tamperdag at stævne Mogens Gjæe i Rette for Kapitlet og tage Dom over ham. Skönt ingen af Parterne bor i Sjællands Stift, har Kongen dog, da det er en vigtig Sag, som der maa dømmes i med Flid og Forstand, og Kapitlet i Roskilde har de høj lærde ved Universitetet i København saa nær ved Haanden, at disse kunne sidde til Doms i Sagen sammen med Kapitlet, bestemt, at Sagen skal indstævnes for og paadømmes af Roskilde Kapitel. Kapitlet skal meddele de tre Klagere Stævning over Mogens Gjæe til at møde i Rette for Kapitlet førstkommende Tamperdag og lide, hvad Dommen og Retten kan give, og siden i Forening med de høj lærde, som de skulle underrette om, naar Dommen skal afsiges, dømme Parterne endeligt imellem. Hvis nogen af Kapitlet formedelst Sygdom eller lovligt Forfald ikke kan møde til den bestemte

¹ Vistnok Værebros Mølle, Sømme H. ² Cornelius Greter.

Tid, skulle de mødte alligevel have Fuldmagt til at dømme i Sagen og uden Opsættelse udføre Kongens Befaling. Sj. T. 18, 27.

6. April (Kbhvn.). Miss. til de højlerde ved Universitetet om i Forening med Roskilde Kapitel at sidde til Doms i Skilsmisssagen mellem Mogens Gjæ til Bremmersvold og Fru Helvig Gjæ. Orig.¹ i Konsistoriets Arkiv. Pakke 183. Udt. i Sj. T. 18, 28.

— Aab. Brev om, at Fru Anne Skovgaard, i Tilfælde af, at hun overlever sin Husbond, Landsdommer Morten Brock til Barløse, i et Aars Tid efter dennes Død maa beholde Kronens Herlighed og Rettighed af 5 Gaarde og 2 Gadehuse i Harsmark², der svare deres Landgilde til Superintendenten i Fyens Stift, og af følgende Kirkegaarde: 1 i Harsmark, 1 i Egenø og 1 tilligemed 1 Gadehus i Nørup³, der svare deres Landgilde til Nørup Kirke, uden Afgift, dog maa hun ikke befatte sig med den Landgilde, der svares til Superintendenten og Kirken. F. og Sm. R. 2, 44 b.

— Miss. til Nels Skram om at hjælpe Mette Knudsdatter af København til Rette med Hensyn til en Arv, som er tilfalden hende efter hendes Broder, der boede og døde i Randers. Udt. i J. T. 4, 248 b.

7. April (—). Miss. til Niels Parsberg om at forhøre Jacob Skovrider og Søfren Skrifer angaaende nogen Landgilde, som Jacob Skovrider anklager Søfren Skrifer for. Udt. i Sj. T. 18, 28.

— Miss. til samme om at udvise Hans v. Antorpen, Bygmester, de Mangler, der findes paa Roskildegård og paa Hellig 3 Kongers Kapel ved Roskilde Domkirke. Udt. i Sj. T. 18, 28 b.

— Miss. til Detlef Holck om at skaffe Melchior Skreiber, Trommeter, det Hus i Kongensgade, som Mickel Øxel, Trommeter, tidligere boede i. Udt. i Sj. T. 18, 28 b.

— Miss. til Morten Venstermand. Nogle af Kronens Bønder og Tjenere i Gresse, Udesønbye, Opesønbye og Rørbek have berettet, at de selv i mange Aar, ligesom ogsaa deres Formænd før dem, have haft nogle Bundgarn, nogle have været 4, nogle 3 om hvert Garn, som de altid have brugt for deres Agerender, indtil nu Morten Venstermand kræver 2 Dlr. af hver,

¹ Tr.: Børdam, Kbhvns Universitets Hist. 1687—1691. IV. 378 f. ² Harsmark, Lunde H. ³ Nørup, samme H.

som har brugt Fiskeriet i det forløbne Aar, og for det kommende Aar vil have hver 3. eller 4. Sild, hvis de ville bruge Fiskeriet længere. Da de have begæret at maatte beholde, hvad de og deres Formænd før dem hidtil have haft, befales det ham med det første at erklære sig til Regeringsraadet om, hvorledes det forholder sig med dette Fiskeri. Sj. T. 18, 28 b.

7. April (Mbhv.). Miss. til Rentemester Envold Kruse om at forhøre Raadmand i København Albrit Chrestensens Regnskab over hans Mellemværende med Kongen. Sj. T. 18, 29. (Tr.: KD. IV. 701 f.).

— Miss. til samme om i dette ene Aar at betale M. Albrit Hansen, Superintendent i Aarhus Stift, den Besolding han havde som Hofprædikant. Udt. i Sj. T. 18, 30.

— Miss. til Peder Gyldenstjerne, Erik Hardenberg, Absalon Gjøe, Jacob Seefeldt og Breide Rantzau, hver især. De have tidligere¹ faaet Ordre til at møde til Herredag i København 27. Juni. Da der imidlertid samtidig vil foreligge mange magtpaaliggende Anliggender, som ikke let ville kunne tages for og behandles til Ende paa Herredagen, da det vil forhindre Forhøringen og Paa dømmelsen af Sagerne og trække Tiden ud, anmodes de om at møde Søndagen før St. Johannes Baptistæ Dag, den 20. Juni, for forinden Herredagen at raadslaa med de andre Rigsraader om Rigets Anliggender. Sj. T. 18, 29 b.

8. April (—). Forleningsbrev for Niels Bild til Rafnholt paa Visborg Slot med Gotland, saaledes som Erik Lykke sidst har haft det, fra 1. Maj 1591 at regne [ligelydende med Forleningsbrevet af 12. Aug. 1587 for Erik Lykke, dog tilføjes en Bestemmelse om, at Niels Bild ikke maa holde Skibe eller bruge noget Købmandskab paa Landet, som kan være Borgerne eller Almuen til Skade imod deres Privilegier]. Sk. R. 2, 61 b.

— Miss. til M. Peder Thøgersen, Superintendent i Viborg Stift. Da Kongen har beskikket M. Albert Hansen til at være Superintendent i Aarhus Stift efter M. Peder Vinstrup, der er kaldet til Superintendent i Sjællands Stift efter afdøde Dr. Pouel Matzen, og M. Albert Hansen har aflagt Superintendented til Kongen og faaet al Besked hos denne, skal M. Peder som nærmestboende Superintendent ved første Lejlighed begive sig til Aarhus og i Menighedens

¹ 9. Marts 1591.

Nærværelse ordinere M. Albert Hansen til Superintendent. J. T. 4, 248 b. Orig. (underskr. af N. Kaas, P. Munk og J. Rosenkrantz) i Landsark. i Viborg.

9. April (Kbhvn.). Aab. Brev om, at Jøergen Bendtsen, Raadmand i København, har berettet, at han for nogen Tid siden har sendt nogle Varer ind i Vaarhuus Len i Norge for at sælge dem til Bønderne, og nu, da ingen maa bruge Handel der mod Borgerne i Bergens, Kontoret paa Bryggens og Trondhjem Borgeres Privilegier, har anmodet om Tilladelse til, hvis han ikke kan faa Varerne solgt, at lade et Skib løbe did for at indtage de afsendte Varer og indkræve hans Tilgodehavende. Dette bevilges, dog skal han, hvis det findes, at han driver videre Handel med Kongens Undersaatter end det Gods kan beløbe sig til, som han allerede har sendt derop, have forbrudt Skib og Gods til Kronen og staa til Rette derfor. Sj. R. 13, 177.

— Lignende Tilladelse for Jøergen Muus, Borger i København. Sj. R. 13, 177.

— Miss. til Rektor og Professorer ved Universitetet i København. Hoslagt sendes en Supplikats fra Ellene Pedersdatter, Mickil Madtsens Enke i Malmø, hvori hun beretter, at der efter afdøde Superintendent i Sjællands Stift Dr. Pouel Madtsen er tilfalden hendes umyndige Barn og dets Brødre en Arv; da hun paa 14. Aar efter hendes Husbondes Død har opfødt og holdt Barnet i Skole uden nogen Hjælp fra dets Brødre, ønskede hun at vide, hvorledes der blev handlet med Arven paa Skiftet efter Dr. Pouel Madtsen, og anmodede derfor en af deres Medbrødre, M. Chresten Mickilsen, der som den ældste Broder særlig har antaget sig hendes Barns Værgemaal, om at varetage dets Tærv ved Arven, ligesom hun, der formedelst Sygdom og Svaghed ikke selv kunde være til Stede, anmodede om, at Dr. Pouels Gods efter gammel Skik foreløbig maatte blive forseglet eller registreret i Godtfolks Nærværelse, indtil hun selv kunde komme over og paase sit Barns Tærv. M. Chresten har dog aldeles ikke villet bevilge dette, men har i Forening med sine Brødre skiftet og vurderet, hvad der forefandtes, hvorved hun mener, at hendes Barn er kommet til kort. Det befales dem at undersøge Sagen og, hvis der ikke er sket Barnet Fyldest eller Skiftet er ulovligt gjort, hjælpe hende til at faa Skiftet tilbagekaldt og siden i Godtfolks Nærværelse skifte Arven

mellem dem, saa der vederfares baade den umyndige og de andre hvad ret og kristeligt er. Orig.¹ i Konsistoriets Arkiv. Pakke 186.

9. April (Kbhvn.). Miss. til Stiftalensmændene. Da det altid har været sædvanligt, at Adelen her i Riget har ladet sig mønstre med de Folk og Heste, som den er pligtig at holde til dens fædrene Riges Tjeneste, har Kongen og Rigeraadet bestemt, at der ved første Lejlighed skal holdes Mønstring. De skulle derfor tilsige alle i deres Stift boende Adelige, at de skulle holde deres Folk og Heste rede, vel stafferede med Rustning og andet, saa de, naar de blive nærmere tilsagte, kunne møde med dem for at lade sig mønstre af de dertil forordnede Raader og gode Mænd og, hvis der skulde komme noget paa mod Kongen og Riget, kunne være rede til at afværge Kongens, deres fædrene Riges og deres egen Skade. — Jørgen Skram i Viborg Stift, Ofve Lunge i Vendelbo Stift, Knud Brahe i Aarhus Stift, Albrit Friis i Ribe Stift; Laurits Brockenhuus paa Langeland og Taasinge, Axel Brahe i Fyen, saa vidt han har den gejstlige Jurisdiktion i Befaling; Niels Friis paa Falster og Frederik Hobe paa Laaland at lade forkynde; Niels Parsberg i Sjælland; Corfvits Viffert i Skaane og Blekinge, Steen Brahe i Helsingborg Len, Jørgen Brahe i Sønder- og Nørrehalland. Sj. T. 18, 30 b.

10. April (—). Kgl. Beskærmelsesbrev for Niels Hansen Skriver, Borger i København, der har berettet, at han har Trætte med Knudt Grubbe til Alsøf, Embedsmand paa Løckou Slot, og, skønt han agter at forfølge Trætten til Ende med Retten og Lovens Tale, er bange for, at han alligevel skal blive overfaldet af Knudt Grubbe eller hans Folk. Det befales enhver, der har Tiltale til ham, at tiltale ham med Lov og Ret for hans tilbørlige Dommere, og det forbydes alle, særlig Knudt Grubbe og hans Folk, at true eller overfalde ham, dog skal Niels Hansen saa ogsaa selv i alle Maader forholde sig tilbørligt. Sj. R. 13, 176.

— Miss. til Corfvits Viffert om at undersøge, om der blandt Borgerne i Malmø eller blandt Kongens Undersaatter og Adel i Lenet findes nogle, der have Havre at sælge, og i saa Fald købe den til Kongen og sende den til Københavns Slot. Hvad han lover derfor, skal blive betalt. Udt. i Sk. T. 2, 111 b.

— Aab. Brev om, at Borgerne i Ribe, der for nogen Tid

¹ Tr.: Rørdam, Kbhvns Universitets Hist. 1587—1621. IV. 380 f.

siden¹ af Kongens Fader fritoges for Byskat, Hold og al anden kgl. Tynge i nogle Aar, hvilken Tid nu paa det nærmeste er forløben, yderligere maa være fri endnu et Aar efter dette Brevs Datum, dog skulle de saa være forpligtede til at tække alle de Huse, der bygges, med Tegltag og at afskaffe det Straatag, som findes paa Huse. J. R. 5, 191.

11. April (Mbhvn.). Bestalling for Mats Hellessen, der i Sommer skal ligge i Bæltet med Kongens Gallej Sallemandt for at paase, at ingen forløbe Kronens Told, at ingen fordægtige eller forbudte Varer føres igennem, og at ingen franske eller engelske Skibe løbe gennem Bæltet, men henvises til at løbe gennem Øresund, medmindre de ville besøge nogle Steder i Nørrejylland. Det forbydes ham at tvinge Kongens Undersaatter fra Fyen og Jylland til at løbe ned til Toldstedet ved Nyborg, naar de have fremvist deres Søbrev, ligesom det ogsaa forbydes ham at forurette Kongens Undersaatter eller fratage dem noget, saafremt han og hans Folk ikke ville falde i Kongens Unaade. Sj. R. 13, 177 b.

— Miss. til de Lensmænd, der tidligere have faaet Ordre² til kun at give hver Hest 1 Spund Havre i Døgnet. For at alt kan gaa rigtigere til, befales det dem hver 8. Dag at lade udmaale 1 Td. Havre til hver Hest, der skal have Foder, men ikke mere, og lade det saaledes indskrive i Regnskabet. Sj. T. 18, 31 b.

— Miss. til Envold Kruse om at betale, hvad Eustatius v. Tymen har ladet lave til Kongen hos Remsnidere og Sadelmagere. Udt. i Sj. T. 18, 31 b.

22. April (—). Miss. til Oluf Rosensparre om med det allerførste at lade det lille gamle Hus paa Landskrone Slot istandsætte, baade med Skelning af Taget og i andre Maader, og ligesaa Hellerup Bro, der ogsaa skal være meget brøstfældig og med det første maa sættes i Stand, hvilket Slottet skal lade gøre. Udgifterne skal han indskrive i sit Regnskab. Sk. T. 2, 111 b.

— Miss. til Jørgen Brahe om straks at lægge Mørup Birk, som Kongen for nogen Tid siden³ forlenede Fru Idde Ulfstand, Falk Gjæes Enke, med, da hun lovede at følge Dronning Anna til Skotland, ind under Varberg Slot og lade al Indtægten deraf føre til Regnskab. Sk. T. 2, 112.

24. April (—). Miss. til Absolon Gjæe, der skal have ladet

¹ 3. Juni 1588.

² 6. April 1591.

³ 30. Aug. 1589.

det Gods, som afdøde Morten Brock var forlenet med som Landsdommer, lægge ind under Dalum Kloster, om at lade Enken Fru Anna Skovgaard beholde Godset indtil videre eller indtil der bliver udnævnt en anden Landsdommer. F. og Sm. T. 2, 189.

24. April (Kbhvn.). Miss. til Laurits Lauritsen, Tolder i Nykøbing paa Falster. Baade Købstadmænd og mange andre Indbyggere paa Falster have klaget over den store Mangel paa Foder paa Falster og den udstedte Forordning¹ om, at Staldøksne kun maa udføres ved Hovedtoldstedet Rødby, og de have anmodet Kongen om i Betragtning af deres Nød at tillade baade Adel, Borgere og Bønder at udføre de Staldøksne, de nu have paa Foder og have staldet i Vinter, fra Nykøbing, hvilket Kongen ogsaa har tilladt. Han skal derfor tilstede det paa denne Tid, dog kun mod Erlæggelse af den sædvanlige Told, for hvilken han skal gøre Regnskab, og han skal paase, at der ikke under det Skin udføres Græseksne. F. og Sm. T. 2, 190.

— Miss. til Niels Friis. Da Snedkere, Kobbertækkere, Smede, Malere, Stenhuggere og andre Haandværkere ved Arbejdet paa Nykøbing Slot have erklæret, at de maa tage deres Afsked, med mindre de faa det Arbejde betalt, som de have udført, eller faa nogle Penge paa Haanden paa Arbejdet, og da Kongen ikke er ved Penge paa denne Tid og heller ikke ved at rette sig efter enhver Haandværkers Lejlighed, medens Niels Friis bedst kender det, anmodes han om at forstrække baade de ovennævnte og andre Haandværksfolk, der have noget »betinget« Arbejde paa Slottet, med nogle Penge efter enhver Lejlighed og Arbejde. Han skal tage Bevis for de Penge, han forstrækker dem med, hvorefter Kongen vil sørge for, at Pengene skulle blive ham tilbagebetalte til St. Hans Dag eller til St. Laurentii Dag [10. Aug.] i det allerseneste tilligemed de Penge, han tidligere har lagt ud. F. og Sm. T. 2, 222.

— Miss. til samme om med det allerførste at sende 400 Tdr. Havre eller saa meget, han kan undvære, til København, da der er stor Mangel paa Havre paa Kongens Slotte og Huse, selv fragte en Skude til at løbe til København med Havren og lade Fragten betale af Rentekammeret. Udt. i F. og Sm. T. 2, 223.

— Miss. til samme. Han har indberettet, at han, der aarlig skal høre Kirkernes Regnskab paa Falster og dertil behøver

¹ 20. Juli 1689.

en god forstandig Karl, eftersom der tidligere har været holdt en Stiftsskriver dertil, har beskikket Pouel Abrahamsen, Borgemeester i Nykøbing, til denne Bestilling. Kongen bifalder dette og bevilger, at Pouel Abrahamsen aarlig maa faa Kirkernes Korn til den Pris, det bliver sat til af Lensmanden og Kapitlet, da han ikke begærer anden Løn for sit Arbejde, dog skal Niels Friis være Kirkerne ansvarlig for Betalingen. F. og Sm. T. 2, 223.

26. April (Mbhvn.). Aab. Brev om, at Hans Conradt »Sennitter« af Lybæk maa lade udske 10 Staldøksne fra Malmø, mod at svare sædvanlig Told deraf. Udt. i Sk. R. 2, 64b.

— Miss. til [Borgemestre og Raad i] Købstæderne i Skaane. Da Kongen og Rigsraadet have bestemt at ville holde Mønstring i deres By 3. Maj, skulle de give alle deres Medborgere Ordre til at møde, ligesom de ogsaa selv skulle møde, med gode Harnisker og Værger til denne Tid for at lade sig mønstre af de Raader og gode Mænd, Kongen sender over for at foretage Mønstringen, og til at udruste sig saaledes, at Kongen kan spørge, at de som lydige Undersaatter have været tilbørlig beredte. Hvis nogle af deres Medborgere ikke ere tilbørligt forsynede med Harnisker og Værger, skulle de holde dem til at forsyne sig dermed. Sj. T. 18, 32.

— Miss. til Steen Maltessen om at lade mønstre i Helsingør 3. Maj. Udt. i Sj. T. 18, 32b.

— Miss. til Alexander Durham og Kield Baad. Da Kongen straks vil sende nogle Orlogsskibe i Søen og vil bruge dem som Hovedsmænd, skulle de snarest muligt møde i København, træde ind paa det Skib, de faa Ordre til, og indrette sig paa at blive ude til ud paa Sommeren. Der sendes dem Pasbord om Befordring paa Rejsen hid. F. og Sm. T. 2, 191.

— Miss. til Ludvig Munk om at lægge det Gods i Thy, som nu afdøde Las Ofvesen har været forlenet med, ind under Ørum Slot, lade det indskrive i Jordebogen og gøre Regnskab derfor. J. T. 4, 249.

27. April (—). Miss. til Mourits Podebusk om én Gang for alle at lade Hr. Chresten Christensen, Sognepræst til Jungshofvit Sogn, faa og beholde de to Vænger, som i tidligere Lensmænds Tid ere bevilgede Hr. Chresten og hans Formænd. Udt. i Sj. T. 18, 32b.

— Aab. Brev om, at Jørgen Brahe, Embedsmand paa Varberg, i Aar maa sælge og lade udføre af Riget 14 Læster salte

Kød, dog skal han selv eller Køberen af Køddet paa de Steder, hvor Køddet udskibes, betale Tolderen sædvanlig Told deraf. Sk. R. 2, 64 b.

27. April (Åbhvn.). Miss. til Jørgen Brahe. Da baade Husene og Befæstningen paa Varberg Slot ere meget bygfældige og forfaldne og i Tide maa istandsættes, skal han aarlig, fra 1. Maj 1590 at regne, saalænge han er forlenet med Slottet, anvende 1000 gl. Dlr. af Slottets Indkomst paa dets Forbedring, saa at det igen kan blive saaledes forsynet med Bygninger, som han efter Lejligheden anser for gavnligt. Da Slottets Bønder daglig besværes med Byggeriet, skal han, saalænge dette staar paa, aarlig lade brygge 3 Læster Malt af Slottets Indkomst i Øl til deres Underholdning og føre baade de 1000 Dlr. og Øllet til Udgift i Regnskabet. Sk. T. 2, 112.

— Miss. til Biørn Knudsen, Landsdommer i Sønder og Nørre Halland. Jørgen Brahe, Embedsmand paa Varberg Slot, har berettet, at der er Trætter mellem saavel Kronens som Adelens Bønder i Varberg Len. Efter den svenske Fejde have nemlig nogle i Henhold til Kongens Faders Brev¹ købt eller paa anden Maade tilhandlet sig og opbygget fra ny af de Selvejergaarde i Lenet, som fandtes øde og afbrændte af Fjenderne, da de rette Arvinger paa den Tid ikke vilde overtage og genopbygge disse Gaarde eller i det hele kende sig at være Arvinger til dem, og da Lensmanden, afdøde Anders Bing, derfor i Henhold til Kongens Faders Brev har tilladt hvem af Slægten, der vilde det, at overtage og genopbygge Gaarden, og, hvis ingen af Slægten vilde gøre det, paalagt den at sælge Gaarden til andre, hvorefter Gaardene ere blevne solgte til dem, der nu bo paa dem. Nu komme imidlertid nogle af dem, der have været Medarvinger til Gaardene, og ville tilholde sig disse, fordi Besidderne af dem endnu ikke have 20 Vintres Hævd paa dem, og fordi Gaardene ikke ere blevne lovbudne paa Tinge og lovlig solgte, aldeles nanset, at de selv ikke ere mødte frem inden den i Kongens Faders Brev fastsatte Termin og have vedkendt sig Gaardene. For at de nuværende Besiddere ikke skulle blive skudte ud af Gaardene imod Kongens Faders Brev, har Kongen befalet Jørgen Brahe at indstævne alle Bønderne, baade dem, der ville tilholde sig Gaardene, og dem, der nu besidde disse,

¹ 1. Sept. 1572.

til Landstinget og der lade gaa Dom mellem dem. Det befales Biørn Knudsen med det første at indstævne Bønderne, nøje undersøge Sagen »oc tildømmer dennom deris Gaarde, som de allerede hafver taget eller ville tage Samfrender paa, oc som de udi saa Maade hafver bekommit oc endnu besidder«, saaledes som det efter udgaaede Breve og Mandater i sig selv er billigt. Om de Gaarde, som falde efter denne Dag, skal der gaa saa meget, som Ret er. Sk. T. 2, 112 b.

28. April (Kbhvn.). Miss. til Tolderne i Helsingør. Da de menige Krigsfolk paa Kronneburge Befæstning faa deres Kostpenge og Aarsløn af Tolderne, har Kongen bevilget, at de ogsaa maa betale Caspar Wiess hans aarlige Løn og Maanedesbesolding og føre den til Udgift i Regnskabet. Udt. i Sj. T. 18, 33 b.

— Miss. til Morten Venstermand. Hoslagt sendes ham en Supplikats fra Jens Jacobsen, Borger i Slangstrup, hvori han klager over, at Marcus Doren, Borgemester sammesteds, har frtaget ham nogen Jord, som han tidligere har købt, og hvorefter han svarer aarlig Jordekyld til Kirken. Morten Venstermand skal undersøge, hvorledes det forholder sig med denne Sag, og sørge for, at der vederfares Jens Jacobsen Lov og Ret. Sj. T. 18, 33 b.

— Følgebrev for Hack Ulfstand til Hickeberg til Kronens Bønder under Malmshus og Lunde Bispegaard, som Corvits Viffert hidtil har haft i Værge. Udt. i Sk. R. 2, 65.

— Følgebrev for Jørgen Brahe til Kronens Bønder i Mørup Birk, som Fru Ide Ulfstand hidtil har haft i Værge, at de skulle svare ham til Varberg Slot. Udt. i Sk. R. 2, 65.

— Aab. Brev om, at Knud Hielm, Byfoged, Gudmund Nielsen, Niels Eskildsen, Børge Lassen, Svend Skrædder, Claus Hansen, Svend Bendtsen, Peder Olsen og Niels Biørnsen, Borgere i Falkenberg, til hvem Jørgen Brahe, Embedsmand paa Varberg, har bortfæstet den til Varberg Slot hørende Del af Laksefiskeriet ved Falkenberg, indtil videre maa beholde dette Laksfiskeri imod aarlig til St. Laurentii Dag [10. Aug.] at svare en Afgift af 80 gl. Dlr. til Lensmanden paa Varberg. Naar en af ovennævnte Mænd dør, skal en anden fæste efter samme Stedsmaal. Endvidere har Kongen bevilget, at de andre Falkenberg Borgere, der gøre kgl. og Bys Tynge, aarlig maa have 4 Drag Garn at bruge til deres egen Nytte mod at svare Fæsterne af Laksfiskeriet en saadan Afgift, som Lensmanden kan forlige dem om. Kronens Bønder skulle

ligesom tidligere i rette Tid bygge og istandholde Laksegaarden, hvorfor Borgerne skulle betale dem ligesom hidtil. Sk. R. 2, 65.

28. April (Kbhvn.). Miss. til Jørgen Brahe. Da det falder Bygmesteren paa Varberg Slot, der hidtil har faaet sin Løn af Rentekammeret, meget besværligt hvert Aar at rejse ned efter Lønnen og Byggeriet ogsaa forsømmes derved, skal Jørgen Brahe herefter give ham hans Løn og Underholdning af Slottets Indkomst og føre det til Udgift i Regnskabet. Sk. T. 2, 113 b.

— Miss. til samme. Han har berettet, at nogle jordegne Bønder i Varberg Len have klaget over, at deres Gaarde ere satte for højt i Landgilde, og have tilbudt at ville afhænde Bondeejendommen til Kronen, hvis Gaardene maa blive satte for en rimelig Landgilde, om hvilken Sag Kongens Fader for nogen Tid siden¹ har tilskrevet afdøde Anders Bing. Det befales i den Anledning Jørgen Brahe at tage nøjagtigt Skøde af de jordegne Bønder, der paa dette Vilkaar ville overdrage Kongen deres for højt satte Gaarde, indlægge Skøderne i Forvaring blandt Slottets Breve, lade Oldinge eller andre uvildige Dannemænd sætte Gaardene for en passende Landgilde, lade Jordebogen forandre derefter og i alle Maader rette sig efter den tidligere Skrivelse til Anders Bing. Sk. T. 2, 114.

— Miss. til samme. Disse Brevvisere, Peder Andersen og Anne Bendts i Eirød², have berettet, at de ere de rette Arvinger til en jordegne Bondegård, kaldet Storegaard, i Torpe By og Sogn i Varberg Len, men at Peder Andersens Fader og Anne Bendts, der under sidste svenske Fejde boede paa Gaarden, da ere blevne fangne af Rigets Fjender, hvorefter Gaarden af afdøde Anders Bing er bleven bortfæstet til de Folk, der nu bo paa den. Da de nu have begæret enten at faa Gaarden igen eller faa Vederlag for deres Ejendom deri, befales det Jørgen Brahe at betale dem en rimelig Pris for deres Ejendom i Gaarden og indskrive det i sit Regnskab. Sk. T. 2, 114 b.

— Miss. til Corvits Thott. Da den for nogen Tid siden afdøde Erik Gris til Hellerup har efterladt sig umyndige Børn og Bent Gris til Toxersøed, som efter Loven er Børnenes rette Værge, men formedelst Alderdom og Skrøbelighed ikke længere kan forestaa Værgemaalet, hvilket han ellers gerne vilde, har anmodet om,

¹ 29. April 1680. ² Egared, Hlmie H.

at der maa blive beskikket en anden til Værge i hans Sted, befaler Kongen Corvits Thott at overtage Værgemaaliet for Børnene og i alle Maader varetage det, saaledes som han vil forsvare det for Gud, Kongen og Børnene selv. Sk. T. 2, 115.

28. April (Mbhv.). Miss. til Reinholt Fox von Binenberg om at staffere sig og sine Folk paa bedste Maade og møde i København 8 Dage før Pinsedag [16. Maj] for at følge Kongen til Norge. Udt. i Sk. T. 2, 115 b.

29. April (—). Miss. til Borgemestre, Raad og Byfogder i nedennævnte Købstæder. Da der paa Holmen ved Københavns Slot er Brug for en Del Skibstømmermænd til Orlogsskibenes Bygning og Udredning, skulle de med det første hidsende N Skibstømmermænd. Hvis der ikke findes saa mange Skibstømmermænd i Byen, skulle de sende andre Tømmermænd i Stedet for de manglende. Hvad Løn og Underhold angaar, vil Kongen, naar Tømmermændene komme hid, lade handle med dem som med sine egne Skibstømmermænd. — Køge, Helsingør og Malmø hver 6; Landskrone, Helsingborg, Ysted og Trelleborg hver 4; N. N.¹ og Sømmershavn hver 3. Sj. T. 18, 34.

— Miss. til Gabriel Sparre til Svanholm, Oluf Rosensparre til Skarolt og Christian Gyldenstjerne til Sternholm om efter nærmere Tilsigelse af Hack Ulfstand, Kongens Hofmester, der er bleven forlenet med Malmøhus og Lundegaard, at være til Stede, naar Corvits Viffert overleverer Malmøhus med Inventarium til Hack Ulfstand, besigte Bygningerne paa Malmøhus og Skovene i Lenet og give alt beskrevet under deres Signeter. Sk. T. 2, 115 b.

— Miss. til Borgemester, Raad og Byfoged i Rodnebye. Denne Brevviser, Hans Jørgensen, har berettet, at han for nogen Tid siden er kommen i Klammeri om Trolddomssager med nogle, der have forgjort og omkommet hans afdøde Broder, hvilket efter hans Mening en Del af dem ogsaa selv have bekendt; nogle af dem have ogsaa allerede lidt deres Straf, men en af dem, Else Fændriks, der ogsaa blev udlagt, gaar i Borgen, og han har nu, da han mener, at hun har nogle gode Venner, der haandhæve hende saaledes, at han ikke uden stort Besvær kan komme til nogen Rettens Udføring mod hende, begæret Forskrift til dem om at hjælpe ham til Ret. Det befales dem at være ham behjælpelig med at faa Lov og Ret

¹ Navnet staar in blanco.

over hende og at udtage Nævningsmænd, der kunne undersøge og dømme, om hun er skyldig i disse Sager eller ej, alt uden Hensyn til Vild eller Venskab, saa Kongen kan blive forskaaet for videre Overløb. F. og Sm. T. 2, 193.

30. April (Mbhvn.). Miss. til de højlærde ved Københavns Universitet. Kongen har tidligere¹ ladet udgaa Befaling til Kirkeværgerne for alle Kirker i Sjælland om, at enhver Kirke efter sin Evne skal komme Borup Kirke, hvis Taarn er meget bygfældigt, til Hjælp med 1 Ortsdlr. af hvert Pund Skyld i 1589 og med hver 5. Pending af de Penge, som nogle Landsbykirker her i Landet have til gode, hvilken Hjælp de højlærde ikke ville lade Universitetets Kirker yde, medmindre de faa særlig Skrivelse derom; da ingen af Kirkerne her i Sjælland skulle være fri, saafremt de ikke selv ere saa bygfældige, at de ikke kunne undvære deres Indkomst, befales det dem herved at lade Universitetets Kirker yde Hjælpen til Borup Kirke i Overenstemmelse med Kongens tidligere Befaling og sørge for, at den ydes med det første. Sj. T. 18, 32 b. Orig. i Konsistoriets Ark. Pk. 199.

— Miss. til Rentemester Envold Kruse om at betale Ingeborrig Tommesses, Borgerske i Køge, hvad Kongens Moder, fremmede Fyrster og Herrer og deres Sendebud og Tjenere efter de underskrevne Sedlers Lydelse have fortræet hos hende, og føre det til Udgift i Regnskabet. Sj. T. 18, 34 b.

— Miss. fra Regeringsraadet til Albert Friis. Det har modtaget hans Skrivelse om den Ed, som Herredsfogden og Herredsskriveren til Hvidding Herredsting have gjort mod M. Erasmus Heidtmand og Brøns Kirkebog. Da Ribe Kapitel, hvori M. Erasmus er Provst, ligger her i Riget og Brøns Kirke tidligere af det holstenske Raad er dømt under Riget, skønt den ligger i Fyrstendømmet, har han i den Anledning paa Erasmus Heidtmands Vegne begæret Stævning over Herredsfogden og Herredsskriveren til første Herredag her i Riget, fordi de have tilladt sig saadant mod Rigets Højhed og Rettighed. For at Kongen ikke paa en eller anden Maade skal forgribe sig, har Regeringsraadet dog i Kongens Navn skrevet til Statholderen, saaledes som hoolagte Kopi viser, om at meddele Erasmus Heidtmand Stævning over Herredsfogden og Herredsskriveren til første

¹ 6. April 1589.

Landdag i Fyrstendømmet. Han skal meddele Erasmus Heidtmand dette og paalægge ham med det første at appellere i Sagen og søge Stævning hos Statholderen, saa der ikke sker nogen Forømmelse. J. T. 4, 249 b.

1. Maj (Åbbhv.). Miss. til Envold Kruse. Jens Vibe og Jørgen¹ Bubberrt, Borgere i København, have berettet, at der til forskellige Tider i nogle Aar hos dem er udtaget Pergament, Papir, Voks og Blækpulver til Danske Kancelli. Da der nu ikke mere foræres saa meget i Kancelliet som tidligere og Kancelliet af Gaverne selv plejede at betale disse Udgifter, har Kongen bevilget, at det hos de to nævnte Borgere udtagne maa betales af Renteriet, hvorom Envold Kruse ogsaa tidligere har faaet Skrivelse. Det befales ham med det første at betale, hvad Kancelliet efter Jens Vibes og Jørgen Bubberrts Beviser og Registre skylder dem, saa de én Gang for alle kunne blive tilfredsstillede. Sj. T. 18, 35.

— Miss. til Biørn Knudsen og Anders Thott. Laurits Frich, Borger i Malmø, har berettet, at han for nogen Tid siden har faaet Forskrift af de Raader, der da vare til Stede i Regeringen, til dem om at undersøge Trætten mellem ham paa den ene og Bendt N., Borgemester, Oluf Hansen, Byfoged, og Chresten Berbom, Raadmand i Laugholm, paa den anden Side, fordi disse havde overfaldet og fængslet ham, og siden dømme deri. Da de ogsaa have gjort dette, men ikke givet Dommen beskreven, befales det dem med det allerførste at give Laurits Frich Dommen beskreven, saa han kan vide at rette sig derefter og Kongen blive fri for videre Overløb. Sk. T. 2, 116.

— Aab. Brev om, at Hr. Mats Jensen, der nu er bleven Sognepræst til Starup og Nøbølle² Sogne efter sin afdøde Fader, Hr. Jens Pedersen, indtil videre, ligesom Faderen, maa oppebære Kronens Kvægtiende af Starup Sogn og uden Landgilde bruge den Toft til Præstegaarden, som ogsaa Faderen har haft, hvilken Kvægtiende og Toft Faderen har faaet Brev³ paa af Kongens Fader, fordi han ved Kongens Nedbrydelse af de 12 Gaarde i Skoufbylling i Starup Sogn under Koldinghus har mistet sin Kvægtiende og sit Offer med Korntienden. J. R. 5, 191 b.

2. Maj (—). Miss. til Niels Parsberg. Da der hvert Aar, naar der holdes Tamperdag paa Roskilde Kapitel, og

¹ Kaldes 2 Gange senere i Brevet: Johan.

² V. Nøbel, Brusk H.

³ 26. Okt. 1679.

særlig i Aar forefalder forskellige vigtige og besværlige Sager om Ægteskab og andet, hvori Kapitlet finder sig besværet ved at skulle dømme, medmindre han som Stiftslensmand maa deltage i Dommen med det, befales det ham at møde, naar det er Tamperdag, og deltage i Dommen med Kapitlet og ganske særlig at møde uden al Undskyldning paa den førstkommende Tamperdag, deltage i Afgiselsen af Dommene og sammen med Kapitlet give disse beskrevne under hans og Kapitlets Segl. Sj. T. 18, 35 b.

2. Maj (Kbhvn.). Miss. til Lauge Beck og Caspar Paslich om ligeledes at sidde til Doms med de residerende Kanniker i Roskilde Kapitel, særlig paa den førstkommende Tamperdag. Udt. i Sj. T. 18, 36.

3. Maj (—). Miss. til Mickel Lang, Tolder i København, om at betale Detlef Holck, Embedsmand paa Københavns Slot, de to Aars Pension, han har til gode. Udt. i Sj. T. 18, 36.

— Miss. til Borgemestre og Raad i Landskrone. Der skal være Trætte mellem Hr. Jacob Jonsen, Sognepræst i Landskrone, paa en Kvindes Vegne der i Byen, som han er Værge for, og Hr. Hans Andersen, Sognepræst til Asmin-drop og Tofte Sogne, angaaende en Gaard i Landskrone, som Hr. Hans Andersen har købt af Svend Skomager sammesteds, der siden er død; Hr. Jacob mener nemlig, at skønt Hr. Hans har faaet Skøde paa Gaarden, har han dog ikke betalt hele Købesummen, og at Skødebrevet heller ikke skal være saa rigtig forseglet, som det burde sig. Da Sagen har været for paa Rønnebjerg Herredsting, men af Herredsfogden er inddæmt for Borgemestre og Raad i Landskrone, der ogsaa bør dømme i Sagen, befales det dem med det første at indstævne Parterne i Rette for sig, undersøge Sagen, afsige Dom deri og give Dommen beskreven. Sk. T. 2, 116 b.

4. Maj (—). Miss. til Tolderne i Helsingør. Da der er nogle svenske Skibe, hvoraf en Del ere udrustede paa Orlogs Vis, paa Vejen fra Østersøen til Vestersøen, skulle de, naar Skibene komme til Sundet, nøje undersøge, hvad Besked, Bestilling eller Sæpas de have, sende Regeringsraadet Meddelelse derom og anholde Skibene, indtil de faa Besked fra dette. Sj. T. 18, 36 b.

— Miss. til Erik Hardenberg og Absolon Gjøe. Da Landsdommeren i Fyen Morten Brock er død og det er storligen fornødent, at der bliver beskikket en anden god Mand til Landsdommer i hans Sted, skulle de med det første kalde Hendrik

Norby, Laurits Strole og Jørgen Ovitzov til sig og anmode den af dem, som de anse for den bedst skikkede til Embedet, om at overtage det og lade sig bruge nogen Tid i det samt tilkendegive ham, at han, som billigt er, vil blive aflagt med Forlening eller paa anden Maade for sin Tjeneste. De skulle med det første sende Regeringsraadet Besked. F. og Sm. T. 2, 195.

4. Maj (Åbbvn.). Miss. til Frederik Hube om at lade den Sag falde, han har mod Mogens Gjæ til Bremmersvols Foged, Erik Hansen, fordi denne har opppebaaret Accise af nogle Skibsfolk, der opskibede Gods i Handermølle Havn, da Fogden har tilbuddt at ville betale 30 Dlr. til Havnefogden og har lovet ikke mere at befatte sig med saadan Accise. Udt. i F. og Sm. T. 2, 224.

5. Maj (—). Miss. til Detlef Holck om iligen at lade bage 20 Læster Brød i Københavns Len. Udt. i Sj. T. 18, 36 b.

— Nyt Forleningsbrev for Jørgen Brahe til Gundestrup paa Varberg Slot og Len og Aas Kloster, gældende fra 1. Maj 1590 [med følgende Afvigelser fra Forleningsbrevet af 17. Aug. 1590: i Genanten 16 (i Stedet for 18) Skpr. Byggryn, 261 (i Stedet for 311) Faar og Lam; han maa selv beholde Tredjeparten af Oldengælden og al anden uvis Rente; i Underholdningen til Knægtene 20 (i Stedet for 24) Tdr. Humle, 288 (i Stedet for 238) Dlr., hvorhos der tilføjes 170 Al. gement Klæde; han maa selv beholde Aas Klosters Avl for en aarlig Afgift af 60 gl. Dlr., men maa saa ikke tilskrive Kongen nogensomhelst Omkostninger ved Avlens Drift; Bestemmelserne om Laksefiskeriet udelades]. Sk. R. 2, 66.¹

— Miss. til Jørgen Brahe om med dette Kongens Skib af de paa Slottet [Varberg] i Beholdning værende Mursten at hidsende saa mange, som Skibet kan føre, og sørge for, at Skibet straks faar Ladning og bliver sendt tilbage igen. Udt. i Sk. T. 2, 117.

— Miss. til Henrik Krag. Da Johan Bockholt til Klindstrup har berettet, at han endnu har en »passelig« Restance udestaaende hos Bønderne paa Island fra den Tid, han var Lensmand der, og har begæret Hjælp til at faa den indkrævet, befales det Henrik Krag at undersøge denne Sag og hjælpe Johan Bockholt til at faa Restancen ind, for at han siden desbedre kan betale Kongen, hvad han skylder denne. J. T. 4, 250.

6. Maj (—). Aab. Brev om, at Knudt Mickelsen i Hver-

¹ Tr.: P. v. Möller, Bidrag t. Hallands Hist. I. 343 ff.

læsse indtil videre maa være fri for at svare Afgift af sin Gaard. Udt. i Sj. R. 13, 178 b.

6. Maj (Kbhvn.). Miss. til Niels Parsberg. Borgemestre og Raad i Køge have paa Menighedens Vegne klaget over den store daglige Besværing med Vognleje, der har medført, at største Parten af Borgerne er kommen i Armod, idet deres Klæder, Husgeraad og Boskab ere pantede dem fra og udvurderede til Vognleje og anden Byens Udgift og de formedelst deres Fattigdom ikke formaa at indløse disse Ting. De have dernæst begæret, at Kongen i Betragtning af disse deres Vilkaar vil gøre den Forordning, at der maa holdes nogle Holdsvogne i Byen, som kunne hjælpe til med at befordre det Gods, der kommer til Byen og skal fremføres. Herom har Kongen tidligere skrevet til ham, men Ordren er ikke bleven efterkommet mere end en 8 Dages Tid. Det befales ham nu at sørge for, at der herefter altid holdes 2 Holdsvogne rede i Køge, som kunne hjælpe Borgerne med at befordre det Gods, der kommer til Byen, og straks at tilsige 200 Vogne fra Adelen, Kapitlets og Kronens Tjenere til at møde i Køge førstkomende Søndag [9. Maj] for at modtage Kongens Moders og hendes medfølgende gode Mænds og Tjeneres Gods og Fadebur og føre det til Roskilde. Hvis nogen ikke møder, skal Niels Parsberg lade ham tiltale og straffe efter Recessen. Han skal med det allerførste lade Broerne i Tune Herred mellem København og Køge gøre i Stand. Sj. T. 18, 37.

— Miss. til Axel Brahe. Denne Brevviser, Knud Ibsen, Borger i Bogen, har berettet Kongen om den Klammer og Trætte, som er mellem ham og Karl Bryske til Margaard. Skønt han tidligere har faaet Skrivelse til Axel Brahe om at undersøge Sagen og hjælpe ham til Ret, mærker Kongen dog, at han endnu forfølges og tribuleres meget af Karl Bryske, og at han kun har haft saare ringe Nytte af Kongens Forskrift, ligesom Kongen heller ikke har faaet nogen grundig Besked om Sagen, hvem der har Ret og hvem Uret. Det befales nu Axel Brahe at skaffe sig Underretning om Sagen lige fra første Begyndelse af, med det første tilskrive Regeringsraadet al Besked derom, for at det kan vide at rette sig derefter, og imidlertid hjælpe Knud Ibsen til at vederfares hvad Lov og Ret er. J. T. 4, 250.

— Miss. til samme om at hjælpe Mette Hans Buskis i

Bogense til Rette i en Trætte mellem Karl Bryske til Margaards Tjener, Byfogden i Bogense og hende. Udt. i J. T. 4, 250 b.

6. Maj (Kbhvn.). Miss. til Hans Lange. Admiral Peder Munk har afsluttet et Mageskifte¹ med sin Sognepræst Hr. Mats N., hvorved han har faaet den rette Præstegaard i Estvad Sogn mod i Stedet at udlægge Præsten en anden Gaard i Sognet. Da Hr. Mats fremtidig vil holde Hus i Annekspræstegaarden Veelgaard² i Anneks sognet Rønnebierre, som Chresten Jensen Lindholt bor i, og i den Anledning har anmodet om Kongens Hjælp til at faa Annekspræstegaarden, mod at Chresten Jensen igen faar den Gaard, Peder Munk har udlagt til Præstegaard, befales det Hans Lange at være Præsten behjælpelig med at faa det ordnet saaledes, saa Kongen kan blive fri for videre Overløb. — Postscriptum: Han skal med det allerførste sende Regeringsraadet klar Besked om, hvad han udretter i Sagen, for at det kan rette sig derefter. J. T. 4, 251.

7. Maj (—). Kvittans til Eyller Rud til Ottersløf, der nu paa sin Hustrus Fader, afdøde Borchholt von Pappenheims Vegne har gjort Regnskab for Indtægt og Udgift af Abramstrup Len fra St. Laurentii Dag 1568, da Borchholt von Pappenheim overtog Lenet, til 16. Juli 1588, da han overleverede det med klart Inventarium til Oluf Bilde til Svanholm, og for de i samme Tid i Lenet oppebaarne Penge- og Madskatter. Han blev intet skyldig. Sj. R. 13, 178 b.

— Miss. til Steen Maltessen og Tolderne i Helsingør. Da Bygningen paa Toldboden i Helsingør paa nogle Steder er bræstholden, skulle de i Forening med Murmesteren paa Kroneburg undersøge, paa hvilket Sted og i hvad Maade Bygningen er bygfældig og hvorledes den bedst kan istandsættes, og give det klarlig beskrevet, saa Regeringsraadet derefter kan sørge for, at Istandsættelsen med det allerførste kan finde Sted. Sj. T. 18, 38.

— Miss. til Rentemester Envold Kruse om at give Thomas Seefeld, der er bleven antagen blandt Kongens Instrumentister, samme Pension og Maanedspenge som en af de andre Instrumentister. Udt. i Sj. T. 18, 38.

— Miss. til Arrild Hvitfeldt, Rigens Kansler, om at meddele

¹ 5. Juni 1578.

² Vejlgaarde, Ginding H.

Knud Ibsen, Borger i Bogense, Stævning over Karl Bryske. Udt. i Sj. T. 18, 38.

7. Maj (Kbhvn.). Kvittans til Jørgen Brahe, Embedsmand paa Varberg, paa hans Regnskab for Indtægt og Udgift af Landskrone Len fra 1. Maj 1588, da han overtog Lenet efter Axel Gyldenstjerne, til 1. Maj 1591, da han overleverede det med Inventarium til Olluf Rosensparre, og for de i samme Tid oppebaarne Pengeskatter. Han blev 40 $\frac{1}{4}$ Dlr. 1 Ort 6 Sk., som før gik, skyldig, hvilke han nu har indbetalt i Rentekammeret. Sk. R. 2, 68 b.

— Forleningsbrev for Fru Birgitte Rosenkrantz til Rask, Claus Glambeks Enke, paa Kronens Korntiende af Kvorning¹ Sogn, uden Afgift. Peder Gyldenstjerne til Tim, Marsk, har lovet, at han paa hendes Vegne af sit eget Arvegods vil tjene Riget med 1 gerust Hest, saalænge hun er forlenet med Tienden. J. R. 5, 192 b.

— Miss. til Peder Gyldenstjerne. Da Havren paa Mors og i Thy skal have været »passelig« vel voksen forrige Aar, saa der er temmeligt Forraad paa Havre disse Steder, befales det ham at købe al den Havre, han kan faa der, til Kongen; ligeledes anmodes han om selv at overlade Kongen al den Havre, han kan undvære, og selv fragte Skuder til at føre Havren til København. Udgiften til Køb af Havren og til Fragten skal blive afkvittet i hans Afgift og Restance af Vestervig Kloster. J. T. 4, 251 b.

— Miss. til Hendrik Krag. Denne Brevviser, Daniel Eilers, Borger i Hamborg, har berettet, at han en Tid lang har haft Kongens Faders og Kongens Pas paa en Havn paa det østlige Island, kaldet Bierrefiordt, men forrige Aar har en Borger i Bremen, ved Navn Marten Lossekanne, ved vrang Undervisning faaet Kongens Pas paa denne Havn, idet han har givet den et andet Navn og kaldet den »Østfiordt in Østfiordt«, skønt der ikke findes nogen Havn af dette Navn paa Island. Ved Hjælp af dette Pas er Bremeren kommen Daniel Eilers i Vejen og har trængt ham ud af hans Handel, saa han har lidt stor Skade og har maattet sejle tilbage med tomt Skib. Da Kongen har bragt i Erfaring, at Marten Lossekanne virkelig har erhvervet Passet ved vrang Undervisning, skal Hendrik Krag, naar Marten Lossekanne kommer i

¹ Korniaag, Hattling H.

Havnen, forbyde ham at drive nogen Handel med Indbyggerne der, kræve Passet tilbage af ham, indsende det til Kancelliet og herefter lade Daniel Eilers bruge sin Handel i Havnen. J. T. 4, 252.

8. Maj (Åbbvm.). Miss. til samme. Hoslagt sendes ham en Supplikats fra denne Brevviser, Jon Jonsen paa Island, hvori han klager over, at der er gjort ham Uret med Hensyn til noget Arvegods af nogle Slægtninge, nemlig en Vigfus Jonsen og hans Brødre, der skulle være Halvbrødre til hans Fader, idet Jon Jonsens Farfader først har været ægte gift og i dette Ægteskab har avlet Jon Jonsens Fader og dennes Broder og efter sin første Hustrus Død har taget sig en anden Kvinde, ved Navn Astiis Vigfusdatter, der er Moder til Vigfus; men skønt Jon Jonsens Farfader ikke efter Guds og Landets Lov har ægtet hende, vil Vigfus dog regne sig for ægte født og gaa lige i Arv med sine Halvbrødre. Sagen har været indstævnet for Jon Lagmand, der har udnævnt 12 Mænd til at dømme i Sagen; disse have dømt Vigfus og hans Brødre ægtefødte at være, og Lagmanden har slet ikke villet høre eller læse Jon Jonsens Breve. Siden har Jon Jonsen stævnet Vigfus Jonsen til Altinget for Johan Bockholt, der har udnævnt 24 af de fornemste Mænd paa Landet til at dømme om Jon Lagmands Dom; disse have dømt Lagmandens Dom ved Magt, dog med den Tilføjelse, at Vigfus Jonsen skal lade sværge, at hans Moder var lovlig fæstet af hans Fader, men skønt denne Ed endnu ikke er svoren, forholder Vigfus dog Jon Jonsen den Arv, som med Rette tilkommer ham, hvilket altsammen efter Jon Jonsens Mening er mod den islandske Lov. Hendrik Krag skal undersøge Sagen og siden hjælpe Jon Jonsen til Lov og Ret. J. T. 4, 252 b.

— Miss. til Hendrik Krag. Da Hr. Gudbrand Thorlaksen, Superintendent i Holle Stift, har begæret 2 til Domkirken for Norden paa Island liggende Jorder, den ene en halv Jord, kaldet Osland, den anden en lille øde Jord, kaldet Elexstadelandt, til Mageskifte for nøjagtig Fyldest, skal Hendrik Krag undersøge Forholdene med de Jorder, Hr. Gudbrand Thorlaksen begærer til Mageskifte, og det, han vil udlægge derfor, og sende Regeringsraadet Besked, for at det derefter kan vide, hvad det paa Kongens Vegne kan bevilge. Da Superintendenten endvidere har berettet, at der er kommen en Bolig og Jord, kaldet Arnevotte, som ligger ved Møvotten Kirke, fra Domkirken, og har begæret, at denne Jord igen maa komme tilbage til denne, og at det, som er givet for den,

maa blive tilbagebetalt, skal Hendrik Krag ligeledes underøge, hvorledes Jorden er kommen fra Domkirken, og til hvem den er kommen, og sende Regeringsraadet Besked derom. N. T. 2, 123.

8. Maj (1591). Aab. Brev, hvorved det i Anledning af den store Uskikkelighed, der har fundet Sted paa Island, idet Bønder og Bomænd paa Kronens Jorder og Gaarde ofte uden skellig Grund ere blevne udbyggede og forviste fra Jorderne, paabydes, at her-efter ingen Bønder eller Bomænd, som bo paa Kronens Gaarde og Jorder paa Island, maa udbygges eller forrises fra Jorderne, men skulle blive boende paa dem, saalænge de i rette Tid svare deres Leje, Landskyld og al anden Rettighed, som de efter gammel Sædvane skulle give, og bebygge og forbedre Jorderne og Tunene med gode Bygninger og Tunegaarde. Viser nogen sig forsømmelig eller modvillig, skal han straks udbygges og udvises og miste hvad han har bygget derpaa samt straffes tilberligt. N. R. 2, 106¹.

— Aab. Brev om, at Kongen har bragt i Erfaring, at Under-saatterne i Holle Stift for Norden paa Island baade i gammel Tid og nu have vist sig meget ulydige mod Bisperne, idet de ikke ville betale Kirkerne deres Tiender og ej heller ville hjælpe til med at indkræve den Rente og Indkomst, der tilkommer Kirkerne i hvert Sogn, hvilket har til Følge, at Kirkerne dels falde ned, dels staa meget bygfældige. Ligeledes skal en Del Bønder der paa Landet købe, tilforhandle og ellers tilholde sig Kirkejorder og Kirkeejendomme, som i gammel Tid ere solgte og byttede fra Kirkerne til stor Skade for disse og til ingen Nytte, ligesom der ogsaa findes nogle, der have Kvittanser for deres Tiender, skønt de ikke have gjort Kirkerne Fyldest derfor. Kongen giver i den Anledning herved Hendrik Krag, Embedsmand paa Island, og Hr. Gudbrand Thorlaksen, Superintendent i Holle Stift, Fuldmagt til at indkræve og lade indkræve de Restancer, Jorder, Ejendomme og andet, som med Urette ere komne fra Kirkerne, og igen anvende det til Kirkernes Nytte og Forbedring. Saafremt nogen viser sig modvillig eller vægrer sig ved at svare Kirkerne, hvad han med Rette er dem pligtig, skulle de have Fuldmagt til at tiltale og straffe ham derfor. N. R. 2, 106 b².

¹ Tr.: Ketilson, Forordn. til Island II. 138 ff. Stephensen og Sigurdsson, Levnsskildr. for Island I. 126 f. ² Tr.: F. Johannæus, Hist. eccl. Isl. III. 60 f. Ketilson, Forordn. til Island II. 140 ff.

8. Maj (Kbhvn.). Kvittans til Tolderne i Helsingør paa 1617 Rosenobler, 39 Dobbeltdukater, 432 Milreiser, 50 Engelotter, 19 ungerske Gylden og 179 Goltgylden af Skibstolden fra 1. Maj 1590 til 1. Maj 1591. Udt. i Sj. R. 13, 179.

9. Maj (—). Kvittans til Friderik Leigel, Davidt Hansen, Morten Jensen, Niels Henriksen og Hans Meier, Toldere og Toldskrivere i Helsingør, paa deres Regnskab for Indtægt og Udgift paa Toldboden fra 1. Maj 1589, til hvilken Dag det Regnskab gik, som blev beregnet med dem i Rentekammeret den 17. Febr. 1590, til 1. Maj 1590. De bleve ialt skyldige 9 Rosenobler, 3 Engelotter, 11 Goltgylden, 27 Dlr. 11 $\frac{1}{2}$ Sk. danske, som de nu have indbetalt i Rentekammeret. Sj. R. 13, 179 b.

— Aab. Brev, hvorved Kongen bevilger, at Tord Gudmansen, Lagmand for Søndén og Østen paa Island, maa faa 2 Gaarde, kaldede Veller og Hegstædt i Hvanmeyris¹ Kirkesogn, der tilhøre Skalholt Domkirke og ere vurderede til 80 Hundrede, til Mageskifte for Belgsholtbach og Hvidenes i Mele samt Gaarde Kirkesogne, der ligeledes svare 80 Hundrede i Landgilde, dog skal Hendrik Krag, Embedsmand paa Island, der skal afslutte Mageskiftet med Tord Gudmansen, nøje paase, at Skalholt Domkirke faar Fyldest ved dette Mageskifte. N. R. 2, 107 b.

— Aab. Brev om, at Jøhan [Jonsen], der for nogen Tid siden er forordnet til Lagmand for Norden og Vesten paa Island, ligesom andre Lagmænd paa Island aarlig maa oppebære 15 Hundrede paa Landsvis, saalænge han er Lagmand. N. R. 2, 108².

11. Maj (—). Miss. til Hack Ulfstand. Hoslagt sendes ham en Supplikats fra denne Brevviser, Chresten Snedker, Borger i Malmø, hvori han klager over, at en anden Borger i Byen, ved Navn Deinis, har sigtet hans Hustru for Trølddomssag og uden skellig Grund ladet hende fængsle, og begærer, at hun maa blive forsvaret mod saadan Overvold. Hack Ulfstand skal undersøge, hvorledes det forholder sig med Sagen, og sørge for, at der vederfares Chresten Snedker paa hans Hustrus Vegne, hvad Lov og Rét er. Sk. T. 2, 117.

— Miss. til Anders Thott. Kongens Fader har for nogen Tid

¹ Hvanngre. ² Tr.: Ketilson, Forordn. til Island II. 143 f.

siden¹ henlagt Gaarden Ingelstrup² i Laugholms Len, hvorpaa denne Brevviser og Brevviserske boede, til Præstegaard for Præsten i Abudts³ Sogn og har to Gange befalet Anders Thott at udlægge dem en anden Bolig i Stedet, for at han kunde blive fri for videre Overløb af dem. Disse Befalinger ere dog ikke blevne efterkomne, og Bønderne forurettes og tribuleres endnu meget af Præsten, tilmed skal den ene af dem efter hans efterladte Hustrus Formening være bleven slaaet ihjel af Præstens Dreng, uden at hun dog har faaet noget til Sone derfor. Det befales Anders Thott nøje at undersøge Sagen og siden at efterkomme Kongens Faders Befalinger til ham samt hjælpe Enken til at faa, hvad Lov og Ret er for hendes Husbondes Drab. Han skal med det allerførste indberette til Regeringsraadet, hvad han bestemmer, og hvad Grunden er til, at Sagen er bleven forhalet saa længe, og bestemt sørge for, at der vederfares Bønderne, hvad Lov og Ret er, saa Kongen kan blive fri for videre Overløb, da Kongen ellers maa tiltænke anderledes deri. Sk. T. 2, 117 b.

11. Maj (Åbhu.). Forleningsbrev for Jon Jonsen, Lagmand for Norden og Vesten paa Island, paa Tingøre Kloster og Hunevadts Syssel. Han skal aarlig svare de to Parter af Indkomsten til Kronen og maa selv beholde den tredje Part. N. R. 2, 108 b⁴.

12. Maj (—). Miss. til Lodvig Munk. Jomfru Eddel Rytter har berettet, at hendes Moder, Fru Idde Munk, og hendes Broder Anders Rytter i lang Tid have ført en nøjsommelig Trætte med hinanden, og at hun i den Tid kun har haft lidt eller saa godt som intet af hendes fædrene Gods, da hendes Broder, som ellers er hendes Lavværg, ikke har ført noget Tilsyn dermed paa hendes Vegne. Broderen og Moderen have oppebaaret al den Indtægt deraf, som hun med Rette burde have haft, og Moderen skal have pantsat noget af hendes fædrene Gods og ladet sig forlyde med, at hun vil pantsætte og sælge endnu mere af det. Da hendes Broder aldeles ikke fører noget Tilsyn med hendes fædrene Arv, er hun bange for, at der formedelst Broderens Forsømmelse i Fremtiden skal tilføjes hende endnu mere Skade ved Køb og Salg, og hun har derfor begæret, at Lodvig Munk maa blive beskikket til Værg

¹ 22. Febr. 1586.² Engelstrup, Aarstad H.³ Åbld, samme H.⁴ Tr.: Keldson, Fororda. til Island II. 146 f.

for hende. Da Kongen af Øvrigheds Embede bør antage sig faderløse Børn og Folk, hvis nødtørftige Lejlighed forebringes ham, befales det herved Lodvig Munk at overtage Værgemaaliet for Jomfru Eddel Rytter og det hende efter Faderen tilfaldne Gods og i alle Maader ramme hendes Gavn, som en kristelig Værge bør gøre. J. T. 4, 253.

12. Maj (Kbhvn.). Miss. til Hr. Sigvard Reinschat. Disse Brevvisere, Jep Nielsen, der boede i Kiergaard, Basse Jensen, Peder Pedersen, Jep Laussen og Las Olufsen, der boede i Hollingholt, have berettet, at de for kort Tid siden have solgt deres Bønder ejendom i Hollingholt og Kiergaard til Kronen, saa Gaardene med Ejendom og Herlighed herefter skulle følge Hr. Sigvard og hans og hans Hustrus¹ Arvinger efter den mellem Kongens Fader og hans Hustrus første Husbonde, afdøde Josva van Qvalen, om Bønder ejendommen truffne Overenskomst, og at de ogsaa have indrømmet ham Gaardene, men de begære, at de maa beholde den til Gaardene saaede Rugsæd i Overensstemmelse med den Forhandling og Afsked, som Albert Friis til Herritskier og Hans Lange til Brening have gjort og besluttet mellem ham og dem i Viborg. Da dette baade i sig selv er billigt og er i Overensstemmelse med den af de nævnte gode Mænd tilvejebragte Overenskomst, at Bønderne skulle indrømme ham Gaardene, saasnart Pengene blive dem betalte, men dog blive boende til næste Fardag og beholde Rugsæden, befales det ham ikke at gøre Bønderne nogen Hinder paa Rugsæden. J. T. 4, 254.

13. Maj (—). Aab. Brev om, at Friderik Qvitzov til Qvitzovsholm, naar det Aar er forløbet, hvori Fru Anne Skovgaard, afdøde Morten Brocks Enke, efter Kongens derom udgaaede Brev maa beholde Kronens Herlighed og Rettighed i 6 Gaarde og 2 Gadehuse i Hasmark i Fyen, Landgilden af de 5 Gaarde og 2 Gadehuse og af den ene Gaard forbeholden henholdsvis Superintendenten i Fyens Stift og Nørup² Kirke, maa faa Kronens Herlighed og Rettighed af disse 6 Gaarde og 2 Gadehuse i Hasmark i Forlening, dog skal han, som han har tilbudt, give Kronen nejagtig Forvaring for, at den maa bruge 1 Gaard i Lofvetoft³ paa Sjælland af hans Hustrus Arvegods, saalænge han beholder Herligheden af ovennævnte 6 Gaarde og 2 Gadehuse. F. og Sm. R. 2, 45⁴.

¹ Magdalene Munk. ² Nørup. Lunde H. ³ Levetoft, Ringsted H. ⁴ Derefter er indført et Brev af samme Datum, hvorved Frederik Qvitzov forpligter sig til at over-

13. Maj (Mbhv.). Miss. til Albert Friis om at lade Bergitte Frandtsis i Lemvig faa den Hest igen, som blev frataget hendes Søn paa Rejsen til Tyskland og ført til Riberhus. Udt. i J. T. 4, 254 b.

14. Maj (—). Skibsartikler for den Flaade, hvormed Admiral Peder Munk skal ledsage Kongen til Norge. Sj. R. 13, 182. (Se CCD. II. 557, hvor Aarstallet urigtig angives at være 1590.)

— Bestalling for Peder Munk, Admiral, som Høvedsmand paa Kongens eget Livskib Gideon og Admiral over den Flaade, der skal ledsage Kongen til Norge og tilbage igen. Hvis han erfarer, at der er Fribyttere paa Kongens Strømme i Vestersøen, skal han begive sig efter dem med Skibsflaaden, med Flid erkyndige sig om Fribytternes Lejlighed og, hvis han mener at være dem stærke nok, gøre sit bedste for at bemægtige sig dem og føre dem til Københavns Slot med Skibe og Gods. Hvis de derimod ere ham for mange i Flaade sammen, maa han ikke ubeskedenlig føre Kongens Skibe og Folk i Fare, men skal ellers i alle Maader forholde sig, som det sømmer sig en ærlig og ærekær Mand. Sj. R. 13, 189 b.

— Pasbrev for Kaptejn Duram, der med Skibet Josaphat skal følge Admiral Peder Munk til Norge og tilbage igen. Han skal i alle Maader være Admiral Peder Munk lydig. Sj. R. 13, 190.

— Lignende Pasbreve for Peder Munk paa Gideon, Kaptejn Duram og Lieutenant Claus Urne paa Josaphat; Kieldt Baad og Lieutenant Jacob Tregardt paa Raphael; Oufve Vogensen paa Duen; Peder Veille paa Gabriel; Jøergen Muus paa Falk von Bergen; Jens Cantzeller paa Gallejen Sallemant; Jørgen Høg paa Gallejen David; Hans Simonsen paa Gallejen Jacob. Sj. R. 13, 191.

— Bestalling for Oufve Vogensen som Skibshøvedsmand paa Orlogsskibene med en aarlig Løn af 200 Dlr. og 2 sædvanlige Hofklædninger til sig selvanden. Han skal ogsaa være forpligtet til i andre Maader at lade sig bruge til Lands eller Vands, hvor Kongen behøver hans Tjeneste. Sj. R. 13, 203 b.

— Miss. til Oluf Bilde til Svanholm, Eske Brock til Estrup og Knud Rud til Vidby om senest inden Pinsedag [23. Maj] og efter

lade Kronen Gaarden i Løvestofte, saasnart han faar Kronens Herlighed af de 6 Gaarde og 2 Gadehuse i Hasmark, og lade den beholde denne, saalænge han oppehæver Kronens Herlighed af Godset i Hasmark.

nærmere Tilsigelse af Corfvits Viffert at begive sig til Kallundborg Slot og Sebygaards Ladegaard, være til Stede, naar Hack Ulfstand, Kongens Hofmester, overleverer Breve, Registre, Jordebøger, Bo, Boskab og alt andet Inventarium til Corfvits Viffert, besigte Bygningerne paa Slottet og Ladegaarden og de i Lenet liggende Skove og give alt beskrevet under deres Signeter. Sj. T. 18, 38 b.

14. Maj (Åbhm.). Miss. til Jørgen Skram. Da Søren Høg har berettet, at hans Sognekirke, Ording¹ Kirke, som han er Værge for, er meget bygfældig, og har begæret at faa nogen Hjælp til Istandsættelsen, efterdi Kirken kun har saare ringe Indkomst, skal Jørgen Skram give Ordre til, at de Kirker i Herredet, der ere ved god Hævd og have Forraad, skulle komme Ording Kirke til Hjælp. J. T. 4, 254 b.

15. Maj (—). Miss. til Detlef Holck. Kongen har erfaret, at der er stor Mangel paa Sengedyner, Sengetøj og andet Inventarium paa Københavns Slot, og at man, naar der skal bruges noget saadant paa Slottet, laaner det af Borgerne i Byen, hvorover disse besvære sig stærkt, da der ofte bortkommer og ødelægges en Del deraf og de faa saare ringe Betaling og Erstatning derfor. Detlef Holck skal derfor give Niels Paasche, Slots skriver paa Slottet, Ordre til med det allerførste at anskaffe saa mange Senge med alt Tilbehør og hvad andet Inventarium, som der mangler, betale det, efterhaanden som han kan samle Penge paa Skriverstuen, og føre det til Udgift i Regnskabet. Sj. T. 18, 39.

— Miss. til Geert Rosenkrantz. Dr. Adam Leidlerus i Lybæk har berettet, at Geert Rosenkrantz for nogle Aar siden er bleven ham 65 Dlr. skyldig i Lifland, fordi han paa adskillige Tider og Steder har kureret ham i hans Sygdom, men skønt han har Geert Rosenkrantz's Brev paa Pengene og nogle Gange med stor Bekostning har krævet dem, har han dog intet kunnet faa. Det befales Geert Rosenkrantz med det første at betale Pengene, saa Kongen kan blive fri for videre Overløb. J. T. 4, 255.

— Miss. til Peder Gyldenstjerne. Nogle af Adelen i Danmark have berettet, at de have udtaget Stævning over Otte Hvitfeldt til at møde i Rette med dem for Kongen og Rigsraadet paa den førstkommande Herredag, og de have, da de ere bange for, at Otte

¹ Ording, Sønder H., Mors.

Hvitfeldt ikke vil møde, begæret Kongens Bistand til at faa holdt Otte Hvitfeldt til at møde til den i Stævningen fastsatte Tid. Det befales Peder Gyldenstjerne med det allerførste at kalde Otte Hvitfeldt til sig, tale alvorligt med ham om Sagen, foreholde ham, at han endelig maa møde i Rette til den fastsatte Tid, og lade ham gøre stærkt Tilsagn derom. J. T. 4, 255 b.

16. Maj (Mbhva.). Aab. Brev om, at Augustus Erich, tysk Kancelliforvandt, indtil videre aarlig maa oppebære følgende Genant af Københavns Slot: 2 Øksne, 6 Svin, 1 Td. Smør, 1 Td. Sild, 4 Pd. Rug og 3 Pd. Malt. Udt. i Sj. R. 13, 204.

— Miss. til Niels Paasche, Slotskriver paa Københavns Slot, om at lade Antonis Gasteer være utiltalt for 3 Ottinger Smør, som han skal give til Slottet af den Hestehave, han bruger. Udt. i Sj. T. 18, 39 b.

— Miss. til Tolderne i Helsingør. Prinsen har eftergivet Johan Tenrade af Danzig den Forseelse, der var sket ved hans Skippers Forsemmelse, idet der nogle Gange ikke er blevet svaret Lastepenge. Tolderne skulle modtage Lastpengene, der beløbe sig til 16 Rosenobler, og lade Johan Tenrade være utiltalt. Udt. i Sj. T. 18, 39 b.

— Miss. til Superintendenterne over hele Riget: M. Peder Viinstrup, M. Mogens Matsen, M. Jacob Matsen, M. Hans Laugesen, M. Albrit Hansen, M. Peder Tygessen og M. Jacob Jensen om at lade afholde Kirkebøn i deres Stift i Anledning af Kongens Rejse til Norge for at lade sig hylde. Sj. T. 18, 40. Origg. (underskr. af N. Kaas, P. Munk og J. Rosenkrantz) til M. Hans Laugesen og M. Jacob Jensen i Landsark. i Viborg og til M. Jacob Madsen i Landsark. i Odense. (Tr.: Dsk. KL. II. 487 f.).

— Miss. til Borgemestre og Raad i Malmø. Kirkeværgerne for Dalby Kirke i Faxe Herred have berettet, at nogle Kirketyve forrige Sommer have brudt Kirken op og røvet dens Kalk og Disk, hvorved Kirken er kommen i den største Skade og Armod, som den ikke vil kunne forvinde i flere Aar. Borgemestre og Raad i Malmø have siden fanget nogle af Tyvene, ladet tre af dem aflive og to forvise fra Byen og forlange nu, at Dalby Kirke skal betale den Bekostning og Fortæring, som er gjort paa disse Tyve. Den af Byfogden i Malmø givne Opskrift over Tyvenes Fortæring synes dog i alle Maader at være ubillig og for høj, og det befales dem at ansætte den til et rimeligt Beløb; desuden forekommer det

Kongen, at de ikke kunne kræve nogen Betaling for Bekostningen paa de to Tyve, der ere læsgivne; herefter have de sig aldeles at rette. Sk. T. 2, 118.

17. Maj (Mbhvm.). Miss. til Lauge Beck til Førsøf. Kirkeværgerne for Dalbye Kirke i Faxe Herred have paa menige Sognemænds Vegne berettet, at nogle udædiske Menneker og Kirketyve for nogen Tid siden have gjort Indbrud i Dalbye Kirke og stjaalet Kalk og Disk. Ved dette Tyveri og ved andre Udgifter er Kirken bleven meget forarmet, særlig fremhæves, at Kirkeværgerne for nogen Tid siden, da han var Stiftelsesmand i Sjælland, have maattet betale ham 60 Mk. af Kirkens Penge til Indløsning af noget Gods paa Kronens Vegne. Da det er Kongen ganske uvitterligt, hvorledes det forholder sig hermed, og hvad det er for noget Gods, som er blevet indløst, skal han med det allerførste erklære sig herom til Regeringsraadet, saa det kan vide at rette sig derefter. Sj. T. 18, 40 b.

18. Maj (—). Forleningsbrev for Lauge Beck til Førsøf som Landsdommer i Sjælland paa 1 Gaard i Sandthye i Kundthye Sogn, 3 Gaarde og Kronens Herlighed af 1 Kirkegaard i Toerslundt, 1 Gaard i Gudtmenstrup, 8 Gaarde i Bendeboe i Skamstrup Sogn, 5 Gaarde og 1 Gadehus i Høefdet¹ i Juderup Sogn, 8 Gaarde i Tornvedt og $\frac{1}{2}$ Gaard i Bierebye By og Sogn, alt i Tusse Herred, 3 Gaarde og Sjetteparten i en Gaard i Mierlæsse i Tostrup Sogn i Mierlæsse Herred, 1 Gaard i Tiulse² i Tyebergs Herred, 6 Gaarde i Fullebjerg, 4 Gaarde i Snealsøf, 1 Gaard i Høgeberg og 1 Gaard i Regenstrup i Flackebergs Herred, 1 Gaard i Biering³ og 4 Gaarde i Heslebjerg i Ringsted Herred. Sj. R. 13, 204.

—⁴ Forleningsbrev for Corfvits Viffert paa Kallundborg Slot og Len og Seebyegaard, saaledes som Hack Ulfstand, Kongens Hofmester, hidtil har haft dem i Værge. Han skal til Underhold af sig selv, Slottets og Seebyeegaards daglige Folk, Maltgererne og andre, som passe Slottets og Seebyeegaards Korn, og de fattige Pøblinge, der bespises paa Slottet, samt til at holde Slottet og Seebyegaard i Stand med oppebære følgende aarlige Genant: 1200 Dlr., 15 Læster Rug, 17 Læster Byg, 1000 Tdr. Havre, 18 Tdr. Smør, 92 Fedesvin, hvert beregnet til 2 Dir., 4 Sider 1 Fjerd. Flæsk, 30 $\frac{1}{2}$

¹ Høed. ² Tyvelse. ³ Bjerred. ⁴ Sj. R. har urigtigt: 1592.

Ko, 493 Lam, 427 Gæs, 1194 Høns, 5 Skpr. Gryn, 12 $\frac{1}{2}$ Ol Æg, 1 Fjerd. 60 Snese Aal og 5 Tdr. Ost. Genanten skal regnes fra 1. Maj 1591. Han skal gøre Regnskab for den uvisse Indtægt, hvoraf han selv maa beholde Halvdelen, dog forbeholder Kongen sig alene al Told, Sise og Vrag. Naar der er Olden paa Skovene, skal han have fri Olden til Slottets og Seebyeegaards hjemmefødte Svin. Han skal tjene Riget med 12 geruste Heste. Han maa ikke beregne Kongen nogen Fortæring eller Udgift, naar han selv eller nogen af Slottets eller Seebyeegaards Folk rejse her i Riget i Kongens Ærinde, ligesom ej heller nogen Bekostning paa Skrивeren eller Regnskabet. Han skal have Præsterne og al den gejstlige Rente og Rettighed i Lenet i Forsvar, oppebære Indtægten deraf og aarlig gøre Kronen Regnskab derfor sammen med Slottets Regnskab; for sin Umage hermed maa han selv oppebære Halvdelen af Sagefald og Gaardfæstning af den gejstlige Rente. Han skal holde Kallundborg Slot og Seebyeegaard i Stand, saaledes som de nu ere, og maa ikke beregne Kongen nogen Udgift for de Smaaarbejder, der udføres derpaa, men skal der bygges noget særligt, vil Kongen selv give Ordre derom. Sj. R. 13, 205 b.

18. Maj (Åbbvn.). Miss. til Frants Rantzau. Kronens Bønder i Kiellerup i Hørup Sogn i Liussægaards Herred have berettet, at de for nogen Tid siden med den afdøde Konges Tilladelse have fæstet Engen Oddemarck¹ op til Kiellerup Mark af den daværende Lensmand paa Silkeborg Hennicke Reventlov, og de have, da Hr. Anders [Poulsen], Sognepræst til Almind Sogn, for kort Tid siden² har faaet Kongens Brev paa igen at maatte faa Engen under Præstegaarden, begæret at faa det af dem udgivne Stedsmaal tilbagebetalt. Frants Rantzau skal undersøge, hvorledes det har sig med Engen og hvad Bønderne har givet i Stedsmaal, med det allerførste betale dem dette tilbage, for at de ikke skulle have noget at beklage sig over, og føre det til Udgift i Regnskabet. J. T. 4, 256.

19. Maj (—). Miss. til Albert Friis. Da Kronens Tjenere Hygum og Grafvængegaard have klaget over, at han imod gammel Sædvane og hvad der var bevilget dem i Kongens Faders Tid formener dem nødtørftig Bygnings-, Vogn- og Plovtømmer, befales

¹ Ødum Mark, Lysegaard H. ² 10. Febr. 1591.

det ham at lade dem faa saadant Tømmer til Nødtørft, dog skal det udvises dem, hvor der sker mindst Skovskade. J. T. 4, 256 b.

20. Maj (Åbbvu.).¹ Forleningsbrev for Dr. Nicolaus Hemmingsen paa Kronens Korntiende af Breinnige Sogn i Kallundborg Len. Sj. R. 13, 208.

— Miss. til Borgemestre og Raad i Køge om at hjælpe Niels Parsberg, Embedsmand paa Roskildegaard, til at faa Betaling af Geert Kulemandts Arvinger for noget Korn, som han paa Kronens Vegne har solgt til Geert Kulemandt. Udt. i Sj. T. 18, 41.

— Miss. til Tolderne i Helsingør om at betale de Drabanter, der skulle vare paa Kongens eget Liv, 2 Maaneders Kostpenge og de Knægte fra Kronneborg Slot, der skulle med paa den norske Rejse, 1 Maanedes Kostpenge og tage Bevis af Hans Schreter derfor. Udt. i Sj. T. 18, 41 b.

— Miss. til Niels Parsberg. Borgemestre, Raad og menige Borgere i Roskilde have klaget over, at de besværes stærkt med Vognleje, idet Kongens Bud og Tjenere og Rigsraadernes Bud og Tjenere, der have Kongens eller Rigsraadernes Pasbord paa hurtig Befordring, naar der ikke er Vogne at faa saa snart paa Gaarden, henvende sig til Borgemestre og Raad, der saa maa skaffe dem Vogne paa Byens Bekostning. Da Borgerne besværes stærkt herved og en Del af dem formedelst den store Vognleje, de maa svare, ere blevne saa forarmede, at de nødsages til at sælge Hus og Gaard til andre, have de anmodet om at faa nogen Forskaansel. For at de ikke skulle blive helt ødelagte, skal Niels Parsberg foruden de Holdsvogne, han har Besked paa daglig at holde, herefter altid paa Gaarden holde 2 Postvogne, der kunne hjælpe til med at befordre Kongens Folk, og indekrive Udgiften dertil i Regnskabet. Sj. T. 18, 41 b.

— Forleningsbrev for Erik Dresselberg, Kongens Sekretær, paa Provstiet paa Tyreholm, som nu er ledigt efter afdøde Mathias Budde, kvit og frit. Han skal gøre samme Rettighed deraf, som Mathias Budde har gjort. J. R. 5, 193 b.

— Forleningsbrev for Peder Dresselberg til Bierby, Sekretær, paa et Kannikedomme og Vikarie i Lunde Domkirke, som Sekretær Erik Dresselberg til Kastrup, der er bleven forlenet med Provstiet paa Tyrholm efter afdøde Matthias Budde,

¹ Sj. R. har urigtigt: 1592.

har opladt til ham. Han maa indtræde i Erik Dresselbergs Sted i Kannikedommet og Vikariatet og nyde dette med Bønder, Option, Senium, bona communia og al anden Rente. Naar han ikke længere er i Kongens daglige Tjeneste, skal han residere ved Domkirken. Sk. R. 2, 69.

20. Maj (Kbhvn.). Miss. til Mandrup Parsberg. Da Tøjhuset, hvori Kongens Jagtduge og Tøj ved Skanderborg findes, er meget forfaldent, skal han lade det istandsætte, hvor det gøres behov, og lade Taget skelne, saa Kongens Jagttøj ikke skal blive ødelagt. Udgiften skal han føre til Regnskab. Udt. i J. T. 4, 256 b.

21. Maj (—). Miss. til Morten Venstermand. Da Kongens Hofprædikant M. Anders Bentsen har klaget over, at hans Residens ved Frederiksborg Slot er meget bygfældig, skal Morten Venstermand lade undersøge, i hvad Maade den er bygfældig, og lade den istandsætte. Sj. T. 18, 42.

— Miss. til Christian Machabæus om at lade Geert Kok faa Klæder og Føde i Sorø Kloster, saalænge han lever. Udt. i Sj. T. 18, 42 b.

— Miss. til Hack Ulfstand. Præsten Hr. Nels Jørgensen i Hasløf i Malmøhus Len er borttrømt for sine Misgerningers Skyld, og Ridefogden i Herredet har paa Kongens Vegne optaget Inventarium over og beslaglagt hans efterladte Gods. Da Præsten imidlertid skylder baade Kongens Undersatter i Malmø og andre Penge, have Kreditorerne anmodet om, at hans efterladte Gods maa blive udlagt dem for deres Tilgodehavende. Kongen har ogsaa ladet sin Ret til Godset falde og befaler Hack Ulfstand at lade Kreditorerne faa Godset i Betaling, men paase, at enhver faar deraf i Forhold til det Beløb, han har til gode. Sk. T. 2, 118 b.

22. Maj (—). Aab. Brev om, at Bygmester Hans von Antorf maa faa 100 Dlr. af Renteriet for noget Arbejde, som han skal lave paa Halstedt Kloster udover det Arbejde, han tidligere har lavet og hvorom der var sluttet Kontrakt med ham. Udt. i Sj. R. 13, 208.

— Miss. til Niels Parsberg. Lauge Beck til Førsløf, Landdommer i Sjælland, har berettet, at der ved hans Fratrædelse af Roskildegaaards Len henstod store Restancer af Landgildekorn, Mad- og Pengeskatter og andet hos Bønderne, saaledes som det nærmere kan ses af det hoslagte Restanceregister. Da nogle af disse Bønder siden skulle være døde, nogle borttrømte og andre

være blevne saa fattige, at de ikke kunne udrede Restancen, skal Niels Parsberg undersøge, hvorledes det forholder sig hermed, og erklære sig til Regeringsraadet om, hvilke Bønder der kunne udrede Restancen, saa Raadet kan vide at rette sig derefter. Sj. T. 18, 42b.

22. Maj (Ebbva.). Forleningsbrev for Hack Ulfstand paa Malmø Slot og Len og Lundegaard, saaledes som Corvits Viffert, Embedsmand paa Kallundborg, sidst har haft dem i Værge, fra 1. Maj 1591 at regne [ligelydende med Forleningsbrevet af 4. Maj 1580 for Aksel Viffert]. Sk. R. 2, 71.

— Aab. Brev om, at Kongen havde bevilget Kort Knudsen, der i lang Tid havde tjent Kongens Fader som Enspænder, men for nogen Tid siden havde bosat sig i Engelholm, at han maatte være fri for Landgilde, Ægt og Arbejde af den Gaard, han boede i. Da Kongen nu imidlertid har erfaret, at Landgilden af Gaarden, i alt 10 Mk. Penge, 2 Spegelaks, 1 Fjerd. saltet Laks og 1 Fjerd. Smør, i Kongens Faders Tid er lagt til Almindeligt Hospital i Landskrone, og han hverken vil fratage Hospitalerne noget af deres rette Indkomst eller paa Grund af Kort Knudsens lange Tjeneste vil afkorte denne noget af det ham i hans Forleningsbrev forundte, har han bevilget, at Kort Knudsen fremdeles maa være fri for Ægt, Arbejde og anden Tyngde af Gaarden og i Stedet for Landgilden, som han vedblivende skal svare til Hospitalet, indtil videre aarlig maa oppebære 10 Mk. Penge, 2 Spegelaks, 1 Fjerd. saltet Laks og 1 Fjerd. Smør af Helsingborg Slot. Han skal være Lensmanden paa Helsingborg hørig og lydig i hvad han paa Kongens Vegne tilsiger ham. Sk. R. 2, 73.

— Miss. til Kronens Bønder under Aahusgaard. Da Hendrik Ramel har berettet, at han vil lade lave en Stenbro, for at den vejfarende Mand bedre kan komme frem, befales det dem strengelig efter nærmere Tilsigelse at køre Sten og Sand til Stenbroen og hver gøre 3 Favne færdige samt i andre Maader være Hendrik Ramel lydige, saa han kan faa Stenbroen færdig, saafremt de ikke ville tiltales og straffes. Sk. T. 2, 119.

— Miss. til Niels Skinkel om med det allerførste at begive sig til København og faa Besked af Dronningen om at rejse til Skotland ved St. Hans Tider. Udt. i F. og Sm. T. 2, 196.

27. Maj (—). Miss. til Tolderne i Helsingør om at lade nogle Amer Vin, tilhørende Kong Sigismund III af Polen, passere toldfrit gennem Sundet. Udt. i Sj. T. 18, 43.

27. Maj (Kbhvn.). Miss. til samme om at lade nogen Rinskvin, tilhørende Hertugerne af Pommern, passere toldfrit. Udt. i Sj. T. 18, 43.

— Miss. til Kapitlerne i Ribe, Aarhus og Viborg. For nogen Tid siden¹ fik de Brev om at komme Domhuset i Viborg til Hjælp med N Dlr. (Ribe 100 Dlr., Aarhus 60 Dlr. og Viborg 50 Dlr.), da Bygningen af Domhuset ligesaa vel er til Bedste for deres Tjenere som for Adelen og den gemene Mand, og med det allerførste at tilstille Landsdommer Hans Lindenov Pengene. Da Hans Lindenov har berettet, at Pengene endnu ikke ere betalte, skønt Kongen ellers havde ventet, at de med det første havde efterkommet hans Befaling, befæles det dem endnu engang med det allerførste at sende Hans Lindenov Pengene, da Kongen ellers vil se sig nødsaget til at kræve denne ringe Sum af dem paa en anden Maade. J. T. 4, 256 b. Orig. (underskr. af J. Rosenkrantz, Sten Brahe og Manderup Parsberg) til Kapitlet i Ribe i Landsark. i Viborg.

31. Maj (—). Miss. til alle Kronens Bønder under Skanderborg og Aakier Slotte og Aarhusgaard om efter nærmere Tilsigelse af Mandrup Parsberg, Embedsmand paa Skanderborg, eller hans Fuldmægtig at begive sig til Skanderborg med Heste og Vogne og hver køre et Læs Mursten derfra til Aarhus. Da, der ikke møde, ville blive delte, tiltalte og straffede som ulydige. J. T. 4, 257 b.

— Miss. til Mandrup Parsberg om saa snart som muligt at hidsende alle de Mursten, han har i Forraad ved Slottet, selv fragte Skibe til Stenene og indskrive Udgiften i sit Regnskab. Udt. i J. T. 4, 257 b.

1. Juni (—). Pasbreve for Christoffer Jørgensen, Jacob Tøffelmager og Herlof Nielsen, Borgere i Ysted, til med deres Skibe at begive sig ind i Sverrig for at sælge deres Varer der og igen købe saadanne Varer, som de kunne bruge, og føre dem til Marked her i Riget eller andensteds. Udt. i Sk. R. 2, 74.

2. Juni (—). Miss. til Lodvig Munk til Qvistrup, Enevold Kruse til Vingegaard, Kiold Jul til Stubergaard og Claus Maltessen til Høiriis. Fru Margrete Friis til Englund har berettet, at de endnu ikke have fuldgjort den Granskning, de af Kongen og Rigsraadet vare dømte til at fuldgøre mellem hende og Jørgen Friis

¹ 17. Aug. 1590.

til Vaskergaard, hvilket har undret Kongen ikke lidt. Det paalægges dem nu at indstævne Parterne for sig og uden videre Forhaling inden Herredagen, der skal holdes i København 27. Juni, at udføre Granskningen og give alt beskrevet, saa Sagen én Gang for alle kan komme til Afslutning. J. T. 4, 258.

3. Juni (Mbhv.). Miss. til Jørgen Brahe. Hoslagt sendes ham en Supplikats fra Tiil Hansen von Ach, Borger i Varberg, hvori denne beretter, at medens han var i Tyskland for at hente hans ham der tilfaldne Patrimonium, er en af Bysvendene kommen til hans Hustru og har befalet hende at skaffe ham en Skydshest til Befordring af en af Kongens Tjenere, som var paa Rejse i Kongens Ærinde; da hans Hustru dertil svarede, at hendes Husbonde kun var takseret for en halv Hest og befordrede sidste Gang alene, hvorfor hun mente, at han ikke var pligtig at befordre nu, tog Bysvenden en Gryde af hendes Hus og pantsede hende saaledes. Endvidere har Bysvenden, der stødte sig paa sit Ben, da han gik bort, saa det kom til at bløde, beskyldt hende for at have klemmt ham, og skønt hun med en af Borgerne i Byen noksom kan bevise, at hun hverken stødte eller klemte ham, have Borgemestre og Raad i Varberg alligevel dømt Tiil Hansen til at staa Bysvenden til Rette derfor. Da Landsdommeren, hvem Tiil Hansen har anmodet om at tage Sagen for sig, har vægret sig derved, medmindre han faar kongelig Befaling dertil, hvilket han vel maa vide strider mod hans Ed og Pligt, da han er en svoren Dommer, der bør hjælpe enhver, der kommer til ham, til Ret i de Sager, han bør dømme i, skal Jørgen Brahe foreholde Landsdommeren, at han skal indstævne Sagen for sig, afsige Dom deri og give denne beskrevet. Sk. T. 2, 119 b.

4. Juni (—). Miss. til Borgemestre og Raad i Aarhus. Hoslagt sendes dem 4 Regnskabsbøger, tilhørende Tønnes Worm, Borger i Aarhus, hvilke Bøger skulle være satte i Pant for en betydelig Sum Penge, som han skylder to Amsterdammere for nogle Fade Vin, og af Amsterdammerne siden være overleverede til troer Hænde til en Borgerske her i Byen i hendes Husbondes Fraværelse, for at hun skulde opbevare dem til Amsterdammernes Ankomst. Tønnes Worm beraaber sig dog paa, at Bøgerne mod hans Vilje ere komne ud af hans Hus, og at han ikke kan betale sine Kreditorer, førend han igen faar dem. For én Gang for alle at komme ud af sin Gæld baade til Kronen, som han skylder en stor

Sum Penge, og til forskellige Udlændinge, har han nu begæret at faa Bøgerne tilbage mod at stille nøjagtig Borgen for, at han med det første vil betale alt hvad han skylder bort. Da han har forfulgt Sagen paa Københavns Raadhus og ogsaa der faaet Dom for, at han skal have Bøgerne tilbage, skulle Borgemestre og Raad tilstille ham Bøgerne efter forinden at have taget Borgen med vederhæftige Dannemænd af ham for, at han med det første vil betale sin Gæld. Kan han ikke stille saadan Borgen, skulle de foreløbig beholde Bøgerne. Hvis der i Tennes Worms Væрге findes Huse, Gaarde, Boder, Haver eller anden Ejendom, som ikke tidligere er givet i Betaling, skulle de sørge for, at intet bortkommer deraf. Sj. T. 18, 43 b.

4. Juni (Kbhvn.). Miss. til Frants Rantzau. Kongen har bevilget, at Glasbrænderen i Skanderborg Len, der hidtil har faaet Ved af Skanderborg Skove til Glashytten, herefter ogsaa maa faa Ved af Silkeborg Skove, og paalægger Frants Rantzau uhindret at lade ham faa det Ved, han behøver til Glashytten. Udt. i J. T. 4, 258 b.

8. Juni (—). Miss. til Kapitlet i Lund. Dorritte, afdøde M. Nels Hvidts Enke, har berettet, at hun af Kapitlet tiltales til Betaling af noget Korn, som hendes afdøde Husbonde paa Bourløf Kirkes Vegne har oppebaaret og solgt, uanset at hun tidligere har tilbudt at ville betale Kornet med den Pris, hendes Husbonde efter hans egen Haandskrift har solgt det til. Det befales Kapitlet at lade sig nøje med denne Pris. Sk. T. 2, 120.

— Miss. til M. Mogens Matsen, Superintendent i Lunde Stift. Dorritte, afdøde M. Niels Hvide Enke, har klaget over, at der gøres hende Hinder paa den Rettighed, som med Rette tilfalder hende i Naadensaaret og efter hendes Husbondes Død. Det befales M. Mogens at hjælpe hende til at faa det Korn og den anden Indkomst, som med Rette bør tilfalde hende efter hendes Husbondes Død, saa hun ikke skal have behov at klage. Sk. T. 2, 121.

14. Juni (—). Miss. til Envold Kruse. Kongen har erfaret, at der findes noget Engelst, som har været brugt i hans Faders Ligstue og er blevet sønderrevet og ødelagt med Voks og andet, saa Kongen ikke kan bruge det, ialt 388 $\frac{1}{2}$ Al., ligesaa 20 Hestedækker af sort Klæde samt nogle gamle Præstehuer, der kom fra Piltén, da Curlandt Stift blev overleveret til Polakkerne, og som

heller ikke du noget. Envold Kruse skal mod Kvittans levere nævnte Klæde og Huer til de fattiges Forstandere til Uddeling blandt trængende Husarme her i Byen. Sj. T. 18, 44 b.

14. Juni (Åbbvm.). Miss. til samme om at lade den Sølvkande, der bruges i det danske Kancelli, lave om og forbedre med 20 Dalers Sølv. Udt. i Sj. T. 18, 45.

15. Juni (—). Miss. til Dorritte, M. Niels Hvide Enke, og Villom Hendriksen. Kapitlet i Lunde Domkirke har berettet, at M. Niels Hvid, forhen Superintendent i Skaane Stift, hendes Husbonde og hans Hustrus Fader, er bleven det noget skyldig, ligesom at de selv ogsaa skyldte, hvad de af Naadensaarets Indkomst efter Fundatsens Lydelse bør svare til Universitetet; ligeledes skyldte de paa M. Niels's Vegne noget af Lunde Kirkes Indkomst, som ligger til Superintendanten, idet M. Niels i nogle Aar ikke har gjort Regnskab derfor, ligesom der heller ikke hos Kirken eller Kirkeværgerne findes nogen klar Besked om, hvad der med Rette tilkommer Kirken, og hvad der i flere Aar paa Kirkens Vegne er taget ind og givet ud, hvorom Kirkeværgerne dog mene, at Dorritte og Villom Hendriksen have skriftlig Besked, som de endnu ikke have villet komme frem med. Endvidere klager afdøde Hr. Niels Pedersen i Trelleborgs Enke over, at skønt M. Niels Hvid har oppebaaret 2 Dlr. for de Jordebreve, som hendes Mand fik af Lunde Domkirke paa en Gaard i Trelleborg, og havde disse Penge hos sig, da han døde, har Hr. Niels Pedersen dog derefter selv maattet betale Skriverpenge. M. Niels Hvid har ogsaa været Procurator for det Vikarie, som ligger til Prædikestolen i Malmø, og for det Vikarie, som Hr. Niels Egerød i Hvellinge har, men har i flere Aar ikke aflagt Regnskab hverken til Prædikanterne i Malmø eller til Hr. Niels Egerød. Ogsaa Domkirkens Vintapper skylder han en betydelig Sum Penge. Da Gælden til Kapitlet og Universitetet for længe siden burde have været betalt, har Kapitlet paany anmodet om en skriftlig Befaling til dem om at betale, hvad de ere skyldige. Da ingen af dem har villet møde i Rette, da Kapitlet i Henshold til Kongens første Befaling stævnedes dem for Retten, ej heller sendte Fuldmægtige, ja endog i de samme Dage saa godt som falskeligt forhvervede sig to Forskrifter til Kapitlet og Superintendanten, synes de mere af Modvillighed end af Forsømmelse at have siddet Kapitlets Stævning og Kongens Befaling overhørige, og det befales

dem nu strengelig uden videre Forhaling at betale, hvad de skyldte til Kapitlet og Universitetet, eller selv give Møde for Retten, naar de tilsiges, saafremt Kapitlet ikke skal se sig foraarsaget til at lade dets Tilgodehavende indkræve hos dem med Retten. Sk. T. 2, 121.

16. Juni (Kbhvn.). Miss. til Borgemestre og Raad i Aarhus. Denne Brevviser, Vilhelm van Dantz, Borger i Amsterdam, har berettet, at han i 1590 i Amsterdam efter Begæring af Evert Worm og Dieterich Stratmand, Johan Worms Tjener, har forstrakt deres Medborger Antonius Worm med et stort Antal »Stykker« og Amer Vin, som de to nævnte Personer erklærede, at Antonius Worm, der var formuende, vel skulde betale; Summen, der beløb sig til 2562 Gl. 10 Sk. 8 Pend., skulde betales til Paaake 1591 enten i Amsterdam eller i Hamborrig. Faa Dage efter at Vilhelm van Dantz havde leveret Vinen fra sig, kom der Rygter om, at Antonius Worm var forgældet og var rømmet formedelst sin store Gæld, saa han intet havde at betale med; Vilhelm van Dantz sendte saa hurtigt sit eget Bud til Evert Worm og andre af Antonius Worms Venner og skrev til dem om at sørge for, at Vinen ikke blev ham fravendt, men leveret til hans Tjener, og kort Tid efter begav han sig selv paa Rejse for at søge efter Antonius Worm og faa sin Betaling hos ham, men denne har altid været ham af Vejen, og han har derfor været nødt til selv at begive sig til Aarhus. Da han selv kom der og ligesom sin Fuldmægtig nogle Gange begærede at faa Vinen tilbage, da den var uforrykket til Stede, har Evert Worm erklæret, at han var gaaet i Borgen for Antonius Worm for 500 Dlr., som han havde maattet betale, og for at holde sig skadesløs lod han samme Dag lægge 5 »Stykker« rinsk Vin og 1 Fad spansk Vin af Vinen ind i sin Kælder. Da Vilhelm van Dantz saa ikke kunde komme til anden Befaling, efterdi Hus og Gaard vare pantsatte til en Adelsmand, begærede han 4 af Antonius Worms Regnskabsbøger til Underpant, indtil han kunde faa sin Betaling, hvilke ogsaa leveredes ham beseglede af Antonius Worms Hustru og nogle af deres Venner. Disse Regnskabsbøger deponerede han hos en Borger i København, men de ere siden blevne ham fradømte af Borgemestre og Raad i København, saaledes som hans Klage meget vidtløftigere beretter, hvorved han mener, at der er sket ham stor Uret. Endvidere har han berettet, at han for omtrent et Aar siden har sluttet en Handel med to Borgere i Aarhus, Johan og Villum Worm, om, at de i Fællesskab skulde købe 100 Skibslæster godt Malt, der

skulde betales med Salt, som han skulde lade indføre til Aarhus paa hollandske Skibe, der igen skulde tage det Malt med tilbage, som han skulde have. Kort Tid efter sendte han et Skib til Aarhus med Salt, som Johan Worm solgte for 383 Dlr. 16 Sk., men da Vilhelm van Dantz's Tjener og Skipper krævede Maltet, havde Johan Worm i hans Fraværelse solgt al den Malt, de havde købt, til en Emder Skipper og dermed søgt sin egen Fordel og gav nu Skipperen en Sum Penge, som han selv skulde skaffe sig Lødning for; Vilhelm van Dantz's Tjener har siden af de 383 Dlr. 16 Sk., som Johan Worm har faaet for Saltet, leveret 137 Dlr., men Vilhelm van Dantz har paa det indkøbte Malt og det oversendte Salt lidt Skade for mere end 360 Dlr., saaledes som de yderligere kunne se af hans hoslagte Supplikater. Da saadanne Praktikker og Underfundighed ere mod al kristelig og oprigtig Handel, befales det dem med det allerførste at stævne Parterne i Rette for sig, uden videre Forhaling enten forlige dem i Mindelighed eller dømme dem imellem og give alt beskrevet, saaledes som de ville forsvare for Gud og være bekendte. Endvidere skulle de uden videre Opsættelse, naar Antonius Worm først har betalt, hvad han skylder Kronen, hjælpe Vilhelm van Dantz til én Gang for alle at komme til sin Betaling hos ham for den leverede Vin eller til at faa nøjagtig Borgen, Loven og Vissen for Betalingen til bestemte Terminer, for at Kongen kan blive forskaanet for saadanne slemme Sager. J. T. 4, 268 b.

18. Juni (Kbhvn.). Miss. til Borgemestre og Raad i Odense. Hoslagt sendes dem en Supplikats fra denne Brevviser Vilhelm von Dantz, hvori han beretter, at deres nu afdøde Medborger Brund Rentzing i Aarene 1589 og 1590 har købt nogen Vin af ham, for hvilken han nogle Gange har krævet Betaling, hvilket dog kun har ført til, at han er bleven holdt hen med Ord. De skulle tilholde Brund Rentzings Enke og Arvinger, at de uden Opsættelse skulle betale Vilhelm von Dantz den Vin, Brund Rentzing har faaet af ham, saa han ikke skal have behov yderligere at klage til Kongen. F. og Sm. T. 2, 196.

23. Juni (—). Miss. til Tolderne i Helsingør. Da Kongen har givet Ordre til, at der skal hugges noget Tømmer paa Gotland til Byggeriet paa Kroneborg, skulle de, naar Steen Maltessen besøger dem med dette Brev, paa Kongens Vegne fragte Skibe til at føre Tømmeret fra Gotland til Kroneborg; ligeledes skulle de fragte et Skib, der kan føre 2000 danscher Bord, som

Kongen bestiller hos sin Faktor i Dantzick, til Kroneborg. Fragten skulle de føre til Udgift i deres Regnskab. Sj. T. 18, 45.

23. Juni (Kbhvn.). Miss. til Niels Bild paa Gotland om at lade hugge det paa vedlagte Seddel opførte Tømmer til Bygningen paa Kroneborg og lade det føre ned til Ladestederne, for at det kan indtages dér, naar Steen Maltissen sender Skib efter det. Udt i Sk. T. 2, 123.

24. Juni (—). Miss. til Tolderne i Helsingør om indtil videre aarlig at betale Steen Maltessen den ham i hans Bestalling til-lagte Pension. Udt. i Sj. T. 18, 45.

— Miss. til Morten Venstermand. Denne Brevviser, Jøp Pedersen i Kollerød, har berettet, at hans Gaard er brændt ved sidste Mortensdags Tid, hvorved han har lidt stor Skade, og har i den Anledning ansøgt om at faa sin resterende Landgilde eftergivet og at faa noget Bygningstømmer i Kronens Skove til Genopbyggelse af Gaarden. Kongen har paa sin Moders Forbøn bevilget hans Begæring og befaler Morten Venstermand at undersøge Sagen og, hvis Jøp Pedersens Beretning er rigtig, lade ham være fri for den resterende Landgilde og hjælpe ham med noget Bygningstømmer. Sj. T. 18, 45 b.

— Miss. til Fru Inger Clausdatter. Kongen vil med det allerførste gøre Embedsmand paa Københavns Slot Ditlef Holcks Bryllup med Jomfru Inger Rosenkrantz og har tilbudt Morten Venstermand, Embedsmand paa Frederiksborg Slot, samtidig at ville gøre hans Bryllup med hendes Datter Jomfru Anna Andersdatter, hvilket han har taget imod, saafremt hun vil give sit Samtykke dertil. Hvis hun vil gaa ind derpaa, anmodes hun om at indrette sig paa, at hun og Datteren kunne være her med det allerførste, og at have Datterens Udredning og Brudetøj færdigt til den Tid; i modsat Fald anmodes hun om med det allerførste at sende Regeringsraadet skriftlig Besked, for at det kan rette sig derefter. F. og Sm. T. 2, 197.

25. Juni (—). Stadfæstelsesbrev paa Livstid for Stygge Høg paa Kronens Part af Korntienden af Ramsing Sogn, hvoraf der aarlig skal svares 6 Ørt. Rug, 6 Ørt. Byg og 6 Ørt. Havre, af Balling Sogn, hvoraf der aarlig skal svares 8 Ørt. Rug, 8 Ørt. Byg og 4 Ørt. Havre, af Hvidbiere Sogn, hvoraf der aarlig skal svares 5 Ørt. Rug, 5 Ørt. Byg og 5 Ørt. Havre, af

Hassum¹ Sogn, hvoraf der aarlig skal svares 5 Ørt. Rug og 5 Ørt. Byg, og af Ryebierg Sogn, hvoraf der aarlig skal svares 6 Ørt. Rug, 7 Ørt. Byg og 7 Ørt. Havre. Udt. i Tb., S. 50.

25. Juni (Mbhvn.). Stadfæstelsesbrev paa Livstid for Søfren Brygger, Herredsfoged i Aars Herred, paa Kronens Part af Korntienden af Hyldebierg Sogn, hvoraf der aarlig skal svares 3 Pd. Rug og 3 Pd. Byg. Udt. i Tb., S. 50.

27. Juni (—). Forleningsbrev for Dr. Niels Kraage paa det Kannikedomme i Roskilde Domkirke, som er ledigt efter Dr. Johan Knuppert. Naar han ikke er forhindret ved Universitetet, skal han residere ved Domkirken. Udt. i Sj. R. 13, 203.

— Miss. til Tolderne i Helsingør. Da det engelske Sendebud, der nu er her hos Kongen, er fremkommen med Klager over dem, skulle de straks begive sig hid, melde sig hos Regeringsraadet og svare til Klagerne. Sj. T. 18, 46.

— Miss. til Detlef Holck om Istandsættelse af Kongens Boder i Kongensgade. Sj. T. 18, 46. (Tr.: KD. IV. 702 f.).

28. Juni (—). Oprejsningsbrev for Tomis Fasti til Vennergaard i en Sag mod Mielcher Matsen, Borger i Ribe, og Eske Jensen, født i Kiergaard, der for nogen Tid siden med Vold have kørt over hans Broer og Vaser i hans Enemærke og have nedlagt hans Diger ved Steenskier, hvilken Sag formedelst hans Forhindring i andet Forfald er bleven fortiet og ikke i lovlig Tid forfulgt. Han maa nu begynde Sagen og lade den forfølge efter Loven, som om den nylig var sket. J. R. 5, 194.

— Miss. til alle Stifts-, Prælat-, Kannike-, Præste- og Vikarie-tjenere i Aarhus Len. Da Kongen har befalet² Knud Brahe, Embedsmand paa Aarhusgaard, med det allerførste at istandsætte Superintendentens Residens i Aarhus, befales det strengelig dem alle at møde med Hæste og Vogn efter nærmere Tilsigelse af Knud Brahe eller hans Fuldmægtige og hver køre 2 Læs Mursten, Kalk eller andet til Residensen, saafremt de ikke ville deles, tiltales og straffes for Ulydighed. J. T. 4, 260.

— Stadfæstelsesbrev paa Livstid for Fru Marren Juel til Langtind, Erik Rosenkrantz's Enke, paa Kronens Part af Korntienden af Eyssing Sogn, hvoraf der aarlig skal svares

¹ Hassum, Bødding H. ² 7. Marts 1591.

16 Tdr. Rug og 8 Ørt. Byg. og af Haderup Sogn, hvoraf der aarlig skal svares 16 Tdr. Rug og 6 Ørt. Byg. Udt. i Tb., S. 50.

28. Juni (Kbhvn.). Stadfæstelsesbrev paa Livstid for Chresten Jensen i Hammerup paa Kirkens Part af Korn-tienden af Hudsom¹ Sogn i Rindts Herred, hvoraf der aarlig skal svares 11 Tdr. Rug og 5 Tdr. Byg til Kirken. Udt. i Tb., S. 50 b.

29. Juni (—). Miss. til Fru Birgitte Rosenkrantz, Claus Glambecks Enke, om at levere Chresten Skeel, Embedsmand paa Aakier, der har berettet, at der føres Trætte paa noget af Aakier Slots Gods, og at Brevene, hvormed Godset skal forsvares, findes i en paa Aakier staaende Kiste, hvortil Nøglen er i hendes Gemme, denne Nøgle, for at Kongen ikke skal komme til at lide nogen Skade paa sin Ejendom. J. T. 4, 260 b.

— Miss. til Knud Brahe. For nogen Tid siden² fik han Ordre til i Forening med Borgemestre, Raad og Byfoged i Aarhus at overlevere Tennis Worm, Borger smøds., hans Regnskabsbøger mod nøjagtig Borgen for, at Tennis Worm skulde betale Kronen, hvad han var den skyldig. Da Tennis Worm efter hans Beretning ikke kan sætte eller skaffe saadan Borgen, men alligevel begærer at maatte faa Udskrifter af Bøgerne over noget af sit Tilgodehavende, og det er usikkert, om hans Tilgodehavende efter Bøgerne kan beløbe sig til saa meget som det, han skylder Kronen, befales det Knud Brahe at undersøge Regnskabsbøgerne og indkræve det hos sikre Folk staaende Tilgodehavende, saa vidt Kronens Fordring strækker sig; hvad der bliver tilovers, kan Tennis Worm indkræve til sig selv, dog skal han deraf betale sine Kreditorer, for at der ikke skal komme yderligere Klager. Han skal med det allerførste erklære sig til Regeringsraadet om, hvad der er gjort ved dem, som han har faaet Ordre til at tiltale for det, som de have taget af Tennis Worms Gods, førend denne havde betalt, hvad han skyldte Kronen, uagtet der paa Kronens Vegne var lagt Arrest paa Tennis Worms Gods. J. T. 4, 261.

— Stadfæstelsesbrev paa Livstid for Fru Karrine Gyl-denstjerne paa Kirkens Part af Korn-tienden af Nefsagger Sogn i Biers Herred, som Peder Bertelsen i Huornsild har opladt til hende, og hvoraf der aarlig skal svares til Kirken 4 Ørt. Rug og 10 $\frac{1}{2}$ Ørt. Byg. Udt. i Tb., S. 50 b.

¹ Enten Hvilsom eller Hørsom. ² Jvfr. 4. Juni 1591.

20. Juni (Kbhvn.). Register paa Proviant, der forskreves fra Lensmænd og Toldere til Udspisningen paa Københavns Slot og Bremerholm. De skulle købe, hvad der ikke kan skaffes af Lenets eller Tolderiets Indkomst: Detlef Holck (København) 6 Læster Gryn og 50 Læster Brød til Mikkelstdag [29. Sept.], 20 Øksne til Bartholomæi [24. Aug.], 200 Lam og 300 Gæs til Dionysii [9. Okt.], hvorhos han i god Tid skal indkræve Kronens Landgilde og gøre sit bedste for at faa Restancen fra de foregaaende Aar ind; Niels Parsberg (Roskildegaard) 4 Læster Gryn, 30 Læster Brød, 20 Øksne, 100 Lam og 200 Gæs til Mikkelstdag eller en Maaned efter; Herman Jul (Draxholm) 30 Øksne, 200 Lam og 100 Gæs til Mikkelstdag, 6 Læster Gryn og 50 Læster Brød inden Mortensdag, 10 Læster Rug og 50 Læster Byg og Malt, der skulle være rede, naar Skibene komme efter dem; hvis han ikke kan formalte saa meget Byg, skal han sende Bygget hid inden Vinter eller i Vinteren, for at Bygget ikke skal formattes om Sommeren paa en ubekvem Tid; hvad Smør, Lam, Gæs, Høns og Havre Jordebogen indbringer udover det, der behøves til Draxholm selv, skal han sende til Frederiksborg, naar Lensmanden dér forlanger det; Corf-vits Viffert (Kallundborg) 40 Øksne og 300 Lam, at købe, hvis Slottets Indkomst ikke slaar til, til Mikkelstdag, 6 Læster Gryn og 50 Læster Brød til Mortensdag, men kommer der ikke Skibe efter det til den Tid, skulle Bønderne fremsføre saa meget som muligt over Land med Vinterfæret, 200 Kroppe røget Gaasekød, 2 Læster Smør, 50 Læster Malt og 1000 Tdr. Havre, der skal være rede, naar der kommer Skib efter det til Foraaret; hvis der ikke kan gøres saa meget af Bygget i Malt, skal han sende Bud derom til Rentemesteren, for at Bygget kan blive hentet hid inden Vinteren; Christen Friis (Andtvorskouf) 30 Øksne og 300 Lam, at købe, hvis Slottets Indkomst ikke kan undvære saa mange, til Mikkelstdag, 3 Læster Smør, 6 Læster Gryn, 50 Læster Brød, 30 Læster Malt, 200 Kroppe Gaasekød og 10 Læster Rug til Foraaret, dog skal han fremsende saa meget som muligt over Land i Vinter; Christoffer Valkendorf (Vordingborg) 30 Øksne og 300 Lam til Mikkelstdag, 3 Læster Gryn, 20 Læster Brød, 100 Gaasekroppe og 30 Læster Malt til Foraaret; Breide Rantzau (Trannekier) 30 Øksne inden Mikkelstdag og 1 Læst Torak til Foraaret; Halstedt Kloster og Aaleholm hver 15 Læster Ærter inden Vinter, hvis det er muligt, ellers straks paa Foraaret; Nyborg Len 20 Øksne inden Mikkelstdag og

2 Læster Torsk til Foraaret; Odensegaard 30 Øksne inden Mikkelssdag; Aakier 20 Øksne inden Mikkelssdag; Aarhusgaard 30 Øksne inden Mikkelssdag, 500 Tdr. Havre og 30 Læster Brød til Foraaret; Silkeborg 500 Tdr. Havre til Foraaret og 30 Læster Brød til St. Hans; Skanderborg 40 Øksne til Mikkelssdag, 1000 Tdr. Havre og 50 Læster Brød til Foraaret; Dronningborg 40 Øksne til Mikkelssdag, 1000 Tdr. Havre og 50 Læster Brød til Foraaret; Koldinghus 30 Øksne til Mikkelssdag, 40 Læster Brød og 1000 Tdr. Havre til Foraaret; Aalborghus 100 Kroppe Gaasekød, 1 Læst Aal, 10 Læster Gryn, 10 Læster Rug, 50 Læster Malt, 50 Læster Brød og 1000 Tdr. Havre, der skal være rede til Foraaret, Brødet dog først til St. Hans Dag; Albrit Friis (Riberhus) 30,000 Hvillinger, 25,000 Flyndere, 10 Vorder Kabliav, 10 Vorder Langer, 25 Vorder Tørfisk og 25 Vorder Rokker til Foraaret; Hack Ulfstand (Malmø) 10 Læster saltet Nødkød og 1000 Tdr. Havre til Foraaret; Steen Brahe (Helsingborg) 20 Øksne, alle Landgildekøer, der kunne undværes fra Slottet, og alle de levende Svin baade af Lenets Indkomst og af Oldengælden til Mikkelssdag; Oluf Rosensparre (Landskrone) 6 Læster Nødkød, at sende hid, naar det er bedst belejligt, enten før Mortensdag eller straks paa Foraaret; Anders Thott (Laugholm) 30 Øksne, at sende hid ved første Lejlighed; Pouel Hvittfeldt (Halmsted) 6 Læster Nødkød til Foraaret; Jørgen Brahe (Varberg) 30 Øksne og 30 Læster Smør til Mikkelssdag, 6 Læster Byg og 500 Tdr. Havre til Foraaret; Peder Brahe (Sølvitsborg) 30 Læster Nød-, Faare- og Gadekød, 10 store [Hundrede] Knapholt, et stort Hundrede »Bonde-tømmer« og 25,000 Baandstager inden Vinteren; Falk Gjøe (Hammershus) 50 Kroppe Nødkød, saltet, røget og vel forvaret, til Foraaret; Nils Bild (paa Visborg) 50 Kroppe Nødkød, 1000 Kroppe Faarekød, saltet, røget og vel forvaret, og 30 Skippd. smeltet Talg til Foraaret; Hendrik Gyldenstjerne (Bahus) 10 store Hundrede Knapholt og 25,000 Baandstager, der kunne sendes ned som Stuvholt, naar der hentes Tømmer; Peder Thott (Bergenhus) 3 Læster akruet Bergfisk og 1 Læst Sælspæk. — Rasmus Ludvigsen, Tolder i Malmø, skal købe i Efterhøsten og hidsende 6 Læster saltet Nødkød og 10 Skippd. smeltet Talg; Tolderen i Landskrone 6 Skippd. smeltet Talg og Christen Friis, Tolder i Ysted, 14 Skippd. smeltet Talg inden Mikkelssdag; Mickel v. Kemnitz, Tolder ved København, 2 Læster saltet Nødkød og 40 Tdr. god støttinsk Hvede til Foraaret; Tolderen i Rødby 10 Læster Ærtier til Foraaret og 40 Tdr. god femernak Hvede inden

Vinteren; Tolderne i Sundet 130 Skippd. Humle og 6 Skippd. Voks inden Vinter; Tolderen paa Skagen 30,000 Hvillinger, 25,000 Flyndere, 10 Vorder Kabliav, 25 Vorder Rokker, 10 Vorder Langer og 25 Vorder Tørfisk, at købe, hvis Indkomsten af Tolden ikke kan beløbe sig til saa meget. — I Brevene til Lensmændene i Sjælland tilføjes: Alle de Oldensvin, der tilfalde Kongen i Aar, skulle de fremsende levende i god Tid. — I Brevene til de Lensmænd i Jylland, der skulle bage Brød, tilføjes: De skulle tilholde Bønderne at bage Brødet godt, tørre det tilstrækkeligt og ikke komme saa meget Gær i, som de pleje, for at Brødet ikke skal raadne og fordærves. Sj. T. 18, 46 b.

30. Juni (Åbhm.). Miss. til Axel Brahe. Da Odensegaard paa forskellige Steder skal være meget bygfældig, saa det er i høj Grad nødvendigt, at den bliver istandsat, skal han med det allerførste lade den istandsætte, hvor det behøves, dog med saa ringe Bekostning som muligt; ligeledes skal han lade Ladegaarden istandsætte, hvor den er brøstholden, og indskrive Udgiften i Regnskabet. F. og Sm. T. 2, 198.

— Aab. Brev om, at Ofve Lunge, Embedsmand paa Aalborghus, der til sin Gaard Odden har fæstet Kronens Korntiende af Bindtslef Sogn i Huørns Herred for en aarlig Afgift i Korn, herefter maa give Penge i Stedet for Kornafgiften, da det formedelst den lange Førsel er ham besværligt at svare Tienden i Korn, 1 enkende Dlr. for hver smal Td. Korn og $\frac{1}{2}$ Dlr. for hver Td. Havre, at betale senest inden Fastelavn paa Aalborghus, saafremt ikke dette Brev skal være forbrudt. J. R. 5, 194 b.

— Stadfæstelsesbrev paa Livstid for Ofve Lunge paa Kronens Part af Korntienden af Tolne Sogn i Huørns Herred i Aalborghus Len, hvoraft der aarlig skal svares 5 Tdr. Rug og 5 Tdr. Byg, dog har Kongen bevilget, at han indtil videre maa give Penge i Stedet for denne Afgift, 1 Dlr. for hver smal Tønde Rug eller Byg. Udt. i Tb., S. 50 b.

— Aab. Brev om, at Færgemændene i Sundby maa holde to gode Færger til dermed at føre Folk over Limfjorden. J. R. 5, 195 b. (Tr.: CCD. II. 587).

— Aab. Brev om, at Christen Poulsen i Dal, der af Ofve Lunge, Embedsmand paa Aalborghus, er beskikket til Herredsfoged i Fleaskom Herred, indtil videre maa oppebære Halvparten af Afgiften af Kronens Korntiende af Støf-

ling¹ Sogn, da han formedelst sin Bestilling maa forøsmme sin Næring meget, daglig sidder for et stort Gæsteri og kun har saare lidt for sin Tjeneste. J. R. 5, 196. Udt. i Tb., S. 50b.

30. Juni (Kbhvn.). Miss. til Borgemestre og Raad i Aalborg. Da der er Trætte mellem Pouel Poppe, Borgemester i Aalborg, og Albert Lutter af Hamborg angaaende noget Klæde, som skal have tilhørt afdøde Mogens Heinessen, med hvem Pouel Poppe har været i Kompagni (»Madskabi«), saaledes som de stridende Parter selv nærmere kunne berette dem, skulle de med det allerførste stævne begge Parter i Rette for sig og dømme dem imellem om Klædet. Endvidere skulle de vurdere, hvad andet Gods der staar i Byen efter afdøde Mogens Heinessen, for at hans Kreditorer kunne blive betalte dermed og Kongen blive fri for videre Overløb. J. T. 4, 261 b.²

— Stadfæstelsesbrev paa Livstid for Hierrig Jensen paa Kirkens Part af Korntienden af Sandagger Sogn i Bog Herred, hvoraf der aarlig skal svares 7 Ørt. Rug, 6 Ørt. Byg og 1 Ørt. Havre til Kirken. Udt. i Tb., S. 145.

1a Aug Juni (—). Miss. til Niels Bild. Da Kongen har bevilget Borgemestre og Raad i København nogle Render til at forbedre Vandkunsten ved Byen med, skal Niels Bild der paa Landet [Gulland] lade hugge Træ til saa mange Render, som et Skib paa 30 Læster kan bære, saa de kunne ligge rede, naar Skibet kommer. Udt. i Sk. T. 2, 123.

1. Juli (—). Miss. til Borgemestre, Raad og Byfoged i København om uden videre Forhaling at dømme Hans Mønter paa den ene og Hendrik Althof og Hendrik Appelhoff paa den anden Side imellem i alle de mellem dem værende Stridpunkter. Sj. T. 18, 52 b. (Tr.: KD. IV. 703).

— Miss. til Hack Ulfetand om at levere Hospitalet i Ysted 4 Pd. Korn af Loftet [paa Malmøhus], 20 Sider Flæsk og 1 Fjerd. Smør, som Kongen har bevilget de fattige i Hospitalet, da Hospitalsforstanderen Peder Holst har klaget over, at de lide Mangel paa Underhold. Orig. Udt. i Sk. T. 2, 123 b.

— Miss. til Axel Brahe. Da Mogens Hendriksen, Borgemester i Odense, har begæret at faa nogle Stykker Jord og Engemaal ved Odense, som dels høre til det Vikarie, Chresten Knudtøen

¹ Vistnok Fjellskrift for: Næbling (Flelskum H). ² Tr.: Secher, Meddel. om Slægten Secher, S. 8.

til Skinderup og Christoffer Bang, Borger i Odense, ere forlenede med, dels til Hospitalet i Odense, til Mageskifte for nøjagtigt Vederlag, skal Axel Brahe hjælpe ham til at faa Mageskiftet i Stand, dog saaledes at Chresten Knudtsen, Christoffer Bang og Hospitalet faa Vederlag i lige saa godt og bekvemt Gods. F. og Sm. T. 2, 199.

1. Juli (Kbhvn.). Aab. Brev, hvorved Kongen tager Vitus Karppe, Tøffelmager, hans Folk og Gods, rørligt og urørligt, i sin Beskærmelse og tillader ham at bosætte sig i Aalborg og ubindret bruge sit Haandværk der uden Forpligtelse til at søge Lav og Gilde med de andre Skomagere eller underkaste sig (»undgælde») nogen af deres Besværinger, dog skal han rette sig efter den mellem ham og Skomagerne sluttede Kontrakt, betale 14 Dlr. til Lavet og gøre Tynge og Tjeneste til Kronen og Byen som andre Borgere. J. R. 5, 197.

— Miss. til Mourits Podebusk. Kronens Bønder i Jungshofvit Len, som han er forlenet med, have, Mand af Hus, været her hos Kongen og klaget stærkt over, at han i mange Maader besværer dem med ny og usædvanlige Paalæg mere end i tidligere Lensmænds Tid. Kongen har, da de tidligere have klaget over ham, ladet udgaa aaben Befaling¹ til Christofver Valkendorf og Arrild Hvitfeldt om at stævne ham og Bønderne i Rette for sig og forhøre disses Klager over ham og hans Svar derpaa. Dette er ogsaa sket, og hans Foged er mødt og har givet Gensvar paa Klagerne, hvoraf det fremgaar, at Bønderne i flere Maader ere besværede af ham, mere end det har været sædvanligt i tidligere Lensmænds Tid. Det har forundret Kongen ikke lidt, at han saaledes vil understaa sig til at forurette Kronens Bønder og besvære dem med nye og usædvanlige Paalæg, og Kongen kan ikke tænke sig anden Grund til hans Optræden end, at han vil tvinge Bønderne saa længe og behandle dem saaledes, at de blive fuldstændig forarmede og til sidst nødes til at opgive Hus og Gaard, hvilket de ogsaa have berettiget at ville gøre, saafremt de ikke blive forsvarede mod sligt. Det befales ham derfor alvorligt herefter ikke at forurette Bønderne eller besvære dem med nye og usædvanlige Paalæg, saafremt Kongen ikke, hvis det fremdeles sker og der kommer yderligere Klager over ham, skal se sig forarsaget til enten at forlene Lenet til en anden eller gribe til andre Midler, hvorved Kro-

¹ Jvfr. 5. April 1591.

nens Bønder kunne blive forskaanede for saadanne Besværinger og blive haandhævede ved Lov og Ret, og siden drage ham til Ansvar. Sj. T. 18, 53.

2. Juli (Kbhvn.). Miss. til samme. Hr. Chresten Chrestesen, Sognepræst til Jungshofvit Kirke, har paany henvendt sig til Kongen angaaende 2 Vænger, det ene Mattes Vænge, som Mourits Podebusk helt har frataget ham og bruger til Slottet, det andet Løfvoldts Vænge, som Mourits Podebusk har tilladt ham at bruge et Aar. Endvidere forholder Mourits Podebusk Præsten de 2 Pd. Korn, som han i de tidligere Lensmænds Tid har faaet af Slottet, uagtet han har Kongens Faders Brev¹ derpaa, ligesaa de 3 fede Svin, han tidligere har haft af Slottet, og fri Olden til hans egne hjemmefødte Svin, ligesom han heller ikke mere faar nogen Tiende af Slottet og ogsaa i flere andre Maader kommer til kort paa det, som baade hans Formænd og han selv have haft i de tidligere Lensmænds Tid. Hr. Chresten har ogsaa tidligere² faaet Kongens Forskrift til Mourits Podebusk om at lade ham nyde, hvad han har haft af Slottet i de tidligere Lensmænds Tid, hvilken Skrivelse Mourits Podebusk dog har agtet lidet eller slet intet. Kongen har undret sig ikke lidt over, at han ikke tager anderledes Hensyn til hans Breve og Mandater, og befaler ham herefter at lade Hr. Chresten nyde og beholde, hvad han og hans Formænd i de tidligere Lensmænds Tid have faaet af Slottet, saafremt Kongen ikke, hvis det ikke sker og der kommer yderligere Klager over ham, skal se sig forarsaget til at gribe til Midler, hvorved Mourits Podebusk kan blive holdt til at efterkomme Kongens Befalinger. Sj. T. 18, 54b.

3. Juli (—). Stadfæstelse af et Mageskifte mellem Laurits Rostrup til Ristrup og Aarhus Kapitel. J. R. 5, 197 b. (Se Kr. Sk.).

— Miss. til Mandrup Parsberg. Fru Karine Gyldenstjerne til Stiernholm, Holger Rosenkrantz's Enke, har berettet, at hun paa sin egen til Stiernholm hørende Grund udenfor Horsens har bygget nogle Boder, og at Borgemeistre og Raad i Horsens, fordi Boderne ligge saa nær ved Byen, ville paalægge dem, der bo i Boderne, at svare lige med Borgerne til den Byens Tynge og Besværing, der maatte paakomme, hvilket hun begærer Bodernes Beboere fritaget for, da Boderne ere byggede paa hendes egen Grund.

¹ 18. Juli 1579. ² 8. Aug. 1589.

Mandrup Parsberg skal undersøge Sagen og sørge for, at Beboerne af Boderne blive fri for den Tyngde og Besværing, der kan paahænge Borgerne, saafremt Boderne ere byggede paa hendes egen Grund. J. T. 4, 262.

3. Juli (Kbhvn.). Stadfæstelsesbrev paa Livstid for Hendrik Bilde til Mogenstrup paa Kirkens Part af Korntienden af Ørsiø Sogn i Vemmindehøg Herred, hvoraf der aarlig skal svares 3 Pd. Rug, 6 Pd. Byg og 14 Tdr. Havre til Kirken, og af Snersted¹ Sogn i Liunids Herred, hvoraf der aarlig skal svares 1½ Pd. Rug, 2½ Pd. Byg og 5 Tdr. Havre til Kirken. Udt. i Tb., S. 186.

4. Juli (—). Aab. Brev om, at Niels Olufsen i Nedre Drogbye², der af Oluf Bilde, Embedsmand paa Abramstrup, er beskikket til at tage Vare paa Skovene i Hoerns Herred, at ingen ulovlig Skovhugst finder Sted og at Dyrene ikke blive skudte, skal være fri for Landgilde, Ægt, Arbejde og anden Tyngde af den Gaard, han bor i, saalænge han er i ovennævnte Bestilling og viser sig tro og flittig; gør han ikke det, skal dette Brev være forbrudt. Han skal være Lensmanden paa Abramstrup lydig. Sj. R. 13, 192 b.

— Oprejsningsbrev for Sefren Pedersen, Byfoged i Sakskebing, der er bleven dømt nederfældig paa Laalandsfar Landsting for en Dom, han har afsagt mellem Jens Poulsen, Foged hos Hack Ulfstand til Hickeberg, Hofmester og Embedsmand paa Malmøhus, og Olluf Lauritsen, Borgemester i Sakskebing, angaaende nogle Fogedpenge, som Jens Poulsen vilde have af Borgemesteren; han har nu med Kongens Samtykke stillet Frederik Houb, Embedsmand paa Aaleholm, paa Kronens Vegne tilfreds for den Sag. F. og Sm. R. 2, 119.

6. Juli (—). Miss. til Peder Frandsen, Byfoged i København, om at hjælpe Thure Matsen paa hans Husbonde Claus Jonsens Vegne til uden Forhaling at faa Claus Jonsens Tilgodehavende hos Anders Skotte. Sj. T. 18, 55. (Tr.: KD. IV. 703 f.).

— Miss. til Detlef Holck, Hovedsmand paa Københavns Slot, om at levere Anne Hans Treiers 2 Pd. Korn af Loftet, hvilke Kongen har skænket hende til hendes Underholdning. Udt. i Sj. T. 18, 56.

¹ Snersted. ² Neder Draaby, Horne H.

6. Jull (Kbhvn.). Kvittans til Fru Anne Pederødatter, Anders Bings Enke, paa hendes Regnskab for hendes Mands Indtægt og Udgift af Varberg Len fra 1. Maj 1572, da han først fik Lenet, til 1. Maj 1590, da hun overleverede det med laven-tarium til Jørgen Brahe til Tostrup, og for de i samme Tid oppe-baarne Penge- og Madskatter. Hun blev aldeles intet skyldig. Sk. R. 2, 74.

— Miss. til Jomfru Magdalene Emiksdatter. Menige Bønder i Vissenbiørg Birk have paany klaget over, at de i adskillige Maader besværes af hende, og at hun ikke vil efterkomme de af Kongens Raader og gode Mænd i Henhold til Kongens Befaling mellem hende og dem afsagte Domme. Skønt Kongen, der nogle Gange tidligere har skrevet til hende om at afholde sig fra saadant, heraf ser, at hans Paamindelser ikke agtes ret meget af hende, endsiige efterkommes, befales det hende dog endnu engang bestemt at rette sig selv heri og ikke mod Billighed og de afsagte Domme besvære eller forurette Bønderne, da Kongen ellers vil se sig nødsaget til at gribe til Midler, hvorved han kan standse saadant og engang for alle blive fri for disse mangfoldige Klager og Overløb. F. og Sm. T. 2, 200.

— Miss. til Laurits Brockenhuus. Hoslagt sendes ham en Supplikats, hvori Borgemestre og Raad i Svendborg klage over den i deres By bosatte Jørgen Blome, med Ordre til, da han har Byen i Forsvar, at forsvare dem mod Overlast og Uret fra Jørgen Blomes Side og foreholde denne, at han aldeles afholder sig fra saadant, saafremt Kongen ikke skal gribe til andre Midler for at styre hans Modvillighed. F. og Sm. T. 2, 201.

— Miss. til Borgemestre og Raad i Odense. Chrestoffer Bang, Borger i Odense, har berettet, at hans Hustrus Moder, Karrisne Kottis, ved sin Død har haft hans Hustrus fædrene Arv hos sig, baade de i Skiftebrevet ommeldte Penge, den deraf faldne Rente og al anden Arv i rørligt og urørligt Gods baade inden og uden Byen, og han har, da han hidtil ikke har faaet noget Udlæg, begæret at blive hjulpen til Ret. Det befales dem at stævne ham og hans Medarvinger i Rette for sig, nøje undersøge Forholdene med Skiftet og siden enten bilægge de værende eller opkommende Stridigheder i Mindelighed eller afsige Dom deri, saa Arvingerne endelig en Gang kunne blive skilte ad. F. og Sm. T. 2, 202.

— Miss. til Borgemestre og Raad i Aalborg. Hendrik Mell,

Borger i Hamborg, har berettet, at der er Trætte mellem ham og en Villum Trup, som ligeledes er født i Hamborg, angaaende nogen Regnskabshandel mellem dem, og at Villum Trup i Aalborg, hvor han har sin meste Handel, har understaaet sig til at lade Hendrik Mells og Sander Mells fælles Gods arrestere, til største Skade for dem, i den Formening, at Hendrik Mell skyldte ham nogle Penge; siden have de været i Rette for Borgemestre og Raad i Hamborg, der have dømt Villum Trup til at betale Hendrik Mell 100 Dlr., som han skyldte denne, uagtet han tidligere havde ladet hans Gods arrestere, og til at begive sig til Hamborg for at gøre sit Regnskab med Hendrik Mell klart, saaledes som den hoslagte Supplikats vidtløftigere formelder. Da Hendrik Mell har begæret at blive hjulpen til Ret, skulle Borgemestre og Raad i Aalborg, hvor Villum Trup har sin meste Handel, tilholde denne at begive sig til Hamborg uden videre Forhaling for at opfylde, hvad han har forpligtet sig til, og siden betale Hendrik Mell, hvad han maatte findes at være denne skyldig. J. T. 4, 262 b.

6. Juli (Kbhvn.). Miss. til Albert Friis. Da Hofre Kirke i Tyrrild Herred er meget bygfældig og har saare ringe Indkomst, skal han undersøge Forholdene og siden give Ordre til, at alle de Kirker i Herredet, der ere ved god Hævd og Formue, skulle komme Hofre Kirke til Hjælp, enhver efter sin Lejlighed og Formue. Udt. i J. T. 4, 263.

7. Juli (—). Aab. Brev, hvorved Kongen bevilger, at Jøergen Skriver, Borgemester i Ringsted, der efter Kongens Forskrift til afdøde Dr. Johan Knuppert om nogle Klosterjorder, som Kongen havde bevilget ham for hans Borgemesterstilling, har faaet Jorderne anvist af Johan Knuppert, indtil videre maa nyde de ham udlagte 3 Fjerdings Jord, der aarlig svare 3 Pd. Korn til Klosteret, dog skulle de nuværende Brugere af Jorderne have Ret til at bruge disse, saalænge de lyste, mod aarlig at svare ham 3 Pd. Korn, men ville de selv ikke længere beholde Jorderne eller de de, maa Jøergen Skriver selv bruge Jorderne, uden al Afgift. Sj. R. 13, 193 b.

— Miss. til Christofver Valkendorf. Hoslagt sendes ham en Supplikats fra menige Bønder i Steensby Birk i Vordingborg Len, hvori de berette, at han baade tidligere og nu paany paa Ting har forbudt dem at føre Ved ned til Strandbakken, skønt baade tidligere Konger og Kongens Fader have tilladt dem

at føre Ved derved og sælge det til de Stege Mænd og de omliggende Øer, da de ikke have andet at købe sig Salt og Tjære for, som de ikke godt kunne undvære. Det befales ham at undersøge Sagen og, hvis det forholder sig, som de berette, og det viser sig, at de ikke udføre Veddets af Riget, lade dem nyde deres gamle Frihed, da de ikke have anden Næring, eller ogsaa erklære sig til Regeringsraadet om, hvad Benaadning Bønderne tidligere have haft, saa Raadet derefter kan give dem tilbørlig Beaked, naar de yderligere anholde derom. Sj. T. 18, 56.

7. Juli (Mbhv.). Miss. til nedennævnte Købstæder om at modtage N Bøsseskytter¹, der en Tid skulle ligge i Borgeleje i Byen, skaffe dem Herberg og nødtørftigt Underhold med Mad og Øl eller Kostpenge i Stedet og i alle Maader forholde sig med dem efter de tidligere derom udgaaede Breve². De skulle passe godt paa, at Bøsseskytterne hverken vise sig modvillige mod Borgerne eller blive forurettede af disse. — Malme, Aalborg og Odense hver 32; Ysted 18; Næstved 12; Landskrone og Kolding hver 10; Høbro 2. Sj. T. 18, 56 b.

— Aab. Brev om, at Mourits Stygge til Holbekgaard, Landdommer i Nørrejylland, — der har berettet, at der paa Godset til det Kannikedømme i Aarhus Domkirke, kaldet Karsmark, som han er forlenet med, findes en belejlig Plads, hvorpaa han vil opføre en Mølle, og at der ved det Sted, hvor Mølledammen skal støves, findes et til Kronens Gaard Bomholt i Skanderborg Len hørende Stykke Jord, hvorpaa han for nogen Tid siden³ har faaet Kongens Faders Brev, — paa Kapitlets Vegne maa faa dette Stykke Jord og altid beholde det mod til Bomholt at udlægge ligesaa megen Jord igen af Kapitlets Jord. J. R. 5, 198.

— Miss. til Oufve Lunge paa Aalborghus. Da Hans Spiegel, Embedsmand paa Gladsaxe, har anmodet om at faa 1433 Dlr. til Sk. lybsk, som han har betalt for afdøde Enevold Sehested, betalt af dennes efterladte Gods, skal Oufve Lunge lade ham faa Betaling i Godset lige med de andre Kreditorer, saa vidt Godset kan tilstrække, saaledes som der tidligere er givet ham Ordre om. J. T. 4, 263.

— Stadfæstelsesbrev paa Livstid for Laurits Hofgaard i Svinninge paa Kirkens Part af Korntienden af Svin-

¹ Efter Overskriften angik Brevene baade Bøsseskytter og Baadsmænd. ² Se 34. Okt. 1687. ³ 8. Aug. 1678.

ninge Sogn, hvoraf der aarlig skal svares 5 Pd. Rug, 5 Pd. Byg, 8 Tdr. Havre og 1 Skp. Boghvedegryn til Kirken. Udt. i Tb., S. 1.

7. Jull (Kbhvn.). Stadfæstelsesbrev paa Livstid for Jens Pedersen, Borger i Malmø, paa Kirkens Part af Korn-tienden af Arrie Sogn i Oxie Herred, hvoraf der aarlig skal svares 3 Pd. Rug, 5 $\frac{1}{2}$ Pd. Byg og 10 Tdr. Havre til Kirken. Udt. i Tb., S. 186.

8. Jull (—). Aab. Brev om, at Claus Pedersen, Herredsfoged i Ringsted Herred, der har fæstet nogen Jord af Ringsted Kloster for en aarlig Landgilde af 4 Pd. Byg og 12 Tdr. Havre og har begæret formedelst sin Beaværing med Herredsfogedbestillingen at faa nogen Forskaansel paa denne Landgilde, indtil videre maa være fri for 2 Pd. Byg. Sj. R. 13, 194.

— Miss. til Professorerne ved Københavns Universitet. Kongen har bevilget, at det Mageskifte, som Claus Hundermark til Gierderup har begæret at slutte med Universitetet mellem Højstrup Jorder og hans Gaarde i Skiendtsvedt, maa gaa for sig, da Gaardene beløbe sig til mere end Jorderne, og befaler dem med det første at bringe det i Orden, hvis Universitetet ikke kan lide nogen Skade derved, give ham nøjagtig Forvaring paa Jorderne og ligesaa kræve nøjagtig Forvaring af ham paa Gaardene. Sj. T. 18, 57. Orig. i Konsistoriets Ark Pk. 101.

— Miss. til Peder Frandsen, Byfoged i København, om Salg af forhenværende Borgemester Jacob Søfrensens Skrivers beslaglagte Gods til Betaling af hans Gæld til de fattige og Kirken. Sj. T. 18, 58. (Tr.: KD. IV. 704f.).

— Miss. til Hack Ulfstand. Borgemestre og Raad i Ysted have berettet, at der øst for Byen ligger en Bro, kaldet Nybro, som ikke kan vedligeholdes uden stor Bekostning, da den ligger paa en alfar Vej; en Del Byer i Ingelsta Herred have derfor hvert 20. Aar af hver Gaard givet 1 Skp. Korn til Borgerne i Ysted for at holde Broen i Stand, men disse have nu, da det er dem beaværligt at holde Broen vedlige med den Hjælp og Broen er helt forfalden, saa den nu maa bygges fra ny af, anmodet om, at der maa blive bevilget dem 1 Skp. Korn af hver Gaard hvert 5. Aar. Ligeledes have Borgemestre og Raad berettet, at der fra Arilds Tid til Ysted har løbet en Strøm, som har været ret Markeskel mellem Ysted Bys Mark og Oye¹ Mark og har drevet 2 Møller

¹ Oja, Herrestad, H.

ved Byen, men at Oye By nu vil udskære den fra dens gamle Løb og lede den hen til at beskylle deres Enge, hvorfor Borgemestre og Raad begære, at Strømmen maa beholde sit gamle Løb. Han skal undersøge, hvorledes det fra Arilds Tid har været med Broen og Strømmen og hvorledes det fremdeles bedst kan ordnes, og siden enten hjælpe Borgemestre og Raad i Ysted til Ret eller erklære sig til Regeringsraadet om, hvorledes Sagerne bedst kunne ordnes. Sk. T. 2, 123 b.

8. Juli (Kbhvn.). Miss. til Axel Brahe. Denne Brevviserke Maren Baggisdatter, Laurits Knudtsens Enke, Borgerske i Odense, har berettet, at hendes Husbonde for nogen Tid siden er bleven slaaet ihjel i Odense af Peder Handsen, der da tjente Eske Brock til Estrup, og at Sagen nu er begyndt at forfølges til Tinge med Sandemænd, og hun har, da hun er en fremmed Kvinde, er bleven Enke med smaa Børn og bor langt fra sine Venner, anmodet om, at hun maa blive hjulpen til al Ret i denne Sag, og at der maa blive opkrævet Sandemænd, der ere vederhæftige og kunne staa hende til Rette, hvis hun kan have Tiltale til dem for deres Dom. Det befales ham at paase dette og i andre Maader være hende behjælpelig, saa vidt Lov og Ret er. F. og Sm. T. 2, 204.

— Stadtfæstelsesbrev paa Livstid for Jacob Bjørn paa Kirkens Part af Korntienden af Ørsted Sogn, hvoraf der aarlig skal svares 15 Ørt. Rug og 12 Ørt. Byg til Kirken, og af Vare¹ Sogn, hvoraf der aarlig skal svares 3 Ørt. Rug og 3 Ørt. Byg til Kirken. Udt. i Th., S. 51.

9. Juli (—). Aab. Brev om, at Oluf Pedersen i Torup² i Ringsted Klosters Len i 5 [Aar] maa være fri for Ægt og Arbejde, dog skal han svare sin aarlige Landgilde og forbedre Gaarden med Bygning. Udt. i Sj. R. 13, 194 b.

— Miss. til Rentemester Envold Kruse. Fru Anne Pedersdatter, Anders Bings Enke, har berettet, at Kong Jacob VI af Skotland, hans Gemalinde og deres gode Mænd og Tjenere have gjort nogen Fortæring hos hende paa Varberg Slot og i Varberg Len, da de rejste fra Norge til Danmark, hvilket i alt beløber sig til nogle Hundrede Daler, og hun har begæret at faa denne Fortæring betalt. Det befales ham at sørge for, at Fortæringen

¹ Voer, Rouges H. ² Sætorup, Ringsted H.

snarest muligt bliver betalt, og føre Beløbet til Udgift i sit Regnskab. Sj. T. 18, 58 b.

9. Jull (Kbhvn.). Miss. til Christofver Packisch og Niels Parsberg. Kronens Bønder og Tjenere i Tudsø have klaget over den store daglige Besværing, der paahviler dem med Ægt og Rejsen, idet de ikke alene besværes med at befordre dem, der komme fra Roskilde, men ogsaa dem, der komme fra Kallundborg og ville til Roskilde, ja endog tvinges til at køre til Ringsted og Sundbye Færge, og de have anmodet om i nogen Maade at blive forskaandede for disse mangfoldige Ægter, da de ellers ville blive fuldstændig ødelagte. For at forhindre dette, har Kongen bestemt, at de Personer, der komme fra Kallundborg og ville til Roskilde og have rigtig Besked med enten fra Kongen, Rigens Raader eller andre, som skulle have fri Vogne, herefter skulle beforders til Roskilde af Kronens Bønder i Tudsø, medens de Personer, der ville rejse fra Roskilde til Kallundborg, skulle henvises til Holbæk Slot og derfra beforders til Kallundborg. Christoffer Packisch skal rette sig herefter og skaffe dem, der rejse fra Roskilde til Kallundborg, Befordring, uden at Kronens Tjenere i Tudsø i nogen Maade besværes dermed (i Brevet til Niels Parsberg: Han skal skaffe de Personer, der ville rejse fra Roskilde til Kallundborg og skulle have fri Befordring, Vogne og henviser dem til Holbæk Slot, hvor de skulle have Vognskifte og videre Befordring til Kallundborg). Sj. T. 18, 59.

— Miss. til alle afdøde Peder Oxes Arvinger. Da der føres Trætte paa noget af Kronens Gods i Ravnsborg Len paa Laaland og en Del af de Breve, der angaa Godset, skulle findes blandt Peder Oxes Breve, skulle de med det allerførste blandt disse ledes efter et Rebsbrev angaaende Torneby Skov paa Laaland, der er bleven rebet og skiftet mellem alle Lodsejerne, medens Peder Oxe havde Ravnsborg Len, og ligesaa efter et Dombrev angaaende samme Skov, hvilke to Breve Peder Oxe har modtaget til Opbevaring, samt efter alle de andre Breve vedrørende Kronens Gods paa Laaland, der maatte findes blandt Peder Oxes Breve, og med det allerførste indsende alle de Breve, der findes, til Kancelliet. Sj. T. 18, 60.

— Aab. Brev om, at Borgemestre og Raad i Landskrone, der have berettet, at Byens Befæstning er meget forfalden, men at Borgerne ikke ere saa formuende, at de paa egen Bekostning kunne

istandsætte den, i de næste 2 Aar efter dette Brevs Datum maa oppebære Byskatten til Befæstningens Bygning. Borgemestre og Raad skulle anvende Byskatten tillige med det, som Borgene i Byen desforuden ville yde, til Befæstningens Istandsættelse med Vold, Mure, Runddele, Grave og anden nyttig Bygning og gøre Regnskab derfor. Sk. R. 2, 75.

9. Juli (Mbhvm.). Miss. til Olluf Rosensparre om alvorligt at paase, at Borgemestre og Raad i Landskrone anvende de to Aars Byskat udelukkende til Forbedring af Byens Befæstning med Volde, Mure, Runddele, Grave og anden nyttig Bygning og gøre ham Regnskab derfor. Sk. T. 2, 124 b.

— Aab. Brev om, at Borgemestre og Raad i Horsens i de næste 2 Aar maa oppebære Afgiften af Kronens Korn-tiende af Stenderup og Nefagger Sogne til deres Kirkes Bygning, kvit og frit, da den Tid, hvorpaa de tidligere¹ havde faaet den bevilget til samme Brug, paa det nærmeste er udløben og Kirken endnu ikke er færdig. De maa kun anvende Afgiften til Kirkens Bygning og skulle gøre Mandrup Parsberg, Embedsmand paa Skanderborg, Regnskab for Anvendelsen. J. R. 5, 199.

10. Juli (—). Miss. til Caspar Markdaner. Denne Brevviser, Chresten Tygessen i Kongstedrop i Koldinghus Len, har beklaget sig over, at hans Broder Hans Tygessen for kort Tid siden² har erhvervet kgl. Skrivelse til Caspar Markdaner om at tilholde Chresten Tygessen at overlade Broderen sin Del i den Gaard, de begge bo i, for en rimelig Pris, og han har erklæret at ville bevise, at det er 20 Aar, siden Gaarden blev delt i 2 Parter, at den er god for 2 Gaardes Ejendom, og at der gaar 2 Redaler deraf med Undtagelse af Ægt og Arbejde. Endvidere har han berettet, at der har været 12 Samfrænder paa Sagen, og af disse have de 6 fundet, at Hans Tygessen skal beholde Gaarden, medens de andre 6 endnu ikke have kendt derom, da Chresten Tygessen skal have lige saa stor Part i Gaarden som Broderen. Da han har begæret at blive hjulpen til Ret, skal Caspar Markdaner tilholde de opkrævede Samfrænder at dømme endeligt om, hvorvidt begge Brødrene bør besidde Gaarden eller en af dem alene, og paase, at der vederfares dem begge Ret og Billighed, og at Kronen ikke kommer til kort paa sin Rettighed. J. T. 4, 263 b.

¹ 19. Aug. 1590. ² 6. Jan. 1591.

12. Juli (Ekkva.). Miss. til Tolderne i Helsingør om at bestille og købe 8 Skippd. Rullebly, 4 Skippd. groft Bly, $\frac{1}{2}$ Skippd. Tin og 750 Stykker Vognskud til Kongen og meddele Rente-mesteren, naar Varerne ere købte og bestilte, for at han kan drage Omsorg for, at de blive sendte til Nykøbing Slot. Udt. i Sj. T. 18, 60 b.

— Miss. til nedennævnte Adelige. Da Kongen Søndagen efter St. Jacobi Dag, den 1. Aug., vil gøre Morten Venstermands og Detlef Holcks Bryllupper paa Kroneborg Slot og gerne vil have nogle af Adelen til Støde ved den Lejlighed, anmodes de om at møde med deres Hustruer og disses Jomfruer i Helsingør Lørdagen før for at hjælpe til med at bepryde ovennævnte Mænds Bryllupshøjtid. — Corfvits Viffert, Giord Pedersen, Niels Parsberg, Holger Ulfstand til Skabersø, Temme Rosenkrantz, Mogens Jul, Axel Rosenkrantz, Børre Rosenkrantz, Axel Rosenkrantz, Jens Falster, Steen Matsen, Hendrik Bilde, Claus Nielsen, Eyler Bryske, Karl Bryske og Tomes Fasti med deres Fruer; Peder Gyldenstjerne, Geert Rosenkrantz til Steensballe og Tønne Bryske. — Enkefruer: Fru Birgitte Rosenkrantz Claus Glambeks, Fru Karrine Gyldenstjerne Hans Lauritsens, Fru Marrine Bilde Laurits Skrams, Fru Karrine Bryske Ifver Lunges, Fru Ane Axel Vifferts. — Steen Brahe, Manderup Parsberg, Bertel Holck, Tyge Krabbe, Christian Krabbe, Jørgen Hartvigsen, Jacob Bjørn, Christofver Parsberg, Valdemar Parsberg, Knudt Brahe, Niels Skram, Mogens Gjæ, Falk Gjæ, Laurits Brockenhuus, Holger Ulfstand, Melchior Ulfstand og Peter Redts med deres Fruer, Anders Holck, Christofver Rosengaard, Eske Kraufse og Christofver Kraufse. — Enkefruer og Fruer: Fru Magdalene, Hendrik Holcks Enke, Fru Margrete salig Erik Krabbes, Fru Inger Oxe, Fru Hilleborg Eiller Krauses, Fru Leene, Manderup Holcks Enke. — Christofver Pax, Gabriel Kaas, Absolon Gjæ, Knud Venstermand, Erik Venstermand, Henning Gjæ, Lauge Beck til Førsløf og Mats Vasbyrdt til Sægaard med deres Fruer, Niels Pedersen til Ingelstedt, Eiller Brockenhuus til Nackebølle, Hans Munk til Visselbiørg, Frederik Munk, Laurits Røstrup, Christofver Valkendorf, Erik Valkendorf, Otte Brockenhuus og Mogens Gjæ til Brømmersvoldt. — Enkefruer: Fru Kistinne Erik Kaas's til Hemmestrup, Fru Anne Anders Bings til Smistrup, Fru Birgitte Bølle, Fru Kistinne Bølle, Fru Anne Venstermand og Fru Kistinne Beck, Johan Venstermands Enke. Sj. T. 18, 61.

— Miss. til Laurits Brockenhuus. Morten Nielsen, Borger

i Kerteminde, har klaget over, at han i mange Maader forfølges til Tinge og i Rettergang med forskellige Lovmaal af Oluf Daa til Rafnstrup, og har anmodet om at blive hjulpen til Ret. Laurits Brockenhuus, der har Byen i Forsvar, skal hjælpe ham til Ret. F. og Sm. T. 2, 205.

14. Juli (Kbhvn.). Aab. Brev om, at Herredsfogderne Laufrits Knudtsen i Ibstrup, Mats Olsen i Risbye og Mats Knudtsen i Stenløse formedelst den med deres Bestilling forbundne Besværing maa være fri for Landgilde og anden Tyngde af deres Gaarde, saalænge de ere Herredsfogder eller indtil anden Ordre gives. Sj. R. 13, 197.

— Miss. til Hendrik Bang, Borgemester i Middelfart, om af Tolden at betale Hans Nielsen, Raadmand sammesteds, den Fortæring, som Prinsen med Følge paa den sidste Rejse fra Jylland har gjort hos ham, og føre det til Udgift i sit Regnskab. Udt. i Sj. T. 18, 63.

— Forleningsbrev for Fru Sophia Gyntelberg, Mogens Heynessens Enke, paa Kronens Korntiende af Sønder Tranders og Norden Tranders Sogne, uden Afgift. J. R. 5, 199b.

— Stadfæstelsesbrev paa Livstid for Hans Kordtsen, Borgemester i Næstved, paa Kronens Part af Korntienden af Egisborg Sogn i Hammers Herred, hvoraf der aarlig skal svares til Kronen 4 Pd. Rug, 4 Pd. Byg og 4 Tdr. Havre, at yde i betimelig Tid til Hospitalsforstanderen i Hospitalet i Næstved. Udt. i Tb., S. 1.

— Stadfæstelsesbrev paa Livstid for Madts Bruns Vrov paa Kirkens Part af Korntienden af Vrov Sogn, hvoraf der aarlig skal svares til Kirken 12 Byeskæpper Rug og 10 Byeskæpper Byg. Udt. i Tb., S. 51.

15. Juli (—). Miss. til Rentemester Envold Kruse. Johan von Fyren, Borger i Helsingør, har berettet, at der for nogen Tid siden er bleven udtaget noget Hamp hos ham til Brug paa Holmen ved Københavns Slot, og at han har faaet nogle Penge paa Haanden, men at der endnu resterer 199 Dlr., hvorom han formener, at der findes Besked i Renteriet, ligesom ogsaa han selv har Bevis af Skrивeren paa Holmen for den udtagne Hamp. Envold Kruse skal undersøge Sagen, sørge for, at Johan von Fyren faar, hvad han endnu har til gode for Hampen, og føre det til Udgift i sit Regnskab. Sj. T. 18, 63.

15. Juli (Kbhvn.). Miss. fra Regeringsraadet til Dronningen. Med Hensyn til Morten Venstermands og Detlef Holcks Bryllupper, hvorom Dronningen talte med Regeringsraadet sidst paa Frederiksborg, har Raadet bestemt, at de skulle holdes paa Kroneborg 1. Aug., og haaber, at Dronningen er tilfreds dermed. Raadet vil med det allerførste sende en Enspænder til Dronningens Fader, Hertug Uldrik af Meklenborg, med nogle Breve fra den udvalgte Konge og vil gerne lade Enspænderen tage nogle Breve med, hvis hun vil skrive til sin Fader, hvorom Raadet udbeder sig Underretning. Sj. T. 18, 63 b.

— Miss. til Niels Bild paa Gotland om at lade indskibe i 2 af Kongens Skibe 24 Trappesten og 700 gotlandske Fodsten, hvorom en af de med Skibene oversendte Stenbuggere skal give ham nærmere Besked, samt 80 Bjælker, 17 Alen lange og 1 Fod brede i Kanten, til Nykøbing Slots Bygning; hvis Skibene kunne føre mere, skal han indskibe Fetalje eller Tjære her til Slottet paa dem. Udt. i Sk. T. 2, 125.

— Miss. til Kapitlet i Lund om at give alle dets Tjenere i Torne, Bare, Oxe, Skyts og Vemmings Herreder Ordre til at møde med det første i Malmø med Heste og Vogn og hver i 2 Dage køre Tørv, Jord, Sten og andet til Byens Befæstning nødvendigt. Udt. i Sk. T. 2, 125.

— Miss. til Axel Brahe. Borgemestre og Raad i Bogenſe have berettet, at der ved Bogenſe findes en meget daarlig Vej, som ikke ligger paa Byens Grund, men dog er ret Alfar- og Torvevej til Byen, og de have begæret, at Bønderne i Skoufbye Herred maa hjælpe til med Vejens Istandſættelse. Axel Brahe skal undersøge Forholdene og give Bønderne i Skoufbye Herred Ordre til at hjælpe Borgemestre og Raad i Bogenſe med at istandsætte Vejen med gode Broer og paa anden Maade, saa den vejfarende Mand uden Fare kan komme frem der. F. og Sm. T. 2, 206.

— Miss. til Knud Brahe. For kort Tid siden skrev Kongen til ham om at indkræve den Sum, Kronen har til gode hos Tøn-nis Worm, Borger i Aarhus, hos de sikre Folk, der efter Tøn-nis Worms Regnskabsbøgers Udvisende skyldte denne Penge, da han ikke kunde sætte nøjagtig Borgen for selv at ville betale. Tøn-nis Worm har nu været hos Kongen, fremstillet den store Skade, han til forskellige Tider har lidt paa sine Øksne og i andre Maader,

og ansøgt om nogen Forskaansel paa det, han skylder Kronen, idet han samtidig har tilbudt ærligt at ville betale alt, hvad Kongen ikke vil eftergive ham, saafremt han maa faa nogen Henstand. Kongen har i Betragtning af den store Skade, han har lidt, og formedelst nogle Rigsraaders Forbøn eftergivet ham 400 Dlr. af den Sum, han skylder i Øksentold, og givet ham Henstand med Resten, der skal betales i 2 Terminer, den første til førstkommande Paaske, den anden til Paaske om et Aar, hvorfor han skal give Knud Brahe stærk Forvaring paa Liv og Gods. Naar Tønnes Worm har givet saadan Forvaring, skal Knud Brahe lade ham være fri for de 400 Dlr. og tilbagelevere ham hans Regnskabsbøger, for at han kan bruge dem til at indkræve sit Tilgodehavende med og betale sin Gæld. J. T. 4, 264.

16. Juli (Ebhva.). Miss. til Arrildt Hvitfeldt. Denne Brevviser, Laurits Godicke, Herredsfoged i Stefns Herred, har berettet, at han besværes meget med at sidde Herredsting og med Rejser til Landstinget uden at faa noget for sin Umage, og han har derfor begæret at maatte faa den Rettighed, som var bevilget hans Formand af Kongens Fader¹. Arrildt Hvitfeldt skal undersøge, af hvad Grund hans Formand har faaet denne Rettighed bevilget, og om flere af hans Formænd have oppebaaret det som en Rettighed, og sende Regeringsraadet bestemt Besked derom, saa det kan give tilbørligt Svar, naar Laurits Godicke yderligere henvender sig. Sj. T. 18, 64 b.

— Miss. til Hans Bergen, Tolder i Rødby. I Anledning af, at Adelen paa Laaland vil tilholde sig Toldfrihed for dens eget Fæ, naar den udfører det af Riget, meddeles ham, at da Adelen andensteds i Riget ikke har saadan Frihed, kan Kongen heller ikke bevilge Adelen paa Laaland den; det befales ham derfor at indkræve den Told, Adelen hidtil maatte være bleven ham skyldig, og herefter tage sædvanlig Told af det Kvæg, Adelen udfører. F. og Sm. T. 2, 225.

— Aab. Brev om, at Kongens Undersaatter i Flensborg maa bruge deres Salteri og Købmandskab ved Nibe og i Limfjord, indtil der er gaaet Dom i Striden mellem dem og Borgerne i Aalborg. J. R. 5, 200. (Se CCD. II. 588)².

— Miss. til David Hansen, Tolder i Helsingør. For nogen

¹ Se 2. Juni 1686.

² Tr.: Tidskr. for Fiskeri III. 203 f.

Tid siden blev han beskikket til at være Raadmand i Helsingør, men blev atter efter Begæring forløvet fra denne Bestilling¹, da han daglig var forhindret paa Toldboden. Kongen har dog nu besluttet, at han igen skal være Raadmand med sit gamle Sæde i Raadet, og befaler ham herefter at søge Raadstuen sammen med Borgemestrene og de andre Raadmænd og med dem handle, dømme og raadslaa i alle tilbørlige Sager. Sj. T. 18, 64.

17. Juli (Kbhvn.). Aab. Brev til Indbyggerne i Helsingør om, at Kongen, da der er Mangel paa Borgemestre i Byen, har beskikket Frederik Leil, Tolder sammesteds, til at være Borgemester. Han har nu aflagt sin Borgemestered, og Kongen har, da han er Formand paa Toldboden, bestemt, at han ogsaa skal være Formand i Byen i Borgemesterstillingen. Det befales alle at holde ham for deres Borgemester, være ham lydige og søge deres Ret hos ham og den anden Borgemester. Sj. T. 18, 65.

— Aab. Brev om, at Friderik Leigel, Tolder i Helsingør, der nu er tilskikket til at være Borgemester sammesteds, formedelst den store Besværing med dette Embede kvit og frit maa oppebære Kronens Korntiende af Asmindersødt Sogn, hvilken Tiende skal leveres ham i Negene; endvidere skal han aarlig have 1 Par Øksne og 1 Td. Smør af Kroneborg samt 30 Læs Ved og fri Olden, naar der er Olden, til hans egne hjemmefødte Svin i Skovene, alt saalænge han er Borgemester. Sj. R. 13, 196.

— Aab. Brev om, at Peder Laufritsen i Brede² i Egeberg Sogn i Ots Herred, der er beskikket til at have Tilsyn med Skovene og Dyrene i Ots Herred, skal være fri for Landgilde, Ægt og Arbejde og anden Tynge af sin Gaard, saalænge han har denne Bestilling. Udt. i Sj. R. 13, 195.

— Aab. Brev om, at Mester Berent Berentsen, der har tjent i den store Smedje paa Holmen i 4 Aar som Mestersvend og i 23 Aar som Mester, men nu formedelst Alderdom og Skrøbelighed ikke mere kan forestaa sit Embede, af Hensyn til sin lange Tjeneste og store Skrøbelighed for Livstid maa beholde den aarlige Løn, han hidtil har haft, nemlig 90 Dir., 1 Klædning, 3 Pd. Rug, 3 Pd. Byg, 2 Øksne, 6 Svin, 6 Lam, 6 Gæs, 2 Tdr. Sild, 1/2 Td. Smør, 2 Voger Bergfisk, 1 1/2 Td. Gryn, 3 Lys hver Aften og frit Brændsel. Sj. R. 13, 195.

¹ 10. Juli 1879.² Brede.

17. Juli (Mbbvn.). Livsbrev for Niels Lauritsen Kok paa Underholdning paa Holmen samt 5 Mk. om Maaneden og 6 Al. Klæde aarlig. Udt. i Sj. R. 13, 195 b.

— Miss. til Rentemester Envold Kruse. Niels Pedersen, Tolder i Aarhus, har berettet, at nogle Adelspersoner i Nørrejylland forrige Aar have solgt nogle Læster Korn, Rug og Malt, til nogle udenlandske Købmænd, der have faaet Kornet toldfrit af Adelsmændene og have ladet det udekibe fra Aarhus, men da Niels Pedersen har været paa Rentekammeret for at forklare sit Regnskab, har Envold Kruse ikke villet godtgøre ham Tolden i Regnskabet, hvorfor han endnu ikke har faaet Kvittering. Kongen har dog nu eftergivet, hvad der er sket til denne Dag, og skrevet til Niels Pedersen om, hvorledes han herefter skal forholde sig. Envold Kruse skal derfor give Niels Pedersen Kvittans. Sj. T. 18, 66.

— Miss. til Tolderen i Aarhus. Kongen har bragt i Erfaring, at nogle Adelspersoner i Nørrejylland forrige Aar have solgt nogle Læster Rug og Malt til udlændiske Købmænd, og at Købmændene have faaet det toldfrit af dem og ladet det udekibe fra Aarhus, hvorved Kronen er kommen til kort paa sin Rettighed. Kongen har dog eftergivet, hvad der i saa Henseende er sket indtil denne Dag, men for Fremtiden skal det være saaledes, at de udlændiske Købmænd, der købe Korn eller andre Varer af Lensmændene paa Kronens Vegne eller af Adelen eller andre af Kongens Undersaatter og udekibe det fra Aarhus, skulle svare Tolderen tilbørlig Told deraf, hvorefter han nøje skal rette sig, saafremt han ikke selv vil staa til Rette. J. T. 4, 266.

— Miss. til Jacob Vind. Kongen vil med det første sende nogle Raader og gode Mænd op til Grænsen mellem Danmark og Sverrig og har, da de maa have en med til at concipere og i Pennen forfatte hvad der bliver forhandlet og besluttet, beskikket ham til at følge med paa denne Rejse. Det befales ham at indrette sig paa at kunne møde hos Kongen paa Kroneborg den 1. Aug. og siden følge med paa Rejsen. Sj. T. 18, 66 b.

— Miss. til Ofve Lunge. Da Fru Karine Rønnov til Hvidkield, Jens Bildes Enke, har berettet, at der paaføres hende Trætte paa Vreløf Klosters Gods, og at Brevene, hvormed Godset skal forsvares, findes blandt Aalborghus Slots Breve, skal Ofve Lunge, naar han besøges med dette Brev, opsøge de Breve, der lyde

paa Vreløf Kloster og tilliggende Gods og levere hende eller hendes Fuldmægtig dem mod nøjagtig Reversal for, at Brevene skulde blive leverede tilbage, naar de ere benyttede. Han skal passe paa, at der ikke udleveres Breve, der i nogen Maade kunne komme Kronen til Skade paa dens Gods. J. T. 4, 264 b.

17. Juli (Ebbw.). Miss. til Kirkeværgerne for Torum og Selde Kirker. Kongen har bragt i Erfaring, at afdøde Herman Skeel til Jungitgaard for nogle Aar siden, i Kongens Farfaders Tid, har købt noget Kirkegods i nævnte Sogne. Da Albert Skeel til Jungitgaard nu klager over, at han ikke ved, hvor vidt dette Gods bør følge ham, og derfor har begæret Brev til dem om at begive sig i Regnskab med ham om Godset, befales det dem at undersøge Sagen og siden begive sig i Regnskab med Albert Skeel; hvis det da viser sig, at Albert Skeels Fader ikke har gjort Fyldest for Godset, skal Albert Skeel være forpligtet til nu at gøre Fyldest med Penge. J. T. 4, 265.

— Miss. til Peder Harbo. Denne Brevviser, Peder Søfrensen, tjenende Chresten Gyldenstjerne, har berettet, at der er Trætte mellem ham og Peder Harbo om nogen Arvelod, som han mener med Rette er tilfalden ham efter hans afdøde Moder; Sagen har været inde for Landstinget, hvor Peder Harbo har paaskudt nogle Kontrakts- og Afkaldsbreve, der ere gaaede mellem hans Fader og Peder Søfrensens Fader, men da de ikke paa den Tid bleve baarne i Rette af Peder Harbo, dømte Landsdommerne dem magtesløse at være. Da Peder Søfrensen nu har begæret, at han maa blive hjulpen til Ret, fordi Peder Harbo forholder ham hans rette Arv, og at Peder Harbo maa blive tilholdt at frembære de Breve, hvormed han kan tilholde sig Arven, befales det Peder Harbo, naar Peder Søfrensen kalder ham i Rette eller lader Brevene søske af ham, da at fremlægge de Breve, hvormed han kan tilholde sig Arven, saafremt der ikke skal meddeles Peder Søfrensen andre Midler, hvorved Peder Harbo kan blive tvungen til at fremlægge Brevene og Peder Søfrensen blive hjulpen til den Arv, der med Rette tilkommer ham. J. T. 4, 265 b.

— Miss. til Borgemestre og Raad i Aalborg. Jacob Seefeldt, Embedsmand i Mariager Kloster, har berettet, at der i Aalborg skal findes et Stenhus, hvoraf der skal svares Jordskyld til Mariager Kloster, og ligesaa nogle Bygger og Byggesteder, der efter gamle Adkomstbrevs Lydelse ere givne til Klosteret og i Følge

Jordebogen skulle svare aarlig Jordskyld til dette; Jordskylden er dog en Tid bleven forholdt Klosteret, og det vides nu ikke, hvem der skal svare den, ligesom Jacob Seefeldt heller ikke kan udspørge, hvem der har en Del af disse Bygger og Byggsteder i Værge. Det befales i den Anledning Borgemestre og Raad uden Undskyldning og videre Forhaling at udvise Jacob Seefeldt eller hans Fuldmægtig, hvor nævnte Stenhus, Bygger og Byggsteder, hvorpaa de gamle Adkomstbreve i Klosteret lyde, ligge, og hvem der bor i dem, saa Jacob Seefeldt igen kan faa dem under Klosteret. Hvis de vise sig uvillige og forsømmelige med Udvisningen, ville de selv komme til at staa til Rette derfor og blive straffede for Ulydighed mod Kongens Breve. J. T. 4, 266 b¹.

18. Juli (Kbhvn.). Kgl. Lejdebrev, gældende fra nu af til førstkommende Paaskedag, for Eyller Krause til Egholm, der har faaet Lejdebrev for samme Tid af Peder Brahe, til frit og sikkert at komme her ind i Riget for at forrette sine Hverv og inden ovennævnte Tid begive sig tilbage til sit Behold, dog maa han saa i den Tid heller ikke forgribe sig mod nogen. Sj. R. 13, 197 b¹.

19. Juli (—). Miss. til Christian Friis, Embedsmand paa Andvorskouf. Borgemestre og Raad i Slagelse have klaget over, at nogle Hestebyttere, Bissekræmmere og andre have begyndt at holde et Marked i Byen ved Alle Helgens Dag, hvilket ikke har været holdt fra gammel Tid af, og de have begæret, at dette Marked maa blive afskaffet, da det er dem og deres Medborgere til stor Skade paa deres Handel og Næring. Det befales ham at undersøge, om dette Marked er paalyst med kgl. Bevilling eller ej, og at afskaffe det, hvis det ikke er paalyst. Sj. T. 18, 66 b.

— Miss. til Indbyggerne i Fyen om, at Kongen har beskikket Gabriel Knudtsen til Nørreskouf til Landsdommer i Fyen; det befales strengelig alle at holde ham for deres Landsdommer og søge deres Ret hos ham. F. og Sm. T. 2, 206.

¹ Tr.: Dok. Mag. VI 201 f. ² Derefter er indført et Brev af samme Dag, hvorved Peder Brahe til Krogholm paa egne og sin Søsters, Jomfru Sophia Brahes og sine afdøde Brøders Børns Vegne paa Forbøn af Hertug Ulrich af Meklenborg og flere af Danmarks Riges Raad giver sin afdøde Broder Tygge Brahes Banemand Eyller Krause til Egholm frit Lejde fra nu af til førstkommende Paaske til at komme her ind i Riget, dog skal Eyller Krause undgaa de Brahes Nærverelse og ikke komme i noget Hns aller Selskab, hvor de ere, ligesom de Braher ogsaa efter Udlobet af ovenstaaende Termin forbeholde sig deres Ret mod ham efter den Dom, de have erhvervet over ham. Til Brev her, at dette Lejde er udstedt med Tygge Brahes Slægts og Svogers Raad og Betænkning har han bedet Steen Brahe til Knudstrup, Jørgen Blide til Ellinge, Erik Lykke til Esker og Falk Gjss til Skjernse om at medbringe Brevet.

19. Juli (Kbhvn.). Miss. til M. Jacob Matsen, Superintendent i Fyens Stift, og M. Hans Laugesen, Superintendent i Ribe Stift. Denne Brevviser, Hr. Mats Hansen, har berettet, at der er kommen nogen Strid mellem ham og Hans Blome, Embedsmand paa Haderslevhus, og at han, da denne Sag var inde for den sidste almindelige Landdag i Hertugdømmet Slesvig, er bleven fradømt sit Sogn [Vedsted], dog skulde Prædikeembedet ikke dermed være ham forbudt, men det skulde staa ham frit for at søge Tjeneste andensteds. Da han nu har ansøgt om at blive hjulpen til et Kald, hvoraf han kunde underholde sig selv, sin fattige Hustru og sine smaa Børn, befales det M. Jacob (M. Hans) at give ham en Forskrift til Bønderne, naar der bliver et Kald ledigt i Stiftet, og ogsaa paa anden Maade, saa vidt muligt, hjælpe ham til at faa Kaldet, da han har Skudsmaal af de Bønder, han tidligere har tjent, og kendes duelig til at forestaa Kald, dog skal alt gaa efter Ordinansen. Origg. (underskr. af N. Kaas, P. Munk, J. Rosenkrantz og H. Ulfstand) i Landsark. i Odense og Viborg.

— Miss. til Christen Maltissen til Møllerup. En af Kronens Bønder, Rasmus Jensen i Søbye, har klaget over, at han uden Grund forfølges af ham med forskellige Lovmaal, og har begæret Kongens Forskrift til ham om at maatte nyde Ro og Fred, da han ikke med Forsæt har fornærmet ham. Han anmodes om for Kongens Skyld, da det er Kronens Bonde, at lade den rejste Forfølgning og Lovmaal falde og lade Bonden være fri for videre Tiltale. F. og Sm. T. 2, 207.

— Miss. til Jomfru Sophie Gyldenstjerne, Abbedisse i Maribo Kloster, om at optage Jomfru Pollitta Sehested i Klosteret og lade hende nyde samme Underholdning som andre Jomfruer. Udt. i F. og Sm. T. 2, 225.

— Nyt Forleningsbrev for Christen Skeel til Fussinge paa Aakier Slot og Len. Han skal i aarlig Genant have 413 Dlr. 1 Ort, 15 Læster Rug, 20 Læster Byg, 6½ Skp. Humle, 1 Læst 7½ Td. Smør, 206 Svin, 52 Slagtenød, 320 Faar og Lam, 237½ Gaas, 240 Par Høns, 8000 Hvillinger, 12000 Flyndere, 15 Vorder 6 Fisk Rokkel, 15 Vorder 6 Fisk Kabliav, 18 Tdr. Gryn, 13½ Læst 10 Tdr. Havre og al Avlen med den Affødning, der falder. Genanten skal regnes fra 1. Maj 1590. Han skal tjene Riget med 10 geruste Heste. [Brevet er iøvrigt enslydende med Forleningsbrevet af 11. Juli 1588]. J. R. 5, 201. K.

19. Juli (Kbhvn.). Stadfæstelsesbrev paa Livstid for Cornelius Villomsen, Borger i Malmø, paa Kirkens Part af Korntienden af Eskildstrup Sogn i Oxie Herred, hvoraf der aarlig skal svares 3 Pd. Rug, 4 Pd. Byg og 10 Tdr. Havre til Kirken. Udt. i Tb., S. 186.

20. Juli (—). Aab. Brev til alle, som fri og frelse kendes og have frit Jordegods over alt Danmark, om Forbud mod, at de tillade deres Bønder at jage paa deres egne og Kronens Enemærker og Fællesskove. Sj. T. 18, 67. (Tr.: CCD. II. 588f.).

— Miss. til Lensmændene¹ over hele Riget om at lade ovenstaaende aabne Brev forkynde paa Herredstingene i deres Len og paa de Overholdelse, saafremt de ikke selv ville staa til Rette. Sj. T. 18, 68.

— Miss. til Landsdommerne om at lade Brevet forkynde paa Landstingene. Udt. i Sj. T. 18, 70.

— Forleningsbrev for Ebbe Munk til Fielbroe, Kongens Hofskænk, paa 4 Gaarde i Lørup, 1 Gaard i Røslinge og 1 Gaard i Sandager i Gudum Herred i Fyen, uden Afgift. F. og Sm. R. 2, 47 b.

— Følgebrev for samme til Bønderne paa ovennævnte Gods. Udt. i F. og Sm. R. 2, 48.

21. Juli (—). Miss. til Lauge Beck, Niels Parsberg og Herman Jul. Denne Brevviser, Christen Nielsen i Skoufsgaard, Skovrider over nogle Kronens Skove under Andvorskouf Slot, har berettet, at Lensmanden paa Andvorskouf Christian Friis's Vildtskytte har skudt nogle Stykker Raadyr og Vildt i Kronens fri Jagt og Skove omkring Skoufsgaard. Da han imidlertid mener, at Bønderne i Byerne omkring Skovsgaard, der vide Besked hermed, ikke ville vidne og tilstaa Sandheden i den Sag, fordi den angaar deres Lensmands Tjener, medmindre de blive stævnedes dertil, og derfor har begæret Befaling til nogle gode Mænd om at indstævne Bønderne for sig for at bekende Sandheden, befales det dem at mødes inden St. Laurentii Dag [10. Aug.] paa et belejligt Sted, stævne de Bønder i Rette for sig, som Christen Nielsen angiver, foreholde dem ved deres højeste Ed og Salighed at bekende Sandheden om ovennævnte Vildtskytte og siden give deres Bekendelse beskreven. Sj. T. 18, 70.

¹ De opregnes alle med deres Len.

21. Juli (Kbhvn.). Miss. til Christoffer Valkendorf. Da Hans Mønter, Borger i København, har berettet, at noget Regnskab mellem ham og Kongens Fader endnu henstaar uforklaret, skal Christoffer Valkendorf, da Regnskabet skriver sig fra den Tid, da han var Rentemester, gennemse og forhøre det, saa Hans Mønter kan faa Kvittans derfor og Kongen faa at vide, om Hans Mønter skylder ham noget eller ej. Sj. T. 18, 70 b.

— Miss. til nedennævnte Lensmænd om at sørge for, at de Raader og gode Mænd, som Kongen med det første sender til Kongsbakke i Rigets mærkelig anliggende Ærinder, og som skulle have Natteleje i Købstaden N. den N. Dag August, faa gode Løsementer og blive forsynede med Underholdning og andet nødvendigt baade paa Hen- og Hjemrejsen. — Steen Brahe i Helsingborg og Engelholm 3. Aug.; Anders Thott i Laugholm 4. Aug.; Pouel Hvitfeldt i Halmsted 5. Aug.; Jørgen Brahe i Falkenberg 6. Aug., i Varberg 7. og 8. Aug. og i Kongsbakke 9. Aug. og der efter Lejligheden stille. Sk. T. 2, 125 b.

— Miss. til Mandrup Parsberg om med det allerførste at lægge de 6 Kirkebol i Nim Herred: 1 i Lund, 1 i Underup, 1 i Kalhøve, 2 i Huedborg¹ og 1 i Kierup, som afdøde Claus Glambek har været forlenet med, ind under Skanderborg Slot, lade dem indskrive i Slottets Jordebog og oppebære Landgilden og Rettigheden deraf til Slottet. J. T. 4, 267.

22. Juli (—). Forleningsbrev for Kieldt Brockenhuus til Leerbek paa Nim Birk med underliggende Bønder, saaledes som afdøde Claus Glambek sidst har haft det, uden Afgift, men mod at tjene Riget med 1 gerust Hest deraf. Han maa ikke befatte sig med de 6 uden [? inden] Birket liggende Kirkegaarde, der fremdeles skulle svare til Skanderborg Slot. J. R. 5, 203. K.

— Følgebrev for samme til Bønderne i Nim Birk. Udt. i J. R. 5, 203 b.

— Forleningsbrev for Steen Brahe, Embedsmand paa Helsingborg, paa Kronens Mølle i Ferrisløf, som Christoffer Rosengaard hidtil har haft i Forsvar, uden Afgift. Sj. R. 13, 199 b.

— Miss. til Rentemester Envold Kruse om at undersøge, hvorledes det forholder sig med noget Korn, som skal være ført til Regnskab i Inventaret, men alligevel tidligere være saaet

¹ Hornborg.

i Bistrup Ladegaards Mark; hvis det er Tilfældet, skal han give Mats Knudtsen, forhen Skriver paa Roskildegård, Kvittens for Kornet. Udt. i Sj. T. 18, 71.

22. Juli (Åbbvm.). Miss. til Tolderne i Helsingør om i de Toldseidler, som de give de Rostockere, Wismarske og andre fremmede, der ville besejle Havne i Norge, at specificere, hvad enhver har inde, for at forhindre Toldsvig. Sj. T. 18, 71. (Se CCD. II. 589 f.).

— Forordning om Forbud mod, at Præsterne paa Gulland bo andensteds end i deres Præstegaarde. Sk. R. 2, 75 b. (Tr.: CCD. II. 591).

— Forordning om Forbud mod, at Præsterne paa Gulland ombytte deres Sogne. Sk. R. 2, 76. (Tr.: CCD. II. 590).

— Forleningsbrev paa et Aars Tid for Fru Anne Skovgaard, Morten Brocks Enke, paa Kronens Herlighed og Retighed i 6 jordegne Bøndergaarde i Borisse¹ i Skamme Herred, kvit og frit. Udt. i F. og Sm. R. 2, 48.

— Forleningsbrev for Gabriel Knudtsen til Nørskouf, der har lovet at være Landsdommer i Fyen og har aflagt Landsdommered til Kongen, paa følgende Gods: Øen Lys, 2 Gaarde i Nerrutorp, 1 Gaard i Nerruf², 1 Gaard i Ladby, 1 Gaard i Broby, 1 Gaard i Langstedt, 1 Gaard i Bregnemosse, 3 Gaarde i Glamsberg, Herligheden i 1 Kirkebolig, der ligger til Øxendrup Kirke, 3 Gaarde³, 2 Gaarde i Sandagger By og Sogn, 1 Gaard i Stuberup, 5 Gaarde i Rue i Skoubye Herred, 2 Gaarde i Esterbølle, 3 Gaarde i Toggerød⁴, 1 Gaard i Blangstrup i Bog Herred, 1 Gaard i Grummerup⁵, 1 Gaard i Glomerup⁶, 1 Gaard i Orte, 1 Gaard i Arsbjerg⁷, 2 Gaarde i Esterbølle, 4 Gaarde i Haaaløf, 1 Gaard i Melby, 3 Gaarde i Krogsbølle og 2 Gaarde i Bordesee, uden Afgift. F. og Sm. R. 2, 48. Jvfr. 1. Juli 1592.

— Miss. til Laurits Brockenhuus om med saa ringe Bekostning som muligt at istandsætte Sluse og Vandværk i Møllen ved Nyborg Slot. Udt. i F. og Sm. T. 2, 208.

— Aab. Brev om, at Christen Skeel til Fussingø, Embedsmand paa Aaskier Slot, maa lægge den Alfærvej, der gaar neden om hans Gaard Ulstrup, hen paa et andet belejligt

¹ Boarsø, Lunde H. ² N. Nørna, Odense H. ³ Der angives ikke, hvor disse Gaarde ligge. ⁴ Taagerød, Skovby H. ⁵ Derefter nævnes de 2 Gaarde i Sandagger og Gaarden i Stubberup paany. ⁶ Glummerup, Baag H. ⁷ Ørsbjærg, samme H.

Sted paa hans egen Mark oven Skoven ved Ulstrup, hvor det ikke er til for megen Ulejlighed for de vejfarende, da den Plads, hvor Vejen nu gaar, er ham meget belejlig til hans Gaards Bygning, som han nu har taget fat paa. J. R. 5, 202 b.

22. Jull (Kbhvn.). Miss. til Chresten Skeel. Da han har indberettet, at der paa Aakier Slot findes nogle uregistrerede Breve, til hvilke Fru Birgitte Rosenkrantz, Claus Glambeks Enke, har Nøglen, og har begæret at faa en sendt over, der i hans Nærværelse kan registrere disse Breve, sendes Sekretær Sigvart Grubbe over for at gennemse Brevene og indlevere en Fortegnelse over dem til Kancelliet. Chresten Skeel skal lade sin Skriver hjælpe ham med Brevenes Registrering. J. T. 4, 267 b.

23. Jull (—). Miss. til nedennævnte Lensmænd. Da de i langsommelig Tid ikke have aflagt Regnskab eller gjort Rede for Stiftets Indkomst i deres Len, befales det dem med det allerførste at fremsende Regnskabet, lade det forklare i Rentekammeret og betale, hvad de maatte blive skyldige, saafremt de ikke ville staa Kongen til Ansvar for deres Forsømmelighed. — Knud Rud af Korsør Len; Johan Rud med hans Afgift af Beuling Len og med Regnskabet for den uvisse Indkomst og Stiftets Indkomst fra hans Overtagelse af Lenet; Ludvig Munk med Regnskabet for Stiftets Indkomst i Ørum Len fra hans Overtagelse af Lenet; Hans Lange med Regnskabet for Stiftets Indkomst af Lundenes Len; Henrik Gyldenstjerne med Regnskabet for Stiftets Indkomst i Han Herred; Axel Gyldenstjerne med Regnskabet for Stiftets Indkomst i Villands Herred; Erik Lange med Regnskabet for Stiftets Indkomst af Biugholms Len fra hans Overtagelse af Lenet til 1. Maj 1591. Udt. i Sj. T. 18, 71 b.

— Miss. til Manderup Parsberg om herefter at oppebære al Stiftets Indkomst og Herlighed i Biugholms Len til Skanderborg Slot og aarlig gøre Regnskab for baade det visse og det uvisse. Udt. i Sj. T. 18, 72.

— Aab. Brev om, at M. Peder Hansen, Superintendent paa Gotland, har berettet, at der ved hans Beskikkelse¹ til Superintendent blev tillagt ham 200 Dlr. og 1 Læst Korn i aarlig Løn af Visborg Slot, fordi hans Formand M. Morits Glad skulde beholde den Indkomst, der ellers ligger til Superintendentembedet, saa længe

¹ 9. Maj 1594.

han levede, og at Kongens Fader siden har bevilget, at det ene Hundrede Dlr. af disse altid skulle betales til Superintendentembedet til Hjælp til Superintendentens Underhold. Da Indkomsten til Superintendentembedet imidlertid er meget ringe, idet den kun beløber sig til en 50 Dlr. foruden det Pastorat, der ligger til Embedet, har han nu begæret, at desforuden de ovennævnte 200 Dlr., baade de 100 Dlr., som allerede ere funderede til Embedet, og de andre 100 Dlr., samt ovennævnte Læst Korn efter M. Morits Glads Død fremdeles maa oppebæres af Superintenden, saalænge M. Peder har denne Befaling. Dette bevilges, dog forbeholder Kongen sig Ret til at gøre Forandring heri efter sit eget Forgodtbefindende, naar M. Peder dør eller fratræder Embedet. Sk. R. 2, 77.

23. Juli (Kbhvn.). Miss. til Hack Ulfstand om af Loftet paa Malmøhus at give Fru Mette Emmiksen, Jørgen Tidemands Enke, $\frac{1}{2}$ Læst Rug, $\frac{1}{2}$ Læst Byg og Malt, 1 Td. Smør og 20 Sider Flæsk til hendes Underholdning, da hun har klaget over, at der nu i hendes Alderdom er tilstødt hende baade Armod og Elendighed. Orig. Udt. i Sk. T. 2, 126.

— Miss. til Brede Rantzau. Da han har indberettet, at Stalden ved Tranekier, hvori hans Heste stode, var saa bygfældig, at han for Fares Skyld har maattet lade den tage ned, og at ligeledes Bryggerset og Bagerhuset sammesteds er meget bygfældige, saa det er højlig nødvendigt, at disse tre Huse blive genopbyggede og gjorte i Stand, befales det ham med det allerførste at lade Husene opbygge, dog med saa ringe Bekostning som muligt, og indskrive Udgiften i Regnskabet. F. og Sm. T. 2, 226.

— Miss. til Jørgen Rosenkrantz. Det tillades ham i Aar at lade bygge for 500 Dlr. paa de bygfældige Huse paa Kallø Slot og derefter for 100 Dlr. aarlig, indtil han faar anden Ordre. J. T. 4, 268.

27. Juli (—). Aab. Brev om, at Borgemestre og Raad i København formedelst den med deres Embede forbundne Besværing aarlig maa oppebære 200 gl. Dlr. af Tolden ved Kroneborg foruden de 200 Dlr., som Kongens Fader havde bevilget dem, samt 2 Mk. dansk i Accise af hver Ame Vin, som sælges i Byen, og 2 Sk. lybsk af hver Td. Tvækøl, som Krøgersker eller andre udtappe i Byen i Kande- eller Pottetal. Sj. R. 13, 200. (Tr.: KD. II. 459 f. (efter Orig. i Raadstuearkivet)).

— Miss. til Albert Friis om at sørge for, at Superintenden

i Ribe Stift M. Hans Laugissens Residens, der er meget byg-fældig, med det første bliver istandsat, saa han kan have nød-terftig Bolig deri, og føre Bekostningen dermed til Udgift. J. T. 4, 268.

29. Jull (Åbbvn.). Miss. til Envold Kruse om at overlevere Detlef Holck, Embedsmand paa Københavns Slot, 200 Dlr. til at købe Hø for til Kongens Heste. Udt. i Sj. T. 18, 72.

— Miss. til samme om at betale hvad der hos forskellige Haandværksfolk er lavet til Hofskænk Hans Stralendorfs Be-gravelse og føre det til Udgift i sit Regnskab. Udt. i Sj. T. 18, 72 b.

— Miss. til Tolderne i Helsingør. Da Kongens Svogre Kongen af Skotlands og Hertugen af Brunsvigs Tjenere under deres Ophold i Byen forrige Aar have gjort nogen Fortær-ring hos Borgerne, som endnu ikke er bleven betalt, skulle de efter Lejligheden betale Borgerne, hvad der med Rette tilkommer dem derfor, saa de ikke skulle have noget at klage over, og føre det til Udgift i Regnskabet. Sj. T. 18, 72 b.

— Miss. til Rentemester Envold Kruse. Da Marcus Hoden-berg og flere andre af Kongens Hoftjenere nu have aftakket, skal han give Marcus Hodenberg 100 Dlr. til Aftog og betale Hendrich Arnstedt 100 Dlr. af hans Pension, skønt det halve Aar endnu ikke er ude. Endvidere skal han give Karsten Kleist, Zabell Løppell og Osvald Dubenheim hver én Maanedes Kostpenge til Aftog. Kongen har desuden bevilget, at Lucas Mötzels straks maa faa dette Aars Pension forud, skønt Aaret endnu ikke er ude, og fremdeles faa sin Aarspension i Overensstemmelse med sin Bestalling. Belø-bene skal han føre til Udgift i Regnskabet. Sj. T. 18, 73.

— Miss. til Peder Hvittfeldts og Johan Venstermands Arvinger. Da Adelen i Norge har klaget over, at dens Privilegier og Friheder ere forkomne for den, fordi Rigens Kanslere, der have haft Privilegierne i Forvaring, den ene efter den anden, ikke have leveret dem fra sig ved deres Fratrædelse af Embedet, befales det dem, da Peder Hvittfeldt og Johan Venstermand have været Norges Riges Kanslere, flittigt at lade undersøge, om der blandt deres Breve skulde findes Privilegier, Friheder eller andre Breve vedrørende den norske Adel eller andre Stænder der i Riget, og i saa Fald med det første indsende dem til Kancelliet. Sj. T. 18, 73.

— Forleningsbrev for Holger Ulfstand til Skabersø paa Hørby Len i Skaane, saaledes som afdøde Fru Anne Holck

sidst har haft det i Værge, uden Afgift, men mod at holde Riget 1 gerust Hest deraf, fra 1. Maj 1591 at regne. Sk. R. 2, 78.

29. Juli (Kbhvn.). Miss. til Anders Dresselberg og Niels Friis. Der er Trætte mellem Mogens Gjæe til Bremersvol paa den ene og Peder Brahe til Krogholm med flere Lodsejere i Røgerup¹ Skov paa Laaland paa den anden Side angaaende et ulovligt Skovhug i Røgerup Skov; Herredsfogden har dømt i Sagen, og Mogens Gjæe har indstævnet ham til Laalands Landsting for denne Dom, men Landsdommeren besværer sig ved at dømme i Sagen, da han selv er Lodsejer i Skoven og selv har fulgt Dele derpaa. Efter Parternes Begæring befaler Kongen derfor ovennævnte 2 Mænd at indstævne alle Parterne saavel som Herredsfogden i Rette for sig paa belejlig Tid og Sted, nøje undersøge Sagen, afsige Dom om, hvorvidt Herredsfogdens Dom bør blive ved Magt eller ej, og give deres Undersøgelse og Dom beskrevet. Hvis en af dem formedelst lovligt Forfald ikke kan møde, skal den mødte have Fuldmagt til at tiltage en anden god Mand i Stedet og udføre Befalingen. F. og Sm. T. 2, 226.

30. Juli (—). Aab. Brev om, at Laufrißs Rørsach, Seigermager, der har paataget sig at passe og vedligeholde Sejerværket paa Københavns Slot, herfor aarlig skal have 10 Dlr., en sædvanlig Hofklædning og Fetalje af Slottet til et Beløb af 36 Dlr. i Stedet for de ham tidligere bevilgede Kostpenge. Sj. R. 13, 196b.

— Miss. til Rentemester Envold Kruse om med det første at give Caspar Paslich Kvittans paa hans indgivne Regnskab for den brunsvigske Rejse og betale ham, hvad han efter Regnskabet yderligere har fortræret og selv lagt ud paa Rejsen. Udt. i Sj. T. 18, 73 b.

— Miss. til Christofver Valkendorf. Da han har berettet, at der paa Vordingborg Slot findes en gammel Stald, som staar paa Støtter og er meget forraadnet baade paa Fodstykker, Stolper, Bjælker og Spær, saa den ikke længe vil kunne blive staaende saaledes, medmindre den bliver istandsat, skal han lade en forstandig Tømmermand undersøge, hvorledes Stalden bedst kan istandsættes, og hvis den nogenlunde staar til at hjælpe, uden at den helt skal tages ned og bygges op fra ny af, lade den istandsætte

¹ Rykkerup, Musse H.

med saa ringe Bekostning som muligt og indskrive Udgiften i Regnskabet. Sj. T. 18, 73 b.

30. Juli (Kbhvn.). Kvittans til Erik Lykke til Eskier paa hans Regnskab for Indtægt og Udgift af Visborg Len paa Gotland med der under hørende Rom Kloster og Ladegaard fra 29. Okt. 1587, da han blev forlenet med Lenet, til 30. Maj 1591, da han med klart Inventarium overleverede det til Niels Bild. Han blev intet skyldig. Sk. R. 2, 78 b.

— (**Kronberg**). Miss. til Henning Gjæe. Kongen har bragt i Erfaring, at hans Restance af Nykøbing Slot, som han var forlenet med, endnu ikke er forklaret, skønt han nøksom med Kongens Skrivelser er paamindet om at rette sig selv heri. Det forekommer Kongen meget sølsomt, at hans Skrivelser i en saa ret og billig Sag agtes saa ringe, og han befaler ham derfor, saasnart dette Brev kommer ham i Hænde, da anderledes at have Kongens alvorlige Befaling i Agt og straks sende sin Tjener til København for hos Rentemesteren at gøre Restancen klar, hvilken han saa uden al Undskyldning skal betale paa førstkommende Omslag i Kiel, saafremt Kongen ikke, hvis det ikke sker, skal se sig forarsaget til at søge Erstatning hos ham for det Tab, han maatte lide ved hans Forsømmelighed. F. og Sm. T. 2, 192.

— Miss. til Absolon Gjæe. Kongen har bragt i Erfaring, at han ikke alene ikke har betalt de Penge, han skylder paa sit sidste Regnskab [af Dalum Kloster], som han ikke har forklaret hverken for den visse eller uvisse Indkomst, men at Kongens gentagne Skrivelser til ham om at forklare Regnskabet og betale ingen Frugt have baaret, skønt han billigvis burde holde Kongens Skrivelser i Agt. Det befales ham nu alvorligt, saasnart han faar dette Brev i Hænde, straks at sende sin Tjener til København for at forklare Regnskaberne hos Rentemesteren og siden at betale, hvad han maatte blive skyldig, paa førstkommende Omslag i Kiel. Saafremt det ikke sker og Kongen lider nogen Skade ved hans Forsømmelse, vil Kongen søge sin Erstatning hos ham. F. og Sm. T. 2, 208.

31. Juli (—). Miss. til Christian Machabæus, Forstander for Sorø Skole, og Peder Basse til Sørup om efter nærmere Tilsigelse at være til Stede, naar Jacob Krøger, Kongens Enspænder, der efter Dr. Johan Knopperts Død har haft Ringsted Kloster i Befaling, overleverer Ringsted Kloster til Landsdommer i Sjælland Lauge Beck til Førsøf, føre Tilsyn med, hvad Bo, Bøskab,

Fæ, Kvæg, Jordebøger, Registre og Breve Lauge Beck modtager til Inventarium, besigte Bygningerne paa Klosteret og Ladegaarden og ligeledes med det første de under Klosteret hørende Skove, give alt beskrevet under deres Signeter og levere det til Lauge Beck. Sj. T. 18, 74.

31. Jull (Kronberg). Miss. til Roskilde Kapitel. Skønt Lauge Beck til Førslef, der har paataget sig Landsdommerbestillingen i Sjælland og som Landsdommer er bleven forlenet med Ringsted Kloster, af disse Grunde ikke daglig kan residere ved Roskilde Domkirke, skal Kapitlet dog lade ham nyde al den Frihed og Rettighed, som de residerende Kanniker have, med Option til Kannikedømme, Portion, Procuratorium og andet. Han skal dog, da han bor saa nær derved, møde ved Kapitlet 4 Gange om Aaret, naar Ægteskabssager forhøres, og ogsaa ellers, naar Kapitlet i vigtige Sager har Brug for ham. Sj. T. 18, 75.

— (**Nbhvn.**). Forleningsbrev for Henrik Bilde til Mogenstrup paa Vinstrupgaard i Sjælland med de Bønder, som afdøde Eggert Ulfeldt havde i Forlening dertil. Han skal svare 300 enkende Dlr. i Afgift af den visse Rente og gøre Regnskab for den uvisse, hvorefter han selv maa beholde Halvdelen, ligesom han ogsaa maa beholde Fjerdedelen af Oldengælden. Endvidere maa han kvit og frit beholde al Avlen til Gaarden, dog skal han saa holde Gaarden vedlige med nødtørftige Bygninger. Han skal tjene Riget med 3 geruste Heste. Regnskabet og Afgiften skal regnes fra 1. Maj 1591. Sj. R. 13, 201 b.

1. Aug. (Kronberg). Miss. til Christofver Valkendorf. Kongen har bragt i Erfaring, at der skydes meget i hans Len [Vordingborg], saa Jagten for største Delen ødelægges, og at Skovrideren Christofver von Dresden, der af Kongens Fader er sat til at tage Vare paa Skovene og Jagten, viser sig meget forsømmelig og ser gennem Fingre med de Folk, der skyde. Christofver Valkendorf skal føre nøje Tilsyn med, at saadant herefter ikke sker, og paalægge Christofver von Dresden at varetage sin Bestilling bedre, saafremt Kongen ikke skal tænke anderledes dertil. Han skal endvidere fratage Christofver von Dresden den ham af Kongens Fader bevilgede Genant og Besolding af Slottet og kun lade ham beholde de 2 Møller og den Gaard, han bor i, kvit og frit for hans Tjeneste. Sj. T. 18, 75 b.

— Miss. til Mandrup Parsberg om at lade Knud Brahe (aa

24,000 Mursten til Opbygningen af Bisperesidensen i Aarhus og lade Skanderborg Slots Tjenere føre dem til Aarhus. Udt. i J. T. 4, 268 b.

6. Aug. (Kbhvn.). Miss. til Mourits Stygge og Hans Lindenov, Landsdommere i Nørrejylland. Til sidste Herredag havde Jacob Bjørn til Stenholt og Medkonsorter indstævnet Fru Ermegaard Gyldenstjerne med hendes Lavværge angaaende de mellem dem værende Trætter, og deres Vidnesbyrd bleve da af Kongen og Rigens Raad indfundne til Landstinget i Jylland, hvor paany alle de skulle forhøres, som ikke ere af Adel og skulle dømmes paa Landstinget. Landsdommerne skulle derfor med det allerførste indstævne alle dem, som ikke ere af Adel, i Rette for sig, i Overensstemmelse med Recessen forhøre dem nøje hver især, den ene efter den anden, og, for at alt kan gaa rigtigere til, bortvise begge Parterne med deres Konsorter og Slægtninge, medens Vidnesbyrdenes forhøres, for at ikke den ene Part skal overfalde den anden med høniske Ord, Bulder og anden Ulejlighed, hvorved Retten kan formindskes og forhales. Derefter skulle de dømme paa Vidnesbyrdenes og nøje paase, at der vederfares begge Parter hvad Lov og Ret er. J. T. 4, 268 b.

7. Aug. (—). Miss. til Tolderne i Helsingør om af Tolden at betale Villommeke von Delden 3000 Dlr. paa Regnskab for den Vin, Kongen har faaet af hende. Udt. i Sj. T. 18, 76.

— Miss. til Christoffer Valkendorf og Arril Hvitfeldt, Rigens Kansler. Da afdøde Peder Oxe for nogen Tid siden har rebet og skiftet Tornbye¹ Skov i Raugensborg Len paa Laaland og Peder Grubbe til Aalstrup nu vil tilholde sig Part i Skoven for hans Gaards Grund og »Paaskud«, skulle de med det allerførste og senest inden Mikkelssdag begive sig til Skoven, nøje undersøge, om Peder Grubbe bør have nogen Del i ovennævnte rebede og skiftede Skov, og, hvis saa er, udlægge ham hans Part deri, hvor der findes noget, som ikke er indrebet og indført i nævnte Rebning og Skifte, for at den i Peder Oxes Tid gjorde Rebning kan blive ved Magt. De skulle give alt beskrevet under deres Signeter. F. og Sm. T. 2, 228.

— Aab. Brev, hvorved Kongen forbyder alle og enhver at pante, købe eller paa anden Maade tilforhandle sig noget af Otte Hvitfeldt til Førsøfgaards Gods, førend denne ved

¹ Toreby, Sønder H., Laaland.

gode Mænd og Samfrænder bliver skilt fra sine Søkende. Der er nemlig Strid mellem Claus Hvittfeldts Børn og Arvinger om Arven efter Faderen, og Otte Hvittfeldts Søkende og Medarvinger ere bange for, at han, der tidligere har forskrevet noget af sit Gode i Nørrejylland til sin Broder, afdøde Lauge Hvittfeldt, paany skal pantsætte, forskrive eller paa anden Maade afhænde dette Gods til største Skade for dem. J. R. 5, 203 b. K.

8. Aug. (Mbhvn.). Miss. til Rentemester Envoldt Kruse om at lade 100 Dlr. forarbejde i en Guldskæde og tilstille Marcour Hodenberg den tillige med Kongens Kontrafej, da Kongen vil skænke ham det til Aftog. Kopi (Bil. til Rentemesterregnsk.).

— Miss. til Corvits Viffert. Kongen har for kort Tid siden atter befalet ham inden 6 Ugers Dagen at dømme i Trolddoms-sagen mod den Kvinde, som Olluf Rosensparre, Embedsmand paa Landskrone Slot, har siddende paa Skarholt. Da Kongen erfarer, at de over Kvinden aflagte Vidnesbyrd alt tidligere have været indstævne for Corvits Viffert, befales det nu denne alvorligt inden de 6 Uger at indstævne Sagen for sig og afsige endelig Dom deri samt med det allerførste give Olluf Rosensparre de Vidnesbyrd beskrevne, som ere aflagte for ham 12. Maj paa Lundegaard, saa Kongen en Gang for alle kan blive fri for de idelige Overløb og Klager i denne Sag. Han skal med det første meddele Olluf Rosensparre, hvornaar han vil indstævne Sagen for sig og dømme i den. Sk. T. 2, 126.

14. Aug. (—). Miss. til Axel Brahe. Da Kongen har bevilget Reichart Knudtsen, Borger i Odense, at han maa faa Brobye Sognetiende, som Fru Anne Daas¹ til Østrup har i Fæste paa Livstid for en aarlig Afgift af 5 Pd. Rug, 7 Pd. Byg og 1½ Ørt. Havre, efter hendes Død, skal Axel Brahe efter Fru Anne Daas Død fæste den til Reichart Knudtsen for en rimelig Indfæstning. F. og Sm. T. 2, 209.

16. Aug. (—). Miss. til Niels Friis om igen at lade Hr. Jens Nielsen, Kapellan i Stubbekøbing, som han ved to Borgere har forvist fra hans Embede, uanset at han [er kaldet dertil] med Superintendentens, Provstens, Borgemestre og Raads og menige Almues Samtykke og Vilje, faa sit Embede eller begive sig til Regeringsraadet for at erklære sig om Sagen, for at det paa

¹ Anne Stiedatter Ulfeld, Enke efter Jørgen Daas.

Kongens Vegne kan vide at give tilbørlig Besked. Udt. i F. og Sm. T. 2, 229.

17. Aug. (Hbhvm.). Stadfæstelsesbrev paa Livstid for Niels Skram paa Kirkens Part af Korntienden af Løstrup¹ Sogn i Rindts Herred, hvoraf der aarlig skal svares 10 Tdr. Rug, 6 Tdr. Byg og 20 Skpr. Havre til Kirken. Udt. i Tb., S. 51.

21. Aug. (Halmsted). Miss. fra Raaderne, der vare paa Grænsen, til Anders Thott. Niels Jensen i Halmsted har berettet, at han til Præsten Hr. Christen Jensen har solgt en Gaard i Laugholm for 200 Dlr. paa det Vilkaar, at hvis Niels Jensen i Løbet af 3 Aar kunde indløse den og betale 3 Aars Rente af Pengene, skulde han have Gaarden tilbage igen; siden blev de enige om en Frist af 2 Aar. Da de 2 Aar var forbi og Hr. Christen ikke fik sine Penge og formedelst sin Forseeelse blev nødt til at flytte fra sine Sogne, afstod Niels Jensen Gaarden til ham og laante ham noget Boskab og Husgeraad, som blev i Huset, og hvorpaa Hr. Christen gav ham sin Haandskrift, men alligevel giver Hr. Christen ham nu kun allehaande ubekvemme Skældsord, naar han kræver det tilbage, og vil ikke udlevere det. Senere har Hr. Christen solgt Gaarden til Præsten Hr. Joen Gudmansen i Langerød i Sverrig og modtaget 200 Dlr. for den, men ikke destomindre beholder han Gaarden, og naar Niels Jensen, der har Fuldmagt for Hr. Joen, for Retten kræver enten Pengene med Renter eller Gaarden tilbage, lader han sig høre med Skældsord og unyttige Ord og vil ikke møde for Retten. Da Hr. Christen for sin Forseeelses Skyld er afsat fra sit Embede, nu bor i Byen, nyder samme Ret, Fordel og Frihed som Borgerne sammesteds og ikke mere er den gejstlige Ret undergiven, skal Anders Thott tage stærk og paalidelig Borgen af ham for, at han vil blive til Stede, møde i Rette for Borgemestre, Raad og Byfoged og svare til Tiltalen mod ham. Hvis han vægrer sig ved at sætte Borgen, skal Anders Thott straks lade ham fængsle, saa han ikke kan undkomme, førend han i alle Maader har plejet Ret. Sk. T. 2, 127.

23. Aug. (Hbhvm.). Miss. til Borgemestre og Raad i Aalborg. Da denne Brevviser, Mickel Schuissow, Borger i Wismar, har klaget over, at en af deres Medborgere, Mickel Christensen, skylder ham nogle Penge paa en Skibshandel, og har faaet en For-

¹ Løstrup.

skrift fra Kongens Morfader om at blive hjulpen til Ret, befales det dem at hjælpe ham til Lov og Ret uden lang Forhaling, saa han ikke med Billighed kan have noget at beklage sig over. J. T. 4, 269.

25. Aug. (Mbhvm.). Aab. Brev om, at Hans Meier, der for nogen Tid siden blev beskikket til Toldskriver i Helsingør med en aarlig Løn af 100 gl. Dlr., men har klaget over, at han ikke kan komme ud af det med denne Løn, herefter aarlig skal have 200 Dlr. i Løn, at udrede af Tolden, og ligesom de andre Kongens Tjenere i samme Bestilling være fri for al kgl. og borgerlig Tyng. Herudover skal han intet have at kræve, og han maa ikke befatte sig med den Rente, de andre to Toldskrivere have. Sj. R. 13, 208 b.

— Miss. til Rentemester Envold Kruse. Johan Bocholt til Klindstrup, der skylder Kongen en stor Sum Penge paa sit Regnskab af Island, fik for nogen Tid siden¹ Forskrift til Jørgen Meer, Borgemester i Helsingør, om, at denne med det første skulde betale ham de 321 Dlr. 1 Sk.², han skyldte ham. Jørgen Meer har nu under Henvisning til den store Skade, han har lidt til Søs og i andre Maader, og til Besværet med sin Tjeneste anmodet Kongen om at eftergive ham disse Penge, hvilket Kongen ogsaa er gaaet ind paa. Envold Kruse skal derfor lade Jørgen Meer være utiltalt for disse Penge og afkvitte dem i Johan Bocholts Restance. Sj. T. 18, 76. Kopi (Bil. til Rentemesterregnsk.).

— Miss. til Corfvits Viffert og Arrild Hvitfeldt om at møde i København 31. Aug. for at ligge i Regeringen i Regeringsraadernes Fraværelse. Sj. T. 18, 77. (Se CCD. II. 591 f.).

— Miss. til Steen Brahe om med saa ringe Bekostning som muligt at lade bygge 2 Brokar ved Raen³ under Helsingborg. Udt. i Sk. T. 2, 128.

— Miss. til Lauge Urne, Landsdommer i Skaane, og Olluf Rosensparre, Embedsmand paa Landskrone. Da Skovene i Helsingborg Len, som Steen Brahe for nogen Tid siden er bleven forlenet med, endnu ikke ere blevne besigtede, skulle de med det første i Nærværelse af Steen Brahe besigte Skovene og give deres Besigtelse beskreven. Sk. T. 2, 128.

— Miss. til Nels Skram. Paa hans Forespørgsel, om han maa

¹ 24. Febr. 1591. ² I Sj. T. angives Summen at være: 335 Dlr. Kopien har: 321 Dlr. 1 Sk., hvilket stemmer med den i Brevet af 24. Febr. 1591 angivne Sum. ³ Formodentlig Fiskerlejet RAA i Luggude H.

sælge Foderet for i Aar paa Billerup¹ Ladegaard ved Dronningborg Slot til Købmænd eller han skal opbevare det til Kongens egen Ankomst til Slottet, svares, at han maa sælge det Foder, der kan undværes paa Ladegaarden, til en rimelig Pris, da Kongen ikke er til Sinds saa snart at ville begive sig derover. Da han har berettet, at det i Inventariet opførte Sengeboskab paa Slottet er meget udueligt og i langsommelig Tid ikke er blevet forbedret, befales det ham at købe Bolster og Boldavit til en N² Dynner og til det øvrige manglende at lade saa Hørfre og Hampefrø til Ladegaardene, lade det tilberede og dermed efterhaanden istandsætte og lave de Sengedyner og andet Sengetøj, som behøves paa Slottet. Udgiften skal han indskrive i Regnskabet. J. T. 4, 269 b.

25. Aug. (Nbhvu.). Kvittans til Frandts Rantzau til Røddingstorp, Embedsmand paa Silkeborg, paa hans Regnskab for Indtægt og Udgift af Kallundborg Len fra 25. Juli 1587, da han fik det i Forlening efter Herman Jul, til 1. Maj 1588, da han overleverede det med klart Inventarium til Hack Ulfstand. Han blev intet skyldig. J. R. 5, 204.

26. Aug. (—). Kvittans til Frants Rantzau til Røedingedorf paa hans Regnskab for Indtægt og Udgift af Korsør Len fra 1584 til 25. Juli 1587, da han blev Lenet kvit. Udt. i Sj. R. 13, 209 b.

— Miss. til følgende Købstæder ved Søsiden: København, Vordingborg, Helsingør, Køge og Næstved i Sjælland; Skanør og Falsterbo, Malmø, Landskrone, Helsingborg, Laugholm, Sømmershavn, Ysted, Trelleborg, Aarhus, Halmsted, Varberg, Væ, Auskær, Lykaa, Ronneby og Sølvitsborg i Skaane; Aarhus, Randers, Aalborg, Sæby og Skagen i Jylland om, at de Svenske toldfrit maa ind- og udføre alle deres Varer undtagen fremmed Drik, hvoraf de skulle give lige Told og Sise med Rigets Indbyggere. Sj. T. 18, 77 b. (Tr.: CCD. II. 592.) Jvfr. 30. Aug.

— Miss. til Kapitlet i Roskilde. Da Kongen har bragt i Erfaring, at Hellig 3 Kongers Kapel i Roskilde Domkirke er meget bygfældigt, skal Kapitlet undersøge Sagen, sørge for, at Kapellet med det allerførste bliver istandsat af Domkirkens Indkomst, og lade Kirkeværgerne gøre det Regnskab for, hvad der anvendes paa Istandsættelsen. Sj. T. 18, 78 b.³ Jvfr. 30. Aug.

¹ Bjellerup. Stevring H. ² Tallet mangler. ³ Tr.: Werlauff, De hells tre Kongers Kapel i Roskilde Domkirke S. 18.

26. Aug. (Kbhvn.). Miss. til samme. Jacob Vind, Ærkedegn i Roskilde Kapitel, har berettet, at han i Henhold til den i Kapitlet trufoe Bestemmelse en Tid lang har været Værge for Domkirken, men da han nu skulde til at indkræve den Restance, der tilkommer ham paa Domkirkens Vegne, og gøre Regnskab for sit Kirkeværgedømme, er han bleven beordret til at følge Kongens Raader og Kommissærer til det Møde, som skal holdes paa Grænsen mellem Danmark og Sverrig. Han kan derfor ikke saa hurtigt indkræve Restancen eller slutte og forklare sit Regnskab og har af den Grund anmodet Kongen om en Forskrift til Kapitlet om at lade ham blive ved at være Kirkeværge endnu et Aar, for at han i den Tid bedre kan faa Restancen indkrævet og komme til at forklare sit Regnskab og betale hvad han bliver skyldig. Kongen anmoder Kapitlet om at gaa ind derpaa. — Postscriptum: Hvis Kapitlet finder sig besværet ved at gaa ind derpaa, anmodes det om at angive Grunden dertil, for at Kongen derefter kan give Jacob Vind Besked. Sj. T. 18, 78 b.

— Miss. til Herman Jul, Embedsmand paa Draxholm. Da Broe Mølle har været sat for højt i Mølleskyld og de Synsmænd, der med Kongens Bevilling have været derpaa, have sat den for en aarlig Skyld af 8 Pd. Mel. skal Herman Jul lade den indskrive i Jordebogen for denne Skyld, dog skulle saa i Henhold til Synsmændenes derom udgivne Brev Mølleren og hans Efterfølgere være forpligtede til paa egen Bekostning at holde Møllen med Kværne, Strømjærn og andre Mølleredskaber. Udt. i Sj. T. 18, 79 b.

— Stadfæstelsesbrev paa Livstid for Jørgen Bilde til Ellinge paa Kronens og Kirkens Parter af Korntienden af Hollumbye Sogn i Froste Herred, hvoraf der aarlig skal svares 1 Pd. Rug og 2 Pd. Byg til Kronen og 3 Pd. Rug og 6 Pd. Byg til Kirken. Udt. i Tb., S. 186.

28. Aug. (—). Aab. Brev, hvorved Polérmester Henrik Klingemandts Pension og Genant forbedres med 10 Dlr., 1 Hofklædning, 1 Okse, 2 Svin, 2 Lam, $\frac{1}{2}$ Td. Smør, 1 Td. Sild, 2 Pd. Rug, 2 Pd. Malt og 1 Td. groft Salt. Han skal polere og istandholde hvad der skal poleres og istandholdes paa Rustkammeret. Udt. i Sj. R. 13, 210.

— Miss. til Rentemester Envold Kruse. Da Mester Jacob Hogenwoldt, Bartskeer, der for kort Tid siden er bleven aftakket, har berettet, at han har 1 Aars Pension og $\frac{1}{2}$ Aars Hus-

leje til gode, og har begæret at faa dette betalt, befales det En-vold Kruse at betale ham hvad han har til gode. Sj. T. 18, 80.

28. Aug. (Mbhva.). Aab. Brev om, at Indbyggerne i Laug-holm, Halmsted og Varberg indtil videre maa udføre saltet Kød. Sk. R. 2, 79 b. (Se CCD. II. 593.)

— Miss. til Fru Kiersten Lindenov om at anvise Jørgen Andersen, Hjulmand, der er sendt over for i Klosterets [Herris-vad] Skove at hugge 80 Ege til Skytshjul, hvor han bedet kan faa dette Tømmer, skaffe ham Folk til Hjælp ved Fældningen af Træerne og lade disse føre ned til Ladestederne, for at de kunne indtages der, naar Kongen sender Skibe efter dem. Udt. i Sk. T. 2, 128 b.

— Eignende Miss. til samme angaaende Christen Jensen, Tømmermand, der skal hugge 60 Ege til Skytslader. Udt. i Sk. T. 2, 129.

29. Aug. (—). Miss. til Frants Rantzau. Da han har indbe-rettet, at Korntienden af Grønbek Sogn, der blev bortfæstet i Henning Reventlovs Tid, ikke godt kan undværes fra Slottet, be-fales det ham igen at lægge den ind under Slottet [Silke-borg] og tilbagebetale den udgivne Indfæstning. J. T. 4, 270.

— Miss. til Giert Rantzau. Da de svenske have klaget stærkt over, at Fogderne forbyde Lapperne ved Ofotten, Lofotten og Tuttisfiorder¹ i Norge at give Kongen af Sverrig den Skat og Rettighed, som de fra Arilds Tid have givet ham, befales det ham, der har Lenene i Forlening, straks at lade undersøge, hvorledes det forholder sig hermed, og sende Re-geringsraadet Besked om det, han kan erfare, for at Raadet paa Kongens Vegne kan træffe Forordning derom. J. T. 4, 270.

30. Aug. (—). Aab. Brev om, at Kronens Bønder i Boedt-stedt, der af Kong Frederik II bleve lagte under Københavns Slot og fik Fritagelse for al anden Ægt og Arbejde mod at skaffe det Brændevad, som hugges dér til Københavns Slot, ned til Stran-den og indskibe det i Kongens Vedskibe, hvilken Benaadning² de have anmodet om fremdeles at maatte beholde, indtil videre maa være fri for at gøre anden Ægt og Arbejde end den oven-nævnte og for at svare andre end Lensmanden paa Københavns Slot. Sj. R. 13, 210.

¹ Tuttisfiord. ² 15. Jan. 1563.

30. Aug. (Åbhvn.). Forleningsbrev for Peiter Reidtz paa Kronens Gods i Undtløesse¹ Sogn i Mierløse Herred. Han skal svare 11½ Td. 1 Fjerd. Smør i Afgift af den visse Indkomst og gøre Regnskab for den uvisse, hvoraf han selv maa beholde Halvdelen. Udt. i Sj. R. 13, 210 b.

— Kvittans til Tolderne i Helsinger paa 2350 Rosenobler, 97½ dobbelt Milreis, 92 Engelotter, 24 ungerske Gylden, 167 Goltgylden og 20,700 gl. Dlr. af Tolden siden 1. Maj 1591. Udt. i Sj. R. 13, 211.

— Aab. Brev, hvorved Kongen befaler sine Fogder, Embedsmænd, Borgemestre, Raadmænd, By-, Herreds- og Birkefogder og andre Dommere at være Borgemester i Hamborg Erich von ther Vechtes Fuldmægtig Christoffer Becker behjælpelig med at indkræve de Penge, som Erich von ther Vechte har til gode hos nogle af Kongens Undersaatter for Varer, han har solgt til dem, og sørge for, at der i Dom og Rettergang vederfares ham hvad Lov og Ret er. Sj. R. 13, 211.

— Miss. til nedennævnte Rigsraader. Da Kongen for nogen Tid siden har ladet udgaa aabent Brev til Adelen om at møde i Købstaden N 3 Ugers Dagen efter Mikkelsdag, den 20. Okt., med de Folk og Heste, som den er pligtig at tjene Riget med, for at lade sig mønstre, skulle de rette sig efter at møde til samme Tid for at foretage Mønstringen. De skulle paase, at Adelen og dens Folk ere tilbørligt stafferede med Harnisker og Værger, foreholde de adelige, at de altid skulle have deres Rustning beredt, saa de, hvis noget uformodet kommer paa, kunne afværge deres egen og deres Fædreneriges Skade, og derefter paa Kongens Vegne takke dem for deres Villighed. — Kansler Niels Kaas, Marsk Peder Gyldenstjerne, Admiral Peder Munk og Jørgen Rosenkrantz i Jylland; Christoffer Valkendorf, Corfvits Viffert og Arrildt Hvitfeldt i Sjælland; Erik Hardenberg, Absolon Gjoe og Breide Rantzau i Fyen; Steen Bræbe og Hack Ulfstand i Skaane. Sj. T. 18, 80. Jvfr. 6. Sept.

— Miss. til Tolderne i Helsinger om, at den de Svenske indrømmede Toldfrihed ikke faar Anvendelse paa det fremmede eller udenlandske Gods, hvormed de forfragte deres Skibe. Sj. T. 18, 81. (Se CCD. II. 594) Jvfr. 26. Aug.

¹ Ondløse.

30. Aug. (Mbhvn.). Miss. til Roskilde Kapitel. Da Kongen, der for nogen Tid siden¹ skrev til Kapitlet om at lade det bygfældige Hellig 3 Kongers Kapel istandsætte paa Kapitlets og Domkirkens Bekostning, har bragt i Erfaring, at Tyge Brahe i Følge sit Forleningsbrev paa Kapellet og dets Gods skal holde Kapellet i god Stand, skal Kapitlet lade det bero med Byggeriet, som Tyge Brahe har faaet Ordre til med det første at lade foretage. Sj. T. 18, 82.²

— Miss. til Tyge Brahe til Knudstrup. Da Hellig 3 Kongers Kapel ved Roskilde Domkirke er meget forfaldent og vil falde helt ned, saafremt det ikke med det første istandsættes, og da Tyge Brahe i Følge sit Forleningsbrev skal holde Kapellet med Residens og Gods i god Stand, befales det ham snarest muligt, inden Vinteren, at skaffe Kapellet istandsat. Saafremt Kapellet formedelst hans Forsømmelighed lider yderligere Skade eller der kommer anden Ulejlighed deraf, vil Kongen vide det hos ham og se sig forarsaget til at gribe til andre Midler, hvorved Kapellet kan blive holdt tilbørlig vedlige. Sj. T. 18, 82 b.²

— Miss. til Tolderne i Helsingør om at lade Caspar Markdaner faa 10 store Læster grovt (»graat«) Salt til Brug paa Koldinghus. Udt. i Sj. T. 18, 83.

— Miss. til Niels Parsberg. Hr. Dines Chrestensen, Sognepræst til Haussedrup³ og Skiendtsvidt Sogne, har berettet, at han sidder paa en saare ringe Præstegaard, og har i den Anledning begæret at faa en til Skiendtsvidt Sogn hørende Kirkejord i Fæste, der aarlig skylder 1 Pd. Korn og en Tid lang har været brugt af en af hans Sognemænd Nelaus Pedersen, som nu er død, hvorefter dennes Søn har faaet Jorden i Fæste. Det befales Niels Parsberg at lade Hr. Dines faa Jorden, mod at svare sædvanlig Landgilde deraf og tilbagebetale Bonden det af denne udgivne Stedemaal. Sj. T. 18, 83.

— Aab. Brev om, at Kort Knudsen, Borger i Engelholm, for denne ene Gang sise frit maa indføre 5 Læster Rostocker-øl, dog skal han lade notere paa dette Brev, hvor og naar han indfører Øllet, for at han ikke under det Skin skal tilholde sig mere Øl sise frit. Udt. i Sk. R. 2, 80.

— Forleningsbrev, fra sidste Paaske at regne, for Hr.

¹ 28. Aug. 1581. ² Tr.: Werlauff, De hell. tre Kongers Kapel i Roskilde Domkirke B. 18 f. ³ Havdrup, Tune H.

Bertel Pedersen, Sognepræst i Falkenberg, paa Afgiften, $1\frac{1}{2}$ Td. Smør aarlig, af Kronens Tiende af Skre og Vessinge Sogne i Halland, kvit og frit, da han af Byen kun har en ringe Indkomst, som han ikke kan ernære sig af, og derfor har begæret nogen Hjælp. Sk. R. 2, 80.

30. Aug. (Kbhvn.). Ligelydende Brev for Hr. Hans Vil-lomsen, Sognepræst i Kongsbakke, paa Kronens Tiende af Lyngby Sogn i Faaraas Herred, som er 1 Td. Smør, og af Grim-metom Sogn i Hiemle Herred, som er $\frac{1}{2}$ Td. Smør, kvit og frit. Sk. R. 2, 80 b.

— Aab. Brev om, at der i Kongsbakke herefter kun skal holdes 2 Markeder aarlig i Stedet for tidligere 6. Sk. R. 2, 81. (Se CCD. II. 594).

— Aab. Brev til Kongsbaks Borgere om, at de Grunde der i Byen, som ikke ere bebyggede inden 3 Aar, skulle være forbrudte til Byen. Sk. R. 2, 82 b. (Tr.: CCD. II. 593 f.).

— Aab. Brev om, at Undersaatterne i Kongsbakke, for bedre at kunne komme til deres Næring, i de næste 3 Aar maa være fri for al kgl. og Bys Tyng, naar undtages Told og Sise. Endvidere har Kongen, da de have siddet fri derfor i 2 Aar udover den Tid, Kongens Fader havde givet dem Frihed¹, eftergivet dem, hvad de enten skulde have betalt for den Tid eller været forfaldne i for deres Forsømmelse, dog skulle de saa til Gen-gæld være forpligtede til at forbedre Byen med Købstadbygning og til for en rimelig Pris at holde de Varer fal, som Undersaatterne deromkring kunne have Brug for. Sk. R. 2, 82.

— Miss. til M. Mogens Matsen, Superintendent i Skaane Stift. For nogle Aar siden² udgik der aabent Brev om, at alle Kirker i Skaane Stift skulde komme den helt ødelagte Kongsbakke Kirke til Hjælp med noget af deres Indkomst for et Aars Tid, for at Kirken des snarere kunde komme til nogen skikkelig Bygning; dette Brev tog hans Formand M. Niels Hvid til sig, og da han noget efter døde, blev det ikke igen tilstillet Kirkeværgerne for Kongsbakke Kirke. M. Mogens skal straks lade søge efter Brevet blandt M. Niels Hvids Breve og, hvis det ikke findes der, kræve det af hans Arvinger; endvidere skal han lade undersøge, om der i Hen-

¹ Se 4. Juni 1567.

² 3. Juni 1567.

hold til Brevet er indkrævet noget af Kirkerne, hvem der har oppebaaret det og hvortil det er anvendt. Sk. T. 2, 129.

30. Aug. (Åbbvm.). Miss. til Sten Brahe til Knudstrup, Jørgen Bilde til Ellinge, Oluf Rosensparre til Skarholt og Anders Thott til Nes. Da den for nogen Tid siden¹ til nogle gode Mænd udgaaede Befaling om at begive sig op til Stensbro i Høgs Herred norden under Hallandsaas og til den Aa, hvorover Stensbro gaar, da Aaen var stoppet med Sand og Broen som Følge deraf var borttaget af stort Vandløb, endnu ikke er bleven udført, befales det dem med det allerførste, allernæst inden Mikkelsdag, at fastsætte en belejlig Tid, paa hvilken de alle skulle begive sig op til Broen og Aaen, ledsaget af nogle gode Gravere og nogle forstandige Dannemænd fra Egnen nærmest Broen, der vide Besked med Aaen og Broen og have Forstand paa Vandflod, Løb og saadant noget, for i Forening med dem at undersøge Forholdene, overveje, hvorledes disse bedst kunne forbedres, enten ved at rense og udgrave den gamle forstoppede Aagang eller ved at føre Aaen ud paa andre Steder, og da hvilke, siden træffe Bestemmelse om, hvorledes det bedst kan gøres, saa den alfare Vej over Stensbro kan blive holdt ved Magt, og sende Regeringsraadet klar Besked derom under deres Haand og Segl, saa dette derefter kan forordne, hvad der kan være gavnligt. Sk. T. 2, 129 b.

— Aab. Brev om, at Ludvig Weiner, tysk Kancelliforvandt, til hvem M. Erasmus Heitman, Ærkedegn i Ribe og Slesvig Domkirker, har opladt det Ekspektancebrev, Kongens Fader 1573² gav ham paa det første ledige Kannikedsømme i Ribe Domkirke, maa indtræde i M. Erasmus Heitmans Sted efter Ekspektancebrevet. Naar der bliver et Kannikedsømme ledigt, skal han henvende sig til Kongen, der saa vil give ham Brev derpaa. J. R. 5, 204 b.

— Stadfæstelsesbrev paa Livstid for Oluf Lauritsen i Birkingaard paa Kirkens Part af Korntienden af Verdtselef Sogn i Aadts Herred, hvoraf der aarlig skal svares 3¹/₂ Pd. Rug, 3¹/₂ Pd. Byg, 4 Tdr. Havre og 2 Skpr. Boghvedegryn til Kirken. Udt. i Tb., S. 186 b.

31. Aug. (—). Følgebrev for Henrik Bilde til Mogenstrup til 2 Bønder og 1 Gadehusmand i Bringstrup i Olstedt³ Herred

¹ 18. Juni 1580.² 5. Nov.³ Olsted; Bringstrup ligger nu i Ringsted H.

og 6 Bønder i Solberg By og Sogn i Læfve Herred, der tidligere have svaret til Lauge Beck, Landsdommer i Sjælland, Embedsmand i Ringsted Kloster, at de herefter skulle svare Henrik Bilde til Vinstrupgaard. Sj. R. 13, 212.

31. Aug. (Mbhv.). Aab. Brev, hvorved Kongen, der har bragt i Erfaring, at Afgiften af de til de 100 Studenters Underhold i Kommunitet henlagte Tiender ikke svares i rette Tid, alvorligt paabyder alle, der have saadanne Tiender i Fæste, at svare deres Afgift paa en Gang, senest inden Fastelavn, i København eller paa de Steder, deres Fæstebreve angive, saafremt de ikke ville have disse forbrudte og desuden tiltales for den Skade, Studenterne lide ved deres Forsømmelighed. Sj. R. 13, 212 b.

— Forleningsbrev for Laufrits Nurnberg paa Eskildstrupgaard i Liunge Sogn i Sorø Birk med al dens tilliggende Ejendom og Herlighed, saaledes som den Mand, der nu bor paa Gaarden, har haft den i Værge, uden Afgift eller kgl. Tynge. Desuden skal han have 60 Mk. danske, som Mønten før gik, af Kallundborg Slot til sin Husholdning, have fri Olden til sine egne hjemmefødte Svin og fri nødterftig Ildebrændsel i Skovene, dog skal den udvises ham af Lensmanden, uden hvis Vidende og Vilje han intet maa hugge i Gaardens Skove. Han skal holde Gaarden i god Stand og frede Vildtbanen, som han aldeles ikke maa befatte sig med. Sj. R. 13, 213.

— Miss. til Lensmændene i nedennævnte Len. Da Kongen behøver noget Tømmer til Orlogsskibene og i den Anledning har sendt disse Skibetømmermænd og Savskærere til Lenet for at hugge og siden savskære det, befales det dem at anvise disse Tømmeret, hvor i Skovene de finde det bekvæmest, og naar Tømmeret er savskaaret, lade det føre ned til Ladestederne, saa det kan ligge rede der, naar Kongen sender Skibe efter det. De skulle skaffe Tømmermændene og Savskærerne fri Underholdning med Mad og Øl, saalænge de arbejde i Lenet. — I Lister Len 20 Tylter Planker, 100 Stykker Indholt, 6 Tylter Barkholt, 2 Tylter Bjælker, 20 Al. lange, 4 Tylter Knæer, 4 Tylter Slagtømmer og 2 Tylter Skærstokke til Josva; i Nedenes Len 40 Tylter Planker, 2 Tylter Bjælker, 18 Al. lange, 100 Knæer, 2 Tylter Skærstokke, 4 Tylter Barkholt og 2 Tylter Slagtømmer til Dragen; i Sølvitsborg Len $1\frac{1}{2}$ Tylt Bjælker, 25 Al. lange, 25 Tylter Planker, $1\frac{1}{2}$ Tylt Barkholt, 25 Stykker Knæer, 2 Tylter Slagtømmer, 2 Træer, 25 Al. lange,

til [Kølsvin]¹ til Wohl Herr (•Walher•); i Lykaa Len ligesaa til Wohl Herr; i Halmsted Len 300 Stykker Indholt, 20 Tytter Planke, 5 Tytter Slagtømmer, 100 Knæer, 4 Tytter Skærstokke og 2 Tytter Bjælker; i Bahus Len 2 Skibsladninger smaat Tømmer til Gretter og anden Skibsbehov. Sj. T. 18. 83 b.

31. Aug. (Åbbvn.). Bestalling for Kield Jørgensen, Borger i Ribe, som Tolder og Sisemester i Ribe. Han skal i aarlig Løn have 100 gl. Dlr. og 12 Dlr. til Fortæring, naar han skal forklare sit Regnskab, men maa derudover ikke føre Kongen noget til Udgift til sig selv; han skal være fri for Skat, Vagt, Hold og anden borgerlig Tyngde, saalænge han er Tolder. J. R. 5, 205 b.

— Miss. til Kapitlet i Viborg. Da Christoffer Parsberg til Sædal har berettet, at der paaføres ham Trætte paa noget Gods, som han har faaet til Mageskifte af Kongens Fader, og at Brevene, hvormed Godset skal forsvares, findes indsatte paa Kapitlet, skal Kapitlet optage den Brevkiste, hvori Brevene findes og levere ham de Breve, der angaa det omtrættede Gods, mod Reversal for, at han efter Benyttelsen vil levere dem tilbage, dog skal det paases, at der ikke udleveres Breve, der kunne komme Kronen til Skade paa dens omliggende Gods. Orig. (underskr. af N. Kaas, P. Munk, J. Rosenkrants og H. Ulfstand) i Landsark. i Viborg.

Aug.² (—). Miss. til Forstanderne i Horsens Hospital om at indtage en Jens Søfrensen i Hospitalet, hvis han kan kendes for ret Hospitalslem, og give ham Klæder og Føde ligesom andre Hospitalslemmer. J. T. 4, 269.

[Omr. 1. Sept.]³ Aab. Brev om, at Kongen har bragt i Erfaring, at Herredsfogden og Herredsskriveren i Hviding Herred under Haderslevhus for nogen Tid siden paa Herredstinget have gjort og udgivet en Lov mod M. Erasmus Heitmand, Ærkedegn i Ribe Kapitel, og Brøns Kirkes Bog, skønt den gejstlige Jurisdiktion til Kirken hører under Riget og ligger til Ærkedegnedømmet, formenendes dermed at angribe M. Erasmus paa hans Embeds Vegne paa hans gode Navn og Rygte, hvilket er stridende mod det ham af Kongens Fader givne Beskærmelsesbrev⁴, at de, der ville tiltale ham, skulle tiltale ham for hans tilbørlige

¹ Sj. T. har: Setnøsl, hvilket vistnok er en Fejlskrift, jvfr. 8. Febr. 1599.

der kun er dateret: August, er indført mellem Breve af 6. og 23. Aug.

mellem Breve af 31. Aug. og 8. Sept. ⁴ 6. Juni 1588.

² Brevet,

³ Indført

Dommere. Da der nu med det første skal udtages Stævning i Sagen til den første Landdag i Hertugdømmerne, har Kongen bevilget, at ovennævnte Lov ikke skal komme M. Erasmus til Skade paa hans gode Navn og Rygte, saalænge der ikke er gaaet Dom i Sagen. J. R. 5, 206 b.

1. Sept. (Mbhva.). Aab. Brev om, at Niels Andersen maa faa en øde og forfalden Kronens Gaard i Rorup paa Halmes og beholde den i 3 Aar, fri for Landgilde, Ægt og Arbejde, mod inden de 3 Aars Forløb at genopbygge Gaarden og siden holde den i Stand; efter de 3 Aars Forløb skal han svare sædvanlig Landgilde og gøre sædvanlig Ægt og Arbejde og anden Herlighed af Gaarden. Sj. R. 13, 214.

— Miss. til Sten Maltessen om med det første at indkræve de 100 Dlr., som Hans Kiønne, Kromand i Lundehaven, skylder Kongen, og indlevere dem i Rentekammeret, da der paa hænger Kongen en hastig Pengeudgift. Sj. T. 18, 85.

— Miss. til Detlef Holck. Da der nu paa hænger Kongen en mærkelig Pengeudgift, befales det ham, der med nogle andre gode Mænd er Forlover for de 400 gl. Dlr., Kongens Fader har laant Abraham Skiøllenberg, forhen Kromand ved Frederiksborg Slot, med det første at tilskrive sine Medforlovende denne Lejlighed og siden, da Forskrivningen lyder paa en for alle, i Forening med disse rette sig efter uden al Undskyldning at betale de 400 Dlr. med det første, saafremt Kongen, hvis han lider nogen Skade ved deres Forsømmelighed, ikke skal se sig forarsaget til at søge sin Oprejsning hos dem. Sj. T. 18, 85.

— Miss. til Borgemestre og Raad i Slangerup om uden al Undskyldning at indbetale de 1000 gl. Dlr., som Kongens Fader har laant dem, paa Rentekammeret til førstkommende Paaske, saafremt ikke Kongen, der har store Pengeudgifter, hvis han lider nogen Skade ved deres Forsømmelighed, skal se sig forarsaget til at gribe til andre Midler og søge sin Oprejsning hos dem. Sj. T. 18, 85 b.

— Miss. til Steen Brahe. Da han med nogle andre af Adelen er Forlover for Gabriel Sparre, Embedsmand i Dalby Kloster, for 2000 Dlr., som Kongens Fader laante denne, og Forskrivningen lyder paa en for alle, befales det ham bestemt at betale alle de 2000 Dlr. nu paa Kieler Omslag 1592, da Kongen har store Pengeudgifter. Lider Kongen nogen Skade ved Steen Brahes For-

sømmelse, vil Kongen søge sine Penge hos ham. Han kan meddele sine Medforlovende dette. Sk. T. 2, 132 b.

1. Sept. (Åbhvn.). Miss. til Anders Kaas. Da han som Værge for sin afdøde Broder Emtke Kaas's Børn endnu skal røstere med 400 Dlr. af deres Part af Restancen paa Visborg Slots Regnskab og Kongen har store Pengeudgifter, befales det ham med det allerførste at begive sig til København for at forklare Restancen hos Rentemesteren og siden betale, hvad han maatte blive skyldig, paa førstkommende Omalag i Kiel. Saafremt det ikke sker og Kongen lider nogen Skade formedelst hans Forsømmelighed, vil Kongen søge sin Erstatning hos ham. F. og Sm. T. 2, 209.

— Aab. Brev om, at Anders Jørgensen i Valdbye, Herredsfoged i Fiere Herred, der formedelst sin Bestilling maa forsømme sin Næring meget og ikke som sine Formænd nyder nogen Frihed, maa være fri for Landgilde og anden Beaværing af den Kronens Gaard, han bor i, og nyde samme Friheder som andre Herredsfogeder i Halland, saalænge han er Herredsfoged. Sk. R. 2, 83.

— Forleningsbrev, fra sidste Paaske at regne, for M. Hans Lauritsen i Vindbiørg, der er tilforordnet at være Slotsprædikantholder paa Varberg Slot, men for denne sin Tjeneste af Slottet kun oppebærer en ringe Løn, som han ikke kan hjælpe sig med, paa Øen Balløe i Varberg Len, som aarlig skylder 16 Pd. Smør, kvit og frit. Sk. R. 2, 83 b.

— Miss. til Corvits Thott. Da Biørn Knudsen, Landsdommer i Sønder- og Nørrejylland, har berettet, at han undertiden har forskellige egne Sager at udføre paa Landstinget og ofte kan komme til at lide Forsømmelse i Retten, efterdi han jo ikke kan være Dommer i sine egne Sager, befales det Corvits Thott at sidde Landsting i Biørn Knudsens Sted, saa ofte denne har Sager at udføre, der angaa ham selv, hans Tjenere og Gods, og afsige Dom i disse Sager. Sk. T. 2, 130 b.

— Miss. til alle Bønderne i Villingdals, Giers og Albo Herreder. Kongen har bragt i Erfaring, at Sandet gør stor Skade omkring Aarhus, hvor det allerede har ødelagt en stor Mark, som hører til Aarhus og nogle omkringliggende Byer, og overfyget den almindelige Landevej til Aarhus, saa man kan befrygte, at hvis Sandet ikke i Tide bliver dæmpet, ville ikke alene Aarhus og de nærmest liggende Byer blive ødelagte, men ogsaa Havnen ved Aarhus forstoppet. Det befales dem derfor strengelig at møde med Heste

og Vogn, naar og hvor Hendrik Ramel, Embedsmand paa Aahusgaard, eller hans Fuldmægtige tilsige, og hjælpe til med igen at istandsætte Vejen med Stager og Ris og dæmpe Sandfoget, saa længe det kan gøres. Alle, der ikke møde, ville blive tiltalte og straffede for Ulydighed. Sk. T. 2, 131.

1. Sept. (Åbhvn.). Miss. til Axel Gyldenstjerne, Arrild Hvittfeldt og Hans Speigel, hver især, om strengelig at tilholde Bønderne i Villands, Gers og Albo Herreder at efterkomme Kongens Befaling, saafremt de ikke ville tiltales for Ulydighed. Sk. T. 2, 133.

— Miss. til Pouel Hvittfeldt. Kongen har erfaret, at Indbyggerne i Kongsbak lide stor Mangel paa Fædrift til deres Kvæg og ikke godt kunne blive ved Magt, saafremt denne Mangel ikke afhjælpes, da de endnu ikke ere komne til den Formue, at de kunne drive nogen synderlig Handel og Vandel. Kongen vil ogsaa gerne tillægge dem noget af Kronens Ejendom, men erfarer, at alt det omkringliggende Gods for største Delen tilhører Adelen, naar undtages noget Gods, som Kongens Fader har forlenet ham med, og som ligger noget belejligt for Byen. Skønt Kongen ingeniunde er til Sinds nu i Pouel Hvittfeldts høje Alderdom at afkorte noget i det, Kongens Fader har givet ham Brev paa formedelst hans lange Tjeneste, men meget hellere vilde regne ham denne til Bedste, hvis det behøvedes, anmoder han ham dog om godvillig at afstaa den Fællede omkring Kongsbak, som han er forlenet med; Kongen vil igen afkorte saa meget i hans Afgift af Halmsted Herred, som han kan have af Fællede. Sk. T. 2, 132.

— Miss. til Jørgen Brahe. Da Kongen har erfaret, at der i Varberg Len er stor Mangel blandt Almuen paa dygtige Møllere, saa Undersaatterne i tørre Somre ikke kunne faa deres Korn malet uden med stort Besvær at føre det nogle Mils Vej, og at det vilde være Undersaatterne til stort Gavn, hvis der blev opsat en god Vejrmølle ved Varberg Slot, befales det ham snarest muligt at opføre en Vejrmølle ved Slottet paa det Sted, han finder mest belejligt, og føre Bekostningen derved til Udgift i Regnskabet. Sk. T. 2, 134.

— Miss. til samme. Da der hidtil altid har været holdt en Mestermænd paa Varberg Slot, for at Undersaatterne ikke skulde trænges til at hente en saadan langvejs fra, naar der havde Brug for ham, skal Jørgen Brahe herefter holde en Mestermænd

paa Slottet ligesom i afdøde Anders Bings Tid; Udgiften derved skal blive godtgjort ham i hans Regnskab. Udt. i Sk. T. 2, 134 b.

1. Sept. (Kbhvn.). Miss. til Absolon Gjæ, der resterer med 116 Øksne af Dalum Klosters Regnskab, om straks at fremsende disse Øksne, da der vil blive Brug for en stor Hob Fetalje paa Kroneborg Slot. F. og Sm. T. 2, 210.

— Miss. til Knud Brahe og Kapitlet i Aarhus. Thomes Fasti til Vennergaard har berettet, at Kapitlet for nogen Tid siden har gjort Opsættelse i Sagen mellem ham og Hr. Espen i Skiel-løsløf¹ til Tamperdag før St. Mikkelsdag, som er den 15. Sept. Det befales dem, naar de stridende Parter til den Tid komme i Rette for dem, da at afsige endelig Dom om, hvorvidt Hr. Espen bør af-sættes eller ej formedelst Beskyldningerne mod ham for adskillige onde og forargelige Gerninger, og paase, at alt gaar retfærdigt til og uden at noget giver Anledning til Forargelse. J. T. 4, 270 b.

— Stadfæstelsesbrev paa Livstid for Peder Rasmus-sen i Løve paa Kirkens Part af Korntienden af Giesløf² Sogn i Løve Herred, hvoraf der aarlig skal svares 11 Pd. Korn, 12 Tdr. Havre og 1 Skp. Gryn til Kirken. Udt. i Tb., S. 186 b.

— Stadfæstelsesbrev paa Livstid for Jens Mogensen til Sindinggaard, kgl. Sekretær, paa Kronens Part af Korntien-den af Sinding Sogn, hvoraf der aarlig skal svares 5 Ørt. Rug og 2 Ørt. Byg til Kronen; han maa give Penge i Stedet for Kor-net, 1 Dlr. for hver smal Td. Rug eller Byg. Udt. i Tb., S. 51.

2. Sept. (—). Aab. Brev om, at Domme, som ønskes be-skrevne fra Hallands Landsting, skulle tages inden 6 Uger efter Afsigelsen. Sk. R. 2, 84. (Tr.: CCD. II. 595).

— Miss. til Borgemestre, Raad og Byfoged i Ysted om at hjælpe Jørgen Lumick, Borger i Lubeck, til hans Betaling hos deres Medborger Segud Jensen, der har modtaget nogle Pakker Klæde og nogle Klenodier til en samlet Værdi af 210 Dlr. i Forvaring af Jørgen Lumick og uden dennes Vilje og Vidende har solgt dem. Udt. i Sk. T. 2, 134 b.

3. Sept. (—). Miss. til Corfvits Viffert [Kallundborg], Christian Friis [Antvorskov], Herman Jul [Dragsholm] og Arrild Hvithfeldt [Trygge-vælde] om straks at lægge noget Gods i N By, Sogn og Herred, som Landsdommerne i Sjælland en Tid lang have haft i For-

¹ Skjoldsløv, Sabro H. ² Gerslev.

lening, ind under Slottet, indskrive det i Jordebogen og gøre Regnskab derfor. Sj. T. 18, 86.

3. Sept. (Kbhvn.). Aab. Brev om, at det Marked, som holdes ved St. Laurits Dags Tid i Varberg, herefter skal holdes St. Hans Dag Midsommer. Sk. R. 2, 85. (Se CCD. II. 596.).

— Miss. til Tolderen i Falkenberg om, at Kongen har eftergivet Christen Jensen sammesteds 5 Dlr., som han er bleven skyldig i Told og formodelst Armod ikke kan betale. Udt. i Sk. T. 2, 134 b.

— Stadfæstelse af et af Hans Christensen, Borger i Lemvig, med Samtykke af hans Hustru Maren Vilsdatter til Lemvig Kirke og Skolehus udgivet Gavebrev paa 2 Stuger Jord, Ager og Eng, Bjærge og Bakker, som han og hans Hustru have i Brug i Ballevodts Dal og vestpaa derfra paa Balle indtil Ballehøj, og 2 Stuger Jord paa Kombierg og Muosland Knach samt saa meget, som der med Rette kan tilkomme ham og hans Hustru af Ballegaards Ejendom, som Samfrænder have tilskiftet hans Hustru og hendes Sæskende; dog skulle han og hans Hustru og deres sande Arvinger være nærmest til at bruge disse Stuger Jord til deres egen Nytte til Lemvig mod aarlig at svare Kirkevægerne for Kirken 1 Td. Byg til Lemvig Skolehus's og Kirkes Forbedring og Vedligeholdelse. Hans Christensen og hans Hustru skulle uden Indfæstning beholde Jorderne deres Livstid, og derefter maa et af deres Børn eller nærmeste Arving faa dem for en rimelig Indfæstning og saaledes fremdeles, dog altid mod i rette Tid at svare ovennævnte Afgift til Kirken og Skolen. J. R. 5, 207.

— Stadfæstelsesbrev paa Livstid for Jens Lauritsen i Honseng¹ paa Kirkens Part af Korntienden af Viig Sogn i Ods Herred, hvoraf der aarlig skal svares til Kirken 10 Pd. Rug, 10 Pd. Byg og 6 Tdr. Havre. Udt. i Tb., S. 1.

4. Sept. (—). Miss. til Sten Maltessen. Hoslagt sendes ham en af M. Peder Vinstrup, Superintendent i Sjællands Stift, affattet Forordning om, hvorledes man herefter skal forholde sig baade med Kirketjenesten og andet i den tyske Kirke i Helsingør, med Ordre til at kalde den tyske Prædikant for sig og forholde ham, at han aldeles skal rette sig efter denne Forordning og

¹ Hønsinge, Ods H.

ikke befatte sig mere med Tjenesten eller andet, end der formeldes i denne Fortegnelse og hosliggende Seddel. Sj. T. 18, 86 b.

4. Sept. (Kbhvn.). Aab. Brev, hvorved Kongen indtil videre tillægger de fattige i Halmsted, der hidtil ikke have haft nogen vis Indkomst, saaledes som det er Tilfældet andensteds i Riget, men kun hvad Godtfolk af kristelig Medynk have villet give dem, Kronens Part af Korntienden af Øfrebye Sogn, som er 8 Tdr. Byg, og af Sinderum Sogn, som er 12 Tdr. Byg og 4 Tdr. Havre, for at de fattige gamle, syge og vanføre Guds Lemmer i Halmsted i deres Sygdoms og Alderdoms Tid kunne have nogen Hjælp til deres nødtørftige Underholdning. Sk. R. 2, 85 b.

— Miss. til Pouel Hvittfeldt. De Raader og gode Mænd, der have været paa Grønsen, have paa Rejsen undersøgt Manglerne paa Halmsteds Befæstning og anset det for raadeligt, at der sættes en Mur mellem Byen og Aaen. Da mange af Borgernes Huse og Gaarde støde ud paa og grænse op til (>paaskyde<) den Plads, hvor Muren skal sættes, til Hindring for dennes Bygning, skal han straks give Borgemestre og Raad Ordre til med det første at lade rydde og ordentlig istandsætte en Plads til Muren mellem Aaen og Byen, saa Pladsen kan være færdig til Foraaret. Sk. T. 2, 135.

5. Sept. (—). Miss. til Steen Brahe. Kongen har erfaret, at hans Skib Vildmanden, der var sendt til Norge, paa Hjemrejsen er blevet læk i Søen, har mistet sin Baad og er kommet ind til Hallands Verrøe. Da det er højlig nødvendigt, at Skibet bliver istandsat, førend det kan komme hid ind til Holmen med sin Last, skal Steen Brahe skaffe Skipperen paa Skibet, Svend Bagge, Folk, Baade og andet, som han behøver til at losse og istandsætte Skibet med, og siden hjælpe ham med igen at indtage Lasten, saa han snarest muligt kan begive sig paa Hjemrejsen. Sk. T. 2, 135.

— Miss. til Steen Brahe [Helsingborg], Hack Ulfstand [Malmøhus] og Olluf Rosensparre [Landskrone]. Hvis der i den store Storm i disse Dage ved Byen eller i Lenet er strandet nogle af Kongens eller fremmede Sømænds Espinger, Skøjter og Baade, skulle de med det første sende dem hid til Holmens Behov. Udt. i Sk. T. 2, 135 b.

6. Sept. (—). Miss. til Jørgen Brahe om at sætte den af Laurits Giødertsen beboede Gaard i Togerup for en rimelig

Landgilde, hvis den, som Bonden har berettet, er sat for højt. Udt. i Sk. T. 2, 136.

6. Sept. (Mbhv.). Miss. til Tolderen i Falkenberg om, at Kongen har eftergivet Svend Skrædder, Borger sammesteds, 12 Dlr., som han er bleven skyldig i Told og Sise og formedelst Armod ikke kan udrede. Udt. i Sk. T. 2, 136.

— Miss. til Steen Brahe og Hack Ulfstand, der for nogen Tid siden¹ have faaet Ordre til at mønstre Adelen i Skaane, om at lade Jørgen Brahe, Embedsmand paa Varberg, være fri for Mønstring denne Gang, da de Raader, der nylig vare paa Varberg, selv have set, at han havde sine Heste og Folk rede, og Kongen derfor anser det for unødvendigt, at han under de nuværende Forhold med Byggeriet paa Fæstningen begiver sig saa langt bort. Sk. T. 2, 136.

— Miss. til Christoffer Valkendorf, Corfvits Viffert og Arildt Hvitfeldt, Rigens Kansler, om at mønstre Adelen i Sjælland, Laaland og Falster i Roskilde 20. Okt. [ligelydende med Brevet af 30. Aug.]. Orig.²

8. Sept. (—). Miss. til Mandrup Parsberg, Jacob Seefeldt, Chresten Skeel, Ludvig Munk, Hannibal Gyldenstjerne, Nels Skram, Valdemar Parsberg og Nels Joensen. For nogen Tid siden udgik der aaben Befaling til dem om en Markeskelstrætte mellem Falk Gjæe til Skiersø og Hans Axelsen til Ryegaard, og der er siden givet Stævning i Sagen til førstkommande 1. Okt. Det befales dem at møde til den i Stævningen fastsatte Tid og uden al vidtløftig Forhaling og Opsættelse endelig udføre Kongens Befaling, saa Parterne en Gang for alle kunne blive adskilte og Kongen blive fri for videre Overløb. J. T. 4, 271.

— Miss. til Ofve Lunge. Nels Tybossen, Borger i København, har berettet, at en ung Karl, medens han var paa Rejse i Norge, har lokket hans Hustru fra ham og forkommet meget af hans Gods med hende; da han siden har ladet Karlen eftertrægte her i Byen, er han hammelig rømmet og skal nu opholde sig i Aalborg Stift, hvorfor han har begæret Forskrift til Ofve Lunge om at blive hjulpen til Ret. Det befales Ofve Lunge at hjælpe Nels Tybossen til Lov og Ret over Karlen, naar Nels Tybossen kan faa fat paa denne i Stiftet. J. T. 4, 271 b.

¹ 30. Aug. 1591. ² Tr.: Nye dek. Mag. I. 172.

11. Sept. (Kbhvn.). Miss. til Jørgen Brahe om at betale Esbiørn Arvidsen den Bekostning, han efter sin vedlagte Supplikats udover sin Fragt har haft, da han sidst førte Kronens Smør af Varberg Lens Indkomst ned, og føre det til Udgift i Regnskabet. Udt. i Sk. T. 2, 136 b.

12. Sept. (—). Miss. til Eustatius von Tymen om at sende 4 Foler, der staa paa Kroneborg, til København og lade dem levere til Detlef Holck. Udt. i Sj. T. 18, 86 b.

13. Sept. (—). Stadfæstelsesbrev paa Livstid for Fru Birgitte Skave paa Kirkens Part af Korntienden af Førslef Sogn i Ringsted Herred, hvoraf der aarlig skal svares til Kirken $2\frac{1}{2}$ Pd. Rug og $2\frac{1}{2}$ Pd. Byg. Udt. i Tb., S. 1.

15. Sept. (—). Miss. fra Hack Ulfstand, Corvits Viffert og Arrildt Hvitfeldt til Kansleren, Peder Munk og Jørgen Rosenkrantz. Hoslagt sendes dem nogle Breve og Tidender fra Statholderen [Henrik Rantzau], hvoraf nogle ere komne for 2 Dage siden, andre i Gaar og i Dag. Da nogle af Brevene dreje sig om den Afsked, som de holstenske Raader for kort Tid siden have gjort i Rendsborg, og som berører den udvalgte Konges Reputation og Højhed, have de ikke villet undlade uden Foræmmelse at sende dem disse Breve. De bedes, naar de have læst Brevene, at meddele deres gode Betænkning derom, enten de ville give Besked paa Brevene — Jørgen Heidenreich, tysk Kancelliforvandt, sendes over til dem for det Tilfælde, at de ville lade noget skrive i Sagen — eller ogsaa meddele, hvorledes alt bedst bør ordnes og hvem der bør tilforordnes til at give Møde paa den udvalgte Konges Vegne. Da der baade i Statholderens og de andre Raaders Brev skrives, at den udvalgte Konge selv skal underskrive den Fuldmagt, som skal medgives dem, der skulle møde paa hans Vegne, anmoder Hack Ulfstand dem om at lade ham vide, om Kongen selv skal underskrive Fuldmagten eller ej. Da Staldmesteren paa den Beriders Vegne, som er forskreven herind af Landgreven, tidligere har anholdt hos de 3 Regeringsraader om, at han maa faa en Bestalling, have Brevskriverne paa de 3 Regeringsraaders gode Behag betænkt at ville give ham Bestalling med 100 Dlr. i aarlig Løn, 30 Dlr. aarlig for Klædning, 8 Dlr. i Kostpenge [om Maanedens] til ham selv og 4 Dlr. til hans Dreng og bede Regeringsraaderne lade dem vide, om de skulle gøre saa eller opsætte Sagen til deres Tilbagekomst. Hoslagt sendes dem en Skrivelse fra Greven af

Oldenburg til den udvalgte Konge om at faa en Forskrift i hans Sag. Da han i samme Sag tidligere har faaet Forskrift til Prinsen af Parma baade af den afdøde Konge og af Regeringsraadet, have Brevskrifterne ogsaa nu meddelt ham en Forskrift. Sj. T. 18, 86 b.

15. Sept. (Kbhvn.). Miss. til Biørn Knudsen, Landsdommer i Sønder- og Nørrehalland, om at give Laurits Frick, Borger i Malmø, den Dom beskreven, han har afsagt mellem denne og hans Modpart; selv om nogen af dem, der deltog i Dommens Afgørelse, ikke er til Stede, skal han alligevel give Dommen beskreven. Udt. i Sk. T. 2, 136 b.

17. Sept. (—). Miss. til Tolderne i Helsingør. Kongen har paa Begæring af Mester Hans, Arkelimester paa Kroneborg, bevilget at laane ham 200 Dlr. til Køb af et Hus i Helsingør, da han ikke selv har Penge nok. Tolderne skulle levere ham Pengene mod nøjagtig Forvaring med den Gaard, der købes, som Underpant og skulle siden hvert halve Aar afkorte 50 Dlr. i hans Løn, indtil de 200 Dlr. ere betalte. Sj. T. 18, 88.

— Miss. til samme om efter Lejligheden at betale Villumke, Johan von Deelens Enke, 2000 Dlr., som Kongen skylder hende for Rinskvind. Udt. i Sj. T. 18, 88 b.

18. Sept. (—). Miss. til Borgemeister, Raad og Byfogder i Købstæderne om at modtage nogle Baadsmænd (Bøsseskytter), der i nogen Tid skulle ligge i Borgeleje i Byen, skaffe dem Herberg og tilbørligt Underhold med Mad og Øl eller Kostpenge i Stedet og i alle Maader med Hensyn til dem rette sig efter de i tidligere Aar¹ derom udgaaede Breve samt paase, at Baadsmændene (Bøsseskytterne) og Borgerne ikke forurette hinanden. — I Jylland: Aarhus 16; Viborg 12; Horsens 10; Nykøbing p. Mors og Thisted hver 8; Grenaa, Ringkøbing, Sæby og Vejle hver 6; Æbeltoft, Holstebro, Hjørring og Lemvig hver 4; Skive 2. — I Fyen: Svendborg 20; Kerteminde 15; Assens 14; Nyborg og Faaborg hver 8; Middelfart, Bogen og Rudkøbing hver 6. — I Smaalandene: Nakskov 12; Nykøbing 9; Stubbekøbing 6; Mariibo, Sakskøbing og Nysted hver 4. — I Sjælland: Køge og Skelskør hver 8; Slagelse og Vordingborg hver 6; Roskilde og Nykøbing i Ods Herred hver 5; Stege 4; Hedinge, Ringsted, Præstø, Kallundborg, Kor-

¹ 24. Okt. 1597.

sør og Holbæk hver 3. — I Skaane: Væ 10; Trelleborg 9; Aarhus og Ronneby hver 8; Lund, Falsterbo med Skanør, Varberg og Helsingborg hver 6; Halmsted 5; Aaskær 4; Laugholm, Falkenberg og Sømmershavn hver 3; Sølvijsborg, Lykaa og Elleholm hver 2. Sj. T. 18, 88 b.

22. Sept. (Mbhv.). Miss. til Caspar Markdaner. Da den tidligere Skrivelse til ham om at tilholde Jens Pouelsen, Tolder i Kolding, at begive sig hid til Rentekammeret for at gøre Rede for sin Oppebørsel af Told, Sise og andet ikke har frugtet noget, idet Jens Pouelsen stadig kommer med Undskyldninger, og da Kongen daglig har store Pengeudgifter, befales det ham at give Jens Pouelsen Ordre til straks at begive sig hid for at gøre sit Regnskab klart og betale hvad han bliver skyldig, saafremt Kongen ikke skal gribe til saadanne Midler mod ham, hvorved han engang kan komme til sin Betaling. J. T. 4, 272.

25. Sept. (—). Miss. til Peder Brahe om med det første bestemt at skaffe de 40 Tylter blekingske Bord til Stede, hvorom han tidligere har faaet Skrivelse, og sørge for, at de ligge rede, naar Kongen sender Skib efter dem, for at Kongens Arbejde paa Holmen ikke skal blive forsinket. K. Udt. i Sk. T. 2, 137.

26. Sept. (—). Miss. til Christian Friis. Kongen har bragt i Erfaring, at naar hans Berider Lytke skal ride i Marken med dem af Kongens Foler og Heste, som han har under Hænder at beride der ved Slottet [Antvorskov], rider han altid over Stenplasteret, hvilket er meget farligt baade for Folerne, naar de skulle vænnes til at rides, og for ham selv. Da der i Muren i Haven bagved Stalden skal kunne laves en belejlig og bekvem Port, saa Berideren derigennem uden Fare kan ride lige ud i Marken og tilbage igen med Kongens unge Foler og Heste, skal Christian Friis undersøge, hvor Porten bedst kan laves uden at skade Slottet, Haven eller Muren, siden lade Porten bryde igennem og lade den forsyne med stærke Porthængsler og Laase. Han skal paase, at den, der har Nøglen til Porten, altid holder den tillukket, og at ingen kommer ind eller ud, som ikke bør det, kun Berideren med Kongens Foler og Heste. Sj. T. 18, 90.

27. Sept. (—). Miss. til Steen Brahe om at sende de Øksne, han tidligere har faaet Ordre til at sende til København, til Kroneborg og levere dem til Lensmanden sammesteds Steen Maltissen. Udt. i Sk. T. 2, 137.

30. Sept. (Kbhvn.). Aab. Brev om, at Havre indtil videre ikke maa udføres af Riget. Sj. T. 18, 91 b. (Se CCD. II. 596).

— Miss. til de Lensmænd, der have Købstæder i Befaling, om at lade det aabne Brev om Forbud mod Udførsel af Havre forkynde i de Købstæder og Havne, de have i Befaling, og siden alvorligt paase dets Overholdelse. — I Jylland: Albrit Friis i Ribe og Varde; Caspar Markdaner i Kolding og Vejle; Peder Gyldenstjerne i Ringkøbing og Holstebro; Johan Rud i Lemvig; Knud Brahe i Aarhus; Mandrup Parsberg i Horsens; Jørgen Rosenkrantz i Grenaa og Æbeltoft; Jørgen Skram i Viborg, Hobro og Nykøbing p. Mors; Ludvig Munk i Tisted; Hendrik Belov i Skive; Niels Skram i Randers; Ofve Lunge i Aalborg, Sæby, Skagen og Hjørring; Jacob Seefeldt i Mariager. — I Fyen og Langeland: Axel Brahe i Odense, Assens og Bogenæs; Hans Johansen i Middelfart; Laurits Brockenhuus i Nyborg, Kerteminde, Svendborg og Faaborg; Breide Rantzau i Rudkøbing. — I Sjælland: Ditlef Holck i København og Køge; Morten Venstermand i Slangerup; Steen Maltesen i Helsingør; Niels Parsberg i Roskilde; Christoffer Pax i Holbæk; Herman Jul i Nykøbing i Aadts Herred; Corfvits Viffert i Kallundborg; Chresten Friis i Slagelse; Knud Rud i Korsør og Skelakør; Christoffer Valkendorf i Vordingborg, Næstved og Præstø; Arrild Hvitfeldt i Heddinge; Lauge Beck i Ringsted; Peder Munk i Stege. — I Laaland og Falster: Christoffer Rosengård i Nakskov og Nysted; Frederik Hobe i Sakskøbing og Mariho; Niels Friis i Nykøbing og Stubbekøbing. — I Skaane: Hack Ulfstand i Malmø, Lund, Ysted, Trelleborg og Falsterbo med Skanør; Oluf Rosensparre i Landskrone; Arrild Hvitfeldt i Væ; Hans Spægel i Sømmerhavn; Sten Brahe i Helsingborg; Hendrik Ramel i Aarhus; Peder Brahe i Sølvißborg og Ronneby; Knud Grubbe i Lykaa og Auskær; Jørgen Brahe i Varberg og Falkenberg; Pouel Hvitfeldt i Halmsted og Anders Thott i Laugholm. Sj. T. 18, 91 b.

— Miss. til Falk Gjæ om at lade Forbuddet mod Udførsel af Havre forkynde paa Bornholm og alvorligt paase dets Overholdelse. Han skal købe al den Havre, han kan faa paa Bornholm, til Kongen og indsende Fortegnelse over den Havre, han kan skaffe, til Rentekammeret. Udt. i Sj. T. 18, 93 b.

1. Okt. (—). Miss. til Niels Friis. De Skibe, Kongen havde sendt herfra til Gotland efter hugne Sten til Nykøbing Slots Bygning, ere nylig, fulde af gotlandske hugne Sten, formædelst

Storm og Uvejr paa Hjemrejsen gaaede under med Top og Tavl, og det er at befrygte, at hvis Kongen nu til Vinter sender et andet Skib derover efter Sten, vil det ogsaa formedelst Storm, Uvejr, Is eller anden Ulykke gaa under, saa at ikke alene Kongen vil miste sit Skib, men ogsaa Byggeriet paa Nykøbing Slot blive forsinket. For at Byggeriet ikke skal blive forsinket, naar Foraaret kommer, og for at Stenhuggerne paa Slottet ikke skulle være uden Arbejde, skulle alle de Stenhuggere, der ikke have fuldt Arbejde paa Slottet hele Vinteren igennem, med det første sendes til Gotland for i Vinter at tilhugge og tilberede de Sten, der behøves til Byggeriet, efter den Model, som de kunne faa hos Bygmesteren. Naar Vandet til Foraaret bliver aabent, kan man saa have hugne Sten i Forraad og sende Skibe over efter dem og andre Sten, som saa siden kunne tilhugges. Niels Friis skal paa Kongens Vegne tale med Bygmesteren om at forhandle med Stenhuggerne herom og sende dem hid, for at de snarest muligt kunne blive sendte til Gotland; vægrer Bygmesteren sig herved, skal Niels Friis sende ham til Regeringsraadet, som nu er i København, for at det kan forhandle nærmere med ham. F. og Sm. T. 2, 230.

7. Okt. (Kbhvn.). Miss. til Caspar Markdaner. Han har i Anledning af de tidligere Skrivelser til ham om at tilholde Jens Poulsen, Tolder i Kolding, at betale, hvad han bliver Kongen skyldig, tilsendt Kongen en Fortegnelse over det, som Jens Poulsen har oppebaaret, og over det, som han efter Kongens Befaling og hans Regnskab igen har udgivet. Kongen har ladet dette beregne i Rentekammeret og deraf erfaret, at Jens Poulsen, Udgiften fraregnet, bliver Kongen nogle Tusinde Dlr. skyldig, saaledes som Caspar Markdaner kan se af hoslagte Fortegnelse. Jens Poulsen er nu rejst til Viborg i Anledning af Trætten mellem ham og Skriven paa Haderslevhus, men saasnart han kommer tilbage, skal Caspar Markdaner tilholde ham iligen at begive sig over til Rentekammeret for at betale, hvad han bliver skyldig. J. T. 4, 272.

8. Okt. (—). Miss. til Laurits Brockenhuus. Pouel Ucke til Afvenbyllundt, boende i Hertugdømmet Slesvig, har berettet, at Hans Blome, ligeledes boende i Hertugdømmet Slesvig, med sine Tilhængere og Medfølgere den 22. Sept. ved Nattetid er kommen til Pouel Uckes Gaard, har brudt hans Gærder ned, er gaaet over hans Grave og har ladet sig høre og fornemme med

Skyden og andre utilbørlige Gerninger, saaledes som nærmere kan ses af hoslagte 2 Kopier. Han har i den Anledning begæret Beskyttelse hos Kongen, hvilket denne ikke har kunnet nægte ham, da disse uhørte landfredbryderiske Gerninger ikke alene ere til største Forklejnelse for Kongen og uafsladelig Spot og Eftertale for hele Nationen, men ogsaa i sig selv forargelige. Da Hans Blomes Broder Jørgen Blome, der er en af dem, fra hvis Side Pouel Ucke snarest befrygter Overfald paa en eller anden Maade, nu bor i Svendborg, skal Laurits Brockenhuus, der har denne By i Befaling, straks kalde Jørgen Blome for sig, foreholde ham Sagen og siden tage Haanden af ham paa, at han vil være Pouel Ucke aldeles ubevaret, med Undtagelse af det, han kan gøre med Lands Lov og Ret, da Pouel Ucke selv tilbyder sig til Lov og Ret. F. og Sm. T. 2, 210.

9. Okt. (Kbhvn.). Miss. fra Hack Ulfstand, Corfvits Viffert og Arrild Hvitfeldt til Kansler Niels Kaas, Peder Munk og Jørgen Rosenkrantz. Hoslagt sendes dem Kopi af en fra den udvalgte Konge siddig i Aftes modtagen Skrivelse til denne fra nogle af Kurfyrst Christian af Saxens Raader, hvori meldes, at Kurfyrsten af Saxen er afgaaet ved Døden. Da den udvalgte Konge maa sørge for Kurfyrsten, udbede de sig de tre Regeringsraaders gode Betænkning om, hvorvidt alle Hofsinderne skulle klædes i Sorg eller kun Kongens egne daglige Tjenere, ligesom de ogsaa bede dem overveje, hvem der bedst kan sendes til Kurfyrstens Begravelse. Da der formedelst dette Dødsfald kan formodes at ville forefalde vigtige Ting, haabe de bestemt, at de tre Regeringsraader saa snart som muligt komme til Stede her for at forordne, hvad der kan være tjenligt. Dronningen, den udvalgte Konge og de andre kongelige Børn befinde sig, Gud være lovet, godt. Andre Tidender ere ikke komne dem til Hænde siden deres sidste Skrivelse, men kommer der nogle, ville de lade dem det vide. Sj. T. 18, 93 b.

— Miss. til Kronens Bønder i Aasted Herred i Halland. Da Kongen har ladet hugge og fremdeles lader hugge en hel Del Tømmer i Halmsted Herred til Orlogsskibenes Behov og til Vinter vil lade Tømmeret føre ned fra Skoven til Ladestedet, befales det strengelig dem alle at hjælpe Kronens Bønder i Halmsted Herred med at køre Tømmeret ud af Onge Skov og de andre Skove i Herredet, hvori der er hugget, føre det ned til Lade-

stedet og indskibe det. Hvis nogen sidder dette Paabud overhørig, vil han blive tiltalt og straffet for Ulydighed. Sk. T. 2, 137.

9. Okt. (Åbbvn.) Miss. til Anders Thott. Da der intet Tømmer er hugget i Aastedt Herred til Orlogsskibenes Behov, skal han alvorligt tilholde Bønderne i dette Herred, at de i Vinter skulle køre Tømmer ud af Skovene i Halmsted Herred og til Foraaret hjælpe til med at indlade det. Sk. T. 2, 138.

— Miss. til Anders Thott. Da Kongens Raader og gode Mænd, der i Henhold til Kongens Befaling nu have været ved Steensbro og undersøgt, hvorledes Aaen bedst kan udgraves og igen komme i sit rette Løb, have gjort den Forordning, at der skal sættes og holdes Sandgærder for Grøften, skal han straks begynde med at lade disse Sandgærder sætte og lade dem sætte noget vidt fra det Sted, hvor Grøften skal gaa. Han skal beordre alle de Bønder, der have Part i Steensbro, til at holde Sandgærderne i Stand i Forening med de Bønder, der tidligere have holdt Sandgærderne i Stand sammen med dem, og fastsætte stærke Bæder for dem, der ikke holde deres Part færdig. Sk. T. 2, 137 b.

— Miss. til Niels Bild. Da Kongen har sluttet Overenskomst med denne Brevviser, Stenhugger Tonnies von Gronningen, Borger i Køge, om, at han straks selv skal begive sig til Gotland for at bryde alle de Blok- og Trappesten til Kongen, som han kan bryde til Paaske, skal Niels Bild anvise Stenhuggeren de Steder, hvor han bedst kan faa Stenene, skaffe ham Folk, der kunne hjælpe ham med Brydningen, og de dertil nødvendige Redskaber, saaledes som vedlagte Seddel udviser, hvilke Redskaber Stenhuggeren igen skal levere fra sig, naar han har brugt dem. Naar Stenene ere brudte, skal Niels Bild lade dem føre ned til Ladestederne, saa de kunne ligge rede, naar Kongen til Foraaret sender Skibe efter dem. Stenhuggeren skal have 25 gl. Dlr. for sit Arbejde; heraf har han faaet 5 Dlr. paa Haanden, hvilke Niels Bild skal afkorte, naar han betaler Stenhuggeren hans Løn; endvidere skal han have fri Bolig i det Hus, der er bygget ved Stenhytten til Kongens Stenhugger, saalænge han arbejder derovre. Niels Bild skal passe paa, at Stenhuggeren ikke bryder Sten og sælger dem til fremmede eller sender dem bort, og holde ham til flittigt at bryde og blotte Sten, saa Kongen ikke lider nogen Skade. Sk. T. 2, 148.

11. Okt. (—). Miss. til Absolon Gjæe og Axel Brahe. Chri-

stoffer Bang, Borger i Odense, har berettet, at der for nogen Tid siden har været Trætte mellem ham og Præsten M. Hans Lange i Odense om 400 Dlr., som M. Hans var Forlover for til Christoffer Bang paa hans Broders Vegne og tilsidst maatte betale; i Betaling fik Christoffer Bang foruden andet Afgiften af Agerup Sognetiende, som M. Hans var forlenet med, idet Bispen, Prædikanter og Borgemestre i Odense forligte dem saaledes, at Christoffer Bang skulde have Afgiften mod at eftergive M. Hans en Del af Pengene og dermed skulde alt være klart mellem dem og enhver have sine i Sagen udgaaede Breve og Kvittanser tilbage eller ogsaa disse være døde og magtesløse, hvor de kunde findes. Skønt Bispen og de andre have lovet at give begge Parter dette Forlig beskrevet, er det dog endnu ikke sket, uagtet Christoffer Bang ofte har forlangt det, og han har derfor nu begæret at blive hjulpen til Ret heri. Det befales dem at kalde Bisp, Prædikanter og Borgemestre i Rette for sig, alvorligt forholde dem under Ed at bekende, hvorledes Forliget mellem M. Hans og Christoffer Bang er gaaet for sig, og give deres Bekendelse beskrevet under deres Signeter. F. og Sm. T. 2, 213.

11. Okt. (Kbhvn.). Stadfæstelsesbrev paa Livstid for Mandrup Parsberg paa Kronens og Kirkens Parter af Korntienden af Assens Sogn, hvoraf der aarlig skal svares 1 Ørt. Rug, 3 Ørt. Byg og 4 Ørt. Havre til Kronen og 1 Ørt. Rug, $4\frac{1}{2}$ Ørt. Byg og 4 Ørt. Havre til Kirken, og af Klackerund¹ Sogn, hvoraf der aarlig skal svares 1 Ørt. Rug og 4 Ørt. Byg til Kronen og 1 Ørt. Rug, $3\frac{1}{2}$ Ørt. Byg og 4 Ørt. Havre til Kirken. Udt. i Tb., S. 51 b.

12. Okt. (—). Miss. til Lensmændene² over hele Riget. Da Havren ligesaa vel som alt andet Korn har slaget sig meget her i Riget i nogle Aar og der derfor kan befrygtes at ville blive Mangel paa Havre til Kongens Behov, befales det dem, hver i sit Len, at indkøbe al den Havre, som de Kirker, Kronen har Jus patronatus til, faa ind, til saa godt Køb som muligt og siden holde den til Stade, saa Kongen siden kan lade den sende hen, hvor der er Brug for den. De skulle med det allerførste tilstille Rentekammeret en Fortegnelse over den Havre, de kunne skaffe, saa Kongen kan vide at rette sig derefter. Sj. T. 18, 94 b.

¹ Klakring, Bjørge H., Jylland.

² De opregnes alle med deres Len.

12. Okt. (Kbhvn.). Miss. til Fru Bente Myresdatter. Da hendes Husbonde, Mickel Giønge, hvem Kong Frederik II havde skænket noget Gods, er død, efterladende sig nogle umyndige Børn, og hun siden har indladt sig i Ægteskab med Jens Falk, har Kongen, der bør tage sig af faderløse Børn, beskikket Jørgen Søfrensen, Landstingssekriver i Skaane, til at være Mickel Giønges Børns Værge over det Gods, Frederik II har skænket Mickel Giønge. Hun skal overlevere dette Gods og hvad andet, der kan tilkomme Børnene efter deres Fader, til Jørgen Søfrensen, der aarlig skal gøre Hofmester Hack Ulfstand, Embedsmand paa Malmøhus, Regnskab for Oppebørselen deraf, saa alt kan komme Børnene til Bedste. Sk. T. 2, 138 b.

— Miss. til Jørgen Søfrensen, Landstingssekriver i Skaane, om at overtage Værgemaalet for Mickel Giønges Børn og aarlig gøre Hack Ulfstand Regnskab for Oppebørselen af Børnenes Gods og Penge. Sk. T. 2, 139 b.

14. Okt. (—). Miss. til Peder Brahe. For nogen Tid siden bevilgede han paa Hertug Ulrich af Meklenborgs Forbøn sin afdøde Broder Tyge Brahes Banemand Eiller Kraufse frit Lejde til Paaske. Eiller Kraufse har nu meddelt Kongen, at han ved Mønstringen i Lund førstkommande 20. Okt. vil lade nogle af sin Slægt og sine Venner forhandle med Peder Brahe om en kristelig Sone for Tyge Brahes Død, og samtidig anmodet om Kongens Intercession hos Peder Brahe for ved Hjælp af den og sin Slægts og sine Venners Underhandling en Gang for alle at komme til venlig Forhandling og Forening. Kongen beder Peder Brahe betænke, at Drabet ikke er sket af forsættlig Modvilje, men mere af Vaade og ved et Ulykkestilfælde, ligesaa det Slægtskab og Svogerskab, der er mellem dem og deres Børn, og derfor for Kongens Intercessions Skyld indlade sig paa Forhandling og Forening med Eiller Kraufses Slægt og Venner, saa denne kan komme til Sone og Bod. Hvis Sagen ikke kan bringes til Ende i Lund, anmodes han om at bevilge Eiller Kraufse Lejde til 3 Uger efter den første Herredag, der holdes her i Riget, og give ham Brev derpaa, for at begge Parter imidlertid kunne raadslaa med deres Slægt og Venner og Sagen derefter blive endelig ordnet paa Herredagen. Kongen anmoder Peder Brahe om at vise sig godvillig og lover at bekende det med al Gunst og Naade. Sk. T. 2, 140.

27. Okt. (—). Miss. til Tolderne i Helsingør. Georg Fri-

derich, Markgreve af Brandenburg, har indgaaet Handel med en, ved Navn Jan von Linen, om, at denne skal skaffe Markgreven 8 Stykker Rinskvind og 24 rinske Møllestenene og føre dem til Preussen, og Markgrevens Regeringsraad i Preussen har anmodet om, at Vinen og Møllestenene, som Markgreven selv vil bruge, maa passere toldfrit gennem Sundet. Det befales Tolderne at lade Vinen og Møllestenene passere toldfrit og vedlægge deres Regnskab dette Brev. Sj. T. 18, 96 b.

27. Okt. (Kbhva.). Miss. til Christian Machabæus om at overlade og købe til Kongen al den Havre, han kan skaffe fra Sørø Kloster og i Sørø Birk. Udt. i Sj. T. 18, 96 b.

— Miss. til Steen Brahe og Olluf Rosensparre om med det allerførste, hver i sit Len [Helsingborg og Landskrone], at købe saa megen Havre som muligt, sende den til Kroneborg, hvor der er Mangel paa Havre til Kongens der staaende Heste, og tage Betalt af Steen Maltissen for den Havre, de levere, saa de kunne have det at lægge ved deres Regnskab. Udt. i Sk. T. 2, 141 b.

— Stadfæstelsesbrev paa Livstid for Fru Birgitte Rosenkrantz til Vallø paa Kronens og Kirkens Parter af Kornstienden af Herfølge Sogn, hvoraf der aarlig skal svares 8 Pd. Rug, 8 Pd. Byg og 8 Tdr. Havre til Kronen og ligesaa meget til Kirken. Udt. i Tb., S. 1 b.

— Miss. til Hack Ulfstand, Steen Brahe og Olluf Rosensparre om med det allerførste at lade det aabne Brev om Forbud mod Udførsel af Havregryn forkynde i deres Len og i de Købstæder, de have i Befaling, og paase dets Overholdelse, saafremt de ikke selv ville staa Kongen til Rette. Sk. T. 2, 141.

28. Okt. (—). Aab. Brev til Helsingborg, Malmøhus og Landskrone Len om, at aldeles ingen Havregryn maa udføres af Riget. Sk. R. 2, 86. (Tr.: CCD. II. 596 f.).

— Miss. til Frederik Lange til Markgaard. Mathias Schroder, Borger i Slesvig, har berettet, at afdøde Otte Emmiksen til Refsø har været ham 200 Dlr. Hovedstol skyldig, som han paa dennes Vegne har lovet at betale Jørgen Lorch og dennes Arvinger tillige med den siden 1571 paaløbne Rente, og at Frederik Lange og Jacob Rostrup ere Forlovere til Jørgen Lorch og hans Arvinger for Pengene og have forpligtet sig til at holde et ridderligt Indlager, saafremt Pengene ikke bleve betalte til den bestemte Tid. Da Mathias Schroder nu har faaet Forskrift af Johan Adolf, udvalgt Ærke-

biskop af Bremen og Biskop af Lybæk, om at blive hjulpen til sin Betaling, befales det Frederik Lange med det første at efterkomme sin Forpligtelse og betale Mathias Schroder paa Jørgen Lorchs og hans Arvingers Vegne, hvad han med Rette bliver ham skyldig, for at han ikke skal have noget at klage over og Kongen blive nødt til at meddele ham Stævning over Frederik Lange eller paa anden Maade hjælpe ham til Ret. Sj. T. 18, 97.

29. Okt. (Mbhvn.). Miss. til Borgemestre, Raad og Byfoged i Næstved. Hoslagt sendes dem en vidtløftig Klage fra Laurits Knudtsen, Borger i Næstved, over, at de i den langvarige Trætte mellem ham og Peder Verckmester og i Anledning af noget Regnskab mellem ham og Peder Holst i høj Grad have forurettet ham og uden al kristelig Skel og Billighed lovuforvunden og imod alle borgerlige Privilegier have behandlet ham haardt med Fængsel og Trængsel i Stedet for, som de burde, at forsvare ham. Det befales dem med det første at erklære sig til Regeringsraadet om, hvorledes Sagen er gaaet til fra først til sidst, og give det beskrevet under Byens Segl, saa Regeringsraadet kan vide at rette sig derefter. Sj. T. 18, 97 b.

30. Okt. (—). Miss. til Frederik Hube. For nogen Tid siden¹ lod Kongen Brev udgaa om, at alle Tingbøger i alle Herreder aarlig skulde holdes rigtige, og at deri skulde indskrives alle Sager, som forhandlede til Tinge, saa man deraf kunde forfare, hvorledes Sagerne havde tildraget sig, for at ingen formedelst Vild eller Venskab skulde blive fravendt sin Ret. Mogens Gjæe til Bremmersvold har dog nu klaget over, at naar han til Tinge har noget at forrette med sine Modparter, kan han ikke faa Tingsvidner, Domme eller andet, som forhandles, saa rigtig beskrevet, som det burde sig, men enten nægtes det ham eller ogsaa forvanskes det, idet det forhandlede optegnes paa løse Sedler og siden undertiden indføres i Tingbøgerne anderledes, end det er gaaet til, hvorfor han har begæret, at saadant maa forekommes ved tilbørlige Midler, for at baade han og hans Modparter kunne blive ved Loven, Recessen og Retten og ikke blive forurettede, som hidtil sket er. Frederik Hube skal med det allerførste kalde alle Herreds- og Birkefogder samt alle Tingskrivere i sit Len [Aalholm] for sig, alvorligt foreholde dem, at de skulde holde

¹ 11. Juli 1598.

rigtige og klare Lovbøger, saaledes som Recessen paabyder, at de straks i dem, og ikke paa løse Sedler, skulle optegne Vidnesbyrd, Domme og andet, som lovlig forhandles paa Tinge af Mogens Gjæ og andre, og at de siden uden langsommelig Forhaling skulle give alt nøjagtig beskrevet, som det bør sig. Hvis nogen Herreds- eller Birkefoged eller nogen Herredsskriver i Lenet findes at have forset sig eller herefter forser sig herimod og efter løse Sedler indtegner noget i Tingbøgerne anderledes, end det har tildraget sig, skal han lade dem tiltale og straffe og alvorligt paase, at der vedertafes den ene saa vel som den anden hvad Lov og Ret er. Frederik Hube maa heller ikke selv gøre noget herimod, der kan hindre Mogens Gjæes Ret, saafremt han ikke selv vil staa til Rette derfor. F. og Sm. T. 2, 211.

1. Nov. (Mbhv.). Miss. til Jørgen Brahe. Da Kongen har bragt i Erfaring, at der ved Slottet [Varberg] ingen Smed er til at udføre det daglig forefaldende Arbejde, skønt det nu under Byggeriet vil være højlig nødvendigt, at der holdes en Smed paa Slottet dertil og til at holde Redskaber og andet Tilbehør i Stand, befales det ham at forhøre sig om en god Smed, der selv tredje kan være til Stede ved Slottet, holde Redskaberne i Stand og udføre hvad andet dagligt Arbejde der kan forefalde, medens Byggeriet staar paa, tinge med ham saa billigt som muligt og føre det, han lover og giver ham, til Udgift i Regnskabet. Sk. T. 2, 141 b.

— Miss. til samme om at lade hugge Tømmer i Slottets Skove til de Lader, han behøver til Skytset paa Slottet, og selv lade de nødvendige Lader lave. Kongen vil med det første sende ham en Hjulmand, der kan lave Laderne. Udt. i Sk. T. 2, 142.

— Miss. til Anders Kaas, Morten Mogensen og Niels Bagger i Odense. Anders Hvitfeldt til Truidstedt¹ har berettet, at der er Strid mellem ham og hans Broder Otte Hvitfeldt til Førsløfsgaard om nogle Haandskrifter, der ere udgivne til deres Fader, afdøde Claus Hvitfeldt, hvilke Otte Hvitfeldt har taget til sig. Da han er bange for, at baade han selv og de andre Medarvinger ikke ville kunne faa deres Betaling, medmindre de kræve den hos dem, der skyldte Claus Hvitfeldt noget, og da ovennævnte tre have laant en Del Penge af Claus Hvitfeldt, hvorfor Otte Hvitfeldt har deres Haandskrifter, har han begæret, at Pengene maa blive beslaglagte

¹ Trondsted, Norge.

hos dem, indtil Sagen kan blive afgjort ved Dom og Ret. Det befales dem derfor foreløbig ikke at lade Otte Hvitfeldt faa Pengene. F. og Sm. T. 2, 214.

2. Nov. (Kbhvn.). Miss. til Borgemestre, Raad og Byfoged i Slagelse. Hoslagt sendes dem en Supplikats fra denne Brevviser, Hr. Peder Ibsen, hvori han beretter, at en Kvinde i Byen har frastjaalet ham nogle Penge, men siden, da hun blev sat for nogle andre Penge, som en anden Kvinde i Byen skal have mistet, har udvist andre paa hans Penge for at undgaa [denne Klage]. Det befales dem at hjælpe Hr. Peder Ibsen til Lov og Ret, saa han ikke skal have Grund til at klage over, at Retten nægtes ham. Sj. T. 18, 98.

— Miss. til Christofver Valkendorf om at anvise disse Brevvisere, der ere sendte til hans Len for at skyde nogle Stykker Daavildt, hvor i Skovene de kunne faa dette Vildt, skaffe dem hvad Træ, Salt og andet de behøve og føre det til Udgift i Regnskabet. Sj. T. 18, 98 b.

6. Nov. (—). Stadfæstelsesbrev paa Livstid for Niels Eyllersen i Skiere paa Kirkens Part af Korntienden af Skiere¹ Sogn i Skyds Herred, hvoraf der aarlig skal svares 3 $\frac{1}{2}$ Pd. Rug, 3 $\frac{1}{2}$ Pd. Byg og 2 Tdr. Havre til Kirken. Udt. i Tb., S. 186 b.

13. Nov. (—). Miss. til Albert Friis. Denne Brevviser, Nels Pedersen, Borger i Varde, har berettet, at der for nogle Aar siden har været en Jep Hallum i Varde, som i 35 Aar havde været Byfoged i Byen; han havde været gift 2 Gange, og nogle Aar efter det sidste Giftermaal døde han; hans sidste Hustru har siden forset sig og forbrudt Halvdelen af deres Gaard til Kronen. Det var Nels Pedersens Hustrus Stifmoder, som kom ind i Gaarden til hans Hustrus Fader, og da Jørgen Pedersen, der af Kongens Fader fik Livsbrev paa den forbrudte Gaard, nu er død, har Nels Pedersen begæret at maatte faa nævnte Halvgaard i Betragtning af hans fattige Vilkaar og den store Skade, han har lidt ved Ildebranden, for at han deri kan opføde og ernære sin fattige Hustru og sine smaa Børn. Albert Friis skal undersøge, hvad Ejendom der ligger til Gaarden og hvorledes den er bygget og holdt i Stand, og tilskrive Regeringsraaderne Besked derom, for at de kunne vide at give Niels Pedersen Besked, hvis han yderligere henvender sig. J. T. 4, 273.

¹ Skagrie, Skyts H.

14. Nov. (Aabv.). Miss. til Pouel Hvittfeldt. Da Laurits Skriver, Borger i Halmsted, har tilbudt at sælge Kongen sin Tegllade og Teglovn der ved Byen og Kongen dog er til Sinds at ville lade bygge en Tegllade ved Byen til at brænde de Sten i, der skulle bruges til den Mur, som skal opsættes ved Aaen, skal Pouel Hvittfeldt med det første lade undersøge, hvor mange Sten der kan brændes i Laurits Skrivers Tegllade og Ovn paa én Gang, hvorledes den er holdt i Stand og hvad den kan være værd, og med det allerførste tilskrive Regeringsraadet Besked. Udt. i Sk. T. 2, 142 b.

— Miss. til Absolon Gjæ. Hoslagt sendes ham en Supplikats, hvori denne Brevviser, Christen Jørgensen i Oldstedt, klager over, at Jomfru Mette Axelsdatter paa forskellig Maade foruretter ham. Han skal hjælpe Klageren til Ret, saa Kongen kan blive fri for hans idelige Overløb. F. og Sm. T. 2, 215.

15. Nov. (—). Aab. Brev, hvorved Kongen bevilger, at Hendrik Hansen, Borger i Vejle, der har købt 380 Græsøksne, som han vilde drive ind i Fyrstendømmet paa Foder, men formodet Kongens Forbud¹ mod at udføre Græsøksne af Riget ikke kan gøre det, maa lade Øksnene slagte og enten i Læste- eller Tøndetal føre ud af Riget, for at han ikke skal lide altfor stor Skade; han skal svare Tolderen i Vejle eller paa det Sted, han udfører Kødet, sædvanlig Told deraf og maa ikke lade udføre mere saltet Kød, end der kan faas af de 380 Øksne, saafremt han ikke vil tiltales og straffes. J. R. 5, 208.

16. Nov. (—). Miss. til Niels Parsberg. For nogen Tid siden² skrev Kongen til ham angaaende den overmaade store daglige Besværing, der paahvilede Borgerne i Køge med Vognleje, og gav ham Ordre til at sørge for, at der daglig holdtes 2 Holdsvogne i Byen, som kunde hjælpe til med at befordre det Gods, der kom til Byen og skulde fremføres. Borgemestre og Raad i Køge have dog nu paa Borgerskabets Vegne klaget over, at mange af de Bønder, der skulle holde saadanne Vogne og gøre Ægt, alligevel blive hjemme, hvilket medfører, at Borgerskabet bedrages og selv maa udgive Vognleje til Befordring af det Gods, der kommer til Byen. Det har undret Kongen højlig, at man ikke sørger for Overholdelsen af hans Befalinger eller straffer de ulydige tilbørligt. For en Gang

¹ 17. Aug. 1588. ² 6. Maj 1591.

for alle at faa Ende paa dette Overløb, befales det strengelig Niels Parsberg fremdeles at give Ordre til, at der daglig skal holdes 2 Holdsvogne i Køge, og at fastsætte den Straf, at naar en Bonde ikke møder med Hest og Vogn, naar han bliver tilsagt, og Borgemestre og Raad i Køge derved nødes til at leje en Vogn i hans Sted, skal Bonden betale Vogulejen og desuden straffes som ulydig mod Kongens Forordning. Sj. T. 18, 99.

16.¹ Nov. (Kbhvn.). Tilladelse for Karl Bryske til Margaard til at indløse 6 Gaarde i Brønderup² i Fyen, som afdøde Steen Bilde til Kiersgaard har haft i Pant³ for 600 Dlr., han havde laant Kong Frederik II, og beholde dem i Pant, indtil de blive indløste fra ham. F. og Sm. R. 2, 49.

17. Nov. (—). Miss. til Rigersaaderne Peder Gyldenstjerne, Christofver Valkendorf, Sten Brahe, Mandrup Parsberg, Erik Hardenberg, Absolon Gjøs, Breide Rantzau, Hendrik Belov, Jacob Seefeldt, Chresten Skeel og Albrit Friis om med det allerførste at begive sig over til København, saa de sikkert kunne være her senest den 29. Nov., da Kongen har noget at tale med dem om, som er Riget i høj Grad magtpaaliggende. Sj. T. 18, 100.

— Miss. til Borgemestre, Raad og Byfoged i København om at efterkomme Kongens Faders Befaling⁴ med Hensyn til de Folk, som Borgerne i Byen have boende i deres Huse eller Boder udenfor Byen. Sj. T. 18, 100 b. (Tr.: KD. IV. 705).

18. Nov. (—). Miss. til Christoffer Valkendorf, Sten Brahe og Mogens Gjøs. Kongen har ladet udgaa aaben Befaling til dem og nogle andre gode Mænd angaaende Trætten mellem Arrildt Hvitfeldt, Rigens Kansler og Embedsmand paa Tryggevellegaard, paa Herlufsholms Skoles Vegne paa den ene og Jomfru Sophi Gyldenstjerne, Abbedisse i Maribo Kloster, paa Klosterets Vegne og flere Lodsejere paa den anden Side om*en Markeskelagang, som Oldinge i Flackebiergs Herred have gjort mellem Herlufsholms Skoles Fang og Øllerup⁵, Vallenstvidt og Fodbygaard. Da de ere tiltagne paa Klosterets Vegne, paalægges det dem alvorligt at paase, at Klosterets Tjenere ikke komme til at lide nogen Uret. F. og Sm. T. 2, 231.⁶

22. Nov. (—). Aab. Brev, hvorved Kongen eftergiver

¹ Datoen kan maaske ogsaa læses som: 18. ² Brønderup, Vends H. ³ Se 4. Juli 1585. ⁴ 28. Sept. 1684. ⁵ Øllerup. Ø. Flackebjerg H. ⁶ Tr.: Rørdam, A. Hvitfeldt Till. S. 202, efter Orig. i Herlufsholms Arkiv.

al den Tiltale og Forfølgning, som Jørgen Brahe, hans Fuldmægtige eller nogen anden kunde have til de Kapitels-, Prælat-, Kannike-, Vikarie-, Kirke-, Kloster-, Provste- og Præstetjenere i Landskrone Len, der have siddet Kongens Befaling¹ om hver at køre 3 Læs Tømmer, Sten eller Kalk til den Bygning, som Jørgen Brahe havde faaet Ordre til at foretage paa Landskrone Slot, overhørige og ere blevne tiltalte og forfulgte derfor. Sk. R. 2, 87.

23. Nov. (Åbhu.). Miss. til Rentemester Envold Kruse om at tilstille Mester Hans Oelborg, Bogfører i København, 50 Dlr., som Kongen har foræret Henricus Stephanus, Boghandler i Geneve, for en Bog, han har dediceret til Kongen, for at M. Hans kan sende dem videre. Sj. T. 18, 101. Kopi (Bil. til Rentemesterregnsk.).

— Aab. Brev om, at Jochim Weichmann, Borger i Hamborg, der har frasagt sig den færøiske Handel, som han hidtil har været betroet med, men endnu har noget Tilgodehavende og adskillige Varer udestaaende hos Kongens Undersaatter paa Færø, til Sommer maa besøge Færø med et af sine Skibe og indtage de Varer, han har udestaaende, dog maa han ikke under det Skin bruge noget Købmandskab der paa Landet ydermere end han hidtil har gjort, ej heller udføre andre Varer, end han har udestaaende der. N. R. 2, 131.

24. Nov. (—). Miss. til Borgemestre, Raad og Byfoged i Helsingør. Kongen har modtaget den af dem indsendte Dom over den Baadsmand, som har begaaet et Drab og har været holdt fængslet hos dem, og har, skønt Baadsmanden i Henhold til sin egen Bekendelse, er dømt til Døden, dog af sin medbegavede Mildhed og formedelst Dronningens Forbøn og fremmede Herrers Intercession og fordi ingen af den døde Slægt eller Venner have paataalt Sagen, benaadet Baadsmanden paa Livet. De skulle straks frigive denne efter at have taget Forskrivning af hans Fader om, at han, hvis den døde Venner nogensinde kræve det, vil stille dem tilfreds, saa Kongen kan blive fri for alt yderligere Overløb i den Sag. Sj. T. 18, 101 b.

— Miss. til Arrildt Hvitfeldt. Da Kongen har bragt i Erfaring, at Ugedagsmændene i Byerne Store Lindit, Lille Lindit og Kariisse under Tryggeveldegaard besværes meget med at

gøre Ugedagsarbejde, Pløje- og Høstarbejde, og Ægt og Arbejde til Tryggevelde, medens andre kun gøre lidet og nogle næsten slet intet Arbejde, befales det ham at skifte alt Arbejdet til Gaarden mellem alle Gaardens Tjenere, saa den ene kommer til at bære Tyngen med den anden og enhver kan vide, hvor meget Arbejde han skal udføre. Sj. T. 18, 102.

24. Nov. (Uhhvn.). Miss. til Christian Friis, Embedsmand paa Andvorskouf, om af Lenets Skove at komme Laurits Nørrenberg til Hjælp med noget Bygningstømmer til Opbyggelsen af hans ved Vaadeild afbrændte Gaard, dog skal det ske med mindst mulig Skade for Skoven. Udt. i Sj. T. 18, 102 b.

— Miss. til Christofver Valkendorf. Hoslagt sendes ham en Supplikats fra denne Brevviser, Samuel de Cartegny fra Frankrig, hvori han beretter, at Christofver Valkendorf som Rente-mester er bleven nu afdøde Henning Lauritzen, Skipper i Danzig, 840 Mk. skyldig, saaledes som hans Brev og Segl viser, og at Henning Lauritzens Arvinger have givet ham Christofver Valkendorfs Gælds-brev i Betaling for deres Gæld til ham. Da han derhos har begæret at blive hjulpen til Ret, skal Christofver Valkendorf enten betale Pengene eller erklære sig til Regeringsraadet om, hvorledes det forholder sig med den Sag, for at det paa Kongens Vegne kan give tilbørlig Besked, hvis der sker yderligere Anfordring. Sj. T. 18, 102 b. Orig.¹

— Forleningsbrev for Mester Hane Olborg, Boghandler i København, paa det Vikarie i Lunde Domkirke, som er ledigt efter afdøde M. Peder Hansen. Naar han ikke er forhindret ved nogen synderlig Bestilling, skal han residere ved Domkirken. Sk. R. 2, 87 b.

— Miss. til Kapitlet i Lund. Da Johan Taube, hvem By-mændene i Oreslef² By paaføre Trætte [angaaende Skellet] mellem deres By og Strø Sogn, som for største Delen tilhører ham alene, mener, at der i Landebogen i Kapitlet findes Besked om Marke- og Skovskellet mellem disse Byer, befales det Kapitlet at undersøge, hvad Besked der findes i Landebogen herom, og give Johan Taube det beskrevet under Kapitlets Segl. Udt. i Sk. T. 2, 142 b.

¹ Tr.: Nye dsk. Mag. I. 1727. ² Arnslöf, Gyngø H.

24. Nov. (Kbhvn.). Stadfæstelsesbrev paa Livstid for Knud Rasmussen i Vetved paa Kirkens Part af Korntienden af Vetved Sogn i Skanderup Birk, hvoraf der aarlig skal svares 3 Ørt. Rug, $3\frac{1}{2}$ Ørt. Byg og 3 Ørt Havre til Kirken. Udt. i Tb., S. 51 b.

25. Nov. (—). Ny Bestalling for Niels Pasche, der før nogen Tid siden blev antaget som Tømmermand paa Kroneborg og Frederiksborg Slotte af Kongens Fader, men efter dennes Død igen er bleven afskediget. Han skal have Tilsyn med Kronens Møller i Kroneborg og Frederiksborg Len og paa egen Bekostning holde dem i Stand med det Flikværk, som behøves. Han skal i aarlig Løn have 60 Dlr., en sædvanlig Hofklædning og fri Bolig eller Husleje i Stedet, alt at udrede af Tolden. Naar Kongen paalægger ham at lave noget nyt Arbejde, skal han have $\frac{1}{2}$ Dlr. i Dagløn om Dagen. Han maa ikke uden Kongens Tilladelse paatage sig noget fremmed Arbejde. Sj. R. 13, 214 b.

— Miss. til Envoldt Kruse. Denne Brevviser, Peder Ibsen, har berettet, at han i 20 Aar og mere har tjent Kongens Fader og Kongen som Byfoged og Tolder i Laugholm og i disse Aar haft stor Bekostning med at rejse til Rentekammeret for at forklare sit Regnskab og i andre Maader, ligesom ogsaa Kongens Folk, naar de ere rejste frem og tilbage gennem Byen, have fortræret meget hos ham, hvoraf han aldeles intet har ført til Udgift i sit Regnskab. Da han sidst gjorde Regnskab, er han bleven Kronen 140 Mk. 9 Sk. skyldig, dog har han siden fundet et dengang forlagt Brev af Kongens Fader, hvorved denne eftergav en Borger i Laugholm Christoffer Pedersen $13\frac{1}{2}$ Dlr. 1 Ort., som han var bleven Peder Ibsen skyldig i Sise, og han har nu, da han ingen aarlig Løn har haft som Tolder og Byfoged, begæret, at Kongen vil eftergive ham Restancen paa det sidste Regnskab, da den kun vil beløbe sig til lidt, naar de $13\frac{1}{2}$ Dlr. 1 Ort. blive trukne fra. Kongen har bevilget dette og befaler Envoldt Kruse at lade Peder Ibsen være utiltalt for Restancen og give ham endelig Kvittans for Regnskabet. Sj. T. 18, 103.

— Mageskifte mellem Fru Lisbet Friis til Berritgaard, Jacob Hvitfeldts Enke, og Kronen. F. og Sm. R. 2, 119 b. (Se Kr. Sk.)

— Aab. Brev om, at Thomas Vind, Herredsfoged i Onse Herred i Landskrone Len, maa være fri for Landgilde,

Ægt, Arbejde og anden Tynge af den Gaard, han bor i, saalænge han er Herredsfoged. Udt. i Sk. R. 2, 91.

25. Nov. (Nbhvn.) Aab. Brev om, at Hr. Hans Lauritsen, Sognepræst til Vindberg Sogn i Nørrehalland, indtil videre maa oppebære 3 Pd. Smør af Kronens Part af Smørtienden af Sibberup Sogn til sin Husholdnings Behov, kvit og frit. Sk. R. 2, 88.

— Miss. til M. Mogens Matsen, Superintendent i Skaane Stift, om at hjælpe Hr. Ture Nielsen til et Kald i Stiftet, naar der bliver et ledigt, dog skal alt gaa efter Ordinansen. Udt. i Sk. T. 2, 143.

— Aab. Brev om, at Karen, Enke efter Henrik Bang, forhen Borgemester i Middelfart, for denne ene Gang, uden Afgift, maa oppebære Halvparten af [Afgiften af] Kronens Korn-tiende af Asperup Sogn i Vendts Herred, som skal svares inden Fastelavn, da hendes afdøde Husbonde, der af Kongens Fader er bleven forlenet¹ med Halvparten af Afgiften af Kronens Korn-tiende af Asperup Sogn, som Dorritte, Hans Bangs Enke, har fæstet og aarlig svarer 10 $\frac{1}{2}$ Pd. Byg, 7 Pd. Rug og 7 Pd. Havre af, er død kort før Mortensdag. F. og Sm. R. 2, 49 b.

— Aab. Brev om, at Hans Bang, forhenværende Borgemester i Middelfart Hendrik Bangs Søn, indtil videre til Hjælp til sine Studeringer aarlig maa oppebære 5 Pd. Byg, som er Halvparten af den Afgift, der aarlig svares til Kronen af Middelfart By. F. og Sm. R. 2, 50.

26. Nov. (—). Miss. til Tolderne i Helsingør. Da Richardus Vederborn har berettet, at nogle fremmede Gesandter, der ere blevne udkvitterede, have gjort nogen Fortæring hos ham, skulle de gennemse indlagte Seddel, betale Richardus Vederborn, hvad ret og billigt kan være, og føre Beløbet til Udgift i Regnskabet. Sj. T. 18, 104.

— Aab. Brev om, at de Præster i Skaane, der alene have Sogne paa Landsbyerne og ikke ere Kanniker, Vikarer eller have noget andet Kald i Købstæderne, ikke maa bo udenfor deres Sogne. Sk. T. 2, 143. (Tr.: CCD. II. 598 f. Kirkehist. Saml. 3. Række II. 175 f.).

— Livsbrev for Mogens Jensen i Kolkur paa et til

¹ 14. Juni 1678.

Vrofve Kirke i Fiendts Herred liggende Stykke Eng, som Jørgen Skram, Embedsmand paa Hald, for nogen Tid siden har fæstet til ham, mod aarlig inden Fastelavn at evare 8 Sk. danske til Vrofve Kirke, saafremt han ikke vil have dette Brev forbrudt. J. R. 5, 209.

26. Nov. (Kbhvn.). Stadfæstelsesbrev paa Livstid for Hartvig Brun paa Kirkens Part af Korntienden af Vindum Sogn i Medelsom Herred, hvoraf der aarlig skal svares 9 Skpr. Rug, 3 Byskæpper Byg og 2 Tdr. Havre til Kirken. Udt. i Tb., S. 51 b.

— Stadfæstelsesbrev paa Livstid for Mogens Jensen i Koldkur paa Kirkens Part af Korntienden af Ressen Sogn, hvoraf der aarlig skal svares 9 Byskæpper Rug og 7 Byskæpper Byg til Kirken. Udt. i Tb., S. 51 b.

27. Nov. (—). Miss. til nedennævnte Lensmænd. Kongen har sendt sin Skibstømmermand N. N. til deres Len for at hugge Knæer og Indholt til Orlogeskibene og befaler dem at anvise ham Tømmeret og skaffe ham Hjælp til at fælde Træerne og føre dem ned til Ladestedet, saa Tømmeret kan være færdigt, naar Kongen sender Skibe for at føre det til Holmen. — Niels Kaas (Lekkinge), Christofver Valkendorf (Vordingborg) og Mourits Podesbusk (Jungshofvit) hver 50 Knæer og 40 Stykker Indholt; Erik Valkendorf (Høgstrup) 40 Knæer og 30 Stykker Indholt; Niels Friis (Nykebing) og Christofver Rosengaard (Aaleholm) hver 100 Knæer og 50 Stykker Indholt. Sj. T. 18, 104.

— Miss. til Fru Sophie Brahe, Otte Thotts Enke. Da hun har en Søn¹ hjemme, som nu med Tiden bliver stor, og Kongen, der var hendes afdøde Husbonde bevaagen med al Gunst, gerne vil have denne Søn hos sig blandt de gode Mænds Børn, der i Forvejen ere hos ham, anmodes hun om med det allerførste at sende Sønnen til Kongen. Kongen vil behandle ham saaledes, at baade hun og hans Venner skulle takke ham derfor. Sk. T. 2, 144.

— Miss. til Laurits Brockenhuus om at gøre Regnskab for Nyborg Slots Indkomst af Korn og andre Varer udover den ham tillagte Genant; han havde hidtil haft den afdøde Konges Brev² paa at maatte betale Indkomsten med Penge, men dette Brev

¹ Tage Thott. ² 26. April 1579.

opsagdes ham formedelst den store Mangel paa Korn og andre Varer. Udt. i F. og Sm. T. 2, 216.

28. Nov. (Åbbva.). Bestalling for Hans Nielsen, Borge-mester i Middelfart, som Tolder og Sisemester smøds. Han skal have 30 Dlr. i aarlig Løn af Tolden og maa fra 1. Maj eller naar Tienden derefter falder oppebære Halvparten af Kronens Korntiende af Asperup Sogn i Vendts Herred, som afdøde Borge-mester Henrik Bang har haft, uden Afgift. F. og Sm. R. 2, 50.

29. Nov. (—). Miss. til Tolderne i Helsingør. Kongen har skrevet¹ til Axel Gyldenstjerne, Statholder i Norge og Embedsmand paa Aggershus, at man med Opkrævningen af Told af adskillige Varer, som ud- og indføres i Norge, skal forholde sig ligesom her i Riget. Da han imidlertid ikke kan rette sig her-efter, fordi han ikke ved, hvormegit der tages i Told af hver Vare i Sundet, skulle de med det allerførste tilsende Regeringsraa-det en klar Fortegnelse af Rullebogen over, hvorledes og hvor højt Vin, Klæde og andre Købmandsvarer fortoldes i Sundet. Sj. T. 18, 105.

2. Dec. (—). Miss. til Rentemester Envold Kruse om at le-vere Kongens Trommeter Jacob Jurgen 100 gl. Dlr., som Kon-gen har bevilget at laane ham, tage Bevis derfor og siden afkorte et Beløb i hans aarlige Løn, indtil alle 100 Dlr. ere betalte. Sj. T. 18, 105 b.

— Miss. til samme om at betale Christian Machabeus, Forstander for Sorø Skole, 200 Tdr. Havre, 3 Mk. for hver Tønde. Udt. i Sj. T. 18, 106.

Miss. til Lauge Beck til Førsløf. Kronens Bønder i Tosterup i Mierløse Herred have klaget over, at deres Græs-gang i Overdrevet sammesteds med Tjørne- og Ellehugst, som de fra Arilds Tid have brugt til deres Gaarde, er bleven dem frahegnet og indgravet af de omkringliggende Byer, saa de nu ikke have saa megen Græsgang, at de kunne holde deres Kvæg derpaa og svare den Landgilde, deres Gaarde ere takserede til. Lauge Beck skal med det første lade undersøge, hvorledes det for-holder sig hermed, og siden meddele Regeringsraaderne det, for at de paa Kongens Vegne kunne forordne, hvad ret og billigt er. Sj. T. 18, 106.

¹ Se Norske Rigeregistr. III. 207.

2. Dec. (Åbavn). Miss. til nedennævnte Lensmænd. Kongen skrev for nogen Tid siden¹ til dem om at købe al den Havre, de kunde faa i deres Len, ligesaa al den Havre, Kirkerne i Lenet kunde have i Indkomst og i Forraad, og opbevare den indtil nærmere Ordre. Det befales dem nu straks at sende N Tønder Havre til København og selv fragte Skuder dertil. Det paalægges dem ingen Forsømmelighed at vise, da det er meget magtpaaliggende. — Corfvits Viffert [Kallundborg], Hack Ulfstand [Malmøhus] og Mandrup Parsberg [Skanderborg] hver 1000 Tdr.; Jørgen Brahe [Varberg], Caspar Markdaner [Koldinghus], Knud Brahe [Aarhusgaard] og Frandts Rantzau [Silkeborg] hver 500 Tdr. Sj. T. 18, 106 b.

— Stadfæstelsesbrev paa Livstid for Fru Rigitse Rosenkrantz, Giord Pedersens Enke, paa Kronens Part af Korntienden af Siønd² Sogn i Vor Herred, hvoraf der aarlig skal svares 6 Ørt. Rug, 5 Ørt. Byg og 5 Ørt. Havre til Kronen, og af Gaangsted Sogn, hvoraf der aarlig skal svares 4 Ørt. Rug, 5 Ørt. Byg og 6 $\frac{1}{2}$ Ørt. Havre til Kronen. Udt. i Tb., S. 51 b.

— Stadfæstelsesbrev paa Livstid for Ofve Ugerup paa Kronens Part af Korntienden af Østervrang Sogn i Giers Herred, hvoraf der aarlig skal svares 1 $\frac{1}{2}$ Pd. Rug og $\frac{1}{2}$ Pd. Byg. Udt. i Tb., S. 186 b.

3. Dec. (—). Miss. til Tolderne i Helsingør om af Tolden at betale Villincke, Johan von Deldens Enke, Borgerske i Helsingør, 1478 Dlr. 2 Mk. 12 $\frac{1}{2}$ Sk., som Kongen efter hendes Beretning endnu skylder hende for Vin, tage Kvittans derfor og lægge den ved Regnskabet. Sj. T. 18, 107.

— Bestalling for Peder Brun som Murmester paa Skanderborg Slot og tilliggende Gaarde og Huse med en aarlig Løn af 3³ Pd. Rug, 5 Pd. Malt, 1 Td. Smør og 30 Dlr. Han skal holde Slottet, Staldgaarden, Ladegaarden, Krogeret, Jægergaarden, Ryhe Jagthus og alle de andre Gaarde og Huse, som Lensmanden paa Skanderborg har i Befaling, i Stand med Murmesterarbejde, men skal der bygges noget nyt, skal der sluttes ny Kontrakt med ham derom. Han skal ingen Dagløn eller Underholdning have for sin egen Person, naar han arbejder, og skal selv skaffe sig Bolig, derimod vil Kongen give hans Murkarle og Kalkslagere Dagløn og

¹ 1. Marts 1591.² Søvind.³ I det følgende Brev til Mandrup Parsberg: 4 Pd. Rug.

Underholdning med Mad og Øl, naar de ere i Kongens Arbejde med ham. Hans Genant og Pension skal begynde med sidste Mikkelssdag. J. R. 5, 209 b.

3. Dec. (Kbhvn.). Miss. til Mandrup Parsberg. Da der ved Skanderborg Slot er Brug for en Murmester, som daglig kan være til Stede og udføre det Arbejde, der kan foresfalde paa Slottet, Jærgaarden, Krogergaarden, Ladegaarden og de under Slottet hørende Jagtgaarde og Huse, har Mandrup Parsberg paa Kongens Behag forhandlet med en, ved Navn Peder Brun, om at paatage sig dette Arbejde og er bleven enig med ham om hans Genant og Pension. Kongen bifalder den af Mandrup Parsberg lovede aarlige Pension og Genant, nemlig 4 Pd. Rug, 5 Pd. Malt, $\frac{1}{2}$ Td. Smør og 30 Dlr., og paalægger ham at paase, at Peder Brun udfører det ham i Kongens Bestalling paalagte Arbejde. J. T. 4, 273 b. K.

— Miss. til Chresten Skeel. Fru Birgitte Bøller til Orebygaard, Christoffer Gjøs Enke, har berettet, at der ikke hidtil er udlagt hende noget Vederlag for det Bol i Randeløf i Hadts Herred af hendes afdøde Husbondes Gods, som den afdøde Konge har ladet lægge under Aakier Slot, og derfor begæret at faa Bolet tilbage ligesom ogsaa den Landgilde, Kronen har oppebaaret deraf. Det befales ham at lade Fru Birgitte faa Bolet og levere hende den visse og uvisse Landgilde, der er oppebaaret af Bolet, medens det har ligget til Aakier Slot. J. T. 4, 274.

— Lignende Miss. til Nels Skram angaaende en Part i Aarup Mølle i Hollum¹ Herred og den deraf oppebaarne Landgilde. Udt. i J. T. 4, 274 b.

— Miss. til Rektor, Superintendenten, Doktorer, Magistre, menige Professorer samt det ganske Konsistorium ved Københavns Universitet. Hr. Hans Lauridsen, Kapellan ved Vor Frue Kirke i København, har i hoslagte Supplikats klaget over, at Sognepræsten ved Kirken M. Desiderius Foss forkorter ham hans Løn og anden tilbørlige Rettighed og desuden har tilføjet ham en stor Spot, idet han, da M. Hans's Datter for nogen Tid siden skulde vies i Frue Kirke, hvilken Vielse han havde lovet selv at forrette, alligevel i sit Sted har forordnet en Præst, som tidligere har været afsat fra sit Kald, til at forrette den, hvilket har medført, at M. Hans selv har maattet vie Datteren. De skulle med det aller-

¹ c: Hovibjerg.

første stævne Parterne i Rette for sig og enten bilægge alle Stridspunkterne i Mindelighed eller uden vidtløftig Forhaling dømme Parterne imellem, saa Kongen kan blive fri for videre Overløb. Orig. i Konsistoriets Arkiv, Pakke Nr. 166.¹

4. Ber. (Kbhvn.). Miss. til alle Provster og Kirkeværger for Landsbykirkerne i Skaane. Da de høj lærde ved Universitetet i København have klaget over, at der i Modstrid med Kongens Farfaders Fundats gøres dem Hinder paa den Rente, som de i Henhold til Fundatsen skulle oppebære af hver Landsbykirke i Skaane, idet nogle Adelige, der have erhvervet Jus patronatus til deres Sognekirker, dermed ville holde disse fri for at svare denne Rente, befales det strengelig alle Kirkeværger og alle andre, som have Kirker, der nævnes i Fundatsen, i Forsvar og ikke ved deres Jus patronatus billigen kunne holde disse fri, herefter i god Tid at betale de høj lærde den Rente af Kirkens Indkomst, som ved Kongens Farfaders Fundats er tillagt dem, og ligesaa udrede den Rente for dette Aar og de foregaaende Aar, som maatte restere hos nogen, saafremt de ikke selv ville staa til Rette for den Bekostning og Skade, som de høj lærde lide ved deres Forømmelighed. Det befales alle Lensmændene og Superintendenten at paase, at Universitetet aarlig i god Tid og uden Forhindring faar den Rente, som tilkommer det. Sk. T. 2, 145 b. Orig. i Konsistoriets Arkiv, Pakke 84.

— Ligelydende Miss. til Provster og Kirkeværger for Landsbykirkerne i Sjællands Stift. Sj. T. 18, 107. Orig.² i Konsistoriets Arkiv, Pakke 84.

— Ligelydende Miss. til Provster og Kirkeværger for Købstads- og Landsbykirker paa Laaland og Falster angaaende Universitetets Ret til den det ved Kong Christian III's Fundats³ for det hebraiske Professorat tillagte Afgift af disse Kirker. Orig. i Konsistoriets Arkiv, Pakke 84.

— Miss. til Axel Brahe, Embedsmand paa Odensegaard. For nogen Tid siden⁴ skrev Kongen til ham om at undersøge, hvorledes de 10 Personers Kost eller Kostpenge, som de i Henhold til Kongens Faders Fundats skulde have af Lensmanden paa Odensegaard og Rigens Kansler for den Korsang, de have holdt i St. Hans og Vor Frue Kirker, først var gaaet af Brug

¹ Tr.: Rørdam, Kbhvns Universitets Hist. 1637—1681. IV. 763 f. ² Tr.: Samtiden. S. 325 f.
³ 12. Juli 1557. ⁴ 16. Juni 1590

(»først var afkommen«), og om der ikke i det Sted var gjort anden Forordning eller sket anden Forhandling om disse Skolepersoners Underhold; hvis der ingen anden Ordning eller Forhandling var sket, skulde han fremdeles rette sig efter Kongens Faders Fundats og give de Skolepersoner Underhold eller Kostpenge, der tidligere have faaet saadan af Gaarden og ikke paa anden Maade ere forsørgede. Da Kongen nu har erfaret, at Underholdningen stadig forkortes og formenes disse Personer, befales det ham endnu engang nøje at undersøge, hvad Fundatsen paabyder og om der er gjort anden Forordning, og hvis det ikke er Tilfældet, fremdeles lade de i Fundatsen nævnte Skolepersoner faa Underholdning eller Kostpenge ligesom tidligere og føre det til Udgift i Regnskabet. Orig. (underskr. af N. Kaas, P. Munk, J. Rosenkrantz og H. Ulfstand) i Landsark. i Odense. Udt. i F. og Sm. T. 2, 216.

5. Dec. (Mbhv.). Miss. til Bispen i Fyens Stift om at give Sognepræsten Ordre til at meddele Knud Vønstermand til Findstrup, der for kort Tid siden er kommen i den Ulykke, at skyde en af sine Karle, det ham nægtede Alterens Sakramente, saasnart han har gjort sit Skriftemaal. F. og Sm. T. 2, 217. Orig. i Landsark. i Odense. (Tr.: Dsk. KL. II. 491 f.).

6. Dec. (—). Miss. til Albert Friis. Hoslagt sendes ham en Supplikats fra Indbyggerne i Ribe, hvori de klage over, at mange fremmede Tøffelmagere og Skomagere trodsigt begive sig ind i Byen og bruge deres Haandværk der imod de til Borgerne og Skomagerne af tidligere Konger givne Privilegier og Skraaer. Det befales ham at undersøge Sagen og paase, at der ikke af fremmede i nogen Maade gøres Skomagerne Forfang paa deres Haandværk og Næring imod deres Privilegier. J. T. 4, 274 b.

7. Dec. (—). Miss. til Tolderne i Helsingør om til Haldsted Klosters Bygning at købe 25,000 Astrag, naar der kommer saadanne til Sundet. Udt. i Sj. T. 18, 108.

— Miss. til Niels Parsberg. Kronens Bønder og Tjenere i Tune Hæred under Roskildegaard have klaget over, at de tiltales og forfølges af hans Foged, fordi de have siddet overhørigt og ikke efter Kongens Befaling gjort Holdtsægt i Køge, og have begæret at blive fri for denne Tiltale. Kongen har bevilget det for denne Gang, men Niels Parsberg skal paase, at der herefter ikke vises nogen Forsømmelse med Holdtsægt. Sj. T. 18, 108 b.

— Ekspektancebrev for Peder Lauritsen, Skolemester

i Malmø, paa det første ledige Kannikedsømme i Lunde Domkirke; tidligere udgivne Ekspektancebreve hermed dog uforkrænkede. Udt. i Sk. R. 2, 88 b.

7. Dec. (Kbhvn.). Miss. til Anders Thott. Staffen Olsen til Rogstrup, »vor Mand og Tjener«, og Hr. Rasmus Lauritsen, Sognepræst til Hasløf Sogn, have berettet, at Hr. Rasmus's Søn har beligget Staffen Olsens Datter, efter at de vare blevne trolovede, og af den Grund er bleven fængslet af Anders Thott. Endvidere have de begæret, at Kongen vil benaade Sønnen paa Livet og tillade, at han og den, han har beligget, maa komme sammen. Skønt baade Kallundborgrecessen¹ og Gaardarethen² noksom formelde, hvad Straf Hr. Rasmus's Søn burde lide, har Kongen dog skænket ham Livet og bevilget, at han og Staffen Olsens Datter maa komme i Ægteskab sammen, dog skal han enten straks betale Hospitalet i Laugholm 100 Dlr. eller sætte Hospitalsforstanderen nøjagtig Forvaring derfor. Sk. T. 2, 144 b.

— Miss. til Knud Grubbe om med det første at betale Joachim von Schenden 200 og nogle Daler, som han efter sit Gældsbrevs Lydelse skylder denne for Silketøj og andre Varer. Udt. i Sk. T. 2, 145.

— Miss. til Laurits Brockenhuus. Christoffer Rosengaard har berettet, at man i Nakskov har paagrebet en Anders Rasmussen, barnefødt i Odense, som har bekendt, at han har slaaet falske Markestykker og paa andet Aar er gaaet omkring med dem i Fyen, Langeland og Laaland. Da Anders Rasmussen har udlagt Mats Møller i Svendborg som den, der har lært ham Kunsten, skal Laurits Brockenhuus enten lade Mats Møller sættes i Fængsel eller lade ham sætte paalidelig Borgen for sig og siden lade ham staa sin Ret efter Loven. Udt. i F. og Sm. T. 2, 217.

— Miss. til Christoffer Rosengaard om efter Loven at lade den falske Møntmester i Nakskov rette, som en Tid lang er omgaaedes med Falskmøntneri paa Laaland, Langeland og Fyen, og alvorligt lade hans Bekendelse forhøre. Udt. i F. og Sm. T. 2, 232.

— Miss. til Oluf Daa, Peter Retz, Hans Dresselberg og Christian Friis. Kongen har for nogen Tid siden ladet aaben Befaling udgaa til dem om, at de i Anledning af Trætten mellem Jørgen Daa til Snedinge paa den ene og Mogens Bordtsen

¹ 21. Nov. 1576 § 12. ² 1583 § 18.

til Ousbye, Lagmand i Oslo i Norge, paa hans Hustrus¹ Vegne paa den anden Side om Inventarium, Løssøre, Skifte, Regnskab og andet efter Mogens Bordtsens Hustrus Moder² med det første skulde begive sig til København og enten bilægge Striden i Mindelighed eller dømme Parterne imellem. Da Udførelsen af denne Befaling er bleven forhalet i lang Tid og Mogens Bordtsen formedelst sin Bestilling i Norge ikke kan blive længere her nede, befales det dem enten at opsætte Sagen til efter Paaske eller udgive Stævning til at møde til samme Tid, saa Mogens Bordtsen uden at forsømme sin Bestilling enten selv kan møde til den Tid eller lade sine Fuldmægtige møde. Det paalægges dem bestemt at møde til den Tid, de udgive Stævning, og da udføre Kongens Befaling. Sj. T. 18, 108 b.

7. Dec. (Kbhvn.). Kgl. Beskærmelsesbrev for Anders Søfrensen, Raadmand i Ribe, hans Hustru, Børn, Folk og Gods, rørligt og urørligt, da der efter hans Beretning er Trætte mellem ham og Mourits Podebusk til Kjørup, Embedsmand paa Jungshofvit, og han, skønt han med Retten og Lovsens Tale agter at føre Trætten til Ende, er bange for, at han alligevel skal blive overfalden med Hug eller Slag af Mourits Podebusk og hans Folk. Alle, der ville tiltale ham, skulle tiltale ham med Lov og Ret for hans tilberlige Dommere, ligesom han ogsaa selv skal forholde sig fredelig mod alle. J. R. 5, 210 b.

— Miss. til Borgemestre og Raad i Ribe. Anders Søfrensen, Raadmand i Ribe, har berettet, at Mourits Podebusk til Kjørup offentlig paa Tinge og paa Raadhuset har udakældt ham og sigtet ham paa hans Ære, gode Rygte og Navn for nogle falske Breve, som Anders Søfrensen skulde have ladet føre i Holland, hvilket imidlertid ikke forholder sig saaledes, ja Mourits Podebusk skal endog have forbudt dem at lade ham sidde i Raad og Ret med dem eller at lade ham komme i nogen ærlig Forsamling, skønt han ingen nøjagtige Breve eller Beviser har ført i Rette, ej heller lovlig til Tinge har forfulgt Anders Søfrensen, for at han burde være den, han er sigtet for. Da de ikke destomindre ikke have villet tilstede ham at søge Raadstuen eller at sidde i Dom og Ret med dem, førend han har fralagt sig disse Beskyldninger, har han nu begæret at blive hjulpen til Ret. Efterdi Anders Søfrensen

¹ Anne Stygge Ejlerudatter.

² Salome Daa Ejler Hansen Stygger.

endnu ikke er lovlig overbevist om nogen uærlig Sag og der ej heller er overgaaet ham nogen endelig Dom paa de Steder, det burde sig, hvorfor han skulde træde tilbage fra sit Embede eller bortvises fra nogen ærlig Forsamling, befales det dem herefter at lade ham søge Raadstue, Ting og Stævne og sidde i Dom og Ret og anden ærlig Forsamling sammen med dem og ej at gøre ham nogen Hinder i hans Embede eller paa anden Maade, førend Sagen er bleven anderledes paakendt og han for sine tilbørlige Dommere er bleven lovlig overbevist om uærlige Stykker og Falskhed. J. T. 4, 275.¹

7. Dec. (Mbhvn.). Oprejsningsbrev for Niels Skram, Embedsmand paa Dronningborg, i en Sag mod et Kvindfolk i Randers, der for nogen Tid siden har faaet et Barn med sit Næstsøskendebarn, hvilket Barn siden er ombragt; Sagen, der bør forfølges ved Sandemænd, er imidlertid formedelst forskellige indfaldne Forhindringer bleven fortiet og ikke forfulgt i rette Tid. Han maa nu begynde den og lade den forfølge, som om den nylig var sket. J. R. 5, 211.

— Miss. til Nels Skram. Da Kongen nu har givet ham Oprejsning i den Sag om det Barn, som Inger Pedersdatter i Randers skal have avlet med sit Næstsøskendebarn, befales det ham at lade Sagen forfølge til Lovsens Ende og ikke paa nogen Maade se gennem Fingre med nogen. J. T. 4, 276.

— Aab. Brev om, at Kongen, der for nogen Tid siden² gav M. Erasmus Heitman, Ærkedegn i Ribe Kapitel, aabent Brev om, at den af Herredsfogden og Herredsskriveren i Hviding Herred mod ham givne Lov for Kirkepenge ikke skal komme ham til Skade paa hans gode Navn og Rygte, nu har bragt i Erfaring, at nævnte Herredsfogeds og Herredsskrivers Brodersøn, Hans Pedersen i Brøns, ogsaa har givet en Lov mod M. Erasmus Heitman og hans Skudsmaal ind for hans tilbørlige Dommere, og at endvidere 5 Ransnævninger i Hviding Herred og 3 Nævninger i Gram Herred have svoret M. Erasmus Ran over for nogle forseglede Høyrup Kirkepenge imod Kirkens Bog og hans Skudsmaal. Da dette strider mod Kongens ovennævnte aabne Brev og mod det af Kongens Fader til M. Erasmus givne Beskærmelsesbrev³, har Kongen bevilget, at Hans Pedersens Lov og de ovennævnte Ransnævningers og Nær-

¹ Tr.: Saml. t. Jydsk Hist. og Topogr. I. 250f. ² Se ovfr. S. 663. ³ s. Jani 1584.

ningers Ed ikke skulle komme M. Erasmus Heitman til nogen Skade paa hans Ære, gode Navn og Rygte, saalænge der ikke er gaaet Dom i Sagen. J. R. 5, 211 b.

7. Dec. (Åbhvn.). Aab. Brev om, at Fru Marren Jul til Langting, Erik Rosenkrantz's Enke, der for nogen Tid siden har fæstet Kronens Korntiende af Eigsing og Haderup Sogne i Ginding Herred for en aarlig Kornafgift, indtil videre maa give Penge i Stedet for Kornafgiften, 1 Dlr. for hver smal Td. Rug eller Byg og $\frac{1}{2}$ Dlr. for hver Td. Havre, at betale senest inden Fastelavn til Lensmanden paa Lundenes, saafremt hun ikke vil have Fæstebrevet forbrudt. J. R. 5, 212 b.

— Miss. til Erik Lange. Hoslagt sendes ham en Supplikats fra denne Brevviser, Hans Møller i Hamborg, hvori denne højlig klager over, at skønt Erik Lange selv med sine Folk og Heste en Tid lang har ligget i Herberg hos ham i Hamborg, hvorved han har sat al sin Velfærd til og er kommen i den yderste Fattigdom, og ved sin Afrejse har givet ham sin Haandskrift paa straks efter at ville betale ham de 1600 Dlr., han er kommen til at skyldte ham, har han dog intet faaet, men er bleven holdt hen med Breve og tomme Løfter. Han har nu anmodet om at blive hjulpen til Ret og har faaet Forskrift fra Borgemestre og Raad i Hamborg desangaaende. Det befales Erik Lange at rette sig selv heri og betale Hans Møller Pengene, saa Kongen kan blive fri for videre Overløb. J. T. 4, 275 b.

8. Dec. (—). Miss. til Tolderen i Korsør. Da Kongen har bragt i Erfaring, at Lybske, Rostockere, Wismarske og andre fremmede, der ville besejle Havne under Norge med deres Gods, efter at have faaet Toldsedler af ham alligevel understaa sig til at opskibe, nogle mindre, andre mere, end de have fortoldet, skal han herefter, naar han giver saadanne fremmede Toldsedler, specificere, hvor meget og hvad enhver har inde, for at man bestemt kan erfare, om de, naar de komme til Norge, opskibe mere eller mindre, og forebygge, at Kronens Told forkortes. Sj. T. 18, 109 b.

— Lignende Miss. til Tolderen i Nyborg. Udt. i Sj. T. 18, 109 b.

— Miss. til Pouel Hvitfeldt. Kongen bifalder hans Skrivelse om den Tegllade og Ovn, hvorom Kongen tidligere har tilskrevet ham, og befaler ham i Vinter og mens det er Føre at lade køre

og slæbe saa meget Ved sammen som muligt og lægge det lige udenfor Byen, hvor Teglladen og Ovnen bekvemtest kan bygges. Ligeledes skal han lade samle saa mange Kampesten som muligt til Grundvolden i Muren, saa haade Ved og Sten kunne være til Stede, naar Kongen til Foraaret begynder at brænde Sten til den Mur, som skal opføres ved Byen. Sk. T. 2, 145.

8. Dec. (Mbhv.). Aab. Brev, hvorved Kongen giver Bertel Mickelsen og Jens Pedersen i Vinnerup, Niels Buskouf i Østerskouf, Jens Jensen, Pouel Adtsersen og Jens Bertelsen i Hesselskouf¹, Søfren Pedersen i Aalle, Tomis Pedersen i Damsgaard, Niels Ipsen i Skoufleding², Jep Mickelsen i Buling, Peder Christensen, Erik Bertelsen, Jep Nielsen og Niels Bertelsen i Saal, Tygge Mickelsen og Simen Jensen i Giedil, Peder Søfrensen i Aal og Anders Matsen i Saal, der paa Viborg Landsting ere dømte nederfældige for et Vidnesbyrd, som de paa Ginding Herredating have aflagt mod Timme Rosenkrantz til Ryhafve om 3 Stykker Jord, der skulle være opbrudte, siden Timme Rosenkrantz kom til Ryhafve, deres Mandh elg igen, da de nu have stillet baade deres Herskab og Sagvolderen tilfreds. J. R. 5, 213.

— Miss. til Peder Gyldenstjerne. I Anledning af hans Meddelelse om, at han nu til førstkommende Omslag vil betale 3500 Dlr. til Kongens forordnede ved Omslaget og formener ikke at skyldte mere paa Rentekammeret, tilkendegives ham, at Kongen er tilfreds med, at han nu uden Forhaling betaler disse Penge, men da han endnu refter med uforklaret Regnskab baade for Afgift og for Mad- og Pengeskatter, oppebaarne i nogle Aar i hans Len, befales det ham med det allerførste at sende sin Skriver til København for en Gang for alle at gøre Regnskabet klart paa Rentekammeret, saa Kongen kan faa at vide, hvad han skylder, og vide i andre Maader at rette sig derefter. J. T. 4, 276 b.

9. Dec. (—). Miss. til Rentemester Envold Kruse. Da Geert Rantzau, Embedsmand paa Flensborghus, ikke kan faa Kvittans paa sit Regnskab af Kroneborg Len, fordi der ingen Breve ere blevne udstedte om, at Kongens Fader eftergav Bønderne i Kroneborg Len de i Aarene 1584 og 1587 paabudte Pengeskatter, befales det herved Envold Kruse at give Geert Rantzau endelig Kvit-

¹ Vistnok Hasselholt, Sai Sogn.

² Skovind.

tans, saafremt der ikke findes andre Mangler i Regnskabet; da Pengeskatterne ere blevne eftergivne Bønderne. Sj. T. 18, 110.

9. Dec. (Kbhvn.). Miss. til Hans Lindenov og Kapitlet i Viborg. Jørgen Friis, Landsdommer i Nørrejylland, har berettet, at der paaføres ham Trætte paa noget Kronens Gods i Liussagaardts Herred, kaldet Nørre- og Sønder-Knudstrup, som han er forlenet med som Landsdommer, og at Brevene, hvormed Godset skal forsvares, staa under Forsegling blandt andre Viborg Stifts Breve paa Kapitlet, saa han ikke kan komme til dem. Da Jørgen Skram, Embedsmand paa Hald, formedelst Livsavaghed ikke selv kan være til Stede, skulle de i Forening undersøge blandt Stiftets Breve, om der findes Breve vedrørende fornævnte Ejendom, og levere Jørgen Friis disse mod Reversal for, at de skulle blive leverede ufordærvede tilbage efter Benyttelsen. J. T. 4, 277. K.

10. Dec. (—). Kvittans til Toldere og Toldskrivere i Helsingør paa 2517 Rosenobler, 12 Dobbeltdukater, 70 Dobbeltmilreiser, 71 Engelotter, 19 ungarske Gylden, 203 Goltgylden og 14,500 gl. Dlr., som de have indbetalt siden 1. Maj 1591, og paa 200 Rosenobler, som de for 2 Aar, fra Paaske 1590 til Paaske 1592, have oppebaaret af Kompagniet i Lunden for Sejladsen nord om Norge til Rusland. Udt. i Sj. R. 13, 215 b.

— Nyt Forleningsbrev for Jørgen Ernst Worm paa Tyrreby Gaard og Len, som han nu selv har i Værge. Han skal, fra 1. Maj 1591 at regne, svare 300 gl. Dlr. i aarlig Afgift af den visse og uvisse Rente og paa egen Bekostning og Risiko indbetale dem i Rentekammeret samt tjene Riget med 4 geruste Heste. Sj. R. 13, 216.

— Aab. Brev, hvorved Rentemester Ennevoldt Kruses Løn, fra 1. Juli 1589 at regne, forhøjes med 500 gl. Dlr. aarlig, indtil han kan blive aflagt med et Kronens Len. Sj. R. 13, 217 b.

— Miss. til Lensmændene¹ over hele Riget om at paase, at der 31. Jan., 1. og 2. Febr., paa hvilke Dage der skal holdes Bededage, ikke holdes Ting, Stævne eller anden verdslig Forsamling, og at Bededagene holdes med kristelig Andagt og Alvorlighed. Sj. T. 18, 110.

— Miss. til Landsdommerne om det samme. Udt. i Sj. T. 18, 111 b.

¹ De opregnes alle med deres Len.

10. Dec. (Kbhvn.). Kgl. Beskærmelsesbrev for Rasmus Rasmussen i Toftlundt, der for nogen Tid siden har fæstet en Gaard af Albridt Friis, Embedsmand paa Riberhus, men, da der paahænger ham nogle Sager, hvori der ikke er gaaet Dom, er bange for, at der skal gøres ham Hinder paa Gaarden af hans Modparter, og at han ikke i Sikkerhed skal kunne forfølge Sagerne til Rettens og Lovsens Ende. Alle, der ville tiltale ham, skulle gøre det med Lov og Ret for hans tilbørlige Dommere. J. R. 5, 213 b.

— Stadfæstelsesbrev paa Livstid for Frederik Munk til Oxevang paa Kirkens Part af Korntienden af Tierrebierg Sogn i Skadts Herred, hvoraf der aarlig skal svares 12 Ørt. Rug og 6 Ørt. Byg til Kirken. Udt. i Tb., S. 52.

11. Dec. (—). Miss. til Mogens Gjæe til Bremmersvoldt om til Byggeriet paa Nykøbing Slot at laane Kongen de gotlandske hugne Sten, som han har liggende ved sin Gaard. Udt. i F. og Sm. T. 2, 218.

13. Dec. (—). Miss. til Rentemester Envold Kruse om, at Kongen har eftergivet Johan Urne til Valsø det første Aars Afgift, 350 Dlr., af Sundmør Len i Norge, hvorfor Envold Kruse skal give ham Kvittans derfor. Sj. T. 18, 112.

— Miss. til nedennævnte Købstæder om at modtage nogle Baadsmænd i Borgeleje til dem, der allerede ere forskrevne did: Aalborg 10; Nykøbing 4; Skagen 3; Aarhus, Ringkøbing, Randers og Thisted hver 2; Hobro, Holstebro. Hjørring, Lemvig og Skive hver 1; Odense 10; Kerteminde 3; Faaborg 2; Bogense og Aasens hver 1; Nakskov 6; Stubbekøbing 2; Maribo og Nykøbing hver 1; Skelskør 3; Slagelse, Næstved, Ringsted og Køge hver 2; Roskilde 1; Malmø 10; Landskrone 4; Halmsted 3; Lund, Falsterbo med Skanør, Væ. Aahus, Sølvitsborg, Auskær, Lykaa, Ysted, Helsingborg og Ronneby hver 2; Trelleborg, Laugholm og Sømmershavn hver 1. Sj. T. 18, 112.

— Miss. til Fru Giærvæl Fadersdatter. Da Kronens Bønder i Hørby Len i Skaane have klaget over, at de, naar nogle af Kongens Folk enten med Pasbord eller paa anden Maade rejse derigennem til Blekinge, beaværes meget med at befordre og underholde disse uden at maatte faa nogen Hjælp af Kronens Bønder i Froste Herred, som hun er forlenet med, befales det hende at give Ordre til, at naar Kongens Folk komme der til Herredet, skulle de ligesaa vel have Befordring med Vogne

og andet dér som i Hørby Len, for at Bønderne i dette Len ikke skulle have al Besværingen og blive helt ødelagte. Sk. T. 2, 147.

13. Dec. (Mbhv.). Forleningsbrev for Jens Mogenssen til Sindinggaard, kgl. Sekretær, paa Provstiet paa Tyrholm, som nu er ledigt efter afdøde Erik Dresselberg, kvit og frit. Han skal gøre deraf ligesom hans Formand. J. R. 5, 214 b.

— Aab. Brev om, at Jep Boring, der har berettet, at Herredsfogden i Hviding Herred i Haderslevhus Len, Anders Nielsen i Halvevad, for nogen Tid siden har givet en Lov mod ham, hvorved han hindres i at udføre baade sin Husbondes og sine egne Sager til Ende med Retten og Lovsens Tale, herefter, ligesom tidligere, maa staa og gaa i Lov og Tov og søge Lav og Gildeshus med gilde Mænd og gæve og uanset samme Lov som en fri og frels Mand lovlig forfølge baade sin Husbondes og sine egne Sager til Ende, indtil der gaar endelig Dom i Hovedsagen paa den almindelige Landdag i Hertugdømmet Slesvig. J. R. 5, 215.

— Miss. til Bispen i Aarhus. Denne Brevviser, Nels Torup, har berettet, at der i Saubro Herred i Aarhus Stift er et Præstekald ledigt, ved Navn Lading, Saubro og Farup Sogne, og at der er 3 Ansøgere (»competitores«) dertil, Nels Bramstrup, Jens Knudsen og Nels Torup. Efterat Bispen havde ladet dem alle tre prædike i Sognene i Overværelse af Provsten, have Sognemændene udbedt sig Betænkningstid med Hensyn til Valget til den 4. Søndag derefter, paa hvilken Dag de ere mødte sammen med Provsten. Her have da Sognemændene i Lading og Saubro Sogne, der ere Hovedsognene, sammen med Provsten kaldet Nels Torup til Sognepræst, men Sognemændene i Farup Sogn, der er det mindste af Sognene, og hvori de fleste ere Kronens Tjenere, samt nogle af Kronens Tjenere i Lading Sogn have ikke yillet give ham Kald, da det, som han mener at kunne bevise med Tingsvidner, er forbudt dem af Lensmanden i Saubro Herred Thomas Fastis Foged, og de have i Stedet valgt Jens Knudsen til Sognepræst for at forhindre Nels Torups Kald, skønt de ingen »lasterlig« Beskyldning have mod ham hverken med Hensyn til Levnet eller Lære. Da Nels Torup har begæret at blive hjulpen til Ret og at blive befordret til Sognene, hvis han kan blive kendt duelig af Bispen, befæles det denne at undersøge Sagen og, hvis Nels Torup har faaet saa lovligt Kald, som han mener, og kan kendes duelig til Embedet, da ordinere

ham og befale Sognemændene i de 3 Sogne at antage ham som Sognepræst, dog skal alt gaa efter Ordinansen. J. T. 4, 277 b. K.

13. Dec. (Kbhvn.). Miss. til Chresten Skeel om, at Bønderne i Hadts Herred maa give Penge i Stedet for deres Kornlandgilde, saaledes som Kornet gælder og deres Løjlighed bedst kan taale det. Udt. i J. T. 4, 278 b.

15. Dec. (—). Aab. Brev om, at Christoffer Valkendorf, der ved sin Forlening med Vordingborg Slot har faaet bevilget al Avlen og Affødningen til Slottets Ladegaard for en aarlig Afgift af 10 Læster Korn, Halvdelen Rug og Halvdelen Byg, maa være fri for et Aars Afgift, da Kornet til Ladegaarden i nogle Aar har slåget sig, saa han ikke godt kan udrede denne Afgift. Endvidere bevilges, at han herefter indtil videre maa beholde Avlen og Affødningen til Ladegaarden for en aarlig Afgift af 6 Læster Korn, halvt Rug og halvt Byg, som han skal føre til Indtægt i Vordingborg Slots Regnskab. Hvis Ladegaardsmarken slager sig og Kornet misvokser, maa han give 1 gl. Dlr. i Stedet for hver Td. Rug eller Byg. Sj. R. 13, 218.

— Bestalling for Daniel Hogenvaldt som Bartskeer. Han skal lade sig bruge, hvor Kongen behøver hans Tjeneste, og være forpligtet til altid at have Medicin og andet, som en god Bartskeer har Brug for, beredt. Han skal, fra den N¹ Juli dette Aar at regne, have 60 Dlr. i aarlig Løn og 7 Dlr. om Maaneden i Kostpenge. Sj. R. 13, 219 b.

— Livsbrev for M. Laufrits Pedersen, der i nogle Aar har ladet sig bruge ved Hove og undervist Kongens Søstre i Læsning og Skrivning, men nu er saa gammel og svag, at han maa høre op med saadan daglig Tjeneste, paa den aarlige Pension, han hidtil har haft. Sj. R. 13, 220 b.

— Miss. til Tolderne i Helsingør om at betale Johan Buhert, Borger sammesteds, 7 Amer Vineddike og 1 Ame Vintint, som han har ladet indlevere i Kongens Kælder paa Kroneborg, og føre det til Udgift i deres Regnskab. Orig. Udt. i Sj. T. 18, 113.

— Miss. til Rentemester Envold Kruse om at betale denne Brevviser Jonas Einarus, der i 3 Aar har forestaaet Skulholt Skole, men nu efter Landsens Brug maa fratræde den, 30 Dlr.,

¹ Datoen er ikke angivet i Sj. R.

da han ikke er bleven aflagt med et Kald og derfor har ansøgt Kongen om Hjælp til at fortsætte sine Studier. Sj. T. 18, 113. Kopi (Bil. til Rentemesterregnsk.).

16. Dec. (Nbhvn.). Aab. Brev om, at Kierstinne Jacobsdatter i Gaufnsøemagle¹ maa være fri for Landgilde, Ægt og Arbejde af Gaarden i et Aars Tid. Udt. i Sj. R. 13, 221.

— Aab. Brev om, at Hans Oelsen i Indtelef, som nu er beskikket til at tilsige Bønderne til at befordre Kongens Folk og Gods, der kommer den Vej, og af den Grund maa forsømme sin egen Næring meget, indtil videre maa være fri for Landgilde, Ægt, Arbejde og anden Besværing af sin Gaard. F. og Sm. R. 2, 51.

— Stadfæstelsesbrev paa Livstid for Laurits Friis paa Kronens Part af Korntienden af Sæbye Sogn i Giern Herred, hvoraf der aarlig skal svares 1½ Ørt. Rug, 2 Ørt. Byg og 1½ Ørt. Havre til Kronen. Udt. i Tb., S. 52.

— Stadfæstelsesbrev paa Livstid for Hendrik Bild i Vester Hassing Hovgaard paa Kronens Part af Korntienden af Vester Hassing Sogn, hvoraf der aarlig skal svares 8 Pd. Rug, 10 Pd. Byg og ½ Pd. Havre til Kronen. Udt. i Tb., S. 52.

17. Dec. (—). Aab. Brev, hvorved Kongen indtil videre forhøjer den Phocas Saphroski af Kongens Fader bevilgede² aarlige Løn med 50 Dlr. og Foder og Maal paa 2 Heste, da Phocas Saphroski har tjent ham til Behag siden Kongens Faders Død. Forhøjelsen skal regnes fra 1. Maj dette Aar. Sj. R. 13, 221 b.

— Miss. til Cresten Skeel om, at Bønderne i Ringe og Føllinge³ Sogne, hvis Korn formedelst den store Tørke har slået sig meget for dem, maa give Penge i Stedet for Kornlandgilden, saaledes som Kornet gælder og deres Lejlighed bedst kan taale det. Udt. i J. T. 4, 278 b.

— Stadfæstelsesbrev paa Livstid for Johan Rud paa Kronens Part af Korntienden af Volstrup og Hørbye Sogne i Børlum Herred, hvoraf der aarlig skal svares 6 Pd. Rug, 6 Pd. Byg og 3½ Pd. Havre til Kronen, dog maa han give Penge i Stedet for Kornet. Udt. i Tb., S. 52.

21. Dec. (—). Miss. til nedennævnte Lensmænd, Toldere, Byfogder, Købstæder og Sisemestre om straks uden al Forhaling og Undskyldning at forklare deres Regnskaber og be-

¹ Gaudesemagle, Sømme H. ² 6. Febr. 1587. ³ Følling, Tyreting H.

tale deres Restancer og Bykatter, da Kongen, hvem Betalingen er meget magtpaaliggende, vil se sig forarsaget til at forfølge dem med den højeste Ret, hvis de, ligesom tidligere, vise sig forsamme-lige. Hvis nogle restere med noget fra Tiden før Envold Kruses Overtagelse af Rentekammeret, skulle de samtidig en Gang for alle forklare og afbetale det. — Restancer hos Lensmænd: Christofver Valkendorf (Vordingborg) med Lensregnskabet fra 1. Maj 1590 til 1. Maj 1591 og med Stiftets Regnskab fra 1. Maj 1589 til 1. Maj 1591; Christofver Pax (Holbæk) med Stiftets Regnskab fra 1. Maj 1589 til 1. Maj 1591, hvis han desuden er Kongen noget Regnskab skyldig, skal han ogsaa fremkomme med det; Christian Friis (Andtvorskouf) med 265½ Dlr. 2 Sk. 5 Pend. af Lensregnskabet fra 1. Maj 1590 til 1. Maj 1591; Laurits Brockenhuus (Nyborg) med Lensregnskabet fra 1. Maj 1590 til 1. Maj 1591 og med Stiftets Regnskab fra 1. Maj 1589 til 1. Maj 1591; Frandts Rantzau (Silke-borg) med 732½ Dlr. 12½ Sk. 1 Alb., som nu gaar, af Lens-regnskabet fra 1. Maj 1590 til 1. Maj 1591; Johan Rud (Beufing) med Lensregnskabet fra 1. Maj 1589 til 1. Maj 1591; Caspar Mark-daner (Koldinghus) med 131½ Dlr. 1 Ort 7½ Sk. 1 Alb. af Lens-regnskabet fra 1. Maj 1590 til 1. Maj 1591; Ludvig Munk Oelsen (Ørum) med Regnskab og Besked for Afgiften af Lenet fra 1. Maj 1589 til 1. Maj 1591; sidste Gang gjorde han Rede for Afgiften fra 1. Maj 1583 til 1. Maj 1584, for hvilket Aar den efter Kongens Bevilling¹ kun var 800 Dlr., siden den Tid har han aarlig kun be-talt paa Regnskab; endvidere resterer han med Stiftets Indkomst for samme Tid; Hendrik Belov (Skivehus) med Afgiften, 300 Dlr. aarlig, af Lenet fra 1. Maj 1589 til 1. Maj 1591, og med Regn-skabet for det uvisse og Stiftets Indkomst for samme Tid; Hendrik Gyldenstjerne med Afgiften af Han Herred, 400 Dlr. aarlig, af Vilstedt By 100 Dlr. aarlig, af Hals Birk 50 Dlr. aarlig og med Regnskabet for den gejstlige Indkomst, alt for Tiden fra 1. Maj 1589 til 1. Maj 1591; Jacob Høg (Kronens Gods i Giellof Herred i Drotningborg Len) med Afgiften af Godset, 50 Dlr. aarlig, fra 1. Maj 1589 til 1. Maj 1591; Erik Lykke til Skoufgaard (Kronens Gods i Brøst² Sogn i Han Herred) med Afgiften, 24 Dlr. aarlig, fra 1. Maj 1590 til 1. Maj 1591; Steen Brahe (Helsingborg) med 201½ Dlr. 5 Sk. 3½ Pend. af Regnskabet fra 1. Maj 1590 til

¹ 15. Sept. 1583. ² Brøvet, Ø. Han H.

1. Maj 1591; Anders Thott (Laugholm) med Afgift og Regnskab fra 1. Maj 1589 til 1. Maj 1591; Peder Brahe (Sølvitsborg) med Afgiften, 400 Dlr. aarlig, fra 1. Maj 1590 til 1. Maj 1591; Hans Spegel (Gladtsaxe) med Stiftets Regnskab fra 1. Maj 1589 til 1. Maj 1591; Henrik Gyldenstjerne (Bahus) med 1290 Dlr. 13 $\frac{1}{2}$ Sk. 1 Alb. af hans Afgift og Regnskab fra 1. Maj 1589 til 1. Maj 1590, med Afgiften og Regnskabet for den uvisse Rente fra 1. Maj 1590 til 1. Maj 1591 og med uforklaret Mandtalsregister paa Frøkenskatten til Pinsedag 1589; Axel Gyldenstjerne (Aggershus) med uforklaret Regnskab fra 1. Maj 1589 til 1. Maj 1591 og det, han bliver skyldig derpaa ud over det, han til forskellige Tider har leveret paa Regnskab; Hans Pedersen (Nøedenes og Raabygdellaggen) med 214 Dlr. 27 $\frac{1}{2}$ Sk. 5 $\frac{1}{2}$ Pend. af Afgift og Regnskab fra Mikkelssdag 1589 til Mikkelssdag 1590 og med Afgift og Regnskab fra Mikkelssdag 1590 til Mikkelssdag 1591; Fru Doritte Jul (Oenssøn Len) med Afgiften, 50 Dlr., fra St. Hans Dag 1590 til St. Hans Dag 1591; Frederik Lange (Tønsbiørg) med Regnskab for Kronens Told og anden Rettighed fra St. Hans Dag 1589 til St. Hans Dag 1591; Lodvig Munk til Nørlundt (Trondhjemgaard) med 505 $\frac{1}{2}$ Dlr. 4 $\frac{1}{2}$ Sk. danske af Afgift og Regnskab fra 1. Maj 1590 til 1. Maj 1591; Christoffer Rosengaard (Svinsund) med Regnskab for Kronens Told og anden Rettighed fra 1. Maj 1589 til 1. Maj 1591; Hans Offessen (Backe Kloster) med Afgiften, 50 Dlr. aarlig, fra 1. Maj 1589 til 1. Maj 1591. — Restancer af Købstædernes Byskatter til Mortensdag: København for 1590 og 1591; Køge 1591; Storeheddinge 1591; Præstø 1590—91; Skelskør 1591; Næstved 1591; Nykøbing i Odts Herred 1591; Helsingør 1589—91; Stege 1591; Slagelse 1589—91; Nyborg 1589—91; Svendborg 1591; Odense 1590—91; Faaborg 1589—91; Bogenæs 1589—91; Assens 1589—91; Kerteminde 1590—91; Nysted 1591; Saxkøbing 1591; Nykøbing 1591; Stubbekøbing 1591; Rudkøbing 1591; Kolding 1590—91; Horsens 1589—91; Vejle 1589—91; Æbeltoft 1589—91; Ringkøbing 1591; Holstebro 1589—91; Hobro 1590—91; Aalborg 1591; Thisted 1591; Sæby 1591; Hjørring 1590—91; Grenaa 1591; Nykøbing 1591; Aarhus 1591; Viborg 1589—91; Malmø 1589—91; Trelleborg 1589—91; Landskrone 1589—91; Lund 1589—91; Helsingborg 1589—91; Sømmershavn 1591; Væ 1591; Lykaa 1589—91; Aahus 1591; Ronneby 1590—91; Auskær 1589—91; Falkenberg 1591; Elleholm 1589—91. — Restancer hos Toldere,

Sisemestre og Byfogder: Rasmus Søfrensen, Tolder i Køge, med Regnskabet siden 24. Okt. 1590, da han sidst gjorde Regnskab og blev $4\frac{1}{2}$ Dlr. $12\frac{1}{2}$ Sk. 1 Alb. skyldig; Jens Nielsen, Byfoged sammesteds, med Regnskabet siden 14. Jan. 1590, da han sidst gjorde Regnskab og blev $22\frac{1}{2}$ Dlr. $15\frac{1}{2}$ Sk. $2\frac{1}{2}$ Pend. skyldig; Niels Jensen, Byfoged i Præstø, med Regnskabet, siden han fik Befalingen; Peder Tønnesen, Byfoged i Kallundborg, med Regnskabet siden 11. Marts 1589; Søfren Matsen, Byfoged i Vordingborg, med Regnskabet, siden han fik Befalingen; Hans Jacobsen, Sisemester i Skelskør, med Regnskabet siden 1. Maj 1589; Søfren Lauritsen, Byfoged sammesteds, med Regnskabet, siden han fik Befalingen; Byfogden i Slangerup med Regnskabet for nogle Aar; Hieronymus Hansen, Byfoged i Nykøbing i Odts Herred, med Regnskabet for nogle Aar; Otto Hansen, forhen Sisemester i Næstved, med uforklaret Regnskab til hans Død Fastelavn 1590; Anders Nielsen, Sisemester sammesteds, med Regnskabet fra Fastelavn 1590; Byfogden sammesteds med Regnskabet for nogle Aar; Claus Pedersen, Byfoged i Ringsted, med Regnskabet siden Mikkelsdag 1590, da han fik Befalingen; Byfogden i Korsør med Regnskabet for nogle Aar; Havnefogden i Jungshofvits Len med Regnskabet for nogle Aar; Tolderne og Byfogden i Stege med deres Regnskaber for 2 Aar; Bertel Eriksen, Byfoged i Nyborg, med Regnskabet siden 1. Maj 1590; Sisemesteren i Svendborg med Regnskabet for nogle Aar; Laurits Paaske, Byfoged i Odense, med Regnskabet for nogle Aar; Mickel Rafn, forhen Byfoged i Faaborg, med 29 Dlr. af hans Regnskab fra Juledag 1582 til 25. Aug. 1585, da han blev Befalingen kvit, hans Regnskab blev overgivet og forklaret i Rentekammeret 19. Sept. 1589; forhenværende Byfoged sammesteds Erik Jespersens Arvinger med Regnskabet fra 25. Aug. 1585 til 1589; Byfogden i Børgense med Regnskabet for nogle Aar; Jens Bang, Tolder i Assens, med Regnskabet siden 12. Aug. 1590, da han sidst gjorde Regnskab og blev $951\frac{1}{2}$ Dlr. $13\frac{1}{2}$ Sk. 5 Pend. skyldig; Byfogden sammesteds med Regnskabet for nogle Aar; Byfogden i Kerteminde med Regnskabet for nogle Aar; Mickel Hansen, Tolder i Rudkøbing paa Langeland, med 93 Dlr. $14\frac{1}{2}$ Sk. lybsk af Regnskabet fra Mortensdag 1585 til Mortensdag 1590 og med Regnskabet fra Mortensdag 1590; Byfogden sammesteds med Regnskabet for nogle Aar; Jep Pedersen, Byfoged i Middelfart, med Regnskabet siden 1. Maj 1590, da han sidst gjorde Regnskab; Thomas Hansen, [forhen] By-

foged i Nysted, med Regnskabet for nogle Aar og Jens Nielsen, som nu er Byfoged sammesteds, med Regnskabet siden 9. Marts 1590, da han overtog Befalingen efter Thomas Hansen; Peder Jude, forhen Tolder og Byfoged i Nakskov, med 70 Dlr. af Regnskabet fra 1. Maj 1583 til 20. April 1584, der forklaredes i Rentekammeret 18. Sept. 1589, og Christofver Brun, som nu er Tolder og Byfoged i Nakskov, med Regnskabet siden Paaske 1590; Hans Bergen, Tolder i Rødby, med 95 Dlr. 11 $\frac{1}{2}$ Sk. lybsk af Regnskabet fra 1. Maj 1588 til 1. Maj 1591, der forklaredes i Rentekammeret 12. Juli 1591; Jacob Villomsen, Borgemester i Maribo og forhen Byfoged i Sakskøbing, med 44 Dlr. 1 Ort 9 Sk. af hans Regnskab som Byfoged i Sakskøbing fra 9. April 1586 til 15. Juli 1588, da han blev Befalingen kvit; Sisemesteren og Byfogden i Maribo med Regnskabet for nogle Aar; Jens Poulsen, Byfoged i Aalborg, med Regnskabet siden 1. Sønd. i Advent 1589, da han først fik Befalingen; Svend Bendtsen, Byfoged i Aarhus, med nogle Aars Regnskab; Anker Poulsen, Byfoged i Randers, med Regnskabet, siden han fik Befalingen; Jens Pors, Tolder i Horsens, med 4 Rosenobler, 2 Goltgylden og 37 $\frac{1}{2}$ Dlr. 7 $\frac{1}{2}$ Sk. dansk af hans Regnskab, der sidst blev forklaret til den 18. Marts 1589, og Morten Mikkelsen, som nu er Sisemester i Horsens, med Regnskabet siden 18. Marts 1589, da han først fik Befalingen; Byfogden i Horsens med 2 Aars Regnskab; Mats Bredal, Byfoged i Vejle, med Regnskabet siden 17. Juli 1590; Jens Poulsen, Tolder i Kolding, med ialt 7211 Dlr. 7 Sk. 4 Pend. lybsk af hans Regnskab til Mikkelstdag 1591, naar der afkortes med ham hvad Kongen har eftergivet af Tolden, nemlig Tønne Worm i Aarhus 400 Dlr. og Hendrik Villatsen i Viborg 300 Dlr., samt de 785 Dlr., som han sidst betalte i rede Penge; Byfogden i Kolding resterer med nogle Aars Regnskab; Thomas Jørgensen, forhen Tolder i Ribe, med Regnskabet fra 1. Maj 1590 til 2. Sept. s. A., da han blev Befalingen kvit, og Kield Jørgensen, som nu er Tolder i Ribe, med 1202 Dlr. $\frac{1}{2}$ Ort; Frederik Busch, Tolder i Ringkøbing, med 300 Dlr. paa Regnskabet fra 3. Dec. 1589, da han først overtog Bestillingen, til 7. Juli 1591; Oluf Tomessen, Byfoged sammesteds, med Regnskabet siden 11. Febr. 1590; Jacob Pedersen, Byfoged i Varde, med 41 Dlr. paa Regnskabet fra 1. Maj 1589 til 1. Maj 1590 og med Regnskabet siden den Tid; Jens Pedersen, Byfoged i Lemvig, med Regnskabet, siden han fik Bestillingen; Peder Nielsen, Byfoged i Holstebro, med Regnskabet siden St. Olufs Dag [29. Juli]

1590; Byfogden og Tolderen i Hobro hver med nogle Aars Regnskab; Byfogden i Grenaa med nogle Aars Regnskab; Byfogden i Æbeltoft med sit Regnskab; Peder Lauritsen, Byfoged i Viborg, med Regnskabet siden 30. Marts 1588; Byfogden i Thisted med nogle Aars Regnskab; Byfogden i Skive med nogle Aars Regnskab; Søren Skrædder, Sisemester i Sæby, og Byfogden sammesteds hver med nogle Aars Regnskab; Søren Lauritsen, Byfoged i Hjørring, med Regnskabet, siden han blev Byfoged; Byfogden i Nykøbing paa Mors med Regnskabet siden 8. April 1589; Jochim Fiaker, Byfoged i Helsingborg, med Regnskabet siden 1. Maj 1587, da han sidst gjorde Regnskab og blev 418 Dlr. skyldig; Laurits Skriver, Høsttolder og Byfoged i Landskrone, med nogle Aars Regnskab; Jens Jude, Tolder i Aahus, og Niels Block, Byfoged sammesteds, hver med nogle Aars Regnskab; Niels Holst, Sisemester i Varberg, med Regnskabet siden Mortensdag 1590 og Byrge Andersen, Byfoged sammesteds, med Regnskabet siden 1. Maj 1589; Bent Helgassen, Tolder i Halmsted, med Regnskabet siden 1. Maj 1590 og Byfogden sammesteds med nogle Aars Regnskab; Jens Brun, Tolder og Byfoged i Ronneby, med nogle Aars Regnskab; Knud Hielm, Byfoged i Falkenberg, med 20 Dlr. 1 Ort paa Regnskabet fra Paaske 1588 til Paaske 1591; Bent Hansen, Byfoged i Lykaa, med Regnskabet, siden han fik Befalingen; Byfogden i Auskær med sit Regnskab; Byfogden i Sølvitsborg med Regnskabet siden Nytaarsdag 1590, da hans Formand, afdøde Kield Lauritsen, sidst gjorde Regnskab; Byfogden i Elleholm med nogle Aars Regnskab; Kirstinne Frandisdatter, Enke efter Niels Andersen, Sommertolder og Sisemester i Marstrand, med 424 Dlr. 6 Sk. 2 Pend. paa hendes Husbondes Regnskab fra 28. Jan. 1588 til 9. Okt. s. A., der blev forklaret 14. Juni 1590; Mogens Pedersen, Sommertolder i Marstrand, med 13 Rosenobler, 8 Goltgylden og 649¹/₂ Dlr. 6 Sk. 4 Pend. lybsk paa hans Regnskab fra 28. Febr. 1589, da han paany blev beskikket til Sommertolder, til 9. Okt. s. A., hvilket Regnskab blev forklaret paa Rentekammeret 30. Dec. 1590, og med hans Regnskab siden 9. Okt. 1589. Sj. T. 18, 113 b. Orig.¹ (til Kasper Markdanner). Origg. (til Borgemestre og Raad i Odense og Kerteminde) i Landsark. i Odense.

21. Dec. (Kbhvn.). Sj. T. 18, 126 b, se 1. Jan. 1592.

¹ Tr.: Dsk. Mag. V. 119

21. Dec. (Åbbrn.). Miss. til Corvits Viffert til Nes, Lauge Urne til Belteberg, Landsdommer i Skaane, Gabriel Sparre til Svansholm, Ofve Ugerup til Ofvisholm, Holger Ulfstand til Vosborg og Eske Bilde til Ellinge. Christen Gyldenstjerne har berettet, at de i Henhold til Kongens Befaling have været forsamlede med Oldinge for at gøre Skel mellem ham og Fru Kiersten Lindenov til Neabyholm, Steen Bildes Enke, men skønt han har leveret dem sine Breve i Sagen og de ogsaa have afsagt deres Kendelse, kan han hverken faa denne beskreven eller sine Breve tilbage igen. Det befales dem at tilbagelevere ham Brevene og enten blive enige med hinanden om, hvorledes de kunne og ville give ham deres Kendelse beskreven, saa han ikke skal kunne klage over, at Retten forholdes ham, eller ogsaa meddele Regeringsraadet, hvilke Betæneligheder de have derved. Sk. T. 2, 147 b.

— Miss. fra Regeringsraadet til Niels Friis om at tale med Bygmesteren eller i hans Fraværelse med hans Mestersvend om at give ham en klar Fortegnelse over alt det Tømmer, Sten, Kalk eller andet Materiale, som behøves til Nykøbing Slots Bygning og ikke er i Forraad, for at Raadet kan lade det bestille i Tide. Udt. i F. og Sm. T. 2, 233.

— Miss. til Mandrup Parsberg og Chresten Skeel. Da Johan Rud, Embedsmand paa Beuling, har berettet, at han endnu intet Vederlag har faaet for sit Gods i Hadts Herred, nemlig Ottendeparten i Rudegaard, 1 Gaard og 1 Gadehus uden Ejendom i Rude By og 1 Gaard i Odder By og Sogn, som Kongens Fader noget før sin Død har faaet til Mageskifte af ham og har lagt under Aakier, og derhos har begæret at maatte faa 1 Gaard i Nibbel, 1 jordeggen Bondegaard i Glatteup, 1 Gaard i Gram, 1 Bol i Lund og 1 Gaard i Skiold, alt i Bier Herred, til Vederlag, skulle de med det første og uden al Forhaling besigte begge Parters Gods, ligne det og indsende Besigtelsen til Kancelliet. J. T. 4, 279.

22. Dec. (—). Miss. til Christian Friis. Hendrik Bilde til Mogenstrup har berettet, at Christian Friis vil tilholde sig nogle Gaarde, som han derimod mener bør svare ham til Vinstrupgaard, da de, som han vil bevise med et Tingsvidne, altid have ligget dertil. Christian Friis skal undersøge Sagen og lade Hendrik Bilde følge alle de Bønder, som med Rette bør ligge til Vinstrupgaard. Sj. T. 18, 127.

— Miss. til Morten Venstermand. Denne Brevviserske, Bodel

Hansdatter, der har tjent en Tid som Fadeburskvinde paa Slottet [Frederiksborg], har berettet, at hun nu, da hun er bleven sin Tjeneste kvit, røster med en Hob af Slottets Inventarium, Lagner, Duge, Tin og andet, som hun har modtaget i Forvaring, og har derhos begæret at faa denne Restance eftergiven. Kongen har i den Anledning eftergivet hende alt det Tin, hun røster med, hvilket efter det af hende overgivne Register beløber sig til 34 Tintallerkener, 1 Tinkande, 3 Tinsengepotter og 4 Tinfade. K.

22. Dec. (Kbhvn.). Forleningsbrev for Hr. Jens Ibsen, Sognepræst til Stodhof¹ Sogn i Ons Herred, paa Kronens Part af Korntienden af Gudmandtorp Sogn til Hjælp til hans Underholdning, kvit og frit. Udt. i Sk. R. 2, 88 b.

— Miss. til Mogens Bille. Kongen lod for nogen Tid siden udgaa Befaling til gode Mænd om at dømme i Striden mellem ham og hans Moder, Fru Gesse Brockenhuus, men erfarer nu, at han, da de gode Mænd have udgivet Stævning i Sagen, ikke har villet møde paa den i Stævningen fastsatte Tid og Sted, saa det ser ud til, at han ved saadan Ophævelse og Forhaling vil forholde sin Moder hendes Ret og Tiltale til største Skade for hende, da hun selv har laant en Sum Penge, som er bleven anvendt til hans Bedste. Det befales ham derfor, naar de gode Mænd paany udgive Stævning, at møde for dem, saa begge Parter kunne faa Ende paa Sagen, saafremt Kongen ikke skal gribe til saadanne Midler, hvorved hans Moder kan blive hjulpen til sin Ret. F. og Sm. T. 2, 218.

— Miss. til Laurits Brockenhuus om at tage Giesse Brockenhuus i Forsvar og hjælpe hende til Ret i Striden med hendes Søn Mogens Bilde. Udt. i F. og Sm. T. 2, 219.

— Ekspektancebrev for Jacob Hiseger paa det første ledige Vikarie i Roskilde Domkirke, tidligere udgivne Ekspektancebreve hermed dog uforkrænkede. Naar han faar Vikariat, skal han afstaa de to Læster Korn, som han nu har faaet Brev paa. Udt. i Sj. R. 13, 225 b.

23. Dec. (—). Aab. Brev om, at Jacob Hiseger, tysk Kancelliforvandt, der i langsommelig Tid har tjent Kongens Fader og siden i nogle Aar Kongen selv og forholdt sig saaledes i sin Tjeneste, at Kongens Fader har haft synderligt Velbehag deraf og at Kongen er ham naadigst bevaagen, nu, da han formedelst

¹ Stehag.

Alderdom og Sygdom ikke stadig kan følge Hoffet og varetage den daglige Tjeneste, maa være fri for saadan daglig Tjeneste, ho i København og være fri for al kgl. og borgerlig Tyng. Han maa endvidere, saalænge han lever, nyde den Løn, Genant og Hofklædning, han hidtil har haft, og det gejstlige Gods, han er forlenet med, samt aarlig oppebære 2 Læster Korn af Loftet paa Københavns Slot i Stedet for hans Kostpenge, indtil han kan blive forsørgt med et Vikarie i Roskilde Domkirke, dog skal han, naar han beordres et eller andet Sted hen for at varetage Tjeneste eller udføre noget, have Kostpenge fra den Dag af, han rejser fra sit Hus, indtil han kommer hjem igen. Da han ikke afskediges fra Kancelliet, men kun fritages for den stadige daglige Tjeneste, maa han fremdeles nyde samme Privilegier i Roskilde Kapitel, som Kongens daglige Tjenere i Kancelliet have. Sj. R. 13, 223 b.

23. Dec. (Åbhu.). Bestalling for Mester Jacob Pomer som Bartskeer. Han skal lade sig bruge, hvor Kongen behøver hans Tjeneste, og være forpligtet til altid at have Medicin og andet, som en god Bartskeer har Brug for, beredt. Han skal, fra 17. Juli dette Aar at regne, have 100 Dlr. i aarlig Løn, 10 Dlr. om Maaned i Kostpenge til sig selvanden, 10 Dlr. hver Maaned paa 2 Vognheste og sædvanlig Hofklædning til sig selvanden. Sj. R. 13, 222.

— Miss. til Mandrup Parsberg. Denne Brevviser, Morten Mickelsen, Tolder i Horsens, har berettet, at han tiltales af ham, fordi han mod Kongens Forbud¹ har taget Told og udgivet Toldsedler paa noget saltet Okse- og Lammekød, som nogle Borgere have udskibet fra Horsens. Skønt hans Forseelse kan anses for meget grov og ikke burde gaa ustraffet hen, har Kongen dog, for hans Alderdoms Skyld og fordi Forseelsen mere skyldes Vankundighed end bedragerisk Forsæt, for denne Gang eftergivet ham Brøden, dog skal han føre den tagne Told til Indtægt i Regnskab. Mandrup Parsberg skal derefter med det første afsætte ham fra Bestillingen og udsøge en vederhæftig og forstandig Mand blandt Borgerne til Embedet, hvilken han skal sende hid for at faa Besked. J. T. 4, 278 b.

— Stadfæstelsesbrev paa Livstid for Laurits Mouritsen i Høelsvin² paa Halvparten af Kirkens Part af Korn-

¹ 7. Dec. 1588. Kjøsting, Nørlyng H.

tienden af Vorde Sogn i Nørreliung Herred, hvoraf der aarlig skal svares 4 Byskæpper Rug og 4 Byskæpper Byg til Kirken. Udt. i Th., S. 52 b.

24. Dec. (Kbhvn.). Aab. Brev, hvorved Kongen paalægger sine Fogder, Embedsmænd, Borgemestre, Raadmænd og alle andre at være Henrich¹ von Bergen, der af nogle Købmænd i Hamborg er sendt her ind i Riget for at indkræve nogle Penge, som de have til gode hos Kongens Undersaatter, behjælpelige med at faa Tilgodehavendet indkrævet, hvilket han har ment, han som fremmed ikke let vilde kunne faa, medmindre han fik Hjælp af Lensmændene og andre Underøvrigheder, samt sørge for, at der i Dom og Ret vederfares Henrich von Bergen, hvad Lov og Ret er. Sj. R. 13, 225 b.

— Mageskifte mellem Lunde Domkapitel og Kronen. Sk. R. 2, 88 b. (Se Kr. Sk.).

— Forleningsbrev for Olluf Rosensparre paa Landskrone Slot og Len med Herrederne Rønnebjerg, Onse, Haragger og Fers og Kronens Rente af den gejstlige Jurisdiktion i nævnte Len og Herreder, saaledes som Jørgen Brahe sidst har haft Lenet, at regne fra 1. Maj 1591. [Iøvrigt enslydende med Forleningsbrevet af 29. Marts 1589 for Jørgen Brahe, naar undtages, at der er tilføjet en Passus om, at Olluf Rosensparre skal bortfæste Kronens Tiender i Lenet, oppebære al den Rettighed, der kan tilfalde Kronen af den gejstlige Jurisdiktion, og gøre Regnskab derfor, og at Bestemmelserne angaaende Oldengæld og Olden ere ændrede til, at Olluf Rosensparre selv maa beholde Halvparten af Oldengælden ligesom af den øvrige uvisse Rente.] Sk. R. 2, 89 b.

— Tilladelse for Niels Bagger, Borger i Odense, til at indløse Kierkebye Gods i Sundts Herred i Fyen, som afdøde Fru Birgette Rønno, Henning Qvitzovs Enke, har haft og hendes Arvinger nu have i Pant for 4190¹/₂ Dlr., og beholde det, indtil det bliver indløst fra ham. Førrend han maa faa Godset, skal han dog have Frederik Qvitzov til Qvitzovisholms og de andre Arvingers Samtykke til at indløse det; vil en af Arvingerne ikke give sit Samtykke, maa denne selv indløse Godset og betale Niels Bagger hans Penge tilbage. F. og Sm. R. 2, 51 b.

— Miss. til Bispen i Fyen. For nogen Tid siden skrev Kon-

¹ Overkriften til Brevet har: Herman.

gen til Hans Blome, Embedsmand paa Haderslevhus, om den Gæld, han og hans Hustrus Moder, Fru Berte Sture, skyldte de Kirker paa Als, som Kongen paa Kronens Vegne har Jus patronatus til, for Korn og andet, som de have oppebaaret af Kirkernes Indkomst. Hans Blome har derpaa erklæret, at han straks efter Omslaget vil betale alt, hvad han og hans Hustrus Moder kunne være Kirkerne paa Als skyldig, til Provsten paa Øen, og anmodet om, at denne maa modtage Pengene og give ham Kvittering derfor. Det befales Bispem at give Provsten Ordre til at gøre dette. F. og Sm. T. 2, 219. Orig. i Landsark. i Odense.

24. Dec. (Kbhvn.). Miss. til Knud Urne. Mogens Gjæe til Bremmersvold har berettet, at der er Trætte paa Landtinget mellem ham og Erik Mogensen til Bramslykke, Landsdommer paa Laaland og Følster, og han har, da Erik Mogensen ikke kan dømme i sine egne Sager, begæret, at der maa blive beskikket en anden god Mand til at dømme dem imellem. Det befales Knud Urne at meddele Mogens Gjæe Stævning i de mellem ham og Erik Mogensen værende Sager og siden dømme endeligt deri. F. og Sm. T. 2, 232.

— Miss. fra Regeringsraadet til Niels Friis. I Anledning af hans Skrivelse om de Materialier, som ville gøres behov til Bygningen paa Nykøbing Slot, meddeles, at med Hensyn til hans Begæring om at faa sendt 15 Læster Cementkalk i Stedet for den sendte skaanske Kalk, da denne sidste ikke skulde du at bruge der, kan man venlig ikke forholde ham, at da den skaanske Kalk paa adskillige Steder i Riget baade af adelige og uadelige bruges til saadan Bygning, medens Cement anses for aldeles ubrugeligt dertil, finder Raadet det raadeligt, at man bruger den skaanske Kalk til Bygningen, da mange anse den for bedre. Da han ogsaa skriver, at der behøves anden Murkalk, skal han af Bygmesteren eller Mesteravenden faa at vide, hvor meget der endnu behøves; Raadet vil saa sørge for, at det straks paa Foraaret bliver sendt ham, ligesaa de Kister Vinduesglas, der behøves, og Fyrredeler. Han skal sende Raadet en Fortegnelse over, hvor mange Ris Skifersten der behøves, og fremdeles, ligesom hidtil, købe Jærn, Søm og andre saadanne Sager, dog skal han passe paa, at Jærntejet ikke bliver købt for dyrt, men til den billigst mulige Pris. Raadet vil hos Rentemesteren sørge for, at der snarest muligt bliver sendt ham nogle Penge til Daglejerne og de andre Arbejdsfolk, der arbejde

paa Slottet. Kongen har allerede skrevet til Mogens Gjæ om de Sten, denne har liggende paa sin Gaard Bremmersvold, og har sendt Niels Friis Brevet med Skifertækkeren paa Slottet; han skal lade Raadet vide, hvad Besked han faar. Bygmesteren vil saa have faaet 200 Fødder Sten mere, end den af ham til Rentemesteren overleverede Fortegnelse lyder paa. Hvis Mogens Gjæ vil overlade Kongen Stenene, skal Niels Friis lade dem hente, saasnart det bliver Slædeføre. I Anledning af hans Indberetning om det, der behøves til det Hus, Dronningen har sluttet Kontrakt med Bygmesteren om, meddeles ham, at da der i Forvejen er sluttet Kontrakt med Bygmesteren om, hvor meget og hvor vidt han skal bygge paa Slottet efter den Skabelon og Afridsning, han har vist Raadet, kan Raadet nu ingen yderligere Ordre give derom. Det befales ham, naar alle Materialierne blive sendte til Foraaret og Bygmesteren kommer did, da at gøre sig den største Flid hos Bygmesteren for, at Byggeriet maa gaa for sig, saa Skylden for Forsinkelsen ikke, som hidtil er sket, skal kunne gives Raadet, da Bygmesteren skal faa tilsendt alt, hvad han behøver. F. og Sm. T. 2, 233.

24. Dec. (Kbhvn.). Miss. til Niels Bildt. Da Kongen har bestemt, at der skal holdes Bededage her i Riget 31. Jan., 1. og 2. Febr., og det ogsaa vil være højlig fornødent, at der holdes Bededage paa Gotland, er der givet Ordre til at sende ham Bededagsprædikenen. Han skal sørge for, at der paa Bededagene ikke holdes Ting, Stævne eller anden verdslig Forsamling. Hvis Bededagsprædikenen ikke kommer ham tidsnok i Hænde til, at Bededagene kunne blive forkyndte og holdte paa de samme Dage som her i Riget, skal han i Forening med Provsterne, da der endnu ingen Superintendent er paa Gotland, fastsætte 3 andre belejlige Dage, dog med det allerførste. N. T. 2, 158.

26. Dec. (—, 1592). Aab. Brev, hvorved Kongen giver Peder Matsen i Frenderup, forhen Herredsfoged i Vester Herred paa Møen, og de 8 Mænd, nemlig Niels Rasmussen og Jens Pedersen i Hielm, Troels Andersen i Vollerup, Las Rasmussen i Røding, Hans Rasmussen i Norlupe, Olluf Clementsen i Bremadt, Fikke Pedersen i Sproufve og Mats Nielsen i Leerbeck, der i Forening med ham have dømt Hans Jørgen Føenboe i Ebbilnes fra Livet og derfor af den dødes Eftermaalsmænd ere blevne tiltalte, hvilket har ført til, at deres Dom er bleven underkendt paa Møenboe Landsting, deres Mandhelg igen, saa de maa gaa

og staa i Lov og Tov og søge Lav og Gildeløs med gilde Mænd og gæve, da de nu have forligt sig med den døde Slægt og Venner. Sj. R. 13, 226 b.

27. Dec. (Ebbvn.). Aab. Brev, hvorved Kongen i Anledning af Klage fra Hendrik Daabelsteen, Byfoged i Malmø, over, at der paahænger ham stor Besværing med at underholde Kongens Ombudsfolk, der komme til Byen, uden at han nyder nogen Fordel derfor eller faar nogen Betaling for deres Fortæring, paabyder, at naar nogle af Kongens Ombudsfolk og Tjenere komme til Malmø, skulle de forlægges hos Borgerne ligesom andensteds i Riget, da Byfogden er noksom forhindret ved sin Bestilling; Borgemestre og Raad skulle paase, at dette sker. Sk. R. 2, 93.

28. Dec. (—). Miss. til Steen Maltissen. Da Kongens Bøssestøber paa Københavns Slot, der skal støbe nogle Kobberstykker til Kongen, mangler Kobber, skal Steen Maltissen der paa Slottet [Kronborg] lade undersøge, om der findes nogle gamle, forskudte og ødelagte Kobberstykker, som ikke mere kunne bruges, og, hvis saa er, lade Bøssestøberen faa dem. K.

29. Dec. (—). Bestalling for Tygge Stub som Krudtmager i Krudtmøllen i Københavns Len. Han skal lave Krudtet paa den bedst mulige Maade, i alle Maader lade sig finde tro og flittig i sin Bestilling og daglig holde 4 Svende foruden sig selv, saa Arbejdet kan gaa hurtigt for sig. Han skal have 200 Dlr. i aarlig Løn og 20 Dlr. om Maaneden i Kostpenge til sig selv og de 4 Svende, alt at udrede af Rentekammeret. Hvad han ellers behøver til sit Arbejde, vil Kongen skaffe ham. Hans Løn skal regnes fra 14. Maj 1591, da han overtog denne Tjeneste. Sj. R. 13, 227 b.

— Ekspektancebrev for Hans Mariagger, Kantor i den tyske Kirke i København, paa et Vikarie i Roskilde i Stedet for det Vikarie, han har faaet¹ i Aarhus. Sj. R. 13, 229. (Tr.: KD. II. 460).

— Miss. til alle Kron-, Præste- og Kirketjenere i Froste, Fers, Torn og Barid Herreder. Da Kongen har befaleet Hack Ulfstand, Hofmester og Embedsmand paa Malmøhus, at lade brænde en Del Mursten i Fulesangs Teglovn, befales det dem strengelig at møde med Heste og Vogn, naar og hvor Hack Ulfstand eller hans Fuldmægtige tilsige dem, og hver køre 3 Læs Ved til Teglovn.

¹ 18. Dec. 1587.

Sidder nogen dette Paabud overhørig, vil han blive tiltalt og straffet for Ulydighed. Sk. T. 2, 150 b.

29. Dec. (Kbhvn.). Miss. til Kapitlet i Lund om at lade dets Tjenere i de samme 4 Herreder hver køre 3 Læs Ved til Fulesangs Teglovn og give dem Ordre til at møde, naar de blive tilsagte af Hack Ulfstands Fuldmægtige. Sk. T. 2, 150.

— Miss. til Axel Brahe. Gabriel Knudsen til Nørskouf, Landsdommer i Fyen, har berettet, at Fru Anne Skovgaard, Morten Brocks Enke, har oppebaaret al den Smørlandgilde, der siden hendes Husbondes Død er falden af det Gods, som Gabriel Knudsen har i Forlening som Landsdommer, og har derhos anmodet om, at det ham for hans Tjeneste tillagte ikke maa blive forkortet. Kongen vil i den Anledning selv levere Gabriel Knudsen den af Fru Anne Skovgaard oppebaarne Smørlandgilde og befaler Axel Brahe at levere Gabriel Knudsen ligesaa meget Smør, som Fru Anne har oppebaaret, og føre det til Udgift i sit Regnskab. F. og Sm. T. 2, 237.

— Miss. til Caspar Markdaner. Da Jens Pouelsen, Tolder i Kolding, saaledes som hoslagte Kvittanser vise, skylder Kongen en stor Sum Penge af Tolden og aldeles ikke har overholdt sin tidligere givne Forpligtelse, men uden al Besked er rejst her fra Byen uden at gøre sit Regnskab klart og betale, hvad han bliver skyldig, og da det kan formodes, at han ogsaa vil komme til at restere med den store Told af Økne, der snart skal udgives, skal Caspar Markdaner straks tage stærk Borgen af Jens Pouelsen for, at han vil betale, hvad han skylder, allersenenest til førstkommande 1. Maj, og tilholde ham straks at skaffe nøjagtigt Skøde paa de 2 Bøndergaarde i Silkeborg Len, som Peder Andersen, Borger i Kolding, har afstaaet til Kronen, og hvorfor Betalingen er indført i Jens Pouelsens Regnskab. Naar Caspar Markdaner har faaet Skøderne af ham, skal han levere dem til Frandts Rantzau til Opbevaring blandt Slottets Breve, og Frandts Rantzau skal give Jens Pouelsen Bevis for Modtagelsen. Naar Jens Pouelsen har efterkommet ovenstaaende, skal han levere ham hoslagte Kvittanser og Besked. Kan han derimod ikke stille tilstrækkelig god Borgen, skal Caspar Markdaner anbolde ham, undersøge, hvem af Borgerne i Byen der kan være tjenlig og vederhæftig til Tolderbestillingen, og sende Regeringsraadet Besked derom. J. T. 4, 281.

— Aab. Brev om Tilladelse for Bønderne i Bregne og

Medelsta Herreder til at skyde Ræve. Sk. R. 2, 93 b. (Tr.: CCD. II. 599 f).

30. Dec. (Kbhvn.). Aab. Brev om, at Kronens Bønder i Bregne og Medelsta Herreder indtil videre maa udføre Brændeved af El og Birk, men ikke af andre Træer, og dermed søge deres Næring, hvor de bedst kunne, da de have berettiget, at de i disse ufrugtbare Aar, hvor deres Korn har slået sig meget for dem, ere komne meget til Agters, særlig fordi de kun have saare ringe Kornsæd og Bjærgning i Herrederne, og ville blive helt ødelagte, medmindre de faa Tilladelse til at udføre Brændeved. Dog maa de ikke imod den af Kongens Fader udgivne Forordning¹ udføre forbudte Varer, saafremt de ikke ville tiltales og straffes derfor. Sk. R. 2, 94 b.

— Miss. til Lensmændene² over alt Riget om, at de herefter ingen Stævninger skulle udgive i de Sager, som skulle paadømmes af Kapitlerne. Sj. T. 18, 127 b. K. (Tr.: CCD. II. 600 f.).

— Miss. til Bispem i Skaane. Denne Brevviser, Hr. Peder Lauritsen, Sognepræst til Tielse³ og Kleestrup⁴ Sogne, har berettet, at han for nogen Tid siden er bleven ramt af legemlig Sygdom og at han efter sin Sygdom har forset sig i Kirketjenesten; da han imidlertid ikke har gjort det med Forsæt eller modvillig Letfærdighed eller i Drukkenskab, men formedelst Svagheit, har han begæret, at hans Forseelse for denne Gang maa blive ham eftergivet, og at han fremdeles maa blive ved sit Kald. Skønt Forseelsen kunde synes meget grov, saa han burde straffes tilbørligt derfor, for at ikke yderligere Forargelæe deraf skal foraarsages, har Kongen dog af Medlidenhed og formedelst Godtfolks Forbøn for denne Gang eftergivet den, mod at Hr. Peder betaler 100 gl. Dlr. til Hospitalet i Malmø. Bispem skal igen sende Hr. Peder til Sognene, i sin Nærværelse lade ham gøre saabenbar Bekendelse for Sognemændene for Forseelsen og derefter lade ham beholde Sognene, men foreholde ham, at han herefter ikke gør sig skyldig i nogen Forseelse i Kirketjenesten; gør han det, vil det blive tilbørligt straffet. Endvidere skal han foreholde ham, at han enten skal betale Hospitalsforstanderen i Malmø de 100 Dlr. eller give ham tilbørlig Forvaring derfor. Sk. T. 2, 151.

¹ 18. Juni 1582.

² De opregnes alle med deres Len.

³ Tygeles, Oxie H.

⁴ Klage-

torp, samme H.

30. Dec. (Kbhvn.). Aab. Brev, hvorved Kongen bevilger, at Herman Jul, Embedsmand paa Draxholm, maa købe Bønder ejendommen i en Selvejerbondedegaard i Fiellerup i Hadts Herred, som han har i Pant af Rasmus Jørgensen, Søn af Jørgen Clausen i Bogense, for nogle Penge, som Rasmus Jørgensen er gaaet i Borgen for til Herman Jul for sin Broder Claus Jørgensen; dog skal Herman Jul være forpligtet til igen at overlade Kronen Bønder ejendommen for samme Pris, som han har faaet den til af Rasmus Jørgensen. J. R. 5, 216.

— Stadfæstelsesbrev paa Livstid for Palli Fasse paa Kirkens Part af Korntienden af Giudskod¹ Sogn i Nørevongs Herred, hvoraf der aarlig skal svares 7 Ørt. Rug og 2 Ørt. Byg til Kirken. Udt. i Tb., S. 52 b.

31. Dec. (—). Aab. Brev om, at Henrich Vichmandt og Henning Helbt, Borgere i Hamborg, maa søge deres Tilgodehavende hos Villum Trup og blive hjulpsne til Rette mod ham. Udt. i Sj. R. 13, 229 b.

1592.

1. Jan. (Kbhvn.). Aab. Brev om, at de Skibe, der skulle lægges i Vinterleje i København, skulle lægges i Grønegårdts Havn. Orig. i Raadstuearkivet. Sj. T. 18, 126 b³ (med Dato: 21. Dec. 1591). (Tr.: KD. I. 554 (efter Orig.). KD. IV. 706 (efter Sj. T.). Jvfr. CCD. II. 599).

2. Jan. (—). Aab. Brev om, at Hr. Jacob Malsen indtil videre aarlig maa faa 10 Dlr. af Rentekammeret til Husleje. Udt. i Sj. R. 13, 230.

3. Jan. (—). Miss. til Rentemester Envold Kruse. Hans Sukkerbager, Raadmand i Malmø, har berettet, at Kongens Fader i sidste svenske Fejde har faaet et Skib, kaldet Byens Løve, af ham og Medkonsorter og har brugt det som Orlogsskib til Rigets

¹ Givskud. ² I det i Sj. T. indførte Brev er Slutningen: „uden de, som billigen bør der at indleggia" overstreget, hvilken Forandring vistnok har givet Anledning til, at der 1. Jan. 1592 er udstedt et nyt Brev, hvori denne Passus er udeladt.

Bedste, men Hans Sukkerbager, der ejede en Fjerdepart i Skibet, har endnu ingen Betaling faaet derfor. Endvidere har han klaget over, at han i mange Maader har lidt stor Skade til Søs, idet Skibe og Gods ere blevne ham fratagne i Nederlandene, Frankrig, under England og paa det Narviske Farvand af Kongen af Sverrigs Udliggere, uden at han har faaet nogen Erstatning derfor. Ved disse og andre ham tilstødte Ulykker er han kommen meget til Agters, saa han ikke kan bruge sin Handel og søge sin Næring som tilforn, og han har derfor, for at han paa sin Alderdom ikke skal blive helt ødelagt med Hustru og Børn, anmodet om, at Kongen i Betragtning af hans arme Vilkaar vil bevilge ham nogen Betaling for hans Part i Skibet og betænke den store Skade, han har lidt baade i den svenske Fejde og siden. Kongen har bevilget Hans Sukkerbager 10 Læster Byg, at levere i 2 Terminer, den ene Halvpart i Aar, den anden til næste Aar; Envold Kruse skal sørge for, at han faar dem enten af Loftet her paa Slottet eller fra et andet af Kongens Slotte. Sj. T. 18, 129 b. K.

3. Jan. (Nbhva.). Forleningsbrev for Hr. Ture Nielsen, Præst i Opagger Sogn, paa det til Mariæ Magdalenæ Alter i Lunde Domkirke liggende Vikarie, som nu er ledigt efter afdøde Hr. Niels Eggertsen. Han skal residere ved Domkirken. Sk. R. 2, 95.

4. Jan. (—). Bestalling for Anders Bindtsvenger som Smed i den store Smedje paa Holmen for Københavns Slot. Sj. R. 13, 230. (Tr.: KD. IV. 706 f.).

— Bestalling for Valter Jørgensen som Tolk med 100 Dlr. og en sædvanlig Hofklædning i aarlig Løn og 5 Dlr. om Maaneden i Kostpenge, at udrede af Rentekammeret. Han skal altid varetage Tjenesten hos Regeringsraaderne ved Hove og hvor Kongen ellers vil bruge ham baade inden- og udenfor Riget. Sj. R. 13, 231.

5. Jan. (—). Miss. til Rentemester Envold Kruse. Disse Brevvisere, Mogens Nielsen og Niels Busch, der tidligere have været Landfogder paa Vespensø, have ofte klaget over, at de dels paa egne, dels paa andre Folks Vegne, der have tjent Kongen paa Vespensø, have nogen Løn til gode, men nogle Gange ere blevne afviste med deres Fordring, fordi de ikke have haft nogen bestemt Besked derom af Christofver Valkendorf, i hvis Tid som Rentemester de ere blevne aftakkede. De have nu fremlagt Christofver Valkendorfs Kvittans, hvoraf fremgaar, at Kongen, efter Afregning af de gensidige Fordringer mod hinanden, bliver dem 281

Dlr. 2 $\frac{1}{2}$ Sk. skyldig. Envold Kruse skal forfare alle Omstændigheder af nævnte Kvittans og sørge for, at Klagernes Tilgodehavende bliver dem betalt, for at Kongen kan blive forskaanet for videre Overløb af dem. Sj. T. 18, 130. K.

5. Jan. (Mbhvn.). Miss. fra Regeringsraadet til Jacob Trolle. For nogen Tid siden henvendte Regeringsraadet sig gennem Arrildt Hvitfeldt til Dronningen om at tillade, at der i hendes Livgedingslen paa Laaland og Falster blev hugget nogle Knæer og Indholt til Skibsbygningen, og Arrildt Hvitfeldt meddelte, at Dronningen selv vilde tale med Regeringsraadet derom. Da Regeringsraadet siden har faaet Skrivelse fra Dronningens Lensmænd om, at hun har forbudt dem at tillade Hugningen, anmoder det ham om paa dets Vegne at tale med Dronningen om at tillade Hugningen af Tømmeret, hvor der sker mindst Skovskade, da det altid tidligere har været brugeligt, at der er blevet hugget saadant Tømmer i Lenene, skønt de have været forskrevne tidligere Dronninger til Livgeding, og det ikke er at forstaa om Træer, der skulle rodhugges, men kun om Hugning af fornede Træer, Vindfælder og Grene, der aldeles ikke kan skade Skoven, ligesom Hugningen ogsaa skal finde Sted med hendes Lensmænds Vidende og i deres eller deres Fuldmægtiges Overværelse, og da det er den udvalgte Konge højlig magtpaaliggende. Sj. T. 18, 131.

— Aab. Brev om, at Chresten Søfrensen i Ribe en Gang for alle maa faa 6 Riber Tdr. Korn til sit Underhold af Slottet. Udt. i J. T. 4, 282 b.

— Miss. til Caspar Markdaner. Da der i den Jens Ibsen givne Bestalling blandt andet formeldes, at han skal have fri Bolig i Kolding for at være nærmere ved Haanden, skal Caspar Markdaner skaffe ham et Hus, hvori han kan have nødtørftig Bolig, betale ham, hvad der resterer af hans Løn og Genant for forgangent Aar, og siden aarlig give ham den i Bestallingen fastsatte Løn og Genant. J. T. 4, 282.

6. Jan. (—). Ny Bestalling for Jens Ibsen som Svinesnider paa Koldinghus, Skanderborg, Dronningborg, Silkeborg, København, Kronneborg, Frederiksborg og Andtvorskouf Slotte og Ringsted Kloster med tilliggende Ladegaarde, hvilke han skal besøge 2 Gange om Aaret, henimod Paaske og Mikkelstdag, derimod fritages han nu for at besøge Haderslevhus og Flensborghus. Han skal have 40 Dlr. og en sædvanlig Hofklædning i aarlig Løn, $\frac{1}{2}$ Læst Rug,

$\frac{1}{2}$ Læst Byg, $\frac{1}{2}$ Læst Malt, 1 Okse, 4 Svin og $\frac{1}{2}$ Td. Smør i aarlig Genant af Koldinghus Slot og fri Bolig i Kolding; endvidere skal han, naar han bruges paa ovennævnte Slotte, have fri Hø, Havre og Straafoder til 2 Heste. Han skal have fri Færger over Færgestederne, naar han rejser mellem Jylland og Sjælland. Sj. R. 13, 232.

7. Jan. (Kbhvn.). Miss. til Rentemester Envoldt Kruse om at betale denne Brevviser, Søfren Matsen, 10 Dir., da han har berettiget, at han forrige Aar har ladet sig bruge som Dugsvend først paa Kongens Rejse til Aggershus og siden paa Raadernes og de gode Mænds Rejse til Grænsen, men ingen Betaling har faaet derfor. Kopi (Bil. til Rentemesterregnsk.). K. Udt. i Sj. T. 18, 131 b.

8. Jan. (—). Miss. fra Regeringsraadet til Morten Venstermand. Regeringsraadet har ladet registrere Inventariet her paa Slottet, ligesaa det Sølv, forgyldt og uforgyldt, som findes her og bruges daglig. Da der er funden stor Urigtighed heri og da der i Lysthusene i Dyrehaven ved Frederiksborg skal findes en Del Sølv og Glas, som har tilhørt den afdøde Konge, og hvorover der ingen rigtig Fortegnelse findes, befales det ham med det allerførste at lade alt det Sølv, forgyldt og uforgyldt, og alle de Glas, som findes i Lysthusene, registrere og optage to Fortegnelser derover, hvoraf den ene altid skal blive ved Slottet og den anden indsendes til Rentemesteren. Sj. T. 18, 131 b. K.

— Miss. til Eiler Bryske og Oufve Lunge. De have berettiget, at deres afdøde Fader Ifver Lunge for nogen Tid siden [8. Febr. 1581] har tilskiftet Kong Frederik II 1 Gaard i Hiøng i Løfve Herred paa Sjælland, som han havde i Pant af Ifver Skram og af denne havde faaet Løfte om at faa til Ejendom, hvilket dog ikke skete før Ifver Skrams Død. Ifver Skrams Arvinger forfølge dem nu med Rigens Æskning for at indløse Gaarden, og deres Stifmoder og Søster Fru Karen Bryske har faaet kgl. Tilladelse til igen at tilskifte sig den ene Halvpart af ovennævnte Gaard, som hun er til Sinds at overlade til Ifver Skrams Arvinger mod Betaling af hendes Part af Pantessummen. Paa deres Begæring bevilger Kongen, at de maa faa den anden Halvpart til Mageskifte for tilbørligt Vederlag paa Sjælland. De skulle meddele Regeringsraadet, hvor de ville udlægge Vederlag, for at det kan give Ordre til Besigtelse og Ligning af Godset. F. og Sm. T. 2, 238.

— Miss. til Hendrik Krag. Tosten Fussessen paa Island

har berettet, at hans Fader, Füsse Torstensen, efter Kongens Faders Anmodning har overladt denne nogle Namer og Svovlbjærge, som han havde paa sin Grund, mod til Gengæld at faa Brev¹ paa Nordre Syssel paa Island med Gaardene Gilsbacke og Mørrefieldt, uden Afgift i 6 Aar og derefter for sædvanlig Afgift, saalænge han levede. Faderen ønsker nu formedelst Alderdom og Svaghed ikke at beholde Forleningen længere, men vil gerne afstaa den til Sønnen, der har begæret Kongens Tilladelse dertil og har tilbudt at ville svare samme Afgift som Faderen. Da Kongen imidlertid ikke kender noget til Syslets og Gaardenes Vilkaar og Lejlighed, har han ikke kunnet bevilge noget, førend han faar Besked. Hendrik Krag skal derfor undersøge Forholdene og med det første erklære sig til Kongen derom samt om de Vilkaar, paa hvilke Syslet og Gaardene igen kunne bevilges Tosten Fussessen, saa Kongen derefter kan give denne Besked, naar han yderligere anholder derom. N. T. 2, 161 b.

8. Jan. (Kbhvn.). Ligelydende Miss. til samme angaaende Halgrym Nicolaussens Begæring om efter hans afgangne Fader, Nicolaus Thorstensen, at faa Munketveraa Kloster paa Island, som den afdøde Konge har bevilget² denne, uden Afgift i 6 Aar og derefter for en aarlig Afgift af 80 Dlr., saalænge han levede, til Gengæld for, at han havde overladt Kongen nogle Namer og Svovlbjærge, der fandtes paa hans Grund. N. T. 2, 162 b.³

10. Jan. (—). Aab. Brev om, at Sæfren Laufritsen, Oluf Hansen og Flindt Laufritsen i Sundtbyvester og Siubrandt Arretsen i Maglebyelille paa Amager indtil videre maa bruge et Aalefiskeri, som en Del af dem paa egen Bekostning selv have søgt og opledet, fra Gærdet nærmest nord for Kiøge Kro til Mossit Klindt, og som Ditlef Holck, Embedsmand paa Københavns Slot har fæstet til dem; de skulle aarlig svare $\frac{1}{2}$ Td. Aal til Københavns Slot. Sj. R. 13, 233 b.

— Miss. til Morten Venstermand [Frederiksborg], Ditlef Holck [København] og Steen Maltessen [Kronborg]. Kongen har bragt i Erfaring, at baade nogle af hans egne Hofjunkere og de, der opvarte (»lage Vare paa«) Kongens Moder, i nogen Tid have understaaet sig til at ville have Kammer og ligge paa Slottet. Da Kongen imidlertid ikke vil tillade andre end hans Staldmester og hans Moders Kammerjunker at have Kammer og ligge

¹ 16. Aug. 1663.² 15. Aug. 1663.³ Tr.: Ketilsen, Forordn. til Island II. 146

paa Slottet, skulle de anvise disse 2 Personer de Kamre, som Kongens Staldmester og Jørgen Ernst Worm, der var Dronningens Kammerjunker, tidligere havde, men maa ellers ikke tillade nogen at have Kammer eller ligge paa Slottet, saafremt de ikke selv ville staa til Rette derfor. Sj. T. 18, 132.

11. Jan. (Kbhvn.). Forleningsbrev for Hr. Sæfren Pedersen, Præst i Herlof Sogn, paa Kronens Korntiende af Snostrup Sogn, uden Afgift. Udt. i Sj. R. 13, 234.

13. Jan. (—). Bestalling for Hans Matsen som Skibsbygger paa Holmen ved Københavns Slot. Han skal bygge og opsætte alle de Skibe, baade store og smaa, som enten Kongen selv eller Rigens Admiral paa Kongens Vegne giver ham Befaling til at bygge og opsætte, og baade heri og i andet til hans Haandværk henhørende vise sig tro og flittig. Han skal have 150 Dlr. i aarlig Løn og 20 Dlr. til Ved af Rentemesteren og 3 Pd. Malt, 3 Pd. Rug, 13 Tdr. Øl, 2 Økane, 8 Svin, 8 Lam, 12 Gæs, 1 Td. Smør, 1 Td. Sild, 2 Voger Bergefisk, 1 Td. Gryn og $\frac{1}{2}$ Td. Ærter i aarlig Genant af Københavns Slot. Sj. R. 13, 234 b.

— Miss. til Morten Venstermand, Detlef Holck, Steen Maltessen, Christian Friis og C. Machabæus. Kongen har bragt i Erfaring, at den ny Vej, som hans Fader kort før sin Død lod anlægge i Lenet [Frederiksborg, København, Kronborg, Antvorskov, Ringsted], nu skal være meget brøsthouden og foraget, fordi Laasene paa Portene og Slagbommene skulle være slaaede op og sønderbrudte og Portene og Slagbommene selv være meget forfaldne og ufærdige, saa hver Mand kan age paa Vejen (i Brevene til Morten Venstermand, Detlef Holck og Steen Maltessen tilføjedes: tillige skulle de Stolper og Tavler, som Kongens Fader havde ladet opsætte nogle Steder og hvorpaa var aftegnet hele og halve Mil paa Vejen, være slaaede i Stykker og ødelagte). De skulle straks lade Porte, Slagbomme og Laase lave i Stedet for de sønderbrudte og ufærdige (i Brevene til Morten Venstermand, Detlef Holck og Steen Maltessen tilføjes: igen lade opsætte Stolper og Tavler paa de Steder, hvor de tidligere stod, og derpaa igen lade opmale hele og halve Mil ligesom tidligere), derefter lade Vejen gøre i Stand, hvor den er brøsthouden og foraget, og lade offentlig forkynde paa Tinge, at ingen under den af Kongens Fader fastsatte Straf¹ maa age paa Vejen, samt alvorligt

¹ Se 26. Marts 1685.

paase dette Forbuds Overholdelse, saafremt de ikke selv ville staa til Rette. Sj. T. 18, 132 b. K.

13. Jan. (Kbhvn.). Miss. til Hack Ulfetand og Sten Brahe. Da der paa Krudtmøllen ved Københavns Slot behøves nogle Hasselris til at brænde Kul af til Krudt, skulle de i deres Len [Malmøhus og Helsingborg] lade hugge og skaffe denne Krudtmagersvend saa mange Hasselris, som han behøver, og som kunne undværes i Skovene, og fragte Skuder, saa Hasselrisene med det første kunne komme til Møllen. De skulle paase, at det sker til mindst mulig Skade for Skoven. Sk. T. 2, 152.

— Miss. til Chresten Skeel. Da Kongen, der formedelet Klager fra Kronens Bønder i Aakier Len over, at Kornet havde slaget sig meget hos dem, havde bevilget, at de maatte give Penge i Stedet for deres Kornlandgilde, nu har erfaret, at dette ikke godt kan tillades dem alle af Hensyn til den Genant, Chresten Skeel skal have til Slottet, men at Bønderne i Henhold til Kongens Bevilling¹ trykke sig ved at yde noget Korn, befales det ham at lade Bønderne yde deres Landgilde som sædvanlig med Undtagelse af Slottets Ugedagsbønder i Falling og Gylling Sogne og i Fendsteen By, der maa give Penge i Stedet for Kornet, saaledes som dette kan gælde i Egnen, da de saa godt som ingen Rug have faaet sidste Aar og Dyrene have gjort dem Skade derpaa. J. T. 4, 282 b.

— Miss. fra Regeringsraadet til Albert Friis. Raadet har modtaget hans Skrivelse om, at Hans Blomme, Hovedsmand paa Haderslevhus, tværtimod den med ham gjorde Afsked for nylig har indsat en Præst i Farup Sogn, og har tilkendegivet Dronningen det, der har erklæret, at det er sket mod hendes Vilje og uden hendes Vidende, og at hun vil sørge for, at det igen skal blive afskaffet. Han anmodes derfor om at lade Sagen boro en 3—4 Uger, men, hvis der i den Tid ikke bliver truffen anden Forordning, medmedele Regeringsraadet det, for at det paany kan henvende sig til Dronningen derom. J. T. 4, 283.

14. Jan. (—). Stadfæstelsesbrev paa Livstid for Jens Bang, Tolder i Assens, paa Kronens Part af Korntienden af Sandagger Sogn, hvoraf der aarlig skal svares 3½ Pd. Rug og 3½ Pd. Byg til Kronen. Udt. i Tb., S. 145.

¹ 18. Dec. 1591.

16. Jan. (Mbhvn.). Miss. til Detlef Holck. Hoslagt sendes ham en Supplikats fra Kronens Bønder og Tjenere i Københavns Len, hvori de klage over, at de Dag for Dag besværes meget mere med lange Ægter end i Kongens Faders Tid, og erklære, at de, hvis dette ikke hører op, ville blive aldeles forarmede og nødte til at forlade Huse og Gaarde. Det befales ham alvorligt at føre nøje Tilsyn med, at de ikke besværes mere end hidtil sædvanligt med saadanne daglige Ægter, og aldeles ikke at lade andre faa Vogne end Rigens Raader og gode Mænd og de Folk, der komme til Kongen efter dennes Befaling eller have kgl. Pasbord. Det befales ham nøje at rette sig herefter, saafremt han ikke vil staa Kongen til Rette. Sj. T. 18, 133. K.

— Miss. til Christian Gyldenstjerne. I Anledning af den af ham under 21. Dec. 1591 forhvervede kgl. Befaling har Eske Bilde til Ellinge berettet, at han har erhvervet denne Befaling ved vrang Undervisning, idet Eske Bilde mener at ville bevise, at han, før Christian Gyldenstjerne erhvervede Befalingen, har meddelt denne, at han havde den afsagte Dom i Forvaring, og at Christian Gyldenstjerne gerne skulde faa den og sine Breve udleverede, saasnart han tilstillede Eske Bilde det Brev, han havde faaet paa de Breve, han havde overleveret de gode Mænd. Da Kongen ugerne ser saadan Strid blandt sine Undersaatter, vil han gerne bilægge den ved sine Regeringsraader og befaler derfor Christian Gyldenstjerne at møde i København 22. Jan. hos Regeringsraadet, der saa skal forhandle ham og Eske Bilde imellem. Sk. T. 2, 152.

— Miss. til Hans Lange. Hermed sendes Skøderne paa den Ejendom og Rettighed i de 3 selvegne Bøndergaarde, Hollingholdt, Trølund¹ og Kiørgaard i Hammerum Herred, som Bønderne havde solgt til Kongen, tilligemed de gamle Adkomstbreve paa Gaardene, som Bønderne samtidig have leveret fra sig. Han skal indlægge dem blandt Slottets [Lundenæs] Breve, saa de ikke bortkomme. J. T. 4, 283 b.

17. Jan. (—). Aab. Brev om, at Niels Skaboe, Borge-mester i Visby paa Gotland, indtil videre aarlig maa oppebære 30 gl. Dlr. af Visborg Slot til sin Underholdning. Han har nemlig berettet, at han har tjent i langsommelig Tid som Slotskriver paa Visborg og siden som Borgemester i Visby og formedelst

¹ Trølund.

sin Bestilling maattet forsømme sin Næring meget, og derhos begæret, at der i Betragtning af denne lange Tjeneste maa bevilges ham nogen Hjælp til hans Underholdning, for at han, der er kommen meget til Agters, idet han nogle Gange har mistet Skib og Gods, ikke i sin Alderdom skal blive helt forarmet, Sk. R. 2, 95 b.

18. Jan. (Mbhvn.). Miss. til Borgemestre og Raad i Helsingør. Hoslagt sendes dem en Supplikats fra denne Brevviser, Hellie Olsen, angaaende en Arv, som Byfogden i Helsingør kræver af ham efter hans Hustrus forrige Mand, med Ordre til at undersøge, hvad hans Hustrus Mands Arvinger have bestemt derom, og hvad Arven kan være værd, og sende Regeringsraadet Besked derom. K.

— Bestalling for Rasmus Holst, Byfoged i Horsens, som Tolder og Sisemester sammesteds. J. R. 5, 217.

— Miss. til Mandrup Parsberg. Kronens Bønder i Vor Sogn i Skanderborg Len have berettet, at deres Mark og Egn er meget sandagtig, saa de i 3 Aar næsten intet Byg have faaet, hvorved de ere blevne meget forarmede, og at de have en bar Græsgang, saa de hvert Aar maa købe den Smørskyld, de skulle svare Kronen. I afdøde Claus Glambeks og tidligere Lensmænds Tid have de givet 3 Dlr. for hver Fjerd. Smør og faaet Sædekorn af Slottet, men nu kræves der mere af dem derfor over deres Evne og Formue. Kongen har paa deres Begæring bevilget, at de fremdes maa nøjes med at give 3 Dlr. for hver Fjerd. Smør, og befaler Mandrup Parsberg at undersøge Forholdet med Kornlandgilden, lade enhver give Penge derfor efter den Pris, det efter enhver Lejlighed bedst kan undes ham, og forstrække dem med Sædekorn til Nødtørft af Slottets Indkomst, dog skal han tage nøjagtig Borgen for, at de ville betale det tilbage. J. T. 4, 283 b.

— Miss. til samme. Han har indberettet, at Kronens Bønder i Skanderborg Len sidste Aar kun have faaet meget lidt og ringe Korn, og at det derfor vil komme dem til største Skade, hvis de skulle svare deres Landgilde i Korn; da det endog kan befrygtes, at en stor Del af dem i saa Tilfælde vil komme fra Gaardene, har han anmodet Kongen om i Betragtning af Forholdene at bevilge, at Bønderne maa give 1 Dlr. for hver Td. Korn. Kongen bevilger, at de Bønder, der formedelst Armod ikke kunne svare deres Landgilde i Korn, maa give 1 Dlr. for hver Td. Rug eller Byg og $\frac{1}{2}$ Dlr. for hver Td. Havre, men han skal

føre flittigt Tilsyn med, at de Bønder, der ere ved Formue, svare deres Landgilde i Korn som sædvanligt. J. T. 4, 284.

20. Jan. (Ubbva.). Aab. Brev om, at Mats Knudtsen, Borgemester og Tolder i Stage, der formedelst sin Bestilling maa forsømme sin egen Næring meget, foruden den Tiende, Kongens Fader har forlenet¹ ham med, aarlig maa oppebære N² Daler af Tolden. Sj. R. 13, 235 b.

— Miss. til Morten Venstermand om med det allerførste at bese og lade registrere Kongens Vogntsøj og Vogne, som findes i Rusthuset ved Frederiksborg, selv beholde et Register og sende et til Regeringsraadet. K. Udt. i Sj. T. 18, 133 b.

21. Jan. (—). Miss. til Christofver Valkendorf, Steen Brahe og Arrild Hvitfeldt. Da Rentemester Envoldt Kruse har anmodet om, at Kongen vil lade nogle Rigsraader forhøre og overse de Regnskaber, han staar tilbage med, beskikker Kongen dem dertil og anmoder dem om at møde i København Fastelavns Søndag, forhøre Regnskaberne og siden give Kongen klar Besked derom. Sj. T. 18, 134. K.

— Miss. til Hack Ulfstand. Han har berettet, at en Borger i Malmø fornylig en Morgen er gaaet ind i en anden Mands Hus for at myrde Manden og Kvinden og ogsaa har givet dem mange dødelige Saar, mens de laa i deres Seng, saa man endnu ikke kan vide, om de kunne leve; ved andre Folks Hjælp blev Morderen straks grebet og er siden lagt paa 4 Støjer. Morderens halve Bo er derefter tilfalden Kronen, men da hans Kreditorer nu kræve deres Tilgodehavende hos Hack Ulfstand, ligesom ogsaa de fattige Folk, der ere blevne saa ilde behandlede, have begæret nogen Hjælp til Bartsckærløn og Underhold, har Hack Ulfstand forespurgt, hvorledes han skal forholde sig. Det befales ham at lade Morderens Bo og Boskab beskrive og deraf først betale de fattige Folk deres Udgift til Bartsckærløn og Underhold. Med Hensyn til Gælden skal Hack Ulfstand undersøge, hvem Morderen skyldte noget og hvor meget det kan beløbe sig til, og sende Besked derom til Kongen, der saa vil give nærmere Ordre. Sk. T. 2, 153.

22. Jan. (—). Aab. Brev om Begrænsning af Amagerboernes Ret til at handle med Bønderne paa Akseltorvene i København. Sj. R. 13, 236. (Tr.: CCD. II. 601 f. KD. I. 554 f.)

¹ 31. Aug. 1585. ² Der er i Registranten ladet Plads aaben til Tallet.

22. Jan. (Kbhvn.). Forleningsbrev for Byrge Andersen, Byfoged i Varberg, paa en Kronens Gaard i Nørrehalland under Varberg Slot, kaldet Pilegaard, som afdøde Birgitte Jørgen Jørgensens sidst havde i Værg, uden Afgift. Sk. R. 2, 96.

— Forleningsbrev for Mickel Nielsen, Borgemester i Grenaa, paa en af de to Fjerdinger Jord i Grenaa Bymark, som nu afdøde Mats Eriksen, forhen Borgemester i Grenaa, havde i Forlening, hvilken Jord i aarlig Landgilde svarer 1 Pd. Rug og 1 Pd. Byg. Naar den Mand, der nu har Jorden i Fæste, dør, maa Mickel Nielsen bortfæste den til en anden. J. R. 5, 218.

— Ligelydende Forleningsbrev for Niels Andersen, Byfoged i Grenaa, paa en Fjerding Jord. Udt. i J. R. 5, 218 b.

23. Jan. (—). Miss. til Niels Wincke, de fattiges Forstander i København, om at stille Hans Reinholdsens tilfreds for det Flæsk (»Flex«) og Voks, som er udtaget hos ham til Hospitalet i Peder Holstis Tid. Udt. i Sj. T. 18, 134 b.

24. Jan. (—). Miss. til Borgemestre og Raad i Malmø. Da Hans Matsen, Borger i Landskrone, har berettet, at han efter sin Søster, afdøde Anne Cornelisses, Borgerske i Malmø, har en stor Sum Penge til gode hos Jacop Møller, Borgemester, Hans Sukkerbager, Raadmand, Jacop Boringholm og flere andre Borgere i Malmø, som de skyldte hende, og har begæret at blive hjulpen til sin Betaling. befales det dem at hjælpe Hans Matsen til at vederfares Lov og Ret ligeoverfor hans Skyldnere, saa han kan komme til sin Betaling og Kongen blive fri for videre Overløb. Sk. T. 2, 153 b.

25. Jan. (—). Aab. Brev om, at nogle Borgere og Købmænd i Ysted for denne ene Gang til Foraaret maa lade udskibe fra Ysted de Staldøksne, som de maatte have tilhandlet sig der i Landet og ville lade udføre, da det paa Grund af den store Mangel paa Foder alle Vegne vil falde dem meget besværligt at lade dem uddrive over Land. Der skal dog svares Tolderen i Ysted sædvanlig Told, og Bevillingen gælder kun for denne ene Gang. Sk. R. 2, 96 b.

26. Jan. (—). Aab. Brev, hvorved Kongen bevilger, at Hans Rostøerp, tysk Kancelliforvandt, maa faa det Kannikedomme i Roskilde Domkirke, som M. Albrit Hansen, Superintendent i Aarhus Stift, er forlenet med, mod at afataa til denne det Kan-

nikedømme i Aarhus Domkirke, som han selv er forlenet med. Udt. i Sj. R. 13, 237.

26. Jan. (Mbhv.). Forleningsbrev for M. Albridt Hansen, Superintendent i Aarhus Stift, paa det Kannikedømme i Aarhus Domkirke, som Hans Rostrup, tysk Kancelliforvandt, hidtil har haft. Han maa straks overtage Kannikedømmet med Tjenere og alt Tilliggende og med de Friheder, som Hans Rostrup har haft baade over Kanniketjenerne og Kommungodset, saaledes at disse Tjenere ikke maa besværes med Gæsteri, Ægt, Arbejde eller anden Tyng af Kongens Lensmand. Han skal residere ved Domkirken. Til Gengæld skal han straks afstaa det Kannikedømme i Roskilde, han hidtil har haft, til Hans Rostrup. J. R. 5, 218 b.

— Miss. til Herman Jul til Aaberg og Peder Redtz til Hørbygaard. Nogen Tid før sin Død lagde Kongens Fader noget Admiral Peder Munk tilhørende Gods paa Møen ind under Ermelundgaard og ligesaa noget af hans Gods paa Sjælland, og Peder Munk fik igen til et Tokkeskifte¹ noget Krongods i Nørrejylland. Da dette Mageskifte endnu ikke er bragt til Ende, skulle de, naar Peder Munk tilsiger dem, med det allerførste besigte Godset paa Møen, ligne og lægge det i Hartkorn og indsende Besigtelsen til Kancelliet. Sj. T. 18, 134 b. K.

— Aab. Brev til Indbyggerne i Danmark om, at Kongen vil holde Herredag i København Hellig Trefoldigheds Søndag, den 21. Maj [iøvrigt ligelydende med Brevet af 9. Marts 1591]. Sj. T. 18, 135. K.

— Miss. til Stiftslensmændene om at lade det aabne Brev om Herredagen forkynde paa alle Herredsting og i alle Købstæder i deres Stift, saa Undersaatterne kunne vide i Tide at kræve Stævninger. — Albrit Friis i Ribe Stift, Knud Brahe i Aarhus Stift, Jørgen Skram i Viborg Stift, Ofve Lunge i Vendelbo Stift, Caspar Markdaner i Koldinghus Len, Manderup Parsberg i Skanderborg Len; Niels Parsberg i Sjællands Stift, Morten Venstermand i Frederiksborg Len, Steen Maltessen i Kroneborg Len; Axel Brahe i Odensegaards Len, Laurits Brockenhuus i Nyborg Len; Hack Ulfstand i Malmøhus Len, Falk Gjæe paa Bornholm; Niels Friis i Nykøbing Len, Frederik Hobe i Aaleholm Len. Sj. T. 18, 136 b. K. Orig.² (til Caspar Markdanner).

¹ 24. Maj 1589. ² Tr.: Dok. Mag. V. 130.

26. Jan. (Kbhvn.). Miss. til Landsdommerne om at forkynde det aabne Brev om Herredagen paa Landstinget og siden opbevare det vel. — Mourits Stygge, Hans Lindenov og Jørgen Friis i Jylland; Lauge Beck i Sjælland; Gabriel Knudtsen i Fyen; Gregers Jul paa Langeland; Erik Mogensen paa Laaland og Falster; Lauge Urne i Skaane; Biørn Knudsen i Sønderhalland; Jens Kosfoedt paa Bornholm. Sj. T. 18, 137 b. K.

— Miss. til Rigsraaderne Peder Gyldenstjerne, Christoffer Valkendorf, Steen Brahe, Mandrup Parsberg, Erik Hardenberg, Hendrik Belov, Absolon Gjæse, Jacob Seefeldt, Breide Rantzau, Chresten Skeel, Albrit Friis og Arrild Hvitfeldt om uden al Undskyldning at møde hos Kongen i København senest 8 Dage før Pinsedag, den 6. Maj, da der forefalder flere vigtige Rigens Handeler, som Kongen gerne vil have drøftede og tilendebragte før Herredagens Begyndelse, da enhver søger hjem straks efter Herredagens Afholdelse; efter Herredagens Begyndelse skulle de sidde Dom og høre Sager samt raadslaa om Rigets Anliggender. Sj. T. 18, 136. K.

27. Jan. (—). Aab. Brev om, at Skolemesterembedet ved Skolen i København indtil videre maa oppebære Kronens Tiende af Fannefiordt Sogn paa Møen, kvit og frit, hvilken Tiende Kong Frederik II nogle Aar før sin Død¹ havde forlenet Embedet med, for at der kunde blive gjort en tilbørlig Skik om de Ligpenge, der svares til Skolemesteren, Hørerne og Skolebørnene i Skolen, og Skolemesteren alligevel ikke have noget at klage over med Hensyn til sin Underholdning. Sj. R. 13, 237.

— Bestalling for Madts Appelroedt med en aarlig Løn af 44 Dlr. og 13 Mk. om Maaneden i Kostpenge. Han skal lade sig bruge i Kongens Tjeneste til Lands og til Vands, naar og hvor det befales. Sj. R. 13, 238.

— Miss. til Brede Rantzau og Laurits Brockenhuus om i deres Len [Tranekær og Nyborg] at anvise Kongens Skibstømmermand Knæer, Slagtømmer og andet Smaatømmer og Indholt til Skibsbygningens Behov og paase, at Tømmeret bliver hugget, hvor det skader Skoven mindst. Udt. i F. og Sm. T. 2, 239.

28. Jan. (—). Aab. Brev om, at Borgerne i Slagelse, der ere blevne krævede for nogle Aars Restance af Byskatten og i den Anledning have berettiget, at de i langsommelig Tid i Enhold til et

¹ 24. Dec. 1681.

Brev af Kong Christiern have været fritagne for 50 Mk. af By-skatten og kun svaret 150 Mk. aarlig, indtil videre maa være fri for at svare disse 50 Mk., da deres Næring skal være ringe og de ogsaa tit besværes med at befordre og undertiden underholde Kongens Folk. Sj. R. 13, 239.

28. Jan. (Kbhvn.). Miss. fra Regeringsraadet til Fru Anne Skovgaard, Morten Brocks Enke. Hun har berettet, at Gabriel Knudsen, Landsdommer i Fyen, paafører hende Trætte for de Bønder, hendes Husbonde havde i Forlening som Landsdommer, og som bleve hende bevilgede¹ i nogen Tid, og at han ikke vil lade hende faa, hvad der imidlertid kan være faldet. Regeringsraadet husker ikke andet, end at det blev bevilget hende, at hun maatte beholde Bønderne i nogen Tid og oppebære baade det visse og det uvisse, som var faldet før hendes Husbondes Død. Hvad angaar det, der er bortfæstet eller faldet efter hendes Husbondes Død, befales det hende med det allerførste at sende Regeringsraadet et klart Register derover, hvorefter Regeringsraadet gerne vil være hende behjælpelig, saa vidt muligt og billigt kan være. F. og Sm. T. 2, 239.

— Kvittans til Fru Birgete Rosenkrantz, Claus Glam-bek til Rasks Enke, der nu paa hendes afdøde Mands Vegne har gjort Regnskab for hans Indtægt og Udgift af Skanderborg, Bygholm og Aakier Slotte og Ring Kloster, som han til forskellige Tider i Aarene fra 1. Maj 1573 til 6. Aug. 1589 har haft i Forlening, og som han har leveret fra sig med klare Inventarier. Hun blev 595 $\frac{1}{2}$ Dlr. 4 Sk., som før gik, skyldig, hvilke hun nu har betalt til Rentemester Envoldt Kruse. J. R. 5, 219 b.

— Miss. til M. Albert Hansen, Superintendent i Aarhus Stift. Kongen har bragt i Erfaring, at Nels Torp og Jens Knudsen, der en Tid lang have trættedes om Kaldet til nogle Sogne i Saubro Herred, nu have været i Rette for ham, og at Nels Torps Kald er befundet lovligt, da han har faaet lovligt Kald i Hovedsognet og af Laurits Rostrup til Restrup som bedste Sognemand i Lading Sogn og 7 andre Dannemænd og Sognemænd sammesteds, medens Jens Knudsens er befundet ulovligt. Da Nels Torp desuden, baade hvad Lærdom og Levnet angaar, er kendt duelig af M. Albert til at forestaa Kaldet, skal denne ordinere

¹ Jvfr. 24. April 1591.

ham til Sognene. Da det er berettet Kongen, at der i Kapitlet skal findes Besked om, at Aarhus Kapitel har Jus patronatus til Kirkerne i Saubro Herred, skal han i Forening med sine Kapitelsbrødre nøje undersøge denne Sag og, hvis det forholder sig rigtigt, sende Nels Torp til den, som paa Kapitlets Vegne har Jus patronatus til Kirkerne, for at tage Kollats hos ham. Kongen har skrevet til Thames Fasti, Befalingsmand over Saubro Herred, om ikke at gøre Nels Torp nogen Hinder paa Kaldet. J. T. 4, 284 b.

28. Jan. (Kbhvn.). Miss. til Thames Fasti. Det forekommer Kongen meget sølsomt, at han fremdeles gør Modstand mod Nels Torps Kald til de 3 Sogne i Saubro Herred, da der i Aarhus Kapitel er gaaet Dom mellem Nels Torp og Jens Knudsen om Kaldet, hvorved Nels Torps Kald er kendt lovligt, og Nels Torp er kendt duelig af Superintendenten og vel ogsaa vilde kunne faa Kald i det tredje Sogn, hvis ikke Bønderne vare bange for Thames Fasti (»ikke hafde afskue for dig«). Det befales ham at forordne, at der ogsaa maa gives Nels Torp Kald i det tredje Sogn, og herefter ikke i nogen Maade gøre ham nogen Hinder paa Sognene. J. T. 4, 285.

— Miss. til Niels Bild om at hjælpe Hr. Mickel Jensen, der har berettet, at han hos Borgerne i Visborg har noget til gode af de 3 Fjerdingaars Løn, som de skulde have betalt ham, da han tjente dem som Præst, ligesom han ogsaa har noget til gode hos andre Undersaatter der paa Landet, til med det første at faa sin Betaling, da det ikke er mere end billigt, at han faar sin Løn for den Tid, han har tjent dem. K.

— Stadfæstelsesbrev paa Livstid for Jens Grubbe paa Kirkens Part af Korntienden af Norderup og Farrindeløs Sogne, hvoraf der aarlig skal svares $5\frac{1}{2}$ Pd. Korn og 4 Tdr. Havre til Norderup Kirke og 5 Pd. Korn til Farrindeløs Kirke. Udt. i Tb., S. 1 b.

— Stadfæstelsesbrev paa Livstid for samme paa Kirkens Part af Korntienden af Tersløf og Ørsløf Sogne, hvoraf der aarlig skal svares 9 Pd. Korn og 4 Tdr. Havre til Tersløf Kirke og 6 Pd. Korn og 4 Tdr. Havre til Ørsløf Kirke. Udt. i Tb., S. 1 b.

1. Febr. (—). Forleningsbrev for Admiral Peder Munk, Embedsmand paa Ermelundtgaard, paa 1 Gaard i Ørsløf¹ By i Karise Sogn, kvit og frit. Sj. R. 13, 239 b.

¹ Jerslev.

1. Febr. (Kbhvn.). Følgebrev for samme til Bonden paa ovennævnte Gaard. Udt. i Sj. R. 13, 240.

— Miss. til Christofver Valkendorf. Da Arrild Hvitefeldt til Odersberg, Rigens Kansler, har nogle Sager, der angaa ham selv, og ikke maa udgive Rigens Breve og Forfølgning i sine egne Sager, skal Christofver Valkendorf sidde i Rigens Kanslers Sted i de Arrild Hvitefeldt vedkommende Sager, under Rigens Segl meddele ham Forfølgning og hjælpe ham til Ret. Sj. T. 18, 138.

— Miss. til Bønderne i Karuppe, Skommetsløf, Oisby¹, Knerit og Laugholms Sogne, hvem de end tjene og tilhøre. De Raader og gode Mænd, der tidligere have faaet Befaling til at undersøge Forholdene med den af Sandflod tilstoppe Aa, hvorover Stensbro norden ved Hallandsaas gaar, og med den af det derved forarsagede store Vandløb borttagne Stensbro og overveje, hvorledes der bedst kan raades Bod herpaa, have indberettet, at de anse det for bedst, at Aaen bliver udgravet i det gamle Aaløb, og at de Sandgærder, der tidligere have været, ogsaa herefter blive holdte i Stand, og at de have forhandlet med en Graver, der har paataget sig at udføre Arbejdet. Da mange af Bønderne have Paaløb paa Aaen med deres Ejendom og derfor lide og end mere i Fremtiden ville komme til at lide Skade paa deres Ejendom, hvis Aaens Tilstopning ikke i Tide bliver standset, og da de altid fra Arilds Tid have holdt Sandgærderne ved Aaen og Broen i Stand, befales det dem strengelig efter nærmere Tilsigelse af Anders Thott eller hans Fuldmægtige at lave nye Sandgærder og siden holde dem i Stand, saafremt de ikke ville tiltales og straffes for Ulydighed og yderligere staa til Rette for deres Forsømmelighed, da Sagen er af stor Betydning baade for dem selv og andre. Sk. T. 2, 154.

— Aab. Brev til alle jordegne Bønder og Fæstebønder i Bierre Herred, hvem de end tjene eller tilhøre. Da mange af dem med deres Ejendom have Paaløb paa den Aa, hvorover Stensbro gaar, og derfor lide og end mere i Fremtiden ville komme til at lide stor Skade paa deres Ejendom, hvis Tilstopningen af Aaen ikke i Tide standses, og da de altid fra Arilds Tid have hjulpet til med at holde Aaen og Broen i Stand, har Kongen, for at Arbejdet med Aaens Udgravning og Sættelsen af nye Sandgærder kan gaa rigligere og hurtigere for sig, bestemt, at der af

¹ Ysby, Høks H.

hver jordeggen Gaard i Herredet skal gives 6 Mk., af hver Fæstegaard 4 Mk. og af hver halve Fæstegaard 2 Mk. danske til dette Arbejdes Udførelse. Naar de blive tilsagte af Steen Brahe, Embedsmand paa Helsingborg, eller hans Fuldmægtige, skulle de uden al Undskyldning betale disse Penge, den ene Halvpart til Paaske og den anden Halvpart til Pinsedag i det aller-seneste, og levere dem til Steen Brahe eller hans Fuldmægtige, saa han inden den bestemte Tid kan levere dem fra sig. Viser nogen sig forsømmelig heri, vil han blive tiltalt og straffet for Ulydighed og yderligere komme til at staa til Rette, da Sagen er meget magt-paaliggende baade for dem selv og andre. Sk. T. 2, 155 b.¹

1. Febr. (Mbhvn.). Miss. til Steen Brahe. Det aabne Brev til Bønderne i Bierre Herred om Udredelsen af en Hjælp til Istandsættelsen af Steens Bro og Aa sendes ham med Ordre til at lade det forkynde paa Tinge og tilholde Bønderne til at betale Pengene til de 2 Terminer. Der er skrevet til Pouel Hvitfeldt, Befalingsmand i Halmstad Herred, og Anders Thott, Embedsmand paa Laugholm, at de skulle levere ham de Penge, som de faa i Herrederne i deres Len til Aaens og Broens Istandsættelse. Han skal kvittere for Pengene og siden deraf betale Graveren den akkorderede Sum, eftersom han kan se Arbejdet skrider frem. Han skal gøre særligt Regnskab for Hjælpen og indlevere det til-ligemed Mandtallet af Bierre Herred. Sk. T. 2, 156 b.

— Miss. til Anders Thott og Pouel Hvitfeldt. Det aabne Brev til Bønderne i N Herreder om Udredelsen af en Hjælp til Istandsættelsen af Steens Bro og Aa sendes dem med Ordre til at lade det forkynde paa Tinge og tilholde Bønderne til at be-tale Pengene til de 2 Terminer. De skulle indkræve Pengene og levere dem til Steen Brahe paa Helsingborg, der skal give dem Kvittans derfor. De skulle desforuden indlevere Mandtallet af Her-rederne til Renteriet. Sk. T. 2, 155.

— Miss. til Steen Brahe. For nogen Tid siden² har han faaet Ordre til sammen med nogle andre Raader at begive sig til København for at forhøre Rentemester Envoldt Kruses Regnskab. Da nogle af Regeringsraaderne ere nødte til paa en søje Tid at be-give sig herfra i deres nødtøftige Bestilling, skal han indrette sig

¹ Lignende Brev maa være udgaaet til Bønderne i Laugholms Len og i Halm-sted Herred; jvfr. det nedenfor indførte Miss. til Anders Thott og Povl Hvitfeldt.
² 21. Jan. 1592.

paa at kunne blive til Stede her i Regeringen, indtil de komme tilbage. Sk. T. 2, 157.

1. Febr. (Kbhvn.). Aab. Brev om, at Tonnis Worm, Borger i Aarhus, har berettet, at han har givet Knudt Brahe, Embedsmand paa Aarhusgaard, sin Haandskrift paa at ville betale sin Restance af Øksentolden i 2 Terminer, og derhos klaget over, at han ikke kan overholde disse Terminer, medmindre han forinden kan faa sit eget Tilgodehavende her i Riget indkrævet. Da han har begæret Kongens Befordring hertil, befales det alle Kongens Fogder, Embedsmænd, Borgemestre, Raadmænd, Byfogder, Herredsfogder, Birkefogder og andre Dommere at være Tonnis Worm eller hans Fuldmægtige behjælpelige med at faa Betaling hos hans Skyldnere. J. R. 5, 220 b.

— Aab. Brev om, at Giertrudt Claus Vognsvends, der af Kong Frederik II har faaet Livsbrev paa en Bod i Kolding sendt nedenfor Slottet, som Bertel Bundtmager tidligere boede i, med en Kaalgaard ved St. Jørgensgaard, som hun selv havde, kvit og frit, og paa en aarlig Underholdning af Koldinghus af 1 Pd. Rug, 1 Pd. Byg, 1 Fjerd. Smør, 1 Svin, 2 Faar og 6 Dlr., nu da hun har begivet sig i Tjeneste paa Kroneborg Slot som Fadeburskvinde, maa oppebære nævnte Underholdning af Kroneborg i Stedet for af Koldinghus. J. R. 5, 221 b.

— Miss. til Kapitlet i Viborg. Kongen har bragt i Erfaring, at M. Peder Høg, Kannik i Viborg Kapitel, der i nogen Tid har været Kapitlets Prokurator paa Lessøe, i den Tid har forhugget Kapitlets Skove paa Øen meget utilbørligt, Kapitlet uvitterligt og aldeles uadspurgt. Da man, hvis saadant tilstedes, foruden anden Vidtløftighed maa befrygte, at Landet kan blive ødelagt af Sand, hvilket til Dels allerede er begyndt og formedelst saadan mærkelig Skovhugst kan formodes daglig at faa større Fremgang, hvorved ikke alene Kapitlet vil lide Skade paa sin Højhed og Indkommet, men ogsaa den fattige Almue paa Landet komme i den største Armod og Elendighed, maa Kongen, skønt han i ingen Maade har til Hensigt at formindske eller krænke Kapitlets Friheder og Privilegier, dog af Øvrigheds Embede paae, at Kapitlet fører slittigt Tilsyn med, at saadan Ødelæggelse af Landet ikke tilstedes, og at Skovene ikke blive forhuggede til Upligt. Det befales derfor Kapitlet straks at afsætte Peder Høg fra Befalingen, tiltale og forfølge ham med Retten og tage endelig Dom over ham, for at det selv

kan være undskyldt for saadan Dristighed og andre kunne vide at tage sig i Vare for sligt. Kapitlet skal i hans Sted beskikke en anden, der vil forestaa Befalingen tilbørligt og aarligt gøre nøjagtigt Regnskab, dog maa det ikke dertil tage nogen Kannik, som er forpligtet til Prædiken eller anden daglig Tynge ved Viborg Domkirke, for at Guds Ords Tjeneste og Domkirkens Bestilling ikke i nogen Maade skal blive forsømmet. J. T. 4, 285 b.

1. Febr. (Åbhvn.). Miss. til Peder Gyldenstjerne. Hoslagt sendes ham en Supplikats fra denne Brevviser Peder Jensen, forhen Kapellan i Holstebro, hvori han foruden over forskellige andre Ting klager over, at der i adskillige Sager gøres ham Uret af en Borger i Holstebro, og at han forfølges af Byfogden sammesteds og fordeles for nogen uretfærdig Gæld. Peder Gyldenstjerne skal undersøge Sagen og, hvis der er gjort Peder Jensen Uret, hjælpe ham til Lov og Ret, saa Kongen kan blive forskaonet for videre Overløb af ham. J. T. 4, 286 b.

— Miss. til Mandrup Parsberg om enten der i Lenet [Skanderborg] eller i Aakier Len at lade hugge Egetræer til 3 Fiskerkaner til Kongens eget Brug, saaledes som Laurits Fisker i Allekier skal anvise ham. Udt. i J. T. 4, 286 b.

— Miss. til Caspar Markdaner. Tønns Worm, Borger i Aarhus, har berettet, at han har betalt Jens Poulsen, Tolder i Kolding, en Sum Penge udover den Told, han bliver Kronen skyldig, og har nu anmodet om, at Jens Poulsen maa faa Tilhold om i Caspar Markdaners Nærværelse at gøre Regnskab med Tønns Worm og tilbagebetale, hvad han har krævet og oppebaaret af ham udover den tilbørlige Sum. Det befales Caspar Markdaner at tilholde Jens Poulsen at gøre Regnskab med Tønns Worm, hvorefter den, der befindes at være den anden noget skyldig, skal staa denne til Rette derfor. Caspar Markdaner skal paase, at ingen af Parterne kommer til kort, saa Kongen kan blive forskaonet for videre Overløb af dem. J. T. 4, 287.

2. Febr. (—). Kgl. Stadfæstelse paa den af Borgemestre og Raad i København i Henhold til Kongens Befaling fastsatte Skraa¹ for Vandtsniderne i København, dat. 25. Jan. 1592. Kongen forbeholder sig og sine Efterkommere at kunne gøre For-

¹ Selvs Skraaen, der er indført Sj. R. 13, 241—48, er trykt: K.D. II. 461—66.

andringer i Skraaen, naar han finder det tjenligt for Rigets og sine Undersaatters Gavn. Sj. R. 13, 240.

2. Febr. (Nbhvn.). Miss. til Kapitlet i Viborg. Da Kongen har bragt i Erfaring, at det resterer med nogle Aars Regnskab af Domkirken og Hospitalet, som det har i Forsvar, befales det Kapitlet straks at lade disse Regnskaber forklare hos sig i Overensstemmelse med Kapitlets Statuter og Hospitalets Fundats. J. T. 4, 287.

4. Febr. (—). Bestalling for Johan N, Smed, der har paataget sig at passe og hjælpe de Heste, der sendes til ham af Lensmanden paa Københavns Slot. Han skal i aarlig Løn have 12 gl. Dlr., 1 Pd. Rug, 1 Pd. Byg og 1 Svin af Københavns Slot. Sj. R. 13, 248.

— Miss. til Bispen i Aarhus. Denne Brevviser, M. Peder Olufsen, der i nogle Aar har studeret udenlands og faaet god Anbefaling og Intercessionsskrivelse med fra lærde Mænd i Udlandet, har anmodet om at maatte blive antaget som Skolemester, naar Lejligheden bød sig, da hans Vilkaar ikke ere saaledes, at han kan lade sig bruge i noget Præsteembede. Det befales Bispen ved første Lejlighed, naar der bliver nogen Skoletjeneste ledig i nogen af Købstæderne i Aarhus Stift, at hjælpe ham til at blive antaget som Skolemester. J. T. 4, 287 b.

— Aab. Brev til Indbyggerne i Ostfiord Syssel paa Island. Da Marlen Lossekan, Borger i Bremen, paa egne og Medkonsorters Vegne har klaget over, at Daniel Elers og Medkonsorter i Hamborg gøre dem Hinder paa deres Handel paa Havnen Ostfiord i Ostfiord Syssel ved Ladestedet Fulvig under Paaskud af, at der ikke findes nogen Havn der under Landet, som kaldes Ostfiord, men en Havn, kaldet Bornfiord, hvori Ladestedet kaldes Dupvage, befales det alle dem, der hidtil have søgt Handel med de to Bremer, indtil videre, uanset Hamborgernes Forbud, at søge deres Handel og Vandel med Bremerne ved Ladestedet Fulvig, og ligesaa alle dem, der tidligere have søgt Handel med de to Hamborgere ved Ladestedet Dupvage, fremdeles at søge deres Handel med disse der. N. T. 2, 167 b.

7. Febr. (—). Miss. til Jurgen Brahe. Hoslagt sendes ham en Supplikats fra disse Brevvisersker, Brigitte Jensis, Kistine Lauritsis, Sierred Biørs og Anne Thorda, hvori de berette om en saelsom Handel, der har tildraget sig med et frugtsommeligt Kvind-

folk der i Lenet, som paa Vejen til Varberg Slot er bleven ilde slaaet og behandlet af en Skalk, der laa i Skjul, hvilket har medført, at hun paa unaturlig Vis har født sit Foster. Da ovennævnte Kvinder have været »en Del« hos dette Kvindfolk, da hun fødte, ere de af Slottets Ridefoged beordrede til at undersøge Sagen, men trues dog nu, da de have vidnet, af Ridefogden og beskattes og forfølges af ham¹. Det befales ham at undersøge Sagen, erklære sig grundigt derom til Regeringsraadet og sørge for, at der ikke bliver foretaget noget mod ovennævnte Kvinder, førend man kan komme til bestemt Kundskab om Sagen; hvis det viser sig, at den forholder sig saaledes, som Kvinderne have vidnet, skal hans Ridefoged lade dem være aldeles utiltalte. Han skal gøre sig den største Flid for, at den, som har ligget i Mordsti for det sygelige Kvindfolk, slaaet hende og været Aarsag i hendes Ulykke, kan blive paagreben, saa han kan komme til at lide sin tilbørlige Straf. Sk. T. 2, 157.

7. Febr. (Mbhv.). Aab. Brev, hvorved Kongen giver Mogens Pedersen, der for nogen Tid siden paa Laalandsfar Lands-ting er bleven fældet for en Dom, han har afsagt paa Sænder Herreds Ting mellem Niels Friis, Embedsmand paa Nykøbing Slot, og Eyller Kruckov, hans Mandhelg og Fred igen, saa han ligesom tidligere maa staa i Lov og Tov og søge (»følge«) Lav og Gildehus med gilde Mænd og gæve og ikke være Mand des værre for den Sag, da han nu har optinget til og tilfredsstillet Niels Friis paa Kronens Vegne for den Sag. F. og Sm. R. 2, 124.

— Aab. Brev om, at det Kannikedømme i Ribe Kapitel, som nu er blevet ledigt efter afdøde M. Frandts Claussen, Superintendent i Oslo Stift, herefter altid skal ligge til Sognepræsteembedet ved Domkirken i Ribe, hvortil det formedelst den ringe Underholdning til Embedet er funderet² af Kongerne Christian III og Frederik II efter M. Frandts's Død. Sognepræsten skal nyde Kannikedømmet med Option, Portion i bona communia og anden Herlighed ligesom de residerende Kanniker. J. R. 5, 222 b.

— Miss. til Nils Kaas, Kansler, fra de andre Regeringsraader. Augustus Erich har berettet dem, at Hans Rostrup i Kanslerens

¹ Meningen er her noget dunkel; Brevbogen har: och efter for^m kvinde skal en del hafve verrit huos for^m qvindfolk, theer hun fidda, och af slottens ridefogit theer-til thend lellighed at forfare er forordnit, skulle de doch nu theerudinden vundit hafve, truls af din fogit, skattis och forfölga. ² 4. Febr. 1545 og 7. Juni 1584

Navn og efter Kanslerens Befaling har sagt til ham, at der i den udvalgte Konges Navn skulde skrives til Statholderen om at forskrive dem af Adelen i Holsten og Fyrstendømmet, der tidligere ikke have villet sværge til eller hylde Prinsen, til at møde den Dag, der er eller bliver berammet til Hr. Hans Adolfs Hylding, for da ogsaa at hylde Prinsen, hvilken Hyldingsed Statholderen skulde modtage af dem. Da disse Adelige, skønt der tidligere er skrevet 2 Gange til dem om at hylde, alligevel ikke have villet gøre dette og sidste Gang, de vare sammen, have overgivet en skriftlig Beretning om Grunden til, at de ikke have villet gøre det, og da der heller ikke er besluttet noget om, hvem af Danmarks Riges Raad der skal sendes did for at modtage Hyldingen, hvortil der tidligere har været forordnet nogle af Danmarks Riges Raad, have Regeringsraaderne ikke kunnet lade udskrive noget, førend de faa Nils Kaas's Vilje at vide. De bede ham overveje, hvad Regeringsraadet tidligere har forhandlet herom, og med denne Brevviser meddele dem sin Mening og Vilje, saa de kunne rette sig derefter og alt kan gaa rigtigt til. Der tilsendes ham to Breve, som Augustus Erich har forfærdiget efter Hans Rostrups Anbringende, dog have Regeringsraaderne ikke befaleet dette og ville heller ikke bevilge noget deri, førend de faa Besked fra Kansleren. J. T. 4, 287 b.

8. Febr. (Kbhvn.). Miss. til Knud Grubbe, der for nogen Tid siden har faaet Ordre til at lade hugge forskellige Slags Tømmer, som Planker, Barkholt, Knæer, Slagtømmer, Bjælker, Pipholt og Pumper, i sit Len, om med det allerførste at lade Tømmeret føre ned til Ladestederne, saa det kan ligge rede at indtage, naar Skibene komme efter det. Der sendes ham til Forkyndelse et aabent Brev til alle Kron-, Kirke- og Præstetjenere om, at de skulde hjælpe til med at føre Tømmeret ned. Sk. T. 2, 158 b.

— Miss. til Peder Brahe. Da Kongen har Brug for en Del blekingske Bord til Bygningen af Orlogsskibene paa Holmen, befales det ham i sit Len at lade hugge og kløve 30 Tylter blekingske Bord og lade dem føre ned til Ladestederne tillige med det øvrige Tømmer, som Planker, Bjælker, Træer til Kølvin, Slagtømmer, Knæer, Pipholt og Pumper, hvorom han tidligere har faaet Skrivelse, saa alt kan ligge rede at indtage, naar Skibene komme efter det. Der sendes ham til Forkyndelse et aabent Brev til alle

Kron-, Kirke- og Præstetjenere om, at de skulle hjælpe til med at føre Tømmeret ned. Sk. T. 2, 159.

8. Febr. (Kbhvn.). Aab. Brev til alle Kron-, Kirke- og Præstetjenere i Sølvitsborg og Lykov Len. Da Kongen har befaleet Lensmændene i disse Len at lade noget Tømmer hugge og føre ned til Ladestederne, befales det dem at møde, naar de tilsiges, med Heste, Vogne eller Slæder og hjælpe til med at føre Tømmeret ned til Ladestederne, saafremt de ikke ville tiltales og straffes for Ulydighed. Sk. T. 2, 158.

9. Febr. (—). Miss. til Vilhielm Dresselberg. Laug Urne, Landsdommer i Skaane, har berettet, at han har Tiltale til Bertel Byg, Herredsfoged i Vemmighøgs Herred, fordi han i Herredets Tingbog har ladet indskrive en Illing angaaende det Markeskel, som afdøde Corfvits Viffert, Laug Urne og Eske Bilde i Forening med Oldinge have gjort mellem Nesbyholm og Stiernholm, uden at de nævnte gode Mænd og deres Arvinger have faaet noget Varsel mod denne Illing, skønt Eske Bilde, før Illingen blev indskrevet, skriftlig paa Tinge har forbudt Herredsfogden at indskrive den, førend han eller de andre gode Mænd eller deres Arvinger havde faaet lovligt Varsel. Da Laug Urne vil indstævne Herredsfogden til Landstinget, men ikke selv kan sidde i Landsdommers Sted i den Sag, og derfor har anmodet om at faa en anden beskikket, befales det Vilhielm Dresselberg at indstævne Herredsfogden med Herredstingbogen for sig og dømme ham og Laug Urne endeligt imellem. Sk. T. 2, 159 b.

— Miss. til Kapitlet i Lund og M. Mogens Matsen, Superintendent sammesteds. Da der er Trætte mellem Lave Urne til Bylteberg, Landsdommer i Skaane, og Hr. Jordan Hansen, Sognepræst i Otterup, angaaende nogle Beskyldninger, som Lave Urne og hans Tjener Siverdt Nielsen have til Præsten, og hvori denne mener, at der gøres ham Uret, saaledes som Parterne nærmere kunne berette dem, skulle de kalde alle de nærmeste Herredsprovster til sig, med det allerførste undersøge Sagen grundigt, indstævne begge Parter og Otterup Sognemænd i Rette for sig og enten bilægge Striden i Mindelighed eller dømme Parterne imellem, saa de en Gang for alle kunne blive skilte ad og Kongen blive fri for videre Overløb. De skulle give Dommen beskrevet under deres Signeter. Sk. T. 2, 160.

— Lignende Miss. til de samme om at dømme angaaende

nogle Skældsord, som ere sagte om Lang Urne og hans Sognemænd af Hr. Jordan. Udt. i Sk. T. 2, 160.

9. Febr. (Kbhvn.). Miss. til Sten Brahe. Da Striden mellem Landsdommer Laug Urne og Otterup Sognemænd paa den ene og Hr. Jordan Hansen, Sognepræst til Otterup Kirke, paa den anden Side nu skal indstævnes for Lunde Kapitel, Biskoppen og de nærmestboende Provster, befales det Sten Brahe selv at være til Stede, naar Sagen skal paadømmes, og hjælpe Hr. Jordan med at forsvare sig, saa vidt han kan gøre det med Lov og Ret. Sk. T. 2, 160 b.

— Aab. Brev om, at Pouel Abramsen, Borgemester i Nykøbing paa Falster, der for nogen Tid siden er beskikket til i Forening med Niels Friis, Embedsmand paa Nykøbing Slot, at høre Kirkernes Regnskab paa Falster, hvorfor han ikke begærer anden Løn end at maatte faa Kirkernes Korn til Købs til den Pris, som Lensmanden og Kapitlet fastsætte, indtil videre maa faa Kirkernes Korn paa Falster til Købs paa denne Betingelse. Han skal være forpligtet til hvert Aar at betale Kirkerne Pengene i rette Tid, saafremt han ikke vil have dette Brev forbrudt, og Lensmanden skal paase, at dette sker og at Pengene blive førte Kirkerne til Indtægt og anvendte til disses Bedste. F. og Sm. R. 2, 124 b.

— Miss. til Thomes Fasti om at hjælpe en af Kronens Tjenere, Eske Svendsen i Feistrup¹ i Saubro Herred, til Rette mod Voldemar Parsbergs Foged, der har forfulgt ham og ladet sværge Aaraad over ham for en af Voldemar Parsbergs Karle, som blev slaaet ihjel paa Vejen ved Aarhus. Udt. i J. T. 4, 288 b.

11. Febr. (—). Stadfæstelsesbrev paa Livstid for Trougels Block i Vesbek² paa Kirkens halve Part af Korn-tienden af Vorde Sogn i Nørlyng Herred, hvoraf der aarlig skal svares 4 Byskpr. Rug og 4 Skpr. Byg til Kirken. Udt. i Tb., S. 52 b.

12. Febr. (—). Miss. til Herman Jul og Petter Retz, Embedsmænd paa Draxholm og Solte. Da Hendrik Bilde til Mogenstrup, der er bleven forlenet med Vinstrupgaard, har begæret kgl. Befaling til nogle gode Mænd om at besigte Gaardens og Ladegaardens Bygninger og Skovene, befales det dem med det allerførste at gøre dette og give Besigtelsen beskrevet. Sj. T. 18, 138 b. K.

¹ Fejstrup. ² Vejsbøkgård, Romlund S., Nørlyng H.

13. Febr. (Kbhvn.). Kgl. Beskærmelsesbrev indtil videre for Bodol, Hr. Hans Bruns Enke, hendes Børn, Tyende og Gods, rørligt og urørligt. Alle, der have Tiltale til hende, skulle tiltale hende med Lov og Ret for hendes tilbørlige Dommere og ikke anderledes. J. R. 5, 223 b.

14. Febr. (—). Miss. til Jørgen Qvitzav om i Landsdommer Gabriel Knudsens Sted at forhøre de Vidnesbyrd, som Eiler Kruckov paany vil lade føre paa Fynbo Landsting mod Peder Eigertsen, afdøde Anders Bjelkes Banemand. Udt. i F. og Sm. T. 2, 240.

— Miss. til Landsdommerne i Nørrejylland. Albret Friis, Embedsmand paa Riberhus, har berettet, at han for nogen Tid siden havde indstævnet nogle af Kronens Tjenere i Vester Vedstedt i Hvidding Herred i Fyrstendømmet Slesvig for Landsdommerne, fordi de havde ladet et Hus i Byen nedbryde, hvilket efter hans Mening var ulovligt, da det ikke i Forvejen lovligt havde været ophjemlet eller opdømt. For nogle Aarsagers Skyld have Landsdommerne dog ikke villet dømme i Sagen den Gang, men have opsat den til 11. Marts, til hvilken Tid Albret Friis igen vil indstævne Sagen. Det befales dem at undersøge Sagen grundigt, naar den indstævnes for dem, og derefter uden videre Opsættelse afsige endelig Dom i den, saa vidt den angaar Kronens og Kapitlets Bønder. J. T. 4, 288 b.

— Miss. til Albert Friis. Da Borgemestre og Raad i Varde paa Borgerskabets Vegne have anmodet om, at Borgerne fremfor andre maa faa nogle Enge ved Byen, der bortfæstes af Lensmanden paa Riberhus, i Fæste, befales det ham, naar herefter Engene blive ledige, at bortfæste dem til Borgerne, for at disse bedre kunne holde Kronens og Byens Tyng, dog skulle de aarlig svare tilbørlig Afgift deraf. J. T. 4, 289 b.

15. Febr. (—). Miss. til Rentemester Envold Kruse om efter Lejligheden at betale Diderik Møller, Borger i København, de 279 Dlr. 3 Mk. 6 Skill., som Kongen efter hans Beretning skylder ham for Klæde og for Fortæring, som fremmede Gesandter have gjort hos ham. Sj. T. 18, 139.

— Miss. til Chresten Prip og afdøde Fru Agnete Skenckens Arvinger. Tyge Kruse til Svenstrup har berettet, at der paaføres ham Trætte paa Pannomgaard og tilliggende Gods, som han nu er forlenet med, men at han af dem aldeles ingen Breve

har faaet angaaende Gaarden og Godset, hvormed disse ved forefaldende Lejlighed kunne forsvares, ligesom han heller ingen klar Jordebog har faaet over Gaarden og dens tilliggende Gods. Det befales dem at tilstille ham alle de Breve, de have vedrørende Gaarden og Godset, og ligesaa en af dem underskreven Jordebog, saa Kongen af den Grund ikke skal lide nogen Skade. J. T. 4, 289.

15. Febr. (Kbhvn.). Miss. til Caspar Markdaner om for en tilbørlig Betaling at lade Albert Friis faa Bygningstømmer til Opbygningen af Kronens Mølle, Vinksted Mølle, der er meget bygfældig, i Skovene under Koldinghus, da der ikke skal findes dertil brugeligt Tømmer i Jelling Birk. Orig. (underskr. af J. Rosenkrantz, Sten Brahe og A. Hvitfeldt). Udt. i J. T. 4, 290.

— Miss. til Lodvig Munk til Qvistrup. For nogen Tid siden¹ skrev Kongen til ham om at overtage Værgemaalet for Jomfru Eddelle Ryttersdatter. Han har imidlertid igen opsagt hende Værgemaalet, og hun har nu klaget over, at Moderen, Fru Idde Munk, og Broderen, Anders Rytter, forholde hende det Gods, som for mange Aar siden er tilfaldet hende efter hendes Fader, saa hun intet kan faa til sin Underholdning, og at Moderen igen har taget det Gods, hun havde udlagt hende, til sig og til Dels forkommet og pantsat det. Da hun derhos har anmodet Kongen om at hjælpe hende til Ret, befaler Kongen ham, der bor saa nær ved, i Betragtning af hendes elendige Vilkaar paa Kongens Vegne enten selv personlig eller ved Fuldmægtig at hjælpe hende til, at der paa Tinge eller andensteds vederfares hende Lov og Ret mod Moderen og Broderen, saa hun kan faa det Gods, der med Rette er tilfaldet hende efter hendes afdøde Fader. J. T. 4, 290.

16. Febr. (—). Miss. til Caspar Markdaner. Kongen har bragt i Erfaring, at en af Borgemestrene² i Haderslev har et Skib liggende ved Middelfart, som Caspar Markdaner paa Kongens Vegne har ladet beslaglægge med deri værende Gods, fordi Borgemesteren mod Kongens Forbud har handlet paa ulovlige Havne og Steder. Kongen har nu bevilget, at Borgemesteren maa faa Skib og Gods fri, saafremt han kan stille nøjagtig Borgen for at ville staa Kongen til Rette for Tiltalen, og befaler Caspar Markdaner at frigive Skib og Gods, saasnart Borgemesteren har stillet gode og vederhæftige Mænd til Borgen, der paa Borgemesterens

¹ 12. Maj 1591. ² Jakob Olesen, jvfr. 4. Maris.

Vegne ville staa ham til Rette for Tiltalen; men kan eller vil Borgemeesteren ikke det, skal Caspar Markdaner indtil videre tage Skib og Gods i god Forvaring, saa intet bortkommer deraf. J. T. 4, 290 b.

19. Febr. (Kbhvn.). Miss. til Christian Friis. Disse Brevvisere, Andvorskoufs Slots Bønder, Las Jude, Hans Tygessen og Søren Broen i Nebel¹ i Boslund Sogn, Oluf Pedersen, Chresten Pedersen og Peder Olufsen have klaget over, at Kornet har slået sig meget hos dem, og i den Anledning anmodet om Respit med Ydelsen af deres Landgilde. Han skal undersøge Sagen og lade dem, der formedelst Armod ikke formaa at udrede deres Landgilde, faa Hensand til Mikkelstdag. K.

— Miss. til Caspar Markdaner. Da han har ladet Jens Poulsen, forhen Tolder i Kolding, hægte og anholde, fordi han ikke kunde sætte nøjagtig Borgen for sin Gæld til Kronen, skal han lade Tolden oppebære af sin Skriver eller en anden vederhæftig Dannemand, indtil de nu fraværende Regeringsraader komme tilbage; han skal da faa nærmere Besked om, hvem der skal forordnes til Tolder. Orig.² (underskr. af J. Rosenkrantz, Sten Brahe og A. Hvittfeldt). Udt. i J. T. 4, 291.

— Miss. til samme om at tilholde Anders Brun og Ebbe Knudsen at forklare deres Regnskaber paa Renteriet og betale, hvad de blive skyldige derpaa. Udt. i J. T. 4, 291 b.

25. Febr. (—). Miss. til Caspar Markdaner. Da Thomas Jacobsen, Borger i Flensborg, hvem Kongen skylder en mærkelig Sum Penge for de Varer, han har ladet udtage hos ham, har begæret at faa Pengene betalt, skal Caspar Markdaner, naar Thomas Jacobsen eller hans Fuldmægtig henvender sig til ham, drage Om-sorg for, at hans Skriver eller hvem anden, han i Henshold til Kongens Skrivelse foreløbig beskikker til Tolder, af Tolden i Kolding, baade den resterende og den nærværende, betaler Thomas Jacobsen 3000 gl. Dlr. Der skal tages Kvittans derfor, som skal indføres i Toldregnskabet. J. T. 4, 292 b.

— Lignende Miss. til Tolderen i Ribe om at betale Thomas Jacobsen 2000 Dlr. Udt. i J. T. 4, 293.

— Lignende Miss. til Tolderen i Assens om at betale Thomas Jacobsen 1000 Dlr. Udt. i J. T. 4, 293.

— Miss. til Jørgen Friis til Krastrup, Landsdommer, Lodvig

¹ Næble, Slagelse H. ² Tr.: Dsk. Mag. V, 191.

Munk til Qvistrup, Nels Mouritsen til Tuestrup, Nels Stygge til Nørager, Jacob Høg til Truitsholm og Mickel Nelsen til Kye. For nogen Tid siden have de efter Kong Frederik II's Befaling været forsamlede angaaende en Trætte mellem afdøde Otte Banner og Hendrik Lykke paa den ene og Ofve Lunge, Embedsmand paa Aalborghus, paa Kronens Vegne, afdøde Albert Maltesen, Anders Maltesen og Jens Nelsen paa den anden Side om et Skel og Sandemændstov, som Sandemænd i Hvornum Herred for nogen Tid siden have svoret og gjort om et øde Bygge, kaldet Pouelstrup, mellem Albeck, Grofløf og Opløf Bæk. Hendrik Lykke har nu, ligesom tidligere i Kongens Faders Tid, berettet, at de ogsaa have afsagt og udgivet en Dom, gaaende ud paa, at Markeskellet ingen Magt bør have, saafremt det findes at være mod Stadfæstelse og Lavhævd, og at enhver, som vil have nogen Ejendom eller Andel i Pouelstrup Bygge, skal forfølge det med Sandemænd eller Ejermænd, men med denne Dom have de efter hans Mening ikke endelig udført Kongens Faders Befaling, da de derefter burde have undersøgt og afgjort, om Markeskellet strider mod Lavhævd eller Stadfæstelse, og hvor vidt og paa hvilke Steder det strider derimod, ligesom de ogsaa, hvis de fandt Markeskellet ulovligt, burde have udvist et lovligt. Han har derfor anmodet om en kgl. Skrivelse til dem om nu uden videre Forhaling og Opsættelse at efterkomme Kongens Faders Befaling og skille dem endeligt ad. Da denne af begge Parter bevilgede Befaling gaar ud paa, at de skulle bringe Striden mellem Parterne til en endelig Ende, og Hendrik Lykke klager over, at det ikke er sket, befales det dem, for at Parterne uden videre Viddløftighed kunne blive skilte ad, med det første paa belejlig Tid at mødes paa de omtrættede Aasteder, stævne Parterne for sig, undersøge Sagen og uden yderligere Forhaling udføre Kongens Faders Befaling. De skulle hjælpe begge Parter til Lov og Ret og give deres Afgørelse beskrevet fra sig under deres Signeter. Hvis nogle formedelst lovligt Forfald ikke kunne møde, skulle de møde have Fuldmagt til at tiltage andre gode Mænd i Stedet. J. T. 4, 291 b.

28. Febr. (Kbhvn.). Miss. fra Regeringsraadet til Jørgen Brahe. Raadet har modtaget hans Erklæring paa Kongens Skrivelse til ham om de 4 Kvinders Klager over hans Ridefoged, hvori han undskylder Ridefogden og hævder, at Kvinderne have berettet Sagen anderledes end den er gaaet til, samt udbeder sig Ordre om, hvor-

ledes han skal forholde sig. Raadet har antaget hans Erklæring og vil opbevare den, indtil der gøres yderligere Anfordring i Sagen, for at det saa kan vide at give tilbørligt Svar. Han skal aldeles rette sig efter de Domme, han paa Herredsting og Landsting har erhvervet i Sagen. Sk. T. 2, 161.

28. Febr. (Kbhvn.). Miss. til Caspar Markdaner. For nogen Tid siden¹ skrev Kongen til ham om at give Jens Pouelsen, forhen Tolder i Kolding, Ordre til uden videre Forhaling at begive sig til København for paa Rentekammeret at gøre sit Regnskab klart og betale, hvad han maatte blive skyldig af Told, Sise og andet. Da han havde vist sig forsømmelig i sin Bestilling og ikke efterkom Kongens Befaling, saa han befandtes at være Kongen nogle Tusinde Dlr. skyldig, gav Kongen Caspar Markdaner Ordre² til enten at tage nøjagtig Vissen og Loven af ham for Restancen eller anholde ham paa Koldinghus, indtil han kunde stille Kongen Sikkerhed for Pengene, hvilken Befaling ogsaa er bleven udført. Da Jens Pouelsen nu har ansøgt om at komme løs og at faa nogen Forskaansel og Respit samt kgl. Befordring til at faa Toldrestancerne hos Kongens Undersaatter inddrevne, skal Caspar Markdaner læsgive ham, men forinden lade hans Gaarde og Ejendomme i Kolding beskrive og under hans Liva, Æres og Guds Fortabelse tage streng Forpligtelse af ham paa, at han med det allerførste til bestemte Terminer, saaledes som Caspar Markdaner finder raadeligst, vil betale, hvad han findes at være skyldig af Tolden og ikke har til gode hos andre. For at Kongen bedre kan komme til sin Betaling og faa de Restancer indkrævede, som Jens Pouelsen har til gode, har Kongen skrevet³ til Lensmændene i de Len, hvori Jens Pouelsen har noget til gode, om at indkræve Restancerne. Han skal sætte Anker Mogensen, Borgemester i Kolding, til at være Tolder i Jens Pouelsens Sted, indtil Anker Mogensen efter Lejligheden kan kræve nærmere Besked og Bestalling i Kancelliet, og skal foreholde denne, at han ikke maa lade nogen passers gennem Byen med Øksne og andet, uden at de vederhæftige, der kunne betale, give ham deres Forpligtelse derom, og de andre sætte ham nøjagtig Vissen og Loven for, at de til bestemte Terminer ville betale, hvad de med Rette blive Kronen skyldige, for at Kongen ikke mere skal blive bedraget, saaledes som tidligere sket er. J. T. 4, 293.

¹ 7. Okt. 1591. ² 29. Dec. 1591. ³ 6. Marts 1592.

Febr. (Kbhvn.). Stadfæstelsesbrev paa Livstid for Peder Lauritsen i Sedding paa Kronens Part af Korntienden af Nebbil Sogn i Vester Herred, hvoraf der aarlig skal svares 5 Ørt. Rug og 12 Ørt. Byg til Kronen; han maa give Penge i Stedet for Kornet. Udt. i Tb., S. 52 b.

1. Marts (—). Aab. Brev, hvorved Kongen henlægger en øde Gaard i Fareveigle til Sognepræsteembedet i Fareveigle Sogn (Hr. Jørgen Jensen, Sognepræst) i Stedet for en Gaard i Svinninge. Sj. R. 13, 248 b. (Tr.: Dsk. Kl. II. 494 f.)

— Miss. til Mandrup Parsberg. Skipper Rasmus Søfrensen, Rasmus Hansen og Sidtsele Anders Olufsens, Borgere og Borgerske i Horsens, have berettet, at de fordeles paa det yderste af hans Ridefoged, fordi de imod Kongens Forbud¹ have udført 10 Tdr. saltet Kød, og derhos begæret, at denne Forseelse maa blive dem eftergivet, da de aldeles ikke have vidst noget om dette Forbud og have svaret tilbørlig Told til Morten Mickelsen, der da var Tolder i Horsens, saaledes som de kunne bevise med hans Toldseddel. Da Kongen har eftergivet² Morten Mickelsen hans Forseelse i denne Sag, skal Mandrup Parsberg ogsaa lade de tre ovennævnte Undersaatte være aldeles fri for Tiltale for denne Sag. J. T. 4, 294.

2. Marts (—). Miss. til Borgemestre og Raad i Ribe. Marine Mule, M. Caspar Mules Enke, har berettet, at der er Trætte mellem hende og afdøde Søfren Kragis Arvinger om et Hus i Graabrødregade i Ribe, som afdøde Chresten Bartskeer har tilskødet M. Caspar Mule; denne har ogsaa haft Skødet ulast og ukæret i nogle Aar, men desuagtet have Borgemestre og Raad nogen Tid før Søfren Kragis Død inddømt denne i Sjetteparten af Huset, indtil det kan bevise, at han har faaet Fyldest for sin Part deri. Da Marine Mule mener at kunne bevise dette, har hun begæret at maatte blive hjulpen til Ret, saa hun uden videre Forhaling kan komme til Ende med Sagen og faa at vide, af hvad Grund Skødet ikke bør blive ved Magt, skønt det er lovlig gjort paa Tinge. Det befales Borgemestre og Raad med det allerførste uden al Forhaling eller Opsættelse at stævne begge Parterne i Rette for sig, nøje undersøge, om Søfren Krage har kunnet have nogen Ret til den ham tildømte Arvepart i Huset eller ej, og om han i først-

nævnte Tilfælde da ikke har faaet Fyldest derfor efter det Bevis, Marine Mule har at fremlægge, enten bilægge Trætten i Mindelighed eller dømme dem imellem og give deres Afgørelse beskrevet under deres Stads Signet, saa Marine Mule ikke skal have yderligere at klage over. J. T. 4, 294 b.

2. Marts (Kbhvn.). Aab. Brev, hvorved Kongen, da Tyge Brahe til Knudstrup har anlagt en Papirmølle paa Hveen og har Brug for en stor Mængde gamle, aflagte Lærredsklude, som ellers kaldes Lumper, til at lave Papir af, paabyder alle Indbyggerne i Nørrejylland, der have saadanne Lærredsklude eller Materie til saadant Brug at aflade, at lade Tyge Brahe fremfor nogen anden faa dem til en rimelig Pris. Kopi (underskr. af N. Kaas, J. Rosenkrantz, Sten Brahe og A. Hvitfeldt) i Landsark. i Viborg (i Aalborg Bispeark.).¹

3. Marts (—). Aab. Brev om, at Bønderne i Bierre Herred — der i Anledning af det aabne Brev² til dem og Bønderne i nogle andre omliggende Herreder om at yde nogen Hjælp til Udgravningen og Istandsættelsen af Steensaa og Steensbro have berettet, at de ikke fra Arilds Tid have været forpligtede til at holde Broen i Stand, da de selv ere besværede med at holde mange Broer i Stand, men have erklæret sig villige til at yde Hjælpen for denne Gang, saafremt de ikke siden skulle besværes dermed og det ikke skal regnes dem for nogen Pligt — for Fremtiden maa være fri for at yde Hjælp til Steensbro og Steensaa. Sk. R. 2, 97.

— Følgebrev for Fru Hilleborg Daa, Jørgen Skrams Enke, til Bønderne under Hald Slot, at de skulle svare hende til 1. Maj eller indtil der gives anden Ordre. J. R. 5, 224.

4. Marts (—). Miss. til Eiler Bryske og Oufve Lunge. Da de paa Kongens tidligere Skrivelse³ have svaret, at de ikke kunne udlægge Kronen nogen Gaard i Sjælland for Gaarden i Hiøng i Løfve Herred, men have tilbudt at ville udlægge Kronen Fyldest i Jylland eller Sjælland⁴, bevilger Kongen, at de, hver for sin Part, maa udlægge Fyldest i Jylland, dog paa et for Kronen belejligt Sted. De skulle med det første meddele Regeringsraadet, hvor de ville udlægge Vederlag. F. og Sm. T. 2, 241.

— Miss. til Caspar Markdaner. Jacob Oudsen, Borgeme-

¹ Jvfr. Dek. Mag. II. 280. ² 1. Febr. 1592. ³ 8. Jan. 1592. ⁴ Ordene „eller Sjælland“ synes at maatte udgaa.

ster i Haderslev, har berettet, at hans Skib for nogen Tid siden af stor Storm og Uvejr er bleven trængt ind i Middelfart Sund, og at Folkene paa Skibet formedelst stor Mangel paa Fetalje og andet til deres Underholdning have solgt noget af det Salt, som var paa Skibet til de nærmest boende Undersaatter, hvorefter Skibet, da dette stred mod Kolding Borgeres Privilegier, er blevet arresteret ved Kolding og med deri værende Gods paa Kolding Byting dømt i Kongens Naade og Unaade. Da han desuden har ansøgt om, at Kongen vil tilgive ham den Forseelse, som hans Folk uden hans Vidende have gjort sig skyldige i, og tillade ham igen at faa Skib og Gods, for at han ikke skal komme i den største Armod og Fordærv, befales det Caspar Markdaner at lade Jacob Oudsen faa Skib og Gods for dermed at søge sin Næring, hvor han lyster, men dog forinden tage nøjagtig Forpligtelse af ham paa, at han vil staa Kongen til Rette for den Sag. Caspar Markdaner skal med det første erklære sig om, hvad Skib og Gods kan være værd, for at Kongen kan vide, hvad han kan have at fordre hos Jacob Oudsen. J. T. 4, 295.

5. Marts (Mbhvn.). Aab. Brev, hvorved Kongen for denne ene Gang tillader Niels Suer, Borger i Slagelse, at udføre de 300 Staldøksne, han vil føre ud af Riget, til Skibs, da Foderet er dyrt og besværligt at faa til Købs, dog skal han svare sædvanlig Told af Øksnene. Sj. R. 13, 250.

— Miss. til Tolderne i Helsingør. Medens de altid tidligere havde sluttet deres Regnskab til Nytaarsdag, fik de for nogle Aar siden¹ Ordre til at slutte Regnskabet til 1. Maj. Da dette falder dem meget besværligt, særlig fordi det er den Tid, paa hvilken de fleste Skibe sejle, og de derfor nødes til at beholde 2 Regnskaber hos sig, have de anmodet om at maatte slutte Regnskabet til Nytaarsdag ligesom tidligere, hvilket bevilges. Sj. T. 18, 139 b.

6. Marts (—). Kgl. Stadfæstelse paa den af Borgemestre og Raad i København i Henhold til Kongens Befaling fastsatte Skraa² for Bryggerne i København, dat. Hafniae, die conversionis Pauli [25. Jan.] 1592. Sj. R. 13, 251 og 256. Orig. (Sjælland-Møen Nr. 128).

— Miss. til Christoffer Valkendorf om at sende alle de Mursten, som findes i Forraad ved Vordingborg Slot, til Køben-

¹ 27. April 1587. ² Selvs Skraaen, der er indført i Sj. R. 13, 251—56, er trykt: KD, II, 466—71.

havn, selv fragte Skuder til at fremføre dem og føre Fragten til Udgift i Regnskabet. Udt. i Sj. T. 18, 140.

C. Marts (Kbhvn.). Miss. til Rentemester Envold Kruse. Da Kongen af Mats Hansen, Jacob Lauritsen, Laurits Ofverscher, Gregers Bang og Skipper Niels Jensen, Borgere i København, har købt et Skib for 2000 Dlr., befales det ham mod Kvittans at betale dem 500 Dlr. til førstkommende St. Hans Dag og 1500 Dlr. til den paafølgende St. Laurentii Dag [10. Aug.]. Sj. T. 18, 140. (Tr.: KD. IV. 707.).

— Aab. Brev om, at Borgere og Købmænd i Helsingborg og Aarhus for denne ene Gang maa udføre de Staldøkse, de have tilhandlet sig der i Landet, til Skibs, da det paa Grund af den store Mangel paa Foder alle Vegne vil falde dem meget besværligt at lade dem uddrive over Land. Der skal svares Tolderne sædvanlig Told, og Bevillingen gælder kun for denne ene Gang. Udt. i Sk. R. 2, 98.

— Miss. til Jacob Seefeldt om at bestille 200 Læster jydsk Kalk til Kongen og sende dem til Københavns Slot, saasnart Vandet bliver aabent. Han skal selv fragte Skuder til at fremføre Kalken, betale baade Kalken og Fragten og føre det til Udgift i Regnskabet. Udt. i J. T. 4, 296.

— Miss. til nedennævnte Lensmænd [og Borgemestre og Raad i Viborg] om alvorligt at paalægge de paa vedlagte Seddel opførte Borgere i Købstaden N, der skyldte Jens Poulsen, forhen Tolder i Kolding, Told, Sise og andet, at betale disse Restancer til Lensmændene, der igen skulle indsende dem til Rentemesteren, som saa skal give Jens Poulsen Kvittans derfor. — Seddel til Caspar Markdaner: I Kolding Tyge Hierissen 133 Dlr., Peder Bøgvadt 474 Dlr. 11 Sk., Simen Pedersen 106 Dlr., Knud Hversen og Peder Hierissen 24 Dlr., Jens Andersaen 24 Dlr., Johan Johansen 31 $\frac{1}{2}$ Dlr., Lafve Vaben 13 $\frac{1}{2}$ Dlr., Mats Marckursen 15 Dlr., Ebbe Knudsen 15 Dlr., Johan Als 54 Dlr., Hans Ifversen og hans Medbrødre 62 Dlr., Bertel Arntsen 36 Dlr., Peder Hierrissen 28 Dlr., Mickel Kordtsen 13 Dlr., Jens Andersen, Laurits Jensen og deres Medbrødre 30 Dlr., Anders Døstrup og hans Medbrødre 33 Dlr., Kield Mogensen 10 Dlr., Peder Offersen 12 Dlr., Jep Bøgvadt 8 Dlr., Otte Gregersen 4 Dlr., Peder Offersen 10 Dlr., Knud Hversen 12 Dlr. og Thomes Farsen 33 Dlr. — Seddel til Knud Brahe: I Aarhus Jens Poulsen 568 Dlr. — Seddel til Nels Skram:

i Randers Mats Villomsen 264 Dlr., Nels Pedersen og Nels Sparkier 45 Dlr. — Seddel til Albert Friis: I Varde Peder Frandsen og hans Broder Jens Frandsen 18 Dlr., Hans Pedersen 4 Dlr. — Seddel til Borgemestre og Raad i Viborg: Chresten Chrestensen 45 Dlr. — Seddel til Mandrup Parsberg: I Horsens Anders Madsen, Borgemester, 14 Dlr. J. T. 4, 296.

7. Marts (Mbhv.). Aab. Brev om, at Hr. Peder Jensen, Sognepræst til Hverring, Tamdrup og Hønborg Sogne, har berettet, at han, da han blev Sognepræst til Sognene, har indgaaet en Kontrakt med sin Stifsnen Laurits Hverring om, at han skulde give denne 2 Læster Korn aarlig, indtil han fik et Kald. Da han nu i mange Aar har svaret dette Korn og Laurits Hverring ikke i den Tid har søgt noget Præstekald, men har ladet sig bruge i Høftjeneste og faaet Kongens Faders Brev¹ paa et Vikarie i Aarhus Domkirke, mener han, at Kontrakten ikke længere bør holdes, og har derfor begæret at maatte blive fri for at svare Kornet. Kongen bevilger hans Begæring og forbyder alle herefter at tiltale ham for dette Korn. J. R. 5, 224.

— Miss. til Frants Rantzau om i Silkeborg Skove og Len at lade skyde og slaa 5 Raadyr, der ere bevilgede Sten Maltesen til hans Faders² Begravelse. Udt. i J. T. 4, 301 b.

8. Marts (—). Miss. til Landsdommeren i Skaane. Peder Verkmester, Borger i Tundern, har berettet, at han i langsomelig Tid har haft en Rettergang i Skaane med afdøde Hans Holst i Gisløfsgaard, forhen Ridefoged til Malmøhus, angaaende en Arv, som Hans Holst nogen Tid før sin Død paa Malmø Raadhus med 12 Mands Ed har lagt fra sig til Peder Verkmester, saaledes som han paa Sjællands Landsting var kendt pligtig til. Peder Verkmester, der siden har erhvervet flere Vidnesbyrd i Sagen og med det første vil indstævne dem til Skaane Landsting tillige med Hans Holstes Lov og Ed, har nu anmodet om en Forskrift til Landsdommeren om uden al vidtløftig Forhaling at maatte blive hjulpen til Ret. Det befales Landsdommeren at meddele Peder Verkmester Stævning over Hans Holstis Arvinger, Lovmændene, Lovhængerne og de Vidnesbyrd, Peder Verkmester vil føre mod dem, og uden vidtløftig Forhaling afsige Dom i Sagen, saa Peder Verkmester en Gang for

¹ 1. Maj 1686. ² Malte Jensen Sehested.

alle kan komme til Ende med Sagen og Kongen blive forsaanet for yderligere Overløb. Sk. T. 2, 161 b.

8. Marts (Kbhvn.) Miss. til Brede Rantzau og Gregers Jul. Flores Jacobsen til Peregaard har berettet, at han og de andre Lodsejere til Elnebjergs, Kielskoufs og Fieldskoufs Marker ere blevne venligt forligte, saa Skov og Mark skal skiftes imellem dem efter Godtfolks og Dannemænds Sigelse, og han har i den Anledning begæret Forskrift til dem om at være til Stede og paase, at alt gaar rigtigt til, saa han ikke kommer til kort. Det befales dem at møde paa Aastederne, naar Skiftet skal foregaa, og paase, at alt gaar rigtigt til, og at Flores Jacobsen faar sin Part. F. og Sm. T. 2, 242.

9. Marts (—). Oprejsningsbrev for Peder Jensen i Vallenstrup og Mogens Myerck i Herlufstrup¹, der for nogen Tid siden ere gjorde nederfældige paa Mierløse Herredsting og dømte til at bøde deres 3 Mk. for en Oldingegang, som de have været med til at gaa mellem Mats Vasbyrd til Søegaard paa den ene og alle Lodsejerne til Grytedt² paa den anden Side, og nu paa Mierløse Herredsting have udlagt deres 3 Mk. til Lodsejerne. Sj. R. 13, 257.

11. Marts (—). Miss. til Jørgen Harboe til Hvolriis om paa sin Søn Chresten Harboes Vegne at betale Mickel Blum, Borger i Wittenberg, en Sum Penge, som Sønnen efter sin Haandskrift skylder denne, tillige med den Kost, Tæring og Skadegæld, der kan paaregnes. Udt. i J. T. 4, 297 b.

13. Marts (—). Miss. til Borgemestre og Raad i København om at gøre Afregning med Gertrued Nielsdatter, Christoffer Pouelsens Enke, for hendes Mandts Regnskab som Kirkeværge for St. Nicolai Kirke. Sj. T. 18, 140 b. (Tr.: KD. IV. 707 f.)

— Miss. til Christian Friis. For nogen Tid siden³ fik han Ordre til hvert Aar til Paaske at tilstille Superintendenten og de højlerde i København 300 Dlr. til Underhold af de 4 Studenter, der studere udenlands. Da der nu er truffen anden Ordning med Ringsted Kloster⁴, der skulde udrede det fjerde Hundrede Daler, saa de nu ikke kunne udredes deraf, og da en af de 4 Studenter har 2 Aars Pension til gode, skal han til Paaske foruden de

¹ Hellestrup, Mierløse H. ² Grøntved, samme H. ³ 12. Aug. 1690. ⁴ Ringsted Kloster var blevet overdraget Lave Beck som Landsdommerlen.

300 Dlr. yderligere betale 200 Dlr. til Superintendenten og de hølærde. Sj. T. 18, 141.

13. **Marts (Kbhvn.).** Miss. til Frants Rantzau. For nogen Tid siden¹ blev Vradts Herreds Ting flyttet fra det Sted, hvorpaa det fra Arilds Tid af havde ligget, men menige Bønder og Indbyggere i Snee, Bistrup, Ikast, Borring, Tøm og Vradts Sogne have nu klaget over, at det Sted, hvortil Tinget er henflyttet, ligger meget ubequem og afsides for dem, efterdi det er lige ved Tyrsting Herreds Skel, og have derfor anmodet om, at Tinget maa blive flyttet til et bekvemt Sted i Herredet. Det befales i den Anledning Frants Rantzau at lade opkræve 24 uvildige Mænd af Tinget, 6 af hver Fjerdings i Herredet, i Forening med dem nøje undersøge, hvor Tinget belejlighst kan lægges, og siden henlægge det til dette Sted, for at den ene ikke skal have mere at klage over end den anden. J. T. 4, 297 b.

14. **Marts (—).** Miss. til Mandrup Parsberg og Frants Rantzau. Kronens Bønder i Vradts By under Skanderborg og Silkeborg Slotte have berettet, at Byens Mark forringes og fordærvs meget af Sandet, som er blæst op paa den og daglig formeres mere og mere, saa det kan befrygtes, at Byen vil blive helt ødelagt, hvis Sandfoget ikke i Tide forekommes, og de have i den Anledning begæret, at Kongen vil bevilge, at Kronens Bønder i de nærmest liggende Sogne maa hjælpe dem med at føre Lyng og Strøelse paa Sandet for at dæmpe det. Mandrup Parsberg og Frants Rantzau skulle undersøge Forholdene og give Kronens Bønder i de nærmest liggende Sogne Ordre til hver at hjælpe Kronens Bønder i Vradts By i 3 Dage med at slaa Lyng og Strøelse og strø det paa Sandet. J. T. 4, 298.

— Miss. til Frants Rantzau. Kirkeværger og menige Sognekæmder i Vradts Sogn under Silkeborg Slot have berettet, at Sognekirken er meget bygfældig og daglig forfalder mere og mere, men har en saare ringe Indkomst, saa den ikke selv formaar at betale Omkostningerne ved Istandsættelsen. Da de i den Anledning have begæret dels at maatte faa nogen Hjælp af de andre Kirker i Herredet, der ere formuende, dels at maatte faa nogle hugne Kampesten, der findes i en øde Kirke ved Temerbye² og i et øde Kirkested ved Brælde³ i Tøm Sogn, til deres Kirkes Istandsættelse, skal

¹ Jvfr. 16. Dec. 1583 og 8. Aug. 1590.

² Tømmerby, Vradts H.

³ Brille, Tørring S., Vradts H.

Frants Rantzau give Ordre til, at de Kirker i Herredet, der ere formuende og ikke selv behøve Bygning, skulle komme Vradts Kirke til Hjælp, enhver efter sin Evne og Formue, undersøge, hvorledes det forholder sig med de nævnte øde Kirkesteder, og hjælpe Sognemændene til at faa de Sten derfra, som de kunne bruge til deres Kirkes Bygning, saa Kirken kan blive hjulpen, uden at Kongens Undersaatter forarmes derved. J. T. 4, 298 b.

14. Marts (Kbhvn.). Miss. til Hack Ulfstand og Kapitlet i Lund. Biørn Saxsterup til Ousby har berettet, at der paaføres ham Trætte paa det Gods Herritte i Skaane, som han bar i Pant af Kronen, og at der formentlig findes Breve i Lunde Kapitel eller anden rigtig Besked i Stiftslandebogen, hvormed Godset kan forsvares. Det befales dem at undersøge, om der findes saadanne Breve blandt Kapitlets eller Lunde Stifts Breve og i saa Tilfælde levere ham dem mod nøjagtig Revers for, at Brevene skulle blive leverede tilbage, naar de ere brugte. Hvis der i Stiftets Bog findes noget, som kan være ham til Nytte, skulle de give ham det beskrevet under Kapitlets Signet. Sk. T. 2, 162.

15. Marts (—). Aab. Brev om, at Hans Lange, Embedsmand paa Lundenes, i dette Foraar maa lade udføre 60 Staldøksne af sine egne Øksne til Skibs fra Varde, dog skal han svare Tolderen sammesteds sædvanlig Told deraf. J. R. 5, 225.

— Stadfæstelsesbrev paa Livstid for Mats Chrestensen i Stenderup paa Kronens Part af Korntienden af Andtsager Sogn i Øster Herred, hvoraf der aarlig skal svares 12 Ørt. Rug og 6 Ørt. Byg til Kronen. Udt. i Tb., S. 52 b. Jvfr. 21. April 1592.

16. Marts (—). Miss. til Rentemester Envold Kruse om at give Ordre til, at der i Nyborg bliver leveret Niels Friis 450 Fod hugne gotlandske Sten, som han tidligere har forstrakt til Nykøbing Slots Bygning. Udt. i Sj. T. 18, 141 b.

— Følgebrev for Hack Ulfstand til Bønderne under St. Peders Kloster i Lund. Udt. i Sk. R. 2, 98.

— Aab. Brev om, at Borgere og Købmænd i Trelleborg for denne ene Gang maa udføre de Staldøksne, de have tilforhandlet sig i Skaane, til Skibs, dog mod Erlæggelse af den sædvanlige Told til Tolderen i Malmø. Udt. i Sk. R. 2, 98.

— Aab. Brev om, at Undersaatterne i Lykaa Len indtil videre maa udføre Brændevad af El og Birk (ligelydende med

det aabne Brev af 30. Dec. 1591 angaaende Undersaatterne i Bregne og Medelsta Herreder). Sk. R. 2, 98 b.

16. Marts (Kbhvn.). Aab. Brev om, at Indbyggerne i Ronneby i Blekinge, der have klaget over, at de ville komme meget til Agters, hvis ikke det udstedte Forbud¹ mod Udførsel af saltet Kød ophæves for deres Vedkommende, indtil videre maa udføre og udskibe saltet Kød paa de Steder, de finde bekvæmst, mod at svare sædvanlig Told deraf. Sk. R. 2, 99.

— Miss. til Albert Friis i Riberhus Len etc., Hans Lange i Lundenes Len, Johan Rud i Beuling Len, Erik Lunge i Nørrevongs Herred, Peder Gyldenstjerne i Vestervig Birk etc., Mandrup Parsberg i Skanderborg Len, Knud Brahe i Aarhus Len, Frantz Rantzau i Silkeborg Len, Fru Hilleborg Jørgen Skrams i Hald og Skivehus Len med Købstæderne Viborg, Hobro og Nykøbing paa Mors, Lodvig Munk i Ørum Len, Ofve Lunge i Aalborghus Len og Nels Skram i Drotningborg Len. Kongen har tidligere ladet aabne Breve udgaa til Adel og Ridderskab, Fruer og Jomfruer, der selv holde Hus, og Borgemestre, Raadmænd og menige Borgere i Nørrejylland om at betale hvad de restere med af den Hjælp, som de ere takserede til at yde til Domhusets Bygning i Viborg, og har ogsaa nogle Gange tidligere skrevet til Lensmændene i Nørrejylland om hver i sit Len at indkræve Hjælpen og sende den til Landsdommer Hans Lindenov, der har Befalingen over Domhusets Bygning. Da mange endnu skulle restere med Hjælpen, skulle Lensmændene, for at der en Gang for alle kan gøres Forordning om, at Bygningen kan gaa for sig, og for at Kongen kan vide, hvem der restere med noget, med det allerførste indsende klare Registre til Kanceliet over dem i deres Len, der have betalt noget til Domhusets Bygning, og over dem, der endnu restere med noget, saa Kongen derefter kan træffe saadanne Forholdsregler, at Hjælpen uden videre Forhaling kan blive udgivet. J. T. 4, 299.

20. Marts (—). Aab. Brev om, at denne Brevviser, Niels Christensen, har berettet, at hans Farbroder Jens Espensen i Syttrup i Aalborghus Len for nogle Aar siden er bleven dræbt i Hvorvarp af Søfren Pallessen sammesteds, og at hans Fader Christen Espensen paa sin umyndige Brodersøn Jesper Jensens Vegne har forfulgt Manddraberen paa Aars Herredsting og til Viborg Lands-

¹ 7. Dec. 1588.

ting indstævnet de Vidner, der vare til Stede, da hans Broder blev slaaet ihjel, og ført Sagen saa vidt, at Manddraberens Slægt har tilbuddt (•bodit•) Landebod for Drabet. Da Jesper Jensen er kommen til sine myndige Aar, har Christen Espensen overdraget ham selv at tale paa sin Faders Død, hvilket Jesper Jensen ogsaa har gjort, men da han siden er død, er Sagen ikke bleven forfulgt til Ende i lovlig Tid. Da Niels Christensen nu har begæret Oprejsning i Sagen for paa sin afdøde Slægtnings Vegne at tale paa Drabet og forfølge det med Sandemænd og paa anden Maade, rejser og fornyer Kongen herved Sagen, saa Niels Christensen maa lade den forfølge, som om den nylig var sket. J. R. 5, 225 b.

20. Marts (Kbhvn.). Miss. til Ofve Lunge om, i Anledning af Nels Chrestensens Begæring om Oprejsning i Sagen angaaende Drabet af hans Farbroder Jens Espensen i Syttrup og Hjælp til at opnaa Ret, at undersøge, hvorledes det er gaaet til med dette Drab, og hjælpe Nels Chrestensen til Ret, saa Sagen en Gang kan komme til en endelig Ende. J. T. 4, 300.

21. Marts (—). Miss. til Anders Dresselberg. Da en Trætte mellem Embedsmænd paa Jungshofvit Mourits Podebusks Foged og andre Lodsejere om nogen Indtægt med det første er indstævnet til Landstinget og Landsdommer Lauge Beck som en af Lodsejerne ikke kan være Dommere i sin egen Sag, skal Anders Dresselberg, for at Sagen ikke vidtløftig skal forhales, møde i Ringsted paa den Dag, Sagen er indstævnet til Landstinget, sidde i Landsdommers Sted i den Sag og paadømme den. Sj. T. 18, 141 b.

— Miss. til Lauge Beck. Gyde, Christofver Skrivers¹ Enke, har anmodet om, at hun fremdeles maa beholde en Ringsted Klosters Jord og Eng, som Kongens Fader havde forlenet² hendes afdøde Husbonde med, uden Afgift. Skønt Jorden og Engen kun daarligt kunne undværes fra Klosteret, har Kongen dog i Betragtning af hendes arme Vilkaar bevilget, at hun maa beholde dem, indtil der bliver noget af Byens Jord ledigt; saasnart dette sker, skal Lauge Beck hjælpe hende til at faa det og lægge ovennævnte Jord og Eng ind under Klosteret. Sj. T. 18, 142.

— Miss. til Absolon Gjæse om at repræsentere Kongen ved Caspar Markdaners Bryllup. Udt. i F. og Sm. T. 2, 243.

¹ Christoffer Sørensen, Skriver i Ringsted Kloster. ² 27. Juni 1687.

21. Marts (Kbhvn.). Miss. til Lodvig Munk. Menige Sognemænd i Lodbjerg Sogn i Hassing Herred i Thy have berettet, at deres Sognekirke er meget forfalden, og begæret nogen Hjælp til dens Istandsættelse, da den har en saare ringe Indkomst, saa der, naar deraf tages hvad der behøves til Vin og Brød og i andre Maader, kun bliver lidet tilbage til Bygningen. Kongen har i den Anledning bevilget, at alle de Kirker i Hassing Herred, der ere ved Forraad, skulle komme Lodbjerg Kirke til Hjælp, enhver efter sin Evne og Formue, og befaler Lodvig Munk at sørge for, at dette sker. Da de endvidere have berettet, at denne Brevviser, Nels Frandsen i Løgstrup, til sin Gaard har haft en Vandmølle, der nu er bleven ødelagt af Sand og er nedbrudt, hvilket har medført, at de med stor Besværing maa køre deres Korn en lang Vej til Mølle, og da de i Forening med Nels Frandsen have ansøgt om, at han maa lade opføre en lille Vejrmølle, hvilket de mene vil være dem alle til Hjælp, skal Lodvig Munk undersøge, om Vejrmøllen kan opføres der uden Skade for Kronen og være dem til Hjælp, og sende Regeringsraadet Besked derom, for at det siden kan forordne, hvad der efter Lejligheden findes gavnligest. J. T. 4, 300 b.

— Stadfæstelsesbrev paa Livstid for Niels Frandsen i Løgstrup paa Kirkens Part af Korntienden af Lodbjerg Sogn, hvoraf der aarlig skal svares $1\frac{1}{2}$ Td. Rug, $4\frac{1}{2}$ Td. Byg og 2 Tdr. Havre til Kirken. Udt. i Tb., S. 53.

— Miss. til Nels Skram om at fritage Oluf Jensen i Adstrup¹ og Kiold Gregersen i Gelløf² i Dronningborg Len for et Aars Landgilde, da deres Gaarde ere brændte ved Vaadeild. Udt. i J. T. 4, 301.

22. Marts (—). Miss. til Lauge Beck. Niels Hendriksen, Toldskriver i Helsingør, har berettet, at han for nogen Tid siden har ladet en lille Pinke løbe ind i Isefjord for at hente hans Landgildekorn og noget Korn, som han har købt, og at Søren Jacobsen, Borgemester, i Forening med Byfogden, 3 Raadmænd og 10 eller 12 af Borgerne paa Menighedens Vegne i Nykøbing i Odts Herred med væbnet Haand ere komne ud i hans Skib 1 eller $1\frac{1}{2}$ Mil fra Byen, hvor de voldelig have overfaldet Skibsfolkene, sat dem dragne Værger paa Livet, skammelig hugget og skamferet Takkel og

¹ Alstrup, Gerlev H. ² Gerlev, samme H.

Hovedtov, hugget og slaaet en af Baadsmændene og frtaget dem Ror og Sejl; de have derved villet forbyde ham at løbe ind i Fjorden efter hans Landgildekorn og det Korn, han har købt, hvilket Borgemestre og Raad i Holbæk ogsaa have forbudt ham. Herimod har Borgerskabet i de 2 Byer gjort gældende, at Niels Hendriksen lader bruge ulovligt Landekøb og Forprang med mange Læster Salt og andre Købsmandsvarer, som han udsælger blandt Bønderne og tilhandler sig Korn og andre Varer for, alt imod Byernes Privilegier og Kongens Forbud¹ mod Besøg af ulovlige Havne. For at begge Parter kunne vide, hvor vidt de maa bruge deres Privilegier, skal han med det allerførste indstævne Niels Hendriksen og Borgemestre og Raad i de to Byer for sig, nøje undersøge Byernes Privilegier og i Forening med de gode Mænd, der den Dag søge Landstinget, dømme dem imellem og give Dommen beskreven. Sj. T. 18, 142 b.

22. Marts (Kbhvn.). Miss. til Bent Gregersen i Roskilde. Borgerne i Ringsted have berettet, at han, medens han havde Ringsted Kloster i Befaling, har udlaant nogle Skippund af Kirkens Bly, som endnu ikke er betalt, og de have derhos anmodet om, at det igen maa blive skaffet til Veje, for at Kirken kan blive forbedret dermed. Det befales ham med det første at skaffe det udlaante Bly til Stede, saa Kongen kan blive fri for videre Overløb. Sj. T. 18, 143.

24. Marts (—). Pasbord for Albrit Albritsen og Peder Munk Jacobsen, Borgemestre i København, Jørgen Bentsen, Raadmand, og Hermen Roedt og Jellis Jacobsen, Borgere sammesteds, til i Sommer at besøge Nordlandene med deres Skib Kragen, hvorpaa Jens Ollufsen er Skipper, dog maa de ikke bruge nogen Handel mod de Privilegier, som Borgerne i Bergen og Trondhjem have. Udt. i Sj. R. 13, 258.

— Miss. til Hans Lange til Brening, Embedsmand paa Lundenes, Predbiørn Gyldenstjerne til Vosborg, Embedsmand paa Aastrup, Tyge Krabbe til Bustrup og Kield Jul til Stubergaard. Da Lodvig Munk til Qvistrup, Embedsmand paa Ørum, har berettet, at Sandet har overløbet og ødelagt en stor Del af de Byer og Gaarde, der høre under Slottet, hvilket medfører, at Bønderne klage over ikke at kunne udrede deres sædvanlige Landgilde, og at han ogsaa bliver

bræsthølden paa den Indkomst, hvoraf han selv skal svare sin Afgift, skulle ovennævnte fire Mænd med det første paa belejlig Tid begive sig paa alt Kronens Gods i Ørum Len, nøje undersøge, hvad Gods der er ødelagt af Sand og i hvor høj Grad det er ødelagt, og sende Regeringsraadet Besked derom, for at det derefter kan træffe Forholdsregler. J. T. 4, 301 b.

29. Marts (Kbhvn.). Miss. til Adam Norman, Kongens Jægermester, om paa de Steder, hvor han selv kan eragte, at det er mindst til Skade, at lade skyde eller slaa 3 Stykker Vildt og 6 Raadyr, som Kongen har bevilget Fru Margrette Bjørn, Jørgen Ernst Worms Enke, til hendes afdøde Husbondes Begravelse, og levere hendes Fuldmægtige dem. Sj. T. 18, 143 b.

30. Marts (—). Forleningsbrev for Nicolaus Theophilus, Professor ved Københavns Universitet, paa det Kannikedømme i Roskilde Domkirke, som er ledigt efter M. Laufrits Pedersen. Udt. i Sj. R. 13, 258.

— Miss. til Fru Liitsebet Sehested, Niels Parsbergs Enke, om til 1. Maj at lægge 1 Gaard i Løfvetoft¹ By i [Førsøf]² Sogn i Ringsted Herred, som Frederik Qvitzov til Qvitzovisholm har bevilget Kronen til et Tokkeskifte af hans Hustrus³ Arvegods, ind under Roskildeggaard, indskrive den i Jordebogen blandt det tilskiftede Gods og føre Landgilden deraf til Regnskab. Sj. T. 18, 143 b.

— Miss. til Mourits Stygge til Holbekgaard, Landsdommer i Nørrejylland, og Nels Skram til Urup. Nogen Tid før sin Død lagde Kongens Fader noget af Admiral Peder Munks Gods paa Møen og Sjælland ind under Ermelundgaard paa Møen og noget af hans Gods i Nørrejylland ind under Koldinghus og Drotningborg, hvorefter Kongen paa et Tokkeskifte⁴ har udlagt Peder Munk noget af Kronens Gods i Nørrejylland. Da Mageskiftegodset endnu ikke er blevet besigtet og Kongen nu har givet nogle gode Mænd Ordre til at besigte Peder Munks Gods paa Sjælland og Møen, skulle de, naar Peder Munk tilsiger dem og leverer dem Besigtelsen over Godset paa Sjælland og Møen, med det allerførste besigte begge Parters Gods i Nørrejylland, ligne alt Mageskiftegodset og indsende Besigtelsen til Kancelliet. J. T. 4, 302.

31. Marts (—). Miss. til Arrildt Hvidtfeldt, Rigens Kansler.

¹ Løvetofte. ² Sj. T. har ved en Fejlskrift: Efersøf. ³ Pernille Rud. ⁴ 24. Maj 1589.

Kongen har bragt i Erfaring, at Haarlef og Himlingiøe Sogne i Tryggevelde Len have været uden Sognepræst i næsten et Aar og endnu ikke have kaldet nogen, skønt der for nogle Aar siden er gjort den Forordning, at naar et Sogn bliver ledigt, skulle Sognemændene inden 6 Uger kalde en ny Sognepræst. Da dette ikke er sket, er det fri Valg, som Bønderne ellers havde, igen hjemfaldet til Kronen, og det befales ham derfor at indsætte Samuel Hansen, der en rum Tid har tjent i Kongens Faders og Kongens Kantori og for nogen Tid siden er sendt til Sognene af Superintendent M. Peder Vinstруп, til Sognepræst i de to Sogne, da han baade hvad Lærdom og Levnet angaar skal være tjenlig dertil og har et godt Rygte af alle Mand. Sj. T. 18, 144.

1. April (Mbhva.). Miss. til Jacob Ulfeldt. Denne Brevviser, Greger Brasse, har berettet, at han for nogen Tid siden af sin Principal, Junker Johan Friderich von Barbye, er sendt her ind i Riget for at skaffe Oplysning om det Arvegods, afdøde Anders von Barbye havde efterladt sig, om det burde følge ham som Anders von Barbyes rette Arving eller hvorledes det forholdt sig dermed, og om det altsammen var solgt. Han blev da af Regeringsraadet henvist til Jacob Ulfeldt som Indehaver af Seelsø Gaard og Gods, der tilhørte Anders von Barbye, og han har ogsaa to Gange henvendt sig til ham, men intet Svar kunnet faa. For at han ikke skal komme hjem til sin Principal helt uden Besked og af den Grund gaa glip af den Betaling, der er lovet ham for hans Umage, har han i vedlagte Supplikats begæret kgl. Intercessionsskrivelse til Jacob Ulfeldt om, at der maa blive meddelt ham Kopi af Andres von Barbyes Skødebrev paa Seelsø. Kongen har ikke kunnet nægte dette og befaler Jacob Ulfeldt at meddele Greger Brasse Besked under sin Haand og Segl om, af hvem og paa hvilke Vilkaar hans afdøde Broder¹ har købt Seelsø, saa Greger Brasses Principal kan rette sig derefter og Kongen blive fri for videre Overløb i den Sag. F. og Sm. T. 2, 243.

— Stadfæstelsesbrev paa Livstid for Jørgen Bilde til Ellinge paa Kronens Part af Korntienden af Voxstrup Sogn, hvoraf der aarlig skal svares 5 gl. Dlr. til Kronen. Udt. i Tb., S. 187.

2. April (—). Miss. til Tolderne i Helsingør om med det

¹ Korsets Ulfeld.

allerførste at købe 3 Læster Cement i Sundet og sende det til Københavns Slot, hvor Kongen har Brug for det. Sj. T. 18, 144 b.

2. April (Kbhvn.). Miss. til de samme om at hjælpe Hans Otsen, tydek Kancelliforvandt, til at komme med det første Skib, der agter sig til Skotland. Udt. i Sj. T. 18, 144 b.

— Miss. til Gabriel Sparre, Oluf Rosensparre og Christian Gyldenstjerne om at være til Stede, naar Hack Ulfstand til 1. Maj overtager St. Peders Kloster i Lund, overlevere ham de Registre, Jordebøger og Inventarium, som bør findes der, og besigte Skovene. Udt. i Sk. T. 2, 163.

— Miss. til Hendrik Krag. Da Kongen nu har sendt sin Skipper Peder Vrager med Skibet Jomfruen til Norge for at indtage en Ladning Deler og andet Tømmer og løbe til Kongens Gaard Bessestaadt paa Island dermed, befales det Hendrik Krag at modtage Tømmeret af Skipperen, give ham Kvittans derfor, sælge det for en rimelig Pris til Domkirkens Bygning ved Bessestaadt og til de Kronbønder, der have Tømmer behov, og føre Pengene, der komme ind, til Indtægt i Regnskabet. N. T. 2, 178.

3. April (—). Bestalling for Marinne Jørgensdatter som Kongens Sømmerske med en aarlig Løn af 20 Dlr. og 27 Al. godt Klæde, at regne fra 1. Febr. 1592. Hun skal altid følge Kongens Vadserske Cathrine og med største Flid sy, berede og vedligeholde alt Kongens eget Linned og Klæder. Hun skal være Vadsersken lydig og maa ikke uden hendes Samtykke begive sig ud af Byen. Sj. R. 13, 258.

— Miss. til Chresten Skeel om at fritage Jens Jørgensen i Soerbek¹ i Hadts Herred i Aakier Løn for et Aars Landgilde, da hans Gaard er brændt. Udt. i J. T. 4, 302 b.

4. April (—). Miss. til Erik Valkendorf. Da Kongen har givet Steen Maltessen, Embedsmand paa Kroneborg, Tilladelse til at begive sig over til Nørrejylland i nogen Tid til hans Faders² Begravelse og det derfor gøres højlig fornødent, at der under hans Fraværelse tilforordnes en anden god Mand til at ligge i Slotsloven paa Kroneborg, befales det ham at indrette sin Lejlighed saaledes, at han straks personlig kan begive sig ind paa Kroneborg og under Steen Maltessens Fraværelse holde det i Slotslov og god

¹ Svorbæk. ² Malt Jensen Sehested.

Forvaring, Kongen og Riget til troer Hænde, saa intet bliver for-
sømt med Vagt, Krigsfolk eller i anden Maade. Sj. T. 18, 145.

6. April (Mbhv.). Miss. til Adam Norman, Kongens Jæger-
mester, om i Kronens Skove at lade alaa eller skyde 5 Styk-
ker Daavildt til afdøde Fru Birgitte Rosenkrantz til Val-
løes Begravelse. Udt. i Sj. T. 18, 145.

— Miss. til Tolderne i Helsingør. Da Hertug Bugislaus af
Pommern har begæret at faa nogen Rinskvind, som han har
ladet sin Tjener Jacob Martensen købe til sin egen Hofholdning,
toldfrit gennem Sundet, befales det dem at lade Jacob Mar-
tensens Tjener Herman Wulfrath passere toldfrit med 16 Fuder
Vin. Har han mere Vin med, skal han svare sædvanlig Told deraf.
Sj. T. 18, 145 b.

7. April (—). Miss. til Laurits Brockenhuus. Niels Kaas
til Damsgaard har berettet, at der paaføres ham Trætte af Ga-
briel Knudsen til Nørskov, Landsdommer i Fyen, paa noget
Kronens Gods i Giesteløf i Salling Herred, som han er for-
lenet med, og at Herredsfogden i Salling Herred med det allerførste
vil dømme i Sagen. Da Niels Kaas nu ligger paa sin Sotteseng og
ikke selv kan møde og svare til Sagen, har han anmodet Kongen
om at paase, at Kronens Bønder ikke lide nogen Skade eller miste
noget af det, som de i langsommelig Tid have haft i rolig Hævd
og Brug, hvorom Bønderne selv skulle give ham nærmere Besked.
Da Godset ligger i Nyborg Len, skal Laurits Brockenhuus un-
dersøge, hvorledes det forholder sig med Trætten, og naar Herreds-
fogden skal dømme i Sagen, enten selv møde eller lade sin
Foged møde for at svare til Sagen og paase, at Herredsfog-
den dømmer hvad Ret er. Han skal paa Niels Kaas's Vegne tage
Dommen beskreven. F. og Sm. T. 2, 245.

— Miss. til Chresten Skeel om at hjælpe Knud Mickelsen i
Hardrup¹ til Rette, saa der paa Tinge vederfares ham Lov og Ret.
Udt. i J. T. 4, 303.

8. April (—). Miss. til nedennævnte Lensmænd, Toldere,
Byfogder, Sisemestre og andre. Da Kongen af Christoffer
Valkendorfs Restanceregister ser, at de restere med N. N.,
befales det dem med det allerførste at fremsende denne Restance
og klare, hvad de skylder Kongen, saafremt Kongen ikke skal se

¹ Haderup, Hads H.

sig forarsaget til at indkræve det af dem paa anden Maade. — Restancer hos Lensmænd: Christofver Pax (Holbæk) med 59 Dlr. 9 Sk. af Stiftets Indkomst til 1. Maj 1587, med Regnskabet for Stiftets Indkomst siden 1. Maj 1587, med Afgiften, 88 Dlr., af Vinderup Len til 1. Maj 1585, da han blev det kvit, og med Mandtalsregistre paa Madskatterne 1574, 1577, 1578 og Paaske 1587; Gregers Ulfstands Arvinger med 300 Dlr. af Afgiften af Rafvenaborg Len til 1. Maj 1581 og med Mandtalsregistre paa Madskatterne af Roxe Herred 1574, 1577 og 1578; Knud Grubbe med 650 Dlr. af Afgiften af Haldsted Kloster til 1. Maj 1578; Henning Gjøe (Nykøbing) med omtrent 2893 Dlr. 3 Sk. 3 Pend. lybæk, som han blev skyldig til 1. Maj 1588, da han fratraadte Lenet, foruden det, der er betalt og eftergivet; Erik Ruds Arvinger (Aalborghus) med 100 Dlr. 10 Sk. paa det Regnskab, de lod forklare 17. April 1581, og med uforklaret Inventarium; Henning Reventlov (Silkeborg) med 199 Dlr. 14 Sk., som han blev skyldig til 1. Maj 1588, da han fratraadte Lenet; Biørn Andersens Arvinger (Aarhusgaard) med uforklaret Inventarium og med 20½ Dlr. af Madskatten 1580; Erik Lykke til Eskier (Dueholms Kloster) med Regnskab og Forklaring for det uvisse fra 1. Maj 1585 til 1. Maj 1587; Fru Anne Hans Skovgaards (Helsingborg) med 278 Dlr. af Regnskabet til 1. Maj 1580 og med 67 Dlr. 11 Sk. af Madskatten 1580; Fru Tale Arrild Ugerups (Helsingborg) med 434 Tdr. Havre, som hun skulde levere Geert Rantzau, med 10 Tdr. ½ Pd. Smør og 6 Tdr. 2½ Pd. Honning, som hun skulde levere Niels Paasche, Slotsskriver paa København, og med Mandtalsregister paa Madskatten til Fastelavn 1583; Axel Gyldenstjerne med Regnskabet af Villands Herred, hvorpaa han dog har betalt 605 Dlr. 21. Maj 1584 og 246 Dlr. 16. Juli 1588, med uforklaret Inventarium og uforklaret Mandtalsregister paa Landeskatten af Landskrone Len og Fers Herred til St. Bartholomæi Dag [24. Aug.] 1584 og med Regnskabet af Aggershus Len til 1. Maj 1589 og senere; Hack Ulfstand med Inventarium af Lykaa Len til 1. Maj 1578, da han blev det kvit; Emmicke Kaas's Arvinger med deres Part af deres Faders Restance af Gotland, som er 1978 Dlr. og 11 ny Dlr. 1 Ort; Tyge Brahes Arvinger Jenses Søn (Villands Herred) med Regnskabet fra 1. Maj 1576 til 1. Maj 1581, hvorpaa Tyge Brahe dog har betalt 1000 Dlr. paa Regnskab; Holger Brahes Arvinger (Villands Herred) med Regnskabet fra 1. Maj 1575 til 1. Maj 1576; Anders Thott (Laugholm) med 310 Dlr.

$\frac{1}{2}$, Ort af Pengeskatten til Fastelavn 1587 og med Mandtalsregister paa Madskatten 1587; Lodvig Munk med Besked paa Afgiften af Helgeland fra 1. Maj 1584 til 1. Maj 1586, da han blev det kvit, med Regnskab for den uvisse Indkomst af samme Len til 1. Maj 1586, med Kvittansiarum for Trondhjems Len og hvad der var optegnet i hans Kvittans til 1. Maj 1576 og med Kvittansiarum for Aggershus Len for den Tid, han har været forlenet med det; Johan Venstermands Arvinger (Rins Kloster) med omtrent 525 Dlr., som de blive skyldige af Afgiften udover de 1000 Dlr., der bleve betalte til Omslaget i Kiel til Hellig 3 Kongers Dag [6. Jan.] 1590, og med Kvittansiarum; Hans Pedersen til Semb med Regnskabet for den uvisse Indkomst af Oslo Mariekirkes Gods fra St. Hans Dag 1584 til St. Hans Dag 1588, med Regnskabet for den uvisse Indkomst af Vestralen og Loffogdens Len fra 1. Maj 1579 til Mikkeladag 1580 samt med Besked for, hvad hans Afgift for $\frac{1}{2}$, Aar kan beløbe sig til mere end de 172 Dlr., han har betalt; Niels Mikkelsens Arvinger til Kye, der af den afdøde Konge fik Tilladelse til at betale 1200 Dlr. for deres Faders Restance af Hedemarken og Østerdallen i Norge og deraf 2. Aug. 1587 have betalt 450 Dlr., og af den udvalgte Konge have faaet eftergivet 600 Dlr., med de 150 Dlr., som de endnu restere med; Chresten Vind til Grundet med 50 Dlr. af Vardhus Regnskab til Mikkeladag 1579; Claus Skeels Arvinger med 676 $\frac{1}{2}$ Dlr., som endnu restere af Vardhus Regnskab foruden det, som Kongen, der havde Claus Skeels Forskrivning paa Restancen, har eftergivet; Henning Falsters Arvinger med hans Regnskab af Vardhus Len i næsten 2 Aar. — Restancer af Penge og Madskatter: Fru Abelle Skeels Arvinger (Lundenes) med Mandtalsregistre paa Madskatterne 1574, 1577 og 1578 og Pengeskatten til St. Bartholomæi Dag 1584 samt 48 $\frac{1}{2}$ Dlr. i Ort af Madskatten 1580; Mourits Podebusk (Trannekier) med Mandtalsregistre paa Pengeskatten til St. Catharina Dag [25. Nov.] 1575 og paa Madskatterne 1578 og 1580; Hr. Jørgen Lykkes Arvinger (Gislum Herred) med Mandtalsregistre paa Madskatterne 1577 og 1587; Otte Banners Arvinger (Segelstrup) med Mandtalsregistre paa Madskatterne 1574 og 1587 og med 800 Dlr. i Ort af Madskatten til Midfaste 1583; Hendrik Brahes Arvinger (Halmsted Herred) med Mandtalsregister paa Madskatterne 1574 og 1577; Predbiørn Gyldenstjerne (Vestervig Birk), Hans Speigel (Glad-saxe) og Johan Urne (Bornholm) med Mandtalsregistre paa Madskatten 1574; Hans Johansen (Hindtsgefvel) med 115 Dlr. i Ort af

Madskatten 1578 og 14 Dlr. af Madskatten 1580; Chresten Skeel (Beufling) med Mandtalsregistre paa Madskatterne 1580, Fastelavn 1583 og Paaske 1587; Niels Skram (Laugholm) paa sin afdøde Faders¹ Vegne med 449 Dlr. 1 Ort 5 Sk. og Axel Brahe (Rudgaards Len) med 17 Dlr. af Madskatten 1580; Laurits Skrams Arvinger (Nørrevongs Herred) med Mandtalsregister paa Madskatten 1583; Lange Beck (Roskildegaard) med Mandtalsregister paa Madskatten 1587; Lodvig Munk Oelsen (Ørum) med 50 Dlr. 1 Ort af Madskatten 1587.

— Restancer af Købstædernes aarlige Byskatter: Præste for Aarene 1581—88, aarlig 10 Dlr.; Stubbekøbing med Byskatten, 66½ Dlr. 5 Sk. 1 Alb. lybsk, til Mortensdag 1588; Nyborg for Aarene 1583—88, aarlig 9 Dlr. 1½ Ort, heraf have de dog betalt Rentemester Envold Kruse for Aarene 1583—85; Odense for Aarene 1581—85, aarlig 100 Dlr.; Assens for Aarene 1586—88, aarlig 33 Dlr. 10½ Sk. 2 Pend. lybsk; Faaborg for Aarene 1583—88, aarlig 16½ Dlr. 5 Sk. 1 Alb. lybsk, heraf have de dog 7. Juli 1591 betalt Envold Kruse for Aarene 1583—86; Børgense for Aarene 1583 og 1588, aarlig 13 Dlr. 10½ Sk. 2 Pend. lybsk; Horsens for Aarene 1584—88, aarlig 33 Dlr. 10½ Sk. 2 Pend.; Viborg for Aarene 1586—88, aarlig 66½ Dlr. 5 Sk. 1 Alb.; Holstebro for Aarene 1577—88, aarlig 7½ Dlr. 3½ Sk.; Malmø for Aarene 1586—88, aarlig 100 Dlr.; Lund for Aarene 1585—88, aarlig 33½ Dlr. 10½ Sk. 2 Pend.; Trelleborg for Aaret 1588 20 Dlr.; Helsingborg for Aarene 1581—88, aarlig 18½ Dlr. 1 Ort.

— Restancer af Købstædernes Pengeskat til Jul 1576: Korsør med 180 Dlr., som Kongen siges at have eftergivet dem; Malmø med 1250 Dlr.; Trelleborg med 50 Dlr.; Helsingør, Slangerup, Ringsted, Varberg, Falkenberg, Lykaa, Ronneby og Auskier have ingen Skat givet, da de ere blevne fritagne derfor.

— Restancer af de norske Købstæders Pengeskat til Mortensdag 1578: Marstrand 200 Dlr.; Oddevo[l]dt 150 Dlr. — Lunde Kapitel med 30 Dlr. 10½ Sk. af Pengeskatten til Jul 1576 og med Regnskabet for Pengeskatten til Mortensdag 1578, dog er der heraf betalt 739½ Dlr.; Aarhus Kapitel med 19½ Dlr. af Pengeskatten til Mortensdag 1578. — Restance hos Byfogderne fra Nytaarsdag 1574 til 1. Maj 1588: Albrit Pedersen (København) med Regnskabet fra 28. April 1584, da han først fik By-

¹ Peder Skram.

fogedbefalingen, til Paaske 1585, da han blev den kvit; Jørgen Bendtsen (København) med Regnskabet fra 1. Maj 1587 til hans Fratrædelse; Chresten Lund, Indvaaner i Aarhus, paa sin Hustrus og afdøde Claus Nielsens Vegne (Helsingør) med 305 Dlr. 12 $\frac{1}{2}$ Sk. lybsk; Peder Nielsen og Laurits Harniskviaker (Næstved) med Regnskabet fra Midfaste 1580 til Midfaste 1582; Hendrik Lauritsen (Næstved) med Regnskabet fra Mikkeledag 1584 til Mikkeledag 1588; Christofver Fynbos Arvinger (Vordingborg) med et Aars Regnskab fra 19. Aug. 1577 til St. Pouls Dag 1578; Dynis Jørgensens Arvinger (Vordingborg) med Regnskabet fra Alle Helgenes Dag [1. Nov.] 1580 til Alle Helgenes Dag 1588, disse 2 Byfogders Regnskaber har Søren Nielsen, nuværende Byfoged i Vordingborg, hos sig; Jens Lauritsens Arvinger (Ringsted) med 2 Aars Regnskab fra 1574 til 1576; Eyller Ibsen (Skelvær) med Regnskabet fra 1. Maj 1584 til 1. Maj 1588; Bent Christensen (Steg) med Regnskabet fra Paaskedag 1582 til 4. Dec. 1584; Rasmus Knabe (Sakskøbing) med Regnskabet fra Pinsedag 1575 til 25. Maj 1578, dog har han betalt noget paa Regnskab; Peder Knabestob (Sakskøbing), Rasmus Knabes Efterfølger, med Regnskabet til 5. Sept. 1581; Søren Hansen (Svendborg) med 52 Mk. 4 Sk. paa Regnskabet til Paaskedag 1577, da han blev Befalingen kvit; Laurits Jespersen (Svendborg) gjorde Regnskab til 21. Dec. 1584 og blev da 4 Dlr. skyldig, Regnskabet fra den Tid til 1588 resterer; Laurits Remsnider (Kerteminde) med Regnskabet fra Hellig Trefoldigheds Søndag 1587 til samme Dag 1588; Erik Jespersen (Faaborg) med Regnskabet fra Mikkeledag 1585, da han først fik Befalingen, til 12. Sept. 1589, da Anders Borre igen fik den; Laurits Andersen (Assens) med 40 Dlr. paa Regnskabet til Nytaarsdag 1578, som ikke kunde godtgøres ham deri, og derefter resterer Regnskabet til 1588; Søren Skriver (Nyborg) med 88 Mk. paa Regnskabet til 8. Dec. 1578; Rasmus Lauritsen (Bogense) har gjort Regnskab til Mikkeledag 1580 og betalt, hvad han skyldte, men derefter resterer Regnskabet til Mikkeledag 1588; Svend Bendtsen (Aarhus) med Regnskabet fra 1. Maj 1587 til 1. Maj 1588; Severin Vinter (Vejle) med 31 $\frac{1}{2}$ Dlr. 1 $\frac{1}{2}$ Ort paa Regnskabet til St. Hans Dag 1587; Ebbe Knudsen (Kolding) med Regnskabet fra 14. Juli 1585 til 25. Juli 1587; Anders Brun (Kolding) med 58 Dlr. 1 $\frac{1}{2}$ Ort paa Regnskabet fra 1587 til 1588; Chresten Pedersen (Randers) med 111 Mk. 2 Sk. paa Regnskabet til Nytaarsdag 1577; Severin Nielsen (Grenaa) med

Regnskabet fra Juledag 1587 til Juledag 1588; Jens Mogensen (Æbeltoft) med Regnskabet fra Paaske til Bartholomæi Dag 1578; Jens Christensen (Æbeltoft) med Regnskabet fra Bartholomæi Dag 1586 til Bartholomæi Dag 1588; Byfogden i Varde med Regnskabet fra 1578 til 1581; Gregers Bang (Skagen), forhen Tolder paa Skagen, nu Borger i København, med Regnskabet fra 3. Aug. 1583 til 22. Maj 1584; Jens Pedersen (Lemvig) med Regnskabet fra 1. Maj 1582 til 1. Maj 1588, dog har han 7. Dec. 1587 betalt 10 Dlr. paa Regnskab; Niels Trannes Hustru (Viborg) med 65½ Dlr. paa Regnskabet fra 1581 til 3. Dec. 1582 og den nuværende Byfoged med Regnskabet fra 1582 til 1588; Palle Crestensen (Thisted) med Regnskabet fra Juledag 1582 til 1588; Jens Viibe (Hobro) med Regnskabet fra Mortensdag 1580 til Mortensdag 1584; Chresten Andersen (Hobro) med Regnskabet fra Nytaarsdag 1587 til Nytaarsdag 1588; Byfogderne i Hjørring med Regnskabet fra 1581 til 1588, dog har Oluf Tommessen betalt 10½ Dlr. paa Regnskab og Søfren Lauritsen 14. Dec. 1587 17 Dlr. 1 Ort paa Regnskab fra 17. Nov. 1584 til 14. Dec. 1587; Jens Chrestensen (Nykøbing p. Mors) med Regnskabet fra 1. Maj 1578 til Vor Frue Dag visitationis [2. Juli] 1581; Jens Madsen (Lund) med Regnskabet fra St. Hans Dag 1576 til 1. Maj 1578; Mats Jespersen (Lund) med Regnskabet fra Petri og Pauli Dag [29. Juni] 1586 til 29. Okt. 1586; Laurits Nielsen (Trelleborg) med Regnskabet fra 27. Juni 1573 til 1579, dog har han betalt noget paa Regnskab, og med Regnskabet for Høsttolden for Aarene 1578—1579; Bertel Biug (Trelleborg) med 149½ Dlr. 6 Sk. paa Regnskabet til 1. Maj 1585, med Regnskabet fra 1. Maj 1585 til Bartholomæi Dag 1586 og med Regnskabet for Høsttolden fra Bartholomæi Dag til Dionisii Dag [9. Okt.] 1585; Pouel Madsen (Vø) med 79½ Dlr. paa Regnskabet til Bartholomæi Dag 1584, med Regnskabet for Markedstolden fra Bartholomæi Dag 1574 til Bartholomæi Dag 1577 og med Byfogedregnskabet fra 1584 til Mikkelsdag 1587; Jacob Kiellebeck (Aarhus) med Regnskabet til Mikkelsdag 1575; Svend Gienge (Aarhus) med Regnskabet fra 1. Maj 1580 til 1586, dog har han 5. Aug. 1582 betalt 30 Dlr. og 27. Marts 1587 20 Dlr. og 38 Lod Sølv; Niels Black (Aarhus) med Regnskabet fra 14. Aug. 1587 til 1588; Rasmus Andersen (Falsterbo) med Regnskabet fra Mortensdag 1581 til Paaske 1582; Jacob Hansen (Falsterbo) med 197½ Dlr. 8 Sk. paa Regnskabet til Vor Frue Dag 1586 og med Regnskabet fra 1586 til 1588; Jep Nielsen

(Skanør) med Regnskabet fra Mortensdag 1587 til Mortensdag 1588; Rolluf Poulsen (Varberg) med $\frac{3}{4}$ Aars Regnskab til Fastelavn 1580; Anders Stiunck (Lykaa) med 18 Mk. 4 Sk. paa Regnskabet til Mikkeledag 1576; Berent Hansen (Lykaa) med Regnskabet fra det første, han blev Byfoged, til 1588, dog har han betalt 9 Dlr. 1 Ort paa Regnskab. — Restancer hos Toldere og Sise-mestre: Mats Poulsen (Holbæk) med Regnskabet fra 6. Marts 1582 til 6. Marts 1583; Laurits Juel (Mariibo) med Regnskabet fra Pinsedag 1586 til Pinsedag 1588; Bonde Mortensen (Rødby) med 1 Læst 4 Tdr. Ærter til 1. Maj 1587; Rasmus Hendriksen (Svendborg) med $72\frac{1}{2}$ Dlr., $1\frac{1}{2}$ Læst Øl og 4 Læster tomme Tønder paa Regnskabet til Mikkeledag 1587 og med Regnskabet til Mikkeledag 1588; Tolderne i Ringkøbing med Regnskabet fra 16. Okt. 1578 til 1588; Jens Nielsen (Hobro) med Regnskabet fra Mortensdag 1587 til Mortensdag 1588; Oluf Hammer, Sildesalter i Nibe, forhen Indvaaner i København, med $9\frac{1}{2}$ Dlr. paa sit Regnskab under Vaarfiskeriet 1579, med 137 Dlr. 1 Mk. paa Regnskabet under Vaarfiskeriet 1584 og med $43\frac{1}{2}$ Dlr. $12\frac{1}{2}$ rydsk Denning, som han bliver Kongen skyldig paa sit Regnskab for de Norge-Sild og Nibe-Sild, han 5. Juni 1581 modtog af Niels Paasche, Slotsskriver paa Københavns Slot, for paa Kongens Vegne at forhandle dem i Narven; Jens Mortensen, Borger i København, med $22\frac{1}{2}$ Mk., som han bliver skyldig paa sit Regnskab under Vaarfiskeriet i Muelbiørg 1578, og med $246\frac{1}{2}$ Mk., som han bliver Kongen skyldig paa sit Regnskab af Hamborrigsunds Tolderi til Fastelavn 1580; Lucas Ibsen, forhen Indbygger i København, med Regnskabet for Vaarfiskeriet i Muelbiørg i 1580; Laurits Jørgensen, forhen Tolder i Malmø, med Regnskabet fra Dionisii Dag 1583 til Dionisii Dag 1584, dog har han betalt 800 Dlr. paa Regnskab; afdøde Simen Mikkelsen (Ysted) med $339\frac{1}{2}$ Dlr. paa Regnskabet til Vor Frue Dag 1580, da han blev Befalingen kvit, og hvormed han fik 3 Aars Henstand; Jens Lauritsen, Høsttolder i Ysted, med Regnskabet for 1581, dog har han betalt 100 Dlr. paa Regnskab; Hendrik Frederik (Halmsted) med $151\frac{1}{2}$ Dlr. 14 Sk. paa Regnskabet til 24. Dec. 1580, med Regnskabet fra 24. Dec. 1580 til 1. Maj 1584, da han blev Befalingen kvit, og med Regnskabet for det Tiendekorn, han har faaet i Halland 1581; Rasmus Jacobsen (Sømmershavn) med Regnskabet fra Vor Frue Dag 1587 til Dionisii Dag 1588; Morten Lauritsen (Auskier) med Regnskabet fra 1. Maj 1578 til 9. Juli 1585, da han

sidst leverede paa Regnskab, og med det, der blev optegnet i hans sidste Kvittans; Niels Skaufboe, forhen Tolder, nu Borgemester i Visby, med 126 Dlr. paa hans sidste Regnskab til 1. Maj 1584; Mogens Pedersen, Sildetolder i Marstrand, med Regnskabet for hans Oppebørsel i Marstrand 1588, hvilket endnu er ukvitteret, dog bliver han skyldig til 9. Okt. 1589, hvorpaa han er kvitteret, 13 Rosenobler, 8 Goltgylden, 649 $\frac{1}{2}$ Dlr. 5 $\frac{1}{2}$ Sk. 3 $\frac{1}{2}$ Pend. lybsk, og med det, som han siden den Tid har oppebaaret; forhenværende Landfoged paa Ferrøe Mats Pouelsens Arvinger med 266 Gylden paa Regnskabet af Ferrøe til Mikkelsdag 1581. — Restancer hos Kongens Købmænd: Mickel Bagger i Odense, Niels Skriver og Søren Hofmand i Randers med Regnskabet for det Korn, som de have oppebaaret af Drotningborg Slots Indkomst fra 1. Maj 1575 til 1. Maj 1577, dog have de til adskillige Tider betalt paa Regnskab; Jacob Skriver, forhen Borgemester i København, med Afregning for det Korn, han har faaet af Sorø og Ringsted Klostre i Aarene 1580, 1581 og 1582; Jørgen Hansen, Borgemester i Væ, med Regnskabet for det Tiendekorn, som han har oppebaaret i Gers og Villands Herreder siden 1. Maj 1582; Frands Christensen, Indvaaner i København, med 24 Dlr., som han bliver skyldig paa sit Regnskab 31. Marts 1587 for nogle Sild, han har solgt i Kønnigsberg for Kongen; Oluf Bagger i Odense med 3771 $\frac{1}{2}$ Dlr. paa sit Regnskab til 27. Febr. 1588, dog har han leveret nogle Stykker Engelst herpaa; Jacob Møller i Malmø med 1518 Dlr. paa sit 1588 overgivne Regnskab, der dog endnu er ukvitteret; Anders Dresselberg med 200 Dlr. for Kongens Skib Flaasken, som han købte og skulde betale til den følgende Fastelavn. Sj. T. 18, 145 b.

8. April (Malmø.). Miss. til Borgemestre og Raad i Malmø. Villem Henriksen, Borger i Helsingør, har berettet, at han uden nogen given Aarsag i Malmø Bys Port er bleven overfaldet og slaaet blodig og saar af 3 Hofmænd, der formentlig tjene Knud Grubbe, Embedsmand paa Lykaa, og har derhos begæret, at disse 3 Hofmænd, der ere blevne fængslede i Malmø, maa blive holdte til Stede til Sagens Forhør og Uddrag. Det forbydes dem at lade Hofmændene komme bort, førend Sagen er bleven forhørt og der gives anden Ordre. Sk. T. 2, 163.

16. April (—). Miss. til Jacob Seefeldt, Jørgen Friis, Ofve Jul og Erik Lykke til Eskier. For nogen Tid siden har Kongen ladet udgaa aaben Befaling til dem om Trætten mellem Albert

Skeel til Jungitgaard og Bonde Knudsen, Sognepræst til Selde Sogn, men Albert Skeel er nu bange for, at de ikke alle skulle kunne komme til Stede, hvorved Sagen kunde forhales. For at man en Gang for alle kan komme til Ende med denne Trætte, befales det dem at gøre sig den største Flid for at bringe den til Afslutning til den Tid, den er indstævnet for dem, og saafremt nogen formedelst lovligt Forfald ikke kan møde, straks tiltage en anden god Mand i Stedet og endelig udføre Kongens Befaling. J. T. 4, 303.

18. April (Kbhvn.). Miss. til Rasmus Lang, Byfoged i Helsingør, om, at Kongen har bevilget Jacob Johansen, Snedker paa Kronneborg, 1 Læst Rostockerøl sise frit til hans Bryllupskost. Sj. T. 18, 158 b.

21. April (—). Miss. til Hans Lange. Kongen har bragt i Erfaring, at han for nogen Tid siden har bortfæstet Kronens Part af Korntienden af Andtsagger Sogn til Mats Chrestensen i Stenderup, der kort Tid efter har faaet Kongens Stadsfæstelse¹ paa Livstid paa Tienden. Da imidlertid Kongens Fader efter nogen Forhandling mellem ham og Kirkeværgerne for Ribe Domkirke har henlagt Andtsaggers Sognetiende til Ribe Domkirke for evig Tid og Kongens Stadsfæstelsesbrev saaledes er forhvervet ved vrang Undervisning og i Modstrid med Kongens Faders Brev² til Kirkeværgerne for Domkirken, befales det Hans Lange straks at kræve Stadsfæstelsesbrevet tilbage fra Mats Chrestensen, med det allerførste indsende det til Danske Kancelli, tilbagebetale Mats Chrestensen Stedsmaalet og derefter aldeles ikke befatte sig med at bortfæste Tienden, men lade denne Rettighed følge Kirkeværgerne. J. T. 4, 303 b.

26. April (—). Miss. til Rentemester Envold Kruse om at levere Jockim von der Lip, Kongens Digemester, 60 Dlr. til Istandsettelse af Kongens Smerlingdamme i Dyrehaven ved Frederiksborg, der ere brøstholdne baade paa Dæmninger og i andre Maader og med det allerførste skulle istandsættes, og føre Pengene til Udgift i Regnskabet. Sj. T. 18, 158 b.

27. April (—). Miss. til Jørgen Brahe. Hoslagt sendes ham en Supplikats fra denne Brevviser Adrian Dunop, Indbygger i Falkenberg, om at maatte faa Bestalling paa at syde Salpeter

¹ 15. Marts 1592. ² 6. Juni 1590.

i Halland til Kronen med Ordre til at undersøge, om Andrian Dunop kan være duelig dertil, om Salpetersydningen kan foregaa der til Gavn for Kronen og uden Skade, hvor han bedst kan aflevere Salpeteret og modtage sin Betaling for det, og hvad Sikkerhed han kan stille for, at han ikke uden Kongens Tilladelse udfører Salpeter til fremmede; Jørgen Brahe skal med det første tilskrive Regeringsraadet Besked om alt, for at det derefter enten kan give Adrian Dunop Bestalling eller afvise ham. Sk. T. 2, 163 b.

27. April (Nbhvn.) Miss. til Hack Ulfstand. I Anledning af Villem Hendriksens Klage over at være bleven overfaldet og slaaret af nogle Hofmænd, Knud Grubbes Folk, i Porten i Malmø, skrev Kongen til Borgemestre og Raad i Malmø om at stævne begge Parter for sig og dømme dem imellem. Det befales ham at sørge for, at denne Sag bliver taget for med det allerførste, at begge Parters Beskyldninger mod hinanden blive grundig undersøgte, og at der bliver dømt mellem dem hvad Lov og Ret er, saa ingen af dem kan have skellig Grund til at klage. Sk. T. 2, 164.

2. Maj (—). Miss. til Tolderne i Helsingør. Paa Begæring af Hertugerne Barnim og Casimirus af Pommern har Kongen bevilget, at deres Tjener Caspar Taschemager eller hans Fuldmægtig maa passere toldfrit gennem Sundet med 12 Fuder Rinskvin til Hertug Barnim og 18 Fuder Rinskvin til Hertug Casimirus, hvilken Vin er indkøbt til Hertugernes egen Hofholdning; har Caspar Taschemager mere Vin med, skal der svares sædvanlig Told deraf. Sj. T. 18, 158 b.

— Stadfæstelsesbrev paa Livstid for Fru Liissebet Sehested, Niels Parsbergs Enke, paa Kirkens Part af Korn-tienden af Sandbye Sogn, hvoraf der aarlig skal svares 2½ Pd. Rug, 2½ Pd. Byg og 3 Tdr. Havre til Sandbye Kirke. Udt. i Th., S. 1 b.

5. Maj (—). Miss. til Knud Grubbe. I hoslagte Supplikats klager denne Brevviser, Oluf Holgersen i Stollemer, over, at han uskyldig er bleven tiltalt, fængslet og forfulgt, fordi et Kvindfolk er blevet tilnødt til at give ham Skyld for at være hendes Barns Fader, skønt hun tidligere har undskyldt ham for denne Sag, og endvidere over, at Knud Grubbes Foged, da han ikke har villet gaa Lov derfor med 3 Tylter Ed, har fængslet ham og taget hans Boslod fra ham. Knud Grubbe skal undersøge, hvorledes det forholder sig med Sagen, hjælpe Oluf Holgersen til Lov

og Ret, saa han ikke i nogen Maade skal blive forurettet af Fogden, og meddele Regeringsraadet, hvorledes Sagen hænger sammen. Sk. T. 2, 164 b.

5. Maj (Kbhvn.). Stadfæstelsesbrev paa Livstid for Oluf Finde i Nørre Hylling paa Kirkens Part af Korntienden af Nørre Hylling Sogn, hvoraf der aarlig skal svares 3 Pd. Korn, 10 Tdr. Havre og 2 Skpr. Gryn til Kirken. Udt. i Tb., S. 1b.

— Stadfæstelsesbrev paa Livstid for Steen Brahe til Knudstrup, Embedsmand paa Helsingborg, paa Kirkens Part af Korntienden af Ausus Sogn, hvoraf der aarlig skal svares 40 Skpr. Rug og 80 Skpr. Byg til Kirken. Udt. i Tb., S. 187.

7. Maj (—). Følgebrev for Enevold Kruse til Hiermesløfgaard til Bønderne i Han Herred. Udt. i J. R. 5, 226 b.¹

8. Maj (—). Miss. til Tolderne i Helsingør om at lade Markgreve Georg Friderichs Tjener passere toldfrit gennem Sundet med 50 Fuder Rinskvind og 12 rinske Møllestene. Udt. i Sj. T. 18, 159.

— Forleningsbrev for Peder Lauritsen paa det efter afdøde Hr. Tyge Nielsen ledige Kannikedomme i Lunde Domkirke. Han skal residere ved Domkirken. Sk. R. 2, 99 b.

— Instruks for Søren Nielsen og Mogens Nielsen, Kongens Købmand og Skriver paa Færø, hvorefter de skulle rette sig paa deres Rejse til Færø 1592 med Kongens Skibe Papegøjen og den unge Hjort. N. R. 2, 151. (Tr.: Norske Rigsregistr. III. 241—44).

— Miss. til Pouel Pedersen, Kongens Købmand paa Vespensø. Kongen har bragt i Erfaring, at nogle Engelske understaa sig til at besejle Vespensø og drive Handel med Kongens Undersaatter der imod Rigets Højhed og den mellem Danmark og England oprettede Afsked og Forhandling og uanset Kongens aabne Mandater herimod, der ere blevne forkyndte paa Øen, men uden Resultat, idet Handelen tager til Aar for Aar. Det befales ham derfor, saasnart han nu kommer til Landet og fremdeles, saalænge han besøger det, at gøre sig den største Flid for at bemægtige sig de Engelske med deres Skibe og Gods, der drive saadan ulovlig Handel, føre dem med sig til København og i alle Maader føre tilbørlig Opsigt med alt, som han selv vil for-

¹ Udenfor er skrevet: Mogens Skrams Skrift.

svare, dog maa han ikke under det Skin forurette eller forulæmpe de Engelske, der alene drive Fiakeri. J. T. 4, 304.

8. Maj (Mbhv.). Stadfæstelsesbrev paa Livstid for Jomfru Margrete Skovgaard paa Kronens og Kirkens Parter af Korntienden af Dafvinde Sogn, hvoraf der aarlig skal svares $2\frac{1}{2}$ Pd. Rug og $2\frac{1}{2}$ Pd. Byg til Kronen og ligesaa til Kirken. Udt. i Tb., S. 145.

— Stadfæstelsesbrev paa Livstid for Steen Madtsen til Rønneholm paa Kronens og Kirkens Parter af Korntienden af Munkerup Sogn i Froste Herred, hvoraf der aarlig skal svares 5 Skpr. Rug og $\frac{1}{2}$ Pd. Byg til Kronen og 1 Pd. Rug og 1 Pd. Byg til Kirken. Udt. i Tb., S. 187.

9. Maj (—). Miss. til Mickel von Kemnitz, Tolder i København, om, at Kongen har eftergivet Mickel Kafmeister den Sise, han skulde svare af 15 Læster Rostockerøl, eftersom hans Skib og Gods ere gaaede under. Udt. i Sj. T. 18, 159.

— Forleningsbrev for M. Isach Grønnebech paa det efter afdøde Hr. Tyge Pedersen ledige Vikarie i Lunde Domkirke. Naar han ikke længere studerer eller er forhindret ved anden Bestilling, skal han residere ved Domkirken. Sk. R. 2, 100.

10. Maj (—). Søbrev for Skibshævedsmand Thomes Normandt de la Navete, der med Skibet Musen skal løbe nord om Norge til Rusland, hvor Vinden vil føje ham, og tilbage igen. Hvis han paa Rejsen paa Rigens Strømme træffer Sørovere, skal han gøre sig Flid for at bemaegtige sig dem og føre dem til Københavns Slot. Sj. R. 13, 259.

— Miss. til Niels Bild. Denne Brevviser, Jochim Thaferne, har i langsommelig Tid, i den sidste svenske Fejde, tjent Kongens Fader dels som Schultheiss, dels paa anden Maade, og har for sin lange og tro Tjeneste faaet udlagt et gammelt Stenhus i Visby af Christoffer Valkendorf, medens denne var Lensmand der, hvorpaa han nu begærer nogen Forvaring, da han hidtil ikke har faaet nogen saadan. Niels Bild skal undersøge Huset og dets tilliggende Ejendom og sende Regeringsraadet klar Besked derom, saa det derefter kan give Jochim Thaferne Forvaring derpaa, naar han yderligere kræver det. Sk. T. 2, 165.

11. Maj (—). Forleningsbrev for Lauge Bäck til Feersløf paa Ringsted Kloster, saaledes som afdøde Dr. Johan Knuppert sidst har haft det i Værge. Han skal for sin egen Person,

dels for Landsdommerbestillingen, som han har paataget sig, dels for hans Umage med at forestaa Klosteret, aarlig have 700 gl. Dlr., sædvanlig Klædning til sig selv, 2 Karle og 2 Dreng, fri Foder og Maal paa 6 Heste og Tredjeparten af den uvisse Rente. Med Hensyn til Lønning af Klosterets daglige Folk og Underholdning af disse samt af fremmede Folk og Gæster skal det være ligesom i Dr. Johan Knupperts Tid. Hvis han kan komme ud af det med færre Folk, end der tidligere er holdt, skal han aftakke de overflødige og baade heri og i andre Maader sørge for, at der tilregnes Kongen saa ringe Bekostning som muligt. Foruden Underholdning til Klosterets daglige Folk skal der i Regnskabet godtgøres ham Underholdning til ham selv femtende ligesom ogsaa til de 12 Skolepersoner, der fremdeles skulle have den Almisse og Underholdning, de hidtil have oppebaaret af Klosteret. Han skal paase, at Avien til Klosteret bliver dreven saa godt og saa billigt som muligt, og at al Indtægten deraf kommer Kongen til gode. Hans Regnskab skal begynde 1. Maj 1591. Saa ofte nogen af Adelen kommer der forbi, skal han laane dem Hus en Nats Tid, men ikke længere, og give dem Mad og Danskøl, som Klosteret formaar, ligesom han ogsaa maa laane dem Vogne til Nødtørft. Naar nogle af Adelens Tjenere komme til Klosteret med deres Husbonders Pasbord, skal der heller ikke formenes dem Underholdning paa en Nats Tid og Befordring med Heste og Vogn. Sj. R. 13, 259 b.

11. Maj (Mbhv.). Kvittans til Frederik Leigel, Davidt Hansen, Morten Jensen, Niels Henriksen og Hans Meier, Toldere og Toldskrivere i Helsingør, paa deres Regnskab for Indtægt og Udgift paa Toldboden fra 1. Maj 1590, til hvilken Dag de sidst sluttede deres Regnskab, der blev beregnet i Rentekammeret 7. Maj 1591, til Nytaarsdag 1592. De bleve intet skyldige. Sj. R. 13, 260 b.

— Miss. til Borgemeistre og Raad i Kongsbak. Denne Brevviser, Hans vom Dam, har berettet, at afdøde Børge Agessen, Borger i København, har sagt god for ham til Elisabet Christoffer Hansens, Borgerske sammesteds, for en Sum Penge, hvorfor Hans vom Dam til Underpant har sat sin Gaard med alt sit rørlige og urørlige Gods. Da han formedelst Uformuenhed ikke kunde efterkomme sit Løfte, har Børge Agessen været nødsaget til at ansøge om kgl. Tilladelse til at maatte tage hans Gaard og Gods, hvilken han ogsaa har faaet. Da han nu imidlertid efter sin Beretning er bleven forligt med Børge Agessens Søn, Arildt Agessen, saaledes at

denne har eftergivet ham en Del af Gælden og givet ham nogle Aars Henstand med Resten, har han anmodet om, at hans tiloversblevne Gods, som hidtil har været arresteret, igen maa blive overladt ham, for at han dermed kan betale sin Gæld. Borgemestre og Raad skulle undersøge Sagen og, hvis det viser sig, at han har stillet den Kreditor tilfreds, som har haft hans Gaard og Gods i Arrest, enten igen lade ham faa det Gods, som har været forholdt ham, saa han dermed kan søge sin Næring, hvor han vil, eller med det første erklære sig til Regeringsraadet om Sagen. Sk. T. 2, 165 b.

11. Maj (Abhv.) Stadfæstelsesbrev paa Livstid for Anders Holst paa Kronens Part af Korntienden af Store Fulede Sogn i Aadts Herred, hvoraf der aarlig skal svares 5 Pd. Rug og 5 Pd. Byg til Kronen. Udt. i Tb., S. 2.

12. Maj (—). Følgebrev for Christoffer Valkendorf til Kronens Bønder under Helsingborg Slot, som Steen Brahe sidst havde i Forlening. Udt. i Sk. R. 2, 100 b.

— Miss. fra Regeringsraadet til Niels Bild. Det har modtaget hans Skrivelse om den Mangel paa Mel, Malt, Klæde og Salt, som hersker paa Slottet [Visborg], fordi Kornet i nogle Aar har slaget sig meget der paa Landet og fordi han har sendt alle Slags Varer fra Landet hid, hvorfor han ellers kunde have købt de manglende Varer. Regeringsraadet vil sørge for, at der med det allerførste bliver sendt ham saadanne Varer. Alt det ubrugelige Skyts paa Slottet skal han med det allerførste sende til København, ligesom ogsaa det Svovl, der findes der, og Raadet vil saa sørge for, at der med det allerførste igen skal blive sendt ham nogle brugelige Stykker Skyts, noget Krudt og nogle Bøsse-skytter i Stedet for dem, som han melder ere ubrugelige. Da han endvidere har indberettet, at der paa Slottet findes nogle Taarne, som ere bræstholdne paa Bjælker og Lofter, befales det ham at lade Taarnene istandsætte og med det allerførste at indberette, hvad Mangler der findes paa de andre Huse paa Slottet, hvorefter Regeringsraadet vil forordne, hvad det finder gavnligt. Sk. T. 2, 166 b.

— Forleningsbrev for Hr. Niels Pedersen, der er bleven kaldet til Sognepræst paa Sønderhoe, paa Kronens Part af Korntienden af Tiereborrig Sogn, kvit og frit, da han har berettet, at Sønderhoe er en Udør, hvorpaa der er

meget Sand, som ødelægger Kornsæden, saa Folkene sammesteds for det meste maa købe deres Korn andensteds, og at hans Formand derfor af Kongens Fader har faaet bevilget¹ ovennævnte Tiende til sit Underhold. J. R. 5, 226 b. K.

13. Maj (Kbhvn.). Bestalling for Stehen Matsen til Rønneholm, Skibshøvedsmand, som Admiral for Flaaden i Vestersøen paa Skibet Josafat. Udt. i Sj. R. 13, 263.

— Pasbreve for følgende Kaptejner, der skulle følge med Stehen Matsen til Vestersøen for at holde Kongens Strømme rene for Sørøvere. — Niels Skinkel paa den hvide Due, Kieldt Baad paa den blaa Løve, Hans Cantzeller paa Gallejen David, Hartvig Brun paa Gallejen Sallomon, Jacob Tregardt paa den hvide Rose. Udt. i Sj. R. 13, 263.

16. Maj (—). Følgebrev for Steen Matsen til Kronens Bønder i Halmsted Herred. Udt. i Sk. R. 2, 101.

17. Maj (—). Bevilling for Mathias Kalckeven til at holde Apothek i Kronens Gaard i Høgbroestræde i København. Sj. R. 13, 264 b. (Tr.: KD. II. 471).

— Miss. til Tolderne i Helsingør om at skaffe Jochim von Lieb de paa hans overgivne Seddel opførte Fiskeredskaber, som han skal bruge til at holde Kongens Fiskeri ved lige med, og føre det til Udgift i Regnskabet. Udt. i Sj. T. 18, 159.

— Miss. til Detlef Holck om indtil videre at lade Karinae Thomesses, Fadeburskvinde paa Københavns Slot, beholde en Bolig i Kongensgade i København. Udt. i Sj. T. 18, 159.

— Stadfæstelsesbrev paa Livstid for Anders Jensen paa Kirkens Part af Korntienden af Vissing Sogn i Rye Birk i Tørring Herred, hvoraf der aarlig skal svares 8 Ørt. Rug og 5 Ørt. Byg til Kirken. Udt. i Tb., S. 53.

— Følgebrev for Erik Lykke til Eskier til Kronens Bønder under Skivehus. Udt. i J. R. 5, 227.

— Følgebrev for Hendrik Belov til Spøtterup til Kronens Bønder i Hald Len. Udt. i J. R. 5, 227.

— Følgebrev for Peder Munk til Kronens Bønder i Hals Birk. Udt. i J. R. 5, 227.

— Kgl. Stadfæstelse paa det af Kapitlet i Aarhus til Hr. Christen Ibsen, Sognepræst paa Tundland², og hans

¹ 29. April 1585. ² Tungs.

Hustru Anne Mickelsdatter udgivne Fæstebrev paa et Bols Jord, som Søfren Jensen og Marine Søfrens nu have i Brug, dog først at tiltræde efter disses Død. J. R. 5, 227.

[Omtr. 18. Maj].¹ Bestalling for Johan Bockholdt som Admiral i Steben Matsens Sted paa Rejsen i Vestersøen. Der medgaves ham de sædvanlige Skibsartikler, aldeles enslydende med de Artikler², der medgaves Peder Munk paa Rejsen til Skotland. Udt. i Sj. R. 13, 263 b.

18. Maj (Åbbm.). Miss. til Rentemesteren om at betale Johan Bockholdt 100 Dlr. for hans Besværing, da han laa i Slotsloven paa Visborg i Niels Bilde Fraværelse. Udt. i Sj. R. 13, 263.

— Bestalling for Gert von Gyllich som Salpetersyder paa Kronens Gods i Sjælland i de Len, hvor der ikke er beskikket nogen anden. Han skal levere det Salpeter, han syder, til Arkelimesteren paa Tøjhuset paa Københavns Slot og tage Kvittans af Arkelimesteren derfor, hvorefter Kongen af Rentekammeret vil betale ham 14 gl. Dlr. for hvert Centner. Han skal skikke sig tilbørligt mod Kongens Undersatter og maa ikke ubeskedentlig lade kaste i deres Huse eller paa deres Grund til for stor Skade og Besvær for dem, ej heller maa han aftvinge nogen Skænk eller Gave, hvilket efter fremkomne Klager tidligere er sket. Hvor han graver eller opkaster Jord og Materie, skal han igen gøre Pladsen ligesaa jævn, som den var tidligere. I de Len, hvor han vil bruge sit Haandværk, skal han vise denne Bestalling til Lensmanden, der saa ved sine Fogder og Befalingsmænd skal være ham beforderlig og give Bønderne Ordre om, hvor han maa bruge sit Haandværk, samt føre Tilsyn med, at han opfører sig tilbørligt mod Kongens Undersatter. Det skal under den højeste Straf være ham forbudt at udføre Salpeter af Riget, førend han har præsenteret det paa Tøjhuset. Sj. R. 13, 263 b.

— Miss. til Corfvits Thott til [Sannerup³]. Peder Thott, Embedsmand paa Bergenhus, har berettet, at Corfvits Thott besværrer sig ved at overtage Værgemaalet for sin afdøde Broder Corfvits⁴ Thotts Børn, og at det ikke vel vil være muligt for ham at forestaa Værgemaalet og svare til de Trætter, der kunne paaføres ham, da han er forhindret i Rigets Bestilling i Norge,

¹ Indført mellem Breve af 10. Maj.

² 9. April 1590.

³ Registranten har ved en Fejlmening: Thannerup.

⁴ Der maa her sikkert foreligge en Fejlskrift for: Erik. Erik Thott til Hjulberg, en Broder til Korfts og Peder Thott, var død 1599.

medens Corfvits Thott bor ved sin afdøde Broders Gods og med meget ringere Besvær kan overtage Værgemaalet. Det befales ham derfor at overtage Værgemaalet. Sk. T. 2, 167.

18. Maj (Kbhvn.). Miss. til Borgemestre, Raad og Byfoged i Odense om at lade uvildige og trofaste Dannemænd dømme M. Jens Pouelsen og Peder Hansen imellem om en Brønd og Enden paa et Fodstykke i hans Gadehus paa Siden ud mod den Gaard, han bor i, og om et Skab, som de trættes om. Udt. i F. og Sm. T. 2, 246.

— Følgebrev for Christen Skeel til Fussinge til Kronens Bønder i Sønderliøng Herred. Udt. i J. R. 5, 227 b.

— Miss. til Jacob Seefeldt. Hoslagt sendes ham en Supplikats fra Kronens Undersaatter i Gleimstrup¹ Birk og Sogn, hvori de klage over, at deres Sognepræst bor i Mariager, 1½ store Mil fra Sognet, fordi han ingen Præstegaard har i dette, hvilket Forhold medfører, at mange af Sognefolkene dø uden Skriftemaal, Sakramente eller anden Trøst og Undervisning, ligesom ogsaa at mange Smaabørn dø uden Kristendom, og de anmode derfor om, at Sognepræsten maa faa udlagt en Præstegaard i Sognet og faa Tilhold om at residere deri ligesom Præsterne andensteds i Riget. Da det i sig selv er rimeligt, at enhver Sognepræst skal residere i sit Sogn, saa han altid kan være til Stede hos sine Sognefolk, naar de have ham behov, skal Jacob Seefeldt med det første undersøge, hvor i Sognet der belejligst kan udlægges Præsten en Præstegaard, sørge for, at Gaarden bliver udlagt Præsten, give Sognepræsten Tilhold om at begive sig til denne Præstegaard og residere hos sine Sognefolk og sende Regeringsraadet Besked om alt, saa det derefter kan give Sognepræsten rigtig Konfirmats og Forvaring paa Gaarden. J. T. 4, 304 b.

— Miss. til Jacob Seefeldt. Las Friis og Mats Pedersen i [Kongisved]² Mølle og Tørslof Mølle have berettet, at begge disse Møller nu ere satte meget for højt i Landgilde; Nels Joensen til Tostelund har nemlig for kort Tid siden ladet bygge en ny Mølle ved Hobro paa Hobro Enge, hvilken Mølle afdøde Jørgen Skram siden har faaet til Mageskifte af Nels Joensen, og Jørgen Skram har derefter, da han ingen Vej kunde faa til Møllen, med-

¹ Glenstrup, Nørhald H.

² J. T. har paa dette Sted: Kongis Vandmølle, men i det følgende Brev til Hendrik Balov, hvori hele Sagen ogsaa refereres, staar rigtigt: Kongisved Mølle.

mindre han skulde have lagt den over Kronens Jord, tilskiftet sig nogen Eng og Ejendom af Præstegaardens Tilliggende af Sognepræsten i Hobro, hvorved han har faaet Vej til Møllen og derved gjort de to ovennævnte Møller stor Skade paa deres Søgning og Maling. Da Sognepræsten har sluttet dette Mageskifte uden Kongens Vidende og Samtykke, skal Jacob Seefeldt med det allerførste lade Sognepræsten tiltale og forfølge for Mageskiftet, saa vidt han kan gøre det med Lov og Ret, tage endelig Dom i Sagen og hjælpe Kronens Møllere i de to Møller saa vidt, som Ret kan være. J. T. 4, 305 b.

18. Maj (Kbhvn.). Miss. til Hendrik Belov om at hjælpe Jacob Seefeldt til at vederfares Lov og Ret mod Hobro Sognepræst i ovennævnte Sag. J. T. 4, 306 b.

-- Miss. til Mandrup Parsberg om indtil videre kun at lade Erik Lange, Embedsmand paa Bygholm, faa 200 Læs Ved aarlig af Skovene under Skanderborg Slot til Brændevad paa Bygholm i Stedet for som hidtil 500 Læs. J. T. 4, 306. Jvfr. 31. Maj 1592.

19. Maj (—). Miss. til Dr. Peder Vinstrup, Superintendent i Sjællands Stift, om med det allerførste i København i Menighedens Nærværelse at ordinere M. David Hansen til Superintendent paa Gotland i afdøde M. Peder Hansens Sted, da han nu har aflagt Superintendented til Kongen. Sj. T. 18, 159 b.

-- Miss. til nedennævnte Lensmænd om at lade male nogle Læster Gryn i deres Len, da Kongen formedelst Misvæksten paa Ærter forrige Aar ikke har kunnet faa de Ærter, der vare forskrevne til Udspisningen paa Holmen. — Detlef Holck i Københavns Len 6 Læster Gryn, der skulle være færdige senest om 14 Dage; Steen Malteasen i Kroneborg Len 4 Læster Gryn, der skulle være færdige senest om 3 Uger; [Lensmanden i] Roskildegaard Len 4 Læster Gryn, der skulle være færdige senest om 3 Uger; Arrildt Hvitfeldt i Trøgevelde Len 6 Læster Gryn, der skulle leveres senest inden St. Hans Dag; har han ikke Byg nok, skal det leveres ham her af Slottet. Udt. i Sj. T. 18, 159 b.

— Miss. til Mandrup Parsberg om, at Bonden Ifver [Nielsen] i Hem i Skanderborg Len, der i nogen Tid¹ har været fri for Landgilde og anden Tynge af sin Gaard, nu herefter skal svare

¹ Se 16. April 1687.

Landgilde og gøre Ægt og Arbejde ligesom andre Kronens Tjenere under Slottet. Udt. i J. T. 4, 306.

19. Maj (Kbhvn.). Aab. Brev, hvorved Kongen, paa Anmodning af Niels Skram, Embedsmand paa Drotningborg, om Oprejsning i en Mordsag i Randers, der er bleven fortiet og ikke forfulgt paa fersk Fod, rejser og fornyer Sagen, saa Niels Skram maa forfølge den med Sandemænd, Aaraadsvold og i andre Maader efter Loven. J. R. 5, 228.

20. Maj (—). Miss. til Superintendenterne over alt Riget om Forbud mod, at Præsterne tage Betaling eller Gaver for Begravelse eller Afløsning ved Skrifte. Sj. T. 18, 160 b. Orig. (til Superintendenterne i Ribe og Vendelbo Stifter) i Landsark i Viborg. Orig. i Landsark. i Odense. (Tr.: CCD. II. 602 f. Dek. KL. II. 496. Ny kirkehist. Saml. V. 27).

— Miss. til Lensmændene over alt Riget om det samme og om i Forening med Superintendenterne at paase Forbuddets Overholdelse. Sj. T. 18, 160. Orig. til Caspar Markdanner.

— Miss. til nedennævnte Lensmænd og Toldere om snarest muligt at fremsende Fisk: Albrit Friis paa Riberhus skal sende 22,000 Flyndere af Samrask, 40 Snese hugne Skullere, 11,000 Hvilinger, 25 Vorder Langer, 8 Tdr. Sund og Mave og 1500 Rokker til København, saa de derfra kunne hentes til Kongens Hoflejr, naar det behøves; Peder Thott paa Bergenhus skal, hvis det ikke kan faas af Slottets Indkomst, købe 2 Læster skruet Bergefisk og 16 Fiske Rav og Rekling og sende det til København; Albrit Skeel skal lade salte 2 Læster Laks til Kongens eget Bord og desuden 2 Læster Laks til anden Udspisning og sende dem til København; Mickel Lang, Tolder ved København, skal til Kongens eget Køkken bestille 16 skaanske Spejelaks, 10 Elvelaks, 12 Tdr. tørre jyske Sild, 4 Fjerd. flamske Sild, 20 Straa hollandske Bøtling, 12 Skokke Netzer-aal, 8 Straa engelske Sprot, 12 Skokke tørre Negenøjen, 12 Ottinger saltede Negenøjen, 25 Skokke rigiske Bøtter og 200 tørre Helt; Niels Skram paa Drotningborg skal sende 40 gode tørre Spejelaks til Kongens eget Bord; Lensmanden paa Københavns Slot skal i god Tid forhandle med Hollænderne paa Amage om at salte 3 Læster Aal til Kongens eget Bord; Byfogden i Ysted skal gøre sig den yderste Flid for at skaffe 2 Læster saltede Torsk til Køben-

havns Slot inden Mikkelstdag; Lensmanden paa Bornholm skal lade salte 3 Læster Torsk til Kongens eget Bord og sende dem velforvaret til København; Tolderne i Helsingør skulle købe 4 halve Tdr. Makrel og lade dem opbevare vel, saa de kunne bruges til Kongens egen Disk; Tolderne i Malmø skulle under det kommende Høstfiskeri lade salte 3 Læster Spegesild og 3 Tdr. Tantej til Kongens egen Disk og sende dem til Københavns Slot; Tolderen paa Skagen skal sende 30,000 Hvingler, 40,000 Flyndere, 1000 smaa og store Rokker, $\frac{1}{2}$ Læst Sund og Mave og 2 Læster saltet Torsk til Københavns Slot. Udt. i Sj. T. 18, 161.

20. Maj (Mbhvm.). Aab. Brev om, at Hr. Hans Madtsen, Sognepræst i Horsens, indtil videre aarlig maa oppebære 4 Pd. Korn, Rug og Byg, af Loftet paa Skanderborg Slot, da han har klaget over at have meget ringe Underhold og at have lidt stor Skade af de Ildebrande, der nogle Gange ere opkomne i Byen. J. R. 5, 228. Orig. i Landsark. i Viborg.

— Aab. Brev om, at Anne Jacob Skrivers, Borgerske i Kolding, i 1 Aar efter dette Brevs Datum maa oppebære Kronens Part af Korntienden af Eltang Sogn i Kærven, kvit og frit. J. R. 5, 229.

— Miss. til Hendrik Belov. Denne Brevviser, Peder Søfrensen i Nunds¹ Mølle, har berettet, at afdøde Jørgen Skram for nogen Tid siden har ladet opbygge en ny Mølle i Sognet ikke langt fra Nunds Mølle til stor Fortrængsel for denne, hvorfor Peder Søfrensen baade af Kongens Fader og Kongen selv har faaet Skrivelser² til Jørgen Skram om enten at afskaffe den ny Mølle eller nedsætte Landgilden af Nunds Mølle; formedelst Jørgen Skrams Sygdom har han dog ikke kunnet faa nogen Besked af denne og har derfor nu begæret enten Afskaffelse af den ny Mølle eller Nedsættelse af Landgilden. Hendrik Belov skal undersøge Sagen og, hvis den ny Mølle er til Fortrængsel for Nunds Mølle med Tilførsel, indberette, hvorledes Nunds Mølle staar til at hjælpe, saa Peder Søfrensen kan blive ved den og Kronen faa sin tilbørlige Rettighed deraf. J. T. 4, 307.

— Stadfæstelsesbrev paa Livstid for Fru Anne Andersdatter i Krogstrup paa Kronens og Kirkens Parter af Korntienden af Hvorum Sogn i Ars Herred, hvoraf der aarlig

¹ Nens Mølle, Dollerup S., Nørlyng H. ² 30. Juli 1587 og 2. April 1591.

skal svares 3 Pd. Rug og 3 Pd. Byg til Kronen og ligesaa til Kirken. Udt. i Tb., S. 53.

20. Maj (Mbhva.). Stadfæstelsesbrev paa Livstid for Niels Pors i Kastrup paa Kirkens Part af Korntienden af Binderup Sogn i Gislum Herred, hvoraf der aarlig skal svares $2\frac{1}{2}$ Pd. Rug og $2\frac{1}{2}$ Pd. Byg til Kirken. Udt. i Tb., S. 53.

— Stadfæstelsesbrev paa Livstid for Hr. Chresten Pedersen, Sognepræst til Eyllidtsløf¹ og Svenstrup Kirker, paa Kirkens Part af Korntienden af Eyllidtsløf Sogn, hvoraf der aarlig skal svares $2\frac{1}{2}$ Pd. Rug og $2\frac{1}{2}$ Pd. Byg til Kirken. Udt. i Tb., S. 53.

— Stadfæstelsesbrev paa Livstid for Thomas Pedersen i Vellingeshøgaard paa Kirkens Part af Korntienden af St. Olai Sogn i Hjørring, hvoraf der aarlig skal svares 6 Pd. Rug, 8 Pd. Byg og 1 Pd. Havre til Kirken. Udt. i Tb., S. 53 b.

22. Maj (—). Forleningsbrev for Hans Laufritsen paa St. Jøergensgaard udenfor Kallundborg med alt dens Tilliggende, saaledes som Hans Christensen hidtil har haft den i Værga. Han skal altid underholde 5 fattige og syge Mennesker i Hospitalet med Seng, Klæder og Føde. Lensmanden paa Kallundborg skal føre Tilsyn med Hospitalet. Sj. R. 13, 265.

— Stadfæstelsesbrev paa Livstid for Claus Maltessen til Høggerriis paa Kronens Part af Korntienden af Lødderup² Sogn, hvoraf der aarlig skal svares 24 Tdr. Byg til Kronen; han maa give Penge i Stedet for Kornet. Udt. i Tb., S. 53 b.

23. Maj (—). Miss. til Peder Brahe, der for nogen Tid siden har faaet Skrivelse om forskellige Slags Tømmer til Orlogaskibene, som skal hugges i Sølvitsborg Len og flødes i Dibesund, om straks at lade Tømmeret føre ned til Ladestederne, saa Kongens Skibe, der nu ere sendte did, uden Forhaling kunne faa deres Ladning. Han skal yderligere lade hugge 100 Stykker smaat Baadetømmer til Stuvholt, saa det ogsaa kan ligge rede til samme Tid. Sk. T. 2, 167 b.

— Lignende Miss. til Knud Grubbe i Lykaa Len. Udt. i Sk. T. 2, 168.

— Aab. Brev om, at Mariager herefter maa nyde samme

¹ Ellidshøj, Hornum H. ² Lødderup, Sønder H. Mors.

Privilegier og Friheder som Hobro. J. R. 5, 229. (Tr.: Dahlerup, Mariager S. 101. Jvfr. CCD. II. 603.).

23. Maj (Mbhvn.). Miss. til Erik Lykke til Eskier. Jomfru Inger Vinter har berettet, at Ifver Kaas til Ørndrup, der er hendes rette Væрге, ikke skikker sig saaledes mod hende, hendes Gods og Tjenere, at han kan være hendes Væрге, og anmodet Kongen om at beskikke Erik Lykke til Væрге for hende, da hun er hange for, at der i Fremtiden skal tilføjes hende Skade ved Ifver Kaas's Værgemaal. Da Kongen af Øvrigheds Embæde bør tage sig af faderløse og hjælpelese Børn og Folk, befales det Erik Lykke at overtage Værgemaallet for Jomfru Inger Vinter. J. T. 4, 307 b.

24. Maj (—). Miss. til Hack Ulfstand. Fru Marine Eggertsdatter, Gillibert Jungs Enke, har erklæret, at hvis det viser sig, at Anders Jung, saaledes som han paastaar, er Gillibert Jungs Søn og rette Arving, er hun villig til at lade ham faa alt, hvad der efter Loven kan tilkomme ham, men dog paa det Vilkaar, at han skal indløse det af hendes Gods, som Gillibert Jung findes at have udsat, solgt eller afhændet, eller staa hende til Rette derfor. Endvidere har hendes Husbonde givet hende Brev paa (»vorsegliit och beskrefven hende») en Gaard i Malmø, kaldet Rostockergaard. Yderligere er et Skrin med nogle Breve paa hendes Jordegods bortkommet; det er af 2 Skotter i Malmø leveret til Dirick Hornmand i Hamborg og Anders Jung og er i deres Væрге blevet opbrudt mod hendes Vilje. Da hun har anmodet Kongen om at paase, at der vederfares hende hvad Lov og Ret er, befales det Hack Ulfstand at hjælpe hende til Lov og Ret baade mod Anders Jung og de 2 Skotter, der have haft hendes Skrin og Breve, og til at beholde Rostockergaarden hendes Livstid efter hendes Brevs Lydelse, saa Kongen kan blive fri for videre Overløb af hende. Sk. T. 2, 168.

— Aab. Brev om, at Christen Kiøldsen i Rold indtil videre maa være fri for Ægt, Arbejde, Landgilde og anden Tyng af Gaarden Rold, da han bor paa en Alfavej og beaværes stærkt med Gæsteri af Kongens, Lensmændenes og andres Folk. J. R. 5, 229 b.

25. Maj (—). Aab. Brev om, at M. Desiderius Vos, Sognepræst til Vor Frue Kirke i København, aarlig maa oppebære $\frac{1}{2}$ Læst Byg og 10 Tdr. Havre af Loftet paa Københavns Slot i Stedet for Tienden af Københavns Slots Ladegaard,

Nybye Ladegaard, som han hidtil har oppebaaret i Negene, men som Kongen nu vil lade oppebære til Ladegaarden. Orig.¹ i Konsistoriets Arkiv, Pakke 166. Udt. i Sj. R. 13, 266.

25. Maj (Mbhvn.). Miss. til Rentemester Envold Kruse om, at Kongen har eftergivet Fru Margrete Bjørnsdatter, Jørgen Ernst Worms Enke, de 300 Dlr., som hendes afdøde Husbond skulde give af Tureby Len forrige Aar. Sj. T. 18, 162.

— Ekspektancebrev for Hr. Peder Mickelsen, Kapellan i Lunde Domkirke, paa det første ledige Vikarie sammesteds; tidligere udgivne Ekspektancebreve hermed dog uforkrænkedede. Han skal henvende sig til Kongen om yderligere Brev, naar der bliver noget ledigt. Udt. i Sk. R. 2, 101.

— Aab. Brev om, at fremmede Skomagere ikke maa forhandle Fodtøj i Vendsyssel eller Egnen om Aalborg uden paa de almindelige Markeder. J. R. 5, 230. (Tr.: CCD. II. 604 f.).

— Stadfæstelsesbrev paa Livstid for Niels Bendtsen, Borger i Køge, paa Kirkens Part af Korntienden af Herløf Sogn i Biefverskoufs Herred, hvoraf der aarlig skal svares 3½ Pd. Rug, 3½ Pd. Byg og 4 Tdr. Havre til Kirken. Udt. i Tb., S. 2.

— Stadfæstelsesbrev paa Livstid for Hendrik Belov til Spøtterup, Hovedsmand paa Hald, paa Kronens Part af Korntienden af Skarrild og Arnborg Sogne i Hammerum Herred, hvoraf der, af hver især, skal svares 6 Ørt. Rug og 3 Ørt. Byg til Kronen; han maa give Penge i Stedet for Kornet. Udt. i Tb., S. 53 b.

— Stadfæstelsesbrev paa Livstid for Anders Skrivers i Ferriegaard² paa Kronens Part af Korntienden af Noes Sogn i Høllersløf Herred, hvoraf der aarlig skal svares 4 Pd. Rug, 14 Pd. Byg og 6 Pd. Havre til Kronen. Udt. i Tb., S. 53 b.

26. Maj (—). Forleningsbrev for Jørgen Rosenkrantz, Embedsmand paa Kallø, paa Tyerrøbye Gaard og Len efter nu afdøde Jørgen Ernst Worm, for at han kan have et Len her i Landet, hvorfra han kan have nogen Hjælp til sin Husholdning, da han er forordnet til at være Regeringsraad sammen med Kansler Niels Kaas, Admiral Peder Munk og Kongens Hofmester Hack Ulfstand og derfor altid maa være til Stede i København eller anden-

¹ Tr.: Rørdam, Khvns. Universitets Hist. 1537—1621. IV. 704 f. ² Herfølge, Bjørnskov H. ³ Færgesgaard, Torup S., Hundborg H. ⁴ Nørre.

steds, hvor Kongen holder Hof, hvilket medfører, at han ikke alene har langt større Besværing end tidligere, men ogsaa maa gøre stor daglig Bekostning paa sin Husholdning her i Byen, hvor alt er dyrere end andensteds. Han skal fra 1. Maj 1592 at regne svare 200 gl. Dlr. i aarlig Afgift af den visse og uvisse Rente. Sj. R. 13, 266.

26. Maj (1592). Følgebrev for samme til Kronens Bønder under Tyerebygaard. Udt. i Sj. R. 13, 267.

— Mageskifte mellem Eyler Bryske til Dallundt paa hans Hustrus¹ og Onfve Lunge til Tiersbeck paa hans Søster Jomfru Sophii Lunges Vegne og Kronen. Sj. R. 13, 267 b. (Se Kr. Sk.).

— Aab. Brev om, at Christen Krag til Jorsbierrgaard², der har fæstet Kronens Part af Tienden af Segersløf og Erseløf Sogne paa Mors, men har meget besværligt ved at føre Afgiften over Sundene til det Sted, Lensmanden paa Hald befaler, indtil videre maa give Penge i Stedet for Kornafgiften, 1 gl. Dlr. for hver smal Td. Rug eller Byg og $\frac{1}{2}$ Dlr. for hver Td. Havre, at betale til Lensmanden paa Hald senest inden Fastelavn, saafremt han ikke vil have dette Brev forbrudt. J. R. 5, 231.

— Miss. til Steen Brahe. Da Fru Anne Gyldenstjerne, Corfvits Vifferts Enke, har berettet, at hun har en stor Restance til gode hos Bønderne i Kallundborg Len, befales det ham at være hende eller hendes Fuldmægtige behjælpelig med uden vidtløftig Rettergang eller Delemaal af faa Restancen indkrævet med det allerførste af dette Aars Grøde. Da hun endvidere har berettet, at hun har ladet saa noget Korn til Lade- gaarden og til Sæbygaard, skal han undersøge dette og, hvis hun har saæet noget af sit eget, som ikke bør efterlades som Inventarium, betale hende det og føre det til Udgift i Regnskabet. Han skal skaffe hende Vogne til at skibe det Kronens Korn med, som hun endnu har liggende der paa Slottet, og til at føre hendes Gods bort med. Sj. T. 18, 162 b.

27. Maj (—). Aab. Brev om, at Fru Anne Gyldenstjerne, Corfvits Vifferts Enke, skal hjælpes til Rette med den Restance i Kallundborg Len, som hun vil indkræve. Udt. i Sj. R. 13, 269 b.

— Miss. til Christoffer Valkendorf. Da Kongen til Bygningen

¹ Gertrud Iversdatter Lunge. ² Jordsbygaard, Nørre H., Mors.

af Reberbanen paa Holmen ved Københavns Slot har Brug for nogle Kampesten til Pindstene, skal han i sit Løn [Helsingborg] lade samle 2 Skuder Kampesten og selv fragte Skuder til at føre Stenene til Holmen, saa de med det allerførste kunne være der, da det er Kongen magtpaaliggende. Sk. T. 2, 169.

27. Maj (Mbhv.). Lignende Miss. til Hack Ulfstand [Malmshus] og Oluf Rosensparre [Landskrone]. Sk. T. 2, 169.

—¹ Forleningsbrev for Anders Pedersen i Borum paa Afgiften af Kronens Part af Korntienden af Borum Sogn, kvit og frit. K. Udt. i J. R. 5, 231 b.

— Miss. til Ofve Lunge. Da Kongen har bragt i Erfaring, at den Gaard i Svenstrup, som Markur Chrestensen boede i, staar øde og ikke kan blive bortfæstet, fordi den er sat for saa høj Landgilde og skal gøre saa stor anden Kronens Tynge, at ingen kan blive ved Magt ved den, skal Ofve Lunge undersøge Sagen og lade nogle uvildige Dannemænd i Herredet sætte Gaarden for en rimelig Landgilde. J. T. 4, 308.

— Miss. til Tolderen i Aarhus om at lade Henning Reventlov toldfrit uddrive af Riget 28 Stykker ungt Fæ, som vare blevne smittede af Sygdom i Dueholms Klosters Ladegaard, dog skal han forpligte sig til at skaffe lige saa meget friskt Fæ i Stedet. Udt. i J. T. 4, 308.

29. Maj (—). Miss. til Envold Kruse om at give Laurits Thussen, der ved et Fald har slaaet Arm, Ben, Ryg og Laar isænder, 10 Dlr. og føre dem til Udgift i Regnskabet. Udt. i Sj. T. 18, 163.

— Befaling til Borgemestre og Raad i Næstved om frændes indtil anden Ordre gives, at lade Karren Jacob Steens være fri for al kgl. og borgerlig Tynge. Udt. i Sj. T. 18, 163.

— Miss. til Rentemester Envold Kruse. Han har gjort Antegnelse til Breide Rantzaus Regnskab af Tranekier Løn, fordi denne paa Kongens Vegne har undt Hr. Anders Jensen, Sognepræst til Tranekier og Olbølle Sogne², Kronens Part af Korntienden af Tranekier Sogn. Da det er berettiget Kongen, at Tienden fra Arilds Tid har været henlagt til Underhold for Præsten i Tranekier Sogn, der kun har ringe Avl. har Kongen bevilget, at Præsten maa faa baade den tidligere og den følgende Oppebørsel deraf, og befaler

¹ Selve Koncepten er dateret 26. Maj, men bagpen er skrevet 27. Maj.

² Tullebølle.

Envold Kruse aarlig at give Breide Rantzau Kvittans for Tienden. Sj. T. 18, 163.

29. Maj (Åbbva). Forleningsbrev for Hr. Anders Jensen, Sognepræst til Tranekier og Ølbølle Sogne, paa Kronens Part af Korntienden af Tranekier Sogn, uden Afgift. F. og Sm. R. 2, 125.

— Aab. Brev om, at Hr. Peder Jensen, forhen Præst i Liangbye, der i nogen Tid har været uden Præstekald og nu har bosat sig i Falkenberg, indtil videre maa være fri for al kgl., borgerlig og Bys Tynge. Sk. R. 2, 101.

— Oprejsningsbrev for Hendrik Belov, at han paany maa lade en Sag om en Mand i Rafning i Bresten Sogn i Tørrildt Herred forfølge med Sandemænd efter Loven. Udt. i J. R. 5, 231 b.

— Miss. til Ofve Lunge om paa Otte Hvitfeldts Vegne at betale Thomas Thønnecher de Penge, som Otte Hvitfeldt efter sit udgivne Brev er denne skyldig, da han nu staar i Handel med Otte Hvitfeldt om noget Gods, som han har afkøbt denne. Udt. i J. T. 4, 308.

30. Maj (—). Aab. Brev, hvorved Kongen eftergiver Borgemeistre, Raad og Byfoged i Trelleborg, der have begyndt at bygge et Raadhus og en Skibsbro i Byen, de 2 Aars Byskat, som de ere komne til at restere med og formedelst nævnte Byggeri ikke kunne udrede, dog maa de kun anvende Pengene til Raadhusets og Skibsbroens Bygning. Sk. R. 2, 101 b.

— Miss. til Niels Bild paa Visborg. Da der behøves en stor Mængde Rør til Postene paa Koldinghus og Skanderborg, skal han lade hugge 1000 Rør og have dem til Stede, saa Kongens Skibe kunne indtage dem, naar de komme did. Sk. T. 2, 169.

— Aab. Brev om, at Anders Søfrensen, Raadmand i Ribe, som nu paa 5. Aar med stor Bekostning har samlet nogle Egeplanker og Fjæl, der skulle være savede og skaarne af norsk Tømmer, og andet Skibstømmer, i den Hensigt at bygge et Skib deraf, nu, da hans Løjlighed ikke begiver sig saaledes, at han kan fuldføre sit Forsæt, maa lade dette Tømmer udføre til Skibs og sælge det, hvor han bedst kan, for at det ikke skal ligge og raadne op, dog Kronens Rettighed og Forbuddene mod Udførsel af forbudte Varer hermed ellers uforkrænkede. J. R. 5, 231 b.

— Miss. til Niels Skram, Embedsmand paa Dronningborg. Hoslagt sendes ham en Supplikats fra nogle Kronens Tjenere i

Roxe Herred med Anmodning om, hvis deres Forseelse ikke er saa stor eller grov, da for Kongens Skyld at lade sin Tiltale og Forfølgning mod dem falde, for at de ikke skulle blive helt forarmede. Orig.

30. Maj (1644). Aab. Brev, hvorved Kongen giver Peder Mørk i Langkier, der af Fru Karen Bryske til Slomstrups Foged er bleven forfulgt og lovforvunden til sit Værneting, men som holdende Sandemændstov af sin Gaard alligevel i samme Dele har været med sammen med andre Sandemænd i Herredet i et Sandemændstov og derfor er bleven gjort nederfældig paa Viborg Landsting, hans Mandhelg igen, da han nu har stillet sit Herskab og Sagvolderen tilfreds i den Sag. J. R. 5, 232.

— Miss. til Fru Anne Gyldenstjerne, Corfvits Vifferts. Disse Brevvisere, Rasmus Søfrensen og Søfren Ibsen i Baarup i Nørrejylland, have berettet, at en af deres Slægt, ved Navn Anders Persen, i Kallundborg Len for nogen Tid siden er bleven forbiøret og i Vildelse har ombragt sig selv, hvorefter Fru Anne paa Kronens Vegne efter Loven har taget hans halve Bostod. Fru Anne skal undersøge Sagen og, hvis Anders Persen virkelig har taget sig af Dage i Vildelse, lade ovennævnte to Mænd som de rette Arvinger faa den inddragne halve Bostod. K.

31. Maj (—). Aab. Brev, hvorved Kongen — i Anledning af Klage fra Henrik Gjæse til Skisering over, at hans Bønder paa Møen for nogen Tid siden ere blevne dømte til hver at give $\frac{1}{2}$ Td. Sild til Ermelundgaard, hvilket efter hans Formening strider mod den rolige Hævd og Rettighed, som hans afdøde Forældre og han selv i lang Tid have haft paa dem — bevilger, at Henrik Gjæses Bønder herefter skulle være fri for at svare denne halve Td. Sild til Ermelundgaard og nøjes med i Told at svare den rette Aaresild, som svares paa andre Fiskerlejer i Danmark. De i Sagen paa Herredsting eller Landsting udgivne Domme skulle ikke komme nogen af Parterne til Skade i nogen Maade. Sj. R. 13, 269 b.

— Aab. Brev om, at Oluf Mortensen, Borgemester i København, indtil videre aarlig maa oppebære $\frac{1}{2}$ Læst Malt og $\frac{1}{2}$ Læst Rug af Københavns Slot. Udt. i Sj. R. 13, 270.

— Miss. til Dr. Peder Vinstrup om, hvorledes der skal forholdes med Begravelse af dem, som dø mandhelgeløsgjorte. Sj. T. 18, 163 b. K. (Tr.: CCD. II. 605. Dsk. KL. II. 498 f. Ny Kirkehist. Saml. V. 28).

21. Maj (Kbhvn.). Miss. til Lange Beck. Da Kirkeværgerne for Sognekirken i Ringsted have berettet, at Kirken er meget bygfældig og i høj Grad trænger til Istandsættelse, men ikke har saadan Formue eller Indkomst, at den selv kan bekoste den, og derhos have anmodet om Hjælp af andre Kirker i Sjælland, befæles det ham at undersøge Forholdene, stykkevis optegne, hvilke Mangler Kirken har og hvorledes den bedst kan istandsættes, og indsende Fortegnelsen til Kancelliet, for at Regeringsraaderne kunne vide at rette sig derefter og forordne hvad ret og billigt er. Sj. T. 18, 164.

— Forleningsbrev for Gregers Juel, Landsdommer paa Langeland, paa Afgiften af Kronens Part af Korntienden af Trøgelsø og Fodtslette Sogne paa Langeland, kvit og frit. F. og Sm. R. 2, 125 b.

— Aab. Brev om, at Hans Nielsen, Landstingssekretær i Fyen, der har klaget over, at han besværes meget i sin Bestilling og maa forsømme sin egen Næring, maa være fri for al kongelig og Bys Tyng i Odense, saalænge han er Landstingssekretær eller indtil anden Ordre gives. F. og Sm. R. 2, 54.

— Forleningsbrev for Moritz Stygge, Landsdommer i Nørrejylland, paa Gudum Kloster, saaledes som afdøde Malt Jensen sidst har haft det i Værge, uden Afgift. J. R. 5, 232 b.

— Kvittans til Fru Hylleborg Daa, Jørgen Skrams Enke, og Christen Munk til Giessinggaard paa sin Hustrus, Jørgen Skrams Søsters, Vegne, der nu have gjort Regnskab for Jørgen Skrams Indtægt og Udgift af Hald Len og Medelsom Herred fra 1. Maj 1585 til 1. Maj 1592, da de overleverede Lenet med klart Inventarium til Hendrik Belov, og for de i samme Tid oppebaarne Penge- og Madskatter. De bleve intet skyldige. J. R. 5, 233. K. (underskr. af Envold Kruse).

— Miss. til Mandrup Parsberg. For nogen Tid siden¹ har Kongen givet ham Ordre til herefter kun at lade Erik Lange, Embedsmand paa Biugholm, faa 200 Læs Ved aarlig af Skanderborg Slots Skove. Da imidlertid Knud Brahe, Embedsmand paa Aarhusgaard, har berettet, at han har bestilt nogle brændte Sten paa Biugholm og ikke vil kunne faa saa mange, som han har bestilt, hvis ikke Erik Lange faar de ham tidligere bevilgede 500 Læs Ved, be-

fales det Mandrup Parsberg for i Aar at lade Erik Lange faa de 500 Læs Ved. J. T. 4, 308 b.

31. Maj (Mbhv.). Stadfæstelsesbrev paa Livstid for Peder Nielsen i Axelholm paa Kronens Part af Korntienden af Holmstrup Sogn, hvoraf der aarlig skal svares 5 Pd. Korn, 2 Tdr. Havre og 3 Skpr. Boghvedegryn til Kronen. Udt. i Tb., S. 2.

— Aab. Brev, hvorved Kongen befaler alle sine Fogder, Embedsmænd, Borgemestre, Raadmænd, Byfogder, Herreds- og Birkfogder og alle andre Dommere at være Chresten Jensen Hussum, Borger i Aalborg, behjælpelig med at komme til sin Betaling hos Las Ousen i Soltum¹, hvem han for nogle Aar siden har forstrakt med Gods til 500 Dlr. Da Las Ousen ikke betalte til den i hans Haandskrift fastsatte Tid, har Chresten Jensen ladet gaa Dom over ham, hvorved han er bleven dømt fra Æren, og han er derefter rømmet. K.

1. Juni (—). Miss. til Landsdommer Lauge Beck og Hendrik Lykke til Ofvergaard, Embedsmænd paa Ringsted Kloster og Vordingborg Slot. For nogen Tid siden gav Kongen nogle gode Mænd i Nørrejylland Ordre til at besigte noget Gods, som han vilde udlægge Johan Rud, Embedsmand paa Beuling, til Mageskifte for det af dennes Gods, som Kongens Fader havde taget. Da det af Besigtelsen ses, at Johan Rud bliver Kongen nogle Tønder Korn skyldig, og Johan Rud vil udlægge Kronen Fyldest derfor i 1 Gaard i Togsakouf i Borsø Herred og 1 Gaard i Neder Vinding i Hamers Herred, skulle de med det første besigte dette Gods, ligne det og indsende Besigtelsen til Kancelliet. Sj. T. 18, 164.

— Ekspektancebrev for Pouel Jacobsen paa det første ledige Vikarie i Lunde Domkirke, tidligere udgivne Ekspektancebreve hermed dog uforkrænkede. Udt. i Sk. R. 2, 102.

— Miss. til Lauge Urne. I hoslagne Supplikats klager denne Brevviserske, Lucia Villemødatter, over, at hun i Anledning af den langvarige Trætte mellem hende og Peder Verkmeester af Tunder ofte stævnes til Tinge af denne, men naar hun kommer og vil gaa i Rette, er han undertiden ikke til Stede, hvorved hun kommer i stor Kost og Tæring til ingen Nytte. Det befales ham paa lovlig Vis at stævne Sagen i Rette for sig og, selv om begge

¹ Saltum, Hvetbo H.

Parterne ikke møde, afsæge endelig Dom i Sagen, saa de en Gang for alle kunne komme til Ende med Sagen og Kongen blive forskaanet for alt yderligere Overløb. Sk. T. 2, 169 b.

1. Juni (Mbhva.). Miss. til Borgemestre, Raad og Byfoged i Assens. Sander Mehl, Borger i Assens, har berettet, at Villum Trup, der har sin Handel i Aalborg, har ladet ham arrestere og paa Aalborg Byting ladet sværge Hærværk over ham formedelst nogen Gæld, som Henrich Mehl af Elmeshorn skulde være Villum Trup skyldig. Villum Trup har derefter ved vrang Undervising faaet Kongens Forskrift til dem og ved Hjælp af den faaet Vurdering i en af Sander Mehls Gaarde, indtil Sander Mehl kunde afbevise Gælden. Sander Mehl har nu med Borgemestre og Raad i Hamborgs Brev og med Hendrich Mehls og Villum Trups egne Regnskabsbøger bevist, at han intet skylder Villum Trup, men uskyldig er bleven forfulgt og gjort fredløs af ham tværtimod den Orfejde, Villum Trup har udgivet til Borgemestre og Raad i Hamborg. Da han nu har anmodet om, at Sagen igen maa blive taget for, og at der maa vederfares ham hvad kristeligt og ret er, befales det dem paany at stævne Parterne for sig, nøje undersøge Sagen, dømme dem endeligt imellem, om Villum Trup bør have nogen Del i Gaarden eller ej, og give Dommen beskreven under Byens Segl. F. og Sm. T. 2, 247.

— Miss. til Landsdommerne i Nørrejylland. Denne Brevviser, Sander Meel, Borger i Assens, har berettet, at Villum Trup, der har sin Handel i Aalborg, har ladet ham og hans Gods arrestere og paa Aalborg Byting ladet ham forfølge og sværge Hærværk over formedelst nogen Gæld, som han mente, at Sander Meel paa Henrik Meel af Elmeshorns Vegne skyldte ham. Denne Dom er bleven stadfæstet paa Viborg Landsting, og Sander Meel er derover bleven gjort fredløs, indtil Sagen bliver stævnet paany, da han har været opholdt udenlands, saa han ikke saa snart har kunnet møde i Rette og føre nøjagtige Beviser til Forsvar for sin Sag. Sander Meel har nu med Borgemestre og Raad i Hamborgs Brev og med Henrik Meels og Villum Trups egne Regnskabsbøger nøjagtig bevist, at han intet skylder Villum Trup og uskyldig er bleven forfulgt og gjort fredløs af denne imod den Forpligtelse og Orfejde, som Villum Trup har udgivet derom til Borgemestre og Raad i Hamborg. Da han nu har anmodet om at blive hjulpen til Ret og at faa Sagen genoptagen, befales det Landsdommerne paany at stævne Parterne

for sig, nøje undersøge Sagen, dømme dem endeligt imellem og give Dommen beskreven under deres Signeter. J. T. 4, 310.

1. Juni (Kbhvn.). Kvittans til Hennicke Reventlov til Sissendorf, Embedsmand i Dueholms Kloster, paa hans Regnskab for Indtægt og Udgift af Silkeborg Len fra 1. Maj 1584 til 1. Maj 1588 og for de i samme Tid oppebaarne Penge- og Madskatter. Han blev skyldig 188 $\frac{1}{2}$ Dlr. 1 Ort 3 $\frac{1}{2}$ Sk. 1 Pend., som han nu har indbetalt til Rentemester Envold Kruse. J. R. 5, 234. K.

— Miss. til Jørgen Friis til Krastrup, Landsdommer i Nørrejylland, og Nels Skram til Urup, Embedsmand paa Drotningborg, om efter nærmere Tilsigelse af Landsdommer Mourits Stygge at begive sig til Gudum Kloster, overlevere ham Breve, Registre, Jordebøger, Bo og Boskab, Kvæg og andet Inventarium, besøgte Bygningerne og give alt beskrevet fra sig. J. T. 4, 308 b.

— Aab. Brev om, at Kongen har eftergivet M. Albret Hansen, Superintendent i Aarhus Stift, de 400 gl. Dlr., han havde laant af Kong Frederik II og faaet udbetalt af Rentekammeret mod Gældsbevis. Kong Frederik II har nemlig siden skænket ham disse Penge, uden at han dog har faaet noget Bevis derom eller faaet sit Gældsbevis tilbage, da det ikke var til Stede. Gældsbeviset skal nu leveres ham tilbage, saafremt det er i Behold; ellers det ikke til at finde, erklæres det herved dødt og magtesløst. J. R. 5, 234 b.

— Aab. Brev om, at Kongen paa Begæring af Albret Skeel til Jungergaard har eftergivet denne, hvad han efter den af nogle Raader og gode Mænd i Henhold til Kongens Befaling afsagte Kendelse mellem ham og Hendrik Belov, Embedsmand paa Hald, paa Torum og Selde Kirkers Vegne skylder disse udover 600 Dlr., dog kun paa den Betingelse, at Kirkeværgerne ere tilfreds dermed, og at han betaler de 600 Dlr. med det første. J. R. 5, 235.

— Miss. til Erik Lykke om at hjælpe Albert Skeel til at faa Kirkeværgernes Samtykke og deres Kvittans, naar de 600 Dlr. ere betalte. J. T. 4, 311.

— Miss. til Mandrup Parsberg. Kapitlet i Aarhus Domkirke har berettet, at det har Jus patronatus til Hedenstedt Kirke i Hattings Herred, men da Kirkens Regnskab en Gang eller to i Superintendent M. Laurits Bertelsens Tid ikke er blevet hørt formodelst dennes Skrøbelighed, har Skrивeren paa Biugholm tilholdt sig Ret til paa Kongens Vegne at høre Regnskabet, hvilket dog ikke er sket

i M. Peder Vinstrups Tid. Da Mandrup Parsberg ikke uden Kongens Ordre vil afstaa fra Retten til at høre Regnskabet, befales det ham herved ikke mere at befatte sig med Hedenstedt Kirke eller dens Indkomst, men lade Kapitlet nyde den Ret dertil, som det fra Arilds Tid har haft. J. T. 4, 309.

1. Juni (Kbhvn.). Miss. til Hans Lindenov til Ødtsløf. Da Jomfru Marine Skram, afdøde Laurits Skram til Hastrups Datter, har berettiget, at hun nu ingen Værge har, der kan forsvare hende og hendes Gods, efterdi hendes Farbroder Jørgen Skram til Tielle er død og Peder Skram, der efter Loven burde være hendes Værge, formedelst sin Skrøbelighed og store Skade ikke kan paatage sig Værgemaalet, befales det Hans Lindenov at overtage Værgemaalet for Jomfru Marine Skram og hendes Gods. J. T. 4, 309 b.

— Miss. til Knud Brahe. Afdøde Biørn Andersen har som Lensmand paa Aarhusgaard bortfæstet en til Gaarden hørende Eng, kaldet Degenhøllum, til afdøde Lauge Gramb og dennes efterladte Hustru Marine Pedersdatter paa Livstid for en aarlig Afgift af 1 Fjerd. Smør. Da imidlertid Engen formedelst det ringe Foder, som ligger til Aarhusgaard, ikke godt kan undværes derfra, skal Knud Brahe igen lægge Engen under Aarhusgaard og tilbagebetale Marine Pedersdatter det halve af det ved Fæstelsen udgivne Stedsmaal. J. T. 4, 311.

— Miss. til Nels Kaas til Damsgaard og Ofve Lunge til Odden om at overlevere Thomes Fasti Lundegaard med Inventarium, Jordebøger, Breve, Registre og alt andet, som Hannibal Gyldenstjerne til Røstrup har efterladt sig. Udt. i J. T. 4, 311 b.

2. Juni (—). Bestalling for Karsten Rytter som Byfoged i København (ligelydende med Bestallingen af 13. Maj 1569 for Peder Frandsen). Udt. i Sj. R. 13, 270.

— Aab. Brev om, at alle Haandværksfolk og andre Almuesfolk, der bo i gode Mænds, Kannikers og Vikarers Gaarde, Boder og Residenser i Roskilde og bruge Haandværk og drive borgerlig Handel og Næring i Byen, skulle være i Lav med deres Haandværksbrødre, skatte og skyldes med Byen og være borgerlig Tynge og Pligt undergivet lige med de andre, hver efter sin Evne og Formue. Borgerne i Roskilde have nemlig klaget over, at de formedelst den daglige Byens Tynge og Besværing ere komne meget til Agters, særlig fordi en Del af

deres Medborgere og andre, som kunne deres gode Haandværk, som Skræddere, Skomagere, Vævere, Snedkere, Murmestre, Smede og Bagere, ere flyttede ind i gode Mænds og Kannikers og Vikarers Gaarde og Residensér, bruge deres Haandværk og have deres gode Næring der, uden dog at ville skatte og skyldes med de andre Borgere og Haandværksfolk. Enhver, der sidder dette Mandat overhørig, vil blive straffet for Ulydighed. Sj. R. 13, 270 b.

2. Juni (Kbhvn.). Forleningsbrev for Caspar Passelich til Rønnebeckaholm, Hofraad, paa Snegardts Len i Sjælland, som han nu selv har i Værge, uden Afgift, indtil Kongen selv indtræder i Regimentet og overtager Kronen. Sj. R. 13, 271

— Aab. Brev om, at Henrik Gyldenstjerne til Ifversnes har berettet, at to af hans Bønder, Laurits Andersen og Peder Maal, der bo paa en af hans Gaarde paa Øen Ilom i Fyens Stift, for nogen Tid siden af Mogens Søfrensen i Prirup¹, der da sad i Dommers Sted paa Salling Herredsting, ere dømte til at svare Othe Emmiksen til Stiensgaard deres Tiende i Kærven, hvilken Dom er bleven kendt ved Magt af Landsdommeren i Fyen. Henrik Gyldenstjerne har dog nu tilkendegivet, at det vil falde hans Bønder meget besværligt, ja næsten umuligt, at føre Tiendekornet i Kærven uskadt fra Øen, da de maa udføre det til Skijs, og han har derfor begæret, at de maa svare Tienden i Skæppen, saaledes som de fra Arilds Tid have gjort. Kongen bevilger dette indtil videre, dog skulle Bønderne være forpligtede til at tiende retfærdigt, saafremt de ikke ville have dette Brev forbrudt. F. og Sm. R. 2, 54.

— ² Miss. til Mogens Hendriksen, Hospitalsforstander i Odense, om at være Alexander Durham behjælpelig med at faa den Afgift, han skal svare til Hospitalet af Kronens og Kirkens Parter af Tienden af Atterup³ Sogn, nedsat, da nogle af Atterup Sogns Tjenere ere blevne underlagte Adelen Hovedgaarde til deres egen Avl og Brug. Udt. i F. og Sm. T. 2, 248.

— Aab. Brev om, at Kirkeværgerne for Domkirken i Aarhus, der efter de residerende Kannikers Beretning med det allerførste ville lade lave et nyt Orgelværk i Kirken, til Afholdelse af Udgifterne derved maa sælge en Kaalhave og en gammel forfalden Residens paa Skolegade, da Indkomsten til Domkirken er saare ringe og den kun har lidet i Forraad; der skal gøres Regnskab for,

¹ Pejrup, Salling H.

² Registranten har urigtigt: 1593.

³ Otterup, Lunde H.

at de ved Salget indkomne Penge ere anvendte til Domkirken. J. R. 5, 235 b.

2. Juni (Kbhvn.). Miss. til Knud Brahe. Da Kapitlet i Aarhus Domkirke har klaget over, at der i Byen er meget ringe Plads til Begravelse af de Almuesfolk, der dø i Byen, og derfor anmodet om Tilladelse til at maatte indtage en øde Plads udenfor Byen, hvorpaa tidligere har staaet en Tegllade, til Kirkegaard, befales det ham at undersøge, hvorledes og af hvem denne Plads bedst kan bruges til Kirkegaard og Begravelse, og sende Regeringsraadet Besked derom, saa det deri kan forordne hvad kristeligt og ret kan være. J. T. 4, 311 b.

— Miss. til Kapitlet i Viborg. Da Predbiørn Gyldenstjerne, Embedsmand paa Aastrup, har berettet, at der føres Trætte paa Tolstruppe Præstegaard i Jersløf Herred i Vendsyssel under Aastrup, og at Brevene til Forsvar af Præstegaardens Ejendom findes opbevarede i Kapitlet, skal dette opsøge de Breve, der angaa nævnte Ejendom, og levere dem til Predbiørn Gyldenstjerne mod nøjagtig Reversal for deres Tilbagelevering efter Benyttelsen, dog skal det nøje passe paa, at der ingen Breve kommer ud, som kunne skade Kronen paa dens Ejendom. J. T. 4, 312. Orig. i Landsark. i Viborg.

3. Juni (—). Miss. til Christian Friis. Christian Holck til Høygaard, Sekretær, har berettet, at 2 til St. Michaelis Kirke i Slagelse hørende Bønder i Skoussø og Hol[m]strup fra Arilds Tid have svaret Landgilde til Kirken og Ægt. Arbejde og al anden Herlighed til Domprovsten i Roskilde, indtil Kongens Fader 1582 paabød, at alle Prælat-, Kannike-, Vikarie- og Kirketjenere omkring Andvorskouf Slot skulde hjælpe Kronens Tjenere med at gøre Ægt og Arbejde til Slottet, saalænge Byggeriet stod paa. Da ovennævnte 2 Bønder ere blevne ved dermed, skønt det ikke tidligere har været brugeligt, befales det Christian Friis ikke at befatte sig mere med dem, men lade dem svare Ægt, Arbejde og andet saadant til Domprovsten. Sj. T. 18, 165. K.

— Miss. til Borgemeistre og Raad i Helsingør. Da Kongens tidligere Forskrift til dem om at hjælpe Albrit Christensen, Raadmand i København, til Betaling af hans Tilgodehavende hos deres afdøde Medborger Henrik Klejnsmed endnu ikke er bleven efterkommet, befales det dem paany at hjælpe Albrit Christensen til uden al Forhaling at faa sin Betaling i rede Penge [eller faa

Forvaring derfor], saa Kongen kan blive fri for videre Overløb. K. (noget ødelagt).

3. Juni (Mbhv.). Miss. til Envold Kruse om at give Axel Brahe Kvittans for 1 Aars Oppebørsel af Kronens Korn-tiende af Syndersø Sogn, som af Kongens Fader var bevilget Peder Jørgensen, Borgemester i Bogense, der dog har forssømt at tage Kongens Brev derom, hvorfor Envold Kruse har gjort Tienden til Mangel i Axel Brahes Regnskab af Odensegaard. K. Udt. i Sj. T. 18, 165.

— Aab. Brev om, at Jens Bang, der nu har paataget sig alene at varetage Tolderbestillingen i Assens, hvor der hidtil har været 2 Toldere, aarlig maa oppebære 10 gl. Dlr. af Tolden udover den Løn, han hidtil har haft, saalænge han er Tolder. F. og Sm. R. 2, 55.

— Følgebrev for Frederik Hobe til Præstebonden Jøen Pedersen i Kadsøelssø, der skal svare ham og hans Arvinger med Ægt og Arbejde. Udt. i F. og Sm. R. 2, 55.

— Forleningsbrev for Hr. Jens Hansen, Sognepræst paa Stryne, paa Kronens Part af Korn-tienden af Stryne Sogn, kvit og frit, da han ingen Præstegaard har at bo i, ej heller nogen Ager og Eng eller anden tilbørlig Underholdning, uden alene sin Tiende. J. R. 5, 236 b.

— Miss. til Knud Brahe. Han har tidligere¹ faaet Ordre til at indkræve den Told, som Borgere og Købmænd i Aarhus kunne være blevne Jens Poulsen, Borger i Kolding, skyldige, og Jens Poulsen, Borger i Aarhus, har i den Anledning berettet, at han skylder en 586 Dlr. i Øksentold, og derhos anmodet om at faa noget af denne Sum eftergivet, for at han igen kan komme paa Fode, da han ligesom flere andre Købmænd i Landet til forskellige Tider har lidt stort Tab paa sine Øksne, saa han er bleven næsten helt forarmet og ikke kan betale ovennævnte Sum. Kongen har eftergivet ham Halvparten af de 586 Dlr. og givet ham 2 Aars Henstand med Betalingen af den anden Halvpart. Knud Brahe skal tage Brev af Jens Poulsen paa, at han vil betale Halvdelen af Pengene i de 2 Terminer, den første 1 Aar og den anden 2 Aar efter dette Brevs Datum; sker det ikke, skal denne

¹ d. Marts 1592 (Summen angives her at være: 566 Dlr.).

Benaadning være forbrudt og Jens Poulsen betale hele Summen. J. T. 4, 312 b.

4. Juni (Ekshva.). Forordning om de tyske Prædikanters Forretninger i Helsingør. Sj. R. 13, 295. (Tr.: CCD. II. 605 f.).

— Miss. til Sten Maltessen om straks at begive sig hid med de Harnisker, der ere slaaede til Kongens eget Liv og findes i Forvaring der paa Slottet [Kronborg], saa han sikkert kan være her inden i Morgen Aften. K. (meget ødelagt).

— Miss. til Herman Jul og Jacob Vind om at overlevere Christoffer Parsberg Roskildeggaard med Inventarium og andet. Udt. i Sj. T. 18, 165 b.

— Aab. Brev om, at Niels Søfrensen, Borgemester i Sakskøbing, indtil videre maa oppebære den Told, som svares af Sakskøbing Bro ved Sakskøbing, for en aarlig Afgift til Kronen af 20 Mk. danske, at indbetale til Byfogden i Sakskøbing. Han skal holde Broen i god Stand, saafremt han ikke vil have dette Brev forbrudt. F. og Sm. R. 2, 125 b.

— Forleningsbrev for Hans Rostrup til Selsskougaard paa Saubro Herred med alle Kronens Bønder deri og med den gejstlige Jurisdiktion og Rettighed af Kronens Tiender og andet, saa vidt det har fulgt Kronen og ikke tidligere ved nogen synderlig Fundats er kommet derfra. Han skal i aarlig Afgift, fra 1. Maj 1592 at regne, af den visse og uvisse Indkomst svare 200 Dlr. og tjene Riget med 2 geruste Heste. J. R. 5, 236 b.

— Stadfæstelsesbrev paa Livetid for Mats Eriksen til Søgaard paa Kirkens Part af Korntienden af Aagerup Sogn i Mierløse Herred, hvoraf der aarlig skal svares $2\frac{1}{2}$ Pd. Rug, 3 Pd. Byg og 4 Tdr. Havre til Kirken. Udt. i Tb., S. 2.

— Stadfæstelsesbrev paa Livetid for Lauge Urne til Sellebjerg paa Kronens Part af Korntienden af Birkinge Sogn, hvoraf der aarlig skal svares 2 Pd. Rug, 3 Pd. Byg og $\frac{1}{2}$ Pd. Havre til Kronen. Udt. i Tb., S. 145.

— Aab. Brev, hvørved Kongen stadfæster Valget af M. David Hansen til Superintendent paa Gotland efter den for nogen Tid siden afdøde M. Peder Hansen, da M. David nu har aflagt Ed paa at ville forestaa Embedet kristeligt og ustraffeligt. Han skal nyde al den Rente, som er tillagt Embedet, og skal derimod være pligtig til at paase, at Guds Ord læres og prædikes ret

og rent, at Skolerne forsynes med gode Skolemestre og at altin med Religionen gaar ordentligt til efter Ordinansen, og til at vis sig flittig i Visitats og anden Bestilling. Det befales alle gejstlige Personer paa Landet at være ham lydige som Superintendent. Sk. R. 2, 102.

4. Juni (Kbhvn.). Aab. Brev om, at Kongen har beskikket M. David Hansen, der nu er bleven udvalgt til Superintendent paa Gotland, til tillige at være Sognepræst i Visby, hvilket Embedes Indkomst af Tiender og andet han skal nyde ligesom de tidligere Sognepræster. Da den til Superintendentembedet henlagte Løn kun beløber sig til en 50 Gylden foruden det Pastorat, der ligger til Embedet, bevilges det, at M. David Hansen ikke alene maa oppebære den til Superintendentembedet henlagte Løn, men desuden indtil videre aarlig 200 Dlr. og 1 Læst Rug af Visborg Slot, hvoraf de 100 Dlr. tidligere af Kongens Fader ere funderede til Superintendentembedet. Sk. R. 2, 103.

5. Juni (—). Aab. Brev om, at M. David Hansen, der er forordnet til Superintendent paa Gotland, tillige skal være Sognepræst i Visby, da Superintendenten altid tidligere har været Sognepræst i denne By, og at Hr. Mickel Jensen, der er bleven kaldet til Sognepræst i Visby, i Stedet maa faa enten de Sogne, som M. David Hansen havde, eller nogle andre gode Sogne, hvoraf han kan have sin tilbørlige Underholdning, dog skal alt gaa til efter Ordinansen. Sk. R. 2, 104.

— Miss. til Hospitalsforstanderne i Helsingør om at optage Peder Jensen i Helsingør, der formedelst langvarig Sygdom er bleven fuldstændig blind og ikke mere kan ernære sig og sin Hustru, i Hospitalet, saasnart der er en Plads ledig. Orig. i Landsark. i Kbhvn. K. (noget ødelagt).

— Miss. til Hack Ulfstand om for denne ene Gang af Loftet paa Malmøhus at levere denne Brevviserske, Anne Oluf Børnsens, Borgerske i Ysted, 3 Pd. Korn, som Kongen formedelst hendes store Armod har skænket hende til hendes Underholdning. Sk. T. 2, 170.

— Miss. til Indbyggerne i Halmsted By om at være Steen Matsen til Roenholm, der er bleven forlenet med Halmsted Herred, hørige og lydige. Sk. T. 2, 170.

— ¹ Miss. til Anders Hvitfeldt, Otto Hvitfeldt og Mogens Bilde

¹ Registranten har urigtigt: 1593.

om at betale Oluf Hansen, Borger i Odense, nogle Penge, som de paa egne og deres Broders og Svogers Vegne skyldte denne. Udt. i F. og Sm. T. 2, 248.

5. Juni (Kbhvn.). Aab. Brev om, at Jørgen Høg Albretsen, der for nogen Tid siden ihjelskød Svend Christensen, Borgemester i Skive, af den dræbtes Slægt og Eftermaalsmænd er indstævnet for denne Herredag, hvor han af Kongen og Rigsraadet er dømt til at miste sin Hals og både Liv for Liv. Da imidlertid flere af Adelen, baade Herremænd, Fruer og Jomfruer, som have været forsamlede her paa Herredagen, have gjort Forbøn for ham og tilbudt, at han vil stille den dræbtes Slægt og Venner tilfreds og siden begive sig ud af Riget, har Kongen, skønt han vel efter Misgerningen og Dommens Lydelse kunde have Grund til at lade Jørgen Høg straffe paa Livet, dog skænket ham Livet paa den Betingelse¹, at han stiller den dræbtes Slægt og Venner tilfreds og senest inden 6 Uger begiver sig ud af Riget for i en 4 Aars Tid at lade sig bruge mod den kristne Kirkes arge Fjende, Tyrken. Han maa aldrig mere komme her ind i Riget; findes han her, vil han uden Naade blive straffet paa Livet. J. R. 5, 237 b.²

— Aab. Brev om, at Kirkevængerne for Ressen Kirke i Salling i de næste 2 Aar maa oppebære Kronens Part af Korntienden af Ressen Sogn til Kirkens Bygning og til at afbetale Kirkens Gæld med, da Kirken, der var meget bygfældig og efter deres Anmodning blev opbygget af Fru Magdalene Banner til Krabbisholm paa hendes Bekostning, ikke er i Stand til at betale den store Sum, som hun har anvendt paa Opbygningen og nu kræver af dem. J. R. 5, 238 b.

— Stadfæstelsesbrev paa Livstid for Claus Ebbesen i Illebølle paa Kirkens Part af Korntienden af Lindesse Sogn, hvoraf der aarlig skal svares 2 Pd. Rug, 10 $\frac{1}{2}$ Pd. Byg og 1 Pd. Havre til Kirken. Udt. i Tb., S. 145.

— Stadfæstelsesbrev paa Livstid for Melchior Hvas til Hiortholm paa Kronens og Kirkens Parter af Korntienden

¹ J. R. 5, 240 b. Endes indført Jørgen Høg Albretsens Ordføje, dat. Kbhvn., 7. Juni 1592, hvorefter han forpligter sig til at stille den dræbtes Slægt og Venner tilfreds, til at forlade Landet senest inden 6 Uger for i en 4 Aar at lade sig bruge mod Tyrkerne og til aldrig mere at vende tilbage her til Landet. Denne Ordføje er trykt: Nye dek. Mag. IV. 164 f. P. Frils Edvardsen, Underretn. om Schlesiens 8. 495 f. (med urigtig Dato: 1. Juni).

² Tr.: Nye dek. Mag. IV. 165 f.

af Fodslette Sogn, hvoraf der aarlig skal svares $4\frac{1}{2}$ Pd. Byg til Kronen og ligesaa til Kirken. Udt. i Tb., S. 145 b.

5. Juni (Kbhvn.). Stadfæstelsesbrev paa Livstid for Niels Chrestensen i Knepholm paa Kronens og Kirkens Parter af Korntienden af Trøgelef Sogn, hvoraf der aarlig skal svares 1 Pd. 5 Skpr. Rug og $3\frac{1}{2}$ Pd. 5 Skpr. Byg til Kronen [og ligesaa til Kirken]. Udt. i Tb., S. 145 b.

— Stadfæstelsesbrev paa Livstid for Kalle Jørgensen i Magleby paa egne og menige Sognemænds Vegne paa Kirkens Part af Korntienden af Magleby Sogn, hvoraf der aarlig skal svares $1\frac{1}{2}$ Læst Byg og $1\frac{1}{2}$ Pd. Havre til Kirken. Udt. i Tb., S. 145 b.

[Omtr. 6.]¹ **1. Juni (—).** Miss. til Christian Friis. Da Kongen formædelst den Sygdom, der hersker her paa adskillige Steder ved hans Huse og Slotte og daglig tager til, med det allerførste vil rejse til Andvorskouf og holde Hoflejr der i nogen Tid, skal Christian Friis lade Gemakker og Kamre gøre i Stand paa Slottet baade til Kongen selv og de unge Herrer og Frøkener og sørge for at have alt til Kongens Hofholdning nødvendigt i Forraad. Endvidere skal han give Borgerne i Slagelse Ordre til at skaffe sig Hø, Havre, Strøelse og hvad andet de behøve til Kongens Hofsinde og Følge, saalænge Kongen bliver der, saa alt kan være i Orden baade paa Slottet og i Byen ved Kongens Ankomst. Sj. T. 18, 165 b.

6. Juni (—). Aab. Brev om, at alle de Landkirker i Sjælland, der ikke selv ere bygfældige eller vedtørftige, skulle komme den bygfældige Ringsted Kirke til Hjælp, hver med 1 Pd. Korn eller Penge i Stedet, da Borgerne i Ringsted have berettiget, at Ringsted Kirke ikke selv har saadan Formue eller Forraad, at den kan istandsættes af dens egen Indkomst. Landsdommer Lauge Beck skal oppebære Hjælpen, anvende den til Ringsted Kirkes Istandsættelse og gøre Regnskab derfor paa Rentekammeret. Kirkeværgerne skulle yde Hjælpen i god Tid. Sj. R. 13, 271 b.

— Aab. Brev om, at 3 Ringsted Klosters Tjenere i Beenlæsse og 3 i Toerp hver faaet eftergivet 1 Fjerd Smør, da de, skønt de i Jordebogen vare indskrevne hver for 1 Fjerd Smør i Stedet for Ægt og Arbejde, alligevel daglig ere blevene besværede med Ægt og Arbejde. Udt. i Sj. R. 13, 272 b.

¹ Indført mellem Breve af 4. og 6. Juni.

6. Juni (Mbhvn.). Miss. til Envold Kruse. Da Predbiørn Gyldenstjerne har anmodet om, at den Bekostning, han har haft med Opsættelsen af en Bygning paa Aastrup Slot, maa blive ham godtgjort i hans Regnskab, befales det Envold Kruse at godtgøre ham 300 Dlr. derfor. Sj. T. 18, 165 b.

— Miss. til Hendrik Lykke. Christoffer Valkendorf, Embedsmand paa Helsingborg, har berettet, at han har givet Slotsskriveren paa Vordingborg Ordre til, naar han hører Kirkernes Regnskab for forrige Aars Indkomst, da at antegne, hvad hver Kirke i Leenet har i Forraad, for at de kunne komme Hellufmagle Kirke til Hjælp med noget til dens Bygning. Hendrik Lykke skal være Kirkeværgerne for Hellufmagle Kirke behjælpelig med at faa Hjælpen, saaledes som Kongen tidligere har bevilget dem. Sj. T. 18, 166.

— Miss. til Christian Friis om at lade istandsætte hvad der gøres fornødent paa Jagthuset i Skoufsgaard. Udt. i Sj. T. 18, 166.

— Miss. til Povel Hvitfeldt om at overlevere Steen Matzen, Befalingsmand i Halmsted Herred, den Krigsmunition, baade store Stykker og lange Bøsser, som han har i sin Forvaring i Halmsted, og under sin egen Haand og Segl at tilstille ham en klar Jordebog over Halmsted Herreds Indkomst. Sk. T. 2, 170 b.

— Miss. til Gabriel Skinkel og Erik Venstermand. Der er Trætte mellem Eiler Kruckov og afdøde Anders Bjelkes Slægt paa den ene og Peder Eggertsen¹ paa den anden Side angaaende sidstnævntes Drab af Anders Bjelke. Da Peder Eggertsen har understaaet sig til at føre nogle Vidnesbyrd i Sagen til Ulempe for den dræbte, gaaende ud paa, at Anders Bjelke skulde have givet Peder Eggertsen Aarsag til Drabet, hvilke Vidnesbyrd dog Eiler Kruckov og Anders Bjelkes Slægt ikke anse for nøjagtige nok, have de, da Landsdommer Gabriel Knudsen kunde findes vildig i Sagen, anmodet om, at Vidnesbyrdene maa blive nøjagtig forhørte og Sagen derefter blive bilagt i Mindelighed eller afgjort ved Dom af ovennævnte to Mænd. Det befales derfor disse at stævne Vidnesbyrdene for sig, nøje granske, hvad de vide om Sagen, derefter stævne begge Parterne for sig og enten bilægge Trætten i Mindelighed eller

¹ Registranten nævner urigtigt Peder Eggertsen til Bellinge; det var Anders Bjelke, der ejede Bellinge.

afsøige Dom deri og give Dommen beskreven under deres Signeter. F. og Sm. T. 2, 249.

6. Jul (Åbhu.). Miss. til Mandrup Parsberg og Jacob Seefeldt. Da Fru Ermegaard Gyldenstjerne, Trudt Biørns Enke, paa Herredagen her i København af Kongen og Danmarks Riges Raad er dømt til paa St. Mauritii Dag [22. Sept.] i Viborg at gøre sin Lov, at hendes Søn levende har faaet Daab og Kristendom, skulle de til samme Tid møde i Viborg, nøje paa se, at denne Lov sværges og gøres klarlig og oprigtig efter Loven, og give begge Parterne beskreven, hvorledes Loven er gjort. J. T. 4, 313.

— Forleningsbrev for Fru Anne Skovgaard, Morten Brocks Enke, paa Barlæsse Sognetiende, kvit og frit. Udt. i F. og Sm. R. 2, 55 b.

— Aab. Brev om, at Fru Karren Gyldenstjerne til Stiernholm, Holger Rosenkrantz's Enke, og hendes Arvinger maa beholde alle de Huse, Gaarde og Vaaninger, som hun har tilforhandlet sig udenfor Porten ved Horsens, fri for Skat og al anden borgerlig Tynge; derimod skal der svares Skat, Hold og al anden borgerlig Tynge af de Huse, Gaarde og Vaaninger, der ligger indenfor Porten. J. R. 5, 239.

7. Juni (—). Aab. Brev om, at der maa afkortes 100 Mk. danske i den aarlige Byskat af Horsens, da Kongen har bevilget Fru Karrine Gyldenstjerne til Stiernholm, at hun maa være fri for at svare Skat og anden borgerlig Tynge af de Huse, Gaarde, Vaaninger, Haver og Markjorder, som hun har tilforhandlet sig udenfor Porten ved Horsens. J. R. 5, 239 b.

— Miss. til Gabriel Knudtsen om at lade Fru Anne Skovgaard, Morten Brocks Enke, faa alt det Sagefald og den Gaardfæstning, som er falden af de Bønder, hendes afdøde Husbonde havde i Forlening, indtil den Dag, han blev begravet. F. og Sm. T. 2, 250.

— Forleningsbrev for Laurits Jepsen paa Ressen Bro med dertil liggende Brokorn, da Kong Frederik II har bevilget¹ hans nu afdøde Fader Jep Lauritsen, at en af hans Sønner efter hans Død maa faa Broen med Brokornet. Han skal altid holde Broen i god Stand, saa ingen med Billighed kan klage derover. J. R. 5, 240.

¹ 24. Jan. 1583.

7. Juni (Åbhm.). Miss. til Jacob Seefeldt om at købe endnu 200 Læster Kalk til Kongen, sende dem til Nykøbing Slot med det allerførste og selv fragte Skuder til at fræmsføre Kalken. Udt. i J. T. 4, 313 b.

8. Juni (—). Aab. Brev om, at Hr. Christen Christensen indtil videre maa faa fri Olden i Jungshofvit Skove til hans hjemmefødte Svin. Udt. i Sj. R. 13, 272 b.

— Miss. til Rentemester Envold Kruse. Borgemestre og Raad i Assens have paa Borgerskabets Vegne berettet, at de have taget sig for at bygge Færgebroen ved Byen, der var aldeles forfalden, og have anvendt stor Bekostning derpaa, hvorfor de ere komne til at restere med et Aars Byskat, 200 Dlr., som de nu ikke kunne betale. Paa deres Begæring om Eftergivelse af en Del deraf har Kongen eftergivet dem 100 Dlr. Sj. T. 18, 166 b.

— Miss. til M. Jacob Matsen, Superintendent i Fyens Stift. Denne Brevviser, Hr. Christen Jensen, har berettet, at han for nogen Tid siden har været Sognepræst til Grimstrup og Orre Sogne i Ribe Stift, men selv har frasagt sig dem, da han af menneskelig Skrøbelighed havde forset sig noget i Kirketjenesten. Da de høj lærde ved Universitetet, der efter Kongens Befaling have forhørt Sagen, have kendt, at han, da Forseelsen ikke er sket med Forsæt, men af menneskelig Skrøbelighed, og da han siden den Tid har skikket sig vel, uden Forargelse kan stedes til et andet Kald, hvorom han under Henviisning til sin Armod har anmodet, befales det M. Jacob at hjælpe ham til at faa et Kald, naar der bliver et saadant ledigt i Stiftet, dog skal alt gaa til efter Ordinansen. Orig. (underskr. af N. Kaas, P. Munk, J. Rosenkrantz og H. Ulfstand) i Landsark. i Odense. Udt. i F. og Sm. T. 2, 251.

— Miss. til Laurits Brockenhuus om at levere Klaus Berider 2 Pd. Korn af Loftet paa Nyborg Slot, som Kongen har givet ham til hans Underhold i Anledning af den ham for nogen Tid siden overgaaede Ildebrand. F. og Sm. T. 2, 251.

— Forleningsbrev for Steen Madtsen til Rønneholm paa Halmsted Herred, saaledes som Pouel Hvittfeldt til Smidstrup hidtil har haft det i Værge. Han skal svare 200 Dlr. i Afgift af den visse Rente og gøre Regnskab for den uvisse, hvoraf han selv maa beholde Tredjedelen, dog forbeholder Kongen sig alene al Told, Sise og Vrag. Til Gengæld skal han afstaa den aarlige Løn, han hidtil har haft. Hans Afgift og Regnskab skal regnes fra

1. Maj 1592. Han skal aarlig gøre Regnskab for alt Stiftets Gods og den gejstlige Rente i Lenet, der alene skal tilfalde Kronen. Sk. R. 2, 104 b.

8. Juni (Mbhvn.). Forleningsbrev for Hendrik Belov til Spøtterup paa Hald Slot og Len med Medelsom Herred, saaledes som afdøde Jørgen Skram sidst har haft dem. Han skal i aarlig Afgift af den visse Rente af Lenet svare 300 gl. Dlr. og gøre Regnskab for al den uvisse Rente, hvoraf han selv maa beholde Halvdelen. Endvidere maa han beholde Ladegaarden og al Avlen til Slottet, kvit og frit, og, ligesom Jørgen Skram, selv beholde Halvdelen af den visse og uvisse Rente af Medelsom Herred. Han skal tjene Riget med 8 geruste Heste og maa ikke beregne Kronen nogen Tæring, naar han forskrives i Rigets Ærinde inden Riget. Naar Kongen kommer til Slottet med sit Fadebur, skal han i 2 Nætter holde Kongen frit paa dennes eget Bord og med frit Foder og Maal til Kongens egne Heste. Han skal have den gejstlige Jurisdiktion i Befaling, gøre Regnskab for Indtægten deraf og bortfæste de Tiender, der blive ledige. Han maa selv beholde det Sund- og Brokorn, som falder i Lenet, mod at holde Broer og Færger i god Stand. Han skal holde Slottet og Ladegaarden ved Hævd, men skal der bygges noget mærkeligt derpaa, vil Kongen selv give Ordre derom og bekoste det. J. R. 5, 241 b.

— Forleningsbrev for Christen Skeel til Fussingø. Embedsmand paa Aakier, paa Sønderliung Herred med den gejstlige Jurisdiktion og Rettighed af Kronens Tiender og andet, saa vidt det har fulgt Kronen og ikke tidligere ved nogen synderlig Fundats er kommet derfra, saaledes som afdøde Jørgen Skram sidst har haft Herredet i Værge, uden Afgift og fra 1. Maj 1592 at regne. Han skal tjene Riget med 1 gerust Hest deraf. J. R. 5, 243.

— Forleningsbrev for Jørgen Friis til Vaskiergaard paa Kronens Part af Korntienden af Tørring Sogn, uden Afgift. J. R. 5, 244 b. K.

— Forleningsbrev for Bertel Holck paa Kronens Bønder i Vilstedt By og Sogn i Slet Herred, som kaldes Vilstedt Gods, efter nu afdøde Hendrik Gyldenstjerne, uden Afgift, men mod at tjene Riget med 1 gerust Hest. J. R. 5, 244 b. K.

— Forleningsbrev for Erik Lykke til Eskier paa Skivehus Slot og Len, saaledes som Hendrik Belov sidst har haft det i Værge. Han skal, fra 1. Maj 1592 at regne, svare 300 Dlr. i aarlig

Afgift af den visse Rente og Avlen til Slottet, gøre Regnskab for den uvisse Rente, hvoraf han selv maa beholde den ene Tredjedel, og tjene Riget med 6 geruste Heste. Kongen forholder sig alene hvad Told, Sise eller Vrag der kan falde i Lenet. J. R. 5, 245.

8. Juni (Kbhvn.). Forleningsbrev for Peder Munk, Admiral og Embedsmand paa Ermelundtgaard, paa Hals Birk, saaledes som afdøde Hendrik Gyldenstjerne sidst har haft det i Værge. Han skal, fra 1. Maj 1592 at regne, svare 50 Dlr. i Afgift af den visse og uvisse Rente. J. R. 5, 245 b.

— Forleningsbrev for Niels Kaas til Damsgaard paa Thistedgaard i Thy, saaledes som Christoffer Parsberg sidst har haft den i Værge, uden Afgift, men mod at tjene Riget med 1 gerust Hest. J. R. 5, 246 b.

— Aab. Brev om, at Anders Sefrensen, Raadmand i Ribe, denne ene Gang maa faa 2 Læster Hamborgersøl sise-frit, dog skal han lade notere paa Brevet, hvor og naar han køber og indfører Øllet, for at han ikke under det Skin skal indføre mere Øl sise-frit. Udt. i J. R. 5, 246.

— Miss. til Knud Brahe. Fru Karine Gyldenstjerne til Stiernholm, Holger Rosenkrantz's Enke, har berettet, at der har været en langvarig Trætte om Markrebnings paa Belle Mark under Bingham Slot, som Knud Brahe i Erik Langes Fraværelse har i Forsvar, og hun har, da de andre Lodsejere tilbyde at ville gøre Udlæg for deres Part, for at Marken ikke skal komme til Rebs, hvilket vil være alle Bønderne til Skade, og igen at ville udlægge de nye Haver, som de have indtaget til Skade for hele Byen, anmodet om Kongens Forskrift til ham om med det allerførste selv at møde paa Marken og undersøge Sagen, saa den langvarige Trætte kan blive bilagt. Det befales ham med det allerførste at møde paa Marken og gøre sig den størst mulige Flid for at bilægge Trætten, for at der ikke skal komme vidtløftigere Trætte ud deraf. J. T. 4, 313 b.

— Miss. til Hans Lange. Hr. Sigvardt Reinskat har begæret at maatte faa de Ejendomsbreve, som de jordegne Bønder, med hvem Kongen gennem Hans Lange og Sekretær Jens Mogenssen lod handle om deres Bønderejendom i de Gaarde¹, hvori Kongen havde tilskiftet Sigvardt Reinskats Hustrus² første Mand³

¹ Hollingholt, Trælund og Kørsgaard i Hammerum H.

² Magdalene Munk.

³ Joava v. Qvalen.

Kronens Rettighed, havde paa disse Gaarde, og som nu ere satte i Forvaring paa [Lundenæs] Slot.¹ Hans Lange skal undersøge, hvortil Hr. Sigvardt Reinskat vil bruge Brevene, og hvis han ikke vil bruge dem paa Steder, hvor det kan komme Kronen til Skade, levere ham dem mod Reversal for deres Tilbagelevering efter Benyttelsen eller give ham Kopier deraf under sin Haand og Segl. J. T. 4, 314.

8. Juni (Mbhvn.). Miss. til Mandrup Parsberg. Da Jens Lauritsen, som bor i den Kronens Gaard i Aarhus, der hører under Skanderborg Slot, skal være fordelt og derfor ikke kan bruges i Kongens Bestilling, skal Mandrup Parsberg udsætte ham og i Stedet indsatte en anden, der kan bruges i Kongens Bestilling. Udt. i J. T. 4, 314 b.

— Forleningsbrev for Tomes Fassi til Vennergaard paa Kronens Gaard Lund paa Mors, saaledes som Hannibal Gyldenstjerne sidst har haft den i Værge, uden Afgift, men mod at tjene Riget med 2 geruste Heste. J. R. 5, 244. K.

9. Juni (—). Aab. Brev, hvorved Kongen forpligter sig til at betale Hannibal Gyldenstjerne til Restrup de 3387 Dlr. 7½ Sk., som denne hidtil har haft Lund Gaard paa Mors i Pant for, til førstkommande Mortensdag, da Hannibal Gyldenstjerne nu godvillig har afstaaet Pantet. J. R. 5, 247.

— Forleningsbrev for Henrik Lykke til Oufvergaard paa Vordingborg Slot og Len. Han skal i aarlig Genant til Underholdning for sig selv, sine Svende og Slottets daglige Folk have: 668² Dlr., 7 Læster Rug, 9 Læster Byg, 365 Tdr. Havre, 6 Skipdpd. Humle, 12 Tdr. Smør, 40 levende Køer, 200 Faar og Lam, 500 Gæs, 422 Høns, 14 Bølsvin, 200 magre Svin, 6000 Hvillinger, 6 Læster saltet Sild, 3 Læster saltet Torsk, 30 Voger Langer og Kabliav, 6 Vorder³ Rokker, 8000 Flyndere, 1 Td. Bergefisk, 2 Læster Gryn, 7 Tdr. Lyenboergsalt, 3 grove Læster Baisalt og almindelig Hofklædning til sig selv sjette. Endvidere maa han kvit og frit oppebære Kronens Korntiende af Kiseenge og Sverdtboerg Sogne til Bedste for sig selv samt ½ Læst Korn af Slottets Indkomst til at underholde 12 Skolepersoner med efter gammel Vis. Slotsfogden skal have 26 Tdr. Havre aarlig til 1 Hest og Ridefogden 20 Tdr. til 1 Hest. Ud over denne Genant maa han ikke beregne Kongen

¹ Se 16. Jan. 1592. ² Sj. R.: 646. ³ Sj. R.: Voger.

nogen Udgift hverken til sig selv, sine Svende eller Slottets daglige Folk. Han maa selv oppebære Tredjedelen af den uviise Indkomst, dog forbeholder Kongen sig alene al Told, Sise og Vrag. Al Avlen og Afføddningen til Ladegaarden maa han selv oppebære mod en aarlig Afgift af 4 Læster Korn, Halvdelen Rug og Halvdelen Byg, men hvis Ladegaardsmarken slager sig og Kornet misvokser, maa han give Penge i Stedet, 1 gl. Dir. for hver Td. Rug og Byg. Hvis Kongen for en kort Tid kommer til Slottet, skal Henrik Lykke forsyne hans Heste med det nødvendige Hø og Rufoder. Henrik Lykke skal endvidere oppebære al den Rente, som falder af den gejstlige Jurisdiktion i Lenet, og gøre Regnskab derfor; ligeledes skal han oppebære den Smaatold, som gives af Heste, Øksene og andet, som udskibes ved Vordingborg Slot, paase, at Kronens Told ikke fordrives, og aarlig gøre Kronen Regnskab for al Tolden. Hvis nogen kommer til Slottet med Kongens eller Kongens Moders Pasbord og vil blive der en Nats Tid, skal han give dem nødtørftig Mad og Øl, uden at beregne Kronen nogen Udgift derfor eller henvise dem til Borgerne i Byen. Han maa ikke beregne Kronen nogen Udgift, naar han selv, hans Skriver eller hans Folk rejse her i Riget i Kongens Ærinde. Han skal tjene Riget med 8 geruste Heste og skal paa egen Bekostning holde Slottet og Ladegaarden i den Stand, hvori de nu findes, med Nøgler, Døre, Vinduer, Laase, Tag og andet ringe Arbejde, men skal der foretages noget særligt Arbejde, vil Kongen selv bekoste det. Genanten skal regnes fra 1. Maj 1592. Sj. R. 13, 272 b. K.

9. Juni (Åbhu.). Følgebrev for samme til Bønderne under Vordingborg Slot. Udt. i Sj. R. 13, 275.

— Forleningsbrev, fra 1. Maj 1592 at regne, for Sten Brahe til Knudstrup paa Kallundborg Slot og Len og Seebyegaard, saaledes som afdøde Coerfvits Viffert har haft dem i Værge [ligelydende med Forleningsbrevet af 18. Maj 1591 for Korfits Viffert]. Sj. R. 13, 275.

— Forleningsbrev, fra 1. Maj 1592 at regne, for Christoffer Parsberg til Sødal paa Roskildeggaard og Bistrup, saaledes som hans afdøde Broder Niels Parsberg har haft dem i Værge [ligelydende med Forleningsbrevet af 28. Juli 1588 for Niels Parsberg, naar undtages at i Genanten fastsættes 9 Læster 6 Pd. Rug (1588: 7 Læster) og $6\frac{1}{2}$ Lispd. (1588: 7 Lispd.) islandsk Fisk]. Sj. R. 13, 276 b.

9. Juni (Kbhvn.). Forleningsbrev for Christoffer Val-kendorf til Glorup paa Helsingborg Slot og Løn, saaledes som Steen Brahe hidtil har haft det i Forlening. Han skal til at underholde sig selv, sine Svende og Slottets daglige Folk med have følgende aarlige Genant af den visse Indkomst: 736 Dlr., 7 Læster Rug og Mel, 14 Læster Byg og Malt, 2 Læster Smør, 31 Bolgalt, 62 Sider Flæsk, 40 Køer, 200 Faar og Lam, 200 Gaasekroppe, 2 Læster saltet Fisk, 388 Hestes Gæsteri, 10 Læster Havre samt hvad Høns, Ved, Kul, Hø, Halm, Lysegarn og andet saadant Smaapluk, som Jordebogen indeholder. Endvidere maa han have al Avlen med Affødningen til Slottets Ladegaard og Hielmshold. For Resten af den visse Indkomst skal han aarlig gøre Regnskab, ligesom ogsaa for den uvisse Indkomst, hvoraf han selv maa beholde Halvdelen, dog forbeholder Kongen sig alene al Told, Sise og Vrag. Han skal tjene Riget med 12 geruste Heate og holde Slottet i Stand, men skal der bygges noget synderligt derpaa, vil Kongen selv give Ordre derom og betale det. Genanten skal regnes fra 1. Maj 1592. Sk. R. 2, 105 b.

— Forleningsbrev for Envold Kruse til Hiermitslefgaard, Rentemester, paa Han Herred i Vendsyssel med baade Kronens og Stiftets Indkomst deraf, saaledes som afdøde Hendrik Gyldenstjerne sidst har haft det i Værge, uden Afgift, dog skal han saa afstaa den Løn af 500 Dlr., som han hidtil har haft. Kongen forbeholder sig alene hvad Told, Sise eller Vrag der falder i Herredet. J. R. 5, 247 b.

— Aab. Brev om, at Barbara, Enke efter Amiral¹ Sværdfeger, i nogen Tid maa fortsætte sin Mands Haandværk og være fri for Skat og al borgerlig Tynge. Sj. R. 13, 278. (Tr.: KD. II. 472 f.).

— Miss. til Envold Kruse Jomfru Sophie Gyldenstjerne, Abbedisse i Maribo Kloster, har berettet, at han af forhen-værende Byfoged i Maribo Peder Nielsen kræver Told og Sise for Aarene 1586 og 1587 af Bandholm Havn paa Laaland, som efter Abbedissens Formening tidligere har ligget under Maribo Kloster. Hun har derhos berettet, at hun har ladet disse to Aars Told og Sise oppebære, og anmodet om, at denne Restance maa

¹ Lamoral van Wessel, Sværdfeger.

blive eftergivet hende. Kongen har bevilget dette og befaler ham at lade Peder Nielsen og andre være utiltalt derfor. Sj. T. 18, 166 b.

9. Juli (Kbhvn.). Miss. til samme om at give Anders Ladtsen, Borger i Dundie i Skotland, 20 Dlr. til hans Underhold. Udt. i Sj. T. 18, 167.

— Miss. til Morten Venstermand og Hendrik Lykke. Da Henrik Gjøs til Skjæring har begæret noget Maribo Klosters Gods paa Laaland til Mageskifte for noget af sit Gods paa Falster og andendeds, skulle de med det allerførste besigte begge Parters Gods, ligne det, saafremt det Gods, Henrik Gjøs begærer, ikke ligger i eller for nær ved Kongens Vildtbane, udlægge Maribo Kloster Fyldest af Henrik Gjøs Gods og indsende Besigtelsen til Kongen. Kongen forbeholder sig dog at ordne det, saaledes som han selv finder for godt. F. og Sm. T. 2, 270.

— Miss. til Niels Bild. Da Hans Speigel til Julskouf og Anders Kaas til Kiel have berettet, at de have noget Tilgodehavende hos Undersaatterne paa Gotland, som det vil være dem besværligt at faa ind, medmindre de hjælpes til Ret af Kongen, befales det ham at være deres Fuldmægtige behjælpelig med at indkræve Tilgodehavendet og Restancen med Retten, saa vidt det er ham muligt, og at lade dem faa det Gods, som har tilhørt den tidligere Skriver der paa Landet Knud Mickelsen, og hvorover der tidligere er optaget Inventarium; hvis noget af Godset er bortkommet, skal han være de nævnte Fuldmægtige behjælpelig med igen at faa det. Sk. T. 2, 170 b.

— Miss. til Hans Munk. Der har været Trætte mellem Fru Marine Munk til Lenned, Lauge Hvitsfeldts Enke, og hans Broder Frederik Munk til Oxevang angaaende nogle Penge og et Pant samt anden Forpligtelse, som hun havde gjort Frederik Munk. Sagerne have været indstævnedes til den sidste Herredag, og Erik Hardenberg til Mattrup og Absolon Gjøs til Kielstrup have efter Kongens Befaling forligt dem saaledes, at hun har solgt Frederik Munk Kraagsgaard med tilliggende Bønder og givet ham et Skøde derpaa, som er underskrevet og beseglet af de ovennævnte 2 Raader og Landsdommer Hans Lindenov. Da Hans Munk er hendes rette Værge, have de begge begæret, at han vil underskrive og besegle Skødet til Vitterlighed, hvilket det herved befales ham at gøre. J. T. 4, 314 b.

10. Juli (—). Aab. Brev til alle Dommere her i Riget om

at hjælpe Claus Wesselhauder, Borger i Hamborg, til Ret, naar han vil indkræve sit Tilgodehavende. Udt. i Sj. R. 13, 279.

10. Juni (Kbhvn.). Forleningsbrev for Jacob Trolle til Brædtagger paa Frederiksborg Slot og Len, saaledes som Morten Venstermand til Krøinge har haft det i Værgе [ligelydende med Forleningsbrevet af 29. Nov. 1589 for Morten Venstermand]. Sj. R. 13, 279.

— Forleningsbrev for Johan Bernekov til Nielstrup paa Svendstrupgaard, som Jørgen Rosenkrantz sidst havde den i Værgе, uden Afgift, men mod at tjene Riget deraf med 3 geruste Heste. Udt. i Sj. R. 13, 280.

— Aab. Brev, hvorved Kongen bevilger, at Jørgen Brahe, Embedsmand paa Varberg, straks maa indløse noget Gods i Rødinge Sogn i Torne Herred af Dalby Klosters Gods, som afdøde Jørgen Brahe til Tostrup har faaet i Pant¹ af Kongens Fader for 886 $\frac{1}{2}$ møntet Dlr. og 236 $\frac{1}{2}$ Lod gjort Sølv, ialt 1004 $\frac{1}{2}$ Dlr. 1 Ort, og som nu Jørgen Brahес Moder Fru Beate Bilde, Otte Brahес Enke, og Fru Sidsel Oxe, Erik Podebuskes Enke, have i Forsvar. Han maa derefter beholde Godset som et frit, brugeligt Pant, indtil det afløses ham. Sk. R. 2, 107. K. Orig.

— Miss. til Fru Beate Otte Brahес og Fru Sitsel Oxe. Kongen har tilladt Jørgen Brahe, Embedsmand paa Varberg, at indløse noget Gods i Rødinge Sogn i Torne Herred i Skaane, som afdøde Jørgen Brahe til Tostrup har faaet i Pant af Kongens Fader, og befaler dem, der skulle have noget af Godset i Forsvar, at modtage deres Part af Pantesummen og levere ham Godset med de Forskrivninger, de have derpaa. J. T. 4, 315.

— Miss. til Biørn Knudsen. Fru Gjørel Fadersdatter, Hr. Lave Brahес Enke, har berettet, at to Karle, Jens Hansen i Elkier og Svend Svendsen i Surødt, have skrevet til hende, at de havde fundet et Par Folk, der have bedrevet Blodskam sammen; det samme have de vidnet paa Fierre Herredsting og erklæret yderligere at ville bevise deres Udsagn, men da dette Vidnesbyrd er gaaet Karlene fuldstændig imod, har Herredsfogden i Fierre Herred i Henhold til Recessen dømt dem til at straffes paa deres Fingre for deres urigtige Vidnesbyrd. Da Sagen siden er bleven ind-

¹ 28. Juli 1583.

stævnet til Landstinget, have de berettet, hvad de tidligere have vidnet i Sagen, og han har ogsaa dømt i den, men ikke endeligt, ej heller, om de to Vidner bør straffes paa Fingrene eller ej, hvorfor hun har anmodet om, at han maa faa Ordre til at dømme endeligt i Sagen. Det befales ham at stævne Vidnesbyrdene i Rette for sig, nøje undersøge Sagen. flittig forhøre Vidnerne paa begge Sider og siden uden Forhaling dømme endeligt i Sagen. Sk. T. 2, 171.

10. Juni (Kbhvn.). Miss. til Jørgen Bilde. M. Jacop Matsen, Superintendent i Fyens Stift, har berettet, at han for nogen Tid siden har laant Hans Skomager, Borger i Haderslev, 2000 Dlr., der tilhørte hans Halvbroders Børn, som han er Værge for, og at Hans Skomager noget efter til Pant har sat ham en af Jørgen Bildes Søn, nu afdøde Niels Bilde, udgivet Omslagsforskrivning, lydende paa 2000 Dlr. Hovedstol og Rente, der skal betales i Kiel hvert Aar. Da M. Jacob siden opsagde Hans Skomager Pengene og det blev meddelt Jørgen Bilde eller hans Slægt, at hans Søns Forskrivning fandtes hos M. Jacob, indlæste han denne og betalte de 180 Dlr. Rentepenge, som endnu resterede, idet Hans Skomager tidligere havde betalt M. Jacop 420 Dlr. i Rente. M. Jacob tilbageleverede derefter Jørgen Bilde Sønnens Forskrivning, men huskede ikke paa paa Hans Skomagers Vegne at tage noget Bevis af Jørgen Bilde for de 420 Dlr., som denne dog burde have betalt, og Hans Skomager tiltaler nu M. Jacob til enten at skaffe ham Niels Bildes Forskrivning paa de 2000 Dlr., for at han kan have noget at indkræve de 420 Dlr. med, eller til selv at betale ham disse. M. Jacop har i den Anledning skrevet baade til Jørgen Bildes Hustru Fru Margrete Brock og hans Søn Eske Bilde, der begge kende Sagen. Da Jørgen Bildes afdøde Søns Hovedforskrivning har staaet i 5 Aar og Renten altsaa beleber sig til 600 Dlr., hvoraf han kun har betalt 180 Dlr., befales det ham selv at betænke, hvad der i den Sag er kristeligt og ret, og enten betale M. Jacob de 420 Dlr. eller stille Hans Skomager tilfreds derfor, saa M. Jacop kan blive fri for al Klammer. Sk. T. 2, 172.

— Miss. til Niels Bild. Da denne Brevviserske, Dorrete Hansdatter, Enke efter den tidligere Biskop paa Gotland M. Peder Hansen, har klaget over, at man forholder hende, hvad hun med Rette efter Ordinansen bør have i Naadensaaret efter hendes Husbonde, og at han besværer sig ved at yde

hende nogen Hjælp, medmindre han faar skriftlig kgl. Befaling om, hvad han skal gøre, befales det ham at hjælpe hende til Rette, saa hun faar, hvad hun efter Ordinansen skal have. Sk. T. 2, 173.

10. Juni (Kbhvn.). Miss. til Jørgen Brahe. Da han har berettet, at 3 af Knægtene paa Varberg Slot ere noget gamle og ikke længere kunne taale den Vagt og anden Besværing, som de andre Knægte udstaa, har Kongen bevilget, at disse 3 Knægte for Livstid maa nyde den Løn, de nu have paa Slottet, og være fri for Vagt og anden Besværing, saalænge de leve. Jørgen Brahe skal i Stedet anlage 3 andre Knægte, hvoraf den ene skal være en god Bartskaar, der i Løn skal have 10 Dlr. mere om Aaret end nogen af de andre Knægte. Sk. T. 2, 173 b.

— Miss. til Laurits Brockenhuus om at lade 11 Kirker paa Als og 1 Kirke paa Ærø være utiltalte for det Gæsteri, de skulle give til Nyborg Slot. Udt. i F. og Sm. T. 2, 252.

— Miss. til Bispen i Fyen om Banlysning af Trolovede, som ikke i Henseende til Ægteskabs Indgaaelse efterkomme Kapitlets eller Konsistoriums Dom. F. og Sm. T. 2, 253. Orig. i Landsark. i Odense. (Tr.: CCD. II. 606 f. Dsk. KL. II. 501 f. (efter Orig.)).

— Miss. til Brede Rantzau, Lensmand paa Tranekær, om fremdeles paa Langeland at udstede Stævninger i Ægteskabssager. F. og Sm. T. 2, 255. (Tr.: CCD. II. 607 f.).

— Miss. til Axel Brahe. Kongen har bragt i Erfaring, at han, foranlediget ved det for nogen Tid siden udstedte aabne Brev¹ om, at ingen af Kongens Embedsmænd maa udgive Stævninger i Ægteskabssager, hvilket Kapitlet herefter skal besørge, har vægret sig ved at forhøre Ægteskabssager og dømme i dem sammen med Konsistoriet i Odense. Da der imidlertid intet Kapitel findes i Odense og det nævnte aabne Brev ikke fritager ham for at dømme i Ægteskabssager, men kun er udstedt, for at Kapitlet, hvor der er et saadant, kan vide, hvilke Sager der indstævnes for det, hvilket tidligere ofte var meget mørkt og uvitterligt for det, indtil Sagerne kom i Rette for det, befales det ham herefter altid sammen med Konsistoriet i Odense at dømme i Ægteskabssager paa de Tider i Aaret, da saadanne pleje at paadømmes, saaledes som det altid tidligere har været sædvanligt. F. og Sm. T. 2, 252.

¹ 50. Dec. 1691.

10. Juni (Kbhvn.). Miss. til Frederik Hobe og Christoffer Rosengaard. Da de, foranledigede ved den kongelige Ordre om, at Kapitlet alene skal udgive Stævninger i Ægteskabs-sager, have vægret sig ved at udgive saadanne i Forening med Superintendenten i Fyens Stift, befales det dem herved fremdeles at udgive Stævningerne i de Sager, der forefalde i deres Len [Aalholm og Ravnsborg], og paadømme dem i Forening med Superintendenten, da der intet Kapitel findes i Fyens Stift, men kun et Konsistorium. F. og Sm. T. 2, 272.

— Miss. til Laurits Brockenhuus om at erklære sig til Regeringsraadet angaaende nogle Klager, som han¹ efter sin Supplikats Lydelse har imod ham. Udt. i F. og Sm. T. 2, 254.

— Kgl. Stadfæstelse paa den af Albret Friis, Embedsmand paa Riberhus, og Borgemestre og Raad i Ribe efter Kongens Befaling affattede Skraa² og Lavret for Skomagere og Tæffelmagere i Ribe, dog forbeholder Kongen sig og sine Efterfølgere at forandre den efter Tidens Lejlighed. J. R. 5, 248.

— Aab. Brev om, at Anders Possing, Møller i Aarhus Mølle, der paa egen Bekostning og Risiko vil bygge en Vandmølle i Tordskouf ved Hafverballegaard, saafremt Kongen vil tillade det og lade ham beholde den frit i hans Livstid, maa opføre Vandmøllen og, saalænge han lever, være fri for at svare Afgift deraf. Efter Anders Possings Død skal Vandmøllen stedse følge Møllen i Aarhus, men skal da sættes for en rimelig Afgift, som den, der faar Møllen i Aarhus, skal være forpligtet til at svare. J. R. 5, 248 b.

— Miss. til Caspar Markdaner, Embedsmand paa Koldinghus. Hans Skomacker, Borger i Haderslev, har berettet, at han forrige Aar har haft nogle Øksne gaaende paa Græs ved Fobislet, og at 3 af disse Øksne ere komne hen paa Vamdrup Mark, hvor Caspar Markdaner har optaget dem, skønt de kun ved Høsttid ere gaaede af den ene Mark ind i den anden og have været tegnede og brændte med Hans Skomackers Mærke, hvilket han vil bevise. Caspar Markdaner skal undersøge Sagen og, hvis den forholder sig, som af Hans Skomacker berettet, lade denne faa Øksnene tilbage. Orig.³

¹ Det kan af Udtoget ikke ses, hvem denne „han“ er. Indført. ² Tr. i Dak. Mag. V. 121 f.

³ Selvs Skraaen er ikke

11. Juni (Kbhvn.). Miss. til Envold Kruse. Da Kongen, der for nogen Tid siden skrev til Chresten Skeel, Embedsmand paa Aakier, om at betale den Restance, han stod tilbage med paa Mandtalsregistrene paa Madskatterne 1580, Fastelavn 1583 og Paaske 1587 af Beuling Len, nu har eftergivet ham denne Restance, skal Envold Kruse give ham Kvittans derfor. Sj. T. 18, 167.

— Miss. til Borgemestre og Raad i Helsingør. Hoslagt sendes dem en Supplikats fra denne Brevviser Jens Lauritsen, Borger i Flensborg, hvori han klager over, at der for nogle Aar siden til forskellige Tider er gjort ham stor Skade paa Skib og Gods af nogle franske Koffardiskibe og engelske Sørøvere, og at han efter en langvarig Rettergang i England er kommen i stor Armod, samt begærer, at de ville give ham en Certifikats under Byens Segl paa den Skade, han har lidt. Det befæles dem at gøre dette, naar Jens Lauritsen og hans Konsorter anmode derom, dog den franske Handel for sig og den engelske for sig. Sj. T. 18, 167 b.

— Miss. til Jørgen Brahe om at købe 4 Postheste, som der vil være Brug for under Byggeriet paa Varberg Slot, give dem Underholdning, saalænge Byggeriet staar paa, og føre det til Udgift i Regnskabet. Sk. T. 2, 174.

— Miss. til Mandrup Parsberg om med det allerførste at sende alle de Mursten, han kan undvære fra Skanderborg Slot, til Københavns Slot og selv fragte Skuder til at føre dem over. Udt. i J. T. 4, 315 b.

12. Juni (—). Forleningsbrev for Augustus Erich, tysk Kancelliforvand, paa det Kannikedomme i Roskilde, som Hans Rostrup en Tid lang har haft i Værge. Naar han ikke længere er i Kongens daglige Tjeneste i Tyske Kancelli, skal han residere ved Domkirken. Sj. R. 13, 280 b.

— Oprejningsbrev for Christen Jøergensen i Ugge-løesse, der er bleven gjort nederfældig paa Sjællandsfar Landsting, fordi han ikke gjorde sit Tov Fyldest med de andre Oldinge, men gik tiende af Marken, da han skulde gøre Markeskellet mellem Lods-ejerne i Grynthødt¹ og Mats Eriksen til Vinstrup; han har nu op-tinget og stillet sit Herskab tilfreds for den Sag. Sj. R. 13, 280 b.

— Miss. til Laurits Brockenhuus. Kongen har for nogen Tid

¹ Grøntved, Merlesø A.

siden tilladt Niels Bagger, Borger i Odense, at indløse fra afdøde Fru Birgete Rønnovs Arvinger noget Gods i Fyen, som hun havde faaet i Pant¹ af den afdøde Konge for 4000 Dlr., og Niels Bagger har ogsaa indløst Godset. Laurits Brockenhuus skal af Slottets Indkomst efterhaanden betale Niels Bagger disse 4000 Dlr. og til Foraaret indberette, hvormeget han har betalt, hvorefter Kongen vil give Ordre til, at han skal lade Godset lægge under Slottet [Nyborg]. F. og Sm. T. 2, 254.

12. Juni (Kbhvn.). Aab. Brev om, at Borgerskabet i Ribe, der forrige Aar² fik Fritagelse paa 1 Aar for Byskat, Hold og anden kongelig Tynge, efter dette Aars Udløb fremdeles maa nyde denne Frihed i endnu 1 Aar, dog skulle Borgerne saa til Gæld være forpligtede til at takke alle de Huse, som ere byggede eller herefter blive byggede, med Tegltag og til at lade Aaen ved Byen rense, at den ikke forstoppes af Skarn. J. R. 5, 249.

— Mageskifte mellem Christen Skeel til Fussingøe og Kronen. J. R. 5, 249 b. (Se Kr. Sk.).

— Forleningsbrev for Breide Rantzau, Embedsmand paa Tranekier, paa Norbye Gods, som Elæ Mule, M. Ifver Bertelsens Enke, hidtil har haft i Værge. Han skal aarlig til 1. Maj betale Dr. Eskildt Christensen, der nu er beskikket til Medicus i Fyen, 200 Dlr. F. og Sm. R. 2, 55 b.

13. Juni (—). Aab. Brev om, at Dr. Eskildt Christensen, hvem den fynske Adel, der har anmodet Kongen om, at der maa blive beskikket en Medicus i Fyen, har formaaet til at overtage denne Stilling, aarlig, saalænge han er Medicus, maa oppebære de 200 gl. Dlr., som Breide Rantzau skal give af Norby Gods, som han er bleven forlenet med, og som Dr. Cornelius³ tidligere havde. Dr. Eskildt Christensen skal bo i Odense og lade sig finde villig og usparet baade hos Adelen og andre i Fyen, der kunne behøve hans Hjælp. F. og Sm. R. 2, 56. K.

— Miss. til Dr. Anders Lemvig, Forstander for de 100 Studenter ved Københavns Universitet. M. Chresten Mikkelsen, Professor ved Københavns Universitet, har tilbudt at ville betale 300 Dlr. for sin afdøde Broder Mats Mikkelsens Gæld til de 100 Studenter, naar Regnskabet dermed maatte være klart. Kongen er gaaet ind herpaa og befaler Dr. Anders at give Chresten

¹ 20. Marts 1570. ² 10. April 1591. ³ Cornelius Hamsfort.

Mikkelsen Kvittans paa Broderens Regnskab, naar han enten betaler de 300 Dlr. eller stiller nøjagtig Borgen derfor. Sj. T. 18, 168.

13. Juni (Kbhvn.). Miss. til Frederik Hobe til B(r)oserup og Knud Urne til Aarsmark om at dømme Mogens Gjæ til Bremersvold og Pouel Suer, Herredsfoged i Musse Herred, og Rasmus Kelle, Herredsfoged i Fuls Herred, endeligt imellem angaaende nogle Sager, som Erik Mogensen til Bramslykke har dømt i mellem dem. Udt. i F. og Sm. T. 2, 272.

14. Juni (—). Miss. til Knud Brahe og Caspar Markdaner. Da der af de 1000 Tdr. Havre, som de have faaet Ordre til hver at sende til Københavns Slot, kun er fremkommen Halvparten, skulle de med det allerførste begge fremsende de resterende 500 Tdr. og selv fragte Skuder dertil. J. T. 4, 315 b.

15. Juni (—). Bestalling for Johan Worm som Skibsbygger paa Holmen ved Københavns Slot. Han skal i alle Maader være Kongens forrige Skibsbygger Hans Matsen lydig og hjælpe ham med at bygge og opsætte de Skibe, store og smaa, som enten Kongen selv eller Rigens Admiral paa Kongens Vegne giver ham Ordre til at bygge og opsætte. Han skal have 120 Dlr. og 20 Dlr. til lidebrændsel i aarlig Løn af Rentekammeret og 2 Økse, 8 Lam, 12 Gæ, 8 Svin, 1 Td. Smør, 1 Td. Sild, 2 Voger Bergefisk, 1 Td. Gryn, $\frac{1}{2}$ Td. Ærter, 3 Pd. Rug, 3 Pd. Malt og 13 Tdr. Øl i aarlig Genant af Lensmanden paa Københavns Slot samt fri Bolig. Sj. R. 13, 281 b.

— Aab. Brev til alle, som fri og frelse kendes, over alt Rigt om, at Kongen har bragt i Erfaring, at det gaar meget utilbørligt til i hele Danmark, naar der udgaar Breve om, at enhver skal lade sig mønstre efter sin Evne og Formue, idet mange, der efter deres afdøde Forældre og anden Slægt have arvet stort Arvegods, ikke ville stille flere Heste, end de tidligere have gjort, men møde frem efter eget Tykke. Skønt Kongen, Gud ske evig Lov, ikke venter nogen Uenighed med sine Naboer eller andre fremmede Fyrster, er det dog højligt fornødent at have alt i godt Forraad, hvis der skulde komme noget hastigt paa, og da det ved tidligere Mønstringer har vist sig, at nogle ere helt odeblevne og andre kun mødte med saa mange Heste, de selv ville, ikke med det Antal, som de efter deres Evne og Arvegods ere pligtige til, har han i Forening med det her paa Herredagen forsamlede Rigsraad overvejet Sagen og besluttet, at Adelen i alle

Lande her i Riget skal takseres for, hvor mange Heste enhver efter Evne, Formue og Arvegods og Lensmændene af deres Len skulle holde til Rigets Tjeneste. Det befales derfor strengelig alle enten at møde personlig eller, hvis de formedelst Sygdom eller andet nødvendigt Forfald ikke selv kunne møde, da at sende deres Fuldmægtige til Købstaden N førstkommende N Dag og blive til Stede den følgende Dag for at lade sig takseres for Rustning af Kongens tilforordnede Raader, som de skulle have betroet i den Sag. Naar de ere blevne takserede, skulle de rette sig efter altid at holde de Heste, som de ere blevne takserede til, saa de kunne møde vel stafferede, naar Kongen bliver til Sinds at lade dem mønstre. — Kansler Niels Kaas, Marsk Peder Gyldenstjerne, Admiral Peder Munk, Jørgen Rosenkrantz, Mandrup Parsberg, Hendrik Belov, Jacob Seefeldt, Chresten Skeel og Albrit Friis skulle takseres Adelen i Jylland i Viborg 23. Sept.; Niels Kaas, Peder Gyldenstjerne, Erik Hardenberg, Absolon Gjøe og Breide Rantzau Adelen i Fyen i Odense 1. Sept.; Adelen i Sjælland skal takseres i Roskilde 14 Dage efter Mortensdag; Adelen i Skaane i Lund Mikkelssdag af Christoffer Valkendorf og Hack Ulfstand. Sj. T. 18, 168.

15. Juni (Kbhvn.). Miss. til Stiftslensmændene om straks at lade ovenstaaende Brev forkynde paa alle Herredsting i Stiftet, tilskrive alle adelige i Stiftet og sende enhver Kopi af Kongens Brev, saa de uden al Undskyldning kunne vide at rette sig derefter. De skulle optage klare Registre over alle de adelige, der bo og have Sædegaarde i Stiftet, med det første indsende et Eksempplar til Danske Kancelli, for at man kan have det at rette sig efter, og selv beholde et i god Forvaring, saa de, naar Adelen skal takseres, kunne have det ved Haanden og derefter fremkalde enhver ved Navn. — Hendrik Belov i Viborg Stift, Ofve Lunge i Vendelboe Stift, Knud Brahe i Aarhus Stift, Albrit Friis i Ribe Stift; Laurits Brockenhuus paa Langeland og Taasinge, Axel Brabe paa Fyen; Niels Friis paa Falster; Frederik Hobe paa Laaland; Christoffer Parsberg i Sjællands Stift; Hack Ulfstand i Malmøhus-Len og Blekinge, Christofver Valkendorf i Helsingborg Len, Jørgen Brahe i Sønder- og Nørrehalland. Sj. T. 18, 169 b.

— Miss. til Christian Machabæus, Forstander for den kongelige Skole i Sorø, om indtil videre aarlig at levere Kirkeværgerne

for Findsløf¹ og Alsted Kirker 2 $\frac{1}{2}$ Pd. Korn af Sors Skoles Indkomst. Udt. i Sj. T. 18, 170 b.

15. Juni (Mbhvn.). Forleningsbrev for Erik Vogensen til Søndvuang, Befalingsmand paa Holmen ved Københavns Slot, paa Kronens Rettighed i 2 Selvejerbøndergaarde i Idom Sogn, den ene den vesterste Gaard i Idomlund, den anden kaldet Tamstrup, uden Afgift. J. R. 5, 257 b.

— Forleningsbrev for Godtske Krabbe til Damsgaard paa Kronens Rettighed i en Selvejerbøndergaard, kaldet Møllegaard², i Dybbø Sogn i Beuling Løn, uden Afgift. J. R. 5, 258.

16. Juni (—). Miss. til Tolderne i Helsingør om at lade Hertug Ernst Ludvig af Pommerns Fuldmægtige passere toldfrit med nogen rinsk Vin. Udt. i Sj. T. 18, 170 b.

— Miss. til Tolderne i Helsingør. Da Tyge Brahe til Knudstrup, der hidtil aarlig har faaet 400 gl. Dir. i Løn af Toldboden, nu er bleven aflagt paa anden Maade og denne Løn derfor er opsagt ham, befales det dem herefter ikke at betale ham disse Penge. Sj. T. 18, 170 b.³

— Miss. til Jacob Trolle om med det første at istandsætte Møllen ved Frederiksborg, der skal være meget bygfældig paa Kinding, Vandrende, Mur og Hvælving, og ligesaa Beslagmedjen ved Kongens Stald i Dyrehaven, der skal være saa bygfældig, at Stolperne paa den ene Side for største Delen ere raadnede op og Grundvolden sunket ned, saa Huset maa opholdes med Støtter. Udgiften skal han indskrive i Regnskabet. Sj. T. 18, 171.

— Miss. til Roskilde Kapitel. Da Christian Bernekov er antaget i Kongens daglige Hoftjeneste og, skønt han nu har faaet Tilladelse til at rejse til Tyskland i sine egne Anliggender, alligevel er i Kongens Tjeneste, skal Kapitlet lade ham nyde samme Frihed med Option, Pors og andet, som Kongens daglige Tjenere og de residerende Kanniker have. Sj. T. 18, 171.

— Aab. Brev om, at Jacob Krabbe til Rydtæholm indtil videre maa være fri for at svare Afgift af de Bønder, som Kongens Fader har forlenet ham med⁴. Sk. R. 2, 109.

— Aab. Brev til Kronens Bønder i Lykaa Løn. Da Kongen har bragt i Erfaring, at mange af dem vise sig meget ulydige og ikke i rette Tid svare deres Landgilde og andre Ydelser

¹ Fjenneslev, Alsted H.

² Møgelgaard, Vandfald H.

³ Tr.: Dek. Mag. II. 208.

⁴ 18. Dec. 1581.

til Kronen, befales det strengelig enhver især herefter at svare deres Landgilde og andre Ydelser i rette Tid, saafremt de ikke ville tiltales og straffes efter Recessen for Ulydighed. Sk. T. 2, 174 b.

16. Juni (Abhv.). Aab. Brev til Kronens Bønder i Lykaa Len om, at de skulle være Knud Grubbes Foged lydige i alle Maader, medens Knud Grubbe er udenlands i Rigens Bestilling. Viser nogen sig opsætsig, vil han blive straffet for Ulydighed mod Kongens Bud. Sk. T. 2, 174 b.

— Miss. til Kapitlet i Viborg. Da M. Peder Høg, Kannik i Viborg Kapitel, hvem Kongen havde givet Kapitlet Ordre til at tiltale, fordi han som Kapitlets Prokurator paa Lessøe havde ladet Kapitlets Skove forhugge til Upligt, nu har ansøgt Kongen om at blive fri for denne Tiltale, har Kongen ladet Tiltalen og Forfølgningen falde. Kapitlet skal sætte en anden til Prokurator, som kan og vil forestaa Bestillingen tilbørligt og aarlig gøre Kapitlet Regnskab, dog maa det ikke vælge nogen af de Kanniker, der ere forpligtede til Prædiken og anden daglig Tyng i Domkirken eller Skolen, for at han ikke skal forsømme disse Ting. J. T. 4, 315 b.

— Miss. til Jacob Seefeldt. Da der i Mariager Kirke er opbygget et Kor og et Alter, som dog ere aldeles ubrugelige, skal han med det allerførste lade Koret nedbryde og Alteret sætte ned i Kirken; de Sten, der blive nedbrudte af Koret, skal han anvende udelukkende til Kirkens Bedste. Endvidere skal han med det allerførste købe saa mange Tagsten, som der behøves til Kirkens Tækning, lade Kirken tække og føre al Bekostningen til Udgift i Regnskabet. J. T. 4, 316.¹

— Stadsfæstelsesbrev paa Livstid for Fru Liitsebet Sehested, Niels Parsbergs Enke, paa Kirkens Part af Korn-tienden af Snesløf Sogn, hvoraf der aarlig skal svares 4 Pd. Korn og 4 Tdr. Havre til Kirken. Udt. i Th., S. 2.

17. Juni (--). Gavebrev til Hans Møeller, Kongens Mundkok, og hans Arvinger paa et Stykke Jord sydøst for Helsingør, kaldet Tegelbakken, som han, medens Gert Rantzau, Embedsmand paa Flensborg Slot, var Lensmand paa Kroneborg, med dennes Tilladelse har indhegnet og indtaget, og paa hvis Indhegnelse og Indtagelse han har anvendt stor Bekostning. Sj. R. 13, 282.

— Miss. til Rentemester Envold Kruse. Da Arvingerne

¹ Tr.: Dek. Mag. VI. 389 f.

efter afdøde Jochim Weichman i Hamborg, der komme til at skyldte Kongen 4548 Dlr. paa Regnskabet mellem Kongen og Jochim Weichman, have anmodet om i Betragtning af Jochim Weichmans lange Tjeneste som Kongens Faktor og den store Skade, han har lidt paa den ferske Seglation, hvorved de ere komne i stor Gæld, at faa nogen Forskaansel paa denne Restance, har Kongen eftergivet Pengene paa 1000 Dlr. nær, der skulle betales paa Rentekammeret til førstkommende Paaske. Han skal tage nøjagtig Forvaring af dem for Betalingen af de 1000 Dlr. til ovennævnte Tid og derefter give dem Kvittans for Regnskabet. Sj. T. 18, 171 b.

17. Juni (Mbhva.). Miss. til Christian Friis om at lade Kronens Bønder under Andvorskouf Slot faa det nødvendige Bygnings- og Vogntømmer i Lenets Skove uden Betaling og det nødvendige Ildebrændsel til en rimelig Pris eller straks erklære sig til Regeringsraadet om Grunden til, at det formenes Bønderne. Udt. i Sj. T. 18, 172.

— Miss. til Hendrik Lykke. Da Kongen har givet de fattige i Hospitalet i Næstved nogle Linklæder og andre ubrugelige Ting, der findes paa Vordingborg Slot, men ikke kunne regne for Inventarium, skal han med det første sørge for, at de ubrugelige Ting, der findes, blive leverede til Hospitalet. Udt. i Sj. T. 18, 172.

— Aab. Brev om, at Jon Hendriksen i Biskemalle i Selvitsborg Len, der paa forskellige Maader har lidt stor Skade i sidste svenske Fejde og selv, saa vidt det har været ham muligt, har ladet sig bruge mod Rigets Fjender, maa være fri for Landgilde, Ægt og Arbejde af den Gaard, han bor i, saa længe han lever. Efter hans Død maa den af hans Sønner, som findes dueligst dertil, faa Gaarden uden Indfæstning og indtil videre være fri for Landgilde, Ægt og Arbejde af den. Sk. R. 2, 109 b.

— Aab. Brev om, at Mats Smed i Biskemalle ligeledes maa beholde sin Gaard kvit og frit, saalænge han lever. Udt. i Sk. R. 2, 110.

— Miss. til Envold Kruse. Peder Brahe, Embedsmand paa Selvitsborg, har berettet, at noget Brændevod, som nogle Tyske og udlændiske have udført af Lenet, er regnet ham til Mangel i hans Regnskab, fordi han ikke har tiltalt dem derfor.

Da det er sket før Udstedelsen af Forbudet¹ mod Udførselen af Ved, har Kongen eftergivet ham Sagen og befaler Envold Kruse at godtgøre ham det i Regnskabet og give ham Kvittans, hvilket han siden skal lade indføre i sit eget Regnskab. Sj. T. 18, 172 b.

17. Juni (Kbhvn.). Miss. til Peder Brahe om for denne ene Gang at levere Mats Hansen, Borgemester i Ronneby, 11 Tdr. Korn af dette Aars Biskopstiende af Sølvißborg Len, hvilket Korn Kongen har skænket ham i hans Alderdom for hans Armods Skyld. Sk. T. 2, 175. K.

— Miss. til Peder Brahe. Da Kongen tidligere har tilladt ham at lade lægge Loft paa det gamle Taarn paa Sølvißborg Slot, for at Fångerne bedre kunne forvares deri, men han ingen skriftlig Befaling har faaet derom, befales det ham nu med det allerførste at lade Loftet lægge og indskrive Udgiften i Regnskabet. Sk. T. 2, 175 b. K.

— Miss. til Peder Brahe. Da Kongen, der for nogen Tid siden har ladet udgaa aabent Brev over hele Riget om, at ingen Krybskytter eller andre saadanne maa skyde eller ødelægge Vildt, mærker, at det paa Grund af Forholdene i Sølvißborg Len ikke kan tages saa strengt hermed i dette Len, befales det Peder Brahe at lade Forholdene med Skytteriet blive, som de have været fra Arilds Tid af, førend ovennævnte Forbud udgik. Sk. T. 2, 175 b.

— Miss. til Envold Kruse. Da Fru Karinne Banner, Gre-gers Trudtsens Enke, til hvem Kongen har skrevet om at forklare Regnskab og Mandtalsregistre af Roxe Herred, har be-rettet, at der efter hendes Husbondes Død ikke findes nogen bestemt Besked derom, at tilmed Skriveren og Fogderne, der stod for Regn-skabet, for lang Tid siden ere døde, saa hun ikke kan komme til Rigtighed dermed, og at der til forskellige Tider er afbetalt noget derpaa, befales det ham at give hende endelig Kvittans, saa-fremt hun ellers har betalt, hvad hun endnu findes at restere med. Sj. T. 18, 172. K.

— Miss. til samme om, at Kongen har eftergivet Jacob Krabbe til Rydtschholm 100 Dlr., som han er bleven skyldig paa

sit Regnskab af det Gods i Skaane, han er forlenet med. Udt. i Sj. T. 18, 172 b.

18. Juni (Kbhvn.). Kvittans til Fru Karrine Banner til Høgholt, Gregers Ulfstands Enke, der nu i Rentekammeret har ladet forklare Regnskaber, Afgift og Mandtalsregistre paa Penge- og Madskatter af Roxe Herred, hvormed hendes afdøde Husbonde har været forlenet. Hun har formodelst den lange Tid, hendes Husbonde har haft Herredet, og fordi Fogden og Skriveren, der have staaet for Regnskabet, ere døde, ikke kunnet gøre saa rigtig Forklaring, som hun burde, men da hun nu har betalt de 44 gl. Dlr., som hun efter de overleverede Kvittanser bliver skyldig, har Kongen fritaget hende og hendes Arvinger for al yderligere Tiltale. J. R. 5, 258 b.

— Kvittans til Fru Karrine Banner til Høgholt, Gregers Ulfstands Enke, der nu har gjort Regnskab for hendes afdøde Mands Afgift og den uvisse Indkomst af Ralsvendsborg og Halsted Klosters Len fra 1. Maj 1578 til 1. Maj 1581 og for de i samme Tid oppebaarne Penge- og Madskatter. Han blev skyldig 311 gl. Dlr. 1 Ort 1 Sk. 1 Alb., som nu gaar, hvilke hun nu har betalt til Rentemester Envold Kruse. F. og Sm. R. 2, 126.

— Miss. til Borgemestre og Raad i København om at være Jørgen Bubbert og Knud Hansen, Kirkeværger for St. Nicolai Kirke, behjælpelige med at faa 2000 Dlr. til Laans paa nogen Tid af de fattiges Penge for dermed at betale Kirkens Gæld. Udt. i Sj. T. 18, 173.

— Miss. til Borgemestre, Raad og Byfoged i Aalborg om at hjælpe Mourits Kotte til Rette med Indkrævningen af det Tilgodehavende, som han paa sin Moders Vegne har i Byen, og med for en rimelig Løsen at faa indløst nogle Klenodier, Guld, Sølv, Bo og Boskab, som er udsat, til Dels for halv Værdi og mindre. Udt. i J. T. 4, 316 b.

19. Juni (—). Aab. Brev om Stadfæstelse paa den af Superintendent, Rektor og Professorer ved Universitetet og Borgemestre og Raad i København den 27. Febr. 1577 gjorte Skik om, hvorledes der skal forholdes i Københavns Skole, naar Lig skulle begraves. Sj. R. 13, 282 b. (Tr.: CCD. II. 608—11).

— Miss. til Christofver Parsberg om at lægge noget Gods i

Sjælland, som Kongen for nogen Tid siden¹ har forlenet Christofver Rosengaard, Embedsmand i Haldsted Kloster, med, nemlig: 5 Gaarde i Ørlesse², 1 Gaard i Kleppet³, 2 Gaarde i Store Ladagger, 2 Gaarde i Salbytorp, 2 Gaarde i Vilgelstrup⁴ og 1 Gaard i Ørsted med de paa Gaardenes Ejendom byggede Gadehuse og Byggesteder, ind under Roskildeggaard og indskrive dem i Jordebogen. Sj. T. 18, 173. Jvfr. 20. Juli.

19. Juni (Mbhv.). Ligelydende Miss. til Lauge Beck til Førsløf om at lægge 3 Gaarde i Tersløf, 1 Gaard i Reinmark, 1 Gaard i Heinerup, 4 Gaarde i Testrup og 1 Gaard i Skuderløse ind under Ringsted Kloster. Udt. i Sj. T. 18, 173 b.

— Miss. til Christoffer Valkendorf om at undersøge, hvorvidt den i Helsingborg Len liggende Jærnhytte er ved Magt eller ej, og siden sørge for, at den bliver holdt ved Magt ligesom tidligere. Sk. T. 2, 176.

— Miss. til Oluf Bagger, Borger i Odense, om at møde i Roskilde for Borgemestre og Raad angaaende Arven efter afdøde Marine Nielsdatter og gaa i Rette med hendes rette Arvinger. Udt. i F. og Sm. T. 2, 255.

— Aab Brev om, at Søren Mortensen, Herredsfoged i Hallum Herred i Aalborghus Len, der tilligemed sin daværende Hustru fik Livsbrev⁵ af Kongens Fader paa Teilgaard, som de boede i, fri for Landgilde, Ægt, Arbejde og anden Besværing, nu har berettet, at hans første Hustru er død, og at han igen har giftet sig med en anden, ved Navn Sidtsel Pedersdatter. Det bevilges, at saafremt hun overlever Søren Mortensen, maa hun faa Gaarden uden Stedsmaal og beholde den, saalænge hun sidder som Enke, mod at svare sædvanlig Landgilde og gøre sædvanlig Ægt, Arbejde og anden Besværing deraf. J. R. 5, 259.

— Aab. Brev om, at alle Dommere skulle hjælpe Jens Hansen, Borger i Aalborg, til Rette med hans Tilgodehavende hos alle dem, der skyldte ham noget, saa han en Gang for alle kan komme til Ende dermed. Udt. i J. R. 5, 259 b.

— Miss. til Caspar Markdaner, Embedsmand paa Koldinghus. Hoelagt sendes ham en Supplikats fra Mickel Tygessen i Jerlof, hvori denne klager over, at Caspar Markdaner uden al billig

¹ 23. Juli 1668 og 12. Dec. 1680.

² Aarløse, Ringsted H.

³ Klippede, samme H.

⁴ Vilkestrup, Ramse H. ⁵ 26. Juni 1574.

Aarsag har fæstet en anden ind i hans Gaard, skønt han har Kongens Faders Brev¹ paa at maatte beholde Gaarden sin Livstid. Caspar Markdaner skal undersøge Sagen og erklære sig til Regeringsraadet om Grunden til, at Mickel Tygeassen imod Kongens Faders Brev er kommen fra Gaarden. Orig.²

20. Juni (Kbhvn.). Aab. Brev om, at Kongen har bevilget, at der maa anrettes en Trivialscole i Nykøbing i Aals Herred, og henlagt Kronens Tiende af Asmindrup Sogn til Skolemesterens Underhold. Sj. R. 13, 286b. (Tr.: L. Engelstoft, Univ. Ann. 1809 I. 96 f. Jvfr. CCD. II. 611).

— Miss. til Herman Jul, Embedsmand paa Draxholm, og Dr. Peder Vinstrup, Superintendent i Sjællands Stift, om med det første at mødes i Nykøbing for i Forening med Borge-mestre og Raad at anrette en Trivialscole paa et belejligt Sted i Byen. Sj. T. 18, 174. (Tr.: KL. II. 502f.).

— Miss. til Knud Rud, Befalingsmand paa Korsør Slot, om at tilstede Kirkeværgerne for Tornborg Kirke at nedbryde en forfalden Kirkelade i Sognet til at istandsætte Kirken med. Udt. i Sj. T. 18, 174.

— Aab. Brev om, at denne Brevviserske, Magdalena Faddersdatter, Salpetersyder Kort Langenbergs Enke, indtil videre maa bruge og beholde den Bestilling³ paa at syde Salpeter i Skaane, som hendes afdøde Husbonde har haft. Hun maa paa Kronens Gods i de Len, hvori ikke andre Salpetersydere have faaet Bestalling paa at bruge samme Haandværk, lade grave og søge efter Materie til at syde Salpeter af og skal levere Salpeteret paa Kroneborg eller Københavns Slot til Kongens Arkelimester; for hvert Centner lutret Salpeter skal der betales hende 14 gl. Dlr. af Rente-kammeret. [Iøvrigt ligelydende med Brevet af 18. Maj 1592 for Gert von Gyllich.] Sk. R. 2, 110.

— Miss. til Henning Gjøe. Da Kongen i sin Forvaring finder et af ham paa Stadaggergaard paa Falster den 15. Aug. 1585 ud-givet Bevis om, at han af Kongens Faders Kammerdreng Hans Meir har modtaget 278 enkende Dlr., hvorfor han forpligter sig til at give Kongens Fader Skøde paa 3 Gaarde i Breininge paa Falster, og dette endnu ikke er sket, befales det ham straks

¹ Jvfr. 18. Okt. 1579.² Tr.: Dak. Mag. V. 123 f.³ 25. Juni 1601.

at give Kongen Skøde paa Gaardene eller erklære sig til Regeringsraadet om, af hvad Grund det ikke er sket. F. og Sm. T. 2, 273.

21. Juni (Mbhva.). Aab. Brev om, at Peder Krey, Kongens Bager, maa bosætte sig i en af Købstæderne i Danmark, hvor han selv vil, bruge sit Haandværk dér og indtil videre være fri for Skat, Hold, Vagt og anden kgl. og borgerlig Tynge, dog skal han være forpligtet til at lade sig bruge, naar Kongen behøver hans Tjeneste. Sj. R. 13, 287.

— Miss. til Christian Friis. Han har gjort Indberetning om nogle Bønder under Andvorskouf Slot, der ere saa forarmede, at de ikke kunne udrede deres Landgilde og anden Skyld, nemlig Laurits Olufsen i Sandby i Tudtze Herred, der resterer med 1 Pd. Rug, 1 Pd. Byg, 2 Tdr. Havre, 1 Side Flæsk og 12 Sk. Gaardspenge, Chresten Søfrensens i Synderup, der resterer med 2 Pd. Rug og 3 Tdr. Byg, Anders Nielsen i Snesløf, der resterer med 1 Pd. Byg, 1 Td. Havre og 12 Sk. Penge, Peder Pedersen i Aasløf, der resterer med $1\frac{1}{2}$ Pd. Rug, 6 Tdr. Havre, 7 Skpr. Byg, 2 Lam, 1 Gaas, Hans Ibsen i Bildtse, der resterer med 2 Pd. Rug, $1\frac{1}{2}$ Pd. Byg, 5 Tdr. Havre, $1\frac{1}{2}$ Mk. Penge, $4\frac{1}{2}$ Skp. Rug og 3 Høns, Hemming Jensen i Menstrup, der resterer med $1\frac{1}{2}$ Pd. 1 Td. Byg, 3 Mk. Gæsteripenge og 2 Mk. Erridspenge, Rasmus Søfrensens i Gieldstedt, der resterer med $2\frac{1}{2}$ Pd. Byg, $1\frac{1}{2}$ Mk. Penge, 2 Mk. Gæsteri, 1 Dir. for 1 Fodernød og 1 Skriverskæppe samt 2 Pd. Byg for dette Aar. Da de ere saa forarmede, at de aldeles intet have at betale med og dels ere svorne husarme paa Tinge, dels gjorde mandhelgeløse og fredløse og derfor komme fra deres Gaarde, har Kongen for Guds Skyld eftergivet dem Restancen. Sj. T. 18, 174 b.

— Miss. til Peder Rantzau. For nogen Tid siden blev han ved et Mageskifte med Kongens Fader denne $6\frac{1}{2}$ Td. Hartkorn i Landgildeskyld og 1 Td. $\frac{1}{2}$ Skp. Kornsæd skyldig, hvorfor han forpligtede sig til at gøre Kongen Fyldest til en bestemt Tid. Da dette endnu ikke er sket, skal han rette sig efter ved allerførste Lejlighed at udlægge Kongen Fyldest og med det allerførste meddele Regeringsraadet, hvor han vil udlægge Fyldest. J. T. 4, 316 b.

— Lignende Miss. til Knud Mogensen om at udlægge Kronen Fyldest for 4 Tdr. 3 Skpr. Korn, som han ved et Mageskifte 1580 blev Kronen skyldig, og meddele Regeringsraadet, hvor han vil udlægge Fyldest. Udt. i J. T. 4, 317.

21. Juni (Kbhvn.). Lignende Miss. til Niels Jonsen om med det allerførste at udlægge Kronen Fyldest for de 2 Tdr. 5 $\frac{1}{2}$ Skp. Hartkorn, som han ved et Mageskifte om Gaarden Raakield i Nørrejylland 1579 er bleven Kronen skyldig. J. T. 4, 317.

— Miss. til Fru Karine Banner og andre Gregers Ulfstands Arvinger. Da Gregers Ulfstand ved et med Kongens Fader afsluttet Mageskifte, hvorved han fik noget Krongods i Sjælland, er bleven Kronen 26 Svins Olden skyldig og har forpligtet sig til inden den følgende Mikkelsdag at udlægge Kronen Fyldest derfor af sit Arvegods i Sjælland, saaledes som hans blandt Forpligtelsesbrevene i Danske Kancelli opbevarede Forpligtelsesbrev nærmere viser, skulle de, da dette endnu ikke er sket, rette sig selv heri og efterkomme Gregers Ulfstands Forpligtelsesbrev eller med det første erklære sig om, hvorledes det forholder sig hermed, saa de efter Udlæg af Fyldest eller rigtig Besked kunne faa Forskrivningen tilbage. J. T. 4, 317 b.

22. Juni (—). Miss. til Envold Kruse. Da Rasmus Knabe og Peder Knabestob, forhen Byfogder i Saksøbing, hos hvem Frederik Hobe skulde indkræve den Restance og det Regnskab, de stode tilbage med, formedelst deres Armod ere bortrømte fra Saksøbing, saa der intet er at hente hos dem, har Kongen ladet denne Restance falde, hvilket Envold Kruse skal føre til Regnskab. Udt. i Sj. T. 18, 175.

— Miss. til Borgemestre, Raad og Byfoged i Køge. Hendrik Freske, Borger i Køge, har berettet, at en Ulrich Buermand af Embden for nogle Aar siden har været hans Faktor sammesteds, men nu ikke vil gøre rigtig Rede og Regnskab for et Skib og Ladning til en Værdi af 2500 Gl., som Hendrik Freske har sendt til ham, uagtet det er paalagt ham af Borgemestre, Raad og Byfoged. Det befales i den Anledning efter Hendrik Freskes Begæring Borgemestre, Raad og Byfoged, at paalægge Ulrich Buermand at føre nøjagtigt Bevis for, hvad Køb der 1586 har været paa Egebjælker, efter enhvers Længde og Vare, stykkevis at gøre Rede for, til hvilken Pris han har solgt hver Bjælke, og at fremlægge de Breve og Kommissioner, han har fra Hendrik Freske i den Sag. Derefter skulle de enten bilægge Sagen i Mindelighed eller dømme Parterne imellem og give alt beskrevet under deres Signeter. K.

— Aab. Brev om, at Peder Strarup i 2 Aar hvert Aar maa lade indføre 6 Læster Rostockerøl sise frit. Udt. i J. R. 5, 260.

23. Juni (Mbhv.). Miss. til Hendrik Lykke. Da det Hus paa Vordingborg Slot, der kaldes det ny Slot, skal være meget brøsthøldent baade paa Hvælvingen, Vindeltrappen og selve Muren, skal han med det allerførste lade Huset paa det ny Slot istandsætte, dog med saa ringe Bekostning som muligt. Da den store Stald sammesteds ligeledes er saa brøstfældig, at den helt maa tages ned og genopføres fra ny af, skal han med det allerførste ogsaa lade dette gøre, ligesaa med saa ringe Bekostning som muligt. Han skal enten selv lade brænde Tagsten eller købe dem, hvilket han anser for gavnligest for Kongen, og lægge dem paa det Kohus, som Christoffer Valkendorf har ladet opføre, og som paa den ene Side er tækket med Straatag. Endvidere skal han efterhaanden lade alle de andre Huse paa Slottet og i Ladegaarden, der ere bygfældige paa Taget, skelne. Al Bekostningen skal han føre til Udgift. Sj. T. 18, 175 b.

— Aab. Brev om, at paa Bornholm maa jordegne Bønder ikke bortsælge Ejendom fra deres Gaarde og ikke hugge i deres Skove uden Udvisning, og at ingen maa flytte ind eller ud paa jordeget Bondegods uden at give Lensmanden det til kende. Sk. R. 2, 111 b. (Tr.: CCD. II. 612 f. Hübertz, Aktst. t. Bornholms Hist. S. 507 ff.).

— Miss. til Falk Gjæ. Da han har berettet, at Taget paa Hammerhus og nogle af Bygningerne paa Slottet ere meget brøsthøldne og bygfældige, befales det ham at lade Taget gøre i Stand med Skelning og lade Bygningerne istandsætte, saaledes som Lejligheden kræver det, og ramme Kongens Gavn deri. Det paa Slottet værende ubrugelige Inventarium af Bo, Boskab, Linnedklæder og Sengeklæder skal han paa Kongens Vegne give til Aaker Hospital og, da Slottet ikke kan være uden saadant Inventarium, i Stedet lade købe og lave noget nyt, dog skal det af det gamle Inventarium, som bliver tilbage, lægges sammen, og deraf laves noget nyttigt Boskab til Slottets Brug. Alle Udgifter til Inventarium og Byggeri skal han lade indskrive i Regnskabet. Sk. T. 2, 176. K.¹

— Nyt Forleningsbrev for Absolon Gjæ paa Dal-lundt Kloster i Fyen. Han skal, fra 1. Maj 1592 at regne, i aarlig Afgift af den visse og uvisse Indkomst svare 500 gl. Dlr. og

¹ Tr.: Hübertz, Aktst. t. Bornholms Hist. S. 509.

af Oldengælden, enten der er Olden eller ej, 5 Skippd. Flæsk, at levere til Slotsskriveren paa Københavns Slot. F. og Sm. R. 2, 57.

23. Juni (Kbhvn.). Aab. Brev om, at Svend Bendsen, Byfoged i Aarhus, der har klaget over, at han formødelst den daglige Besværing med Fogedbestillingen ikke kan søge sin Næring udenlands, aarlig, saalænge han er Byfoged, maa oppebære 10 gl. Dlr. udover den Løn, han hidtil har haft, nemlig Tiendeparten af Sagefald og anden uvis Indkomst i Byen og en Eng, som er henlagt til Byfogedembedet. J. R. 5, 260.

— Miss. til Hendrik Belov. Kronens Tjenere i Vinkel og Liusgaards Sogne under Hald Slot have klaget over, at det for kort Tid siden i afdøde Jørgen Skrams Tid er paalagt dem alene at age Ved til Slottet, hvilket Bønderne i Fiends og Rinds Herreder tidligere ogsaa have gjort, medens de nu give Korn i Stedet, ligeledes at den Kost er bleven afkortet og aflagt, som de plejede at faa om Vinteren, naar de gjorde Arbejde til Slottet, at de bortlaanes ofte til fremmede, og at de, naar der ikke er Olden, maa give 3 Mk. for hvert Brændevin, skønt der andensteds ikke gives mere end 2 Mk. Endvidere have de begæret, at de i deres Nød og Trang maa faa Korn af Slottet. Han skal sørge for, at det, der mod gammel Sædvane er afkortet og aflagt, igen bliver ydet dem, og at det, der for nylig er paalagt dem, igen bliver afskaffet, eller ogsaa erklære sig til Regeringsraadet om Sagen, saa det kan rette sig derefter og Kongen blive fri for videre Overløb. J. T. 4, 318.

25. Juni (—). Miss. til Thomis Galskøt til Hvidstedtgaard og Tyge Galskøt til Syndergaard. Da Skovene i Hals Birk, som Kongen har forlenet Admiral Peder Munk med efter afdøde Hendrik Gyldenstjerne, endnu ikke ere blevne besigtede, skulle de med det første besigte Skovene og give deres Besigtelse beskrevet under deres Signeter. J. T. 4, 318 b.

26. Juni (—). Miss. til Niels Bild om at skaffe Skipper Jens Olborg, som Kongen har sendt til Gotland med Skibet Koen efter Stenlægter, Ladning, saa han med det allerførste kan komme paa Hjemrejsen. Sk. T. 2, 177. K.

27. Juni (—). Bestalling for Rasmus Hansen, der skal opholde sig paa Andtvorskouf Slot for at paase, at de unge Hundehvalpe, som Kongen lader opføde hos Bønderne i Lenet, blive opdragne godt og ikke komme til Skade. Han skal aarlig have 6 gl.

Dlr., 1 sædvanlig Hofklædning, 2 Par Sko og 2 Skjorter og fri Underholdning paa Slottet. Sj. R. 13, 287 b.

27. Juni (Kbhvn.). Miss. til Peder Brabe. Kongen har for nogen Tid siden skrevet 2 Gange til ham om at lade noget Tømmer hugge i Sølvitsborg Len til Orlogsskibenes Behov og har siden sendt et Skib did efter Tømmeret med Skrivelse om uden Forhaling at lade det faa Ladning; Kongen har dog erfaret, at dette endnu ikke er sket, og at hans Skib og Folk til ikke ringe Skade ere blevne opholdte en Tid. Det befales ham nu uden videre Forhaling at lade Tømmeret føre ned til Ladestederne, saa Skibet straks kan faa Ladning, og samtidig at fremsende de 20 Tylter blékingeske Bord, som han endnu ikke har sendt af de 40 Tylter, hvorom han tidligere har faaet Skrivelse. Det er Kongens alvorlige Vilje, da det er ham meget magtpaaliggende. Sk. T. 2, 177.

28. Juni (—). Bestalling for Anders Rytter til Kabbel som Skibshovedsmand. Han skal lade sig bruge paa Orlogsskibene og andensteds til Lands og til Vands, hvor Kongen behøver hans Tjeneste, og skal i aarlig Løn have 100 Dlr. og 2 sædvanlige Hofklædninger til sig selv anden. Sj. R. 13, 287.

29. Juni (—). Aab. Brev om de Vilkaar, paa hvilke Husene og Boderne udenfor København maa benyttes til Boliger. Sj. R. 13, 284 b. (Tr.: CCD. II. 613 ff. KD. II. 473 f.).

— Forleningsbrev for Hans Hansen paa Hvellinge Præbende og et Vikarie, som ligger til Vor Frue Alter ved den senderste Trappe op over Kryptkirken (>Kraftskirken<) i Lunde Domkirke, hvilke hans Fader M. Hans Mickelsen, Kongens Tugtemester, har faaet i Forlening¹ efter M. Vessel Pallessens Død og nu godvillig har opladt til Sønnen. Han maa tillige faa det Kommungods, som hans Fader har opteret dertil. Naar han ikke studerer udenlands eller er forhindret i Kongens Bestilling, skal han residere ved Domkirken. Sk. R. 2, 108.

— Miss. til Oluf Rosensparre [og Fru Gørvel]². Da Hack Ufstand, Kongens Hofmester og Embedsmand paa Malmøhus, med det allerførste skal sende et mærkeligt Antal Mursten fra Fuelsang til Københavns Slot, skal Oluf Rosensparre [Fru Gørvel] efter nær-

¹ 26. Okt. 1683. ² Det indførte Brev er stilet til Oluf Rosensparre. Efter K. udgik Brevet dog ogsaa til Fru Gørvel.

mere Tilsigelse af Hack Ulfstand eller hans Fuldmægtige give all Kronens Bønder i Fersø¹ [Froste] Herred Ordre til strak at møde med deres Heste og Vogne ved Fuelsang og siden hve age 2 Læs Mursten til Malmø, saafremt de ikke ville tiltale og straffes for Ulydighed. Sk. T. 2, 177 b. K.

29. Juni (Kbhvn.). Miss. til Jørgen Brahe og Anders Thott Embedsmænd paa Varberg og Laugholm. angaaende Besigtelse Anledning af Mageskifte mellem Kronen og Tagge Krabbe ti Jordberg [ligelydende med Miss. af 24. Juni 1589 til Anders Bin og Anders Thott]. K. (opr. Kone til Miss. af 24. Juni 1589).

30. Juni (—). Fortegnelse over Fetalje, der forskrives af dette Aars Grøde og Indkomst til Udspisningen paa Københavns Slot. I Brevene til de Lensmænd, der skulde bestille Flæsk, tilføjes: De skulde med det første lade Rentemesteren vide, om de kunne skaffe Flæsket eller ej, da der, hvis der ikke kan skaffes Flæsk, i Tide maa sørges for mere Kød, for at Spisningen kan holdes vedlige. — I Københavns Len skal males og bages 5 Læster Gryn og 50 Læster Brød af Slottets Indkomst inden Alle Helgens Dag [1. Nov.] og købes 10 Øksne og 100 Lam inden Bartholomæi Dag [24. Aug.], hvorhos der, da der er Mangel paa Lam paa Slottet om Vinteren, skal forhandles med de dygtigste (»vildeste») Bønder i Lenet om at holde Lammene hos sig, indtil de behøves; Landgilden skal indkræves i god Tid tilligemed Restancen fra de foregaaende Aar; i Roskildegaaards Len skal købes 20 Øksne, der skulde fremsendes til Bartholomæi Dag tilligemed 100 Lam af Gaardens Tilliggende, hvorhos der skal sendes 200 Gæs til Mikkelssdag og males 5 Læster Gryn og bages 30 Læster Brød inden Mortensdag; i Tryggeveidt Len skal købes og hidsendes 20 Øksne og 100 Lam til Bartholomæi Dag, 200 Gæs til Dionysii Dag [9. Okt.], hvorhos der af Tiendekornet eller Gaardens Indkomst skal males 5 Læster Gryn og bages 40 Læster Brød inden Jul; hvis Kronens Korn ikke slaar til, skal det tilkendegives Rentemesteren, der saa skal forskrive Korn andensteds fra; i Ringsted Klosters Len skal købes 10 Øksne inden Bartholomæi Dag, bages 10 Læster Brød og males 2 Læster Gryn; fra Vordingborg Len 20 Øksne af Slottets Indkomst og 100 Lam til Bartholomæi Dag, 200 Gæs til Dionysii og 5 Læster Gryn og 20 Læster Brød inden Mortensdag; fra Andtvorskouf

¹ Efter Overskriften til Brevet; i selve Teksten: N Herred.

den 20 Øksne af Slottets Indkomst, 200 Lam og 3 Læster Smør inden Mikkelssdag, 6 Læster Gryn og 50 Læster Brød inden Jul; 10 Læster Rug og 30 Læster Malt, naar Kongens Skibe komme efter det, hvorhos Lensmanden, hvis der ikke bliver Olden, skal gøre sig den størst mulige Flid for at skaffe Kongen 15 Skippd. Flæsk til Købs, men bliver der Olden, skal Kongens Part af Svinene sendes hid; fra Kallundborg Len 30 Øksne inden Bartholomæi Dag, 200 Lam inden Mikkelssdag, 300 Kroppe Gaasekød, 3 Læster Smør, 5 Læster Gryn, 50 Læster Brød, 10 Læster Rug, 50 Læster Byg og Malt og 1500 Tdr. Havre, hvilket alt skal ligge rede inden Mortensdag; kunne Kongens Skibe saa sejle, skal det blive hentet straks, hvis ikke, skal han gøre sig den størst mulige Flid for at sende saa meget som muligt af Smør, Gryn og Brød over Land med Vinterføret; hvad der ikke fremsendes, skal være rede til Foraaret, dog skal Bygget gøres i Malt og maa ikke ligge over til Sommeren; hvis der ikke bliver Olden, skal der købes 15 Skippd. Flæsk til Kongen, men ellers skal Kongens Part af Svinene sendes hid; fra Draxholm Len 30 Øksne og 200 Lam inden Mikkelssdag, 6 Læster Gryn, 50 Læster Brød og 50 Læster Byg og Malt inden Jul, hvormed der skal forholdes ligesom i Kallundborg Len; bliver der Olden, skal der købes 10 Skippd. Flæsk, men ellers skal Kongens Part af Svinene sendes hid; Smør, Lam, Gæs, Høns og Havre, som kan undværes af Slottets Indkomst, skal holdes i Forraad og sendes til Frederiksborg, naar det forlanges, saafremt der da ikke gives anden Ordre; fra Halsted Klosters Len skal sendes 10 Læster Ærter inden Vinteren; fra Aaleholms Len ligesaa; fra Trannekier Len 30 Øksne inden Mikkelssdag; bliver der ingen Olden, skal der købes og inden Vinter hidsendes 6 Skippd. Flæsk, men ellers skal Kronens Part af Svinene slagtes og sendes hid til Foraaret; forslaar Kronens Oldensvin ikke til de 6 Skippd. Flæsk, skal det manglende købes; fra Nyborg Len 30 Øksne inden Mikkelssdag, 10 Skippd. Flæsk, hvis der ikke bliver Olden i Lenet, og 400 Tdr. Havre af Slottets Indkomst, der skulle sendes hid, saasnaar det kan ske til Foraaret; fra Odensegaard Len 30 Øksne inden Mikkelssdag og 10 Skippd. Flæsk til Foraaret; fra Dallum Len 5 Skippd. Flæsk til Foraaret og 20 Øksne inden Mikkelssdag; fra Aarhus Len 20 Øksne inden Mikkelssdag, 500 Tdr. Havre af Gaardens Indkomst, 30 Læster Brød om muligt inden Jul, 15 Skippd. Flæsk til Foraaret, det skal købes, hvis der ingen Olden er, men bliver der Olden, skal alt

Flæsket af Kongens Part af Oldensvinene sendes hid; fra Silkeborg Len ligesaa 20 Øksne inden Mikkelssdag, 600 Tdr. Havre, 30 Læster Brød og 20 Skippd. Flæsk i god Tid til Foraaret; fra Aakier Len 20 Øksne inden Mikkelssdag, 5 Læster Rug, 600 Tdr. Havre og 6 Skippd. Flæsk i god Tid til Foraaret; fra Skanderborg Len 40 Øksne inden Mikkelssdag, 50 Læster Brød, 1500 Tdr. Havre og 30 Skippd. Flæsk i god Tid til Foraaret; fra Drotningborg Len 30 Øksne inden Mikkelssdag, 4 Læster Smør, 50 Læster Brød, 15 Læster Rug, 30 Læster Malt, 1200 Tdr. Havre og 20 Skippd. Flæsk til Foraaret; bliver der Olden og kan der tilfalde Kongen mere Flæsk, skal det altsammen sendes hid; fra Koldinghus Len ligesaa 30 Øksne inden Mikkelssdag, 10 Skippd. Flæsk, 40 Læster Brød og 700 Tdr. Havre i god Tid til Foraaret; fra Aalborg Len 5 Læster Smør inden Vinteren, 30 Skippd. Flæsk, 200 Kroppe Gaasekød, 40 Læster Brød, 1000 Tdr. Havre og 50 Læster Malt i god Tid til Foraaret; fra Helsingborg Len 30 Øksne, hvorhos der i bekvem Tid skal fremsendes hvad der kan undværes af Slottets Indkomst af Skattekvæg, Køer, Svin, Faar, Lam, Smør og Havre; bliver der Olden i Lenet, skal Kongens Part af Svinene sendes hid, men ellers skal der købes og sendes 15 Skippd. Flæsk, om muligt inden Jul; fra Malmø Len 30 Øksne inden Bartholomæi Dag og 1000 Tdr. Havre inden Mortensdag i det seneste; fra Sølvitsborg Len 15 Skippd. Flæsk, at købe eller skaffe paa anden Maade, 6 Læster saltet Nødkød og 20 Læster saltet Faare- og Gede-kød saa tidligt paa Foraaret som muligt, endvidere hvad der endnu ikke er fremsendt af de Knapholt og Baandstager, hvorom Peder Brahe fik Skrivelse forrige Aar; fra Laugholm Len 30 Øksne inden Mikkelssdag og 10 Skippd. Flæsk, at købe, hvis Slottets Indkomst ikke kan forslaa; fra Halmsted Herred 20 Øksne til Bartholomæi Dag; fra Varberg Len 25 Læster [Brød] og 400 Tdr. Havre, om muligt inden Jul, 30 Øksne inden Bartholomæi og 15 Skippd. Flæsk til Foraaret, hvis det ikke kan ske før; fra Hammershus 40 røgede og velforvarede Oksekroppe, 6 Læster saltet Torsk, 1 Læst Smør til Prinsens egen Disk til Foraaret; fra Visborg paa Gotland 40 Kroppe Nødkød, 500 Kroppe Faarekød, 5 Læster Smør og $\frac{1}{2}$ Læst Sælspek til Foraaret; fra Bahus Len 6 Læster Smør, 25000 Baandstager og 10 store Hundrede Knapholt inden Vinter; fra Bergenhus Len $\frac{1}{2}$ Læst Sælspek inden Vinter til Brug paa Reberbanen. — Mickel Lang. Tolder for København, 4 Læster Nødkød inden Jul; Jacob Fisker, Byfoged i Helsingborg, 4 Læster

Nødkød og 6 Skippd. Talg inden Jul; Byfogden i Landskrone 6 Læster Nødkød og 6 Skippd. Talg inden Jul; Rasmus Ludvigsen, Tolder i Malmø, 10 Skippd. Flæsk, 8 Skippd. Talg og 10 Læster Nødkød; Tolderen i Trelleborg 4 Læster Nødkød; Tolderen i Ysted Christen Friis 10 Læster Nødkød; Tolderen i Halmsted 4 Læster Nødkød; Tolderne i Helsingør skulle købe 130 Skippd. Humle, hvoraf den ene Halvdel skal fremsendes inden Vinter, den anden til Sommer; Tolderen i Rødby 10 Læster Ærter inden Vinter og 50 Tdr. Hvæde, den ene Halvdel inden Vinter, den anden til Sommer. Sj. T. 18, 176.

30. Juni (Kbhvn.). Miss. til Henning Gjæ om at erklære sig til Regeringsraadet angaaende Grunden til, at han ikke til tilbørlig Tid vil fremsende de 2893 Dlr., som han har resteret med i nogle Aar Udt. i F. og Sm. T. 2, 274.

— Miss. til Henning Gjæ. Da han i sin Svarskrivelse paa Kongens Skrivelse [20. Juni] til ham om de 3 Gaarde i Breininge ikke nævner, hvem der nu har disse Gaarde i Værge, eller hvem der har faaet de 278 Dlr. af ham eller hvor de ere komne hen, befales det ham alvorligt enten straks at erklære sig til Regeringsraadet herom, enten skriftligt med denne Brevviser eller selv mundtligt, eller ogsaa efterkomme sin udgivne Forpligtelse. F. og Sm. T. 2, 274.

9. Juli (—). Miss. til Christoffer Parsberg. Da den Stald paa Roskildegaard, hvori hans Heste staa, er meget bygfældig og saa godt som falden ned, befales det ham med det første at lade Stalden genopbygge og istandsætte, dog med saa ringe Bekostning som muligt, og føre denne til Udgift i Regnskabet. Sj. T. 18, 180 b.

— Miss. til Mickel Lang, Tolder i København. Kongen har eftergivet en Jens Lauritsen 21 Dlr. i Sise, hvorfor Mickel Lang skal lade ham være utiltalt derfor. Udt. i Sj. T. 18, 180 b.

— Aab. Brev om, at Hans Jørgensen, Borger i Væ, der tidligere i nogle Aar har ladet sig bruge som Salpetersyder i Skaane, igen maa faa Bestalling paa indtil videre at syde Salpeter i Gers, Villandts, Giønge og Lister Herreder i Skaane. Han skal levere Salpeteret paa Københavns Slot. [Bestallingen er iøvrigt ligelydende med Bestallingen af 18. Maj 1592 for Gert von Gyllich]. Sk. R. 2, 112 b.

— Forleningsbrev for Gabriel Knudsen til Nørreskouf,

der har lovet at ville være Landsdommer i Fyen og har aflagt Ed som saadan til Kongen, paa [Lyø],¹ 1 Gaard i Ladbye i Biere Herred, 1 Gaard i Bregnemosse og 7 Gaarde og 1 Gadehus i Langsted i Odense Herred, 2 Gaarde i Esterbølle, 4 Gaarde i Hoslef² og 1 Gaard i Meilbye³ i Skoufby Herred. 2 Gaarde i Sandagger, 1 Gaard i Stuberup, 2 Gaarde i Kierte, 2 Gaarde i Ørsbjerg, 1 Gaard i Hiortedt, og 1 Gaard i Ebberup i Bog Herred og 7 Gaarde og 1 Bol i Borritse⁴ i Skam Herred, uden Afgift. F. og Sm. R. 2, 57 h.

1. Juli (Kbhvn.). Miss. til Mandrup Parsberg. Fru Karine Gyldenstjerne, Holger Rosenkrantz's Enke, har berettet, at der udenfor Horsens ligger en Plads, kaldet Stegelbierrg, hvorpaa har staaet en Vejrmølle, som hørte til St. Hans Kloster, nu Stiernholm, og var givet dertil af tidligere Konger. For nogen Tid siden⁵ har Kongens Fader solgt Klosteret med alt dets Tilbehør til hendes afdøde Husbonde, men da Møllen for nogen Tid siden er bleven afbrudt og Pladsen en Tid lang har ligget øde, have Borgemestre og Raad i Horsens solgt Pladsen, hvorpaa der nu er opført Bygning. Mandrup Parsberg skal undersøge de Breve og Beviset, som Fru Karine og Borgemestre og Raad i Horsens have paa Pladsen, og erklære sig til Regeringsraadet om Sagen, saa Kongen kan give Fru Karine tilbørlig Besked, hvis hun yderligere henvender sig til ham. J. T. 4, 318 b.

— Miss. til Caspar Markdaner om at lade skyde og slaa 4 Raadyr i Koldinghus Len til Otte Christoffer Rosenkrantz's Velkom og levere dem til hans Fuldmægtige. Orig.⁶ Udt. i l. T. 4, 319.

— Stadfæstelsesbrev paa Livstid for Hr. Jørgen Lauritsen, Sognepræst i Hammer, paa Kronens Part af Korn-tienden af Hammer Sogn, hvoraf der aarlig skal svares 12 Pd. Korn og 12 Tdr. Havre. Udt. i Tb., S. 2.

5. Juli (—). Bestalling for Gregers Bang, Borger i København, der skal lade sig bruge i Kongens Tjeneste, naar og hvor det befales; han skal have 20 Dlr. i aarlig Løn. Udt. i Sj. R. 13, 288.

— Miss. til Fru Mette Rud. Da hendes afdøde Husbonde⁷ ved et med Kronen afsluttet Mageskifte er bleven denne Vederlag skyldig

¹ Er overprunget i Registranten; (vfr. Fortjeningsbrevene af 22. Juli 1591 og 2. Juli 1598. ² Haarslev. ³ Melby. ⁴ Baardsg, Lunde H. ⁵ 29. Jan. 1575. ⁶ Tr.: Dok. Mag. V. 123. ⁷ Henrik Gyldenstjerne til Aagaard.

for Kronens Rettighed i en jordegen Bondegaard, kaldet Vesterstrethe, i Vilsted Sogn i Slet Herred, og har forpligtet sig til¹ med det første at udlægge Fyldest derfor af sit Arvegods i Skanderborg, Drotningborg eller Koldinghus Len efter Kongens Vilje, skal hun, da dette endnu ikke er sket, rette sig efter med det første at udlægge Kronen Fyldest og med det allerførste meddele Regeringsraadet, i hvilket Len hun vil udlægge Vederlaget. J. T. 4, 319 b.

5. Juli (Mbhva.). Miss. til Hendrik Belov. Da Kongen har faaet Bud og Skrivelse fra sin Søster, Dronning Anna af Skotland, om, at hun aldeles intet har faaet af Klosteret Dumfermlin, som var forskrevet hende til Livgeding, vil han sende Sendebud til Skotland for at forhandle om den Sag og befaler i den Anledning Hendrik Belov at indrette sin Lejlighed efter at kunne møde her med det allerførste for at faa Besked hos Regeringsraadet og siden straks begive sig paa Rejsen til Skotland. Kongen vil tilforordne ham Dr. Paulus Knipius, der tidligere har været brugt i denne Handel, og vil sørge for, at Instruks, Kredens og det Skib, de skulle have med sig, skulle være rede, saa han af den Grund ikke skal opholdes længe. Kongen stoler paa, at han vil møde. J. T. 4, 320.²

6. Juli (—). Mageskifte mellem Ofve Lunge til Tiersbek og Kronen. Sj. R. 13, 288. (Se Kr. Sk.).

— Miss. til Tolderne i Helsingør. Da Kongens Berider paa Kronenborg hos Remmesnidere, Sporemagere og Hovsmede i Helsingør har ladet lave forskelligt Arbejde til de Heste, han har til Afretning paa Slottet, skulle Tolderne af Tolden betale Haandværksfolkene for dette Arbejde. Ligeledes skulle de betale Beriderens Dreng, hvis Arm en af Kongens Heste har bidt itu to Gange, 30 Dlr. til Bartskaerløn. Sj. T. 18, 180 b.

— Miss. til Rentemester Envold Kruse. Kongen har for nogen Tid siden³ antaget Dr. Niels Krage til Professor historicus ved Københavns Universitet og bevilget aarlig at ville give ham 200 Dlr. af Rentekammeret, indtil han kunde blive forserget med nogen gejstlig Rente. Kongen har nu bevilget, at Dr. Niels Krage for dette Aar, regnet fra 1. Juli 1592 til Aarsdagen 1593, maa oppe-

¹ 23. Okt. 1577.

² Udenfor er skrevet: Denne Belgæ er ikke gangen for sig.

³ 1. Juli 1589.

bære de 200 Dlr., mod at han i dette Aar ved Universitetet læser de Historier, han er begyndt paa; det befales Rentemesteren at betale ham disse 200 Dlr. tillige med det, han skylder ham af det forrige Aars Løn, og ingen Hinder gøre ham derpaa. Sj. T. 18, 181.

6. Juli (Abhvn.). Miss. til Christofver Parsberg om at lægge en Gaard i Bregentved, som Fru Karrinne Bryske til Slumstrup, Ifver Lunges Enke, har bevilget Kronen til Mageskifte, og en Kirkegaard i Tybiere Herred, som hans afdøde Broder Niels Parsberg havde i Forlening, ind under Roskildeggaard, indskrive dem i Jordebogen blandt det tilskiftede og under Gaarden lagte Gods og gøre Regnskab for Landgilde og anden Indtægt deraf. Sj. T. 18, 181 b.

— Miss. til Hendrik Lykke paa Vordingborg, Jacob Trolle paa Frederiksborg, Steen Brahe paa Kallundborg, Laurits Brockenhuus paa Nyborg, Niels Skram paa Drotningborg og Steen Maltesen paa Easerum om aarlig i rette Tid at lade de Foler, der fødes paa Kongens Stod i deres Len, brænde og mærke med det Brænde, som Kongens Staldmester Eustatius von Thymen tilsender og angiver dem. Sj. T. 18, 181 b.

— Miss. til Niels Bild. Da han har berettet, at Taarnet og Lofterne paa Visborg ligesom ogsaa Muren paa forskellige Steder ere meget bygfældige, saa de med det første maa istandsættes, befales det ham med det første at lade Manglerne paa Lofterne udbedre og lade de Trapper og andet Træværk, som gøres fornødent paa Slottet og Taarnet, forfærdige, dog med saa ringe Bekostning som muligt. Angaaende de særlige Byggearbejder, som gøres fornødne paa Taarnet, Muren og andre Steder, vil Kongen med det første give Besked (»lade forordne, hvis der tilhører«). Sk. T. 2, 178. K.

— Miss. til Borgemestre og Raad i Elleholm om straks at beskikke en forstandig Mand af deres Medborgere til Tolder i Byen og med det allerførste tilskrive Rentekammeret klar Besked om, hvem der hidtil har oppebaaret Kronens Told, Sise og Rettighed i Byen, da der i langsommelig Tid ingen Regnskab er gjort derfor. Sk. T. 2, 178 b. K.

— Forleningsbrev for Fru Marine Juel til Langtind, Erik Rosenkrantz's Enke, paa følgende Gods i Bølling Herred, som hun hidtil efter sin Husbondes Død har haft i Værge: 2 Gaarde

i Lem Sogn, hvoraf den ene kaldes Kiergaard, 1 Gaard og 1 Bol i Lambek, 2 Bol i Tredii, 2 Bol i Øster Lem, 1 Bol i Fourby, 1 Bol i Beckbou og en Ejendom ved Restrup¹, uden Afgift i 5 Aar, til Gængæld for, at hun har tilskødet Kronen 1 Gaard i Nørrejylland. J. R. 5, 261 b.²

6. Juli (Kbhvn.). Miss. til Albert Friis om at lægge en Gaard i Lydom Sogn i Vester Herred i Riberhus Len, som Fru Marine Jul, Erik Rosenkrantz til Langtinds Enke, har tilskødet Kronen, ind under Riberhus, indskrive den i Slottets Jordebog blandt det tilskiftede Gods og aarlig gøre Regnskab for Landgilde og anden Rettighed deraf. J. T. 4, 320.

7. Juli (—). Miss. til nogle af Kongens Raader og Lensmænd. Da Hertuginde Christina af Slesvig og Holsten med Datter og andre fyrstelige Børn vil rejse gennem Riget til Sverrig, befales det dem at møde med de Folk og Hæste, som de ere takserede for, i Købstaden N den N. Dag for den næste Dag at modtage Hertuginde og siden ledsage hende til Grænsen. De skulle staffere sig selv og deres Folk paa det bedste, saa de kunne være Kongen og deres fædrenes Rige til Ære. — Erik Hardenberg, Absolon Gjæ, Hans Johansen, Axel Brahe, Laurits Brockenhuus, Caspar Markdaner og Dr. Jørgen Skomager skulle modtage Hertuginde den 21. Juli paa Bjærgene udenfor Kolding og ledsage hende til Andvorskouf. — Arrild Hvitsfeld, Oluf Daa, Hermand Jul, Petter Retz, Hendrik Bilde og Knud Rud skulle møde i Slagelse 27. Juli og ledsage Hertuginde fra Andvorskouf til Helsingborg. — Christofver Valkendorf, Peder Brahe, Gabriel Sparre, Oluf Rosensparre, Anders Thott, Hans Spegel og Holger Ulfstand til Skabersø skulle møde 2. Aug. og ledsage Hertuginde fra Helsingborg til Grænsen. Sj. T. 18, 182.

— Miss. til nogle Lensmænd om at skaffe Løsementer til Hertuginde paa deres Slot, lade dem drage og istandsætte paa det bedste, bestille Løsementer til Følget i Byen, skaffe Vin og andet nødvendigt, udkvitte Hertuginde og hendes Følge af Herbergerne og skaffe Vogne. — Caspar Markdaner paa Koldinghus for 2 Nætters Tid fra den 21. Juli; Hans Johansen for den 23. Juli i Middelfart, hvor han skal sørge for,

¹ Restrup. ² J. R. 5, 260 findes indført Fra Marine Juuls Skødebrev, dat. Kbhvn. 5. Juli 1592, til Kronen paa 1 Gaard i Lydom Sogn i Vester Herred. (Se Kr. Sk.).

at Losementerne blive dragne; Axel Brahe for den 24. Juli i Odense; Laurits Brockenhuus for den 25. Juli i Nyborg, han skal desuden bestille Skuder til Overførsel af de fremmede; Christian Friis paa Andvorskouf for den 27. Juli; Lauge Beck paa Ringsted Kloster for den 28. Juli; Christofver Parsberg for den 29. Juli i Roskilde; Jacob Trolle for den 30. Juli i Slangerup, hvor han skal lade drage hos Hans Madtsens til Hertuginde og Frøkenen; Steen Maltzen paa Kronneborg til den 31. Juli for 2 Nætter; Christofver Valkendorf i Engelholm; Anders Thott paa Laugholm og Steen Madsen i Halmsted. Udt. i Sj. T. 18, 182. Orig.¹ (til Caspar Markdaner).

7. Juli (Åbbv.). Aab. Brev om, at Olluf Sæfrensen i Vesterbyegaard, der af Lensmanden paa Kallundborg er sat til at passe Kongens Vildtbane i Lenet og passe, at der ikke skydes eller ødelægges Vildt i Kronens Skove, indtil videre aarlig maa oppebære 1 Pd. Korn af Slottet. Sj. R. 13, 290.

8. Juli (—). Miss. til Steen Brahe om at lade Kongens Jagthus i Kallundborg Len bryde helt ned, da en Del af Tømmeret deri begynder at raadne og Kongen efter denne Tid Lejlighed kun sjælden kommer der i Lenet paa Jagt eller i andre Maader, og siden anvende det paa Sæbygaard og paa Slottets Ladegaard, hvor der gøres Bygning fornøden. Sj. T. 18, 183 b.

— Miss. til Steen Brahe. Da en stor Del af det Inventarium, han har modtaget paa Kallundborg, er ubrugeligt og en Del aldeles ikke dur noget, skal han lade det ubrugelige Tin og Kobber, som findes, lave om, saa det igen kan bruges, lade nogle Borgere i Byen bese det øvrige ubrugelige Inventarium og derefter uddele det blandt fattige Folk. Da Kornlofterne paa Slottet ere forfaldne og Folen, hvori Tresen er, ogsaa er bygfældig, skal han lade begge Dele gøre i Stand, ligesom han fra ny af skal lade lave de Laase, der maatte mangle paa Dørene paa Slottet, og de Gulve, Skiver, Bænke og Kækelovne, som gøres nødvendige. Al Bekostningen skal han føre til Udgift i Regnskabet. Sj. T. 18, 183 b.

9. Juli (—). Miss. til Rentemester Envold Kruse om, at Kongen har eftergivet Hans Jensen, Tolder i Aalborg, 200 Dlr.

¹ Tr. (med tilhørende Fursædsdel): Dah. Mag. V. 125 f.

af den Sum, han endnu resterer med for den Gaard, han købte af den afdøde Konge. Udt. i Sj. T. 18, 184.

9. Juli (Kbhvn.). Forleningsbrev for Holger Ulfeldt til Bolstoftes paa følgende Kronens Gods i Helsingborg Len: 1 Gaard i Tollerup, Vestergaard, 1 Gaard i Ormestrup, 2 Gaarde i Bøgetofte, 1 Gaard i Ottrup, 1 Gaard i Ausus, Lundsgaard, 1 Gaard i Bollestad og 1 Gaard i Starby, uden Afgift. Sk. R. 2, 114.

— Miss. til Laurits Brockenhuus om at lade Hollænderen paa Sprou fængsle, indtil han har sat sikker Borgen for at ville staa Kongen til Rette for den Tiltale, denne har til ham for de Træer, han har ladet hugge paa Sprou. Udt. i F. og Sm. T. 2, 256.

10. Juli (—). Miss. til Gabriel Sparre og Christen Gyldenstjerne. Kongen har bragt i Erfaring, at 7 Mænd i Dagstrup Sogn og 7 Mænd i Norhvidinge Sogn efter deres Sognepræsts Død have understaaet sig til at give en Person Kald mod de andre Sognemænds Vilje og uden at Provsten, som paa-budt i Ordinansen, har været til Stede, og der er i den Anledning bleven ansøgt om, at der maa blive afsagt Kendelse om Kaldets Lovlighed. Det befales dem derfor med det første at indstævne ovennævnte Person og de 7 Mænd fra hvert af Sognene for sig, undersøge Sagen, afsige Dom om, hvorvidt nævnte Person er lovlig kaldet til Sognene eller ej, og give Dommen beskrevet. Sk. T. 2, 179. K. (med Dato: 5. Juli).

— Miss. fra Regeringsraadet til Erik Hardenberg til Matstrup og Absolon Gjæe til Kieldstrup om at ledsage Hertuginde af Holsten gennem Fyen til Andvorskouf og gøre sig deres mulige Flid for, at Hertuginde straks drager over, om Vinden vil føje sig. Udt. i F. og Sm. T. 2, 256.

11. Juli (—). Aab. Brev om, at Niels Henriksen, Toldskriver i Helsingør, der har klaget over, at han endnu ikke har faaet nogen Løn, skønt han har beklædt Embedet en Tid, indtil videre aarlig maa oppebære 150 Dlr. af Tolden i Løn. Sj. R. 13, 290.

12. Juli (—). Aab. Brev, hvorved Kongen paalægger sine Fogder, Embedsmænd, Borgemestre, Raadmænd, Byfogder og alle andre Dommere at hjælpe Peitter Pauel, Kongens Moders Perlestikker, og hans Fuldmægtige til uden vidtløftig Proces og Rettergang at faa de Penge ind, som han kan bevise at have til gode hos Kongens Undersaatter her i Riget,

hvilket han mener, at han ellers ikke let vil kunne faa, da han er Udlænding, og sørge for, at der vederfares ham Lov og Ret. Sj. R. 13, 290 b.

12. Juli (Kbhvn.). Miss. til Hans Speigel. Johan Urne til Valsøe har klaget over, at han og hans Medarvinger til de Knobers Gods blive forurettede paa Albo Herreds Ting, idet Retten ofte forhales for dem med adskillig Listighed, undertiden dømmes der ikke i deres Sager til den Tid. Recessen paabyder, undertiden gives de afsagte Domme ikke beskrevne i rette Tid. Da dette er mod al kristelig Ret og Billighed og Kongen som den af Gud beskikkede Øvrighed ikke kan tillade, at der drives saadan Spilfægteri med Lov og Ret, har han tidligere¹ ladet udgaa Brev til alle Lensmændene herom, hvilket han havde formodet havde haft den Anseelse hos Hans Speigel, at han som den, der repræsenterer Kongen i Lenet, havde ført flittigt Tilsyn baade med Herredsfogder og Herredsskrivere og med, at Lov og Ret uden Vild havde sin Gang. Det befales ham nu alvorligt at foreholde Herredsfoged og Herredsskriver, at de ikke i mindste Maade forkorte nogen i Retten. Da Rørum Mænd have indtaget nogen Jord ud over det Skel, som nogle af Kongens Faders Raader og gode Mænd efter Kongens Faders Befaling have gjort mellem Rørum Mænd og Jerrested Herreds Mænd, befales det ham at tilholde Herredsfogden til at dømme endeligt i Sagen, naar den kommer for ham, og ikke opbolde nogen af Parterne ud over den Tid, Recessen formelder, og ikke i saadanne Sager se gennem Fingre med ham eller andre, for at ikke Folk, der ville lade sig nøje med Lov og Ret, skulle lide Skade derved, saafremt Kongen ikke, hvis han lader det gaa ustraffet hen, skal se sig nødsaget til at gribe til de Midler, som hans kongelige Embede kræver, hvorefter han haver sig at rette og for Skade at tage Vare. Sk. T. 2, 179 b. K.

— Miss. til Borgemestre og Raad i Assens. Der er Trætte mellem Frants Urne og Morten Nielsen, Borger i Kerteminde, angaaende en Gaard², som Frants Urne har købt af Morten Nielsen, og som han mener, at Morten Nielsen bør gøre ham fri med det Tagdryp, som fra Arilds Tid har hørt dertil og

¹ 11. Juli 1588. ² I selve Brevet angives ikke, hvor Gaarden laa; efter Overskriften til Brevet laa den i Kerteminde, hvilket dog næppe kan være rigtigt, da Borgemestre og Raad i Assens skulle dømme i Sagen.

laa dertil, da den blev købt af Frants Nielsen, efter hvem Morten Nielsen har arvet den, medens den nu paa tre Steder er bleven forkortet og bygget for nær af en anden dertil stødende Gaard. Ligeledes er der Trætte om noget, som for nylig er kommet fra Gaarden, men altid i 4 Mænds Tid og ogsaa af Frants Urne selv har været brugt til den, og hvorpaa Frants Urne ogsaa mener at have Morten Nielsens Brev. For at man en Gang for alle kan komme til Ende med disse Trætter, skulle de med det allerførste stævne begge Parter i Rette for sig, undersøge Sagen og enten forlige Parterne i Mindelighed eller dømme dem imellem. F. og Sm. T. 2, 256.

13. Juli (Kbhvn.). Miss. til Tolderne i Helsingør om af Tolden efterhaanden at betale Villomcke, Johan von Deelens Enke, 5050 $\frac{1}{2}$ Dlr. 1 Mk. 2 $\frac{1}{2}$ Sk. for Vin, som er udtaget hos hende til Kongens Behov. Udt. i Sj. T. 18, 184.

16. Juli (—). Aab. Brev om, at Hr. Christoffer Lille, Sognepræst i Birkerød Sogn, indtil videre aarlig maa oppebære 8 Pd. Korn af Kronneborg Slot til sin Underholdning. Udt. i Sj. R. 13, 291.

— (Antverskov). Miss. til Frederik Hoube om at lade den Tiltale falde, han kan have mod Mogens Gjæ til Bremmersvolds Foged for nogen Told, da Mogens Gjæ nu har betalt Tolden paa Rentekammeret. Udt. i F. og Sm. T. 2, 275.

17. Juli (—). Miss. til Anders Thott. Disse 2 Brevvisere, Kronens Bønder Peder Mortensen og Peder Jude i Skomitsløf i Laugholm Len, have berettet, at de lide stor Skade paa deres Mark, Ager og Eng af overmaade stort Sandfog og af Steensaa, og have i den Anledning anmodet om nogen Forskaansel paa deres Landgilde, da en Del Lodsejere til Skomitsløf af samme Grund have givet deres Tjenere Forskaansel¹. Anders Thott skal undersøge Forholdene og med det første erklære sig til Regeringsraadet om, hvad Skade Kronens Bønder i Skomitsløf og andre omliggende Steder have lidt af Sandfog og Steensaa, hvad Forskaansel der billigen kan gives dem paa deres Landgilde og hvad Lodsejerne til Skomitsløf have eftergivet deres Tjenere, for at Regeringsraadet

¹ I Sk. T. er Teksten paa dette Sted meningsløs „eptherdi en Del Lodsejere til for“ Skomitsløf efter alig Leilighed och skulle hafve bekommit Forskonsel paa deris Landgilde“: K. har oprindelig haft den samme Tekst, men „bekummit“ er siden rettet til: „undt deris Tjennere der sammesteds“, hvilket er oversat ved Indførelsen.

derefter kan give Besked, hvis der gøres videre Anfordring. Sk. T. 2, 180 b. K.

17. Jull (Antvorskov). Aab. Brev om, at Kongen, i Anledning af, at Hertuginde Christine af Slesvig og Holsten med hendes Datter Christine og hendes andre Børn samt deres Følge med det allerførste ville rejse gennem Riget til Sverrig, har bestemt at ville lade Hertuginde med Børn og Følge udkvittere af Lossementerne¹ i de Købstæder, hvori Hertuginde logerer paa Rejsen, og derfor har sendt Christoffer Diriksen, Renteskriver, ud for i alle Lossementer i Købstæderne at tage nøjagtige Beviser af Værterne og Borgerne for, hvad Hertuginde med Børn og Følge fortære hos dem. Det befales de Borge-mestre, Raadmænd og Borgere i Købstæderne, hos hvem Hertuginde med Børn og Følge fortære noget, at give Christoffer Diriksen nøjagtige og underskrevne Sedler herpaa, saa Kongen derefter kan lade give enhver sin tilbørlige Betaling. Sj. R. 13, 291.

— Miss. til Christoffer Valkendorf. Da der tidligere er forordnet Nattelleje og anden Nødtørft paa Laugholm Slot og i Halmsted til Hertuginde Christina af Slesvig Holsten med Børn og Følge, men det er at formode, at Lensmændene ikke kunne faa den til saadant Brug nødvendige Vin deroppe, skal han, for at intet skal blive for-sømt, købe 10 Amer Rinskvind i Helsingør og sende de 4 Amer til Laugholm Slot og de 6 Amer til Halmsted, for at Lensmændene kunne have dem at bruge. Endvidere skal han købe saa mange Urter til dem, som han kan tænke behøves, og føre al sin Udgift til Regnskab. Sk. T. 2, 181.

— Miss. til Laurits Brockenhuus om at give Mats Apelrodt, Kaptejn paa St. Michel, Ordre til at sejle henimod Nyborg, saa nær som muligt, og der indtage Hertuginde af Holsten og hendes Følge og føre dem over. Udt. i F. og Sm. T. 2, 258.

— Miss. til Frederik Hoube. Da Niels Friis til Hesselager nu kommer af med Dronningens Livgedingshus Nykøbing paa Falster og Dronningen vil forlene ham med det, befales det ham paa Kronens Vegne at have Stubbekøbing i Forsvar og paase, at Kronen faar sin Told, Sise og anden Rettighed i Byen. F. og Sm. T. 2, 275.

18. Jull (Kbhvn.²). Miss. til Eiler Kruckov om endelig at

¹ Registranten har her ved en Fejlskrift: Lensmændene.

² Dateringsstedet København er vietnok en Fejlskrift for: Antvorskov.

betale Bernt Hagemøister og Zacharias Suluecke, Borgere i Gustrou, det, han skylder dem for adskilligt Gods, som han har faaet hos dem, Udt. i F. og Sm. T. 2, 258.

20. Juli (Antvorskov). Bestalling for Hans Albretsen, der har berettet, at han i nogen Tid har ladet sig bruge som Salpetersyder i Sjælland, og har begæret Tilladelse til fremdeles at syde Salpeter, som Salpetersyder i Københavns, Kroneborg og Frederiksborg Len, saafremt ingen andre have særlige Bevillinger paa at søge og syde Salpeter i disse Len. (Iøvrigt ligelydende med Bestallingen af 18. Maj 1592 for Gert von Gyllich). Sj. R. 13, 292.

— Miss. til Christofver Parsberg om, at Kongen har eftergivet Peder Møller i Tudsø Mølle en Læst Mel, som han resterer med af sin Møllekyld. Udt. i Sj. T. 18, 184.

— Miss. til Christofver Parsberg. Da Kongen, der for nogen Tid siden [19. Juni] gav ham Ordre til at lægge noget Krongods, som Christofver Rosengaard, Embedsmand i Haldsted Kloster, har været forlenet med, ind under Roskildegaard, nu har bragt i Erfaring, at en Del af dette Gods, før Christofver Rosengaard blev forlenet med det, har ligget under Ringsted Kloster, befales det ham af det nævnte Gods kun at lægge 1 Gaard i Heinne-rup, 1 Gaard i Lidemark, 2 Gaarde i Ladagger, 1 Gaard i Reine-mark, 1 Gaard i Salbytorp og 1 Gaard i Gammel Salby med de paa Gaardenes Ejendom byggede Gadehuse og Byggesteder ind under Roskildegaard, indskrive dem i Jordebogen og gøre Kongen Regnskab af dem. Det øvrige af Godset skal han lade Landsdommer Lauge Beck faa til Ringsted Kloster. Sj. T. 18, 184.

— Miss. til Lauge Beck om at lægge 7 Gaarde i Testrup, 2 Gaarde i Skuderløse, 3 Gaarde i Tiereby, 3 Gaarde i Tersløf og 1 Gaard i Klippit ind under Ringsted Kloster. Udt. i Sj. T. 18, 184 b.

21. Juli (—). Miss. til Erik Hardenberg og Absolon Gjæ om, at de ikke skulle ledsage Hertuginde Christina af Slesvig Holsten og hendes Børn længere end til Nyborg med deres Heste og Folk; de skulle saa lade deres Heste og Folk ride hjem igen, men selv følge med til Andvorskouf. Udt. i F. og Sm. T. 2, 258.

— Miss. til Kapitlet i Ribe Domkirke. I Anledning af dets Indberetning om, at Kronens Korntiende af Andsagger Sogn,

som Hans Lange, Embedsmand paa Lundenes, paa Kronens Vegne havde bortfæstet til Madts Chrestensen i Stenderup, var perpetueret til Ribe Domkirkes Bygning, skrev Kongen til Hans Lange om ikke yderligere at befatte sig med denne Tiende. Hans Lange har derpaa erklæret, at han vil tilbagebetale Madts Chrestensen den Indfæstning, han har givet, men samtidig anmodet om, at Madts Chrestensen maa faa Tienden for Indfæstning og aarlig Afgift. Hvis Madts Chrestensen vil give det samme af Tienden som andre, anmodes Kapitlet om at lade ham faa den, men hvis det ikke kan ske, da erklære sig til Kongen derom. J. T. 4, 320 b.

21. Juli (Antvorskov). Miss. til Hans Lange om at indsende Kongens Stadfæstelsesbrev til Madts Chrestensen paa Kronens Korntiende af Andsagger Sogn til Kancelliet og aldeles rette sig efter Kongens tidligere Brev. Udt. i J. T. 4, 321.

— Miss. til Peder Gyldenstjerne. For nogen Tid siden¹ sluttede han et Mageskifte med Kongens Fader angaaende hans Hovedgaard Bønnidt paa Falster med mere Gods og udlagde ved den Lejlighed Kongens Fader 7 Gaarde i Breininge. Kort Tid derefter skal Henning Gjæ af Hans Meier, nu Toldskriver i Helsingør, da Kongens Faders Kammertjener, have faaet 278 Dlr. til Indløsning af 3 Gaarde i Breininge, der vare udsatte af den, som de tilhørte, og han forpligtede sig til med det allerførste at skaffe Kongens Fader nøjagtigt Skøde paa Gaardene. Da disse 3 Gaarde ere indførte i det mellem Kongens Fader og Peder Gyldenstjerne sluttede Mageskifte og Henning Gjæ mener, at Peder Gyldenstjerne har faaet de 278 Dlr., ser det jo ud til, at han har faaet baade Fyldest for Gaardene i Mageskiftet og desuden Penge for dem. Han skal med det allerførste erklære sig til Regeringsraadet om, hvorledes det forholder sig hermed, for at det kan vide, hos hvem det skal kræve Pengene. J. T. 4, 321.

23. Juli (—). Livsbrev for Jens Mogensen til Sydinggaard, Sekretær, paa nogle Kirkejorder i Bierge og Hatting Herreder, nemlig en Kirkejord i Hesselballe Enemærke og paa Hornum Mark i Bierge Herred, der skylder 2 $\frac{1}{2}$ Ørt. Byg til Huornum² Kirke, 8 Agre paa Nøralden Mark i Hatting Herred, der skylder 1 Ørt. Byg aarlig til Stenderup Kirke, 1 Ager paa Ørum Mark i Bierge Herred, der aarlig svarer 3 Sk. til Ørum Kirke, og 2 Agre paa

¹ 12. Aug. 1586. ² Hornum, Bjerge H., Jylland.

samme Mark, der aarlig svare 4 Skpr. Byg til Stoufby Kirke, hvilke Kirkejorder Landsdommer Mourits Stygge har fæstet af afdøde Folmer Rosenkrantz, medens denne havde Aarhus Stift i Befaling, men nu har afstaaet til Jens Mogensen, der har faaet Fæstebrev af Manderup Parsberg, Embedsmand paa Skanderborg, paa dem. Han skal aarlig svare de ovennævnte Afgifter til Kirkerne. J. R. 5, 262 b.

23. Juli (Antverskov). Stadfæstelsesbrev paa Livetid for Fru Helvig Hardenberg til Arreskouf paa Kirkens Part af Korntienden af Horne Sogn, hvoraf der aarlig skal svares 9 Pd. Rug, 9 Pd. Byg og $2\frac{1}{2}$ Pd. Havre til Kirken. Udt. i Tb., S. 145 b.

25. Juli (—). Bestallinger for Hans Cantzeller paa Duen og Jørgen Muus paa den blaa Løve, der begge skulle løbe ind i Vester søen for at eftertrage de Fribyttere, de kunne faa fat paa. De skulle være hinanden følgagtige, skulle være regnede lige højt og maa ikke skilles fra hinanden, medmindre det sker formedelst Storm, Uvejr eller anden højtrængende Nød. Udt. i Sj. R. 13, 293.

— Miss. til Johan Buckholdt. Kongen har erfaret, at han igen er kommen i Havn med den Skibsflaade, som han er betroet at være Admiral over. Det forundrer Kongen, at han har gjort det uden Kongens, Regeringsraadets eller Kongens Admirals Vidende og Befaling, og han har dermed ikke bevist Kongen nogen synderlig Tjeneste og Velbehag. Han skal straks erklære sig til Kongen og Regeringsraadet om Grunden til, at han er kommen ind i Havnen igen med Skibsflaaden, som han skulde løbe paa Rigets Strømme med. F. og Sm. T. 2, 259.

— Bestalling for Jørgen Poufvelsen som Kongens Vognmager. Han skal følge Kongen og istandsætte hvad der bliver bræstholdent paa dennes Vogne, ligesom han ogsaa med Flid skal lave det nye Arbejde, som Kongen giver ham Ordre om. Han skal, fra sidste Paaske at regne, have 16 gl. Dlr. og en sædvanlig Hofklædning i aarlig Løn samt 5 Dlr. i Maanedspenge til sig selv og 4 Dlr. til en Svend, som han skal holde. Sj. R. 13, 293.

— Miss. til Tolderne i Helsingør om at betale Caspar Viøss, der er forløvet at rejse til Tyskland, et halvt Aars Løn for Aaret fra Paaske 1592 til Paaske 1593 og tage Kvittans derfor. Udt. i Sj. T. 18, 185.

26. Juli (—). Miss. til Mickel Lang, Tolder i Køben-

havn, om Forhindring af Adelens Misbrug af Accisefrihed for tysk Øl. Sj. T. 18, 185. (Tr.: KD. IV. 709 f.).

26. Juli (Antverskov). Miss. til Envold Kruse. Lodvig Munk har berettet, at han resterer med 505 $\frac{1}{2}$ Dlr. paa sit sidste Regnskab af Trondhjemsgaard, og at der fra Norge var sendt ham noget gammelt brudt Søl, hvormed han har villet afbetale disse 505 $\frac{1}{2}$ Dlr., saa vidt Sølv kunde strække til. Da imidlertid baade dette brudte Søl og en Del af hans eget Søl, Klenodier og Klæder er gaaet tabt paa en Baad i Oslo Fjord, hvorved han har lidt ikke ringe Skade, har han nu ansøgt om, at det brudte Søl i Betragtning heraf maa blive afkortet i de 505 $\frac{1}{2}$ Dlr. Det befales Envold Kruse at afkorte saa meget i Summen, som Lodvig Munk kan bevise, at det brudte Søl har beløbet sig til. Sj. T. 18, 185 b.

— Miss. til Falk Gjæ. Denne Brevviserske Dorete, Hans Skrædders Hustru, i Rønne paa Bornholm, har berettet, at en Bonde der paa Landet for nogen Tid siden er kommen i hendes Husbondes Hus og har tilbudt ham 4 Stude til Køb, hvortil hendes Husbonde har svaret, at da han havde Ærinde op i Landet, vilde han selv komme til Bonden og se paa Studene. Han er derefter kommen til Bonden og har købt Studene, hvorefter Falk Gjæ har ladet sin Foged tiltale ham paa Ting for at have drevet Landkøb imod Kongens Forbud og har faaet Dom af Borgemeistre og Raad i Rønne om, at Hans Skrædder skal staa til Ret for Landkøbet, saafremt Borgerne ere indbefattede i Forbuddet. Falk Gjæes Foged har ogsaa paany rejst første Ting paa Landstinget mod Hans Skrædder paa hans Fred, og dennes Hustru har nu begæret, at Forfølgningen maa blive eftergivet, da hendes Husbonde ikke har købt Studene i den Mening at ville bruge Landkøb. Da Kongens Forbudsbreve mod Forprang og Landkøb ikke ere saaledes at forstaa, at Borgerne i Købstæderne ikke af Bønderne paa Landet maa modtage de Varer i Betaling, hvormed disse kunne betale de Penge og Varer, som de laane eller faa af Borgerne til deres Huses Ophold, og der ikke i Købstæderne paa Bornholm holdes Akseltorv eller gøres Tilførsel af Bønderne, saa Borgerne selv maa besøge Bønderne om de Varer, de skulle have i Betaling, og da Kongens Forbudsbreve heller ikke udtrykkelig melde noget om Borgernes Køb paa Landsbyerne, men kun forbyde det Køb, som formuende Præ-

ster, Fogder, Skrivere, Bønder og Bønderdrenge bruge til Forprang for Borgerne, og hvormed der søges mange ulovlige Havne, befales det ham aldeles at lade Forfølgningen mod Hans Skrædder for dette Køb falde. Sk. T. 2, 182. K.

26. Juli (Antverskov). Miss. til Falk Gjøe. Kongen er bleven anmodet om at eftergive nogle Undersaatter paa Bornholm, der i Henhold til den i Kolding givne Bevilling¹ have udført baade Græssøkane, saltet Kød og andre Varer, men undladt at betale den tilbørlige Told deraf, det Faldemaal, som de ere faldne i til Kronen for den Sag. Kongen eftergiver dem ogsaa Faldemaal paa den Betingelse, at de skulle betale den Told, de ere skyldige. Sk. T. 2, 183. K.²

—³ Kvittans til Laurits Kruse Tygesen til Svenstrup paa hans Regnskab for Indtægt og Udgift af Island fra St. Hans Dag 1588, da han først fik det i Forlening med Inventariet paa Gaardene Beessestad og Arnestappen, til St. Hans Dag 1591, da han overleverede Landet med Inventariet paa de to nævnte Gaarde til Hendrik Krag. Laurits Kruse blev aldeles intet skyldig. N. R. 2, 170 b.

27. Juli (—). Aab. Brev om, at Hans Jøergensen, Borger i Lybæk, skal hjælpes til Ret med Indkrævningen af sit Tilgodehavende her i Riget. Udt. i Sj. R. 13, 293 b.

— Miss. til Borgemestre og Raad i København om at give Anne, Hendrik Udens Enke, Kvittans for hendes Mands Regnskab som Fattigforstander i København. Sj. T. 18, 186. K. (Tr.: KD. IV. 710).

— Aab. Brev om Forbud mod, at de, som bo i Mai-bølle Birk, hugge i Rørbek og Rosteds⁴ Skove paa Laaland uden Udvisning af Lodsejerne. F. og Sm. R. 2, 127. (Tr.: CCD. II. 616 f.).

— Følgebrev for Frederik Hoube til Borgerskabet i Stubbekøbing. F. og Sm. T. 2, 277. Jvfr. 17. Juli.

— Aab. Brev om, at Pouel Pedersen, Borger i Aarhus, indtil videre maa være fri for Skat, Hold og al anden kgl. og Bys Tyng. Udt. i J. R. 5, 263. Udt. i Sj. R. 13, 293 b (overstreget).

¹ 8. Aug. 1590.

² Tr.: Hübertz, Aktst. 4. Bornholms Hist. S. 510 f. (med Dato: 28. Juli).

³ Brevet er, formentlig ved en Fejlskrift, dateret: København.

⁴ Rødsted, Musse H.

27. Juli (Aulverskov). Stadfæstelsesbrev paa Livetid for Karrine Skramsdatte i Næstved, Anders Skrivners Enke, paa Kirkens Part af Kornstienden af Næstelsse Sogn, hvoraf der aarlig skal svares 3 Pd. Rug, 3 Pd. Byg og 4 Tdr. Havre til Kirken. Udt. i Tb., S. 2 b.

28. Juli (—). Kvittans til Rentemester Envoldt Kruse paa 3278 Rosenobler, som Tolderne i Helsingør have indbetalt til ham af Tolden, og som han nu sidste 12. Juli i Kansler Niels Kaas's og Jørgen Rosenkrantz's Nærværelse har indlagt i Hvælvingen paa Københavns Slot. Sj. R. 13, 294.

29. Juli (—). Miss. fra Regeringsraadet til Hendrik Belov. Da han har erklæret, at han ikke i 14 Dage kan blive færdig til at begive sig paa den skotske Rejse, henstilles det til ham selv. Regeringsraadet har efter hans Begæring tilforordnet ham Steen Bilde til Billisholm og i Stedet for den meget syge Dr. Paulus Knibbius Dr. Nicolaus Krage. Udt. i J. T. 4, 321 b.¹

— Miss. til Steen Bilde til Bildisholm, kongelig Sekretær, om at indrette sig paa at kunne følge med Hendrik Belov, Embedsmand paa Hald, og Dr. Niels Krage, der skulle sendes i Legation til Skotland, staffere sig paa det bedste dertil, saa han kan være Kongen, sit fædrene Rige og sig selv til Ære, og være fuldstændig rede, naar Hendrik Belov om en 14 Dage kommer did. Sj. T. 18, 186.

— Miss. til Dr. Niels Krage om i Dr. Knibbi's Sted at følge med Hendrik Belov og Steen Bilde i Legation til Skotland. K. Udt. i Sj. T. 18, 186 b.

— Miss. til Rentemester Envold Kruse. Da Dr. Paulus Knibbius, som Kongen var til Sinds at bruge til den skotske Legation med Hendrik Belov, er meget skrøbelig, har Kongen bestemt, at han kun skal sendes til England, og at Dr. Niels Krage i hans Sted skal sendes til Skotland med Hendrik Belov. Envold Kruse skal skaffe Niels Krage en Æreklædning, Trøje og Bukser af Fløj og en Overkjortel af Sidenatlask eller Sidengrovgrøn, med Tilbehør og medgive Dr. Knibbius saa mange Tærepenge, han behøver paa Rejsen til England. Sj. T. 18, 186 b.

— Stadfæstelsesbrev paa Livetid for M. Jens Søfrensen, Sognepræst i Kolding, paa Kronens Part af Korn-

¹ Udenfor er skrevet: Denne Rejse er ikke gangen for sig.

tienden af Vilstrup Sogn, hvoraf der aarlig skal svares 4 Ørt. Rug, 4 Ørt. Byg og 3 Ørt. Havre til Kronen. Udt. i Th., S. 53 b.

31. Jull (Antverskov). Miss.¹ til Bønderne under Turrebyegaard. Da Kongen har bragt i Erfaring, at mange af dem ikke ville gøre Arbejde til Gaarden, enten med at høste eller paa anden Maade, ligesom de andre Ugedagsmænd til Gaarden, befales det herved strengelig dem alle herefter at gøre Arbejde, naar de tilsiges af Jørgen Rosenkrantz eller hans Fuldmægtig, lige med de andre Ugedagsmænd under Gaarden, saafremt de ikke ville straffes for Ulydighed. Sj. R. 13, 294 b.

— Aab. Brev om, at Petrus Paulus, Kongens Perlestikker, maa bosætte sig i København og indtil videre være fri for al kgl. og borgerlig Tyng. Udt. i Sj. R. 13, 294.

— Miss. til Rentemester Envoldt Kruse om at levere Ebbe Munk til Fiellebroe, Kongens Hofskænk, 305 Dlr., som denne skal tilstille Kongens Moder for 2 Sølvsflasker, som Kongen har købt af hende og bruger i sin Kælder. Kopi (Bil. til Rentemesterregnsk.). Udt. i Sj. T. 18, 187.

— Miss. til samme om straks at lade lave en Guldskæde af 300 ungerske Gylden ligesom den, der blev foræret Hertug Gustav af Sachsen, med Kongens Kontrafej med Ædelstene i og straks sende den til Antvorskouf til Kongen. Udt. i Sj. T. 18, 187.

— Miss. til samme. Da Espen Koefoedt, Tolder paa Bornholm, har begæret at faa en skriftlig Bæsked, hvorefter han kan rette sig ved Optrædningen af Told og Sise der paa Landet, men Kongen aldeles ikke ved, hvilke Varer der falde paa Landet og hvad der kan gives i Told deraf, skal Envold Kruse undersøge Sagen og med det allerførste erklære sig til Regeringsraadet om, hvorledes og af hvilke Varer der kan gives Told. Hvad Sisen angaar, vil Kongen have dem forskaaet med at give 1 Mk. af hver Tønde fremmed Øl, som indføres i Landet. Sj. T. 18, 187 b.

— Miss. til Borgemestre og Raad i København om ikke at udlevere den af dem over en Skotte afsagte Dom og, hvis den allerede er udleveret, kræve den tilbage. Sj. T. 18, 187 b. (Tr.: KD. IV. 710 f.).

— Miss. til Laurits Brockenhuus og Knud Rud, Embedsmænd

¹ Jørgen Rosenkrantz sk Brevet.

paa Nyborg og Korsør Slotte, om at holde Færgemændene sammesteds til under deres højeste Ed at bekende, hvem der lod Borger i Flensborg Thomas Jacobsens Øksne springe ud for Nyborg, og siden hjælpe denne til Rette, da Færgemændene have forbundet sig med hinanden om ikke at ville bekende, hvem der førte Øksnene over og lod dem springe ud. Udt. i F. og Sm. T. 2, 260.

31. Juli (Autverskov). Miss. til Mandrup Parsberg og Albert Friis. Der er Trætte mellem Peder Rantzau til Træborg paa Kronens Vegne paa den ene og Otto von Qvalen, Embedsmand paa Tønderhus, paa Hertug Johan Adolfs Vegne paa den anden Side og ligesaa mellem Peder Rantzau og Befalingsmanden paa Lugum Kloster. Hertug Johan Adolf har nu foreslaaet, at Kongen og han hver skulle forordne nogle Raader og gode Mænd til at besigte Trætten og, for saa vidt angaar Trætten mellem Peder Rantzau og Lensmanden paa Tønderhus, afsige endelig Dom paa Aastederne, medens de, hvad Trætten ved Lugum Kloster angaar, kun skulle tage Sagen ad referendum til deres Herrer med rigtig Besked og Underretning. Mødet skal holdes nogen Tid efter Mortensdag, og det befales dem at indrette sig paa at kunne møde med andre Kongens Tilforordnede paa Aastederne, naar de faa nærmere Besked og Kongens Kommission bliver dem tilsendt, for i Forening med Hertugens tilforordnede Raader og gode Mænd at undersøge og afgøre Trætterne som ovenfor af Hertugen foreslaaet. J. T. 4, 322.

— Miss. fra Regeringsraadet til Albert Friis. Som han vel husker, er det blevet paalagt ham at tiltale og forfølge Claus Søfrensen, Herredsfoged i Frøs Herred, for nogle Øksne, som han har fordrevet. Enevold Woye til Røding har nu paa Claus Søfrensens Vegne tilbudt, at han hemmelig vil optinge til Albert Friis for den Sag, hvis han maa blive kendt fri i Dommen. Da det imidlertid ikke vel vil sømme sig, at han baade bliver frikendt og optinger for Sagen, skal Albert Friis, saafremt Claus Søfrensen eller nogen paa hans Vegne vil optinge for Sagen efter Sagens Lejlighed, lade det bero med Tiltalen og Dommen, optinge med ham og give ham Brev paa, at denne Sag herefter ikke skal komme ham til nogen Skade. Hvis Claus Søfrensen ikke vil gaa ind herpaa, skal Albert Friis alligevel lade Sagen bero, indtil han har gjort Ind-

beretning til Regeringsraadet og faaet nærmere Ordre fra det. J. T. 4, 322 b.

31. Jull (Antverskov). Miss. til Hendrik Belov. Enevold Woye til Røding har berettet, at han har nogle Sager at udføre paa den første Landdag, som skal holdes i Fyrstendømmet Slesvig Holsten, og at han mener at kunne formaa Hendrik Belov til at møde ved hans Side paa Landdagen, saafremt Kongen vil give sit Samtykke dertil. Kongen har paa Enevold Woyes Begæring givet sit Samtykke, saafremt Hendrik Belov selv vil møde. J. T. 4, 323.

— Ligelydende Miss. til Hans Lindenov. Udt. i J. T. 4, 323.

1. Aug. (—). Miss. til Chresten Skeel om at skaffe disse 2 Brevvisere, Valentin Lauritsen og Claus Vildtskytte, der ere sendte over for at skyde nogle Stykker Vildt i Aakier Len, Salt og Træ til Vildtet, Underhold til dem selv og deres 2 Dreng, Havre, Hø og Strøelse til deres 2 Skydeheste og hvad andet de kunne behøve. Udt. i J. T. 4, 323 b.

— Miss. til Hendrik Krag. Mogens Jonsen paa Island har berettet, at han i nogen Tid har haft Bardenstadt Syssel vest paa Landet for en aarlig Afgift og hvert Aar faaet Konfirmation derpaa af Befalingsmanden paa Island. Da han imidlertid nu er saa gammel og skrøbelig, at han ikke uden stor Besværing og Livsfare kan komme til det almindelige Landsting for aarlig at faa sit Konfirmationsbrev, har han anmodet om at faa en endelig Konfirmation og tilbudt at ville forholde sig saaledes med sit Regnskab og sin Afgift, at der ikke skal være noget at klage over. Hendrik Krag skal undersøge Forholdene og erklære sig skriftlig til Kongen derom, saa denne kan give Mogens Jonsen en Konfirmation paa Syslet, som han ikke skal have behov aarlig at lade forny. N. T. 2, 191.

— Stadfæstelsesbrev paa Livstid for Fru Margrete Reventlov paa Kirkens Part af Korntienden af Jordløse Sogn, hvoraf der aarlig skal svares $3\frac{1}{2}$ Pd. Rug, $3\frac{1}{2}$ Pd. Byg og 1 Ørt. Havre til Kirken. Udt. i Tb., S. 145 b.

9. Aug. (—). Miss. til Christian Friis. Da nogle Borgere i Slagelse have anmodet om at faa det betalt, som Hertuginde Christina af Slesvig og Holstens Folk og Tjenere have fortæret hos dem paa Rejsen til Sverrig, skal Christian Friis lade undersøge, hos hvilke Borgere Hertugindens Folk have været indfurerede, betale hvad disse efter deres udgivne Sedlens

Lydende have fortæret hos Borgerne og føre det til Udgift i Regnskabet. Sj. T. 18, 188.

9. Aug. (Antvorskov). Aab. Brev om Forbud mod at skyde eller ødelægge stort Vildt paa Falster. F. og Sm. R. 2. 128. (Tr.: CCD. II. 617 f.).

— Miss. til Frederik Hoube om at lade det aabne Brev om Forbud mod at skyde eller ødelægge stort Vildt paa Falster forkynde over hele Falster og paase dets Overholdelse. Udt. i F. og Sm. T. 2, 278.

— Miss. til Kapitlerne i Ribe og Lunde Domkirker. Nogle af Hertug Ludvig af Wirtenbergs Undersaatter i Tybingen og Eslingen have faaet Hertugens og Universitetet i Tybingens Intercessionsskrivelser til Kongen angaaende en mærkelig Sum Penge, som M. Jacob Svaning, Kannik i Ribe Domkirke (Vikar i Lunde Domkirke) paa egne og sin afdøde Broder Frederik Svanings Vegne er bleven dem skyldig, da han studerede der; i disse Skrivelser anmodes Kongen om at tilholde M. Jacob Svaning til en Gang for alle at betale Gælden med al bevislig Omkostning, Skade og Fortæring, da Kreditorerne nogle Gange tidligere have krævet ham og anvendt Bekostning paa Budløn, men alligevel intet have faaet. Kapitlerne skulle, naar M. Jacobs Kreditors Fuldmægtige besøge dem med dette Brev, forholde M. Jacob, at han enten straks betaler dem Gælden eller stiller dem tilfreds derfor, for at ikke andre af Kongens Undersaatter, der kunde komme did for at studere, skulle lide nogen Skade eller blive bagtalte derfor eller ikke skulle kunne blive noget betroet; Kongen maa ellers gribe til andre Midler for at faa ham til at betale, saa han kan blive fri for saadanne Klager saavel over ham som over andre. De skulle med det allerførste meddele Rereringsraadet, hvad Besked de faa hos M. Jacob Svaning, saa Raadet kan rette sig derefter. J. T. 4, 323 b.

10. Aug. (—). Miss. fra Regeringsraadet til Jørgen Brahe. Raadet har modtaget hans Skrivelse, hvori han i Anledning af den Sygdom, som for kort Tid siden er begyndt paa Slottet [Varberg] og ikke alene er kommen blandt Arbejdsfolket, men ogsaa blandt Krigsfolket, begærer at blive forløvet fra Slottet i nogen Tid og spørger, hvorledes han skal forholde sig med Arbejdet paa Slottet. Raadet bevilger gerne, at han forløves fra Slottet i nogen Tid, men han skal blive saa nær derved, at han kan have

tilbørlig Opsigt med alt. Hvis han mærker, at Sygdommen blandt Folkene bliver for varig, kan han i nogen Tid standse med Arbejdet; hvad Krigsfolket angaar, skal han sørge for, at Slottet bliver holdt i god Forvaring og Besætning. Sk. T. 2, 184. K.

11. Aug. (Autverskov). Miss. til Borgemestre og Raad i København om forskellige Forholdsregler til Hindring af Pestens videre Udbredelse i Byen. Sj. T. 18, 188. (Tr.: CCD. II. 618 f. KD. IV. 711 f. Mansa, Folkesygdommenes Hist. i Danmark S. 246 f.).

— Miss. til nogle Lensmænd, der tidligere have faaet Ordre til at sende Flæsk til København, men for største Delen have erklæret ikke at kunne skaffe dette, fordi der i Aar ingen Olden er at vente i Kronens Skove, om i Stedet at købe og sende Kød, Øksne, Faar og Lam, for at »Handelen« der sammesteds ikke skal blive forsmættet. Øksnene skulle være i København inden Mikkelssdag, Kødet i det allerseneste inden Paaske. — Fra Københavns Len 20 Øksne og 100 Lam; Roskildeegaards Len 10 Øksne og 100 Lam; Vordingborg Len 10 Øksne og 100 Lam; Ringsted Len 100 Lam; Kallundborg Len 10 Øksne og 200 Lam; Draxholm Len 10 Øksne og 100 Lam; Tranekier Len 10 Øksne; Aarhus Len 20 Øksne; Silkeborg Len 20 Øksne; Aakier Len 10 Øksne; Skanderborg Len 30 Øksne; Dronningborg Len 20 Øksne; Koldinghus Len 20 Øksne; Aalborg Len 8 Læster Kød; Helsingborg Len 20 Øksne, 250 Lam og 4 Læster Kød; Malmø Len 20 Øksne og 200 Lam; Laugholm Len 20 Øksne; Halmsted Len 10 Øksne og 6 Læster Kød; Varberg Len 20 Øksne og 10 Læster Kød; Bahus Len 6 Læster Kød. Udt. i Sj. T. 18, 190.

— Miss. til Laurits Brockenhuus om, at Kongen har bevilget ham, at han i sit Len [Nyborg] efter sin egen Lejlighed maa lade slaa eller skyde 4 Stykker Daavildt til sin Datters¹ Bryllup. F. og Sm. T. 2, 260.

12. Aug. (—). Miss. til Borgemestre og Raad i nedennævnte Købstæder om at modtage Bøsseskytter og Baadsmænd i Borgeleje [ligelydende med Miss. af 18. Sept. 1591]. — Aalborg 10; Randers 6; Nykøbing, Skagen, Viborg, Horsens, Thisted og Kolding hver 4; Ringkøbing 2; Æbeltoft, Grenaa, Hobro, Holstebro, Hjørring, Lemvig, Skive, Sæby og Vejle hver 1. — Odense 10;

¹ Anne Brockenhuus g. m. Henning Valkendorf.

Svendborg 8; Kerteminde 6; Assens 5; Faaborg 4; Middelfart, Bogenæs, Nyborg og Rudkøbing hver 1. — Nakskov 6; Nykøbing 4; Stubbekøbing 2; Mariibo, Sakskøbing og Nysted hver 1. — Næstved og Skelskør hver 4; Nykøbing 3; Roskilde, Slagelse, Heddinge, Præstø, Kallundborg og Stege hver 1. — Malmø 10; Ysted 8; Landskrone 5; Væ og Aarhus hver 4; Trelleborg og Ronneby hver 3; Lund, Falsterbo med Skanør og Helsingborg hver 2; Laugholm, Falkenberg, Varberg, Sømmershavn, Lykaa, Auskier og Elleholm hver 1. Sj. T. 18, 188 b.

13. Aug. (Antvorskov). Miss. til Fru Hildeborg Daa, Jørgen Skrams Enke, om at tilstille Chresten Skeel en klar Jordebog over Sønderlæng Herred, som hendes Husbonde tidligere var forlenet med. Udt. i J. T. 4, 324.

15. Aug. (—). Miss. til Absolon Gjæ, Mogens Gjæ og Laurits Straale. For nogen Tid siden have de i Henhold til kgl. Befaling dømt Jørgen Qvitzov til Sandagger og Jost Garfven von Artzen imellem angaaende nogle Penge, som sidstnævnte havde at fordre hos Jørgen Qvitzov paa dennes afdøde Broder Diderik Qvitzovs Vegne. Da Jost Garfven nu mener at ville faa andre og nøjagtige Breve og Beviser i Sagen og derfor har anmodet om at blive hjulpen til Ret, befales det dem med det allerførste at indstævne begge Parter for sig, paany tage Sagen for efter de Breve og Beviser, Jost Garfven agter at føre i Rette, og enten forlige dem i Mindelighed eller dømme dem imellem. De skulle give deres Afgørelse beskreven. F. og Sm. T. 2, 261.

— Miss. til Laurits Brockenhuus. Da den paa Sproufve boende Hollænder Petter Pettersen, som Laurits Brockenhuus paa Kongens Vegne har tiltalt for den Skov, han ulovligt har ladet hugge paa Sproufve, og faaet dømt til at staa Kongen til Rette derfor, nu har ansøgt om, at hans Forseelse maa blive ham eftergivet, har Kongen bevilget, at han maa være fri for al Tiltale og Faldemaal mod at betale 40 Dlr. Laurits Brockenhuus skal, naar Hollænderen har betalt ham Pengene eller sat Borgen for dem, lade ham være fri for Tiltale, men foreholde ham, at han herefter intet maa hugge paa Sproufve uden Udvisning af Laurits Brockenhuus eller dennes Fuldmægtig. Ligeledes skal Laurits Brockenhuus sørge for, at det Bundgarnsæt, som Hollænderen vilde lade sætte der under Landet, aldeles maa blive afskaffet. F. og Sm. T. 2, 262.

16. Aug. (Antvorskov). Miss. til Brede Rantzau om at rette sin Lejlighed efter at være til Stede i Regeringen 24. Aug. og blive, indtil Hack Ulfstand kommer tilbage. Udt. i F. og Sm. T. 2, 263.

— Miss. til Rentemester Envold Kruse om med det allerførste at lade lave 4 af Kongens Kontrafejer af Guld uden Ædelstene og straks sende dem til Andvorskouf til Kongen. Udt. i Sj. T. 18, 191.

18. Aug. (—). Miss. til samme om at lade lave yderligere 3 Kontrafejer og sende dem med det allerførste tilligemed de tidligere bestilte fire. Udt. i Sj. T. 18, 191.

— Miss. til Tolderne i Helsingør. Caspar Viess har berettet, at de have vægret sig ved at betale ham Maanedspenge fra sidste 8. Juni indtil nu. Da han imidlertid skal have været syg og svagelig og af den Grund er bleven forhindret i at rejse før nu, skulle de for denne ene Gang betale ham Maanedspenge indtil i Dag og tage Kvittans derfor. Sj. T. 18, 191.

21. Aug. (—). Miss. til Niels Bild. Da Kongen har bevilget, at Sogen Fogderi i Bergenhus Len i Norge, som Niels Bild for nogen Tid siden blev forlenet med, igen maa lægges ind under Bergenhus, skal Niels Bild eller hans Foged i Fogderiet med det allerførste levere Peder Thott, Embedsmand paa Bergenhus, en klar Jordebog over Fogderiet, saa han kan have nøjagtig Efterretning om, hvor meget den visse Rente er bleven forbedret i den Tid, Niels Bild har haft Fogderiet i Forlening. Sk. T. 2, 184 b.

— Miss. til Oluf Rosensparre. Afdøde Hinrik Krudtmager i Lunds 7 smaa Børn have berettet, at deres Fader formedelst sin lange Tjeneste som Bøsseskytte og Krudtmager af Kongens Fader var bleven benaadet med en Pension og Genant af Landskrone Slot, der forfalder nu til Mikkelssdag, og de have anmodet om at maatte faa nævnte Pension og Genant til deres Underholdning, da deres Fader er død saa kort før Forfaldstiden. Det befales Oluf Rosensparre at lade Børnene faa den til førstkommende Mikkelssdag forfaldne Pension og Genant. Sk. T. 2, 185. K.

— Miss. til Laurits Brockenhuus om at modtage de 32 Dlr., der restere af de 122 Dlr., som Peder Handsen skal betale ham paa Kongens Vegne i Sagefald for de to Pasbord, han havde udgivet paa Korn i Norge, og for hvis Udstedelse han var dømt til at være Kongens utro Mand. Naar Pengene er betalte,

skal Laurits Brockenhuus give Peder Handsen Oprejsning, saa han igen maa bruge sin Næring. Udt. i F. og Sm. T. 2, 263.

21. Aug. (Antverskov). Miss. til Albert Friis og Caspar Markdaner. Da Kongens Fader 1574 [31. Jan.] har forlenet Otte Galskyt til Plogstrup med 1 Gaard i Plogstrup, en øde Jord, kaldet Egbeck Mark, og 1 Bol ved Foldingebro og Kongen ikke ved, om dette Gods nu efter Otte Galskyts Død er lagt ind under Slottene [Riberhus og Koldinghus], skulle de med det allerførste undersøge dette og indsende Besked til Kancelliet, saa Regeringsraadet kan rette sig derefter. J. T. 4, 324 b. Orig.¹ (underskr. af N. Kaas, Sten Brahe og Arild Hvittfeldt) til Casper Markdaner.

22. Aug. (—). Miss. til Laurits Brockenhuus. Borgemestre, Raad og menige Indbyggere i Faaborg have klaget over, at Otto Emiksen til Stensgaard og Jomfru Ingeborg Bilde til Hvedholm forfølge dem for nogen Græsbed, som de i nogen Tid have haft af Svaninge Sognemænd for tilbørlig Leje, uanset at de have haft det med Bøndernes Minde, have betalt disse derfor og ikke ere forfulgte med Tiltale derfor af andre Lodejere til Svaninge By. Laurits Brockenhuus skal undersøge Sagen og, da han har Faaborg i Befaling, hjælpe Klagerne til Lov og Ret mod Otto Emiksen og Jomfru Ingeborg Bilde. F. og Sm. T. 2, 264.

— Miss. til Hendrik Lykke. Da Kongen har givet sin Jægermester Adam Normand Ordre til med det første at begive sig til hans Len [Vordingborg] for at slaa og skyde nogle Stykker Daavildt, skal Hendrik Lykke skaffe Adam Normand baade Folk og andet, som han behøver, fri Underholdning til ham selv, hans Dreng og Heste samt Brød til de Hunde, han har med sig. Endvidere skal han skaffe Salt og Træ til Indsaltning og Opbevaring af Vildtbraden. K.

23. Aug. (—). Miss. til Frants Rantzau om at lade skyde og slaa 4 Stykker stort Vildt i Silkeborg Lens Skove til Nels Kaas til Steuringgaards Bryllup og levere dem til dennes Fuldmægtige. Udt. i J. T. 4, 324 b.

24. Aug. (—). Miss. til Rentemester Envold Kruse om at betale Hans Jacobsen, som er Skolemester for de 8 Pusiller i Kongens Kantori, Maanedspenge og Løn som Skolemester

¹ Tr.: Dek. Mag. V, 126 f.

og Maanedspenge og Aarspenge som Sanger, ligesom en Del af de tidligere Skolemestre have haft. Udt. i Sj. T. 18, 191 b.

24. Aug. (Aalborg). Miss. til samme om at lade uddele 500 af de Fisk, der bleve tagne paa de engelske Skibe under Vespensø, blandt fattige husarme i København. Udt. i Sj. T. 18, 191 b.

— Miss. til Christian Friis. Da Kobberet paa Kirketaarnet paa Andvorskouf er meget ødelagt, har Kongen givet Rentemester Envold Kruse Ordre til at skaffe ham 3 Skippd. Tækkekobber. Saasnart han faar Kobberet, skal han straks lade Taarnet istandsætte og føre Bekostningen til Udgift i Regnskabet. Sj. T. 18, 191 b.

25. Aug. (—). Miss. til Envold Kruse om med det allerførste at bestille 3 Skippd. Kobber og sende Christen Friis det. Udt. i Sj. T. 18, 192.

— Miss. til samme om at give de 3 Skotter, der bleve tagne paa de engelske Skibe, 20 Dlr., som Kongen har foræret dem. Udt. i Sj. T. 18, 192.

— Miss. til Niels Bild. Disse Brevvisere, Peder Jørgensen, Johan Jørgensen, Carsten Jørgensen og Elsebe Jørgensdatter, afdøde Lagmand i Trondhjem Jørgen Pedersens Børn og Arvinger, have berettet, at deres Fader har været ham paa hans afdøde Fader Evert Bilds Vegne en Sum Penge skyldig, som Niels Bild dog efter sin Skrivelse til deres Fader har eftergivet paa 800 Dlr. nær. Efter deres Faders Død skal Niels Bild for disse 800 Dlr. have taget 3 [Gaarde]¹ med alt Bo, Gods, Penge, Guld, Sølv, Klæder, Kobber, Messing, Tin og alt andet Husgeraad, Bøger, Registre, Regnskaber, Kvittanser, Jordebrevne og andet, hvilke Registre og Regnskaber de skulde have haft at rette sig efter. Da de mene, at Godset, hvis det var forblevet samlet, skulde have beløbet sig til mere end ovennævnte Sum, saa de vel skulde have kunnet stille ham tilfreds, have de nu begæret, at de maa blive hjulpe til Ret og at der maa gaa Dom mellem ham og dem om, hvad han paa sin Faders Vegne med Rette kan have at kræve hos dem. Da de med det første ville indstævne Sagen for Lagmanden og Borgemestre og Raad i Trondhjem, befales det ham, naar han bliver indstævnet, da enten selv at møde eller lade sin Fuldmægtig møde med nøjag-

¹ Sk. T. har kun: trende; Ordet Gaarde, eller maaske Kister, er vist glemt.

tigt Register paa alt det Gods, han har taget for Pengene, eller igen lade alt Godset indføre og lade gaa Dom i Sagen. Sk. T. 2, 185 b.

27. Aug. (Antvorskov). Miss. til Kapitlet i Lund. Jacob Krabbe til Ridtseholm har berettet, at der er Trætte mellem ham paa den ene og Fru Kirsten Lindenov til Nesbyholm. Steen Bildes Enke, og nogle Kronens Bønder, som han er forlenet med, paa den anden Side om nogen Ejendom, og at han vil lade sværge ret Markeskel mellem hans, Kronens og hendes Ejendom. Da han mener, at der i Stiftets Landebog paa Kapitlet findes Besked om, hvor det rette Markeskel er og bør være, og har begæret at faa en Udskrift heraf, befales det dem at undersøge, om der i Landebogen findes nogen rigtig Besked om Markeskellet mellem de Byer og den Ejendom, hvorom Trætten drejer sig, og i saa Tilfælde meddele ham Udskrift deraf, dog skal Kapitlet passe paa, at det ikke kan komme Kronen til Skade paa dens omliggende Ejendom. Sk. T. 2, 186 b.

28. Aug. (—). Miss. til Rentemester Envold Kruse. Da Kongen paany har antaget den aftakkede Skibskaptejn Hans Simensen og bevilget ham samme Løn som før, skal Envold Kruse indskrive ham derfor og betale ham den, indtil der bliver givet ham ny Bestalling. Udt. i Sj. T. 18, 192.

31. Aug. (—). Kvittans til Envoldt Kruse paa 8 Kontrafejer af Prinsen af Guld uden Stene. Udt. i Sj. R. 13, 294 b.

— Miss. til Caspar Markdaner, Embedsmand paa Koldinghus. Da der er Sygdom baade her paa Slottet og i Byen blandt Kongens Hoftjenere og Hofsindernes Folk og Sygdommen daglig tager til, vil det blive nødvendigt, at Kongen begiver sig hen paa et Sted, som kan være sikker og fri for Sygdom. Han skal derfor med denne Brevviser meddele Regeringsraadet, om der er Sygdom eller ej i Byen Kolding og paa Slottet. Hvis der baade der og i Lenet er sikkert for Sygdom, skal han holde alt i Forraad til Kongens Ankomst og give Borgerne i Kolding Ordre til ligeledes at holde Forraad, saa Hofsinderne hos dem for tilbørlig Betaling kunne faa, hvad de behøve. Orig.¹ (underskr. af Brøjde Rantzau og Arild Hvitfeldt).

1. Sept. (—). Miss. til Christoffer Valkendorf, Oluf Rosen-

¹ Tr : Dek. Mag. V. 197.

sparre, Gabriel Sparre, Anders Thott, Hans Speigel og Jørgen Brahe. For nogen Tid siden tilforordnede Kongen dem til at ledsage Hertuginde Christina af Slesvig Holsten og hendes Datter og andre Børn til Grænsen paa deres Rejse til Sverig; da det vil være højlig fornødent, at hun igen bliver modtaget af nogle Raader og gode Mænd ved Grænsen og ledsaget gennem Riget til Fyrstendømmet, befales det dem at holde de Folk og Heste, som de ere takserede for, til Stede, saa de paa nærmere Tilsigelse kunne møde med dem, hvor det befales, for at følge Hertoginden gennem Skaane til det Sted, de faa Ordre om. Sk. T. 2, 187.

1. Sept. (Antvorskov). Miss. til Mandrup Parsberg. Kongen har bragt i Erfaring, at af de 2 Dyrevogtere, som altid tidligere have været holdte i Skanderborg Len, er den ene for nogen Tid siden død og den anden for kort Tid siden bleven aftakket, hvilket har medført, at nogle Skytter i Mandrup Parsbergs Fraværelse have understaaet sig til at skyde Dyr i Kongens Vildtbane, hvor der ingen har været til at føre Tilsyn. Da det er i høj Grad nødvendigt, at der holdes i det mindste to Dyrevogtere i Lenet, skal han beskikke to saadanne, den ene, der skal være ridende, i Rye Birk og den anden i Hielmsløf Herred, fastsætte deres Besolding og Underholdning, saa lavt som muligt, og sende Regeringsraadet Besked derom, saa det derefter kan give dem Bestalling. J. T. 4, 325.

— Stadfæstelsesbrev paa Livstid for Oluf Daa til Rafnstrup paa Kirkens Part af Korntienden af Skielbye Sogn, hvoraf der aarlig skal svares $3\frac{1}{2}$ Pd. Rug, $3\frac{1}{2}$ Pd. Byg, 5 Tdr. Havre og 2 Skpr. Gryn til Kirken. Udt. i Tb., S. 2 b.

2. Sept. (—). Miss. til Dr Peder Søfrensen, Kongens Livmedicus. Da der baade her paa Slottet og i Byen blandt Kongens Hofsinder og andre Hoftjenere og blandt Hofsindernes Folk er megen Skrøbelighed af den ny nu regerende Sygdom, som daglig tager mere og mere til, og man ikke kan vide, om Sygdommen ikke kan gaa over til en besmittelig og forgiftig Pestilenssygdom, vil det være højlig nødvendigt, at Kongen har en forstandig og forfaren Medicus hos sig, som han kan bruge og konsulere sammen med Hofmedicus Dr. Johannes Bentzius. Han skal derfor straks begive sig hid og indrette sig paa at kunne blive her, indtil man ser, hvorledes det gaar med Sygdommen, om der skulde tilståde Kongen selv eller de Raader, gode Mænd og Tjenere, der ere her til

Stede, noget. Der er forordnet ham et Kammer her paa Slottet, som han kan bo i. Sj. T. 18, 192 b.¹

5. Sept. (Antvorskov). Miss. til Knud Grubbe. Da han sidst var her paa Andvorskouf, tilbød han at overlade Kongen nogle Heste, som han havde ført med sig her ind i Riget. Kongen sender nu en Karl til ham for at føre Hestene hid; hvis Karlen mener, at de ere Kongen tjenlige, anmodes Knud Grubbe om at lade ham faa dem med, for at Kongen selv kan bese dem, om de behage ham eller ej. K.

— Stadfæstelsesbrev paa Livstid for Jens Pedersen i Spiellerup paa Kirkens Part af Korntienden af Mærrede Sogn, hvoraf der aarlig skal svares 3 Pd. Rug, 4 Pd. Byg og 6 Tdr. Havre til Kirken. Udt. i Tb., S. 2 b.

— Miss. til Rektor og menige Professorer ved Københavns Universitet. De have berettet, at mange af Studenterne ere dragne bort formedelst den Pestilens, hvormed Gud hjemsøger København, og at de selv, efter at deres ferie caniculares vare forløbne, ikke straks have kunnet begynde deres Forelæsninger (*prælectiones*), for at Studenterne ikke skulde begive sig did igen, hvorved disse selv kunde komme i Fare, men have set Tiden an en 8 Dage. Da de endnu ikke kunne mærke, at Sygdommen tager af, have de anmodet om at maatte suspendere Forelæsningerne nogen Tid. Det tilledes dem at gøre dette, indtil de synes, at Sygdommen tager noget af. Orig.² i Konsistoriets Ark. Pakke 3. Sj. T. 18, 193 (med Dato: 7. Sept.).

7. Sept. (—). Aab. Brev, hvorved Blasius Eckenberg, der har tilbuddt, at han til Bedste for Indbyggerne i Hertugdømmet Slesvig paa egen Bekostning vil lade den jyske Lovbog trykke paa Tysk, saafremt han ved kgl. Bevilling kan blive sikret mod Eftertryk, faar Eneret paa i de næste 10 Aar at lade den jyske Lovbog trykke paa Tysk, dog skal Trykningen foregaa i Ribe og han skal anvende den største Flid paa, at Lovbogen kan blive trykt korrekt og saa sirligt som muligt. Hvis nogen eftertrykker Lovbogen her eller lader den trykke andensteds og indfører den her i Riget eller i Slesvig for at sælge den der, skal han have forbrudt alle de Eksemplarer, han har her i Riget eller i Fyrstendømmet Slesvig, den

¹ Tr.: Hørholdt og Maunz, Saml. t. der dsk. Medicinal-Hist. I. 19 f. ² Tr.: Børdam, Kbhvns Universitets Hist. 1687—1691. IV. 892 f.

ene Halvpart til Kongen, den anden til Blasius Eckenberg. Sj. R. 13, 295 b.¹

10. Sept. (Antvorskov). Miss. til Christian Friis om, at Kongen har eftergivet Peder Lauritsen i Halleløf dette Aars Landgilde. Udt. i Sj. T. 18, 193.

11. Sept. (—). Miss. til Rentemester Envold Kruse om at levere Frederik Hobe 400 Dlr. til at afbetale Arbejdskraftene paa Nykøbing Slot med, tage Kvittans for Pengene og føre dem til Udgift i sit Regnskab. Udt. i Sj. T. 18, 193 b.

— Miss. til Tolderen i Korsør om at betale Marcus Jensen de 2 Læster Rostockerøl, der ere købte hos ham til Kongens Behov. Udt. i Sj. T. 18, 193 b.

— Aab. Brev om, at Ludvig Munk til Qvistrup, Embedsmand paa Ørum, paany maa lade begynde og forfølge en Sag mod en Tyv i Refs Herred, Søfren Andersen i Voldshofve; Ransnævningernes Ed over ham er nemlig bleven kendt magtesløs, fordi der har været svoret Gaardfred over Chresten Poulsen, som har bundet Bogsæd paa Tyven, aldeles uanset, at Christen Poulsen har afstillet Gaardfreden. J. R. 5, 263 b.

12. Sept. (—). Forskrift for Laufrits Olsen i Vorbye, Niels Ollufsen i Grefvinge, Ifver Mortensen og Niels Olsen i Sundtbye og Jens Olsen i Vogensrup, der have berettet, at der er tilfalden dem en Arv efter deres Fadersøster Kistinne Ibødatter, som for nogen Tid siden er død i Arboga i Sverrig uden at efterlade sig Livsarvinger, til Kong Johan III's Fogder, Embedsmænd, Borgemestre, Raadmænd, Byfogder og andre Dommere om at være de ovennævnte Mænd eller deres Fuldmægtig, Jacob Andersen, Borger i Ringsted, behjælpelig med at faa Arven indkrævet og sørge for, at der vederfares dem hvad Lov og Ret er, hvilket Kongen vil forskylde i lige og større Maade. Sj. R. 13, 296 b.

15. Sept. (—). Miss. til Rentemester Envold Kruse. Anders Skriver, Borgemester i Næstved, har berettet, at der til forskellige Tider, naar Kongens Moder, andre fyrstelige Personer eller diisses Sendebud ere dragne gennem Byen, efter underskrevne Sedlers Lydelse er fortrædet for 198 Dlr. i Mk. hos ham. Kongen har bevilget, at Anders Skriver maa faa sin Betaling af

¹ Tr.: N. Falck, Das jüdische Law, übersetzt von Bl. Eckenberger S. 8 ff.

Tolden i Næstved, og befaler Envold Kruse at godtgøre ham Pengene, naar han aflægger sit Regnskab. Sj. T. 18, 193 b. K.

15. Sept. (Antverskov). Miss. til Lauge Beck om at betale Borgerne i Ringsted, hvad Hertuginde af Holstens Folk efter de underskrevne Sedlers Lydelse have fortæret hos dem. Udt. i Sj. T. 18, 194.

— Miss. fra Regeringsraadet til Hack Ulfstand. Der har en Tid lang været Sygdom her baade blandt Kongens Hofsinder af Adelen og blandt de andre Hofstjenere og Hofsindernes Folk, dog ikke den smitsomme Syge, Pestilens, men den ny hidsige Syge: nogle have i lang Tid været og ere endnu syge, nogle ere igen komne op og andre igen blevne syge. Hvis Sygdommen tager Overhaand og daglig formerer sig, maa det befrygtes, at man bliver nødt til at bryde op herfra og begive sig hen paa et andet Sted med den udvalgte Konge. Raadet havde tidligere villet skrive til ham derom, men har undladt det af Hensyn til hans store Sorg over hans Hustrus¹ Død og den store Bestilling, han har haft med hendes Begravelse. Det vil dog nu ikke undlade at meddele ham det og beder ham, saasnart Takseringen der i Landet [Skaane] er overstaaet, straks at begive sig til Hove igen, for at Raadet kan raaslaa med ham om, hvorhen man skal begive sig med den udvalgte Konge og hans Hof, og om alle andre forefaldende Ting. Sk. T. 2, 188. K.

16. Sept. (—). Miss. til Tolderne i Helsingør. Saasnart den besmittelige Sygdom, der nu græsser næsten alle Vegne, hører op omkring Frederiksborg Slot, vil Kongen begive sig did med Hoflejren. Da Jacob Trolle, Embedsmand paa Frederiksborg Slot, imidlertid ikke har saa mange Penge i Forraad, at han kan købe hvad der behøves til Hofholdningen, skulle de forstrække ham med 500 Dlr. af Toldboden mod Bevis for, at han med det første vil betale dem tilbage af Slottets Indkomst. Sj. T. 18, 194.

— Aab. Brev om, at Jens Lauritsen, født i Hemsø² Sogn i Villandts Herred, der har maattet tage en 24 Tylter Egedeler i Betaling for det Tilgodehavende, som hans afdøde Fader³, der var Sognepræst i Hemsø Sogn, havde staaende hos Bønderne i Sognet, maa indføre disse Egedeler i hvilken Købstad her i Riget,

¹ Anne Verneredatter Parsberg. ² Jamshög, Villande H. ³ Lavrids Jensen.

han finder mest belejlig, og toldfrit sælge dem der til Bedste for sine Studeringer. Sk. R. 2, 114 b.

18. Sept. (Åntverskov). Miss. til Laurits Brockenhuus og Bispen i Fyens Stift om at lade M. Frants N., Skolemester i Slagelse, prædike i Nyborg Kirke og, hvis han er duelig og Sognefolket behagelig, hjælpe ham til at faa Kaldet, da Sognepræsten er død. Udt. i F. og Sm. T. 2, 265.

20. Sept. (—). Miss. til Borgemestre og Raad i Kerteminde om at modtage 7 Bøsseskytter og Baadsmænd i Borgeleje i deres By [isvrigt ligelydende med Brev af 18. Sept. 1591]. Orig. (underskr. af Breide Rantzau og Arrild Hvitfeldt) i Landsark. i Odense.

21. Sept. (—). Miss. fra Regeringsraadet til Christoffer Valkendorf. Raadet har faaet Skrivelse fra Hertuginde af Slesvig Holsten om, at hun sidste Mandag, den 18. Sept., vilde begynde sin Rejse fra Sverrig, og har i den Anledning skrevet til de adelige, der skulle modtage Hertuginde paa Grænsen og ledsage hende til Helsingborg, at de skulle holde deres Heste og Folk rede og med det allerførste begive sig enten til Helsingborg eller Engelholm med dem, for at de paa Christoffer Valkendorfs nærmere Tilsigelse kunne følge med ham til Grænsen. Hertuginde, der ikke saa hurtigt har kunnet sende Regeringsraadet Natseddel, har lovet at sende den med det allerførste. Christoffer Valkendorf skal derfor, saasnart der kommer yderligere Bud fra Hertuginde til Byen, modtage Brevet af Buddet, opbryde det og deraf forfare Lejligheden, hvorefter han skal lade Natseddelen afskrive og uden al Forsømmelse sende Regeringsraadet den, for at det ogsaa kan vide at rette sig derefter og paa den udvalgte Konges Vegne lade forordne, hvad der behøves paa alle Steder. Christoffer Valkendorf skal ogsaa sende de Adelsmænd, der ere i Følget med ham, Besked, saa de kunne vide at rette sig derefter og begive sig paa Rejsen til Grænsen med ham. — Postscriptum: Da Nat- og Førseddelen fra Hertuginde endnu ikke er kommen, skal Christoffer Valkendorf, naar den bliver sendt ham, tilstille enhver af Kongens Lensmænd paa Vejen en Kopi deraf, saa de i Tide kunne skaffe Løsemønter og andet nødvendigt. Sk. T. 2, 188 b.

— Miss. til Peder Brahe, Jørgen Brahe, Hans Speigel, Anders Thott, Gabriel Sparre og Holger Ulfstand om at holde sig rede til at møde med det første med deres Folk og Heste

enten i Helsingborg eller Engelholm for siden, naar de faa nærmere Besked fra Christoffer Valkendorf, at følge med ham til Grænsen, modtage Hertuginde Christina og ledsage hende til Helsingborg. Sk. T. 2, 190.

21. Sept. (Antverskov). Miss. til nogle af Lensmændene i Skaane. Da Hertuginde Christina nu er paa Rejsen fra Sverrig her igennem Riget og det kan formodes, at hun vil have Natteleje i Købstaden N (paa Slottet N), skulle de have alt i Forraad, saa Hertuginde kan blive trakteret og udkvitteret paa bedste Maade, og indskrive Udgiften dertil i deres Regnskab. Sk. T. 2, 191.

— Miss. til Jørgen Brahe. Disse Brevvisere, Las Andersen og Berete Thoria i Ramø i Halland, have berettet, at deres Gaard er helt afbrændt ved Vaadeild, og begæret Eftergivelse af deres Landgilde i Betragtning af deres fattige Vilkaar. Jørgen Brahe skal undersøge Sagen og, hvis deres Beretning er sand, fritage dem for 1 Aars Landgilde. Sk. T. 2, 190 b. K.

— Miss. til Axel Brahe om at bestille 3 Par strikkede »Strøflinger« til Kongen, betale dem og med det allerførste sende dem til Kongen. Udt. i F. og Sm. T. 2, 265.

22. Sept. (—). Miss. til Fru Kirsten Lindenov, Sten Bildes Enke. Da Kongen har givet Jacob Krabbe til Rydtseholm 8 Egetræer til nogen Bygning, han har for, befales det hende at udvise ham 8 dertil tjenlige Egetræer, de 4 i Mørkeskoven og de 4 i Fosbieskov, i Herritsvad Klosters Len og lade hans Fuldmægtige faa dem, naar han sender Bud efter dem. Sk. T. 2, 191. K.

— Miss. til M. Jacob Madtsen, Superintendent i Fyens Stift. Hr. Oluf Andersen, Sognepræst til Allersløf¹, har klaget over, at han ikke kan ernære sig af sit Sogn, der er meget ringe, og anmodet om at blive hjulpet til et bedre Kald. M. Jacob skal undersøge Hr. Olufs Lejlighed og, hvis han kan være dygtig til et bedre Kald, hjælpe ham til et saadant, forsaavidt det er muligt og kan ske uden Forargelse, dog skal alt gaa efter Ordinansen. Orig. (underskr. af Breide Rantzau og Arrild Hvittfeldt) i Landsark. i Odense.

23. Sept. (—). Miss. til Christoffer Valkendorf. Da Oluf Rosensparre, Embedsmand paa Landskrone Slot, der tidligere har faaet Ordre til at møde med sine Heste og Folk i Helsingborg

¹ N. Alslev, Falster.

eller Engelholm og siden følge Christoffer Valkendorf til Grænsen for at modtage og ledsage Hertuginde Christina af Slesvig Holsten, er bleven noget heftig syg, har Kongen skrevet til Holger Ulfstand til Skabersøe om at møde i Stedet. Sk. T. 2, 191 b.

23. Sept. (Amtverskov). Miss. fra Breide Rantzau og Arrildt Hvitfeldt til Kansler Nils Kaas, Peder Munk og Jørgen Rosenkrantz. Der sendes dem hermed en Kopi af Hertug Johan af Slesvig Holstens Skrivelse til Kongen og en kort Ekstrakt af den Ægteskabstraktat, som Hertugen beraaber sig paa; da der ikke uden Regeringsraadernes Vidende og Betænkning kunde gives Svar herpaa, have de nøjedes med at give det Bud, der overbragte Skrivelsen, en Seddel om, at Skrivelsen var bleven overleveret og med det første skulde blive besvaret, og de bede derfor Regeringsraaderne meddele dem, om Svaret skal opsættes, indtil Regeringsraaderne alle komme til Hove, eller hvad Besked de i modsat Fald skulde tilskrive Hertugen. For 3 Dage siden, den 20. Sept., er der her til Byen kommet et Sendebud fra Hr. Frederich, Kurfyrste og Pfaltzgrave ved Rhinen, ved Navn Hendrik Sverin, som har været i Sverrig til Hertug Carl af Sverrigs og den Frøken af Holstens Bryllup, men ikke kom her igennem Riget paa Rejsen til Sverrig. Sendebuddet har igaar haft Avdiens hos Prinsen, men da hans Hverv omfattede flere Punkter, har han maattet indgive det skriftligt; Kopi heraf sendes dem, og der er kun givet ham den Besked og et Missive til Kurfyrsten, at da de andre gode Herrer ikke vare til Stede hos Prinsen, kunde der ikke nu gives ham nogen endelig Besked, men saasnart Regeringsraaderne kom sammen, skulde Kurfyrsten faa enten skriftlig eller mundtlig Besked. I Gaar er ankommen en af Landgrev Mouritz af Hessens Tjenere med Brev til Prinsen om, at Landgrevens Fader, Landgrev Vilhelm af Hessen, er død den 25. Aug., dog meldes heri ikke noget om, naar Liget skal begraves; Tjeneren er herfra rejst til Falster til Dronningen. For kort Tid siden er der kommen bestemt Tidende til Sundet om, at Korweden den 14. Sept. har overgivet sig til Grev Mouritz. Andre Tidender ere ikke komne, men saasnart der kommer nogle, skulde de blive meddelte. — Postscriptum: Da den tyske Prædikant i Helsinger i disse Dage er død, anmode de om at faa Besked om, hvad de skulde gøre, hvis der anholdes om en anden i hans Sted; M. Christoffer Knob har solliciteret for sine Børns Tugtimester, men de have taget det i Beraad

indtil Regeringsraadernes Tilbagekomst, da Kongen sætter hvem han vil i det Embede. J. T. 4, 325.

26. Sept. (Antvorskov). Miss. til Tolderen i Korsør om at betale Jacob Andersen for 2 Læster Rostockerøl, som ere modtagne af ham til Kongens Behov paa Andvorskouf. Udt. i Sj. T. 18, 194.

27. Sept. (—). Aab. Brev om, at Kongen i Anledning af, at Hertuginde Christina af Slesvig og Holsten med hendes Børn og Følge paa Tilbagerejsen fra Sverrig til Fyrstendømmet ville rejse gennem Danmark, har besluttet at ville lade Hertuginde med Børn og Følge udkvittere af Losementerne i de Købstæder, hvori de logere paa Rejsen, og derfor har sendt Gregers Hiøger, Renteskriver, ud for i alle Losementer i Købstæderne at tage nøjagtige Beviser af Værterne og Borgerne for, hvad Hertuginde med Børn og Følge fortære hos dem. De befales de Borgmestre, Raadmænd og Borgere i Købstæderne, hos hvem Hertuginde med Børn og Følge fortære noget, at give Gregers Hiøger nøjagtige Beviser derfor, saa Kongen derefter kan lade give enhver sin tilbørlige Betaling. Sj. R. 13, 297.

— Miss. til Hack Ulfstand. Da Hertuginde Christina af Slesvig Holsten, der sidste Mandag, den 18. Sept., vilde tiltræde Tilbagerejsen fra Sverrig, uden Tvivl vil haste meget med Rejsen paa Grund af den bedrøvelige Tidende om Landgrev Vilhelm af Hessens Død, der vil møde hende undervejs, og Kongen gerne saa, at Hack Ulfstand var til Stede hos ham, naar Hertuginde kommer hid, anmodes han om at begive sig hid straks efter St. Mikkel's Dag, naar Takseringen i Skaane er holdt. Sk. T. 2, 192.

— Miss. til Oluf Rosensparre, der var tilsagt til sammen med nogle andre Adelsmænd at modtage og ledsage Hertuginde Christina, men er bleven ramt af Sygdom, om at lade sine Heste og Folk møde, naar Christoffer Valkendorf tilsiger ham, selv om han selv formedelst Sygdom ikke kan følge med. Sk. T. 2, 193.

28. Sept. (—). Miss. til Laurits Brockenhuus paa Nyborg, Axel Brahe paa Odensegaard, Hans Johansen paa Hindsgafvel og Caspar Markdaner paa Koldinghus. Da Hertuginde Christina af Slesvig Holsten skal være rejst fra Sverrig her ind i Riget og ventes til Grænsen den 3. Okt. og til Andvorskouf den 10. Okt. hvorefter hun straks vil begive sig over til Fyen, skulle de sørge

for at have godt Forraad paa alt, udkvitte hendes Følge i Lose-menterne og skaffe fri Vogne, naar Hertuginde rejser derfra. Udt. i F. og Sm. T. 2, 266.

28. Sept. (Antverskov). Miss. til Steen Maltessen om, at Kongen, der ikke selv kan møde ved hans Bryllup, har tilforordnet Axel Gyldenstjerne til at møde i sit Sted og overbringe Kongens Gave. Sj. T. 18, 195.

— Miss. til Rentemester Envold Kruse. Da Steen Maltessen, Embedsmand paa Kroneborg, har indbudt Kongen til sit Bryllup, der skal staa paa Vidschellie i Skaane den 8. Okt., er Kongen til Sinds at forordne Axel Gyldenstjerne til Lyngby, Statholder i Norge, til at repræsentere ham ved Brylluppet og overbringe Kongens Gave. Envold Kruse skal paa Kongens Vegne udtage et forgyldt Stob, der i Krammen er saa godt som 80 Dlr., og ufortøvet sende det og vedlagte Brev til Axel Gyldenstjerne med en paalidelig Person af Skytterne paa Slottet eller et andet sikkert Bud, saa det sikkert kan være hos ham inden ovennævnte Tid. Han skal betale Stobet og føre det til Udgift i Regnskabet. Han skal med det allerførste lade lave 5 af Kongens Kontrafejer af Guld, men uden Ædelstene, straks sende Kongen et af dem og siden ogsaa de andre 4, saa Kongen kan have dem at bruge ved forefaldende Lejlighed. Sj. T. 18, 194 b.

— Miss. til samme om enten at betale Arrildt Hvitfeldt til Odersberg, Rigens Kansler, 62 rinske Gylden for en Kæde, Kongen har faaet af ham, eller lade lave en Kæde deraf og siden tilstille Arrildt Hvitfeldt den. Udt. i Sj. T. 18, 195.

29. Sept. (—). Miss. til Christian Friis om at betale, hvad Kurfyrsten af Pfaltz's og Landgrev Moritz af Hessens Gesandter have fortæret i Slagelse, og føre det til Udgift i sit Regnskab. Udt. i Sj. T. 18, 195.

— Miss. til Tolderne i Helsingør. Da Christian Friis, Embedsmand paa Andvorskouf, har berettet, at han i den Tid, Kongen har haft sin Hoflejr her paa Slottet, har blottet sig aldeles for Penge, og da Kongen formedelst den store Sygdom, der ellers grasserer alle Vegne her i Landet, endnu vil blive her i nogen Tid, skulle de forstrække ham med 1000 Dlr. i Dalere eller Markstykker mod Bevis for, at han med det allerførste skal betale dem tilbage. Sj. T. 18, 195 b.

2. Okt. (—). Miss. til Hendrik Lykke, der forfølger en af

Kronens Tjenere, Hans Laur, paa Træggevelde Gods i Borsø Herred for hans Fødested og vil have ham ind paa Vordingborg Gods, om at lade ham være utiltalt, da Godset begge Steder tilhører Kronen og der, hvor en afdeles, jo dog skal en anden i Stedet eller Godset staa øde. Sj. T. 18, 195 b.

2. Okt. (Antvorskov). Miss. til Envold Kruse, der ikke kan faa den forgyldte Kredens til 80 Dlr., som han har faaet Ordre til at sende Axel Gyldenstjerne til Steen Maltessens Bryllup, til Købs i København, om i Stedet at tage en Kredens paa 130 Lød af de paa Slottet forvarede Kredenser og sende Axel Gyldenstjerne den. Udt. i Sj. T. 18, 196.

— Miss. fra Arrild Hvithøldt til Regeringsraadet. Der er kommen forskellige Breve, baade Kreditiver og Instruksier, saavel fra Domkapitlet i Strasborg som fra Byen selv, hvilke Breve deres Gesandt Johan Vogesser har ført til Hertug Uldrich af Meklenborg, fra hvem de ere sendte hid, da ovennævnte Gesandt formedelst anden mærkelig indfaldende Lejlighed ikke selv har fulden sin Rejse herind. Der sendes Raadet Udskrift af Brevene, for at det selv kan betænke, hvad Besked det vil give derpaa. Det forekommer Arrild Hvithøldt, at det særlig gaar ud paa, at de under det Krigsvæsen, som er forhaanden der, ville begære Raad og Daad saavel som Bistand mod Lotringen af Kongen. Hertug Uldrich har begæret, at den Besked, man vil give enten til Domkapitlet eller til Byen Strasborg, maa blive sendt til Kurfyrsten af Brandenburg. Fru Christina til Slesvig Holsten ventes her til Slottet den 10. i denne Maaned, og samtidig vil Dronningen være her til Stede. Breide Rantzau er rejst hjem for nogle Dage, men ventes med det allerførste hid igen. Sj. T. 18, 196.

— Miss. til Christian Friis. Da Jagthuset i Roasted med Tiden forfalder meget og, hvis der ikke i Tide raades Bod herpaa, senere ikke vil kunne istandsættes med den dobbelte Bekostning, skal han med det allerførste lade Jagthuset sætte godt i Stand og indskrive Udgiften derved i sit Regnskab. Udt. i Sj. T. 18, 196 b.

6. Okt. (—). Miss. til Borgemestre og Raad i Kerteminde om at modtage 5 Bøsseskytter og Baadsmænd i Borgeleje [iøvrigt ligelydende med Brev af 18. Sept. 1591]. Orig. (underskr. af Breide Rantzau) i Landsark. i Odense.

7. Okt. (—). Miss. til Envold Kruse om paa Kongens Vegne at betale Hans Tysk, Slotsfoged paa Københavns Slot, 60

Dlr. for 3 Kudsheste, som Kongen har købt af ham. Udt. i Sj. T. 18, 197.

8. Okt. (Antvorskov). Miss. til Arrild Hvitfeldt. Kongens Moder har tilskrevet Kongen, at hun i Morgen agter at rejse fra Nykøbing Slot hid til Antvorskov, og derhos anmodet om, at der maa blive forordnet hende Natteleje paa Herlofsholm. da det er berettet hende, at der er Dødelighed i Næstved. Da Kongen aldeles ikke ved, om Sygdommen er saa stor i Næstved, og hans Moder nævner Herlofsholm, anmodes Arrild Hvitfeldt om at tillade, at Kongens Moder faar Natteleje der; Kongen ved heller ikke noget andet Sted, hvor hun uden Fare og belejliger kan have sit Natteleje. Kongen har sendt sin Hofsinde Framholt Berg til Herlofsholm for at gøre i Stand til Dronningens Ankomst og fra Næstved skaffe alt hvad der behøves til Dronningens Underhold og kan skaffes derfra af Hensyn til Sygdommen. Kongen vil drage Omsorg for, at hvad der bliver brugt af Skolens skal blive betalt. Sj. T. 18, 197.

— Miss. til Anders Nielsen, Borgemester i Næstved, om at skaffe Fromholt Berg det Vin, Tyskøl og andet, som behøves til Dronningens Underhold paa Herlofsholm, og føre det til Udgift i sit Regnskab. Udt. i Sj. T. 18, 197 b.

9. Okt. (—). Kvittans til Rentemester Ennevold Kruse paa 5 Kontrafajer af Kongen af Guld, men uden Ædelstene, som han nu har leveret Kongen selv. Orig. (underskr. af Breide Rantzau og Arrild Hvitfeldt) i Bil. t. Rentemesterregnsk. Udt. i Sj. R. 13, 297 b.

— Miss. til Christian Friis. Da Kongens Sekretær Hans Andersen i Gaar er død, skal Christian Friis saa snart som muligt lade hans Lig begrave i Slagelse Kirke og paa Kongens Bekostning give ham en til hans Stand og Herkomst passende Begravelse. Da Kansler Niels Kaas's Tjener for nogen Tid siden ogsaa er død i Slagelse, skal han ligeledes paa Kongens Vegne betale, hvad hans Begravelse har kostet. Sj. T. 18, 197 b.

— Miss. til Knudt Grubbe. Hoslagt sendes ham en Supplikats, hvori denne Brevviserske, Citse Mats Holgersens i Gunde-giede i Rodby Sogn i Øster Herred i Blekinge, paa sin Husbondes Vegne klager over, at Knudt Grubbes Tjener og Niels Lauritsen Murer i Løssen, Saghører i Øster Herred, i forskellige Maader have forurettet ham. Han skal straks undersøge Sagen, sørge for, at der vederfares hende, hvad Lov og Ret er,

saa Kongen kan blive fri for videre Overløb, og med det allerførste erklære sig til Kongen om Sagen, saa denne derefter kan give hende Besked, hvis hun yderligere henvender sig til ham. Sk. T. 2, 193 b. K.

9. Okt. (Antverskov). Miss. til Knud Grubbe. Af hoslagte Supplikats vil han se, at denne Brevviser, Oluf Holgersen i Stellemark¹ i Blekinge, nu ligesom tidligere har klaget højlig over at være bleven forurettet baade af hans Tjenere og af Saghereren i Øster Herred. Han skal undersøge Sagen, sørge for, at der ikke vederfares Oluf Holgersen andet, end hvad Lov og Ret er, og med det første erklære sig til Kongen angaaende Klagerne, for at Kongen derefter kan give tilbørlig Besked, hvis Oluf Holgersen yderligere henvender sig til ham. Sk. T. 2, 194. K.

— Miss. til Niels Friis til Hesselager. Da nogle af de Raader og gode Mænd, som Kongen har givet Ordre til at modtage Hertuginde Christina af Slesvig og Holsten i Nyborg og siden ledsage hende til Koldinghus, ere saa behæftede med Sygdom og Skrøbelighed, at de ikke kunne møde, befales det ham at indrette sig paa at kunne møde med sin Kudsvojn i Nyborg den N. Okt. for at ledsage Hertuginde derfra til Koldinghus. F. og Sm. T. 2, 279.

10. Okt. (—). Miss. til Knud Brahe. Da Fru Marine Jul, Christoffer Pallissens Enke, hvem Kong Frederik II for mange Aar siden² har givet Livsbrev paa noget Gods i Nørrejylland, som var tilmageskiftet ham af Jacob Ulfeldt til Ulfeldtsholm, er død omkring den 5. eller 6. Sept. og Godset efter den hende givne Forskrivning derefter straks er hjemfaldet til Kronen, befales det ham straks at lægge dette Gods, nemlig 3 Gaarde i Vrendis³ i Rols Sogn i Mols Herred, 1 Gaard, kaldet [Rolsø]⁴, med en lille Toft, Gaarden Balsbol⁵, 1 Gaard i Grønfeldt, 1 Gaard i Egmark, 2 Gaarde i Bierstrup og 1 Gaard i Steinum, ind under Aarhusgaard, oppebære Indtægten deraf fra Fru Marines Dødsdag og lade Godset indskrive i Jordebogen blandt det tilmageskiftede Gods. J. T. 4, 326 b.

11. Okt. (—). Miss. til Envold Kruse om at betale Geert Harlem. Kontrafejer, for 2 Kontrafejer af Kongen i stor Form, 30 Dlr. for hvert. Udt. i Sj. T. 18, 198.

¹ Stålemara.

² 22. Nov. 1576.

³ Vrindern.

⁴ J. T. har ved en Fajlskrift: Stels.

⁵ Baaballe.

12. Okt. (Antvorskov). Miss. til Laurits Brockenbus om at have alting i godt Forraad, naar Hertuginde Christina af Slesvig og Holsten, der kommer til Antvorskouf 16. eller 17. Okt., rejser derfra over til Fyen. Udt. i F. og Sm. T. 2, 266.

13. Okt. (—). Stadfæstelsesbrev paa Livstid for Mickel Vognsen i Stenumgaard paa Kronens Part af Korn-tienden af Rosta¹ Sogn i Uldborg Herred, som Simen Olufsen i Hollum, Herredsfoged i Uldborg Herred, har opladt til ham, og hvoraf der aarlig skal svares 6 Ørt. Rug og 5 Ørt. Byg til Kronen. Udt. i Tb., S. 54 b.

14. Okt. (—). Miss. til Tolderen i Kolding. Da Kongens Undersaatter i Kolding have anmodet om at faa den Fortæring betalt, som Hertuginde af Slesvig Holsten og hendes Følge have fortæret hos dem, da hun drog her igennem Riget paa Rejsen til Sverrig, og ligesaa det, som maatte blive fortæret hos dem paa hendes Tilbagerejse til Fyrstendømmet, befales det ham at undersøge, hvor meget der er fortæret hos dem, lade det betale af Tolden og indskrive i Regnskabet, men paaase, at det gaar rigtigt til med Fortæringen og Regningerne. J. T. 4, 327 b.

17. Okt. (—). Stadfæstelsesbrev paa Livstid for Manderup Parsberg paa Kirkens Part af Korntienden af Skiød Sogn, som Anders Bund i Lille Torup har opladt til ham, og hvoraf der aarlig skal svares 7 Ørt. Rug og 7 Ørt. Byg til Kirken. Udt. i Tb., S. 54 b.

— Miss. til Mandrup Parsberg. Paa Kongens tidligere Ordre² til ham om at beskikke to Dyrevogtere i Skanderborg Len, den ene i Rye Birk, som skal være ridende, den anden, som skal være gaaende, i Hielsløf Herred, og fastsætte Løn og Underholdning for dem, har han indberettet, at han har fastsat Løn og Underholdning for dem saa lavt, som han mener, at de kunne komme ud af det med, saaledes at den ridende aarlig skal have 20 Dlr. til Løn og Klædning, 10 Dlr. til Hø og Strøelse til en Hest, 2 Pd. Rug og Mel, 3 Pd. Byg og Malt, 30 Tdr. Havre, 1 Fjerd. Smør, 12 Sider Flæsk, 1 levende Okse, 10 Lam, 1 Td. saltet Sild og $\frac{1}{2}$ Td. Lønborgsalt, den gaaende aarlig 10 Dlr. til Løn og Klædning, 1 Pd. Mel, 2 Pd. Malt, 16 Skpr. Humle, 4 Skpr. Gryn, 1 Fjerd. Smør, 10 Sider Flæsk, 6 Faarekroppe, 1 Td. saltet Sild, 1 Skp. Lønborg-

¹ Raasted. ² 1. Sept. 1592.

salt og 1 Skp. Baisalt. Kongen bifalder dette og befaler ham at beskikke to Karle, som han anser for duelige til Bestillingen, levere dem deres Løn og Underhold i rette Tid, indskrive det i Regnskabet og paase, at de passe deres Bestilling flittigt, da de ellers skulle tiltales, straffes og igen afskediges. J. T. 4, 327 b.

18. Okt. (Aniversker). Miss. til Lauge Beck, Peter Retz, Knud Rud og Christian Machabæus om at være til Stede hos Kongen med deres Hustruer og disses Jomfruer paa Lørdag [21. Okt.] og blive her nogle Dage, da Kongen paa Søndag vil gøre sin Berider Lutickes Bryllup her paa Slottet og ved den Lejlighed gerne vil have nogle af Adelen hos sig. Sj. T. 18, 198.

— Miss. til Borgemestre og Raad i Stubbekøbing om at skaffe Kongens Tømmermænd det Tømmer, de behøve til Bygning af et af Kongens Skibe, Hanen, der formedelst Storm er indkommen i Grønsund. Udt. i F. og Sm. T. 2, 280.

19. Okt. (—). Miss. til Hermand Jul om at anvise Kongens Hjulmager Jørgen, der er sendt til Draxholm Len for at hugge noget Vogn- og Hjultømmer, de Steder i Lenet, hvor han bedst kan faa saadant Tømmer, hjælpe ham med at faa det fældet og kløvet, siden lade det føre til Sundby Færge, hvorfra det bedst kan føres til de Steder, Kongen befaler, optegne Tømmeret stykkevis og sende Kongens Staldmester Eustatius von Thymen en klar Fortegnelse derover, som han kan rette sig efter. Sj. T. 18, 198 b.

21. Okt. (—). Miss. til Christian Friis om straks at lade Phocas Saphoroschi, Kongens Sølvmester, der nu er død, begrave i Slagelse Kirke og paa Kongens Bekostning give ham en efter hans Stand og Lejlighed ærlig Begravelse. Ligeledes skal han betale, hvad der efter indlagte Seddel er medgaaet til Begravelsen af en af Kongens Stalddrenge, der ogsaa er død. Sj. T. 18, 198 b.

22. Okt. (—). Stadtfæstelsesbrev paa Livstid for Chresten Høg til Todbøl paa Kronens Part af Korntienden af S[n]eested Sogn, hvoraf der aarlig skal svares 16 Pd. Byg, 2 Tdr. Rug og 10 Tdr. Havre til Kronen. Udt. i Tb., S. 54 b.

— Stadtfæstelsesbrev paa Livstid for Lauge Urne til Siellebiørg paa Kirkens Part af Korntienden af Rønkeby Sogn, hvoraf der aarlig skal svares 8 Ørt. Rug, 12 Ørt. Byg og 3 Ørt. Havre til Kirken. Udt. i Tb., S. 145 b.

23. Okt. (—). Miss. til Tolderne i Helsingør om at give

Hans Heyll fra Augsburg, der har tilbudt Kongen sin Tjeneste som Fægter, en Maanedes Kostpenge, ligesom Kongens Drabanter pleje at faa. Udt. i Sj. T. 18, 199.

28. Okt. (Antvorskov). Miss. til menige Bønder i Løfve Herred. Da Kongen med det allerførste vil rejse herfra til Frederiksborg med hele sit Fadebur, befales det strengelig alle og enhver at møde her med Heste og Vogne efter nærmere Tilsigelse af Christian Friis for den næste Dag at hjælpe til med at flytte Kongens Fadebur herfra til Ringsted Kloster. De, der ikke møde, ville blive tiltalte og straffede for Ulydighed. Sj. T. 18, 199 b.

30. Okt. (—). Miss. til Christian Friis. Da Kongens Skib Michael, der Sommeren over har ligget i Bæltet og nu skal føre Hertuginde Christina af Slesvig Holsten over, mangler Fetalje, skal han sørge for, at der straks bliver leveret Hovedmanden paa Skibet saa megen Fetalje, som behøves til Skibets Folk i en 14 Dages Tid. Endvidere skal han skaffe Knud Rud, Embedsmand paa Korsør Slot, de ferske Fisk og andet, som han behøver, medens Hertuginde ligger paa Korsør Slot, og føre alt til Udgift i sit Regnskab. Sj. T. 18, 199 b.

6. Nov. (Frederiksborg). Miss. til nedennævnte Lensmænd om straks at sende den Havre, som de tidligere have faaet Skrivelse om, til København, saa den kan være der inden Vinter (i Brevet til Steen Brahe: han skal sende de 1500 Tdr. Havre over Land med det allerilgste; i Brevene til Lensmændene i Jylland, Fyen og Skaane tilføjedes: De skulle selv fragte Skibe til Havren). — Steen Brahe [Kallundborg] og Manderup Parsberg [Skanderborg] hver 1500 Tdr. Havre; Hack Ulfstand [Malmøhus]. Chresten Skeel [Aakær] og Knud Brahe [Aarhusgaard] hver 500 Tdr.; Jørgen Brahe [Varberg] 400 Tdr. og Laurits Brockenhuus [Nyborg] 300 Tdr. Udt. i Sj. T. 18, 200.

— Miss. til Rentemester Envold Kruse om at skaffe Jockim von der Lippe 600 smaa Røb til Fiskeriredskabernes Behov. Udt. i Sj. T. 18, 200.

— Miss. til Fru Christine. Sten Bildes. Kongen sender nu 3 af sine Fiskere til Klosteret [Herrisvad] for deromkring at fiske nogle Laksforeller til hans eget Behov. Hun skal sætte nogle af Tjenerne til at hjælpe dem med Fiskeriet, skaffe dem Vogne og hvad andet de behøve samt nødtørftig Underhold med Mad og Øl, saalænge de blive der. Sk. T. 2, 194. K.

6. Nov. (Frederiksborg). Miss. til Borgemestre, Raad og Byfoged i Aalborg om at hjælpe Albert Chrestensen, Raadmand i København, til at faa sin Betaling hos M. Morten Jørgensen for det, som denne har fortæret hos ham i København og i andre Maader er bleven ham skyldig. Udt. i J. T. 4, 328 b.

8. Nov. (—). Miss. til Christofver Parsberg. Kongen sender ham nogle af sine Rustvognsheste, der indtil videre skulle blive staaende paa Roskildegård, og befaler ham at skaffe hvad Havre, Hø, Strøelse og andet, der behøves til Hestene, og passe paa, at de ikke komme til at lide Mangel paa Foder. Sj. T. 18, 200 b. K.

— Miss. til Borgemestre, Raad og Byfoged i København. Hoslagt sendes dem en Supplikats fra Anne Peder Mortensens i Vandløsse, hvori hun klager over, at hendes Søn for kort Tid siden uskyldig er bleven slaaet ihjel af Portneren i København, men at Sagen er opsat fra den ene Tid til den anden, saa det nu er paa 10. Uge siden Drabet, men alligevel er der ikke gaaet Dom i Sagen. Det befales dem uden videre Opsættelse at lade gaa Dom i Sagen og hjælpe hende til Ret. K.

10. Nov. (Ålbhv.). Aab. Brev, hvorved Kongen forløver Marcus Jørgensen, der i langsommelig Tid til Kongens Tilfredshed har tjent i Tyske Kancelli, men nu formodet Skrøbelighed har begæret sin Afsked, og af Hensyn til hans lange Tjeneste bevilger, at han indtil videre maa oppebære Afgiften af Kronens Korntiende af Udthye Sogn i Sjælland, kvit og frit, foruden de 30 Dlr., han hidtil har haft i Løn. Sj. R. 13, 297 b.

12. Nov. (Frederiksborg¹). Miss. til Lauge Urne, Oluf Rosen sparre og Vilhelm Drøsselberg. Denne Brevviser, Aage Andersen i Høby, har berettet, at han med Urette er bleven sat fra sin Gaard af Jørgen Hansen i Væ, Rigens Kansler Arildt Hvitfeldts Foged, og at en anden, da han havde faaet Fortrøstning af Arildt Hvitfeldt om at maatte beholde Gaarden og har saaet til den, alligevel har fæstet den, saaet i hans Pløjning og Sæd og paa anden Maade gjort ham Fortræd. Paa den anden Side har Jørgen Hansen berettet sin Husbonde, at Aage Andersen efter Recessen er bleven dømt fra sin Gaard, fordi han i nogle Aar ikke har villet svare sin Landgilde i rette Tid. De skulle med det første stævne begge Parterne for sig.

¹ Registranten er Brevet fejlagtigt dateret: Antvorskov.

undersøge Sagen, afsige endelig Dom deri og give Dommen beskrevet under deres Signeter. Sk. T. 2, 194 b. K.

13. Nov. (Frederiksborg). Aab. Brev til Adelen i Sjælland, Laaland og Falster. For nogen Tid siden¹ lod Kongen udgaa aabent Brev til den om, at den skulde møde enten personlig eller, hvis nogen havde lovligt Forfald, ved Fuldmægtige i Roskilde 25. Nov. for den følgende Dag at lade sig taksere for Rustning at holde af Arvegods og Len af Kongens tilforordnede Raader og gode Mænd. Da den grusomme Pestilens, som i lang Tid har graseret her i Landet, endnu ikke er hørt op, men daglig tager Fremgang saavel i Roskilde som paa andre Steder, forskaanes Adelen indtil videre for at møde. Sj. T. 18, 200 b. K.

— Miss. til Christofver Parsberg og Frederik Hobe om at lade ovenstaaende aabne Brev forkynde paa alle Herredsting i Stiftet, tilskrive de adelige i Stiftet og sende enhver af dem Kopi af Kongens Brev. Sj. T. 18, 201.

15. Nov. (Kbhvn.²). Miss. til Gabriel Knudsen, Landsdommer i Fyen. Ebbe Munk, Kongens Hofskænk, har berettet, at han har Tiltale til Knud Bilde Eriksens Tjener, Jens Christensen i Espe, for Afslæt og Afføring, som han har gjort i Hans Pedersen i Espes Eng. Da Sagen har været for paa Salling Herreds Ting, har Herredsfogden imidlertid opsat Sagen, indtil Peder Thott, Embedsmand paa Bergenhus, der siden har faaet Gaarden i Pant, kommer tilbage fra Norge, fordi Peder Thott har faaet Kongens Brev om, at ingen maa trætte paa det Gods, han har i Værge, saalænge han er i Norge og 6 Uger efter hans Hjemkomst, og denne Opsættelse er siden bleven dømt ved Magt af Landsdommeren, saa Ebbe Munk kan ikke komme til nogen Rettens Udføring med sin Forfølgelse mod Bonden. Da Gerningen imidlertid er sket og Forfølgningen begyndt, førend Peder Thott fik Jens Christensens Gaard i Pant, og Kongens Brev billigvis ikke bør fortolkes saaledes, at Jens Christensen ikke maa tiltales for det, som han har forbrudt mod Loven, førend han blev Peder Thotts Tjener, og førend denne erhvervede Kongens Brev, befales det Gabriel Knudsen at tilbagekalde sin Dom, stævne Sagen for sig paany og afsige Dom deri, som billigt og ret kan være. F. og Sm. T. 2, 266.

— Aab. Brev om, at Hendrik Belov, Embedsmand paa Hald,

¹ 15. Juni 1592. ² I Registranten er Brevet fejlagtigt dateret: Antvorskov.

har berettet, at der for nogen Tid siden er kommen en stakkels Kvinde, som havde et Barn paa omtrent 3 Aar hos sig, til Krarup By i Hønborg Herred i Salling; da hun blev meget syg der, have Krarup Bymænd ført hende og Barnet til Byen Hemb i samme Herred, hvor de silde om Aftenen have lagt Kvinden og Barnet ned ved en Mands Gaard, men da ingen har villet tage dem ind i Hus, er Kvinden død samme Nat og Hunde og Svin have bidt Barnet ihjel, sønderrevet det og for største Delen opædt det, ligesom de ogsaa have skamferet Ansigtet paa den døde Kvinde. Da der ikke er blevet lyst for Manddød paa det næste Landsting derefter, er Sagen bleven fortiet og ikke forfulgt i lovlig Tid, hvorfor Hendrik Belov nu har begæret Oprejsning i Sagen. Kongen fornyr Sagen, saa Hendrik Belov maa forfølge den, som om den nylig var sket J. R. 5, 264.

16. Nov. (Åbbv.). Miss. til Arrild Hvitfeldt. Jomfru Berte Bild har berettet, at der en Tid lang har været Trætte mellem hendes Morbroder Niels Arnefeldt til Gundtved og hendes Broder Christofver Bild til Sonnerup om Arv og Skifte efter Niels Arnefeldts Moder¹ og deres Modermoder; de have i Forening forhvervet kgl. Befaling til gode Mænd om enten at bilægge Striden i Mindelighed eller dømme dem imellem, hvilket de gode Mænd ogsaa have villet gøre, men Niels Arnefeldt har ikke villet gaa ind paa Vilkaar, som Berte Bild og hendes Broder uden deres Skade kunde antage. Hun er ved denne viddløftige Forhaling bleven opholdt næsten hele Sommeren, og hendes Broder, der er hendes rette Værge, besværer sig ved længere at forestaa hendes Værgemaal, da Niels Arnefeldt jo lader ham faa lige saa ringe Ret som hende. Hun har derfor anmodet Kongen om at beskikke en god Mand til Værge for hende, der kan hjælpe hende til Ret baade overfor Niels Arnefeldt og Broderen. Kongen befaler ham at overtage Værgemaalet for hende og hjælpe hende til Ret baade overfor Niels Arnefeldt og Broderen, saa hun en Gang for alle maa faa, hvad der arvelig kan tilkomme hende efter hendes Mormoder i Jordegods, Løsøre og andet. Sj. T. 18, 201 b.

— Miss. til Mandrup Parsberg om at lade 4 Bønder i Skanderborg Len, Bertel Nelsen, Søren Jude, Jacob Jensen og Mickel

Ellen Grubbe Sigvardsdatter, g. m. 1. Christoffer Jepsen Ravensberg. 2. Henrik Nielsen Arnefeldt.

Rasmussen, være fri for dette Aars Landgilde, da deres Gaarde ynkeligen ere afbrændte ved Vaadeild, og lade dem faa noget af Skovene til Hjælp til Gaardenes Genopbyggelse. Udt. i J. T. 4, 329.

16. Nov. (Kbhvn.). Miss. til Superintendenten og Kapitlet i Viborg Domkirke. Da Kongen havde erfaret, at der i langsommelig Tid ikke var aflagt eller hørt noget Regnskab for Viborg Hospitals Indkomst og Rente, saa det vel er at formode, at Hospitalet har haft saare ringe Fordel deraf, skrev han for nogen Tid siden til dem om at undersøge Sagen og forhøre Regnskabet, saa man kunde faa at vide, hvad Forraad eller Tilgodehavende der var ved Hospitalet, men erfarer nu, at denne Ordre endnu ikke er bleven efterkommet. For at alt kan komme til at gaa rigtigt til og for at man én Gang for alle kan vide, hvad Tilgodehavende Hospitalet har, og hvorledes dets Indkomst til Dato er anvendt til Hospitalets Bedste, har Kongen givet Hendrik Belov, Embedsmand paa Hald, Ordre til i Forening med dem og Borgemestre og Raad i Viborg eller saa mange af dem, som Fundatsen tilholder at forhøre Regnskabet, straks at kalde Hospitalsforstanderne eller, hvis nogle af dem ere døde, deres Arvinger for sig og befale dem at gøre klart Regnskab for Hospitalets Indkomst fra den Dag, da der sidst blev aflagt Regnskab, indtil nu, saa man deraf kan se, at Hospitalets Indkomst er kommen Hospitalet alene til Bedste, hvorefter de og Hendrik Belov skulle give Hospitalsforstanderne tilbørlig Kvittans. J. T. 4, 328 b.

— Miss. til Hendrik Belov om det samme. Der tilføjes, at hvis Hospitalet har noget Tilgodehavende, skal det indkræves og anvendes til Hospitalets Nytte. J. T. 4, 329.

— Aab. Brev om, at Hendrik Belov indtil videre selv maa oppebære alt Stiftets Korn i Haldt Len til en Pris af 1 Dlr. for hver Td. haardt Korn, Rug eller Byg, og $\frac{1}{2}$ Dlr. for hver Td. Havre. J. R. 5, 264 b.

— Miss. til Hendrik Belov om det samme med Ordre til at lade det indføre saaledes i Regnskabet. Udt. i J. T. 4, 329 b.

17. Nov. (—). Forleningsbrev for Elline Ollufsdatter, Enke efter den fornylig afdøde Phocas Saufraski, paa Bryde Mølle og 2 Gaarde i Søllerød, som Phocas Saufraski for nogen Tid siden fik i Forlening, uden Afgift. Sj. R. 13, 298.

— Miss. til Envold Kruse om at levere Hack Ulfstand,

Hofmester, 200 Dlr., som Kongen forærede Jomfru Ursule N. Udt. i Sj. T. 18, 203.

17. Nov. (Nbhva.). Miss. til Christofver Parsberg. Christofver Nielsen, Forstander for Duebrødre Hospital i Roskilde, har berettet, at før Kongens Fader lod bygge paa Bidstrup og lod ødelægge Bidstrup By med nogle Torper, der søgte til Spidalsbierge Kirke, fik Kirken Tiende af Bønderne, men siden Kongen selv bruger Aflen til Bidstrup, faar Kirken aldeles intet, medens Sognepræsten til Kirken og Dr. Niels Hemmingsen, der er forlenet med Kronens Tiende af Sognet, hver faar 3 Pd. Korn aarlig af Roskildegaard i Stedet for Tienden. Da Christofver Nielsen har begæret, at Kirken ogsaa maa faa sin tilbørlige Tiende, skal Christofver Parsberg indtil videre aarlig levere Kirkeværgerne for Spidalsbierge Kirke 3 Pd. Korn af Roskildegaard. Sj. T. 18, 202 b.

— Miss. til samme. Christofver Nielsen, Forstander for Duebrødre Hospital i Roskilde, har berettet, at Anders Lauritsen, Byfoged i Roskilde, har indtaget en udenfor Duebrødre Hospital liggende Enghave, der altid skal have ligget under et Overdrev, kaldet den lille Hede, som baade de fattige i Duebrødre og deres Tjenere paa Spidalsbierg have Paalsb og Fædrift paa; da Enghaven ligger udenfor Duebrødre Vangegærde, mener han, at den er af Duebrødre Fortaa. Christofver Nielsen har søgt blandt Duebrødre Breve, men ingen Besked kunnet finde om, hvor det rette Skel er mellem Duebrødre Fang og Spidalsbierg Fang paa den ene og Roskilde By paa den anden Side, dog skal der løbe en rindende Bæk mellem Duebrødre og Spidalsbierg paa den ene og Roskilde By paa den anden Side. Da han har begæret at maatte faa de Breve angaaende Duebrødre, som maatte findes paa Roskildegaard, befales det Christofver Parsberg, hvis der findes saadanne blandt Stiftets Breve, at levere Christofver Nielsen dem mod nøjagtigt Bevis for de udleverede Breve, dog skal han passe godt paa, at der ikke udleveres Breve, som kunne komme Kronen til Skade paa dens Gods. Sj. T. 18, 203.

— Forleningsbrev for denne Brevviser, Pouel Jacobsen, paa det efter Michel Lang, Tolder i København, ledige Vikarie i Lunde Domkirke. Naar han ikke længere studerer eller er i Kongens Bestilling, skal han residere ved Domkirken. Sk. R. 2, 115.

— Miss. til Tyge Brahe. Rasmus Pedersen i Gundsø-

magle har klaget over, at han i adskillige Maader tiltales og paa det yderste forfølges af ham, at hans Gaard, som han for nogen Tid siden har fæstet dyrt af Tyge Brahe, forbydes ham, saa han ikke uden stor Fare tør komme derind, og at hans Broder og Tjenestekarl ulovforvundne ere blevne fængslede og endnu holdes i Fængsel af Tyge Brahe. Da han ugerne vil være i saadanne mangfoldige Trætter, men hellere ser det bragt til en rolig Ende, saafremt han maa faa nogen rimelig Erstatning for den dyre Indfæstning og den af ham bekostede Bygning. har han anmodet om et kgl. Beskærmelsesbrev. Det befales Tyge Brahe at betænke Bondens Klendighed og gaa frem paa kristelig, billig og lovlig Vis mod ham, saafremt Kongen ikke skal se sig foranlediget til at give Bonden, som Tyge Brahe kun er forlenet med, sit Beskærmelsesbrev. Kongen er til Sinds at lade udgaa aaben Befaling til Landsdommer Lauge Beck om i Forening med nogle andre dertil forordnede gode Mænd at tage Sagen for sig med det allerførste og dømme dem endeligt imellem i alle de Stridigheder, der ikke tidligere ere paa-dømte af andre. Hvis han paa sin Side vil navngive nogle gode Mænd til at være med i denne Befaling, skal han med det allerførste erklære sig til Regeringsraadet herom og opgive Navnene, dog skal det være Folk, der bo her i Landet og ere upartiske i Sagen. K.¹

17. Nov. (Kbhvn.). Miss. til Manderup Parsberg. Da Kongen har erfaret, at Borgemestre, Raad og nogle af Borgerne i Horsens til stor Skade for de fattige i Aar have indtaget Øen Spiress², som har været den rette Fædrift til Horsens Hospital, skal han undersøge denne Sag og, hvis nogen Ejendom i saa Maade er kommet fra Hospitalet, lade den udlægge til Hospitalet igen, saa Hospitalet og de fattige ikke skulle lide nogen Skade paa deres Indkomst og rette Tilliggende. J. T. 4, 330.³

18. Nov. (—). Forleningsbrev for M. Ifver Stub, Professor pædagogicus i København, paa det Vikarie i Roskilde Domkirke, som er ledigt efter afdøde M. Olluf Tostessen, Kapellan ved Vor Frue Kirke i København. Udt. i Sj. R. 13, 298 b.

— Forleningsbrev for Vallentin Sverin, Rytterprofos, paa Kronens Korntiende af Ballerup Sogn i Smørum's Herred, uden Afgift. Udt. i Sj. R. 13, 298 b.

¹ Tr.: Dok. Mag. 2. R. IV. 268 f., Fria, Tyge Brahe 8. 206 f. ² Spedalsk. ³ Udenfor er skrevet: Hans Ollufsens Skrift.

18. Nov. (Mbhvm.). Miss. til Dr. Peder Vinstrup. Da Kongen har bestemt, at der skal holdes Bededage 5., 6. og 7. Febr., skal han tilskrive alle de andre Superintendenter i Riget herom og forordne en bekvem Tekst til Behandling i disse Dage, saa enhver af Superintendenterne i sit Stift hos Provster og Præster kan forordne, at Bededagene blive holdte med tilbørlig Ære, Reverens og Andagt. Han skal sørge for, at Bededagsteksten bliver fastsat saa snart som muligt, saa den i Tide kan sendes til Norge, for at Bededagene kunne blive holdte der paa de samme Dage. Sj. T. 18, 203 b.

— Miss. til Christoffer Valkendorf. Erhardt Hardeiger og Hans Jacobsen have berettet, at afdøde Arildt Olsen, forhen Admiral og Befalingsmand paa Holmen, har udgivet et Gælds-brev til afdøde Johan Baptist, Herold, paa 58 gl. Dlr. 3 Mk. 10 Sk. danske for noget Tømmer, og at de som Arvinger til Gælds-brevet have tiltalt Niels Lauritsen til Togeløkke for Pengene, da han som gift med afdøde Arildt Olsens Enke¹ maa være forpligtet til at betale dem. Han har dog vægret sig derved, skønt han paa Herredstinget er dømt til at betale Pengene med al Rente og Skadegæld, som er løbet paa, og de have derfor anmodet om at blive hjulpe til Ret. Christoffer Valkendorf skal undersøge Sagen og foreholde Niels Lauritsen, at han skal rette sig selv heri og paa sin Hustrus Vegne betale Pengene. Sk. T. 2, 195 b.

— Miss. til Knud Brahe, der tidligere² har faaet Ordre til at lægge noget Gods, som var mageskiftet til Kronen af Jacob Ulfeldt til Ulfeldtsholm, og som afdøde Fru Marren Jul havde Livsbrev paa, ind under Aarhusgaard, om at lade Jacob Ulfeldt eller hans Fuldmægtige faa al dette Aars Landgilde af Godset, men ellers rette sig efter Kongens tidligere Skrivelse. J. T. 4, 330.

20. Nov. (—). Miss. til nedennævnte Lensmænd. Da de endnu ikke have efterkommet den tidligere Ordre³ om at indsende klare Fortegnelser til Kancelliet over det gejstlige Gods og de Tiender i deres Len, der tilkomme Kronen, befales det dem straks at indsende Fortegnelserne. — Hans Lange for Lundenes Len og Nørre Herred; Johan Rud for Beuling Len; Peder Gyldenstjerne for Vestervig Kloster, Hing og Uldborg Herreder; Chresten Skeel for Aakier Len; Hendrik Belov for Hald Len; Fru Beate Brahe for Gislum Herred; Axel Brahe for Odensegaards Len.

¹ Kirstine Ulfeld g. m. 1. Arild Olsen Green. 2. Niels Lavridsen Rosengædda. ² 10. Okt. 1592. ³ 28. Dec. 1590.

Rudgaard Len og Viissenberg Birk; Peder Munk for Møen; [Christoffer Parsberg for] Alsted Herred under Roskilde; Fru Gørvel Fadersdatter for Froste Herred; Axel Gyldenstjerne for Villandts Herred; Hans Spegel for Gladsaxe Len; Arrild Hvitfeldt for Giers Herred; Knud Grubbe for Lykaa Len; Peder Brahe for Sølvitsborge Len; Falk Gjøe for Bornholm. Sj. T. 18, 204.

20. Nov. (Åbhv.). Miss. til nogle Lensmænd i Sjælland. Da Kongen har erfaret, at der endnu kun er fremkommet saare lidt af det Brød og de Gryn, som de have faaet Ordre til at lade bage og male og sende til København til Udspisningen paa Holmen, befales det dem straks at efterkomme Kongens Befaling, lade det manglende Brød og Gryn male og uforømmelig fremsende det, da det er Kongen og Riget magtpaaliggende. Vise de sig forsømmelige, og nødes Kongen af den Grund til at købe Brød og Gryn, ville de komme til at staa Kongen til Rette. — Steen Maltessen (Kroneborg) 6 Læster Gryn; Detlef Holck (København) 1 $\frac{1}{2}$ Læst Gryn og 20 Læster Brød¹; Christoffer Parsberg (Roskildegård) 2 $\frac{1}{2}$ Læst Gryn og 22 Læster Brød; Hendrik Lykke (Vordingborg) 5 Læster Gryn og 10 Læster Brød; Christian Friis (Andvorskouf) 6 Læster Gryn og 50 Læster Brød. Sj. T. 18, 204 b. K.

— Miss. til Steen Matsen. Da Kongen vil bygge noget paa Fæstningen ved Halmsted og dertil behøver en stor Del Kampesten og andre grove Sten, skal han med det allerførste, medens Frosten og Vinteren staar paa, lade bryde saa mange Kampesten og andre grove Sten, han kan skaffe, enten af Klipperne eller andensteds og lade dem samle paa det Sted ved Byen, hvor de bekvemst kunne tages og anvendes til Bygningen, saa denne kan gaa hurtigere fra Haanden, naar der begyndes paa den. Han maa ingen Forsømmelse vise, da det er Kongen meget magtpaaliggende. Sk. T. 2, 196.

— Stadfæstelsesbrev paa Livstid for Axel Rosenkrantz til Haldkier paa Kronens og Kirkens Parter af Kornstienden af Eydrup Sogn i Aars Herred, hvoraf der aarlig skal svares 3 Pd. Rug og 3 Pd. Byg til Kronen og ligesaa til Kirken. Udt. i Tb., S. 54 b.

21. Nov. (—). Aab. Brev om, at Sagen angaaende Portner i Vesterport i København Jens Mikkelsens Drab af Jens Poufvel-

¹ De 20 Læster Brød ere glemt i Registranten.

sen i Vandtløse, nu straks maa forfølges, skønt den var bleven fortiet og ikke forfulgt i rette Tid. Sj. R. 13, 298 b. (Tr.: KD. II. 474).

21. Nov. (Åbhvn.). Miss. til Jacob Trolle. Da en stor Del af Kronens Gaarde under Frederiksborg Slot staar øde og ubesatte, befales det ham at gøre sig den størst mulige Flid for med det allerførste at faa de øde Gaarde besatte og ramme Kongens Gavn deri, saa Kronen kan faa sin tilbørlige Landgilde og anden Rettighed af disse Gaarde. Sj. T. 18, 205 b.

— Miss. til Rentemester Envoldt Kruse om at betale en, ved Navn Christen Thomessen, 50 Dlr., som Kongen har skænket ham til hans Studeringer. K. Udt. i Sj. T. 18, 205 b.

— Miss. til Lensmændene¹ over hele Riget om, at der skal holdes Bededage 5., 6. og 7. Febr., hvorfor de skulle sørge for, at der ikke holdes Ting, Stævne eller anden verdslig Forsamling paa disse Dage. Sj. T. 18, 205 b. K. (Tr.: Dsk. KL. II. 504).

— Miss. til Landsdommerne Mourits Stygge, Hans Lindenov og Jørgen Friis i Jylland, Lauge Beck i Sjælland, Lauge Urne i Skaane, Gabriel Knudtsen i Fyen, Erik Mogensen paa Laaland og Falster, Gregers Jul paa Langeland, Biørn Knudsen i Sønder- og Nørrehalland og Jens Koefoed paa Bornholm om at lade forkynde paa Landstinget, at der skal holdes Bededage 5., 6. og 7. Febr. Sj. T. 18, 206 og 207.

— Miss. til Christofver Parsberg. Borgemestre og Raad i Køge have paa egne og Borgernes Vegne klaget over, at de besværes over Evne med daglig Ægt og Vognleje, skønt en stor Del af Indbyggerne i Byen i Løbet af kort Tid er død, saa de ikke længere kunne udholde saadan Beeværing. Endvidere have de klaget over, at de Holdsvogne, som Kongen i Christofver Parsbergs afdøde Broders Tid havde bevilget dem til Hjælp, en Tid lang ere forholdte dem. Det befales ham at sørge for, at de to Holdsvogne, der bleve bevilgede² i hans Broders Tid, ogsaa fremdeles møde i Køge, saa Borgerne ikke skulle blive helt ødelagte. Sj. T. 18, 207.

— Miss. fra Regeringsraadet til Gabriel Sparre. Regeringsraadet har modtaget hans Skrivelse om de 2000 Dlr., han skyldte den afdøde Konge, og som Rentemester Envoldt Kruse efter Regeringsraadets Befaling har opsagt ham til Betaling til Hellig

¹ De opregnes alle med deres Len. ² 2, Maj 1591.

3 Kongers Dag 1593, i hvilken Skrivelse han besværer sig over, at han ikke har faaet et halvt Aars Varsel, for at han i den Tid kunde høre sig om efter Penge. Raadet tvivler ikke paa, at han jo endnu har i god Hukommelse, at Pengene bleve ham opsagte for mere end ét Aar siden, og at Admiral Peder Munk og »jeg« Hack Ulfstand da forhandlede det saaledes, at Pengene maatte blive staaende endnu et Aar fra sidste Omslag til det forestaaende Omslag, til hvilket de bestemt skulde betales. Raadet har derfor ikke anset det for fornødent at opsige ham Pengene, da han selv kun havde begæret et Aars Henstand, og har regnet enhver Advarsel for unødvendig, ligesom det heller ikke andensteds har bestilt Penge i Stedet til Kongens Omslagshandel. Det kan derfor ikke lade Pengene blive staaende længere hos ham. Sk. T. 2, 196 b.

22. Nov. (Åbhva.). Aab. Brev om Stadtfæstelse paa Ribe Kapitels Gravstedordning for Domkirken. J. R. 5, 265. (Tr.: CCD. II. 619 f.).

— Miss. til Superintendenten i Riber Stift. Denne Brevviser, Jacop Hegelunde, har berettet, at han en Tid har været her ved Universitetet og derefter er kaldet til Hører ved Skolen i Sorø, hvor han har tjent paa femte Aar, men nu er han kommen derfra og har kun ringe Hjælp til sit Underhold, hvorfor han har anmodet om at maatte faa et Kald i Riber Stift, hvilket Kongen ogsaa har bevilget. Det befales Superintendenten, hvis han finder ham duelig, at hjælpe ham til det første ledige Kald i Stiftet, dog skal alt gaa til efter Ordinansen. J. T. 4, 330 b.

— Aab. Brev om, at Indbyggerne i Halmsted i de næste 3 Aar toldfrit maa lade udskibe saltet Kød paa de Steder, de finde belejligst, da Borgemestre og Raad have berettet, at en stor Del af Byen for kort Tid siden er afbrændt ved en ulykkelig Ildebrand, hvorved Menigheden er bleven meget forarmet og svækket paa sin Næring. Sk. R. 2, 115 b.

23. Nov. (—). Aab. Brev om, at Indbyggerne i Halmsted, der af Kongens Fader straks efter den svenske Fejde bleve forlenede med nogen Ejendom i den nære Byvang for en aarlig Afgift til Kronen af 24 Pd. Smør, af Hensyn til den skadelige Ildebrand, der for nogen Tid siden har været i Byen, indtil videre maa være fri for at svare denne Afgift. Sk. R. 2, 116.

— Aab. Brev om, at Christen Brock uden Indfæstning maa faa den Gaard i Siersløef, som Jep Andersen boede i, og indtil

videre beholde den, fri for Landgilde og anden Afgift. Han skal være Lensmanden paa Frederiksborg lydig baade med at fange Oddere og Grævlinge i Lenet og i andre Maader. Sj. R. 13, 299.

23. Nov. (Mbhv.). Miss. til Rentemester Envold Kruse om at betale Anne Metkircki, afdøde Dr. Knibbii Enke, den Løn og de Maanedspenge, som til denne Dag tilkomme hendes afdøde Husbonde. Udt. i Sj. T. 18, 207 b.

— Miss. til Christoffer Valkendorf. Hoslagt sendes ham en Skrivelse fra Kurfyrsten af Brandenburg til Regeringsraadet angaaende noget Gods; som Christoffer Valkendorf 1592 (!), da han var Kongens Faders Rentemester, skal have frtaget en af Kurfyrstens Undersaatter Arendt Winkelmand, tilligemed en Supplikat fra denne. Han skal med det første erklære sig om, hvorledes det forholder sig med dette Gods, saa Kongen derefter kan skrive til Kurfyrsten og give Arendt Winkelmand tilbørlig Besked, naar han gør videre Anfordring. Sk. T. 2, 197 b.

— Miss. til Hendrik Krag. Hoslagt sendes ham en Supplikat fra denne Brevviser, Sudder Jonsen paa Island, hvori han klager over, at man formedelst falsk Beretning og imod den afdøde Konges Forleningsbrev¹ har frtaget ham [Rønnestadt]² Kloster og Skaagefiør Syssel. Hendrik Krag skal undersøge Sagen og sende Regeringsraadet Besked, saa dette kan give tilbørligt Svar, hvis der gøres videre Anfordring. N. T. 2, 197.

24. Nov. (—). Miss. til Borgemestre og Raad i Nykøbing i Odts Herred. Marinne Valter Albretsens i Malmø har berettet, at Søren Jacobsen, Borgemester i Nykøbing, efter sin udgivne Haandskrift skylder hende nogle Penge og af dem er bleven dømt til at stille hendes Husbonde og hende tilfreds derfor, men ikke destomindre har han til hendes store Skade holdt hende den ene Gang efter den anden, hvorfor hun nu har begæret at blive hjulpen til Ret. Det befales dem at tilholde Søren Jacobsen til at tilfredsstille hende og efterkomme Dommen, saa hun ikke skal have Grund til yderligere at klage. Sj. T. 18, 207 b.

— Miss. til Envold Kruse om at give Hans Cantzlers Hustru den Løn og Hofklædning, som i Bestallingen er tillagt Hans Cantzler og først forfalder til Paaskedag. Udt. i Sj. T. 18, 208.

¹ 12. Maj 1579. ² Registranten har ved en Fejlskrift: Thømmestadt.

24. Nov. (Mbhvn.). Miss. til Lauge Beck. Da det Hus, som staar ud til Staldgaarden paa Ringsted Kloster, er meget forfaldent, skal han lade det nedbryde og anvende Tømmer, Sten og andet deraf, som duer, til Bygningen af det ny Stenhus, saa dette snarest muligt kan blive færdigt. Bekostningen derved skal han føre til Udgift i Regnskabet, hvorefter den skal blive ham godtgjort paa Rentekammeret tilligemed det, han tidligere har bekostet paa Kornladen og de andre Huse paa Klosteret. Sj. T. 18, 208.

25. Nov. (—). Miss. til Sten Matsen. Borgemestre og Raad i Halmsted have paa egne og Medborgeres Vegne berettet, at Borgerskabet fra Arilds Tid har brugt og forbedret Bolværkerne udenfor Stranden med Pæle paa den østre Side og ved disse Bolværker og Pæle har haft nogle Laksegarn staaende paa den østre Strand paa østre Side ved Dybet, hvilke Garn det fra Arilds Tid frit har brugt, indtil Pouel Hvitfeldt for nogen Tid siden har taget 12 Dlr. aarlig af Pælefiskeriet og 2 Pd. Laks af hver Lænke. Da de have anmodet om at blive forskaanede for saadan usædvanlig Afgift, skal han straks undersøge, hvilke Breve og anden Adkomst Borgerskabet maatte have paa Pælefiskeriet og Lakselænkernes og af hvad Grund afdøde Pouel Hvitfeldt har paalagt dem Afgiften, og sende Regeringsraadet Besked derom. Sk. T. 2, 198.

26. Nov. (—). Miss. til Jørgen Brahe om at give Bygmesteren der paa Slottet [Varberg] Ordre til med det første at begive sig til Baahus, hvor Kongen vil lade bygge noget, nøje undersøge, hvorledes Slottet bedst kan istandsættes baade paa Fæstningen og Husene og forsynes med Bygninger, og tilkendegive Lensmanden Hannibal Gyldenstjerne det, for at han derefter kan skrive til Regeringsraadet, der saa skal forordne, hvad der er nødvendigt til Bygningen. Sk. T. 2, 198 b.

— Miss. til Jacop Seefeldt om at bestille 300 Læster Kalk til Kongen og straks paa Foraaret fragte Skuder til at føre dem til Baahus. Kalken skal Jacop Seefeldt føre til Udgift i Regnskabet, men Fragten skal Hannibal Gyldenstjerne betale dem, som fremføre Kalken. Udt. i J. T. 4, 331.

— Miss. til Caspar Markdener. Denne Brevviser, Mats Mortensen i Vilstrup, har berettet, at hans Søn for kort Tid siden er kommen i Ulykke i Kolding og har slaaet en Karl ihjel, efter Mats Mortensens Formening som Nødværge. Sønnen er straks bleven grebet og fængslet og sidder endnu i Fængslet, og Mats

Mortensen har nu faaet en Forskrift fra Hertuginde Christina af Slesvig Holsten til Kongen om, at Sønnen maa komme løs, da han har været højlig forarsaget til Drabet. Caspar Markdener skal, naar Mats Mortensen besøger ham med dette Brev, opkræve Sandemænd til at kende om Drabet og, hvis Mats Mortensens Søn bliver kendt til Bod og Fred, lade ham sætte nøjagtig Forvaring for at ville udrede den og stille den dræbtes Slægt og Venner tilfreds og derefter læsgive ham. Hvis han derimod kendes fra sin Fred, skal Caspar Markdener rette sig efter Sandemændenes Ed og Loven. J. T. 4, 331.

26. Nov. (Åbhu.). Miss. til Jens Nielsen, Foged paa Vespens. Pouel Pedersen, der forrige Sommer af Kongen var sendt til Vespens efter de Fisk, Gods og Varer, som tilkom Kongen der af Landet, har ved den Lejlighed i Overensstemmelse med Kongens Befaling taget 2 Skibe med Fisk fra en Englænder ved Navn Reymundt King, der uden Kongens Tilladelse og mod Kongens Forbud havde fisket der under Landet og brugt Handel med Kongens Undersaatter. Reymundt King har nu berettet, at han endnu har nogle Fisker- og Skibsbaade liggende der under Landet, og anmodet om at faa dem igen. Skønt Kongen paa Grund af hans ovennævnte Forseeelse kunde have god Grund til at tage dem, har han dog formedelst Dronning Elisabeth af Englands Forbøn bevilget, at Reymundt King maa faa de nævnte Fisker- og Skibsbaade igen, og befaler herved Jens Nielsen at udlevere ham dem og indføre det i sit Regnskab. N. T. 2, 197 b.

27. Nov. (—). Miss. til Tolderne i Helsingør om at tilbagelevere Christian Friis, Embedsmand paa Andvorskouf, hans Bevis for de 1000 Dlr., som de efter Kongens Ordre¹ have forstrakt ham med, og føre Pengene til Udgift i deres Regnskab. Sj. T. 17, 208 b.

— Miss. til Niels Bild. Da Gud i nogle Aar har hjemsøgt Kongens Lande og Riger med Hunger og Dyrtdid og i Aar med Pestilens og andre heftige og farlige Sygdomme, har Kongen bestemt, at der skal holdes Bededage i Danmark og tilliggende Lande den 5., 6. og 7. Febr. Han skal lade dette forkynde paa Landet [Gotland], saa alle kunne vide at rette sig derefter, og sørge for, at der paa disse Dage ikke holdes Ting, Stævne eller anden verdslig

¹ 29. Sept. 1592.

Forsamling, men at Bededagene blive holdte med kristelig Andagt og Alvorlighed. K.

27. Nov. (Mbhvn.). Miss. til Axel Brahe og Superintendenten i Fyens Stift om, at Kongen har eftergivet Hr. Mats Jensen, Kapellan til Vor Frue Kirke i Odense, de Ord, han skal have sagt imod Ordinansen i Aasom Kirke ved Odense, saa han igen maa prædike og forestaa sit Kald. Udt. i F. og Sm. T. 2, 268.

— Miss. til Frederik Hoube. Da Kongens Undersaatter i Falster vægre sig ved at svare den samme Told af Heste, Øksne og Fæ, som de udføre af Riget, som der svares andensteds, nemlig 1 Dlr. af hvert Stykke, og kun ville svare en Told, der svaredes for mange Aar siden, idet de beraabe sig paa et Brev, som Undersaatterne i Laaland have herpaa, uagtet de selv aldrig have nydt saadan Frihed, befales det ham at foreholde Tolderne paa alle Toldstederne under Falster, at de herefter skulle tage samme Told af Undersaatterne paa Falster, som der tages andensteds, nemlig 1 Dlr. af hvert Stykke. — Postscriptum: Han skal endvidere med det allerførste hos Tolderne indkræve den Told, som Undersaatterne paa Falster have nægtet at svare i de foregaaende Aar, og gøre Regnskab derfor paa Rentekammeret. F. og Sm. T. 2, 280.

28. Nov. (—). Miss. til nedennævnte Adelige om at møde (med deres Hustruer og disses Jomfruer) i København Lørdagen før Fastelavns Søndag [24. Febr.] for den følgende Dag at hjælpe til med at bepryde Kongens Hofmarskalk Predbiørn Bildts Bryllup, som Kongen vil gøre paa Københavns Slot. — Niels Kaas, Kansler, Peder Gyldenstjerne, Marsk, Christofver Valkendorf, Hack Ulfstand, Albrit Friis, Arrildt Hvittfeldt, Rigens Kansler, Erik Lunge, Kield Jul, Niels Kaas Biørnsen, Mogens Kaas, Giord Kaas, Hans Munk, Jacob Lykke, Oluf Munk, Erik Banner, Jost Vasbyrd, Hendrik Gjõe, Eske Bilde Jørgensen, Reinholt Fux von Bienenburg, Envold Kruse, Niels Skinkel, Niels Gyldenstjerne, Jacob Trolle, Frederik Rosenkrantz, Christofver Bild, Eske Bilde til Svanholm, Jacob Krabbe, Christofver Rosengaard, Knud Rud, Christofver Kraufse og Eske Kraufse. — Peder Munk, Admiral, Jørgen Rosenkrantz, Steen Brahe, Mandrup Parsberg, Erik Hardenberg, Axel Gyldenstjerne, Breide Rantzau, Jacob Seefeldt, Chresten Skeel, Mourits Podebusk, Niels Friis, Chresten Friis, Jørgen Bilde, Erik Valkendorf, Oluf Daa, Claus Podebusk, Otte Christofver Rosenkrantz, Niels Bild,

Oluf Rosensparre, Jørgen Brahe, Christofver Parsberg, Hendrik Gyldenstjerne, Knud Bilde, Anders Thott, Eyler Brockenhuus, Laurits Brockenhuus, Henning Valkendorf, Axel Brahe, Predbiørn Gyldenstjerne, Eske Brock, Hendrik Bilde, Ditlef Holck, Steen Maltessen, Godslef Budde, Frandts Rantzau, Knud Brahe, Madts Eriksen, Hannibal Gyldenstjerne, Albret Skeel, Ofve Ugerup, Gabriel Kaas, Erik Kaas, Kield Brockenhuus, Jørgen Friis, Ofve Lunge til Oden, Thomas Maltessen, Ofve Lunge til Tiersbeck, Hendrik Lykke, Erik Lykke, Falk Gjøe, Niels Skram, Jørgen Friis til Krastrup, Christofver Pachisch, Niels Pedersen, Niels Kaas Eriksen, Frederik Munk, Ofve Juel Nielsen, Ofve Juel Axelsen, Herman Jul, Ludvig Munk Olufsen, Ludvig Munk Ludvigsen, Frederik Lange, Hans Lange, Hans Rostrup, Petter Redtz, Niels Juel, Ifver Juel, Mickel Nielsen, Morten Venstermand, Peder Brahe, Knud Grubbe, Gabriel Sparre, Erik Lykke til Skoufgaard, Mogens Gjøe til Bollerup, Hertvig Kaas, Chresten Gyldenstjerne, Mogens Gyldenstjerne, Knud Rud til Vedbye og Oluf Bilde med deres Hustruer. — Enkefruerne Vibicke Podebusk, Anne Bild, Karinne Gyldenstjerne, Litsebet Friis, Margrete Lauge Brocks, Erme-gaard Gyldenstjerne, Karrine Friis, Margrete Biørn, Helvig Hardenberg, Mette Rud, Gesse Brockenhuus, Hilleborg Bilde, Beate Bilde, Kistinne Erik Kaas's, Ide Kaas, Magdalene Banner, Karrine Banner, Beate Brahe, Chrestense Biørn Kaas's, Kistine Lykke, Ane Krabbe, Ane Anders Bings, Tale Ulfstand, Ide Ulfstand, Inger Clausdatter, Rigitze Rosenkrantz, Leene Jul, Kistine Jul, Eietze Jul, Sibille Gyldenstjerne, Karrine Niels Lykkes, Litsebet Galde og Karrinne Hans Lauritsens samt Jomfru Dorette Gjøe. Sj. T. 18, 208 b.

28. Nov. (Mbhv.). Miss. til Hack Ulfstand. Denne Brevviser, Oluf Thomissen paa Samsø, har berettet, at der i Lund er død en Bryggers Hustru, som var hans Hustrus Næstsøskendebarn, og at en Mand fra Viborg har villet kende sig ved Arven, men er bleven vist hjem for at føre Bevis for, at han var den rette og nærmeste Arving, og siden ikke er kommen igen, hvilket har medført, at Arven er bleven staaende langt over Aar og Dag og er tilfalden Kronen. Da Oluf Thomissen nu har erfaret, at hans Hustru vilde have været den rette Arving, hvis Arven var bleven krævet i rette Tid, har han ansøgt om at faa noget af den. Hack Ulfstand skal lade ham faa for et halvt Hundrede Daler af Arven. Sk. T. 2, 199.

— Miss. til Absolon Gjøe. Oluf Bagger, Borger i Odense.

har berettet, at han i Kongens Faders Tid og med dennes Samtykke har fæstet en Eng og nogle Agerjorder til sin Gaard i Østerløf, en Del, da Jacob Ulfeldt havde Dalum Kloster i Forlening, og en Del, medens Absolon Gjæe har haft det. Da Absolon Gjæe nu gør ham Hinder paa dette Gods, har han anmodet om Forskrift til denne om at lade ham faa Engen og Jorderne igen. Da Kongen ikke gerne ser, at noget af det, som er bevilget Oluf Bagger i Kongens Faders Tid, fratages ham, anmodes Absolon Gjæe om af Hensyn til Kongen at lade Oluf Bagger faa Engen og Jorderne igen og lade ham beholde dem, ligesom han har haft dem i Kongens Faders Tid. Kongen vil bekende det med al Gunst og Naade. F. og Sm. T. 2, 268 b.

28. Nov. (Kbhvn.). Ligelydende Miss. fra Regeringsraadet til Absolon Gjæe. Udt. i F. og Sm. T. 2, 270.

29. Nov. (—). Aab. Brev om, at Borgerne i Slangerup, der have faaet de 1000 Dlr., som Kong Frederik II havde laant dem til deres Kirkes Opbyggelse, opsagte til Betaling til førstkommande Jul, maa have Henstand med Betalingen af de 500 Dlr. til Paaske 1593 og med de andre 500 Dlr. til Mortensdag 1593, da Borgemester Marcus Doern paa Borgerskabets Vegne har ansøgt om nogen Henstand, fordi det paa forskellige Steder sidder i stor Gæld for Byggeriets Skyld; dog skulle de saa være forpligtede til uden Undskyldning og Forhaling at betale Pengene til de to ovenanførte Terminer. Sj. R. 13, 299.

— Miss. til Christian Friis. Da en Del af det Boskab, som han har laant hos forskellige af Kongens Undersaatter og brugt paa Andvorskouf, medens Kongen havde sin Hoflejr der, er bleven ødelagt og en Del er bortkommen, befales det ham at betale dem, der have laant ham Boskab, hvad der er ødelagt eller bortkommet, og føre det til Udgift i sit Regnskab. Sj. T. 18, 211.

30. Nov. (—). Miss. til Lensmænd, Toldere, Byfogder og Sisemestre om at fremsende og klargøre deres Regnskaber og betale deres Restancer. Hvis de skyldte Kongen noget for den Tid, der ligger forud for den i Brevet til dem nævnte Tid, skulle de ogsaa betale det. — Lensmænd: Corfvits Viffert (Kallundborg Len) med Regnskabet fra 1. Maj 1591 til 1. Maj 1592; Christofver Pax (Holbæk Len) med Stiftets Regnskab fra 1. Maj 1589 til 1. Maj 1592; Christian Friis (Andvorskouf Len) med 552 $\frac{1}{2}$ Dlr. 14 $\frac{1}{2}$ Sk. lybak paa Regnskabet fra 1. Maj 1591 til 1. Maj 1592;

Knud Rud (Korsør Len) med Regnskabet fra 1. Maj 1589 til 1. Maj 1592; Absolon Gjæ (Dalum Kloster) med Afgiften og Regnskabet for det uvisse fra 1. Maj 1591 til 1. Maj 1592; Laurits Brockenhuus (Nyborg Len) med Stiftets Regnskab fra 1. Maj 1591 til 1. Maj 1592; Christofver Rosengaard (Rafvensborg og Haldsted Klosters Len) med Regnskabet for Told og Sise fra 1. Maj 1591 til 1. Maj 1592; Caspar Markdaner (Koldinghus Len) med Regnskabet fra 1. Maj 1591 til 1. Maj 1592; Niels Skram (Drotningborg Len) med 244 Dlr. 9 Sk. 5 Pend. lybsk paa Regnskabet fra 1. Maj 1591 til 1. Maj 1592; Albrit Friis (Riberhus) med 1610 $\frac{1}{2}$ Dlr. 7 Sk. 3 Pend. lybsk paa Stiftets Regnskab til 1. Maj 1589 og med Stiftets Regnskab fra 1. Maj 1589 til 1. Maj 1592; Chresten Skeel (Aakier Len) med 162 Dlr. 1 $\frac{1}{2}$ Sk. paa Regnskaberne til 1. Maj 1591 og med Regnskabet fra 1. Maj 1591 til 1. Maj 1592; Lodvig Munk (Ørum Len) med Erklæring paa hans Afgift og Regnskab til 1. Maj 1592 og med Stiftets Regnskab til samme Tid; Johan Rud (Beuling Len) med Afgift og Regnskab fra 1. Maj 1589 til 1. Maj 1592; Hendrik Belov (Skivehus) med Regnskabet for det uvisse fra 1. Maj 1591 til 1. Maj 1592; Jacob Seefeldt (Mariager Kloster) med Afgiften fra 1. Maj 1591 til 1. Maj 1592; Hans Lange (Lundenæs Len) med Stiftets Regnskaber siden 1. Maj 1588, da han først fik Lenet, dog har han til 3 Tider betalt 613 $\frac{1}{2}$ Dlr. 11 Sk. lybsk paa Regnskab; Hindrik Gyldenstjernes Frue og Arvinger (Han Herred, Vildsted By og Hals Birk) med Afgiften og Regnskabet for den gejstlige Rente og Indkomst fra 1. Maj 1589 til 1. Maj 1592; Peder Gyldenstjerne skal fremsende sin Skriver til Rentekammeret for at forklare Regnskabet af Vestervig Kloster, skønt han kun skylder en ringe Ting derpaa; Albrit Friis (Tørrild Herred) med Regnskabet for den gejstlige Indkomst fra 1. Maj 1589 til 1. Maj 1592; Jørgen Friis (Liussegaards Herred) med Regnskabet for den uvisse Indkomst, som er Oldengæld og Skovsalg, fra 1. Maj 1590 til 1. Maj 1592; Jacob Høg (Kronens Gods i Gielluf Herred) med 3 Aars Afgift, fra 1. Maj 1589 til 1. Maj 1592, ialt 150 Dlr.; Erik Lykke til Eskier (Kronens Gods i Hensted Herred) med 3 Aars Afgift, fra 1. Maj 1589 til 1. Maj 1592, aarlig 39 Dlr., ialt 89 (!) Dlr.; Erik Lykke til Skoufgaard (Kronens Gods i Brost Sogn i Han Herred) med Afgiften, 24 Dlr., fra 1. Maj 1591 til 1. Maj 1592; Corfvits Vifferts Arvinger (Malmøhus Len) med 69 Dlr. 13 Sk. 4 $\frac{1}{2}$ Pend. lybsk paa Regnskabet fra 1. Maj 1590 til 1. Maj

1591 og med Regnskabet for den uvisse Indkomst, som var aftenget hos Bønderne i Corfvits Vifferts Tid, men ikke bedaget før efter 1. Maj 1591; Oluf Rosensparre (Landskrone Len) med 255½ Dlr. 9½ Sk. 2 Pend. lybsk paa Regnskabet fra 1. Maj 1591 til 1. Maj 1592; Steen Brahe (Helsingborg Len) med 872 Dlr. 2½ Alb. 1½ Pend. dansk paa Regnskabet fra 1. Maj 1591 til 1. Maj 1592; Anders Thott (Laugholms Len) med Afgift og Regnskab fra 1. Maj 1589 til 1. Maj 1592, dog er der betalt 1000 Dlr. paa Regnskab; Knud Grubbe (Lykaa Len) med Regnskabet fra 1. Maj 1589 til 1. Maj 1592; Fru Tale Ulfstand (Helnekirke i Lund) med Afgiften, 100 Dlr. aarlig, fra 1. Maj 1590 til 1. Maj 1592; Hans Spegel (Gladsaxe Len) med Regnskab for Stiftets Indkomst fra 1. Maj 1591 til 1. Maj 1592; Axel Gyldenstjerne (Villandts Herred) med Regnskab for Stiftets Indkomst til 1. Maj 1592, dog er betalt noget paa Regnskab; Falk Gjøe (Bornholm) med Afgift og Regnskab fra 1. Maj 1591 til 1. Maj 1592; Fru Mette Rud, Hendrik Gyldenstjernes Enke (Bahus Len) med 4466 Dlr. 1 Alb. lybsk paa Regnskabet fra 1. Maj 1590 til 1. Maj 1591, med Afgift og Regnskab fra 1. Maj 1591 til 1. Maj 1592 og med uforklaret Mandtalsregister paa Frskenskatten til Pinsedag 1589; Hans Pedersen (Nedenes Len og Raabingdølaugst) med 64½ Dlr. 10½ Sk. 6 Pend. lybsk paa Regnskabet fra Mikkelssdag 1589 til Mikkelssdag 1590 og med Regnskab og Afgift fra Mikkelssdag 1590 til Mikkelssdag 1591; Fru Dorette Jul (Oenøgens Len) med 2 Aars Afgift, 100 Dlr., fra St. Hans Dag 1590 til St. Hans Dag 1592; Albret Skeel (Mandals Len) med Afgiften, 400 Dlr., af den visse Indkomst og Regnskabet for den uvisse Indkomst fra 1. Maj 1591 til 1. Maj 1592, dog er der betalt 50 Dlr. paa Regnskab den 6. Nov.; Peder Brockenhuus (Skiaberg¹ Sogn) med Regnskabet fra 1. Maj 1589 til 1. Maj 1592; Frederik Lange (Tønsbiørg Len) med Told og anden Kronens Rettighed fra St. Hans Dag 1589 til St. Hans Dag 1592, dog er det meste betalt paa Regnskab; Christofver Rosengård (Svinsund) med Regnskabet for den siden 1. Maj 1588 i Helden Ladested oppebaarne Told; Erik Valkeandorf (Hardanger Len) med hans Afgift for det gejstlige fra Paaſke 1591 til Paaſke 1592; Ludvig Munk (Trondhjem Len) med 440 Dlr. paa Regnskabet og Afgiften fra 1. Maj 1591 til 1. Maj 1592; Johan Urne (Sundmør Len) med 89½ Dlr. af Afgiften fra 25. Maj

¹ Skeberg.

1590 til 25. Maj 1592; Hendrik Krag (Island) med Regnskabet fra St. Hans Dag 1591 til St. Hans Dag 1592, dog har han betalt 677 Dlr. paa Regnskab. — Restancer af Købstædernes aarlige Byskatter til Martini 1589, 1590, 1591 og 1592: København 112 $\frac{1}{2}$ Dlr. til Martini 1592; Roskilde 66 $\frac{1}{2}$ Dlr. 5 Sk. 1 Alb. til Martini 1592; Køge 60 Dlr. 13 Sk. 1 Alb. til Martini 1592; Store Heddinge 26 $\frac{1}{2}$ Dlr. 5 Sk. 1 Alb. til Martini 1592; Præste 10 Dlr. til Martini 1592; Skelskør 33 Dlr. 10 $\frac{1}{2}$ Sk. 1 Pend. til Martini 1592; Næstved 100 Dlr. til Martini 1592; Nykøbing i Odts Herred 19 $\frac{1}{2}$ Dlr. 1 Ort til Martini 1592; Helsingør 19 $\frac{1}{2}$ Dlr. 1 Ort til Martini 1592; Stege paa Møen 33 Dlr. 10 $\frac{1}{2}$ Sk. 2 Pend. til Martini 1592; Nyborg 9 Dlr. 1 $\frac{1}{2}$ Ort til Martini 1592; Svendborg 33 Dlr. 10 $\frac{1}{2}$ Sk. 2 Pend. til Martini 1592; Odense 100 Dlr. til Martini 1592; Faaborg 16 $\frac{1}{2}$ Dlr. 5 Sk. 1 Alb. til Martini 1591 og ligesaa til Martini 1592; Bogense 13 Dlr. 10 $\frac{1}{2}$ Sk. 2 Pend. til Martini 1589, 1590, 1591 og 1592; Assens 33 Dlr. 10 $\frac{1}{2}$ Sk. 2 Pend. til Martini 1592; Kerteminde 19 $\frac{1}{2}$ Dlr. 1 Ort til Martini 1592; Nysted 30 Dlr. til Martini 1592; Sakskøbing 10 Dlr. til Martini 1592; Nykøbing p. Falster 50 Dlr. til Martini 1591 og ligesaa til Martini 1592; Stubbekøbing 66 $\frac{1}{2}$ Dlr. 5 Sk. 1 Alb. til Martini 1591 og ligesaa til Martini 1592; Rudkøbing paa Langeland 13 Dlr. 10 $\frac{1}{2}$ Sk. 2 Pend. til Martini 1592; Kolding 33 Dlr. 10 $\frac{1}{2}$ Sk. 2 Pend. til Martini 1592; Ribe 83 Dlr. 10 $\frac{1}{2}$ Sk. 2 Pend. til Martini 1591 og ligesaa til Martini 1592; Horsens 33 Dlr. 10 $\frac{1}{2}$ Sk. 2 Pend. til Martini 1589, 1590, 1591 og 1592; Vejle 26 $\frac{1}{2}$ Dlr. 5 Sk. 1 Alb. til Martini 1589, 1590, 1591 og 1592; Æbeltoft 10 $\frac{1}{2}$ Dlr. 10 $\frac{1}{2}$ Sk. 2 Pend. til Martini 1592; Varde 33 Dlr. 10 $\frac{1}{2}$ Sk. 2 Pend. til Martini 1590, 1591 og 1592; Ringkøbing 10 Dlr. til Martini 1592; Holstebro 7 $\frac{1}{2}$ Dlr. 3 $\frac{1}{2}$ Sk. til Martini 1589, 1590, 1591 og 1592; Hobro 6 Dlr. til Martini 1592; Aalborg 66 $\frac{1}{2}$ Dlr. 6 Sk. 1 Alb. til Martini 1592; Viborg 66 $\frac{1}{2}$ Dlr. 5 Sk. 1 Alb. til Martini 1589, 1590, 1591 og 1592; Thisted 74 $\frac{1}{2}$ Dlr. til Martini 1592; Søby 28 Dlr. til Martini 1592; Hjørring 13 Dlr. 10 $\frac{1}{2}$ Sk. 2 Pend. til Martini 1592; Grenaa 26 Dlr. 2 $\frac{1}{2}$ Sk. 2 Pend. til Martini 1592; Nykøbing p. Mors 33 Dlr. 10 $\frac{1}{2}$ Sk. 2 Pend. til Martini 1592; Aarhus 66 $\frac{1}{2}$ Dlr. 5 Sk. 1 Alb. til Martini 1592; Malmø 100 Dlr. til Martini 1589, 1590, 1591 og 1592; Trølleborg 20 Dlr. til Martini 1589, 1590, 1591 og 1592; Lund 33 Dlr. 10 $\frac{1}{2}$ Sk. 2 Pend. til Martini 1589, 1590, 1591 og 1592; Helsingborg 19 $\frac{1}{2}$

Dlr. 1 Ort til Martini 1592; Sømmershavn 11 Dlr. 1 Ort til Martini 1592; Ysted 33 Dlr. 10 $\frac{1}{2}$ Sk. 2 Pend. til Martini 1592; Væ 28 Dlr. $\frac{1}{2}$ Ort til Martini 1592; Lykaa 3 Dlr. 10 $\frac{1}{2}$ Sk. 2 Pend. til Martini 1589, 1590, 1591 og 1592; Ronneby 25 Dlr. til Martini 1592; Auskier 5 Dlr. til Martini 1589, 1590, 1591 og 1592; Sølvitsborg 7 $\frac{1}{2}$ Dlr. til Martini 1592; Falkenberg 11 Dlr. 1 Ort til Martini 1592; Borgemestre og Raad i Elleholm skulle paa Renteskammeret forklare Regnskabet for deres Byskat og anden kgl. Højhed, Told, Sise, Sagfald og andet, som der kan være falden, da der i langsommelig Tid ikke er gjort Regnskab for noget saadant, og de skulle medtage den sidste Kvittans, de have faaet. — Restancer hos Toldere, Sisemestre og Byfogder: Rasmus Søfrensen, Tolder i Køge, med Regnskabet siden 24. Okt. 1591 og Jens Nielsen, Byfoged smstds., med 22 $\frac{1}{2}$ Dlr. 15 $\frac{1}{2}$ Sk. 2 $\frac{1}{2}$ Pend. lybsk paa Regnskabet til 14. Jan. 1590 og med Regnskabet siden den Tid; Sisemesteren og Byfogden i Holbæk med Regnskabet fra 1. Maj 1591 til 1. Maj 1592; Niels Jensen, Byfoged i Præstø, med Regnskabet siden 28. Dec. 1591 og med 11 $\frac{1}{2}$ Dlr., som han blev skyldig paa sit sidste Regnskab; Peder Tønnissen i Kallundborg gjorde sidst Regnskab til Fastelavn 1592; Hans Jacobsen, Sisemester i Skelshør, med Regnskabet siden 1. Maj 1591 og Søfren Lauritsen, Byfoged smstds., med Regnskabet, siden han fik Befalingen; Laurits Gaddicke, Byfoged i Store Heddinge, med Regnskabet siden 1. Maj 1591; Byfogden i Slangstrup med Regnskabet siden St. Hans Dag 1590; Hieronimus Hansen i Nykøbing i Odts Herred med 27 Dlr. paa Regnskabet til Mikkelstdag 1591 og med Regnskabet siden den Tid; Otte Hansen, forhen Sisemester i Næstved, med Regnskabet til Fastelavn 1590, da han døde, Anders Nielsen, nu Sisemester smstds., med Regnskabet siden Fastelavns Søndag 1591 og Byfogden smstds. med Regnskabet for nogle Aar; Byfogden i Slagelse med Regnskabet siden Nytaarsdag 1591; Marcus Mickelsen, Tolder i Korsør, med Regnskabet siden Bartholomæi 1591 og Byfogden smstds. med Regnskabet for nogle Aar; Havnefogden i Jungshofvit Len med Regnskabet for nogle Aar; Rasmus Lang, Byfoged i Helsinger, med 456 Dlr. 4 Sk. 3 Pend. paa Regnskabet til Paaske 1592; Madts Knudsen, Tolder i Stege, med Regnskabet siden Nytaarsdag 1592 og Byfogden smstds. med Regnskabet siden 1. Maj 1589; Bertel Eriksen, Byfoged i Nyborg, med Regnskabet siden 1. Maj 1591; Peder Ster, Sisemester i Svendborg, med Regnskabet siden 23. Okt.

1591 og med 8 $\frac{1}{2}$ Dlr. 11 Sk. paa sit sidste Regnskab, og Byfogden smøds. med sit Regnskab siden Paaske 1591; Laurits Paasche, Byfoged i Odense, med Regnskabet siden Mariæ Magdalænæ Dag 1590; Mickel Rafven, forhen Byfoged i Faaborg, med 29 Dlr. paa Regnskabet fra Juledag 1582 til 25. Aug. 1585, da han blev Befalingen kvit, og Anders Borre, som nu er Byfoged smøds. og sidst gjorde Regnskab fra 12. April 1589 til Aarsdagen 1590, med Regnskabet siden den Tid; Hans Lauritsen, Byfoged i Bogense, med 29 Dlr. 2 Sk. paa Regnskabet til Pinsedag 1592; Jens Bang, Tolder i Assens, med 36 $\frac{1}{2}$ Dlr. 11 $\frac{1}{2}$ Sk. 5 Pend. lybsk paa Regnskabet fra 12. Aug. 1590 til 12. Aug. 1591 og med Regnskabet for nogle Aar; Niels Svinding, Sisemester i Kerteminde, med Regnskabet fra St. Knuds Dag 1591 til St. Knuds Dag 1592 og Byfogden smøds. med nogle Aars Regnskab; Mickel Hansen, Tolder i Rudkøbing, med 43 Dlr. 14 $\frac{1}{2}$ Sk. lybsk paa Regnskabet fra Martini 1585 til Martini 1590 og med Regnskabet siden den Tid og Jens Ebbesen, forhen Byfoged smøds., med Regnskabet fra 21. Maj 1588 til 7. Sept. 1590, da han blev Befalingen kvit, og Niels Lauritsen, nu Byfoged smøds., med Regnskabet siden Paaske 1592; Jep Pedersen, Byfoged i Middelfart, med Regnskabet siden 1. Maj 1591; Thommes Hansen, Byfoged i Nysted, med Regnskabet for nogle Aar, og Jens Nielsen, nu Byfoged smøds., med Regnskabet siden 25. Jan. 1592, da han sidst gjorde Regnskab; Peder Jude, forhen Byfoged og Tolder i Nakskov, med 70 Dlr. paa Regnskabet fra 1. Maj 1583 til 20. April 1584 og Christofver Brun, som blev Byfoged efter Peder Jude, med 112 Dlr. 14 $\frac{1}{2}$ Sk. lybsk paa Regnskabet fra Paaskedag 1589 til Paaskedag 1592, som hans Enke Karrine Bruns har aflagt; Hans Bergen, Tolder i Rødby, med Regnskabet siden 1. Maj 1591; Laurits Lauritsen, Byfoged i Nykøbing, med Regnskabet fra 10. Maj 1591 til 10. Maj 1592; Jacob Villomsen, Borgemester i Maribo og forhen Byfoged i Sakskøbing, med 44 Dlr. 1 Ort 9 Sk. paa hans Regnskab som Byfoged fra 9. April 1586 til 5. Juli 1588, da han blev Befalingen kvit; Birgitte Jensdatter, Enke efter Byfoged Jens Poulsen i Aalborg, har gjort Regnskab fra 1. Sønd. i Advent 1589 til 8. Aug. 1591 og betalt hvad hun blev skyldig, men derefter resterer Byfogden med Regnskab; Svend Bendtsen, Byfoged i Aarhus, med 40 $\frac{1}{2}$ Dlr. 10 $\frac{1}{2}$ Sk. lybsk paa Regnskabet til 1. Maj 1592; Anker Povelsen, Byfoged i Randers, med 15 $\frac{1}{2}$ Dlr. paa Regnskabet til 12. Dec. 1591 og med Regn-

skabet siden den Tid; Morten N., der blev Tolder i Horsens efter Jens Pors, med hele sit Regnskab, og Rasmus Holst, der blev Tolder efter Morten, ligeledes med sit Regnskab samt med Regnskabet som Byfoged siden Mikkelsdag 1591; Madts Breidal, Byfoged i Vejle, med Regnskabet siden 17. Juli 1590; Jens Povelsen, forhen Tolder i Kolding, med 6949 $\frac{1}{2}$ Dlr. 2 Sk. 1 Alb. paa Regnskabet fra Mikkelsdag 1589 til Mikkelsdag 1591, og den nuværende Tolder med Regnskabet siden den Tid, Anders Bøgvadt, forhen Byfoged i Kolding, med 29 Dlr. 7 $\frac{1}{2}$ Sk. 2 Pend. paa Regnskabet til 14. Juli 1591 og den nuværende Byfoged med Regnskabet siden den Tid; Thomes Jørgensen, forhen Tolder i Ribe, med 1152 Dlr. $\frac{1}{2}$ Ort paa Regnskabet fra 1. Maj 1590 til 2. Sept. s. A., da han blev Befalingen kvit; Jens Povelsen, Byfoged i Lemvig, med hele sit Regnskab; Tolderen i Hobro med Regnskabet siden 24. Dec. 1591; Byfogden i Æbeltoft med Regnskabet for nogle Aar; Peder Lauritsen, Byfoged i Viborg, med Regnskabet siden 30. Marts 1588; Byfogden i Thisted med nogle Aars Regnskab; Byfogden i Skive med nogle Aars Regnskab; Søfren Skrædder, Sisemester i Sæby, og Byfogden smstds. hver med nogle Aars Regnskab; Byfogden i Hjørring med Regnskabet siden 10. Juni 1589; Byfogden i Malmø med Regnskab siden Dionisii 1589; Thomas Thomessen, Høsttolder og Byfoged i Trelleborg, med Regnskab siden 16. Dec. 1591; Rasmus Jacobsen, Høsttolder i Simbrishavn, med Regnskab siden Dionisii 1591; Jep Nielsen, Byfoged i Skanør, med Regnskabet for nogle Aar; Peder Jude, forhen Høsttolder paa Falsterbo, med Regnskabet til den Tid, Hans Lov fik Befalingen efter ham, og Jacob Hansen, Byfoged smstds., med nogle Aars Regnskab; Jochim Fisker, Byfoged i Helsingborg, med 493 Dlr. 11 $\frac{1}{2}$ Sk. lybak paa Regnskabet til 1. Maj 1591 og med Regnskabet siden den Tid; Mads Jacobsen, Byfoged i Landekrone, med Regnskabet siden 1. Maj 1591; Chresten Friis, Høsttolder i Ysted, med Regnskabet siden Dionisii 1591 og med 24 $\frac{1}{2}$ Dlr. 8 $\frac{1}{2}$ Sk. lybak paa forrige Aars Regnskab; Jens Jude, Tolder i Aahus, og Niels Black, Byfoged smstds., begge med nogle Aars Regnskab, dog har Tolderen betalt 200 Dlr. paa Regnskab; Niels Nielsen, Byfoged i Lund, med Regnskab siden 1. Maj 1591; Niels Holdst, Sisemester i Varberg, med Regnskab siden Mortensdag 1590 og Byrge Andersen, Byfoged smstds., med Regnskab siden 1. Maj 1591; Bendt Helgesen, Tolder i Halmsted, med Regnskab siden 1. Maj 1591 og Byfogden smstds. med Regnskab

siden 8. Aug. 1591; Jens Brun, Tolder og Sisemester i Ronneby, med Regnskab siden 1. Maj 1591; Knud Hielm, Byfoged i Falkenberg, med 20 Dlr. 1 Ort paa Regnskabet til Paaske 1591 og med Regnskabet siden den Tid; Bendt Hansen, Byfoged i Lykaa, med Regnskabet, siden han fik Befalingen; Byfogden i Auskier med Regnskabet siden Mikkelsdag 1588; Byfogden i Elleholm med nogle Aars Regnskab; Espern Koefodt, Tolder paa Bornholm, med Regnskabet siden 1. Maj 1591; Samuel Hansen, Tolder i Visby, med 198½ Dlr. 1 Ort 6 Sk. paa Regnskabet til 1. Maj 1592; Oluf Hansen, Byfoged i Laugholm, med Regnskabet siden 1. Maj 1591; Kistinne Frandsdatter, Enke efter Niels Andersen, Toldskriver og Sisemester i Marstrand, med 424 Dlr. 6 Sk. 2 Pend. paa hendes Husbondes Regnskab fra 28. Jan. 1588 til 9. Okt. s. A., hvilket blev forklaret 14. Juni 1590; Mogens Pedersen, Sommertolder i Marstrand, med 13 Rosenobler, 8 Goltgylden og 649½ Dlr. 5½ Sk. 3¼ Pend. lybsk paa hans Regnskab fra 28. Febr. 1589, da haanden Gang blev beskikket til denne Bestilling, til 9. Okt. s. A., hvilket Regnskab blev forklaret i Rentekammeret 3. Dec. 1590; Oluf Madtsen med omtrent 200 Dlr., som han bliver skyldig paa Vespensø Fisk. Sj. T. 18, 211 b. Orig. (t. Odense og Kerteminde) i Landsark. i Odense. Orig. (t. Horsens) i Landsark. i Viborg.

30. Nov. (Kbhvn.). Stadfæstelsesbrev paa Livstid for Chresten Jensen i Treevad paa Halvparten af Kirkens Part af Korntienden af Vredsted Sogn, hvoraf der aarlig skal svares 6 Bykspr. Rug og 3 Bykspr. Byg til Kirken. Udt. i Tb., S. 54.

— Stadfæstelsesbrev paa Livstid for Thøste Andersen i Løfvel paa Kronens Part af Korntienden af Løfvel Sogn, hvoraf der aarlig skal svares 9½ Ørt. 1 Skp. Rug og 4 Ørt. Byg til Kronen. Udt. i Tb., S. 54.

— Stadfæstelsesbrev paa Livstid for Niels Clemensen i Skals paa Kirkens Part af Korntienden af Skals Sogn, hvoraf der aarlig skal svares 20 Bykspr. Rug, 10 Bykspr. Byg og 5 Bykspr. Havre til Kirken. Udt. i Tb., S. 54.

1. Dec. (—). Miss. til Lauge Beck, Landsdommer i Sjælland. Da de store Trætter, som i lang Tid have været og endnu ere mellem Tyge Brahe til Knudstrup og Rasmus Pedersen i Gussæmagle, med det første skulle paadømmes paa Landstinget, befales det ham nøje at undersøge alle de Trætter, der allerede ere

eller med det første blive indstævnedes for ham, dømme Parterne imellem uden lang Opsættelse og give Dommen beskreven. Sj. T. 18, 221 b.

1. Dec. (Kbhvn.). Miss. til Sten Matsen. Da Kongen vil lade bygge noget paa Fæstningen ved Halmsted og derfor selv vil opsætte en Tegllade og Ovn ved Byen til at brænde Sten i, skal Sten Matsen undersøge, hvor Teglovnene belejlighst kan sættes baade for Ler, som skal graves dertil, og for Ved, som skal samles dertil til Brænding af Stenene, hvor snart Teglladen og Ovnen kunne blive færdige, om der allerede til Sommer kan brændes Sten deri, og hvor mange Sten der kan brændes deri, og med det første erklære sig til Regeringsraadet derom, for at det kan forordne, hvad der kan være gavnligt. Sk. T. 2, 199 b.

2. Dec. (—). Miss. til Caspar Markdaner. Da afdøde Jens Poulsen, tidligere Tolder i Kolding, der skylder Kongen en stor Sum Penge af Tolden, for nogen Tid siden har berettet, at nogle Købmænd og andre resterede med Told til ham, skal Caspar Markdaner af Jens Poulsens Regnskaber straks lade undersøge, hvem der skyldte ham Told, optage Fortegnelse derover og med det første indsende den til Kancelliet, for at Regeringsraaderne kunne rette sig derefter. Han skal passe paa, at intet bortkommer af Jens Poulsens efterladte Gods, som han paa Kongens Vegne har ladet beskrive. J. T. 4, 332.

3. Dec. (—). Aab. Brev om, at Jacob Møller, Borgemester i Malmø, sise frit maa indføre 4 Læster Rostockersøl i Riget, dog skal han lade notere paa Brevet, hvor han indfører Ølet. Udt. i Sk. R. 2, 116 b.

5. Dec. (—). Miss. til Detlef Holck om for denne ene Gang at levere Hr. Jacob Madtsen, Præst, 1 Pd. Rug, 1½ Pd. Malt, 1 Krop Nødkød, 4 Sider Flæsk, 1 Td. Gryn, 1 Td. Ærter, 1 Fjerd. Smør og 1 Td. Torsk af Københavns Slot. Udt. i Sj. T. 18, 221 b.

— Miss. til Peder Brahe og Knud Grubbe. Kongen, der har Brug for nogle Planker og Barkholt til Orlogsskibenes Bygning, har sendt 1 Tømmermand med 3 Par Savværkere til Lenet [Sølvitsborg og Lykaa] for at hugge og skære Tømmeret i Skovene. De skulle hver anvise dem og være dem behjælpelige med at faa hugget og skaaret 20 Tykter Tømmer og siden lade Tømmeret føre ned til Ladestederne, for at det kan indtages der, naar Kongen til Foraaret sender Skibe for at føre det til Holmen.

De skulle paase, at Tømmermanden og Savskærerne ikke vise sig forsømmelige, men at Arbejdet gaar fra Haanden, saa de igen kunne komme paa Hjemrejsen, og skulle skaffe dem Underhold med Mad og Øl. Sk. T. 2, 200.

5. Dec. (Kbhvn.). Aab. Brev om Jurisdiktion i Straffesager over Skolepersoner i Odense. F. og Sm. R. 2, 59. Orig. (underskr. af N. Kaas og J. Rosenkrantz) i Landsark. i Odense. (Tr.: CCD. II. 621 f. Mülertz, Odense Cathedralskoles Hist. S. 26 f. Vedel Simonsen, Bidrag t. Odense Bys Hist. III. 1, S. 42 f.).

6. Dec. (—). Miss. til Christian Friis. Da der i den forløbne Sommer er begravet 3 af Kongens Hofsinde i St. Michaelis Kirke i Slagelse og Kirken bør have den sædvanlige Betaling for deres Lejersted, befales det ham at betale Kirkeværgerne 30 Dlr. og føre dem til Udgift i sit Regnskab. Han skal tage den Ligsten, der laa paa det Sted, hvor Hans Andersens Lig blev begravet, i god Forvaring och paa videre Besked opsette. Sj. T. 18, 222.

7. Dec. (—). Miss. til Niels Bild. Da Kongen har Brug for mere Tømmer til Reberbanen, som han har begyndt at bygge paa, skal Niels Bild i Vinter dertil lade hugge 80 Bjælker, hver 18 Al. lang og 1 1/2 Fod i Kanten, 8 Snese Sparrer, 16 Al. lang og 1 Fod i Kanten, 8 Snese Hanebjælker, hver 12 Al. lang og 1 Fod i Kanten, og 5000 gode Stenlægter og straks lade dem føre ned til Ladestederne, saa de straks til Foraaret kunne hentes og føres til Holmen. Sk. T. 2, 200 b.

8. Dec. (—). Miss. til Borgemestre og Raad i København om at hjælpe Anders Thiide, Kongens Instrumentist, og Isaac Gorris, Borger i København, til Rette mod deres Hustruers Fader Reinholdt Kandestøber angaaende den deres Hustruer tilfaldne Arv efter Moderen. Sj. T. 18, 222. (Tr.: KD. IV. 712 f.).

9. Dec. (—). Forleningsbrev for Christen Holck, Sekretær, paa det samme Kannikedomme i Roskilde Domkirke, som afdøde Hans Laufritsen har haft. Naar han ikke længere er forhindret i Kongens daglige Tjeneste i Kancelliet, skal han residere ved Domkirken. Sj. R. 13, 300.

— Aab. Brev om, at Undersaatterne i Lykaa i Blekinge maa oppebære Byskatten, der refterer fra 1589 til nu, og den Restance, som Byfogderne i Byen blive Kronen skyldige paa deres Regnskaber, der henstaa uforklarede fra Mikkelstdag 1576

til nu, til Istandsættelsen af Byens Befæstning, da Borge-mestre og Raad have berettet, at den er meget forfalden, og have anmodet om nogen Hjælp til dens Forbedring. De skulle være forpligtede til at anvende Hjælpen udelukkende til Byens Befæstning og gøre Knud Grubbe, Embedsmand paa Lykaa, nøjagtigt Regnskab. saafremt de ikke ville staa til Rette derfor. Sk. R. 2, 117 b. .

9. Dec. (Kbhvn.). Miss. til Hans Lange. Kongen har bevilget Morits Stygge til Holbekgaard, Landsdommer i Nørrejylland, at Kronens Bønder under Lundenes maa køre noget Tømmer, som han har ladet hugge i Gudom Klosters Skove i Skanderborg Len til en Mølle, han vil bygge ved Gudom Kloster, og som af Kronens Tjenere under Skanderborg skal føres 4 Mil fra de Skove, hvori det hugges, fra Hammerum Herred til Holstebro. Det befales Hans Lange at skaffe de fornødne Vogne, naar han besøges med dette Brev. J. T. 4, 332 b.

— Miss. til Peder Gyldenstjerne og Hans Lange. For nogen Tid siden fik de Ordre til at registrere alle de Breve, som fandtes ved Gudom Kloster, da afdøde Malti Jensen havde det i Forlening, hvilket dog viste sig ikke at være sket, da Kongen nu efter Landsdommer Morits Stygges Begæring lod Brevene registrere. Da imidlertid Brevskrinet fandtes staaende under deres Forseegling og man heller ikke kan vide, om Malti Jensen har faaet nogle Breve ud, da han fik ovennævnte Ordre til dem, eftersom der ingen Besked er funden i Brevskrinet derom, skulle de erklære sig til Regeringsraadet om, hvorvidt de dengang have leveret Malti Jensen nogle af Klosterets Breve, og da hvilke. J. T. 4, 333.

10. Dec. (—). Miss. til Malti Jensens Arvinger. For nogen Tid siden fik deres afdøde Fader Skrivelse til Marsk Peder Gyldenstjerne og Hans Lange, Embedsmand paa Lundenes, om at begive sig til Gudom Kloster og registrere alle de Breve, som fandtes ved Klosteret. Dette er dog ikke sket, men alligevel er Brevskrinet fundet forvaret under de to nævnte Mænds Segl, da Kongen for nogen Tid siden har ladet Brevene registrere. Da man nu ikke kan vide, om deres Fader har faaet nogle Breve ud, da han fik Skrivelsen til Peder Gyldenstjerne og Hans Lange, og da deres Faders Foged ved Overleveringen af Brevskrinet og det øvrige Inventarium til Landsdommer Morits Stygge i Nærværelse af Niels Skram, Embedsmand paa Drotningborg, har sagt, at der efter hans Formening ogsaa paa Holmgaard fandtes nogle af Klosterets

Breve, som deres Fader havde faaet ud til at forsvare Klosterets Ejendom med, befales det dem at lade undersøge blandt deres Faders Breve, om der deriblandt findes Breve, som angaa Gudom Kloster og tilliggende Gods, og levere dem til Morits Stygge til Indlægning blandt Klosterets andre Breve. J. T. 4, 338.

10. Dec. (Kbhvn.). Miss. til Manderup Parsberg om fra Kronens Tjenere i [Skanderborg] Len at skaffe Morits Stygge saa mange Vogne, som han behøver til at køre noget Mølletømmer 4 Mil fra Lenet, hvor han mener, at det siden kan modtages af Kronens Bønder under Lundenes, der skulle føre det til Holstebro. Udt. i J. T. 4, 335.

— Miss. til Niels Skram. En Kvinde i Randers, ved Navn Inger Pedersdatter, der for nogen Tid siden er bleven beskyldt for at have ombragt sit eget Foster, har nu berettet, at hun ikke er skyldig deri, og at det ikke er sket med hendes Vilje og Vidende, men at Jordemoderen, der var hos hende, alene var Skyld deri og derfor ogsaa er bleven aflivet og har staaet sin Straf. Hun har derfor ansøgt om at blive benaadet paa Livet, hvilket Kongen ogsaa paa Godtfolks Forbøn har bevilget, men for at det ikke skal gaa helt ustraffet hen, skal hun forsværge Riget og betale Kongen 500 gl. Dlr. for sin Forseelse. Niels Skram skal sørge for, at hun bliver løsladt af Fængslet, tage de 500 Dlr. af hende eller nøjagtig Forvaring derfor af hende og hendes Slægt og Venner, lade hende forsværge Riget og straks forvise hende. J. T. 4, 334.

— Miss. til Niels Skram. Da den Gaard ved Slottets Have i Randers, som Fru Dorothea, Kongens Faders Moder, for lang Tid siden har givet Hans Lygtemager, ligger saa vel belejligt, at den ikke godt kan undværes fra Slottet, skal han paa Kongens Vegne købe Gaarden saa billigt som muligt, føre Købesummen til Udgift i sit Regnskab og bruge Gaarden til Slottet paa den efter hans Mening gavnligste Maade. J. T. 4, 334 b.

— Miss. til nogle af Lensmændene i Nørrejylland. Da Adelen i Nørrejylland, der den 27. Sept. var forsamlet i Viborg for at lade sig taksøre, har bevilget at ville bidrage, enhver efter Evne og Lejlighed, til Domhusets Bygning, sendes der dem herved en Fortegnelse over de i deres Len boende Adelige med Angivelse af, hvor meget enhver har bevilget at ville give, og med Ordre til med det allerførste at indkræve Hjælpen og tilskrive de Adelige, at

de maa betænke, at det vil være baade dem og andre Kongens Undersaatte til gode, at Domhuset med det første kan blive færdigt. De skulle ogsaa selv betale, hvad de have bevilget, og sende hele Hjælpen til Landsdommer Hans Lindenov, hvem Kongen har paalagt at ordne alt med Domhusets Bygning. — Register: I Hald Len: Ifver Kaas til Ø[r]ndrup 6 Dlr.; Niels Kaas til Damsgaard og Albret Vind til Ullerup hver 5 Dlr.; Erik Kaas til Jølbygaard og Chresten Krag til Jordtsberggaard hver 4 Dlr. — I Aalborghus Len: Godtsef Budde 20 Dlr.; Ofve Lunge til Odden, Niels Jonsen til Torstelund, Anders Maltissen til Albek og Envoldt Kruse til Hiermiesegaard hver 10 Dlr.; Niels Krabbe til Velesgaard 8 Dlr.; Christoffer Lykke til Buderupholm, Christoffer Mickelsen til Lundbek og Ifver Juel til Villestrup hver 6 Dlr.; Niels Stygge til Nøragergaard, Erik Kaas til Vorgaard, Christoffer Lauritsen til Refsnes. Fru Lehen Juel Manderup Holcks og Jørgen Due til Oxeholm hver 5 Dlr.; Oluf Brockenhuus til Sibbergaard, Mickel Nielsen til Kye, Claus Nielsen til Langdal, Erik Høg til Klarupgaard og Niels Juel til Kongesleflund hver 4 Dlr.; Axel Rosenkrantz til Halkier, Las Munk til Mølgaard og hans Brødre Niels og Peder Munk, Knud Brockenhuus til Kragsekouf, Erik Kaas til Aas, Mogens Juel til Knifholt, Hendrik Bildt, Vogen Svendtsen og Stygge Høg til Vong hver 3 Dlr.; Jens Munk til Hoebrogaard, Niels Moritsen til Tulstrup og Thomas Galshiet til Hvidstedt hver 2 Dlr. — I Skanderborg Len: Jørgen Friis til Færskouf 6 Dlr.; Rasmus Nielsen til Søby og Fru Ellidts Juel til Vebnerholm hver 5 Dlr.; Hans Rostrup til Selskoufgaard 4 Dlr. — I Silkeborg Len: Fru Birgitte Christoffer Gjæes til Afvindtsberg 10 Dlr.; Frants Rantzau og Hans Skram til Hammergaard hver 5 Dlr.; Laurits Friis til Vadstedt 3 Dlr. — I Aarhusgaard og Biugholm Len: Knudt Brahe, Ofve Lunge til Tiersbek og Otte Christoffer Rosenkrantz til Boller hver 10 Dlr.; Fru Birgitte Claus Glambeks til Rask 5 Dlr. — I Dronningborg Len: Hendrik Lykke til Ofvergaard og Christen Munk til Giessinggaard hver 10 Dlr.; Las Munk til Hungstrup 6 Dlr.; Mats Sandberg til Løstrup 5 Dlr.; Tyge Kruse til Svenstrup og Jacop Biørnsen til Stenolt hver 3 Dlr.; Laurits Ebbessen til Tulstrup og Knud Mogensen til Kioldrup hver 2 Dlr. — I Skivehus Len: Erik Lykke til Eskier 15 Dlr.; Albret Skeel til Jungitgaard og Fru Magdalena Banner til Krabsholm hver 10 Dlr.; Mogens Spendt til Nørgaard og Fru Ane Krabbe til Østergaard hver 5 Dlr.; Tyge Krabbe til Bustrup og Jens Hvas til Kaas hver 3 Dlr.

— I Kalløe Len: Falk Gjæ til Skiersøe 15 Dlr.; Hans Axelsen til Rugaard 10 Dlr.; Ulrik Sandberg til Qvalstrup 6 Dlr.; Iver Juel til Løckisholm 5 Dlr.; Christoffer Lunov 4 Dlr.; Fru Ellene Rostrup til Isgaard, Laurits Naff til Høndegaard og Jens Lunov til Bendstrup hver 3 Dlr. — I Riberhus Len: Benedicts Rantzau til Møgeltender 10 Dlr.; Albret Galskiøt til Sønderskouf 8 Dlr.; Eggert Abildgaard til Skodborg, Claus Strangeesen til Nørholm og Kieldt Brockenhus til Lierbek hver 6 Dlr.; Thomis Juel til Estrup 5 Dlr.; Mogens Krag til Aggerkrog 4 Dlr.; Chresten Juel til Dunsund 3 Dlr. — I Lundenes Len: Iver Munk til Tvis 8 Dlr.; Jens Kaas til Frøstrup og hans Fader¹ begge 6 Dlr.; Hans Lange til Brening, Anders Skram til Dedbiørg, Pofvel Munk til Krogsdal og Lodvig Munk til Qvistrup hver 5 Dlr.; Erik Krag til Kierlingberg og Kieldt Juel til Stubergaard hver 4 Dlr.; Jacop Skram til Fruergaard 3 Dlr. J. T. 4, 335.

II. Dec. (Kbhvn.). Miss. til Hans Lindenov. Da Adelen i Nørrejylland var forsamlet i Viborg 25. Sept. for at lade sig takse, bevilgede den en Hjælp til Domhusets Bygning, og Kongen har nu skrevet til Lensmændene i Nørrejylland om, hver i sit Len, at indkræve Hjælpen og tilstille ham den. Der sendes ham en klar Fortegnelse over den Hjælp, Adelen har lovet, for at han kan rette sig efter den ved Modtagelsen. Han skal sørge for, at der ved første Lejlighed igen bliver taget fat paa Arbejdet, saa det en Gang kan blive helt færdigt. J. T. 4, 339 b.

— Forleningsbrev for M. Jon Jensen i Gamsted paa Afgiften af Kronens Part af Korntienden af Borris Sogn i Lundenes Len, som afdøde Hr. Niels Poulsen i Leirskouf tidligere var forlenet med, kvit og frit, da M. Jon bor paa en Alfærvej. J. R. 5, 266 b.²

— Miss. til Hendrik Belov. Niels Skram, Embedsmand paa Drotningborg, har berettet, at der nedenfor hans Gaard Løndrup³ ligger en Aa, kaldet Lille Veille, hvorover der gaar en Alfærvej: da man ved stor Vandflod og om Vinteren ikke kan komme over Aaen uden stor Livsfare, har han tilbudt paa egen Bekostning at ville lade lave en Bro derover, hvis han maa faa noget Tømmer til Hjælp. Kongen har bevilget, at han af Skovene

¹ Jens Kaas til Ørgaard († 1609). ² Tr.: Ny kirkehist. Saml. V, 284. ³ Lyndersgaard, Rinde H.

under Hald maa faa 10 fornede Ege, og befaler Hendrik Belov straks at udvise Niels Skram eller hans Fuldmægtig Egene, lade disse fælde og lade Kronens Bønder i Hald Len føre dem til Aaen og levere dem til Niels Skram. J. T. 4, 339.

12. Dec. (Kbhvn.). Miss. til Niels Skram. For nogen Tid siden¹ gav Kongen Peder Mickelsen, forhen Skolemester i Randers, Promis paa et Vikarie i Aarhus Domkirke efter afdøde Hr. Anders Skriver og tillagde² ham aarlig 15 Dlr. af Drotningborg Slot, indtil Vikariatet blev ledigt. Da Vikariatet er blevet ledigt noget før sidste Mortensdag, hvorfor det er at formode, at den til sidste Mortensdag faldne Rente af Vikariatet skal regnes til Naadensaaret, skal Niels Skram undersøge Sagen og, hvis Peder Mickelsen ikke faar Indkomsten af Vikariatet for Aaret fra sidste Mortensdag til førstkomende Mortensdag, betale ham de 15 Dlr. for dette Aar, men hvis han faar Indkomsten af Vikariatet, skal han ikke have de 15 Dlr. J. T. 4, 340.

— Stadfæstelsesbrev paa Livstid for Anders Bur i Ørskouf paa Kirkens Part af Korntienden af Øridtslef Sogn i Vor Herred, hvoraf der aarlig skal svares 7 Ørt. Rug og 9 $\frac{1}{2}$ Ørt. Byg til Kirken. Udt. i Tb., S. 54.

— Stadfæstelsesbrev paa Livstid for Jens Frandtzen i Tammestrup paa Kirkens Part af Korntienden af Tolstrup Sogn i Vor Herred, hvoraf der aarlig skal svares 4 Ørt. Rug, 4 Ørt. Byg og 5 Ørt. Havre til Kirken. Udt. i Tb., S. 54.

13. Dec. (—). Miss. til Tage Krabbe om at møde hos Regeringsraadet i København 3. eller 4. Juledag i det seneste, da Kongen har noget synderligt at tale med ham om. Sk. T. 2, 201.

— Til Lunde Kapitel. Det har for nogen Tid siden³ faaet Skrivelse angaaende en Trætte mellem Jacob Krabbe til Ridtsøholm paa Kronens og egne Vegne paa den ene og nogle andre Lodsejere paa den anden Side om ret Skel mellem nogle Byer og Ejendomme med Ordre til at undersøge, hvad Besked der findes derom i Stiftets Landebog, og meddele Jacob Krabbe Udskrift deraf, saafremt det ikke kunde skade Kronen noget paa dens Ejendom. Det har nu berettet, at det ogsaa har fundet nogen Besked om Skellet, saaledes som dets overgivne Seddel udviser, og at det ikke kan tænke sig, at Kronen kan lide

¹ 31. Marts 1690. ² 18. Febr. 1691. ³ 27. Aug. 1692.

nogen Skade ved, at der meddeles ham Udskrift deraf. Det befales dem at meddele Jacop Krabbe Udskrift af det, som de have fundet eller herefter maatte finde angaaende hans Markeskelstrætte. Sk. T. 2, 201.

14. Dec. (Kbhvn.). Aab. Brev om, at Villum Guldamed Borger i København, indtil videre maa være fri for Skat, Hold, Vagt og anden kgl. og borgerlig Tyng. Udt. i Sj. R. 13, 300 b.

— Aab. Brev om, at Hans Lademager, der for nogen Tid siden er antaget til at tage Vare paa Tøjhuset ved Københavns Slot og forfærdige hvad der bliver ham befalet der, skal have 16 Dlr., 6 Al. Engelst og 6 Al. Foderdug i aarlig Løn for sin egen Person, 8 Dlr., 3 Al. Engelst og 3 Al. Foderdug i aarlig Løn til en Svend samt 12 Sider Flæsk, $1\frac{1}{2}$ Oksekrop, $1\frac{1}{2}$ Fjerd. Smør, $1\frac{1}{2}$ Td. Sild, 3 Voger Bergefisk, $1\frac{1}{2}$ Td. Gryn, 1 Læst Brød og 2 Læster Øl i aarlig Genant til sig selv og Svenden og nødtørfig Lys til sig selv alene, at udrede af Rentekammeret og Københavns Slot. Sj. R. 13, 300 b.

15. Dec. (—). Aab. Brev om, at Kierstinne Jacobsdatter, Christen Elkiens Enke, i Goensemagle, i et Aars Tid maa beholde den Gaard, hun nu har i Værg, fri for Landgilde. Ægt og Arbejde. Udt. i Sj. R. 13, 301 b.

— Miss. til Kapitlet i Roskilde. Da Kongen har givet Christian Holck til Høygaard, Sekretær, Løfte paa et Kannikedomme i Roskilde og der nu er et saadant ledigt efter afdøde Hans Lauritsen, har Kongen bevilget, at Christian Holck formedelst sin tro Tjeneste maa faa det. Skønt der efter Kapitlets Statuter skulde opteres, anmoder Kongen dog Kapitlet om straks at lade Christian Holck indtræde i Kannikedommet i Hans Lauritsens Sted uden Option, hvilket dog ikke skal komme Kapitlet til Skade paa dets Privilegier, men kun regnes for en Bevilling, der er sket af Hensyn til Kongen. Kongen stoler sikkert paa dets Villighed. Sj. T. 18, 222 b.

— Miss. til Jens Skriver, Byfoged i Køge. Dr. Thomas Fincke, Professor ved Universitetet i København, har berettet, at Jens Skriver paa Kongens Vegne lader forfølge en af hans Tjenere, Niels Rasmussen i Hadstrup, for et Slagsmaal, han har lavet i Køge, og, efter at Niels Rasmussen har betalt sine Bøder til Byen, ogsaa vil have, hvad han kan være forfalden i til Kronen. Da Universitetet imidlertid i Følge sin Fundats selv har Haand og

Hals med sine Tjenere, befales det Jens Skriver at lade Tiltalen mod Niels Rasmussen falde og lade hans Husbonde faa det Faldsmaal, han skal udgive. Sj. T. 18, 223.

15. Dec. (Kbhvn.). Miss. til Steen Maltessen om, saa ofte Kongens Drabanter blive tilsagte til at følge Kongen paa Rejser eller i andre Maader opvarte (»opvare«) denne, at tilforordne dem en Piber og en Trommeslager, der stadig kunne følge dem paa Rejsen, saaledes som det altid tidligere har været sædvanligt. Udt. i Sj. T. 18, 223.

— Miss. til Kansler Niels Kaas om straks at lægge 1 Gaard og 1 Gadehus i Amindrup¹ i Allersløf Sogn i Sjælland, som Kongen efter nogen Forhandling med Jørgen Daa til Snedinge har faaet af denne indtil videre, ind under Leckingegaard og lade dem indskrive i Jordebogen. Sj. T. 18, 223 b.

— Forleningsbrev for Jørgen Daa til Snedinge paa 1 Gaard i Fremederød i Braaby Sogn i Gyding Herred i Skaane, kvit og frit, til Gengæld for, at han paa videre Besked har udlagt Kronen 1 Gaard og 1 Gadehus i Amendrup i Allersløf Sogn i Sjælland. Sk. R. 2, 117 b.²

— Aab. Brev til alle Indbyggere i Slagelse og alle andre, som have nogle af Slagelse St. Michaelis Kirkes Jorder og Ejendomme i Brug og Besiddelse. Da der ved Kirken ikke findes nogen rigtig Besked om, hvilke Jorder og Ejendomme Kirken har og paa hvilke Vilkaar og for hvilken Afgift de ere udsatte, bortforleenede eller udlejede, hvilket medfører, at Kirken kommer meget til kort, og da en tidligere Ordre³ af Kongens Fader til dem om at give Besked desangaaende ikke er blevet efterkommet af en Del af dem, befales det strengelig alle og enhver, der har Kirkens Huse, Jorder og Ejendomme i Leje, Forlening eller med anden Titel, inden Fastelavns Søndag, den 25. Febr., at fremvise deres Adkomstbreve derpaa for Sekretær Christian Holck, der paa Roskilde Kapitels Vegne har Jus patronatus til Kirken, eller hans Fuldmægtige og lade dem indskrive i Kirkens Bog og Register, saa Christian Holck i tilkommende Tid kan have det at rette sig efter, dog skal enhver ikke desto mindre fremdeles nyde, hvad han er berettiget til. Hvis nogen ikke inden ovennævnte Tid fremviser

¹ Ammendrup, Baarsø H. ² Derefter er indført et aabent Brev af samme Dato, hvorved Jørgen Daa udlægger Kronen ovennævnte Gods i Amendrup paa videre Besked eller saalænge han beholder Kronens Gaard i Fremederød. ³ 7. Juni 1555.

sine Adkomstbreve, skal han have forbrudt de Huse, Jorder og Ejendomme, han har i Brug, og Kirkens Forstandere have Ret til straks at bortfæste dem til andre. Sj. T. 18, 223 b.

15. Dec. (Mbhvn.). Miss. til Christian Holck. Kongen har bragt i Erfaring, at der til St. Michaelis Kirke i Slagelse ligger en Del Jorder i og udenfor Byen, som ere bortfæstede eller i andre Maader komne fra Kirken til ringe Fordel for denne. Da han som forlenet med Provstiet i Roskilde Domkirke har Jas patronatus til Kirken, skal han undersøge denne Sag og sørge for, at de Jorder, der i saa Maade ere bortfæstede fra Kirken for en ringe Afgift, blive satte for en rimelig Afgift. Sj. T. 18, 224 b.

— Miss. fra Regeringsraadet til Albret Friis. Det har af hans Skrivelse om de to Kaldsbreve, der nylig ere udgivne mod hinanden i Fardrup Sogn, set, at intet af Brevene er udgivet paa rette Vis, men da der ikke kan gøres noget ved Sagen, førend Regeringsraadet har talt med Dronningen derom, befales det ham at lade Sagen bero, indtil han faar nærmere Besked. Kongen har bevilget den tidligere Præstekvinde i Daller Bodel hoslagte Forskrift til Gert Rantzau, Embedsmand paa Flensborghus, og Borgemestre og Raad i Flensborg, hvilken han skal tilstille hende. J. T. 4, 341.

22. Dec. (—). Kvittans til Frederik Leigel og Davidt Hansen, Toldere i Helsinger, paa 3050 Rosenobler, 1 Dobbeltdukat, 4 dobbelte Milreiser, 4 Engeltotter, 380 Goltgylden og 9000 Dlr., som de have indbetalt til Rentemester Envoldt Kruse af Told og Lastepenge, oppebaarne fra Nytaarsdag 1592 indtil nu, og paa 100 Rosenobler, som de have oppebaaret af Kompagniet i Lunden i England. Sj. R. 13, 301 b.

24. Dec. (—). Aab. Brev om, at Peder Stercke, Trommeter, indtil videre aarlig maa oppebære 1 Pd. Rug, 1½ Pd. Malt, 1 Okse, 1 Svin, 2 Lam, 4 Gæs, 1 Td. Sild, ½ Td. Ærter, ½ Td. Gryn og 1 Fjerd. Smør af Københavns Slot. Udt. i Sj. R. 13, 301 b.

— Miss. til Rentemester Envold Kruse om at lade Enken efter afdøde Jørgen von der Røe, Kongens Enspænder, faa hendes Husbondes fulde Aars Pension og Klædning, som kunde falde til førstkommende Paaske. Udt. i Sj. T. 18, 225.

25. Dec. (—, 1593). Miss. til Lau Urne. Disse Brevvisere, 11 Borgere i Ysted, have berettet, at de i Forening med 2 af deres

Medborgere for nogen Tid siden er blevne opkrævede paa Bytinget til at sige og kende paa en Kvinde, Margrete Borringholms, som Christen Olborg, Borger i Ysted, havde beskyldt for Trolddom. Efter mangfoldige Vidnesbyrd, som Anklageren har ført i Rette over hende, og efter hendes egen Bekendelse have de dømt hende at være skyldig og at burde lide sin Straf, saalænge de over hende aflagte Vidnesbyrd staa ved deres fulde Magt. Denne deres Dom er siden bleven indstævnet til Landstinget, hvor Lau Urne har funden den tilbage til dem igen med Paalæg om inden 6 Uger at dømme endeligt i Sagen og kende om de aflagte Vidnesbyrd, da han, som de berette, ikke har fundet, at de ere saa nøjagtige og lovlige, at de kunne vinde hendes Liv. Derefter have de paanytaget Sagen for, og efter de ovennævnte Vidnesbyrd og efter de Skudsmaal, der ere blevne tagne over hende paa Tinge, gaaende ud paa, at hun i 24 Aar har været berygtet som Troldkvinde, have de 11 Mænd dømt hende skyldig, medens de to imod deres tidligere Dom have frikendt hende i Henhold til et i Rette ført Skudsmaal om, at ingen har klaget over hende for saadanne Sager, medens hun var paa Bornholm. Da Sagen derefter er kommen ind for Lau Urne, har han dømt de 2 Mænds Dom ved Magt og de 11 Mænds Dom magtesløs at være, da de Vidnesbyrd, hvorpaa de havde funderet deres Dom, ikke vare lovlige. De 11 Mænd ere nu bange for, at de skulle blive eftertragtede paa deres Fælding, da de ere indstævnede til Landstinget derfor, og have anmodet om at blive hjulpne til Ret, da de mene ikke at have gjort nogen Uret, idet de have afsagt deres Dom efter de Vidnesbyrd og Skudsmaal, som Menigmand i Ysted har givet ovennævnte Kvinde paa Tinge, og efter hendes egen Bekendelse. Da det ikke kan vides, om det aflagte Vidnesbyrd om, at hun i 24 Aar har været berygtet som Troldkvinde, har været i Rette for ham paa Landstinget, da han afsagde sin sidste Dom, befales det ham, naar han nu skal dømme paa de 11 Mænd og enten rejse eller endelig fælde dem, nøje at undersøge, om hun efter de aflagte Vidnesbyrd og Skudsmaal og hendes egen Bekendelse er skyldig eller ej, tage Hensyn ogsaa til de Skudsmaal, Breve og Vidnesbyrd, som ikke tidligere have været i Rette for ham, og siden dømme i Sagen, som han vil være bekendt for Gud og for Kongen, hvis han bliver indstævnet for denne, saa de 11 Mænd ikke mere med Billighed skulle have noget at klage over. Sk. T. 2, 204.

26. Dec. (Kbhvn., 1593). Miss. til Oluf Rosensparre, Anders Thott og Ofve Ugerup. Kongen har givet dem Ordre til med det allerførste at begive sig til Henrik Ramel til Beckeskouf for at undersøge, hvad Breve, Kister, Skrin og andet Gods, som findes der, tilkommende Gabriel Sparre paa hans Hustrus¹ Vegne og hendes Medarvinger efter afdøde Fru Giørel Gyldenstjerne, forsegle Kister og Skrin med Breve og andet med deres Signeter, optage Registre under deres Haand og Segl over det andet Gods, som findes der, tilhørende ovennævnte Arvinger, og siden overlevere det til Gabriel Sparre eller hans Fuldmægtige. Da Henrik Ramel imidlertid formener, at der blandt Brevene findes Breve, som angaa Beckeskouf Gaard og Gods, har Kongen givet Peder Brahe til Kragholm, Vilhelm Dresselberg til Hiulerød og Siverdt Grubbe til Hofdal, Sekretær, Ordre til at begive sig til Beckeskouf den 22. Jan. for at registrere de Breve, som maatte angaa Beckeskouf Gaard og Gods eller andet af Kronens Gods. Det befales dem at give Møde til samme Tid og tilstede de nævnte 3 gode Mænd at registrere de Breve, der angaa Beckeskouf Gaard og Gods eller andet Kronens Gods. Sk. T. 2, 205 b.

27. Dec. (—). Miss. til Peder Brahe og Vilhelm Dresselberg om i Forening med Sekretær Siverdt Grubbe at møde paa Beckeskouf 22. Jan. for at registrere de Breve, der angaa Beckeskouf Gaard og Gods eller andet Kronens Gods. De skulle levere Siverdt Grubbe et klart Register over disse Breve til Indlægning i Kancelliet og levere Henrik Ramel Brevene angaaende Beckeskouf Gaard og Gods mod Reversal. Sk. T. 2, 206.

— Miss. til Albret Friis. Hr. Søren Troelsen, Sognepræst paa Fafnøe, har berettet, at hans Søn for nogen Tid siden har beligget sit eget Søkendebarn, men er bleven benaadet af Kongen formedelst dennes Svoger Hertug Hendrich Julius af Brunsvigs Forbøn. Inden denne Benaadning blev Hr. Søren bekendt, har han dog udlovet 350 Dlr. til Albret Friis paa Kronens Vegne for Sønnens Forseelse; heraf er der betalt 100 Dlr., og han tiltales nu af Albret Friis for Resten. Da Kongens Benaadning lyder paa, at Forseelsen skal være eftergiven, mod at Sønnen betaler en lempelig Bøde derfor til Albret Friis, har han anmodet om, at han maa blive fri for at svare Resten af Pengene. Det be-

¹ Lisbet Trolla.

fales Albrit Friis at lade Tiltalen for Pengene bero, indtil han kommer herover og Kongen af hans egen Erklæring kan erfare, hvorledes det forholder sig med Sagen, og derefter forordne hvad billigt og ret er. J. T. 4, 342.

28. Dec. (Mbhvn., 1593). Forleningsbrev for Niels Ifversen, Kongens Kældersvend, paa Afgiften af Kronens Part af Korntienden af Eltang Sogn i Koldinghus Len, kvit og frit. J. R. 5, 268.

29. Dec. (—). Miss. til Henrik Ramel. Det meddeles ham, at Kongen har befalet Oluf Rosensparre, Anders Thott og Ofve Ugerup at begive sig til hans Gaard Beckeskouf den 22. Jan. for at registrere de Ting og Breve, som findes indsatte i et Kammer paa Gaarden og tilhøre Gabriel Sparre paa hans Hustrus Vegne og hendes Medarvinger, og at Kongen tillige har beskikket Peder Brahe, Vilhielm Dresselberg og Sekretær Siverdt Grubbe til at være til Stede til samme Tid for at føre Tilsyn med de Breve deriblandt, som angaa Beckeskouf Gaard og Gods eller andet Kronens Gods. Henrik Ramel skal indrette sig paa at være til Stede ved Registreringen. Sk. T. 2, 209.

— Miss. til Tolderne i Helsingør. Da Jacob Trolle, Embedsmand paa Frederiksborg, som de for nogen Tid siden efter Kongens Ordre¹ have forstrakt med 500 Dlr. mod hans Brev paa, at han med det første vil betale dem tilbage, har erklæret, at han af forskellige Grunde ikke kan betale Pengene saa snart, som hans Brev tilholder ham, har Kongen givet ham Hensend med Betalingen til Pinsedag. Sj. T. 18, 225.

— Miss. til Rentemester Envold Krusæ om at betale Dr. Paulus Knibbius's Enke 100 Dlr., som Kongen har foræret hende. Udt. i Sj. T. 18, 225 b.

— Miss. til Fru Beate Hvittfeldt om at give sit Samtykke til Valget af M. Niels Lauritsen til Præst ved hendes Sognekirke² efter afdøde M. Peder Andersen. Kongen tvivler ikke om, at naar hun har hørt ham, vil hun selv være tilbøjelig til at kalde ham. Sk. T. 2, 207.

— Miss. til Bispen i Lund. Da den forrige³ Læsemester i Lund, der tillige havde 2 Sogne⁴ ved Byen, hvortil Kronen har

¹ 16. Sept. 1592. ² Vester Odenselev, Torne H.

skrift: fattige. ⁴ Igeløse og V. Odenselev, Torne H.

³ Registranten har ved en Fejl-

Jus patronatus, nu er død, har Kongen i den Anledning skrevet til Kapitlet i Lund om at antage M. Niels Lauritsen. Kongens Slotsprædikant paa Københavns Slot, til Lector ved Kapitlet. Da M. Niels har forholdt sig saaledes i sit Embede, at Kongen er ham bevaagen med al Gunst og Naade og derfor gerne ser, at han bliver forsørgt med en ærlig og standmæssig Underholdning, befales det Bispen at hjælpe ham til at blive kaldet til de ovennævnte 2 Sogne, efterdi Kongen ved, at der ikke kan udsættes noget paa hans Lærdom og Dygtighed. Kongen har skrevet til Fru Beate Hvitsfeldt, Knud Ulfeldts Enke, om som en af de fornemste Sognemænd at give sit Samtykke hertil, hvad han ikke tvivler om, at hun vil være villig til, da Kongen ingenlunde er til Sinds at ville betage Sognefolket deres frie Valg i Fremtiden, men kun vil have sin gamle Tjener befordret til en ærlig og tilbørlig Underholdning formedelst hans Flid og lange Tjeneste. Sk. T. 2, 207 b.

29. Dec. (Kbhvn., 1593). Miss. til Kapitlet i Lund om, Kongen til synderlig Vilje og Velbehag, at kalde M. Niels Lauritsen. Slotsprædikant paa Københavns Slot, som Kongen formedelst adskillig Lejlighed gerne vil have forløvet fra denne Bestilling, til Lector i Kapitlet efter afdøde M. Peder Andersen. Da Kongen har forlenet M. Niels Lauritsen med det Kannikedømme, som M. Peder Andersen har haft, anmodes Kapitlet om at lade ham faa det samme Kannikedømme. Hvad det i denne Sag bevilger, skal ikke i Fremtiden komme det til nogen Hinder paa dets Privilegier, fri Election, Option eller andre Statuter, men regnes for at være sket formedelst Kongens Intercession. Sk. T. 2, 208.

30. Dec. (—). Stadfæstelsesbrev paa Livstid for Oluf Lauritsen i Karsholt i Tersløse Sogn paa Kirkens Part af Korntienden af Tersløse Sogn, hvoraf der aarlig skal svares $3\frac{1}{2}$ Pd. Byg, 4 Tdr. Havre og 1 Skp. Gryn til Kirken. Udt. i Th., S. 2 b.

Rettelser og Trykfejl.

1583—88.

453. Noten. Klierndrup er ikke Kværndrup (Sunds H.), men Kærum (Baag H.).
- 638 L. 11—12 f. o. Hans Holckis maa være en Fejlskrift i Registranten for: Henrik Holckis.
- 817 - 5 f. n. Starup er Øster Starup i Bruus Herred, ikke Starup i Skads Herred.

1588—92.

- 28 L. 2 f. n. J. T. 4, 1, læs: J. T. 4, 1^a.
- 49 - 10 - Thommesens, læs: Thommesen.
- 64 - 12 f. o. Stubbekøbing, læs: Saksøbing.
- 86 - 9 f. n. J. R. 6, 21, læs: J. R. 5, 21.
- 88 - 17—18 f. o. Hjemkomst, læs: Hjemkomst.
- 124 - 1 f. n. samme H., læs: Sabro H.
- 139 - 9 f. o. Visborg, læs: Visby.
- 149 - 1 f. n. } Hr. Thøer Lackers er sikkert en Fejlskrift i Registranten for: Hr. Thøerlackers.
- 150 - 1 f. o. }
- 153 - 1 f. n. 80. Nov. 1588, læs: Nov. 1588.
- 168 - 18—19 f. n. Sognepræst er vistnok en Fejlskrift i Registranten for: Slotspræst.
- 178 - 2—3 - Brandenburg og Bilgaard ligge i: Ajstrup Sogn.
- 216 - 4 f. o. Kagstrup, læs: Kagstrup.
- 222 - 5 - Vildstruppe maa være en Fejlskrift i Registranten for: Vildsted.
- 48 - 1 f. n. Missivet er indført S. 262 under 18. Sept. 1589.
- 18 - 8 - Foremmelse, læs: Forømmelse.
- 42 - 12 f. o. Sten Matsen, læs: Sten Malteesen.
- 26 - 12 - Byen, læs: Fyen.
- 62 - 7 - Kommunitet, læs: Kommunitetet.
- 44 og 836. Noten. Baardess ligger i Skam H., ikke i Lunde H.
- 26 L. 17 f. n. Ringsted, læs: Sorø.